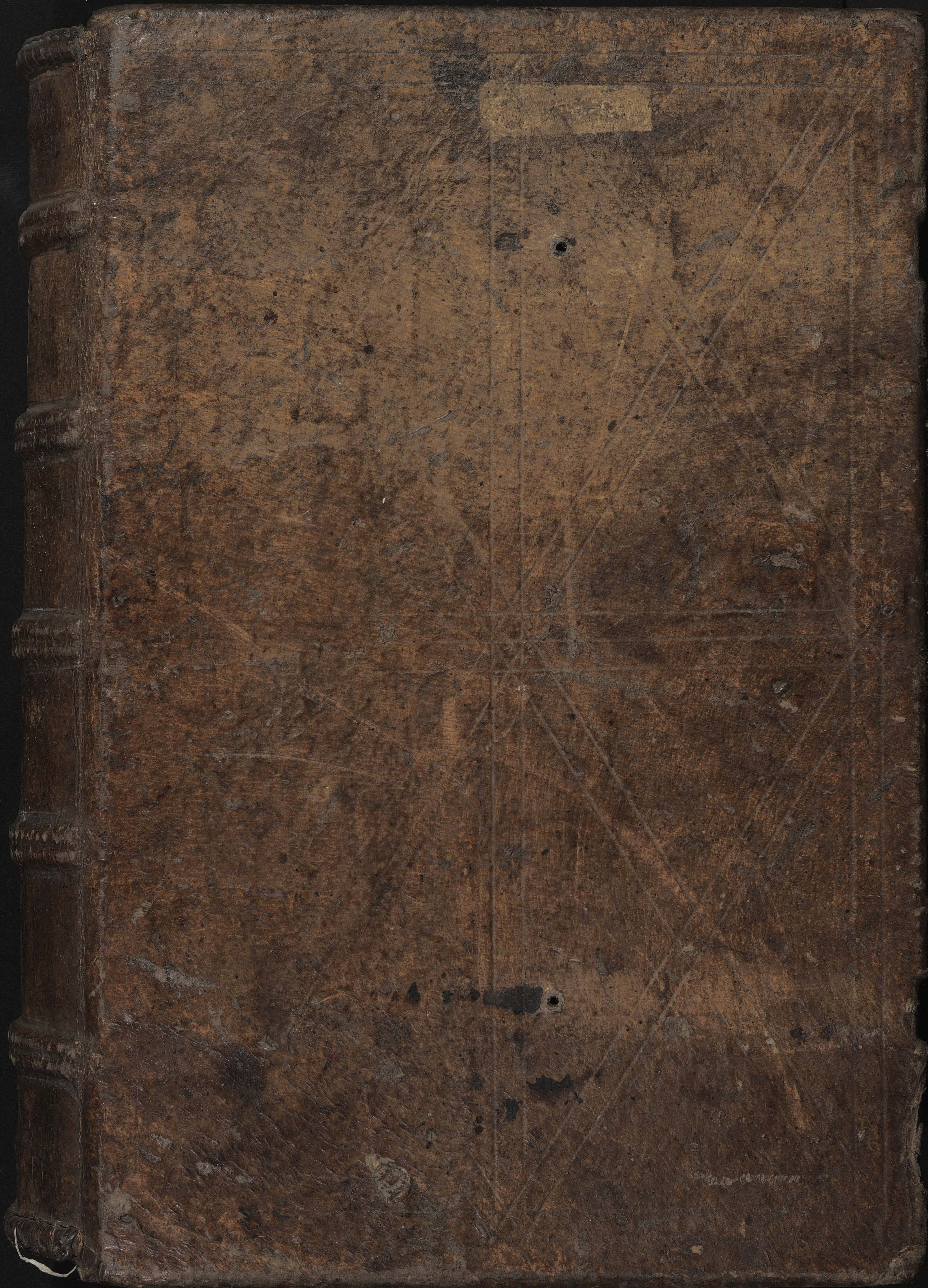

[illegible] albeodem. Pro magistro quoque
[illegible] de Scolarum assignamus et damus
decem marcas redditus in hiis locis de allo-
diis Curie Ossenze adiacentibus sex marcas
in censu Item decem mansos ac curiam
[illegible] [illegible] wyd quatuor
marcas Statuentes atque mandantes ut So-
lidatus per quem idem rector scolarum e-
ligendus fuit de suis prouentibus sex marcas
annuis singulis recipiatur eidem Item ad-
ditionis [illegible] plenariorum communium
prebendarum ecclesie Sancti Crucis domino
Deo [illegible] et suis successoribus post
tempora vite nostre salvo quod eo quod prelati
eiusdem sancte Crucis [illegible] habeant
et [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
de quarum redditibus sunt fundate Item in villa
Bachaus curia Ossenze assignamus pro [illegible]
[illegible] distributionibus ecclesie sancte Crucis

N. Inv. 1232.

Ambrosianum compilatum per fratrem Bartholomeum de Urbino Ordinis S. Augustini

pro villa domezlaw [illegible] [illegible]
maldrate tripliciter annone tritici siliginis
et auene Item in nova villa triginta
maldrate quoque tritici [illegible] siliginis
quindecim auene In villa Scablowicz no-
vem marce argenti cum dimidia In
villa Hermanni sex marce et dimidia
in Sucholwicz quarta dimidia marca
in Smedebelt decima in campis In
allodio quod est Hermanni Aurifabri apud
lesnz decimam in allodio Cylonis de
legnicz circa lesnz decima in campis in
allodio Godkini decima in campis que
decime licet olim ad ecclesiam in domasslaw
pertinuerint nunc tamen ad amplitudinem
dignitatis predicte redditus sunt translati Cui
de nouo quam fundamus inhibemus eo
tutius [illegible] sive allodio villam [illegible]

Incipiunt capitula Ambrosiani. hoc est copilationis doctorum beati Ambrosii que edita est a fratre Bartholomeo de urbino ordinis fratrum heremitarum sancti Augustini de mandato sanctissimi patris et domini domini Clementis pape sexti

Capitula sub littera A

Capitula sub litera B

Babilon
Baculus
Balena
Balsamum
Baptismus
Barbarus
Basis
Beatitudo
Beatus
Bellum
Beneficentia
Beneficium
Benedictio
Beniuolentia
Bestia
Bigamus
Binarium
Bladum
Blanditie
Blasphemia
Bonitas et bonum
Bos
Brachium

Capitula sub litera C

Cayn
Calcare
Calix
Calciamentum
Calumpnia
Camaleon
Camelus
Cancer
Canis
Cantus
Capere
Caput
Capilli
Capra
Captiuitas
Carcer
Caritas
Caro
Castigatio
Castitas
Casus
Cattharacta
Cathecuminus
Cathedra
Cauerna
Causa
Cautela
Cecitas
Cedrus
Celeritas
Celum
Census
Cerebrum
Certamen
Ceruix
Ceruus
Cesar
Cete
Cibus
Cicades
Cicatrix
Ciconia
Cignus
Cipressus
Circumcisio
Cithara
Ciuitas
Clamor
Clarificatio
Claudere
Clauis
Clauus
Clementia
Clericus
Coactio
Cogitatio
Cognitio
Columba
Coluber
Colles
Collum
Collecta
Colloquium
Columpna
Comendatio
Comestio
Comodum
Comotio
Compassio
Commune
Communicare
Conceptio
Comus arbor
Concilium
Contentus
Concordia
Concupiscentia
Concubitus
Conculcatio
Confessio
Confidentia
Confusio
Congregatio
Coniugium
Coniunctio
Consanguinitas
Consensio
Conscientia
Consilium
Conseruatio
Consideratio
Consolatio
Constantia
Constantinus
Consuetudo
Consummatio
Contentio
Contempnere
Contentatio
Contemplatio
Continentia
Contrarium
Contritio
Contristatio
Contumelia
Conuersatio
Conuersio
Conuicium
Conuiuium
Coopertorium
Coquina
Cor
Correctio
Corium
Cornix
Corallus lapis
Cornix auis
Cornu
Corona
Corpus
Coruus
Costa
Coturnix auis
Creator
Creditor
Credulitas
Crimen
Crudelitas
Crus
Crucifixio

Femus
fermentū
fenestra
festum
ficus
fides
fidelitas
fidelis
fideiussor
fiducia
figulus
figura
filius dei
filius hominis
finis
firmamentū
flagellum
flamma
fletus
flos
flumen
folium
formica
fornax
fornicatio
fons
foris
forte
fortitudo
fovea
forum
fragilitas
frater
fraus et fraudulentia
frenum
frons
frumentum
fructus
fuga
fulgur
fulica
fumus
fundamentū
funis
furor
furtum
futurum

Capitula sub litera G

Gallus
Gaudium
Gemitus
Genealogia
Generatio
Genus
Gens
Gentilis
Genu
Germinatio
Gesta
Gigans
Gladius
Gloria et gloriari
Glorificatio
Granum
Gratia
Gratiarum actio et gratitudo
Grecus
Gressus
Grues
Gubernatio
Guerra
Gula
Gumma
Guttur

Capitula sub litera h

Habere
habitatio
hamus
habundantia
helena hebreus
helyas
helyseus
herba
heres
heresis
hereticus
heritus
hyemps
hymnus
hyrundo
hodie
homo
homicida
honestas
honor
hora
hospitalitas
hostia
hostis
humanitas
humerus
humilitas
humor

Capitula sub litera I

Iacob
Iacobus
Iactantia
Ianua
Iebesei
Ientur
Ieiunium
Ierlm
Ignis
Ignobilitas
Ignorantia
Ilex
Illusio
Imitatio
Imolatio
Imperator
Impietas
Impossibilitas
Improbitas
Impunitas
Incarnatio
Incola
Incredulitas
Incrassatio
Indicio
Indigentia
Indignatio
Indulgentia
Indumentum
Industria
Infantia
Infernus
Infidelitas
Infirmitas
Ingenium
Ingratitudo
Inimicitia et inimicus
Iniquitas
Initium
Iniuria
Iniustitia
Inmortalitas
Inmobilitas
Inpotentia et inpotens
Inmonatio
Inobedientia
Inopia
Inquisitio
Insipientia

Insula
Integritas
Intellectus
Intentio
Interficere
Interpellatio
Interpres
Intestina
Intrare introitus et intus
Inventio
Invidia
Invisibile
Invitatio
Iob
Iohannes baptista
Iohannes ewangelista
Ionas propheta
Iordanis
Ioseph patriarcha
Ioseph sponsus virginis
Ira
Irrisio
Iter
Iudas patriarcha
Iudas proditor
Iudeus
Iudex
Iudicia
Iudicium ultimum
Iugum
Iumentum
Iuramentum et iurare
Iusticia
Iustus
Iustificatio
Iuvamentum
Iuventus et iuvenis

Capitula sub litera k

Kalende

Capitula sub litera l

Labia
Labor
Lac
Lacrima
Lacus
Lamentatio
Lana
Langor
Lapis
Lapsus
Laqueus
Largitas
Latere
Latitudo
Latus
Latria
Latrones
Lavare
Lamentatio
Laurus
Laus
Lazarus
Ledere
Lectio et legere
Lex
Lectus
Leo
Leopardus
Lepra
Lepus
Leticia
Levita
Libertas et liber
Liberare
Liberalitas
Libri
Libido
Licitum
Ligare
Lignum
Lilium
Lingua
Litigium
Littera
Locus
Locusta
Lolium
Longe
Longevitas
Loquela et loqui
Lorum
Loth
Lucas ewangelista
Lucerna
Lucina avis
Lucrum
Lucta
Ludus
Lumen
Lumbus
Luna
Lupus
Luscinia avis
Lutum
Lux
Luxuria

Capitula sub litera m

Magdalena
Magister
Magnitudo
Magnificare
Magus
Malagranata
Maledictio
Malicia
Malignitas
Malum
Malus
Mandatum
Mandragora
Manducare
Mane
Manifestatio
Manna
Mansio
Mansuetudo
Manus
Mare
Margarita
Maria virgo
Maritus
Martir
Masculus
Mater
Materia
Matheus ewangelista
Mathias apostolus
Matrimonium
Matutinum
Mediator
Medicus et medicatio
Meditatio
Mel
Melchisedech
Memoria
Membrum
Mendacium
Mens
Mensa
Mensis
Mensura
Mercator
Merces

Capitula sub litera Q

Capitula sub litera R

Reuersio
Rex
Rigor
Risus
Roma
Ros
Rosa
Rostrum
Rota
Rubus

Capitula sub litera S

Sabbatum
Sacerdos
Sacramentum
Sacrificium
Sacrilegium
Sagitta
Sal
Salus
Saluator
Salomon
Saltus et saltatio
Salutatio
Sanctus
Sanguis
Sanitas
Sampson
Sapere
Sapientia
Sapiens
Sapor
Scandalum
Sciencia
Scisma
Scorpio
Scriptura sacra
Scribere
Secretum
Securitas
Semen
Senectus et senex
Sensus
Sententia
Serpens
Sepes
Septem
Sepultura
Sequela
Sermo
Seruitus
Sessio
Seueritas
Signum
Signaculum
Sillaba
Silencium
Sillogizare
Symbolum
Similitudo
Simia
Simonia
Symulatio
Simplicitas
Synagoga
Sincera
Syonis
Syon
Syrena
Sobrietas
Sodoma
Sol
Sollicitudo
Solitudo et solus
Solutio
Sompnus
Sors
De sancta Sother
Societas
Spes
Spina
Spuma
Spiritus
Spiritus sanctus
Splen
Sponsus
Squilla
Stabilitas
Stabulum
Stare
Statera
Status
Statutum
Statura
Stella
Stephanus
Stercus
Sterilitas
Stipendium
Stola
Studium
Sturnus auis
Subiectio
Substinencia
Suctus
Superbia
Supercilium
Superfluitas
Superstitio
Superior
Supplantatio
Susceptio

Capitula sub litera T

Tabernaculum
Tabescere
Tabula
Taciturnitas
Tactus
Taurus
De sancta Tecla
Tectum
Tegumentum
Templum
Temporalia
Temperancia
Tempestas
Temptatio
Tener
Tenebre
Tenere
Terra
Testamentum
Thezaurus
Testis et testimonium
Testudo
Tigris
Timor
Tinea
Titulus
Tyrannus
Thomas apostolus
Tonitruum
Torrens
Torques
Tractus
Tranquillitas
Transitus
Tria
Tribulatio
Tributum
Trinellus pistus
Trinitas
Tristicia
Triticum
Triumphus

Incipit Ambrosianum compilatum ad honorem et ex mandato sanctissimi patris et domini domini Clementis pape sexti

Sanctissimo patri et dno. domino Clementi diuina prouidente clementia sacrosancte Romane ac vniuersalis ecclesie summo pontifici. humilima eius creatura frat. Bartholomeus de vrbino. ordinis fratrum heremitarum sancti Augustini. ipsius mera gratia quamuis immeritus episcopus vrbinas. pedum oscula beatorum. fons sapientie verbum dei in excelsis. alme nostri ecclesie doctores eximios. velut flumina terris. et sydera radiantia dedit. quorum uita inget post obitu et modernis militant corum studia litterarum. Iam noua progenies alieno labore ad res pulcherrimas ex tenebris ad lucem eruptas deducitur vita corporum tum nati clarissimi uiri ueritatis radium moris lilium propariut et semper proiotant ad bravium nitorum Sed minus prudens in nonnullis noua soboles veris finas verborum inuolunt nolitis. et per occulta disputat de aptis opinionum nubes obicit non granis sed paleis ac velut pictis epulis animum pascit. reputans inutilem seu nulum locum ab antiquitate tum sanctorum auctoritas vires habeat ac dicone propter quod inolevit ignorantia ueritatis et orthodoxorum libri, iniusti facie simus ignorantur Sed non sic in bonis tuis tuis propolens a xpo sanctissima dignitas vera tum ante potestatis iurisdictionem contulit sacre clauem et tot virtutum concessit insignia. que siquis continet propensiore indicio nesciat utrum talis pontificis gratiarum dona an donorum inuita pertellant

Nam tot plenus dotibus ad
ecclie fastigia crevit . qd debue
rit fatere singula queqꝫ cle
bet non tam dono qm primo
ei dignitas enemisse ꝓbetur .
Inpssin tn est laboris gmen
dare sic cospicuu velut sole
fatibus admirare cuius felici
tas orbis ore ubilibꝫ celebrat
Sz vim non cesso mirari qd
nulla sic cura restringit quin
veluti summa pfcois adeptus
tamq locuples possessor ad sin
gula totus semp pspicitur
Et ppter totius mundi ac illoꝝ
qui portant orbem pondera
et negotia grauia minorꝝ
nūa non omittit . Videt michi
arduu magna et curta cura
ti sed minimꝝ lingua dnes ꝛ
dicendi pitia imitat quos
replet animos auditoꝝ ut to
tum qd est clausisse ingenio
videatur et hoc solu nesciat
qd nā unq hom nescivisse
ꝓbet . Nec agit hoc magistra
laboris videlꝫ laudis ambito
cu generalissimi honoris possi
at euidenter . sꝫ amor sapie
ꝛ exercitium virtuosum pcul
pellit ociu bonis artibꝫ inimi
cum . Cuncti archani cetine
vates pristini ꝛ nouellum
corde ꝛ corde ultro pmambꝫ
huius . Preca vetustis nouitate
ꝛ iam fere abolitis nitorem
obstinisqꝫ lucem dare volentes
mihi iniunxistis pr btissime
ut scissimi doctoris Ambrosii
libros quos edidit alto quide
stilo sed minimi ab aliis pere
grino mag vetustissimorum
auctorum seruans modum
qm morꝝ qui et cunctis cetorꝝ
doctoꝝ scriptis hent in usu
revoluere et nobilia dicta in or
dinem plitas alphabeti mod
commus tabule redigere ser
uaremqꝫ seriem quam in
antilloquio vitatis angusti
tenui . Ut qm foret utilis fe
cunda facundia antiq doctoris

modica positas possit adu
tere . Cui ꝛ scti ubi si non sic
pfite pegi minus minimis
a culpa debeo iudicari . cum
sit pnis libroꝝ copia meus
et corporis donata quies et ul
tra condecentiam mei status
ꝓuideat in cunctis summi po
tificis larga manus . Et qd
ceteris est amplius depulue ꝛ
qui de nichilo me erexit ac in
loco ppe originis nuper in
epali sede locauit . Sꝫ obedie
intuitu magis debui sacere
intentu cuius apex caret supi
ore et cui placuisse ps non
pua felicitatis est . Et tribue
sane secularium litꝫ doctores
antiqui alioꝝ copilatores ee re
putari . Unde p defensione
sui terentius scenis comedi
arum prologos dabat puoca
tus ab emulo qui ipsum poeta
publicum erant fore furem co
intiabat . Oc maculanus va
tes ppter quosdam versus
omeri quos transtulit copi
lator veteꝝ ab invidis dici ce
pit quibus ipse reddit mag
narum ee virium claua her
culi extorquere de manu . Sic
tullius qui in arte romane
eloquentie rex qi extitit ora
toꝝ et illustrator lingue la
tine scepetendaꝝ in suamet
loco incusat agitis . Cuichi no
ad gliam reputo pr scisse
copilasse subscripta . Unde
loco prologi laudes depro
mam ipsius doctoris egregii
ex dictis tn alioꝝ doctorum
laudantiu eundem ut mihi
hic appeat meum insi co
pilatio solum . Cetera spero
pfice fauentibꝫ meritis sci
eiusdem meritoqꝫ pendi in
sionem mee cuius facies plena
graꝝ singulis subiectis i
sint laboꝝ pstim quo oracio
dic teneat fiat dies eius se
lices ꝛ diurni sic dies celi
ad laude ei cui vite gerit
ꝛ statum incolumne ecclesie
sancte sue ꝛc

Doctoris optimi sci
Ambrosii doctrinaꝫ
descripturis inhita
torem eius ac ma
gistrum innoco spm scm
Ut qui illi virtutes scientiasqꝫ
donauit . meru sic in copilado
utilitqꝫ manu lingua ille
composuit . cuius notatorem in p
digio dicem voluntatis pre
latorem in solio eccia stare dig
tatis predicatorem in radio
catholice veritatis . Et expug
torem in gladio canonice
equitatis ipse spus sanctus
describit 2 Re 23 c cum dicat
David sedens in cathedra sa
pientissimus princeps inter tres
ipse est quasi tenerrimus lign
in vermiculus qui octingen
tos interfecit impetu vno . Na
in david describit gra sue
promotionis in sedente intelle
eminentia prelationis in sa
piente colligit eloquentia
eruditionis in occidente con
cludit prevalentia defensionis
David ut dicit ipse ambrosius
li ii de officiis ca° vii || regeda
Electus ab omnibus ad plebem
qm mitis ꝛ blandus humilis
spu sedulus corde ꝛ facilis
affectu . Oc clrus c ambrosius
diuinitus dum esset cathecum
rō politicats li° vii caplo pprio
Dum cathecuminus eet btus
ambrosius fuit ut creditur
eius electio celebrata || in epla
Unde de seipso scribit || ad vercel
lensem etiam ca° vii Quam
resistebam ne ordinarer pos
tremo cum cogerer saltem ut
ordinatio prelaret sꝫ no va
luit prescriptio . preualuit ips
sio . Tamen ordinatorem mea
occidentales epi iudicio ori
entales et exemplo pbauint
Et tamen neophitus phibet

ordinari ne extollat superbia. Sed dilatio or-
dinationis defuit ius cogentis est. si non
deest humilitas competens sacerdotio. Ubi
causa non haberet. vitium imputatur. Et quia
non invitus erat ut primo ordinem declinaret
durum se videbat. ut paulinus nolanus
episcopus eius compilator hystorie de ipso scribit.
Egressus etiam tribunal sibi parari fecit
quippe mox futurus episcopus altiora ostendit
Eadem de causa non catholicum sed philosophum esse
velle pretendit quia qui talis erat communi
typo christum deridebat. unde idem paulinus
ubi supra dicit. Philosophiam profiteri voluit fu-
turus sane verus philosophus christi qui contemptis
secularibus pompis piscatorum secutus esset
vestigia. qui christo populos congregaverunt non
fucatis verborum sed simplici sermone missi
sine pera sine virga et ipsos philosophos quesie-
runt || Quam blandus fuit beatus augustinus
Sicut || ostendit libro v confessionum ca. xiii dicens
sic. Veni mediolanium ad ambrosium episcopum in
optimis viris notum orbi terre pium cultorem
tuum. cuius tunc eloquia strenue ministrabat
adipem frumenti tui et leticia olei tui et so-
briam vini tui ebrietatem populo tuo. Ad eum
autem ducebar abs te nesciens ut per eum ad te sci-
ens ducerer. Suscepit me paterne ille homo
dei et peregrinationem meam satis episcopaliter
dilexit. et eum amare cepi. Subdit causam
Tamquam hominem benignum in me. Et infra
Et delectabar in suavitate sermonis eius.
Et quamquam eruditioris. minus tamen hilarescentis
atque mulcentis quam fausti erat quod attinet ad di-
cendi modum rerum autem ipsarum nulla compara-
tio. nam ille per manicheas fallacias oberrabat.
iste autem saluberrime docebat salutem. Item
fuit humilis spiritu patet ex eo quod dignitatem fugere
volens de civitate fugit sed ut paulinus ubi
supra dicit || ecclesie sue catholice murum parabat
dominus qui || adversus inimicos suos et turrem
erigebat david contra faciem damasci
hoc est perfidiam hereticorum fugam illius
impediunt || corde sedulus augustinus breviter
Item fuit libro ii contra iulianum dicit. Strenuus christi
miles et ecclesie fidelis doctor beatus ambrosius
Item in eis facilis assertor extitit ex eo patet quod mar-
tir pro christo esse cupiebat. unde dicebat li. fr. beati
marcellina littera xxi iuxta principium. Utinam ego talis
mererer esse ut si forte persecutor ingrueret
non considerem suppliciorum meorum acerbitates
non metiar tormenta non penas non
cogitem ullius acerbitatem doloris. sed hec omnia

lenia ducam trepide autem ne christus me neget. ne
christus excludat. ne me repellat || platonis vii
Insidente intelligitur eminentia || Augustinus super ps.
ca. xxvi || positus est episcopus ut ipsi superintendat
altior locatus tamquam custodiant populum. Qualis
autem debeat esse dicit gregorius in pastorali ca.
xi. necesse est ut cogitatione sit mundus actione
precipuus discretus in silentio utilis in verbo
singulis per compassionem proximus pre cunctis
contemplatione suspensus bene agentibus per humi-
litatem socius contra delinquentium vitia per zelum
iustitie erectus internorum curam exteriorum occupa-
tione non minuens exteriorum providentiam internorum
solicitudine non relinquens || fuit ambrosius episcopus
politicus libro iii ca. xiii. Magnum episcopum ambrosium
mediolanensem attende. Fuit autem episcopus cogi-
tatione mundus quod probare videtur augustinus libro i contra
Iulianum. et sic libro i ca. xliii de gratia christi et
peccato originali contra pelagium et celestinum ad albi-
nam pynianum et melaniam in hec verba || lagius
hic est mediolanensis ambrosius quem pe- tanta
predicatione laudavit ut diceret in libris eius
precipue fidem elucere romana qui scriptores
inter latinos flos quidam speciosus enituit
ita ut eius fidem et purissimum in scripturis
sensum reprehendere nec inimicus quidem auderet
fuit ambrosius actione precipuus quod probat
Cassiodorus libro i de institutione divinarum
lectionum ca. xxi || ambrosius lactei sermonis
doctus quoque || emanator cum gravitate acutus
in violenta persuasione dulcissimus cuius fuit
equalis doctrina cum vita quam ei non parvis
miraculis gratia divinitatis asscripsit || in verbo
Fuit discretus in silentio et utilis || quod probat
augustinus libro vi confessionum ca. iii dicens sic.
Ipsum ambrosium felicem quendam hominem
opinabar quem sic tante potestates hono-
rarent. celibatus tamen eius laboriosus michi
videbatur. Quid autem gereret et adversus ipsius
excellentie temptamenta quid luctaminis
haberet quid ne solaminis in adversis et occultum os
eius quod erat in corde eius quam sapida gau-
dia de pane tuo ruminaret nec conicere noveram
nec expertus eram. nec ille sciebat estus meos
nec foveam periculi mei. Non enim querere
ab eo poteram que volebam et sicut volebam
secludentibus me ab eius auribus atque ore
catervis negociosorum hominum quorum infirmitatibus
serviebat cum quibus quando non erat quod per-
exiguum temporis erat. aut corpus reficiebat
necessariis sustentaculis aut lectione animum.
Sed cum legebat oculi ducebantur per paginas

et cor intellectum rimabatur vox autem et lingua
quiescebant Sepe cum adessemus non enim
uetabatur quisquam ingredi aut ei venientem
nunciari mos erat sic eum legentem vidimus
et aliter nunquam sedentesque in diutino silentio quis
ei tam intento esse oneri auderet. discedebamus et
coniectabamus eum paruo ipso tempore quod reparande men-
tis sue nanciscebatur feriatum a strepitu causarum
alienarum nolle in aliud aduocari Et quod erat uti-
lis in verbo idem Augustinus ibidem .j. demonstrat
dicens sic quidem in populo verbum veritatis rec-
Et enim tractantem omni die dominico audiebam
et magis magisque michi firmabatur cor adversus
omnes uersutiarum calumpniarum nodos quos illi de-
ceptores mei aduersus diuinos libros innecte-
bant posse dissolui sionem primus vnde
fuit singulis perpetuus paulinus vbi supra Sol-
licitus erat pro pauperibus et captiuis nimium
Nam in tempore quo episcopus ordinatus est aurum
omne atque argentum quod habere poterat ecclesie
vel pauperibus contulit. Predia etiam que
habebat reseruato usu fructu sue germane do-
nauit etiam nichil sibi quod haberet suum diceret dere-
linquens ut nudus atque expeditus miles
christum dominum sequeretur qui cum diues esset propter
nos pauper factus est ut nos eius inopia di-
taremur Erat etiam gaudens cum gaudentibus
et flens cum flentibus. Si quis lapsus suos
confessus esset ita flebat ut etiam illum flere
compelleret videbatur enim sibi cum iacente iacere
fuit perpetuus contemplatione suspensus quod in-
nuit paulinus ubi supra dicens de prodigio
apum amen apud scriptorum ipsius nobis
Illud exprimebat fauos qui celestia dona
annunciarent et mentes hominum de terris ad celum
erigerent agentibus scilicet vij id. pau-
fuit bene linus. Ipse autem vir venerabilis
episcopus erat multe abstinentie et multarum
vigiliarum cottidiano ieiunio macerans
corpus cum prandendi nunquam consuetudo fuit
nisi in die sabbati et dominico vel cum nata-
licia celeberrimorum martirum essent orandi
etiam assiduitas magna die ac nocte nec
opera declinabat scribendi propria manu libros
nisi cum aliqua infirmitate corpus eius detineretur
Et idem paulinus ibidem subiungit forte
flebat etiam amarissime quotienscumque illi nun-
ciatum fuerat de cuiusquam sancti obitu sacerdotis
in tantum ut nos illum consolari niteremur
ignorantes prius affectum viri nec qua
racione ita fleret intelligentes Quibus
ille hunc gemitum responsum dabat non se

flere quia recessisset qui fuerat mortuus
imitatus sed quia se precessisset vel quia difficile
esset inueniri virum qui summo sacerdocio
dignus haberetur linquentium uicia pro zelu
fuit contra de iusticie certus et hoc quidem
in seipso demonstrans vnde augustinus li. ij contra
iulianum allegans ambrosium in li. de philosophia
seu de regeneratione sacro. in ea parte ubi
agit de pugna et victoria contra carnem
dicat sic ambrosius quia ista dicebat non
nunquam sic cum uicijs confligebat. non vana
a iactabat non extitum quedam variarum
cupiditatum intus semetipsum tamquam miles
christi egregius debellabat non corpus proprium
castigabat nunquam non superatis et expug-
natis diaboli operibus opus dei cum ope-
re dei hoc est anima cum carne pacem sibi
requirebat ut non in sua virtute confideret
sed etiam aut spiritus sancti fulta presidio diceret Non
timebo quid faciat michi caro alios Nam
Erat similiter iste zelus adversus ut supra
dicit paulinus vehementer cum indicat redditum
Ingemiscebat omnium malorum. auariciam
que neque inopia neque copia minui potest
sed magis magisque increscit in hominibus et
maxime in hijs qui in potestate erant con-
stituti ita ut intuemendi illi apud illos
grauissimus labor esset qui omnia precio distribu-
ebant. vnde ipse ambrosius in sermone quodam
de apostolis petro et paulo qui incipit satis
ad correctionem vestram arbitror posse suffi-
cere sic alloquitur in predicatione suam plebem
Volui vobis pandere euangelice refectionis
eloquia sed magis ingerere animos indig-
nationis iniuriam et prius vos verbis spiritalibus
emendare ac sic margaritis ditare
muneribus Calui nunquam pectinum intusa-
do atrium intercipere quod lenit dissolando
mitare Ecce quis eum fratrem non arguit pec-
cantem quodammodo hortatur ut peccet No-
lo autem putetis quod non de amore faciam
vos sepius uerberando. Filius enim qui castiga-
cione dignus est plus amatur sicut ait scrip-
tura sancta Quem enim diligit dominus corripit
flagellat autem omnem filium quem recipit
fuit ultio ambrosius minorum cura exteriorum
occupatione non minues et exteriorum prouiden-
tiam minorum solitudine non relinques
Nam ut dicit paulinus Erat in illo so-
licitudo omnium ecclesiarum intuemendi etiam
magna assiduitas et constantia in rebus
etiam diuinis implendis fortissimus cum

ut quod solus implere solitus erat circa
baptizatos quibus postea eps tempore quo deces
sit implet. Ptus datus quartus post
eum mediolanensis eps in cronica
quam de gestis ipsius ambrosii co
pilauit inter cetera hec dicit In primo circa
ordinationes presbyterorum diaconorum subdy
aconorum clericorum laicorum senum iuuenum
mulierum pupillorum virginum sacrarum ma
ritarum viduarum orphanorum peregrinorum et
hospitum lucidissime prouidauit | in proba
ting sollicitudine quo adulterus ego re li .i.
contra iulianum p hec verba | lente dei disputa
Audi adhuc aliud excel | tore quem vereor
ut patrem in xpo enim ihu per euangelium
ipse me genuit et ego ipso ministro lauacrum
regenerationis accepi Sanctum loquor ambrosium
cuius pro fide catholica gratiam constanciam
labores et pericula siue in operibus siue in ser
monibus et ipse sum expertus et mecum non
dubitat orbis predicare romanus | insta
In sua solitudine diuinas laudes | tunc
decantari. vnde paulinus ut sup | in et vigi
hoc in tempore primum antiphone ymni | lie in et
ecclesia mediolanensi celebrari ceperunt cuius
celebritatis deuotio usque in hodiernum diem
non solum eadem etiam verum et per omnes
pene prouincias occidentis manet / hymnos
Dei tam augustinus asscribere vir li ix confessio
num c. vii. p hec verba | mis et canticis tuis sua
Cantu fleui in ymnis | ue sonantis ecclesie tue
vocibus commotus acriter voces ille influebant
auribus meis et eliquabatur veritas in cor me
um et estuabat inde affectus pietatis et cur
rebant lacrime et bene mihi erat cum eis Non
longe ceperat mediolanensis ecclesia genus hoc
consolationis et exhortationis celebrare
magno studio fratrum concinentium vocibus et
cordibus Nimirum annus erat aut non multo
amplius cum iustina valentiniani regis
pueri mater hominem tuum ambrosium persequeretur
heresis sue causa qua fuerat seducta ab arrianis
Excubabat pia plebs in ecclesia mori parata
cum epo suo seruo tuo Ibi mea mater
ancilla tua sollicitudinis et vigiliarum
primas partes tenens in orationibus viuebat
Nos adhuc frigidi a calore spiritus tui exci
tabamur tamen ciuitate attonita erat atque tur
bata Tunc ymni et psalmi ut canerentur
secundum morem orientalium partium ne populus me
roris tedio contabesceret institutum est
et ex illo in hodiernum diem retentum est

et multis iam ac pene omnibus gregibus tuis
per ceteras orbis partes imitantibus | suo obitu ter
chentorum causa meruit de | fectam vnde
paulinus ut supra | ait predixit quod usque ad pas
cha ante de sua morte circa nobiscum futurus
esset quod quidem meruit dominum obsecrando quo
maturius liberaretur | deuote migrauit Vnde p
Et infra subdit qua | cito sancto domini corpore ubi
glutinus emisit spiritum bonum viaticum secum
ferens ut in virtute esse esset dic refectus an
gelorum nunc consortio quorum vita vixit in terris
et helye societate letatur quia ut helyas num
quam regibus vel potestatibus ita iste pro dei timore
loqui nunquam veritus est In sapiente colligitur
eloquentia eruditionis que qualis esse debeat
in theologo doctore Augustinus dicit li iiii de doc
trina xpiana ca ii Debet diuinarum scripturarum
tractator et doctor esse defensor recte fidei ac
debellator erroris / bona docere et mala de
docere atque in hoc opere sermonis conciliare ad
uersis remissos erigere nescientibus quod agitur quid
expectare debeat intimare | sor fidei vnde
Doctor ambrosius fuit defen | augustinus li secundo
contra iulianum | licus sanctus ambrosius et ca
homo dei catho | tholice veritatis aduersus hereti
cos usque ad periculum sanguinis defensor
acerrimus propterea gracianus imperator ab ipso
petebat doceri ut patet in epistola qua sibi scri
bit et ponitur ante librum ambrosii de spiritu
sancto loco prologi in hec verba | ti omnipotentis
Ambrosio religioso sacerdo | dei gratianus
Augustus Cupio valde quem recordor ab
sentem ut cum quo mente sum cum eo et cum
corpore sim presenti festina igitur ad me religiose
dei sacerdos ut doceas veram doctrinam credenti
non quo contentioni studeam aut velim
magis deum verbis quam mente complecti sed ut
magis aperto pectori reuelatio deitatis inhabitet
Docebit enim me ille quem non nego quem
fateor deum ac dominum esse meum non ei
obiciens quam in me video creaturam
qui xpo nichil me addere posse confiteor
Velles et tu ut et patri me commendarem
filium predicando non ego in deo vere
bor inuidia non me talem laudatorem pu
tabor qui verbis augeam diuinitatem Ergo
infirmus et fragilis quantum possum
predico non quantum est ipsa diuinitas
Rogo omnigenemo videat et hoc soli nesciat
quod natura nunquam homo nescisse phibetur vacat
Nec agit hoc magna laboris videlicet laudis
ambito cum generalissimum honoris

te ut mithi des ipm tractatum quem dederas
augendo illa de spu sco fidelem disputationem
scriptuis atq argumentis deum ee quite
diuinitas te seruet p multos annos parens
et cultor dei ctin quem colimq ihu xp | videt
fuit debellator erroris q augq inuere | in li°
de videndo deum ad paulina suam sinaz sic
concludens | probas tene metum sti vn am
Que si ap | brosii sinania no eius auite
sz ipa uitate firmatam Neqz em z michi
ppena placet qz z p illius os potissimum
me dns libeauit aberrore et p illius misterium
gram in baptism salutaris indulsit ne ta
q platatori z rigatori meo nimium fauea
Sed qz de hac re z ipe hoc dixit q pie cogita
ti z rite intellecti loquit et ille qui incremetu
dat deus | reuelate q heticos dixit paulinus
Sed deo | ut sup ondit exem° pbas sic | dis
Quidam vir de heresi arriano z acrimq | pu
tator et dux atq incontabilis ad fide catho
licam zb qstitutus in ecclia ticanite epo vid
ut ipe ptmodum loqueba angelu ad aures
epi ticantis loquetem ut verba angli ppl'o
ept remitiare videt quo miraculo quisus
ille fidem quam expugnabat cepit de
fende Ite doctor ambrosiq bona docuerit
Ido9 li de xv l'toribus onde' inti p h vba
Ambrosius sup pfundo z pina rapto et
acris uoluter quadm in pfundu ingdit
fructum de alto rape videt et omb eius
sine fidei eccie z vtutum om firme sut
colume Ipe aut Ionnn9 li de viris illust
bz de dto ambrosio solum hec dicit | in pnte
Ambrosiq mediolanen epus usqz | diem
scribit de quo qz supest meu iudicu sb
trahan ne in alteram ptem aut adu
latio in me repheindat aut uitas | gsilij
Sed mala dedoiint tollr ex gestis | agliesi
ta° xiiii ubi legitur Sed ipe ambrosius
disputans cum paladio ariano qui pa
ladius ambrosio dixit tu ipietatis te argua
te indite non utor transgressor es Cui sa
binq epc placentie rndit Quas ipieta
tes obicis fri nro z sacdoti ambrosio dic
to paladius dixit Vob in pleo gcilio re
spondebo et pntibus auctoribz Ambrosiq
ept mediolanen dixit In consspu fratz
meo z turpis consutari z redargui Er
igit ipie dixim dicato Crispinus t uide
or qui pietatem asserno Sabinq epus
dix Certo ipius tibi videt qui arri
blassphemias arguit Ambrosius con

tlicauit adusos Nam impatoris milites
paganos et heticos q ipm missos ut
basilicam occuparent gquit ad xpm
vn in tua epla de tradendis basilicis
hat deca ml'teca sit scribit | dicate tuaz
Deus venerut gentes in he | Et reuera
venerut gentes z plusq et venerut
gentes Venerut em Gothi et diusaz
nationu uiri venerunt cum armis et
circufusi occupauit basilicam hoc nos
ignari altitudinis tue dolebamq. Vene
rut sz venerut uere in hereditate tua
Qui em gentes venerunt fci sut Xam
Qui admuadenda hereditatem venerut
fci sut cohedes xpi | defensores habeo
quos hostes putabam | sacios heo quos
adusarios estimabam Copletu e illud
q de dno ihu ppha cecinit qz fcus est in
pace locq eius z qfregit cornua arcium
scutum gladium z bellum, cuiq enim
hoc munus cuiq opus nisi tui dne ihu
Ambrosius suo eloquio remissos erige
bat ignoratates qz docebat vn augq li ij
q iulianu | quetie lucidum ac pspicuu
fundit elo | flumine btus ambrosius Non
est qlli erret lcor ubi taliget auditor ..
Btus ecf gggorq in epla ad mariannm
epm q por loco plogi sup ezech dic sic
Tua lrz dilectio pbas sibi ad legendum
mitti poposcit sz ualde ingrum credi
di ut aquam despitablem hauries q
qstat de btorum prim ambrosii atq au
gustini torrentibus pfunda ac pspicua
fluenta assidue bibere | erat petentibus
Ambrosius q agedum | intimabat vn
Augq li de ieiunio diei sabbati ad Cau
sulanu z li ij de mqsteriibz adianua
riu q qsulens eum eiq ritum tanqua
ab oraculo accipiebat z p lege suabat
Cassiodorq qmedans huc doctorem sic
scribit sr ps lxxi sr illud descendet
sicut pluuia in uellus | ut sine aliqua
Illud ingens miraculum | dubitatoe credi
possit exemplo dupliti qpbauit hinc
ambrosianq ille quedam ecclie cande
la mirabile fulgorem lampauit dicens
Veni redemptor gentium onde ptum
vginis miret omne seculum talem decet ptu
deum vn z btissimi pape leonis toruf
to silis sermo resplendit Ait em Con
ceptq est qdem de spu sco intra uterum
vginis mris que illum ita salua vginitate

concepit et edidit quadmodum salua virgi
tate gcepit dignum pres et pontificatum arte
pollentes quorum suauissima doctrina
smonum tm valuit declarare miraculum Co
cludit de ambrosio pualencia defensionis
que etiam patuit post obitum narrat
enim paulinus ut supra et silr scribit eut°
pius in cronica sua | de salute sua uel certi
chastizeli desperati | tus quem ducebat
q Gyldonem baculum tenens manu in insu
noctis apparuit atque cum puoluetur ad pedes
sti uiri Mostazel prociderit in terram senex ba
culo quo regebat tercio hat enim illi ipse ap
paruerat ait hic. hic. hic signans locum
dedit que in illum uiro quem in scitatore dig
num fuerat arbitratus ut agnosceret se ipso
loco in quo scm dnm iudicat sacerdotem die
tercia victoria adeptum atque ita secius bellum
inchoauit et consumauit. De supscripto aute
paulino scribit ysidorus in li suo in uirorum
illustrium ca° in sic inquiens paulinus pbr
petente augustino conscripsit ambrosii uita
signis florentem atque doctrinis et uitis a
plorum non imparem. Ecius aut datus in
cronica sua hoc asscribit ca° x° de ambrosio
sic dicens | fuis doctor ut egregius pastor
Igitur ambro | insul pfulgens epalibus dei ec
clesiam mirifice decorauit et ut nobilis
pastor lorica spualium uirtutum adornauit
sibi desponsatam sociauit. Et i de ipso etc.
Erat enim sapientissimus in pdicatore. distric
tus in iudicio. Cunctis fidelibus mitissimus. omnibus
que infidelibus mitis placidus humilis atque
serenus prudens dispensator. dans pabula
fortibus cibaria iuuenibus alimenta senibus
munimenta adolescentibus memor apli dicentis.
Omnibus oia factus sum. Concludi ergo potest
cu petro damiano. Cui laudatur castitas quis
illo mundior. si sermonis uitas quis in eloquio
cautior. Cui dei caritas quis feruentior. Cui
proximi. quis benignior. Cui humilitas quis
deiectior. Cui temperantia quis moderatior
Cui prudentia quis circumspectior. Cui ora
cio quis deuotior. Cui lacrima et fluuia quis effusior. Cui
contemplacio quis sublimior. Cui iusticia quis districtior. Cui tollerantia quis in tribulacione fortior. Cui
ergo non est iniunctus silis illi qui conseruauit legem ex
celsi. Cuius meritis et precibus pficere possim opus
inceptum ad temporalis uite finem pontificatus
sanctissimi dni Clementis sexti spiritu
ale gaudium et eterne felicitatis aug
mentum etc.

Aaronem sacerdotem adeo eligit. Cuius rei
racionem et quare non ab homine
ponit in epla ad vercellensem ecclesiam ca°
B in fine

Aaron io sacerdotem ipse deus ele
git. ut non humana cupiditas
in eligendo sacerdotem pponderaret
sed gra dei non voluntaria oblacio nec ppa
assumpcio sed celestis uocacio. ut is offe
rat munera p peccatis qui possit affici p pec
cantibus. Et qui ipse inquit apls gestat in
firmitatem non sibi quis honorem debet su
mere sed uocatus a deo sicut aaron. Aaron in
sacerdocio ca pontificalis dignitatis pfertur
moysi qui propheta et princeps erat ppli in
epla ca ad simplicianum in principio
Moyses ille quo nemo prior deum
uidit neque surrexit in isrl propheta qui deum
facie ad faciem sicut moyses uideret. Ille
qui xl diebus cum deo iugiter et noctibus
fuit cum legem acciperet in monte. Ille
mox cum deus dabat quos loqueretur sermones
inuenitur magis aaron fris consilium qm sim
probasse. Fuit ergo quisquis homini moyse p
dentior et instructior. At ipm aaron e
thyopisse par legum et erasse. Sed hoc ipm
diligencius discute ubi moyses stia ppon
deret. ubi aaron consilio Moyses magnus
qui de xpo dixit Deus ut me ipm audietis
Et de quo ipse dns ait Si moysen et prophas
non audiunt nec si quis ex mortuis ad
illos abierit credent. Ergo in ca prophie
pfertur moyses sicut propheta. ubi autem
ca et munus et officium sacerdocii est pfertur
aaron sicut sacerdos | platis scribitur.
Aaron sacerdotibus et | imitacionis in epla
dicta ad vercellensem ecclesiam ca° in medium
imitacionis nobis sci aaron dauid propha de
bere esse admonet qui eum inter sacerdotes
dni ad imitandum nobis constituit dicens
Moyses et aaron in sacerdotibus eius et
samuel inter inuocantes nomen eius dig
nus plane uir qui sequendus ppositum omnibus
Nam cum uidisset mors ppter contumaces in ple
bem serperet sese in medium inter uiuentes
morientesque obiecit ut mortem statueret
ne plures periret. uere uir mentis et ani
mi sacerdotalis qui se pro dominico grege qui pastor
bonus pro obiceret affectu. Itaque infregit
aculeum mortis impetum tenuit transi
tum negauit. Pietatis meritum adiuuit
que ppriis se obtulit qui resistebant

distant ergo dissidentes timere deum commoti
onem sacerdotis placare. Contrariam prefigurauit
Aaron uirga sacerdotalis ibidem ca° x in principio
Et ut adiciamus · quia in sacerdotibus diuina
magis quam humana opera geritur una ex multis
quas moyses per tribus acceperat et condiderat
uirga aaron floruit atque ita diuini iudi
cii munus spectandum in sacerdote plus ad
iuuit ac destitit pare prorogatiua competere
arbitrari. Virga autem quid aliud ostendit nisi
quod numquam sacerdotalis marcescat gratia et ipsa
in humilitate habeat in suo munere commisse
florem potestatis. vel quia id quoque ad misterium
refertur. Nec otiose ipse exitum uite aa
ron sacerdotis puto memorandum declarari. uidetur plus
senior sacerdotalis longeue in fidelitatis ve
tustate ociosus quam ultimis temporibus in natione
ecclesie reformatur in studia fidei deuotos
emortui iam tot seculis rediuiua gratia
florem remittat. Figurasse uidetur auariciam
Aaron peccatum sacerdotum. Et ergo immutato
to quam moysen perfidiam iudeorum li. ps. de apo
logia dauid ca° x uersus finem. Fuit ac
Aaron ipse summus sacerdos quo duce moyse
rubrum pedes mare transiuit populus hebre
orum rogatus a plebe ut deos sibi faceret quos
adorarent aurum poposcit et in igne misit
et caput uituli figuratum est tunc sacrificata (st oblata)
sacrificia. Quo indicio clamat auri cupidi
tatem maxime esse perfidie et auaritie studi
o sacrilegia solere generari. Item tantus sacer
dos locum incidit offensionis cum sorore
sua maria. Nam dum fratri utrique obtrectat
quod alienigenam accepisset uxorem illico
maria contagio maculose cutis effloruit
Quo loco euidentius fuit figura misterii
quod sacerdotalis ille populus patrum fratrem populo
positionibus persuntibus derogaret ethi
opisse illius nesciens sacrum nam si cog
nouisset non reprehendisset quod cum ueteri
instio (?) conueniret. Itaque cum uidens eum
qui ex gentibus credidit dicat esse commem (?)
et multum a lege sentire lepram habet quam
non poterit euadere nisi spiritualis ei legis
agnitio aduenientem fuit suffragata
Aaron moriente filium eius moyses in
duit et instituit sacerdotem in quo figurantur
sacerdotes a sacerdotibus debere dotem exa
minari et consecrari in predicta epistola ad uercel
lenses · ca° x uersus medium. Et quid aute
illud significat quod post defunctum aaron
non commisso populo sed soli moysi qui erat

in sacerdotibus dominus imperauit deus ut exui
tis aaron sacerdotis filium eius indueret
eleazarum nisi ut cognosceremus quod sacer
dos sacerdotem consecrare debeat et ipse eum
induere uestimentis hoc est uirtutibus sacer
dotalibus ac tunc si nichil ei de esse aduertit
indumentorum sacerdotalium et apte quadret omnia
ac sacris adhibeat altaribus. Supplicaturus
enim pro populo eligi a domino et probari debet a sacer
dotibus ne quid sit quod in eo qui mittitur offen
dat cuius officium tunc est pro aliorum offen
sa intueri recte tunc quia per successionem ideo
Aaron sacerdos. modernis sacerdotum nomen in omnibus
typum tenuit in eadem epistola ca° ii in principio
Denique cum ab aaron per generis deriuata
successio temporis magis teneret heredes quam
iusticie consortes. Propterea ad typum illum melchi
sedech quem in ueteri testamento legimus
uerus melchisedech. uerus rex pacis. uerus
iusticie rex aduenit. requirem ista ca°
Aaron quo figet xpm aduentum in carne
Abel. De abel origine atque nominis interpreta
tione tractatum primo de cayn et abel
ca° 2 ubi secundum aliam literam dicitur sit. Ad quod
Et adiecit eua parere abel cum addit. Prius
erat tollitur. idque colligit ex arismetrice
proportionibus. aut etiam cogitationibus addito
enim uno fit alius minus et abolet superior
et cogitatio accedens noua excludit superi
ore. ergo cum additur abel aufert caym
Sed nominis interpretatione plenius deprehendit
Caym enim dictus est acquisitio quod omnia sibi
acquireret. Abel qui omnia referret ad
deum pia deuotus mentis intentione nichil
sibi arrogans ut superior fieret sed totum tri
buens conditori quod accepisset ab eo. Citatum est
Abel nascitur post caym eodem ca° x in fine
Ante caym nascitur scriptum presens postea
abel generatur in quo fit reuerentia dignitatis
prius cognoscitur quod malum est. postea ag
noscitur quod bonum ubi autem bonum ibi iustum
ubi iusticia ibi sanctitas hoc est abel qui
adheret deo. postea nasci debuit mora
Abel quare. libro ii assignat ibidem capitulo 2
Recte ubi nascuntur hii duo fratres seruatur etiam
in predicando ordo nec ubi non exprimit dis
ciplina minuendi seniori iunior antefertur
quia et si tempore iunior uirtute prestantior est
Innocentia enim tempore posterior est quam malitia
Et quidam sub pari etate sed uirtutum nobili
tate antiquior. Senectus enim uenerabilis
est non annis in cana sed moribus et etatis qui nunc (?)

senectutis uita inmaculata vbi gnato exp
mit puerinat caym vbi disciplia fit p
dicatio pciunit abel. adolescentia igit
z ipam in exordys iuuentute variarum
illecebris passionum feruet quibus abiuat
Sz ubi maturior etas successerit tanq pu
bescentis lascivie tepestate discussa tri
quillitatem refunditum quosdam porta
quietos lasse nauigium aie subducit Itaqz
quies motu iure adolescentie fida senectutis
statione placidat origo allegorie pertatum
Abel z caym eodem tractatu ca° 3° compug
Due secte sunt subduorum fr nomine nantes
inuicem et contrarie sibi. vna que totum intus sue
deputat tanq principali z quasi cuidam cogi
tatois z sensus z omnis motu auctori hec est
que omnes inuentores humano ascribit ingeni
o. alia que tanq parentis atqz rectoris sub dei ora
gubernatulo. illa prior per caym significata hec
posterior abel dicitur. has duas sectas anima v
pciunit z io germane aie sunt quas uno fundat
utero sz contrarie sunt qz oportet eas cu quoda anime
partu edite fuerint diuidi ac separari Compug
natibz z hostium unum perpetuo esse no pt
Abel z caym origo allegorie etc in duobus
populis ul in synagoga z ecclesia exponit ibid
ca° 6 caym sceleratis populus intelligit iudeor
Per qui dnm et auctorem sui primitiua legis
patu fris ut ita dicam sanguinem persecutus est
P abel aut intellr populus xianus adherens deo
sicut z dauid ait mihi aut adherere deo bonu
est ut se celestibus attexet z a terris separet
Et alibi defecit inquit aia mea in uerbum
tuu eo qd ordinem viuendi atqz usum non in
terris voluntatibus sed in ubi contineri posuis
set Ex quo cognoscitur nec illud otiose scrip
tum esse sz ppense z examinate qd legimus in
regnorum libris Et appositus est ad patres suos
intelligi em datur quod patrum filiis fuit fide
unde daret ul claret non ad sepulturam corporis
sz ad consortium uite relatum ordo qd extitit
Abel z caym tam originis diuersitas mo
raliter exponit ca° xi omnino Caym at opa
Et fuit est abel pastor batur terram non est
otiosum qd cu ante gnatus sit caym z ultio
docet platus sit hoc loco abel nec idem sit
ordo nominum qui est ordo ne Et ind sibi mult
mutatio ordinis ut prius iunioris meminerit
ubi describit uite status operisqz usus intro
genio officiorum distantiam ut colligamus qz
platonis operari terram prius est usui sz contra
inferius qd oues pascere hoc enim instar
cuiusdam doctoris est et principis magistri qz se
niorum uetustioribz inchoauit iuniorum receptio
protulit que nullas spinas nullos tribulos
generaret nulli sine esset obnoxia In pa
Talit tu dicit li 3° de iudicus seu parte 2 diso
Tales estote filii quales adam et eua fuit
de quibus scriptum est. qd postqz de paradiso
est eiectus adam cognouit euam uxorem
suam z illa concepit z peperit filium cui nomen
abel melior itaqz secundus qz prior fructus qz
iste inmaculatus. ille maculosus. iste adherens
deo z totus a dno. ille mundana z terrena
possessio demqz in isto mundi redemptio
annunciatur ab illo mundi ruina In hoc crista
sacrificium in illo dyaboli parricidium Nichil
go nobis sit cu possessione sit ne teneat nobis
nos z indaret possessionis. illos mendicitatis
ub ee sortitaz arbitrem corporibz ponit in ex
Abel pastor omnium passionum exemplum tractatu
primo de caym z abel ca° 19 in fine te corb
pastor omnium indutiturr eo quod impatita et sen
sibus eius z uoluptatibus carnis modum
tenere nescit omnis uagatur precerta posta
tius existimat qd regere populos pace in bibz
difficilius em sequisspiam qd altius regit
animum vincere iracundiam cohibere compugnantes
qz leges carnis z metus in unum cogere inmor
talis cuiusdam est uiri quem insipiens porta
non cepit demqz ipse sibi legislator medi
tauit hoc munus ut oues pasceret rec° cog
nati sui. qui dr supplinus z aget in desti
eo qd irrationabilem z superfluum uulgarisqz ser
monis loquacitatem in secreta quedam so
brie doctrine coegit misteria Ideoqz egipti
js abhominationi erat pastores omnium os
enim qui corpori suo dediti passionibz eius va
riis et uoluptatibz indulgent suis discep
tatorem uerbi doctoremqz uirtutis quendam
exercitatore declinat Et io perenigmata hoc
docuit moyses apta deo sacrificia querere
fugit omnis insipiens i opa z precepta
uirtutis Ideoqz pastor abel Caym autem
terre operator legitur. qui in fre suo uiri
sapiens forma speciemqz uirtutis expres
sam fere non potuit prius a caym fuit
Abel in offerendo dista quod moraliter ponit
eodem tractatu ca° 29 ante medium rc
Obtulit caym de fructibz terre sz no de pri
mis fructibus primitias deo. io ingrata
deo eius oblatio quia primitias maluit
sibi uindicare deo aut sequentia offerre
itaqz cum aia tota tanq suo dna prenda

sic. si recte offerre volumus utique primitias eius
hoc est anime principalis cordis offerre debemus
Primitie non carnis primitiarum sunt bonarum
disciplinarum que licet tempore posteriores sint
quam cordis primitie que sunt esca incremen-
tum sensus auditus tactus odor et vox mens
aut et sensus post animam non post cordis est. tamen
priores sunt disciplinis quarum primitia est
puro corde et simplici sermone oblata deo
gratiarum actio. Et munera obtulit abel
et ideo respexit deus ad munera eius quia de
primitiis obtulit hunc etiam attendit quia
de primitiis omnium et adipibus earum obtulit
abel. Similiter considera quia non de insensibi-
libus sed animantibus obtulit. plus enim
animalis quam terrenis. siquidem animalis proximum
spirituali est. non enim prius quod spirituale est sed quod
animale deinde quod spirituale. Carnale est
sperat. habet enim vitalem spiritum non idem quod de
terra est fructibus. deinde obtulit non secunda
sed prima non exigua sed pinguia. talia enim et
lex probavit et iussit offerri natale domini in prin-
Aliter tamen dicit libro de incar[natione] tipo sub unius
Cayn de fructibus terre abel ex primis suarum
hostiam obtulit domino. Nichil inveniemus quod
in specie munerum reprehenda[mus] quare et cayn mu-
nera sua displicuisse cognovit et dominus dixit
Si recte offeras recte autem non dividas pec-
casti. ubi ergo est crimen ubi culpa non in
oblatione muneris sed in oblatoris affectu
Sunt quidem qui recte arbitrantur quia aliqua
offerret elegerat. alia que viliora habuit
offerebat. sed non est ita spiritualium sensus
in nobis ut putemus quia dominus corporale sa-
crificium non spirituale querebat et ideo addidit
quiesce tollerabilius significans absti-
nere a muneribus defendis quam infideli studi-
o munus offerre. Deum enim nescit dividi-
care. Spiritualis autem dividit omnia et ideo
abraham sacrificium quod offerebat divisit
Dividebat et abel divide qui ex primitiis
omnium obtulit sacrificium docens non terre
munera placita deo que designant in pec-
catores sed ea in quibus divina gratia
misterii refulget comprobavit itaque nos per pas-
sionem domini a culpa esse redimendos de
quo scriptum est Ecce agnus dei et qui tol-
lit peccata mundi et de primitiis obtulit ut primo-
genitum designaret Ostendit ergo verum
dei sacrificium nos futuros de quibus propheta
ait Afferte domino filios arietum cuius corporis
dei iudicio comprobat. illi autem reprobato

dicitur quiesce quia puto generale in omnes eos etiam
constitutos latam esse sententiam. Multorum enim
hic futuram vero turbam populorum quos divina
sententia comprehendit quorum in illo cayn iam
tunc munera refutavit. Generalis enim hec in
impios omnes sententia est. Itaque si arrianus
offerat qui filium virginis marie a patre
deo separat dicitur ei si recte offeras recte autem
non dividas peccasti quiesce. Si offerat
Simonianus qui ex impietatis arriane
fonte progrediens et redundanti perfidie sue
labitur. Veno nativitate christi que super omnia
est asserit ex prophetie traditionibus colligendam
cuius alia causa sit ratio alia secretorum
potentia divinorum et ipsi dicitur. Si recte offeras
recte autem non dividis peccasti quiesce. Dicitur hoc sabelliano qui
patrem filium quia confundit. Dicitur hoc marti
onite qui alium putat deum novi alium ve-
teris testamenti. Dicitur hoc manicheo et valetio
qui non putavit veritatem carnis humane
a christo esse susceptam. Paulus quoque samo-
satenus et basilides in eius sunt sorte. Macedo-
nius licet quoque eiusdem sine dubio condempnatur
qui divinitatem sancti spiritus negaverunt. Alii et
quidam vel arrianorum iudei vel arriani sunt
iudeorum qui sicut illi filium a patre ita et isti
spiritum sanctum a deo patre et filio dei separant. No-
vato quoque et donato et omnibus qui scinde-
re corpus ecclesie gestierunt. ut ipsi dicitur. Si recte
offeras recte autem non dividis peccasti. Ecclesie enim
sacrificium est quod offertur deo ad quam
paulus dicit Obsecro autem vos fratres per misericordiam
dei exhibete corpora vestra hostiam vivam sanctam
deo placentem. Quale ergo sacrificium divisserunt
ecclesie membra lacerando. Illos quos percussit
ista sententia qui etiam rationabilem animam carna-
tionis domini secreverunt sacro nam homines
ab homine separare cupientes. Et isti fortasse
recte offerunt trinitati sed rationem nesciunt
nature humane dicere distinguere dei enim simplex
natura est. homo ex anima rationabili constat et corpore
Si alterum tollas totam naturam hominis substu-
listi. Adversus ergo omnes hereses ista sententia est
que fratres nomine non sunt etiam persequuntur
Siquidem sub optione nominis christianam et catho-
lice incorruptam fidei conformitate parricidalibus
nos odiis cupiunt violare. Sic est dictum sub
Abel. quia iusto repetita ab ipso in tractatu
super psalmi xxi ipsi primo. Cui subsunt que dominus
iustus abel qui deum ei dedat primitias
ipsi domino putant offendas et ideo plus placuit
quia moram non fecit devotionem probavit

Sed hoc ipius ferre non potuit iusticie p uaricator radix iniquitatis et io fratrem occidit quia hostia eius deo magis quam oblatio sua fuit comprobata Sed ille occisus deo loquebatur in voce sanguinis sui. hic minus a facie domini repellabatur Et cum adhuc ad no pene cessarent torquebat enim suorum 9scia peccatorum latebat inser tremens et timens et cum adhuc percussor decessit ipa se se iniusti iuta cruciabat Inrepat signi ne enim aliquis occidet ut no uite suauitate frueretur sed ne mors auferret erumpna ut percussorem suum cotidie timendo pateretur monuerat quidem ut percussor inhibetur sed sine ulla intermissione ipse sibi suus carnifex erat et ipse percussor Que nec pena maior quam time quod uitare non possis nec quod timmeas euade

perturbit clamat sed Abel sanguis ut quo explicat in sermone de sanctis alexandro euentio et theodolo

m Legimus animas sanctorum sub ara dei clamare uel dicere quonsque sanctus et verus non uindicas sanguinem meum Nam et deus dicit de sanguine abel ad caym vox sanguinis fratris tui clamat ad me Clamare igitur dicitur sanguis qui innocens effusus est non tam uoce quam causa et sanctorum animae clamat diuinum fide atque innocentiam suam sensibus meis ipsa passione commendat Ubi tamen dicit li 2o de apologia dauid ca o ix uersus principium

iusti clamat

n Merito uox sanguinis abel ad dominum quia nullus caym impius homo operibus tegebatur quia parricidalis erat quia non confitebatur flagicium sed negabat

peccatum et tractatum Diffuse ibi hanc materiam 2o de caym et abel ca le in principio presupponens illud caym Nunquid custos fratris mei sum sonat tam Et si contumacia probat hic sermo quia si bonum

o fratrem considerasset custos debuit esse pietatis quemcumque magis quam fratrem seruare debuerat Sed quo germanitatis seruaret officium qui necessitudinis non agnouisset affectum aut quomodo sibi posset ut nec obedientiam deferret qui deo reuerentia non exhibet Negat primum quasi qui apud ignoratem recusat sine munus custodie quasi exors necesse declinat iudicem quasi liber arbitrii Quomodo inmanis si pietate non agnouit qui non agnouit auctorem Et io doctis hanc serie scripturarum fidem esse radicem omnium uirtutum

tunc alius homo Et subdit quod terra accusat quia accusare non potuit

p Congrue igitur tradit dominus terram impudenti negandi dicens vox sanguinis fratris tui ad me clamat hoc est Cur nescis ubi est frater tuus Soli eratis cum duobus parentibus inter parricidas fratrem te latere non debuit an quia parentes tui accusatores esse non possunt nolo enim ut ea necessitudo que est auctor salutis fiat auctor periculi In te solo leges suas natura amisit iam ergo putas tune latere quia parentes accusare non debent Sed ea maior est condempnatio tua nam si tanta necessitudinis nomina accusare non debent multo magis non debent occidere Sed si me testem abnuis et refugis arbitrum vox sanguinis fratris tui testis est que ad me clamat Illa te maiore auctoritate arguit quam si frater uiueret Soli eratis quibus aliter potuit eum occidere Si accusas parentes parricida esse qui de parricidis se tantum probare desiderat Et addit quare clamat sanguis et non frater

q Et bene ait vox sanguinis clamat hoc est innocentia et gratia germanitatis etiam in ipsa morte seruata non accusat frater ne uideatur parricida Non accusat uox ipsius non anima eius sed accusat uox sanguinis quem fudisti tum te ergo facinus non frater accusat Omnis querela cum ipso adiungit non potest de alieno testimonio queri qui tenetur ipso facinore confitetur Amior est sermo quam fons Est tamen etiam terra testis que recepit sanguinem

r Adiungit quare sanguis clamat de terra. de terra non dixit de fratre clamat corpore sed terra clamat et si frater parcit terra non parcit Si frater tacet terra condempnat. ipsa est item et testis et iudex Testis autem que adhuc parricidii tui sanguine madet iudex asperior que tanto scelere conquinata est ut aperiret os suum et exciperet sanguinem fratris tui de manu tua Et illa quidem aperuit os suum quasi excepta de fratribus uerba pietatis nichil timens tu fratres uideret que sciret iura germanitatis amorem intentum esse non odii nam quo poterat parricidium suspicari que adhuc non uiderat homicidium sed tu effudisti sanguinem eius dolens illa tota agri non

s augebit uirtutem suam dare tibi quoniam innocens ultio ut tam grauiter que uiolata fuit satis habeat non prodesse non querit uocem

quo ad sanguinis Concludit ibidem uocem vox fratris sanguinis tui clamat ad me quia deus iustos suos et audit etiam mortuos

quonia deo vivunt Et multo prevenientibus
hent qr et si corpus gestaverint mortem
unita incorpcam tn carpunt et illuminant
suorum splendore meritorum luce qua fulgent eterna
Justorum ergo audita et sanguinem et adiutit
se aut a ptibus impiorum qui et si in dica
munere infiores tn sunt omnibus mortuus
carnem sicut cumulati circumferentes tu
infelices infoderunt animam suam Et quid
enim aliud quam sepulta est que inter hna
volvitur et terrene avaritie cupiditatibus cetis
qz vitiis includit ut gre celestis auram
spirare non possit | in titulo de prima

t

Abel christi figura | interpellatione david
ca° viij usus finem | muneribus eius quia
Sidusus erat deus a | taym parricide il
lius munera non probavit. latebat taym
aliena a dni conspectu fines efferatus
ut qui in fris sui respexerat munera i sua
aut non respexerat sub offensione prioris
reliquit heredes Ceciderat abel ideo sibi
cuncta et sanguis clamabat ad dnm sz oc
cidat omnibus nobis Nullius iam sacrificium
probatur qr non erat qui faceret bonitate
non erat usque ad unum. qui nec deo fides
nec fris germanitati pietas reservata est
venit dns ut resuscitaret adam resus
citatus est et abel et cuius munera placu
erit deo Obtulit semetipsum dns ihus
i primitias sius corporis in sanguinis asper
sione melius loquentem quam sanguis abel
locutus in terra est Respexerit deus in eius
munera ex quo ipse reconciliatoris dice
gerim bonis reliquit hereditatibus

Abies. de abietis arbore loquitur li 3° exa
meron ca° 13 Et p pri° Abies quoque
non contenta terrenis radicibus atque aereis u
tice et ca 9 marinos tuto subitam remigio
nec solum ventis sz et fluctibus tuta presse
Nominat et infra capitulo arbor Et

A

Abissus qr sit abyssus poit li° p° exame
ron ca° 10 | dinem et profundu aqua
Abissum multitu | dini. lectio evangelii doc
et rogabat salvatorem demonia ne vi
uberet illis ut in abissum irent Et qui
docebat voluntates demoniorum non ce
faciendas precepit illis ut irent i porcos
porci aut se in stagnum aqr precipita
verunt ut qd recusabat demonia non eva
derent sz digno precipitio vergerent | sup

B

Eandem sniam ponit in titulo | ps
26 usu x° Ego arbitror qz io firmetu

inter aquam et aqua deus esse precepit ut a
iteritibus pterita distinet et sup aqua que
laudat dnm quieta manet erroris infel
ex ptio esset obnoxia/ denique illa deu vi
det hec non videt Et ne sicut celos est videt
que in abisso est non videt/ vn et dnm
est viderunt te aque deus et timuerunt
turbate sunt abissi multitudo soniti aquarum
aperto turbat abissi que sup aquas te
nebre sunt deformes et io patrem hre non
pnt/ vn rogavit legio demoniorum ut n
in abysso mitteret et se cum magno tumul
tu precipitavit in fluctus ut porcorum
gregem que reperat strangularet. pec
cator itaque abissum petit ubi caligo te
nebrarum | dicit in titulo sup ps 81 versu
Propterea | 3 | tutibus dicit Conturbate sunt

C

Demalis ii | abyssi multitudo soniti aquarum
Abyssi deum non videt et io turbationibus
semp obnoxie sunt Et exponit qp essent
abyssi multitudo inquit soniti aquarum Nam
et bestia illa antichrist ex abysso ascendit ut
adversus helyam atque enoch qui ppt testi
monia dni ihu tres sunt redditi preliaret
ut legimus in iohis apocalypsi tu datu est os
loquendi magna adversus deum pleafimo
ris quietia et sacrilegia psonare Commuerunt
ergo aque i mundi spus cum turbaret viden
tes opa dei in dni salvatoris adventu
appropinquare sibi interitum ptimescentes

D

Abyssus intelligitur sacra scriptura in tractatu
sup ps 21 usu vj | notat in note catharact
Abyssus abissum i | carum tuarum i scripta veteris
testamenti advocat scriptura novum testamenti
ad confirmationem sanctificationis et plenitudinem gre
sonitu quodam atque p flumine redundatie
spiritalis Eandem sniam poit in tractatu

E

de ps interpellatione david ca° x° Abyssus a
bissum invocat i vo ca tu qr no prevalebat vetus
testamentum ad firmus mundi redemptionem ideo i
vocabat et qui ad auxilium accersebat novum
testamentum Clamabat lex annuntians eving in
Erat enim semiplena et io erat necesse ut veniret
qui legem impleret 3 finis enim legis xpus
ad iusticia omni credenti qui venit lege im
plere non solvere Et ideo abyssus lex audi dice
tem Judicia tua sicut abissus multa Simil
hinc intellige utrumque esse in mi 9 sapie testam
qp qui sum venit implere Catharactas at
intelligimus 9 profunda verborum et vim celestis
eloquii que fluxere nobis sicut ymber e celo
Ergo remedium credentium omni xpc et scriptura

domina ad que in temptationibus unum refugium

Abbominatio. De ipsa abbominatione quod sit intelligenda quia antixpus erit ponit in Comento super lucam li x ca 2 pertractans illud Mathi 24 Cum videritis abbominationem etc.

Iudei putaverunt tunc statum abbominationem desolationis cum caput porci romani in templo iecerunt illudentes iudaice ritum observantie. Ceterum ego nec sinens dixerim. Abbominatio enim desolationis et execrabilis adventus antixpi est. Eo quod sacrilegus in sanctis mentium interiora totamnet sedens iuxta hystoriam in templo ut sibi dic vindicet solium potestatis || dyabolus ibidem infra ante finem

Abbominatio est capitis huius dyabolus qui est et alius antixpi auctor || mea ierusalem mea animam [illegible] animam dei [illegible] obsidere vita sue legis exercitium Non est enim colluctatio nobis adversus carnem et sanguinem etc.

Et infra subdit post pauca || dyabolus desolatio Ergo qui in medio templi est [illegible] abbominationis est secundum danielem prophetam [illegible] li

Abbominatio fuit homines iusti peccato vel tractatu de caym et abel ca 2 quod incipit super ca de abel li || tatio sine ablactatus quod intelligi

Ablactatus debeat ponit in Comento super lucam li x ca 3 circa finem. quod tu require supra ca nutritio et nutrire || agit in tractatu de sancta

Abortivus de abortivo || in compilatione Job capitulo 1o 2 in fine vel 6 in principio adducens illud Job 21 Bos eorum concepit et non abortivit et vacca peperit et non privata fetu suo || ita ait ambrosius hic io bucula eorum non abortivit

Iustus optat flagellari ut recipiatur a domino et vult timere deum quia timor domini initium sapientie est nec beatitudinem putat si non abortit bucula sua sicut putant stulti. per bouem enim quod significatur nisi durabilis culture labor qui semper in orbe redit et nunquam desinit sed tamen explendus inde renovatur in exordium. Isti sunt qui colunt sodomam et gomorram. glebas qui colunt egiptum glebas scilicet terrarum aratro quodam solide mentis vertunt laborem sibi pariunt et dolores metunt || io bucula eorum non abortit sed parit ut augeatur labor eorum et que conceperunt omnia generant sine timore dei || iusti autem longe aliter gloriantur non enim in habundantia divitiarum nec in partu peccatorum sed in domino gloriantur dicentes de timore tuo in utero accepimus et parturivimus spiritum salutis || de iustis ergo dicit quia salutis spiritum generavit quem accepit de timore domini non de malitia [illegible] sceli de qua legimus Ecce parturiit iniustitiam et concepit dolorem et peperit iniquitatem Melior ergo abortivus quam protus stavit. Denique de homine qui in hunc seculum venit et vanitatem huius mundi tenebrisque pertulit longevitate diuturna etc. pronunciavit quia melior est illi abortivus Habet enim requiem magis quam ille quia non expertus est vanitatem huius seculi in qua et si mille annos quis vixit quod bonum est videre non potuit fugisse circo hoc magis est gratie || libro de ipso abraham

Abraham. de abrahe nomine || ham et tractatu primo ca 17 [illegible] nomen littera addita mutat deus abram || ut de abraham vocetur abraham hoc est de patre vano || sicut hebraica latina interpretatio vocetur pater sublimis pater electus vel de patre fiet pater filii || vanus erat tu demum nesciret electus factus est postea quam agnovit || pater erat tamen de ancilla prolem haberet sed pater filii non erat quia non erat ei filius qui non erat libero generis susceptus coniugio

Abraham significat perfectum virtutis et mentis dominum eodem libro tractatu 2o ca 1o et 2o In adam de summa beatitudine et quadam naturali virtute a [illegible] per [illegible] sensus et delectationis illecebram defluxus ad culpam est

In abraham autem perfectus mentis speculari datur hoc enim legislator provide egit ut quadam lapsum mentis demonstrat ut illas erroris caveremus semitas ita eius progressum mentis et quedam superiorem reditum significaret ut quadam in [illegible] mens reformare se possit cognosceremus || purgaverat enim terram dominus diluvii infusione lavaverat huius colluvionem fragilitatis sed non satis erat ad virtutis perfectum nisi ut instrueretur homo quadam se regeret et gubernaret Abraham mentis loco inducitur || Denique et abraham transitus dicitur Erat ut mens que in adam tota se delectationi et illecebris corporalibus dederat in formam virtutis speciemque transiret unde sapiens nobis ad imitandum propositus est. Denique abraham secundum latinos pater dictus est eo quod mens patria quadam auctoritatis censione totum gubernet hominem || Hec ergo mens erat in tharan. hoc est in cavernis obnoxia variis passionibus || Ideoque dicitur ei exi de terra tua hoc est de corpore tuo || Exivit de hac terra ille cuius conversatio in celis est || tam induti

Abraham propter imitationis || eodem libro tractatu 1o in principio || dominus deus noster huc seculum locupleti be[illegible] || [illegible] sue dote donavit ut eius gratia provocaret ceteros instituto corrigeret

moyses q̃ ium tamdiu nobis descripsit ut
cordi homi in uitiu labentia huius uni
tontuitu uelut quodam ĉre robusto re
suscitaret / pom' in ex^m prepu^{ta} ibid
Abraham / h' mundi hui' i ut plato ipe
D i sapientes / prinçeps pho4 non ueram
aliquam sed fictam & adumbrata sibi eam
quam legimus noaytam ꝯposuit p seqꝫ
dam ut doceret qualem rem publica esse
oportet atq3 ita qua nec audierat nec in
derat in aliqua urbe describenda putant
ut hij quibus hoc munus est ꝗadm repu
blica gererent instituu possent Et si tu
discipulus platonis zenofon ille socrati
cus fictis & ipe rebus p^am uoluit informa
re sapientis in eo libro quem scribit ut
exitimo phye simu regis iustis & sapientis
disciplia ꝑcedet qnto magis no composita
figuram sapientis uiri sed expssam uitu
tem & diuo instituta magistio retensere
intentiq & ind eius debemus ꝑsequi quez
moyses ita descripsit ut retro quodamo
se ipe respicet magnus plane uir & multa
uitutu claro in signibus quem notis suis
phia non potuit equare demitq minus
est qd illa finxit q q iste gessit maior
ambitioso eloquentie mendatio simplex ui
tatis fides Abrahe deuoto pbat id ca^o 2°
E Hingmoi fuit in eo uiro deuoto ꝯsideramus
Ita enim uitus ordine pma est que est fu
damentu cetera4 meritoq3 hanc ab eo pma
exegit deus dicens Exi de tra tua & de domo
pris tui Satis fuat dixisse de tra tua s3 io
singula addidit ut eius affcm pbaret ne
forte aut ꝑsundens recepisse uidet' Aut
fictus aliqua madatis paret celestibus
Sz sicut coactiuada fuint pcepta ne quid
latet ita et ꝯponenda pma ne forte de
sparet Temptatur ut fortis mitatur
ut fidelis pnotat ut iustus In hoc ipm
imitari debemus li de fide ir^me ca^o xxx
F Ceterum patriarcha4 pma imitem obse
quia pdicamus ꝗrum sequam obediam
Exierunt de tra sua patriarche & nos exea^q
ꝯposito de corꝑs ptate Nos exeamus ꝯpos
to illi exilio Sed exilium non putauit
quo deuotoe abirent non uirtutis impa
ret Illi tram solo mutauit nos celo ter
ram mutemus illi habitatione nos spu
illi illuminatu stellis celum ondit sapia
nra oclos cordis illuiet eiusdem sapie
uera cognitio Et tc typus uitati & uitas
gauit typo / cio patuit ope in filij oblati
Abrahe deuo / oue ibidem infra credidit im
B Buare se posse filium senex / molare se
posse filium pr iudicauit / nec pr trepi
dauit affcus cum sems dextam pietas ad
iuuaret Sciebat enim acceptorem deo filiu
imolatu ee q̃ sauu Ergo adducit ad sac
ficiu filiu dilectissimu ad quem sero suscepe
pat cito obtulit nec prem nois appellato
reuocauit cum ille prem uocaret hic filiu
Cara quidem nomi pignora s3 amabilioa
pcepta / Itaq3 licet copatent corda diuabat
uota / Distinxit sup filium gladiu paterna
manu & pato pcussit affcu ne piret pca
trepidauit ne iustus erraret / dexta defficet
Deuisit pietatis affcm s3 non obmisit deuo
tionis negotium & ꝯpabat obsequiu ceca
tum audiret oraculum / Vn nos q3 domi
omnibus quos diligimus pferamus pre sceli3
uirid ut possit nobis fuari dilcus sicut
abraam in ubiorem remuatom quem
misterium uidemus Obtulit quidem filium
pr sed deus non sanguine s3 pietate placa
Quem p homine mutauit quo mag^z ondit
q religiose obtulit quem tam libent rece
pit & tu si deo munus tuu offeras no amittas
Sz auari sumus / Deus unicu filiu p nobis
morti obtulit nos nos negamus / Vidit h'
abraham & agnouit misterium salute nob
in ligno futuram nec latuit in uno eodem
sacrificio aliud ee qd uidet offerri aliud qd
posset ostendi Inuitemur g^o abrahe deuo
cem Predicte aut rei ystoriam diffuse
ꝑsequitur in pallegato sup li de abraa
ca^o 2^a primittens eius pbatom / & sic tep
H Tam abraham deus ante pbauit tauit ne
si an temptaret q̃ pbaret ꝯuaret pbau^t
eum cum exire de charra iussit & obediete
repit pbauit fidei titulo fictus libauit nepo
tem cum de preda nichil atigit Cu pmisit
se in filium & cum eet ipe centum annoꝝ
ꝯnus sare gemtlia ꝯsidaret mortua ti
credidit nec hesitauit in fide qui posset
hesitare rone stilitatis aut senectutis / P
bauit enim hospitij sedulitate pbatu ꝗ
quasi fortiorem temptandum putauit ma
ioribus & quibusdam impij dirioribus
Et quid exemplo docem^z q2 ueius pbat^t
quis temptatur aut ꝯpoitis & fictis No
enim uolebat deus immolari a pre filium
nec impleri hoc munus uolebat qui oue
p filio imolandam obtulit sed temptabat

affectum patris si dei precepta preferret filio nec prime pietatis contemplatione unum devotionis inflecteret | ibidem subdens. abraham et cetera.

Et geminat | petitio nominis incitem excitat ut esset patior demumque indit ille. Ecce ego. Et dixit. Accipe filium tuum et cetera. non sunt otiosum esse affectum patris a principio eum stimulat et pungit pietatis aculeis et filii nomine addit ad nomen mititudinis et unum amoris. Non satis putauit dixisse adiunxit amantissimum quem dilexisti ysaac hoc dicit secundum suam literam interdicat quem diligis et cetera.

Et infra subdit | tissimum ad patris accipe. Possumus et ama | et quem dilexisti ad id ut non recenti quodam impulsu amoris sed insolito diu et probato amore significaret dilectionem enim ad tempus augetur ad tempus resolvitur quod autem diu aut semper placuit cito aboleri non potest. Potest et illud non absurdum videri quia mortuos plus diligimus hoc est quem diu dilexisti quasi iam diligat immolandum. Nec otiose addit nomen scilicet ysaac. Scilicet eum quem suscepisti in senectute suscepisti de uxore vincula suscepisti tamquam fidei tue primum remunerationem operum tuorum. Suscepisti ex promissione dei non tam ingenii fecunditate ex qua alium sperare non possis in holocaustum. sed prius vade in terram excelsam interponit spatium ne precipitatum subito videatur affectus ut illa dilatione obrepat pietatis gratia desiderium adiecit. In uno montium quem tibi dixero. Et hic similiter ut dum ascendit senex infrigidaretur impetus laxaretur dextera desisteret intentio dum quereret montem dictum dedisset apparatum. Exurgens autem non solum sequenti die sed etiam diluculo ut attulisse nox moras studio festinantis patris videtur. Strauit asinam et cetera. Potentem parata ad omnia ad sacrificium deferre dicta et apparatum sacrificii ministerium iniungit ipsi venditare non delegare aliis. Senex abraham dives pecoris atque abundans suorum non quesiuit comitatus suum agmina ipse quoque ligna concidit et obsequia mandata minibus suis non intermisit. Et infra subdit. Et respiciens abraham oculis suis vidit locum a longe. Solicite explorat qui properat implere quamvis senilem accelararet studio gradum et etatem senii hoc putas precedebat oculis urgebant singulorum officia membrorum licet senilia membra non possent urgere. Solet hebetari usus senum ut etiam

proximum non facile conspiciant hic non solum vidit locum sed etiam longe positum aspexit. Nec dubitauit vidisse sed ait pueris. Sedete hic et cetera. | tandem gesta atque verba infra sub

Et pertractat dicit | Ego et puer properantes usque illuc. Sed autem ait | demonstrat quod non desisteret in tanto apparatu pater. Non redeat filius autem quia pertransiret pietatis remedio tanti facinoris austeritatem. Addit ad vos reuertemur prophauit quod ignorabat ipse solus disponebat redire immolato filio sed deus per os eius locutus est quod preparabat. Caute se caute loquebatur cum famulis ne cognito negotio aut impediret ab aut gemitu obstreperet et fletu | notabilis patris affectus

Et infra subdit | et fluctibus quibusdam hinc pulsat pietatis | atque inde timidit. Filius vocat patrem pater dicit fili ut ipso verborum sono se cognoscat pater quem impossibile est ut ferire possit cum semel in sibi acceptaret. Hec nomina inter solet operari gratiam non iniustum necans. Hec vocabula incitare ad pietatem non ad mortem solent. Addit ysaac dicens. Ecce ligna ubi est ovis in holocaustum. Et hic prophetat in sermone non in scientia. Ovis enim adeo in sacrificium parabatur. Videt demumque similiter abraham. Deus prouidebit sibi ovem in holocaustum fili. Inflexibilis studio devotionis inter vocare filium frequenter non timet ita erat intentionis soliditate fundatus et hoc se meliorem putabat hoc sibi in perhenne mansurum meditabat filium si eum immolaret deo. Non solum autem hic prophetat quod statim accidit quia deus prouidit sibi hostiam pro ysaac et reddidit patri filium. Verum illud magnum quod hic hostia dei erat dispositionis. alia esset hostia quam deus sibi pararet ut mundaret orbem terrarum. illa orbi esset acceptior propter quam multi patres offerrent filios suos et separari in hoc seculo a filiis non timent. Cotidie offerunt patres filios suos ut moriantur in christo et consepeliantur in domino. Cunti patres occisis martirio filiis lectores a beatorum tumulo revertuntur.

Et subiungit infra | sic suum illa pater nectit filio manibus | refugiendo filius et ignis extincto pron moriret. Et dixit angelus abraham abraham. Tenuit quodammodo manum eius divina vox et ictum vibrantis occupauit dextere nec semel vocauit ne aut non plene audiret ne

forte fictam uocem putaret Qz reuocauit
gladium impauit repetiuit uocem tamquam ueritus
ne preueniretur studio deuotionis et una uox
impetum ferientis reuocare non posset ne
inicias manum in puerum neque fecis ei quicquam
Nunc enim cognoui etc. hoc est dicere affectum tuum
ego quesiui non fui exegi temptaui mete-
tuam si et filio tuo dilectissimo non parceres
propter me non aufero quem ipse donaui, nec heredem
tuideo quem largitus sum non habui Et infra
ex quo dicit parietem xpm passurum agnouisse
Et respiciens abraham uidit et ecce aries vnus
herens in intgulto Qua rone arietem quasi
prestantem utique gregi Qua rone suspensum
uit aductes hostiam illam non ee terrenam
Qua ca cornibus suspensum nisi quod carnez
suam uirtute superiore a terra leuaret iuxta quod
scriptum est Cuius principatus super humerum eius
Quis utique significatur nisi ille de quo dau est
Exaltauit cornu populi sui Cornu nrm xpc e
qui prestitit omnibus sicut legimus Speciosus
forma pre filiis hominum Solus eleuatus et exaltatus
a terra quemadmodum ipse nos docet cum loquitur
Ego non sum de hoc mundo ego de supernis
sum hinc uidit abraham in isto sacrificio
huius passionem aspexit et ideo ipse ait dominus
deus Abraham diem meum uidit et gauisus
est Et subnectit futuram sui passionem
Abrahe reuelauit tercio qua mundum redemit
demonstrans et genus passionis cum suspe
sum ondit virgultum illud patibulum crucis
est In hoc ligno prestantissimo doctor greg
exaltatus omnia traxit ad se ut ab omnibus
corpus sterum trinitatem uidit et agnouit lib°
Abraham et .4. ca° supra allegato de fide
Abraham patus excipiendis hospitibus fidel
deo impiger iusticio promptus officio trinita
tem uidit in typo hospitalitatem religione
cumulauit tres suscipiens vnum adorans et
personarum distinctione seruata vnum tamen dominum
noiabat tribus honorificentia muneris deferens
et unam signans potestatem loquebatur enim in
eo non doctrina sed gratia et melius credebat
ille quod non didicerat quam nos qui discimus Ne
mo enim typum falsauit ueritati et ideo tres ui
dit sed vnitatem venatur tres mensas si
milagine premit vnum imolat uitulum satis cre
dens vnum esse sacrificium tum munus vna
hostiam trium creaturum Nam in quatuor
rebus quis non intelligat quod in malis ela
ne prefiguratam dominice passionis iudicio tota
sibi mundana subiecit fidelis in bello abs

tenuus in triumpho qui domus non hominum dicere se
mallet sed dei etiam alias uirtutes cardinales
Abraham habuit li° p° de officiis ca° 21 tia de
confuit in sco abraham primo loco prudencia quo
dicit scriptura Credidit abraham deo Nec
enim prudens est qui deum nescit Et infra
Simul quoque dicente scriptura reputatum est
ei ad iusticiam altius in virtutis dei gratiam
detulit primo quam inter diffinierunt prudentiam
in ueri consiste cognitione quis enim illorum
an abraham dauid salomonem deinde iusti
ciam spectare ad societatem generis humani
deinque dauid ait dispersit dedit pauperibus
iusticia eius manet in seculum seculi Iustus miseretur
Iustus commodat Sapienti et iusto tota mundi
diuitiarum est Iustus communia pro suis habet sua pro
communibus Iustus seipsum prior quam alios accusat
ille enim iustus qui nec sibi parcit et occulta sua
latere non patitur vide quam iustus abraham sus
cepat in senectute filium per repromissionem pos
tenti domino negandum ad sacrificium quamuis
vnicum non putauit Aduerte hic omnes virtutes
quatuor in vno facto confuit sapiencie deo credere
ne filii gratiam anteferret auctoris precepto
confuit iusticie acceptum reddere confuit fortitudinis
appetitum rone cohibere Ducebat hostiam pat
niti rogabat filius temptabat affectus patris
sed non uincebat repetebat filius appellacionem
paternam compungebat paterna iusta sed non minu
ebat deuotionem Et accedat quarta uirtus tem
perancia tenebat iustus et pietatis modum et ex
ecutionis ordinem Denique dum sacrificio necessaria
uehit dum ignem adolet dum filium ligat
dum gladium educit hoc imolandi ordine me
ruit ut filium reseruaret 1.29 probat enim in uita
Et in eodem li ca° precedenti preferens quia rone
subiecit appetitum ad magisterium future sit
prosper abraham qui confessionis informatus et
instructus est iussus exire de terra et de cogna
tione sua et de domo patris sui. Rone multiplice
necessitudinis prestitus affectum appetitum rom
obedientem probauit Quem enim terre sue cog
nationis domus quoque prope gratia non delectaret
Et hunc ergo mulcebat suorum suauitas sempiterna
celestis et remunerationis eterne consideratio monebat
amplius renunciare omnibus Rone considerabat
uxorem imbecillem ad labores tenerrimam ad
iniurias decoram ad incentiua insolentia
sine summo non posse duci periculo Et tamen
subire omnia quam excusare consilium diiudicant
Deinde cum descenderet in egiptum monuit
ut diceret se sororem ee non uxorem ipsius

Adverte quanta appetitus timebat uxoris
pudori timebat ipse saluti · suspectas habebat
egyptiorum libidines · et tamen prevaluit a
pud eum · ratio exequende devocionis · consi
deravit enim quod dei favore ubique tutus esse
posset · offenso autem domino et domini non
posset illesus manere · Vicit igitur appetitu
ratio et obedientem sibi prestitit · Capto nepote
non perterritus · ut tot regum catervas preliis bel
lum repetit · Victoriam potitus prede partem
cuius ipse fuit auctor recusavit · Promisso
quoque sibi filio cum consideraret emortuam corporis
sui vires · depositam sterilitatem coniugis et
supremam senectutem etiam contra usum nature
deo credidit · Adverte quemadmodum omnia appeti
tus non defuit sed repressus est animi equali
tate · qui nec magis prelibus nec minora
pro magnis ducere · moderato prelectionis ordo
rerum oportunitas temporum mensura verborum fide
primus in iusticia precipuus in prelio strenuus
Abraham filium habuit ex ancilla · Et excu
satur · l · sive · tractatu primo de ipso · capitulo 12 · 7 · pa
ro eius apologie est · ut sit in exemplum
humane fragilitatis ut non desperet de dei
· Sed fortasse dicat aliquis · ///// misericordia
Quomodo Abraham nobis imitandum proponis
cum de ancilla suscepit filium · aut quid
sibi hoc volt esse ut tantus vir huic errori
fuit obnoxius · cuius tanta opera miramur
Et ideo ne quodam more neglectum locum habuit
quem plerique vacuo sic putant declinasse
iudicemur · rationem eius explanare cordi est
Non abimo quod Abraham de ancilla sus
cepit filium · ut agnoscas quem non sicut
cuiusdam nature ac substantie fuit Abraham
sed unus cunctorum et fragilitate universorum ho
minum · denique et directione caldeorum
vocatus est · quos si sicut universale intentos
magis quam ceteros esse accepimus · et ideo ma
iorem invenit graciam apud deum · quem
superioribus renunciavit · ad priora se ex
tendit ut sequeretur deum · preceptum enim
est admirandum tibi · ut et tu advertas
quod si priores renuncies · possis invenire divinam
miam · Monet autem aliquos pretera quod iam cum
deo loquebatur et ad ancillam introivit
Ideo sequitur secunda ratio · quia fuit ante legem
quando necdum erant prohibita adulteria
Et consideremus primum · quia Abraham ante
legem moysi et ante ewangelium fuit non
dum interdictum adulterium videbatur · pena
criminis ex tempore legis est · que crimen inhibuit
nec ante legem ulla rei est dampnacio · sed
ex lege · ergo non in legem commisit Abraham
sed legem prevenit · deus in paradiso licet co
niugium laudavit · non adulterium dampna
verat non vult enim mortem peccatoris et ideo
quod premium est pollicetur quam penam non exigit
mavult enim mitibus provocare quam terre
fimoribus · Et tu peccasti cum gentilis esses
habes excusacionem delicti · non habes tamen
quam tu hiis in sermo est · qui ad graciam bap
tismatis nomen dederunt · siquis tamen crimen
fecit · sciat sibi veniam tribuendam sed qui ei
qui crimen commisit in reliquum tamen abstinendum
novit · Nam illi adultere quam in ewangelio
obtulerunt scribe phariseorum · ignovit quidem
dominus · sed priora sed ait · vade et amodo vide ne pec
ces · Quod cum illi dicit · tibi dicit · fecisti
gentilis adulterium · fecisti cathecuminus · ignos
citur tibi remittitur per baptismum · vade
et post hoc vide ne pecces · Tercia ratio quia
habende prolis causa | successus libidinis
Non ardore aliquo | non pellacis for
me captus decore ancille coniugium quoddam concubina
lem prohibuit thorum · sed studio querende
posteritatis et propagande sobolis | erat hu
Quarta racio quia tunc raritas | mani ge
Adhuc post diluvium raritas // neris
erat humani generis · Erat eciam religio
nis neglectus non reddidisse debitum vide
retur nec · Denique et loth senis filie hanc
tamen querende posteritatis habuerunt ne genus
deficeret humanum · et ideo pauci muneris gra
preparata culpam preterierunt | fecit mandato ux
Quinta ratio · quia hoc | oris | tor sanctus in du
Nec otiosum est quod uxor auc | tem ut ex
cusetur maritus ne vago raptus errore cre
Sexta racio ut uxor tali exemplo filios
diligat coniugis || mulieres diligere viros
Simul ut discat || nec agitari et vana sus
picione pellicat aut invide prurigines
si ipse liberos non susceperint · Uxori hoc
cordi erat excusare apud virum sterilita
tem suam et ne tamen esset marito quod is
liberos non haberet suadet ut intraret ad
ancillam · hoc fecit lia · hoc Rachel · Poste
a discite mulieres zelum deponere qui sepe
mulieres in furorem incitat · li · c · 2a ·
De Abrahe benediccionibus eodem | in fine
Tres plenarias accepit Abraham bene
dictiones · unam post victoriam qua li
beravit nepotem quando occurrit illi melchise
dech et quando dixit deus Respice in celum

y · z · Nb · Nl · Nd

Ae Af Ag Ah Ai

et enumera stellas si potes · sic erit semen tuum
& credidit abraham deo & reputatum est ei
ad iusticiam Filiam quam abraham iussus est
nominari & signaculum accepit circumcisionis
Tercia quam dilectissimum filium suum in holocau
stum deo non dubitauit offerre · Hec itaque be
nedictio prestitit superioribus · In illis enim
propagacionem seminis abrahe promisit futuram
in hac autem ait & benedicentur in semine
omnes gentes terre quoniam audisti uocem
meam Et nos ergo audiamus uocem dei
nostri & obediamus preceptis eius si uolumus
apud eum inuenire graciam lectato li° de
Jo quasi concludit insinuans al fide iiii[or] ca°
xxvi · Agens de abrahe sinu ut nos re
Sequamur abraham moribus cipiat in gre
mium suum · et tamquam lazarum sue humilitatis
heredem pauperis circumfusum virtutibus pio fo
ueat amplexu · non enim nos in gremio cor
porali · sed quodam fratrum amictu bonorum sancti
patriarche probata deo successio fouet
Abraham pater generaliter dicitur in comento super
epistulam ad romanos ca° x C pater circumcisi
Abraham primus fuit est onis · sed cordis
non tantum eorum qui sunt ex eius origine sed
eorum qui similiter credunt ex gentibus secundum
carnem enim iudeorum pater est · secundum
fidem uero omnium credencium fidem imitatur
Abrahe filii dicuntur qui eius in eodem commento
Capitulo & ff imitatur filius est abrahe
hic secundum qui fidem sequitur propterquam deo
dignus extitit abraham epistula ad hebreos
Similiter in comento super ca° 6 super illud abra
he namque promittens deus &c exempla pro
Dum apostolo multa supperetent rum qui per
paciam hereditarunt promissiones dei precipue
elegit fidelem abraham et propter dignita
tem persone sue et propter quod in eo istud co
tigit · quia longanimiter ferens · adeptus est in fi
lys suis promissiones · non in eo preteriti temporis
que in populo dei implete Item magis est
in futurorum prouidencia in filios abrahe
cuius filii sunt quos bonitas dei de lapidibus
gencium suscitauit & facit eos in fide esse filios
Absidere est excecare abrahe
in comento super epistulam ad galathas Ca°
v · exponens illud vtinam abscidantur hii qui
nos subuertunt dicit sic et illud ad Corinthe
Tale est hoc quale os in primo qui inquit
Non amat dominum ihesum sit anathema Exipo
tegie morbidi sunt hii quos sociat sine cor
ut abscidantur a gracia dei et qui galathas

dei gracia exuerunt et non solum spiritualiter
sed et carnaliter hos male dicat · ut qui circum
cidi galathas cogebat ipsi abscidentur ut
multiplicaretur hus dolor corporis
Absconsio uel abscondere · Abscondit deus
sapienciam seu misteria scripturarum
in tractatu super ps · x6 uersu vltimo uersus finem
Ideo sapienciam xpus abscondit ut eam stul
ti non intelligant · prudentes studiosius quer[ant]
Absconditus fuit xpus in scriptura // runt
et est adhuc malis · sed bonis manifestus in
comento super lucam ca° 19 · super ca° 13 · luce
Congrue visum est ut dei filium credentium
absconditum in lege adoptum in prophetis euan
gelicis predicacionibus adimpletum ut per
sectam fidem nobis acquirat ex omnibus & scrip
torum collacione formatus in nobis qui
sumus corpus ipsius & omnia & in omnibus
impleantur Ipse enim erat uerbum dei atque
misterium quod absconditum fuit a seculis et ge
neracionibus quo nichil potest ad expressionem
perhenitatum eius attestatus dicitur Erat enim
perfecto Nam erat ut absconditus sacrilegis
manifestatus in sanctis predestinatus ante
secula ut seruaretur ad gloriam · Hec autem
gloria ut possimus fratres inuestigare misteri
um absconditum a seculis in deo utique & ex deo
Absconditum ipsum misterium fuit et apostolo
rum reuelatum in comento super epistulam ad Co
locen · ca° p° uersu penultimo Quod ignotum
fuit a seculis · nunc uero declaratum est sanctis eius
quibus uoluit deus demonstrare que sunt
diuicie maiestatis misterii dei in nacionibus
quod est cristus in nobis spes glorie quam nos
annunciamus misterium quod latuit a seculis
modo reuelatum assit x et apostolorum onsu
Abscondita misteria non sunt passim pu
blicanda exemplo apostolorum in tractatu super ps
x6 · ut supra summa et alta precepta in quibus
Sunt sub sunt occulta pietatis misteria et
theoremata sermonum celestium Hec distri
buite & percipitur vnicuique diuidite quatinus
possit vniusquisque in genio proprio comprehendere
Neque enim omnibus paulus eadem deputabat
alys nichil predicabat nisi xpm ihesum & hunc
crucifixum non in persuasione sapiencie verbi
sed in ostensione spiritus atque virtutis Inter per
fectos autem sapienciam in misterio que abscondi
Abscondita similiter non passim · ta est
publicanda xpus exemplo monstrauit
in tractatu super ps x7 exponendo titulum ps in
Incerta & occulta sapiencie tue manifesti / pro

A B C D E

michi. Que autem illa sit occulta in ewangelio
sancto docemur dicente dei filio quod misteria
sapientie abscondita sint sapientibus et paruulis
reuelata. Hec sunt illa nisi fallor que oculus
non vidit nec auris audiuit nec in cor ho
minis ascenderunt que preparauit deus diligen
tibus eum. Ergo in occulto cordis nostri occul
ta sapientie recondamus non temere aliquibus
diuulgemus nisi sacrorum consortibus quos
dominus uocauit ad gratiam suam qui se in ab
scondito wlt rogari quoniam solus est qui
abscondita et occulta cognoscat. Denique ipse
dominus ad percipiendam legem solum moysen
non absque ihesu cum in monte uoluit ascendere
In ewangelio quoque petro iohanne et iacobo
solis ex omni numero discipulorum visionis sue
gloriam reuelauit. Ita occultum suum uoluit
esse misterium et amonebat frequenter ne cui
facile que uiderant annunciarent ne offen
diculum quisque subiret infirmior qui ui
sanctorum fluctuans ingenio capere non posset

¶ Abscondita indignis non sunt reuelan
da. li. sr. Beati immaculati littera et versu. In corde
meo abscondi eloquia tua | bonum est ab

Propterea ergo misterium vestis | scondere peccat
enim deo qui commissa sibi secreta misteria puta
uerit indignis esse uulganda. periculum itaque
non solum falsa dicere sed etiam uera si quis
ea insinuet quibus non oportet.

¶ Distinguit idem de contra facientibus

Quod uicium quadripartitum est uel adu
lationis uel auaricie uel iactancie uel loqua
citatis incaute quia dum adulari wlt ab
eo cui loquitur effudit misterium. Nonnulli
etiam studio laudis intendunt predicationis sequitur
ut tegenda silencio uerbat loquendo. Alia
ut plura nosse videantur et gloriam suam iacti
tent aperiunt quod celare deberent pluresque dum
sine iudicio loquuntur verbum emittunt
quod reuocare non possunt. Ideo vir laudatur
seruus et non ociosus erat homo abscondens
sermones suos ut apostolus paulus qui nouit
quid loquatur singulis et cui quid loqui
debeat. Unde et corinthiis dicit lac nobis
potum dedi non escam. Nondum enim po
teratis sed nec adhuc potestis. Ideo hos in
transitu uidet manet autem apud ephesios
quia hostium sibi magnum apertum esset no
tum facere gentibus misterium xpi. Ideo
et salomon tempus esse loquendi docet preteris
autem dominus ihesus in ewangelio declarat
suo dicens. Simile est regnum celorum
thezauro abscondito in agro. Utique non aurum
non argentum non preciosa comparari potest regno
celorum. Sed eloquia domini eloquia casta
argentum igne examinatum quibus ipsum
regnum acquiritur. Hunc ergo thezaurum
sapientie et cognitionis absconditum in agro
in quo plantata sunt verba scripturarum celes
tium cum inuenerit homo abscondit illud in
corde suo nec diuulgat cum stultis quia si di
uulgauit babilonis thezaurum dei magnam
offensam contra hec ut dicatur ei sermone
prophetico. De semine tuo accipient et facient
spadones in domo regis per que significatur
quia is qui prodidit diuina misteria posteritatem
anime sue seminandi quia in thorum habere non
possit. Caue ergo ne diuicias tuas perfidis
prodas et si amiciciam simulent non illis a
perias interiora domus tue nec reserens the
zauros quos babilonis spiritus non dent. ne
ueniant et accipiant postes tuos et semina
rium virtutes abscidant. Hoc est quod et
in ewangelio dicit dominus. Nolite mittere mar
garitas vestras ante porcos. Ideo bene facit
qui abscondit eloquia domini in corde suo
sicut abscondebat dauid propheta. sicut maria
que conseruabat omnia verba domini ihesu
in corde suo. Et enim si bonum est uiro sermones
suos abscondere quanto magis sermones
dei cordis nostri gremio debemus operire

¶ Abscondere que sunt turpia inducimur
Ambrosius li. primo De officiis ca. xxi | pot in se ipso

Quod malis displicet nunquam | placere nec
ipsa natura nos docet que perfecte quidem omnes
partes nostri corporis explicauit ut et necessitati
consuleret et gratiam venustaret. Sed tamen
eas que decore ad aspectum formet in quibus
forme apex quidam in arte quadam locatus et
figure suauitatis et uultus species eminet
operandique vsus esset paratior obuias atque ap
tas reliquit. Eas uero in quibus esset naturalis obse
quium necessitatis ne deforme sui preberent specta
culum partim tamquam in ipso emendauit atque
abscondit corpore partim docuit atque suasit te
gendas. Nonne igitur ipsa natura est ma
gistra uerecundie. Cuius exemplo modestiam
hominum quodammodo fore quam docet appellatam
arbitror. idque in hac nostri corporis fabrica ab
ditum reperit operuit et texit ut officium illud
quod ex transuso faciendum in archa illa noe
iusto dictum est. In qua uel ecclesie uel nostri figura
est corporis per quod ostium egeruntur reliquie
ciborum. Ergo nature opifex sic nostre studuit

verecundie sic decorum illud et honestum
in mo custodiunt corpe ut ductus quosdam
atque exitus cum dorum morum p9 tergum
religaret atque ab aspectu mo auteret ne p9
gacio ventris visum odoz offenderet. Deq
pulchre aplus ait Que quidem inquit mem
bra corpis uri inferiora nata sunt Et que
putamus ignobiliora membra corpis ee
hys habundanciorem honorem circumdam9
Et que inhonesta sunt mra honestatem
habundanciorem hnt Et enim mutacioe
nature indusitri auxit gratiam Quod loco
alio etiam altius in reptati sumus ut non
solum abscondamus ab oculis verum etiam
que abscondenda accepimus eorum indi
cia usus membrorum suis appellacionibus in
pare indecorum putemus Denique si sensu
appientur hee ptes confunditur verecundia
Si studio impudencia estimatur Vnde et
filius noe cham offensam retulit quia
nudatum videns prem ris risit Qui
autem operuerunt prem acceperunt benedic
cionis graciam Ex quo mos vetus et in vr
be Romana et in plerisque ciuitatibus fuit
ut filii cum patribus puberes vel generi non
lauarentur ne paterne reuerencie auctoritas
minueretur. Licet plerique se et in lauacro quantum
tum pnt tegant ne vel illic ubi nudum to
tum est corpus huiusmodi intecta porcio sit
Abscondit se peccator sed deo abscondi non potest
li. 2o. De prima cao 18 p9 medium Habes
Adam abscondentem se ubi deum cognouit
ee presentem et quesitum latere noluisse et
uocatum a deo ea voce que latentis mor
deret affectum hoc est Adam ubi es. hoc est
Cur te abscondis cur lates cur fugis eum
quem videre desiderabas ita grauis culpa
est consciencie ut sine iudice ipsa se puniat et
uelare se cupiat et tamen apud deum nuda
sit Et ideo nemo in peccato positus arrogare
sibi debet auctoritatem aut usurpacionem
sacrorum quia scriptum est peccatori quieste
libro de paradiso cao 29 Fugiat peccator non quo
dei posset late conspectum sed interim conscienciam
suam latere cupiebat opa sua lucere nole
bat Iusti enim facie ad faciem videre est quia
iusti mens non solum deo presens est sed etiam
cum deo disputat sicut scriptum est Iudicate
te pupillo iustificate viduam et venite di
sputemus dicit dominus Et infra subdit
Cum manifestum redient peccatis forum
do dne tuc erubesci
mus tunc nos gestum
abscondere tunc in peccatorum motu posit co
gitacionibus in medio ligni paradisi in peccato
uiuimus dephendimur late cupientes et ar
bitrantes quod deus non requirit occulta Ab
scrutator animorum atque cogitacionum usque
ad diuisionem anime penetrans Dicit Adam
ubi es Rabel tractatu 2o cao 13 in fine
li. de caym Abscondit se qui uelare wlt culpam
et tegere peccatum Qui enim ma
lefacit odit lucem et tenebras suorum querit
latibula delictorum Iustus autem non
abscondere se a domino deo suo sed magis of
ferre se consueuit dicens Ecce assum ego
qui non habet animosam conscienciam quam timeat
dephendi inuito se abscondit male conscius
In tractatu de prima interpellacione Iob
Cao 3o in medio Qui se existimat
a deo qui omnia videt non videri et tenebris
putat commissa sua posse celari vmbram pre
tendit sed frustra latere se credit cum oculus
domini lucidior sole occulta omnia deprehendit
tenebrosa illuminet et intimum cordis pene
tret conscienciam atque in alta et profunda
descendat vanus ergo qui putat in tene
bris ee se cum lucem vitare non possit
que lucet in tenebris et tenebre eam non
comprehendunt Quasi fugitiuus itaque et
malus mercenarius deprehenditur et an
qua se occultet agnoscitur quia domino omnia
antequam querat cognita sunt non solum que
facta sed etiam que futura Perit igitur
in vana spe qui putat quod sibi crimen ab
scondat fabula est ista non veritas Denique
fabula peccatorum ociosa est non habens fructum
sed gemitum Nullum malum nec etiam
Absconditum bonum esse indicat iudicium
in commento super prima epistola ad thymotheum cao v.
Nullam excusacionem wlt in fine
aplus nulli fore eorum qui habent adhuc
quorum peccata palam sunt ut cum custoditi
sunt magis honori sunt ideo homo dei ab
hys se seruatur maxime dispensator xpi
qui etiam corrigendi eos sunt autem qui
si se emendare promittunt retinendi sunt a
lios vero subsequi mala opa illorum ostendit quia
cum inuenientes estimantur boni morum de
teguntur ut qui prius ostendebant se ydo
neos postmodum declarentur in pastores
Superiore autem rone sicut mala ita et facta
bona manifesta sunt bone enim vite actus
modesti non pnt abscondi Sed sicut quedam
mala occulta ad presens sunt ita et bona Neo

em omnia in omnibus potest scire sed ex hijs
que uidet et audit. probat et iudicat. ppen
dit enim an ea que dicit conueniat eidem quo
dicitur siue bona siue mala. Que autem occul
ta fuerint hominibus in die iudicij palam fiet
propterea hec dicta sunt ut sciant huiusmodi
contrariorem tamen se habere peccatis. Peior est enim
qui se cum sit malus bonum ostendit quam ille
qui aperte est malus | tu scribitur ps. 36. ursu. 6.
Unde consuluit interrogati | qui est Reuela domino
uiam tuam | qualis esse debeas declarat
Hoc solo versiculo | Nemo enim reuelat uiam
suam nisi qui deo occultorum suorum arbi
tro interna sui pectoris confitetur. Bene ait re
uela hoc est aperi consciam tuam ne eam se
culi istius contrauet umbra uel carnis pruden
cia. Gemma si fuerit obumbrata tenuatur
soli obiecta pinguescit quod desertibus legis
ipas arbustulas quo minus sese in altum sub
leuant. umbra siluestris intercat et prohibet
brachia ramosa diffundere. Pulchre autem
dixit reuela domino uiam tuam. quia natura
hominum prona peccato. uelut quoddam menti nostre
uelamen obducat. ne nostra domino peccata fateamur
qui potest wlnera nostra sanare ut erubescat quis
opi proprio postulare medicinam ne coram ho
minibus sua prodantur obprobria. Premit
igitur se intra hominem conscientia cum latere no
possit et tam diu differt quo ad uulnus effer
ueat uti iam non fidei salubritate. sed medici
nali acrvatate ulceris detegatur. Reuela
ergo domino uiam tuam hoc est aperi uiam
tuam noli abscondere sicut abscondebat caym
qui latere cupiebat. Omnis enim qui male
agit odit lucem. Reuelabat dauid uiam
suam qui ait Dico ego opera mea regi. Aperi
ri sensum tuum ut michi sit quod timeas repre
hendi. Reuelauit et paulus qui presumpsit
dicere nichil michi conscius sum. Sic uia
tua coram patre tuo luceat qui in celis est.
Sed quia obnoxia est fragilitati omnis
humana condicio et non est nostre potestatis ut
uiam ex uoluntate dirigere io tibi dicat Spera
in domino et ipse faciet. ut aperiat uiam tuam
nec talem te esse permittat ut fugias lucem
dum times prodi et diligas tenebras ut tua
possis occultare flagicia dicens tenebre
operiunt me quis scit si uidet altissimus.
Quo enim potest qui adulterium molitur non
noctem sibi accomodat. non querere temp
tamentis. qui falsum cogitat testem sue
fraudis adhibere qui corrumpere iam iudicem

captat ut opprimat innocentem iniqui
tatis non explorare secretum. latro spoliare
dormientes obsidet noctis tenebris opitur ut
sceleri cedat affectus. iniquitas ergo tene
bre sunt. deus lux est. et tu si uelis tuam oc
cultare nequiciam deus eam ducet in lucem
nec paciatur latere uelitum quo ea que bona
sunt elegisti et que improba refutasti.
Item scribitur Beati immaculati. lit. 21 versu. 8.
Beatus qui potest dicere omnes vie mee ante
te qui uult abscondere omnes cogitaciones
suas omnes actus suos abscondebat Adam
uiam suam. abscondebat eua culpam. abscon
debat caym necem fratris. Inasstu hominis abscon
dere non in effectu plena est abscondentis in
fidia et si apud deum nulla sit latebra. Ideo
eciam mirantis sua ei secreta monstrabat
dicens. asinnam te et induam te in domum
matris mee et in secretum eius que concepit
me. nam et si deus omnia uideat cordis occul
ta bonum est tamen ut unusquisque animam su
am ei aperiat et expandat et tamquam lini et ca
lori ei occurrat | dico esse debemus quales
Tales in abscon | in aperto haberi uolumus
l. 2o de officiis capitulo. 18 versus medium
Quales haberi uolumus tales simus et qua
lem affectum habemus talem aperiamus. neque
dicamus in corde nostro uerbum iniquum
quod abscondi putemus silencio quia au
dit in occulto deus qui occulta fecit et cogitaciones
nouit secreta uiscerum qui sensum uisibus
infudit. ergo tamquam sub oculis constituti iudi
cis quicquid gerimus in luce positum pute
mus ut omnibus manifestetur. || Facere ma
Abscondite si possit vir bonus | lum non
facit quod probat per exemplum li. 3. de officijs
Nichil agit sapiens nisi quod capitulo 8.
cum sinceritate sine fraude est neque quid
quam faciat in quo se crimine quoque obliget etiam
si latere possit sibi enim est reus prius quam ceteris
nec tam pudenda apud eum que publica
cio flagicij quam consciencia est quod non fictis fabu
lis ut philosophi disputat sed uerissimis uirorum
iustorum exemplis docere possumus. Non
igitur ego simulabo terre hyatum que magis
quibusdam dissolutis soluta imbribus
in quem descendisse giges atque ibi fabu
larum illum equum eneum offendisse a pla
tone inducitur. qui in lateribus suis fores
habet. quas vbi aperuit animaduertisse ani
lum aureum in digito mortui hominis cuius
illic exanime corpus iacet. aurique auarum

sustulisse anulum. Sed cum se ad pastores
recepisset regios de quorum ipse numero foret
casu quodam cum palecam eius anuli ad pal
mam convertet ipse omnes videbat atque an
nulo videbatur. deinde cum in locum suum revo
casset anulum videbatur ab omnibus. Cumque
solers factus invitati per anuli oportunitatem
regine stupro potitus necem regi intulit
ceterosque interemptis quos necandos putavit
ne sibi impedimento forent ly die regnum
adeptus est. Da inquit hunc anulum sa
pienti ut beneficio eius possit latere cum deli
querit non enim magis fugit et peccatorum
contagium quam si non posset latere. non enim
latebra sapienti spes impunitatis. sed inno
cencie est. Denique lex non iusto. sed iniusto
posita est. quia iustus legem habet mentis sue
et equitatis ac iusticie sue normam. id
eo non timore pene revocatur a culpa. sed
honestatis regula. Ergo ut ad proposita rede
amus non fabulosa pueris sed vera pro fabu
losis exempla proferam. Quid michi opus
est fingere hyatum terre equum eneum an
nulum eque aureum in digito defuncti re
pertum. cuius anuli tanta sit vis ut pro arbitrio
suo qui eum sit indutus anulum appareat cum
velit. cum autem nolit e conspectu se presen
subtrahat ut presens non possit videri

Et addit eo tendit istud nerum sapiens
Nempe etiam si isto utatur anulo quo
possit ipsa flagicia celare et regnum assequi
nolit peccare et gravius ducat sceleris con
tagium penarum doloribus an non spe im
punitatis utatur ad perpetrandum scelus. Sed
michi michi opus est figmento anuli cum
possim docere ex rebus gestis. quod in
sapiens tamen sibi imperio non solum late
dum sed etiam regnandum videret si peccatum
admitteret econtra autem periculum salutis terne
ret declinaret flagicium. elegit tamen
magis salutis periculum ut vacaret flagicio
quam flagicium quo sibi regnum pararet
Et seriose narrat ibidem quod david nec
spe impunitatis nec cupiditate regis dignitatis
nec appetitu sumende ultionis ab hoste nec
timore ne obmissa oportunitate ipse in
manus persequentis incideret occidendus no
luit occidere saul ut habetur primo Re capitulo
26. Adiungit bat insidias fugit sedem
Nam cum time exilio mutans nec tamen
salutem pretulit innocencie cum iam secundo
facultate sibi tributa regis necandi potuisset

uti occasionis beneficio. que et securitatem salu
tis metuenti et regnum offerebat exuli
Et addit de iohanne baptista anulo que
Ubi opus fuit iohanni gygeo si tacuisset
non esset occisus ab herode. preterea hoc illi po
tuit silencium suum ut et videretur et non occi
deretur. Sed quia non solum peccare ipse
salutis defensionem passus non est sed
nec alienum quidem peccatum ferre ac pateti
potuit. ideo in se causam necis excitavit. Certe
hoc negare non potest potuisse fieri ut taceret
qui de illo gyge negant potuisse fieri ut
anuli beneficio absconderetur. sed fabula et si
vim non habet veritatis. hanc tamen racionem
habet ut si possit celare se vir iustus. tamen ita
peccatum declinat quasi celari non possit nec
personam suam indutus anulo. sed vitam
suam indutus christo abscondit. sicut apostolus
ait. quia vita vestra abscondita cum christo in deo
Abscondere debemus bona que
agimus Et quid sit abscondere vitam ibidem
statim ergo hic fulgere querat nemo
Nemo sibi arroget nemo se iactet. nole
bat se christus hic cognosci nolebat predicari
in ewangelio nomen suum cum in terris versaretur
venit ut lateret seculum hoc Et nos ergo similiter
abscondamus vitam nostram christi exemplo
fugiamus iactanciam predicari non expectemus
Melius est hic esse in humilitate ibi in gloria
Cum christus inquit apparuit vita vestra tunc
vos cum illo apparebitis in gloria
Abscondita bona opera esse non possunt libro
primo de apologia david capitulo 13. in fine
Facta bona manifesta sunt. lu cent ei
et splendore meritorum et que aliter se habent
abscondi non possunt Ergo talia non teguntur
non obumbrantur ea karitas que operit multi
tudinem peccatorum non operitur operum bonorum
gracia. non absconditur multitudo virtutum
sed quasi nuda et intecta prodimit. non est
enim in hijs qui dicit sub umbra alarum
tuarum protege me. Crux domini enim omnes
abolet atque abscondit errores

Absencia. absentes deo nos ipsos fa
cimus in tractatu super psalmo 36. versu 9.
Confides est que nos reputat deo. perfidia que
facit impios exulare nullus itaque est deo
absens nisi qui se absentem fecit
Absens contempnitur in tomo super epistola
ad philomonem super illud Similiter autem et para mihi
hospicium ut sollicitiorem illum faciat et
magis obediat venturum se esse significat

Solent em absentes contempni
¶ Absencia corpis non impedit pnciam
mentis in libello contra relacom symachi
pq medium | de absencia corpis blandiat
Nemo sibi presencior est qui se animo
inseit q qui oclis ptestatur plus em e
mente gnecti q corpe coplari | mencaom
Absinthium De absinthio | fac li° 3°
exameron ca° 9° | te si absinthy her
Culices uo non tangent bam cu oleo co
quas et eo te pruxis | solucoe pctorum
Absoluco in ab | muit stare in am
spem si Bti inmaculati · lra · 2 · ysu 3 ·
Nue spes alia gnri huano nisi om iniue
cium delicta donentur | xpo mediante
¶ Fiat aut ul datur a | homine li° 2° de
pnia · ca° x · ptractans hystoriam de resus
citacone lazari | pidem quem cubus pcto
Iubet leuari la | rimy lapsus imposuit po
tuit remoue lapidem impio sermonis
iubenti em xpo eciam insensibilis solet
natura obedire potuit ciata in opacomb
oculta et trasferre saxum sepulchri cuius
passione mortis subito lapidibus plurima
defunctorum sepulcra patuerunt S3 hoib
iussit ut remouent lapi[...] dem In
ueritate quid ut marcdu[...]li crederet
qd uidebant 2 aspicerent [...] resurge
tem mortuum In ypo aut qr nobis do
naret ut lauarenius delictorum oner
moles quasdam nrm est onera remoue
illius est resuscitare illius educere de se
pulchris exutos pondere 2 solui iubentur
¶ Et infra subdit | cuius vincla que adhuc
Surgit defunctus | sub pcto sunt tollitur
uelamen de facie eius q veritatem gre
quam accepat obvmbrabat Sed quia ve
nia donatus est · reuelare faciem · apire
multum iubetur · non hz em quod erubes
cat cui pcim remissum est | caam ligacio
¶ Absolucio fit in terra 2 | li · 2° de Caym
2 abel ca° ix pq medium si illud maledcs
eris in terra | pctor a terra maledcus est
Huiusmodi | que est infima 2 postrema
ps mudi Supius itaqz celum et que in ce
lo sunt · sol luna · stelle · troni · et domnaco
nes pncipatus 2 ptates · cherubin 2 sera
phin Non est ergo dubium qr cum 2 supe
riora dampnauerint quem inferiora dap
narunt · nam quo absolutur pure illic
celestiqz sine quem nec terre potuerunt
absoluere Et io gemens et tremes iubetur

te super terram euidens gnalis qz racio · quia
om improbo mala 2 adsunt 2 affutura
sunt que adsunt tristiciam operantur q
futura sunt formidinem Sed inpbos
plus pncia q futura solicitant · vn et caym
dixit ad deum · Maior est iniquitas mea ·
¶ Absolui vult xpus omes in epla · ix
ad hyreneu vsus finem | ego te dampna
Ait ad adultam xpus nc | bo vade 2 amo
uide ne pecces / vide lector dina iusticia
et clemenciam xpi cu accusatur mulier
caput xpus inclinauit eleuat autem ubi
deficit accusatur Ita nullum dampnai
vt absolui omes | in fine eple si illud
¶ Et infra subdit | ubi sunt qui te accu
Nemo dne hoc est dicere Quis pt lapi
dare quam ipe non dampnes Quis
pt aliu substalis sine condicoe punire nc
ego te gdampnabo Aduite quo pram
sniam temprauit ut iudei de absolucoe
mulieris calupniari nichil possent S3
in se magis columpniam retorquerent
Si quem uellet dimittitur em mulier
non absolutur quia deerit accusator
non qr innocencia pbatur Quid ergo
querentur qui pores a psecucone cminis
2 abeuis execucoe supplicii destiterunt
Addidit autem deinde · vade 2 amo vide
ne pecces Emendauit ream non crimine
absoluit Et em seuiore sina culpa dap
natur · si vniusquisqz crimen suu oderit
2 in se incipiat g dampnare delictum Et
cum reus occiditur psona magis q cul
pa punitur · Vbi uo culpa deponitur abso
lucio psone est pena pcti Quid est ergo
vade 2 amo uide ne pecces · Hoc e ex quo
te xpus redemit corrigat gra · qua pena
non emendaret sed plecteret | plus notet li°
¶ Absolucio quibusdam | de bono mort
capitulo xi° | minui suor absolucione lec
Plerisqz ai | tantur Si emendare vte
si pseueratur in eis stulte · quia longe ius
plus dampnacio pfuisset ne incrementa
facerent pctorum | abstinencia virtus con
Abstinencia | mendatur in comento
si · sa epla ad corint ca° xi · B ·
Gloria est alicatis abstinere maxime
ad aliorum salutem | epla ad coloce ca °
Item in comento si | 2° C | habet laudem
Qui ab illicitis se abstinet | qui uero ali
citis se tempat et laudem habet et pmium
Abstinencia ee debet ab omni re phibita

li. sr. Vb' immaculati lra pma vsu. 6. data
Ne confundamur custodiamus ma dm
et custodiamus oima. Nam siquis vnu
mandatum custodiat aliud puaricetur
nichil ei pdest. Custodiuit se aliquis a sacr
lrine non custodiuit ab adultio. vtiqz in
vno conuictus punitur etiam legibus secu
laribus nec pdest ei alius cimis abstinen
tia si in altero fuit depehensus in tractatu
Abstinencia debz ee uoluntaria sr. ps vsu z.
Dixit a quibus btus uir debeat abstinere
z adhuc adicit. Alia si in lege dm fuerit
uolimtas eius. Hoc e btus est ille qui hoc
facit qsilio z racione prudencie potest em
z puulus non putuitem sed p impossibilita
tem z inscitam delinquendi abhys que dicu
siue abstinere pt et in racioabli peccati que
mire cui nulla ius qsily nullus sensus ero
ris est. hoc est igitur in quo diffinito bti in
ri a peccato destintur quia vir sapiens subdi
tus legi est uolimtate non necitate. plim in
em refert quia in uolimtate mercedis est
fructus in necitate dispensacoinis obsequium
Ita em docuit nos Aplus dicens Si nolens
hoc ago mercedem heo Si inuitus dispen
sacio michi cdita est
Abstinencia debz ee discreta in comento
sr. pma epla ad thymo teum
cao. j. sr. illud. Noli adhuc aquam bibe re
Nunc spale consilium dat. ut se ipm salu
bri regat doctrina. prudenter em deus
sibi seruiri wlt non ut nimietate sua debi
les fiant Et pq ea medicorum suffragia r.
quirant. Temperandum est em ut si fieri
pt ceptum obsequium gradatim puchar
quam p inconsiderancia minuatur
Intemperancia em ipam animam inqeta
facit. ut cum de in firmitate solicita est no
tm dedita sit diuinis fructibus. dampnum g'o
simile fac imprudencia. Anima em inici
quilitate posita totum cor extollit ad dm
integro consilio obsecrat que pendenda sit
Abstinencia debet pietatis seu inne ee socia in eo de comento cao xo.
dictu utile dic
Exercitium corporale ad mo Ieiunare em
z abstinere a cibis manente auctete creato
ris non multum pdesse nisi addatur
huic pietas cuiq opa multorum precabus
adiuuatur ad dm pmerendum Denique
illos qui fribus largi sunt z uariis titlis
obsequentes in uitam eternam pficere e
wangelicus sermo testatur dissentientes
ab hoc ope in eternum ignem Corpis aute
exercitium nichil aliud quam carnis frena sit
Siquis ergo quia inia magna res est lub
cum tamen carnis paciatur huiusmoi qd
fiet sine dubio uapulabat quia illud oportuit
fieri et hoc inmine pterinitti Si aut solum
corpis huit exercitiu pheimes penas paciet
sicut in ewangelio domini reprimsit Omnis ei
summa discipline nre in inia z pietate est
Et addit distinguendo de corporis exercitio
Aliud ty corpis exercitiu hnt carnales Car
nales em z aliud spitales Carnales em sa
gina z dapibus nutriunt corpus sua ut celei
motu pficiant ad pdicom Spirituales ieiunis
z abstinencia tempat sua corpa ut pigra facta
carna desideria possint digna ee in futura re
surrectione Hic em pter spem futuraz casti
gat corpus. Ille uo pter futuram desparacoz
fouet corpus cuiq curam agens ut in ouca
ctiuis ad pctandum
uirtutibus ornata li. 2o
Abstinencia est
de ciatobz in tabeata cao 18
Abstinencia iura disciplina est castimonie
distinuus em resecare luxuriam cupiditatis
vincere excludere gaupias delectacoinibus corib
obuiare fortitudinis quoqz exercitiu est penis
pro lege non cedere Iustie quoqz insigne
atqz prude[...]ne ut ep sequendum elegit
timore [...] dei morte posita r'fuerit
Ab[...]stinencia est anime orna
tua seu vestimento indutiua in tractatu
de helia z ieiunio cao 2o vsus finem
Gula nudos facit ieiunia opuit et exu
tos vnde domini ait operiu in ieiunio aiaz
meam Bonu opeimentum quod animam
tegit ne a temptatore depreheudatur ne
a temptatore uideatur Bonum uelamen
quod tegit culpam tegit abstinencia te
git gra Bti em quorum remisse sunt in
iquitates z q. t. s. p. tegit gra dmi remitt
tegit abstinencia dum obumbrat uicia
z mesto abscondit affctu atqz extenuat pec
cando Et em ieiunium et elemosina a pecco
liberant Optus erit Adam virtutum ue
lamine pruisqz puaricaretur. sed tamqua
exutus puaricacione uidit se nudum quia
indumentum quod habebat amiserat In
diebus em ieiuniorum nrorum orietur
inquit matutinu tibi lumen tuu et sa
nitas tua matura orietur z pcedet aute te
iusticia tua z circumdabit te maiestas domini
Bonum uestimentum luxo. scriptum est
em Circumdatus luce sicut uestimento
Bonum vestimentum cpi circumdat dns.

et opit ieiunantes | luptatis est timoris
Abstinencia uo | expulsiua in tractatu
sr ps 48 uersu 6 sr in spu uehementi
conteres naues tharsis | fidei desiderant de
Cum ad pfeccionem | facili puenire mace
rant corpus suum seuerius et inrediendo
in instium seruitutis ne reprobentur q
fuant iam probati. Hoc autem faciunt in
spiritu sancto ualido atque uehementi. est
enim spiritus consilii atque uirtutis ut abstine
cia dissoluat corpus suum quo omnes eius
euacuet uoluptates ut dicatur illis conua
lescite manus remisse et genua dissoluta
Cum enim solutus quis fuit ab ista compage
terrena tunc forcior adiutam resurgit etiam
ancior non amplectatur scriptura que dicit dis
solui et cum xpo esse multo melius Qui
dissoluere incipit esse cum xpo et alibi Tempus
mee resolucionis instat Qui ergo me
ditatus fuit seipsum dissoluere per abstinenciam
diem passionis sue timere non potuit

Abstinencia est mentis alleuiatiua li°
3° de uirginitate parte prima | membris
Estas omnibus que congregant | calorem pre
uendu puto Carnes enim etiam aquilas
uolantes deponunt In nobis quoque ales
mitior illa de qua legimus renouabitur
sicut aquila iuuentus tua sublimi intens
prepes uolatu si fluc carnis nesciat appete

Abstinencia est uoluptatum | ciam
infrenatiua eodem li capitula et versus p
Infrenent teneram etatem ieiunia et p
symonia cibi retinaculis quibusdam indo
mitas cohibeat cupiditates racio reuocet
mitiget spes restringat metus Nam qui
moderari nescit cupiditatibus sicut equus
indomitis raptus uoluitur obteritur lania
tur affligitur | est in mulieribus pudicicie
Abstinencia | custoditiua exemplo iudit
libro primo de uiduis pte secunda | et judit
Quod cuius sapienciam pdicemus | quod huius
modi est conciliata consilium potentem elegit
ut intemperanciam asse infelicis arcet occa
sionem paret uictorie Abstinencie mitu
pudicicie gratiam reseruauit nec cibo enim
ut legimus maculata nec adulterio non
minorem fuate castitatem ex hostibus uict
triumphum qua prie libertate tempe
rancia enim uirtus est feminarum
Vide li 3° de eisdem pte iiii | Cum sapi
Quid de psymonia loquar | ens dicat
aufer a me uentris concupiscenciam Nec in

firmitatem ex ieiunio et abstinencia refor
mides Infirmitas enim grauis sobriam
facit animam | est maturitatis morum
Abstinencia | inductiua in epla aduer
sus helenensem etiam ca° 6 | stinencia que facit
Quid pulchrius ab | etiam iuuentutis
annos senescere ut fiat morum senectus
namque ut redundancia ciborum ac temule
cia etiam maturior etas calescit eplarum
parcymonia irriguoque fontis extior ignis
aque infusione extinguitur non minum
si etiam mitior estus corporis fluuiali potu
refrigeatur ac desiat cibo enim flama alitur
siquidem fenum stipula lignum oleum ceteraque
huiusmodi elementa ignis sunt quibus pas
citur ea si detrahas uel non suggeras etiam
ignis sopitur Similiter ergo etiam uapor cor
poris cibo soluitur luxuria quoque inter libidinis
est quodque nature conueniens temperancia e
atque illi diem legi que in ipso rerum ortu
omnes fortes potum fructus arborum esui d
Abstinencia est ad paradisum reductiua ut
supra in tractatu de chelidra | tem expulit absti
Gula de paradiso regina | nencia ad paradisum
reuocauit errantem | toribus oportuna in
Abstinencia est pdicat | epla supra dicta aduer
sus helenensem ca° 2° | lus apostolus dicens Sed casti
Gloriatur pau | go corpus meum et in ser
uitute redigo ne aliis pdicans ipse reprobus
inciar Ergo qui non castigat corpus suum
et uolunt predicare aliis ipsi reprobi hentur
an quicquam tam reprobum quam quod ad luxu
riam ad corruptelam ad lasciuiam prouocat
quam incitamentum libidinis illecebra uolup
tatis incontinencie fomes incendium cupi
Abstinencia conuenit nature | ditatis
humane cum gula de homine facit bestiam
et bestie obseruent abstinenciam in eadem
epla ca° 6 Disputant contra negantes abstine
ciam et commencie nitium dicit | uentes in
Quid placet ut hominem ex | duamus pe
cudem et expoliantes xpm uestiam aut
sup uestiam amictus dyaboli Sed nec ipsi
doctores ceneam honestate quidem cum uo
luptate copulandam putauerunt eo quod pecu
de uidentur cum homine includere nos ut be
luinos usus humane infundamus pectori
et racionabili menti inscribamus in racionabiles
ritus ferarum Et quamquam multa genera sint
auiantium que amisso pari concubitum indulgere
nesciat et tamquam solitarie uite cum exigat
Plurima quoque herbis uescantur simplicibus

nec alias nisi puro fonte restringere sitim no
uerunt. Canes quoque uideas frequenter
interdicto cibo temperare solitos ut ieiunia
fame ora suspendat. Si impetrat abstinentia
ab hoc igitur reuocantur homines quod
didicerunt per hominem etiam muti pecora.

Abstinentia nobis indicatur. Bestie
exemplo xpi in sermone quodam de xl
qui incipit Si bene itinerantes sitas in ra et
est in no. xi. qui etiam ascribitur augustino
Videamus que causa extitit ut ieiunia
saluator indiceret et ipse sibi primum ut bo
nus hominum gentibus medicus ieiunaret.
Bonus enim medicus poculum quod egro
daturus est prior gustat ut periciam artis
sue ante in se ipse demonstret et exprime
tur eger accipiens securus sit de poculo
securior de salute. Et subdit. Dicit enim euan
gelista abstinuisse do
minum quadraginta
diebus et noctibus in de
serto. Arbitror itaque tam hanc esse ieiunii
ut quia primus adam in paradiso constitutus
per intemperanciam gule gloriam immortali
tatis amisit eadem immortalitatem secundus
adam per abstinenciam reparet. Et quia con
tra mandatum dei gustans de media arbo
re peccati mortis mandat; iure secundum mandatum
ieiunans dum uite iusticiam meretur. Hoc
enim agit saluator ut hysdem uestigiis
quibus admissa fuerant delicta purgetur.
Hoc est ut quia homo manducando delin
quit, corrigat abstinendo. Tal. quia epulan
do mulierem cognouit nunc eandem iei
nando despiciat. Adam enim euam nisi
intemperancia prouocante cognouit quam
diu autem mansit nullis intemerata pa
tas mansit et impolluta uirginitas et quam
diu ieiunauerant ab interdictis epulis tamdiu
et a pudendis ieiunare poterant. Fames enim
amica uirginitatis est inimica lasciuie
satietas uero castitatem perdit. nutrit ille
cebra. Hoc igitur dominus egit ut hysdem
uestigiis quibus homo obnoxius peccato fuerat.

Abstinentia similiter persuadetur. liberum
exemplis sanctorum in supradicta epistola et
eodem capitulo. Vtamur temperan
cie naturali cibo utinamque
possimus. sed non omnes
fortes. Ideo apostolus ait. Vino modico utere propter
frequentes tuas infirmitates. non ergo propter uo
luptatem bibendum est. sed propter infirmitatem
pro remedio ergo parum non pro deliciis redun
danter. Denique helyas quem dominus
educatus exiudicebat pro refectionem ad apud
suum torrentem dam et uas aque recipit et ideo
militauit esse illius quadraginta diebus ie
iunauit. Pres uero cum mare transirent
pedibus aquam non uinum bibebant. Daniel
et hebrei pueri patrio cibo et aque potu ille
furorem leonum repressit illi ardentem igne
innoxio uidere tactu cuncta membra sua passi.
Et quid de uiris loquamur. Iudith luxurioso
holofernis nequaquam inflexa conuiuio solo
titulo sobrietatis de spatium lattis iuuulibus
reportauit triumphum. patriam obsidione
exuit ducem militie suis manibus occidit.
Exemplum euidens quod et illum terribilem
pluribus bellatorem uirum luxuria sua emolli
uit et hanc feminam abstinentia fortiorem
uiris fecit. non hic in sexu suo uicta est na
tura sed in abo suo uicit. Hester regem superbum
suis inclinauit ieiuniis. Anna octuagin
ta quatuor annos in uiduitate sua ieiuniis
et obsecrationibus in templo die ac nocte
seruiens xpm agnouit. quem iohannes ab
stinencie magister quidam nouus tirannum an
gelus annunciauit. Consultum helizeum qui
siluestribus graminibus et amaris pascebat prophas
In nicore scripturarum hesdram qui memo
riam scripturas suas reddidit. Insipientem
paulum qui gloriatur in ieiuniis. Si nichil
prosunt ieiunia sed quo non prosunt quibus
uicia purgantur.

Abstinencie exempla atque uicia pos
in tractatu superius alle
gato de helia et ieiunio. capitulo x. dicens sic
Nomine sterilitatem uiris sanson uiri ab
stinencia fecundauit et parentem fecit ex
filii qui uix preceptum domini uinum non
bibit. Nomine anna non manducantem
exaudiuit dominus et infecunditatem eius
soluere ieiunia ex quibus duo generati sunt
unus fortissimus. Alius obseruatissimus
dignos se prebuerunt qui ieiunii genuino
dum fore et quodam abstinencie fusi utero
uiderentur. Idem itaque sanson qui unius
sobrietate generatus est allophilorum insulta
tam sibi ebrietatem est indicatus. Helize
us uates qui de nigro didicit parcimo
niam cum filios aleret prophetarum uitis
agrestis grumulis mensas honorabat et in
ceptis siluestribus hospitalitatis humanitate
implebat officium. quorum offensi amari
tudine cum edere non possent. leui farine
aspersione omnem illam amaritudinem
temperauit propheta nunc abstinencie

uenem mire euacians. Est quedam tantum natura quam atomitam uocant nullo facilis igne consumi que imposita focis ignibus et illico sublata de flamma tamquam aquarum infusione munda resplendet talia erant hebreorum puerorum corpora que de ieiunio in amanti transformata nam uapore ignis non ad dispendium sui sed ad gloriam intuebantur. Demque cum fuerint fornacis incendia et ultra quadraginta cubitos flamma parturitum funderetur consumens plurimos quos reperit caldeorum qui napta pice et stupa atque sarmento alimenta ignibus instruebant ubi cum ieiunio ingressi sunt discusso ardorem flammarum in medio fornacis repente statim roris spiritu refrigerante humescere ita ut illorum ullo capillus capitis exureretur. quia illam quam ieiunia coronam parant. Daniel trium ebdomadarum ieiunio uir desideriorum leones quoque docuit ieiunare. Missus in lacum mandamate regione rigorem abstinencie soliditate membra duratus non potuit uulnerari. Sic enim constrinxerant ieiunia ut in eius corpore ferarum morsibus locus esse non posset. Clausa tenebant leones ora que abstinencie prophetice sanctitas comprimebat ut ea fere aperire non possent nisi quibusdam uinclis alligata. Ieiunium itaque uirtutem ignis extinxit. ieiunia ora abstrinxit leonum. ieiunium maris fluenta solidauit. ieiunium petram soluit in fontes aquarum. uirtute ieiunii contra suam mutata natura et fluctus obriguit et petra inundauit

De Abstinencia infra capitulo Ieiunium

Habundancia accipitur in bono in tractatu super psalmum 36 uersu 22 super illud mutuabitur peccator et non soluet

Peccator eget semper. iustus autem habundans est et tribuit cuius diues est conscientia

Probat malos interdum abundare sed bonos libro primo de officiis capitulo 18. subiciens quod Iob quoque eundem reddidit extinguatur lucerna impiorum et futura sunt eorum elusio non falli deum doctorem sapientie et discipline sed esse ueritatis iudicem. Et ideo non secundum forense abundancia estimanda beatitudinem singulorum. sed secundum interiorem conscientiam que innocentium et flagitiorum merita distinguit uera atque incorrupta penarum premiorumque arbitra. Moritur innocens in simplicitatis sue potestate in habundancia ipse uoluntatis. sicut adipe repletam animam gerens. at uero peccator quamuis foris abundet et deliciis defluet odoribus fragret in amaritudine anime uitam exigit et ultimum diem claudit nichil eorum que epulatus fuit referens boni. nichil secum auferens nisi precia scelerum suorum. Hoc cogitans nega si potes diuinum esse iudicium remuneratorem. Ille suo affectu beatus. hic miser. ille suo iudicio absolutus. hic reus. ille in exitu letus. hic merens. Cum absolui potest qui nec sibi innocens est. Dicite inquid michi. ubi protectio tabernaculorum eius. signum enim eius non inuenietur. uita enim facinorosi ut sompnium. Aperuit oculos transiuit gloria eius. euanuit delectatio. licet ipsa que uidetur etiam dum uiuit impiorum requies in inferno sit. uiuentes enim in inferna descendunt. Vides quiuium peccatoris interroga eius conscienciam. Nonne grauius fetet omnibus sepulchris. Intuearis iusticiam eius et salubritatem nimiam corporis filiorum atque opum abundantiam introspice ulcera et uibices et plagas anime eius et cordis mestitudinem. Nam de opibus quid loquar cum legeris quia non in habundancia est uita eius. cum scias quia et si sibi uideatur diues. sibi pauper sit. et iudicio suo refellatur. De multitudine quoque filiorum et de indolencia quod loquatur cum se ipse lugeat et sine herede futurum iudicet cum imitatores successores suos esse nolit. nulla enim hereditas peccatoris. Ergo impius ipse sibi pena est iustus autem ipse sibi gratia et utrique aut bonorum aut malorum operum merces ex se ipso soluitur

Vnde contra malos diuites quos habundancia facit deteriores dicit in tractatu de naboth paupere capitulo 8 per medium

Beatus qui de habundancia periclitatur immo miser cui de fecunditatibus suis quam pauper cum periculum de egestate est. habet ille innocentiam excusat erumpnam. habet iste iniuriam non habet culpam. iste non habet quem preter se arguat ut infra in fine capituli inuenies

Suscipit frumentum fecunditas diuitis totius orbis habundancia omnium debet esse fertilitas. tu uero non hoc dicis sed ais. Destruam horrea et maiora faciam. Recte destruis ea a quibus ut nullus pauper honustus reuertitur. horrea iniquitatis

receptacula non pietatis subsidia recte de
struit quia sapienter edificare non nouit
Destruit sua diues qui nescit eterna des
truit horrea qui non nouit sua frumenta
diuidere sed claudere || nam Infelix uel
Et addit capitulo sequenti || id dispenseris in
Et maiora inquit fa || pauperes quod pro
sumptu edificationis impendis Dum libe
ralitatis gratiam refugis Dampna edifica
tionis exsoluis Et addit Et illo congrega
bo omnia mea que nata sunt michi et dicam
anime mee habes multa bona Considerat
auarus semper ubertate prouentuum dum u
tilitatem almonie calculat fecunditas enim
vniuersorum est sterilitas soli auaro est questu
osa Delectatur magis enormitate preciorum
quam habundancia copiarum Et magis vo
lunt quod solus quam quod cum omnibus uendat
vide timentem ne superfluat cumulus fru
mentorum ne supra horrea redundans
transfundatur in pauperes et boni aliquid occa
sio indigentibus acquiratur Solus sibi pre
terrarum uendicat non quo ipse uti uelit
sed aliis denegare || habundancia in co
Iusti uero uti sciunt || mento super epistolam ad philip
ca° 4 super illud Scio habundare et penuriam
Non se sui ca aplus in hoc ope || pati
gaudere sed ad profectum ipsorum se ad omnia
extentum deo adiuuante testatur ut neque
de penuria contristarentur neque de abunda
ntia exultarent Sciens quia habundancia
frequenter extollit et tollerata penuria diui
tias celestes acquirit

Attendere attendere debemus ad xpm
quia ut dicit li° super Cantica immaculatam
lra 18 versu 7 || et saciauit quia panis est
Attendite ad xpm || Attendite ad eum et pota
te quia fons est Attendite ad eum et illumina
mini quia lux est Attendite ad eum et libe
ramini quia ubi spiritus domini ibi libertas Atten
dite ad eum et absoluemini quia remissio
peccatorum est || virginitate || anima attendat
Item li° x de || parte tria || ad eum sine
Omnia habemus in xpo omnibus || corporalibus
egra peccatis siue clauis quibusdam secu
laribus cupiditatis infixa siue imperfecta
adhuc quidem sed intenta tamen meditatione
proficiens siue multis aliqua sit iam perfecta
virtutibus omnis in dei potestate est et omnia
xpus est nobis Si uulnus curare desideras
medicus est Si febribus estuas fons est
Si grauaris iniquitate iusticia est Si auxi
lio indiges virtus est Si mortem times
uita est Si celum desideras uia est Si tene
bras fugias lux est Si cibum queris alime
tum est Gustate ergo et uidete quoniam su
auis est dominus Beatus vir qui sperat in eo
Et quia fide attenditur Io addit ibidem in
textus de emorroyssa || que fluxu sanguinis
Sperauit in eo illa || laborauit et continuo
sanata est Et quia fideliter accessit et tu cum fide
uel fimbriam uestimenti eius attinge
Nam secularium fluxus voluptatium modo
torrentis exundas verbi salutaris calore
siccabitur si tamen fide attendas tu si pari deuo
tione diuini sermonis extrema saltem fim
briam comprehendas si tremens procidas ante
domini pedes vel sunt pedes verbi vel ubi est
corpus xpi Dethauris omnibus opulentior
fides Dum virtutibus corporis omnibus fides for
tior Omedias omnibus salutarior simul
Vt accessit mulier virtutem sensit medi
cinam impetrauit ut si ociter licet admoue
as illuminabitur antequam senciat et operacio
lucis preueniet apparatum passio inueterata
passio immedicabilis que et artis omnem
uicerat excogitacionem et pecuniarum submi
nistracionem solo fimbrie tactu curatur
Qualiter attendendum sit dicit super epistolam
ad hebreos cap° v || iturus est primum mali
Cum ad uirtutem || nam debet culpare et
abicere et opera mortis per penitenciam purgare
et sic attendere ad dominum

Acceptio personarum non est apud
deum in Comento super epistolam ad Ro
Capitulo secundo versu primo || dum non
Decet personarum acceptorem || esse Non enim
progatiua generis sequitur ut suscipiat ca
patrum diffidentem et abiciet a se propter
indignitatem prauitatem credentem Sed unum
quemque in suo merito aut remunerat aut
condampnat || ginitate parte prima || uterorum
li° xo dicit || deus non est sed me || acceptor
Acceptor personarum || virtutum || versu primo
Item li super Cantica immaculata lra 20 || pertractans
illud cap° primo Si ignoras te o pulcra loquens
in persona alloquentis sponsam dicat
Nisi sciat te nichil tibi proderit et si dicas
abrahe sum et filia que non credis que
errore non corrigis Abraham quidam
saluatur sed te nobilitas generis non iuua
bit nisi fidem seruauit non te decipiat data
patribus repromissio Non suscipio persona
hominis non suscipio prerogatiua generis

nidero congruentem quam morum nobilita
tem ut fiat iusti generis electio | epistola ad galathas
Ideo dicit in Comento super | capitulo 3o in fine
Apud deum nulla discretio personarum est
nisi morum et uite ut homines unius fidei
meritis distinguantur non personis | in ecclesia
Acceptio personarum non debet esse | libro 2o
De officiis Capitulo 23 | iniusticia cito offendit
Cum in omnibus tamen maxime in ec
clesia nisi equalitatem esse oportet et ubi
equalitatem habundet ut nichil sibi potencior
plus uindicet nichil plus usurpet dicior
Sunt enim pauper siue diues in christo unum
nichil sanctior plus sibi arroget ipsum enim
par est esse humiliorem | Jeronimus Capitulo ix ubi
Similiter libro 2o exa | de ecclesia sub similitu
dine uinee loquitur in hunc modum
Quid ad minorum ordines uigiliarum scilicet
describam gratiam que uere et manifeste equa
litatem docent in ecclesia esse seruanda ut nec
se diues et honoratus extollat nemo paupertate
deiciatur ignobilisque despiciat Omnibus sit in
ecclesia par atque una libertas omnibus in precia
iusticia communis et gratia Et ideo ciuitas in medio
est que exemplum de illis rusticanis de
illis contulerat piscatoribus qui uirtutum
arcem tenere et meruerunt quorum exemplis
uir erigatur affectus neque humilis et despicabi
lis diues iactat sed unusquisque mens se
ad superiora surrigat et audiat dicere nostra con
uersatio in celis est | in iudicio cauenda libro
Acceptio personarum | 2o De officiis capitulo 2x°
Sed nec personam alicuius accipiamus
in iudicio uera absit gratia in ita decernent nt
sic opinionem fidei grauat quam in iudica
do potenciori donec causam inferioris uel
pauperem innocentem arguas diuitem
excuses reum culpe pronum quidem genus
hominum fauere honoratioribus ne lesos sese pu
tent ne uicti doleant sed primum si offensam
uereris non recipias iudicium
Acetum in Comento super lucam libro x capitulo
luce uero capitulo 23 Acetum offerebant in
dei ad consummanda omnia et corruptio similitatis
hauserat autem omnia cruci que uiciata fuerant
sitientem acetum itaque bibitur uinum
cum felle non bibitur non quia fel sed quod
commixta uino amaritudine recusatur na
uitique amaritudines uite nostre pro corporis
conditione suscepit Denique ipse ait Dederunt
in escam meam fel et in siti mea potauerunt
me aceto Sed si uitiati non debuit amaritudo
misceri ut ostenderetur sine amaritudine futura
immortalitas resurgencium que cum in
mortalitas masse coaluerat humano iparatur
in christo ergo acetum bibitur hoc est uicium cor
rupte paciam mortalitatis aboletur in calca
mo ut de corpore absorberetur humano Nos
quoque nostra per incuriam mentis corporisque contra
ctissimus damus per pinam ut ab illo nobis uini
sanguinisque celestis incorrupta suauitas refu
datur Denique ubi acetum bibit consummata sunt
inquit omnia Eo quod assumpte mortalitatis im
pletum est omne misterium et exhaustis omnibus
uiciis inmortalitatis sola leticia remaneret
Et ideo ait in manus tuas domine commendo
spiritum meum | ualitudo
In epistola ad romulum require infra capitulo caro
Accidens libro 2o de abraham capitulo post principium
Sunt corporis accidencia salubritas et
commoditas decus fortitudo que ex tempore accide
re cum etate mutantur | Accola require ubi aduena
Accommodare accommodare quilibet | non
debet gratis in tractatu de Thobia capitulo 2o
Multis commodare pecuniam negociacio fuit
Et quidem eam prohibuere sancti Ergo uero grauius
malum fenus est eo laudabilior qui illud
refugit Da pecuniam si habes prestit aliquis que
tibi est ociosa da quam non recepimus ut
de lucro cedat si reddita fuit qui non reddet
pecuniam reddit gratiam Si fraudaris pecunia
acquiris iusticiam Iustus est enim qui miseretur
et commodat Si amittitur pecunia comparatur
misericordia Scriptum est enim Et cui facit misericordiam fe
nerat proximo Multi dispendii metu non
fenerant dum fraude uerentur et hoc est
competentibus consuerunt referre hoc uni
cuique dicitur perde pecuniam propter fratrem et amicum
et non abscondas illam sub lapide in perditione
Sed nolentes faciunt et dicunt quod ibi subditur
Obsurduerunt aures hominum ad tam salutaria
precepta et maxime diuites ere illo pecunie sue
aures clausas habent Dum pecuniam numerant res
ponsa non audiunt Simul ut aliquis necessitate constrictus
aut pro suorum redempcione sollicitus quos cap
tiuos barbaras uendit rogare cepit statim di
ues uultum aduertit nam non recognoscit hu
militati supplicis non miseretur necessitatem non
subleuat fragilitatem omnem non considerat
stat inflexibilis resupinus non precibus incli
natur non lacrimis mouetur non eiulatibus
frangitur iurans quod non habeat Immo et ipse fene
ratorem requirit ut necessitatibus subueniat suis
Quid addis diuicie et auaricie tue saccum

A

B

non absoluit pinuo s; ligauit facta fuit
Et addit de fenatoribus aut pigno
At ubi usurarum mentio ris. tunc
deiecto supalio fenerator arridet et quem
ante sibi cognitum denegabat eandem
tamquam priorem amiciciam recordatus oculo
suspiciat hereditarie pinguius caritatis ap
pellat. flere phibet. Querremus inquit domi
si quid domi pecunie est. frangam ppt te ar
gentum paternum quod fabre factum est plu
rimum dampni erit que usure compensabunt
pecia emblematorum. Sed parumper dispendi
um non reformidabo cum reddideris usura
Itaque antequam det recipe festinat. et qui in su
ma subuenire se dicit usuras exigit kale
dis inquit usuras dabis fenus interim
si non habueris unde restituas non requiro
Ita ut semel det frequenter exigit et sibi sp
debere efficiat. hac arte tractat miserum. Itaque
prius cum ligat cyrographis et astringit uo
cis sue nexibus. nudatur pecunia adicitur
libertas. absoluitur miser minori debito
maiori alligatur de Caym et Abel in principio
Acquisicio li. j. hominem per deum
Acquisiui inquit Eue acquirimus ex
quo et a quo et per quod acquiramus consi
derari solet. ex quo tamquam ex materia a quo quasi
auctor. per quid tamquam per aliquod instrumentum Ac
quisiui inquit hominem per deum. ut deum intelli
gas instrumentum. Non utique sed ut intelligas
auctorem et operatorem deum ut et nos cum aliud
acquirimus uel omnes euentus secundos
deo magis deferre quam nobis arrogare debemus
Require de Abel A
Accusacio malus est accusator sui ipsius
li. sine tractatu de obitu graciani impera
toris capitulo j. uior accusator est sui et
Unusquisque contra inexcusabilem inse fit
ipse sententiam era absoluit sentencia sed sua
ibidem ca. 9 uita iniusti seipsos uehe
Iustus non ali mentibus suis uocibus al
ligant qui alios alligare non possunt
li. de Caym et abel tractatu 2o ca. 1x
Non potest de alieno testimonio queri qui
crimen proprio facinore confitetur
Amor est sermo quam sanctum cum significat
In tractatu super psalmos super versu primo qui non cogita
Possimus dicere beatum uit quod malum
est. nam quo potest beatus esse qui suis cogitacio
nibus accusantibus in die iudicii ueniren
dus est. etiam si hominem fefellit. testem uero
fugit accusatorem euasit. se tamen accusatore

uitare non potuit. quem maxime debet ti
mere quia et accusatorem habebit et consciencie testem
reum. Beatus ergo est qui et non cogitauit
ut quod malum est et non operatus fuit peccatum
Propter ea que consulit quod in confessione
seipsum peccator accusare uelit ne coram deo
accusari possit li. 2o De penitencia ca. x. uocem
Nouit omnia dominus. sed expectat tuam
non ut puniat sed ut ignoscat non uult ut in
sultet tibi dyabolus et celantem peccata tua ar
guat. Preueni accusatorem tuum Si teipse
accusaueris. accusatorem nullum timebis
Si te detuleris ipse etiam si mortuus fuis
reuiuisces maculati li. x. versu et dicens
li. super Beati in de dauid uocem parat accusa
Si se accusauit iustus tores exclusit qui
uult aceruare peccata et unius cuiusque exaggerare
flagicia. Obstruit ergo os eius qui ipse dese
fuit ante confessus et pstruit ueniam con
fitentis. uerecundia excuset reum pudor
accusat auctorem Cum sua delicta non ta
cuit uidetur in se doluisse Quod fecit in
dyabolo prodidisse quod suasit Hoc est ait scriptura
Iustus in exordio sermonis. accusator est
sui. Cum se accusat et si peccator est iustus esse
incipit. quia nec sibi parcit et dei iusticias con
fitetur. quem putat latere nichil posse. unde
Adam se prius accusare quam celare uolu
isset. sed non satis est ut confiteamur errorem
uerum etiam si corrigi uolumus adomno pos
tulemus ut doceat nos iustificationes suas
ne postea errare possimus cusare ipsa di
Et quia iusti est seipsum ac cit eod. li. lira
a versu j. unum membrum patitur et cetera
Prima cum membra compaciuntur io forte
et illud positum est Iustus in exordio sermonis
accusator est sui Nam et si possit iustus
habere quod in se accuset et iustus esse quia ne
mo sine peccato preter unum deum et possit esse
peccator hoc ipso iustus esse quia accusator est
sui secundum illud. dic iniquitates tuas ut iusti
ficeris. tamen forsitan et aliquibus non uide
absurdum ut etiam de illo dictum sit quod iustus
sit qui se accusat pallio etiam si in se nichil
habeat quod accuset sat non tamen
Et si iustus seipsum accu alium accusat
ibidem infra teris doctrine celestis ut
liquet magis iustus accusare se malit
quam alium deformare. Denique de ioseph
cui desponsata erat Maria mater domini
scriptum est Quod cum eam grauem utero
uidisset cum esset iustus noluit eam tra

ducere et utique nullum adhuc audierat
oraculum. ita non solum a adulacionis a
troatate sed etiam ab accusacionis securita
te iusti aliena persona est potius quam du
cit suam remissionem accusari quam non
uindicauit quia alienum crimen urgere
Sed dices quod dixit ipse dauid letabitur
iustus cum uiderit uindictam impiorum
Michi uidetur quia letetur quod ipse euase
rit non quia impii puniantur || Ca° ab
De accusacione require supra || solo Ef
Accusare non debet prelatus ibidem require
sup Ca° Abel p Accusacio aduersus pre
latum non debet faciliter admitti in Com
mento super prima epistola ad thimotheum ca° v.
Aduersus inquit presbiterum accusacionem non
receperis quia huius ordinis sublimis honor
est huiusmodi enim uicarii cristi sunt Et ideo
non faciale de hac persona accusacio debet
admitti Incredibile enim debet uideri istud
qui dei testis est criminose uersatum sicut
credibile est streniuum esse uel pessimum
Accusare non uult iustus li° de ioseph
Ca° 13 ubi mulier accusauit ioseph dicit sic
Que quod debuerat celare prodebat ut compo
sito crimine deleret innocentem. Iustus autem
accusare non nouit et ideo impune hoc im
pudica faciebat. Illa igitur ueste exutam
dixerim etiam aliena uestimenta serua
tem que omnia amiserat uelamenta castita
tis. illum satis ornatum satis defensum
cuius uox non audiebatur et innocencia
loquebatur. Sic susanna postea dum
tacet uinculis melius est locuta oracu
lo et ideo prophete meruit defensionem que
uocis non quesiuit auxilium || sup luca
Simile de xpo in Comento || li x ca°
6 in luce uo ca° 23. || locus quo subeu
Sequitur admirabilis || de equanimiter
iniurie medalis insinuditur pacia pec
toribus humanis Accusatur dominus et tacet
et bene tacet qui defensione non indiget
Ambiant defendi qui timent uinci
Non ergo accusacionem tacendo confir
mat sed despicit non refellendo Quid ei
timeat qui non ambiret salutem Salus
omnium suam prodit ut acquirat omnium Sed quid
de deo loquatur Susanna tacuit et uicit
Melior enim causa que non defenditur et probatur

Actio ad actionem que requiratur
li° p° de officiis ca° 28 || da enim
Tria in actionibus que spectant || unum
ut racioni appetitus non reluctetur. Hoc
enim solummodo prius officia nostra uite decori
conuenire Si enim appetitus racioni obediat
faciale quod doceat in omnibus officiis con
uersari pt Deinde ne maiore studio quam
res ipsa est que suscipitur uel minorem ac
prauam magno ambitu suscepisse aut
magnam inferiore destituisse uideamur
tercium de moderacione studiorum opin
quam morum. De ordine quoque rerum et de o
portunitate temporum non dissimulandum puto
Illud addidit li° 3° De fide sancte trinitatis
ca° 23° de actione causatoria sine litis
Quam male confunditur actio que non
tenet ueritatem et prepostero ordine assistacionis
inuoluitur || precedit intencio ideo in Co
De actione || mento super lucam capitulo primo
Gemina uirtus est in homine perfecto ut
et intencio sit et actio
Et subdit || intencionis est actio principium
finis autem || actionis intencio atque ut ipso
apostolorum utamur exemplo Intencio est quod
petrus et andreas audita domini uoce dicentis
faciam uos piscatores hominum sine ulla con
peracione reliquerunt statim uerbum se
cuti sunt sed non statim intencione cum
actione. Ubi quidem adhuc non actio sed in
tencio. ubi dicit petrus Domine quare te
non possum sequi modo. animam meam pro te
ponam Erat enim intencio passionis. sed
non dum erat actio licet iam esset actio in
ieiuniis in uigiliis in contemptu corpo
ralium uoluptatum Hec est enim actio uirtutum
Neque enim in omnibus rebus simul et intencio
et actio est. Sed cum sit rei altius actio. attamen
adhuc intencio est. Nam et ipse petrus cum
multa apostolica uirtute peregisset. postea tamen
quam dixit ei dominus tu me sequere tulit cru
cem suam et secutus est uerbum atque actionem
subiit passionis Sed fuit in petro andrea
iohanne et ceteris Apostolis intencionis et actionis
Et adiungit differencias inte || equalitas
cionis et actionis dicens || plus in intencione
Est autem non numquam quam actione aut
plus in actione quam in intencione. Ut in e
uangelio cernimus inter sanctam marian
et martham fuisse distanciam. Alia enim uerbum
audiebat Alia festinabat circa ministerium In alia
intencionis studium in alia actionis mini
sterium redundabat. Utrique tamen utriusque
uirtutis studium suppetebat. Siquidem et
martha non audisset uerbum ministerium

non subisset · cum actio intencionis indicium est · Et maria tamen gratie deuotiusque retulit profectum virtutis · ut ungeret pedes ihesu et tergeret capillis et totam domum sue fidei odore compleret · Est eciam non numquam maxima intencio · actio cassa · ut sine medicine arte aliquis intendat et cum omnia medendi precepta cognouit non exequatur officia atque ita fit ut quia cassa actio · cassa eciam intencio sit · Est eciam in nonnullis uberior aliquando actio · exilior intencio · Ut si aliquis baptismi salutaris sacram capiat et cognoscendis variarum virtutum preceptis animum nolit intendere fit plerumque ut per intencionis inuriam fructum actionis amittat · Ideoque virtutis querenda est plenitudo.

F

Actionum interiorum examinator est deus in tractatu super ps. 36 · versu 29 | operacionum Deus arbiter cogitacionum et | interiorum est spectator intra singulorum qui nichil sine iudicio ait sed malos et bonos actus iudicio distinguit | considerare nomen sine statui Nomodebet | in pastorali Capitulo 3o versus primum

G

Nos tamen quid sumus et quod sumus professione actione pocius quam nomine demonstremus ut nomen congruat actioni · actio respondeat nomini · ne sit nomen inane et crimen immane · ne sit honor sublimis et uita proclivis · ne sit deifica professio et illicita actio · ne sit religiosus amictus et uiciosus profectus · ne sit gradus excelsus et deformis excessus

Actus · actus quia requirit debitus

De ipsa actione requirere infra | capitulo Agere circumstancias · libro primo de officiis Capitulo 29 · | actu quid prodit Considerandum est in omni | quid temporibus conueniat atque etatibus · quid eciam singulorum ingeniis sit accomodandum · Sepe enim quod alteri in decet · alteri non decet · Aliud iuueni aptum aliud seni · aliud in periculis · aliud in rebus secundis · Saltauit ante archam domini dauid · non saltauit samuel · nec ideo ille reprehensus · sed magis iste laudatus · Mutauit vultum coram rege cui nomen achis · ac hoc si remota fecisset formidine quo minus agnosceretur · Nequaquam leuitatis reprehensione carere potuisset · Saul quoque fallat choro prophetarum eciam ipse prophetauit et de solo quasi indigno memoratum est · Et saul inter prophetas · Vnusquisque igitur suum ingenium nouerit et ad se applicet quod sibi aptum elegerit

Secundum actus nostros remunerat nos deus in Comento super lucam libro 8 · capitulo x · luce vo capitulo 2 a · | quod ait duo in lecto uno et Quid sibi vult | due molentes et duo in agris vnus assumetur et alter relinquetur · Nunc quod iniquus deus ut pares studiis et societate viuendi · atque indiscreta actuum · qualitate meritorum remuneracione discernat · non ita est · Sed pactibus hominis remuneracionis est qualitas non ergo natura hominum copule usus exegit

A

Adam positus fuit adam in paradiso corporali · libro de paradiso capitulo primo in fine In paradiso hominem deus posuit quem plasmauit Intellige iam quia non eum hominem qui et in ymaginem dei est posuit · sed eum qui et in corpus Incorporalis enim in loco non est posuit autem eum in paradiso · sicut solem in celo expectantem regnum quando creatura expectat reuelacionem filiorum dei

B

Adam non fuit in paradiso creatus sed extra paradisum et in eum translatus eodem libro capitulo a Et apprehendit deus hominem quem fecerat et posuit eum in paradiso · videtur quod qui erat apprehenditur Erat autem in terra plasmacionis sue apprehendit ergo eum virtus dei inspirans processus et incrementa virtutis Deinde in paradiso eum collocauit ut scias apprehensum quasi afflatum diuina esse virtute Nouo loco illud aduertatur · quia extra paradisum vir factus est et mulier intra paradisum ut aduertas quod non loci non generis nobilitate sed uirtute vnusquisque graciam sibi comparat Denique extra paradisum factus hoc est in inferiore loco vir melior inuenitur et illa que in meliori loco · hoc est in paradiso facta est inferior reperitur · Mulier enim prior decepta est et uirum ipsa decepit

In paradiso ad quid positus fuit · in eodem capitulo Deinde cum scriptura dixit · quia posuit eum in paradiso operari et custodire non est idem operari et custodire Inope enim quidam virtutis processus est · in custodia quedam consummacio operis deprehenditur · eo quod quidam consummata custodiat · Hec duo ab homine requiruntur · ut et opibus noua querat et parta custodiat · Phylon autem quoniam spiritalia intellectu non capiebat carnaliter infra moralia se tenuit · ut diceret hec duo queri · opera in agro custodia in domo Et quamuis paradisus opibus carnalibus non egeret tamen quia primo homini lex posteritatis futurus erat ideo legittimi eciam in paradiso speciem suscepit laboris ut nos ad operacionem et custodiam debiti officii et hereditarie successionis munus astringeret

Hec duo ergo ace exiguntur siue moralr
siue spiritaliter Quod etiam ps te prophetans
docet quia scriptum est. Nisi dominus edifi
cauit domum in va. la. qui edi eam. Nisi
dn cus. ci. frus. vi ic. vides illos laborare qui
in opis sine edificationis et pressu. istos uo
uigulare qui iam custodiam opis recepit

Quare adam non debuit esse solus sine
muliere Eodem li° ca° 19 | ratione ubi so
Non uidetur otiosum q | lus factus est
adam non solum nequaquam predicatio boni
complatio opi adiecta sit sed etiam dixit
sit non esse bonum solum hominem. cum
sciamus auguste sicut mulier non errauit a
dam postea uero quam mulier facta est por
diuinum preuaricata mandatum etiam vi
rum d sum traxit merorem et mecnetinu
eius extitit Si sed viro culpe auctor est mulier
qui adam pro bono videtur adiecta. verum
si consides quia deo vniusitatis est cura in
uenies plus placere domino debuisse id quo
esset ca vniuersitatis quia condampnandum
fuisse illud in quo esset ca peti Et id quia
ex uiro solo non poterat humani generis
esse propagacio priuniauit dominus uo esse bo
num solum hominem. Maluit enim deus plures
esse quos saluos facere posset quibus dona
ret peccatum quam vnum solum adam qui liber
esset a culpa Demque quia eidem vtriusque auctor
est opis. venit in hunc mundum ut saluos
faceret peccatores Postremo nec tamen patriarch
rerum priusque generaret filios passus est
intrare Ergo propter generationem successio
humane debuit mulier adici viro Demque
hoc ipa uerba declarant dicentis dei non
esse bonum solum hominem nam peccatura si
mulier erat cum redemptionem sibi pietura
non debuit ab usu diuine operationis excludi
Quamuis aut adam non est seductus mulier
aut seducta in preuaricatione fuit. salua tamen
erat per filiorum generationem inter quos et genera

Ad ade animalia sunt adducta // uit xpm
codem li° ca° 20 || omnia animalia deducta
Accipe qua ca || sunt ad adam ut in omnibus
videt exutroque sexu speciem constare nec et ex mas
culo et femina et ipo usu exemploque cognosceret
necessarium sibi consorcium mulieris adiectum

Adam accepit mandatum non seruaturus
codem li° ca° ix | bat preuaricaturum deus a
Fit questio vtrum | dam mandata sua. an nes
ciebat. Si nesciebat non est ista diuine presci
assertio Si autem sciebat et nichilominus sciens
negligenda mandauit non est dei aliud super
fluum precipere Superfluo autem precepit primo
plasmato ade quod cum nouat minime seruatur

Soluit idem infra | fluum non iniustum et
Discant non super | preuaricatori preceptum esse
mandatum nam et ipse deus ihesus elegit iu
dam quem proditorem sciebat quem si per impru
dentiam electum putant dicem derogant pra
ti Sed hoc estimare non permittit cum scriptura
dicat quia sciebat ihesus qui eum proditurus

Et infra subdit ibidem | roe dei filius / esset
Accipiant etiam qua | uel preuaricatori ma
dauit uel elegit proditurum. voluit dominus
ihesus omnes saluos facere peccatores etiam circa im
pios ondere debuit prestare ut aduertent omnes
quod in electione etiam proditoris sui seruan
dorum omnium insigne pretendit Nec meo lesus
est uel adam. quia mandatum accepit. uel
iudas quia electus est. Non enim necessitatem deus
uel preuaricationis illi uel proditionis huic in
posuit. quia uterque si quod acceperat custodisset
a peccato potuit abstinere Demque nec iudeos
omnes creditiuros esse sciebat et tamen ait non
ueni nisi ad oues que perierant domus israel Ergo
non in mandato culpa est. sed in preuaricatione
peccatum est. Et quod in deo fuit ondit omnibus
quod omnes uoluit liberare nec tamen dico quia
preuaricationem nesciebat futuram. ymo
quia sciebat asso sed non id precepit proditio
nis in iudeam ipse debuit donare ut asscri
beretur deo quod uterque sit lapsus. Nunc aut
uterque redarguitur atque reconuincitur quia
et ille mandatum ne laberetur accepit
et hic inter apostolos numerus assumptus est ut
uel beneficio reuocaretur a proditionis affectu
simul ut diuini alii reuincuntur prodest omnibus
Non enim consisteret peccatum si interdictio fuisset
non consistente aut peccato non solum malicia
a sed etiam virtus fortasse non esset que
nisi aliqua fuissent malicie semina uel
subsistere uel eminere non posset || mandu

Quare precepit deus ade non || care de
illa arbore codem li° cao 16 || quod cum deus
Considerimus quid sit istud || mandatum
daret homini de illa admirabili beataque vita
prescribens ne contra faciens morte mo
reretur de manducando et non manducando
putauit esse mandendum. Sunt enim qui
putant nequaquam mandatum istud quenire
celi et terre atque omnium creatori nequaquam dignum
incolis paradisi. eo quod illa uita similis ange
lorum Et id non tireum et corruptibilem

hic esuriem fuisse possumus estimare. quia
qui non bibit neque manducat erit sicut
angeli in celo. Cum igitur in cibo neque primum
sit. quia esca nos non commendat deo. nec magnum
peccatum sit. quia non quod intrat in os co-
inquinat hominem. sed quod exit de ore vi-
detur sine dubio indignum aut doctore tan-
to auctore preceptum nisi hunc cibum ad
illum propheticum referat quem prima
quo primo dominus sancte pollicetur sicut
Ecce qui serviunt mihi manducabunt. vos
autem esurietis. hic est enim cibus in quo vi-
ta definitur eterna. quo quisque fuit de-
fraudatus morte morietur. Cuius quidem
panis vivus atque celestis ipse dominus est
qui vitam dat huic mundo. Unde et ipse
ait. nisi manducaveritis carnem meam et
biberitis sanguinem meum non habebitis
vitam eternam. Erit autem panis aliquis
de quo describeat edendum paradisi incolis
Civis ille. accipe quem dicat panem
inquit manducavit homo. Est enim bonus
panis si faciat voluntatem dei. vis scire
quis bonus panis. ipse filius manducat
hunc panem de quo ait. meus cibus
est ut faciam voluntatem patris mei
qui in celis est.

Quare dixit deus ade morte morieris ibidem

Deus ade dixit morte
Pterum videamus qua ratione dominus
morientem quid necesse utro aliquis dicat
morientem. an addet morte morientem. Oste-
dere enim demus nichil esse superfluum in dei man-
dato. Itaque hoc arbitror cum duo sibi sint
contraria mors et vita secundum simplicem ser-
monem a vita vivere dicimus a morte
mori. Si autem geminare velis utrumque quia
vitam vita facit. dicitur vita vivit sicut
hec in lege. et quia mors mortem facit
dicitur morte morietur non est autem su-
perflua ista geminatio. Est enim vita ad mor-
tem. et est mors ad vitam. quia quicumque
vivit moritur et dum moritur vivit.
sunt ergo quatuor distinctiones. vitam
vivere et morte mori. morte vivere et vita
mori. Cum igitur hec sese sic habeant usus et
consuetudinis perdiciam debemus excludere
quia usus hoc habet ut communiter dicatur vivere
qui et vita vivit et qui morte vivit et co-
muniter dicatur mori. vel ille qui morte
moritur vel ille qui moritur vite. Itaque
ex quatuor illis duo significat ut dicat
viventem vivere nec melius de tribus quia
distinguat et dicat morientem mori nec
uniter malam et bonam mortem videatur
esse distinctio. Nam et indiscreta vitam
quedam significatur qualis in nobilium
aut etiam puerorum et indiscreta mors

Vide de casu vel lapsu a diabolo incepto et quare et quo. eodem libro capitulo 22

Dyabulus verus est inimicus generis hu-
mani
et vere autem inimicitiarum in invidia sicut
Salomon ait. Invidia dyaboli mors introivit
in orbem terrarum. Invidie autem causa fuit be-
atitudo hominis in paradiso positi. Et ideo quam ipse
diabolus acceptam gratiam tenere non potuit
invidit homini eo quod figuratus e limo ut
incola paradisi esset electus est. Considerabat
enim dyabulus quod ipse qui fuisset superioris nature
in hec secularia et mundana deciderat. homo
autem inferior adipiscitur creatura sperabat eter-
na. hoc est ergo quod invidet dicens. iste in-
ferior adipiscitur quod ego servare non
potui. iste de terris migrabat ad celum
Cum ego ego de celo lapsus sim multas
vias habeo quibus hominem decipere possim
De limo factus est. terre materie corrupti-
bilibus involutus est. et anima superioris
nature tamen et ipsa lapsui potest esse obnoxia in
corporis carcere constituta. cum ego lapsum non
vitare potui. Est igitur via prima ut deci-
piatur dum conditione sua maiora desiderat
hic enim quidam est conatus est in du spe
deinde carnis est quod non habet desiderare prop-
nio in quo videor ego omnibus esse sapien-
tior non committebam hominem et versutia et
fraude intendam. Itaque machinatus
est ut non prius adam adorietur. sed adam
per mulierem circumscribe conaretur non adorsus
est que cum [illegible] non adeo quod obsequia
re acceptat. Neque enim habes quia mulieri
dixit deus. sed quia ade dixit et ideo pariter
cognovisse mulier estimanda est. Cogno-
scens quod hoc loco temptamenti genus

Sed quare per uxorem lapsus est eodem libro capitulo A in medio

nemo debet facile
Conveniendum est quia sibi presumere nam
esse illa que in adiumentum facta est viro
presidio virili indiget. quia vir caput est
mulieris. Ille autem adiumentum uxoris
habiturum se esse credebat. lapsus est per uxorem
Unde nemo facile alteri se credere non cuique
virtutem probavit nec arrogare sibi qui se
pauxillo putavit astitum. sed magis si inve-
nit fortiorem cum se putabat presidio esse

abipo graciam mutuet sicut in viros
mulieribus honorem mptu aplus pe
trus precepit | one amore decapitur lio sup
Adam vi | Vti inmaculati lra 17 vsu po

Serpens callidus et astutus ad conscriben
das nequicie sue artes ut incorrupte ac
rudis nature date fundam primogenitu
ade labe fractaret affirm femineis magis ille
rebris qz suis quisit ueneis Itaqz femina
virum quem serpens temptare non ausus
est cibo oris sui amoris inflexuit molli
quadam et consiliatrisa uxore sedulitatis
affectione traduxit Et adhuc eua liberos no
huit quorum gratia ut dulcis admonere
ita facilis ad lapsu plurimos amarti co
suinacione sepe cognouimus qui que
forma dolosa carnis fraudi pompa non cruit
nec diuisi latis sultus infregit nec arde
tes sanne atriumphalis fortitudinis de
ducere rigore potuit enim inter sacra
iam prima constitutu vxor tenere sobo
lis oblacione inseabilis unus lacrime
inficiacione decepit Sampson captus e
per uxorem nichil tu fortior Salomon fact
captus est in vxore nichil tu sapientior
Ille qui cuius sapiencia totis celebratur stilis
factus est insipiens quia nimium amauit

Adam delectacione capitur | vxorem
in prino prologi scilicet ps | tum posuit deus

Summu incitamentum | futuire beatitudinis
delectacionem vehemens eius cuius calan
delectacionem ee dyas excogitauit vtrumqz
enim sine prestat iudicium primus humani
generis adam a domino deo in paradiso positus
voluptatis ut eterna delectacione frueretur
adiutitem futuire sobolis prouocada nec ei
erat incognitum deo locum ei erroreqz da
turu et certis poitam spem salutis ee de
bere qz in prupta humano sedez quu co
tendent reformari et idem per spem seruit
que prefiguravit delectacionis illecebras
uxori ade persuasione deceptus Occasione
igitur accepta aduersarius per delectacionem in
operatus est mortem Itaqz quod diuina
gra tributum erat adiutam factum e in
ad mortem Eo quod faciliorem inimicus
assensum hominis huit ad lapsum cuius
spem prendit nec | superbia fuit lio scilicet bti

Vide cum rume | inmaculati lra a. psu
Maximum peccatum in hoie | 3o prino
est superbia quia quicquid inde manauit in
origo delicti Hoc telo nos primum dyas
vulnerauit et prostulit Adam non hoc serpentis
persuasione deceptus sicut deus ee voluisset
et falsum quod cognoscere quod penitus distinc
humana fragilitate non poterat ideoqz quod
sequetur accepit ne temeraria usurpacione
de illa paradysi sede decederet insi nichil homo
sive non contentus finibus interdum temas
set nichil femilis culpe ad nos transisset he
reditatis Et quid de homine dicam ipse dyas
per superbiam necessario sue admisit gratiam Denique
dominum dicit ponam thronum meum super nubes
et ero similis altissimo confestim excidit an
gelorum cuius cuius criminis digna mercede dap
natus hominem sibi participem requisiuit
in quem sui consorcium sue offense transfunderet
Et nunc igitur hoc peccato pt ee detius quod
adeo repit in uiria ideoqz scriptura dicit
dominus superbis resistit tamquam sue contumelie
propulsator veluti quodam suscipit ad usus
superbiam specialiter tamen tamquam dicat
aperte iste aduersarius est qui me lacessit
michi debetur ista congressio | dicta

Et quia a superbia predit inobe | adam
ex inobediencia lapsus est eodem lio kiis
versus x medium | Cur adam male

Dicit forte aliquis | dictio simeqz subia
ruit Numquid iniustus deus non utique
Sed quia quam fragili et infirmo quod cauet
ante preposit Infirmus enim non usurpare
debet sed obedire mandatis io prouacatio
magis reum tenuit quam prolapsionis addixit
In illum ergo iusta seueritatis processit sentencia
quia scire voluit quod scire non possunt
nobis autem qui hereditario vinculo te
nemur astricti qui in hac carne sumus que
porum prodicio decreta iam atqz ad sue
statu patris non potest emigre quam iustus in
dulsit Iusto enim ignouit heredi quod prodicio
laborabat auctoris | monem de casu eius

Vetitat altius opi | lio de paradiso cao mo
Plerique volunt diaboli in paradiso non fuisse
licet astantem cum angelis legimus ne
in isto sermone videamur offendi si in
suam accipiant voluntatem interpretacio
istius nominis Namque ante nos fuit qui
prouolimtatem et sensum prouacationem
ab homine memorauit ee quam speciam in
specie serpentis fictuam accipiens delectacionis
in figura mulieris sensum in homine
vero mentis constituens quam arestem vo
cant greci decepto autem sensu prouaca
cione et in historiam mentem assure quam

grece nous vocatur. Vite ergo mysterio nous viri figuram accipit: est hesys mulieris. Unde et quidam adam nous terrenum interpretati sunt. Dominus autem virgines illas in ewangelio accensis facibus vel extinctis expectantes sponsi adventum, presensibus vel integris sapientum vel corruptis insipientium posuit. Nam si eva hoc est sensus ipse mulieris accensas habuisset faces numquam prevaricationis sue nos criminis implicasset neque ex illa virtutis immortalitate cecidisset. Est ergo paradisus terra quedam fertilis hoc est anima fecunda in eden plantata hoc est in voluptate quadam vel exercitata terra in qua sit anime delectacio. Est etiam nous tamquam adam. Est et sensus tamquam eva. At ne heres quod ad firmum retorqueres ve velud in ocia intollendis periculis condicionem considera que habeat anima ista sub[illegible]sidia. Erat fons qui irrigaret paradisum. Quis fons nisi dominus ihesus cristus fons vite eterne sicut pater, quia scriptum: Quoniam apud te est fons vite. Deinque flumina de ventre eius fluent aque vive.

Ade lapsus hystoriam pertractat in supradicto libro de paradiso capitulo 6. dya plena

Distamus temptamenta esse mendacii vix enim unum verum inter ex hys est pollicitus reliqua falsa composuit. Sic enim habes: Et dixit serpens mulieri non morte morieni. Ecce unum falsum. Nam mortuus morte est homo qui secutus est promissa serpentis. Deinde addidit: Sciebat inquit deus quia quacumque hora manducabitis ex eo aperientur oculi vestri. hoc solum verum quia infra habes quia manducaverunt ambo et aperti sunt oculi eorum. Sed hoc verum quod noverit. Deinque non omnibus aperire oculos est utile. Quia scriptum est videbunt et non videbunt. Sed statim adglutinatum est mendacium quia adiunxit: Et eritis sicut dii scientes bonum et malum. In quo licet advertere ydolatrie esse auctorem serpentem eo quod plures deos induxisse in hominum videatur errorem quedam serpentis astucia. Et hoc fefellit quia homo sic dii non solum enim sicut dii esse homines desierunt sed qui quasi dii erant quibus dictum est: Ego dixi dii estis sui graciam perdiderunt.

Subdit ibidem ordinem rei geste

Et vidit mulier quia bonum est lignum etc.

Infirma auctor videtur que de eo quod non gustaverat iudicabat. Et ideo non facile nisi quod diligencius pertractaverimus quod in interiore probaverimus affectu nostro ad opus aliquod esse sumendum. Accipiens inquit de fructu eius manducavit et dedit viro suo. Bene pretermissum est ubi decipitur adam quia non sua culpa sed vicio lapsus est uxoris. Et aperti sunt inquit oculi eorum et cognoverunt quod nudi essent. Et ante quidem nudi erant propter morum simplicitatem et quod amictum fraudis nescirent. Nunc autem multis simulacionum involucris mens humana velatur. Ergo postquam spoliatos se illa sinceritate et simplicitate viderunt integre incorrupteque nature quere mundana et manu facta ceperunt quibus nuda sue mentis operirent. delectaciones delectacionibus et inde hinc umbratiles voluptates velut foliis folia assuentes qui umbraret genitale secretum. Nam quo clausos oculos corporis habebat adam qui omnia animancia ita vidit ut et hys nomen imponeret. Et vero cognoverunt ex intrinsecus et alacritate non tunicam suam sed virtutum deesse velamina

Addit quare folia ficus. Et assuerunt inquit folia ficus et fecerunt sibi succinctoria. Hoc loco per quam spe debeamus accipere dicam nos docet series leccionum. Quando quidem sanctos esse qui sub vite et ficu requiescunt scriptura memoravit et salomon dixit quis plantat ficum et de fructu eius non manducat. Et dominus ad ficum venit sed ideo sit offensus quia non invenit fructum sed folia tantum. Docet ergo me adam quid sint folia qui postquam peccavit de foliis ficus fecit sibi succinctorium qui de fructibus magis eius gustare debuit. Iustus fructum eligit folia peccator. Quis est fructus? fructus igitur spiritus est caritas gaudium pax paciencia benignitas modestia et continencia dilectio. Non habebat fructum qui gaudium non habebat. Non habebat fidem qui prevaricator erat mandatum dei. Non habebat continenciam qui de medio sibi ligno gustaverat. Ergo quicumque prevaricatur mandatum dei spoliatur atque nudatur et fit ipse sibi turpis. Unde voluit se operire quibusdam foliis ficus quibusdam fortasse inanibus vel umbratilibus sermonibus quos componens mendaciis assuens et verbum de verbo struens ad operiendum consciam sue mentis factique velamine peccatorum intexit ut pudenda sua

gtegut Jaciat em super se folia qui culpa
uelare desiderans aut dyabolum delicti
memorat auctorem aut carnis ptendit
illecebras aut alium quempiam psua
sorem pdit erroris Et descriptiuis diuine
frequenter pmit exempla quibus prets
inculpam phibet incidisse dicens si for
te instupris fuit dephensus Et Abraham
cu ancilla gaudiuit z dauid alienam ada
mauit z sibi adsciuit vxorem assumit em
quedam sibi exempla de pphetaz serie
scripturarum fructum eanim no putat
requirendum nonne tibi uidentur eciam
uelari folia assumere dum legis spales
verba corpaliter interpretantur quoz
interptacio omem fructum ueritatis
amittit dampna meledictio ariditatis
eterne Bona q interpretacio hec est Spi
ritualis sicut est fructuosa subqua sinsti
sancti qz requiescunt quam qui plantauit
in animis singuloz sicut paulus dit Ergo
plantaui appollo rigauit manducabit ex
ea fructum Mala aut interptacio forme
ueritatem seruare non potest Quid q
grauius est hac se adam interpretacione
subcinxit eo loco vbi fructu magis casti
tatis se subcingere debuissz In lumbis
em quibus pcingitur quedam semina
generacionis ee dicitur Et io ibi male sub
cinctus est adam folijs inutilibus ubi
future generacionis non fructum futuro
s quedam pcta signaret que manse
runt usqz inaduentum domini saluato
ris Ceterum postqz dominus aduenit fici
inuenit inutilem rogatus ne eam iuberet
exscindi ut toleretur pmisit z io iam no
in folijs s diuino sermone subcingimur
quia ipse dns ait Sint lumbi uri precinc
ti et lucerne ure ardentes Vn eciam pre
cinctam inzonis uiris portari phibet No
em sicclana s eterna debet sona seruari

Et in eode infra cao .28. ptitutis de ado

Quid deus loquatur gsideremus Vbi es
Adam ubi es adhuc in hijs sanctitatis
est quia audiuit dei verbum Demqz in
dei qui sibi clauserunt aures ne audiret
hodieqz non merentur audire demqz huic
remedium qui se absconderunt Nam
qui absconditur erubescat qui erubescit
queritur sicut scriptum est Confundatur
et queritantur omes ualde uelociter Dem
hoc ipm qr uocat uitiatum est sanari quia

dominus quos insectur uocat Dicendo at
ubi es no solu locum querit qui nouit
archana nec deus clausos oclos hebat
ut non uideret latentem Demqz io dixit
factus est adam sicut vnus ex nobis quia
apuit oclos Et hic quidem apuit oculos
ut culpam suam uideret quam uitare non po

Et infra

adam ubi es a iqby tuit
Quid est ergo es non enim interrogacioe
De quibus inqt bonis De quanta btitu ne
de qua gra in qua insciam recidisti De
liquisti uitam eciam z adcumulatus es
morti consepultus errori vbi es Illa tua
bene sibi gscia gsidencia timoris culpam
facetur latebra puaricacionis Vbi g es
hoc est non in quo loco quero s in quo
statu quo te pduxerunt pcta tua ut fugi
as deum tuum quem ante querebas

De interrogacione uo dei subditur ibid
Capitulo .29. inpncio quare adam in
terrogatum primo ante increpatur
Fortasse moneat cum adam cui mulier
ante gustauit Sed apuaricacione sexus
infior cepit ancitudia et excusacione for
cior ut femina erroris ca fuit uir pudoris
Et dixit mulier serpens decepit me et
manducaui venabilis culpa quam se
professio delictorum io non desperata mer
que non recitauit deo s magis marito co
fessa pctm est q medicinabilis secuta est
sna Bonum est condampnari in pcto z fla
gellari in delicto ut cu hominibus flagel

Et infra subditur ibidem

lientis q. lemur
Alia ergo est racio mi licet culpam p
uaricacionis inciderit cum de paradisi lignis
heat adhuc gtutis escam z io dixit pec
catum suum z reputatum est ei aduenia
Justus em accusator est sui in principio s
monis Neqz em pt quisqz iustificari a
pcto nisi fuit pctm ante gfessus Vnde
dominus ait Dic iniquitates tuas ut iusti
ficeris Ergo quia eua ipa confessa est de
lictum minor sequitur z futura sna q
condampnat errorem z ueniam no negaret
que adiutorium sum gusa seruiret primum
ne eam facilis venia delectaret errare de
inde ut sub forcacore uase locata non tusdu
ret vnum s magis uiri consilio et ipa r
geretur in quo quedam misterium xpi z ec
clesie euidenter agnosco Designatur ei
ecclie ad xpm futura quersio z religiosa
seruitus subdita dei verbo que multo su

x

y

z

melior q̄ secli huius libertas Denique scriptum
est. Dominum deum tuum adorabis et illi soli servies
Hec igitur servitus dei donum est // ca° 20°
Continuat autem historiam ibidem infra
Serpens inquit suasit Et hoc ueiabile do
iusum est eo q̄ nosset multas ad decipien
dum uias esse serpentes. quia transfiguratur
in angelum lucis et ministri eius sicut minist
iustitie Sunt falsa imponentes rebus singulis
nomina ut austitatem dicant esse virtutem
et auaritiae nomen imponant industrie Ser
pens enim mulierem decepit virum mulier
ad prevaricationem deviante deduxit Serpe
tis typum accepit delectatio corporalis mulier
symbolum sensus est viri. vir mentis de
lectatio itaque sensum movet Sensus men
ti transfundit quam acceperat passionem De
lectatio quia prima est origo peccati ideo non
immerito cum ante serpens dampnetur in
dictio dei homini. tercio vir. secundum ero
nis ordinem dampnationis quoque ordo ser
vatus est Delectatio quia sensum. sensus at
mentem captivam facere quaerit. ut sciatis
autem quia serpens typus est delectationis dap
nationem eius advertite Supra pectus in
quit tuum et ventre tuo ambulabis Qui sunt
qui in ventre suo ambulant nisi qui ventri
et gule. vivunt. quorum deus venter est
et gloria impudentiis eorum qui terrena sapiunt
et cibo onati ad terrena curvantur Bene quia
delectationem ait que cibis intenta terram in
denem manducare Supra pectus tuum
et in ventre tuo ambulabis omnibus diebus vi
te tue. Colligenda est omnis excusatio dy
aboli ne forte maliciae sue aliquid possit
obtendere ut dicat iniquitatem suam ex
dampnatione venisse. et ideo adnocendum
hominibus pertinacter obmitti. quia ideo dap
natus est ut noceret Et videtur primum
esse opinioni sitamque dampnationis acci
pimus istam sinam Non enim deus ab
hoc serpentem dampnavit ut noceat sed
quid futurus esset ondit. et quidem damp
natio temptatio illa amplius hominibus
prodesset | pertulatio per doctorem li° 2° | ad alteriora
Tercia | de Abraham ca° primo | sensum et
Non absurdum reor referre per historiam
diversarum personarum virtutis forme quendam
processum explicare maxime cum in Adam
intellectus perfundioris exordia degustare
mus Adam enim mentem diximus. Evam se
sum esse significavimus. serpentis speciem delecta

tionem expressimus. Ubi de summa beatitudine
et quadam naturali virtutum amenitate per
ceterum inspirationem sensus et delectationis illece
bram deflexus ad culpam est | tatores et
Et de peccato nos tenemur per | de pena se
cuta aqua per Christi gratiam liberati sumus In
Commento super epistolam ad Romanos. ca° 5 super
illud sicut per unum hominem peccatum intravit
in hunc mundum etc. | peccaverunt. ideo
Cum dicat in Adam omnes | dicit in quo. cum
de muliere loquatur quia non ad speciem re
tulit sed ad genus. Manifestum est itaque
omnes in Adam peccasse quasi in massa ipso
enim per peccatum corrupto quos genuit omnes
nati sunt sub peccato Ex eo igitur cuncti pecca
tores quia in ipso sumus omnes. hic enim beneficium
dei perdidit dum prevaricavit indignus
factus edere de arbore vite ut moreretur
Mors autem separatio anime a corpore est
Est et alia mors que secunda dicitur in ge
hennem quam non de peccato Ade patitur
sed eius occasione propriis peccatis acquiritur. a qua
boni immunes sunt. nisi tamen quod inferno
erant sed superiore quasi libera pietate quia
ad celum ascendere non poterant Anima tene
bantur debita in Adam quod cyrographum
in decretis mortis Christi deletum est Sentencia
enim decreti hec fuerat in unius ut cuiusque
hominis corpus solveretur super terram anima
vero vinculis inferni detenta exitia pateretur
Et in eodem libro. ca° 5 super ideo infelix ego
Infelicem hominem dicit quia // homo et
nascitur sub peccato nunc non vere infelix
est homo qui in hanc hereditatem prevaricati
onis successit hostem secum habens peccatum per quod
aditum ad illum habeat sathanas Gradus
enim fabricavit adam ad quos ad filios eius
expoliator ascendit. nisi clementissimus
dominus motus misericordia gratiam suam propin
dedisset ut relictum genus hominum remissione
peccatorum accepta decreto possit resipiscere
represso et dampnato peccato potest enim ex hone
ratus malis et purgatus resistere adversa
rio pietate recepta contra illum dum adiuvat
adeo | tatu de Helia et ie | ctus est tamquam unus
Quarta | iunio capitulo. y. | ex nobis. Irridens
Et dixit deus ecce Adam | utique deus non app
bans dixit hoc est putabas te similem fore
mi. quia voluisti esse quod non eras desiisti
esse quod eras Eras utique dum intra te eras cum
super te esse affectas infra te esse cepisti Denique
nestivit eum tunicam pelliceam primus et sic

ait Ecce adam Quasi dicat ecce amictus
tuus. ecce dignum indumentum tuum. Hic te
instituis decet qui diuina affectant tali di
gni habentur ornatu Ecce quo te tua culpa
deduxit. Ecce nunc in hac tunica pellicea tan
quam unus ex nobis aperuisti oculos circuminspice
diligenter inuenti [illegible] te aspicias quem uesti
tum putabas Sunt [illegible] sa ergo nudos facit
ieiunio operit et exutos || larum est in epistola
Et quo ad oniam corre || e ad sabinum in fine
Liquet quia auctor hominis deus et quod deus
unus non multi dii sed unus qui mundum
operatus et unum non multos mundos ut dicit
phylosophus primum ergo mundum creauit deinde
habitatorem mundi cui totus mundus patria
foret Nam si hodie quo cum ad acressit sapi
ens ubique ciuis est ubique sua intelligit nisi
quod se peregrinum ipsumque iudicat quanto magis
ille primus homo tocius erat mundi in
cola opus dei recens confabulator assiduus
ciuis sanctorum conplacatus virtutibus propo
situs omnibus terrenis animantibus ma
rinis uolatilibus totum mundum suam pos
sessionem putabat. quem dominus tuebatur
ut opus suum. nec ut bonus parens atque
auctor deserebat Denique usque eo creatum
fouet ut abdicatum redimeret eliminatum
reciperet mortuum passione filii sui unige
niti resuscitaret Est igitur hominis auc
tor deus et diligit opus suum operator bonus
nec deliquit hominem pater bonus quem ere
sicut diues pater familias census proprie hereditatem
redemit Caueamus igitur ne hominem
istum mulier illa id est passio sensuum mo
tu delectatione [illegible] decepta atque illusa
effeminet et circumscriptam in lege sua constringat
trahat fugiamus delectationem sicut serpentem
multas artes habet et maxime in homine
nam alia animancia tibi auiditate capiuntur
homo quanto plures sensus oculorum animi
quod habet tanto maiora pericula || eiectus e
Adam de paradiso propter peccatum || in mundum
in tractatu super ps. 36. uersu 9.
In terra paradisi locatus est adam ut finem
eterne caperet uite Sed quia verbum domini
seruare non potuit. ideo in possessione quam
acceperat manere non meruit. Qui autem
uerba domini custodit confidenter dicit Expec
tans exspectaui dominum et respexit me A
dam autem quia non expectauit dominum
quo enim expectauit qui refugit et offer
re se timuit ideo nec dominus eum uidere

dignatus est Dauid enim domini super iustos huc
autem eo usque uidere nolebat ut quereret di
cens Adam ubi es. Cui queritur pars secre
Et infra subdit || peccator locum heetur
Adam ergo quasi || suum seruare non potuit
de paradiso eiectus in castellum est relegatus
ut ageret penitentiam accepit dilacionem ne continuo
penitus interiret ut salua fieret eua per ge
neracionem filiorum fidem sancti Abel
propheta [illegible] ecce posteritatem || li. se.
In adam nos deiecti sumus || bti in
maculati. lra e. versu primo in principio
Adhesit pauimento anima mea per
pauimentum terram intelligimus pro terrena
materialia peccatori autem dictum est terra es et
in terram ibis. eo quod diuinis mandatis inheren
dum non putauit sed in terrenalia et corporalia
deflexit cum in ipsa fuit uite huius secularis
delectacio Denique eiectus in paradiso hoc est
ex illo sublimi et celesti loco ad quem rap
tus est paulus siue in corpore siue extra
corpus nesciens Ex illo ergo eminenti
loco deiectus in terram deplorat adam dicens
Adhesit pauimento anima mea. sicut ea
sibi ait humiliata est in puluere anima me
a penitenciam confitentis hec uox est. qui
meminisset adherentem se deo nescisse nec
potuisse discernere quod discernit et paulus utrum
in corpore esset an extra corpus ita infirmi
tatem pristinamque corporis minime senciebat
an dum adherebat pericia Expressit ergo propheta
dolorem expressit uel dominus qui suscepit eius
infirmitatem personam [illegible] assumit af
fectum. loquatur ergo adam adhesit pauimen
to anima mea qui ante beatissimus annos
carpebat ethereum curas uite huius et tedia
nesciebat iste nunc solitudine mundi huius
luxurie studio pecunie cupiditate curuatus
ut uulpes foueis se inserit latibulisque terrestri
bus inito adherebat puluis qui se leuare
non poterat nisi eum supra [illegible] suam
cristus leuasset || confundimini eodem libro lra
Unde ut adam || prima versu 6. || in omnia
Non confunderis cum respexeris || mandata
ante enim grauiter confusus est in adam et eua
Denique nudus factus es operuisti te foliis
quia confundebaris abscondisti te a conspectu
dei quia erubescebas ita ut diceret tibi deus
Adam ubi es. Cum illi dicit tibi dicit. Ada
enim interpretatione latina homo dicitur. hoc est ho
ubi es. Et adam respondit timens quia nudus
eram et tota mente confusus ante conspectum

tum venire non ausus sum. Ergo ne con
fundamur custodiamus mandata dni
Unde deteriores sumus li. primo de caym
et abel in principio | non stetit culpa. sed
illa penes auctores | quo prenis est deteriore
invenit heredem | vitiorem huiusmodi dicti pot
Causam seu | in epla. x. ad sabinum
per medium | ille homo qui cum deo lo
Si primus | quebatur in paradiso positus
labi tam facile potuit extra terra caritus virgi
ne que ad verbum dei formata et creata re
tenuerat exortu non dum ea parricidali
ceterorum que grata sanguine flagitiis et de de
core polluta non dum carne nostra dampna
ta maledictio obnoxie hereditatis quanto fa
cilius postea lubrica ad precipitandum nostra maius
adverit humano generi precipicium cui deterior
collegabiliori pruces generacioni successit. Et enim
si magnetis lapis tantam nature vim habet
ut ferrum ad se trahat et transfundat se in il
lius speciem ita ut plerique experimentum volentibus
tum plures anulos ferreos ad eundem lapidem ad
moverint omnes pariter teneat modo. Deinde
si ei anulo cui adheserit lapis alium ad
moveas anulum et rursum per ordinem
singulis substituas licet in omnibus penetret
per ordinem ex illo lapide vis nec tamen pores
nexu vehementiore constringit per teriores
remissiore quanto magis humana generis
conditio atque natura ex puriore statu in deterio
rem lapsa est. quanto nequiore attingit
nam si peccas spes minuitur nativa que
non sunt culpe capaces quanto magis per
animos atque acrius labe pollutos sceleris
virtus eius hebetatur | in sicut ad tantum
Decadam quo ad sig | requirne sup. cao
Abraham . B. | one quam fecit deus rq
De incarnacione | re supra cao Abscondo .9.
Abscondit se ibidem. ex | maculati lra
Adherere. li. sup Bti in . x. versu primo
Ergo unusquisque adhereat terre
quo deo audi dicentem Qui adheret
meretrici unum corpus est Qui autem adheret
domino unus spiritus est. terra ista quam quam
meretricis quibusdam nos illecebris capit
et quasi vultus quosdam voluptatum corpo
ralium delectationum fucis illinit. ut
lateat in his vitas et forensi quadam spe
decipiant appropinquantes. Sed cum in illo
rem oculum mentis adtrpus obduxit pro
ea tamen decusso velud quodam pulvere
voluptatum huiusmodi decore quasi sit
in amis gratia seculi huius aut corporis facile
deprehenditur. Bonum est igitur adherere
domino nec inflexam cervicem habere ad viciu
Clarius quid sit adherere dno | mundi
assit eodem libro et lra. versu. a. | eius man
Adheret testimoniis domini qui | data non
respuit obliviscitur nec voluptatibus in
dulget sub Ergo in ad | heret domini testi
moniis renunciat in em | do superiora ob
liviscitur ad posteriora contendit ut perveniat
ad bravium quod est insigne victorie
Quo consulit eodem li. lra. ij. versu septimo
Adhereto domino deo individuo semper
affectu ut te ab eo nulla possit avellere. Si
quid carum si quid inimissum adversarius
iudicat statim se inmittit impetus et cor tu
um ut te laqueo teneat sue fraudis et hostilis
vinculo potatus innexus a devocione re
trahatis | supra ubi | invocanti. li. primo.
Requie | Adam . ab | de virginitate pte
Adesse adest xpus | tercia vel circa medium
pertractans illud Cant. Descendit di
lectus meus in ortum suum | nantis affectus
Ortus verbi est anime v | et imponi feis
virtutis est fructus veniet ergo et sine ma
duces sine bibas si xpm invocas adest
Et quid sit adesse xpo. li. de ysaac et aia cao
ij. pertractans illud Cant. iiii. | sum liban
Veni de libano sponsa mea | Ambrosius
adest a libano xpus animam advocat di
cens ades adhuc a libano transibis et pertransi
bis. hoc est egredere de corpe et totam te exue
non potes enim michi adesse nisi ante peregrineris
a corpe quoniam qui in carne sunt peregri
nantur a dei regno adest inquit ades Ubi
reperimus quia sive presens sive absens adesse
et placere domino deo debes Adesto presens ad
esto absens. Et si adhuc in corpe es michi
enim omnes presentes sunt quorum fides me
cum est adest inquit michi qui exit de seculo
adest michi qui me cogitat me intuetur
de me sperat cui ego portio sum. adest m
qui abfuerit sibi. adest michi qui se nega
verit ille meus est qui intra se non est. quoniam
qui in carne est non in spiritu est. ille mecum
est qui ex ipso egreditur ille iuxta me est
qui iuxta se fuit ille michi intererit qui
perdiderit propter me animam suam
Addiscere addiscitur a xpo li. po. de offi
ciis capitulo primo | qui solus non
unus est magister verus | didicit quod homines
doceret homines autem discunt prius quam doceant et

abillo capiunt quod alij tradunt | no doctore
Addiscendum est caute et abo | li° de padi
so · ca° 2° · | ta que noceant si ante voluimus
Sunt mil | audire et que sint illa cognosce
Nam et decabis et depocu plerumque vsu ve
quippe si id quod amarum est ante cognos
cas indues paciam et si intelligas illa que
sint amara prodesse indues tollanciam ne
offendat te amaritudo repentina et impi
es remie presitura · prodest ergo ante cognoscere
ut ex eo quod cognoueris presitiurum nec amara
fastidias · sed si hec minus nocere putat illud quod
magis nisi prouideatur nocere possit adiute
Gentilis quidem est ad fidem tendit kathecu
minus et vult maiorem acipere doctrine
plenitudinem caueat ne dum vult discere
male discat et discat a fotino · discat ab ario
· discat a sabellio · tiridat sehuiusmodi magistris
quorum quedam cum tradat auctoritate et in
dutus quedam magistrorum presumpcione teneris
sensibus impressa diiudicare non nouit prius
quam oculis mentis perspiciat quem sequatur ·
videat ubi vita sit · tangat demque diuinarum
uena lectionum ut nulla parte offendatur
inepte · legit illi sabellius Ego in patre
et pater in me et dicat unam esse personam · legit
fotinus quia mediator dei et hominum homo
cristus ihesus Et alibi quid me vultis oc
cidere hominem · legit etiam arrius quia
dixit quoniam pater maior me est · legit quidem
manifeste sed qua racione dictum sit debet an
pertractare sciam ut rationem dictorum possit ad
uertere dicat quidam autem magistrorum et pro
fuisset ei non quesisse quam talem inuenisse
doctorem sed etiam gentilis siquis scriptus
accipiat · legit oculum pro oculo dentem pro dente
legit etiam si scandalizauit dextra tua absci
de illam non intelligit sensum non adiuuat
dum archana sermonis penitus labitur quod si
non legisset et ideo Johannes docuit quod
adam dei verbum inuestigare deberet
non presumptorie non impudenter sed diligenter
atque solicite Et ergo erat in quit ab inicio quod
audiuimus et quod vidimus oculis nostris per
peximus et manus nostre perscrutate sunt
de uerbo uite et uidimus et testamur et
annunciamus vobis · Videns quod animal
bus quibusdam perscrutatus sit dei verbum
et postea annunciauit Et io michi Adam
et etiam fortasse notauisse verbum si per
tractantibus diligenter manibus quibus
dam manibus an tetigissent Infima

enim pertractanda et diligencius requiren
do uniuersaque quam non intelligunt pos
sunt inuestigare nam Certe illi infirmi
ad lignum in quo sciam mali esse cogno
uerunt an quod adam tangere debuerant per
scruptari nam et mali sepe nobis prestat
prodesse cognicio | etate est addiscendum
Ieronimus | in libello contra relationem
simachi post principium | discendum sera est
Nulla etas ad per | erubescant senectus
que emendare se non potest non amore
tamen est laudata sed morum nullus pu
dor est ad meliora transire | et abel Capitulo
Adicio libro primo de caym | secundo ·
Cum additur ad quod prius erat tollit
idque colligitur ex arismetice proporcionibus
aut anime cogitacionibus · addito enim
numero fit alius numerus aboleturque prior et cogi
tacio accedens noua excludit superiorem
Deo nichil potest addi sed homini in tractatu
super psalmo 40 · uersu 9 · super illud Numquid qui
dormit non adiciet ut resurgat | le est
Que sit adiectio consideremus nam omnibus
terrenis animantibus et uolatilibus celi
et piscibus maris nasci et mori · homini uero
quem preciosiorem ceteris terre animantibus
deus fecit hanc precipue contulit graciam
ut mortuus resurgat · hoc dicitur adiectio noua
nonem uite superioris adiectio · Demque et
ezechie regi cum scripsisset dominus quod uite sue
tempus implesset et per ysaiam mandasset
ut ordinaret domum suam · quia moritu
rus esset atque ille orasset ad dominum et fleuisset
fletu magno · miseratus dominus mandauit ei
Ecce adicio ad tempus tuum annos quindecim
Et alibi dauid sanctus ait · dies super dies re
gis adicies annos eius · Conuictum est ergo homini
quod addatur · deo autem addi nichil potest · quia
scriptum est · non est addere neque minuere
in quo perfecta et plena sunt omnia Et si xpistus
resurrexit utique in eo quod assumpserat resur
rexit non in quo plenitudini diuinitatis eius
nichil uel decedere potuit uel accedere · deus
enim incorporeus et immortalis est · augustissima
natura et plenitudo virtutum sine ulla
carnis accessione sugitur Caro autem dispen
sacionis in xpisto est quod miseracionis titulo et
pietatis iure suscepit ut captiuam redimeret
absolueret condampnatam · mortuam resuscitaret
Est uerum in epistola ad uirgilium | oponis quod
Nichil tam faciale est humane | sui domino ad
iutorio non difficile sit

A

Adiutorium. li° s°. Ora immaculati
lra. ij. versu. e. Ubi adiutorium
est dei ibi certum est salutis auxilium
¶ In tractatu s° ps. xz uersu. xj. sup illud
Nunc autem repulisti et confundisti nos

B

Deus quando non adiuuat repellere
ur. unusquisque enim qui adiuuita non sen
tit diuinitatis sibi opitulacione conferri re
pulsum se putat atque desertum | torium ibi
¶ Unde sancti eius petunt adiu | dem. vsu
zj. Exurge quare obdormis domine.

C

Hoc uictoriu est ut cum se temptari uiderit
adiumentum deposcit sicut apli in ewangelio
cum xpus dormiret in naui tempestate
fluctuum formidantes excitauit dominum
ipsum ut ab eis formidinem propulsaret. Non
ne tibi uidentur sancti apli istos dixisse versi
culos. Exsurge quare obdormis dne. Exsur
ge et ne repelles nos usque in finem. Ite et si
lra distare uideatur concordat sna | versu
¶ Tercia ut dr in tractatu s° ps. xj. | primo
sup illud. Adiutor in tribulacionibus que in
uenerunt nos nimis | omnibus que inuene

D

Bene dr in tribulati | runt nos nimis ut
adiutor nimis possit intelli. quanto enim
maiores tribulaciones fiunt. tanto ma
iora nobis et uehemenciora adiumenta pre
stantur. Et ideo plerumque fit ut in grauioribus
et asperioribus temptacionibus teneamur. quia lacri
mis et gemitibus et oracionibus frequencio
ribus eterne nobis opem diuinitatis assi
stunt. quo fit ut non timeam cum terra
uestra turbatur et transferuntur montes. quia
si tu pro nobis quis contra nos. Ideo timere non pos
sumus fragilitatem istius carnis que timo
re ac metu frangitur inflamatur cupidita
tibus. luxuria mollitur deliciis elatur iura
poratur febribus dolore uexatur et exa
natur angustiis. Solus xpus adiutorio non

E

eguit in tractatu de flebili quermonia et
de excessu fris sui satyri in fine | nz enim non
Cristus adiutore non eguit | eguit cum
fecit mundum ut non egeret cum redimeret
non legatus non nuncius. sed ipse dns saluum
fecit eum et ipse dixit et facta sunt. ubique ipse
quia per ipsum omnia. Cuius aut adiuuaret
eum in quo omnia creata sunt. et omnia in
ipso constant. Cuius adiuuaret eum qui omnia
in momento fecit et in nouissima tuba mor
tuos suscitabit non quia prima aut secunda non
possit aut tercia. sed ordo seruatur. non quod diffi
cultas sexo uincenda. sed legitimus ordo explicatur

Admonicio. admonicio numquam superflua
quia ingerit diligenciam in commen
to super secunda epla ad corinthios ca° 9. in principio

A

Superfluum est. si commoueas eum quem
scias facturum. sed ut diligenciam ostendas necessarium
est. facit enim promptiorem. nam superflua solet
maiorem parere sollicitudinem. nam et dns
non dubitans erga se de amore petri apli
Tercio dicit ei. Symon iohannis amas me
que tria repeticio quasi superflua ur. sed prodest
ad perfectionem monicionis ut sciat magis
secum diligencia debere quod frequenter mandatur.
¶ Admonendi sunt homines prout decet ipso
rum etates in commento sup prima epla ad
tymotheum. ca° 7. in principio. super illud. Seniore

C

ne increpaueris etc. | cienciam etatis maiore
Propter honorificen natu cum mansuetudi
ne ad bonum opus dicat prouocandum. ut fa
cilius suscipiat admonicionem. potest enim ueri
commonitus ne per gra corripiatur qui tempore
senior est. nam apud omnes utique gentes
honorabilis est senectus. vnde et synagoga et

D

postea ecclesia seniores habuit. quorum sine
consilio nichil agebatur in ecclesia quod que ne
gligencia absoluit nescio. nisi forte doctorum
desidia ac magis superbia dum soli nolunt

E

ad uideri. Iuniores autem censet admo
nendos cum affectu dilectionis ut uidentes
amoris causa se commoueri facilius se corrigant
quippe cum uideant non distrepare opera eius
a predicacione. Annis uero qui iuniores ut cum
miti sermone doceri se uident non aspe
accipiant. sed honorifice perficiant. Asperum
est enim senibus cum corripiuntur a iunio
ribus quod per contemptu quidam leuari uolt ut
perfectus sit adiscenti et audienti. Adolesce
tulas ut sorores admonet edocendas ut
prompte possint bone conuersacionis susci
pere disciplinam. quia enim non cum imperio
insinuari sibi uidet que ad bonam pertinet
uitam consenciat humilem se prebet admonenti
blandiciis enim solent obtineri que auctoritate
non possunt. Nam animalia quo membra sua
zelantur blandiciis cum cedunt | uicia pria

A

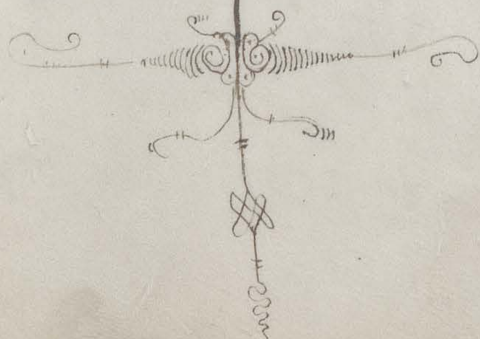
Adolescencia qua sit etas ad | li° primo de
iudicibus parte prima seu columna x° | varia

B

vicina est lapsibus adolescencia | estus
cupiditatum cum feruore calcaris inflama
Diffusius li° de pa in pelle de iob || tur etat
capi° a. in principio || adiutum lubrica esse
Adolescencia mater || consueuit hec enim puel
cia innocenciam. senectus prudenciam. spa

uicina adolescentie iuuentus bone existi
mationis intuitu et uerecundiam delin
quendi. Adolescentia sola est inualida
uiribus infirma consilijs uicio calens studi
diosa monitoribus illecebrosa delicijs
In epla 3. ad coronatam | immaculata
Si etas senectutis est vita | vtique etas a
dolescentie est uita maculosa | decaym et a
cyuitat' ca ut dicit li° p'mo | bel ca° 12.
Adolescentiam et ipam in exordijs iuue
tutem uariarum illecebris passionum
feruere qd admirat. Sed ubi maior etas
successit tamquam pubescentis lasciuie tem
pestate discussa tranquillitatem confirmat
et in quosdam portus quietos lasse nauis
gium animae subducere Itaque graues
motus inuente adolescentie fida senectutis
statione placidat' | na traditur li° p'mo
Adolescentie doct' | De officijs ca° 19. in
Agrediatur dicere que ab ado // pria°
lescentie spectanda sunt ut cum etate act
stant simul Est enim bonorum adolescentum
timorem dei habere deferre parentibus hono
rem habere senioribus castitatem non aspna
ri humilitatem diligere clementiam ac
verecundiam que ornamenta sunt
minori etati. ut enim in senibus grauitas
in iuuenibus alacritas Ita in adolescen
tibus verecundia velut quadam dote co
mendatur nec | timens ut pote a
Exemplificat ibidem | brahe indoles defe
Erat ysaac domini | rens patri usque ad
ut aduersus paternam uolumtatem nec mor
tem recusaret Joseph quoque cum sompni
asset quod sol et luna adorarent eum sedulo
tamen obsequio deferebat patri Castus ita
ut nec sermonem quidem audire vellet
nisi pudicum humilis usque ad seruitutem
verecundus usque ad fugam paciens usque
ad carcerem remissor iniurie usque ad remu
nerationem Cuius tanta verecundia fu
erit ut comprehensus a muliere uestem in ma
nibus eius fugiens mallet relinquere
quam uerecundiam deponere | tentur et ut cum
Alia doctrina adoles | senioribus con
uersent' eorumque consilio dirigat' eodem li°
capi° xx. parum post | electio ut adiungam'
Sequatur consuetudinis | probatissimis quibus
que senioribus namque ut equalium usus
dulcior ita senum tucior est. qui magisterio
quodam et ductu vite colorat mores
adolescentium et uelut murice probitat

infitiat namque si hij qui sunt ignari locorum
cum solertibus uiarum iter adoriri gestiunt
quanto magis adolescentes cum senibus
dent nouum sibi iter uite agredi. quo mi
nus errare possint et a uero tramite virtu
tis deflectere nichil enim pulchrius quam eosdem
et magistros uite habere et testes | senioribus pru
Sed conuersari debent cum | dentioribus
li° 2° De officijs ca° 19 in medio | tis in
Plurimum itaque prodest vnicuique bo | gi ado
lescentibus quoque vtile ut claros et sapien
tes viros sequitur. quia qui congreditur sapie
tibus sapiens est. qui autem coheret inpruden
tibus imprudens agnoscitur Et ad instruc
tionem itaque plurimum proficit et ad probitatis
testimonium ostendunt enim adolescentes
eorum se imitatores esse quibus adherent et
adeo qualescit opinio quod ab hijs vivendi
acceperint similitudinem cum quibus con
uersandi auxerint cupiditatem Hinc tantus
ihesus naue quod eum non solum erudiuit
ad legis scientiam moysi copla uerum etiam
sanctificauit ad graciam Denique in eius tabna
culo diuina fulgeret presentia videretur maiestas
domini solus erat in thabernaculo ihesus moyses
cum domino loquebatur. ihesus pariter nube
sacra tegebatur presbiteri et populus deorsum
stabant. ihesus cum moyse ad accipiendam
legem ascendebat Omnis populus intra castra
erat ihesus extra in thabernaculo testimonij
cum columna nubis descenderet et loqueret'
cum moyse quasi fidus astabat minister nec ex
ibat de thabernaculo iuuenis cum seniores
longe positi diuina trepidarent miracula. Vbi
que ergo inter admiranda opera et reuerenda secreta
sancto moysi indiuiduus adherebat. vnde factum
est ut qui fuerat socius conuersationis fieret suc
cessor potestatis Merito uir huiusmodi euasit ut
sisteret fluminum cursus diceret. stet sol et staret
staret sol quasi eius spectator victorie noctem
differret diem produceret. qui quod moysi negatum
est. solus eligeretur ut populum introduceret in terram
repromissionis. Magnus vir fide mirabilis
magnus triumphis Illius augustiora opera
huiusmodi prosperiora vtique ergo diuina subnexus
gratia ultra humanam processit conditionem ille
mari. hic celo imperauit. pulcra itaque copla
seniorum atque adolescentium alij testimonio
Alij solacio sunt Alij magisterio Alij delectationi
Obmitto quod abrahe adhesit loth adolescentu
lus etiam proficiscenti ne forte hoc propinqui
tatis magis estimetur fuisse et necessitatis pocius

q(uo)d voluntarie adiunctionis et(iam) d(e) helyam
atq(ue) heliseum loq(ui)mur. lic(et) non expresse
helyseum iuvenem scriptura significa
uit attamen tac(itu)r (et) colligitur q(uod) iuniorem
fuisse. In actibus ap(osto)lo(rum) barnabas marchu(m)
assumpsit. paulus sylam. paulus thymoth(eum)
paulus titu(m). Et illis superioribus iudem q(ue)
diversa officia ut seniores consilio p(re)valent
iuniores ministerio plerumq(ue) etiam virtutibus
pares dispares etatibus sibi delectantur copla
sicut delectabantur petrus (et) iohannes. Naz
adolescentem legimus in ewangelio ioh(ann)is
(et) sua nocte l(icet) mitis (et) sapiencia nulli fuit so
ciorum s(e)c(undu)s. Erat e(n)im in eo senectus venera
bilis morum (et) cana prudencia. vita e(n)im inma
culata bone senectutis stipendium est
¶ Exemplificat etiam de bonis adolescentib(us)
munitatu s(upr)a p(ar)s 26 versu 27 | scriptura a
Esse b(ene) sp(iritu)ales sunt. novit e(n)im | dolescentem
paulum iam p(ro)primu(m) c(on)versio(n)i. Novit (et) eutic(um)
adolescentem qui cu(m) sermonibus pauli in
tentus heret sompno victus de tecto cecidit
(et) resurrexit. Novit (et) iohannem adolesce(n)
tem in xpi pectore recumbentem qui tam
fortis fuit ut p(er)secucionem non timeret mali
vincet. Hic est puer qui p(at)rem c(on)temptibilem
reliq(ui)t secutus e(n)im p(at)rem quem cognovit
eternum. Adolescens amict(us) syndone do
minum sequebatur t(em)p(or)e passionis qui omnia
sua dereliquerat maior d(omi)ni v(er)bum in p(ri)n(cipi)o
ipse semp(er) fuisse atq(ue) e(ss)e cognovit (et) manere
in se probavit. viros quoq(ue) nos docuit sp(irit)u
sp(irit)uales. Agabo p(ro)ph(et)a dicente. virum huic
tiug est hec zona sic alligabunt iudei in
ier(usale)m. Et festus ait. vir quidam est relictus
a felice in custodia ante passionem suam
paulus adolescens d(icitu)r. et in passione sua in
significatur quia cursu c(on)summato eet iam
p(ro)primus ad coronam | cum c(on)tra singl(ari)em
¶ Adolescenciu(m) bono | declat li(bro) x de sancta
virginitate p(ar)te 2. | florencior s(ed) animus
Non etas vetatur | examinatur ac c(on)tra cedam
non senectus s(ed) virtus probavit. omnis e(n)im
etas habilis est deo p(er)fecta xpo. Denique non
virtutem etatis appendite dicimus s(ed) virtu
etatem nec mirens in adolescentulis p(ro)fessi
onem cum legis in parvulis passionem sc(ri)p
tu(m) est e(n)im. Ex ore infancium (et) lactancium p(er)
fecisti laudem. An dubitamus si eum usq(ue)
ad continenciam sequatur adolescentia que
usq(ue) ad mortem c(on)stetur infancia (et) quasi in
credibile putamus si puelle nobiles xpm se

quantur ad regnu(m) que etia(m) p(ar)vi secuti
sunt in deserto sicut legimus quia satia
ti sunt de quinq(ue) panibus quatuor milia ho(m)i(nu)m
exceptis p(ar)vuli(s) p(ue)ris (et) mulierib(us). Nolite p(ro)hibere
a xpo arcere infantes. quia (et) ip(s)i p(ro) xpo nomi(n)e
subire martirium. talium est e(n)im regnu(m)
celorum. Nolite adolescentulas arcere de qui
bus sc(ri)ptum est p(ro)pterea adolescentule dilex
erunt te nimis | dit li(bro) 3o de | tute tua an
Propterea concilu | viduis p(ar)te x | dicat sp(iritu)a
Attende tibi ut leteris in iuven | letare ado
lescens in iuventute tua. Novum tibi t(em)p(u)s
etatis est quasi quidam flos vite bonoru(m)
q(ue) etati(bus) op(er)um. De qua scriptura dicit. Reno
vabitur sicut aquila iuventus tua. Et ob
lectet in quit cor tuum in diebus adolescen
tie tue (et) ambula in viis cordis tui sine
macula (et) in aspectu oculorum tuorum
In aspectu utiq(ue) sp(irit)uali non in audacia
seculari. Et scito quia super hec adducet te
deus in iudicium (et) repelle iram a corde tu
o (et) amove nequitiam a carne tua
Sequitur sup(ra) cap(itulum) Abel. | Unus deus
Adoracio. Adorandus e(st) | (et) si adoratur
xpus hoc est quia non est eum pre
nisi unus deus in tormento s(upr)a ep(istu)lam ad ro
manos ca(pitul)o 9. p(er)tractans illud. ex quibus
xpus s(e)c(un)d(u)m carnem | o(mn)e genu flectatur cele
In nomine ihesu oe | stium terrestrium (et) inferno
rum. Hec sunt omnia s(ed) que deus xpus e(st)
Neq(ue) exceptis hiis sunt aliqua ut no(n) sup(er)
omnia deus xpus sit nec pot(est) genu flecti
omnis creatura nisi deo. Denique iohannes
ap(osto)lus in s(an)c(t)is cum angelum vellet adora
re audit ab eo ne feceris. quoniam c(on)servus
tuus sum. Deum adora. nec dominus utiq(ue) se
adorari p(er)misisset si conniveu (et) superpasse dicen
dum est (et) p(er)cusisse q(uo)d absit cum ipse dya(bolu)m
increpans dominum deum adorandum (et) ip(s)i
soli serviendum ondat. nichil ergo p(re)dica
tur deo p(at)ri cu(m) amatur xpus ut deus. Et q(uo)d a
(et) cum soli deo serviendum dicatur servitur
(et) xpo. Dicit e(n)im ap(osto)lus in alio loco qui in hiis
servit xpo placet deo. Et q(ui)d ergo sup(er) est
nisi ut pater deus et filius deus (et) nichilo(minus)
unus deus credatur utq(ue). Sive e(n)im p(at)rem
quis amat sive filium sive sp(iritu)m sanctum un(u)m
deum dicitur amare (et) servire p(at)ri (et) filio (et)
spiritui sancto uni deo famulum exhibetur
Nulla g(ra)d(u)s distrectio est. quia qui amat filiu(m)
amat p(at)rem (et) sp(iritu)m sanctum et qui servit
patri servit filio (et) spiritui sancto

Similem sinam de adorando xpm pon-
lib° de yoseph cap° x° vbi exponens primu
sompnium de adoracione manipulorum narra
to sompnio dicit | domini ihesu resurrectio re
In quo futura | uelata est quem cum iudei
cum uidissent viuentem adoraue discipuli
et omnes sancti cum surrexerint adorabunt
fructum bonorum operum preferentes sicut scriptu
est venientes autem venient cum exultacione
portantes manipulos suos Et infra regem
venturum visio illa significabat cui omnis
caro genus humanum inflexo adoraret genu
Eidem subdit de secundo sompnio 8. | Nu
de adoracione stellarum | pentes et fratres ado
Quis est ille quem | rauerint super terram
nisi xpus ihesus quem cum yoseph et mater eius
discipulis adorabant deum verum in illo cor
pore consistentes de quo solo dictum est laudate
eum sol et luna laudate eum omnes stelle et
lumen Obiurgacio autem patris quid sig
ficatur nisi duriciam populi israel ex quibus est
cristus secundum carnem quem hodie que
deum esse non credimus nec volunt adorare
eum deum quia ex se natum cognoscunt Audiunt
itaque responsa eius et non intelligunt legunt
ipsi quod eum sol et luna laudat sed nolunt cre-
dere deum esse de xpo Itaque iacob typo fallitur alieno
sed suo amore non fallitur pietas in eo
paterna non decerat sed erratice plebis affectus
Quid sit deum in spiritu adorare | exprimit
in commento super epistolam ad hebreos cap° 6. | Sine
Racionabile obsequium est quod presentem offerre
deo Spiritus est inquit deus et eos qui a-
dorant eum in spiritu et veritate oportet adorare
Quid est deum in spiritu adorare nisi in cla-
ritate et fide perfecta et spe indubitata et sancta
animae virtutibus quas apostolus alio loco ha
bundare ennumerat | qui vult adorari pro deo dicit
Pro deo contra dyabolum | in tractatu super ps. xxxvi°
versu xxxv. | dyabolus dabo potestatem hanc
Tibi inquit | universa hec regna et gloriam
illorum quia michi tradita sunt et cui vo-
lo do illa si procidens adoraveris me Nequis-
sime accepisti ad temptacionem non ad mor
tem hoc est accepisti ut probarentur dei
servuli non extinguerentur Accepisti ut
deus adoraretur non ut negaretur acce-
pisti secularia cur eum vis que eterna sunt
Accepisti que mundi cur vis auferre que
cristi sunt Da illa cui vis non invidemus
Cur nobis aufere que nos volumus mandare
Tu adorari vis qui omnibus nequior es

ipsa quamque indignus es servitute 16.

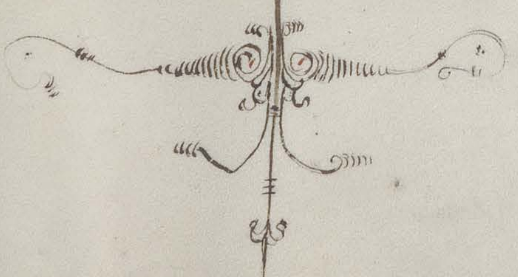
Aduena in tractatu super ps. 38. versu
Alius est incola alius aduena
alius accola | Incola qui de loco est et
genitalem locum incolit Aduena qui
aliunde venit Accola qui ad tempus colit
et mutatur annorum viabus | In aduena
Et infra subdit | cum inter | venit ut
fudit quasi lacrimas | demoretur et separetur
a patria longo detentus exilio Consi
derauit in illum adam de paradiso eiec
tum in castellum relegatum exspectantem
vnde deiectus sit flentem ubertim quia
reminiscitur quid amisit quo ue decidit
Et ideo gratias agamus deo qui nos perpetuo
exilio liberauit apiens ianuam qua
reuocamur ad propriam vitam paulus iam
presumit dicere iam non estis aduene atque
peregrini sed estis cives sanctorum et domesti
Aliter dicit super lib° Ecclesiastici in ma | a de
culati libri 3. versu 2. | uena qui pro dic-
Ille est in hac terra ad | vna aut conuersacio
incolis est Ecclesiam suam in dno habet porcionem
qui potest dolere quod diucius viuat in terris
qui vite huius longeuitate sanatur cui
plixitas habitacionis huius fastidio sit que
sanctus aduersatur ut dicit ve hiis qui
inhabitant terram Ecclesia dissolui non timent
et si soluatur presumat cum xpo se futurum

Aduentus xpi in carnem desiderabatur
a sanctis patribus lib° de prima repelloe
Dauid cap° a. circa principium pertractans illud
quare tristis incedo dum affligit me inimicus
Interpellacio dauid quod exspec | inimicus
tatus prudencius xpi differebatur aduentus
quem lex annunciauit quem prophete polli
cebantur et eo impaciencius estuabat cor
da iustorum quem ad omnem redempcionem
cognouerant esse uenturum quoque vniversorum
quibus euangelico tramite uiam virtutum
aperiret bonorum que operum semitas demonstra
ret sicut ipse dixit in prouerbiis Dns creauit
me principium viarum suarum Ideo ergo dicebatur ei ubi
est deus tuus quia adhuc non uenerat xpus
sed sperabatur Gemebat ergo dyabolus ut ob certe
quos sciebat in aduentu dni credituros
et diuersis afflictabat exiciis Interpellat ergo
dauid ut moratorem excitet questu prophetico
festinare inuigeat admoneat subuenire
Et infra subdit capitulo 8. in medio
Festinat propheta et toto precatur affectu ut xpus
adueniat fortitudo vniuersorum qui suscipiat

omes infirmitates et faciat utraqȝ vnu
ꝯpugnantesqȝ sibi incus & carnis inimi
cicias/ sublato soluat pcete qui int dnm
quonimus incorcordia quemret dedebat
affcrn Ergo quia in scipo sibi erat pug
na Erat a primis qui legis & equitatis
inmemores laqueos fraudis & insidias
pparabat se patumqȝ differebat remediu
repulsum arbitrabatur. quãi recusaret
venire qui pmiserat remedio se futur
et tamqȝ aspe lucescentis diei in tene
brarum pfimda reuocatus/ orabat ut scqua
lorem huius seculi repulsura lux irridiaret
eterna adeet vitas que fallatem yma
ginem mudi huius abolet Affuit deus
uotis qui solet & improuisus assistere &
non rogantibus se manifestare sicut
ipse ait. palam factus sum no querentib
me & plus adsupplatu orantis uotorum
seriem celeri puenit affcu | tatus taqȝ
¶ Et in isto quia solus exsp | verus sal
uator vniusdo in tractatu sr pe zq. vsu
primo Cum est Exspectans exspectaui
Exspectauit xpm quidam de || dimnis
padiso eiectus ut longo liberaretur exilio
Exspectatus in noe iusto qui adsemen
futurorum est rseruatus ut exco iusticie
semina in hominibus pollularent ipm pu
tabat genus humanum publice salut
auctorem qui diluuio sistes ee meruisset
ipm sapie pncipem qui excolusset uite
et eius fructus inebriatus foret Cm
enim est uitis nisi sapia. sicut apuit nob
dauid celestis interpres oraculi. dicens.
Vxor tua sicut vitis habundans in la dot
eo qȝ in ipo eet sapie plenitudo que ex
spectabatur in xpo. qui nouo repletus
sapie sacro qȝ oculus no uidit/ nec auris
audiuit inusitatu. Nobis differret mis
terium pparauit ut nudus iaceret & exuban
tis sapie pocula inaudita pflueret ut ob
litus priorum in nouos mores & nouam
sobrietatem uite rsurgeremus eterne qȝ
pstulticiam pdicationis deus cognoscet
quem psapiam non cognouit hic indg
Denique in figura illa dormientis et nu
dati pris qui stulticiam irrisit maledictus
est qui uenati sut bñdictionis gratiam
sut adepti Vo qui mortem vnigeniti fi
lii dei pris & creatoris om ad offendiculum
aut obprbm me fidei obiciendu esse c
dederint pctorum suorum ueribus adpe
tuam malediccionis exnupcia tenet
astricti Nam no eam ptoris humam
gnis absoloe suscipiunt virtutis eterne p
sidio fulcantur// Crux enim xpi iudeis of
fendiculum/ gentibus stulticia/ ut aplus dixit
nobis aut qui credimus in dnm ihm vir
tus dei atqȝ sapia est Exspectatus est
in moyse cu siccasset & pcussisset vndas
maris & impossibile nimbus humanis
pedestris uie apiret in fluctibus iter
sequentur. petra uomeret aquas ut sitie
tiu patru in medio deserti vista intua
saciaret/ Exspectatus est/ et in aaron pn
cipe sacerdotum qui inter uiuos ac mor
tuos medius stetit & serpentem statuit
lues mortis ne acudaiubus mortuor
adiuuencium cusiret initium Cum
enim tam ppium xpo qm aduocatum apd
prem deum astare pplorum mortem su
am offerre pncttis repellere nete vitam
reformare pctuus// Exspectatus est & in
ihu naue & ite uenit quis & ptatem suaz
& nomen accepit ut & pplm intram rp
missionis induceret, & uere ihu nomine
uocaretur siccat fluenta quertit vndas
in suum fontem solem statuit donec con
summaret in uirtute victoriam Sed adhuc
figura erat illa no ueritas Denique ue
rus dux milicie celestis effulsit Et ado
rauit eu ihus naue quamis adhuc no
du in corpe uerus astitit. sȝ adhuc uenat
¶ Alia racio qȝ desideriorum | figura
adimplecio li° sr. Cantica inmaculati lib xvi
vsu. vi. sup illud tpus faciendi dne dis
sipauerunt leg | faciendi ee Est enim tpe
Non ait tpus | tacendi & tpus loque
di Sed loquendi aduentu. ac phoc dni
ci aduentus tpus iam ee ꝯmemorat &
qȝ legis facta est puaricatio veniat legis
finis et consummacio & enim plenitudo legis
dominus ihus qui donet hominibus vniu
sa delicta & abolito cyrographo delicto
rum absoluat omes & liberat pccores.
Tpus est faciendi ut si in graue steterit
egritudine aciuis incomodi curras ad
medicum ut citius veniat ne postea sb
uenire non possit. Medicus enim tunc
amplius desideratur cu grauis incubu
eit egritudo languenti Ergo cu uide
at in spu scus ppha puaricatioes ppli.
luxuriam delicias dolos fraudes auari
ciam/ temulentiam qi pnobis ituemat

curit ad xpm quem solu tantis sciebat
subuenire posse pctis arguet ut ueniat
nec patitur fieri moras Tempus igr
faciendi dne hoc est ut pro nob tuum
ascendas mortem subeas totus inpiu
su ultimu arguetur. Veni ut tollas
pctm mudi. veniat vita morientibus
. veniat resurrectio iam sepultis. sitm
tuu subueniat. qm nec precepta tua pro
desse potuerut. In lege preceptu est in e
wangelio missum Cecus omis in plus
ipsu non videbit auctorem Claudus
erat mudus et titubante vestigio fi
dei fluctuabat. Non erat malagma
impone nec oleu nec alligaturam. De
primo in usu in medicos erogauit
mulr illa ewangelica spem humane
que toibat nec fluentem sanguinem
et inueteratte passionis letale pfluuium
potuit scli huius medici restringere
Principes ipsi et potestates interierat et ois
occidat eius hereditas. Videns hoc ppha
dicit ad xpm tempus faciendi dne non
iubendi inquit sed faciendi qr non legat
nec nuncius sed dominus saluaturus erat po
pulu Et ille quidem tpus sciebat et non
differebat sed nos nesciebam ut quo melius
tpe subueniret aut fortasse uole a nob
amoen. uole rogari immo rogatus tu
fuit et ante tpus venit | licet ...
Alia ro quia fuit ange | ...
ne dedinta palmaz qui incipit veni
ente domino nro ihu xpo ad urbe ...
Aduentus incarnationis domine no
solum hominu salus fuit in terra sed etiam
angelorum in celo quia dum homines in te
rra saluantur angelorum ruinis qui dyabolo
cadente minoratus in celo fuat integra ...
Ninivitatu ... ps. ex. versu. 9. | ...
Videns ppha exeraim ptur | ...
pacem toto orbe diffusam in aduentu
domini salutaris clamat ad ... dicit
venite et videte opa domini ... | ... lo eod
Alia ro quia captiuor ... | expone
do lram ... | ps illumina super
faciem tuam inquit | seruum tuum ut ei qui
erat in umbra mortis ... celestis ...
lium orietur adueniret tristis remis
sio pctorum captiuorum redempcio
subsidium laborancium Et quia venie
tardius desiderantib, uidebatur Exitus
inquit aquarum deduxerunt oculi mei ...

ienne ... lacrimabiliter expan
dit syon manus suas et non est qui co
soletur eam | aduentum domini ...
Et infra sub ... | ... captiuitate ...
Nam etsi an ... | illatam a babilonis de
flere uideatur ... spiritu istam ma
gis captiuitatem ... que hos ... intel
ligibiles babilonios in ... erroris
vincla subiceat et diuine virtutis exsortes
de statu ... deuotionis eliminat longe
... afficit ... exilio miserabili
dolore deplorat nulla enim ... fi
des que eos qui longe erant ... fe
et exaudientis atque peregrinis ciuitati superne
... conexuit sicut scriptum est Ergo iam
non estis aduene atque peregrini sed estis ci
ues sanctorum et domestici dei | eodem lo
Alia ro qr cecorum illuminacio | ... versu ...
Domini illuminauit cor ... nacionum in fa
cie xpi ihu ... aduentu ... a
plico declaratur exemplo. sicut scriptum est
... deus qui dixit lumen de tenebris
splendescere illuxit in cordibus ... ad
illuminacionem scientie claritatis dei in facie ... ihu
Non ergo dicat dauid ad dnm ... uul
tu tuum illumina sup seruum tuum. faciem xpi
uidere cupiebat ut ... illuminari posset
et si ... incarnacionem ... multi enim
prophete et iusti videre cupierunt ut ipse dns
declarauit ... negatum fuat moysi
ut quibus ... dei uultum ... vi
deret si tamen ... moyses tam sapiens ...
... hoc potuit ... inspirio
postulare. humanum ... est desideria supra
nos extendere ... faciem eius adue
nientis exiguine quebat uidere ut illumina
retur in corde sicut illuminabatur etiam illi qui
dicebant Nonne cor nrm ardebat in nob
cum aperiret nobis scripturas | eod lo lra
Alia ro qr morum informacio | ... versu 8
Cognosce quia ... venit ut virtutis ...
... informaretur affectus ut morum ma
... eius distemus ex
ut aboleretur culpa pcaram | curacio ...
Alia ro quia morborum | mento ... epla
ad hebreos ... illud ... est hoc ... me
... | homo in despectu ...
... est ... | ... est ... fragilis et caducus
ade sequax qui ... generali pra
uitate deuictus huius est memor deus. qui
ei pcta dimittit et ... sue dona largitur
aut filius hominis quem visitas enim ... la

voce surgendum est q dnm significat
saluatorem q non ut ceti mortales ex
duobus hominibus natus est s ex spiritu
sancto et bte marie semper virginis
utò tamqz sponsus de glorioso thalamo
pcessit. Et considera q supius dixit me
mor ee eius subiecit aut visitas memor
fuit cum priarchis de celo missus est
visitauit cum vbum sim est z habitauit
in nobis. Nam visitare dicit qn medi
cus ad infirmos ingreditur q in adue
tu reua dm gstat impletu | in epla x.
Alia rō q grat gdonato | ad sabinu
post mediu | uat malicia abolita in
etiu exire | noccncia fuat no erat q
facet bonitatem non erat usqz ad nunc
venit dns qui reformaret ne gram
pmo augeret ut s habundauit pctm
s habundaret z gra | pctorum omn p
Alia rō quia sicut | gracio ita e virtu
tum omn gdonacio in sermone pmo
de aduentu incipiente qui incipit. hoc ept
kmi fres non sine ca dm aduentu notat
Ille iustus venit ad nos pctores ut ex
pctoribus faceret iustos. pius venit ad
impios ut nos faceret pios. humilis venit
ad supbos ut ex supbis faceret humiles. ille
natura bonus venit ad homines qui erant
plem omnibus malis | in liberacio ubi
Alia rō. quia fuo | eciam bs qn venit
in tomento s epla ad galat ca. x. s
illud. cum venit plenitudo tpis rc
Plenitudo tpis est gpletu tempus q
pfinitu fuat adeo pre qn mitteret filium
suu ut ex virgine factus quasi homo nas
ceretur subiciens se legi usqz ad tpus bap[tis]mi
ut formam daret quo pctores abluti et
a iugo legis erepti dignacione dei filii eius
adoptarentur sicut pmisat redemptus
sanguine filii eius | s bti immaculati
Sed quo venit lio | lra q versu pmo
Columpna nubis que pcedebat filios isrl
in istud significabat dnm ihm in nube
venturu levi. hoc est in virgine maria
sicut dixit ysayas que nubis erat scdm
hereditatem eue. levis erat sm virginis
integritatem. levis erit que no homi
quebat placere s domino. levis erit que
non iniquitate gtepat s spiritu supreme
te gruabat nec in delicto s cum gnid ptu
ribat. Aliter quoqz hanc inceptacionem simile
licet. venit in nube levi xpus in egiptum

hoc est venit in suscepcione corporis in hoc
seculum. In nube venit que nebula
corpis obumbrabat. s levis erit caro
q nulla sua grauabant delicta quo eni
pctis gruaret suus qui aufebat omn pcta
pplo. Ecce inqt agnus dei ecce q to pc
midi z in zacharia lectu est. quia stabat
ihus z habebat vestimeta sordida in ea ei
pcta portabat sumpsit vestimta nra ut
nos splendore inmortalitatis indueret venit
in nube levi quasi iusticia. Iniquitas ei
in talento plumbi sedet xpus in corde
iustorum quos pcta no onerat pro nobis
vbum suscepit carnis infirmitatem pro
nobis esuriuit vapulauit crucifixus et
mortuus est ut nobis in quibus an vita
degeneret z ignobilis habebatur incepet
more ee preciosa | sacrificiorum veteris
Alia rō. quia | legis abolicio z pplo
salutis initiatatu s ps. 39. vsu. 12. s
illud annunciaui et locutus sum multi
plicati sunt sup num | q cu ewangelii
Ziud eiudentius. q | sui numie nob
xpus aduenit ipse locutus est z innumerae
deinde ipsi congregati sunt qui vix an
tea singuli credebant. Ipse venit in ca
ne et cessauit sacrificium iudeorum ces
sauit oblacio p pcto. q pctorum cui
sor adueniat non erat remedium victim
legis ubi legis auctor astabat | sio in
Ziuo adonia pdcta est gelu | titatu
sup ps 47. versus. | gentes z inclinata
Conturbate sunt | sunt regna. dedit
vocem suam altissimus et mota est terra
aduentu domini saluatoris aduersarie po
testates cum sua legione turbate sunt
in se abhuiams exire corpibus z pta
te ut mitterentur in porcos turbatis ne
quissimis pctatibus vere sunt turbari
cultores simulacrorum inclinari q regna
pcti. Erat enim graue regnum q sibi in
graue fructum subiugauerat omni acio
pctorum. qui eni pctm facit servus
est pcti. Regnum aut pcti mortis est
regnum q diu toto orbe pualuit.
Vn et aplus ait. Sz regnauit mors
ab adam usqz ad moysen eciam in eos q
non pccauerunt z similitudinem puaricato
nis ade qui est forma futuri. venit vitas
signa cessauit. venit vita. regnum
mortis euacuauit. venit remissio pctor
et pcti vincula resoluta sunt. an eciam

Leuiora delicta mortis nexibus stringe
batur post aduentum autem domini saluatoris
etiam grauiora flagicia sunt remissa
Inclinata quoque sunt regna spiritualium nequi
ciarum que sunt in celestibus quia cultus
simulacrorum et illecebra peccati cepit minui
ewangelice predicacione doctrine Inclina
ta est perfidia postquam fides cepit in nacionum
regnare pectoribus Inclinatur regna
peccati cum legitur Non regnat peccatum in
vestro mortali corpore Inclinauit omnia
regna perfidie voce sua dominus dicens
Venite ad me omnes qui laboratis et one
rati estis et ego reficiam vos. Hanc voce
dedit altissimus et omnes secuti sunt po
pulus nacionum dimissa peccati regna fugientes
et perpetue mortis captiuitatem atque intol
lerabilem flagiciorum omnium seruitutem cum
pollicetur fessis requiem captiuis remis
sionem seruientibus libertatem et decusso
iugo ferreo babilonis regis iugum
suum suaue ceruicibus fidelium subrogaret
ne vacua colla gencium reuersus in
inimicus cathenis sue iniquitatis astrin
geret. xpus enim quos alligat liberat et
quos astringit absoluit Denique qui sing
ad dominum uocatus est liber est domini Et
qui liber uocatus est seruus est xpi Vnde
quod paulus in suis vinculis gloriatur di
cens paulus uinctus ihesu xpi cum sub aliis
in contumelia sub xpo in gloria est

¶ Et infra subditur ibidem | uitur in
Non poterant dicere deus | nobiscum
quibus non erat nisi prolapsionis in
centor et auctor erroris Sed postquam vox
domini in ewangelio resultauit audet propheta
dicere deus virtutum nobiscum. Audiat
deus virtutum nobiscum qui credit quod virgo
concepit in utero et peperit audemus et nos dicere
deus virtutum nobiscum. Postquam emanu
el hoc est deus cepit esse nobiscum. vbi ergo
emanuel ibi deus virtutum nobiscum
Eius aduentus per totos prophetas annunciat
sicut ut dicitur in commento super epistola ad ro
manos primo super illud quod ante promiserat per prophetas
Vt manifestius salutarem esse // suos
aduentus xpi significauit eciam personas per
quas promissionem significauit demon
strauit ut quam uera et magnifica sit promissio
exhinc uideretur nemo enim rem vilem
magnis preconibus nunciat In scriptu
ris sanctis hoc ad cumulum ne prestacionis
adiecit ut ad maiorem fidenciam creden
tibus faceret et legem commendaret. Hee enim
scripture sunt. que vicia dampnat et sacram
illic virginis dei incarnacionis continent filii dei
pro salute humana testibus signorum prodi
gus de filio suo dignum fuit quia promum
deus filium mundo promittebat predicatores multos
illum premitteret ut exhinc quam potentissi
mus esset qui predicabatur possit sciri ut in scrip
turis sanctis aduentum eius futurum inseret
et ut filium uideri non possit quod a sanctis pre
dictum est scripturis | esse uisa ne aliquo
propterea ne male | propheta sed tamen in xpi aduen
tu spes sunt ponenda hec super beati in mada
ti. littera. xv versu. hoc est illud Et in ubinum
tuum super spacium | et in ubinum tuum spacium. hoc est
Pulcre ait | non in prophetas spacium non in le
gem. sed in ubinum tuum. hoc est in aduentu
tuum ut venias et suscipias peccatores. delicta
condones. ouem lapsam tuis inponas humeris
bonos pastor imponas | v versu.
Quo autem venit ecclesie libro littera | primo.
Columna nubis que precedebat filios israel
mistice significabat dominum ihesum in nube
venturum leuem sicut dixit ysayas. hoc est
in virgine maria que nubis erat secun
dum hereditatem eue leuis erat sed virginis
integritate leuis erat. que non homini que
bat placere sed deo. leuis erat que non
iniquitate grauabat sed spiritu superueniente
grauabat nec in delicto sed cum gracia parturibat
Aliter quoque hanc interpretacionem sume
licet venit in nube leui xpus in egiptum
hoc est in suscepcione corporis in hoc seculum
In nube venit quia nebula corporis ob
umbrabat sed leuis erat caro quam nulla
sua grauabat delicta Quo enim peccatis gra
uaretur suis. qui auferebat omnium peccata populorum
Ecce inquit Agnus dei qui tollit peccata mundi.
In zacharia lectum est quia stabat ihesus
et habebat vestimenta sordida. mea enim
peccata portabat Sumpsit vestimenta mea
ut nos splendore immortalitatis indueret
Venit in nube leui quia iusticia iniquitas
enim in talento plumbeo sedet xpus in corde
iustorum quos peccata non onerant Et ideo bene
dictum est Quid retribuam domino pro omnibus
que retribuit michi. pro nobis enim suscepit
pit carnis infirmitatem. pro nobis esuri
uit vapulauit crucifixus est mortuus
est ut nobis in quibus uita ignobilis et de
gener habebatur incipet mors esse preciosa

Idem recipiendi xpm aduenientem
et aduentum celebrandi ait in sermone
eiusdem temporis qui incipit ut sequitur
Hoc autem tempus fratres karissimi in xpo non sine
causa domini aduentus uocatur id namque sancti
patres domini celebrare ceperunt aduentum
et sermones de his diebus ad populum fece-
runt ut se unusquisque fidelis prepararet et
emundet ut digne dei ac domini sui natiui-
tatem ualeat celebrare Certe si aliquis
nostrum seniorem suum in domum suam sus-
cipere debuisset ab omnibus sordibus et inmun-
dis rebus ipsam domum mundasset et queque
honesta et necessaria essent secundum suam possi-
bilitatem preparasset Et si hoc facit mortalis
suscepturus mortalem quanto magis se
mundare debet creatura ut suo creatori
apparenti in carne non displiceat | ebus
Et infra subdit | nunc ut hys di | habu
Quia propter hortamur | dantibus elemosinas
faciatis ad etiam queratis confessione
peccatorum uestrorum purissime faciatis et non
solum ab omni inmundicia sed etiam ab uicijs o-
nibus propriis studiosissime uos contineatis
Odium maliloquium iram et indignationem
clamorem et blasphemiam superbiam atque
iactantiam cum omni carnali delectatione
procul a nobis repellatis ut cum dies domi-
nice natiuitatis aduenerit salubriter ipsam ce-
lebrare possitis Et sicut multi sunt solli-
citi de carnalibus diuitijs et de preciosis
uestimentis ut honorabiliores ceteris
habeantur in illa itaque nos sollicitiores
estote de spiritualibus diuitijs et uestimentis
quia sicut anima melior est carne ita
delicie spirituales meliores sunt quam carnales
Et multo melius est animam ornare vir-
tutibus quam corpus induere preciosis uestibus
Hec admonitio fratres idcirco ad uos facta
est ut qui boni sunt perfecte sint melio-
res et qui malos se esse recolunt citissime
conuertantur ut pariter die natiuitatis do-
mini letari spiritualiter mereamur | temporis
Item in alio sermone eiusdem | qui
incipit Satis habunde dixisse me cre-
do sicut ore domina | natalis domini saluatoris
Hec est grauia | ut in futurum ad predesti-
natos transeat et in preteritum remaneat ad
deuotos Oportet ergo nos esse castitate puros
mundos pudicicia nitidos honestate
ut quo diem sancti aduenire propinquius
cernimus actiuitatibus intendamus Si enim

muliercule solent aliquas sericas sus-
cepte maculas uestium suarum aqua di-
luere cur non magis excepturi natale
domini maculas animarum nostrarum fletibus
abluamus Et ille quidem si adeo infecte
sordibus fuerint ut maculam sola aqua
non purget addunt mollitie olei sapo-
nis acrimoniam Nos quoque si tam graue
peccatum fuit ut id minime solis fletibus ab-
luatur addamus inne oleum acrimoniam
et ieiunium Nullum enim tam graue delic-
tum est quod non purgetur abstinentia
elemosinis extinguatur Ait enim sanctus propheta
sicut aqua extinguit ignem ita elemosina
extinguit peccatum | lem domini suscep-
Et in eodem sermone in fine | turi ab omni q
Ergo fratres karissimi nata | sordibus nostris fere
emundemus ac ornemus nos non sericis
uestibus sed operibus preciosis uestimenta enim
nuda membra operire possunt conscientiam or-
nare non possunt nisi quia maioris est uerecundie
nitidis membris incedere et pollutis sensi-
bus ambulare interiorem igitur hominis prius
ornemus affectum ut exterioris quoque sit
amictus ornatus spirituales maculas ab-
luamus ut carnalia fulgeant uestimenta
Nichil autem prodest fulgere uestibus et sor-
dere flagicijs ubi enim conscientia tenebrosa totum
corpus obscurum est Hemus autem quo-
que maculas abluamus Scriptum est
enim date elemosinam et omnia munda sunt uobis
Bonum est elemosine mandatum per quod manibus
operum corde mundamur
De hoc infra capitulo sequenti C
Aduentus in meteria | In epistola pa-
ad oroneciam circa medium prosequitur
illud michee v^to Et tu bethleem effrata
etc. Egressus eius ab initio a diebus
eternitatis Alia littera a diebus seculi propter
hoc dabit deus eos usque ad tempus in quo p-
turiens pariet etc. | xpus a diebus seculi
Egressus itaque nunc enim nobis incipit
seculum aduenit ecclesie que peperit plebes quam
que filios habebat et peperit uiros letos tran-
quillos pacificos incipit ergo concipere anima
et formauit eam xpus pax sed non pot-
probari nisi temptationibus tunc enim pax
eius estimabitur et tranquillitas cum exclu-
serit uarias cogitationes uel conpresserit cum
metus omnes et dominet passionum insur-
gentium cum mare peruenerit angustie persecu-
tio fames periculum gladius tunc erit igitur

pax qz in hijs omnibus supamus pp eum
qui dilexit nos· qm gfidimus in eo qz nz
mors nz ulla vis temptacionu nos abeo
divellat caritate z sepet tunc go dabit tep
taciones z iusti pbentur et dns quidem
dat temptaciones ea uolintate ut ne
minem decipi uelit | inmaculati | sicut
Dicta illud lis sr ba lra· x· v viij | are
De salo dicitur latitudo cordis eius na
maris vide distanciam ua sic angus
tior cor lacius ut pr z filius z spus sctus
teneat mansionem ne ueniat ubi in
depulset et uidens cordis eius agustias
dedignetur hitare Demu sapientia
in exitu viarum canit implateis aute
cu fiducia agit platee late sunt no igr
in vnis si in cordis latitudine sapia deca
tatur In hoc igitur campo uiciorie hois
non in angustijs mentis avendu nobis
est Scriptum est enim sic annuite ut omes
cophendatis | annua capl̄o xi pcractat id
io de ysaac z | canticoru iam yems abijt
Ante aduentum xpi yemps e pg adue
tu eius flores sunt ubi an defm ibi mes
sis est· vbi ante inpudicicia· ibi castitas e
In comento sr luc· lis· x· ca· j· | indicit
Quid michi pdest diem scire | qd michi
tantorum gsso pctorum si domus ueniat n
ueniat in meu[...]am redeat in meam
mentem n ui[...]uat in me xpus t ine
xpus loquatur [...] q michi xpus deb
uenire m debet [...] aduetus eius fieri
fit aut dum fit ad[...]uentus in defectioe
qn possumus dicere michi aut mundus
crucifixus est et ego mundo Et hunc vi
ru talis mudi defectus nisi in stioribz dom
ni ueniat aut quersacio huius micis sit
tunc destructur templum corpale atz
uisible z cu mundus desiat xpus eciq
est hunc spitale templu est | Aduentus

Aduentus ad iudiciu | Ad iudicium
Aet subito in comento sr pa epla
ad thessalonicen· c· v· in pno | rebit xps
Subito z ex inspirato appa | sicut co
ruscacio appet ab oriente in occidentem
hns secu milicia exatus dei pns ad p
dicionem anti xpi z satellitu eius Cu
em secum fuerint psidem de regno dy
aboli infectis sanctis a Enoch z helia
z leti de uictoria in unicem sibi mitten
tes munda sicut dicit apocalips· tunc
illis subito veniet repentinus interitus

In aduentu em suo· xpus hos omnes
dispdet ut uidentes sancti qui euasunt
Erit timorosus lis ij de eabru | glienctur
ham ca· xj· vsus finem | ecciam in sto
Tunc erit pauor magnus | nemo em su
pcco omes hebuit q timeant qz in plecta
pcta erunt· ut cu si habimdavit pcciu si
habimdavit z gra | xpus in eximo
In tractatu sr ps· xlix· v ij | suo an pdixit et
Cum uideimus facta q | credamus eius
aduentu ne du uero gcriminq lumen infide
litatis tenebris incidamus Cauenda sr
go signa pdic quibus breviabuntur
dies illi atqz innuuetur· sol em obscurabi
· stelle cadent· hoc iusti dei· sut em qui ful
gebunt sicut stelle in celo· cu hos uideris
crede adhuc tardare xpm· ubi em cristus
ibi fides clarior | tpe eadem dicit in sermone
Secd de uudicio | de aduentu ad iudicium
qui incipit paucorum admonitum dierum occu
pacione detentus | fres cur dns aduen
Mouet fortasse uos | tu suu iudicialis noc
tis se tpe ondit aduenturus· Vtiqz eius
aduentus magna cum claritate dei ma
gno cu tremore et timore suscipi debet
actuus frequenter audiuimus sacris lris
pdicatum priusqz dns xpus veniat antixpm
regnaturu qui ita tenebras humano
gnri sue prauitatis infundet ut lucem
vitatis nemo pene respiciat z caliginem
ppa opiens mentes homm tetatatem q
dam spiritualibus oclis exhibebit Nec im
m si dy gemittat iniquitatis tenebras
cu ipse nox sit omm pctorum ad huius terra
caliginē depellenda uelut fulgur· ergo
xpus aduemet z sicut lucescente die nox
subiutie ita coruscante xpo anti xpus
fugabit nec ultius dissemmare
poterit iniquitatis sue tenebras cum
lumen vitatis effulserit | est nobis

Aduersitas· Aduersaria | culpa nra in
tractatu sr ps xxxvij· vsu iij·
Grauius aduersaria nobis culpa nra
est que solicitat ociosos· affligit sanos
gtristat letos inquietat placidos exagi
tat mites excitat dormietes Vel sumus
sine accante siue torquente auariam sine
venialis astinjim sine uenditoe huius
Vnde et scriptura dicit pctis uris uen
diti estis hec q pccta sunt que gtra nos
semp sut ut dixit pphā vendiderunt
nos et dominauerunt nobis

B

C

D

A

b

c

d

e

Aduersa sunt utiliora in epistola ad augustinum
Tunc deo subditi sumus cum aduersis ali-
quibus urgemur sic enim rebus mentem extollit
Eliosi. Item in immaculati littera ix. versu vij.
Bonum michi quia humiliasti me
Hoc secutus apostolus ait placebo michi
in infirmitatibus et in iniuriis in ne-
cessitatibus in persecucionibus in angustiis
Cum enim complacet infirmitatibus et non
frangitur animo nec cedit iniuste distē
iustificationes dei et meruit et impleuit
ergo hic humiliasti me. hoc est aduersis temp-
tacionibus et incommodis exausti | debet
Eodem libro exponendo litteram x^m | anim
Magis enim sic rebus animus extolli aut
urgetur aduersis tunc diuinum implorat
auxilium Nam et in hiis que humana
sunt hunc usum esse cognoscimus ut cum
succedunt prospera animus elatior sit. Cum uero
huius infesta sint et potencia aliena ad-
uersa. tunc studiat tunc opem querat ut
uel rogando superioris mitiget potentem
uel se uiribus armet adiunctis ne quasi
inferior potencioris uiribus opprimatur
Propterea in eodem libro littera xviij. v. i.
Iustus es domine et rectum iudicium tuum
Vere iustus vir qui lacrimis perfluens
inuolutus erumpnis graui supplicio de-
licta persoluens non tedio vincitur non
metu frangitur non labore laxatur
non ingratus aut tristis est plerumque
enim vulgus hominum sua delicta non repetens
iniuste se putat tolerare que patitur
at uero uir iustus qui se ipsum statim in
exordio sermonis accusat iusticiam domini pre-
dicat quod multis suis digna patiatur di-
cens enim ante iustum deum de sua
quidem iniusticia ante pronunciat sed de ius-
ticia domini sperat et ueniam Iustus enim non
semper irascitur sicut ultor culpe. ita mo-
derator est pene. sicut peccatorum iudex. ita
remunerator est virtutum optimorumque
uictorum Et qui uult dare premium debet
spectare certamen. quia nemo sine certamine
coronatur Sinit ergo nos sepe temptari
iuste prima clare luctanti. utique non
dormienti Non deus redimitos floribus
corona sed puluerulentos nec molles de-
liciis sed labore exercitatos ornat victoria
Iustus autem in aduersis suis iusticiam dei
laudat. sed non hoc sentit amissis tener-

parentes liberis non inmaturo nupte uidu-
atus consorcio non eger in dolore non nau-
fragus in periculo non reus in iudicio non
captus in laqueo | exemplo | anticiatus
Hoc quod dixit probat idem | ipso captiui-
Clamat tri iennes cum sint | tatis erump-
nam in lucem uocati sine turpi necandus il-
luuie mergerentur Iustus es domine Cla-
mabat item cum uicte plebis in fandis ser-
uiciis augerentur Iustus es domine quod o et
enim irritauimus forte sine filiis fecit et ab-
iecit mors Clamabant ebrei cum propter vir-
tutem deuocionis et fidei gratiam fornacis
ardentis ambirentur incendiis Iustus
es in omnibus que fecisti et illo meruerunt
ut illesi ignibus domini iusticiam predicarent
Daniel quoque propheta sic in lacu iussus
leonum et inmanium ferarum seuicia atque hor-
rore circumdatus recta omnia in spiritu domini
esse in perpetuo clamore iactabat Ionas in-
clusus vero bestiali auelandi spiritum inter huius
et incommoditatis iustus in iustorum sorte
dampnatus clamabat deuenire certi
in mari cum uoce laudis et confessionis sup-
plico te David cum fugeret a facie absolon
parricidalibus armis et ciuibus pulsus et
regno egressus cum proicius se ipsi offerret
exordio dicebat Iustus es domine et rectum
iudicium tuum Grex [illegible] innocens iste
quid fecit ego pas[illegible]tor feci malignum
apud istum deum [illegible] pena de culpe
auctore sinnatur [illegible] Ipse pro fidei abra-
ham cum ad ymolandum uinctus a sene
filius posceretur paterne pietatis affectum
dicere confessione iusticie reparabat dicens
Iustus es domine non enim postis alienum
sed tuum repostis ipsum tibi restituo que de-
disti Hunc imitatus Iob extinctis li-
beris primomorque mudatus amisso actu
sui corporis stridens ait Nudus sum na-
tus nudus ingrediar et moriar Dominus dedit dominus
abstulit sit nomen domini benedictum Omnes ergo
iustum deum predicemus et qui in moribunda
sepulcro sua membra componit et qui
dampno feritur aut fine filiorum ditat
Iustus es domine Quid enim tuum amittis
clamat apostolus Quid habes quod non accepisti
Quid habemus ergo accepimus Quod ergo accepimus
tamquam reddimus non amittimus Iustus
dominus in periculis iustus in dampnis iustus
in ulcionibus est Non solum quod unus

vii vsu 2o. sup illud hec me ɔsolata est.
Hec est spes. hec que verbo tuo obuenit
michi ɔsolata est me ut tollerarem ad
ba pnaru du fiat z fidem fieri ernio
nos ɔsoletur accipe ernius nos inquit
separabit a dilcoe xpi. Tribulacio an an
gustia an psecucio an fames an pericln
an gladius. Sicut scptum est erinia pp
te morti tradim' tota die estimati sum
ut oues occisionis Et quia hec illa pacie
ter tolari possint addidit Sz in hijs omib
superamus pp eum qui nos dilexit Ergo
si quis vult aduersa scire. si est psecucio
si est pericln si mors si egritudo grauis
si incursus latronu si facultatum pro
scripcio. siquidem eorum que putantur mito
aduersa piclo facile scrantur si sit spes q
ɔsoletur. Nam z si illa accidant tam gra
uia ee non put dicenti Existimo enim q
ndigne sunt passiones huius tpis ad fu
turam gliam ernius enim meliora sperat in
q lemoribus frangitur. In tpe igitur
hiiliitatis mee spes ɔsolatoria est que no
ɔfundit Tpus aut temptacionu temp
humilitatis anime mee arbitror. humiliat'
enim anima nra du traditur temptatori
diuis exercenda laboribus ut luctetur
z cet congressu que expiens ptatis s;
in hijs temptacionibus viuificat' allocio vi
Item lra. xv. v. iiii q aduersa spem celes
tium non tollunt sed puocant | Exspecta
Exspectacio mea uita eterna est | cio mea
regni dei est angelorum ɔsorciu bndictes
sunt spales. Spera ergo usque ad finem ista res
no h; nescit inducias sperat tn potius
in aduersis Si quis tibi dicat aliqua forte
in titudinu amissione pcusso ernius
pdest iusticia tua. Cum tn spera no deficiat
fides tua Si quis tibi dicat psumere cotidia
ieiunia erd castitatis corpis pudor mit
Ecce sicut iniustus z impius voluatus es
non deficiat fides tua Nam etiam si in
firmus es fidelis tn spoliatus est pte xpi
In aduersis dno regraciandum deinde x li. lra
vii. vsu vii | est si tunc dno gras agas
Non magn' | qn in psperis z sris es sed et
adhereas domino qn te psecutor exagi
tat qn aliq procella pcbat. amisisti filiu i
illo dolore in illa nocte in illa destitucoe
memento dni dei tui nec q no exauditus
in gratitudis z in tua puaricatis erinia
pulsus es in exiliu memento dni dei tui
ne prius incl'de c caritatem deo pferas
aliquando diuitiis oppssus potencia ami
sisti ppas facultates indiges supti me
dni tui ne nox te egestatis abducat
a deuocionis affcu Hoc enim est mandatu
legis ut in nocte magis queras qn ma
gis exaudiaris a domino et possis dicere
in tribulacoe inuocaui dnm et exaudiuit
me in latitudine | etiam in aduersis dnm
Item lra x v. iiii q | laudare debemus
Sine ergo in aduersis potius ignouit p
bonis gram et ea q laboriosa et adusa
sunt sustinenda iustu aut dei iudicium
ee z io hn ttantes nunq deseri ul relinq
z tonam in hijs post labores posse deferri
sine insistis z psperis potius Cognouit er
diuicias regni diuisos e successus tep
tacionis tn solere suppetere ut is qui hijs
vtitur rerum psperitate tempte Inm eo
io laudandus ppha dauid q cu ista agi
nostat humiliabat ut humilitate sua uel
pspor excluderet temptamta. ul aduerso
rum subiret ɔstanciam eqnimitate z
tollanciam Non go magnope lauda
bilis eet ppha si laudaret iudicia dei usq
affluencia sua e crucis enim magni sacq
si qn insistis simus laudamq deum quo
in diuicijs sumq qn nullis uexamur
iniurijs Illud est magnificum si subiect
ɔtumelijs iudiciu dei laudes si uexatus
egritudine iudicia dei pdices si te inopi
a non reuocet quominus laudes iusticiam
dei go semp laudenda sunt iudicia dei sicut
scriptu est Exultauerunt filie iude pp iu
dicia tua. Que sunt filie iude ni anime
religiose anime eccie que ihm dominu
ɔfitentur que videntes romam iudicioru
suorum pp exultant Quz enim no exaliet. fidorum
puenientem si ex cotidia roma induit leti
tiam is inexultacoe ppetua ɔstitut' est
Aduersa hn tolerantes sunt nobis ad magis
teriu in tractatu de sca interpellacoe Iob
Digni sunt ut nobis magisteriu | c. i.
inueniendi assistant qui in aduersis poiti plus
deo placere meruerint | scilicet luc. lio. v.
Aduersarius In co... | c. xv. de qua
duplici aduersario nro vz dico sac'
scriptura quoque ma et ppagstia | qui sciat
Aduersarius nr est ille papue | ille reus
delictorum ut heat in supplicio pticipes
quos hnt in errore ɔsortes atque ideo so
cios querit ad culpam ut obnoxios pfac

ad penam. Quem nos cavendum precavens
apostolus monet dicens: Adversarius noster dyabolus
tamquam leo rugiens circuit etc. Est et adver-
sarius noster vicium. Augustinus: Omnis virtutis usus et a-
postolicus sermo qui nos ad asperiora precepta et
duriores vite documenta constringit cum co-
sentire nos queat ut eius operibus exerce-
mur ne aliqua nostri contumacia ab eo distes-
sisse probemur. vicium lucis. Nemo nobis magis ad-
versarius quam noster est lapsus. Quem in nos vite
nostre actus iudicant. Non quod actionis illius
iudex futurus querat officium sed quod apud omnium
cognitorem nostri nos actus accusant dum abusu vir-
tutis apostolicisque preceptis inveniuntur alieni.
Itaque adversarius omnium viciorum usus adver-
saria nobis libido. adversaria avaricia. adversaria
omnis improbitas. adversaria omnis iniqua cogitacio.
Denique adversaria est mala conscientia que nos et
hic affligit et in futurum accusabit et prodest sicut
testatur apostolus dicens: Testimonium reddente
illis conscientia ipsorum et inter se cogitacionibus accu-
santibus aut eciam defendentibus. Quod si conscientia
uniuscuiusque prodit quanto magis gestorum nostrorum
opus ante deum positum est quod expressum in
nostro corpore ultimo tempore recensebitur et
secretum cogitacionis scriptum in cordibus
nostris legetur. Demus ergo operam ut dum in hoc
sumus vite curriculo constituti tamquam a malo
adversario ita a nobis ipsis liberemur ne dum in ag-
nitum adversario ad magistratum in via nostrum con-
dempnet errorem. Io. et Math. v ait: Esto con-
sentiens adversario tuo cito dum es in via cum eo.

In tractatu super ps. xliii exponendo psalmi
titulum. Quantum dicatio nostra tacito nobis efficitur adv-
sarius.
Multa nobis contraria certamina
sunt proposita ut nemo nisi qui legittime certaverit co-
ronetur. Luctandum enim nobis adversus carnis
huius illecebras et fervorem huius sanguinis
luctandum est adversus nequicias spirituales.
Nemo gravior domestico adversario. Nec
nocentior hoste eo cui celestis spei offensi-
o potencia suffragatur. Cavere est loquendo.

Contra adversarium. In tractatu super ps.
xxxviii versu 2o.
Commovetur animus et exagitatur stimu-
lacionibus adversariis et ob-
strepentibus illudentibus et criminantibus
excidit verborum commocionis. Nec silencium
est tuciusque decorum quod fiat cum gravitate cau-
telam. Quid enim labia nostra nisi quedam
nostra vincula sunt. Denique vinculis labiorum
suorum unusquisque constringitur. Ideo sapiens
in tempore tacet et secum ipse considerat quo
tempore loqui debeat. De quo preclare ipse
Salomon: Labia inquit sapientis alligata
sunt melle. Quando ergo vides illu-
dentibus protinus sapientem tacere dic: ligata
sunt iste melle sua labia. Hoc est prudenter
tacet ne labiorum suorum vinculis sibi
alligetur. Posuit ori suo custodiam sepi-
vit aures suas spinis vecte adhibuit
foribus sui oris. Servat thesaurum cordis sui
et argentum eloquii sui ut examinatum
et purgatum quam ore proferat. Nequisquam prius
sit motor eius aut provocator irrumpat
et ad eos captivum trahat quibus flagi-
cia sua vendit. Sicut dicatur adversarium
Ypea li. i. de off. c. v.
Quem videt in nobis
Tunc maxime nisi passiones aliquas
concitari tunc fomites movet laqueos parat.
Unde non inmerito sicut audisti legi propheta
dicit: Quoniam ipse liberavit me de laqueo
venancium et a verbo aspero. Si in actibus ir-
ritacionis verborum dicitur aliqua perturbacionis
laqueus adversarii est sermo noster. Sed etiam ipse
non numquam adversarius est nobis loquimur
pluraque quod excipiat inimicus et quasi nostro gla-
dio nos vulneret. Quanto tolerabilius est a-
lieno gladio quam nostro perire. Explorat ergo
adversarius nostra arma et concutit sua tela.
Si videt motum me inserit aculeos suos
ut seminaria iurgiorum excitet. Si eum sedo
verborum indecorum laqueum stringit. Sicut me
dum inmittit quasi escam proponit vindicte possi-
bilitatem ut dum vindicari cupio ipse
me inseram laqueo et nodum mortis astrin-
gam michi. Si quis ergo adversarium
sentit hunc presentem esse tunc custodiam ma-
gis adhibere debet ori suo ne det locum.

Adulacio. li. i. de offi. c. li. adversario
Attendat suavis sermo ut conciliet sibi
affectum audiencium contraque se vel familiaribus
vel civibus vel si fieri potest omnibus probeat
nec adulantem se nec adulandum cuique exhi-
beat. alterum enim calliditatis est vanitatis alterum.
In epistola ii ad graciani valentinianum
et theodosium de concilio aquilegiense
Nec sancta mens nostra atque tranquillitas que
omnibus consulere gestit importunum hominis
supplicata adulacione flectatur. Deprecandos
nos et obsecrandos si dignatur ducat esti-
mamus.

Adulterium quid sit adulacio.
In epistola in qua ... ad valentiniam
Adulacia est que non est laus secundum iudicio co-
pulata.
Adulteri tela vel ... li. de yo

seph. c. xi. ptractans illud Gen. xxxix
Iniecit domina oclos in ioseph etc.
Prima adulte oclorum tela sunt sa verborum
sz qui non capitur oclis pt verbo resistere
Adultera mulier est audax ibid. i.
Tercium spiculum adultera impellandi assi
duitate vibrat sed ioseph non audiebat
eam hec post prima verba quid caveas Non
solum lubrica sz etiam procax importuna
et peculans est libido nec hz qd vereatur
adultera que dispendia prima non doluit
insidiatur ut capiat facere de uxore
Quid maritus dz adultera in convicto
sz luc. li. ii. cap. primo matheus qd
Docuit aut docuit iustus facere debeat
iustus qui probum coniugis dephendit ut
inconveniens ab homicidio castum ab adul
terio praestare se debeat Cum enim coniungitur
meretrici unum corpus est li. i. De a
Contra viros adulterantes braham
capitulo vi dominus pharaonem afflixit omni
Afflixit aut bus magnis et scelus et
domum eius pp saram uxorem abrahe
Magnum est testimonium documentumque
castitatis tuende locus ita hortatorius
ut unusquisque castum se pbeat alieni
non affectet thorum nec latendi spe
aut faciendi impunitate alienam uxore
incessat Non inscia aut stulticia pro
cetur mariti aut longiore absencia a
dest psul coniugii deus quem nichil lateat
nullus evadat nemo videat inte ab
sentis maritali tueatur Servat excubi
as immo sine excubiis dephendit reum
antequam faciat qd paciat in animis singulorum
in mentibus vinculorum crimen agnoscat
Et si mitum adulter fefelleris non fallis
deum Et si maritum evasis et si iudicem fon
luseris non evadis iudicem totius mundi
Ille gravius ulciscitur iniuriam inopis
contumelias imprudencias mariti Maior
enim iniuria auctorem quam custodem tha
lamus prompti et consideracium egipciorum
Ipse quoque pharao licet rex quem et in
solencia regalis supinaret potencie et
egipci luxuries a studio castitatis abduceret
vocavit abraham et arguit eum dicens
Quid hoc fecisti michi Quare non dix
isti quia uxor tua est sz dixisti michi qz
soror tua est ut sumerem eam michi in ux
orem Et nunc mulier ecce tua ante te Et
si nam ferus ac barbarus cui significat et

extius ac barbaris erroneis ee curam
pudoris et adultii etiam sibi crimen cave
dum Et in ptendit ignoranciam conda pnt
intemperanciam nec mirum si barbarus
ius novit nec tu et amancia que nullis
tenentur legibus sunt tamen aliqua cum non
solum paribus suis copule fuerint fidem
sz coytus vinus castitatem custodiant
itaque maior lex nec cum legum pscripcio
est non mirum ergo si iste egypcius rex deum
timuit qui hominem non timebat et pene
soluit adultii qui nullis tenebatur reus
legibus statimque ut alienam ee agnovit
uxorem non solum marito reddidit verum
etiam psecutores dedit qui deducerent
eum ne quis de ipso barbaro irrogaret
violenciam vel peculio viri vel uxoris
Adultium in xano plus quam pudori
iatur in cod. li. cap. xxv. erem dixit
Ecce tu morieris pp muli abymalech
in nocte deus adulti adultium pro
iudicio morte pium Hocque addidit hoc
autem commoratur cum viro sit quidem
omnis viri mulierisque concubitus legitimi ma
trimonii sorte celebratus suam culpam
Discite enim qui ad gratiam baptismatis
tenditis ne ludo quidem fidei candidati
continentie disciplinam sobriam Nulli lz
scire mulierem pter uxorem Ideo coniugii
tibi ius datum est ne in laqueum incidas
et cum aliena muliere delinquas vinctus
es uxori noli querere solucionem quia non licet
tibi uxore vivente uxorem ducere
Nam et aliam querere cum habeas tuam
crimen est adultii Hoc gravius quod putas
pcto tuo autorem legem querendam Co
lerabilior est si lateat culpa quam si cul
pe usurpetur auctoritas Nec hoc solum
est adultium cum aliena peccare coniuge
sz omne quod non lz ptiter coniugii adul
Exemplo piscium et vituperatur teriu
et ex adulterio nati li. v examerum. cap. vi.
Cum deinde quam pura et inviolata suc
cessio Nullus alteri sz generi suo miscetur
thimallus thimallo lupus lupo Scor
pena quoque castitatem immaculati generis
generi suo servat Itaque habet pudiciciam
generis si venenum generis sui non habet Non
enim patitur scorpena sz resistit Nescit igitur
alienigenarum piscium adulteria contagi
a sicut sunt ea que coeunt asinorum equorumque
genera que magna cura hominum impetrantur

uel rursus tu equis asine misceantur
que sunt ua adultia ne | se pmittit pc
Virgo deo dicata si stupri | vor est q adul
tera in tractatu eth epla de lapsu susanne
Si inter x testes gfectis sponsalibus nup
cijs co(n)sumatis q eius viro g(i)uncta morli
no sine magno piculo ppetrat adultiu
qui qd inte inuisibiles testes ec(cle)sie coram
angelis et exercitibus celi facta copla spi
talis padultium solutur. Nescio an posst
condigna mors an pena cogitari. Di
cit as melius nolo nubere q(uam) illi hoc
de(um) ad non pollicita ptinet ad no deue
latam. Ceterum q spondet se xpo et sanctu
uelamen accapit iam nupsit iam inor
li iuncta est viro etiam si nubere noluit
qm lege coniugij adultium ppetrant an
cilla mortis efficiatur. Si hoc ita est quid
de illa dicendu est que furtiua fortitudine
turpitudine gstupratur et fingit se esse
q non est. Hiu virgo sco non virgo bis
adultera inscio et inaspectu | co suplicio
De adultio spuali in com | viij. c. ij.
Vir xpus vxor ec(cle)sia est Castitate vxor
integritate virgo. Ergo que deus trax
ad filiu non separet psecutio. Non acuat
luxuria no pficia depredet. No manicheus
contaminet non arrianus acutat no sabel
lianus inficiat. Deus inxit ne deus non
sepat. Adulteri sunt omes qui adulterare cupi
unt fidei et sapientie vitatem | ecclesie in t(r)
Adultera dicat synagoga r v | tatu sr ps
xliij vsu xvi | qta ritum corpali obserua
Nupsit synago | cioni q pfidie s no fuit
illa sobrietas spiritalium nuptiarum si
adultium castitatis vo synagoga libera
ee non potuit que male nupsat non re
didat rronem xpi futuram. vnd hu eius
psit ec(cle)sia cum sm sacram dispensationem
s incarnem mortuus est xpus ut illa
uidica anima que an fuat ligata pcco per
mortem xpi absolvetur p malo delictor
De hijs qui adulterant vbum dei in corintho
sr sam eplam ad corinth c x sup illud
non ambulantes in astucia | eius psi
Id dedecus enim et deformacoz | sit qui
subdola mente gfinxit doctrinaz ad deci
pienda corda simplicium. Impie enim in
uenietur in die iudicij. Astucia enim est ma
le mentis ut id q sibi libitu est expleat
verba dei adulterat ut sensu mereat adul
terie aut est ueru sensum uelle excludere

Contra adultos reque sup ca abraha
Aduocatus. Aduocatus nr est x
xpus in comento sr eplam ad rom
c. viij sr illud qui est in dextra dei interpell
Deum q nos iustificat accusare no p nob
bis negat xpm aut dampnare no posse
q eo affectu diligit nos ut moreret p nob
et resurgens semp talibus iuribus agit apud
prem cuius postulatio gtempni no pot
quia in dextra dei est. hoc est in honore q
deus est ut de deo pre secum et xpo filio eius
qui iudicaturus in sede eius letemur
Hinc illud est q dicatur petro aplo Ecce
expostulauit sathanas ut nos uenilet ue
lud triticum ego aut rogaui p te ne defici
at fides tua. hoc igr modo interpellat p nob
saluator. Sciens aut potentiam et altitu
dinem aduersarij nri cu se gmouit aduersu
nos si no ei assentiamus. Saluator inter
pellat pro nobis ne aliud violentus psu
mat circa nos ut greatur insolencia eius
Hec cu tu dicatur filius interpellare cu ipe
accat totum et equalis sit deo pri ut q vng
dicatur deus ne pr et filius singularis
ul vnio putaretur. Ad psonarum distinc
tionem sic loquitur scriptura ut et filiu no dispe
tradat et prem q pr est et quia ab ipo sr
omnia pferat | eplam ad he | carnem e
Intromentosr | breos c vij | ista dicat
Intuens quia de eo qui sm | Xrm enim
sicut pontifex est tuus etiam interpellat pro eis
Xrus est qui interpellat insi humane
ne diuinitati. Illius quoque q pro nobis solio
adnexit semp viuus ad saluandum ydone
alij uo pontifices quia semp no erant
semp no interpellabant. Non solum hac ui
ta saluat p interpellacionem humanitat
s etiam infusum gficitat diuinitatis tradat vg
ini deo et prim et pducet scos ad uisionem prie
Lio sr Xa in madati lira xx | maiestat
vsu iiij | aduocati psonam ipm enim
Suscepit aduocatum hemg apud prem
pnoctabat in oro pro nobis ut nos suo
informaret exemplo quadam uenam
iuris debeamus exorare ptris. Non enim io
pnoctaret q qui alit prem nobis rcon
ciliare non posset s ut qualis aduocatus
ee debeat. Demonstraret qualis sacdos
ut no solum in diebus s etiam noctibus
p grege xpi debeat pcator assistere an
impetrandi egebat auxilio qui facere
ipe poterat q rogabat quadam ipe dicebat

Ego ad patrem uado et quodcumque abeo
pecieritis in nomine meo hoc faciam De
mum alibi ait Cum lazarum suscitaret si
ebatur quod semper me audis hic quasi infirmus
pnorabat qui sciebat quod semper audiuit
et clamauit lazare ueni foras locuta est
uox mors recessit | li. iii. de offi | pdesse si f.
De aduocatis | cys. c. xiiii | pt demum
Cum sacerdotibus uel ministri sit | si non pot
alii subuenire nisi alter leditur commodius
est neutrum iuuari quam alterum grauari. Ideoque in
causis pecuniaris inuenire non est sacerdotis
in quibus non pot sed qui frequenter leditur al
ter qui vincitur cum intercessoris beneficio se
victum arbitratur. Sacerdotis quod est nulli nocere
pdesse omnibus uelle posse aut solius est
dei. Nam in causa capitis nocere ei quem iuuare
debeas periclitantem non sine peccato est quod
in pecunia causa aut pecunie odia querere insipi
encie est cum pro salute hominis frequenter grauies
sunt molestie in quo etiam periclitari glorio
Aer aer dicitur ec celum li. v. | sum est
Hexameron. ca. xxxviii | eo quod pspicu
Aerem celum appellamus | us sit et ad
uidendum purior firmamentum est dici pot
sed abusiue eo quod comparatione etherie illius cor
poris etiam iste aer quem possimus oculis
conspicere qui crassior et densior uite heat
Aeris mutacio non est alii | firmamenti
na li. x. eius c. xx | etiam docti et ex am alle
Aerem nonnulli | gant nune lune exortu sole
mutari Sed si ad mutacionis lunacis qua
dam fieret violencia ad omnes eius ortus in
texerent nubibus celum pluuie funderent.
Demum cum aut dies esset sermo de pluuia
que fore utilis diceretur ait quidam Ecce
ueomenia dabit eam Et quamuis cupidi essemus
ymbrium tamen eius moi assertionis ueras esse
nolebamus Demum delectatus sum quod nullus
ymber effusus est donec precibus eccia datus
manifestaret non de lunicis lune eum
sperandum esse sed de puidencia et in ma salua
Aer per tpa mutatur. li. ii. de ea | toris
braham. c. x | uisiones tpm ueris estas
Aer quoque di | autupni et ymbem et h
mudania dio est quo hoc pficit ut agnos
camus deum horum esse auctorem medi
tatorem quoque omium que momenti ordinem re
bus dedit et ea dione distinxit ut hiis col
ligas posse tibi deum conferre que postulas
et ea que spondent implere
Affabilitas. li. ii. de officiis capitulo vii

Nichil tam inutile quam non amari nichil
tam utile quam diligi Nam odio heri exiti
ale ac nimis capitale arbitror itaque id
agamus ut omni sedulitate commendem
estimacionem opinionemque nostram
ac primum placiditatem mentis et animi be
nignitatem influamus in affectum hominum
populare enim et gratum est omnibus bonitas
nichilque quod tam facile humanis illabatur
sensibus Ea si mansuetudine morum ac
facilitate cum moderacione precepti et affabi
litate sermonis verborum onere patienti
quoque sermonum uite modestieque adiu
uetur gratia incredibile quantum procedit
ad cumulum dileccionis legimus enim non
solum in priuatis sed etiam in ipsis regibus
quantum facilitas blande affabilitatis
pfecit aut si bia verborum quantum obstitit tu
mor ut regna ipa labefactaret et ptate
pluerit | est ut non solum
In eodem infra c. xviii | pu gubernacula sed ees
Omnia benignitate opera |
puata intra tucamur plurimum iuuat be
niuolencia que omnes studet beneficiis
amplecti deuincere officiis oppignerare gratia
affabilitatem quoque sermonis diximus ad con
hiandum gratiam ualere plurimum sed hanc
uolumus esse sinceram hanc sobriam sine
ulla adulacione ne simplicitatem ac
puritatem alloquii dedeceat sermonis
adulacio forma enim esse debemus ceteris
non solum in ope sed etiam in sermone
in castitate ac fide
Affectus et affectio affectus pnitencie
facit opus nitorum et acionis li. i.
De officiis. c. xxviii | ponit opi tuo
Affectus tuus nomen | etiuo ate pficisti
sit estimatur vides quam morale iudicem
heas te consulit quo opus suscipiat tuam
mentem tuam pus interrogat Nesciat
inquit sinistra tua quid faciat tua Non
de corpe loquitur sed etiam vnanimus
tuus fr. quod facis nesciat ne dum hic
mercedem queris iactancie illic remunera
cionis fructum amittas | aut pauperem
Affectus diuitem colloccat | facit et precium
rebus imponit | de affectu libro de noe ca.
Distinguitur | xvi. in medio
Omnis affectus qui est preter deformis delecta
cionis illecebra passio quidem est sed bona
passio Cupiditas mollior et ira ac timor
hee noxie anime passiones sunt affectus

aut morti passiones bone hijs iuuen
di quedam nobis usus ministratur ꝛ ta
harum cibo utimur adiute gratiam haru(m)
epulis delectamur | culpatur. ho. de iacob
Affectus non caro | capitulo. vij.

D

E. Non splendore generis et propinquorum subsidijs

Affectus non caro auctor est culpe caro at
uoluntatis est ministra. Aut opibus sed bono
quisque commendatur affectu. Neque enim ma
gnus helias quam moyses cum alter tibi indi
gnus meloti indutus vili sine filijs sine
sumptu sine comite alter populorum ductor le
tus sobole succinctus potentia diuerso
genere uitum equale fulgauerint pre
merium de celatum est cum cum domino in
in tronis gloria refulsit. Videt enim pare
hijs quam paribus glorie sue testibus dedis
se mercedem. Nec minus beatus helizeus
quam dauid cum alter regibus subditus
alter regali potestate preditus prophetice predica
tionis haut disparem sint adepti graciam.
Quid enim deest viro ei qui illud bonum
possidet et habet sibi semper comitem socia
um quam virtutem in quo statu non potentis
simus in qua paupertate non diues in qua
generis ignobilitate non clarus in quo ocio
non laboriosus in qua debilitate non ue
getatus in qua infirmitate non fortis
in qua sompni quiete non feliatus que
etiam quiescentem virtus propria non relinquit
in qua solitudine non stipatus quem vita
beata circumdat quem vestit gratia quem glorie
amictus illustrat. Non minus enim gra
ciosus est cum operatur beatus nec minus
dormiens quam vigilans gloriosus quam non minus
dormiens quam cum vigilat incolumis et sanus
est. Quando aut feliatus videri potest cuius
mens semper operatur. Quando aut solus
qui cum illo bono semper est de quo ait propheta
replebimur in bonis domus tue. Quando
abiectus cuius conuersatio in celo. Quando
non decorus qui ad illius decoris et solius
boni se conformet similitudinem, qui etiam
si membris solutus sit tamen mentem
se erigat. Ut tamen ille qui cytharam canere
solitus si eam dissipatam resolutis neruis
ꝛ confractam videt ꝛ usum eius interrup
tum abiciat eam atque eius neruos non requirit
sed uoce ipsa se mulceat. Ita ꝛ iste cytharam cor
poris sui ociosam iacere patietur corde se ob
lectabit. Bone conscientie recordatione mulcebitur
diuinis oraculis et sceptis prophetis alleuabit.
Quam ille illud ꝛ iocundum animo tenens
mentem complectens cui nichil possit esse
accedere cum semper ei deum presentem aspiciet
conscientia et ipse sibi adsit summa cum tranquillita
te perfusus | cum de naboth pau | uersarum
Contracta | pere capitulo. xvj. | cupiditatum
ubi quietus affectus nullis di | exagitatur
fluctibus nullis anime turbatur procellis
nullis diuiciarum quedam ignescit incendijs.
De affectu ubi Ambro. ho. de bono mortis c. xiiij.
Errat oculus ubi errat affectus. Affectus ergo
deceptio est deceptio visus. Ideo tibi dicitur
capiaris oculis ut non capiatur anima tua.
Affectus debet propria demonstrari in com
tos. epistolam prima ad thess. c. ij. paruuli ill
facti sumus paruuli in medio vestrum.
Tantum affectum habere se erga illos ostendit
que competens est non verbis magis quam re
bus probatum vult uideri. Potest enim in uer
bis latere fallacia | est in bono cognito
Affectus boni semper | secundam epistolam ad
corinth. c. vij. in fine | apostolus in eis quam
Animum ꝛ affectum cui dicat | diligit perfectum
illorum. Sancti enim animum in omni bono.
Et nota quia dicit in tractatu de obitu
graciam capitulo ij. ꝛ primum in omnibus
Caro sine affectu | est ꝛ culpe | de iacob
De affectu dei patris circa nos li. j. | c. xiiij.
Pulcro verbo vsa est scriptura ut dei pa
tris erga te pium propositum declararet qui
morti obtulit filium ꝛ filius mortis
acerbitate sentire non potuit quam in pre
sumit nichil sibi reliquit totum pro te obtulit
Et in plenitudine diuinitatis nichil ipse
amisit et te redemit. Considera affectum
primum quam pietas est quod moritur filius suste
pit periculum orbitatis. Hausit dolorem
ne tibi periret fructus redemptionis. Tan
tum fuit domino studium tue salutis ut pro
modum de suo periclitaretur dum te lu
craretur. Ille propter te dispendia mea
suscepit ut te diuinis inseret celestibus
consortijs amore etiam addidit pro nobis
omnibus tradidit illum ut ostenderet quod
ita omnes diligat ut dilectissimum sibi fi
lium pro singulis traderet pro quibus ergo
quod super omnia est dedit perficere ut in eo
non omnia donauit. Nichil enim excepit
qui omnium cessit auctorem. Nichil est ergo
quod negari nobis posse uereamur. Nichil
est in quo de munificentie diem diffidere
presumptiua debeamus. Cum fuit tantum
diuturna ꝛ iugis ubertas ut primo pre

F

G

H

I

destinaret deinde uocaret et quos uoca
ret hos et iustificaret et quos iustificaret hos
et clarificaret potius deserere quos tantis bn
ficijs suis usque ad premia prescitus est
¶ Affectus humanam fuit in xpo inculpabilitate
tu de obitu gratiam. Ca^o. x. at qui carnem
valde errare. Os res inde hominis animam xpo
esse susceptam affectum negant et contra ipsius
dominum ihesum uenire consilium qui hominem
ex homine tollit cum homo sine affectu hominis
esse non possit. Nam caro sine affectu et primum
inimicus et culpe est. Illud ergo suscipere
debuit et sanare unde culpa manauit ut
originem erroris et quasdam prurientis
delicti fores clauderet. Unde ego hodie hominem
agnoscerem dominum ihesum cuius carnem non vi
deo affectum lego. Unde michi hominem eum
cognoscerem nisi esurisset nisi sitisset nisi fle
uisset et dixisset tristis est anima mea
usque ad mortem. Denique scriptum est Et
homo est. Et quis cognoscit eum. Sed per
ista homo cognoscitur qui per opera diuina su
pra homines estimatur. Itaque ipse eo usque
se hominem credi uolebat cum deus esset ut
se appellaret hominem dicens. Quid me
queritis interficere hominem qui ueritatem
locutus sum uobis nec solum hominem sed
etiam filium hominis. Unde ille terre summa
fidei prenunciatus est qui et dei filium cogno
uerit et hominem non negauit. Ipse igitur utrumque
et unus inseparabilis in utroque agnoscendus
operis distinctione non uarietate persone. Non
enim alter ex patre alter ex maria. Sed qui erat
ex patre carnem sumpsit ex uirgine affectum
sumpsit ex uirgine ut infirmitates nostras
ipse susciperet. Unde ait propheta. Et pro nobis dolet.
Quomodo dolebat meo dolore si meum non
gerebat affectum. Homo inquit in plaga et
sciens ferre infirmitatem. Itaque quasi
homo infirmatus est quasi homo doluit
Et nos quasi hominem estimauimus esse
eum in doloribus. Sed quasi victor infir
mitatum non infirmitatibus uictus pro
nobis non pro se dolebat. Et infirmatus est
non propter sua sed propter nostra peccata ut nos suo liuo
re sanaret. Quid utique est homo in plaga
et sciens ferre infirmitatem ut quia plage ha
bebat conpassionem aut quo sciebat ferre
infirmitatem si sensum infirmitatis ex
cluserat. Quod enim portamus hoc pro honore
sustinemus. Suscepit ergo peccata nostra ut por
taret. Suscepit etiam ut purgaret. Demi

que scriptum est. Et peccata eorum ipse portabit
Ideo ipse hereditate possidebit multos et for
cium parcietur spolia. Ubi enim maior triu
phus ubi mens inimica nudatur. Quod
portat sibi quod ad remissionem pertinet quod pur
gat ad correctionem. Suscepit itaque con
passionem nostram suscepit et subiectionem.
Qui enim subiecit sibi omnia suum est. Quod
subiectum est nostrum est. incarnacione
¶ Probat procem hic de domini. Ca^o. xi.
Suscepit itaque carnem ut resuscitaret as
sumpsit animam. Sed animam humanam perfectam
racionabilem assumpsisse atque suscepisse. Nam
quis potest negare quod suscepit animam cum ipse
animam meam pono pro ouibus meis
¶ Et infra nostram ita et animam nostram
Sicut carne perfectam necnon humane assump
cione suscepit. assumpsit michi animam ut in
carnacionis sue sacramento suscepta benediceret
suscepit affectum meum ut emendaret. Quid
autem opus fuit carnem suscipere sine anima
cum itaque insensibilis caro et anima irrationabilis
non peccato sit obnoxia nec digna premio
Illud ergo pro nobis suscepit quod in nobis
amplius periclitatur. Quid autem prodest
michi si totum non dominus me redemit. Sed
totum me redemit qui ait. Michi in
dignamini quia saluum feci totum hominem
sabbato. Totum redemit quia iniuriam perfectam
fidelis non ex parte si totus resurget. De
sinant ergo isti misericordes timere ne
xpus carnem suam uel animam perfectam
sensumque hominis non potuit guberna
re qui etiam asine pullum quem ante
nemo sedit gubernauit. Cur in plurali
aurem non audiet qui alios regebat se
regere ipse non poterat qui peccata donabat
peccatum ipse faciebat. Desinat nimium
solliciti isti uereri ne etiam in ipso concupiscentia
carnis legem mentis oppresserit que non
oppressit in paulo. Sed tum non repugnans
athleta xpi uictorias inuenit suas. Hinc tre
pidat ne caro titubauerit in domino qua
uiuat in seruulo. Non uult pro se timere nos
xpus non uult pro se flere nos dominus
Denique nobis dixit. Filie ierusalem nolite
me flere nos ipsas flete. Et istis dicat no
lite michi timere uobis timete
Et infra ibidem statim nec timere potuit
Deus lapsum humanae quae homo ipse non
timuit. Deus igitur ante carnem. Deus
in carne perfectionem nec assumpsit humanae

n.
o
p
r.

suscepit sensum hominis sed non sensum
carnis inflatum. Sensu hominis animam
meam dixi esse turbatam sensum hominis
esurium sensu hominis rogaui qui rogan
tes exaudire consueui sensum hominis perfecti
sicut scriptum est et ihesus proficiebat etate
et sapientia et gratia apud deum et homines
In commento super luc. libro x. c. vj Exponens
illud Pater si possibile est transfer a me ca
Pater si possibile est transfer a me calicem
talicem Herent plerique hoc loco qui tristiam
saluatoris ad argumentum inolite a principio
quia suscepte ad tempus infirmitatis incli
nant et naturalis sensum cupiunt detorquere
sine Ergo aut non solum excusandum non
puto sed etiam nusquam magis pietatem eius
maiestatemque demiror. Minus enim contu
lisset michi nisi meum suscepisset affectum Ergo pro
me doluit qui pro se nichil habuit quod doleret
Et sequestrata delectatione diuinitatis eterne te
dio me infirmitatis afficitur. Suscepit ei
tristiciam meam ut michi suam leticiam largi
retur. Et uestigiis nostris descendit usque ad
mortis erumpnam ut nos suis uestigiis
reuocaret ad uitam. Confidenter ergo tristiciam
nomino quia crucem predico. Neque enim speciem incar
nacionis suscepit sed veritatem. Debuit et do
lorem suscipere ut vinceret tristiciam non excluderet
Neque enim habent fortitudinis laudem qui
stuporem magis vulnerum tulerunt quam do
lorem homo enim in plagis sciens inquit
ferre infirmitates nos uoluit erudire
ut quia in ioseph didicimus carcerem non
timere mortem vincere disceremus in christo.
Et quod est amplius quomodo suauem mortis
mesticiam vinceremus. Quo enim te imi
taremur domine ihesu nisi sequeremur ut ho
minem nisi mortuum crederemus nisi vidis
semus vulnera quomodo discipuli crederent fuis
se moriturum non moueri si tristiciam con
perissent. sed adhuc dormiunt et nesciunt do
lere pro quibus xpistus dolebat ita enim legimus
quod xpistus peccata nostra portat et pro nobis dolet
Doles ergo domine non tua sed vulnera mea Non
tuam mortem sed meam infirmitatem.
Et nos estimauimus te esse in doloribus
cum tu non pro te sed pro me doles. Infirmatus
enim es sed propter delicta nostra. Non quia tibi
illa infirmitas erat ex parte assumpta
sed me suscepta quia michi proderat ut eru
dicio pacis nostre esset in te et liuore tuo vul
nera nostra sanares. Sed quid mirum si pro omnibus

doluit qui pro uno fleuit. Eciam mirum si moritur
pro omnibus tediat qui lazarum resuscitaturus
illacrimat. Sed et ibi pie sororis lacrimis
commouetur quia mentem humanam tangebant
et hic alto operatur affectu ut quia in carne sua
peccata nostra perimebat merorem quoque anime
nostre sue anime meror aboleret. Et fortassis
ideo tristis quia post ade lapsum tali transitu
nobis erat ex hoc seculo recedendum ut
mori esset necesse. Deus enim mortem non
fecit nec letatur perdicione viuorum. Et ideo fas
tidit quod ipse non fecit. Denique ait transfer
a me calicem istum. Crucifixus homo morte intricatis
quod deus finem suam fuans. Oportet nos
mori seculo ut resurgamus deo ut iam sententiam
diuinam lex maledictionis resoluto in ter
ram ne sine soluatur. Et aut ait non
mea uoluntas sed tua fiat suam ad hominem
retulit patris ad diuinitatem voluntas enim
hominis temporalis voluntas diuinitatis eterna
Non alia uoluntas patris alia filii vna enim
uoluntas nisi vna diuinitas. Disce tamen
deo esse subiectus ut quod ipse velis non eligas
sed quod deo sciat esse placiturum. Denique verbo
rum ipsorum proprietatem consideremus. Tristis
est enim anima mea et alibi Nunc anima mea
turbata est. Non ego suscipias sed suscepta
turbatur. Anima enim obnoxia passionibus
diuinitas libera. Denique spiritus promptus caro
aut infirma. Tristis aut est non ipse sed
anima. Non est tristis sapiencia non diuina substancia
sed anima. Suscepit corpus meum non me
fefellit ut aliud esset et aliud uideretur. tristis
videbatur et tristis erat non pro sua passione
sed pro nostra dispersione. Denique ait percuciam
pastorem et dispergentur oues gregis. Tris
tis erat quia paruulos nos relinquebat
Ceterum quam constanter se morti obtulerat
scriptura declarat. Enim quidem querentibus
occurrit turbatos confirmauit. Trepidos
prouocauit. proditorem osculi destinacione
suscepit. Ver illud dictat aliquando si tristis
erat pro persecutoribus suis quos sciebat
in malis sacrilegiis penas daturos. Et ideo
dixit. Transfer hunc calicem a me. Non
quia dei filius mortem timebat sed quia
uel malos perire nolebat. Denique ait.
Pater ne statuas illis hoc peccatum ut passio
sua esset omnibus salutaris | interpellacione
In tractatu de prima | dauid. Cassiodorus in
Nolo enim mireris si propheta animam suam
dicit esse exagitatam cum dixit ipse dominus

atq ea maxime emolimentu intende
negociacois pfectus patiur ꝟtice no
Et in ipla ad eundem ꝟsꝰ quo
principiu | limitati tue amonitus et p
vebo no | vocatus exe meo qꝛ non
dissalimu qꝛ no magnu aliqd ꝟz me
ipm imitabor cu in meos no aliquos
magnos usus reuitor | de sepultura x
Et in smoe quodam | qui incipit s
Hesterna die satis accepisse nos credo
fres dilci tractatibz dni z fris nri pnt
epi qui tanta facudia res diuinas disserit
ut pdicatio eius plena fuit sacerdotij
gra et oratoris eloqntia z institucoe
doctoris Nec mir si is qui in pontifical
pmatus honore optinet optineat eciā
in pdicando pmatu eloquij ut ꝟtutes
dei quas sci pectoris archano gtinet de
pmat facundia smonis z orone gdet
atq id pietatem megam sto auibz ms
mnus solito plactura Gnus em gtet
sit potare de riuulo cu possit haurire de
fonte Terra em aquarum tenue ro
rem omo n suscipit postqz largue plu
uiarz ymber eam infundit Sic go cōtra
dilco mundata sancti sacdotis eloquio
sermonis mei patietur uile fastidium
Quamuis em doctus vir fuit qmuis disert
tus orator eliguis videbitur si cepit lo
qui pnte meliore ꝟz tn hz solaciu suum
ista gfusio nichil em ruboris e copatoe
sum sacerdotes displicere minimu sacerdo
tem pstim cu iuuare me possit btor
insigne gsorciu Si em dauid uniꝰ socie
tate sci alteri scm se posse depmat dicens
Cu sancto scus eris Cum go me quis ipi
tu quis pastorem no pute se posse pdica
torem ꝟtutio dni tacor gsorcio inqfror
Ambrosius fuit in fide katholica vnde
de fide scriptis huiliter x gtram imploabat
li j decimitate ca ultio | i ogstendum
Vere nunc michi pheticu | est qꝛ pphatu
rus de domino pmittit ysaias dicens O
miser ego z incompuncto corde qui cu in
munda labia heam in meo qz pplī polluta
labia hitas in hitem uedi dum sabaoth
ysaias miserum se dicat qui uidit dnm
sabbaoth Q uid go de me dicatz q cu in
munda labia heam cogor de dei gtracione
tractare Quo igitur dehys q metuo lo
cuturus erupo cu dauid dehys q sciat
ori suo custodiam petat O si michi quoz

vinu de seraphim cadentem illum car
bonem quem de altari dno sumpsit
utriusqz forcipe deferens testamenti in
munda adurat labia atqz tuc seraphim
descendit in figura ad pphām Tu aut
dne reuelato misterio ad nos in carne
uenisti non p legatum neqz pnuctium
sed ipe p te ab occultis meis consciam
meam mundes ut ego quoqz dudum
inmundus sed iam p tuam mam fide
mudus illud dauiticam canam dicens
Psallam tibi in cithara deus isrl Gaude
but labia mea dum cantauero tibi et aia
mea quam redemisti | patori gracia no
Dubitat eciam ut im | qui tuc erat fide
sciam larquire ibidem subdens | z hostes
Itaqz dne calupmatores tuos x lingis
gferte ad nos z sanctifica aures pncipis
gracianam omiqz pterea quoz in manibz
hic liber uenias iii ne ii audite psidie
sordes residcat Emunda go emunda inte
non fontaius poclis nc fluuiali hausto
nc susinnio pcincatis riuuli ꝟz smoni
bus adulce aquaz opatibz sup nitore
aquaz psspicuus z omi pionbus mic
illis utiqz smonibus quibus dixisti
si fuint pcca ura ut feniculd ut niuem
dealbabo Est eciā poclm quo secreta mtis
midare gsueuisti poclm n ue ueas uc
exuite solem ꝟz poclm nouu exio boto
ne pegrino qui sicut uua de uite ita
ille in carne q uias pependit de ligno
Ex hoc go botone e vinu quod letificat
cor hois sobrietate inebriet crapla
fidei z ue ꝟligionis exalat crapulam
castitatis infūdit Hoc ergo vino dne
deus meus dne aures anguste mentis
emuda ut sicut vino nali homines ineb
ati quietem diligut timorem mortis
expellunt iniurias no senciut aliena
non querut suoz obliuiscuntur ita eciaz
vino tuo crapulatꝰ pacem diligit z fi
dei exultacione securus mortem infide
litatis ignoret paciam caritatis exheat
sacrilegia alia no teneat fidem eciam
no pigritibus suis pferat ꝟz qꝛ sptū est
Relinq omia tua z ueni sequere me hc
vino domine sfi9 eciam nos dilue ut te
adoremus te colamus visibilid z inui
sibiliu creatorem Non potes ergo in
uisiblis aut bonꝰ no ee qui eciam tuis
opibus gtulisti Fidem aut catholicam

h

tenebat a patribus in concilio niceno ap-
probatam unde in epistola prima sine titulo
primo de tradendis basilicis ad ualentiam
anum imperatorem dicebat contra auxentium
Aum hys plane bn conuenit ariano q
creaturam xpm dicit quod etiam gentiles
ac iudei promptissime confitentur hoc scriptum
est in ariminensi synodo. merito que galium
illud exhorreo sequens tractatum galii uicei
a quo me nec mors nec gladius poterit se-
parare. Eciam fidem etiam patres clemencie
tue theodosius beatissimus imperator et se-
r probauit hanc fidem tenent. habet hyspanie
r cum pia spiritus domini confessione custodiuit
¶ Fidei etiam ratione hic ecclesie ritus mutabat
in sermone in de sacramentis ad neophitos
circa medium   alios reprehendere sed
hoc eo dico quod in   mea officia ipse que me
dem in omnibus cupio sequi ecclesiam ro-
manam sed tamen et nos homines sensum habemus
Ideo quod aliter rectius seruatur et nos recte
custodimus. ipsum sequimur apostolum petrum ipsius
inherentes deuocioni. adhoc etiam Romana
quid dicit utique ipse auctor est nobis huius
assercionis. Petrus apostolus qui sacerdos fuit
¶ Fidei etiam tam presacerdotibus ex // ecclesie Ratione
orabat in fine libri pastoralis   consacerdotibus
Sufficiat huc usque nunc michi   paululum
dilatasse sermonem in quo eorum excellen-
tiam simul et casum monstrauimus ne seden-
tes in sublimitate honorum minime requirentes
pastorum morum et insolose ardent sacerdotes
nomine plusque opere gloriari et cum suam
per hoc libello plurimos michi sacerdotes
qui hec que loquimur agere nolunt infideliter
esse detractores credo tamen plures qui hec a-
gunt uel agere diuertitur fideliter pro nobis
orationibus sed sicut lamentationibus obtrectatorum
minime perturbantur sic demum precatorum et sacerdotum
uirorum orationibus adiuuantur. age iam nunc
sanctificus spiritus qui nos in hoc opere diuinis in-
spirationibus adiuuisti. cunctos sacerdotes
adiuua et protege ut faciant que in hoc opusculo
ipse eloquii inspirasti ut eis una mecum tri-
buas celorum regna que sanctis in fine perfloris
dare promisisti Amen   tholici imperatoris
¶ Huius rei causa pro ca-   uita sacrificium offe-
bat unde in epistola ad sororem suam ma-
nifestat quedam gesta inter se et imperatorem
theodosium qui contra catholicos indig-
nabatur cum synagoge combuste uindictam
sic scribit in fine. ¶ Deinde cum aliquandiu sta-

rem dico imperatori. fac me securum pro te of-
ferre absolue animum meum cum assideret tamen
apte pollicetur atque ego starem dixit se
emendaturum. Scitare cepi ut omnem cognicionem
tolleret ne occasione cognicionis comites aliquos
christianos atteret iniuria promisit futurum aio
illi. ago fide tua et repetiui ago fide tua
age inquit ita ad altare accessi non aliter
accessimus non plene promisisset michi uere
et tanta oblacionis fuit gratia ut sentire et
ipse eam deo nostro commendatorem fuisse et
diuinam presenciam non defuisse. omnia itaque gesta
ta sunt ex sententia   ipsius imperatoris uictoria
¶ Propterea pro   similiter exorauit ac pro co-
gratias deo egit unde in epistola est ad eundem
imperatorem sic scribit   gusti apices re-
hac me clemencie an   perui gratias do-
mino deo meo quod fidei tue patrique uide-
re formam ueteris restituit sanctitatis ut uide-
mus in nostro tempore quod in scriptura et lectione mira-
mur tantam in preliis diuini auxilii fuisse
presenciam, ut nulli uertices moncium aduen-
tui cursum retardarent non hostilia arma
impedimentum aliquod inferrent. plures gratias me-
tenses agere oportet domino meo facta libent
constitucionibus mitti tui. Certum est placitum deo
esse hostiam que uestro offeretur nomine. Et hec
quante deuocionis et fidei est. Alii impera-
tores in exordio uictorie arcus triumphales
parari iubent aut alia insignia triumpho-
rum. Clemencia tua hostiam domino parat
oblacionem et graciarum actionem per sacerdotes
celebrari domino desiderat. Et si ego indignus
atque impar tanto munere et tantorum uotorum
celebritati tamen quod feci in scribo epistolam pieta-
tis tue mecum ad altare detuli. ipsam altari
imposui. ipsam gestaui manu cum offerrem
sacrificium, ut fides tua in mea uoce loqueretur
et apices augusti sacerdotalis oblacionis
munere fungerentur. Vere dominus propicius est
imperio Romano qui quod talem principem et paren-
tem principum legit cuius uirtus et potestas in
tanto imperii triumphalis constituta culmine
tanta sit humilitate submixa. ut uirtute im-
peratores humilitate sacerdotes uincit. Quod
exoptem quod uel desiderem omnia habes. Extitit
itaque summa uotorum capellam premis est
imperator clemenciam habes maximam opto
tamen tibi eciam atque incrementa pietatis
quia nichil dominus preciosius dedit ut per
tuam clemenciam etiam dominus sicut in no-
uum pacem et tranquillitate gratuletur

Ita etiam reorum absolutione letetur. Agnos-
ce maxime hiis que etiam ante peccauerunt.
Ideo eundem diligebat imperatorem in tractatu
de eius obitu c. x. | magis arguentem
Dilexi virum qui | quam adulantem probaret.
Exuit omne quo utebatur insigne re-
gium, defleuit in ecclesia publice peccatum suum
quod ei aliorum fraude obrepserat. Gemitu et
lacrimis orauit veniam. Quod priuati eru-
bescunt non erubuit imperator publicam agere
penitentiam. Neque ullus postea dies fuit quo
non illum peccata doleret errorem. Quid quod pre-
claram adeptus victoriam tamen quia hostes
in acie strati sunt abstinuit a consortio
sacramentorum donec domini circa se gratiam filiorum
experiretur aduentu. Dilexi virum qui me
in supremis suis ultimo spiritu requirebat. Di-
lexi virum qui cum iam corpore solueretur
magis de statu ecclesiarum quam de suis periculis
angebatur. Dilexi fateor et ideo dolore meum
intimo viscerum dolui et prolixiore sermonis
prosecutione solandum putaui | et statu se-
Et subdit quo pectus anima | lici filiorum
eius orabat | pro deo domino quod suscipiat
Dilexi et ipsum | vocem orationis mee qua pro-
sequor animam piam. Circumdederunt me
dolores mortis pericula inferni inuenerunt
me. Multorum enim pericula sunt sed remedia
paucorum. In omnibus sacerdos periclitatur.
In omnibus reis augetur. Que enim alii pati-
untur ipse sustinet. Ceterum liberatur ipse cum
alii qui tenentur periculis liberentur. Contero
corde quod ereptus est vir quem vix possumus
inuenire. Sed tamen tu solus domine inuocandus
es, tu rogandus ut eum in filiis repentes.
Tu domine custodiens paruulos in hac hu-
militate saluos fac sperantes in te. Da requi-
em perfectam seruo tuo theodosio requiem
illam quam preparasti sanctis tuis. Illo conuertatur
anima unde descendit ubi mortis aculeum
sentire non possit ubi cognoscat mortem
hanc non nature finem esse sed culpe. Cui enim mor-
tuus est peccato mortuus est ut iam peccato
locus esse non possit. Resurget autem ut
perfectiorem renouato munere uite reperiat.
Dilexi ideo prosequor eum usque ad regionem
viuorum et non deseram donec fletu pre-
cibusque inducam virum quo sua merita
aduocant in montem domini sanctum
ubi perhennis vita, ubi corruptele nulla con-
tagia, nullus gemitus, nullus dolor, nulla
consortia mortuorum, vera regio viuentium,

ubi mortale hoc induet immortalitatem
et corruptibile hoc induet incorruptionem.
Magna requies quam uotum impleat diligen-
tis pulcherrima promissio | torum pena
De eius gloria et eius inimi | cis ita subdit ibidem
Manet ergo in lumine theodosius in sanctorum coe-
tibus gloriatur. Illic nunc complectitur gratianum
iam sua vulnera non mentem quia inuenit ul-
torem. Et quamuis indigna morte preceptus
sit requiem anime sue possidet. Illic bonorum
utique et pietatis interpres largus nunc sue
consortio delectantur. De quibus bene dicitur
dies diei eructat verbum. Contra autem maximus
et eugenius in inferno qui nox nocti indicat
scientiam docentes exemplo miserabili quam durum
sit arma suis principibus irrogare. De qui-
bus pulchre dicitur. Vidi impium superexal-
tatum et eleuatum ultra cedros libani et transi-
ui et ecce non erat. Transiuit enim pius de se-
culi ... ad lumen eternum et non erat
impius qui esse desiit. Nunc se auguste
memorie theodosius recognoscit quod in
regno est domini ihesu et considerat templum eius.
Nunc sibi rex est quando recepit etiam filium
gratianum et pulcherrima et dulcissima sibi
pignora quos hic amiserat. Cui ei flacilla
adheret fidelis anima deo. Cui sibi patrem
redditum gratulatur. Quando constantinus adheret
cum licet baptismatis gratia in ultimis constituto
omnia peccata dimiserit. Tamen quod primus imperator cre-
didit et post se hereditatem fidei principibus de-
reliquit magni meriti locum repperit. | Ualentini-
Sicut dictum deplorabat obitum | ani ipse
in tractatu de eius obitu c. v. ubi post eius
commendationem deuotionis affectum quem ad ipsum
habebat describit in hunc modum | quod sepe
hec inter cum aliis recordia. Illa priuata | me ap-
pellabat absentem et a me initiandum se
sacris misteriis proferebat. Qui cum etiam eius rumor
quidam ad uienensem pertulisset urbem quod in-
uitandi eius ad ytaliam gratia eo peterem quod
gaudebat quam gratulabatur me sibi optato
affore. Mora ei aduentus mei prolixior
videbatur atque utinam aduentus ipsius
nuntius preuenisset nuntius iam promissa me
prosecuturum. Credens uel honoratis petentibus
uel prefecto ut tranquillitati ytalie consuleret
me sicut superfluo ingerere non possem propter
uerecundiam ita necessitatibus non defuturum.
Confirmatum hoc erat ecce post tristia bre-
ue instruendis mansionibus inuectio ornamen-
torum regalium aliaque huiusmodi que ingressum

iter imperatorem significarent. Ceteris
rebus abiectis quibus fuerat postulata mi-
ssa legacio est. Heus michi videbar
sperate mee paci nunc implere. Sed utinam
tibi inventa hunc debem veniam excusare
quod nulla tua audissem pericula nullas
tuas accepissem litteras quod non potuissem
prius Alpinus occurrere eciam si inter
ingressus essem itaque securus veniebam.
Dies subducto adventum tuum intelligo esse
rupto accipio ut sine mora peterem dum
putarem eo quod vadem fidei tue haberes me
apud comitem tuum velles. Nunc restiti
unde moratus sum additur eo ut prope
rare ocius non arbitrarer cum iterum
mei synodum gallorum esse episcoporum propter quorum
frequentes dissensiones crebro excusaveram
sed ut ipse baptizetur in episcopo egressum ges-
tarum iam verum vel causa potius cognoscere
sed properandi studio nichil adiutere potuerim.
Iam superabam alpium iuga, et ecce nuncius
amarus michi et omnibus de tanta morte
imperatoris. Reflexi iter et fletibus meis
lavi quibus ego noctis omnium peccata flebam
quo gemitu omnium revertebar. Non enim im-
peratorem sibi sed salutem ereptam putabant.
Quanto ipse angebar dolore primum quod
tanti principis quod dulce pignus meum quod
ita nimis cupidissimus occidisset. Cuius ego
estus eius illo biduo fuisse comperi quod
litteras quas ad me misit scripsit. Vespe-
ra et fretus est silencianus tercio die mane
querebat iam ne remeasset ita ne venire
ita sibi salutem quandam venturam arbit-
rabatur. Dum iuvenis optime utinam te vi-
ventem invenire potuissem vel utinam te
dilacio aliqua meo reservasset adventui.
Nichil de aliqua mei virtute polliceor.
Nichil de ingenio atque prudencia. Sed quan-
ta ego cura inter te et comitem tuum quan-
ta sedulitate concordiam et gratiam restituissem
qua me ipsum pro tua obtulissem fide qua
in me ipso eos recepissem quibus ille se
timere dicebat. Certe si comes non esset
inflexus tecum remansissem. Persuadebam
dicere quod ipse me audires si pre non esse an-
ditum videres. Multa habueram que tenerem.
Nunc michil habeo preter lacrimas et fletum.
Cottidie in maiorem ad dolorem excitamur
ad gemitum. Omnes quantum me fecit protesta-
tur. Omnes absenciam meam causam tue
mortis appellant. Sed non sum helias

non sum propheta ut potuerim futura cog-
noscere. Sed sum vox clamantis in gemitu
quo possim deflere preterita. Crudeli habeo
quod melius faciam quam ut tibi lacrimas pro
tanto tuo in me affectu rependam. Ego te
suscepi parvulum cum legatus ad hostem tuum per-
gerem. Ego matris tradituri manibus am-
plexus sum. Ego tuus iterum legatus re-
petivi Gallias et michi dulce illud officium
fuit pro salute tua primo. Deinde pro pace
atque pietate qua fratris reliquias postulabas
non dum pro securitate tua et iam pro fratre sepul-
ture honore sollicitus. Sed revertamur ad te
nos et ipsa dolores ingrediamur iusta.
Crudelis autem me consolabitur a quo alii pe-
tunt consolacionis officium. Impleverunt me ama-
ritudine inebriaverunt me felle. Describit r-
eundem imperatorem plorando licet cathe-
cuminus decessit ipsum tamen diem salvandum
tamque singulari gratia de hoc tristatus ibidem
infra Capitulo xx. Ita complectar iusta et
Sed iam in ea debito quondam sepulcro
prius tamen singula membra perspiciam.
Valentinianus meus iuvenis meus
candidus et rubeus. Heus in se ymaginem
Christi talibus enim persequitur eciam mentaliter
Christum. Nec inanium putes caractere domini
inscribuntur et similiter et nomine imperatoris
signantur milites. Denique et ipse dominus dixit:
Nolite tangere christos meos. Et vos estis
lux mundi. Et iacob dixit: Iuda te collau-
dant fratres tui. Ad filium loquebatur et dominum
revelabat. Et de yoseph dixit: Filius meus
ampliatus ioseph et christum signabat. Licet
ergo et michi caractere domini significare filium
suum. Iuvenis meus candidus et rubeus
electus et de decem milibus. Electus est
filius meus cum post mortem patris parvulus
adsisceretur imperio. Caput eius aurum
ophaz. Oculi eius sicut columbe super habundancia
aquarum. Ibi enim sedimus et flevimus dix-
erunt qui inde venerunt. Venter eius sicut
pixis eburnea qui reciperet oracula scrip-
turarum ut posset dicere: ventrem meum
doleo sicut dixit propheta. Dixit enim hoc quod
imitator est. Sed Gene eius sicut phiale
aromatis quibus Christus influebat un-
guentum. Labia eius lilia distillancia
mirram primam. Manus eius tornatiles an-
ree et plene tharsis eo quod in nubibus eius
iusticia refulgeret in factis et in operibus redun-
daret gratia. In quo et plenum virtutis auri

qz regalis eet eloquiu nec inflexa aliq
mortis errore gstantia z fidez prosa et
emendata correctio omnis enim bonis o
perarius manus xpi est fauces eius dul
cedinis z totus desiderabilis Quam dulcia
enim omnia iudicia eius immo sup fauces
adheserunt quanta gratia sermones ipsius sin
guli recensentur quadam fili desiderabis ampliis
michi tu impresisti que pectore teneo uba
illa postremo quibus me nacta tua su
postulabas reliquisti ipe deme testiom
iudicij glosi Ego tibi fidem meam ex
hauire non potui qz parabam Dixi ih
absens z dicentem me fidem xpi audi
pte Tenetur in celo sponsio mea z si non
tenetur in terris Obligatus sum deo z si
non potui hominibus obligari anima sua
Vnde deuote pro eius anima z sui gratia
am ante defuncti se obligat oraturum
z rememorando ipsius imperatoris ita se
affectum supplicat deo in eodem tractatu ibidem
Nec nos quidem dubitamus de meritis ua
lentiniani etiam credamus ul testimo
niis angelorum qz detersa labe peccati ablu
tus ascendit qz fides sua lauit z petitio
consecrauit Credamus z sicut alij hunc qz
ascendit a deserto hoc est ex hoc arido z i
culto loco ad illas florulentas delecta
nes ubi cum fratre coniunctus eterne uite fru
itur uoluptate Beati ambo si quid me
orationes ualebunt nulla dies uos silen
tio preteribit nulla inhonoratos uos mea
transibit oratio nulla nox non donatos
aliqua precum mearum contextione transcurret
omnibus uos oblationibus frequentabo Quis
prohibebit innoxios nominare Quis uetabit
commendationis prosecutione complecti Si obli
tus fuero te sancta ierusalem hoc est sancta anima
pia z pacifica germanitas obliuiscatur
me dextra mea adhereat lingwa mea
faucibus meis si non meminero tui si no
meminero uestri in principio letitie mee
ipe me citius qz obliuiscar z si muta
sermo tacebit loquetur affectus z si uox de
ficiat non deficiet gratia que meis est in
fixa precordiis Quomodo ceciderunt potentes
quomodo uterque sicut illa babilonis ceciderunt flu
mina quorum rapidorum utriusque uite sue cur
ricula qz ipsius Iordanis sunt fluenta O
michi gratiane z ualentiniane speci
osi z karissimi qz angusto uitam fine clausistis
Quam proxima uobis mortis fuere confinia

quam sepulcra uicina Gratiane inquam
z ualentiniane in utriusque nominibus adherere
iuuat atque delectat in uestri commemoratione
requiescere Ambo gratiane z uale
tiniane speciosi z carissimi inseparabiles
in uita z in morte non estis separati Non
uos distinxit tumulus quos non distinebat
affectus Non eos mortis separauit quos pi
etas una iungebat Non uirtutum dispa
res fecit Super columbas simpliciores su
aquilas leuiores super agnos clementiores
super uitulos innocentiores Gratiani
sagitta non est reuersa retro z ualentini
ani iustitia non fuit uacua nec manus auc
toritatis Quomodo sine pugna ceciderunt poten
tes Doleo in te fili gratiane suauis ualde
plurima dedisti tue pietatis insignia Tu
me in tuis periculis requirebas tu in tuis ex
tremis me appellabas me de te plus do
lebas dolere Doleo etiam in te fili uale
tiniane speciosus michi ualde ceciderit amor
tuus in me sicut amor pignoris Tu per
me sperabas eripere te periculis tu me non
solum ut parentem diligebas sed ut redemp
torem tuum z liberatorem sperabas Tu dicebas
Putas ne uidebo patrem meum Speciosa
de me uoluntas tua sed non efficax presumpto
Ei michi uana spes in homine sed tu in sacerdo
te Ei michi qz uoluntatem tuam ante non
cognoui Ei michi qz non clanculo ante
misisti Ei michi qualia amisi pignora
Quomodo ceciderunt potentes z perierunt ar
ma concupiscenda Domine qz nemo habet
qz alij plus deferat qz qz sibi optat non me
ab illis post mortem separes quos in hac
uita carissimos sensi Domine peto ut ubi
ego fuero z illi sint mecum Vel illic eorum
perpetua copula fruar qz hic utique eorum
diuturniore coniunctione non potui Te que
so summe deus ut carissimos iuuenes
matura resurrectione suscites z resuscites ut in
maturum istius uite cursum matura re
suscitatione conpenses Composuit quoque in
Deuotionis tamen ymnos Culparetur ab heti
cis arianis Vnde in sua epistola siue tractatu
de tradendis basilicis uersus finem
Hymnorum quoque meorum carminibus decep
tum populum ferunt plane nec hoc abnuo
Grande carmen istud est quo nichil po
tentius Quid enim potentius qz confessio
trinitatis que cottidie totius populi ore ce
lebratur Certatim omnes student fidem

fateri patrem et filium et spiritum sanctum noluit usi-
bus predicare sancti sunt quia omnes magistri qui-
bus potavit esse discipuli. virorum amator
Ambrosius sanctorum ac emulator
sanctis virum eorum obitu deo revelante scie-
bat et pie deflebat. Unde in epistola ad thessa-
lonicenses etiam in prologo loquens de sancto a-
cholio illius civitatis episcopo tunc defuncto
Dum semper affixum teneam animo desiderium sancti
viri atque omnes actus eius quasi inspecta-
torius exploro. hausi nimia indagine
sollicitudinis amaritudinem nuncii celerioris
Et quia adhuc mallem nescire cognovi
in celestibus iam requiescere virum et me-
ris requiebamque crucietis quibus hoc amic-
ciavit cum vite felicitatis nondum venissent
h. c. Non teneo auctorem nuncii et usu
quidem venit ut non libenter teneamus
nuncium mestitudinis sed cum clauso eius temporibus
mari occupatis terrarum barbarica infes-
tatione regionibus cum de eis qui advenir-
e potuerint non defuit qui nunciaret
ut michi videatur ipse sanctus annunci-
asse se nobis eo quod iam pretio laboris sui
potiretur stipendio et solutus vinculis corporis
inter angelorum ministeria christo adhereret. Cupi-
ens amantis sui errorem absolvere ne in
longevitatem vite huius deprecaremur
cum vite eterne iam premia deferebantur
Ca sue sancte meditationis in sanctorum
vita infra subdit ibidem | cum considero et
Sed quid est hoc dum inita | quam desiderem
tecum spiritu sequor et sanctorum choris deducen-
tibus me inseror non inito ullo sed affec-
Et infra ibidem describit inse karitatem
Hec michi de sancto acholio dilecti
nobis sed quia id tam speciale quo devinct-
um bone memorie viro quia tribuit ut
ut eum non ignorarem. Nam cum eo venien-
te ab ytaliam egritudine confectus te-
nerer ut non possem occurrere ipse ad me
venit et visitavit quo studio quo affectu
ipse me et ego eum vicinum. Quo ru-
imque quo gemimus mala istius seculi
et ea que hic accidunt deploravimus
ita ut lacrimarum profluvio vestem
infunderemus dum salutatione exopta-
tissima mutuo desiderio et expetito diu
fruimur adhesimus amplexu. Itaque quod
voti mei erat illius beneficium fuit quia
potui illum videre. Nam et si maior per-
fectior plenior cognitio sit in spiritu. Quos
diligimus tamen etiam insignia corporis
videre desideramus. Sic aliquando reges
terre querebant faciem salomonis videre et
audire eius sapientiam. Discessit ergo ambo
et nos in hoc reliquit salo. Sed quia illi vale-
dixit multo ipso barbarico furore est gravius
quia illum iste depellebat | cultores sancti
Ambrosius se mente per humilitatem commat
libro super Beati inmaculati libro xxii versu vii
Ego infirmus ego peccator timeo iudici-
a dei propter conscientiam delictorum. Michi aut-
em terrorem afferunt me exagitat sanctos
adiuvant sed et iuvabit etiam peccatorem
licet diverso modo sanctus adiuvabitur
dum probatur peccator adiuvabitur dum
humiliatur dum castigatur ut peccatum solvat
duplicia dum opus eius exuritur ut ipse
salvus fiat. Sic etiam quasi per ignem forsan
etiam sic convenit sensus si dignus fuero in
iudicio dignus ero ut exeat exuat consortio
impiorum quia non resurgunt impii in iu-
dicio et iuvabit me iudicia quia qui cre-
didit in dominum non iudicatur | ad proximum
Ambrosii caritas quam habebat | patet libro ii de
officiis capitulo xxviii | vasa mistica ut cap-
Sed cum fregimus | tivos redimeremus quod
arrianis displicere potuerat nec tam factum
displiceret quam ut esset quod in nobis reprehenderetur
Quis autem est tam durus inmitis ferus
cui displiceat quod homo redimitur a morte femina
ab impuritatibus barbarorum que gravi-
ores morte sunt adolescentule vel pueru-
li vel infantes ab ydolorum contagiis quibus
mortis metu inquinabantur. Quam tam
nos et si non sine ratione aliqua gessimus
tamen ita in populo prosecuti sumus ut confiteremur
multoque fuisse comodius astruerimus
ut anime domino quam aurum servarentur. Qui
enim sine auro misit apostolos ecclesias sine au-
ro congregavit. Aurum ecclesia habet non ut servet
sed ut eroget et subveniat in necessitatibus.
Quid opus est custodire quod nichil ad-
iuvatur. An ignoramus quantum auri atque
argenti de templo domini assirii sustulerunt
Nonne melius conflat sacerdos pro alimo-
niam pauperum si alia subsidia desint quam
sacrilegus contaminet asportet hostis. Non-
ne dicturus est dominus cur passus es tot
inopes fame mori. Et certe habebas aurum
ministrasses alimoniam. Cur tot capti-
vi deducti in commercium nec redempti ab
hoste occisi sunt. Melius fuerat ut vasa

viuencium seruares q metallorum hys no posset in usum referri Crud em dices timui ne templo dei ornatus deeet Audet auz sacra non qrunt nec auro placent q auro non emuntur ornat' sacro rz redempcio captiuorz e Et ne illa sunt uasa preciosa q redimut animas a morte Ille uerus thezaurus est domini qui opat' q sanguis eius opatus est Tunc uas dni i sanguinis agnosco cum in utroq; in dicio redemptionem uc calix ab hoste rdimz quod sanguis a peccato redemit Ornm pul cru ut agmina captiuorum ab ecclia rdimu tur Dicatur hos xpus redemit Ecce au rum quod pbari pt Ecce auz xpi qd a morte libat Ecce aurum quo redimitur pu dicicia seruatur castitas hos ego malui nobis liberos tradere q aurum rseruare hic nus captiuorum hic ordo preciacior est quam spes nascior hunc numeri p stare debuit aurum redemptoris ut re dimeret periclitantes agnosco infusum auro sanguinem xpi no solum irrutilasse ve rum eciam diuine opacionis impressisse vir tutem redempcionis munere

Ambro de tradendis basilicis contra auxencium arianum versus finem

Non in epla sine tractatu

Oz inuidiam faciunt q auz ero gatur nc ego hac inuidiam phorresco hec erarios erarii mei paupes xpi sunt hunc noui qgregare thezaurz vtmaz hoc michi semp crimen asscribant q auz paupibus erogaui Nec si obiciunt q defensioz sz in oronibz paupm Ceci illi z claudi debiles z senes robustis bellatoribus forciores sunt Denicz munia paupm deum obligant q scriptum est q largitur paupi deo feneat psidia bella torz diuinam sepe gratiam no re mentur

Cuius aut amor ad suam plebem pz in s mone primo qui incipit ut sequitur ad medium dierz occupacione detentus

Paulor admo'm dierz occupacio tent' ne te cetum ure uideor deesse z alcius ecclie necitatibus euocatus minime nobis studium solitum dependisse Oz quis nobis no affu eri corpe tn a nobis amore no desui z pe regrinatus sim lz quasacione membroz vna nitate tn uni sps no fui pegrinus ii qua more intra me desiderio uos tenebam ut quos aspectus michi subtraheret dilacio putaret ul quos obtutibus no uidebam corde qplecter Cum 7 em sollicitus in

dies singlos quando festinant cottidie ad ecctiam uenireetis quasi eem demum deuo cione securus trepidabam tn q hoc ipm q in nobis nouam ii uidebam hic em affectus prime pietatis est ut de absentibus liberis no tacita spe gaudeat q solicita cogitacione despet z simul ut eos uidere desierit amare plus nouit ac p hoc intelligimus q amor inter uidere putes quatus sit inter absen tes molestus Eram ego deus anxius mes tus z trepidus neq's absente me pncipi' eccliam tradet neqs dyabli insidiis labe machinaz eum luporz rabiem absenti bus . plus putare pastoribus Oz do gras qui uos custodiuit illesos z pui tatem meam renouauit incolumne

Simile in sermone quodam que fecit xl. ce qui incipit ut sequitur

Non dubito fres qestari nos quociens cuncz absente me a uobis necessitas faciat dum em que di ligitis no uidetis tamquam boni filii pietati similis laboratis Oz ego quis corpe uos interdum desero tn uos spu no relinquo Quotiecz; em iero dilcio uestra me sequitur ubi cuncz fuero ibi mecum uestra firmitas co moratur Cum sit em in xpi mandatis pmanet necesse est ut xpi adhereat sacerdoti z licet longe positus uideatur sit tn p ximus dum illum unius fidei grem reputat iste sa ne se sepatum a sacerdotibus putet q actibus malis sepatus a xpo est atcz io fres uos qui mandatum saluatoris ficit quis absentes a me sitis corpe dilcione in tn minime desistis ita quos sepabat longitudo terre x gratia quitebat

Patet q recepte amabat a ma batur a sua ple be vn amoris affectum que eciam hebat ad eccliam sibi creditam ondit insup dicto tractatu de basilicis in principio

Audio uos pter solitum ee tur ba tos sub ito atcz adsuantes mei amor quid hoc sit nisi forte q ptribunos me uidistis audistis aliqu imperiali mandato ee quentum ut q uellem abirem hinc z si uellem sequi di pcatem heant exterruistis ego ne eciam de sererem z dum saluti mee caueo uos relin quere Oz quid tempe manducauerim potuistis adultere desiderie ecclie michi uoluntatem sub ee non posse q plus dum mundi q seculi huius imperatore timerem Sa ne si me uis aliqua abduceret ab ecclia car nem meam extinguari posse no mentem

Af

Ab

pati me ee ut fulle facet qd solet ee re
gie ptatis ego subirem qd sacerdotis ee
gsueuit Certus ergo turbam volens
necz uos deserui coactus repugnare
no noui. Dole potero. potero flere potero ge
mere adusus arma milites gothos qz
lacrime mee sut. Talia mumenta st
sacerdotis aliter nec debeo nec possum r
sistere fugere aut z relinquere eccliaz no
soleo neqz gfuonibz pene metu fcm me
pterm. Scitis z uos ipi qd imparoribus
soleam referre no cede suppliciis b me li
bet offere nec metue que pant. Vtinaz
cem securq qd eccla heticis nume... tra
deretur ad palaciu impatoris nec... sibi
si hoc gueniet sacerdotis officio ut i pallacio
magis ctarem qd in ecclia Sz in cosistorio
no reus solet xpus ee sz iudex Cam in
eccla fidei agcedam qb abimat Siquis g
fidat huc ueniat | inimicos caritate habebat
Vidsuos etc in | in epla in sine etatu
decadere pq pin | dinici pq lecones ac
Sequiā aut die cetie | qz tctatu dimissi ca
thecuminis symbolu aliquibz gpetetibus
in baptisteri tradeba basilica Illic nuci
atu e mi gpto qd ad porciana basilica de pa
lacio decanos misissent z uela suspenderent
pli pte eo pgte ego tn mansi in mune
missa face cepi Du offero raptu gnou
applo iuru castulu quedā que pbrim
dicent arrian. hunc aut in platea offen
derāt circueutes amanissime flere z rogā
re in ipa oblacōe dm cepi ut subueniret ne
cuiq sanguis ica ccie fiet ete ut meq sang
wis psalute no solu ppli sz etia pipis ipis
effunderetur Quid mlta. amissis pbris z dy
aconibus eripui inmie viru | pz eciam
Erat ghosq in suo pplo ut sup | in g spaci
impatoris. Vn de ualētiniano ipatore de
functo Cr ei fuat publicq aduersarius re coali
atus. Vn ambrosio erat cuens ut filius sc
scribit in epla pri ad theodosiu in morem
Doleo eni. fateor dolere acerbo Nō solu
qd in matura etate valetinianus augustus
decessit sz eciā qd in formatq fide ac tuis
institutis tanta deuocoez erga deu nri i
duerat atqz tanto in me tribuat affectu
ut que añ psequebatur nunc diliget Que an
aduersariu repellebat nunc ut patre putaret
Nec ego no p te oracōne i iure uetibex
pmissis pte testimonio guisiois illud eius ali
eni hoc suū Cr cu in sui suo sibi ita tomt

ut inuris psuasionem excluderet Ille se ame
nitu pse febat ille ut sedulim pre desi
derabat Mesilato aquibusda mei adue
tus nuctio ipaciter pstolabatur Cu n et
illis ipis publica doloris diebus cu sanctos
z frimos sacerdotes dnd uiera gallias hret
ut a me tu sacris baptismatis iniciaret
scribendu erd z si no robilit amabiliter
tn erga me suu studiu testificatus e huc
ego no intimo anhelem spu sectetisqz me
atqz aīm insitibus amplectar ymo mag
magis mortuu Cruat ego dno deferā
grās qd ita nymc gūsus eet qd ita enda
tus qi semorus augustz etatis more indu
ysqz qi clemēcie tue qd eu no solū regno rd
didisses Sz et qd e amplius instituisses
fidei z pietatis tue disciplinis Hut certo
non doleam eum integru ang sactoz que
desideauit adipisceretur gratiā repentina
obisse morte Desiccasti aīm qd et ipe
dignatus est referre testimoniu meo dolori
Te impator arbitru teneo affectus mei
te mee mentis inceptorem sz flendi extra
alias no decerit | impatorem in scda e
Ad eudem eciam | pla inqua pq psuasioz
qd fecit de matia prius allecta i epla
in ad sororem suam sublica k. ita geludit
hec ego impator z amore z studio tui m
hunc sermonem contuli Debeo eni benefi
cus tuis qbus me petete libasti plimos
de exilijs de carceribus de ultie necis penis
ut malebam psalute tua et offensioē
cui tui no timere Nemo maiore fiducia
utitur qz qui exaffectu diligit Nemo cre
det ledere qui sibi gsulit ne tot amore
gtemptam augeuqz sacerdotis gratiā amit
tat z tn no dampnu grē depcor sz salut
Ambrosij eloquēcia cu aucturia pietini
puritate fidei atqz iusticia pz in eadem
epla in principio | fere cuius sic Sz iniq
Exitus sp iugibz | tanto in estu sui qnto
nunc cu video m1 cauedu neqd sit qd pas
batur m1 et de sacleciu pecto Itaqz peto
ut paciēter sermonez meu impator au
dias Nam si indignus sum qui a te au
diar indignus su qui p te offerā Cui
tua uota cui tuas ganittas ptes Ipe
ego non audies eū qd pte audiri velis
Non audies pse agentem qd pro alijs au
diat dns Nec ueris iudiciu tuu ne cu
indignu ueris qd audias indignum
feceris qui p te audiatur Sz nec impalē

est libertatem dicendi negare neqz sa
cerdotale qd sentias no dicere Nichil eni
in uobis imperatoribus tam pplare et tam ama
bile est qm libertatem in hijs etiam diligere
qui obsequio nobis milicie subditi sunt
Siquidem hoc inter est inter bonos et malos
principes qd boni libertatem amant seruitu
tem improbi Nichil enim in sacerdote tam
periculosum apud deum tam turpe apud ho
mines qm qd senciat non libere denunciare
Siquidem scriptum est Et loquebar in conspectu
regum et no confundebar Et alibi fili ho
speculatorem te posui domui israel in eo
inquit ut si auertatur iustus a iusticiis suis
et fecerit delictum Quia no distinxisti ei hoc
est no distinxisti qd sit cauendum no reti
nebitur memoria iusticie eius et sanguinem
eius de manu tua requiram Tu autem
si distinxeris iusto ut no peccet et ipse no
peccauerit iustus uita uiuet qr distinxisti
ei et tu animam tuam liberabis Malo ergo imperator
bonorum in esse tecum qm malorum consorcium
Et ideo clemencie tue displicere debz sacerdotis
silencium libertas placere Nam si silencio
periculo inuolueris libertatis bono iuuaberis
Non ergo importunus indebitis me inferio
alienis et ingero Sed debitis obtempero man
datis dei non obedio Et facio primum tui amo
re tui gratia tue studio conseruande salutis
Si id in uel no creditur uel inhibetur Dico sa
ne dei offense metor Nam si meum periculum
meum ausus eris patienter me pro te offerre
sed no libenter Malo enim sine meo te ac
ceptum deo esse et gloriosum periculo Sin autem si
lencium mei dissimulacionis culpa et me grauat
nec te liberat malo importuniorem me qm in
utiliorem aut turpiorem iudices Siquidem
scriptum est dicente sancto apostolo paulo cuius
no potes doctrinam refellere Insta opor
tune importune argue obsecra increpa in
omni paciencia et doctrina Habemus ergo nos
cum displicere plus periculi tali sit presertim
tu etiam imperatoribus no displiceat suo
quicqz suggeri munere et pacienter audiat presulo
suggerente officio imo corripiatur si non
utatur milicie sue ordine Ergo in hijs
libenter accipitis qui uobis militant
Unde hoc in sacerdotibus pt molestum uideri
cum id loquamur non id quod uolumus sed quod iu
bemur Scitis enim lectum cum stabitis ante
reges et presides Nolite cogitare qd loqua
mini Dabitur enim uobis in illa hora qd

loquamini Non enim uos estis qui loquimini
sed spiritus patris mei qui loquitur in uobis Cum ergo
si in causis rei publice loquar quamuis etiam
iusticia seruanda sit no tanto astringar me
tu si no audiar In causa uero dei quem audies
si sacerdotem no audies cuius maiore pec
cator periculo quis tibi uerum audebit dicere
si sacerdos no audeat Noui te pium clemente
mitem atqz tranquillum fidem ac timorem
domini corde habentem Sed plerumqz aliqua nos
fallunt Habent enim aliqui zelum dei sed non
secundum scienciam Non quod hoc fidelibus animis ob
repat cauendum arbitror Noui pietatem
tuam erga deum lenitatem in homines
obligatus sum beneficiis tuarum indulgen
ciarum et ideo plus metuo amplius sollicita
tor ne etiam ipse tuo me perpetua iudicio
condampnes qd mea aut dissimulacione aut
adulacione prolapsionem no euitauis Sed
in me peccatum uidem no debent tacere
Scriptum est enim Et si peccauerit in te frater
tuus uade et corripe eum etc. usqz qd si no
audierit eos dic ecclesie Audiat ergo imperator
qd tam dei dissimulare no queam Valenti

Eadem audacia loquebatur manum
imperatorem in epistula in fine titulo contra
auxencium de tradendis basilicis

Asperiores temptaciones hanc esse cogno
uimus qui fiunt per mulieres Denique per eua
eciam adam supplantatus est eo qz factum
ut a mandatis celestibus declinaret Quo
errore cognito periculi conscie reus la
tere cupiebat sed latere no poterat et ideo ait
ei deus Adam ubi es hoc est quid eras
an non mihi esse cepisti ubi te constitueram
quo ipse tibi progressus es Agnoscis te nu
dum esse quia bone fidei amisisti perdidisti
folia sunt ista quibus nunc uelare te queris
repudiasti fructum sub folio legis latere
cupis sed proderis recedere a domino deo
tuo propter unam mulierem absconde te malu
isti relinquere speculum in dei incolatum
paradisi gratiam xpi Quid dicam qd et
heliam iezabel crudeliter persecuta est
qd etiam iohannem baptistam herodias
fecit occidere Singule tamen singulos iri quo
innoua longe multa eo temptamenta
grauiora uirtus infirmior sed plus periculi
Succedunt sibi mulierum uices alternant
hoc contra uaciantur seniores quem
utitur protexitur regis innuria Crucio
ugitur est aduersum hunc uinculum qui

omnes

Nota

temptaciones non quia non me sed eciam pre
timetur Mandatur denique trade basilicam
Respondeo nec michi fas est tradere nec tibi
imperator accipere expedit Domum priua
ti nullus potest iure temerare domum
dei existimas auferendam allegatur
imperatori licere omnia ipsius esse vniuer
sa Respondeo noli te grauare imperator
ut putes te in ea que diuina sunt imperiale
aliquod ius habere Noli te extollere sed si vis
diucius imperator esse Esto deo subditus
Scriptum est que dei deo que cesaris cesari
Ad imperatorem palacia pertinent ad sacer
dotem ecclesie publicorum tibi menium ius
commissum est non sacrorum Iterum dicitur
mandasse imperatorem debeo et ego vnam
basilicam habere Respondeo non licet tibi illam
habere Quid tibi cum adultera Adultera est enim
que non est christi coniugio copulata legittimo
Eciam cum fidei non uterentur ipsis im
peratoribus indignari quod patet in epistola ad
eugenium imperatorem qui sublata per
imperatores christianos ydolorum templis
reddiderat vii imperii ipsius epistole atque
decessionis in tali Timor dei omnes
sensus meos quatit quo dirigere assue
ui Nec unquam ab eo mentem deflectere
nec plus facere cuiquam hominis quam christi
gratiam Neminem enim faciam iniuriam si
omnibus deo preferam et confidens in ipso non
vereor vobis imperatoribus dicere que
pro meo captu sencio Itaque quod apud a
lios imperatores non tacui nec apud te cle
mentissime imperator tacebo atque ut
ordinem rerum custodiam statim recen
sebo que ad hoc spectant negotium Re
tulat vir amplissimus symachus cum
esset prefectus urbis ad valentinianum
auguste memorie iuniorem ut templis
que sublata fuerant reddi iuberet fuit
est ille pro suis pro studio et cultu suo
Itaque etiam ego episcopus partes meas de
beo recognoscere Dedi imperatoribus
libellos duos quibus significarem
sumptus sacrificiorum christianum virum non pos
se reddere non fuisse quidem me auc
torem cum tollerentur auctorem tamen fieri
quo minime debere Deinde quia
dare eos ipse sibi videretur non reddere
Quod enim ipse non abstulat tamen qui ipse
reddebat sed arbitratu proprio largiebatur
ad superstitionis impensas Postremo

si fecissent aut non veniret ad ecclesiam aut
si veniret futurum ut aut sacerdotem non
inueniret aut inueniret sibi in ecclesia
resistentem nec ad excusacionem obtendi
posse quod esset cathecuminus cum etiam cathecu
minis liceat non sumptus ydolis subministra
re Lecti sunt libelli mei in consistorio aderat
amplissimus honore magisterii militaris
bauto comes et rumoridus et ipse eiusdem
dignitatis gentilium nationum cultui a prin
cipiis impensus pueritie sue annis Valentin
ianus tunc cum audiret suggestionem meam
nec fecit aliud non quod fidei nostre ratio posce
bat acquieverunt etiam comites sui Pos
tea etiam clementissimo imperatori theo
dosio coram intimaui atque in os dicere non
dubitaui Cui intimata senatus legacione
huiusmodi licet non totus senatus poposcisset
insinuatori mee assercionem detulit Et
sic aliquibus ad eum non accessi diebus nec
moleste tulit quod non pro meis commodis fa
ciebam sed quod et ipsi et anime mee proderat in
conspectu regum loqui non confundebar
Et infra subdit in eadem epistola versus fi
nem inducens illud ii machabeorum iiii
quod rex anthiochus misit iudeis ut soluerent
argenti dragmas trecentas in sacrifi
cijs herculis qui soluerunt eos in fabricam
nauium qua historia narrata ambrosius
alloquitur ipsum imperatorem cauebant
Si potum in aliena potestate sit pro quod te opor
tuit facere imperator dubitari non potest
Denique que nemo cogebat ideo habebat
imperatore debuisti a sacerdote consulere Ergo
etiam tunc quod restiti et si solus restiti tamen non
solus nolui nec solus id suasi Certum quod me
et vocibus et apud deum et apud omnes
homines teneor aliud mihi non licere intellexi
aliud non oportere quod non potui tibi si credere mo
deste Certe depressi diu texique dolorem nulli
quisquam intimandum putaui dissimulare ue
ro mihi non licet tacere liberum non fuit Non etiam
in primo motu imperii tum [illegible] non rescripsi
qui preuidebam futurum Denique et postea
litteras cum ipse non rescriberem dixi hec causa est
quod extorquebitur mei arbitror Tamen
ubi causa emersit officii mei pro hijs quos solli
citudinem sui gerebant et scripsi et rogaui
ut ostenderem meam dei timorem michi
iustitiam esse nec plus adulacionem quam animam
meam Ambit non in quibus vos rogari
decet ecclesie me exhibere sedulitatem

ptati debitam sicut et scriptum est Cui hono
rem cui debitum tributum tributum Nam cui
priuato decaluerim corde in animo quod ei
non deferre imperatori Sed qui nobis deffi
nitis patimur ut deferamus ei quod imperi
um uoluit auctorem probari deus audacia
Patet etiam eius preu contra imperato
rem per xana religione in libello que fecit
ad ualentinianum imperatorem quod senatum p
stus urbis aram uictorie reponente expte
Concio fidem tuam xpiane sacerdos senatus
Omnes quererem episcopi non incredibile hoc re
pentinum ad aures peruenisset hominum quod tale
aliud esset uel in consistorio suggestum tuo uel
a senatu petitum Sed absit ut hoc senatus
petisse dicatur pauci gentiles communi utun
tur nomine Nam et ante biennium ferme cum hoc
petere temptarent Misit ad me sanctus
Damasus Romane ecclesie sacerdos iudicio dei
electus libellum quem xpiani senatores dede
runt equidem innumeri postulantes nichil se tale man
dasse non congruere gentilium istius modi peti
tionibus nos prebere consensum questi etiam pu
blice priuatimque se non conuenturos ad curiam
si tale aliud discerneretur Dignum est temporibus
uestris hoc est xpianis temporibus ut dignitas
senatoribus xpianis abrogetur quo genti
libus senatoribus prophane deferatur
uoluntatis effectus
Et ibidem infra
Conuenio fidem tuam neque uel uideas
quod huius petitionem gener
aliud teseas uel in huius rescripto sacrilegium sub
scriptionis adiungas Certe refer ad parentem
pietatis tue principem theodosium quem super
omnibus fere maioribus causis consulere consue
uisti Nichil maius religione est Nichil
sublimius fide si ciuilis causa esset diuerse parti
responsio seruaretur Causa religionis est episcopus
conuenio detur michi exemplum misse rela
tionis ut et ego plenius respondeam et sic de omnibus
consultus clementie tue parens respondere dignetur
Certe si aliud statuitur episcopi hoc equo
animo pati et dissimulare non possumus licebit
tibi ad ecclesiam conuenire sed illic non inuenies
sacerdotem aut inuenies resistentem Quid
respondebis sacerdoti dicenti tibi munera tua
non querit ecclesia quia templa gentilium
muneribus adornasti ara xpiana dona tua re
spuit quia aram simulacris fecisti uox enim
tua manus tua et subscriptio tua opus
est tuum Obsequium tuum dominus ihesus recusat
et respuit quoniam ydolis obsecutus es Dixit

enim tibi Non potestis duobus dominis seruire
pinsecripta tua sacrate deo uirgines non habent
uenditant uirgines ueste Cur sacerdotes
requiris dei quibus petitiones gentilium
prefulsisti alieni erroris societatem suscipere
non possumus Quid respondebis hiis uerbis pu
erum te esse lapsum Omnis etas perfecta est
xpo et omnis etas deo plena est Puericia
fidei non comprobatur pueruli et xpm intrepi
do aduersus persecutores ore confessi sunt
Ita simili contra legem ab imperatore latam
audacter loquitur in sua epistola siue tractatu
de tradendis basilicis sermone allegato post
medium ita dicens de auxencio Facit tantam
Hic etiam in auditorio plenus sanguinis
plenus cruoris qui quos non potu
erit sermone decipere eos putat gladio esse
feriendos cruentas leges ore dictans ma
nu scribens et putans quod lex fidem possit
hominibus imperare Non audiuit et id quod
hodie dictum est quoniam non iustificatur homo ex
operibus legis et quod ait per legem legi mor
tuus sum ut deo uiuam id est per legem spiritualem
carnali interpretationi legis est mortuus carnali
Et nos per legem domini nostri ihesu xpi mor
tui sumus huic legi quam sanciuit decreta perfidie
non lex etiam contrectauit sed fides xpi lex
enim non est ex fide Iustus autem ex fide
uiuit Qui autem fidem repudiat et legis
uia peribit ipse se testatur iniustum quia
iustus ex fide uiuit Hanc ergo legem quis
sequetur qua firmatur ariminense conci
lium in quo creatura deus est xpus
Et quod constanter contra imperatorem astitit
pro catholica fide et statu ecclesie contra hereticam
prauitatem patet ibidem infra ubi sic scribit
de se ipso Sub undique auxencius aduersa
riam partium suorum confugit de im
pante uult in iudicium commouere dicens in
dicare debere adolescentem catheceuminum
sacre lectionis ignarum et in consistorio iudica
re Quasi uero superiori anno cum ad pala
cium sim petitus cum principibus primatibus
ante consistorium tractaretur cum imperator
basilicam uellet eripere Quo ego tunc
aule contemplatione regalis infractus
sum constantiam non tenuerim sacerdotis
aut inuito iure discessum Nonne
meminerint quod ubi me cognouit populus
palacium petisse Ita irruit ut uim eius
ferre non posset comes militum
cum expeditis ad fugandam multitudinem

egresso obtulimit omes neci p fide x
Nomine tue rogatus sum ut p plm
multo sermone mulcerem Iurderem si
dem q basilicam ecce nullus muadet
Et cu p bnsito meo sit offin postlata
tu q p plus ad palaciu venisst in mu
dia comota est Inhac q mudia me
redire desidant Reuocam p plm z tu
mudiam no euasi Eternam fidem in
uidiam q paradiam ego arbitror non
timendam Quid em timeamus pro
xpi nomine ni forte illud me moue d
q aut ego non d impator vnaz basili
cam accipe ad quam predat z put w
ambrosius posse q impator ut impa
tori p deuti facultatem neget Et cu
dnt apphende simones nros gestiut
sicut iudei q usuto sermone xpm tep
tabant dicetes mgr lic tributu dare
cesari anno Semp ne detessare simul
dei mudia q mouetur z hoc ad calup
nia sibi accessit impietas ut impiale
nomen obtendat z isti put dre q eaz
non habeat sacrilegiu quor imitatur
Elegant eadm qtra ipm magistrum
auxenciu disputare paratus erat vnde
mcad epla sui tractatus z sr mo sp tu
Hec ego fres coram ipo apud nos ple
nius disputarem s̄ cu ignaros nos
ee fidei nrm refugit examen et genti
les quosdam quatuor aut quinqz ferme
homines elegit cognitores sibi Si tm a
liquos elegit quos uellem ad ee mec
tu om non ut de xpo iudicent s̄ ut
maiestatem audiant xpi tu illi iam
de auxencio pnunciarut cu tractat cot
tidie no crediderit Que maior eius
dampnato q q sine aduersario apud iu
dices suos victus est Ergo z ipoz sinaz
qtra auxencium ia tenemus z iqd ge
tes elegit mt dampnandus e q z apli
precepta dimisit cu aplus dicat audet
aliquis vrm aduersus alcm hns nego
ciu iudicari apud iniquos z no apud
scos aut nescitis q m sci de hoc mudo iu
Et infra ait | uos sapiens dicabut
Sic no e mt quisq qui possit iudicare
inter fres s̄ fr cu fre iudicio qtenditur
hoc apud infideles vides quia q ille
obtulit qtra auctem apli sit vos eligi
te utru auxencium an paulu sequi de
beamus mem Sz qd dicam de aplo
cu ipe dns clamat p p pham Audite
me p plus meus qui satis iudiciu quoz
in corde lex mea est Deus dicit Audi
te me p plus meus qui scitis iudicium
Dicit auxencius nescitis iudiciu vi
detis quia iam deu qtempnit i nobis
qui sinaim salutis reuocat re futat
oracli Audite nunc inqt p plus meus
dicit dns No dicat audite gentes non
dicit audite iudei Nam em ut p plus di
qui fuit p plus erroris est factus z qui
p plus erroris erat p plus dei ee cepit
quia in xpm credidit Iste ego p plus iu
dicat cuius in corde lex dina est n hua
lex no atramento scripta s̄ spu dei viui
no in carta s̄ in corde signata lex gre
no cruoris Q's ergo in iuria nb facit
qui recusat vrm an qui eligit audiaz
Nuctus iussi impatoris audiat sic
semp cu prudencia z iusticia videbit
vnd in epla in fine tractatu desuper dicere
Antea nunciatur in missu notariu qui
mandata deferret Concessi paululum
mandatu intimat Quid e iusto e iqt
ut contra placatu faces Video q placatu
sit ignoro qd ne teme e sim dicatur in
tercio hoc ait Cur pbros ad basilica de
stinasti Si tyrannus es scire uolo ut scia
qpadm aduersum te me p pare Retuli
dicens me nich impudenciu fecisse eme
eo tpe quo audieram occupatam esse
a militibus q termatu tm mo liberiorem
huisse multis adhortantibus ut eo p̄sem
dixisse tradere basilicam no possum
s̄ pugnare no debeo postea ud q cor
nouerim cortinas regias inde ee sub
latas tum p plus corre depostet dixe
isse pbros me tm noluisse re s̄ dixis
se credo in xpm q ipe in nobis fid faciat
impator Si hic tyrannus iu hco arma
s̄ in xpi nomine hco offendi corporis
mei ptatem Quid morātur ferire
si tyrannu putaret ueti iure a sacerdo
tibus deuota imperia no usurpata
z uulgo dici q impatores sacerdotium
magis optauit q impiu sacerdotes
xpus fugit ne rex fieret hemq tyran
nide mum Tyrannidis nra sacerdotis
infirmitas est cu in firmor inqt tuc
potens sum Caue tu ne ipe sibi tyra
nid facet cui deus aduersariu no exci
tauit Non homo hoc maximu dre

q̄ tyrannis ego sū valentinianū qui se
legationis mee obiectu queritur ad ytal
liam n̄ posse trāsire addidi q̄ nunquā
sacerdotes tyranni fuerūt sȝ tyrannos
sepe sunt passi Exactus est totus ille di
es in merore ppli scisse tamen ab illu
dentibus pueris cortinē regie Ego domū
redire no potui q̄ circūfusi erant mili
tes qui basilicam custodierunt cū fratribꝫ
Propterea cū timuisse videt̄ psalmos
imperator ipe uo immo etiam mortē
q̄ pȝ ibidem in fine | fortitudo plena co
gȝ grauiores motꝰ | motionis īperialia
uba iudicant Ego tyrann9 appellor ꝛ
plus eē q̄ tyrannus Naȝ cū imperatorē
comites obsecrarent ut pdiret ad ecclām
idqȝ petitu militū facē se dicēt Audit
sub iussit ambrosius uictū me tradituꝫ
Grauia pȝ hanc uocē scisit considera quā
uocem omēs cohorruerunt sȝ hic aliquibꝫ
exaspetur Denique etiam spali expssio
ne calligonis ppositus cubiculi man
dare michi ausus est Me viuo tu con
tempnis valentinianū Caput tibi tollo
Cui deus pmittat ē ut impleat q̄ mi
naris Ego eni pacior q̄ epi, Tu facies
q̄ spadonis atqȝ utinam dnus auertat eos
ab ecclā in me omnia tela sua queuant
meo sanguine siti suam expleant
Ambrosij constancia contra hereticos prin
paliter pcius arrianos patuit sicut ipe
meminit in tractatu sup ps xxxvij et sup
de naboth interscios heretur q̄ vij
maioꝝ suoꝝ hereditatem ne regi cedē
putauit eē credendam ꝛ lapidari malu
it ut vineam suam non daret in directā
tionē hereditatis maiorū fides uā est ex
titit arriam regali submitti potentia
qui templū dni putarent sibi eē tra
dendū supplicia acerba mutates, sȝ absit
ut a pius mentem dño fincetem spondē
nīe magis pene formido q̄ forma pie
tatis non pualuit pfidia, q̄ fides resistit
Propterea ipm despiciebat auxencius
q̄ hereticus q̄ imperiali fauore suffultus
Vn in pma epla siue tractatu de basilicis
tradendis sic dicit | agitur de istis etiē
Eligat q̄ sequatur | sacerdote Si audierit
pplus illū ꝛ putauit melius disputare
sequat̄ eius fidem no inuidebo Omit
to q̄ iam ipe pplus iudicauit taceo q̄
pȝ pietatis tue quietem futurum spō

spondit si elatis susciperet sacerdocium hac
fidem secutus sum pmissoꝝ Et si de ali
quorum peregrinorum assentacione se
iactet ibi sit xpus vnde sunt hij q̄ eū
epatus nomine eē donandū Nam eo
uc epm nouit nc nisi se sicut | contra eū
Constante se demonstrat | de cā ca
tholicorū eandem ueritatem tenencium
ibidem infra | ambrosius ut pp se dicat
Non tanti e | sacerdociū no tanti vīng
uita quanti est dignitas omī sacerdotum q̄
de consilio ista dictaui intimantibus ne
forte gentilis eēt aut iudeus aliquis
qui ab auxencio eēt electus quibus cre
dēmus de xpo triumphū si de xpo iudi
cium committemus Quid illos aliud de
lectat n̄ x̄ iniuriam audire quid illis al
pt placere n̄ q̄ absit ut xpi diuinitas
Cruam constancia cā in dis denegēt
putando q̄ corporaliter resistendo etiā ipi
imperatori nobilem eē demonstrat ibi
dem infra in fine | nāe tot epos fati
gari qui etiā si an | licet no sit pp vini
gelus de celo eēt pati etiam n̄ no debē
pferri tu audies synodum congregari scripe
no decero Tolle ergo legem si uis eē certā
venissem imperator ad consistorium cle
ntie tue ut hec coram suggererem si uel
epi uel pplus remisisset dicētes de fide
in ecclā coram pplo debere tractari atqȝ
utinam imperator no denunciasses ut quo
uellem pgerem cottidie pdibam, nemo
me assuabat Debuisti me quo uolu
eras destinare que ipe omnibus offerebam
Nunc michi a sacerdotibus dr̄ no multū
inter eē utrū uolens relinquas an tradas
altare xpi Cum eni relinqueris trades
atqȝ utinam liquido mi pret patere q̄
arrianis ecclā minime traderetur sponte
me offerem tue pietatis arbitrio Si si ergo
salus mea strepo etiam de alijs omnibus
euadendis ecclijs est preceptum Vtinam
confirmetur ut ecclijs nullus molestus
sit Opto ut de me qualis videtur sina
pferatur Dignater igitur imperator acci
pere q̄ ad consistorium venire no potui
Ego in consistorio n̄ pte stare no didici
ꝛ intra pallacium certare non possum Qui
palacij secreta no quero nec noui
Pro ipa etiā ꝛ ecclie rebus sic resistebat
ambrosius imperatori in sua epla siue trac
tatu de predictis re Cum eēt ppositum

ut ecclesie vasa iam traderem. hoc rescripsi: si de meis ut aliquid posceretur, aut fundus aut domus aut aurum aut argentum, aut quod mei iuris esset, libenter offerrem. templo dei nichil posse decerpi, nec tradi a me quod custodiendum, non tradendum accepi. Deinde consulere me etiam imperatoris saluti, quia nec michi expediret tradere, nec illi accipere. accipiat ergo vocem liberi sacerdotis. Si vult sibi esse consultum, recedat a Christi iniuria. hec plena humilitatis sunt, et ut arbitror plena affectus eius quem imperatori debet sacerdos. Sed quia lucta nobis est non solum adversus carnem et sanguinem, sed etiam quod gravius est adversus spiritualia nequitie que sunt in celestibus.

Sic facere se debere probat ex scripture et rom ibidem.

quod lectum sit hodie Naboth sanctum virum possessorem vinee sue interpellatum petitione regia, ut vineam suam daret, ubi rex succisis vitibus olus vile sereret, eumque respondisse: Absit ut ego patrum meorum tradam hereditatem. regemque contristatum esse quod sibi esset alieni iuris ratione instante negatum, sed muliebri consilio deceptum. Naboth vites suas vel cruore proprio defendit. Sed ille vineam non tradidit suam, nos tradimus ecclesiam Christi? Quid ergo a me rebelle est contumaciter? Dixi enim conventui: Absit a me ut tradam Christi hereditatem. Si ille patrum hereditatem non tradidit, ego tradam Christi hereditatem? Sed et hoc addidi: Absit ut tradam hereditatem patrum, hoc est hereditatem Dionisii qui in exilio in causa fidei defunctus est, hereditatem Eustorgii confessoris, hereditatem Mirocli atque omnium retro fidelium episcoporum. Respondi ego quod sacerdotis est; quod imperatoris est faciat imperator.

Per scripturam novi testamenti alia voce probat idem ibidem ista:

Et tu videte quanto peiores usque sicut arriani sunt quam iudei. Isti querebant utrum solvendum putaret cesari ius tributi; isti imperatori volunt ius dare ecclesie. Sed ut perfidi suum secuntur auctorem, ita et nos quod nos dominus et auctor noster docuit videamus. Considerans enim Ihesus dolum iudeorum dixit ad eos: Quid me temptatis? ostendite michi denarium. Et cum dedissent, dixit: Cuius ymaginem et superscriptionem habet? Respondentes dixerunt: Cesaris. Et ait illis Ihesus: Reddite que sunt cesaris cesari, et que sunt dei deo. Ergo et ego dico illis qui michi obiciunt: ostendite michi denarium. Ihesus cesaris denarium vidit et ait: Reddite cesari que cesaris sunt, et que dei sunt deo. Numquid decem basilicas occupandas potuit denarium offerre cesaris? Sed in ecclesia unam ymaginem novi, hoc est ymaginem dei invisibilis, de qua dixit deus: faciamus hominem ad et cetera.

Non temporalia nec sua propria sed ecclesie defendebat constanter et iuste in epistola .iii. sine tractatu de ipsa recitata sepe dictis.

tribus et tribunis. Conveniebar ipse a comitibus ut basilice fieret matura traditio, dicentibus imperatore iure suo uti, eo quod in potestate eius essent omnia. Respondi: Si a me peteret quod meum esset, id est fundum meum, argentum meum, ius huiusmodi meum, me non refragaturum; quamquam omnia que mea sunt essent pauperum. Verum ea que divina sunt imperatorie potestati non esse subiecta. Si patrimonium petitur, invadat; si corpus, occurram. vultis in vincula rapere, vultis in mortem? voluntati michi est. Non ego me vallabo circumfusione populorum, nec altaria tenebo vitam obsecrans, sed pro altaribus gratius ymolabor. Horrebam quippe animo cum armatos ad basilicam ecclesie occupandam missos cognoscerem, ne dum populus sibi basilicam vendicat, aliqua strages fieret que in perniciem vergeret tocius civitatis. Orabam ne tante urbis vel tocius Italie busto superviverem. Detestabar invidiam fundendi cruoris, offerebam iugulum meum. Aderant gothi tribuni, adoriebam eos dicens: propterea vos possessio Romana suscepit ut perturbationis publice vos prebeatis ministros? Quo transibitis si hec deleta fuerint? Exigebatur a me ut conpescerem populum. Referebam meo iure esse ut non excitarem, in dei manu ut mitigaret. Postremo si me incentorem putaret, iam in me vindicari oportere vel abduci me in quas vellet terrarum solitudines. Hiis dictis illi abierunt. Ego in basilica veteri totum exegi diem. Inde domum me recepi cubitum, ut si quis abducere vellet inveniret paratum.

Ambrosius propterea non timebat mortem in .ii. epistola sine tractatu de eadem re.

Tum imperator ille duas in ministros suos tamen auferetur in ulnibus corporis mei expiendum arbitratur. Ego si fres vulnerib

que pro xpo excipimus non esse supplicia qui
bus inferi non cruciatur sed purgatur Omni
te quesso esse etiam et spectatores nos esse
decet Considerate quod siquidem hic ciuitas
tal athletam uel alterius nobilis artis peritum
optat fieri etiam Cur in maioribus re
pudiatis uel in moribus uelle consueuistis
non metuit arma non barbaros qui mortem
non timet qui nulla carnis uoluntate
retinetur Certe si dominus huic etiam
nos deputauit frustra pugiles tot noc
tibus et diebus custodias exhibemus ipsis
tristi uoluntas Dimisit est enim dominus in
ihesus Hec est fides mea et ideo quod fieri man
dat implebitur nec quemquam diem obu
iare sine Audistis hodie quod lectum sit pul
lum sibi asine saluator per apostolos iussit ad
duci mandauitque ut si quis resistet dicetur
dominus operam eius desiderat Quid si nunc pullum
istum asine hoc est eius animal quod graue
sarcinam portare consueuit sicut est humana
conditio cum dixit Venite ad me omnes qui la
boratis et onerati estis et ego uos reficiam
Tollite iugum meum super uos quia leue est
Quid si in qua pullum in qua istum
adesse non iussit adducere missis apostolis illis
qui iam exuti corpore incomprehensibilem
oculis nostris angelorum speciem ceperunt
Nomine si ab aliquo resistatur dicens
dominus operam eius desiderat si resistat quisquam custo
diis qui ab aliquibus forsitan constituti in
deuntur Sed qui nos hic diligit multo
amplius diligit si sinat fieri hostiam xpi
quia dissolui et cum xpo esse multo melius
est si manere in carne magis necessarium propter
uos Nichil est ergo quod ueamini fratres dilectis
simi scio enim quod quicquid passus fuero pro xpo pa
tiar et legi quod eos timere non debeam
qui possunt carnem occidere et audiui dicen
tem qui perdiderit animam suam propter me
inueniet eam Ergo si uult dominus certum
est quod nullus obsistat Quid si adhuc im
differt etiam quod ueniunt Seruum xpi non
custodia corporis sed dei prouidentia sepire
Ibidem infra hoc ipsum de- consueuit
clarat | ipso domino summam ex quo quem uo
ut de | luit passus est et cum quereretur inue
tus est quando hora non uenerat passionis
per medium querentium transiebat et uolentes
eum tenere non poterant Quod utique eui
denter ostendit quia quando dominus uult unus quisque
inuenitur et capitur Quid autem differt

etiam si queratur quenam odiis non tene
ergo ipse non cotidie uel insistendi gratia pro
dibam uel pergebam ad martires non regi
am palam pretexebam eundo et redeundo
et tamen nemo me tenuit cum exturbandi
me haberet ut prodiderunt per eam uoluntatem
dicentes Exi de ciuitate et uade quo uis
Exspectabam fateor magnum aliquid aut
gladium pro xpi nomine aut incendium
At illi delicias michi sed passiones suas
exhiberet Nemo ergo turbat uos quod aut pacem
mortis prauarant aut dura ut uidebatur
sibi aupencm ipsius qui se dicit episcopum omnem
iactata plerique narrabant percussores pre
missos penam mortis esse decretam
Nec illa timeo et ista non desero Quo
enim abibo ubi non omnia plena gemitus sunt
atque lacrimarum cum pectus iubentur eici
catholici sacerdotes resistentes gladio fe
rire curiales proscribi omnes nisi manda
tum impleuerint Et hoc ipsi manu scrip
tore dictata qui se ut probaret doctissimum
v fetus non amisit exemplum legimus
enim prophetam quod uidit falcem uolantem hanc
imitatus auxentius gladium uolantem
per omnes urbes direxit et sathanas transfi
gerat se in angelum lucis et in malum
mutatum eius potentiam Tu domine
ihesu uno momento tot populos quot in ipso
e trucidabat alios gladio alios sacrilegi
o in basilicam petit cruento ore sacrile
gis manibus Qui bonum prius lecto ridet
Peccatori autem dixit deus quare tu e
narras iustitias meas non conuenit pacis
et furori non conuenit et belial | epistola sine
Nichil timere se dicat meam | tractatu
ita finem | mulier dicunt quia ita constanter
Hec ut hu | exponis Sed incendia aliquis
gladium deportationem minantur Didi
cimus xpi seruuli non timere Non time
tibus nunquam est grauis terror Deinceps
scriptum est sagitte infantium facte sunt
plage eorum | tolanda in epistola in
Paciens ad omnia | sine tractatu decipiatur
In illa quoque basilica fertur quod plus pre
tiam flagitaret meam tunc ego hunc
aduersus simonem sum | iob qui sole
Audistis fili librum lecti | in munere
est decursus et tempore Sciuit excusu hunc
librum etiam diabolus in temptatione
quo uetus omnis sue temptationis
aperitur et proditur et ideo se hodie motu ma

Bn

Bo

iore concussit Sz gras deo nro qui nos
ita firmauit fide atqz pacia. unu iob
miratus ascendam omibus iob quos mi
rater inueni. In singulis nobis iob re
uixit. In singulis sancti illius pacia
z uirtus refulsit. Quid enim psencius
dici potuit a xanis uiris qz id qz hoc
in nobis scus spiritus est locutus. Roga
mus auguste no pugnamus no ti
meamus sz rogamus. Hoc xanos dec3
ut et tranquillitas pacis optetur z fidei
ueritatis qz constancia nec mortis reuocet
periculo. Est enim dominus psul qui saluos
faciet sperantes in se. Sz ueniamus
ad ppositas lectiones. Videtis dyabolo temp
tandi licenciam dari ut boni pbentur
Inuidet iniquus bonis pfectibus
temptat diuersimodis. Temptauit scm
iob in patrimonio. temptauit in filiis
temptauit in dolore corporis. Fortior in suo
corpe temptauit infirmior in alieno
Et michi meas diuicias qs in uobis
hec uolebat auferre z hoc tranquilli
tatis patrimonium dissipare cupiebat. Vos
quoqz ipos in bonos filios eripe con
tiebat pquibus ego cottidie instauro
sacrificium. Vos uiuius publice conbusti
perturbacionis conabatur inuoluere. Duo
igitur genera temptacionis excepi. Sed
fortasse quia infirmiorem me dominus
deus nouit adhuc in corpus meum no
dedit ptatem z si ipe cupiam z si offeram
adhuc me fortasse huic certamini imparem
iudicat z diuersis exercet laboribus. nec
iob ab isto cepit sed hoc consummat
Temptatus est iob nunciis coaceruat
malorum. Temptatus est etiam p mulierem
que ait Dic aliquod uerbum in deum z mo
rere. Videtis quanta subito mouebantur
gothi milites arma scorum pena
uictatorum. Aduitis quid iubeatur
tu mandatur trade basilicam hoc est
Dic aliquod uerbum in deum z morere
Nec solum dic aduersum deum sz etiam
fac aduersum deum. Mandatur trade al
taria dei. Vrgemur ergo preceptis regali
bus sz confirmatur scripture sermonibus
que iubet tamqz una ex insipientibus
locuta es. Non mediocris ergo ista tep
tatio. Nam qz aspriores temptaciones
has esse cognouimus que fiunt p mulieres
Patus ad martiu li. x. Bti in madte

lra. xxi. v. i. Require supra in plogo
Non timebat Detractatores in fine
pastoralis sui | usqz nunc in nris consacerdo
Sufficiat hucu | tibus paululum dila
tasse sermonem in quo eorum excellen
ciam simul z casum monstrauimus ne se
dentes in sublimitate honorum minime
requirerent pstorum motum z in solo se ar
dent sacerdotes nomine plusqz ope glori
ari. Et qz iam per hoc libello plurimos
michi sacerdotes qui hec que loquimur
agere nolunt infideliter esse detractatores
credo tamen pliores qui hoc agunt uel agere
dimittuntur fideliter pro bus oratores. Sz sicut
lactacionibus obtractatorum minime pgra
uamur sic demum pbatorum z sanctorum in
recorum orationibus adiuuamur. Age iam ut
scificans spus qui nos in hoc ope diuinis
inspiracionibus adiuuisti cunctos sacer
dotes adiuua z pstat ut faciant quod in hoc
opusculo ipe eloquium inspirasti ut eis una
mecum etiam eternas celorum regna qz sanctis in se
seculorum dare promisisti. Amen | in epla ii
Quo alio eligebat pati ut pz | ad theodo
sium imperatorem in qua scribit in se iudicari
supplicans qz ipe imperator iniquo epum
fuerat minatus pro eo qz uindicat eius ope
atqz causa iudeorum synagogam fuisse in
censam per hec uerba | tuam considerenius clem
Quid igitur si sic qz me | esse actum est orientis
militarium prid incensam esse synagogam
Idqz auctore factum epo. Iussisti pro iudicari
coniunctos ab ipo exedificari epo. Tunc tamen
astruo expectandum fuisse assertorem epi
sacerdotes et turbarum moderatores sunt
studiosi pacis ni cum z ipsi mouentur iniuria dei
aut ecclie contumelia. Sit ad iste epus fer
uencior in exustione synagoge timidior
iudicio. Non uereris imperator ne acquies
cat sentencie tue sine no puaricetur no timeo
Non enim quod futurum est ne uerbis resistat co
miti tuo. Nunc erit qz ut aut puaricatore
aut martirem faciat. Vtrumqz alienum
temporibus tuis. Vtrumqz psecutoris instar
Si aut puaricari cogatur aut martirium
subire. Vides quo inclinet talis exitus
Si fortem epum putas caueto martirium
fortiores. Si inconstantem declina lapsum
fragilioris. plus enim astringitur qui labilem
firmum coegerit. Hac proposita condicione pu
to dicturum epum qz ipe ignes sparserit ca
uas compulerit populos conduxerit ne amittat oc

casionem martiry Et primialidis subia
at ualitiorem Obtin indicati quo accipit
sibi aliorum absoluao siu gra hoc est
imperator qz proposti z ego ut nunc iug
uidicares Et hoc si crimen putares in
ascribens cr uius mandis inabsentes uidi
cum hes putem hes ostentem reu pala
mo qz ego synagogam incenderim Certe
qz ego illis mandauerim ne cet locus iquo
cristus negaretur | etiam miraculo patuit
Ambrosy sentas | quia eius ... etia
custodita fuit in ij epla siue tractatu de
tradendis basilicis ante mediu | gemat
Turbati estis qz aptas repistis | fores qs
captas odis quidam dic hospicia proiu
repit patefecisse mcoratur Inquo cog
nostit qz michil suffragetur humana custo
dia Ecce unus qui uincendi munus a
misit soluit mea unius uomina z custo
dias iussit Dns aut sue mnc custodiam
non amisit Nomne an biduu ut me
imstis etiam id reptu est qz apte leua ba
silice ingressus quedā puius fuit que
putabatis clausu ee atqz munitā Hep
serunt nepe armati basilicam explora
bant Hos atqz illos aditus recitate per
fusi sunt ut qz apta erat uidere no pos
sint Itaqz pessimas noctes qz aptum
fuit non ignoratis Desinite ergo sol
licitari hoc est qz xpus iubet z hoc ee
expedit Denique exempla uis lectis pse
rum Eliseus querebatur z a rege syrie
missus erat Exitus qui eum caperet c
circumuallatus erat Vndiqz cepit timere
eius famulus quia famulus erat hoc est
no erat libe mentis z libe ptatis petiit
apiri oclos eius sanctus propha ait Respi
ce z uide quāto plures sunt pro nobis qz contra
nos Et respexit z uidit angelorum milia
Aduertitis qz qz famulos xpi hij magis
custodiant qui non uidentur qz qui ui
dentur Sz et illi si custodiunt uris custo
diunt orationibus aduocati legistis nepe
eos ipos qui elizeu querebant ingressos
ee samariam ad eu ipm quem capere
cogitebant cum no solum no potuit
nocere sz ipius aduersus quem uenerant
intercessione seruati sunt | etiam ipm ims
Item diuino miraculo q | si fuiant gu
timait ad ipm in iii epla siu tractatu
de eadem re qz require supra in plogo
Item ibidem hoc idem innuit sic dicens

Ante lucem ii pedem limine extuli
circufuso milite occupata basilica idqz
a militibus imperatori mandatum sit
ut si prodire uellet hre copiam se ei psto
futuros si uiderent eum cu catholicis g
uenire Alioqui se adeu tecum que am
brosius cogeret cristianos prodire De ar
rianis nullus audebat qz nec quisqz
de ciuibus erat pauci de familia regia
Nonulli etiam gothi quibus ut olim
plaustra sedes erant ita nunc plaustrum
ecclia est qz cuiqz femina ita processit secu
suos omnes ceteros uehit Circumfusam
ee basiliam gemitu ppli cognoui sz
dum leguntur lectiones intimatur michi
plenam ppli ee basilicam etiam noua
maiorem uideri plebem qz cu cenit ee
liberi lectori efflagitari Quid plura
milites ipi qui uidebantur occupas
se basiliam cogito qz prepissem ut ob
stinetur a communionis consorcio ad conuen
tum nrm uenire ceperunt quibus
uisis turbantur mulierum animi pri
pit se una ipi cij milites se adorom
uenisse no ad pliud loquebantur Cla
mauit aliqua populus qz modeste qz consta
ter qz fideliter postebat ut ad illam ba
silicam pergeremus | tor gnusus est ut
Etiam ipe impa | in eadem epla siu
tractatu pz in fine quod reqre hic s
sub Vita sua cum timuisse uidet
imperator | doctrina erat sincera
Ambrosy | li ij De abraham c xiij
Hec igitur simplici expone studere
ad intellcm opinam z ideo no radios
geometrice nec tetragonum nunc phe
net confessionem ut aunt pitagorica
nec semper uirgines ut appellant eb
domadis numeros terra distinguam ma
nu nec mundum radio formaui nec celu
impuluere quemaug nec metra augus
tos abacos orbem concludam sz ueram
aprimus misticam unam ee salutem
xpi resurrectionem | in spirite et
Item in eodem li ij ca x | aplice tradi
Sed eo scripsi ut et aba | tione sacrifi
cij istius inceptationem secederem Velint
alij doctrinam pbare suam ego uiri
apsti timidus malo qz doctus uideri
qui ait Videte ne quis uos decipiat
p phiam z inane seductionem hom
sz elementa huius mundi z no secdm xpm

Unde le sup Bām maculati lca xxii
Utinam possim imitari illam. / s pmo
stulticiam quasi sapiens illud vnd hntez
amplas possiones s negligitem fructuu
incertu deo Illum vnd qui honores et
delatos sibi respuat doctrinam phie n
requirat eciam si ante cognouit cu sile
dissilet n requirendo dedisstat no querat
que sua sunt s et alijs sua conferat sibi
acquirat eterna hic pt dre s vbum tuum
intellem tribue michi Id est no s phos
no sm causidicos n sm mercatores huius
seculi no s architectos domorum s sm
verbu tuu Verbum quod est ue sapie
Honorq opm fundamentu ut sup illud
gstituat pphā auri cordis sui argentum
smonis sui lapides p̃ciosos opacionu
suarum ut opus suu labi z pire n posst
Doctrinaliter aut dicebit io li. ij. de
apologia dauid ca x. in principio
Ozciam redarguit senoz in pcacionib
aput etiam smo utendus est verum
q sepe ciam qnquagesimi psalm re
petimus no psupcoms s infirmitatis
ex m est. vno em die uel pangustias
intfemi ul pfragilitatis uocas. omem
seriem no possum explere tractatus
Propterea li. vi examero ca. ij.
Illud dicam quod michi psit ut meno
uerim ipm vu memetipm nouim
Docebat aut humiliter mera caritate in
rnplogo sui pastoralis | ta est dispensa
Nos quibus ubi credi | cio Et qui gre
gem xpi alendum nutendumq suste
pimus no sine ingentis pidi noxa nos
credimus euasuros si no s hunc modu
uiuamus aut eciam si minime pdicem
Et licz adhuc pdicanda nos rerum rtar
det uite huius improbitas inmitat nos
tamen precepti ntcitas Et ne eciam m
est si minime pdicauero z si susceptam the
saurum in terra defossum x in meo
corde diu occultaueo z lucrum dm vi
gpssam sub mdo recetauo z no sup can
delabrum pocam cuctoz oclis mani
festauo z claustra humane impine p
claues illas regni celoru quas in bto
petro aplo cuncti suscepimus sacerdotes mi
nime rseraro ut audire phoc merear
pligere mee modulo. Euge serue boe
z fidelis quia in pauca fuisti fidelis sup
multa te gstituam intra in gaudium
domini tui. Ego uti utens huius incepcionibus
et supplicans sub dei timore plingere pena
pcussus z amore smo inmutatus no ia
ad subitu loquor vulgus q inglter moue
gfuesu s ad ipos iam pdicatores multi
mea ubi agito z meis gsimus uelut obe
diens simus x cpius sacerdotibus antistes
ponti ficibus audacter pdicare salutis co
monitoria non retardabo ne progenitiaz
inueniet scec si hec meis consacerdotibus
caritatis intuitu progem uendicabo
aut pste uite me ee fateor cu depsta
uita alios moneo s potius cu hoc adi os
loqui audeo simul cu illis q loquor au
diam aggrediar iam diuina ope suffulte
facultate qua ualeo z eor pcibus adiut
ad quos m inspicit smo desideratum
capiam iter z in gremio cri gsacerdotali
positus ipos alloqr sacerdotes | na patuit
Eadem humilitas sua in docet | hoc supra
f ubi allegatur i fine pmi libri d tmi te
Erat aut eius doctrina utilis q uicia
rphendebat li. x. de sca vginitate pte pa
Quo in negocio eciam nos uocamur
in culpa qua tandem q nupcias p huius
illicitas vocent gio in eandem culpam
eciam iohannem baptistam z cui aliud
nichil forte legamus q pbetur in nobis
hoc solum gdempnetur in nobis q pro
batum est in ppha an erubescendu peu
huius errorem Errua ut cam aliam huic
ille martir repetite animo cam illius pas
sionis certe hoc sunt Non licz inquit tibi
eam vxorem hre si hoc de uxore homis
quanto magis de uirgine gsecrata Et hc
regi dcm est quanto magis dicendu puat
Erunt itaq dignitates q hic nullus hero
des atq utinam nulla herodiades No
liceat ergo pugnitate simonem dre Et
cur scptum est iudicate pupillo z iustifi
cate uiduam Et cur scptu est pres orpha
norum z iudices uiduarum Ergo castimo
nie z integritati deditas deseremus aut
eciam gdempnabimus | in castem psuade
Eciam r cutes z uirgini | bat eodem libro
Nec quidem publice arguo sed | infra
meipm defensatum uel accusari eius sug
z ni fallor accusatores inn plicz deus p
horum ergo affatus redarguere malo q
psonas pdere Ant aut inuidia hec est
quia suadeo castitatem Cui hoc no libn
ter accipit ipe se pdit virginitatem iqt

docet et psuadet plurimis. Utinam quiter utinam tanti ceteris placetur affectus non necessarium presidiam si efficaciam recognosceretis atque utinam me potius argueretis quam sermonibus crederetis. Sed vereor ne prevaricatores michi apposuisse videar qui me alienis commendent laudibus. Initiatas igitur sacris misteriis et consecratas integritati puellas nubere prohibes. Utinam possem revocare nupturas. Utinam possem flammeum nuptiale pio integritatis mutare velamine. An indignum videtur ut consecrate virgines a sacrosanctis altaribus non abducantur ad nuptias. Et quibus licet sponsum eligere non licet deum preferre. In mezo sacerdotio imitatur ut pro opprobrio michi cedit quod semper exspectavit ad gratiam sacerdotii iacere semina integritatis et virginitatis provocare.

Erat eius doctrina solida ad salutem audientium. vii. li. ii. De Caym et abel ca.

Hunc cibum michi qui vult. xiii. attritus meditatione ac politus cor hominis illud celeste manna confirmet. Sed non onerose tritum ac politum accipimus eo quod celestium scripturarum alloquia. Diu terere ac polire debemus toto animo et corde usantes ut succus ille spiritualis cibi in omnes se venas anime diffundat. Ergo si tamquam pubescens adolescat fides quam defectum senescentis devotionis ablegeret et spiritu servieat et congrua distinctione teneatur mensure legitime divisionis et assiduitas commendet gratiam. Erit sic illud pingue et tamquam adipale predicationis genus de quo dicit propheta. Impinguasti in oleo caput meum. Sicut enim agnus multo lacte pinguescit et sicut oves bene paste adipe nitent, ita apostolico succo pastus fidelium pinguescit.

Sic eius predicatio et ideo dicebat. Omelia in sermone quodam habito ad populum. xl. tempore quadragesimali ut sequitur. Ex qua die vobiscum esse cepi non cessavi omnibus vos diebus ammonere mandatis et partim hortando et partim increpando precepta vobis ingerere ut plenissime prius perfici eritis non nullis autem durius ingerentis exstiterim. Preterea enim me sibi gratulatus est quisque sermonem meum libenter amplexatus est. Durum autem ingratum sensit qui constantiam suam predicatione mea perussam esse condoluit. Sed nichil mea interest. Domino sine pietate sine censura christus annunctietur

in ubi communis et ipsa censura sit pietas. Severo enim negligentiores filios adhibet ut timore discant quod amore neglexerant. Non quod omnes filios non equaliter diligat pater sed quod in indulgentia patris sit per diversitatem morum exhibere pietatis affectum ut blandum filium exhortatione provocet contumacem vero austeritate devincat. Si correctionem sentimus quem hunc amore liberat in severitate castigat. Predicabat perseveranter in sermone eciam humiliter. Quem fecit in die sancti alexandri nepotis et theodoli martyrum. Audistis quam tum me nate est dicere et vos. Eciam opportunum prosequi cordis infirmitas possit pro isto omnes excusari eciam si ego infirmitando preceptum vos exequendo mandatum. Sed quam in bicallitate preclinium quo magis quam ore dicere valeamus. Excuset nos in devotione quos non excusat predicationis oris. Hoc est et si a laudibus domini lingua cessamus, annunciabimus tamen eius opibus fidei apprehendere. Si non loquimur verbis eius gloriam saltem exequamur eius gratiam quam dicis facta potiora sunt. Nam dominus in ewangelio ita dicit. Qui fecerit sic et docuerit sic magnus vocabitur in regno celorum. Videns igitur quam precedit factum subsequitur doctrina. Siquidem bene facere prima doctrina est. Cessantibus enim verbis hoc ipsum docet hominem opus optimum videtur. Certe et si vocem aures non excipiunt virtute tamen corda compunguntur. Et nemo cum bonum factum videns non gratulatur imitari imitetur ac velud tacito magistro utens eius exemplo doceatur. Deus igitur facta precedunt, ymmo sine factis dictum nichil putant. Nam et dominus sic voluit et sic docuit. Ne sine bono opere verborum inutilis esset et si speciosa iactantia. Melius docemur quam facto quam voce. Etiam reprehendebat acriter. Unde in sermone quodam de apostolis petro et paulo ut sequitur. Arbitror fratres dilectissimi quod anniore doctrina perfectius nulla vobis sacrario lectionum spiritualia dona largitus sum. Sed tamen vos increpans et arguens pro peccato sine aliqua predicationis consolatione dimisi. Volui enim vos hoc ipsum intelligere quam communiter peccavistis qui divina eloquia audire minime meruistis. Hec enim sacerdotum vehemens et copiosa vindicta est indignis quibusque spiritualia

celestium sacra non credere. nec sicut ait dominus dare sanctum canibus nec margaritas proicere porcorum pedibus conculcandas. Perdit enim celestis margarite gratiam quisquis eam fedissimo pectori includere conatur. Gemma enim sicut sacris non auro non quelibet margarita non preciosis monilibus non applicatur al. aptatur. Estote ergo aurum optimum. Estote monile preciosum ut possit in vobis margarita spiritualis induci. Margarita enim christus est dominus. Et negociator iste dives in evangelio venditis omnibus rebus suis emere festinavit. Et maluit omnes quas habuit gemmas amittere tantum ut unam emeret margaritam. Unde ergo fratres pro magnitudine quod administratis dilecti nolui vos administrare evangelice refectionis eloquia. sed magis gerere animose indignacionis iniuriam et primus vos verbis spiritualibus erudire ac sic margarite ditare muneribus. Malui nisi peccantium incusando acriter exasperare quam leniter dissimulando nutrire. Cuius sibi fecem non arguit peccantem quodammodo hortatur ut peccet. Volo enim putetis quod non de amore faciam vos sepe verberando. filius enim qui castigacione dignus est plus amatur. sicut ait scriptura sancta. Quem enim diligit deus corripit castigat autem omnem filium quem recipit.

Item in sermone beati ad populum in vincula sancti petri qui incipit ut sequitur

xl

Amarior fortasse fuit predicacio mea superiore dominica quam plerosque deceret acribus increpando severitate quemlibet. Et si presenciam quod aliquantis non blandimenta deferrent sed tristiciam erogaret. Verum michi merito. Ergo enim gaudeo sciens dicente apostolo tristiciam nichil esse leticiam. Cum enim auditor pertractat cum austeriori admonicione predicator tunc ei salus conquiritur quam tristicia emendacionis inducitur. Dicit enim beatus apostolus Nam secundum deum est tristicia salutem stabilem operatur. Hec ergo letor quia salutem operor cum obiurgo. Mereat licet filius mei asperitate sermonis me tamen delectat quia proficere illum intelligo per merorem ait sanctus apostolus. Quis est enim filius quem non corripit pater. non enim osculatur semper pater filium sed aliquando castigat. Ergo quando castigatur qui diligitur. tunc cura enim pietas exercetur. Hec enim et amor placatus fiunt quam dulciores sunt cum amarius inseruntur. Dulcior enim est religiosa castigacio quam blanda remissio. Unde ait propheta Dulciora sunt vulnera amici quam voluntaria oscula inimici. Ideo fratres post tot macerationis mee verba credo vos benignitate sensum percepisse de sacris libris aliqua conferamus. Sicut enim fons qui non solito humore distillat exagitatus fundis et ita largior invenitur ac primum ex eo turbida aqua producitur unda ut purior subsequatur. Sic ergo et civitas vestra exasperata quodammodo fuerat asperitate sermonis. Sed devocio facta est dulcedine pietatis. Turbulentum enim querela vestra animum forsitan retinebant. Sed iam eximiis moribus profluit quod pure.

Et in sermone de grano sinapis beati ad populum in die sancti laurencii quod incipit

Libet nos predicare et gratantur opus vestre dei facere manifestum est. Sed cum videmus plebes ex fratribus pigrius adventum convenire et domus proprie diebus inmine celestibus interesse misteriis predicamus inviti non quod nos pigeat loqui. sed quod negligenciores predicacio nostra gravat pocius quam emendet. Io inviti loquimur et tacere non possumus. Predicacio enim nostra in plebe aut regnum operatur aut penam. Regnum credulis. perfidis penam. Crimsibi enim fratres dimittas non interest satisnatio apud deum castrorum detector est dominorum. Nam quo excusare potest sacerdos die premium sibi deum preparans qui premium celeste contemptum prestaret cum curam facient anime sue negligite medicinam

In scriptis beati fuit Ambrosii doctrina cuius septima actatem inchoabat cum humilitate in primo primum lib de sancta virginitate

vitatis verbi toto. Si in celestis sermonem quodcumque ociosum fuimus locuti hemus preparare racionem. Vel si unus quisque servus credita sibi talenta gerere spiritualis que in nummulariis dividenda forent ut crescentibus multiplicarent usuris intra terram suam vel quam timidus fenator vel quam possessor abscondit. Non mediocrem domino requirente offensam incidit. Ille nobis videndum est quibus licet ingenium tenue utilitas tamen maxima eloquia dei credita populi fenerare mentibus necnon vocis quoque nostre postatur usura presertim cum studium ambitus dominus non preferimus inquinat. Unde sed bernardi aliud sua sunt

Maiorem siquidem pudoris periclo auditur
vox mea quam legitur liber enim non erubes
cit et quidem ingenio diffisus sed diem mine
provocatus ex officio sermonem meditari audeo
Nam volente deo etiam asina locuta est
Verum michi subitus prophetie spiritus oribus
constituto assistat angelus ergo qui muta
dum ora laxabo potest enim solvere impedimenti
impietate qui in illa asina solvit necesse. In
archa veteris testamenti virga floruit sacerdo
tis facile deo est ut in sancta ecclesia dei meis
quoque innuleis flos generet. Cur autem despe
randum quod dominus loquatur in hominibus
qui locutus est Deus vel rubo et dedig
natus atque utinam meas quoque in lime
et spinas. Erunt fortasse qui etiam in
minimis senabus aliquem incantum ducere
fulgorem quos spina nostra non inrat. Et
quibus de rubo audita voce nostra solvat
de pedibus calciamentum ut impedimentis
corporibus exuatur intus incessus. Sed hec
sanctorum merita miraculi. Utinam me spes
illa infructuosa adhuc sicut iacentem ex
aliqua illius parte respiciat ferret quoque
per triennium fructus et nostra sicut. Sed in
pectoribus spei. Utinam saltem ille evan
gelicus divine cultor vinee sicut meam
fortasse iam iussus excidere. Remittat
illam ex hoc anno usque dum fodiat et
mittat cophinum stercoris ne forte de terra
suscitat inopem et de stercore erigens pau
perem. Et qui submittere solea equos su
os allectant, laborum cursus suorum lucri
letitie servantes. Ne sicut ad hoc et illecebro
sa delicatum obumbrat perungo, medi
humilis ac altitudinem fragilis ad labo
rem mollis ad usum, stilis ad fructum
ac fortasse mirentur aliquis cur scribere audeo
qui loqui non queo. Et tu si repetamus
que legimus in evangeliis scriptis et sacerdo
tibus factis ac nobis scriptis zacharias
propheta documento sit. Invenimet esse quos
non explicat et stilus signet. Cui si non
iohannes reddidit patri vocem ego quoque
desperare non debeo quod vocem licet nunc
accipiam si loquar christum, cuius quidem
generationem iuxta prophetiam deinde quis enar
rabit. Et ideo quasi servus domini familiare

Non versus finem sed libri | prodicabo
de ipsa re | in sancte virtutes non dic
hec ergo | tricenalis sacerdos, nunquam
culpa pain, usu indoctus licet sed in vitis e

doctus moribus. Et nutus et enim adolesce
usus potuit tam pura innocentia religionis
etate. Si quos hic flores divinis deinde
nite collectos legitis sinu. Non sunt
hec precepta virginibus sed de virginibus
exempla vere virtutis effigiem vera
depinxit oratio vere caritatis ymagine
quasi in speculo quodam sermonis istius con
tinuis resultere. Vos siqua est vero gratia
in halastis ingenio. Verum est quicquid
iste redolet liber. Et quoniam quot homines
tot sunt sicut defectatum est in sermone non
omnes sectant. Si quid decoctum maturi
probent. Si quid modestum pectoribus inhe
at graves pigrat. Si quid florulentum
cuius florulenta non impleret. Debuimus
sponse citare amorem. Sicut in canticis
Diliges dominum deum tuum. Debuimus
in nuptiis calamistris quibusdam eius
saltem oronis ornate. Sicut in canticis
Plaude manu et plaude pede. Debuimus
preciosos spergere thalamos rosis. Etiam
in hiis quiaque temporalibus nubenti plus
plauditur quam imparatur ne ante divina
offendant impia quam blandiri amor solet.

Cur etiam ex amore puorum molestie
tus sunt ad scribendum patet libro primo De officiis
capitulo viii. | Ad vos filios meos scribens
Nec eque impudens | huius psalmi prohemi
o usus sum quem psalmum propheta david
scripsit dicens tamen dedit. Ego vobis re
nendum suadeo delectatus eius sensu
profundo et virtute signatum. Adulterius
enim ex hiis que breviter libavimus et
silendi patientiam et oportunitatem loquendi
et in posterioribus contemptum divitiarum que
maxima virtutum fundamenta sunt hoc
psalmo doceri. Dum igitur hunc psalmum
considero succesit animo de officiis scribere
de quibus etiam siquidem philosophie studentes
scripsit ut panetius et filius eius apud
grecos tullius apud latinos non alienum
duxi nostro muneri. Ut etiam ipse scriberem.
Et sicut tullius ad erudiendum filium sic
ego quoque ad vos informandos filios me
os. Neque enim minus vos diligo quos in
evangelio genui quam si coniugio suscepis
sem. Non enim vehementior est natura ad
diligendum quam gratia. Plus certe dilige
debemus quos perpetuos nobis copulatumus
futuros quam quos tantum in hoc seculo il
li degeneres nascuntur frequenter qui

Ep

Co

dedecaant prem nos an legimus ut di
ligamus Itaque illi ueriate diliguntur
q non satis ydonea atque diuturna est
ad ppetuitatem diligendi ingrat uos
iudicio quo maximu caritati pondus
ad vim diligendi adiungitur probare q
diligas et diligere q electis de offi. amic.
Propterea ipm librum sic finiendo
concludit uos deposui fily q custodia
Hec apud tis manibus vris que utr
aliud pfitis heant uos probabitis In
terim multam copiam exemplorum
offerimus nam ppe omnia maior exempla
plurima quoque dicta hijs tribus inclusa
libellis tenentur ut si sermo nichil defecat
gre Series tm uetustatis quodam com
pendio expssa plurimum instructionibus co
ferunt Sequebatur aut in textu tuo
lacom de lxx ut appet li. sup dicam
maculari lra ve li. iii. phete uba
Y ma. lxx. iiiior sinam iungis se
ccta et hic sensus est planior et nichil
offensionis admittit q possit aliquibus
scrupulum commouere iam ita accipiamus
Greca codicem n hunsse q ut dicat
eodem li. o. liii. xvii. dicit viii. palios
Ego ingresso codice sic legi corrigi
Quam scripturam uolebat et emendaui
si oportebat viii in epla ii. ad sabinum impno
Remisisti michi libellos quos
tuo iudicio pbatores habebo lo misi a
lios n iudicy delectatus si pmissa ate
et petita amre uitate electus malo eum
tuo corrigatur iudicio si quid mouet p
q foras pdeat vn iam reuocari n
q facultas sit quod laudaui ate no abaliis
reprehendatur itaque arbitrum te corum
que postulas rogam neque enim legi an
mea que nunquam tribuo in uulgus sed tue
calculum uenire sine desiderium Non
est longi subsolij ista uel dicatos et moni
ut dei, et antiquus facile est tibi deimi
iudicare Ergo cre hunc in iuitatu tuo pde
uidio putam al hunc in iuitatu tuo pde
dio putam timo est liquido deterere et
scrutandum discutere que corrigas
ne tibi mea utantur ea que nobis po
tuerunt obrepe nescio quo enim mo pter
imprudentiae caliginem q me tan fudit
Vnusquisque fallimur sua scripta et auream p
tent atque ut fily etiam deformes delec
tant sic etiam scriptorem uidetores simodes
sui palpant Incautius plerumque aliud
pmittitur aliud accipitur maliuolentia
ad exit ambiguum cuique alieno examinis
iudicio no puram debemus magis q pro
aliena opinione trutinare et discutere
omnes scrupulos maliuolentiae assimo
q beniuolenti animo amre usuale et per
tracta omnia sermone illigata si in his no
forenses blanditiae et suasoria uba sed fra
sinceritas et confessionis sobrietas nomine
appone adubium dubijs ponderibus et fallacias
statere neque pse ee aduersarius tepletur Esto
nichil reuinrat si congredi male se ht
liber qui sine assitore no defenditur ipse
q pse loquatur qui predicit sine in tpre
iur hic tn non egredietur aut n ate
accepit auctore itaque ad eum fide tua pdire
in ssis committeam sibi tn enim no in sermo
ne est regnum dei sed in uirtute ubinum si
offendit ueritatem pfessionis interrogato
pfessio go aut fidei sima est nottib
Et in epla v. ad eundem impno quibus
Non dictamus omnia et maxime uolug
aliquas graues ee ac moleste tu que ea
q dictantur impetu quodam pruunt et
pfluo cursu feruntur Nobis aut quibus
cura est seculem sermonem familiari
usu adiungtrem distinguere et lento quodam
sige gradu aptaus iur ppriam manu
nro attingte stilo ut tam deflare aliud
uideamur q abscondere nec alter scribente
erubescamus Sed ipi ubi assu sine ullo
arbitro non solum auribus sed etiam oculis
eo ponderemus q scribimus Velocior est
enim lingua q manus dicente scriptura
lingua mea calamus scribe uelociter
scribentis Sed forte dicas quia uelocitate
ad scribentem retulit no te fallit id
signari q scribe uelociter scribentis cele
ritas sola posset lingue pphete exapere
sermones apls quoque paulus sua scribebat
manu sicut ipe ait manu mea scripsi
ubi ille ppter honorificentiam nos ppt
uerecundiam ad id adhuc hec dehijs in
dicam includamus epistie quorum eius mori
usus est ut disiuncti locorum interuallis af
fectu adhereamus inquibus inter absen
tes ymago refulget pntiae et colloquio
scripta separatos copulat inquibus et cum
amico amicus et mentem ei iniam infundit
Nam ut si hortatus aliud et deuentibus
redoleat in eplis no solum adglutinari

videntur pue doctrine pfectu. sicut etiam p
sermonis colloquium spes et forma exprim
it inter querendi et videndi mutua ui
ces assumpta questio in unum conduare
et totam uideatur amicos locare qui ta
li se lacessunt et complectuntur munere
¶ Unde christianus fuit nec obstinatus
in ppo sensu patet pt in epla. vij. ad eude
pg pncipiu | tio amico Sicut mea
Ego beneficia | legens scripta dicat michi
quod uideatur mouit pmum quem imbuit questi
o falli possum multa aut preteriit multa
aut quibusdam aliter sonant pulcrum
est si fieri pt caue omnia Deum quod non deo
moleste ferre si cum deaplias et ipis eum
relictis diuinas quod ubis plurimas multas questiones
serunt. sed etiam in meis scriptis repiant
de quo disputandum putent | dict. li. de
Ambulatio. ambulare | pdis ca.
vicesimo octauo | domini deambulant
Et audierunt inquit uocem | adue spm Que
est ambulatio dei qui ubique semper est. sed puto
deambulationem quandam esse dei p diuinar
sicut scripturarum in quibus dei quandam visat
pntia Cum audimus quod ipe aspicit oia
et oculi dni sup iustos cum legimus quod ihs
sciebat cogitationes eorum cum legimus
quid cogitatis mala in cordibus vestris
¶ Queritur tamen sit pt xlv versu. e.
Abeo utique non egrediebatur cum dixit
postea et surrexi et adhuc tecum sum
Ubi aut alibi qui nunquam peccat commouetur
in eo deus ut abeo discedat. Unde et ade
peccanti deambulare visus est et stephus
stare quod iste in preuaricatione lapsus. Hic
in martirio coronatus et in sacrarie. li. ita
scriptum est. ambulauit in commotione ire
sue dominus | homines inspicit in conuentu
¶ Ambulare | sup eplam ad Galath. c. v.
Spu ambulat qui fugit peccata | Item Cas
Ambulare virtuose. li. j. de of | xx.
Est etiam in ipso motu gestu incessu tenenda
verecundia. habitus enim mentis in corporis statu
cernitur hinc homo cordis nostri absconditus
aut leuior aut iactantior aut turpidior
aut contra grauior et constantior et purior
et maturior estimatur. Itaque vox quedam
est animi corporis motus. Meministis filii quem
dam amicum cum sedulis se uideatur commo
dare officiis. hoc solo tamen in clerum non
receptum quod gestus eius plurimum esset dede
core. Alium quoque cum in clero reperissem
iussisse me nunquam precedere mi quia ue
quodam insolentis incessus ictu oculos
feriret meos. Idque dixi cum redderetur pu
offensam munus hoc solum excepi nec fefel
lit sententia vtrumque enim a bcclia recessit ut qualis
incessus prodebatur talis perfidia animi demo
straretur. Namque alter arriane infestationis
tempore fidem deseruit alter pecunie studio ne
iudicium subiret sacerdotale se nostrum negat
lucebat in illorum incessu ymago leuita
tis species quedam scurrarum percursantium
Sunt etiam qui sensim ambulando imi
tantur ystrionicos gestus et quasi quedam
fercula pomparum et statuarum motus imi
tantur ut quotiensunque transferunt modu
los quosdam seruare uideantur nec est
ambulare honestum arbitror nisi cum causa ex
igit alicuius periculi uel iuste necessitatis Na
plerumque festinantes anhelos videmus
torquere sed ora quibus si causa desit festina
tionis necessarie iuste offensionis est. Sed non
de his dico quibus rara properatio ex causa
nascitur sed quibus iugis et continua in naturam
vertitur Nec in illis ergo tamquam simulacrorum
effigies probo nec in istis tamquam excussorum
ruinas Est etiam progressus probabilis in quo
sit species auctoritatis grauitatisque pondus tran
quillitatis uestigium ita tamen ut studium
desit atque affectatio sed motus sit purus ac
simplex Nichil enim fucatum placet mo
tum natura informet Sed quod sane in
natura vicium est industria emendet
non ars desit non desit correctio | morum
¶ Ambulandum est in via | Item virtutes
et non vicia et de diuisione vtriusque vie diffuse
agit in tractatu suo primo pt. in vsu primo
Beatus vir qui in via peccatorum non stetit et in
kathedra pestilentie non sedit Viam dei
vite huius decursum indubium non venit
cum ipsa scriptura dicat in via hac qua
ambulabam absconderunt laqueum
michi et esto consentiens aduersario tuo
cito dum es cum illo in via Et enim quin
cursum uite huius itineris huius semitam
per quam ambulamus cotidie donec p
ueniamus ad finem Et si non uidemur
corporaliter sentire progredimur Nam sicut
in naui dormientes uento agitur porro
Et si nullus quiescentibus sensus e nauigandi
cum cursus eos urget ad finem et
impellit ignaros sic vite nostre spatio de
fluente ad proprium vnusquisque finem tenditur

labente deducatur vn dicat singo qui
dormis scilicet cum dormis et tempus tuum
ambulat Et vide ne diu diu dormis pte
reat tempus Nec si dormis cor tuum impleat
Cor tuum non feriretur Si cor ociosum sit
non sint ociosa opera tua In via es o homo
ambula ut pervenias ne nox te in via
occupet ne consummatur dies vite antequam
progressu virtutis acceleres Viator es vite
huius omnes transeunt omnia preter te firmum
omnia in hac vita cum breviusis vidisti a
menitatem arborum viriditatem herbarum
puritatem fontium et ceterorum huius quo de
lectantur oculi iuvat spectare delectat
parum attendere Dum attendis pertransisti
Itererum dum ambulas incidisti scopulosum
et confragosum iter concava rupium prerup
ta moncium Densa silvarum tedia stirparum
Iter transisti talis hec vita est antequam non prospera
permanent nec adversa diuturna sunt Ergo cum
in via te locatum nec fausta extollant ad
versa te frangant ne plausibilia demo
rentur nec mesta detineant festina spe
ad finem festina ut pervenias elige tu
viam antequam intres Due vie sunt via iusto
rum alia peccatorum via iniquitatis de qua
dixit propheta et vide si est via iniquitatis in
me Non solum autem vita via est sed
etiam ipsa vita via aut virtutis via est
aut iniquitatis Cave igitur ne in te
gressus suos collocet avaricia et sit via
criminis ne improbitas ne libido et sit via
iniquitatis et in manibus de carta flagi
ciis liber elige quos sequaris aut iustos
aut iniustos Iustorum via angustior hic
ebrietatis latior ut possit capere fluctuan
tes hic habet seculi huius illecebras illa habet
futurorum premia Istic fructus precocior in
illis spes tardior Neque enim sua via sunt
non differunt diuturna exspectationem
sed presentem habent hinc perfruitionem Sed
aut servum est labore queritur ex probata
cogitatione vix capitur quod oculus non
vidit nec auris audivit que preparavit deus
diligentibus se difficile solemus credere
que non videmus et ideo anima estuat
et huc atque illuc velut oculos quosdam
transfert cogitationes suas Tunc illi
occurrit dum se rerum spes seque offundit
si ad sempiterna intendat virtutem eligit
si ad presentia voluptatem preponit Grave
et iniquum tamen adversus delectationes

principum hic libertas est cupiditati illic ser
vitus in viarum facere quod non vis et ab
his que desideraveris abstinere hic convivium
illic ieiunium hic intemperancia gaudiorum
illic parsimonia lacrimarum hic saltacio il
lic ploracio hic cantus dulces illic certe
graves Scriptum est quidem Cor sapien
cium in domo luctus et cor stultorum in domo
epularum Melius est audire increpacionem
sapientis magis quam vivum audiente can
ticum stultorum Sed pauci hic audiunt pau
ciores sequuntur alliciat homines magis dulce
peccatum quod ad presens influit et impinguat
audientis affectum quam iste virtutis que sideris spe
illicit velud quodam cortice amari laboris
involvitur Beatus ergo atque mirabilis qui
tali viarum positus electione non sunt illece
bris voluptatis inflexus ut gradum suum
super vado facere premium constituat
In tractatu super psalmum xxxviii versu x.
Verumtamen in ymagine dei ambulet homo
sed vane conturbabitur thezaurisat et ig
norat cui congregat ea Vide quo ante
asperitate sue sine temperavit postea recti
orem sue vocis absolvit temperavit ergo
quod in ymagine dei ambulet homo Beatus
homo qui ad similitudinem dei per fidem am
bulat Beatus quia inter fidem habes beatior
si avariciam non habes aliud bonum meritis
eternum aliud vanum carnalis cupiditatis
incendium fides enim deo militat avaricia
temporis vel corporis Ista congerit quod sibi prosit illa
quod proficiat alienis Quid igitur tam vanum
quam nescire cui laboret heredi Neque enim scit
si aut filios aut nepotes suos sortiatur
Sepe autem in tabulis testamentum scriptus heres fines
to obitu testatorem precedit ad cumulum a
hereditatem sortitus absorbet aut luxuriosus
dissipat aut stultissimus non tuetur aut
proscriptus amittit Si que ergo in ceteris stu
diose divicias congregantem dicit et tamen va
ne conturbatur thezaurisat et ignorat cui co
ngregat ea nec enim secum potest auferre que
possidet et cum moreretur relinquet alienis
divicias suas Succedit frequenter inimicus
et ingratus et decessori successor insultat
Quos iste dilexit iste persequitur quos iste
nutrivit hic vendit Beatus tamen non habet
in ymagine dei sed tantummodo in ymagine
In qua ergo ymagine ambulat homo In ea
utique ambulabat ad cuius similitudinem
factus est et ad ymaginem dei ymago autem

xpus qui est splendor glorie et ymago
sube eius. cristus ergo ymago sit ad ymagi
nem. hec ymago uenit in terras ut nimirum
non in umbra ambularemus sed in yma
gine. In xpo enim ambulat qui sequitur
eum in ewangelio. Iesus discipulo suo dicit. Vade
retro post me ut sequaris me. Non errauit
plus uideorum. quia in umbra ambu
lauit. Non non errat plus xpianus qui in y
magine ambulet habens solem sibi in sue
resulgentem. Bona ymago non tenuis
picture figurata radiantis, sed plenitudine
diuinitatis expressa. In qua ymagine et pater simul
uidetur et filius. quia utriusque eorum ueritas ope
rationis effulget. Et si iam resurrexit xpc
cum in ewangelio adhuc nobis eius ymago
monstratur. lego quod lazarum resuscitauit
et patris opus et filii credo. filius uocauit pa
audiuit. lazarus ambulauit. lego quod eum
demones fatebantur et premen tis arta

Ambulandum est per uiam uite in tractatu
super ps. xl. versu primo est lata delicti. Io racioes
Via enim angusta virtutis in uirtute ambulant pleb
in flagicio uersantur. Ex quo fit ut infelicior
eorum sit numerus quam primam renunciacionem bene acci
piant quam qui obpertam grauium peccatorum sorte
adusam iudicii reportabimur tatis. libro septimo

Ambulandum est per uiam vi Vbi in macu
lata. libro x. versu. viiio errat in dogmate.
Non potest hoc dicere qui. Non potest arrianus
dicere. non potest sabellianus non manicheus
non potest dicere auarus qui sclarea et macia
sia concupiscit. Non potest dicere qui nego
ciatur. Non est enim uia ueritatis hendi studium
cupiditatis possidendi. Ex non uia ueritatis cum
ille diues in seculo nequeat secum suas trans
ferre diuicias, et incipiet mendico illo la
zaro egencior esse post mortem. Non est
honor seculi uia ueritatis sollicitudo mundi.
Denique qui uiam ueritatis elegit paulo
post dicit auerte oculos meos ne uideant ua
nitates. Vanitas temporalium est uitas esse
nostre. Si uolumus ergo ambulare viam ueritatis
tis. peregrinemur seculo magis quam deo et
ambulemus per fidem. qui enim per fide am
bulant deo presens est. qui ambulant per spe
ciem a deo peregrinatur. a domino. sed hic cito co
fundetur.

Ambulan dum per uias prudencie et e
quitatis eodem libro. libro
viii versu tercio

Diui diuus sensus quo aut uias meas sci
ores cogitaui ple
nas lapsus atque peccati, et ideo ut remissionem

peccatorum possim mereri morum correctione stu
dioque uirtutum, auerti pedes meos in testi
monia tua. ut non iam meis gressibus
quibus antea lapsus sum sed testimoniorum
tuorum itineribus ambularem quo tuorum
semite mandatorum me errare non sinerent
nec uestigium indeuia et tortuosa deflec
tere. Frequenter enim ignorantes iter si semi
ta uiarum sequitur peruenit quo desiderant
peruenire et carent erroris anfractu. Sin autem
usurpent scire quod nesciunt et putent aliqua
sequenda conpendia a publici tractatu itineris
itineris recedentes erroris laboriosos
frequenter incurrunt ut eos detinere de
flexisse peniteat, et ideo post multa laborum
dispendia aditer quod reliquerunt redire
contendunt. Hic ergo sensus unus est. alius
aut ita Cogitaui uias meas. id est sermones
sed futuras ut ante meos actus cogitati
onibus peruenire ne inconsulta opione
progressus aliud in ipsis cogitacionibus
offensionis incidere. Vt si ad uelim inte
cogitare utrum agendum sit illud quod de
sidero aut que agendum modo sit. si loquen
dum utrum id loqui debeam. Tempus te
ansera ero. loqui presentibus aliquibus an
nullis. Sicut illud est ut si uelis fratrem
corripere primo solus corripias secundo presenti
bus duobus aut tribus testibus tercio si
non audierit coram ecclesia. Itaque si pter
misso ordine uelis coram ecclesia fratrem in
crepare quem ante monere debueras ecclesia
ipse cognosceret. Ergo cum cogitacione
facito ut non te peniteat operis tui. Ante uero
si uia ingressus cum ueneris ad compitum quod
ita enim appellatur plurimarum uelud quidam
concursus uiarum si nescias quod ingre
di debeas stare et cogitas ipse tecum utrum
primam an secundam an terciam an quartam uel certe
quintam si ita est uiam eligas quam sequaris.
Nec putas prius adoriendum iter quam
animo definieris et plenior e mentis inten
tione decideris. Stas igitur cogitans
que sit uia que in ciuitatem ducat ad
quam tibi putas esse pergendum. Ex uero quam
magis animo debes ac mente consistere
qui ad regnum celeste contendis et cogitare
tecum quod non omnis via illo ducat. non omnis
illo uia dirigit ad ullam illam quam in celo
Sunt uie que malos exitus habent quas
dyaboli temptamenta tuerint. Et ideo exitus
earum exitus mortis. Hee nempe sunt uie

de quibus legisti in publice crimina sed
vie que videntur viro recte esse ultima
autem illarum aspiciunt in profundum inferni
Est autem via angustior illa que ducit ad
dei regnum. Volens igitur eam ingredi
viam que ad deum ducat non contemptus spiaces (?)
Non enim tecum ipse certabis non considerabis
ne fiali capiaris affectu sed vie latitudine
provocatus ingrediaris iter quod ad infernalia
deducat. Cogita ergo an actum perpende
Ideo dicit lo. eodem li. ... quod facias
prima visu vi. | ... te assis
Cum adeamus | sanus videns apis
oculos quibus possis videre. sed cum audire
dissilas que loquitur claudis ne videas et
Et si aliis videre videris iniquitas eciam consi-
derare et intemperancie manus oculis ac-
tue et cecitatem infers cordi tuo quasi
continuus voluntaria ut videns nec
videas audiens non audias. putas te
solum esse cum fornicaris et non recordaris
quod oculi domini vident orbem terrarum
Non audis dicentem Ecce venit hora
ut dispergamini unusquisque in sua et me
solum relinquatis sed non sum solus quia pater me-
cum est. Adest ergo pater adest et filius dei
adsunt ministri. adsunt cherubim et se-
raphim qui dicunt sanctus sanctus sanctus dominus ple-
na est terra maiestatis tue plenus est
mundus sanctarum virtutum quia plenus est
nequiciarum plenus est orbis terrarum
remediis quia plenus est laqueis
Putas quod in lupanari christus te non
videat qui videt lupanar intrare
Putas quod in adulterio te non deprehen-
dat qui videt adulterium cogitantem. Nu-
pictes vel fugit qui te exspectat errores
et secretum animis aversatur qui ster-
nam intuetur an putas tue prin-
te meatre minor cum fornice meretricis
ingrediens. Intrasti iam quando co-
gitaciones tuas meretrix introivit. In-
trasti iam cum cogitaciones tuas meretrix
introivit. Intrasti iam cum ad porcende
possibile cupiditatem gressu mentis
intrasti. pulsasti lupanaris fores cum
admiliens concupiscende decorem oculos
mentis apposuisti. Et si vermem audire
vis quo te in lupanari non videt christus
quando teipsum lupanar esse fecisti. Deni-
que ipse dicit dominus ihesus Qui viderit mu-
lierem ad concupiscendum eam iam mechatus

est eam in corde suo. Vnde tu tam religiosus
in opinione qui tam probrosus manne. Sed
acquiesco quod spiritus te nolit videre nolit
remittere qui nolit accusare. Nolunt
videre angeli sed videt diabolus qui tecum
intravit ymmo qui te introduxit. Vident
ministri eius qui tecum dederunt. ne videres an-
gelos dei. videt belial videt legio que te
impulerunt ne quis revocaret ne quis
teneret. Noli putare quod colludium est preter
silencium qui volet tecum supplicium habere con-
sorcium. Gaudet plures similes sui videre et
in eo habet solacium quod plures perditos fecit. Ipse
est inventor ipse actor ipse invidiam
introivit. ipse cum ad perdicionem impulit
Ipse misit ad laqueum. Et ut dictum sit
illo die ad lisus eius. tu nos es convenisti
tu impulisti exemplum queris accipe di-
centem evam prevaricacionis sue auctorem
fuisse serpentem sed illum implicavit non
se absolvit. Qui vidit dominus. Unum preceptum
ne gustaretis de ligno solo quod est in medio
paradiso. Videbit ergo et pluribus Diabolum
audistis suadentem noxia me non potuistis
audire utilia mandantem. Et io operari
iusticias. Non enim qui operantur iniquitatem
in viis eius ambulaverunt. Tu mandasti
mandata tua custodiri nimis | Homines
Ambulandum est per vias dei secundum | eodem lo.
li. iiii. versu. ii. | iustificaciones dei per
pulcro ordine ad | veniendum putat ut
primum sua peccata fateatur. Sic enim docemur
et alibi Dic iniquitates tuas ut iustifice-
ris. itaque scire debemus quid sit vias suas
ambulare hominem et vias dei qui faciat
voluntates carnis et vivit secundum concupiscentiam
mundi huius vias suas ambulat quibus
delectatur et gaudet. Qui autem venit vo-
luntatem facere patris sui qui in celis e-
st cui cibus est ut mandatum dei compleat
qui non querit quod sibi voluntatis sit sed
quod placeat deo. Ille viam dominum petit. illa
viam que ait Ego sum via et veritas et vita
Vides ergo quod ille vivit secundum verbum dei qui
viam ambulat christi. Ipse est dominus deus
in deuteronomio docet quo in viis suis
ambulemus dicens Et nunc israel quid
dominus deus tuus petit a te nisi ut time-
as dominum deum tuum et ambules in viis
eius et diligas eum et servias domino
deo tuo et ex toto corde tuo et ex tota anima
tua custodias mandata eius et iusticias

eius. Liquet igitur alias vias esse car
nis alias dei Et si quis velit ambula
re vias dei prius vias esse carnis alias
dei sciat et corporis et seculi sapientie descendas
¶ Ambulandum est per viam spiritus et non
carnis in tractatu super psalmum xxxvii expo
nendo titulum de eis psalmus | carnem ambu
In carne positi non secundum | lemus sed secundum
spiritum. Peccatum est quippe secundum carnem am
bulare quod luxurie et voluptatibus et lasci
viis et carnis cupiditatibus vivit qui
secundum carnis sapientiam que suscitatur Sapientia enim
carnis inimica est deo unde qui in carne
sunt deo placere non possunt Neque peccatum
dampnat de peccato quia a carnis viciis allevia
do secundum vivit totus deo deditus et celesti
bus intentus oraculis propter quod xpus advenit
ut non suam voluntatem carnis sed dei faceret volu
tatem Si quis ergo illi sequatur ut faciat
que placent deo et carnis sue comprimat
appetenciam imitator est xpi | bulavit
¶ Ambulandum est ut xpus am | in com
to super lucam libro v capitulo xi | maluit igitur
Cristus noluit glorari sed | nobilis in
deri ut passionem subiret Et tu qui
ignobilis natus es gloriaris Eadem et quam
xpus ambulavit gradiendum est via quam
ipse ambulavit hec est agnicio eius
hec eius imitacio per ignobilitatem et
bonam famam ut glorieris in natura sit
est gloriatus Sic ambulavit paulus et ideo
gloriatur dicens michi autem absit glo
riari nisi in cruce domini mei ihesu xpi | littera prima
¶ Item libro super beati inmaculati | ver 21
Beati inmaculati in via hoc est maledicti
tu via esse mandatum tempore habere beatitudinem si
tu legem domini non delinquit Certe inma
culatus est homo qui erat ante pollutus
quem profuisset custodire preceptum domini
quem profuit est etiam precepta ipsius scire
iniustum Et quis est inmaculatus Non
utique qui in quacumque via ambulat sed
qui in xpo ambulat Ipse enim dixit ego
sum via In hac via qui ambulat errare
non novit si tamen ab hac via nunquam recedat
Est et via lex et ideo dominus inmaculatus est
in lege domini ambulat Nec ambula
re in hac via desinat ne inmaculatus
esse desistat Non declinet in dextram aut
levam non titubat non resistat non exspec
tet sed ambulat semper obliviscens et ea
que sunt posteriora appetens ad destinandum

sequatur ad bravium festinet contendat us
que in finem finis enim legis est xpus Qui la
enim volunt ambulare in via sed non usque
in finem non ambulant in dei usque ad
finem qui non usque ad xpum ambulant
non ambulat manicheus in via qui le
gem refutat sed ambulat via fides que le
gem suscipit et plenitudinem legis agnoscat
¶ Si quis ergo in via ambulat sciatur tes
timonia domini | ambulacione in finem
Figura decem | de xl Cui in capitulo continet
ad hunc sensum in fratres vos hic semper
divina predicasse verum iste actibus augeo
Non enim tamen filii israhel in itinere deserti cor
poreis gressibus ambulavit quantum in
via domini religiosis actibus profecerunt In
via plane ambulavit domini quia illos et
portavit in fluctibus et pa[illegible]vit
celo Esurientibus enim [illegible] mihe
mo manna non defuit [illegible] periclitan
tibus in mari terra [illegible] fuit in mare
in semita terminus hoc celum ad populum
reseratur propter graciam famulorum dei Jor
danis fluenta sua retinet aquam sua
intra comitat Illic retrorsum quasi
que sequebatur unda precedit hic in
melius temperata quia amara stillabat
vena dulcescit et inmutati in modum flu
minis cursum perdidit fons saporem
sed quoniam diximus filios israhel venien
tes ad iniuriam aque amaritudine la
¶ Non est ambulandum | borasse
erecta cervice libro super Beati inmaculati
littera e versu v | bulare tunc sicut filie
Noli alta am | inde alta enim circumspectione
tito laqueus innodatur Noli ad se
cularia intendere cum quod despicere sed circum
spice oculis anime diligenter quia plu
res laqueos deus super peccatores ne
cadentes illigare te possint quos poteris
evitare si legem domini non oblivisceris
¶ Ambulant mali in tractatu super psalmum
xlim versu xvii | vocem domini de
Et audierunt igitur | ambulantem ad
vesperum Que est ambulacio dei qui ubique
semper est Et puto de ambulacione quidem
esse dei per diversarum seriem scripturarum
in quibus dei quedam versatur pugna
a Dum audimus quod ipse aspiciat omnia
et oculi domini super iustos cum legimus
quod ipsius sciebat cogitaciones eorum
Cum legimus quid cogitatis mala

in cordibus mis | venter vel pectore li°
Ambulare | de paradiso ca° xxx

Serpens ut sciatis quia typus est delac-
tionis dampnacionem eius adiit te super
pectus ingredietur tuum ventre tuo ambulabis
Et enim sunt hii qui ventre suo ambulant
non qui ventri et gule vivunt quorum deus
venter est et gloria in pudendis eorum
qui terrena sapiunt et ab omni actu ad ter-
rena curvantur Bene ergo delatorem ait
quod tibi in terra vir manducare super pec-
tus et ventre tuo ambulabis et terram man-
ducabis omnibus diebus vite tue

Amen in tractatu super ps xl expo-
nens ultimum versum scilicet Benedictus
dominus deus israel a seculo usque in seculum fiat
fiat dicit sic | dicat fiat in hebreo habet a-
Hoc ... quod | men ut asserunt qui
librum | legerunt in ebraicis litteris
scriptum | grecus hoc loco geneto
geneto dicit | quod est fiat fiat Quod
verbum diversas significationes habet ut
sit medium in principio medium in parte
in medio confirmantis aliud imperant
est cum superior inferiori statuit quod faciendum
sit vel sequendum Precantis est sicut illud
fiat voluntas tua non enim deo quis
imperat sed precem fundit Confirmantis
est cum benedicit propheta vel sacerdos vel
sanctus alius apostolus vel dicit fiat fiat Hic
ergo magis confirmacio michi videtur benedi-
ctionis quam oratio vel deprecatio maxime
quia repeticio verbis facta sermonis
est et verbum quidem sermo mutatus sed
idem sensus expressus est Sicut enim cum
sacerdos benedicit et populus dicit amen
confirmans benedictionem sibi quam pleb-
bi sacerdos a domino deprecatur ita in pro-
ximo est fiat fiat quod amen amen
Amen autem confirmationis verbum evi-
denter ostenditur in evangelio ubi dominus
confirmans sermonem suum Amen inquit
dico vobis Amor est autem ubi repeti-
tus est sermo quod in libro evangelii secundum
Iohannem frequentius invenimus qui
ipse maxime de celestibus et profundis
misteriis locutus Sicut scriptum est
Amen amen dico tibi nisi quis renatus
fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest introire
regnum dei et alibi Amen amen dico vobis
si quid pecieritis a patre in nomine meo
dabit vobis

Amenitas amena pratalibus eligere
vanum est et periculosum ut exemplo
patet primo libro de Abraham c viii ubi agit
de separacione loth abraham et levat
oculos loth et elegit in regiam regionem que
iordanis que tota irrigabatur et erat sicut
paradisus dei plerumque possessiones obveniunt
hereditarie alie utiliores alie amoeniores
Non utique improbande hec sunt Nam inpri-
mum singularium mirandum Sed si non quam
partes de utilioribus queriminie conferant a-
mene utilioribus diversa hominum ingenia
sunt alios utilia alios amena delectant
Inferior amenitora eligit utiliora
fastidit villicus non unquam utilis est
vel actor agri confertur urbano Si incipi-
ens sit elector aut totum eligit aut quod
venustiorem esse putat refutat utili-
orem plerumque etiam ubi fructus non
impares sunt prudentior ameniora
declinat Cito invidiam movet cito in
se excitant invitem amai hic tamen nichil
dixit scriptura de eo quod alia pars utilior alia
amenior fuit Ne studio abraham re-
pisse oculos adolescentis indecet amena
partem despexit non addidit utiliorem
inde erat ut de tota regione duas partes
faceret de inde pensata non absencia divi-
debat Una regio tamen utrumque non po-
tuit esse potuit sine esse in se eadem
obtulit loth amenam elegit que ci-
to pro domum oculos incurrit hinc bellum inter
reges adversariorum victoria insolar cap-
tivitas Itaque et loth infirmior consili-
patum linit non tracum fecunditate sed ame-
nitatis invidia deceptus ut etiam ipse
captivus adducetur qui in eo similis
nequicie a priore deflectat et partem flagi-
tiosissimorum elegat sodoma enim luxuria
atque lascivia est ioque declinacio latina
interpretacione dicitur loth quod invicta ele-
git qui a virtute declinat et ab equitate de-

Amicicia et amicus deflectit
Amicicia bona consistit li° in de officiis
capitulo xxiiii | Talis que honestatem
Ea amicicia per tuetur preferenda sane o-
pibus honoribus potentatibus honestati
vero non solet preferri sed honestatem sequi
Qualis fuit ionathe qui pro pietate nec
offensam patris nec salutis periculum refugi-
ebat qualis fuit abimeloch qui pro hospi-
talis gratie officiis necem pocius sui quam

proditorem fugientis amici sibi uindam ar
bitrabatur · nichil ergo preferendum honestati
que tamen ne amicicie studio preferatur etiam
hoc scriptura amonet | Amor rei publice
Amicicie debet preferri a | caritatis ibidem

B

Sunt enim plerique philosophorum qui censent uerum amici
tiam quamque certam penitus sentire nec ne de
beat ut amico obediat · verum oportet
ut fidem deserat dum indulget atque
intendit amici comoditatibus Et scriptura
quidem ait Clava et gladius et sagitta
ferrata sic homo est testimonium dicens contra
contra amicum suum Sed considera quid astru
at non testimonium reprehendit sed cum
in amicum sed falsum testimonium Verum enim
fidei tum credis si pre cogatur ab deo testi
monium Nunquam preponderare debet ar
cana religionis preponderare caritati Cuivis
In hiis tum ipsis requirenda est veritas testimonium
ne amicus appetatur amicicia perfidia cuius
fide absolui debeat amicus itaque noxio
gratificari debet nec innocenti insidiari

C

Amicus peccata debet reprehendi
et corrigi ubi peccat ibidem | Siquid
Sane intelligere sit dicere testimonium | in amico
uicium cognouit corripe occulte si non au
dierit corripe palam Sunt enim bone cor
recciones et plerumque meliores quam tacita ami
cicia Et si ledi se putat amicus tu tamen cor
ripe et si amaritudo correpcionis animum eius
vulneret · tu tamen corripe ne vereris Tollera
bilia enim amicicie sunt vulnera quam adulancium
oscula Errantem igitur amicum corripe innocentem
centem amicum ne deseras | moderata

D

Amicicia debet esse constans et | ibidem
Constans enim esse debet amicicia perseuerare in
affectu non puerili modo amicos mutare vaga
quadam debemus sententia Aperi pectus tuum
amico ut fidelis sit tibi et capias ex eo
uite tue iocunditatem Fidelis enim ait
medicamentum est uite immortalitatis
gratia Defer amico ut equali nec te pude
at ut preueniat amicum officio amicicia
enim nescit superbiam Non sapiens dicit amicos
salutare non erubescam Nec deseras
amicum in necessitate nec derelinquas eum nec
destituas quoniam amicicia uite adiumentum
est Non onera nostra portemus sicut ait apostolus
Dicit enim hiis quos eiusdem corporis complex
a est caritas Et enim si amicicia sic res aliorum
adiuuat Cur non in aduersis amici re
bus amicorum adiumenta suppetant

Inuenimus consilio conferamus studio co
paciamur affectu Si necesse est toleremus propter
amicum etiam aspera Offeramus et inimi
cicie subeunde sit propter amici innocenciam
Sepe obiectaciones si restitis uel respondere
ris cum amicus arguitur et accusatur non
te peniteat huius offensionis Iusti enim
uox est Et si male michi euenerint per illum
sustineo In aduersis enim amicicia probatur
Nam in prosperis omnes amici videntur
Sed ut in aduersis amici paciencia et tolleran
cia necessaria sit in prosperis auctoritas congrua est
et insolenciam extollentis se amici ipse repri
mat et redarguat Etiam pulchre in ad
uersis positus iob dicit Miseremini mei
miseremini mei · non quasi abiecta uox ista est
sed quasi respondia Nam cum iniuste argue
tur ab amicis Videat Miseremini mei
amici hoc est qui misericordiam debet
oppressis et impugnatis hominem cuius
eripiens comparari paciencia uos oportet

E

Amicicia quod sit utilis et quod preferatur
fidei ibidem | Filii uitam cum fratribus ami
Seruate quod | ciciam quia nichil est
in rebus humanis pulcrius Solacium
quippe uite huius est ut habeas cui pectus
aperias tuum cum quo archana participes
cui committas secreta pectoris ut colloces
tibi fidelem virum qui in prosperis congra
tuletur tibi in tristibus compaciatur in
persecucionibus adhortetur Etiam hoc
amici hebrei pueri quos a sui amore
nec fornacis ardentis flamma diuisit De
quo loco ut supra diximus Unde ait sanctus
dauid Saul et yonatha speciosi et decori
inseparabiles in uita sua et in morte non
sunt separati Hic est amicicie fructus non
ut fides propter amiciciam deseratur Non
potest enim homini amicus esse qui deo fuerit
infidus | uera inter equales est nec

F

Amicicia | debet esse adulatoria nec tem
poralis comodi causa ibidem | et equi
Proietatis custos amicicia est | tatis ma
gistra ut superior inferiori se exhibeat e
qualem inferior superiori Inter dispa
res enim mores non potest esse amicicia Et
io conuenire sibi utriusque debet gratia nec
auctoritas desit inferiori si res poposcerit
rent nec humilitas superiori adhibeat qui
parem quasi equalem Et ille quasi
amicus moneat obiurget non iactan
cie studio sed affectu caritatis Neque monitio

aspa sit nec obiurgacio gtumeliosa
Sicut em adulacionis fugitans ami
ticia dz ee ita em aliena insolencie
Verus est em amicus n̄ gsortz amo
ris ad quem am̄ tuū adu'sitas atqz
applicet z ita insistas ut unū uelis
fieri ex duobus cui tecumqz alter tibi
gmittas a quo nichil timeas nichil
ipe comodi tui cā inhonestum petas
Non em uectigalis amicicia est sed
plena decoris plena gr̄e virtus em
est amicicia no qstus qz no pecunie pa
ritur sz gr̄a nec licitacōne pciorz sz gtā ce
beniuolencie Denique meliores amici
ae sunt inopum plurique qz diuitum
Et frequenter diuites sine amicis sunt
quibus habundant paupes Non ē
em ua amicicia n̄ est fallax adulacio
Diuitibus itaqz plurique assentatorie gra
tificantur Erga pauperem nemo simulator
est Verum est quicquid defertur paupi
hinc amicicia inuidia uacat | lib' rec'

Amicicia est nobis cum angelis | cū xpo
unde no dz mea ee pdicio ibidem

Quod amicicia preciosius cum angelis cōis
z hominibus est Vn̄ dns ihūs dicit facite
uobis amicos de iniquo mamona q̄
recipiant uos in eterna thabernacula sua
Ipse nr̄ dns amicos ex humilibus facit si
cut ipe ait Vos amici mei estis si fece
ritis que ego pcipio uobis Dedit for
mam amicicie quā sequamur ut facia
amici uoluntatem ut apiamus se
creta nr̄i amico quecumqz in pectore he
mus nullius archana no ignoremus
Ostendamus illi nos pectus nr̄m z ille
nobis apiat suū Vos inquit uos dixi a
micos quia omnia quecumqz audiui a
p̄re meo nota feci uobis Nichil ergo
occultat amicus si uerus est Effundit
anim suū sicut effundebat in s̄ta pris
dns ihūs Ergo qui facit mandata
dei amicus est hoc honoratur nomine
qui est minus ipe amicus est Et
inimicus amorz inimicus sic nequius
detestabilior qz qui amiciciam lesit
Vn̄ in proditore dns hoc grauissimū
inuenit quo eius condempnaret pfi
diam qz refe uite no prandit z con
uiuis amicicie uenenum malicie inf
uderit Itaqz sic ait tu uo homo una
nimis dux meus z notus meus qui
semp mecum dulces capiebas cibos
hoc est non pt sustinui istud qz in mani
bus appetisti eum qui tibi donauat gr̄as
Nam si inimicus meus maledixisset
michi sustinuissem utiqz z ab eo qui me
oderat absconderem me Inimicus uita
ri pt amicus no pt si insidiari uelit
Illum cauemus cui no committimus con
silia nr̄a hunc cauē no possumus cui
gmisimus Itaqz ad cumulandam pcti inui
diam non dixit Tu uo sunus meus a
plius meus sz unanimis meus hoc ē
non meus sz eciam tuus proditor es
quia unanimum prodisti Dns ipe cum aliis
regibus offensus eet qz sancto iob no
decuissent ignoscere hys pamicum ma
luit ut amicicie suffragium remissio
nē pctorum Itaqz rogauit iob z dns
ignouit psuit illis amicicia q̄ hys offuat

Amicicia uiri virtuosi ē || insolencia
peruanda lib° de iob capitulo xv

Cerimus amicicie z pullus gr̄ae con
sabletur tibi amicicia autem predat
te z una sit tecum in omni tpe Bona ē
Virtutum amicicia in summo bono talis
Nichil itaqz aliud querit pfitus ille n
z solum pclarum bonum Vn̄ z dicit vna
petii a domino z hanc requiram ut inhi
tem in domo dni omnibus diebus uite
mee z uideam delectacionem dni Neqz no
enim tamqz augustinum inope qz fasti
dias qui unius boni uelud solitaria soci
etate gtentus sit huius em amicicia
circu datus plurimus eit habundat em
huius uiro ad beatitudinem z ad possessio
boni z ideo nichil aliud desidat Nichil n
quasi nouum expetit qui omnia habet
Nichil em est boni qz non habeat ne su
pflue delectatur sz ueris Et eo ipo nemo
qz non sibi sz carni adherens sibi nam
sit Neqz indulget qz ab interiori hois
ppoito non discrepat quo faciat utriusqz
unum z rōnaliter interiorem dum uex
hominem atqz exteriorem ut fiat in utroqz
unus spus huius ergo ppoiti uir nec
dispendiis minuitur nec adu'sis fran
gitur nec repugnulis inhibetur nec
suorz amissionibus mestificatur ad
cuius informacionem dicit aplus Nolu
mus aut uos ignorare fr̄es de dor
mientibus ut non trīstes sitis sicut z
ceti qui spem non hnt Solatur ei

resurgemus fide et remuneracionibus future
gra. nec rap ea mente iusticiam qua
adheret deo et divine pstancie voluptate
Et quia amicicia fide non munere / debet
servatur io in epistola ad felicem in fine
qui felix miserat quedam munera am
brosio ambrosius eius querebat pnaa
Hec excusacio male decte indicat nec
deme melius si aut tuam absenciam
muneribus compensandam aut me mu
neribus redimendum putes | mune
Ac in epistola ad alipium in fine | ra qui
Non in remittenda amicicie | cumu
landa arbitror ibidem in fine vale et
diligentes te dilige | de amico medita
Et quia amicus sp | ppterea in epistola ad
anthonium | animo tuam mente existo
Ego eximeo | ut micum me e et te in
absentem pute quem spacius habemus
nunquam litteras tuas in dece opinarer a
meas tibi. cum te cottidie coram te allo
quor inter oculos studia atque omnia offici
a mea dirigam huius teria delectavit
Amicos omnes debemus / cogiti
acquirere quia si non possimus non de
bemus aliquem odire li. n. de abraha
Dixit aut nos inter exphie p | cato vn
secutus disciplina iiii or hec bono viro
in ee ut elaboret primum ut omnes sibi
amicos faciat sed ubi non potest amicos
facere caveat nec inimicos. tamen ut si ne
ystud superetat ex sua distedat quantum
si quis aliter redeuntem psequatur iniciaq
se ut patet ex illa tria sinora in abraha
non sermonibus sed venis opibus agnos
cimus quia ucarum aut no ita est qui ecciaz
ita cadente servauit affinem patentis
ut enim non solum non psequetur
sed etiam captivum eruet ac liberaret De
nique apostolus cum tria illa doceat quantum
pceptis suis solitus quia addicit phia aut
eum cum pacificum fidei pplum informare
vellet Si fieri potest quia ex vobis est cum omnibus
hominibus pacem habentes Deinde si hoc non
potest esse nec discordias nec inimicicias
io addidit non nos ulcisc karissimi in quo
et tamen illud excluditur in dicatre nos
nequaquam velimus sed date inquit locum
ire hoc quid ut distedas magis et vin
dictam deo referues quam ex excitas contraque
et hoc secundum legem magis deum videri
voluit. Nam secundum evangelium supra

hes benedicite eos qui vos psecuntur Heg
hec precepta ad thymotheum in secunda epistola pp
quam causam inquit admoneo te ut re
suscites graciam dei que est inte per imposi
tionem manuum mearum non enim deus dedit
nobis spiritum timoris sed virtutis et dilectionis et
sobrietatis Et item tu autem fili karissime
fortitudinem cape in gra. hes ergo pe
preptum sine ut erga omnes quantum po
test Deinde si non potest preceptis suis omnes
acquirere caveat ne vobis aliquos ex
aspet. hoc est ne inimicos faciat. Un
ait infra. hoc commoveo testificatus coram
deo noli verbis contendere et nichil utile
nisi ad subversionem audiencium Servum
aut domini non oportet litigare sed mansuetum
esse ad omnes docibilem pacientem subiciat
et tamen psistit quia phia non videt Cum modestia
inquit docentem eos qui resistunt
ne quando deus det illis penitenciam ad cognos
cendam veritatem ad tercium quoque illud
ut discedamus ab eis cum quibus vb
quiescere non potest hes additum cum precipit
ut loquatur que decet sanam doctrinam
deinde pugnas legis devitet hic est prin
cipium sermone deinde nullum litigando a
veritate. tamen ut hereticum post unam correc
tionem devitet quia subversus quia eiusmodi
est et delinquit cum sit a semetipso dampna
tus Talem argute suo iudicio dampna
tum ire ultionem subtrahit quam indiget
inique iudicetur David aut eundem
studium vindicte amonet dicens Si reddi
di retribuentibus michi mala | licitas
In amicicia debet esse unitas vero | ppterea
trinitate est unitas summa. li. n. de spiritu
sancto versus finem | angusta sine
Nec inter ipsos homines | et minima qui
plurimique tamen etiam si opacione non congru
unt volumtate. Un quidam interrogat
quid amicus esset. alter inquit ego Si
ergo hec amicicia ita diffiniunt ut alium
se esse dicet per unitatem videlicet amoris et gre
quanto magis in patre et filio et spiritu sancto
unitatem maiestatis estimare debemus
cum per eandem operacionem ac deitatem
tibi unitas tibi esse id quia amplius est
Amicus volutate debet diligere
sic ut. Beati immaculati super vi v vim
requirere infra e. mandatum amicus
contra deum non debet diligi eodem li
sup. xv. visu primo require in e dilecto;

Bruis sit amoris dei li. ij de abraham
Exiit abraham quadam locutus e. c. in
illi dns hinc ferunt genales vij. sapie
tu sinam Sequere deum qui in uectum
suum tui longe auctor no dico abraha
sed etiam moyses fuit per quem lex e data
dicens post dnm tuum ambulabis Exiuit
ergo abraham in quo nulla perfectio cog
chamne eius deuocio et mentis liber
tas exiuit de corporis uiclis de illecebris
delactacionis Denique sic hec exiuit abra
ham quadam locutus est illi deus sup
hec Exi dixisse denum in quo aptum
impium iubentis expssum. hic hec qui
admorum locutus e illi deus qui confabu
lacionis quidam effectus comphenditur
Omnia enim fecit que statuta sunt ante
factum est deus dicit qui obnoxio pos
sum loquitur quam amico amicus enim deo
qui facit que imperata sunt vnde z in euan
gelio suo dicit dns ihus Vos amici mei
estis si feceritis que precipio vobis Iam
non dico uos seruos. sed ut dicat pressius
uni sapientis positus est nobis admi
tandum sepius ad experimentu in psitio
Item in comento sup lucam li. vij
cap xxiij sup id luc. xv. fac me sicut
vnum de mercennarijs tuis filij amicos
Nouit ee distancia inter mercenarios
z seruos filius planacium amicus p
sicutem mercenarius plaborem seruus
est per timorem Sed etiam ex seruus et m
cennarijs fiunt amici iuxta quod scriptum
est vos amici mei estis si feceritis que
ego precipio vobis iam non uos dicam
Exemplum pulcrum arcane suos
tu de oz annas dei li. ij. de sancta vir
ginitate in medio uirgo quedam fuit
Anthiochie nup fugitans publicu
aspectum Sed quo magis virorum e
uitabat oclos co intendebat amplius
Pulcritudo enim audita nec uisa plus
desideratur Duobus stimulis cupidita
tum amoris et cogitacionis dum z nich
occurrit quod non minus placeat z plus pu
tatur ee quod placeat quod non iudex ocls
explorat sed animus amator exoptat Ite
sancta virgo ne diuicius alerent pon
endi spe cupiditates integritatem pu
doris pfessa sic restringit improborum
flaces ut iam non amaretur sed pderetur
Inde psecucio. puella fugere nescia
sed pauida ne incideret in insidiatores pu
doris animi ad virtutem parauit tam religiosa
ut mortem no timeret. tam pudica ut ex
pectaret. Venit corone dies maxima omnium
fit exspectacio producitur puella. duplex
pfessa certamen z castitatis z religionis Sed
ubi uiderunt constanciam pfessionis me
tum pudoris paratam ad cruciatus eru
bescentem ad aspectus Excogitare ceperunt
quadam spem castitatis tollerent ut cum
id abstulissent quod erat amplius eciam id
eriperent quod reliquerat aut sacrificare v
ginem aut lupanari prostitui iubent Quo
colunt deos suos qui sic iudicant aut quadam
ipsi viuunt qui ita iudicant Hec puella non
quod de religione ambigeret sed de pudore trepi
daret ipsa secum quid agimus hodie aut
martir aut virgo altera in nobis inuide
corona. sed nec virginis nomen agnoscet
ubi virginitatis auctor negatur
nam quadam virgo si meretricem colas quod
adimorum virgo si adulteros diligas
quadam virgo si ad amorem petas
Tollerabilius est mentem virginem
quam carnem habere. Vtrumque bonum si liceat
at si liceat non. saltem non homini castae sed
deo simus Et raab meretrix fuit sed po
quod deo credidit salutem inuenit Et
iudit se ut adultero placeret ornauit z
tamen hoc religione non amore faciebat
nemo eam adulteram iudicauit Bene
successit exemplum Nam si illa que com
misit religioni z pudorem seruauit z patriam
forte issi z nos seruando religionem serua
bimus etiam castitatem quod si iudith
pudiciciam religioni pferre noluisset
perdita patria etiam pudiciciam perdidisset
itaque talibus informata exemplis simul
animo tenens uerba dni quibus ait
quicunque perdiderit animam suam propter me
inueniet eam fleuit tacuit ne eam
uel loquentem adulter audiret nec pu
doris elegit iniuriam sed xpi recusauit
Estimate utrum adulterare potuit corpus
que nec uocem adulterauit iam dudum uecti
datur oro mea Et quam adire gestorum
seriem criminosam atque explanare for
midet Claudite aures virgines.
ducitur puella dei ad lupanar. sed ape
rite aures uirgines. dei uirgo prostitui
potest adulterari non potest. Vbicunque dei virgo
est, nec lupanaria infamat castitate.

Sed castitas etiam loci abolet infamiam.
fit ingens petulancium concursus ad fornicem.
Discite martirum miracula sancte virgines.
Dediscite locorum vocabula. clauditur intus
columba. strepunt accipitres foris. certat
singulus quis prius predam prius invadat. ac illa ma
nibus ad celum levatis quasi ad domum ve
nisset orationis ad libidinis diversorium xpe
inquit domuisti virgini feros leones
potes domare etiam hominum feras mentes.
caldeis roravit ignis. Iudeis se unda
suspendit misericordia tua non natura sua. susanna
supplicio genu flexerit et de adulteris tri
umphavit. aruit dextera que templi tui
dona violavit. Nunc templum ipsum attem
ptatur tuum ne patiaris incestum sacrilegii
qui non passus es furtum. Benedicatur et
nunc nomen tuum ut que ad adulterium veni
virgo discedam. vix compleverat precem
et ecce vir miles specie terribilis irrupit.
Quemadmodum eum virgo tremuit cui populus
tremens cessit. Sed non illa immemor
lectionis et daniel inquit supplicium susan
ne spectaturus advenerat et quam populus dap
navit ipse unus absolvit. Potest et in hoc
lupi habitu ovis latere. habet et xpus mili
tes suos qui etiam legiones habet. aut for
tasse percussor intravit ne verere anima
tales solet martires facere. O virgo
fides tua te salvam fecit. Tu miles ne
to paveas soror frater huc veni salvare
animam non perdere. salva me ut ipsa salve
ris. quasi adulter ingressus sum martir
egrediar. vestimenta mutemus conve
niunt tua michi et mea tibi. sed utraque xpo.
Tua vestis me verum militem faciet.
mea te virginem. bona tibi vestis erit. ego
melius exuar ne me persecutor agnoscat.
Sume habitum qui abscondat feminam. tra
de qui consecret martirem. Indue clami
dem que occultet membra virginis sed
et pudorem. Sume pallium qui tegat
crines abscondat ora. Solent erubescere
qui lupanar intraverint. Sane cum egres
sa fueris ne respicias retro. memor ux
oris loth que naturam suam quia impudi
cos licet castis oculis respexit amisit. Nec
vereare ne quid pereat sacrificio. Ego pro te hos
tiam deo reddo. tu pro me militem xpo
habes bonam militiam castitatis que stipe
ndiis militat sempiternis. loricam iustitie
que spirituali munere corpus includat. Scu
tum fidei quo vulnus repellas. galeam
salutis. Ubi enim est presidium meum salutis
ibi xpus. Et inter hec verba clamidem ex
uit. Suspectus tamen adhuc habitus et perse
cutoris et adulteri. virgo cervicem. clami
dem miles offert. Que pompa illa quam
illa que congregata in lupanari de martirio
certarent. addantur persone miles et virgo
hoc est dissimiles inter se natura sed dei mi
seratione consimiles ut compleatur oracu
lum. tunc lupi et agni simul pascentur.
Et ecce agna et lupus non solum pascuntur
simul. sed etiam ymolantur. Quid plura
mutato habitu evolat puella de laqueo
iam non suis alis ut pote que spiritalibus
ferebatur. et quod nulla unquam viderunt secula
egreditur de lupanari virgo. At illi
qui videbant oculis et non videbant sed
raptores ad agnam lupi fremunt ad pre
dam. unus qui erat immodestior intro
ivit. Sed ubi hausit oculis rei textum quid
inquit est puella ingressa est vir in-
Ecce non fabulosum illud cerva pro vir
gine sed quod verum est miles ex virgine
ac etiam audieram et non credideram quod
aquas xpus in vinum convertit. Iam mu
tare cepit et sexus. recedamus hinc dum
adhuc qui fuimus sumus. Nunquid et ipse
mutatus sum qui aliud cerno quam credo.
Ad lupanar veni cerno vadimonium et
tamen mutatus egredior. pudicus exi
bo qui adulter intravi. Indicio rei quod
debebatur tanto corona victori. pugile
dampnatus est qui pugne comprehensus
est. Ita de lupanari non solum virgo
sed etiam martires exierunt. Fertur puel
la ad locum supplicii cucurrisse certasse
ambo de nece. cum ille diceret ego sum ius
sus occidi. te absolvit sententia quando mortem
elegi sed predam pudoris optavi. si pu
dor queritur manet sexus. sed sanguinis
expositur fideiussorem non desidero habeo
unde dissolvam. in me lata est ista sententia
quia pro me lata est. Certe si pecunie te
fideiussorem dedissem et absente me iudex
tuum censum fenatori adiudicasset eadem
me sententia conveniret meo patrimonio solve
rem tuos nexus. Si recusarem quis
me indignum digna morte censeret.
Multo maior est capitis huius usura.
moriar innocens ne moriar nocens.
Nichil hic medium est. hodie aut rea

ero tu sanguinis aut martir mei. Si
cito redii quis me audet excludere si mo
ram feci quis me audet absoluere
plus legibus debeo rea non solum fuge
me sed etiam cedis aliene sufficiunt
membra morti que non sufficiebant
in me est in virgine nullum locus
qui non erat continencie. Ergo obprobri
um declinaui non martirium. Tibi ces
si uestem non professionem mutaui
Et si michi papis mortem non re
demisti me sed circumuenisti. Caue quod
contendas caue contradicere audiaris
Noli eripere beneficium quod dedisti. Dum
michi hanc sententiam negas illam resti
tuis priorem. Sententia enim sententia priore
mutatur si posterior in est non tenens pri
or tenet. Possimus utique satisfacere
sine si prius paciaris occidi. Ante non
habeant aliam quam exerceant penam in
virginem obnoxius pudor est. itaque
gloriosior eris si uideatis de adultera
martirem fecisse quam de adultera mar
tirem reddidisse. Quid expectatis. Duo
contenderunt et ambo vicerunt. Nec diuisa
est corona sed addita ita sancti martires in
uicem sibi beneficia conferentes alter principium
martirio dedit alter effectum | Duorum

Ad amicicie comparando xiiii exm | phorum
amicorum cum isto | gignasia Damone

Et etiam phorum | et phinthiam pi
thagoreos inclitum ferunt quorum unus
cum esset morti adiudicatus commendandorum
suorum tempus poposcit tyrannus autem
astutissimus quod reperire non posse estima
ret peciit ut sponsorem daret qui pro se
ferietur si ipse faceret moram. Quid
de duobus preclarius nescio. utrumque
preclarum alter uadem mortis inuenit
alter se obtulit. Itaque cum reus mora
supplicio faceret fideiussor uultu sereno
non mortem non recusauit cum duceretur
amicus reuertitur ceruicem substituit
colla subiceat. Tunc admiratus tyran
nus orauit ut sibi amiciciam quam uitam fuisse
peciit ut ipse ab hiis quos dampna
uerat in amiciciam reciperetur tanta vis
est gratiam ut etiam tyrannum mitigaret
Digna laude sed minora istis. Illic
ambo uiri hic una virgo que post etiam
sexum vincit. illi amici isti incogni
ti. illi tyranno unum se obtulerunt istis
tyrannus pluribus et etiam crudelioribus
quia ille perpercit isti occiderunt. Inter illos
in uno obnoxia necessitas. In hiis am
borum uoluntas libera et hoc quoque ita
prudenciores quia illi studii sui finem a
micicie contra isti corona martirii. Illi cum
certarunt hominibus isti deo | rum fruct

Amigdala amigdala | si sint
amari possunt paciem dulces fieri
ita homines per disciplinam possunt sed boni
li. iii. exameron ca. xvii. | tari ferunt

Amigdalis hoc genere medi | agricole
ut ex amaris dulces fructus fiant ut
terebrent eius radicem arboris et in me
dio inserant surculum eius arboris quam
greci pantheon nos picam dicimus. Quo
facto succi amaritudo deponitur. Ergo
si agricultura uincit stirpium qualitates
non omne studium doctrine et discipline at
tenuare mitigare potest quaslibet egritudines
passionum. Nemo ergo potius uel inadoles
tencie uel intemperancie lubrico desing
ulsione desperet. ligna plerumque in me
liores uertuntur usus et non possunt homi
corda mutari | li° sx° | Veste inmaculata

Amictus | lri. xiii. vsu quito

Bonus amictus eternitatis in
te hoc pallium sponse custodes uoluerunt
auferre minorum quo primus homo fuit
exutus sed anima deo deuota contra du
tenendo et non dimittendo dilectum preciose
caritatis hic se uestiunt inuolucro. Vti
ergo qui tali pallio uestiuntur et amictu
huius legis obseruacionem meruerunt quia non
sunt legis obliti sed que erant legis operati
sunt. Nam qui preter legem agit legis
oblitus est. Et ideo hec omnia candida as
cendit ecclesia quia fulget amicta ueste sa
piencie et demum decem uirtutes ille que portas
custodiunt celi. Que est que ascendit
candida in uirtutes sicut fratrem suum. Quidem ea
que posuit caput suum sicut leua sapientie ut
aperire manus pauperi ad subueniendum
inopi aut derelictis sibi non inuasis
aut direptis diuiciis utetur. quod glorie cu
pida bonis etiam opibus acquisiuit in
magis simplicibus iactancia ambiuit hoc est
enim caput suum et cedam seu suum principale sub
manu sapiencie constituere. Ea namque anima
nitidis ascendit albentibus christo uite
huius uenenis plicata deserto ad illud floren
tem semper locum iocunditatis eterne. Iste

sunt virtutes que in ysaie libro dicitur e[st] ...
est iste qui aduenit ex edom tinctis ves
timentis de bosor. sic speciosus in stola
iste in ep[iscop]o sunt q[ui] mirantur ex isto g[raci]ag[ra]
s[ecundu]s sto ph[i]l[osoph]os q[ue] deserto aliq[uid] ascendere
posse animam sine magno labe vicio
vicio gratulantur receptam qui vestim
ta innocencie vilis no[n] polluet a[n]i[m]o
insipie[n]te sclaris s[ed] magis sapie[n]te spiritualis
...re candore mundaret yoseph z ca[pitul]o iiii
De amictu vir[g]inis j. ca[pitul]o de alb[is] z ca[pitul]o palli
um z capitulo vestis

Amor. amat xp[istu]s. h. ij. de apologi
a dauid ca[pitul]o xvi. xp[istu]s familiam
suam in ydeam videt z amauit. amat ei[us]
scam cristus animam z lazarum z mariam
Denique amabat ihesus amabat xp[istu]s ec
clesiam quando in ydeam quando adhuc nullo
virtutum decore vestitam z amari z quo
Et quia amat volt ut ... z amari. li. se
iiti immaculati. lin. v. v[er]su viii.
Bona iudicia aucte ait ecce amat liber
tatem fidei ecclesia libertatem dedit dilig
se gaudet qui io venit in hunc mundum
q[uia] hunc mundum dilexit amari exigit
qui omnes amat quia caritas est concupi
ne mandata dei ut bonus filius ut cul
tor sedulus concupiunt no[n] ut amator
meretricem coplam no[n] ut auarus pecu
niam no[n] ut luxuriosus lasciuiam De
illis enim lex dicit Non concupisces Dum
aut deum sapit diligendum z tenero
quodam atque intimo amandum cupiditat
affectu Et quia amicus e[st] q[ui] diligit sicut e[st] q[ui]
timet. q[ui]a amicus q[ui] o[mn]ia fecit q[ui] sapit ei dominus
Vos inquit amici mei estis si feceritis que ego
precipio vobis In tua iusticia viuifica me
audiens z dicit. eo q[uo]d ... sit vita que vi
secundum iusticiam qua viuebat apli imo
qua viuunt Sunt enim qui viuentes mortui
sunt z qui mortui viuunt Denique aly
descendunt in infernum viuentes Aly
cum sint corpe mortui mentis sunt vi
Sunt enim qui no[n] gustabunt mortem
donec videant filium hominis in die iudicii
venientem cum cum gloria s[an]c[t]i resurgere
Et quod eciam sine s[an]c[t]i dicitur amore
vulnerati eodem li[bro] z li[ber] v[er]su primo
Vulnerare ergo dicit eciam quia vulnerate ca
ritatis ego sum Videmus membrana
bono vulnere videmus sagitte electe Sa
gitta hec xp[istu]s qui dicit posuit me sic

sagittam electam Bonum ergo hac vulnerari
sagitta Non mediocris mansionis iste
processus no[n] omnes possunt dicere q[uia] vulnerate
dilectionis sunt Dicebant apli cum pro xp[ist]o
lapidarentur z xpm predicarent Dicebat
paulus cum ter virgis cederetur z die ac
nocte xpm abominandi gentibus dispu
taret Dicebat hoc martires qui vulnerati
Et quia vulnerari prius meruit noie
prius diligunt excludit timorem o[mn]i[bu]s
Talis amor ex periculi atque pene eod[em]
h[ic] in eod[em] li[bro] in expositione lite noue
Perfecta caritas timorem excludit foras
z consimiliter q[uo]d caritas excludit timorem
ut miles qui imperatorem diligit Vel
la pro imperatore suscepta no[n] metuit ut
sicut amans deum quando pro dubia z p
prupta mittatur cum omnia pericula dum
amore contempnit. ac si quando deum pe
tat seipsum offerre no[n] trepidat ut si q[ui]s
tu sine mare positos filios videre desiderat
non meruit naufragia libere caritate
ingreditur maris fluctus subijt me
ta nauigij z metum desperans leuant
desideria filiorum Quam pulcre et
de martiribus dicitur qui ne militant xpo
qui persecutiones ingluvias gladios pute
dia non timentes infestis se regibus
optulerunt Timorem zeum que potant
hore penarum exclusimus amore mar
Actus huius amoris describitur tum
eodem. libri. xj. v[er]su primo piat ut
Non usitatus sermo nobis ca tamquam
corpe fatigacionis defectioni huius
videtemus Neque enim hoc solum dixit
defecit anima mea s[ed] defecit in saluta
re tuum itaque ut de usu capiamus ex
si dicam ubi gra[tia] defecit ille in illa
m[en]te exprimit hoc verbo q[uia] totus in illius
desiderium cupiditate transient Et q[ui]
quid est q[uod] vehementer expetimus ut id
maturiorem habeamus estimus Id nos
m[en]te longa quadam intencione lassare
amor impaciens die noctuque meritis
fores pulsans si diucius possidendi de
sideria deferantur ipsa defecit expecta
tione dum spat in quo utique no[n] finis
amoris s[ed] incrementum est Et q[ui]cq[ui]d
est desiderabile si non contingat deside
ranti defecit in illud z quasi ipsum de
ponit animam qui desiderat si cum spes
prior assimilat. dat vires spes prima

Si aut absentia sint dilcti eo ipso q ab
sentem desidat quem cupiuit anime
sue patitur defectum itaq quanto longi
est illud q desideratur tanto magis def
cit qui desiderat. Id est ergo deficere
in id unicq q totis studiis inmigrare
q diligat illud cogitat illi adheret
illud psonat q cepit diligendum
in id quadam anime defectione cussu
ditur ut si mr filij expectet presentiam
quadam expectabat tobie uxor filium
pegrinante deficiens a desiderio z man
quistus gstituta z tamq resoluta in
ribus q enim aliud n defectum quod
eius uerba signat Et quo magis las
satur affectus eo amplius amor estat
Et quo diucius abest qui desideratur
eo amplius expectatis desideria maio
re quadam in amoris ignescunt racio
desiat si cupiditas alitur z augetur hic
ergo colligere possumus quid sit deficit
in salutare tuum anima mea Et enim spu
adherens anima desiat ab eo quod est
anima z fit unus spus quoniam qui adheret
domino unus est spus Itaq sanctus z times
dnm nescit aliud desiderare nisi saluta
re dei q est xpus. huius illum concupis
cit illum desiderat in illum totis intendit
uiribus illum gremio mentis souet illi
se apit z effundit z hoc solum uetur
ne illum possit amittere Itaq quanto
maiore desiderio excitata fuerit anima
cupiens adherere salutari suo tanto
magis deficiat Ergo ista defectio i minu
cionem quidem fragilitatis s ad suppi
onem virtutis opatur Demiq ipse ali
bi dicens Sitiuit ince anima mea Sub
iecit infra Adhesit post te anima mea
me suscepit dextera tua Que enim sicut ca
pit semp adherere fonti nec aliud n aq
sibi expetere cogitur ut ipso pascat
affectu Suscipiens ergo dextera animam
meam z de suo virtutem ipertiens facit
eam esse q non erat ut dicat Viuo aut
iam non ego uiuit aut in me xpus
Discite aut exemplo defectionis istam
inmine cupiditatis esse Concupiscit iqt
z deficit anima mea in atria domini cu
concupiscit inquit cerni q totam se effundes
in concupiscentiam longo fine suspen
sa defectione dissoluitur | ysu. n. sup
Item alit dicit idem ibidem | illud defecerunt

oculi mei in eloquium tuum Quid est
oculos deficere de corporalibus dicimus ut
intelligamus de spiritualibus | z sperm
Nonne qui aliq desideramus | nius ad
fore eo dirigimus oculos. vn speramus esse
venturum Itaq qtenti diu cottidia
na expectatione deficimus Sic anima
cum suspiciens in via sollicitis aduentum
filij explorat exuiis Sic dauid propha
currentem de prelio potius nuncium ex
ploratoribus interrogare de salute filij
pr sedulus gestiebat Sic tene uxor
ceteris de specula litorali indefessa expec
tacione pstolatur aduentum ut quo
tiens nauem uidit illic putet quesi
nauigare o ecu atq ne uidenti qui
dilcti alius an uitat nec ipa possit
pa dre uideo te marite sicut anna di
cebat ad filium Video te filij mi libent
morior morietis uidet dolorem exop
tati gspectus suauitate no senciens
Ergo ut illa que aduenienti uiro se
optat offerre abdicatis omnibus domesti
cis occupacionibus sequitur mantis
aut pedum uestigia legere sic propha
ticis exutus secularibus in tiorum oc
culorum intuitu dei pugil custos usq
ad defectionem sui intendebat obtutus cor
pus suum redigens sirmutati z animam
suam ad humilitatis paciam arunce
mo tabescentis erudiens Desiderabat
enim sicut fontes aquarum z siciebat
in dnm dnm suum cupiens enim uidere presenci
am z apparere an faciem dei Nimioq
desiderio z uehementi cupiditate defi
ciens cum se humiliorem hic que de dno
posset impetrandis prophetica gra psue
bat Et nos igitur intendamus cor nrm
ut possimus intelligere sciem scriptura
rum z ubi uis uenire ad dno postule
atq intellectum dari | Sic amor gstancia
Sequitur caritati | q ut dicit in epla
n ad salunum vsus finem | dni ama
Amor uerus gstancia pbatur | ri q ut
De amore ad alios q pertinet | dicit. lyn.
de officijs c. vn | tile q non amari nich
Nichil tam inu | tam utile q diligi
nam odio hri exciciale ac nimis capi
tale arbitror Et addit q placiditas mo
ac benignitatis z u bor affabilitas captat
amorem Sequitur sup cato affabilitate
Subiungit q expone se periclo p prio

vel maxime facere captat amorem

Nam si quis consilio usu in suo officiis
populare comprehendat gratiam aut si quis periculum
suum pro universa plebe offerat non est dubi-
um quod tanta caritatis a plebe invicem refundatur
ut populus salutem eius et gratiam sibi pre-
ferret. Et universas a populo illatas moyses absor-
beat contumelias. Et cum dominus insolentes
iudicare vellet se tamen pro populo offerebat fre-
quenter ut indignatione dei plebem subdu-
ceret. Etenim miti sermone post iniurias ap-
pellabat populum consolabatur in laboribus
delinebat oraculis fovebat operibus. Et
dum cum deo constanter loqueretur homines
tamen humili et grata appellatione affari solebat.
Merito estimatus est supra homines ut
et vultum eius non possent intendere
et sepulturam eius non repertam crederent.
Etenim sic sibi totius plebis mentes devinx-
erat ut plus eum pro mansuetudine di-
ligerent quam pro factis admirarentur. Quid eius
imitator sanctus David electus ex omnibus
ad plebem regendam quam mitis et blan-
dus humilis spiritu sedulus corde facilis af-
fectu ante regnum se omnibus offerebat. Rex
cum omnibus equabat suam militiam et par-
ticipabat laborem fortis in prelio mansuetus
in imperio paciens in convicio ferre magis
promptus quam deferre iniurias. Ideo tam carus
erat omnibus ut iuvenis ad regnum etiam
invitus peteretur et resistens cogeretur. Se-
nex ne prelio interesset a suis rogaretur quod
mallent omnes pro ipso periclitari quam illum
pro omnibus. Ita sibi gratis officiis plebem
obligaverat primum ut in discordiis populi
exulare in Hebron mallet quam regnare
in Ierusalem. Deinde ut etiam ut in hoste
positam virtutem diligeret. Iustitiam etiam
his qui contra arma gerebant se tulerat quam ac suis
praestandam putaret. Denique fortissimum
adverse partis gratiam non aspernatus hono-
ravit qui in eo. In interemptum insidiis do-
luit et flevit prosecutus exequias honestavit
mortem ultus constitit fidem prestitit quam sub
o in hereditariam in ea transscripsit magis sol-
licitus ne innocentis mortem inultam
relinqueret quam quod suam mortem doleret.
Non mediocre istud presertim in rege sic
sic obire humilitatis munia ut cetera se ex-
hiberet etiam infimis alieno periculo cibum
non quereret potum recusaret peccatum fateri
seque ipsum pro populo offerri morti ut ipse diceret

indignatio converteretur cum feriente angelo
offensus se diceret. Ecce sum ego qui peccavi
et ego pastor feci malum et iste grex
quid fecit. Fiat manus tua in me. Ista
quid alia dicam quod dolum meditantibus
non aperiebat os suum et tamquam non audiens
nullum sermonem respondendum putabat non
rendebat conviciis cum sibi derogaretur
orabat cum malediceretur benedicebat. Am-
bulans in simplicitate cordis superbiorum quen-
ticulis fugitans sectator immaculatorum
qui cinerem miscebat alimentis suis. Cum
peccata sua deploraret et poculum suum tempe-
rabat fletibus. Merito sic expetitus est ab
universo populo ut venirent ad eum omnes
tribus Israel dicentes. Ecce nos ossa tua
et caro tua sumus. Heri et nudius tertius
cum esset Saul et regnaret super nos tu eras
qui producebas et inducebas Israel. Et dixit
tibi dominus. Tu pasces populum meum. Et quid
plura de eo dicam de quo huiusmodi dei processit
sententia ut de eo diceret. Inveni David filium
meum secundum cor meum. Quis enim in sanctitate
cordis et in iustitia sicut iste ambulavit ut im-
pleret voluntatem dei propter quem et delin-
quentibus posteris eius venia data et pro-
rogativa est reservata heredibus. Quis igitur
non diligeret eum quem videbat ita carum
amicis. Ut quia ipse sincere amicos dili-
gebat eque diligi se a suis amicis arbi-
traretur. Denique parentes eum filiis suis filii
preferebant parentibus. Unde graviter indigna-
tus Saul percutere Ionathan filium hasta
voluit quod plus apud eum valere David
amicitiam iudicabat quam vel pietatem
vel auctoritatem paternam. quere quod predictum
Adducit ibidem Tullio se amare amantes
tes fac ibidem tenentur talcatur cotidie
Et enim ad omnium plenum proficit si quis
vicem amantibus reddat nec minus
redamare se probet quam ipse amatur. Idem
amicitie fidelis pateat exemplis. Quid
enim tam populare quam gratum quam tam insitum
nature quam ut diligentem diligas. Quid tam
insitum atque impressum affectibus huma-
nis quam ut eum amorem inducas in
animum a quo te amari velis. Merito sa-
piens dicit perde pecuniam tuam propter fratrem
et amicum. Et alibi Amicum salutare non
erubescam et a facie illius me non ab-
scondam. Siquidem vite et immortalitatis
medicamentum esse in amico ecclesiasticus

sermo testatur Et summi in caritate p
fidum nemo dubitauit cu aplus dicat
omnia suffert omnia credit omnia susti
net caritas nunq cadit eo dauid no ce
cidit quia carus fuit omnibus z diligi
a subditis q timeri maluit timor tpalis
tutamtis fuiat excubias nescit diut
nitatis custodiam Itaqz ubi timor de
cessit audacia obrepit qm fidem non
timor cogit sz affectus exhibet Prima go
ad commendacionem uni est caritas Bonum e
go testimonium hre de plurimorum dilacone

L

Anectit ibidem ca. sequitur q hre fide
litatem captat amorem mittese tuo
hinc nascitur fides ut q affectui no
uerantur etiam alienum q pluribus car
auctuit similiter etiam p fidem ad caritate
peruenitur qui uni aut duobus p stitit
fidem tamq influat in animos uniuso
rum et omnium acquirunt graciam Duo igitur
hoc ad commendacionem in plurimum operat
caritas z fides z tum hoc si heas q inte
admiracione dignum plurimi existiment
z iure honorandum putant

M

Concludit ibidem q prudencia z iusticia faciunt addi
Et quia consiliorum usus maxime conciliat
homines · ideo prudencia z iusticia i mo
quoqz desiderantur z de ea spectantur
a plurimis ut in quo ea sint illi deferatur
fides quo possit utile consilium uel fide
li desideranti dare q talis amor no

De amore parentum debz impedire
amorem addenin un in tractatu de o
bitu valentiniani imperatoris ca° x
cum senatus peteret ab eo imperatore re
stitui cultum ydolorum re dicit

N

Postulat roma parens alia quecunqz
desiderat debeo affectum parenti sz magis
obsequium debeo salutis auctori

O

Prima ut dicat libro de fuga secli ca° iii
Et enim si parentes q nos genuerint
amamus qnto magis diligere debemus
creatorem parentum auctorem qz nrm

P

De amore fratrum li de yoseph ca° xxi
Respiciens oculis ioseph vidit beniamin
fratrem suum moralis est ut quos diligimus
libri cos uideamus pretereis z quos ani interio
tenet pores poresb cos obtutus oculat
oculorum siquidem plurimi ita aliam int
occupacionem distracti quos heimus
ante oculos no uidemus ita dure animo
digitur in aspectus Vidit igitur bemia

min fratrem suum sensus yoseph que tene
bat animo quem oculis requirebat quo
absente fratres bnm no uidit q uide nich
prodest Non solum uidisse contentus sz quasi
nesciret interrogauit hic sr m e adoles
cencior consuetudo z genus caritatis est ut
dilectos nobis non solum oculis sz etiam
sermone teneamus agnouerat ioseph
dilectum suum sz eo interrogabat ut que te
nebat animus uox sonaret Denique non
expectabit ut rideret sz gemino benedix
erim z turbatus est desiderium sui fratu
Torquebantur autem uiscera eius quia
complectandi eum que desiderauerat libertas
deserebatur Denique ingressus in promptu
arium plorauit z lauit faciem suam z con
tinuerit grandis amoris aculei cito cor
da compunguntur nisi desideriis frena laxet
timebatur affectum Joseph deferebatur in
consilio ro cum amore certabat fleuit uita
moris pii estus lacrimis temperans

Dicit etiam eodem libro ca° ultimo
Si eos quos diligimus cupimus frequent
amplecti quanto magis recessuri ex hoc
corpe ipo caroz pignorum tactu delecta
mur extremo z hoc in locum uiatico

Sz nullius necessitudinis amor dei con
dicionem libro si. Uti in maculati lra xv
Domini ihus z morum inimicorum sz po
dilecm nobis expetendam ee precepit
z dei hostes etiam si nobis aut parentum
aut filiorum aut quantum consanguinitatisqz ne
cessitudine copulentur odio prosequendos
Sic enim scriptum est Siquis uenit ad me
z no odit patrem z matrem z uxorem z filios
z fratres z sorores adhuc etiam animam suam
no est me dignus Ergo siquis ociosis ac
cipiat auribus fortasse dicat Tu domine
ihu legem dedisti dicens Diligere dominum
deum tuum Diligere proximum tuum z ut in
plures hanc legem uenisti z dixisti plene
honora patrem z matrem z in ewangelio iu
bes ut parentes odiamus Quo sibi conuenit ita
precepta Sic in matris z humilis corde uenisti et
nobis hoc precipis Non possum saluo me
pietatis odisse patrem cui debeo q creatus
sum odisse matrem longo x mensium fasti
dio pii fetus onera portantem cui in absso
lucione plus periculi in delacione plus tedii
est quid dulcissimi mentiur filii ut prius
excludant amorem cum sit impium mori
nolle pluribus quid uxor carissima quedam

iure cohaeres et consortem fidei nostrae quod fratres
eiusdem generati visceribus atque formati
eodem nostrae hospitio in hunc usum lucis
exissent oderint quasi pignora caritatis
Ita evangelii lenitate rigorem perdure
legis inflectis ut quorum lex condempnat
iniurias eorum tu evangelio tuo condempnes
gratiam. Id istius modi affectionum dico me
videre non posse sed tu domine vide non ei
indiges ut excuseris qui vos et iustificati ut
vinces cum iudicaberis. Sed ego non condempno
pietatem qui odi iniquitatem. Ego pa
rentes non praecipio non amandos qui
inimicos suadeo diligendos. Et non legisti
tempus amandi et tempus odiendi. tempus bel
li et tempus pacis. De quo hoc dicat ecclesiastes.
Nomine deo ex ratione temporis fiat ut aliquis
prius amare et odisse possimus et quos
dilexeris odisse et quos odis amare con
veniat. Non ergo parentum infundi odia pec
toribus filiorum nec coniugum suasi fastidia
mentibus maritorum. Nam tamen interroga
quid excesserint que utique auctoris ar
bitrio coniugali singularem necessitudinem
testatur affectum. Amare parentibus filios lex
naturae est maritis coniuges lex divina est. Que
coniugum caritatem in unam vicit ut fiat una
caro et unus spiritus. Diligere fratribus fratres nostrae
prerogativa est. Que eorum domicilio diu
fotos assuefecit ad gratiam caritatis. Non
ergo necessitudinum intestina bella mandavi
sed illecebram suspectam habui. An non tibi
suspectam cum superius ipse callidus et astutus
ad construendas nequitiae suae artes ex
incorrupte ac rudis nostrae dote fundatum
primogenitum adam labefactaret. affin
feris magis illecebris quam sinit commisit ve
nenis. Itaque serpens virum quem superius
temptare non ausus est cibo orbis sui
in amore inflexim molli quadam
et consiliatricula uxorie sedulitatis affectione
circumduxit. Et adhuc eva liberos non
habebat quorum gratia ut dulces ad amore
ita faciles ad lapsum. plurimos amar
tiri consummatione uxoris amor sepe re
vocavit. Denique sepe cognovimus quin
que formidolosa carnificum pompa non
terruit nec diversi lacis sulcus infregit
nec ardentes sanie atque phalis forti
tudinis deducere vigore potuit enim
inter sacra iam prima constitutum. Uxor
tenere sobolis oblo insatiabilis unius

lacrime in faciae decepit. Sampso
captus est per uxorem nunc tu fortior
Salomon captus est in uxore nunc tu sa
pientior. Ille certo cuius sapientia totis ce
lebratur seculis factus est insipiens quia
nimium amavit uxorem. Quid de
fratribus dicamus expertum est in liberis
regis et prophete domus detestabiliora consilia
quam odia esse fraterna ita parricidium quod de
pater flevit sed magis indignatus est in
cestum. Denique licet parricidam passo
rem tamen incesti tempus igitur amandi et
tempus odio habendi. hoc est tempus martirum
quando ea que divina sunt omni caritati ne
cessitudinum preferenda sunt. Tempus bel
li quo etiam bellum pro christi nomine pro
pignoribus inferimus. Tempus
pacis quo in pace locus erit. Denique ipse
in evangelio evidenter exposuit qua
ratione nos odisse debemus dicens. Qui
diligit patrem aut matrem plus quam me
non est me dignus. Non dixit indig
nos se esse qui parentes suos diligunt
sed eos indignos ait qui plus parentes
quam christum diligunt. Si enim eo deferimus
parentibus quia nostre generationis auctores
sunt quanto magis christum amare debe
mus qui ipsorum est auctor parentum. Isti de
derunt quod non sue potestatis est sed misericordia
sua christus donavit salutem quam parentum
beneficia conservat. Vide autem dixit
david. Iniquos odio habui legem autem
tuam dilexi. Ergo si legem amamus
odisse debemus adversarios legis qui
operibus suis precepta legis impugnant
hos ergo odit qui in lege est quia le
gis mandata non servant. Non solum
enim qui legem nescit sed etiam ille qui
non agit secundum legem. Hec sors legis
est quia non auditores legis sed factores
legis iustificabuntur. Ne dari videret
me ipse david si aliter intelligam. Quo
modo iniquos homines odit qui parri
cidam filium commendabat persecutoribus
ne eum aliquis occideret qui saul re
gis mortem etiam vindicavit in eum
qui ascensum aut occisum. Ergo non
iniquos homines sed iniquos sermones
odit. Denique hos dixit odio habui et
non addidit viros. Deum tu dicat ihesus
in evangelio diligite inimicos vestros
dicat apostolus. Benedicite eos qui persequuntur

vos et nolite maledicere quo excusaret
iste vir evangelicam diligens disci
plinam si iniquos homines odisset
non intelligas quod iniquitatem odio ha
buit non eos quod si operarentur iniquitatem
possent tamen evangelica predicatione converti
aut certe ipsi ita accipiamus quod sicut
ille qui honorat patrem iniquos est
idem tamen odit patrem secundum illud quod scriptum est
qui non odit patrem aut matrem aut fra
tres aut sorores aut animam suam non
potest meus esse discipulus etiam lauda
bilis habetur sic et iste iniquos habuit odio
eodem modo et eos odit quo patrem pravitate
aut animam suam presens videlicet vite huius
suavitati gratiam Christi

tos in commento
sup lucam li. v.

De amore ad inimicos

Etiam simulacior non lacte imbu[illegible]tatur vo
vetur sed cibo vestitur. Cibus autem validior
est caritas. Denique inter tria maxima
spem fidem caritatem maior est caritas
ordinatur igitur caritas cum dicitur di
ligite inimicos vestros. completur ibi etiam
quod cum iam dictum est ordinate in me ca
ritatem. ordinatur enim caritas cum ca
ritatis precepta formantur. Videte ab al
tioribus cepit et legem per [illegible] benedictionis
evangelice tota reiecit. Lex vicissitu
dinem imperat ultionis evangelium in
imicis caritatem. benignitatem odi
is. vota maledicentibus. subsidia per
sequentibus patientiam affligentibus et e
surientibus eis gratiam remunerationis
impatitur. Quanto athleta perfectior
qui non sentit iniuriam. Et ne videatur
domini legem dissolvere et beneficiorum
vicem fuat quod neglexerit iniurias. Sed
tamen dicendo prout vultis ut faciant vobis
homines facite illis similiter. vicissitudo
ipsa cumulacior est quam non actu beat.
Nescit enim virtus mensuram gratie non grati
ta referre quam accepit vult cumulare quod
sumpserit ne inferior sit beneficio licet
equetur officio. Non enim cumulo tamen sed
ordine et tempore beneficia pensantur cum
in beneficio pari prior sit qui prior cepit
Beneficus enim est qui gratiam cepit debi
tor qui retulit aliud itaque beneficium
est beneficium principatus. Nam si quis pe
cuniam reddidit non solvit gratiam
manetque gratie debitor et si iam non
sit pecunie cum gratiam referendo putem

posse vacari cuius creditor acceptam vicis
est testimonium quod solute. Bono itaque ex
emplo imbuitur christianus ut non contentus
iure non gratiam requirat eius. Si enim
commune est omnibus etiam peccatoribus re
clamare cum gentibus professionis excelsis
studium quod debet esse virtutis uberius ut di
ligat etiam non amantes. Nam et si vin
cula iuncta diligendi usum amoris
excludant non tamen caritatis exclusiunt. Sic
enim in eo qui te diligit pudet gratiam
non referre et gratie amore rependere. actor
tibi eius molestiat quem antea non
habebas ita etiam in eo qui non amat debes
amare virtutem ut dum virtutem amas
incipias eum amare quem non amabas
cum rura et caduca communicacio sit amat
sempiterna virtutis. Quid autem tam
mirum quam percucienti maxillam prebere
alteram. Nonne omnis indignantis
frangitur impetus ira sedatur. Nonne sic
propaciam ut sua amplius prima verberes
verberentur. Ita enim ut et iniuriam re
pelles et gratiam conservas. Hanc sepe maxime
tace amoris existimat cum pacia insolencie
gratie refertur in vice. Equidem ut ad eadem re
meem vel hoc solum presumam philosophie scrutando
putamus quod in tres partes illa sibi in
divisisse iusticiam unam videlicet que pie
tas notatur alteram impendentes vel reliquam
humanam contemnus etiam in mortuos ut
his exequiarum iusta salvatur at non
dominus ihesus lectis oraculum ac prophetie fasti
gium supergressus in eos quoque qui lesserint
porrexerit officium. Et enim si hostis qui tecum
bello armisque certavit depositis armis
in manum sue salutis adipiscitur ioque ple
rumque vel contemplacionem vel ipsius belli me
deferentur ut subiectis vincta tribuatur
quanto amplius meliore religionis voto tu
tu defendendum est. Nam cum peccatorem
appetite salutis cura non moneat qui mo
nere debes militem pacis. Itaque illud
apostolicum quod caritas paciens est benigna
est. Non emulatur non inflatur in his
preceptis confirmatum invenimus si paciens
est debet patientiam verberanti. si benigna
est non debet reddere maledictis si non querit
que sua sunt non debet resistere diripienti
Si enim emulatur odisse non debet inimicum.
Et cum apostolus dicit superfluit precepta pieta
tis plus enim donare est quam reddere plus enim

amari inimicos quam non emulari. Ex-
omnia dominus dixit et fecit. Cum cum male
diceretur non remaledixit. Cum cum pu
teretur non repercussit. Cum cum dispolia
retur non restitit. Cum cruci figeretur
ipsis persecutoribus veniam postulavit dicens
Pater dimitte illis peccatum quia nesciunt
quid faciunt. Criminatores suos excusat
accusatus. Illi autem parabant hic salu
tem et graciam rependebat. Et tu quem stu
dia ipsa virtutum sine imitacione cor
pescit et exemplum nobis attulit et
mercedem spopondit e celo filios dei
futuros pollicens qui fuerint imi
tatores eius qui eum festinat apprimi
u fastidiri non de exemplum. Quanto
quanto precellencius primum tanto impensi
us diligam. Quanta autem nunc iniquitas
que iure divine adulisti ... adopcionis
Sequere igitur viam ut merearis
graciam. Facie patet benignitatis dei. Su
per ingratos pluit. Malis fecunda
non negat terra proventus et mundi sol sacri
legos et religiosos pariter illuminat.

¶ De amore carnali quo eius au-fendi et vita-
da est occasio li. ii. de apologia david

Et secundum historie seriem p[er] ... ta ii.
sequamur. Non adulterasse david
alienum ius thori et federati pacta coniu
gii nisi videam et lavantem mulierem
de domus sue interiori vidisset. Et ideo dissip
tum non magis in mulieris spem et non
concupiscas mulierem aut alibi ab omni ire
venienti oculo cave. Nichil de continencia tu
a et virtute presumas. Et enim fornicacio
mulieris in extollencia oculorum et in pal
pebris illius agnoscitur. Et ideo tamquam pecca
tum fuge. Nemo enim diu fortis est ne
que fragili tam sed omni homini dicitur. Non
te vincat concupiscencia forme si non vis vinci.
Non ingrediore peccatis non te vincia co
nantur neque capiaris oculis neque abri
piaris palpebris. Vilis tibi mulier vi-
detur ... sed adductum est quia mulier virorum
preciosas animas capit. Difficile est itaque
ut quisque libidinis incentivis illecebris
minimus evadat. Nec mea tamen hec
sententia difficile iudicatur sed eciam sancti sa
lomonis proverbiis impossibile iudicatum
est qui suo ductus exemplo ait. Liga
bit quis ignem in sinu vestimenta autem
non comburet. Cave ergo tu ne intra

sinum tue mentis ignem libidinis ad
mis accendas ne corporeum vestimentum
illo cito comburatur incendio ac preci
ositatem racionis amittas vel certe vesti
gium tue mentis maculetur. Si per libidinum
faces tibi putavis esse gradiendum. Nam
qui mentem corde comburitur corpore. Quibus
igitur modis lascive mulieris incendio
est occursus et ideo prudenciam discipli
nam acquire tibi magis ut te custo
diat ab uxore aliena et fornicaria ne
te laqueus labiorum suorum teneat ob
ligatum et criminibus errorum involvat
Unde verum debeas cavere meretricem propheta
te docuit ut a fenestra caveas eius
ingressus. A fenestra enim domus sue in
tuitur. Fenestra enim est oculus. Et ideo
ab omni ire venienti oculo cave ne per fe
nestram introeat amor libidinis et
penetrat. Et enim mulier fornicaria illiciat
amatorem et in se petulante obtutu
mentis animique compescas. Mors ingre
ditur per fenestram. Non est desidiosa
petulancia meretricis et non ociosa lasci
via que facit iuvenum volare corda
ut ipse mentis nequeat tenere consta
ciam et huc atque illuc ferendo amore
rapiantur. Cave ergo huiusmodi
mulierem que pedibus non quiescit
foris errat insidiatur per angulos o
culis ligat verbis illicit instratis lectum
intexit suum et tapetis ab egipto stravit
Neque enim decorem tuo dimi... sed desplan
illecebra assumit ornatum. Que vivi
to virum suum dicit absentem quem
non potest adulter omnis xpm hic putere
Vides quod carnis vestibus eciam fortium
corda capiantur et ideo ne timeas
si eciam sanctus david captus est. Vir
quidem magnanimus et qui allophilum im
manem corpore armis quoque bellicis in
horrentem fide vicit.

¶ Et subdit de aliis exemplificando

Et utinam se ipse vicisset vel tam sicut
illum adversarium ore adversarium suum pro
sternere ac superare potuisset. Gravior
est pugna eius qui intus est illius
qui foris dimicat. Et quod de solo da
vid loquor conversamus eciam alios
ad tractatum huius ne in ... inbecil
litatem david magis nimis f. hominis
putem quam corpore conditionis fuisse

V.

infirmitatem. Sampson validus et fortis leonem suffocavit, sed amorem suum suffocare non potuit. Vincula solvit hostium, sed suarum non solvit nexus cupiditatum. Messes incendit alienas et unius ipse mulieris accensus igniculo messem sue virtutis amisit. Salomon deo templum condidit, sed utinam corporis sui templum ipse servasset. Vim adipem a quo distessit fuerat tantum odio. Triumphavit David in x milibus, sed erravit in victi et amplius milibus. Et quia erravit hominem se esse cognovit. Confessus est culpam, veniam deprecatus dicens ad deum: Domine ne in ira tua arguas me, nec in furore tuo corripias me. Miserere mei domine quoniam infirmus sum. Si David infirmus, tu fortis es? Si Salomon lapsus est, tu immobilis? Si Paulus primus peccatorum, tu potes primus esse? Ergo si erraverunt iusti, erraverunt tamquam homines, sed peccatum suum tamquam iusti agnoverunt. Si iusti pene atrociores excipiunt ruinas, tu quadam tibi spem impunitatis promittis, cum scriptura dicat: Si iustus vix salvabitur, peccator et impius ubi parebunt.

Concludit ibidem capitulo v. || Bonum propositum

Si diutius vis quam plurimque etiam subruat tam mechandi et eo ... ipas primo fugere et vitare debes. Noli in amore capi. Noli in speciem mulieris intendere, quia cum oculi tui viderint alienam, os tuum loquitur perversa et iaces tamquam in corde maris et sicut gubernator in magno turbine. Magnam enim faciunt tempestatem multitudines cupiditatum, que velud in quodam freto corporis naufragantem hinc atque inde perturbant, ut gubernator sui animi esse non possit, diem ac noctem caligine amoris ignorans. Oculis excitatur libido, sed ebrietate succenditur. Omnis enim ebriosus et fornicator pauper fiat. Nec tibi de potentia blandiaris. Noe inebriatus est, et qui non inebriatus est diluvio inebriatus est vino. Sed ille nam vim ignorabat. Non enim ante potaverat. Tu in illo didicisti cavere quid debeas. Loth per sompnum deceptus est, et tu si decipi non vis, sompnum inter tue distincte ne ebrio illudat filius aut filia dormienti. Nam pietas illic sed ebrietas prodetur. Nec prius ille sed dormiens destituitur. Vis non uri, noli accedere

ad ignem. Vis non capi, causam incitantia fuge, precipitia cave, caduca declina et labentia videas quam multis qui iusti esse meruerunt non alteram fuisse naturam sed alteram disciplinam. Post primi hominis lapsum iustitiamque suam cum in uno carnis deceptus natus sit appetitus, vicium traxit, quo dicto infecit culpa. Nam sed nec ipsius vicium fides temperavit et devotionis intencio mitigavit offensam. Convertimini ergo ad deum, gentes, scitote quia deus est ipse. Fecit nos. Scitote quoniam caro et pulvis sumus. Relinquamus ergo que fecimus et ipsum inveniemus auctorem. Eorum vitam dedit per donavit, qui solus potest dicere: Ego sum, ego sum qui deleo iniquitates tuas et memor non ero. || and. phans p

Item dat doctrinam et exemplum Ioseph li° I. de prima cito xvii || Flamma

Bonum est nubere quam uri. Est enim que iteravit. Vim huic ignem non alligemus in sinum mentis et recessu pectoris ne vitioris nostri intima exurat et foveste hoc nostre anime vestimentum velamenque carnale edax libidinis flamma consumat. Sed circumspiciamus pignem et sicut incendit amores incendium, consiliat et consileat non alliget adulterinam cupiditatem vinculis cogitationum, nullos sibi nodos assidue nexu meditationis astringat. Non intendat sepius in formam mulieris mentis nec adolescentula adulterum mulieris oculos levet. Et si fortuitu aspexit et capta est, quanto magis capitur si curiosa aspexit vel consuetudo nos doceat. Non velamine obnubit caput suum mulier ut etiam in publico tuta verecundia sit. Non facile vultus eius in adolescentis oculos occurrat, nuptiali tecta velamine est ne vel fortuitis occursibus pateat ad vulnus alienum vel suum. Et si tegmine caput velat ne temere aut videatur aut videat. Dum enim caput velatur vultus absconditur. Quanto magis velare se debet pudoris tegmine ut etiam in publico habeat suum ipsa secretum. Verum esto incidit oculus sed non incidat affectus. Non enim vidisse crimen est sed cavendum ne origo criminis sit. Videt carnalis oculus, sed premat cordis oculus interius verecundiam. Habemus moralem et indulgentem deum. Dixit quidem propheta: Nolo intendat in formam mulieris forni-

carne. Sz tu dominus dixit Siquis uiderit
mulierem ad concupiscendum eam iam
adulterauit eam in corde suo. Non dixit
siquis uidit adulterauit. sz siquis ad con
cupiscendum uidit. non aspectus obligat
sz affectus quesiuit. Bonus tamen pudor qui
ipsos corporis oculos sit prime consueuit ut se
pe non uideamus quod etiam uidemus
Et enim spe aspicere consueuit quidquid occurrerit
Sz si non inspiciatur animi intentio hic quoque
secundum carnis officium in aspectus e
uanescit. ita plus uidemus animo quam cor
pore Et si uiderit caro ignem non alligetur
ignem in sinu. hoc est in secreto mentis
animique archano Non implicemus ignem
hunc ossibus non ipsi nobis nodos iniciamus
non instrauimus simonem aliquem cum
huius nunc exestuet ignis adulterii Sermo
iuuencle. vincula sunt amoris. Vidit hunc
ignem ioseph qui cum adultera cupida mulier
allocuta est. voluit enim capere sermone
et misit laqueos labiorum suorum sz pudi
cum virum ligare non potuit. Soluit n
vincula mulieris / vox pudoris sermo
continentie habena cautele / fidei inte
gritas castimonie disciplina. Capere enim
igitur impudica non potuit vestibus suis
misit manus et apprehendit uestem eius
ut nudum strigeret. Verba petulantis mulieris
cupiditatum recia sunt chamus eius a
moris nodus est. Sz nec vestibus capi
potuit mens pudica nec nodo. Excussa
ueste solutus est nodus Et ideo quia non
alligauit ignem in sinu mentis sue non
combussit suum corpus. Vides ergo quod animus in
culpe auctor est. Itaque innocens caro
sz plerumque peccati ministra. Ergo non te vin
cat forma concupiscentie. Multa recia tendit
adyabulo multi laquei. Oculus meretricis
laqueus amoris est. ipsi nobis oculi nostri
recia sunt Et ideo scriptum est Neque capi
aris oculis tuis. Ipsi ergo nobis tendimus
recia quibus inuoluimur et implicamur
Ipsi nobis vincula nectimus sicut legitur
quia vinculis peccatorum suorum vnus
quisque constringitur | Joseph clarius prosequitur
Ypam cu hystoria | libro de ipso Joseph capitulo
Denique officij sui et commissi mun xij
neris ingressus gra remotis arbitris
ac domesticis apprehendit eum dicens
dormi mecum Excusatur joseph spi
ritu testimonio quod commissum a domino

deserere nequibat obsequium. Non enim
satis est quod securus sui domus interiora qui
qui capi non posset ingressus est iustus
debuit pudere ne furenti copiam daret
reus illa peccato pareret Sz qui aduersam sibi
domini sui uidebat uxorem neglecti of
ficij etiam a domino cauere debebat offensam
Simul adhuc sermonis non comprehensi
onis putabat audaciam Excusatur quod
ingressus est predicatur quod elapsus est
nec plus fecit uestimenta coris quod ad
castimoniam relinquit tamquam non sua que
adultera suis manibus detinebat et aliena
indicauit que tactu impudice poterant
comprehendi Magnus tamen vir qui uestitus
simile nesciuit ingenium adamatus non
redamauit rogatus non acquieuit co
prehensus aufugit Erat enim cum ab uxore domini
quereretur tenui ueste potuit non potuit
animo capi ac ne ipsa uerba diu quidem pas
sus contagium iudicauit Si demoraretur mora
rentur ne permaneret adultere libidinis in
centiua transirent Itaque uestem exuit
crimen excussit Et relictis quibus tene
batur exuuiis. spoliatus quidem sz non
nudus aufugit / quod erat tectior tegmine
pudoris. Non est enim nudus nisi quem
culpa nudauit | pecuniis requires supra
Amor uerus est | capitulo Abraham. k.

Amphora li. x super lucam capitulo vij.
pertractans illud luce xxij. occurret
nobis homo quidam amphoram aque
hic apostolis mandatur sequendus portabis
Sz quo pater familias ut agnoscas secreta
tis diffinicionem esse non census quo in
ferioribus huius stratum ut magnum
uitium cuius adeatis in quo cum discipulis
sublimium uirtutum epulas delectatione requies
ceret Primaque ergo uicissim continuat am
phoram aque portare quam paterfamili
as portat huius inferioribus magnum
stratum Quid est enim amphora nisi
mensura perfectior non mediocrem me
suram huius Denique dominus mensuram
cumulatam bonam et affluentem dabit
in sinum nostrum | le primo de abraham

Ancilla | capitulo xiij | cum ancillis
Intemperantia concubitus soluit coniu
giorum superbas ancillas facit iniuri
sas matronas. discordes coniuges con
cubinas procaces / inuerecundos maritos
Simul ut de duo concepit ancilla spreuit

dominam suam tamquam dicior partu dum
se dispici dolet maritum auctorem iniu
riarum suarum arguit Demumque sara ipsa ma
rito ancille sue potestatem dedisset et post ea di
ceret Iniuriam accipio ego ex te Dedi
iam ancillam meam in sinum tuum vbi autem
uidit esse contemptum Spreta sum inquit
coram abraham iudicet deus inter me et te
Quantus dolor quam communis querela sit fe
minarum lectione exponitur Dampnum
uiduum et leue a maritum qui mongenium
nesciat et diuorcium talis exhibet Sed abraham
vir moderatus et prudens ecce inquit ancil
la in manibus tuis utere ea sicut tibi placuerit
Maluit enim vxorem tenere quam famulam
nec hoc tamen plene permissa utitur Et si
sara moderacionem remedium accipit
potestatem irata vxor et immoderacius
moderacionem non tenuit que tenebitur
Nonque scriptum est et afflixit eam sara
et fugit a facie eius Duo sunt que comprehendit
scriptura ut et domine grauem indig
nacionem exprimeret et ancille timorem
ac sibiam quam afflixit eam sara adira
cundiam affligentis refertur Et agar
fugit contumeliam serui paciam non
referebat que sibi herilis contubernium uen
dicabat fastigium Indignata est iniuriam
que induerat insolenciam Demumque in
terroganti angelo quo iret rndit a fa
cie sare domine mee fugio Et hic cumo
rebus modicum ut per nomen sare dicere
pro ea dominam signaret Illud admiracionem
promissum hoc ad expressionem persone
additum Non placuit angelo ancille
insolencia et ideo dixit illi angelus Re
uertere ad dominam tuam utique non latu
isset angelum si in supplicium irata fuisset
et magis reprehendisset verberantis seui
ciam quam fugientis discessionem Sed uu
onde et quia tamquam superba fugiebat ne
superba esset dicere addidit et humilia te sub
manibus eius Apto quod ut in hoc iracun
nullus madat sed siquis madit distat
ancillam suam humiliari vxore sue ne
dum uult ancillam suam vindicare exclu
dat vxorem Ergo abraham et vnus
de populo conuiuali erat et cum pergeret intro
ierat ad ancillam quam uxor eius sterili
tatem suam obumbrare cupiens auc
tor eius facti fuit uiro
¶ Et in sequenti ibidem Capitulo XXVI

Noli mirari te ancille ne suscipias ex
ea filium et uxor tua non paciatur
coheredem illum filio suo Si videns enim sol
ui hunc conam unionum Certe si madis
ti et heres filium eice ancillam et filium eius
Melius est enim ut ancilla quam uxor recedat
et filius ancille quam legittimus eiciatur Et
si dubitauis si contempseris vxoris tue sermonem
et durum tibi visum fuisse dicat tibi deus
quod dixit Abrahe Et illi dixit et dicit
et omnibus dicat Non sit durum ante te de
puero et de ancilla Omnia quecumque tibi dixit
sara audi uocem eius quia in ysaac uo
cabitur tibi semen Nusquam alibi dixit
Audi uocem vxoris tue Nisi hic id est
fecisti vxori tue iniuriam et non mitigas
ti affectum eius suscepisti ex ancilla filium
et non honorasti vxoris filium Nunc
pro in ancille filio semen tuum uocatum
Non utique nisi in legittimo filio uera suc
cessio est Sed uereris quia filius tuus est
ne forte eiectus intereat neque occidat
Non ei deerit misericordia Omnes alit de
nam sustulit vim in iniustos et iustos et in
iustos Demumque et pluit super iustos et iniu
stos Sicut fecit abraham et tu facito Eice
ancillam ut secura vxor et inoffensa
maneat domi Eice ancille filium ut non
habeat hereditatis consorcium qui non habet
priuilegium originis

meron c 36

Anapiter li v exa

Anapetres feruntur dum in eo adulsim
properos fetus habere inclemenciam quod ubi
eos aduenit temptare uolatus pri
mordia in diebus eiciant suis totumque
eliminant ac si morantur propulsant pe
nnis atque papitant liberum ale cogunt
quam audere quam trepidant nec ullum pro ea
deferunt hinc munus alimonie Est
mirum tum si rape assueti nutrire fasti
diunt Considerauit ad hoc esse grauatos
ut etiam aues ad tanendum formido
extrahat nec passim cunctis relaxent sed
pericula pro domibus declinanda prospiciant
Deinde tamen hinc uel quidam predandi mu
nus inolescit magis a tenero pullos
suos instituere ad predam quam patribus ab
dicare compendiis Cauet ne in tenera
etate pigrescant ne soluantur delicijs
ne marcescant ocio ne discant alim
magis expectare quam querere ne naturae sue
deponeret uigorem Intermittunt studia

intendi ut magis rapiendi audere
Angelus · de ange / compellat
Alorum nomine in titulo s̄r epl̄am
ad hebreos capitulo primo | Spiritus
Qui facit angelos suos | et ministros
flamam ignis. Non enim solos anglos
hoc sermone sign̄ sed omnes virtutes
ministris supernis subiectes. Sciendum
uero est quod angli nomen hūt officij
non nature. qui etiam semp sint spūs
non semp sūt angli uocati. Etenim
huius nature nomen spūs est. Etenim of
ficij angelus est. Ex eo quod est spūs e.
ex eo quod audit angelus est. Et nunc
nuncius latine dicitur. Sicut et homo
nomen est nature. miles uero nome offi
cij. Sic enim qui erat iam spūs conditi a
creatore deo facit eos angelos mitte
do eos nunciare quod iussit et ministros
flamam ignis. Legimus apparuisse igne
in rubo. Legimus etiam missum igne
desup et implesse quod preceptu est. Potest
dici quod leuia nunciare mittuntur an
gelos esse. qui ad vindictam mittunt mi
nistros esse quasi ignem ardentem. Sunt
etiam hec officia in ecclesia pn̄ti. Nam
predicatores sancti qui spiritualia predicant
et gaudia regna dei annunciant angeli
dicuntur. Qui uero terrorem iehenne ignis
predicant ministri sunt. ut terreant peccatores
commicatione ignis illius qui nunquam
extinguetur | omnem aliam creaturam su
Angeli ante | erunt creati. li. j. exame
ron cap. viij | inquit fecit deus celum et terram
In principio. Et factus est ergo mundus
et cepit esse qui non erat. Verbum aut
dei in principio erat et erat semp. Sed etiam
angeli dominationes et potestates aliquod si ceperunt
erunt / tamen iam quando hic mundus est factus
omnia enim creata et condita sunt visibili
a et inuisibilia. siue sedes siue dominationes
et potestates siue principatus. Omnia inquit
per ipsum et in ipso creata sunt | distinguere
Angelos bonos a malis vr̄ | in commento
sr̄ primam epl̄am ad thymo. cap. v.
Contestatio deponit apud deum patrem
et xpm filium eius et electos angelos quos
dominus in ewangelio sanctos appellat
Sunt ergo electi sunt qui sunt alij reprobi
bi qui sunt non dei angeli sed dyaboli
assenciences apostasie eius | nos dilatoris
Bonorum angelorum certa | assistit in

describere in epl̄a x. ad corinthianum
versus finem | Angelos qui ministros
In ipos quoque | mundi laboribus di
uersa sustinent ministra. sicut in apo
calipsis legimus iohis / non ingemiscere
credimus cum adhibeantur penarum
ut exactores ministri qui habentes vitam
beatam mallent utique eam in illo
superiore tranquillitatis sue statu tenere
quam morum peccatorum penis ulciscendis inter
pollari. Et enim qui gaudent vniuscuiusque peccato
ris redemptionem utique tantorum pecca
torum eruptionis ingemiscunt. Si igitur
etiam celestes creature et potestates seruitu
tem corruptionis sustinent sed inspe
ut pro nobis perpera nobiscum leteentur et
nos passiones huius temporis futuri spe et ex
pectatione solemur ecclesie | pomerio li. o. sr. Ba
De gaudio angelorum | in maculati ex
ponendo lucam xv | est angelis sup
Intuitur illud gaudium | vno peccatore che
cito gaudent angeli quia is qui er
rauit iam non errat / ut angeli iam
sui oblitus est errorem | ministri in co
Angeli pro nobis sunt | nito sup e
plam ad hebreos cap. primo in fine
Nonne omnes sunt administratorij
spūs in ministerium missi propter eos qui hedi
tatem capiunt salutis. Cum dominus incarnat
sed filio suo ministerium exhibent angeli
tum etiam nostre salutis ministros eos e
sse et eos mentes eorum ad quos lo
quitur subleuare volens dicit ange
lorum factores et humane salutis cum
ad dominio ductores esse. filius uero sicut
dominus saluatur. Isti uero sicut serui
salua predestinatorum deseruiunt cuius
plena sunt veteris testamenti uel noui
ubique libri. Nam et pastoribus ange
li ewangelizauerunt et angelum legimus
ad virginem mariam missum et i
resurrectione domini angeli mulieribus
apparuerunt et alia multa in diuinis
leguntur scripturis. Intelligere igitur
nunc quantus honor nobis existit ut
sicut adamicos ita ministros angelos
suos destinauit deus | in cap principii
Angeli quo dicatur | li. ij. de spū sco
Qui nullus peccata donat ij. cap. x.
solus deus qui in cap peccata donat
Nunquid angelus donat. Nunquid ar
changelus. non utique sed donat solus

D

E

F

G

pr solus filius solus spus sanctus
Nemo aut qui non pt donare no potest
pitare. Si fortasse dicat ab qr et seraphi
dixit ysaie Ecce tetigit hec labia tua
et abstulit iniquitates tuas et pcta tua
cium purgavit Abstulit iniqui et
cium purgavit Non ergo abstuli sed
ad altare dei hoc est tra spualis etenim
enim aliud pie intelligere possumus
in altare dei ee nisi spus Non utiq ligni
silvarum nec fuliginem atq car
bonem aut quid tam piu qm ut hm
misteriu intelligimus qr revelabatur
more ysaie omes homines p passioe
xpi esse purgandos Etenim velud
carbo hm carnem extussit ira peccata
sicut in zacharia hes Nomne hic
tiio eiectus ab igne Et ie erat ihus
indutus vestimenta sordida Denique
ut sciamus totis hoc redemptonis
misteriu pphas evidentissime reve
latum ibi hoc loco hes ab illo dictum
Ecce abstulisti peccata tua Nemo qui xpo
sua pcta deponet qui pctm no fecit
Set qi incarne xpi apertis suis genig
absoluetur h immanitu Etiam si sera
phim abstulisset pctm quasi unum
utiq de ministris dei ad hoc ee minis
triu destinatum Sicut enim dixit ysai
as Etenim missus est ad me unus de
seraphim Et spiritus quidem missus dr
Si seraphim ad unum spus ad omes se
raphim mittitur in misteriu spiritus
operatur ministeriu seraphim qui iubet
exequitur. Spc qui vero dividit Sera
phim de loco ad locum trasit no enim
cplet omnia sed ipm repletur aspiritu
Seraphim descendit tm ab aliquo
hm suam nam trasit ac no de spu
sancto hoc non possumus estimare
Angeli hominibus na sunt invi
sibiles apparent aut hm dei voluntate
in tractatu sapie 2 a. visu primo i du
tens illud in tertio ultimo Cumq
extendisset manum suam angelus dei
sup ihrlm etc homo ferientem ange
Non vidisset lum nisi dns eius oculis
angelum revelasset. Unde heliseus
dixit Dne aperi mihi oculos pueri hiug
ut videat Et aperti sunt oculi pueri eius
et vidit montem equis repletum
et curribus in circuitu hohe Nec te

moveat qr psona vilior fiunli qm prophe
tal regis quia melior est equorum et
curruu spes qm situs angelorum
Sunt angeli nri defensores i smoe
de tumultu belli qui incipit sepe dixis
se memem qr pgeum tumultus bel
licos timere minime debeamus nec
sp copiosam hostiu multitudinem
formidare ait dominus maior e qi in
terim ergo nobis est qm qui mihi dixit
hoc est potentior est ad ptegendos
famulos suos xpus qr dyabolus instiga
dos inimicos Etenim enim idem dyabolus
colligat sibi turbas et audeli eas armet
in fama tu facile destruuntur qr melio
ribus ppim sum salvator tu dicit auxi
lijs ait enim ppha Immittat angelus dni
in circuitu timencium eum et eripiet eos
Ut si angelus dni timentes eum depi
culis eripit Non pt timere barbaru
qui timuerit salvatorem Nec pt hos
tis impetum metuere qui xpi precepta
sinavit. precepta enim xpi arma sut Xanis
Et dnus timor terrorem anobis expellit
hostilem. arma aut hec nra sut quibus
salvator instruxit Oraco una atq
ieiuniu. ieiunium enim melius qui munita
tuetur Misericordia facilius libat qi
rapina oro longius vulnat qi sa
gitta Sagitta enim non nisi pxime con
spectu pervenit adusariu Oraco aut lon
ge etiam positu vulnat inimicum
Sic namq elizeus ppha tu enim vellz
rex sirie captivare ac sue subdere dicioni
multisq eu armatorum cinxisset ag
minibus non est territus non turbatus
sed annuncianti puero ait noli timere plures
enim nobiscum sut qi cu illis O fides sti
prophe non timet adversarios quos p
spicit qm sit angelos secum ee qs
credidit non metuit terrenas insidias
quia celestia adee sibi novit auxilia
plures inqt nobiscum sunt qi cu illis an
ni res plures e celo defensores metur
sicias qi mais oppugnatores adducit
impbitas plures sunt nobiscum qi cu
illis. Videte beatudinis meritu. ppha
nunciat de multitudine cu puer ad
huc metus sit de salute spuales oculi
quanto plus timuit hic pspicit armato
rum nimium et ille non timet defensionis
indicium qnta est dnia inna defert

hominibus bonis n° m auxiliu pericli
tantes consequitur et nesciunt hoc est
enim pietas salvatoris ut intueamur
salutem nec se prodat aspectu seruatur
bonis et non cernatur obtutibus vin
cerunt qui putant cum p spe aliud gessi
serit ipsa se fortitudine superasse scire
enim debemus quod adversarii nostri magis
quod virtute vincuntur et non tam virtute
quam sanctitate superantur sicut scitis elizeus
hostes suos non armis superabat sed
oratione vincebat nam cum ministro suo
ad depellendum eius timorem plures
adesse diceret defensores nec metum posset
ab illo auferre Tunc oravit ad dominum
dicens Domine aperi oculos eius ut videat
et aperti oculos sunt oculi eius et vidit et ecce
mons totus plenus equitatuum oro
aut propheta aperuit oculos pueri Non in
si aperuit oculos pueri ut videret exercitum
qui nova prestentur auxilia aut cor
non acies perduceat obtutum qui acies
instruxerat angelorum | versu xv
Augustinus super psalmum xxx | super illud
anima mea et proximi me | ceteraque pietatis
Ne inssuus quidem abhor | ris effectus
ut per angelis dixit qui protendunt tim
tibus dominum ut eripiat eos de temp
tacionibus quas ferre non possent
Quo certo longe stant qui adiu
metum sunt attributi sed non illi se se
parant sed qui urgetur temptacionibus
putat eos longe abesse quos propos sibi
adesse desiderat et arbitratur dissimulare
cum illi vivendi temporibus nutu sui im
peratoris expectent qui athletam suum
gloriosius vincere diucius certare precipit
Et maxime hoc magis sequitibus eorum
re quod angelis presidiis excubias
relaxantibus insidiabantur ini
mici querentes in anima eius invenire
quod noceat tunc enim peccatis illius commo
nis temptacionis permittitur cum cul
pa anime gravior reperitur vnde hec
illud in libro regnorum regis achab
ab helya dicitur qui cum propheta vehementer
increpavit et mortem ei denunciat
Invenisti inquit in me Et rndit
helyas Inveni quia fecisti malum
in conspectu domini videns ergo quia
vestibus non temere vel apostolus dei
vel a sacerdotibus facienda in ma

sic si nulla sint graviora peccata in
quibus debeant arguj
Augustinus tractatu super psalmum xxxviii versu xj
Angelus est ministrum hominis quod
protendat ne quis noceat ei non des
cendit aut angelus non missus a
domino non suus athleta detrat
Licet angelus hominem adiuvat su
perior tamen est homine libro j de spiritu sancto
Intelligendum est quod circa tamen vn
tima quidem superior angelorum sit que
plus recepit gratie spiritalis eiusdem
tamen erga nos et illos munus auc
toris sit Et nota aut quam quod primus
angelorum etiam inferiorem tamen
humane condicionem persequitur sicut
dominus premisit dicens erunt sicut angeli
nec difficile Cum enim illos angelos
fecit in spiritu homines quoque peccando quoniam
similes faciet angelorum | patet
libro j de sancta virginitate | ultima
Quo sanctior quisque eo communior
sic eliseus propheta exercitus angelorum
presidia sibi adesse monstravit sic ihesus
nave ducem militiae celestis agnovit
Putet igitur fructum in nobis custo
dire qui etiam pro nobis militare pro
bis | aut angeli nobis presentes et ab
sunt | sentes sed propter deum intrat
tatu super psalmum xxx versu xv | qui adiu
Quo longe stant angeli | metum sunt
attributi sed non illi se separant sed qui
urgetur temptacionibus putat eos
longe abesse quos propos sibi adesse desi
derat et arbitratur dissimulare cum
vivendi tempore nutu sui imperatoris
expectent qui athletam suum quos
gloriosius vincere diucius certare p
cepit | homo angelis similari libro super
Deus | Beati immaculati libro viij versu vj
Esto angelus hoc est dei minister im
perium obsequere mandatis domini ad
fiis angelus videbis faciem dei
Angeli dicuntur sancti propheta ieronimo
super epistolam ad galathas capitulo iij super
illud disposita per angelos in manu
mediatoris | dei nuncios et moyse
Angelos dicit | ihesum filium nave et ce
teros prophetas usque ad iohannem Baptista
de quo dicit deus Ecce mitto ange
lum meum ante faciem tuam per hos
ergo lex ordinata disposita est a deo in

l

m

n

o

p

manu x potestate saluatoris · ipe
est mediator dei ꝛ hom̄ ut saluet
quos wlt ex hys qui legem ꝑ supra
memoratos angelos acceperunt | inser-
Angeli dn̄i singulariter elia | mone
in tractatu de misteriis · ꝟsus ꝑncipiū
Vidisti hic illic leuitam vidisti sacerdo
tem vidisti sum̄u sacerdotem / noli co
siderare corpeā figuras ſʒ misteriorum
gram / ꝑntibus angelis locutus es sic
scriptum est quia labia sacerdotis custo
diunt sciam ꝛ legem requirunt ex ore e9
qm angelus dn̄i exercitui est etiaꝫ ci
potētem no est fallere no ē negare
Angelus est qui regnū x̄ ꝛ uitam
eternam annunciat ū spē ē estimandꝰ
sit · ſʒ munere quid tradidit ꝯsidā ꝟ su
eius expende ꝛ statum eius agnosce
In sermone po de sanctis | quia quitu
Homines dn̄i angeli | ē annunciat
xpm̄ in angelorum ad stisti nūdo ui
dentur ex ꝛ ūo accipe bapte iohn̄ io
hannes natus ex uiro ꝛ muliē attamē
audi quia angelus est ꝛ ipē Ecce
mitto angelum ante faciem tuam et
ꝑpabit uiaꝫ tuam ante te Accipe id
Malachiel ait ꝑpha quia labia sacer
dotis custodiunt sciam ꝛ legem exquirē
ex ore ipius Angelus est em̄ omnipo
tēs hoc io dicitur ut sacerdotij gratiam ꝑ
dicemus non ut aliud ꝑsonalibus
meritis arrogetur | ꝯtristari debem9
More angelorum | ꝛ letari in epla
quarta ad coronēcianū | los qui mistiꝯ
An ipos quoqꝫ angelos | mundi laborib9
dulsa sustinere in scā sicut in apocr
lectionibꝰ olim non inter misteria credi
mus cū adhibentur penarum ut exa
diorum misteri qui hūtes fidem btam
malles utiqꝫ eam in illo stiore tum gtli
tatis sue statu cerne ꝙ in roiū pccorum
penis ulcratibus interpellari Et em̄
qui gaudent unius pccoris redemptōe
utiqꝫ tantorum pccorum erupcōe ingē
miscunt Si igitur nec celestes creature
ꝛ ptates seruitutem corrupcōis sustinet
ſʒ in spe ut pnobis ꝑ ꝯcaꝫ nobiscū letent̄
etiam nos passiones huius tpis sustinē
spē ꝛ expectacōe solem9 esse | se cusst
In angelo lucis sathanas | ꝯuerat i
comento s̄r sc̄dam eplam ad cor̄ trāo
Manifestum est ꝙ frequenter | · xi ·

multos fallit sathanas ondens se illis
angelus q̄ dei ut decipiat eos · Vnd
ihūs naue sollicitus quesiuit quis eet
qui ei apparuit Et apli in nauī ꝑnīta pu
tabant fantasma ee · vn aplus dicere
domno Nolite timere Ego sum ū fala
le credens ait Si tu es iube me uenire
ad te s̄r aquam ut si firmiter posuiss̄
pendens sup aquas staret uerum ee
quia non erat fantasma ꝙ apparabat
Angelorum offīm est animas ducere
ad celum in comento s̄r eplam ad col
Omnes credentes qui fixa me | · ca° · j ·
te deuoti sunt exeuntes de seculo dante
dextre ptis angelo inducuntur in celū
ꝙ an deuictaꝫ mortem ꝑ xpm̄ no erat
Hic aut ꝙ de xpo posui · io ad | ꝯcessiu
iuxit · quia ut dicit in comento sup
eplam ad hebr · C · ij · nt deus orbem
Non angelis subie | terre futurum
de quo loquimur Non em̄ salutem muꝫ
que in nouissimo tpe facta ē in orbe
angelis subiecit que a ꝑphis futura
ee olim ꝑdicata est ſʒ filio suo ad quem
uox prima sonuit · filius meus es tu ꝛc
Seruiunt angeli ꝑsonaꝫ dn̄i · h° · in de
sancta virginitate pte j · | quid ꝑsonis
Dicit angeli · marie ami | quem gnū
et dominꝰ ꝑ gea hiisdem verbis repetit
ut sciatis quia angelorum verba ma
data sunt dn̄i | scā dicit lio · ij · | uident
De angelorum | examero tt° · viij · | faciem
Dicuntur uolatilia celi qui semp | patris
qui in celis est ꝛ uolatilia cita firmam
tum celi · eo ꝙ ptates que sunt in illo i
visibili loco spectent hec omnia ꝛ subiecta
sint hiis suspectibus | s̄r · bti in macula
De angelorum zelo l° | lra · xviij · ꝟ · iij
Requie in fra cao zelus | cione ingrñ
De angelorum in forma | eod · li · sra
xij ꝟsu ꝑmo addens ꝙ simile in hs ce d
In celo ꝑmanet ꝟbum tuū quia satha
nas de celo cecidit Quo cecidit ū i terras
No hic adulteria homicidia ebrietates ha
bundare receperunt inde exclusus acrior
ad nos uenit ꝛ temptacōnes solito aspe
riores tanqꝫ iratus exercet In celo igr̄
ꝑmanet ꝟbum tuū ꝙ inde deiectus
est dyabolus in terra non ꝑmanet · quia
huc totus aduenit Et inde utinā hic ꝑ
manere verbum possit in nobis ubi tan
tos laqueos dyaolus sparsit qui dum eet

in celo nec ibi ubi bn̄ poterat permanere. Denique
quia ipse verbum non tenuit cecidit
celo. In celo ergo verbum permanet quod
ubi dispositum regitur et gubernatur
sed quia ipsum celum perit, ideo non dicit
in secula permanere sed in seculum. Et quamvis
preterea pertereat ut fiat novum celum et
nova terra novum testamentum ut facie ad
faciem gloriam dei videre possimus re
ruptam tamen quia in celo fuit magis locum.
Nam utique non cecidisset inde adversarius
nisi criminibus deprehensus. Et stultus si
cut luna mutatur et celum ipsum tenebris
obducitur. videtur utique non de elementis dixisse
sed de virtutibus potestatibus que celestibus.
Sunt enim sancte virtutes in celo, in quibus
nichil lubricum atque terrenum sit. Sunt
etiam interius celi qui cantant gloriam
dei. Et cum sint isti celi audi dicentem sicut
portavimus ymaginem illius terreni
portemus et ymaginem huius celestis.
Isti igitur celi sunt qui etiam interius po
siti audiunt dicentem nostra conversatio in celis est.
Isti sunt celi in quibus fides caritas
continentia doctrina vite celestis est. Nam
e contra terra dicitur est qui lapsus ex illa pre
varicatione gratie celestis et in hac vita
terrena deiectus prevaricationis sue vin
culis se ligavit. Ita e contrario celum dicitur
qui vitam angelorum custodia integri
tatis exercet et corpus suum continentie sobrieta
te moderatur. Mentem quoque suam in
ea tranquillitate componit pauperibus in magna
liberalitate dispensat. Est igitur interius
celum in quo posite sunt virtutes ce
lestes. celum michi thronus. ergo magis
iusti affectum quam elementum intelligo. Illum
puto celum ad cuius animam venit Christus
et pulsat ianuam et si aperueris ingreditur
nec sol ingreditur sed etiam cum patre suo.

Angelus pt homo esse eodem ipse aut
li° lra· viii v· ii | pato ee no pt ut in
Anima homo sine dei appellationem ex
crescere commovetur. et quod de dei appel
latione dicitur: Esto angelus hoc est divini
minister imperii obsequere mandatis
divini cum filius angelus videbis faciem eius

Angustia et angustiam et in angusti
ato est peccator iustus in latitudine
li° sr Beati inmaculati lr̄ vi· versu v·
Et secundum mandata angustiam et artam
credidit viam ambulat in latitudine

viii legimus in tribulatione dilatasti michi.
Et alibi. In tribulatione invocavi
dominum et exaudivit me in latitudine.
Sapiens enim in cordis sui deambu
lat innocentia, et de eius fonte sup
fluunt aque super eius plateas. qui
mentem suam non in arta corporalia et
terrena concludit sed dirigit ad celes
tia ut conversatio eius in celo sit. audi
nullas angustias sentientem per ipsum
cum inquit patimur sed non angustia
mur. Et quo coangustari poterat cuius
os semper patebat ne credentes co
artarentur. Ipse exponat quid sit
ingredi in latitudine. Dicit enim
Cor nostrum et si corpus angustiatum est cor
meum dilatatum est. non coangustiamini
nobis coartamini in visceribus vestris. Co
angustari in paulo non poterat in quo
erat latitudo sapientie et fidei altitu
do. Et quo eum poterant coartari in eo
qui erat vas electionis eterne, sed coar
tabantur in semetipsis quia in propriis
visceribus coartatur in malicie sue laqueis
strangulatus. Constitue michi avarum
virum et latronem cottidie timorem presen
tem excludentem inimicos utrumque
tibi dilatari an coangustari videtur quem
terra ipsa non capit. Et quantacumque spa
tia domus sue porrexit. Clauditur
angustiis opinionis sue finibus cum
quod habet non est satis. Sed non est talis qui
potest dicere et ingrediebar in latitudine.
addidit etiam causam quia testimonia
tua inquit exquisivi | ationibus in

Angustiam tribula | **corpe et timor**
sit consiste in mente eodem li° expone
do lram· xix· | tacio est conclusio et si
Cum interpre | tur alibi invenimus
aspice. Distat littera congruit sens
ratia. qui concluditur intuspicere se
debet et tamen piculi non dissimulare maxi
me cum letale discrimen sit. Conclu
ditur unusquisque tum existentibus
iustibus intrinsecus vel faucibus cum
intercluso commeatu spirandi ac respi
randi commercia coartantur. Conclu
ditur femina cum sit pendrome matr
tis quia pectoris ipsius premitur prin
cipale. Sunt graves oriuntur angustie
et nisi in loco suo illa recipienda
femina aula revocetur vita consuetur

excludere. Ita etiam qui cito angitur et quibusdam adversis innumerabilibus purgetur. Concludi dicitur non inmo rebus angustijs mentis quam corporis maiores enim anime estus fervoresque sunt animorum quam corporum. Conclusus igitur viscerum tumore medicus querit ut possit pulsare pectus et constricta laxare vehemens medicus temptat omnia explorat interna et tu ergo conclusus a fervore aspice temetipsum interiore oculo morbi ius interior fervet noxia gestiat moles peccatorum premit incipiunt sensus intus

Infra in eodem sermone super factum epistole augustine ad corinthios capitulo vi. super illud non angustiam in nobis || futura non credit anima laborat et || gustiatus anima eius

Anima humana opiniones diverse quod sit anima libro de noe capitulo xvij || Moyses informavit Non imprudenter || nos atque instruxit de insufflatione anime ut non laboremus opinionibus diversis philosophorum qui sibi ipsi constare non possunt. plerique enim varia senserunt ut critias et eius discipuli sanguinem esse animam dicentes. istam utique animam qua vivimus que est sensibilis non illam animam que rationabilis et intelligibilis interioris hominis estimatur ypocrates aut et si critie non improbavit intentionem nec disputatorum eius redarguit tamen non acquievit. Aristotiles entelechiam dixit ignem. alii esse voluerunt. non igitur hanc rationem teneamus ut sciremus quid est rationabile anime. cuius substantia divina est spiritus. sicut ait scriptura quia insufflavit in faciem eius spiritum vite. Esse autem interna nutrimentum quoddam vitale quo hoc corpus animatur esse et delectabile illarum igitur et vitalis et delectabilis anime pariter substantia factionis appellatur in quibusdam libris etiam scriptura dixit anima totius carnis sanguis est

Natura anime est nobilis in creatura secundum primum psalmum v. v. anime nam esse preceterum est autem creaturarum que ad similitudinem dei facta receptionem omnis virtutis non admittit ut potest quam congregationis superne non sit fraudata

Et quia preciosa igitur dicitur || quorum in creatura super psalmum 38. versu ij habundat nobis divinarum testimonia scripturarum quibus instruimur nichil esse in homine preciosius fide. nullum tamen preciosius consalutis nostre atque anime precio preferatur fide. Abraham patriam suam reliquit terram et proximos et quos videbat reliquit quam non videbat tamquam aspiciens sequebatur. Moyses quoque precium anime sue magis omnibus cetera divicijs estimavit et deinde sublimibus loquitur. Raab meretrix alienigena iam de seculo in animam suam non solum contempsit omnia que habebat sed etiam inter pericula putavit esse redimendam que exploratores ihesu nave civibus suis querentibus denegavit et hostes patrie sectatores tamen fidei maluit occultare quam prodere non eam nunc timuit non bellorum pericula non incendia patrie non suorum discrimina terruere. Diste vir. Diste xane quo verum ihesum sequi debeas qui femina contempsit omnia sua et ihesum in figura propter similitudinem nominis esse secuta. unde pulchre salomon dixit Divicie viri redemptio anime eius Redime ergo animam tuam vilis est pecunia sed sit preciosa per fidem. Vilis est cum conditur preciosa cum dispergitur sic enim scriptum dicit Dispersit dedit pauperibus iusticia eius manet in eternum. Si igitur talis fueris ut possis contempnere omnia tua sed etiam ipsam carnem tuam pro fide contempne quia nulla potest locupletior esse possessio Possessio enim preciosa hoc mundus et si flumina te secura concluserint tristis et si dederit temptandi tui dominus potestatem mandat cum dyabolo ut animam ipse custodiat secundum quod scriptum est ut distruas inimicum et ultorem defensorem temptat eum ut adversarius defendit ut suum

Anime enim humane dignitas est quia ad ymaginem dei formata est libro 6. examero. capitulo xxviij || Aliud enim Attende inquid tibi soli. Alia sumus nos alia nostra alia que circa nos sunt. Nos sumus hoc est anima et mens nostra sunt corporis membra et sensus eius. Circa nos autem pecunie sunt servi et vite istius apparatus. Tu ergo attende tecipsum scito hoc est non quales lacertos habeas non quantam corporis fortitudinem non quantas possessiones quantam potenciam sed qualem animam et mentem unde omnia consilia proficiscuntur ad quam operatorum tuorum

fructus refertur Illa enim plena sapie
plena pietatis atque iustic quoniam omnis v
tus adeo est cui dicat deus Ecce in manibus ego
pinxi muros tuos illa anima adeo pig
itur que secundum inse virtutem gradum reni
tentem splendore pietatis Illa anima bn
picta est in qua elucet diem operationis
effigies Illa anima bn picta est in qua
est splendor glorie et patrie ymago substancie secundum
hanc ymaginem que refulget pictura
preciosa est secundum hanc ymaginem adam
ante peccatum sed ubi lapsus est deposuit yma
ginem celestis sumpsit terrestris effigi
em Sed fugiamus hanc ymaginem que
intrare civitatem dei non potest quia scriptum
est Domine in civitate tua ymaginem eorum
ad nichilum rediges Non intrat in diciis
ymago et que intrat excluditur Certa
non intrabit inquit in eam omne coe et
qui facit execrationem et iudaciam sed i e
intrabit in ce tuus in fronte nomen non
scriptum est anima igitur nostra ad yma
ginem dei est In hac totus es homo
quia sine hac nichil es sed es terra et in terram
resolvis Denique ut scias quia sine acia
caro nichil est nolite inquit timere eos
qui possunt corpus occidere animam autem
non possunt Quid igitur in carne presumis
qui nichil amittis si carnem amiseris
Sed illud time ne anime tue defraudeis
auxilio Quam enim dabit homo commuta
tionem pro anima sua in qua non exigua
sibi porcio sed totus huius universitatis
subiecta est Hec enim per quam cetis ferarum
avium que dominaris animantibus hec est ad y
maginem dei Corpus autem ad speciem bes
tiarum In hac pius diem imitationis
insigne in illo cum feris ac beluis urbe co
sortium | ibidem capitulo sequenti quod anime ca
Et subdit | nobilitatem homo et merch
or ceteris quia secundum animam que est ad ymagi
nem dei Sed tractemus limaciam quid sit
ad ymaginem dei Caro nunquid ad ymagi
nem dei est Ergo in deo terra est quia caro
terra est ergo corporeus deus ergo infirmus
ut caro passionibus que subiectus forte ca
put tibi videatur ad similitudinem dei
quod eminet aut oculi quia intuetur vel
aures quia audiunt si altitudinem spec
tes non possumus videmus quia paululum in vi
tiae eminemus a terris Sed eo non pudet
nos similes deo dici quia serpentibus ceteris que

reptantibus aut quia damulis atque
ovibus aut lupis celsiores sumus Et
quantum in ea parte cameli nobis atque ele
phanti preciores sunt Obtutus est quidam
prestans spectare elementa mundi cogi
tere quod nullus non annunciet sed tuus depre
hendat aspectus Verum ipsum hoc quantum est
quod videmus ut eo ad similitudinem nos
esse dicamus qui omnia videt spectat
omnia latentes deprehendit affectus scrutatur
cordis occulta non pudet hoc dicere ad me
totum videre non possum quod ante pedes
est video quod a tergo est videre non possum
Similiter quantum est quod audimus cum id quod pau
lulum abest videre aut audire non possim
Si intecti parietes sint impeditur aspectus
impeditur auditus Deinde enim corpus in uno
uno in loco heret angusto includitur
spacio Omnes fere sacerdotes sunt homine
omnes etiam velociores Non ergo caro
potest esse ad ymaginem dei sed anima nostra
que libera est et diffusis cogitationibus at
que consiliis huc atque illuc vagatur quam consi
derando spectat anima Ecce simus in yta
lia et cogitamus que ad orientales aut
occidentales spectare partes videntur et ad
illis versari que in persida sunt constituti
et illos videmus qui degunt in affrica
si quos cognitos nobis ea terra suscepit
Sequimur proficiscentes in hemus peregri
nantibus copulamur absentibus alloquimur
separatos Defunctos quoque ad colloquendum
resuscitamus eosque ut viventes complecti
mur et tenemus et vite officia hiis usumque
deferimus Ea igitur est ad ymaginem dei
qui non corporea estimatur sed vigore
mentis absentes videt transmarina
visu novit percurrit aspectu scrutatur
abdita huc atque illuc uno momento
sensus suos per totius orbis fines mundi
secreta transfert que deo iungitur
xpo adheret descendit in infernum atque
ascendit libera versatur in celo Denique
audi dicentem Terra autem quasi caro est
est Non est ergo ad ymaginem dei Dic
enim apostolus Nos itaque omnes revelata
facie gloriam domini speculantes ad eadem
ymaginem reformamur a gloria in
gloriam sicut a domini spiritu | alio sequenti quod
Propterea anectit capitulo | homo dicitur anima
quia ea ymaginis est picta | esse ad yma
Certa quod cognoscimus animam | ginem dei

f

nūc q̄sideremus uarium de anima pt dn̄
faciamus hominem Sz audi ⁊ istud q̄
anima nomine hominis nuncupatur Scrip
tū est enī in genesi filij aūt yoseph qui
facti sunt illi in egipto anime noue· ob
q̄o anime que intrauit in egiptū aūe
septuaginta quinq̄ multo apcius anima
ul' homo latine ul' grece
dicitur altis abhumanitate altis abitu
endo hanc uiuacitatem que magis aūe
q̄ corpi q̄uenire nō dubiū est Qui rei
etiam i..q̄rit dem iuuenis q̄ emne Bo
nus est donis sustinentibus enī anime
que q̄rit illū de hominibus dixit ⁊ aiaz
attendam putauit Celius enī q̄it
ista si sola sit abducens se a corpis ceno
⁊ cupiditate carnali Ipa est ad ymagi
nem dei q̄formis dn̄i ihū xp̄i In aut co
formes filij dei facti sunt Sicut enī
legimus dicente paulo Scimus aūt
q̄ diligentibus deum omnia q̄curr
in bonū hijs qui s̄m ppositū uocati sc̄
sancti quos psciuit ⁊ pdestinauit q̄for
mes fi' ymaginis filij sui ut sit ipe
pmogenitus in multis fratribus Quos
aut predestinauit hos ⁊ uocauit ⁊ q̄s
uocauit hos iustificauit quos aute
iustificauit hos ⁊ clarificauit Vtrum
igitur s̄m corpus an s̄m animaz iusti
ficacōm t' q̄form uideatur q̄so uide
as· Sz dubitare nō potes cū iusticia
vn iustificato dinata ē int' utiq̄ nō
corpis sit Pictus es ḡo o ho ⁊ pictus
es a dn̄o deo tuo Bonū hns artifice
atq̄ pictorem Noli bonam delere
picturam n̄ fuco uitate fulgentem
nō cera exp̄ssam s̄ gr̄a deles picturā
mulier si uultū tuū ma'li candore
oblinias si acquisito rubore pfundas
illa pictura vicij est non decoris
Et iolio d̄z hanc anime q̄ ē in ymagie
q̄gnoscere ⁊ eam non in aliam yma
ginem ptando q̄uertere li· sr̄ bti ima
tulati· lrā· x· v· j· | tue anime dicitur
Noscete ipm ho | minant' n̄ cogno
uis te formosa in mulieribus cognos
ce te anima quia nō de terra nō de luto
es quā insufflauit te deus ⁊ fecit in
animā uiuentem Opus es magnifi
cū dei inspiracōe q̄ditum Attende
tibi ut lex dicit hoc est tibi ⁊ anime tue
s..laria ter ⁊ mundana nō teneant terresti
nō moretur ad illū tota intencōe festina
extinq̄ inspiracōne q̄sistis Grande igit
homo ⁊ p̄cios' vir misericors· virū aūt
fidelem opus est inuenire· Disce homo
ubi grandis atq̄ p̄ciosus sis· Vilem te
terra demonstrat s̄ p̄ciosum virtus fac
fides clamat ymago p̄ciosum an q̄tum
tam p̄ciosum q̄ ymago est dei q̄ ē pmo
fidem dz infundere/ ut in corde tuo ifulg
geat quedā auctoris effigies ne qui cū
mentem tuam in̄uocat nō agnoscat auc
torem An quitq̄ tam p̄ciosū q̄ humilitas
ut nam corpis anime q̄ respiciens alto
te subicias alto vrognoscas pna iniqui
tatis illecebra iniquam suadet quitq̄
alti q̄tulis tibi plus Quitq̄ ate p..t
inte v..it ⁊ quitq̄ pfuit alij t' pficit
Viuacis anime uictor sensus comes in
tellectus rapax atq̄ uelocis ut digna domi
tanto habitatore uideatur ut nō amittat
sue p̄rogatiuā ne ne hominis nōn amittat
Scriptura enī hominem dicit qui ē ad yma
ginem ⁊ similitudinem dei peccantem aut
non hominem s̄ aut serpentem aut eqūm
adhinnientem feīs/ aut uulpecula aut iu
mentū vocare q̄sueuit nolite inq̄t fi'
sicut equus ⁊ mulus in quibus nō est
intellectus ⁊ dicite hinc uulpi dicenda aut
generatio ipa.. uocatur a moise plebs hom
Magnū ḡo opus dei est homo· Magnū
est q̄ dedit tibi deus· vide ne q̄ deus tri
buit amittas Magnū illud munus q̄
es ad ymaginem dei ⁊ h' inte punitur
magis· deus enī nō punit similitudinem
suam s̄ eum punit qui ad similitudinem
dei factus· hoc q̄ accepit· seruare nō potuit
punitur ḡo illud q̄ ad similitudinē dei ēē
desinit· h' est pctm tuū· Nam suā deus
dampnat ymaginem· nec in illud eter
nū mittit eternū s̄ magis uindicat y
maginem suam deco qui ymaginem illi
fecit iniuriam ne pmaliciam o homo
q̄ eras ēē desines ⁊ fies nullus ex hoīe
vindicatur ḡo ymago nō q̄dempnatur
vindicatur quasi expulsa/ nō q̄dampna'
q̄i rea/ postq̄ enī pctasti aliud ēē cepisti
illud q̄ eras ēē desisti Quo ḡo punitur ite
q̄ inte non inuenitur Nam si inuenitur
inte ymago dei ⁊ similitudo nō supplicio ma
pis dignus ēē s̄ pmio Ita ymago illa q̄
ad ymaginem ⁊ similitudinem dei facta es
nō q̄dampnatur s̄ donatur q̄dempnans

aut in eo q ipe mutatus es ut fieres
ex homine serpens in ulmis equus et vulpe
cula. Hys em nos nominibus iam scriptura
dampnauit q exuti celestis ymaginis
ornamento/ etiam nomen hominis amit
timus quia gratiam hominis no tenemus
Ex uo intelli. facta ad ymaginem dei c.
li. li. 8 vsu. n. | secundum animam ecclesia
Propterea dus q | conuenit et similitudinem
sui fecit hoc est racionabilem iustum pu
dicum. In eo em ad ymaginem es iustus
ut sis ymago iustie sis sic castus ut
in maculate mete figura prefulgeat
Anima sue dignitatis est nouit est
subdita in caritatu deo obitu gratiam im
pacoris. ca. vii. | subdita est no est huic
Anima que deo | subdita peccati ab ipso eo
ucte fructus spat eterne et perpetue salutis
auxilium | quo ad hoc li. vi. examero
No geludit | ca. 2a. | quia ymago
Cognoscite te decora anima | es dei cognosce
te homo quia glia es dei audi quo glo
riatur propheta dicit mirabilis facta est cog
nicio tua ex me hoc e in meo ope tua mi
rabilior facta est maiestas in consilio hois
tua sapia pdicatur dum me intueor
que tu in ipis cogitacionibus occultis
et intimis affibus dephendis sic tue ag
nosco inscia cognosce te ergo o homo quantus
sis et attende tibi ne qn laqueis implica
tus dyaboli fias pda uenantis ne forte
in fauces teati illius leonis mairas
qui rugit et circuit querens quem deuorat
Anima nra p biptita dicitur li. i. de
Abraham c. iii. | est hoc est biptita et
Anima nra dimors | racionabile hns et irronabile
quod diuiditur per carnem et delacaonis
corporalis illecebris ceterisque passiones cor
poris qui iustus e nir racionabile anime
sue abirronabili disiungere d3 ac segre
gare Item libro ii de oo c. ii. | diui
Cognati sut anime nre corpis sensus dicitur
em in duo anima nra in id quod racionabile
est et in id q irronabile est in eo aut q e
irronabile sensus sc ergo cognati sint pre
racionabilis hoc est in mentis | uirtutis c li.
Anima est sbim mat et | ca. vii.
Et ideo cu sinig ronabilis ne soboles tam
vicem nos diligere debemus amore
mutuo no impugnare ac psequi anul
to aut ueris ad unam animam confertur
tum irronabile uirtutem lex coplam. Vn sima

quadam sibi coplantur necitudine
inicia sunt et tres ho̅is Et uia i a tama
lis ista ronalis anime sunt Et ideo aut atque
anima uelud quadam lege sociatur
quinque ex quibus homo constat. Ho aut
uelud potores suas federa e dz atque
ad pacem cogere | ca. iiii. | ita pta
c. li. i. de caym et abel | beate ti rusu
Eloquens de conceptu re | est conditum due
genetes in utero tuo sunt et duo ppli de
utero tuo exibunt Et si adamnas ipsa
eandem gnaturam boni et mali intel
ligibis q ex quodam fonte anime utrique
emanat s3 hoc sobrii solet ee indiuy
ut repudiato malo ueliue eruat
quod boni est atque confirmet
Anima nra non d3 ee virtutibus
sterilis s3 victibus et quo ee debeat sine pos
se dicit li. de ysaac et anima ca. xxiii
Similis est ea anime sol. | pro
quia ea decora anima que fecunda
sit initis fecunda consilys ea in decoro
ra que sterilis infirmitate Sz em due
sunt sterilitas et maria namque ea situ
defraudat suo inopiam insit timore
intuitit aboles cupiditates et uanas
opiniones sic anima cadit Et quid ergo
est malitia nisi boni indigencia Su
o em defraudatur atque alienum nichil
exinanit atque repletur sine ulla me
sura et ideo materiali aut vicia anime
obumbrat gratiam Ignorancie concupi
scencie anime sue egritudines s3 asspe
maginis q adinaciaz referuntur ma
teria est caro spes ignorancia concupia
Unde igitur caro accendatur cu tante sint
in ipse labes Omnia nichil spes pt sine
materia Denique nichil spes sceleris sine
materia facit Quis em eet concupia n
eam caro inflamaret friget in senib
prius quoque quia in hys corpus inf
irmum est ardet in adolescentibus uis cor
poris feruet Ex bonis ergo mala orta
sunt, Non em sunt mala nisi q priuatur
bonis p mala tu sam est ut bona emi
nerent ergo indigencia boni malicia e
et defincione boni malicia deprehendit
quam p disciplinam boni maliu reperit
Bonum nullius eget sibi habundat me
suram et pscom finem quoque tribuit o i
bus in quo vniuersa constant et de quo
omnia pendent. hoc boni na est que

mentem replet Curta h' usatur aia
usatur anima p'mu h' mto pspiat
& deum tunc bonis suis omnibus
habundat. vn ait fauces eius dul
cedines & totus desideriu Om enim
bonoru auctor est deus & que sunt
eius bona pfecto omnia sunt Nuss
enim illic malu & si in illo intra mentis
maneat mala nescit Anima igitur
que in deo non maneat ipa sibi auc
tor malorum est Itaq peccat anima at
que peccat ipa moritur. amicis enim
vinculis soluta virtutum pfano fert
pcipicio & labitur ad infelicem Anima
aut bta est qua nulla adusa corpis
plia expugnat hec anima sicut passer
laqueo gtto euolat | pmo capitu
¶ Propterea subdit ibidem | lo xxij
Vector g° nr est xpus ideo ait anima
posuit me currus aminadab anima
go currus qui bonu rectorem sustinet
Si currus est anima habet equos bonos
ul malos Boni equi virtutes sunt
anime Mali equi passiones corporis
sunt Bonus ergo rector malos equos re
stringit & reuocat bonos incitat Boni
equi sunt iiij or prudencia temperancia
fortitudo iusticia. Mali equi iracundia
concupiscencia timor iniquitas Inter
ipi equi inter se dissident & aut iracun
dia pcendit aut timor & se inuicem
impediunt & cursu retardant At no
boni equi uolant & actius ad superiora
se subrigunt animamq elevant
maxime si iugum habeant suaue et
onus leue dicentis Tollite iugum
meu sup uos Iugum enim meu sua
ue est & onus meu leue Ipe rector e
qui nouit equos suos gubernare
ut equalis omni currus sit Si velo
cior est prudencia tardior iusticia admo
net flagello suo segniorem Si tem
perancia mansuetior fortitudo dur
ior nouit copulare discordes ne forte
currum suu dissipent Itaq licet in
telligibile spectaculo uide unaquaq
cu summo ctamine ad celum rapi festi
nantes equos qui pores puernant
ad brauiu xpi quo prius imponabatur
palma currentibus Isti equi sunt subdi
ti fidei iugo astricti vinculo caritatis
iusticie frenis retinaculis sobrietatis

Pulcre ergo ait posuit me currus
aminadab hoc e pr ppli & pr nasaan
h' est spontu Nam tu recole quis sic
serpens mauce pependit psalute v
niuersorum & intellige illam animam
ee pacificam cui pr deus psidet xpus
agitator quia scriptum est & hc nome
in ieis patet pr agitator isrl hic g° a
gitator dicit quertere sunamitis quer
tere & quasi agitator aduirsu dicat qu
tere sunamitis hic e pacifica anima
cito se conuertit & corrigit & si ante peccauit
& magis eam xpus attendit & regere
dignatur cui dicatur ascende in equos
tuos & equitatus tuus sanitas & alibi
dixisti equos tuos tharsis Hij sunt equi
xpi ascendit g° xpus equos tuos as
cendit vbum dei animas pias vn cog
noscite quia istam ascendit & pduxit ea
ad locum palme qn & dicit ad eam Qd
pulcra & suauis facta es caritas in deli
ciis tuis Statura tua similis facta e palme
¶ Anime cibus est vbum dei sic li° Vti in
maculati lra a vsu -ij- | tuo obuenit
hec est spes hec que vbo | michi gsolata
est me ut tollerarem acerba prcium
deum facit & fides futuri Certo nos gple
actipe Quis nos inqt separabit a dilcone
xpi: tribulacio an angustia an psecu
cio an fames. an piclm an gladius Sic
scriptum est Quia pp te morti tradimur
tota die estimati sumus ut oues occisio
nis Et qua roe illa paciens tolleraret
possint addidit Sz in hijs omnibus supa
mus pp eum qui nos dilexit. Ergo
si quis vult aduersa superare si est psecu
si est piclm, si mors, si egritudo grauius
si mansus latronu, si facultatum p
scripcio si quidcq corpim q putantur
in isto aduersa seculo facile superantur
si sit spes que consoletur. Nam & si illa
acciderint ti grauia ee non pnt dicenti
Existimo enim q indigne sunt passiones
huius tpis ad futuram gloriam que in nobis
enim meliora spat inecp lenioribus fru
gitur Intpe ergo humilitatis nre spes
& gsolacio est que non gfundit Tpus
aut temptacionu tpe humilitatis anime
nre arbitror humiliatur enim anima nra
dum traditur temptatori dimis exa
minanda laboribus ut luctetur & certet g
gressum contrarie expiens ptatis. s. hns

temptacionibus viuificatur alloqo
dei hec est enim anime nre vitalis sbª
qua alitur et pascitur et gubernatur
Nec quicquam est aliud quod viuificare faciat
racionabilem animam quam alloquium dei
Sicut enim augetur sermo dei in anima ma
dum suscipitur dum intelligitur dum co
prehenditur ita etiam vita ei augetur
et e contrario cum alloquium dei deficiat ab
anima mea non viuificatur unde omni conatu
studere debemus ut reliqua omnia post
ponentes congeremus nobis alloquia dei et
congeramus in pu le mm in sensus
in solitudines consideraciones actusque
meos ut alloqueris scripturarum facta
mea quemadmodum acie preceptorum ce
lestium actus meos disponere videatur
quo possimus et nos dicere quia eloquium
tuum viuificauit nos | ponis suas habere
Anima mea more cor | etates eodem libro
tra. vi. versu iiij | nre quecumque ee videtur
Similiter et anime | etates per quas peruenit
et tunc sit ut possit dicere cursum consummaui
Demque anime etas est illa de qua dicitur
et etas senectutis vita inmaculata
Anima habet suos oculos atque nares eodem
libro tra. v. versu vito Requirere in sua tra
ctatu de re et tractatus oculus habet et os suum Requi
re in sua tractatu os || paradisus libro de pa
Dicitur anima | diso capitulo vigesimo
Simpliciter paradisum animam esse hominis
voluerunt in qua virtutum quedam
germina pullulauerunt hominem autem ad o
perandum et ad custodiendum paradisum
esse positum. hec est mentem hominis cuius
virtus animam videtur extollere non solum
extollere sed etiam cum extolluntur custodire
Bestie autem agri et volatilia celi que ad
ducuntur ad adam in irrobiles motus sunt
eo quod bestie uel pecora quedam diuerse
sunt corporis passiones uel turbulento
res uel etiam languidiores volatilia
autem celi quid aliud estimamus nisi
manes cogitaciones que velut volatilium
more mentem circumvolant animam et huc
atque illuc vario motu sepe circumducunt
Propterea nullus inuentus est inter ista similis
adiutor nisi sensus hoc est esthesis Simile
sibi sola meys inter potuit inuenire
Dicitur anima esse mare in tractatu su
per quadragesimo v. versu secundo || fecunda bo
Sicut enim terrarum fertilitati | nis opibus

et deuocionis ac fidei fructibus anima
comparatur ut odor iacob sicut odor agri
pleni ita et procellosi maris inquietu
dine figuratur anima eius qui etiam
esse non nouit et amans cogitacionibus
excitat graues fluctus Demque nec
osculo suo dominus ihesus unde proditoris anima
ritudinem temperauit Suscepit osculum
proditor infudit venenum mortem exo
gitauit cum quo osculum quod dedit xpus ob
tulit sed solus proditor non euasit ysaac
Sed de anima virtuosa libro de et anima
capitulo vigesimo | bus dicitur omnibus simplex
Anima autem | que imitatur dicentem
ut omnes unum sint sicut tu pater in me
et ego in te ut et ipsi in nobis unum sint
hec enim est consummacio atque perfectio vnde
et addidit ut sint unum sicut et unum nos
sumus Ego in hiis et tu in me ut sint con
summati in unum hoc est ergo anima co
lumba atque perfecta que simplex et spiritalis
nec huius turbatur passionibus corporis
in quo foris pugne intus timores sunt
Demque hoc verbo unitatis concordiam
et pacem sicut scriptura nos docet dicens
Multitudo autem credencium habebant animam
unam et cor unum et non erat separacio in
eis ulla nec ocio se fecunditatis laudatur
anima non solum quod sit fecunda virtutibus
sed etiam quod nichil habeat in se mali Illud
enim decorum et speciosum est in quo nichil
sit mali Decorum enim quod bonum quod autem
indecorum hoc malum Speciosa fecun
ditas est bonum opus Contraria ergo spe
ciositatis sterilitas quoniam qui priuatur spe
uel decore in eo est enim malum Quod autem
malum hoc est sterile et infecundum Cuius
rei quod euidenciis iudicium quod natura est Terra
enim que bona est fertilis atque fecunda
Que autem mala ea ieiuna atque sterilis
Que uero fertilis hec decora Cuius enim
pleno agro pulcrius cum segetes fluctu
ant cum poma rutilant vel cum vinearum
sita dependent aut bacis oliueto olee
curuescunt uel inundanti germine mon
tium vertices. vallium humilia vestiuntur
Et ut scripture vtamur testimonio iacob
decorus erat Et ideo erat odor agri ple
ni hispidus esau erat et indecorus et io
cosus erat qui fructus illos habere non
posset De ipso quoque domino propterea quod eterne
fecunditatem fecit assumere pulchre

dam Dominus regnauit decorem induit
et alibi confessionem et speciem induisti lige
quia decor est quia fecunditas in decore est
¶ Et in eodem li. i. c. xxvi in fecunditas
Pulchritudo anime sincera virtus est de-
cus uero contemptus terrenorum ut uideat
illud bonum ex quo pendent ipsum aut
ex nullo Eo igitur uiuit atque melior
atque vite enim fons est summum illud bonum
cuius nobis accendit caritas et deside-
rium cui appropinquare et insisti volup-
tas est quia ei qui non uidet desiderio est
et qui uidet merces. Hoc alia uniuersa
despicit hoc mulcetur et delectatur hoc
est quod subministrat uniuersis sibi autem
ipse autem manens in se ipso data
bus. Nichil aut in se exalat suscipit de
quo propheta aut Dixit domino deus meus
es tu quoniam bonorum meorum non indiges
hoc solum videre desiderant
¶ Quod in epla ii ad constancium
Nichil magnum in hominibus dei si
fiant aliqua contra naturam corporis que
sunt secundum animam nam in corpore fiet
¶ Declarat aut quo anima virtuosa in e-
pla. iii. ad Cyrenium contra medium
Anima uero que deo vult appropinquare
eleuet se a corpore semper illi summo bono
adhereat. bonum in quo quod est diuinum et quod
semper et quod erat ab initio et quod erat
aput deum hoc est dei uerbum ipsum
est illud diuinum in quo viuimus et sumus
et mouemur ipsum est quod erat in principio
ipsum est quod est. dei enim filius xpus in
nobis. neque est in quo non fuit et non
fuit est. in quo fuit ipse dixit moysi Qui est
qui est misit me Anima hoc igitur anima
mea sit et sit semper ut et unum
possit quis dicere Anima mea in mani-
bus tuis semper Erit aut si non itur
ne sit secundum in spiritu tunc mestitia efficitur
tunc suspiratur par arrogantiam. tunc
dolore affligitur. hee sunt egritudines
anime graues quibus plurique ad mor-
tem coguntur. dum oculi eius recant
ut non uideant ne lumen gloriificat
eterne hereditatis quia si cor ad deum se
intendat accipiet a xpo fulgore sapi-
encie, ut illuminatum in agnicione dei ha-
beat obtutum ut uideat illam speciem
imme nouacionis aspiciat illud quod est
bonum et placitum et perfectum quod ei bonum

conplacitum pater quia conplacitum perfectum
sicut habes in euangelio ubi dominus ait Di-
ligite inimicos uestros ut imitemini patrem
qui pluit super iustos et iniustos hec
utique bonitatis et perfecta concludit dicens
Estote perfecti sicut pater uester qui in celis est
perfectus est Caritas enim perfecta est Deinque
plenitudo legis est et uiuidum tam bonum
quam caritas que malum non cogitat et ideo curis
fugiendo in quibus inuidia est, ubi ambi-
cio ubi contencio bonum ergo illum capacem
se anima tua prebeat ut supra nubes
uolet renouetur sicut aquila pennas
emittat ut renouatis alarum remigiis
alta petere non reformidet. hanc habita-
cionem relinquat terrena enim habitaculum
grauant animam exuat uetera abiciat er-
roris desideria abluat oculos suos ut
uideat illum fontem uere sapiencie. illum
fontem uite eterne qui affluit atque
exundat omnibus nullius indigens
quis enim dedit illi cum ex ipso et per ipsum et
in ipso sint omnia ne quietus quo debet
¶ De anima cum tam corpus regere li. x.
de sancta uirginitate parte x. ubi etiam
dicit quare anima est generis feminini
Anima enim sexum non habet Et ideo fortasse
feminine nomen accepit quod etiam violentior
estus corporis agit. ipsa aut impetum
carnis amore sui molli quadam et bla-
da uoce demulcet. ergo oracionibus et confessi-
onibus diuinam imitare debemus ut
quasi bonus auster afflare dignetur
ubique nobis aura celestis aspiret que
fructiferas arbores non turbare uen-
to grauari sed leui spiramine flatuque mol-
li consueuit agitare. unde scriptum est po-
suit me currus aminadab. eo quod anima
nostra contingitur corpori. velud quidam
equorum frementium currus rectorem
sui querat aurigam Aminadab ei pr-
nazon fuit sicut in numeris legimus qui
erat princeps populi unde eius figura refertur
ad xpum qui verus populi princeps animas
iusti velud currum agitator ascendens
ubi habenis gubernat ne violentorum
equorum furore in abrupta rapiatur
Sunt enim eius quatuor equi quatuor
affectiones. amor ira cupiditas timor
quibus furentibus cum cepit agi neque
se seruam cognoscit Corruptibile enim
corpus animam grauat et tamquam uero

animalium currus in mitam rapit sol
uentibus curis uelut quodam impetu
precipitem donec memorate corporis pas
siones ubi sitate intestat. hic ubi
tamquam boni agitatoris est prudentia
ne illi anime que non est morti obnox
ia corpus mortale coniunctum agitatorem
faciet esse difficilem primo igitur hos
ueloces corporis motus domitet et nexu
rationis infrenet Deinde caueat ne
desperati motus se uelut equi implicet
ut bonum aut improbus decoloret aut
tardius impediat aut turbidius inqui
etat fremuit enim equus malicie sese
que iactando currum ledit grauat in
talem hunc bonus auriga demulcet
et in campum uirtutis immittit et frau
dis declinat anfractum tutius ad sinca
cursus est periculosius ad inferiora descen
dens Unde quasi emerita qui bene porta
uerint iugum ubi usque ad dominum pre
pe ducitur in quo non est feni esca sed
panis qui de celo descendit huiusmodi curri
rote sunt de quibus dixit propheta et spiritus
uite erat in rotis eo quod currus anime
teres atque rotundus sine ulla offen
sione uoluatur

¶ Sed satis diffuse

De anima cum carne quomodo debeat dominium tenere agere in corpore et sit liturgia. libro a. capitulo xiiii

Domus spiritualis homo est sicut legimus
in epistola beati petri et nos tamquam lapides
uiui edificamini domus spiritualis in sacer
dotium sanctum In hac ergo domo duo in
tres et tres in duo diuiduntur. Duos legimus
frequenter animam et corpus quod si duobus
interiam conuenit efficiat utraque unum
et alibi castigo corpus meum et in seruitu
tem redigo aliud est quod seruit aliud cui
subicitur Sed duos agnouimus etiam
tres agnoscamus quod pluribus exilius du
obus intelligitur tres enim anime in cor
pore affectionis sunt una rationalis alia con
cupiscibilis tercia irascibilis non ergo duo in
duo sed duo in tres et tres in duo diuiduntur
Duos legimus animam et corpus Et
enim per aduentum christi homo qui erat
irrationalis rationabilis factus est. ante
eramus similes bestiarum que ratio
nem nesciunt eramus carnales eramus omni
ni irrationem similitudinem et contra ibis Venit
dei filius misit spiritum suum in corda nostra
facti sumus spirituales filii possimus

dicere quia in hac domo sunt alii quinque
et odor tactus gustus uisus auditus
ergo si secundum eam que audiuimus aut legi
mus separato sensu uisus atque auditus
excludamus superfluas corporis uolup
tates que gustu tactuque et odore pa
riuntur duas in tres diuidimus eo quod
mentis habitus uiciorum non capiatur
illecebris sed emulacione uirtutis ab eo
tamen se uoluptatis abducat nec fiat
omnium una consensio Et ne precipitet in
errorem sed diuidendo se separat Et fortas
se quinque quos fratres suos in euangelio
diues luxuriosus appellat qui cruciari
describitur apud inferos et quibus man
dari rogat ut nouint in hoc seculo deli
cias abdicandas ut possint requiem
habere post hanc studio uirtutis possunt et
iam caro uideri atque anima ab odore tactu
gustu que luxurie separata in uno domo
se aduersus menti sanctia uicia diuide
tes caro et anima subiacetes se legi dei re
mouentes a lege peccati quorum licet disses
sio per preuaricationem primi hominis in na
uertit ut nequaquam sibi paribus adu
tutem studiis conueniret cum precipitem
domini salutaris tam in inimicitiis quod et
iam mandatorum lege uacuaret in
fro ceritatis concordia construerunt propterea quod
christus celo pax nostra descendens fecit
utraque unum et medium parietem macerie
soluit inimicitias in carne sua legem
mandatorum in decretis euacuans
ut duos conderet in uno homine faciens
pacem ut reconciliaret utrosque in uno
corpore deo Cum enim utrique unus interior
alter exterior alter anime spectata uigorem
alter refert ad corporis sensum Cumque
inseret paulus affectus conspiracione con
cordent cum caro subiecta meliori salu
taribus obedit imperiis non in naturam
anime subtilitate materie transfusa demi
grat Sed quia deliciis abdicatis ab eo
desecata labe uiciorum celestis gratie sanct
ionis tramitem obedite affectione gra
diatur Namque non ut ante ea legis menti
repugnans sed plectem mentem et spiri
tu libata a lege peccati ut anime caro
fiat appendix non iam leua uicina
sed emula quedam et quasi pedisequa uir
tutis Et rursus qui non uicta illece
bris nec carnalium uoluptatium tunc

delectacione s; mens pura mundicie hu
ius exuta famulatui sensus cordis in
suas illicit voluptates ut audiendi
legendique usu incrementa virtutis
epuletur atque veri ons spualibus nox
iturum famem saciet alimentis Et
enim vero cibus mentis est pleraque alimo
nia suavitatis que membri uno onere
nz in nā pudenda s; in ornamenta
qūtat cū libidinum volutabrum con
uitatur in templum dei diuisorumque
viciorum sacrum incipit ee Deutero Et
utique tunc fit cū caro in naturam vigissā
vigoris sui agnoscit alterem atque ansu
deposito quiacie moderantibus anime con
iugatur arbitrio qualis fuit cū in ha
bitanda sacrilegam famem sitiret di
uinorum que inconiam preceptorum
anime sensibus inherentem exacerbat
studio pretendet hinc peccatum manasse
proditur tamquam corpe animaque consen
tientibus Cum corporis natura tempta
anima male sana compatitur Et que si ad
penitenciam corporis refrenasset in corpo
ortu eet extincta origo peti quia vel
nisi infusam corporis motu madefacta
anima sui uigore corrupto alienis
tyrannis omnibus ptiunt Et enim ille in
olentior et forcior sexus quod validio
impetu velut villis fertur affectus
hec molliorem quam vehemenciorem stu
det tenere racionem Extinguis itaque
diu sacrum cupiditatum motus in oleum t
Et ubi in se anima redit deformis
prius pudore quieta degeneres abiu
rat heredes abdicans motus exosa
peccatum Caro quoque tyrannum labo
rum defenata sorbe et usuram inve mi
serabilibus fatigata ubi se cupiditati
bus suis quas sibi ipsa generavit ta
quam scenabus nudi doluit ee confixam
veterem hominem festinat exuere ut
se sibi auferat ne impuida penitem
successio pitura destituat Mansus
cupiditatum irrobiles motus qui
cuiusdam forme decore furato leno
cinijs voluptatis illectans eam sibi
tamquam in usum societatis asseruit
Ita velud quedam corporis atque anime
iniurus voluptatis motui prave cupi
ditatis inhibet Certo quod diu mansit
in una domo conspirantibus viciis:.

individua inseparabilis que confessio nulla
videbatur ee divisio ubi vero cristus
ignem quo delicta cordis exuere vel
gladium qui sicut eicere aciem pietatis quo
spus medullarum que secreta penecra
tur inmisit intus tunc caro atque anima
regeneracionis innovata misteriis oblita
quod erat incipit ee quod non erat ac se veteris
iam quibus sibi ante delicti societatem
fecerint et quasi prodige copulam positate
eliminat ut dividetur parentes et filios
Cum intemperans motus temperato cor
poris abdicantur et anima declinat con
sorcium culpe nec externe illi et foris sup
te locus remanet voluptatis filii que
in parentes dividuntur dum renovati
hominis tota senilem vita vetusta
declinat pietatis que normam voluptatis
adolescencior tamquam sic domus refugit
Et si labitur anima cū carnis/ discipliaz
resurgere pt in epla z· ad coronacionem
usus finem ptractans illud in mee
vii· ab ea que dormit in sinu tuo Cus
todi claustra oris tui et j· inimici hois
domestici eius et j· ne leteris inimica
mea sup me quia cecidi consurgam ad
sedero in tenebris dominus lux mea est
iram dni portabo quoniam peccaui ei donec
iudicet causam meam et faciat iudicium
meū et ducet me in lucem et videbo ius
ticiam eius et aspiciet inimica mea
et operietur confusione que dicat ad me
ubi est deus tuus et ce / qui aufers in
Quis deus similis tui / iquitatem cū
deponet iniquitates nras et ce Cog
noscens anima in operibus carnis oīa
plena sanguinis plena circumspectionis
sr· acidum fallacie fuca officia pietat
comportas simulaciones et inimicos sibi
omnes qui in domo sunt· id est proxim
sibi corporis metus cavendos qui sunt
tyrannes anime inre adversarium quilatur
et de deo sperare incipit et intelligens ve
ini iniciam sibi carnem existere ait ad
eam Noli supergaudere michi inimi
ca mea quia cecidi· s; resurgam· quia
si sedero in tenebris dominus illuminabit
Considerans que insultare sibi aliqui
ptatem que resistebat sibi ne meliore
sequeretur viam et iniquitate quod tradi
ta eet innitivum carnis ut diversis
atteretur malis que vel a domo pp

peccorum solom decinentur vel ab in
iquo per inuidiam qu[e]sionis ut ad se
reuocaret afflictam. Sicut ad huc dum
sustinebo qui uel lapsa castigat vel
vel tibi potestatem affligendi dedit quia
peccaui. sustinebo tamen donec iustifi
cet causam meam. alia vel iudicet nisi co
nfessa fuero et exsoluero peccata iniquita
tum mearum non potero iustificari. Cum
autem fuero iustificata soluens dupli
cia peccata. gloria sua educet iudicium depo
nens indignationes quia satisfactum se
tencie est. Educet me ad lumen ut
uideam iusticiam eius et aspiciam delec
tationem eius. uidebit hoc lumen recon
ciliationis mee inimica mea et dyaboli
nequicia et operietur confusione que nunc
dicit ubi est deus tuus uidebit in me
miam eius videbit pietatem eius. Et
ideo non audiamus enim qui in aduersis
aliquibus seculi sumus cum aut dolor
corporis est aut filiorum amissio vel cete
rarum necessitudinum non audiamus ei
dicentem ubi est deus tuus. tunc eius
temptationes cauende sunt cum grauius
urget dolor. tunc animam ecgram edu
cere studet. ergo anima que illum non
audierit insidiantem sibi uidens preclara
mirabilia dei videns se in celo dyabolum
aut sicut colubrem reptantem in te
restribus gratulabitur dicens Quis deus
sicut tu auferens peccata et transferens iniqui
tates qui non fuisti memor indigna
tionis tue. Et sicut in mari iussisti in
iquitates nostras qui sicut egipcium plu
bum et redisti ad unam uoluntarius
quem semno contulisti nunc dimittens pec
cata atque abscondens secundum quod scriptu
est Beati quorum remisse sunt iniquita
tes et quorum tecta sunt peccata. Alia in
sanguine filii tui absumis alia donas
nobis ut bonis opibus et confessionis
nostros errores tegamus. Quod uero ait
auferens peccata ad remissionem pertinet
quia penitus ea tollit. ita ut non sint
quorum memor non erit. quod uero ait trans
ferens iniquitates eo quod continentibus nobis
lapsos nostros et obumbrante nobis bone
operationis fructu referantur in auctorem
culpe et peccati incentorem. Quod uero alius
ait qui culpam fatetur in aduersantis
nequicie spiritualis dolose et malicie transduc
tum perpetuo ideo itaque grauis agit anima ista

quia et aufert dominus peccata et transfert in
iquitates et demergit in profundum maris
quod per et ad baptismum christi quia egipcius
mergitur et ebreus resurgit | Habita
Grauatur autem anima ex ipsa | cum carne
in ipsa in adeundem | intelligendi
Apostolus et si non expresse tamen | nobis reliquit
quasi bonus magister et spiritualis agri
cola cultus doctrine seminibus excitans
disciplorum ingenia quod anime nostre
pociores creature sunt et quandam presta
tissime nature. Cum enim dicat quia vanita
ti creatura subiecta est non sponte sed
propter eum qui subiecit eam in spe. Sed quoniam
et ipsa creatura liberabitur a seruitute
corruptionis in libertatem glorie filio
rum dei ostendit non mediocrem anima
rum esse graciam quam in honore et virtute
in adoptione filiorum dei assumpsit hu
manum genus huius misericordie quod ad similitu
dinem et ymaginem dei tributum est
sibi anime enim non tactu comprehenduntur
non uisio corporeo uidentur et ideo preferuntur illis
incorporee et inuisibiles nature simulitudinem
et supergrediuntur substantia sua corporea et sensi
bilem qualitatem que enim uidentur
temporalia significant. temporalibus conglu
tinantur. Illa autem que non uidentur
eterno illi et summo adherent bono atque
in ipso uiuunt et sunt et mouentur nec ab
eo si boni consulunt patiuntur se separari
ac diuidi unaqueque ergo anima videbis
se corporea isto inclusam gemit conclusio quod
terrene huius habitationis consorcio non
dedignauit ingemiscit grauata corporea
huius quietitudine quia corruptibile corpus
grauat animam et inclinat terrena habitacu
lum mentem multarum cogitationum
similiter cognosces quia per fidem ambu
lat non per speciem peregrinari vult de corpore
et adesse ad dominum Dubitamus igitur quo
niam vanitati creatura subiecta sit non ex uo
luntate sua sed ex diuino arbitrio quo dis
positum animas corporibus operte propter spem
carum ut dum inspirat bona dignas se prestet
celesti remuneratione Omnes enim nos oportet
adesse ad tribunal christi ideo unaqueque anima
pudeat rependenda sibi initia quesita
Conpatitur autem anima ipsi | omnis sue
carnis et cetera in tractatu de obitu gracia
imperatoris capitulo in vero j. de carne cristi
Anima sine carne nichil recipit boni vel
mali libro j. de penitencia

AB

Et quia scriptum est tradidi huius hominem
sathane in interitum carnis et dicat quod
potuit aduenam ponere cuius omnis
incipient caro tum manifestum sit in
utroque saluari in animam sine carne
nec carnem sine anima cum sibi sint gestorum
operumque consortes copulate sine
condicto uel pene esse uel premium sibi
hoc utrisque habeat quod interitus non consum-
matam absumpcionem carnis significet
set castigacionem sicut enim mortuus
peccato deo viuit ita illecebre carnis
interitu et cupiditatibus suis moritur
caro ut castitati ceterisque bonis operibus
reuiuiscat Et quod aptius exemplum
quod de uinee sumamus Namque ipsa
de qua assumpti sumus terra mentis suo
excicio cultuque uidetur deserta et uel
ut uinetis quibus consitus est ager
aut oleis moritur sicuti tamen proprium ue-
lud quodam sui animam non amittit
Demumque repetita cultore et creditis
seminibus quibus sterilis estimatur
ferracior assurgit fructibus Non ergo
alienum Si etiam inuita caro interire
sit dicitur ut repressa magis quam assump-
ta credatur | tur corpore sicut organo

Ab

Anima ut | libro de bono mortis x.
Subiciamus animam nostram soli deo
ut dicat unusquisque Nam deo subiec-
ta erit anima mea non seculo subdita non
mundo inquit subdita Non potest hoc
pecuniosus non potest auarus dicere Sed
dicat iustus et timens Auarus autem
dicit anima habes multa bona in annos
multos posita requiesce manduca
bibe et epulare quia auari anima sub-
dita est luxurie corporali Iusti autem
anima utitur corpore ut instrumento
aut organo quod uelut preclara artifex
quo uult obsequium corporis ducit
et effugit decus speciem quam elegit
et eas quas uoluit facit in eo reso-
nare virtutes et pangens nunc mo-
dulos castitatis nunc modulos temperan-
cie Sobrietatis carnem necessitatis
dulcedinem virginitatis suauitate
grauitatem viduitatis Interdum
cum modulator compatitur organo
suo Et ideo honesta modulare ut sit
honesta compassio Nam et ille qui
uidet uidendo plurimque et audiens au-

diendo afficiatur Et ideo dicat scriptum
Oculi tui recta uideant | quomodo
Quod infra subditur tamen ibidem | impedit ab eo
ne uultus suus ad alienam noli inten-
dere moribus iuuencule noli inten-
dere in uba meretricis Et quid de exter-
neis laqueis loquor. Immo nobis sunt
cauendi laquei nobis contexti sunt
quos demus uitare non credamus
nos huic corpori nostro insistamus cum
eo animam nostram || quo debet esse in eo
Et infra ibidem || inviste animam no-
Cum amico inquit | cum inimico In-
imicum tibi corpus tuum est quod repugnat
menti tue Cuius opera dissensiones lites
perturbacionesque sunt Noli cum eo inviste
animam tuam Neuaque confundas Ma-
et si insistitur ergo melior sit caro que
inferior est quam anima que superior
quia animam vitium corpori tradidit
caro aut mortem anime transfundit
Confunditur ergo utriusque operatio confun-
ditur pre ipsa utriusque substantia Ingeritur sus-
cipit ipse anima in seri subtilitate de-
flecti corporis et corporis omnibus virtutibus
Et infra ibidem quo est || finguit
esse in eo Capitulo xi | infunditur anima
Ac ne forte quia | corpori etiam confundi
putetur exemplo nobis sit huius lumi-
nosa Siquidem et lumen terreno loco
infunditur nec tamen confunditur Non sit
ergo operatio confusa quorum dispar substantia
est Set sic anima in corpore ut infundat
corpus ut gubernet ut illuminet Nega-
re tamen non possumus quod compaciatur cor-
pori suo Nam et contristatur Siquidem ihesus ait
tristis est anima mea usque ad mortem
affectum hominis ipse exprimens Et alibi
anima mea turbata est Siquidem mo-
dulator modulis suis aut tybie aut
cymbalie aut organo uoce gestu affec-
tuque compatitur Interdum tristibus sonis
tristior in letis lecior in acutioribus ex-
citacior Inpigris in maioribus mitior atque
mansuetior vt sonos contumeliose congreden-
dat et quodammodo moduletur affectus Ita
quoque in hoc corpore tamquam in fidibus mu-
sicis quam sobria est cum sinunt ut ita dicam
dicam digitis uelut uniorum sonos
ita pulset carnis istius passiones ut
consonum reddat morum atque virtutum con-
sentiente; ex tentum ut moribus

cogitationibus suis et in omnibus operibus
custodiat ut omnia consilia et facta sibi
congruent Anima est ergo que utitur cor-
pore quo usus est. Ac per hoc aliud quod ipso
aliud quod sumus aliud quod nostrum est. Siquis
anime pulchritudinem diligit nos di-
ligit. Siquis corporis decorem diligit non
ipsum hominem sed carnis diligit pulchri-
tudinem que tamen cito marcescit et defluit
Unde illi intende de quo dicit propheta Qui
non accepit in vano animam suam nec

Debet enim anima corpus possidere sicut
Ecclesiastici capitulo xiiii | corpore manifestu[m]
Non enim animam cum | est. De corpore eam
non esse scriptura multis modis docet
Nam et a deo deo nostro accepit spiritum vite
et factus est in animam viventem. Et da-
vid ait Convertere anima mea in requiem
tuam quia dominus benefecit tibi et quo bene
fecit audi. quia liberavit pedes meos a la-
psu. Vides circulum eum mortis huius
remo[tum] quia finis est factus erroris quia
culpa non natura deficit Demque quasi
exutus et liber dicit placebo domino in
regione vivorum Denique illam animam
requiem terram dicit et regionem esse viven-
tium quo peccatum non penetret sed virtutum
vivit gloria. Ista autem regio plena est
mortuorum mutorumque dictum est Sinite
mortuos sepelire mortuos suos. Sed
et supra similiter ait Anima eius in bonis
demorabitur et semen eius hereditabit
terram. Hec est anima timentis deum habita-
bit in bonis ut semper in eis sit et sic ea
quod potest etiam de ea accipi qui sit in corpore
ut et ipse si timeat deum in bonis habitet
et in celestibus sit possideat corpus suum
et ducetur ei quasi in servitutem redacto
et possideat hereditatem celestem et celestium
promissorum. Unde et nos si volumus post
mortem corporis huius in bonis esse caveamus
ne conglutinetur anima nostra huic cor-
pori ne commisceatur ne inhereat ne trahatur
a corpore tamquam ebria perturbationibus
eius vacillet et fluctuet nec se ei credat
atque eius delectationibus ut committat
se eius sensibus. Nam oculus eius er-
ror et fraus est quia fallitur visus
et auris eius deceptio est. Denique non
otiose dictum est oculi tui recta videant
et lingua tua non loquatur perversa
Non enim esset dictum nisi frequenter erraret

Non debet anima a corpore vel sensibus
duci sed a se ipsa ne a corpore seducatur
ibidem subdit | captivus es vultu eius
Vidisti meretricem et formam decoram
putasti erraverunt oculi tui perversa
viderunt alia mutaverunt. Nam si ve-
re vidissent vidissent deformes mere-
tricis affectus inherentem perfidiam indecen-
tem impudiciam marcentem libidi-
nis teterrimam collunionem anime vul-
nera conscientie cicatrices Qui vidit igitur
mulierem ad concupiscendum eam
vides quod iste falsum quesivit qui
non virtutem sed adulterium requisivit ut
concupisceret non ut verum cognosceret
Errat ergo oculus ubi errat affectus
ergo deceptio est deceptio visus. Et ideo
tibi dicitur neque capiaris oculis tuis ne
capiatur anima tua. Mulier enim vi-
rorum preciosas animas capit. Decep-
tio auditus Denique multo blandi-
mento sermonis meretricia sepe
iuvenis cor seducit decepit illusit
Non ergo laqueis nos credamus
et retibus huius que decipiunt et illudunt
quibus corda temptantur impediuntur
cogitationes quia impediuntur visu
impediuntur auditu odore tactu et
sapore Quod debet adherere deo ibidem
Non sequamur illecebrosa et seducto-
ria sed sequamur illud quod bonum
est. illi adhereamus illud imitemur
illius presentia illius cognitio nos me-
liores faciat mores nostros color et illius
quedam societas informet. Qui enim ei
bono adheret assumit inde quod bonum est
quia scriptum est Cum sancto sanctus
eris et cum electo electus eris et cum perverso
perversus eris assiduitate enim atque imi-
tatione quedam similitudinum ymagi-
natio formatur. Ideoque addidit quoniam tu
illuminas lucernam meam domine Et enim
qui appropinquat lumini citius illuminatur
et plus in eo splendor eterni luminis
resultet e proximo Ergo anima que
adheret illi invisibili bono deo atque im-
mortali et ipsa corporea hec fugit et ter-
rena et mortalia derelinquit. fitque illius
similis quod desiderat et in quo vivit et
Non concludit idem eam immolem pastor
Et quia immortali intendit non est
ipsa mortalis que enim peccat moritur

non utique aliqua sui dissolone sed
mito moritur deo quia viuit pcto
g° q no peccat non moritur qz maet
insubā sui manet in virtute z gla na
quo sbā eius mutare pt Anima utique
anima sit que adiutam infundat z
cui anima infunditur a vita ifundat
aquo anima discedit vita discedit aia
ergo vita est quo pt mortem recipe
cu sit qraria Sicut em calorem nix
n recipit nam statim soluitur z lux
no recipit tenebras Nam statim di
tutit infuso em lumine tenebrarum
horror infertur sicut amoto igne ni
ui ui rigor desinit ita z anima que
vitam creat mortem non recipit aia
ergo non moritur uti suo corpe z scale
Anima g° debet supra ipm putare
sl· sr bta im maculati lra xvn vsu v·
Legimus itaque dcm admoysen solue cal
ciamentum pedum tuorum Et in
amonitus ne corpalibus vinculis
teneatur astrictus Igitur speciosam
sicut incanticis anime pulchritudinem
q carne tamqz calciamento utitur z in
ipo calciamento impedimentum n pati
sz incessus decore pcellit calciat g°
carnalis anima ecclasticam graciam
ut cursum vite huius z transitum cu de
core pteriat qz fit si calciamentu suum
luto non inquinet terreni nec in uicoz
mersit uoragine si castiget carnem
suam ne moretur adcursum Et aru
ne pigritie pondere degrauetur Nom
calciamentum anime pudicicia est No
gressus est in vestigio castitatis Sapi
encia aut amictus est anime vn scrip
tum est honora eam z amplectetur
te vtamur ergo corpe tamqz calci
amento admissionis opa virtutis ad
ministium non pceptum adobsequium
no delacionem adobedienciam non
dissensionem z in uia sapie vestigium
collocemus ne gressus nros vis cor
renis aliqua qcludat No admoysen
dcm est solue calciamentum Deme
adhuc nunc adxpm aut no est dcm
sz magis scriptum est dicente bapta
Pg me uenit uir cuius no sum dignus
calciamenta portare Et in a bu illa ad
monetur ut soluant calciamentu suu
qui sine pcto ee non potuit hic aut
non solum calciamentum sz etia cala
amenta non soluet quia no solu corp
sui inmune pcti seruauit sz etiam omib
dedit indulgenciam pccatorum || addit q
Ali· eandem ponit simam z || ho pu
diatur ee anima· li° vi· examerom ca°
Que est pulcra in mulieribus xxvi·
nisi anima que in utroque sexu pstanciaz
possidet pulcritudinis Et in illo decora
est que non trena sz celestia no corrupti
bilia sz incorruptibilia desiderat inquib
decus pire non soleat Corruptibilia n
omia pcessu etatis aut egritudinis in
equalitate marcescunt hinc attende dicit
moyses inquo totus es inquo melior
tui porcio est Denique inspiratus est dns
quod sis tu dicens Attendite uobis a fal
sis pphetis isti em animam debilitant
mentem subruunt Non igitur caro es
tu eruidem est caro sine anime gub
naculo mentis uigore Caro hodie su
mitur cras deponitur Caro tpalis
anima diuturna Caro amictus est aie
que se induit quodaz corporis vestimento
Non igitur tu uestimentu es sz qui uesti
mento uteris No tibi dicitur ut expoli
ans ueterem hominem cu actibus eius
nouum induas qui no incorporis qualitate
sz inspu mentis agnicione renouatur No
uique caro es tu nz em carni dicit Temp
em dei sanctum est qd estis uos Et ali
bi templum dei uos estis z spus sanct
habitat in uobis Sz renouatis dicitur z fi
delibus inquibus inquibus pmanet
spus dei Incarnalibus autem n pma
net quia scriptum est Non pmanebit sps
meus in istis qm caro sunt || sup pm
Propterea dicit incractatu xl vsu n·
Domini manus est uetita que fecit de terra
corpus ut ipa mundare dignetur z no
tradat eum in manus inimici eius Qz
est inimicus n leo iste qui circuit rugiens
querens quem deuoret Aly hnt efri
z non tradat eum in manus inimicorum
eius animas pmanibus ponit eo qd in
inimicorum anime bonis insidientur z cogi
tacionibus iustum conentur eu tere di
citur sz anime p hominibus omnes anime
lxx q descenderunt in egiptum || concor
Vn conandu est ut caro sit i || dia cu
anima· li° delaude cr[illegible]e virginis ppe
tue prope pma pctractas illud || sup tertiam
Si duobus exuobis quenit de omi
re quacumque pecierint fiet apre meo q

medius est non enim sunt duo uel tres con
gregati in nomine ibi ego sum in medio
eorum Qui sunt isti duo nisi anima et corpus
Unde et paulus castigabat carnem suam
et seruituti redigebat ut esset anime tam
quam in pacti sue caro subdita et mentis
imperiis obtemperabat ne esset in uno hoie
dissidium ac bellum intra se gereret et
legi mentis repugnaret lector paris
Duo ergo ista diuisa ratione quadam et
pace iungebat sicut quippe asseruit dicens Ipse
xpus est pax nostra qui fecit utraque unum
et medium parietem sepis soluit inimi
citias in carne sua ne id ageret quod nollet
atque id faceret quod odisset Isti ergo sunt duo
anima et caro. Unde et dauid ait Non time
bo quid faciat michi caro Quam adu
sariam anime sue nossit que tamen duo ut
euidencius exprimamus non solum duo
sunt sed etiam duo homines cuius interior alter
exterior. isti duo si sibi propositi equalitate
congruant ut cogitationes suis et cogitacionibus
facta quemadmodum uite nostre tota sine ulla
offensione uoluetur ut quemadmodum scriptum
est fiat uox tonitrui in rota. isti ergo duo
unum sunt nec solum unum sed unus homo
Unde et apostolus ait ut duos conderet in uno hoiem
faciens pacem et reconciliaret utrosque in
uno corpore deo parietem mediacie ini
micicias in semetipso ut utrique accessum
habeamus in uno spiritu ad patrem | de cetera
Recedit anima de corpore uelut | li. de bo
no mortis ca° secundo | quedam corporis
Sunt enim uelut uincula huius et quod non est
grauius uincula temptacionum Que
nos alligent ad miseriam captiuitatis
astringat quadam lege peccati Demque in
exitu ipso uidemus quemadmodum anima decede
tis paulatim soluat se uinculis carnis
Et ex ore emissa euolet tamquam carcere
corporis huius exuta congressio Denique
hinc iam festinabat sanctus dauid de
loco hoc peregrinacionis exire dicens ad
uena ego sum apud te in terra et peregrinus
sicut omnes patres mei Et ideo tamquam peregrinus
ad illam sanctorum omnium tendem patriam festina
bat petens pro huius commoracionis iniquitate
remitti sibi peccata priusquam discederet e uita
Sed dicet aliquis scriptum est quia deus
mortem non fecit uita erat in paradiso ubi
lignum uite et uita erat lux hominum Mors
ergo mala que accidit et subintrauit Sed

quo mors mala Si autem secundum gentiles
sensu caret aut secundum apostolum sicut ait x̄ ē cum
quo esse multo melius Quo igitur nobis
mors malum si nullus sensus post mor
tem est utique uita post mortem et si ipse est
mortis est anima quod sensu uiuitur et uita
fungitur Cum autem manet post mortem
uita atque anima manet bonum Nec mor
tem amittitur sed augetur nec ullo im
pedimento mortis retardatur anima
sed operatur magis et uiua operatur que
sua sunt sine corporis societate quod anime
maiori oneri quam usui est Quid igitur
est mali anime que puritatem suam
custodierit et uirtutum disciplinam
seruauit aut si non seruauit non mors
malum sed uita quia uita non fuit Que
est enim uita uiciis peccati obsita Quid
ergo accusamus mortem quam aut uite periculum
luit aut abolet eius dolorem atque cru
ciatum Itaque mors aut sue quietis
bono utitur aut malo alieno labore
Nunc illud specta Si uita omnium mors
absoluit Si uita supplicio mors remedio
aut si iudicium post mortem etiam uita
post mortem uita ergo non est bona aut
si hic bona uita quo illic mors bona
non est cum illic nullus sit sit terribilibus in
dicii metus Sed ipsa hec uita si homo est
quibus rebus bona est: uirtute itaque
et bonis moribus non enim secundum anime et
corporis copulam bona est Sed quia pu
triditatem quod malum est sui repellit quod autem
bonum est mortis adipiscitur ut quod anime
est magis quam id quod contubernium et commercionis
operitur Cum si uita bona que anime
se a corpore separantis est speculum Et si
anima bona que se eleuet atque abducat
a corporis contubernio et mors utique est bonum
que animam a societate huius carnis
absoluit Dissana ergo mors ergo est bonum
Et quia repugnancia diuidit ne se in
uicem impugnent Et quia portus est
quidam eorum qui magno uite istius
iactati salo fide quietis stacionem re
quirunt et quia deteriorem statum non
efficit sed qualem inuenit in singulis
talem iudicio futuro reseruat Et quiete
ipsa fouet et premium iudicii subducat
et futurorum expectacione componit
Cur frustra homines mortem timent
quasi finem nature Nam si recolamus

q deus mortem non fecit · sed postquam ho
lapsus in flagicium est preuaricationis
et fraudis sententiam conpendit ut in terram
suam terra remearet inuenimus mor
tem finem esse peccati ne quo esset vita
diuturnior eo fieret culpa iniosior pas
sus est dominus subintrare mortem ut cul
pa cessaret. Sed ne iterum nature finis esset
in morte · data est resurrectio mortuorum ut per
mortem culpa deficeret · per resurrectionem
autem culpa perpetuaretur natura. Itaque mors
hoc transitus vniuersorum. Opus est ut constan
ter a corruptione ad incorruptionem
a mortalitate ad inmortalitatem a pertur
bacione ad tranquillitatem. Non ergo te nomen
mortis offendat sed boni transitus beneficia
delectent. Quid est enim mors nisi se
pultura viciorum virtutum suscitatio.
Unde et ille ait moriatur anima mea in animis
iustorum. Id est consepeliatur ut suam
vitam deponat iustorum assumat graciam
qui mortificationem christi in corpore suo
atque anima circumferunt. Mortificatio autem
christi remissio peccatorum abolicio criminum
erroris obliuio assumpcio gracie est.

Et infra subdit ibidem ca°. a | mus

xx

Quid autem de bono mortis plene possimus
dicere quam quod mors est que mundum redimit
Sed de eorum omnium dicamus. Quid eam
timemus que anime nocere non soleat.
Scriptum est enim. Nolite timere eos qui
occidunt corpus animam autem non possunt
occidere. Per mortem autem istam anima
liberatur dum a corporis contubernio se
cernitur et inuolucris perturbacionis ex
uitur. Unde et nos dum in corpore sumus usum
moriendi imitantes absoluemus animam
nostram. Exsuamus carnis cubili et tamquam de loculo
exurgamus sepulcro. Abducamus nos
a corporis nexu. Relinquamus autem omnia
quecumque terrena sunt ut cum venit ad
uersarius nichil in nobis inueniat suum.
Contendamus ad illud eternum ad illud
diuinum euolemus pennis dilectionis et remigi
o caritatis. Emigremus hinc hoc est de secula
ribus atque mundanis. Dixit enim dominus. Sur
gite eamus hinc. Precipiens ut vnusquisque
surgat de terris erigat animam suam humi
iacentem ad superna attollat. Excitet aqui
lam suam illam aquilam de qua dictum est
anima ergo nostra sicut aquila alta petat su
per nubes volet renouata splendescat
eximius. Celo volatus suos inserat ubi
laqueos metuere non possit. Auis enim que
descendit ex alto vel que se in altum ex
tollere non possit frequenter aut laqueis
capitur aut visco fallitur aut quibuscumque
irretitur insidiis. Sic quoque et anima in
caueat ad hec mundana descendere. Laqueus
in auro viscum est in argento nexus in predio
clauus in amore. Dum aurum petimus
strangulamur. Dum argentum querimus in
visco eius heremus. Dum medium inuadimus
alligamur. Quid inane querimus lucrum
preciose anime detrimento. Exiguus est et totus
mundus pro anime vnius dispendio. Quid enim
prodest homini si totum mundum lucretur sue
anime vero detrimentum paciatur. Aut quam com
mutacionem dabis pro anima tua. Non auro redimi
tur non argento. Homo auro ambit. Quid
etiam mulieris decore dum temptatur a
spicit. Clauus est libido. Clauus est ira.
Clauus iracundia. Claui sunt omnes
passiones que velut vomeres quidam animam
nostram penetrant et infigunt corporis visibus
quod eius autumant | De obitu valentiniani
Unde in tractatu | imperatoris capitulo x.

x

Locutus sum de corpore tuo. Nunc alloquar
animam tuam dignam probitatis ornamentis.
Hiisdem igitur utar exordiis. Que nam
est hec prospiciens sicut diluculum speciosa
sicut luna electa ut sol. Videor in te nunc
fulgentem videor audire dicentem. Dilu
culum est in patre nox terrena recessit. Dies ce
lestis appropinquauit. Prospicis ergo nos sancta
anima de loco superiore tamquam in fores res
Existi de tenebris istius seculi et vt pulcra es
luna resplendens ut sol refulgens. Et bene
ut luna quia et ante in umbra licet istius
corporis refulgebas et terrarum tenebras
illuminabas. Et nunc lumen a sole iusticie mu
tuata clarum diem ducis. Videre igitur
videor te tamquam de corpore recedentem et re
pulsa noctis caligine surgentem diluculo
sicut solem appropinquantem deo et rapido volatu
sicut aquilam que terrena sunt delinquentem.
Conuertere sunamitis conuertere conuertere et in
debimus in te. Conuerte ad nos pacificam
conscienciam tuam sororibus tuis monstres et
incipient se tue quietis et gracie securitate so
lari. Sed tamen ad nos conuertere ut te videamus
et rursus conuertere atque ad illam ciuitatem
sanctorum tota intencione festina. Aut
certe quia audiam piam christus hoc dicat

iubet illam paulisper quiescere ut nobis
gloria eius appareat et requies futura cum
sanctis et postea precipit eam ad illud secre-
tum sanctorum festinare consorcium. Red-
de uidebitis in ista in sunamite que uelut
sicut chorus castrorum. Hec est mea que
multum et aduersum plurimos preliata
est. Et enim pugnauit aduersus exter-
nos hostes pugnauit aduersus labentis
seculi mutaciones pugnauit aduersus
corporis fragilitates aduersus multiplici-
ces passiones. Audiuit a domino Conuerte-
re sunamitis. Conuersa est ad patrem semel
in seculo. conuersa est iterata commonicione
ad graciam xpi. Et ideo pulcra conuersio eius
in seculo pulcherrima eius mestitie et
uolatus in celum. Unde meretur audire
Speciosi facti sunt gressus tui in calcia-
mentis filia aminadab. Hec est filia principis.
Speciosos enim processus habuisti in corpore tam-
quam calciamento eo usa non ut inuolucro
ut qui superior et eminencior quo uelles te
transferre sine ulla offensione uestigii
uel cite sicut calciamentum illud exsoluere
sicut moyses fecit cum dictum est Solue cal-
ciamentum pedum tuorum. Dicit enim et in certum
aminadab ille ipse princeps. Audi filia
et uide quia concupiuit rex speciem tuam. Spe-
ciosi ergo facti sunt gressus tui in calcia-
mentis filia aminadab. Moduli femo-
rum tuorum similes torquibus. Hec con-
sonans sibi in omnibus factis tuis gracia
atque moderacio matronarum equauit in-
signia triumphorum. Denique moderacione
tua et tranquillitate pacifica nec gallia ho-
stem sentit in ytalia hostem repulit qui
eius finibus iminebat. Torques autem
insignia esse uictorie dubitari non potest
cum hii qui in bello fortiter fecerint torqui-
bus honorentur. Umbilicus tuus crater
tornatilis non deficiens in misto. Ven-
ter tuus aceruus tritici immunitus inter lilia. Cer-
uix tua sicut turris eburnea. Oculi tui
sicut stagna in esebon. Bonus umbi-
licus anime uirtutum omnium capax sit
crater ab ipso fidei auctore tornatus.
Sapiencia enim in cratere miscuit uinum
suum dicens uenite edite panes meos
et bibite uinum quod miscui uobis. Cra-
tero umbilicus iste tornatus omni deco-
re uirtutum non deficit in mixto. Uen-
ter quoque eius non solum iusticie ve(l)

frumentario cibo replebatur sed etiam
operis suauitate que florebat lilium.
Ceruix quoque eius candida et primi-
ioco xpi sponte subiecta cogitaciones
racionabiles fidei odor contricionis
attencio ornatus capitis gloriosius quam
non regalia dyademata sed dum sacrificiis
insignia coronarent. Merito tamquam
rex preliator et preliator uictor et celesti
corona redimitus ascendit cuius anime
dicit deus uerbum. Ecquam pulcra et
suauis facta es caritas in deliciis tu-
is. pulcra puritatis decorem suauis
premium premia sicut palma que uincen-
tis est premium.

libro ii de caym et abel capitulo xiiii

Insinuatur hoc loco anime de incorrup-
cione dogma
quod ipsa uera et beata uita sit qua uiuus esset
hic constitutus uiuet multo plenius et beati-
us huius carnis anima uitam deposuit
inuolucrum et quodam carcere fuit
absoluta corporeo in ulteriorem superiorem re-
uoluens locum. Unde in his infusa uisi-
bus compassione corporis huius intue-
runt donec commissi gubernaculi mu-
nus impleret ut carnis huius irrobiles
motus irracionabili ductu regeret et coer-
ceret. Unde est quod postea propheta in captiuita-
tem cum populo iudeorum transierunt nec
reliqua plebs sanctorum destituta
presidio consilioque uiduata clamorem
subiret erumpnarum. Sed magis frequenti-
bus oraculis commonita prophetarum ad dominum
deum suum pio rediret affectu et aduersus
captiuitatis attrita proruet in presidie
petiit salutis quam preciue remedium despe- //rec

De habitaculis animarum separatarum dicat libro de bono mortis capitulo xvi

Et ideo frustra hominibus preciosa erant
sepulcra quasi ea anime non solius corporis
receptacula sint. Animarum autem supe-
riora esse habitacula scripture testimoniis
ualde probatur. Siquidem et esdre libris
legimus quia cum uenerit iudicii dies
reddet terra defunctorum corpora. Et puluis
reddet ea que in tumulis requiescunt
reliquias mortuorum. Et habitacula igitur
reddent animas que hiis commendate sunt
et reuelabitur altissimus super sedem iudi-
cii. Hee sunt habitaciones de quibus dicit
dominus multas mansiones esse apud
patrem suum quas suis credentibus apparem

Al.

Bo.

disapulis apparet eruuit phi ibide
Et quia deh[ic] tn subdit cognoscat
qz esdre usus sit sptis ut generales
ea que in phie libris inuenitur tusla
ta demus atqz utinam supflua no hnt
inutilia instruxissent ut dicerent animas
hominu pter ac bestiarum ee eodes Cæt
qz simma prima si magnoru phiorum
in apes aut bestuas demigrarent
ut qui an hominu generis sermone paui
sent postea mellis dulcedine et ut tantus
suauitate infuerit Satis fuerat dixisse
illis qz liberate anime de corpbus ad
denum peterent idest locu qui no uide
tur eruem locu latie infernu dicimus
Demqz hec scriptura hitacula illa
animaru pmptuaria nuncupauit eo
occurrens quercle humane eo qz iusti
qui prestiterint uideantur usqz ad diem
iudicij p plurimu sz tpis debita sibi re
muneracone fraudari admirabiliter aut
done ee similem diem iudicij In quo
sicut nouissimorum tarditas sit no
primoru uelocitas Done em dies
expectatur ab omnibus ut intra eu
dem et uicti erubescant et uictores
palmam adipiscantur uictorie id est
non relinqt occultu eo qz superiores ui
deantur qui antea gnati fuerant infirmio
res qui postea comparuit em uelo nunc
sicuti pcurs seculi huius Etenim fortiores
sunt qui iuuentutis uirtute nati sunt
infirmiores qui in tpe senectutis
Desiat em multitudine generatonis
hoc seculu tamqz uolua generans et tamqz
senescens creatura robur pubertatis
sue uelud marcens iuxta suarum uigo
rem deponit
Quomodo autem ut ubi maneant expectat iudicium
sz aliter stant anime
iustoru et alit peccatoru ibidem subdit
Du expectatur plenitudo tpis ex
pectant anime remuneraciones debitas
alias manet pena alias gloria Et tn
nec ille iam sine iniuria nec iste sine
fructu sunt Nam ille uidentes ser
uantibus legem dei repositam ee
mercedem glie et conseruari aban
gelis earu hitacula sibi aut dissila
tionis et contumacie futura supplicia et
pudorem et confusionem ut uidentes
gloriam altissimi erubescant in eius
conspectum uenire cuius mandata te
merauerunt Sicut em puaricato a dee ita
et confusio qm sicut ille puaricaciam
mandatorum celestiu lapsus est et pu
dore se plapsionis abscondit fulgorem
dei pnte s(e)ue rendicia pctatrias conste
sufferre non ausus ita et anime pctorum
inbecillitas sua eius splendore no susti
nebunt quo teste se reuinci sentiunt et
Justoru aute vij leticias hnt et
Ordines esse dan
adiungit ibidem c xvij
iustorum animarum p dictos ista leticia
primu qz uicerunt carnem nec illecebris
eius inflexe sunt Deinde qz p(ro) pcio secu
litatis et innocencie sue securitate pociat
Nec quibusdam sicut impioru anime
erroribus et perturbacoibus implicentur
Atqz inaorum suorum memoria torquen
tur et exagitant quibusdam curarum
estibus Tercio qz seruare a se legibus di
uino testimonio fulciuntur ut fiorum
suoru merita supremo iudicio noneant
euentum dum incipiunt intelligere requiem
suam et futuram sui gloriam pundere Que
que se conspcione uitiserentes in hitaculis
suis cu magna tranquillitate requiescunt
stipate psidiis angelorum Quintus aut or
do exultacionis ht uberrime suauitate
Quo ex hoc corruptibilis corpis carcere in luce
libertatemqz puenerunt et repmissam sibi
possideant hereditatem Est em ordo gest
qz est et re ius Sicut em in adam omes
moriuntur ita et in xpo omes uiuificabuntur
unusquisqz in suo ordine primus xpus
Deinqz qui sunt xpi qui in aduentum
eius crediderunt Deinde finis Erit ergo or
do diuisus claritatis et glie sicut em erit
ordo uictorum passus quoqz ordinum pro
cessum exprimit claritatis Deniqz sexto
ordine demonstrabitur hiis qz uultus
earum sicut sol incipiat refulgere et stella
ru luminibus compari Quod cum fulgor eam cor
ruptelam iam sentire non possit Septi
mus ordo hiis erit ut exultent cu fiducia
et sine ulla cunctacone confidant et sine tre
pidacone letentur festinantes uultus
eius uidere cui sedule suauitas obsequia
detulerunt Dequo in noxie conscie recorda
cione presumat gloriam in accedem laboris
exigui Quam incipientes recipere cognouerunt
indignas ee huius tpis passiones
quibus remuneracionis eterne gloria est
hic ordo in qt animaru que sunt iustoru

quas inmortales. Hec enim quasi requies carnis post vii ordines et future glorie prima perfectio purissimis in suis habitacionibus quiete congregacionis nunc perfruantur. Unde ait propheta Ezras angelum: Ergo dabitur spatium animabus postquam separate fuerint de corporibus ut videant quod dixisti. Et dixit angelus: Septem dies erit libertas earum ut videant in vii diebus qui predicti sunt sermones et postea congregabuntur in habitaculis suis. Hec Ezras. Presumimus de istorum ordinibus expressa sint quam de passionibus impiorum quia melius est cognoscere quo modo tres salventur quam quo cruciantur flagiciosi. Ergo quam iusti habent remuneracionem habent ut videant faciem dei et lumen illud quod illuminat omnem hominem. Absit ut in dicamus huius studium ut appropinquet anima nostra deo appropinquet. Ordo adhereat illi nostrum desiderium non separemur ab eo. Et hic quidem potius meditando legendo querendo copulemur deo. Cognoscamus eum ut possimus. Ex parte enim hic cognoscimus quia quia hic in parte illic perfecta omnia. Hic parvuli illic robusti.

Secundo pergit anima post mortem ibidem circa xviii

in enigmate. Videmus nunc per speculum in enigmate tunc autem facie ad faciem tunc revelata facie gloriam dei speculari licebit quam nunc anime corporis gravetis vestibus involute a quibusdam tamen huius maculis et colluvionibus obumbrante sincere videre non possunt. Erimus enim nunquam videbit voltum meum et vivet. Et vere Nam si solis radiis oculi non ferre non possunt et si quis diutius regione solis meridie tetan (?) solere prohibetur si creatura creaturam sine fraude et offensione sui non potest intueri quo potest sine periculo sui in divinitatem eternem voltui creatoris eternum corporis huius optutus. Erimus enim vivificatus in conspectu domini tu pro [illegible] quoque dici infans mundus aperto esse non potest et nemo possit de suo corporis et cordis integritate et castimonia gloriari. Non timeamus quod recipi ab hominibus non renamur (?) illud debitum omnibus sine in quo esdra remuneracionem sue devocionis invenit dicente ei domino: Tu enim recipieris ab hominibus et connumeraberis residuum cum filio meo et cum similibus tuis. Et si illi gloriosum et iocundum erit cum similibus gloriari quanto nobis gloriosius erit et iocundius ad meliores pergere et quiescere cum hiis quorum facta miratur. Erimus utique prior esdra an plato. Nam paulus esdre non platonis secutus est dicta. Hec esdra revelavit sensum se revelacionem iustos cum christo futuros cum sanctis. Hinc et socrates illa festinare se dicit ad illos optimos viros. Iura sunt itaque quam in philosophorum libris prestant et ille posuit ea quorum primum testimonium non habebat nos divini prope hemus autem moysen et heliam cum christo apparuisse. Abraham duos alios cum deo suscepit hospicio. Iacob dei castra conspexit. Daniel iustos sicut solem et stellas fulgere in celo revelante sibi sancto spiritu declaravit. Hiis quidem fretis (?) intrepide pergamus ad redemptorem nostrum ihesum intrepide ad patriarcharum consilium. Intrepide ad abraham patrem nostrum cum dies advenerit proficiscamur. Intrepide pergamus ad illum sanctorum cetum iustorum conventum. Ibimus enim ad patres nostros. Ibimus ad illos nostre fidei preceptores ut etiam si opera desint fides opituletur defendatur hereditas. Ibimus eo ubi sinum suum abraham sanctus expandat ut suscipiat pauperes sicut et suscepit lazarum in quo sinu requiescunt qui in hoc seculo gravia atque aspera pertulerunt. Sed nunc pater etiam atque etiam extende ad suscipiendum hunc pauperem per manus tuas aperi gremium tuum expande sinos ut plures suscipias quam plurimi in dominum crediderunt. Sed tam (?) quamvis crevit fides habundat iniquitas refrigescit caritas. Ibimus ad eos qui recumbunt in regno dei cum abraham et ysaac et iacob quia vocati ad cenam non excusaverunt. Ibimus eo ubi paradisus iocunditatis est ubi adam qui incidit in latrones nescit iam vulnera sua flere ubi et latro ipse regni celestis consorcio gratulatur. Ubi nulle nubes nulla tonitrua nulle coruscaciones nulla ventorum procella nec tenebre nec vespere nec estas nec yemps vices variabunt temporum non frigus non grando non pluvie non solis istius erit usus aut lune nec stellarum globi sed sola dei fulgebit claritas. Deus enim erit lux omnium et illud lumen verum quod illuminat omnem hominem fulgebit omnibus. Ibimus eo ubi similis suus dominus

ibus mansiones parat ut ubi ille est et nos simus. Via ibidem mansiones

Separat loci aut ca° xix.

Sic enim voluit esse ubi sit ille audi dicentem In domo patris mei mansiones multe sunt esse ubi sit voluntas Iterum venio et accipiam vos ad me ipsum ut ubi ego sum et vos sitis Et quia solis discipulis loquebatur quibus ipsis solis spopondit multe mansiones [illegible] undecim tantum discipulis reparabat Et ubi est illud quod ex omnibus partibus mundi venient et recumbent in regno dei an devolutatis die dubitamus esse id quod voluit fecisse est Denique et demonstravit viam demonstravit et locum dicens Et quo vado vos scitis et viam scitis locus apud patrem est via xpc est Sicut ipse ait Ego sum via et veritas et vita Nemo venit ad patrem nisi per me Ingrediamur hanc viam teneamus veritatem vitam sequamur via est que perducit veritas que confirmat vita que per se redditur Et ut sciamus patris voluntatem addidit in posterioribus Pater quos dedisti michi volo ubi ego sum et illi sint mecum ut videant claritatem meam Unde innuit

contra eos qui opinantur anime separate penas esse li° iij de virtutibus ca° vj.

hinc loquar qui de-

Nimis autem de stultos putant vite suavitate privari Nulla potest esse iocunditas in hac vita vite amaritudines aut dolores que vel ex corporis ipsius infirmitate vel ex ipsis extrinsecus accidentibus incomoditate generantur Anxij enim semper et adipiscendorum vota suspensi quodam fluctuamus incerto spectantes dubia pertis incomoda perscrutandis caduca persolidis nichil habentes potestatis in arbitrio nichil firmitatis in voto at si aliud contra voluntatem accidit perditos nos putamus plusque adversorum fragmine quam secundorum fructu potimur Et cum bus [illegible] carent bonis qui magnis eripiuntur incomodis valitudo credo bona plus adiuvat quam affligit mala aut opulentia plus delectat quam egestas affligat aut filiorum magis amabilis gratia quam lugubris amissio aut adolescentia iocundior quam senectus tristior quam plurique suorum cedet votorum et optati penitet ut doleat impetratum quam non impetrare metuebat Exilia vero et ceterarum penarum acerbitates que potest compensare gratia que voluptates que etiam cum sint debilitantur cum aut utendi affectu aut amittendi metu Esto tamen maneat inoffensus finitimis a doloribus spes in voluptatibus vite cursus humane Ecce tamen commodi consequi potest anima inclusus modo corporis inclusa compagibus et quibusdam membrorum angustijs coartata Si caro nostra carcerem fugit si detestatur omne quod ipsa evagandi facultatem negat que nequaquam plus ultra se audiendi videndique excurrere nostris sensibus quanto magis anima nostra corporeum istud evadere gestit ergastulum motu ac vero libera nescit quo vadat aut unde veniat Cernimus tamen quod corporis servitutem [illegible] iam depositis propriis sensus repagulis expedita libero cernat obtutu que ante sita in corpore non videbat quod exemplo dormientium possumus estimare quorum cum velut sepulti [illegible] se subiecerint et inmoventur carcerem absenciam vel etiam celestium visiones Ergo si mors carnis ex seculi vos exsolvit erumpnis utique in malum non est quod libertatem restituit excludit dolorem

Propter anime dignitatem homo dicitur potius contra carnem agere nescit caro sed potius anima ipse homo li° s° Et immaculati [illegible] super illud adhesit pavimento etc.

Noli in pulvere mortis deducere animam tuam dominus cum etiam naturalem altitudinem tribuit et vigorem quo se exaltet et assurgat Unde etiam dehac quidem anime et corporis dicitur oportune accipitur eo quod in valle vite nostre mixtio quedam anime corpori videtur humi repere pavimento adhereat precipue propter hoc terrenum habitaculum premium quia corpus istud terrenum est Et regionibus [illegible] dulciorum et materia ipsa corporis nostri huic [illegible] Unde pulvere aplicat denigretur huius corpore liberari cupit quia carcere quodam clauditur et in quodam sepulcro [illegible] tenebris involuitur delictorum Ergo si in voluntatem dei ambulemus ut adherere distamus deo Nam qui secundum corporis appetentiam vivit caro est et secundum precepta dei spiritus est Non ergo fiat anima nostra caro hoc est ut dicamur caro sicut et illi qui in diluvio perierunt De quibus dictum est quia caro sunt

sz magis caro nra obediens anime gub
naculo fiat anima Et hoc appellari meat
nomine sicut appellata est familia priarche
iacob z generaciones eius sancta patriarchas
sic enim scriptum est hy filii balle quam dedit
laban rachel filie sue z pepit hos iacob
omes animas septem Et alibi omes aut
anime que intrauit egiptum q exierut
de femoribus illius pter mulieres lx vi
z sex Et in primo exodi legimus Erant
aut omes anime de iacob quinqz z lx q
erant cu iacob Ergo illi qui habitant cu
yoseph z de egipto exierunt anime sunt
qui autem cu cent angeli dei hoc est vite
puritate angelorum imitantes quum qui
enim no ducunt vxores z que no nubunt
erunt sicut angeli in celo Et ergo cu angeli
uideretur capti sunt decore femio hy caro
sut sicut dominus deus dixit no pmanebit
spus meus in hominibus istis in eternum
qr caro sunt caro Et multo expertes libidinis
angelis comparantur caro non sunt quia
no sut in carne sz in spiritu Et quales erant
illi qui doctorem aplm sequebantur q
bus ait vos aut non estis in carne sed
in spiritu Et ita aut corporea feminarum
capiuntur libidine caro sunt atqz ut ita
caro tm z no etiam equi adhinnientes
quia in uxorem inquit pximi sui ad
hinnebant Rogat ergo qui deiectionem
anime sue sentit ad paruimentum usqz car
uale ut viuificetur sm vbum dei qr
animas abstrahit quasque insaciacione
sui libare cupiens abducat a terris viui
fratrum aut ara que male ambulat cristi
peccato mortua deo viuens ut mors pecti
dnatio mea pq hoc lege no possit poste
a qr consepulta cu xpo insistitata e apto
Sz qui iustificari cupit uias suas aud
Anima dicitur tabescere et pmaniet
pmutescere ea utilitas z uicia at pmin
z suppliciis in tractatu sup ps 3 8 v xiiii
Tabescit anima qn peccatum minuitur
ul cum anima tabescit culpa depomi
ncrassatur cu peccata cumulantur vn
ait dominus de peccatoribus no pmanebit
in hijs spus meus in eternum qm carnes
sut Et alibi scriptura dicit Incrassatum
est cor ppli huius Ideo z ieremia primo bacu
lum uidit uigilantem deinde ollam ferue
te ut tabesceret anima pphe inspicientis qr
qr culpa discedet z attendet gratia Sz cur

prius baculum post ea ollam Et qr q
baculo no corrigitur in ollam mitti
ut ardeat z tabescat Et ideo ad pphetam
ezechielem dicitur Accipe tibi sarthagi
nem z accipies iniquitates domus
isrl z consumabis z tabescent in iquit
in suis iniquitatibus Et alibi in eodem
libro dicit dns Sz ego magnam faciam
tuicionem z multiplicabo ligna z succendam
ignem ut lique fiat caro z adminuat
ur Et in his testimoniis significatur
qr anime pctorum amoto igne tabes
cant ut deponat crassitudinis quedam
carnalis humorem mittitur ergo in sar
taginem z anime peccatorum ut defluat
quedam peccati caro que obduxat anime
ac intus uigorem z uelut inre quodam
ita quibus in fideli amis illecebris cu
piditatum Expectant qr nos quedam
sarthagines ideo hic contremus cor meum
ut subtile fiat z deponat omnem diui
na z pinguedinem quandam carnalis
riume qr pacienter qui supinati sunt
in hac uita z ludibria de botorum qua
opa nulla virtutum extenda sibi more
iudaico crediderunt Incrassatur
enim iacob z pinguis factus est Et sur
rexit ludere quem a fidei vitate lu
sus iste in pfidie traduxit errorem
ameito ergo paulus castigabat corpus
suum ne nutriret carnes peccati luxurian
do enim facimus membra peccati sobrieta
te aut membra iusticie Non ita ergo
sz culpa delinquere | bilis est requi e
Anime pena inmissi | i eo credulitas
z credere | tempore in tractatu sup ps
Anime re | xlix versu xiiii | ro uel
Non pt homo argento ul au | possessi
onibus redimere animam suam Neqz
enim dabit commutacionem anime sue cum
illa tpalia uel caduca sint anima aut
pmaneat ul ad premium ul ad penam
De anima xpi qr xpus humanam
animam pfectam suscepit z probatur ul
actus patitur libro de incarnacione dni
Suscepit itaqz carnem ut re ea xi
suscitaret assumpsit animam Sz animam
humanam pfectam racionabilem assump
sit atqz suscepit Nam quis pt nega
re qr suscepit animam cu ipse dicat aiam
meam pono pro omnibus meis z aiam
Et quia pfectam habuit carnem | subdit

Ro

Rp

Ber

ibidem cap. xij | humane non timere
Deus lapsum | potuit quem homo
ipse non timuit Deus ante carnem
deus in carne passionem non assumpsit
humane suscepit secundum hominis sed non
secundum carnis inflatiua Sensu hominis animam
meam dixi esse turbatam. sensu hominis
esuriui sensu hominis rogaui qui roga
tes exaudire consueui. sensu hominis proficie
sicut scriptum est et ihesus proficiebat etate
et sapientia et gratia apud deum et homines
Anima christi subiecta non diuinitas. ista
in tractatu de obitu gratiani Impera

Ar

toris cap. iij | quia compassionem nostram susce
Suscepit ita | pit et subiectionem Cui enim
subicit sibi omnia suum est Quod sub
iectum est meum est Hocque ait In omne deo
subdita erit anima mea. anima nempe sub
dita non diuinitas. anima subiecta non dei
tatis. virtus enim dei non potestati sub
dita est sed vnitate et consorcio eius uirtutis
potestatis Illa subiecta est que humane
condicionis fragilitate plerumque mutatur
non que mutari non potest. anima carnis con
patitur et anime caro que sibi quodam
contubernio copulantur Illa subicitur
que suscepta tristis est. quia scriptum
est Tristis est anima mea usque ad mor
tem Illa subicitur que suscepta non ex cor
pore nata corporis ipsa subiectio in ipso quidem
infirmitatis sit sed in opere virtutis
dispensationis magis temperanter arbi
tror perpetuo famulatu mancipata. Hinc ait
In omne deo subdita erit anima mea Cur
dixit Erit si sempiterna subiectio est. sed quia
filius dei qui loquebatur eternus est. huic
aut suscepit corporare non futuram sub
iectionem anime sue dicit. perpetuam ergo obedientiam
perpetuam humilitatis que tamen non ad infirm
tatem potencie suscepta sunt sed ad ma
gisterium disciplinae Ipse enim dubitans cum
esset in dei forma non rapinam arbitra
tus est esse se equalem deo sed semetipsum
exinaniuit formam serui accipiens in
similitudinem hominum factus est et ipse ue
tus ut homo. humiliauit semetipsum factus obe
diens usque ad mortem sicut apostolus dixit
et non uigesimum et perpetuam sed temporalem subiectionem
cupiens declarare qualis sit suscepta cum
carne et deposita cum ipsius corporis seruitute
Sicut etiam ad hebreos scriptum est In a
cum posuisse exemplum dicens Tu es
sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech
subiecit idem paulus Qui in diebus car
nis preces et supplicationes ad hunc ei qui
possit liberare eum de morte cum magna
uoce et lacrimis et exauditus ab illo me
tu quamquam esset filius dei didicit ex hiis que passus
est obedienciam et consummatus obtemperantibus
sibi causa factus est salutis eterne. vocatus a deo
secundum ordinem melchisedech In omne ergo eui
denter clamauit apostolus dicens obedienciam
illam et humilitatem non diuinitatis fuisse
sed carnis Quid enim distitit temporale est Quando
ergo homo ex hiis que passus est didicit obe
dienciam ut consummaretur in carne et per
obedientie transfusam in nos successionem
causa nobis fieret salutis eterne quibus ante
per inobedientie hereditatem primus ille adam
causa factus est mortis Subiectio ergo magiste
rium uirtutis humane non diuine inminucio
potestatis est Nam si minorem filium et in equa
lem patri dicunt. quia erat subditus patri do
mino et matri eo minor quia subditus erat
matri lectum est enim de ioseph et maria
Et erat subditus illis Et pietatis omnibus
nobis non dispendio sed incremento est per quam
omnibus nobis dominus ihesus fidem in fidelis et (?)
et nos spiritu fideli subditos patri faciat deo
Et in nouo et postremo consilio apostolus ait quod
ipse patri subiectus erit in nobis cum fuerit
in omnibus fidei plenitudo et quecumque de
uotionibus unitas Nunc enim quia dum sumus
discrepamus quodam modo regnum christi
in moramus quia non dum ei subiecta
sunt omnia Cum autem et ipse subiectus erit illi qui
sibi subiecit omnia ut sit deus omnia in omnibus
sicut scriptum est. Nunc enim potestate sunt omnes
est. sed opus est ut sit in omnibus uoluntate
uolet autem cum omnia in nobis cognouerit
sui plena et uacua delictorum Non dicit quod
subiectus est patri. quia non dum omnibus et
in omnibus christus Cum autem fuerit omnia et
in omnibus christus erit omnia et in omnibus
deus. Vnde colligitur unum esse regnum patris
et filii sed etiam spiritus sancti quia qui filium caput
recapit et patrem recapit et spiritum sanctum quia vna
potestas vna gratia vna operatio trinitas est Angeli
toque addidit dominus ab ipso enim salutare me
um quia dixit Nolite turbari quia dixi
animam meam fore deo subditum. anima
erit subdita que mea est porcio

Animal. animalium genus triplex est
libro v. exameron. cap. xxj. causa quia

animancium sunt terrenum volatile aquatile

Animalia de nichilo verbo dei creata suorum generum similia a similibus generantur. lib. vi eiusdem lib. cap. iii

Producat inquit terra animam viventem pecorum et bestiarum et reptilium. Cernis argumenta moralia ubi evidenter creatura terrestrium non formatur. Currit enim in constitutione mundi potencia creaturarum dei verbum ut subito deterris omnia que statuit deus animancium genera producantur et in futurum lege prescripta secundum genus sibi similitudinemque universa succedant ut leo leonem generet tygris tygridem bos bovem cignus cignum aquila aquilam. Semel preceptum imperium tolerunt naturae. Et ideo in posterum obsequium prebere terra non desinit ut pristine animancium species reparabilis generis successione innovata reparentur etates. ibidem subdit

Homo differens est a ceteris specie corporali

Et ideo vis adversum hominis diuare que generata sunt nobis utilitatem unicuique genitum non possit denegare et multo magis ea adgratiam aptabis humanam. Primum quod omnia genera pecorum bestiarum ac pisciculum talium non prestavit ut alia ventre repant aliaque pedibus sustinentur divisi magis quadrupedi corporis gressu et velut affixa terris videas esse quam libera. siquidem erigendi se non habent facultatem de terra victum requirunt et ventrem inque deflectuntur solas sequuntur voluptates. Cave o homo pecudum more curvari. cave ne malum te non tam corpore quam cupiditate deflectes. Respice corporis tui formam et speciem congruentem celsi vigoris assume. Sunt quasi sola animalia prona pascuntur. Cur te medendo sternis ipse quem natura statuit. Cur eo delectaris in quo nec iniuria est. Cur noctes et dies cibo intentus pecorum more terrena depasceris. Cur illecebris corporalibus deditus teipsum in honoris divini vetus atque eius passionibus solvis. Cur te iumentis compares a quibus te voluit deus segregari dicens. Nolite fieri sicut equus et mulus quibus non est intellectus. aut si te edacitas equi inpaciaque delectat et ad hinnire feras voluptati delectet in freno maxillas tuas et camo quam constringi. Si crudelitas pascit ferarum hoc rabies est que pro seuiciam trucidant. Vide ne quoque mite crudelitatis tue utatur in mamcas

Animalia ad suos fetus afficiuntur ut et melius quam homines eodem lib. cap. xiiii

Melior in genera pietatis non est. Hoc concedat leene catulos suos et inmite feram matrio mollet affectu. hec tigridis in pellet ferocitatem et imminentem eam prede reflectit. siquidem ubi vacuum rapte sobolis cubile reperit illico vestigiis raptoris insistit atque ille quamvis equo vectus fugaci videns tamen velocitate fere se posse preveniri nec evadendi ullum suppetere sibi posse subsidium rethardat huiusmodi fraude mollit et ubi segetiorum vidit speram de vitro picit ac illa ymagine sua illudit et sobolem putat revocat impetum colligere fetum desiderans rursus vanam spem retenta totis se ad comprehendendum equitem viribus fundit et iracundie stimulo velociter fugienti imminet. Iterum ille spere obiectu sequentem retardat nec tamen sedulitatem matris memoria fraudis excludit. Cassam versat ymaginem et quasi lactatura fetus residet. sic pietatis sue studio decepta vindictam amittit et prolem. Sed nobis scriptura affert quod dicit. Filii diligite parentes vestros et parentes nolite ad iracundiam provocare filios vestros. Non hoc bestiis infundit ut catulos suos ament fetus suos diligant. Nescivit ille odia novercalia nec mutato concubitu parentes a sobole depravat et nec novit preferre filios posterioris coplexionis aut negligere. Novit pignora sua nescivit caritatis discrimina, odiorum incentiva, offensionum discrimina. Simplex ferarum natura est, nescit vitare calumpnias. Sic enim omnia temperavit deus ut quibus minus rationis daret plus indulgeret affectus. Que fera pro catulis non ipsa potissimum se offerit morti. Que fera fetus suos in munis licet obsessa cuneis armatorum non suis visibus tegat in gruat licet telorum seges, illa tamen pullos suos muro sui corporis septos inmunes prestat pietati. Sed dicit homo qui mandatum negligit nam obiectet filius precem despicit pr[ae] abdicat filium. Et hoc putant esse iustum ubi dampnant secum ditat. Se potius pr[ae] dampnat

qui facit irritum esse quod gemuit Et hec
putatur auctor esse in subtilitate natura imitata

¶ Animalia oriuntur armata ibidem capitulo xvi

natura et sensus domesticos habet suos usus. Vix infantulo erepant dentes prius p(er)iam novit sua arma temptare Nondum vitulo dentes et tamen habeat ore proprio se querit ulcisci. Nondum cornua thauro et iam fronte pludit atque ea que nondum expertus sit tela imitatur

¶ Animalia sua remedia ubi norunt ibidem

D

lupus si prior hominem viderit vocem eripit et despicit eum tamquam victor vocis ablate Idem si se pressum sensit deponit ferociam non occurrere vel eo gallum et maxime album veretur Caprea vulnerata diptamnum petit et de vulnere excludit sagittas Norunt et bestie sua remedia leo eger simiam querit ut devoret quo possit sanari leopardus capree agrestis sanguinem bibit et in languoribus curatur Omnis fera egra talis hausto sanguine curatur Ursus eger formicas devorat Ceruus olee ramusculos mandit Ergo fere norunt capere que sibi prosint Tu ignoras o homo remedia tua An nescis quo virtute eripias adversario ut te tamquam prius visus lupus effugere non possit ut oculo tue mentis eius perfidiam deprehendas et precursum verborum eius impedias impudentiam eius et acumen disputationis obtundas Quod si te ille preuenit vocem tuam auferret Et si obmutueris solue amictum tuum ut sermonem resolvas Et si nitere resurrexit lupus petram arripit et fugit petra tua Christus est Si ad Christum confugias fugit lupus nec terrere te poterit hanc petram quesiuit petrus cum titubaret in fluctibus et invenit quia citam amplexatus est Christi presidium

E

¶ Animalia melius quam homo Distinctio ibidem super xii Dignam domino laudem

anotimo plura decu lit dicens Quam magnificata sunt opera tua domine omnia in sapientia fecisti omnia penetrat tua sapientia implet omnia atque locupletatis ex irrationabilium sensibus qua ex rationabilium disputatione collatio validius est enim vere testimonium quam doctrine documentum Cui animanti incognitum est quatenus suam tueatur salutem Si

F

virtus suppetit resistendo si velocitas fugiendo si astucia precavendo Ceruus eas usu medendi herbarum que docuit herbe notitiam homines sumus et sepe perspecte herbarum fallimur et plerumque quas salubres putamus noxias reperimus Cruo uement inter dulces epulas alius letalis irrepsit et inter ipsas aulicorum excubias ministrorum vitalia regum feralis esca penetravit fere solo norunt odore noxia et prescita distinguunt nullo primo nullo pregustatore carpitur herba nec ledit Melior enim ingenii veritatis natura est hoc sine ullius magistro suavitatem sanitatis in fundit sensibus eandem dolens adhibitatem docet esse fugiendam

¶ Nor pt dicta quod aliquod homo infelix animal cum damnationis eterne inquietati declamatione sine lapsu virginis violate susanne quod require i. capitulo collum

¶ Animalibus cum melior sit homo. Co omnia pirata sunt ade ac etiam propter quietem conveniendum li de paradiso capitulo xx

E peccaverit cum deus adhuc Finxit de terra omnes agri bestias et omnia volatilia celi et adduxit ea ad adam ut videret quid vocaret ea Omne enim voce factum est hoc cum tamen bestias agri et volatilia celi ad adam adduxit deus Erant enim pecora homini sub genus Denique habes ibi quod imposuit adam nomina omnibus pecoribus omnibus bestiis agri ade autem non est inventus similis adiutor Cerne quam absoluto est non quia in domum bestie et volatilia celi diuina potestate ad hominem deducuntur De pecoribus autem domitis congregatis et homo habet potestatem itaque illud diuine operationis fuit hoc humane diligentie Tu accipe quia tamen omnia deducta sint ad adam ut in omnibus videret ex utroque sexu sibi am constare nec ex masculo et femina et impo usu exemplo quo cognosceret naturam sibi consortio mulieris adiectum

¶ Animalia hominis industria disciplinatur et mansuescunt liber ii decatum et abel capitulo v

G

Omne quod aperit vulva masculinum domino et quia addit Omne quod aperit vuluam de animantibus et pecoribus quecumque tibi masculinum domino. Neque obstinatis habeat consideremus Dixit de principalibus generationibus hoc est plenis capacibus quasi venis addidit et de gregalibus hoc est reliquus velut plebeis sensibus qui irrationabilibus comparantur

que tn cu arctiore aliquo gubernacu
facile mansuescut et ipacata exeq̄ et iugu
subire et aduocem ingri aut accelare
gradum aut sistere aut deflectere aut
aliqua sui opis que iubentur hūmano
quodam famulatu obedire consueuerit
cu ualet institutio ut vincat naturā sta
q3 illa que consocian n're sbē no hūt ag
noscunt tn n're uocis impiu et cu sue
ne rōm nullam hēant n're rōnem nō
capessūt et quodammō cu'ffusa acquirūt
equos uidemus ppl'aribus incitari stu
diis gaudere plausibus blandicijs de
lectari ingri / Feros leones cūnq̄ na
lem virtutem impacata mutare mansue
tudine suam rabiem deponere uros
mores sumere et cum sint ipi terribiles
discunt timere ¶ Dicitur tamen ut pu
uestat leo et qui sua in iuria exaspat'
cohercetur aliena altiusq3 exemplo
frangitur quos' pacata preda et cibo ob
uio fame ppeti maluit dum offensam
ingri uentur ¶ Equos repentino in
pulsi motu apti admorsus ora uissi
resoluunt ita dum n're uoluntati ob
sequuntur sue obliuiscūt' / ¶ No ite ille
fere ul' illa armenta equorū ul' greg
omne pecudum que sine rectore uaga
tur nullo et omi domitoris gubernacu
lo destituta exaspātur et io appoiti
sut armentarij opiliones ceteriq3 pas
tores quidā ingri gregu officia su
a singuli paianan commissorum sibi
conditione formantes · Videtur g° et
sensum interim quoddam genus aliud
domitud mansuetum · aliud indomi
tu ēē armentario quodam incitatis
motu uelud deside atq3 resoluto pro
ruat ad irrōbiles corpis delatiōnes
¶ Mansuetud aut quod vult duci tutela
moderacom mitis se subiciat et subdit
¶ Ceteris g° eius ne regitur ea st'
masculina atq3 pstā quecunq3 aute
sine duce ullo plebeia quadā psump
tione dnāntur · Velut ciuitatis q̄q̄
que regis optimatumq3 consilio pua
ta sit ita cons sui omnem statum et
uilem uigorem muliebri quadā
dissolone effeminat ¶ Ex hijs illa lex
carnis est que legem apte mētis
impugnans captiuaz trahebat q̄ dā
lege pcci et io ut de illo mortis corpe
libaretur spem suam paulus omēz

no insua virtute s3 in x' gra̅ reponebat
¶ Vn liquet q' hec comociones q̄ s3 in
legem in eis sunt diuo fauore pcede
¶ Animalia munda signant spualia · i · nda
uo tpalia cod' li° · ca° · xi || sacrificio
¶ Inmunda animalia lex a | separauit et
pphis admite munda iussit offerri ut
animal aliud p inmundo animali offeā'
aut pcii ne inter decimas fructuum
ul' umq aliud ul' inmundum uideat'
offerri ¶ Intellacis autem profundior
liberantium animaz tuam dōq3 ut de
sistat abhijs que fructū no hūt qd ei
redimit se liberat et quodam exuit
debito ¶ Relinquenda sunt opa que ue
rum fructū bonosq3 pcessus hre non
put ¶ Carnalia sut inutilia ista quorū
usus non pt ēē diuturnus ¶ In quibū
ipe nudus et ueri uacuus effectus est
et gnus summo fuit quesitus labore ul'
animam iuuat ¶ Ea enī que seruitutem
anime inferat inutilia sunt omnia
et si non desit effectus || throni ul' que
¶ Animalia iiiior diui | uidit ezechiel
ppha moralizat · li° 3 · de abraham ca°
x · post medium || ppha cunq sunt mo
¶ Animam descrībt' | tus iiii°r uelut e
qui hec animalia quatuor r ho leo ui
tulus et aquila · ho x ro / io p̄missa est
ut reliqua rōm sequantur leo cu hoie
adextris est x cu rōne conmota ista a
nimalia q̄n eleuantur · eleuant' et
rote ¶ Rota aut vite est sup terram q̄
uiuimus ¶ Si anime n're motus q̄ior
eleuantur eleuatur et uita n'ra ¶ No
addidit enim spus uite inqt erat
in rotis anima g° magis currus q̄
ait inanitatis currus rotarum ¶ Posuisti
me currus aminadab hec est dei in
¶ Clarius hoc ponit · li° iii de sancta
virginitate pte ultima || ēē descp
¶ Vides animalia iam iiii°r | ta ¶ Cunq
iiiior sint ista animalia debemus
aduertere ¶ Similitudo inqt illi vul
tus eorū facies hominis facies leo
nis a dextris illis iiii°r et facies ui
tuli a sinistris illis quatuor et facies
aquile desuper illis iiii°r et ale eorū
extense hec quoq3 animam descrībi arti
ping cunq iiii°r animalia iiii°r af
fectiones sunt s3 no ita ut ille quas
supra descripsimus adhuc enī ille e
rudiuntur aie pressusq3 accipiunt

hoc iam p(re)fata describitur. Denique ille i-
mitantur ad celum hoc in celo est cum
dei verbo. Hec aut(em) iiii affectiones et simi-
litudinem hominis leonis vituli et aqui-
le comparandas quas formas per librorum
evangelistarum pre(?) etate accepimus fi-
guratas. Et eo quoque in homine ra-
tionabilis in leone irascibilis in vi-
tulo concupiscibilis in aquila visibilis
per figuram animalium species affectionis ex-
pressa est. Nam in omni sapienti viro
prudentiam esse memoriamque greci
latini vero dixerunt prudenciam forti-
tudinem temperanciam atque iusticiam.
Prudencia enim rationis humane est.
Fortitudo vim quandam ferocientis
virtutis habet mortisque contemptum. Tem-
perancia sancte vinculo castitatis misti-
orum que contemplatione celestium negli-
git corporis voluptates. Iusticia quedam
in alto suggestu locata videt explo-
ratque omnia que aliis proavus nata que sibi
non tam suas utilitates quam publice mo-
limenta rimatur. Aristotelesque anima o-
perata iusticiam formam aquile acce-
pit que terrena defugiens totaque celes-
ti sublimis intenta iustis omnibus
consiliam equitatis precio adipiscitur ...
que ad eam Deum est. Renouabitur sicut
aquile iuventus tua. Est quorum iuxta
David anima aliis spiritalibus fulta que
eo usque volucrem nobis volunt de-
clarare ut alibi quoque dicat: anima nostra sicut
passer erepta est de laqueo venantium.

De evangelistis vero predicta exponit
libro i. super Lucam in prologo | illi formas que
hii qui iiii animalia | in apocalypsi reve-
lantur iiii evangeliorum libros in-
telligendos arbitrati sunt. Hunc librum
volunt vituli specie figurari. Vitulus
enim sacerdotalis est victima et bene con-
gruit vitulo hic evangelii liber, qui a
sacerdotibus inchoavit et consummavit
in vitulo qui omnium peccata suscipiens
pro totius mundi vita est ymmola-
tus. Sacerdotalis enim et ille vitulus.
Idem quippe et vitulus est et sacerdos. Sa-
cerdos quia propiciator est noster advoca-
tum enim ipsum habemus apud patrem. Vi-
tulus quia suo sanguine nos deluit
et redemit. Et bene accidit ut quoniam evan-

secundum Matheum diximus esse moralem
opinio huiuscemodi non permittet et mores
enim proprie dicuntur humani pluresque putant
ipsum dominum nostrum in iiii evangeliorum li-
bris iiii formis animalium figurari,
quod id est homo id est leo id est vitulus
id est aquila. Homo qui natus est ex Maria;
vitulus quia hostia est; leo quia fortior
est; aquila quia resurrexit est. Atque ita in libris
singulis forma animalium figuratur
ut in unumquemque libri series proposituri
videatur animalium aut naturam aut virtu-
tem aut gratiam aut miraculo convenire. Que
licet omnia in omnibus sint plenitudo quedam
in singulis singularis virtutum est. Ortum hominis
alius descripsit uberius. Mores quoque
hominis preceptis uberioribus erudivit.
Alius a potentie cepit expressione dicens
christus ex rege rex fortis ex forte verus
ex vero vivit a morte virtutum contemp-
serit. Tertius sacrificium sacerdotale premisit
et ipsam vituli ymmolacionem stilo quodam
pleniore diffudit. Quartus copiosum ce-
teris divine miracula [illegible] | Luc. li. vii. c.

Annulus in convivio filii | xxii. parac-
tans illud Luce capitulo xv. de filio-
Annulus quid est aliud nisi | prodigo
sincere fidei signaculum et expressio veritatis
Ber. ii. de pena. ca. z. | eius que est fidei pi-
Dat annulum in manu | gnus et sancti
spiritus signaculum | [illegible]
Aliter dicit libro de Ioseph ca. xvii | [illegible]
Quid enim sibi vult annulus di[illegible] | nisi ut
intelligamus pontificatum ei fidei esse dela-
tum ut alios ipse signaret.

Annus li. iii Examerom ca. xxi
Annos quoque ordinati sunt sol
et luna per terrenos dies duodenis
vicibus suum cursum conficiens consummat
annum secundum Hebreos aliquibus diebus adiectis
secundum Romanos bis sexto sed etiam quinquennio
unius diei adiectione celebrato. Solsticia-
lis quoque annus est cum sol expleto per omnia
signa circuitu in id unde principium cursus
sui sumpsit recurrit. Annus enim fertur
ei totius spacii esse perfecto | dicit libro de Noe
Primus autem annus incipiat | cap. xx. tractans
de tempore diluvii dicit sic | dem die restitu-
Eodem mense atque eo | equalitas terre
post diluvium quo corrupta est in a principio
te infusione diluvii veris enim que omnibus

ager viget & t'ra ptuit fructus. tūc incipi
unt germinare arbores · ɔfirmare fructus
Diuitem ergo reformauit dn̄s & restitu'
qualitatem. Mense igitur p° hc̄ est aplis
Primus enim mensis Martius quoqꝫ hab3
iustus natalem q̄n nocturnū dierum qꝫ eq
litas estimatur. hoc est octauam ut rom
putant uel ut alij quia kl̄as aprilis. a re
se inq̄ p° hc̄ est aprili vij & xx inter rep
diluuium. ver g° inicium aīn estimatur
nō hm usum tpis s3 hm ne progatiua
ut quia tūc spes aīn inchoat & incipit
se fructus ondere tūc iudicatur aīn esse
pncipiū. Septimus aūt mensis ꝑ iunii
is qui september dicitur computatur
quia si a septembre mense annus iudicat'
incipere sicut indictionū pncipiū ondit
tūc enim semen iactus. vere tn̄ ex quo ple
or gra ꝑ incipit demonstrare ex eo aīn
origo subducatur & io quia alia rōne
primus putatur diuersa estimatōe sep
timus hetur | uero ep̄m aīn loquitur
De obs'uancie | in comento s' eplam ad
Gal. capitulo qrto | sc̄s & tpa & annos
Dies obs'uatis & m | Erue clemētia dixit
declarat de sol fac' menses a cursu lune
Tpa uō sunt. ver estas autūpnus yeps
Quatuor hec completo inuo ꝑo faciunt
Dies ḡo obs'uant que dicit ut puta
crastino ꝑficiscendum non est. Post
crastinū enī non d3 aliud inchoari &
sic solent magis decipi. hij aūt colunt
menses qui cursus lune ꝑscrutantur
dicentes ut puta septima luna instrui
debent ęfici. Nona ḡo luna ut puta
emptum ꝑum domū dicta nō optet
& ꝑhoc solent facilius aduersa puenire
tpa uō sic obs'uant cū dicunt hodie veris
inicium est festiuitas est p̄g̃ cras nulla
nalia sꝑ & talia. Itm̄ aūt posterum
est domū egredi n̄ b3 annos sic colunt
cū dicunt kl̄as Januarij noua est annus
q° non cottidie aīn impleantur. s3 ut
iam illius memoriam recolant bifron
tis hac supsticōne utuntur' que longe
debet esse a seruus dei. Si enim deus ex to
to corde diligatur. ipo ꝑpicio nulla d3
ee formido n3 suspicio harum verum
Prospe enī pt cedere quidqꝫ simplici'
sub dei deuocōne fit | nā & quo dendei
Anser. De anserū | romanos cou
custodia fuisse custoditos. Dicit

li° v. examerō ca° xxiiij | mirer'
Nocturnas anserum quibꝫ n | excubi
as qui uigilias suas etiam cantus
assiduitate testantur. Denique eo ce
roāna capitolia a gallo hoste s'ua
rūnt. Merito illis debes roma q° reg
nas. Dij tui dormiebant & uigilabat
anseres. Pro illis diebus anseri sacrifi
cia nō ioui. Cedūnt enī dij iure an
seribus a quibus se sciunt ee defensos
ne & ipsi ab hoste caperentur
Antiquitas. De antiquorū aut
toritate lo' modice in comēto
sup hm̄ eplam ad thim̄ · c · iij ꝑfine
sup illud ab infancia sacras lr̄as nosti
Multū pdesse sicut ueteris testamenti
hēre noticiam ipas enī sacras lr̄as
dicit quia xp̄i pui insinuat & in
carnacōm eius ad salutem hom̄ re
dimendam declarant. Hortatur enī
ut iunioris ꝑficiat antiquitas et hoc
robur nouitatis sciens quia a quo
dicitur forma est auctoritas | s3 nō
Malicia est antiquior origine | digni
tate require supra ca° Abel C
Antixp̄us. De antixp̄us vētu
rus sit & quot modis hc̄ nom
intelligi & accipi possit dicit in comēto
s' lucam · li · x · ca° ij in hec uerba
Abhominacio desolacōnis & execrabilis
antixp̄i aduentus est eo q° sacrilegij
infaustis mentium interiora contaminet
sedens iuxta historiam in templo ut
sibi die ueteri ꝑsolui prauis. Juxta
interpretacōm aūt spiritalem pulsare
iudicatur stare eo q° in effectibus
singulorum vestigium ꝑdicie sue
ꝑfirmare desidet. Ex scripturis dispu
tans ee se xp̄m. Tunc appropinquabit
desolacio et & in aud religione plerique
lapsi destitissent. Tūc erit domini dies
q° etiā aplus euidenter exposuit dicens
Obs'uandum ee nobis quando instet
dies domini. Nequis uos seducat ullo
mō et & in nisi uenerit discessio primū
& reuelatus fuit homo peccati filius
pdicōnis qui aduersatur & extolli'
supra omne quod dicitur deus aut
quod colitur ita ut in templo dei se
deat ondens se tamquam sit deus. Ergo
sedebit in templo iudeorum & in tem
plo interiore qui xp̄m negabunt in

templo non inviolabili sed corruptele
obnoxio Et aut perfidie immolatur ru
ina aut iracundie vis subruat aut cu
piditatis ignis exurat Et bene veniet
tunc dies domini et breviabuntur dies
propter electos Et enim sicut primo adventus do
mini pro redemptione peccati ne plebs perfidie errore
labantur Tunc pseudo prophete tunc fames
Repete nunc Helie tempora et invenies tri
plices confusiones Tunc iezabel tunc fa
mem et ariditatem terre Quia ubi ha
bundat iniquitas refrigescerat caritas
Denique iustus in deserto iniquus in regno
Est et alius antichristus auctor huius dyabo
lus qui meam volens animam et animam dei
animam pacificam obsidere intus sue
legis exactum Non est enim colluctatio
nobis adversus carnem et sanguinem
sed adversus principatus et potestates adversus
mundi huius tenebrarum harum Aut est di
scessio cum anima se ipsa discessit Et rur
sus cum deum cogitat tremit atque turbatur
Aut cum iste antichristus tenetur donec de
medio iustitia exulat iniquitas regnat
Aut fides rara ut ipse quasi addubi
tans dominus dixit Tunc veniens filius
hominis numquid inveniet fidem super
terram vel in mundo utique terra vel in orbe ter
rarum sicut et alibi dominus respexit super
filios hominum si est intelligens aut requi
rens deum Non quia dubitet deus
sed quia ita erat rara in hominibus ut
secundum opinionem hominum videretur esse dubita
dum Ergo cum in medio templi est
dyabolus desolatio abhominationis est
secundum danielem prophetam Cum aut unicuique
laboranti christi pietas specialis illuxerit
tollitur iniquus in medio et incipit reg
nare iustitia que omnium fidelium menti
bus evacuat principatum Et etiam
tunc antichristus ut arrius aut sabellius
ymo omnes sunt aut ipsi qui prava
nos temptatione seducant et ideo qui sensum
intelligat errori intelligit nos seducat
ut credat falsa pueris unde consequens
erit ut credant verum esse qui falsum est
Sit et etiam quod negat christo antichristo
De antichristo exponit sequitur Nos negabunt
verum scilicet de bundationibus patriarcharum et pro
Dan iudicabit populum suum tamquam una
tribus israel Et factus est dan ipse serpens
in via sedens et in semita mordens calca

neum equi et cadet eques retrorsum salutem
expectans a domino Simplex quidem intellectus
hic habet quod etiam dan tribus iudicem dedit in
israel Et enim post ihesum naue iudices fuerunt
plebis de diversis tribubus fuit aut et sap
son de tribu dan et iudicavit xx annis
sed non hunc prophetia signat sed antichristum qui ven
turus ex tribu dan scribitur iudex et tyran
nus immanis iudicabit populum tamquam serpens
in via sedens deicere temptabit eos qui vi
am ambulant veritatis supplantare cupi
ens veritatem hoc est enim mordere equi cal
caneum ut venenum suffusione equus sanans
et imbutus dente serpentis levet calcane
um suum sicut iudas proditor temptatus
a dyabolo levavit super dominum ihesum calcane
um suum ut deiceret equitem qui se deiceat ut
omnes levaret Cecidit igitur non prostra
tus in faciem quasi dormitans sed recor
sum ut a superioribus ad priora se extende
dens a domino expectare salutem Sciebat
enim se resuscitandum et ideo iacentem a domino
expectabat erigere Unde nos cum bene in via
currimus caveamus ne ubi serpens la
teat in semita et subruat vestigia equi
hoc est corporis nostri et deiciat subito equitem
dormientem Nam si vigilemus tamen
debemus aliquatenus et morsus declinare
Et infra subdit | Dans et quidem | serpens
Dormiebat in | summo dumtaxat
qui in tedem de predicatione querebant vi
dit enim dormientem dyabolus et oppressum ava
ricie sompno gravi immisit se motor eius
inclinavit equum deicerit equitem quem
separavit a christo Hanc tribum benedixit moy
ses dicens Dan catulus leonis et effugiet
et ex basan hoc est ex confusione Unde secundum
grecum magis intelligere debemus ex quo
latinus transtulit quod dan ipse serpens sit serpens
in via sedens Dan iudicium interpretatur
Et ideo grave periculum iudicium tribus ista
subiit elapsus antichristus est qui timere
tem suis sanciaret venenis Sed in ipsa tri
bus libabitur a confusione tamen fuit confessa
equitem resurgentem qui ait quicumque me
confessus fuerit coram hominibus confitendam
et ego eum coram patre meo qui in celis est
Qui aut me confessus fuerit coram hominibus
confitebor et ego eum coram patre meo qui
in celis est | tractatum super ps | quod inge
Aeternum in | xl usque ad x | nisi dixit
Vide si pie potest illius aptare | sed patriarcha

Jacob cu de filijs p[ro]ph[et]aret Dan iudicabit
p[o]p[u]l[u]m suu tamq[uam] vnam tribum in isr[ae]l
z fiat dea sicut s[er]pens sedens in via z in
semita mordens calcaneum equi z cadit
eques retrorsum salutem exoptans a d[omi]no
legimus quidem q[uod] sampson de tribu
dan iudex fuit in isr[ae]l S[ed] z alius hic sig[nifica]t[ur]
futurus que ex ea tribu progressus
p[o]p[u]l[u]m suppliciis sacrilege impietatis
affliget antixpus ille qui sedebit i[n] temp[l]o
tamq[uam] sit deus v[er]e iudicium q[uod] h[a]e[c] int[er]p[re]
tatio Dan enim iudiciu significatur
Et pulchre dixit qui p[o]p[u]l[u]m suu iudica
bat qui p[er]petue pene fiat obnoxius Qui
enim non credit iam iudicatus est Qui
aut credit non iudicabitur quia credit
in dei filium sue anime redemptorem
Et io tamq[uam] iudicium liber dicit Qui dum
dicat me d[omi]n[u]s est Judicatus est ergo p[o]p[u]l[u]m
impietatis no plebem Illi enim iudicant[ur]
qui cadunt ruina p[er]fidie non qui resur
gunt fidei libertate Sedebit ergo in via
z insidiabitur in semita sicut s[er]pens ut
voluet cu[m] semitem z mordeat equi in
calcaneum animam enim fidelium no potest
vulnerare Jn qua aut via sedebit z in semita
nisi ex quibus xpus d[omi]n[u]s ut legimus
z nationu[m] p[o]p[u]l[u]m vocavit ad cenam suam
dicens Exi in vias z ita sepes z compelle
ut intrent z impleatur domus mea

De antixpi t[em]p[o]r[e] z no in co[m]meto sup[er] 2a[m]
ep[isto]lam ad thess[alonicenses] c. ij p[er]tractans ap[osto]l[u]m ut

Rogamus aut vos fr[atr]es qui z sequit[ur]
pa[r] adventu d[omi]ni n[ost]ri ihu xpi z n[ost]re co[n]gre
gationis in ip[su]m ut non facile moveam[in]i
a sensu v[est]ro nec c[on]turbemini n[e]q[ue] p[er] sp[iritu]m nec
p[er] v[er]bum nec p[er] ep[isto]lam tamq[uam] a nobis mis
sam quasi instet dies d[omi]ni ne quis vos
seducat ullo mo[do] quia nisi venit disse
sio primu[m] z revelatus fuit ille homo
p[e]cc[at]i filius p[er]ditionis qui adv[er]satur z ex
tollitur sup[er] o[mn]e quod dicatur deus aut
quod colitur ita ut in templo dei sedeat
ostendens seip[su]m quasi sit deus Obsecrat
ne leviter z facile de adventu quasi im
minentis d[omi]ni opinionem recipent z ta
lia dat mandata ut etiam si p[er] sp[iritu]m aliq[ui]s
velud p[ro]ph[et]a fuit locutus credere ei non
debeant n[is]i p[ro]p[he]tia aut p[er] ep[isto]lam
nomine forte ap[osto]lorum sc[ri]ptam assensum
tribuendum Solent enim c[on]tinuatores ut
fallant sub nomine clari alicuius viri e

[d]
p[isto]lam fingere ut auct[oritate] nominis possit co
mendare q[uod] p[er] se ip[su]m recipi no possit
h[oc] e[st] io ne ipsa p[er]turbatione d[omi]n[u]m i[n]stanti
inveniretur possit seducta ad adora
du[m] dyabolum qui idcirco hoc iactabit ut
sub salvatoris nomine apparens at falles
sos velit se adorari ut decipiet crede
tes in xp[istu]m s[ed] ut locum aut occasione
fallendi qua se putat h[abe]re non h[ab]eat i[n]
prudentissimus sathanas t[em]p[or]ibus z signa
adventus sui d[omi]n[u]s designavit Q[uonia]m
non p[ri]us veniet d[omi]n[u]s q[ua]m regni roma
ni defectio fiat z appeat antixpus qui
interficiet sanctos reddita romanis li
bertate sub suo t[ame]n nomine Sciens enim ve
turum d[omi]n[u]m ad se co[m]p[re]hendum nom
en sibi usurpabit z ut regnu[m] eius ven
ire videatur z trahat secu[m] qui simul cu[m] eo
p[er]eant ut in domo d[e]i in sede sedeat
xpi ne ip[su]m deum se asserit no filiu[m]
dei. Vn in ewangelio ad iudeos d[omi]n[u]s
ait Ego veni in nomine patris mei z no
me recepistis Si alius venit in noie
suo illum accipietis Q[ua]m obrem ex circu[m]
cisione aut iudaismo venire illu sp[er]a
tum ut sit iudeis credendi illi fiduci
a Itaq[ue] ad thessalonicen[ses] sc[ri]bit ap[osto]lus
docet omnes ut h[uius]modi cautos
ee debere Non meministis q[uod] cu[m] ad
huc apud vos sit a sente h[aec] dicebam
vobis z nunc quidem detineat scitis ad
hoc ut reveletur ille in suo t[em]p[or]e hoc
sup[er] ee dicitur ut revel[et]ur an d[omi]n[u]m
venturus est ut iam aspiciatur z d[omi]n[u]s
venturus q[uod] supra quasi sub velamine
factus est dicens nisi p[ri]us venit defec
tio q[uod] regni roman[i] abolitio[n]i sup[er]ius
intelligendam in eo iam ut cu[m] defecit
z venit antixpus tunc adventus d[omi]ni
imminere credatur nam in stud iam
operatur iniquitatis t[ame]n ut qui tenet
nunc teneat quousq[ue] de medio fiat chris
terum iniquitatis z anteione ei recepta
e q[uod] zelo ydolorum z ap[osto]los interficeat
z instigante patre suo dyabolo usq[ue] ad d[omi]ni
occisionem z novissime iulianus qui
arte quadam z subtilitate conceptam
p[er]secutionem implere non potuit quia
desup[er] concessum non fuit h[ab]ere ei mi
nistris utitur sathanas ut in templum
ba deorum ad seducendos homines v[er]ique
veri dei manifestatione illudat t[ame]n d[omi]n[u]s

stetit regnum romanum. Hoc est quod dixit
donec de medio fiat et tunc revelabitur
ille iniquus quem dominus ihesus interficiet
et spiritu oris sui et destruet illuminatione
presentie sue, cuius est adventus secundum
operationem sathane in omni potestate et
signis et prodigiis mendacii. Post defectum
regni Romani appariturum antichristum
dicit sicut memoratum est. Novissi-
mo enim tempore sciens dyabolus imminere
sibi interitum. Deficiente autem regno
Romano ille decelis mittetur deor-
sum precetus in terram sicut dictum est in
Apocalipsi iohannis apostoli subornabit iniquo
et per quem signa quedam virtutis per-
missu iusti dei faciens se commendet
ut adoret quasi sit deus imitabitur
enim sicut filius dei divinitatem suam
homo natus vel factus signis ac vir-
tutibus demonstrabit ita et sathanas
in homine apparebit ut virtutibus men-
dacii ostendat se deum sicut supradictum
est. Revelatio vero misterii iniquitatis
hoc est cum apparuit antichristus cognosceretur
quasi ipse esset deus eorum quos pius
initu eius ut deos colunt vulgus
quorum sit ipse primus aut summus
quod signorum virtutibus faciet credi-
bile ideo mendacii portenta dixit quod
hec se vult credi per signa quod non est ut de-
cipiat quos circumvenerit et quod sanctis
ideo predictum est ut sciant quod caveant. quod
fallacia iniquitatis non receperunt ad hoc
ut salvi fierent. hiis dicit fallaciamque in-
iquitatis prodigiorum eius proficere
qui perituri sunt. Causa enim veritatis
caritatem spreverunt perquam salvari
poterant apostolis predicantibus traditi sunt
dyabolo. Nolentes enim salvari deseru-
ntur adeo. Et ideo mittet illis deus
operationem erroris in hoc ut mendacio
credant quatenus iudicentur omnes
qui non crediderunt veritati sed consenserunt
iniquitati. Operatio erroris est falsis
fidem committere ut qui veritatem lucis
diem esse consentire noluerunt putent tene-
bras diem dici debere ut possent per
pensiori delicto rei facti sine condici-
one dampnari veritatis inimici fau-
tores iniquitatis. || super psalmum 37a super illud
Non in tractatu || quoniam iniquitates
mee supergresse sunt caput meum

Non mediocrem vim habent iste ini-
quitates si consideres hominem illum
iniquitatis qui venturus est secundum operationem
sathane in omni virtute et signis et pro-
digiis mendacibus et omni seductione
iniquitatis quem cavendum nobis apostolus
demonstravit quod operationem erroris acci-
piet ut probentur fideles et iudicentur infideles
Et in tractatu super psalmum xliiii versu ii.
Dicit dominus tunc siquis vobis dixerit ecce
hic est cristus aut ecce illic. Nolite cre-
dere. Surgent enim pseudo christi et pseu-
doprophete et dabunt signa magna et prodi-
gia ita ut in errorem inducantur
si fieri potest etiam electi. Et ideo ne decipiantur
electi ammonet dominus quid faciendum sit ut
non falsorum prophetarum sermone capi-
amur neque nos aliqua eorum prodigio-
sa facta decipiant sed tunc credamus christum
esse venturum cum dies pleni iustitie ce-
perint refulgere. Christus enim plenus
maiestatis sue lumine revelatur et sicut
fulgur exit ab oriente et toto lumine suo
usque in occidentem orbe diffunditur sic
et filius hominis cum suis angelis veniens
illuminabit hunc mundum ut credat orbis
homo et salva fiat omnis caro. Non ergo
credamus antichristo de quo dicent falsi pro-
phete hic est cristus. Dies enim presidie erunt
antichristi dies. Non credamus hiis qui
dicunt christus in penetralibus. Nam enim omnia
plena sunt christus. ubi appropinquare cepit
christus. Et cum viderimus facta que christus
in evangelio suo ante predixit tunc creda-
mus eius adventum nedum verum que-
rimus lumen in infidelitatis tenebras
incidamus. Cavenda ergo sunt signa
presidie quibus breviantur dies atque
minuuntur. Sol enim obscurabitur stelle
cadent. hoc est iusti dei. Omnes enim qui
fulgeant sicut stelle in celo tamen hoc in-
videns crede adhuc tardare christum. ubi
enim christus ibi fides clarior ubi antichristus
ibi dies diminuti. || li. secundo. Beati immaculati
De antichristi superbia || litera in versu v super
illud increpasti superbos || etiam gen 9
Cum dominus ihesus per obedientiam humanum re-
demit iustitiam reformavit. Serpens
autem per inobedientiam peccatum introduxit
quid vim habeat superbia hinc estimare
possumus cuius auctor dyabulus est quem
induxit propheta dicentem ponam thronum

mentem sup nubes et ero similis altissio
Itaqz tam sit nequissimus ut honorem
non dedit dno deo nro peiores tn dis
cipulos erudiuit Ille em sic se exal
tauit ut vellet equare et similis ee altis
simo Discipulus aut eius significat
ab aplo indignaturus equalem silem
qz se estimare dd. Scptu est enim reue
latus fuit homo iniquitatis et filius
iniatus qui aduersatur et extollitur sr
ome q dr deus aytr go similez pre
sumit hic sriorem ioqz et dns ad discipu
los suos dixit maiora hys facietis
ut quibus hpens plus ademerat q
ipe amisat maiora xpus facere do
naret q ipe mtris fecat Ipse voluit
em principem mundi fallere in discipu
lis triumphare | require sup c. dd
De hac matia | ventus ad iudicium et
cao abyssus C. rca abbreviato a. d

Hiatum li j. exameron cao xvj
Hiatum loci vndiqz clausum vocaue
uerunt eo q nimio inhorrescat situ atqz
offusione tenebrarum

Apparicio ex cuius sit ppe appere
dei et celestium spiritum in comito
sup lucam li. j ca. ij. sr id luc. j. apparuit
illi angelus domini | ei cu repente eu
vn apparuisse dicit | respexerit Et hoc
spali aut de angelis aut de deo scripta
diuina tenere convenit ut q no pt pre
uide appere dicatur. sic em hes appuit
deus abrahe ad ilicem mambre Nam
qui ante no putatur sz repentino in
decem aspectu appere memoratur No
em simlr sensibilia videntur ei cuius in
voluntate situm est videri et cuius no est
non videri Nam si vult no videtur
si vult videtur apparuit deus abrahe
quia voluit aliis quia noluit non
apparuit. visum est etiam stepho cum
lapidaretur ab aplo apto celo visus e
etiam ihus stans a dextram dei et n
est visus ab aplo. vidit ysaias dnm
sabaoth sz alius vide non potuit
quia cui placuit apparuit Et quid de
hominibus loquimur cum etiam de
ipis celestibus virtutibus et ptatibus
legerimus quia deum deu nemo vidit
vmqm Et addit q vltra in sitte ce
lestis est ptates nisi vnigenitus filius
qui est in sinu pris ipe enarrauit

aut ad quiescatur q nce est si deu
prem nemo vidit vmqm. filium visu
ee in veteri testamento et desinat hetica
ex virgine ei principium dare qui an
q nasceretur ex virgine videbatur
aut ee refelli non pt vl prem vl
filium vl spm sanctum si tn sti spus
visio ea spe videri q voluntas e
legit no na formauit qm spiritum
quoqz visum accepimus in colūmba
Et io dnm nemo vidit vmqz q ea
que in deo habitat plenitudine diuinitatis
nemo conspexit nemo mente aut oculis
cophendit vidit ergo ad vtrumqz referen
dum est Denique cum additur vnige
nitus filius ipe enarrauit mentium
magis q oculorum visio declaratur
Spes em videtur virtus vo narratur
Illa oculis hec mente cophenditur
Sz quid de trinitate dicam Seraphim
qn voluit apparuit et vocem eius ysa
ias solus audiuit apparuit angelus
et nunc psto est sz no videtur Neqz ei
in ptate nra illius appere sed et si parus
no est videndi e gra puenendi ut vi
deri possimus et io qui huit gratiam me
ruit copiam Nos copiam no meremur
q deum videndi gratiam non
hemus Et quid mirum si in psenti
seculo n qn vult dns non videtur
In fa quoqz resurrectione non facile est
deum videre nisi hys qui in corde
sunt mundo Et io bti mundo corde
ipi em deum videbunt Vtiqz alii
no videbunt n em indigni deu
videbunt nec is qui deu vide noluit
pt deum videre n corporalibus oculis
nec in loco deus videtur sz mundo
corde Nec corporalibus oculis deus qri
tur nec circumscribitur visu nec tactu tene
nec auditur affatu nec sentitur
incessu et cum absens putatur videtur
et cum pns ee non videtur Denique nec
apli omes xpm videbant et io ait
Tanto tpe vobiscum sum et no cogno
uistis me Qui em cognoscit q sit
altitudo et longitudo et latitudo et p
fundum et sr eminens scia caritatis
xpi videt et xpm et prem Nos enim iam
secundum carnem no noui9 xpm sz
secundum spm spus em an faciem nram
xps dominus qui nos in omnem plenitudinem

dei inia sua implere dignatur ut
uideri possit a nobis. Vo go appuit
zacharie angelus a dextris altaris
incensi. Verum appuit cui uoluit non
appuit quadiu uoluit. Appuit autē
a dextris altaris incensi quia diē in
signe inīc deferebat. Dns enim a dex
tris est m̄ ne commouear. Et alibi. Dns
enim protectio tua sr̄ manū dextē tue.
Atqz utinam nos quoqz adolentibȝ
altaria sacrificiū deferentibus assistat
angelus ymmo pbeat uidendum.
¶ Apparet et appuit deus in subiecta
creatura sz appere et uideri ipse ad fili
ū ptinet in commento sr̄ eplam ad colon
cā° pmo ptractans illud qui ē yma
go dei inuisibilis ‖ dei inuisibilis in
Verum est ymago ‖ uisibilis dei yma
go uisibilis eē non pt. alioqñ nec
ymago qr enim est inuisibile ē pingi
nō pt. nec enim inuisibilis pt inuisi
bilem uidere aut enim corpus est qr
uidetur aut signa aut aliqua informata
subā ↄ fert actes oculorum co
tū tn̄ corpus est. Deus autem qui ab hys
omnibus alienus est quo pt ymaginem
hic uisibilem sz co sic dicatur ut talis
filius intelligatur qualis est pater
ut quia de ipso ē et nichil distat ab eo
in diuinitate nē ymago enim dicatur
et forma ne alius deus a psidiis credetur
cuius nomine ipo hoc ↄtinebatur. Vo
enim verus filius dicatur ut de ipso eē cre
datur sz ꝓp malam intelligenciam eciam
hc additū est ut ymago eius dicatur
ut cū appet lz in figura humana a
ite in igne ut ad moysen. aut ipse pr
intelligatur eē sz filius et pris qr yma
go eius dicitur nichil ab eo distare c
datur. Vn et ad philippum philippe qui
me uidet uidet et prem meū. quomodo
tu dicis ostende nobis prem nō credis
quia ego in pre et pr in me est hc est
vnitatis et equalitatis pris et filii ut in unitate
sit nō qui uidet filiū uideat et prem.
Nunc videamus quo visus ē filius
ut proinde intelligamus qua roē philippus
uidendo filium uideat et prem. In
tellectu ēte opm dñorum uiderint filiū
nō carnalibus oclis. Verum ope dixit
filius eē pris et vnitatem virtutis ostē
deret eodem tpē uisus ē iacob. vnde
nomen accepit isrl̄ et homo uidens deum
ꝓp hc go ymago dcīs ē inuisibilis
deus ut ipse intelligeret qui pmittit
uisus est deus prem vnqz ullo modo
appuisse sicut dcm̄ est in euangelio.
Nemo uidit vnqz ‖ de fide ortodox
¶ Similiter li° pmo ‖ ia ad mpacte
cā° xix. Requie infra cā° filius de
Dea ppicie qua appuit moysi in rubo
in tractatu sr̄ ps. xliii versu viii.
Verum est in rubo uisus moysi ū pri
mogenitus dei filius qui ait Ego sū
deus prm tuorū deus abraham deus
iacob. Vo se demonstrauit hūanis
aspectibus quia uenturus erat ut
ab omnibus uideretur. Vo rubus incēba
et nō exurebatur quia carnem istam
que nobis spinas germinabat et sentes
et disponebat incēre pa incencie discipliaz
qr ↄsumie pmortis erupnam. Vnde
dicit ppha. vre renes meos et cor meum.
Reuelauit quoqz futurū quidam corpo
rei splendoris indiciū quo p̄ resurrectionem
caro ista fulgeret. Verum enim figurabat
ignis in noxius nisi luna resurreccionis
Vn psumpsit aplus dicere quia sicut
stella a stella differt in claritate ita r̄
surreccio mortuorum. hic go inqt. Vciat
sr̄ cap tribus ioseph ut exaltet cap
ppli sui ueniat eciam sr̄ vertice ut vi
cem capilli pamblet amputat sr̄ filia
delictorum sc̄ificatur ornamenta v̄ tutis
hic est glorificatus inter fres suos sic
ipse dicit. Narrabo nomen tuū frib;
meis. Verum maior glīa quā pectoribus
nationū cogitionum diuinitatis in fide
Vulem in visione uidit ioseph quam a
mplius eius adorarent frēm. nam pu
li adorent sol et luna cū stellis. Nam
pullus iste in figura carnis accipitur.
Omnis enim caro fenū. fenū suscepit hi
nim ut sum triticū ↄfirmaret et fructū
resurrectionis afferret. Crucis testi
moniū audi de se dicentem. Nisi gra
nū tritici cadens intra moriatur ipm
solū manet. Si aut mortuū fuit
multum fructum affert.
Aperire. Aperire tristus os hoīs
atqz labia ad doctrinaz et suā lau
dem li. po. de apologia dauid ca° ze.
labia mea apperies et os meū annū
ciabit laudem tuam. Os pectoris de

claudit ne loquatur in stratis dei. insti
apperit ut loquatur. Cuius ergo labia ape
rit ut loquatur huic peccata absolvit va
ti. Illius autem aperit labia dominus qui acci
pit verbum in apertione oris sui. Unde
et apostolus petit se adiuvari orationibus
plebis ut aperiatur sibi hostium verbi
ad loquendum misterium christi | fi. v c
Similiter in tempore i. luce | viii p
ciarians illud luce vi. Elevatis oculis
in discipulos suos dicebat | ascendit
Videns autem turbas ut legisti | in mon
tem. Et cum sedisset accesserunt ad eum
discipuli eius. Evangelizaturus enim et be
nedictionum de thezauris divinitatis prompt
turus oracula, maiora esse sublimior. Hic
autem et si in humili stabat, tamen oculos elevavit.
Sic etiam cum lazarum suscitaret | infre
muit in spiritu. Sic etiam tamen elevavit cum
mulieri adultere peccata donaret. Gratum deo
enim levare oculos in manus lumen aperire.
Denique sanctus matheus aperuit inquit
os suum. Thezauro scilicet sapientie et scientie dei re
clusis aditibus templi sui ora reserant. Er
go et tu aperi os tuum sed ut prius aperiatur im
plorat. Si enim in apertione paulus oris sui
implorat auxilium multo magis implo
rare te convenit. Ostendit enim tibi clavem
in scientie scientie qua ostium aperire debeat. Dicit
propheta. Aperi os tuum verbo dei. Verbum
de clavis oris tui est clavis scientie oris
tui clavis est qua laxatis silencii cathe
nis impietatis claustra reserantur.
Aperire debemus christo tamen libro de ysaac
et anima capitulo xvi. || Sed exterius claude. Clau
de ergo inquit michi || de seculo claude in
de ne ipsa foras ad illa mundialia procedas ne
que tuum relinques lumen, alienum requiras,
quia mundiale lumen tenebrosam in su
dat caliginem ut non videatur vere gloria.
Aperi ergo michi. Noli aperire adversario nec
des locum dyabolo. Aperi ipsam te in nobis coar
tari sed dilatare et adimplebo te. Et quia de
curso orbe terrarum plus molestiarum
et offensionis repperi nec facili humum ubi requi
escerem. Ideo tu aperi ut intret filius hominis
reclinet et caput tuum non est requies nisi
super humilem et quietum | circa
Item libro iiii de sancta virginitate | medium
Surge, aperi ad ianuam. Christus est ves
tibula domus tue pulsat. Si aperieris
introibit tecum prece. Nec solum tu ingres

sus fuit incedem relinquit sed etiam
presus ingrediatur incedem permittit
Item libro iii de viduis prope in | ad ianuam
Ecce in nocte venit et pulsat tuam vult
enim te omnibus vigilare momentis vult
ianuam tue mentis patentem invenire.
Est et illa ianua quam vult patere ut aperia
et resonet os tuum laudem domini gratiam spo
si tuas confessionem cum symbolum et reces
psalmos in cubiculo tuo decantes. Ergo
cum venit vigilantem te inveniat ut
parata sis. Dormiat caro tua vigilet
fides dormiet illecebre corporis vigilat
cordis prudencia. Membra tua redoleant
crucem christi et sepulture odorem ut
nichil hys somprius calor ... insiliat
nullus excitat metus. Ipsa est anima
que se christo aperit quam nulli vapores
carnis exagitant cum huic venit sponsus
transit ut anima tua illo sequatur. Diste
dat a cubili suo extra nimbo eius sicut
scriptum est. Exivit anima mea in verbo
tuo et peregrinetur a corpore ut deo ad
quam cum est in corpore peregrinatur a christo
unde et apostolus ait. Audemus ergo et con
fidentes magis peregrinari de corpore et ad
esse ad dominum et ideo contendimus sive absentes
sive presentes placere illi | libro 5 Ca
Diffusius hec pertractat | in matulacia
sua. xii. ursu po | venit christus et pul
Ad ianuam animam | sat ianuam sed si a
perueris ingreditur nec solus ingre
ditur sed etiam cum patre sicut ipse ait.
Ego et pater veniemus et mansionem a
pud eum faciemus. Quid ergo quod verbum dei
et ociosum provocat et dormientem excitat.
Qui enim venit et ianuam pulsat vult
semper intrare sed in nobis est quod non semper
ingreditur non semper manet. Pateat
advenienti ianua tua aperi animam tuam
expande gremium tue mentis ut videat
divitias simplicitatis thesauros pacis
suavitatem gratie. Dilata cor tuum occurre
soli lucis eterne que illuminat omnem ho
minem. Et illud quidem verum lumen
omnibus lucet. Sed si quis fenestras su
as clausit eterno lumine se ipse frau
davit. Excluditur ergo et christus si tu
mentis tue ianuam claudas. Et si possit
intrare non vult tamen importunus irrue
re non vult invitos cogere. Virtus virgi
nis processit ex alvo virginis universa tocius orbis

E

F

urradiat ut lucet omnibus capiunt qui
desiderant fulgoris aspectu claritatem
qua nox nulla interpolat Soli enim hu
ic que cotidie cernimus nox tenebro
sa succedit Sol autem iusticie nunquam occi
dit quia sapientie non succedit malicia
Beatus ille cui pulsat ianuam xpus
Janua nostra est fides que totam domum
si fuerit robusta communit Per istam ianu
am xpus ingreditur Unde etiam dicit
in canticis Vox fratruelis mei pulsat
ad ianuam audi pulsantem audi cu
pientem introire Aperi michi soror
mea sponsa mea columba mea perfecta
mea quia caput meum repletum est rore
et crines mei guttis noctium Considera
quando maxime pulset ianuam tuam
deus verbum cuius repletum est caput
eius rore nocturno In tribulacioni
enim et temptacionibus positos visitare
dignatur ne quis forte succumbat
victus erumpnis Repletur ergo cap
ut eius rore vel guttis quando enim corpus la
borat tunc ergo vigilandum ne cum venit
sponsus recedat exclusus Si enim dor
mias et cor tuum non vigilat discedit
antequam pulset Si cor tuum vigilat et
pulsat et aperi sibi ianuam poscit Ha
bemus ergo anime nostre habemus et portas
de quibus dictum est Tollite portas prin
cipes vestras et elevamini porte eternales
et introibit rex glorie Est ergo celum illius
in quibus porte sunt eternales Si has
fidei tue portas velis attollere intrabit
ad te rex glorie triumphum portans sue
passionis Habet etiam iusticia portas
Nam etiam de hiis legimus scriptum di
cente domino ihesu per prophetam suum Aperite michi
portas iusticie Et infra ait propheta David
lauda ierusalem dominum lauda deum tuum syon
quoniam confortavit seras portarum tuarum
Ergo est anima que habet ianuam et que
habet portas Ad hanc ianuam venit xpus
et pulsat pulsat et portas Aperi ergo illi
vult introire vult sponsam invenire
vigilantem Noli bono amatori fa
cere moras cito recedat et tu sompno
corporis tui velocius exclusisse pulsantem
Excludis enim cum desiderosus es cum
piger cum sompnolentus Hiis repa
gulis xpus excluditur Et si castus
et si sobrius sis cave ne sis negligens

Maiorem xpo faciat iniuriam qui ad
venientem repellit Non nunquam etiam
si moratus mittit manum suam per fenes
tram sicut ait sponsa Frater meus mi
sit manum suam de prospectu et venter
meus conturbatus est super eum exsurrexi
ego aperire fratri meo manus mee distilla
verunt mirram digiti mei mirra ple
ni Quomodo ergo tamquam aspectu mittit ma
num suam quando deus in eius operibus estimatur
Unde ait Si michi non creditis vel operibus
credite Deinde augetur amor et intimis
visceribus conceptus molescit Unde intelli
gibili verbo in quo est receptaculum verbi
seminibus enim infusis plenitudine cor
inhabitantem habere anima nostra desiderat
Non enim turbatur uterus feciarum
nisi qui fuerint alvo graves Surgit
ergo anima ut aperiat dei verbo Et dum se
expandit atque aperit ut opera mundi huius
verbi recepcione mortificet sicut ille
qui ait mortificacionem domini ihesu in corpore
nostro circumferimus Dum ergo aperit transiuit
sponsus Volt enim semper querens frequentius
invenire et si clausam ianuam invenerit
pulsat et si per moram fuit exclusus rece
dit sed cito redit et iterum pulset ut vel
precea sponsam inveniat preparatam Vocem
quidem et sic aperi frater meus transiuit
sicut legimus quod penetravit altius intima
medullarum et operacionum admiracionem dei et
et vivam ipsius anime pertransisset gladius
ut revelentur multorum cordium cogitaciones
Denique addidit sponsa animam suam
exisse in verbo eius quod sit quando anima per gratiam
a corpore et deo presens est | Versu vii
Porretanus eodem libro lectione xxiv | Verbum sicut
Pulsat ianuam tuam dei | non aperu
erit neque intrabo Si quis cito non ape
ruerit nunquam non ingredientis et non
magis non aperientis est culpa Nichil
quidem deo est obseratum nichil clausum
eterno lumini sed portas malicie dedignatur
aperire conclamata non vult penetrare

Apes In apibus iii neque
per exemplum qualis debeat esse res
publica li v examereon capitulo xxxvi

Que avis velut quandam rem publicam
cernere videatur expedita atque vite
huius etatem agere sub legibus Hic enim
rei publice usus est leges omnibus esse
tutes atque observari eas devocione co

vnio omnes tenē iudō non alij iure ee
q alius sibi intelligat no licz s3 q liceat
licere omnibus z q no liceat omib n lice
Esse etiam quem reuerenciam nator
quor gsilio res publica gubernetur
Hoc omnibus orbis dominalium tote
gusacionis officium vnu pscriptu oib
vnu esse consilium Magna hec Et qn
in apibus pstanciora quo sole in omi
gnte amancium totem omnibus sobolez
hnt vnam omnes incolunt mansione
vnius pnte clauditur limine In quo
omnibus labor cois cibus cois omib
operacio cois usus z fructus e cois uo
latus Quid plura Cois omnibus generacio
integritas quoque virginalis corporis
omnibus comis z ptus qm nullo coitu
situ insteneur nec libidine resoluunt
nec ptus quatiuntur doloribus Et subito
maximu filior examen emittunt et
folijs atque herbis ore suo plem legetes
Et subdit ibidem de rege apum
Ipse sibi regem ordinant ipse sibi pplos
creant z licet poite sub rege sint tame
libere Nam z progatiuam iudicij tenent
z fide deuocionis affectum qr z tamq
a me substitutum diligunt z tanto
honorantur examine Rex aut non
sorte ducatur quia in sorte euentus
est non iudicium z sorte irrōabili meli
oribus ultimus quisq pferetur Neque
impite multitudinis inulgari clamo
re signatur q no inita virtutis expe
dit nec puate utilitatis emolimenta
timatur s3 nobilitatis incitat inito
nz puilio successionis z gnis regali
bus tronis insidet Siquidem pu ce ig
narus quersacionis aptus atque eru
ditus ee non potit ad de adulaciones
z delicias que tenens insolite ualde a
cre ingenium eneruare consueuit cu
institucionib spadonum quorum plique
suo magis questui q usui pu co
cium regis inclinant Apibus aut
rex nec clarus formatur insignib
ut magnitudine corporis prec z spem
Tu q in rege pcipuum est morum
mansuetudinem Nam z si hz acule
um tn eo non utitur ad iudicandum
Sunt enim leges nec no scripte lris sed
impsse moribus ut leuiores sint ad
puniendum qui maxima ptate pociur

Sed apes ille que non obtpauerunt legi
bus regis gpetenti gdempnatoe se
multant ut inmonatur acculei uulne
Et z psarum ppls hodieque seruare dicitur
ut pnnssi pcio ipi in se ppe mortis ex
equatur simam Itaque nulli sic regez
no psequi grauissimas in subditos
hnt legem Non uel no ppls sarmata
ru tutam quidaz apes reuerenciam deuo
cionis obseruant ut nulle ex domibus
exire audeant no aliquos adire pas
tus nisi rex fuit egressus euolatus
sibi uendicauit principatum Et adiungit
de apium exercicio atque tellis | lencia v
Pressus aut est primi recdo | thaletes
orti floribus ubi fluens riuus pgrami
na ubi amena riparum Illic ludus
alacris iuuentutis illic campestre exer
ciu illic curaz remissio Opus ipm
suaue de floribus de herbis dulcibus
fundamina castrorum pma ponitur Quid
enim aliud est fauus nisi quedam castro
rum spes Denique abhinc pcepibus
apium fucus arcentur que castra ca
drata tm put artis z gre quanta extes
hunc fauorum in quibus minute ac
rotunde cellule quexione sui in uice
fulciunt Quis architectus eas docuit
hec agenia illa cellarum indiscreta la
terum equalitate componere ac tenues
inter domorum septa ceras suspende
stipare mella z intexta floribus hor
rea nectare quodam distendente Addit
de apium uictu atque fructu Cernas
omnes certare de munere alias inuigila
re querendo victum alias sollicitam
castris adhibere custodiam alias futu
ros explorare ymbres z speculari acce
gressus nubium alias de floribus ce
ras fingere alias rorem fusum flori
bus ore colligere Nullam tn alienis
insidiari laboribus z raptu vitam qre
atque ueniam raptorum insidias non
timent hnt tn spicula sua z inter mel
la fundunt uenenum si fuerint lacessi
te aiasque ponunt i uulne ardore vindicte
Ergo mediis castrorum uallibus
humor ille roris infunditur paulati
que pcessu temporis in mella cogitur cu fuit
liquidus ab exordio Et enutrito z cali
do cere florumque odore fragrancie mellis
incipit suauitate Merito qui bona opancia

scriptura apum predicat dicens. Vade ad
apem et vide quomodo operaria est [Prouerb.]
Et submissio de melle et aliis apium
Reges et mediocres ad salutem sumunt
appetibilis enim est hominibus et tam
auctor quod dicat propheta. Aperit utique te
ut apicule illius sequaris exemplum
in interis opacorum. Vides quam laborio
sa quam grata sit. Fructus enim ab omnibus
desideratur et queritur. nec personarum
diversitate distinguitur sed indistincta sui
gratia regibus pariter atque mediocribus
equali suavitate dulcescit. nec regibus
solum voluptati sed etiam saluti est
sanctos obdulcat et curat vulnera intus
quoque medicamentum infudit ulceribus
Itaque cum sit infirma robore apes va
lida est vigore sapientie et amore virtutis
Denique regem suum summa protectione
defendunt et perire pro eo pulcrum pu
tant. Incolumi rege nesciunt muta
re iudicium mentem inflectere amisso
fide servandi munus delinquunt atque
ipse sua mella diripiunt quod hunc qui
principatum habuit muneris interempt
est. Itaque cum aves alie vix in anno
edant fetus singulos apes geminos
edant et duplici ceteris fecunditate
preponderant | Virginitas comparatur ho
Apibus vir. i. de sancta virginitate pre
Fauus itaque mellis tua opera componat. Digna enim virginitas que
apibus comparetur. Sic laboriosa sit pu
dica sit continens. Rore pascitur apes
nescit concubitus mella componit. Ros
quoque virgineus est sermo divinus quia
sicut ros dei verba descendunt. Pudor
virginis est intemerata natura. partus vir
ginis fetus est laborum. Expers ama
ritudinis fertilis suavitatis. Communis
est labor communis est fructus. Quam te
vellem filia imitatricem esse huius api
cule cui cibus flos est. ore soboles
legitur ore componitur. Hanc imita
re tu filia verba tua nullum doli ve
lamen ostendat nullum habeant frau
dis involucrum ut et puritatem habeat
et plena gravitatis sint. Auctor cuius tu
orum tibi eterna posteritas tuo opere
paratur. Nec soli tibi sed pluribus conge
res. Scis enim quam ante tua anima
reposcatur nec receptacula horreorum

frumentis coacervata divinitas. nec vite
tue usui futura nec mentis rapians eo
quod thesaurum tuum ferre non possis. Dives
ergo esto sed pauperiores nec percipes tue
percipes sint earum facultatum. Florem
quoque tibi demonstro campestrium illum
utique qui dixit Ego flos campi et lilium
convallium tamquam lilium in medio spinarum
quod est evidens indicium spiritualia nequi
tiarum sentibus virtutes obsidere. vnde
nemo fructum carpat nisi qui caute
accedat. Omnem ergo aliam virginitatis spiritus
ut frivoles vicia si continuisse cupis Xpm
in altis habitat et humilia respicit. Et species
eius sicut cedrus libani. Qui cum ambi
bus radicem terris infixit principium eius
eius celo posteriora eius in terris fruct
celo proximos edit. Scitare diligentius
tam bonum florem nec ubi enim nisi in pre
toris tui qualle reperias. hortulibus enim
frequenter malatur amat enim in ortis
in quibus eum susanna dum ambu
laret invenit mori plus quam violari pa
Ambrosius li. iiii decad. re parte c.
Tu si munera divina mente superfluere et
redundare cognoscis tuam metere
virtutem terram deo reddere contempla
tionique corporis velut navis sabulum
suscipiens suscipe ne te inanis mari
fluctibus iactatione aliqua aura tumefe
cit. Apis illa sapiens cum aeris motus
suspectos habet lapillis sepe sublatis per
inania se librat nubila ne leve ala
rum remigium precipitent flabra ventorum
Paulus et barnabas putavit se conuer
tam contra adorari. Et tu tunc virgo
illius apicule more ne alarum tuarum vo
latum aura mundi huius extollat habet
enim anima volatus suos et cito deum est
Qui sunt isti qui sicut nubes volant
et sicut columbe cum pullis suis. habet ergo
anima spiritale volatus qui brevi mo
mento totum percurrit orbem liberi enim
sunt cogitationes prudentium. Quanto
ad altiora et diviniora se subrigunt tanto
magis sine ullo terrene molis impedimen
to feruntur. Itaque adherens deo et yma
ginis in se referens celestis effigiem ubi
cursus suos ab equorum perturbatione
placaverat in illud ethereum pruriusque
locum plausu spiritalium evecta pennarum
despiciat omnia que in hoc mundo sunt et tunc

intenta virtutibus sup inda labitur
Apibus cōdimō etiā cōparatur ibidē
cā vi pdcto panem meū cū melle mo
manducaui q̄ dū sacrum v̄tutū con
vectū floribus illaz apū q̄ sapiam pre
dicat cōsono ore congregatio sancta eccī
in fauis condit ut ubus x̄ sit immacula
Etiam quibus iustus li° sc̄ Ba ti lxi xiii
versu tercio ait quasi ppha uolūtatū
Vere ergo dau° ons mei corpba dnē omb
sui offerens donno satisfaci uoluntarii
eo q̄ ut apes in phetica bonos flores
colligere ore cōsueuit fauos ore fingē
mella ore cōponē z ex herbis suauibus
ore filios legere que cū sit inq̄ robore
infirma sapiē pditā de sube sue pduat
Verumptū sapia est melior ceterum
apū melle eodem li. lxxi xiii. v̄su vi
fauū distillant labia tua sponsa mel
z lac sub lingua tua Os eīm iusti distil
lat sapiam Decore iusti suauitatis z
nunc mella predicat Ore iusti nullus
dolor nulla fallā nulla e amaritudo
pcti audit etiā iusti audit plebs dei p
cepta sapientis delectatur alloquij sua
uitate moralis disputacōnis iocundi
tate mulcetur dicens Quam dulcia
faucibus meis v̄ba tua sup mel fauū
ori meo Et uia mel apum ad horā de
lectat. s; cito saporē uanescit z plerumqz ins
cera viciosa ledunt. verborum aut mo
ralium z si pruriunt mella nō ledunt Cog
nosce tū tu illa credat Scriptū est aut
in aurem insipientis nichil dicas Ne
quādo irrideant prudentes sermones
tuos. ēnomet enī z vertet smonē tuū
stultus qui eīm sentire nō pt suauitatē

Appetitus. appetitus d; subiā roni
Ambro. j. de officiis ca° xxviii est eīm
primum illud quasi fundamentum ut ap
petitus roni pareat pbat ibi per xm in a
braham Require sup. tī° Abrahā.
De hoc ipo appetitu roni subiciendo
loquitur in eodem li° c. lj est appeti
tus q̄ qi Comit motis ad inquibus
quodā prorupit impetud mediocritis in
hys ius quedam cū atqz nē est Cune
tū ius gemina ē vna in appetitu altā
in roe posita que appetitum refrenet
z sibi obedientem pstet z ducat quo
uelit z tamqz sedulo magisterio edoce
at quid sit quid euitari oporteat ut

bone donatā obtempet Sollicitī eīm
debemus ee ne quid temē aut incauē
geramus aut quicqz omīo cuius pbabi
lem non possimus rōnem reddere ac
tus eīm in cā z si non omnibus reddit
tn ab omnibus examinatur Nec ubi hē
in quo possimus nos excusare Nam
z si ius q̄daz nē in eo appetitui sit cū hic
appetitus roni subiectus est lege nē
ipius z obedit ei vn boni speculatoris
est ita ptendere animō ut appetitus
nec pcurrat rōnem nz deserat ne pcurre
do pturbat atqz excludat eam z deseren
do destituat Pturbacio tollit constanciā
destitucio pdit ignauiam arguit pig
riciam Pturbata eīm mente laxius se
ac longius fundit appetitus z tamqz effre
nato impetu frenos rōnis nō suscipit
nec ulla sentit aurige moderamina qb;
possit reflecti vn plerūqz nō solum aīg
exagitatur animus vō s; etiā inflamat
wltus ul iracundia ul libidine Pal
lescit timore uoluptate se nō capit et
nimia gestit leticia hec cū fiunt abicit
illa naturalis quedam censura grauitas qz mo
rū nec teneri pt illa q̄ in reb; gerendis atqz
cōsiliis sola pt auctē sua atqz id q̄ deceat
tenē cōstancia Ordinatus quī pt ad bōm
Appetitus in in comēto sr̄ luc. li°
vii cā° xiij malarz quidā mot
Concupiā qz rex feruēcior cupiditat
dei ubo in appetitu cū suffunditur diuine
caritatis z amoris atqz in eadem natura
sit uaria disciplina multoqz meliorem
antea uoluptatem sibi iusticiorum ce
lestium ille conis atqz anime appetitus
acquirit aliter eīm anim cognicōe rez
z cōpta futuoz repmissione sublimior
anima opa uetusta fastidit animalis eīm
non pcipit q̄ sc̄ spus dei stulticia eīm illi
est spualis aut diiudicat omnia. ipe
aut a nemine diiudicatur

Apium de apio dicit li° iij. examero
cā° vi. apio loquatur q̄ etiam
Nam quedā de nobis cotidiano pcusu
in nocuit qm dolores eo grauissimi
intnorū sepe ussceri sopiuntur

Apostata Cuius sit apostasia li sr̄
rati in maculati lxa xv v̄su vij
Recte preuaricator dicitur impio
qui discedit a dño Deniqz grece adis
cedendo apostata nominat vn z ille

vniū z mlieb facuīt inq̄t apostatare
Clauenda g° intencōna z lenocīnia de
lictorū ne inde aīm uergeant Preuari
cator aūt latine z trāsgressor uocatur
eo q̄ a dm̄ lege tūsseat ad errorem z
trāsgrediatur mandata celestia ē dm̄
est ut adhereāt dn̄o suo | in tractatu
¶ Apostata q̄ sic detestandus | sr̄ ps̄ xxxvii
versu xxii | domino itaʒ facite semi
Preparate viaʒ | taʒ eius Pareamq g° viā
domino deo nr̄o in mētibus nr̄is r̄ cabsa
tiam q semitas eius, rectas faciamus
aiorū semitas ne labamur Ne effu
datur gressus nr̄i sicut vxoris loth q̄
post respexit z gressus celare nō potuit
sz effusi sunt cū in salem eēt repente
conuersa, Non effundatur sicut egip
ciorū, quorū gressum maris fluctus effu
dit ipis hebreis qui cū moyse erant
quia pecierunt in deserto ceciderunt uesti
gia pedū ne in t'ram r̄p̄mis intrarēt
Non me etiam de hijs pulcre dicatur
quia effusi sunt processus eorum q̄r
spes lapse in uanum sunt effusus labor
nō sunt destituta Considera eni aliquē
p aliquos annos viuisse studio pbitatis
castitatis custodiam inter attenciores
affectum pie pponentem seruitutis sedule ob
seruacionis officium subito ēt eum eēt
muratum discessisse de monasterio uale
dixisse ieiuniis continencie renunciasse
indulgere delicijs studere luxurie In
diu dem basijs exierunt z cū luxurie sr̄
nigri dissemnatores incontinencie ice
sores petulancie obtrectatores pudo
ris Non me de hijs pulcre dicitur Effu
si sunt gressus eor quos bn̄ dixisse peni
tuit Exierunt itaq̄ noui gnus prīam
pitutibus z non agunt pro delictis Ex hijs
ex nobis exierunt dicit iohes sz non
erant ex nobis Si eni ex nobis fuissent no
biscum pmansissent hij extra viaʒ sua
gdem prīanīt quibus conuenit dici O
qui relinquistis vias rectas ambulando in vias
tenebrarum z qui letamini in malis z
gaudetis in euersione mala quorum semite
praue z flexuosi cursus eor sicut lu
bricus z flexuosus auctor ipor Cur
odisti cepistis rectam viam z iustū co
silium deserentes Non uos direxit
Quare aūt dicitur dominus viaʒ eius
cupiet sicut scriptum est z ipius semit' delecta
bit

Apostolus. Aplos solus xp̄us ele
git. h. j. de officijs ca° pmo
Non michi aplor gliam uendico eēs
eni hoc nisi quos ipse filius elegit dei
Aplos quales xp̄us elegit in commento
sup luc li. v ca° vij | suo z elegit xii ex
vocauit discipulos | ipis quos ad ppa
ganda auxilium salutis humane p ceta
rum orbem fidei satores destinaret
Simul ad dite celeste consiliū No sapien
tes aliquos Non diuites z nobiles sz
piscatores z publicanos quos diriget
elegit Ne caduxisse prudencia ne re
demisse diuicijs ne potencie nobili
tatisq̄ auctē traxisse aliquos ad suaʒ
gram uiderentur ut ueritatis rō nō dis
putacionis gra pualet Eligitur z
iudas nō p imprudenciā sz p prudenciā
Et nota est ueritas qua nec aduersarius in
insister infirmatur quanta moralitas
dn̄i qui prelatum magis apud nos in
dicium suum q̄ affectum maluit Susceperat
eni homines fragilitatem z ideo nec hac
partes recusauit infirmitatis huiac
uoluit deseri uoluit prodi uoluit ab aplo
suo tradi ut tu a socio desertus a socio p
ditus moderate feras tuū errasse iudi
cium pisse beneficium | sūt electi et excelsi fūt
¶ Apli de iudea | in tractatu sr̄ ps̄ xlvij
Et in ea dominus z m celi cecatio | vsu ij
vendit passus est ubi erat locus in late
re aquilonis ibi aūt z mons syon ibi in
que intus iude ne idq̄ uideatur exp̄ssiū
quia congregacio plebis dei que erat
aquiloni coniuncta pro culpam etiā xp̄i
sta p gram ut iam nō synagoga sz ecclia
xp̄i nuncupetur Et quia reliquie pecco
gre salue facte sunt in ipis cognoscit'
deus cognoscitur in petro paulo iohe
iacobo qui graues et excelsi viri x ue
fundamenta z culmina sunt ecclie qui fun
damenta grauia quos nulla grauis aq
lonis flabra concussit sz inmobiles fidei
firmauit fundamentum ne ecclia tota nu
taret Excelsi quasi culmina qui ueteres
turribus sue virtutis erexit Et eni sic
in operibus suis conditor z in edificatoribus
sue edificator agnoscitur ut etiam si
nomen nō audias tamen ex operum qua
litate artificem deprehendas Et quid mi
rum de hominibus cū ipius creatoris eternum
qui non uir a nobis inuisibilia cū eius

225

z in hijs qui peunt auxilij sui tutos prestabat deus aplos ut vba cognitionis eius infunderent petentibus auribus siue iudeis siue gentilibus addito hijs sacramento natiuitatis dni ihu. Odor notitie dei in xpo z p xpm est odorem idcirco dixit quasi quedam res q̃ cum non videatur p odorem cognoscitur cum intelligis in loco alio esse q̃ non vides. Ita z deus qui inuisibilis est p xpm se uoluit intelligi ut p̃dicatio xpi q̃ utique inuisibilis sicut ad nares odor ita ad aures peruenit deum patrem insinuaret creature z filium eius vnigenitum cuiq; regenerationem fingentes. Apli sicut dicit dominus ad deum filius ad patrem sicut me misisti in hunc mundum ut odore notitie dei xpi p signa z p̃digia manifestaret. Vera enim ee de deo z xpo p̃dicatio virtutis testimonio p̃batur. Cum ideo in odorem significatum est quia cum deus non videatur p hanc q̃ inuisibilis opatur in apostolis ee intelligitur ut ueritas doctrine manifestetur. Quia xpi ergo vere assunt xpm bonus odor est deo laude dignus in eo qui credit nec vituperabilis in eo qui non credit. Cum uero vere non assit xpm malus odor e deo tam in hijs q̃ fidissent q̃ in hijs q̃ diffidunt. putissime enim reus erit qui cum diffidit. ideo videtur non credere quia puersum est quo claudit z qui credit male credit. Aplus ergo rone legis locutus est ut sicut in lege qui hostias bono uoto offerebat bonus odor erat deo z acceptabilis ita z nunc pie p̃dicationis vir doctrine odorem prestet fragilitem deo. Cum obtam secundum uoluntatem dei z p̃ris eius in vnitate fidei salutaris ad salutem credentium z p̃ditionem diffidentium alius quidem odor mortis in mortem hoc dicit quia incredulis p̃dicatio crucis xpi odor e mortis. Audientes enim verbum dei sicut pium qi pestem ex qua oritur mors et nate est ut inuexerit rem illorum sicut eis aliis aut odor vite ad uitam. verum e quia fidei fides sermo auditor dei nuntius est salutis eterne z s̃m fidem eorum contigit eis sine ergo in hijs qui peunt siue in hijs qui salui fiunt xpi bonus odor deo erat apli quia sinceriter p̃dicabant. Cum ei non credebat ipsi sibi laqueum intulerant hijs libris sicut dicit dns ad ezechielem p̃pham tu p̃dica. Si te audierint luctabis

animas eorum. Si quo minus ipsi sibi iuderint tu tam liber eris a p̃ditione eorum z ad hoc quis tamen ydoneus

Aplos p̃misit errare alijs xpus ne nos p̃ea erraremus. li. de incarnatione vbi ca. vij. quidam alij errauerint ne nos discipuli p̃ea errare possemus ergo illorum error nobis p̃ficiat q̃ homines errauerint quam discipuli crediderunt

De aplorum innocentia dicit in commento s̃r eplam ad Ebreos ca. ij. sr. h. q̃d sequitur. Ecce ego z pueri mei quos dedit mihi deus hoc testimonium ptulit aplus ad xpm z ad aplos referens quos ppter innocentiam pueros nominauit. De quibus ipse dns ait Sinite paruulos ad me venire. Talium est enim regnum celorum. Cum ergo pueri communicauerint carni z sanguini z ipse similiter participauit eisdem at astruit fraternitatem uam z humanitatem in xpo non fictam. Sicut pueri carne z sanguine constant z ille participauit carni z sanguini ut hominum gustaret mortem p puerorum salute

Aplorum tpe reuelata sunt abscondita require sup. e. absconsio. X.

De aplis require infra ca. talciamentum

Appropinquatio

Appropinquauit nobis deus p incarnationem. li. de vosep̃h. te misit xpus ad me quia ego Credi ad nos appropinquaui z eo usq; ut pcarnis susceptionem facerem me uestre consortem. Nolite uel participem fugere uestre societatis si agnoscitis auctorem salutis. Deo p uirtutis perfectionem appropinquat homo. li. sr. Beati inmaculati lra. xxij versu j. s. r. id appropinquet oro mea in conspectu tuo dne.

Cum inuisibilis in effabilis z incomprehensibilis deus impleat omnia ut diuinitatis in eo habitet plenitudo lege moysen appropinquasse deo cum legem acciperet. sed solita clamus uertudia nosmetipsos s. ordinem suum do appropinquare postulat ut videatur ordo quidam ee distinctus q̃ hij qui p̃fectores sunt ipsi appropinquent deo. Sequentis aute ordinis viri satis habebant si eorum appropinquet oro ex usu aut sermonis ut consideremus quid sit appropinquare. Constitue magistrum atque discipulum. si discipulus studiosius magistri uel ausit ingenium uel percepto intendit ita ut ad similitudinem opis eius atque doctrine prime uideatur

accedere. Nonne dicere solemus q appropinquauit incendio. Ergo tu si imitatorem te probas xpi sicut ille ait Imitatores mei estote sicut et ego xpi. Si dolum nescias mendacium oderis veritatem sequaris iusticiam non refugias diligas castimoniam appropinquasti xpo et per xpm deo. Ipse est enim via qua peruenitur ad patrem qui apud patrem semper est. Didicimus quid sit appropinquare deo. Hec eleucidarius

Apticio atten decia. actibus ius est aptitudo in officiis distribuendis li° po de officiis ca° li xlix

a

Cauendum est in omni actu quod personis quod temporibus conueniat atque etatibus quod et singulorum ingeniis sit accommodum. Sepe enim quod alteri decet alteri non decet. aliud iuueni aptum aliud seni aliud imperialis aliud in rebus his | in tectis

Et infra subdit ibidem ad | quod in officiis ecclesiasticis tria hoc d3 ee accedo

b

Vnusquisque cognoscat suum ingenium. maior nouit et ad id se applicet quod sibi aptum elegerit. Itaque quid sequatur prius consideret non solum nouit bona sua sed etiam vicia cognoscat equaliterque se iudicem sui prebeat ut bonis intendat. vicia declinet. alius distinguende lectioni aptior. alius psalmo gratior. alius exorzizandis qui malo laborant spiritu sollicitior. alius sacrario oportunior habetur. hec omnia spectat sacerdos. et quid cuique congruat id officii deputet. Et uo enim vnusquisque suum ducat aut quod officium decet id maiore impletur gratia. Et si id cum in omni vita difficile. tum in nostro actu difficilimum est. amat enim vnusquisque sequi vitam parentum. Denique plerique ad miliciam feruntur quorum militauerint parentes alii ad actiones diuersas. In ecclesiastico uero officio nichil rarius inuenies quam qui eum sequatur institutum patris uel quia grauis deterret actus uel quia in lubrica etate difficilior abstinencia uel quia alacri adolescencie minus uita obscurior et ideo ad ea se uertunt studia que plausibiliora arbitrantur. Presencia quippe plures quam futura preferunt. Illi aut presentibus nos futuris militamus. Vnde quo prestancior tanto eo d3 ee cura

a

Aqua de aqua ele. attencior

Amentali aqua congregata in vnum apparuit arida. li. ii examerion hone ii ca° iii | go° ii qui dyalecticas dis

Designat | putacionibus in omne negocia solent dicentes. Quo terra inuisibilis cum omni corpori species naturalis et color insit. Omnis aut color sit subiectus aspectui. Clamat dei uox Congregetur aque et appareat arida. Et iterum scriptura dicit Congregata est aqua in congregacionem vnam et apparuit arida. Quod opus fuit iterare non occurrendum quo ibi ut dicatis propheta. Nonne videtur dicere non dixi inuisibilem sed natam sed secundum supfusionem aquarum. Denique addidit sublato uelamine apparuisse aridam que antea non uidebatur | fluebat ea ad cuiuscemodi

Aqua apri° n | uota quousque non precepit deus ibidem ca° e° | dicentes

Interim questiones alias serunt | si in eam congregacionibus diuisis aqua erat quomodo si ille congregaciones in superioribus erant non defluebat. aqua ad eum locum adque prius deum imperium diuaria est. Naturalia enim aquarum sponte in inferiora plabitur. Cum ideo in inferioribus erant ille congregaciones quo genera naturam suam aqua ad superiora conscendit. Itaque secundum naturales cursus superiorio non egerit. aut contra naturam in superiori persistere non potuit. Cum questionem fecisse respondebo si in ipsi an viderant. an preceptum domini hanc aquarum fuisse naturam ut laberetur et flueret. Non enim ex usu hoc habet creatorum elementorum sed spirale et proprium. non ex quodam ordine sed magis ex uoluntate et conspiracione dei summi. Et quod iussit deus audiuit vox enim dei efficiens nature est. Etiam uoce effectus operacionis impleuit. Cepit labi aqua et in vnam fluere congregacionem que ante erat diffusa per uias et plurimis receptaculis inherebat cursus eius antea non legi. motu eius antea non didici. nec oculus meus uidit nec auris audiuit. Stabat aqua diuersis locis ad uocem dei mota est. Nonne uideris quia naturam ei huius uox fecit dei. Secuta est etiam preceptum usum fecit ex lege. Prima enim condicionis lex formam in perpetuum dereliquit. Dies semel fecit et noctem et ex illo manet vtriusque diurna successio et diurna reparacio. Iussa est etiam aqua currere in congregacionem. Ex illo currunt fontes labuntur in fluuios inffrena currunt flumina lacus derivantur in mare. ipsa se aqua pro

cedit urget et sequitur unius eductus
unu corpus et cum sit altitudo diversa
indiscreta tamen dorsi eius equalitas unde
et equor appellatum arbitror quod in superficie
eius sit equalitas || in superiora secundum eandem figuram

Aqua non solum ad fluit ibidem capitulo v°

Vnde si millorum sporcium illi nunc videat
mirari si nunquam viderint fontes ex imis
onibus statim de parvo meatu aquam surgere
Cuius eam cogitur unde prorupit
gradum non deficit Quo fiat ut yma
atque solidiora nudam nonnunquam secundum suam occ
culte nec secreta Ceterum quibus ignorat quod
rapido plerumque impetu in yma descen
dens in superiora se subrigat atque in similitu
dinem montis attollat plerumque etiam amali
bus manum artificis dilatata quietum descen
dit tamen rursus ascendat Itaque sine impe
tu suo fertur vel artificis ingenio quod natu
ram suam ducitur et elevatur Aqua animi si deo
in operacione precepti ad adusum nec eius aptus
sit quod in usu an non fuit || congregare enim

Aquam deus potuit semper obeditur ibidem capitulo vi° || quo tamquam in utre con
Duxit enim congregavit aquas maris
ut scriptum est quo eduxit de petra aquam
qui potuit de petra educere aquam
que non erat non potuit aquam educere que
erat Percussit petram et fluxerunt aque
clamat david et torrentes inundaverunt
Et alibi super montes stabunt aque Hec in e
vangelio quod cum gravis esset procella et magnus
in mari motus ita ut trepidaret
apostolus naufragii periculo excitavit domi
num in puppe dormientem Ihesum et surgens im
peravit vento et mari sedata tempestas
sit refusa tranquillitas Cum potuit im
perio mare totum sedare non potuit aquas
imperio movere Et qui in diluvio sicut
accepimus quod erupit fontes abissi et
quod induxit postea spiritum et siccavit aquam

Item alia racione probat aqua potuisse congregari ibidem capitulo vii° || elementi
Si voluit obedisse nam visum quod imperio
dei esse consensum vel hoc credat potuisse im
misso vento aquas currere quod cotidie vi
demus in mari ut inde aqua currat et
inde flavit ventus Si tempore moysi excita
to austro valido siccatum est mare eo
modo siccari non potuit congregacio aquarum
et in mare fluere aqua que postea visa

est a profundo Sed distat namque posse con
verti quod petra aquas fluxit et ferrum
aque supernatavit Et utique elizeus ora
do facere meruit non imperando Sed quod
helizeus ferrum levavit quod namque christus
aquas movere non potuit Sed movit quod
potuit dicere lazare veni foras et mortuum
suscitavit Deus enim qui iubet facit Itaque
pari exemplo dicam accipe Congregetur
aqua et congregata est Dicendo autem
congregetur non solum movit eam
de loco sed etiam statuit in loco ut non
preter fluet sed non manet Hoc utique ma
ioris est miraculi quo omnes congrega
tiones in unam congregatarum defluxerunt
et una congregacio non adimpleta sit Unde
et scriptura hec inter mirabilia constituit
dicendo Omnes torrentes eunt in mare
et mare non adimpletur Utrumque igitur
ex precepto dei ut et fluat aqua et non superflu
at Circumscripta igitur in proposito suo ma
ria clauduntur ne superfusa terras inundet
omnia et destituto arborum cultu inun
terrene fecunditatis impediant

Probat predicta exemplo maris ibidem

Cognoscant quod divini precepti esse operacio
quod celestis ait enim dominus per nubem ad
iob inter alia etiam de maris claustro
posui ei fines apponens claustra et portas
Dixi autem eius usque huc venies nec transgre
diens sed intra ipso conteruntur fluctus tui
Nonne ipsi videmus mare frequenter
vndosum ita ut in altum fluctus eius
tamquam mons aque preruptus insurgat
ubi in prius suum adlitora illisit in spumas
resolvi repagulis quibusdam arene
humilibus receptus sinum suum quod scriptum est
aut non timebitis me dicit dominus qui po
sui arenam fines maris in firmissimo
itaque omnium et vilis sabulonis pulvere
vis maris in tempestate cohercetur
et includit habens quibusdam celestis
Imperii a prescripto sibi fine revocatur
violentique equoris motus in se se frangit
atque in reductos sinus suos funditur
Ceterum ubi vis statuti celestis inhe
ret quid obstaret quin per plana egypti
que maxime in humilioribus iacens
vallibus campestribus asseritur mare
rubrum egipcio pelago misceretur De
nique deduct Hec qui voluerimus Hec duo

sibi maria conectere atque in se transfunde
sesostris egipcius qui antiquior fuit
et darius medus qui maioribus gaui tu
potencie in effectum uoluit adducere quod
abidigena fuit ante temptatum Que
res uideo est quod superius est mare indicum
quam equor egipciacum quod in illis affluit Et
fortasse ne lacius mare se effunderet
de superioribus ad inferiora precipitantibus
molimina sua rex uterque reuocauit

¶ Declarat autem quod omnes aque in
unam congregacionem dicte sunt congregatum
ibidem ca° viii require infra ca° xiiii

¶ Adhuc enodacius declarat quod tum to
tum fuit aquis opertum potuit omnes aque
in unum congregari ibidem ca° ix

Unit quia dicta collatione diximus
illud occurrit uerum cum pomerium seu terram
et super terram fuerint diffuse aque pro uales
tria agrorum concaua moncium planicie
que camporum in modum equoris fusa con
gregacio una potuit omnes aquas
illas recipere atque exinanire fluxusque
ante fusis per uniuersum flumen stagna
batur Nam ita operta erant omnia
Non enim diceret inuisa est terra nisi uelatam
uellet locis omnibus demonstrare
Si diluuium tempore noe abscondit mon
tes quam aquarum iam et supercelos
et in ista firmamento fuit ista distreto
quanto magis dubitari non potest eciam
moncium uertices illa superfusione
latuisse Quo quod illa omnis aquarum
redundancia diuaricata est que recep
tacula eam tam continuam atque quero
eam absorbere potuit De quo nullus
non potest sermo suppetere primum quod
potuit creator omnium et in parte terrarum
spacia diffundere quod aliqui enim nos
aliquatenus confirmantes pro partes posuimus
finiam Ergo quod facere potuit non
permitto quod fecerit quod apte scripturarum
auctoritate non dicta quasi secretum
preterito ne forte eciam hinc alias sibi questiones
requirant Assero tamen secundum scripturas quod
potuit locorum humilia et camporum
apta diffundere sicut ipse ait Ergo
ante te ambulabo et montes planos
faciam Potuit eciam ipsa aquarum
profundiora ea facere quam in sedat tanto
fluctuum motu tantoque estu concitacio
nis elementi qui cottidiane yma pe
lagi torquere et arenas uertere soleat
de profundo Quibus deinde stat in
contrarium se illud magnum et in ausum
nauigantibus atque intemperatum
nautis fundat mare quod brittannias
fremiti includit equore atque multi
ora ripis fabulis in accessa secreta se
porrigit Quibus deinde non colligit quan
to lucino et abherno in ytalia tyberia
di quoque in palestina et ei lacu qui
inter palestinam et egiptum arabie de
serta pretendit partibus ut quod diuisis augus
to atque traiano cetarisque per uniuersum
orbem infusum addiderit mare
Sed sunt eciam non confusi lacus et sta
gna que non misceantur fluctibus
ut larius et uenatus albanus quoque et
alii plures quod una congregacio aqua
rum Sed contradicit dicat quia fecit deus
duo luminaria id est solem et lunam cum sit
utraque et stellarum luminaria ita et una congre
gacio dicatur cum sint plurime nec ea
dem maneant quam non conferuntur aquis

¶ Exponit quare congregatis aquis non dic
tum sit appareat terra sed appareat arida ibi
dem ca° x

Consideremus quid sit quod ait dominus con
gregetur aqua in unam
congregacionem et appareat arida et non dixit
terra Quod precellere potuit quibus non adiutat
Terra enim potest et luto esse permixta et
aquis madida cuiusque species si refusis aquis
non appareat arida aut non solum ad
contenuis sed eciam ad speciem terram re
fertur ut sit utilis situabilis et apta
cultura Simul prospectum ne uideat
sole magis quam dei precepto esse siccata
terra arida facta est antequam sol crea
retur Unde et dauid discernens mare
et terram ait de domino deo Quoniam ipsius
est mare et ipse fecit illud et aridam
fundauerunt manus eius arida enim ex
pressio nature est Terra appellacio quedam
sinx negocii que in se habet proprietatem
Sicut enim animal communis significacio
est tamen in est proprium aliud et excellens
Racionale autem proprium est hominis ita et terra
potest communiter dici uel siccitas aquis
uel desiccata immiar et sine aqua Ergo
talis que statuit aquis in est ut habeat
ariditatem Remota enim aqua in
tipo esse arida sicut habes scriptum Posuit
flumina in desertum et exitus aquarum in siti
hoc est de terra aquosa aridam fecit

¶ Prima aque super celos sint et quam

qui hoc negant loquitur eodem libro super simone
primo capitulo vi
nit deus inter mediu
Preceptum est et distinct
aq que erat in firmamento
et inter mediu aq que erat sup firmam
tum Aliqui nolunt id distrue quod frequenti
spiritualium ratione molitur nobis et impossi
est mentibus quia aq sup celos esse non
putant dicentes rotundum esse orbem illum celi ac
uis in medio circa sit et in illo circuitu aqua
stare non posse quod natura est defluat et laba
tur cum de superioribus ad inferiora decur
est Et uo eum aqua sup orbem stare uta
uit pt cum orbis ipse uoluatur hoc est illa
versucia dyabolice Da michi unde tibi
respondeam et si non inter illum verbum referitur pe
tit sibi concedi axem celi torqueri motu
concitato orbem aut terre esse inmobilem
ut astruat aquas sup celos esse non posse
quod omnes eas uoluendo axis effunderet
Et ut uo ut concedam illis quod postulant
et singulum eorum opiniones illis rendeam Ne
gare putant in illa altitudine et profundo
longitudine esse et latitudine quam nemo
potest comprehendere nisi ille qui impletur in omnem
plenitudinem dei ut apostolus ait Etenim
enim spiritale pt dimi operis estimator Est ergo
latitudo in ipsa celi altitudine Aut etiam
ut de hiis dicamus que scire possumus ple
nique edificia foris rotunda intus quadra
ta et foris quadrata intus rotunda quibus
superiora plana sint in quibus aqua haberi
soleat Et ne tamen non dicimus ut adiiciat opi
niones suas opinionibus insilioribus redimat
posse et desinat tamen opus dei humane operationis
et nature possibilitatis contemplatione estimari
auctoris quid deum sit et quibus dixit et tum
dixit fiat inquit firmamentum in medio aque
et sic distinens inter aquas audio firmamentum
sed preceptum quo diuidetur aqua ab inferiori
superior distinctur Et uid hoc manifestius quod
iussit distinctam aquam in electo et in medio firma
mento prouidit quemadmodum diuisa atque discreta ma
nere possit Sermo dei virtus nature est et
diuinitatis substantia quousque velit ea mane
qui statuit sicut scriptum est Statuit ea in
seculum seculi preceptum posuit et non preteribit Etenim
sicut de istis aquis hoc dixit quas tu negas
in superioribus celi esse posse audi superiora lau
dant enim celi celorum et aque que sup celos
sunt laudent nomen domini Non ne qui adu
santi tibi dixit quoniam ipse dixit et facta sunt
ipse mandauit et creata sunt Statuit ea in
seculum seculi preceptum posuit et non preteribit Numquid non
ideo est auctor ydoneus qui legem suo operi
daret Deus est qui dicat venerabilis natura
inestimabilis magnitudine inmensus
in terminacionibus et inconprehensibilis in operi
bus eius tu ergo altitudinem sapientie quibus
inuestigare facilis Iste dicat filio et dicit
brachio suo dicat virtuti sue dicat sapien
cie dicit iusticie Et facit filius quod potens
facit quia virtus dei facit quod sapiencia
dei facit quod iusticia Contra hec audis quod
miraris si supra firmamentum potuit ta
te maiestatis operatione unda suspendi
Tamen alia ratione hoc idem declarat ibidem in
Deo alio hec collige de hiis que uidentur
oculis hominum quo admiracionem tuis situm se
unda diuisit Non solet hoc esse nature
ut aqua se distinat ab aqua in profundo
aut ut infusiones aquarum in terre
medio separantur Gelauit inquit fluctus
in medio mari et firmamenti specie cursum
suum insolito sine frenauit Nonne po
tuit etiam aliter hebreum populum libera
re Sed tibi uoluit ostendere ut eo spectacu
lo etiam illa que non vidisti estimares esse
credenda Iordanis quoque reflexo amne
in suum fontem reuertitur Here aquam
cum labitur atque redire in superiora sine ullo
repagulo impossibile habetur Sed quid in
possibile ei qui dedit posse quibus uo
luit Dedit posse infirmantibus ut in firmo
dicat omnia possum in eo qui me confirmat
Dicant etiam quemadmodum aer cogatur in nube
ut eam pluuiam in nubibus contineatur an si
ne nubium colligatur Uidemus plerumque
exire nubes de montibus quero utrum
de terris ascendat aqua an ea que super ce
los est largo ymbre descendat Si as
cendit utique contra naturam est ut ascendat
superiora que grauior est et portetur
aere cum aer subtilior sit ac si concitati or
bis totius motu rapitur aqua sicut
uno in orbe rapitur ita summo orbe dif
funditur Si funditur ut uolunt non
desinit utique rapi quia licet axis celi
semper mouetur et aqua semper habundat
Si descendet manet ergo iugiter super
celos quod habet unde descendat Deinde quid
obstat si confiteantur quia aqua sup celos
suspensa sit Nam quo verbo dicit terram

k

in medio esse suspensam et immobilem manere. Enim utique gravior sit quam aqua earum non potest dici non pertinet aqua orbis istius celestis quam sanctitatem [illegible] que super celos est. Sicut eciam terra manibus suspenditur vel pondere librato undique immobilis perseverat ita et aqua aut gravioribus aut equis cum terra ponderibus exequatur. Neque non facile superfundit mare terris nisi cum iubetur exire. Deinceps ipsi dicant nolui orbem celi stellis ardentibus refulgentem. Nonne divina prudentia necessario prospexit ut intra orbem celi et supra orbem redundaret aqua que illa ferventis axis incendia temperet. Propterea quia exundat ignis et fervet eciam aqua exundavit in terris ne eas surgentis solis et stellarum incitatum ardore exureret et terrena rerum exordia insolitus vapor lederet.

Quomodo per ignem sit necessaria aquarum temperies. Ibidem ca. viii.

Quanti fontes et fluvii et lacus irrigant terras quam eas intimus quidam ignis vaporat unde eum aut arbores consumaret aut frumenta vel sata preurent vel orta torquerent. Ipsa eciam interior quoque ignis alitur qui eciam de saxis frequenter excutitur et de ipso sepe dum ceditur exilit ligno. Ergo sicut necessario ignis creatur ut ordinata et dispensata permaneat celique electa temperaret aquarum rigorem ita eciam aquarum redundancia non superflua ne alterum alterum consumeretur quia nunquam mens utrisque inefficax sit. Sicut ignis aquam exsiccat ita et aqua restringit ignem. Neque pondere nisi exequantur universa. Mundana enim si et stillicidia pluviarum sicut in libro Iob legimus sicut vel vermium sicuti vel semen defectum fore vel solucionem universitatis si alterum exsuperetur ab altero. Ita naturaliter temperavit dispendia ut nec plus ignis excoqueret nec exsiccaret aqua quam in mimmo fiet ut usque modica que et superfluum detraheret et necessarium reservaret.

Probat tam de aquarum multitudine necessaria. Ibidem primo ca. nono.

Quum tanta quoque libertas aquarum sit cum plurique terra meridiane plage torretur ardoribus atque soluta siccitas sit in pulverem. Inserunde agricole labore consumpto ut frequenter ad penuriam siccitatis puteis arido conveniente subsidium vitale deficiat. Et eciam quidam qui dicat abissos deserta crebro omnes fluvios sitibundos sicut prophetam Ysayam sicutum annunciavit. Et eciam autem ille dies adveniat domino presentatus arbitrio non minimum interesse ipsa elementorum necessitate decrevit. Crebro itaque aut inundacionibus mundus hic quatitur aut nimio estu et ariditate vexatur. Noli ergo mirabile opinari aquarum multitudinem si respice ad nimium caloris et mare dulcius non cuius auctum est quod ignis absorbet. Et vel exillo ubi dicit esse manifestum cum medici vasa quedam angustiora ore plemora desuper intus concava seu luterne concepto sine affigunt corpori quod adhuc calor ille omnem in se rapiat humorem. Quis ergo dubitet quod ignitus ether et magno fervens vapore inflammaret atque exureret omnia nisi lege quadam sui cohiberet auctoris ut neque flumina nec lacus neque ipsa maria primo possent constringere. Et eo desuper quodam aqua impetu descendens incitatos plerumque imbres irrupit ut flumina lacus repente repleantur ipsa maria exundant. Unde frequenter et solem videmus madidum et rorantem in quo evidens dat indicium quod alimentum sibi aquarum ad temperiem sui sumpsit.

Concludit quod aque celestes spiritualiter sumuntur ipse ibidem i ca. xi.

Nobis tamen non alienum videtur atque absurdum si aquas veteres pro illarum tamen quod diximus intelligamus. Namque et vos et celi et fluctus et estus si in principio prophetarum benedicit dominum benedicite terra. Et illas non intelligibiles naturas referimus quam adiutatem laudant eciam dracones dominum quia natura corporum et species cum visio munium vel decoris estimatur vel in esse rationis ordine.

Aquarum omnium congregationem figurat plurium diversorum conventum in una ecclesia eodem libro super Simone in principio.

Dies tercius nobis hodie in sermone nascitur qui ortus est in lectione. Preclarus dies qui tam anaufragio liberavit dicente domino: Congregetur aqua deinde est et congregata est. Et frequenter dicatur congregetur plures et non congregetur. Non mediocris pudor fecit ut hodie plebs convenire tibi ne quo die congregata est aqua in congregatione una eo die plures nequaquam congregatus in ecclesia domini videretur. Nec hoc solum obediencia aque exemplum habemus. Nam et alibi scriptum est: Viderunt te aque deus viderunt te aque et timuerunt. Neque eum in se ille non videtur de aquis deinde quam alibi quoque idem propheta ait: Mare vidit et fugit Iordanis conversus est retrorsum. Hoc enim non factum quis ignorat quod ad hebreorum transitum mare fugit quando se unda divisit. Aperuit se mare transivit plures pulverulento vestigio re

deus fugisse fluctus. Denique accedit hoc exemplum aliud. Ingressus est filii Israel per unda que fugerat. Novit ergo aqua et congregari et timere et fugere quando deus precepit.

Et infra capitulo 4. Congregata est omni laci et ex omni fovea ut nemo fodeat foveam fratri suo in qua ipse madat, sed omnes se invicem foveant, et qui unum corpus diversa se membra sustentent, quos non moras tantus et avidi stene quorumque mentem emolliant ad amores. Est concentus ecclesie, est consonantia dei laudes psalmi vox et pia vita delectet. Et inbus non purpurea philippi peristromata non aulea preciosa spectare voluptati sit, sed hanc pulcherrimam mundi fabricam, hanc distanciam inter se elementorum copulam celum sicut cortinam extensum ut inhabitantes in hoc mundo tegat, terram adoperandum datam, diffusum aerem, clausa maria, prophetas huius diei operaciones organum in domini modulamine resultat oraculi et de spiritibus operitur templum istud sacrum trinitatis, sanctitatis domicilium, ecclesia scilicet in qua refulgendo aula celestia de quibus dictum est: Dilata loca tabernaculorum tuorum et aulearum tuorum, fige portas longiores, fac funiculos tuos et paxillos tuos confirma, adhuc in dextram et sinistram extendes et semen tuum gentes hereditate possidebit et civitates desertas inhabitabis. Hec ergo aulea quibus attulit bonam vitam peccata tegit, culpam obnumbrat. Hec est ecclesia que super maria fundata est et super flumina preparata. Super vos enim firmata est et preparata, qui sicut flumina puro secta mundi fonte decurritis, de quibus dictum est: Elevaverunt flumina domine, elevaverunt vocem suam a vocibus aquarum multarum. Et additur: Mirabiles elaciones maris, mirabilis in excelsis dominus. Bona flumina hausistis enim ex illo perhenni et pleno fonte quo fluxistis, qui ait vobis: Qui credit in me sicut scriptura dicit flumina de ventre eius fluent aque vive. Hoc autem dicebat de spiritu quem incipiebant accipere qui credituri erant in eum.

Diffusius aquarum congregationem ex omni loco adidem provitur declarat ibidem capitulo 4.

Hanc interim aquam et unam congregacionem domini unam etiam novimus. Congregata est quedam e aqua ex omni valle ex omni palude ex omni lacu. Vallis est generalitas quia deus montium est et non vallium. Denique in ecclesia exultacio est, in heresi et gentilitate fletus et meror. Disposuit in convalle fletus. Ex omni ergo valle congregatus est populus catholicus. Nam non multe congregationes sunt, sed una est congregacio, una ecclesia. Dictum est et hic: Congregetur aqua ex omni valle. Et factum est congregatio spiritualis factus unus populus ex hereticis et gentibus. Impleta est ecclesia.

Eadem aqua diversificatur in colore, in sapore, in virtute et omni qualitate tam locorum quam hiis similium situ. Ambrosius in eiusdem examerone capitulo 21.

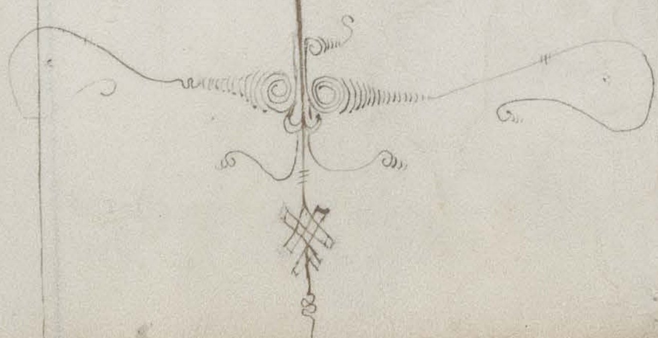
Una nempe atque eadem est aqua et in diversas plerumque sese mutat species. Aut inter arenas flava aut inter florulenta discolor aut inter lilia fulgencior aut inter rosas rutilancior aut in gramine liquidior aut in palude turpidior aut in fonte perspicacior aut in mari obscurior ac superiorum locorum quibus influit colore decurrit. Rigorem quoque pari ratione commutat ut inter vaporancia ferveat, inter umbrosa frigescat, sole repercussa canescat, imbribus irrigata glaciali horrore canescat. Eructatum sapor eius ipse quantum est: nunc asperior, nunc amarior, nunc vehemencior, nunc austerior, nunc dulcior, pro specierum quibus infusa fuerit qualitate variatur, a speciebus interioribus fructus corporis cortice nucis foliis que cortices a maior sit absinthio, in vino vehemencior, austerior aliis, quassat veneno, melle dulcescit. Si vero ei senciscus terebinti quoque fructus vel nucis mitior in fecatur in olei mollem naturam fatale tus funditur. Cum sit autem aqua omnium virgultorum diversos singulis usus ministrat. Radices alat vel imbribus fusa descendet, discretas det omnibus vires radicem impinguet, candidem producit ramos diffundit, folia virescere facit, fructum alit semina pomorum augere consuevit. Ergo cum eadem sit omnium nutrix, alia arborum genera tristiores ferunt fructos, alia dulciores, alia tardos, alia primativos. Ipse quoque in mense discrepant suavitates, alia suavitas in vinea, alia in olea, alia in ficu, alia in ceresarea, alia in ficu, discreta in malo, dispar in dactilo. Tactus ipse aque alibi lenis alibi asperior plerumque pinguior est. Pondere quoque distat frequenter

ut spem Nam plisq3 locis gravior plisq3
levior estimatur | vel varietas non ppe alu
Aquarum copia | na sz aclina prudentia
pcedit · li° iiij eiusdem ca° xxiiij
Idem quoq3 nonnulli z docti z xpiani alle
gavit lune exortu sole inmutari Ozsi id
inmutacoms lunaris queda sicut molestia
adomces eius ortus itexcet nubibus celu
pluvie fundentur Denq3 cu ante di
e cet fimo depluuia que fore utilis di
cetur · aut quidd Ecce neomenia dabit
cam Et quis cupidi cernimus ymbrium
tu eiusmodi assertiones veras ee volebam
Denq3 delectati sumus q nullus ym
effusus est donec patribus certa datis
manifestaret non deiniens lune eid
spatium ee sz depudenciaz ima sal
De aqua distinguitur · li · ij · natois
de abraham ca° x · | uditur · quia aut
Aqua ipa in ta di | mare est aut flum
aublatus Nam fontes z putei puata
sunt negotia nequaq digna dione ge
nerali z pu ca putei latent · fontes alijs
originem prant | z ali loquitur li° v · ex
De aqua bapti | ameron · ca° xx ·
Plus nos qm innimicis data est in aqua
remissio peccatorum | dicendo non effer
li° de patriarch ca° x° | vestas ut aqua
Ad pogenitu ruben | pecm statuit qui
a aqua mundare magis delicta intestis
mas ab omi solet maiorid fervore vino
In sermone iij · de scaramentis ad ne | tare
ophitos | legisti pducant aque aiana
De aquis | a z nata sunt aiantia Illa q
dem in pri° creatae sz tibi reservatu est ut
aqua te regnaret ad gratiam · sicut alia ge
neravit ad vitam Imitare illu piscem
qui minorem quidem adeptus gratiam tu
t dz ee miraculo In mari est z sup undis
est in mari est z sup fluctus natat In ma
ri tempestas furit stridunt procelle sed
piscis natat non demergitur quia natare
consuevit · ergo tibi seculum hoc mare e ht diu
sos fluctus undas graves · sevas tempes
tates · z tu esto piscis ne sclm undare de
In comento sr lucam li x · ca vj · | merat
De aqua quid loqr supra qua an ipos
mundi natales sedis ut legis spus ferebat
O aqua que humano aspsu sanguine
ut pinaculo lavacro figura pcedet orbe
terrarum lavisti O aqua q sacramentum xpi esse
meruisti que lavas omia nec lavaris

Tu mar pa tu coples psta mistia atcepi
cipium mte fums vel pocius tu facis ut si
nem nesciamus Pte fetor tabide carnis
aboletur z pernicia si tu mista asppd sale
in militam suavis ccitatem Pte arentibus
dulcis ad gram salutaris ad vitam sua
vis ad voluptatem potius infunditur
Tu nomen pphis z aplis tu nome salua
tori dedisti Illi nubes celi · illi sal mundi il
le est fons vite que montibus pfusa non
claudens que scopulis illisa non frangeris
que terris infusa non deficis sz incrementis pa
timens velis aut spm inclusa vitalem
malas · aut fructu fertilem pstas · aut ri
gatum supfusa ad commodo subministras
ne siccitatis exanimata vitalibus solem
nes negetur tra pventus Omniu elementoz
suba Cecinit aer mare terra te videmnt
te pphito pcussa tactu ut sitientium riga
res corda pplorum · Vomuit peter te cu
de latere salvatoris erupes pcussores in
derunt z credidunt Et io regnacioms
nre dcaibus es ima testibus Tres em
testes sunt aqua sanguis z spus · aqua ad
lavacrum sanguis ad pcium spus ad ivnez
In sermone qui intitula de elyna z sa
maritana muliere qui incipit redemet
nra dilecto | Sicut aqua extinguit igne
Ait pphta | rct Sepe quidem videmus
fr ut aqua effusa flamarum restingat
incendia z econtrario intdum videmus
q immensi ignium globi aquarum fluenta
consumant z veluti ab aquis accepta ve
hementius redivivis ardoribus quales
cat ita ut videatur aqua non extinxisse
incendia sz auxisse · Vere nam e illa aq
que consumit flamas nec ipa consumitur
Illa est puto que in lavacro de xpi fon
te pfluens non consumitur ardoribus sz
vehementer consumit incendia q dm p baptis
mum insidiciunt z ipa in hominibus i carna
ri restringit ardorem · Vivit plane in hoibus
sicut ait dns · aqua aut qua dabo ei fiet
in eo fons aque s · in v · in e · Vivum in mo
dum aqua xpi una eadem q3 operatione
z vivificat z extinguit · vivificat ei aias
delicta restringit has lavacri sui refrigeri
o repat · illa criminis sui unda consumit
z q ad maiorem baptismatis ptinet graz
apud suos mistium celebratur z apud inse
ros iehenna restringitur · hic fluunt aque
z illic tempestat incendium hic in fonte

homo igitur et illic de captivo liberatur
¶ Induatur figura de hac aqua in sermone
de sancto helyseo qui in apparatu forsi-
tan videtur | seus pg assm sui veniret
Cum eadem civ | iericho rogatus a civibus
ut in eadem consisteret civitate dixerunt ad
illum commoratio oppidi bona est sed aqua
mare et steriles sunt. Qui precepit sibi dare
vas fictile et condito in eo sale venienus
ad exitus aquarum proicit in aquas dicens
hec dicit dominus sanavi aquas istas non exit
ex eis mors neque sterilis. Et sanate sunt aque
usque in hunc diem. Videte ergo helysei quanta
sit in ista cura precum in civitate hospita-
litas filiorum est magna fecunditas dum
enim sterilitatem aufert aquarum suavitatem
sor largitur hedum. Non enim hoc facto
unum helyseus sanavit hominem aut
unam domum prestitit medicinam sed totius
civitatis populum reparavit. Si enim tardius
hoc fecisset in tuemente sterilitate senescen-
tibus cunctis civibus sine habitatore rema-
neret. Igitur helyseus dum curavit aquas
curavit et plebem et dum fontem benedixit
undarum fonte quedam indulsit anima-
rum. Nam sicut sterilitatem eius decoctis tre-
ueis aqua sana aqua pressit. Non enim
sola tamen fluenta benedixit helizeus que
fontium iam cum ore tenebant. Sed et illa que
fundo terre solo adhuc indiscreta pau-
latim erant in posterum defluxura. Unde
ait scriptura ad hoc exitus aquarum benedix-
isse helyseum ut stillatam aquam prius sterilita-
tio suscipet quam sinus fontis includeret. Igitur
quem dixit apostolus paulus hec in figuram
contingebant illis. Videamus ipsa figura quid
habeat veritatis hoc est aquilamque consistit ista civi-
tas que sterilitate laborat vel quid sibi ve-
lit vas fictile quid etiam ut aspersi sales
afferunt suavitatem legimus in eodem
apostolo dictum est de ecclesia. Letare sterilis que non
paris erumpe et exclama que non parturis. Ecclesia
est ergo ista sterilis civitas que in aductu christi
aquarum id hoc est sacrilegio gentilium po-
pulorum sterilitatem sustinebat. Deo filios
procreare non potuit at ubi venit christus
velut vas fictile assumens corpus humanum
sanavit aquarum vitia hoc est restauravit po-
pulorum sacrilegia statim ecclesia que erat sterilis
cepit esse fecunda. Unde et apostolus dicit letare
sterilis et resecta plebs enim filios ecclesia que erat ste-
rilis procreavit quam synagoga fecunda sustu-

pit. Ipsi autem sales que sunt qui attulerunt
medicinam sacrale cognoscemus. Dicit dominus
ad apostolos suos. Vos estis sal terre. Ergo si apostoli
salibus comparati sunt voce figura complet. Ut
tunc effusi de vasculo salis condierunt aquas
itarum nunc missi a salvatore apostoli populos con-
diunt universos ut ablata sterilitate vitiorum
plebem incipiat confirmare virtutum | de spiritu
¶ Causa huius aque solvit quoniam | sancto
et primo de spiritu sancto ca. vii. in primo | tiramus
Sunt plerique qui eo quod in aqua baptizamur | et spiritu
non putent aque et spiritus distare natura nec ad-
vertunt quia in illo aquarum sepelimus elemento
ut renovati per spiritum resurgamus. In aqua
enim ymago mortis in spiritu pignus est vite
ut per aquam moriatur corpus peccati quod quasi
quodam tumulo corpus includit et per virtutem
spiritus renovemur a morte peccati. Et ideo hi tres
testes unum sunt. Sicut enim iohannes dixit aqua
sanguis et spiritus unum in misterio non in natura
aqua igitur testis est sepulture et sanguinis
testis est mortis spiritus testis est vite. Si igitur
ergo in aqua gratia non operatur aque sed ex presentia
a est spiritus sancti. Nunc quia in aqua vivimus
sicut in spiritu. Nam ipso vivimus et ipse est pignus
hereditatis nostre quia in spiritu signamur sicut
et apostolus scribens ad ephesios ait sancto quo
spiritu signati sumus non natura sed a deo spiritu est
qui unxit nos deus et qui signavit nos
et dedit pignus spiritum in cordibus nostris. Si igitur
ergo spiritui a deo sumus sicut ergo cum in christo
morimur ut renascamur ita etiam spiritu
signamur ut splendorem atque ymaginem
eius et gratiam tenere possimus. Quod est utique
spirituale signaculum. Nam etsi spiritu sig-
nemur in corpore veritate tamen in corde signe-
mur ut spiritus sanctus exprimat in nobis ymagi-
nis celestis effigiem | quo baptizatus est
¶ De aqua ubi baptismum | dicit sanctus de pericardio
Lavabit in aqua in vino stolam suam | caput vi
bona stola est caro christi qui operuit omnium peccata
omnium delicta suscepit omnium texit errores.
Bona stola que universos induit veste io-
cunditatis. Lavit hanc stolam in vino quando
tu baptizaretur in iordane descendit spiritus
sanctus sicut columba et mansit super eum
In quo signatur complenitudo spiritus sancti in-
dividua in eo fuit non recessit. Unde et evan-
gelista ait christus plenus spiritu sancto dominus ihesus
regressus est a iordane. Lavit ergo ihesus sto-
lam suam non ut suam que non erat sed ut
nostram que erat sordidam ablueret. Denique ad

didit et in sanguinem uve sue anabolim
suum. hoc est in passione corporis sui diluit ge
tes suo sanguine et enim ubi anabolum
tegentes sunt sicut scriptum est. Uno ergo
dicat dominus. non eos omnes induam sicut vesti
mentum Et alibi sicut amictum muta
bis eos et mutabuntur. Non ergo sanguine
proprio sua peccata que non erant sed nostra quam secu
ius delicta mundavit Et bene unde dixit. Et
sicut uva pependit in ligno ipse est vitis.
ipse uva vitis ligno adherens. uva quia lan
cea militis apertum latus emisit aquam et
sanguinem Sic enim dixit Iohannes qui aspe
xit de eo aqua et sanguis aqua ad lava
crum sanguis ad precium aqua nos abluit sang
uis nos redemit | sed in antecedentibus de gratia de

De aqua baptismali | ontra .v. pertractans
illud iohannis xiii misit aquam in pelvim et
Hoc inquam divinum misterium est quod eam qui
lavit requirit Non est ergo simplex
aqua celestis misterii per quod consequimur
ut partem cum christo habere mereamur Est et que
dam aqua quam mittamus in pelvim anime
nostre aqua de vellere et libro iudicum aqua de libro
psalmorum aqua est ros celestis oraculi
Veniat ergo domine ihesu hec aqua in animam
meam in carnem meam ut huius humore
pluvie nostre qualles mentium atque inti
mi cordis arva virescant. Veniat in me
stillicidia tua gratiam in mortalitatis corrup
tiva Dilue gressus mentis mee ne iterum
peccent Dilue animi mei calcaneum ut pos
sint abolere maledictum ne morsus serpentis
in interiore pede sentiam sed sicut ipse dixisti sequen
tibus te serpentes et scorpiones illeso possi
calcare vestigio Redemisti mundum redi
me unius animam peccatoris. hec specialis tue
prerogativa pietatis qua totum in singulis
redemisti. helyas admirandus missus in vidua
est. heliseus mundavit unum. tu nos domine
ihesu hos hos mille mundasti. quantos in orbe
roma quantos alexandrie. quantos anthio
chie. quantos constantinopoli Nam etiam constan
tinopolis iam dei verbum recepit et evidentia
meruit tui documenta iudicii et cum diu
venena arrianorum sinu foveret intestinis ho
stibus bellis finitimis inquieta immuros
armis circumpugnabat. aqua est ros celestis
oraculi que ut veniat in animam et carne
nostram domino deprecandus est ut huius humo
re pluvie qualles mentium nostrarum atque intimi
cordis arva virescant. Veniat in nobis stil
licidia divina gratiam et immortalitatem corrupti
va possint diluere mentis nostre gressus ut non
peccemus abluere maledictum ne morsus ser
pentis in interiore pede sentiamus sed sicut
ipse dominus dixit sequentibus se serpentes et
scorpiones illeso possimus calcare vestigio

Ali. ii. De apologia david. capitulum xiiii.

Veni domine ihesu et aperi nobis fontes tuos
ut bibamus de aqua quam qui bibit non sitiet
in eternum vel si de fonte adhuc tuo haurire
non possimus. dignare concedere ut de puteo
saltem haurire possimus. unde potius samarita
ni illi dubitanti adhuc mulieri pollicens
Et tu quidem de fonte omnibus pollicens
sed dubitantibus ut illi samaritane adhuc
altus est puteus bibamus et nos aquam ce
lestium scaturiginum et quia ad fontem tuum me
ruimus pervenire liceat nobis ymaginem
saltem misteriorum videre celestium | . viii.

Item super beati immaculati littera xviii. exitus | sicut illud
exitus aquarum deduxerunt oculi mei. vel illud
de aqua lacrimarum sic | genitas expressit dominus
Ingreditur affectum primum | quod aquarum decursus
oculi sui vidissent sive quia peccatores tamquam
meatus undantium fluctuum ita exube
rantium lacrimarum sequendum ductus effudit
et fletus magnum gemitum quodam et iugi
profluvio sive quod ipsi descenderunt oculi hic enim
hoc intensissima doloris ut cum lacrimis oculi
quodammodo ipsi videantur descendere eo quod tota
vis lacrimarum sit ut putent oculi in fletu
resolvi et in lacrimas effundi Oculi ergo ipsorum
tamquam videantur descendisse aquarum
quo verbo impetu deplorationis vehementis
expressius declaratur. sicut illud quod in canticis
scriptum est fons ortorum puteus aque vive
et impetus descendens a libano. hic impetus
etiam deduxit a libano. hoc impetu deluit
peccata hoc impetu primi fontis et spiritus sancti
affluit a libano sponsa et a principio fidei tue
sunt a seculo et per tu sumpsit ad regnum. Aliud
fons alius puteus perpetui nostro gratia spiritualis
alius clausus fons signatus alius ortorum
fons qui in ecclesie dote numeratur. alius
impetus descendens a libano et magnus
impetus qui numquam deficit Non enim de
ficiet de petra ubera neque nix a libano
neque aqua que fertur valido vento impu
rum descendit impetus a libano qui col
lectis in unum apostolis et pluribus credentibus
plenus factus est subito de celo sonus tamquam
in magna spiritus fluxus feretur et repleti sunt

omnes spiritu sancto diuisitatem donante
singularum bonus impetus qui ledere
nesciat nouit implere. Si quis hoc igitur
impetu superuenientis e celo gratie interne
veri descendat etiam ipse oculis in decursus
aquarum. Etenim huic primo impetu sedent
illi membra. Descendit oculis suis in hos
ductus aquarum que lacrimis irrigant in e
wangelio domini pedes et eo fidei sue precio
emit anime sue et corporis sanitatem iam
non sanguinis profluuia sed concupiscentialis. Desce
dit ergo dauid propheta eo de pectu gratiam retulit.
Descendit in aquarum ductus transiuit eos
et possumus dicere transcendit eos et supergressus
sed minuitur vis eloquii quoniam maior
affluencie descendentis quam ascendentis exp
rimitur. Video quod decursu verba huic impe
tu sunt sermo propheticus non amittit licet
usus ipse scriptorum sensui fluere maiore decu
re consueuerit diuerse hoc et sepe signauit
et propheta modum incrementa semper assumpsit.
Dixit enim primo lauabo per singulas noctes
lectum meum lacrimis stratum meum rigabo.
Dixit iterum fuit michi lacrime mee panes.
Dixit etiam et potum meum cum fletu miscebam.
Hic addidit dicens decursus aquarum descen
derunt oculi mei. Hoc secutus iheremias hebreus
ab affectu doloris expressit uim oculi descen
dentis imitatus sic enim hebreus. Defecerunt
in lacrimis oculi mei. oculi mei caligauerunt.
Tamquam descendunt oculi qui deficiunt in
lacrimis. Et alibi oculus meus absortus.
Sed plus est aquas lacrimis vincere quam o
culum absorberi fletibus. Et alibi idem
ieremias exclamauit. Cor eorum ad dominum
filie muri syon deducite torrentes fluenter
lacrimas die ac nocte. Noli dare requiem.
Non sileat pupilla oculi tui. Oculi igitur
qui torrentes deducunt lacrimis sinubus ipsi
ductus aquarum descendunt hec cumu
lant ut faciant eos suis augentis fletibus
impetu exundare torrentium. misterium i | taliter inser

De aqua sacramentali que
more quod de sacramentis ad neophitos.
Require supra circa altare in commento sup
positam li. x. ca.

Aduertamus quam licet | tionis enim fuit non mor
talis sic qualitas si
milis dissimilis cum gratia. Nam utique post
mortem sanguis in ceteris corporibus congelascit
ex illo autem incorrupto licet corpore sed de
functo omni vita manabat aqua enim et sangu
is exiuit. Illa que deluat iste qui redi

mat. Bibimus ergo precium nostrum et bibendo re

De aqua miraculi que conuersa est in vinum in nuptiis in sermone
de epyphania Maximi.

Exultandum nobis est. mus ergo quod signum operatus sit
Require. ut diuinitatem populis suam declaret.
Dicitur hic primum fecisse miraculum ut aquam
mutaret in vinum. Magnum plane signum
et ad dei credendam sufficiens maiestatem.
Cuius enim non mutetur in aliud quam erat
eius esse creata. Nemo enim potest mutare na
turam nisi qui dominus est nature. Credendum est
iam ex hoc mortalem hominem in immortalem
posse conuerti quando uilis substantia in preciosam est
conuersa substantiam. Nolo enim auditor nomina
tim perspicias vini et aque. Sed si uis poten
tiam comprobare virtutem rerum aspice.
Facto enim hoc altius nescio quid demon
stratur. Nam cum dominus aquam vertit in vinum
non tam hoc operatur ne discumbentibus desit
ebrietas sed ut credentibus fiat eternitas.
Siquidem propterea in mundum uenit christus
non ut conuiuarum cellaria pararet sed ut salu
ti hominum prouideret. Nec ut ydrias bonis odo
ribus impleret sed ut animas gratia spiritus uiri
taret. ergo cum ex illa uili aqua vinum opti
uoluit gustare conuiuas magis uoluit
ex hoc uili carne verbum celestis sapientiam gu
stare credentes. Nam hoc signum totum ue
ce resurrectionis misterium continet. aqua enim
vilis pallida et frigida in vinum versa fit pre
ciosum rubeum uel igneum. hoc significat hominis
substantiam mortalem condicione uile inbecilli
tatem pallente mortalem in ignem in glo
riam commutandam que eternitate pre
ciosa immortalitatis colorata spiritu igneata.
Hoc igitur dignum est credere dominum operari
uoluisse ut per hoc creaturis signum futurum dica
tur a sapientibus celeste misterium intelligatur.
Nam si mirabile est utique que defecerant
quantum uina suppleuisse quanto est mirabilius
uitam que est exhausta hominibus reparas
se. Et si gloriosum est aquam in vinum muta
re quanto est gloriosius peccata in iusticias co
nuertere et mores potius temperare quam po
cula audeo dicere illas ydrias non solum
illi conuiuio sed vniuerso mundo preciosam iam
ministrare substanciam. nisi quod nobis melius
ministrant. Constat enim ex ipsis uasculis
illos hausisse ebrietatem nos haurire
iusticias. Illos percepisse vini poculum nos
talitatem salutaris accipere et diapharie

apud illos ptu͂isse q̄ bibant apud nos
non pmanere q̄ sumpsimus | Idem dici qui

Item in sermone in eius | incipit Anime
sitas uiri fres sciores pdicacoibus me

Animit satas fres sciores pdicacoib
nre qua discipulos btos descpsimus vnico
viso miraculo hoc est aqua in vinum a salua
tore in cum ptinus credidisse ita eni ait e
wangelista de domino Et manifestauit glo
riam suam et crediderunt in eum discipuli eius
sim non solo tamen scriptum est ut illorum subq
bus sim est fidei gloria monstraretur Sed
et pp nos qui eodem deuocionis exemplo
credulitatis gloria puocarem xpus eni
q̄ operatus est non illis tamen operatus est qui
hebat presentes sed et nobis pgeniem secuturis vel
licet maiores nri tempore nos precedunt tamen
signo gra non preueniunt Eque eni illis ex
hibita est preciar in mirabilibus virtus
eadem est eciam nobis lrarum conseruata
thezauro ut nobis pstaret pagina q̄
illis exercebat historia ymo nobis ex
retur quodq nobis insinuate scripturarum
speculo dictaretur et potencia dni quia
illi carnalibus oculis cernebant nos spuali
lumine videmus | quia in sancta epyphania
Et in eodem sermo | exultamus videntes
Certo fratres | miracula saluatoris de
bemus facere q̄ illius temporis discipuli fece
runt tunc Certe aut dixi vidisse nos mo
q̄ olim gestum est videmus plane videmus
quz cottidie Ea eni sunt dni mirabilia ut non
antiquitate pereant sed gra qualescant
non obliuione sepeliantur sed virtutibus
innouentur apud eni omnipotenciam
dei nichil est abolitum nichil preteritum sed p
sui magnitudine omnia illi in principio sunt
totum illi tempus est hodie Vnde et sanctus
propheta dicit Mille anni ante oculos tuos tamquam
vna dies est Si omne seculorum tempus e vna
dies dno eadem die q̄ mirabilia saluator
prioribus operatus est operatur et nobis e Vidi
mus ergo nos sicut maiores nri mirabilia dni
nri pari ea cum illis stupore suspeximus
Gustauimus et nos sicut et illi de ipsis ydri
is Siquidem illi de hys poculum vini
biberunt nos calicem salutis sumpsimus
Debemus ergo viso signo dni facere q̄ in
fecere priores Si eni eadem in nobis di
uinitatis refulsit gra eadem et fidei a
pud nos esse debet deuocio Dicit eni e
wangelista de dno hoc miraculo perfecto

Et manifestauit gloriam suam et crediderunt
in eum discipuli sui Credere ergo debemus sic
ut discipuli crediderunt Dicit aut et augustinus
et nos xpiani sumus et credimus et dnm salua
torem sed credere opus est ope non sermone
non lingwa sed corde ne et nobis dicatur pl
ebs hec me labiis honorat cor aut longe eo
rum est a me | pertractat in sermone viii eius

Item idem alibi | Idem dici qui incipit Et

Ad omnes vos pdicacionem nam fres in de
sca epyphanie pueinsse credo et ad vos p
cipue cathecuminos in qua descpsimus tunc
non nullis asserentibus aquam in vinum
fuisse quasdam pluribus aut testantibus ista
die in iordane dnm baptizatum Sed licet
ad vtrisque aliquid sim esse credatur Ego tamen
vtrumque factum esse confirmo et aliud signum de a
lio continet vtrumque eni factum est Nam cum
baptizatus est dns et mistici lauacri insti
tuit et humanum genus id vile aque in eciam
sbam diuinitatis sapore conuertit similiter et tunc ydri
as plenas liquore fonan se vertit in vinum
vtrumque operatus est et speciem magis naturam mu
tans pstituit et demonstrauit corpora hom
per lauacrum spus sci spirituale replenda esse sbam
Quod alibi ipse dns manifestius declarat
dicens in utres nouos vinum esse condendum
In nouitate eni utriusque lauacri plenitas spus
sancti gra significatur in vino igitur
nos cathecuminos diligencius oportuit hec
audisse quibus magis est necessarium ut sensus
vester qui ignorancia trinitatis ut aqua
nunc friget agnicione mistica incalescat
ut vinum et amiar uirarum liquor vilis et tenu
is in preciosam et fortem graciam transfundatur
ut vinum vite sapiamus q̄ bonum est et dole
amus q̄ suaue est et possimus dicere id apli
qui xpi bonus odor sumus deo Cathecuminus
enim prius q̄ baptizetur sicut aqua iacet fri
get et pallet fidelis aut sicut vinum fortis
est et rubeus est Cathecuminus inquam sicut
aqua nullius saporis nullius odoris nullius
est precii nec sufficiens ad usum nec delectabilis
ad refficiendum nec tollerabilis ad suauendum
Nam sicut aqua cum seruatur diucius in
vasculis vsa necessariorum ipa putrescit et fe
tet ita et cathecuminus Cum diucius cathecu
minus permanet in vasculis quasi sus intra seipsum
uilescit et depit ait eni dns nisi quis rena
tus fuit ex aqua et spiritu sancto non intrabit
regnum celorum Certe aut non intrat in regnum
necessario permanet in inferno Iste aut vino c

pacior fidelis. sicut enim excitatum rutilat
sub die omnibus rebus vetustate depulsa solum vinum
proficit vetustate. ita et ex omni genere hominum cunc-
tis antiquitate pereuntibus solus christianus pro-
ficit vetustate. Et sicut vinum in diebus singulis
asperitatem suam decoquens saporis dulce-
dinem odoris suavitatem acquirit ita et
christianus successu temporis delictorum suorum aspe-
ritatem decoquens sapienciam sibi divinitatis
benivolenciam trinitatis acquirit. ergo in hac
sollempnitatis die baptizatus est dominus. Videte quod bene
ordinavit ut et in natali suo sicut natus
et in epyphania renatus | hominis quod dei
Super aquam incessit in mari ta | vim in sermone

De elemosinis et muliere samaritana qui incipit sic

Dicit scriptura divina sicut aqua extinguit
ignem ita elemosina extinguit peccatum.
Magna plane et cunctis ambienda medicina que
hominibus iam pene mortuis et peccatorum suo-
rum ardore arentibus remedium quoddam beneficium
polliceatur ut inveniente elemosina sic-
ut aqua inter mortuos sitis refrigerium ares-
centibus infundatur. hoc est ut miseri
homines qui in mortem peccatis aruerunt
ad vitam elemosinis reviviscant. Sicut enim
illis vivus fons salutis quibus avaricia
fuerat mortis incendium ut flammas quas
sibi peccando incendant largiendo restin-
guat atque in aliorum gratiam qui pecuniam qui-
dam dedat ut adulterium perpetraret nunc pecu-
niam eroget ut adulter esse iam desinat
et emat sibi quodammodo innocenciam
qui sibi emerat aliquando peccatum. Dicit enim dominus
ad discipulos suos. Date elemosinam et ecce omnia
munda sunt vobis. Christianus ergo pollutus
criminibus multis commissis [illegible]. Si elemo-
sinam feceris innocens esse cepisti. abstergit
enim elemosina quod avaricia polluebat et
maculam quam res alienas diripiendo
contraxeras erogando purificas. Vide ergo
que sit nunc gracia que una re sola gratia
virtus auctorum est redempcio delicto-
rum. Videamus namque in operacionem ipsius
diem sive ut intelligamus cuius rei elemosina
comparatur ait enim sicut aqua extinguit i-
gnem ita elemosina extinguit peccatum. Aqua i-
gitur nunc comparatur. Et aquam invenio de fon-
te procedere. Natura michi est nunc fontem
querere. Invenio plane fontem nunc. Ipse
est enim nunc fons de quo dicit propheta. Quoniam
aput te est fons vite et in lumine tuo vi-
debimus lumen. Ipse inquam est fons

qui in ewangelio a samaritana mulie-
re sicut legimus nuper audivimus aquam postu-
lat sed peccata condonat aquam putei repetit
sed fontem vite perhennis indulget. ait ei
omnis qui bibit ex hac aqua siciet iterum
qui autem bibit ex aqua quam ego dabo illi
non siciet in eternum. aquam ergo salvator
a muliere postulat et sitire se simulat ut
sicientibus eternam vitam largiatur.
Neque enim poterat sitire neque in quo est
aqua viva poterat sitire undam terrene
fecis haurire. Siciebat ergo christus. Siciebat
plane non potum hominis sed salutem. Siciebat
non aquam mundi sed redempcionem generis
humani. Mirum ergo in modo dominus fons super
puteum sedens nunc ibidem fluenta produ-
cit et mulierem sexto non viro sed adultero for-
nicantem unius ineatus unda purificat.
Novo etiam ammiracionis genere mulier
que ad puteum samarie meretrix advenerat
a christi fonte casta regreditur et que peccatrix
venerat pudiciciam reportavit. Beata
etiam indicante domino sua peccata cognos-
cens confitetur christum annunciat salvato-
rem et relinquens vasculum aque ad civitatem
non refert ydriam sed gratiam. Vacua quidem
videtur oculis omnium sed plena virtutum sanctitate
plena inquam rediit quia que peccatrix
advenerat revertitur predicatrix et que ydrie
vasculum amiserat ad plenitudinem repor-
tavit in isto civitati sue misericordie dei
mercedem. Et si enim aquam civibus non in-
tulit sed fontem salutis invexit. Sancti-
ficata ergo per fidem christi mulier domum
redit. De hac igitur dixisse prophetam pu-
to cuiusmodi est via mulieris meretricis
que cum se ablueret nichil dicit se fecisse pec-
catum que peccata quasi fonte abluebat sal-
vatoris delictorum vicia non meminit
virtutem predicacionis assumit et viva aqua
abstergens maculas suas ab ewangeliza-
do non consciencia peccati retrahitur sed fidei ca-
lore compellitur. Nichil enim quodammodo
se dicit fecisse pravitatis dum sit
nuncia pietatis et oblivione abnegat im-
pudiciciam dum devocione predicat cas-
titatem. Hec enim virtus christi domini est ut
quamvis peccator qui eius unda se laverit
denuo in virginem reparatus non memi-
nit ante quod fecerit et rediviva nativitate
infancie innocenciam proferat iniventu-
tis scelera non agnoscat. Sicut virgo

Ap

Acr

side x qui fuat adule' corrupcōe pcti

De aqua contradictionis quod significat cogitacionum compugnanciam in tractatu sup ps xlv exponendo titulum ps

Contradictionis

Probaui te apud aquam contra Est enim quedam in tribulacionibus intima pectoris seua tempestas cum sunt foris pugne intus timores Est aqua contradictionis cum velud quodam amarissimi estu fluctu aut mee cogitaciones nec ulla in profundo mentis diffinicōe stabilitate placidantur et tempestas in abscondito tunc aqua contradictionis que solo potest xpi sermone sedari quo peccata nobis nostra dimittit sicut ipse dignatus est dicens Iam uos mundi estis propter sermonem quem locutus sum uobis loquere domine ihesu verbum tuum medicina est verbum tuum lumen est verbum tuum mee colluuionis ablucio est verbum tuum fons est tu loquens et aliquis sanatur Et qui de abscondito tempestatis et de aqua contradictionis ductus est sermo omnia nobis factum est dei verbum Caro factum est ut carnem sanaret aqua factum est ut aque contradictionis sua gracia temperaret et amaritudines impietatis auferret Denique scriptum est aqua alta verbum in corde viri alibi verbum alibi iterum consilium ibi enim bonum consilium ubi bonum est dei verbum Et ideo tibi lex dicat attende tibi ne fiat tibi verbum malum in corde tuo et dicat ihesus Quid cogitatis mala in cordibus vestris Misit enim deus verbum suum ut sanaret hominem cor

Et quia per aquam potest significari cor

Vnde

in eodem libro sic Beati immaculati Beati immaculati x

Vsui si quis intus est mundatus et extra uiam omnium mundasti Ut si aqua turbida fluat frustra lacum putes esse mundum Si fons profluat temulentus receptacula eius esse nichil prodest Tu in fonte sit vicium ipse tibi ante purgandus est ut fluat omne quod purum est cor tuum cogitacionum tuarum est scaturigo In illo fonte uel turbida aqua impuritatis euomitur uel sincera pietatis unda prorumpit Dilatasti cor et mundandum diste quemadmodum mundes Animaduerte hunc fontem iustificacio lecta hec est confessio peccatorum Denique publicanus ille qui peccata propria fatebatur iustificatus magis de templo quam phariseus exiuit qui iactanciam suam et merita phariseus atque innocenciam proferebat Munda ergo aquam tuam illam aquam de qua dictum est aqua alta consilium in corde viri Bona est aqua nam dedit non eam ceno tuo polluas Aperte declinat si puritati simplex si etiam naturalis si nichil habeat sordidum atque terrenum Quod maculare si ea polluat aqua que mundare debebat Sed non est aqua tua que te polluit Ista aqua aliena est Denique tibi dictum est Ab aqua aliena abstine te aliena aqua mentitur et fallit et consuetudinem tue proluet Ideo ait Filij alieni mentiti sunt michi nam si alieni non fuissent utique non fefellissent Nemo ergo glorietur castum se habere cor quemadmodum salomon dixit Sed qui gloriatur de domino glorietur qui sibi sui cor mundum creare dignatus est et immaculatum facere iustificacionibus suis Est enim iustificacione Audisti dicentem Dic iniquitates tuas ut iustificeris Ergo qui iniquitatem dicit iustificatur Et cum autem iustificatur non confunditur quia pudorem peccatorum mactat confessione preuenit

Per aquas intelliguntur boni et mali

sic aliter et aliter in

tractatu sup ps xlv versu

In

aque eius conturbati sunt montes in fortitudine eius Conturbate sunt Non boni aque que sonant atque turbantur et potum prebere non possunt Memores sunt que preuisserunt sicut scriptum est Inter montes pertransibunt aque et potabunt omnes bestie agri suscipient onagri in siti suam Denique ubi legio demoniorum peciit et accepit potestatem ut introiret in porcos et magno impetu se precipitauit in mare et aque iste gregis sui precipitacione turbate sunt alibi quoque idem dauid propheta sic ponit Viderunt te aque deus viderunt te aque et timuerunt hic est bone virtutes que verbi celestis cognicione sunt placide non sonitu et fragore terribiles De malis autem virtutibus quod dicat et conturbati sunt abyssi multitudo sonitus aquarum abissi deum non uident et ideo turbacionibus sunt obnoxie Et exponit quod dicent abissi multitudo sonitus aquarum Nam et bestia illa antixpus ex abysso ascendit ut aduersus heliam atque enoch qui propter testimonium domini ihesu testes sunt redditi preliaretur ut legimus in Iohannis in apocalipsi Cui datum est os loquendi magna aduersus deum plena furoris nequicie et sacrilegij profanare Sonuerunt ergo aque et in mundi specie cum turbarentur Videntes opera in domini salutaris aduentu propinquare sibi iudicium et pertimescentes Sonuerunt et turbate sunt

aque in domini passione Unde dictum est Que
re fremuerunt gentes et populi meditati sunt
inania Et alibi scriptura dicit Periit me
moria eorum cum strepitu. Dyabolus sonu
queit tristius silencio | ul' aqua alta est
Aque alte dicuntur fideles | eccia li x de sta
virginitate usus fiez | dum ihesum synod
audistis hodie dicente | duc in altum et lax
ate recia vestra in capturam. cum non dice
bat in altum petrus cum piscabatur in stagno
Et si mare erat altum non erat altum mare sp
tura nescit Et unde ergo sit altum accipe aqua
alta consilium in corde viri altum cor viri est
ubi nichil vadosum est. Duc ergo in altum
disputacionis tue fideique vernaculum duc
in cor viri hic parabolam uocat ad ecclesiam
pecuniam que secundum matheum simplici uocatur
sermone dicens Venite et faciam vos fieri
piscatores hominum Est et aliud misterium duc
in altum quia cum in arena erat cum in syna
goga erat alta non erat aqua iudee De
nique samaritana et puteum altum putabat di
cens Et puteus altus est. Unde in dare hes
aquam vivam Non ergo ducere in altum poterat
cum cum iudeis credebat qui etiam de puteo
aquam haurire non poterat. Non dicitur
petro duc in altum hoc est duc ad xpistum. altus
enim xpistus de quo dicit ad iohannem Et tu
puer altissimi uocaberis. duc ergo ad xpistum et
bn altum in quo est altitudo diuiciarum
sapientie et sciencie dei. Duc in altum quia altus
super altum custodit et habitat et exaltat. Ubi ergo
alte aque ubi xpistus est hoc est fideles. alte a
que que timent dominum. quales ille viderunt
te aque deus viderunt te aque et timuerunt
apud iudeos aqua alta non erat quia non
erat in corde vim Nec deus ait populus hic la
biis me honorat cor autem eorum longe est a me
In corde amat et xpistus sicut enim fuit yo
nas in corde ceti tribus diebus et tribus no
ctibus sic erit filius hominis hominibus in cor
de terre tribus diebus et tribus noctibus
Aque super firmamentum simili dicuntur sancti
et aque abissi peccatores in tractatu super ps 36
vsu viii | hac terra locus est peccatorum preterit
Et ideo in | terra quo locus peccatorum poterit in
veniri Ergo arbitror quod firmamentum in
ter aquam et aquam deus esse precepit ut auc
toribus aqua ex parte distinctet Et superior a
qua que laudat dominum quieta manet erroris
inferior peccator esset obnoxia Denique illa de
um videt hec non videt Unde super celos est vi

det que in abisso non videt. Unde etiam dictum
est. Viderunt te aque deus et timuerunt et tur
bate sunt abissi et multitudo sonitus aquarum
Merito turbantur abissi super aquas tenebre sunt
deformes Et ideo patrem habere non potuit. Unde roga
uit legio demoniorum ut non in abisso mitterentur
et se cum tumultu precipitavit in fluctus ut porco
rum gregem quem repperit strangularet pecco
res itaque abissus periit ubi talis tenebrarum

Aquila De aquila naturali quo ad eius p
proprietates li v. examerone ca xxxviii

Aquila quoque plurimo sermone usurpatur
quod suos abdicet fetus sed non utrumque verum
unum expulsis duobus quod aliqui sic putaue
runt germanorum alimentorum fastidio Sed id
non arbitror facile esse credendum. Presertim cum
moyses tam testimonium pietatis in pullos su
os huic dederit avi ut diceret Sicut protegit
nidum suum et super pullos suos concupiscit expan
dit alas suas et assumpsit eos et suscepit su
per scapulas suas. dominus solus ducebat eos
Quo ergo expandit alas si occidit alterum. Un
de puto non avaricia nutriendi cum inclementem
sed ex examine iudicandi. Semper enim fertur
probare quos genuit ne gravius sui in te omnes
aves quedam regale vestigium degeneris partus
deformitas decoloret. Itaque asseritur quod pul
los suos radiis solis obiciat atque in aeris
medio pio pullos ungue suspendat ac siquis
repercusso solis lumine intrepidam oculorum
aciem inoffenso intuendi vigore seruauit
is probatur quod veritatem nature obtutus constanci
a demonstravit. Qui vero lumina sua perstricta radi
o solis inflexerit quasi degener et tanto indig
nus parente reicitur nec estimatur educaci
one dignus qui fuit indignus suscepcione
Non ergo eum acerbitate nature sed iudicii integritate
condempnat nec quasi suum abdicat sed quasi alienum
recusat hanc tamen ut quibusdam videtur regalis
avis inclemenciam plebeie avis excusat cle
mencia Avis enim cui fulice nomen est que
grece dicitur fenix susceptum illum sive abdi
catum sive non agnitum aquile pullum cum sua
prole connectit atque in eum insistens sub eodem quo
proprios fetus matris sedulitatis officio et pal
nutrimentorum subministratione pascit et nutrit
Ergo fenix alienos nutrit nos vero nostros im
mici crudelitate proicimus Aquila vero si pro
icit non quasi suum proicit sed quasi degenerem non re
cognoscit Nos quod peius est quos nostros re
cognoscimus abdicamus | multiplici de ca
Aquile comparatur xpistus | in sermone quodam

A

sup illud p̄u. xxx. tria sūt m̄ ipossibi
lia. Sermo in cap̄ mirū satis ē dilectissimi
fratres | in hoc loco xp̄m dn̄m nr̄m debe
Aquila | mus accipe qui p9 venandam
salutem qua docuit humanū genus i vitā
redire posse p9 mortem velut aquila
revolavit ad patrem p̄dam secū ferens x
hominem quem rapuerat de faucibz inimi
ci. Hec est aquila quā ezechiel ppha naz
quadriformā secū et cherubim se vidis
se retulit int' animalia q̄ mistica vehiculū
rotis vincta portabant. vnū animal simile
vitulo aliud leoni tertiū homini quartū aqui
le sicut in apoc̄ Johes se vidisse conscripsit
Primū int' animal simile vituli sc̄m leonis
tertiū hominis et quartū aquile. Sz de hac anima
equaliter alter locus ad tractandū invitabit
Nunc interim qd cepimus explicemus. hec
est aquila de qua scriptū est. sicut aquila te
git nidū suū. et xp̄us etiam et itm̄ inq̄t
i vmbra alarū tuarz sperabo. Et item reno
vabitur sicut aquila iuventus tua. Naz
ut aquila colona et quam vir mdi seper
mig est ne adpetrada sobolem aliud a
liud aliū cubile p quirit et cū p̄mū calidis
ovis maturo ortu fetus erupit incio
ra pullos educet implumes hos q̄ sunt
ferundi solibꝰ opponit ut qui rectū et in
validam coru sto radiorum apulsd aci
em submisit oculorz maturo dampnatur
arbitrio et filiorz consortio separatus deiciat
in terram et sicut avis ista inimica spetū
est quos dū in ac alarū remigio subvec
tando supportat hos obtuso rostro et car
natis q̄ aquibusdam testis pedibus
sunt lacerat ac divellit quos cū devorat
calore suo interio noxiū illud virus ex
tinguit. Ita ergo xp̄us dn̄s vna dilige
ntiam ut aquila nidū suū que abesti
p secucionū alarz suarz defendit vmbracu
lo sic quoqz ex etiam picit in quibz fidei
lumen infirmū est. qui igneam eivulge
horum lucem incessanter aspirantibus intueri f
re no ps̄t et ut aquila serpentes devorat
et eorz venena calore coquit interio ita z
xp̄us dn̄s nr̄ percusso dracone et dyabo
lo lacerato dū humanū sibi corpus assūit
peccatū illud qd hominem tenebat obnox
iū tamq̄ p venenosū virus extinxit. sic
aplus dicit. et de peccato dampnavit peccatū
in carne sua. Et aliter qui cū peccator n̄ esset
p nobis peccatū fecit. ad hoc quoqz moyses
serpentem eneū in heremo suspendit in ligno
qui p̄figuratus erat typus corporis xp̄i ut quicūqz
in eo aspiceret no periret. Corpus enim hominis
p transgressionem iam fuit serpentis effectū
Sic et alibi ipse moyses virgam proiecit in terrā
que in similitudine ē corporata serpentis
que et ipsa ymago erat corporis dn̄i. Quod omn
egiptiorum perversitatem sibi qui tante virtutis
in se typum gerebat absorbuit. hoc ē ergo
qd ait. Vestigia aquile volantis qr et si post
passionem et resurrectionem suam p̄ntibus apl'is
dn̄s nr̄ ascendit ad celum tamen nūqꝫ hominis
tam altus sensus et tantus est ut explica
re possit quo illa tanta maiestas de celo
aut venire dignata fuit aut redire ad celū
hoc solū nobis scire licitat qd aut venit et redit
Nemo enim cognoscere potest quadam verbum in v
gine venit ut repente conceperit ut iam
feliciter fetū p carnis virginalis effunderet
ut hominem deus indueret quem totus mun
dus no pt nec sufficere nec capere. Inde ergo a
it vestigia aquile volantes v̄ ad veni
entis ad terram ac redeuntis ad celos vesti
gia comprehendi enarrarique no posset. Tri
as inquit serpentis sup petram. Dixi iam talia
ā iniquitati nre qd lunosis labens membris
nitidus et volubilis coluber tractatibus
suis vestigiū aliquod impetra quia res ē dura
ū faciat iudiciū cū monstrabimus nec ū
molli scriptura signatur in pulvere. Nunc
ergo videamus quid sit iste serpens aut q
petra in qua serpentis vestigiū n̄ apparet
hanc petram xp̄m dn̄m nrm ambigere
ee no debemus. Sic enim ait aplus. Bibebat
aūt de spirituali sequenti petra. petra aūt erat
xp̄us. Et ipse psalmigraphus. In petra i
quit exaltasti me. Et moyses i cantico deu
teronomii lactavit eos mel ex petra et ole
ū de solida petra. id est qd dulcem data cogis
ēet evangelii suavitatem aut spm scm p
crismatis vnctionem. Et alibi ait. Beatus q
tenet et allidet infantes tuos ad petram
qd in religiosos parricidiū erat si petra ita
significaz xp̄i corporis no lateret. Nemo enim bea
tus in fine est qui infantes suos allidit
ad petram. Sz io btūs est qui illas quietis
ad petram. Dixi ergo peccatum dn̄m et salua
torem nrm in scriptis omnibus inveni
Serpes autem ex illo nonne ip̄s sit dyabolus
apparet sicut omn bestiarū q̄ sunt sup terram
v dyabolus quia io serpens dicitur qr
occulte serpat et qd sub9 hominis tenuit i labendo

dei sibi gailiare grãm Sz ut dicat bonus
es dñe Nam si h' dicat homi ut ee adino
neat' ꝑ forsitã no sit ꝛ bonitatis etiam ipe
pdicatoe intestit errorem q; i iniãs de
ponit affitus quto magis deo laus suae
defenda qui n bonus eet sꝫ etiam stare
quis posset Propriũ aut est dei ut bo
nus sit Demiq; in ewngelio habes qui
a arbor bona bonos frũs facit fructus
angeli sunt fructus ei homĩs sũt h' est
racionabiles sũ si dm ꝑcepta custodiunt
fructus eni sunt hy qui nascũr in tuis
fructus ei sũt v̇tutes homi. Cristo g° ar
bor bona bonos fructꝰ facit Xpus g° ra
dix laudetur ut fructꝰ possit probari
Bedꝫ alibi ait idem dns ihus Et prĩr
qui bonus ẽ dabit bona data petentibꝫ
¶ Arbor etiã xpus dicit' icomito se
sup luc li° vii. ca° xviii. | sꝫ etiam in'
Nec solum semen e xpc | omnibus semi
bus quia no in suo venit regno nom
dum ꝯ b no mistiut mũdi sapia Subito
aut velut arbor sublimem sue v̇tute
potestatis effudit ut dicatur Sub um
bra eius gaupiui ꝛ sedi ꝛ frequenter simul
arbitror videbatur ꝛ granum ꝛ arbor Gra
nu g° est cũ dicat' Nonne hic ẽ filius iose
ph fabri Sz mt hec v̇ba arcuit subito tes
tantibus iudeis qui q̃ late arbois ramos
no potiat cõprehendere dicentes Vn hinc
ista sapiã Granũ g° est figura arbor sa
piencia ẽ intang frondentibꝫ ille nictico
rax in domicilio ille passer singularis i
edificio Ille raptus in padisũ Ina' eni
rapientibus ꝛ nubes tuta iam sede rqui
esit Requiescũt etiã ptates ꝛ angeli ce
lor ꝛ quicũq; spalibus factis euolare
meruerunt requieuit sub iohannes
cũ recubet supra pectꝰ dm ihũ Imo et
ipe arbous fuctꝰ velut ramꝰ extedit'
Ramus est petrus ramus ẽ paulus pos
teiora obliuiscens ꝛ ea que sunt priora
appetens Inquorũ ramis ꝛ quosdã dis
putacionũ recessus qui eramus longe
nos s. ex nacionibus cõgregat quos di
u p inane mũdi ꝑcellam ꝛ turbo negõcie
spualis agitabat assumptis virtutum
remigis aduolamus ut nos umbra sc̃o
rum abistius mũdi ardore defendat E'
te stacionis iam securitate vivantes co
ꝑ iam ñra gramibus ante sicut illa mu
lier inclinata petitis ut passer erepta
de laqueo venancium In ramos domi
montes sic migrauit Itaq; cũ vacuus
sũ stlius observacionibus Nam ꝛ in aim
vanitate volitantes iniciam pisdemꝰ
soluti inanius ꝛ libe' armitis sub bonorum
bonis opibus intendimus ꝛ in ꝑis eptis
libertatem hemus intepancia excludimꝰ
Ne libi alegre cupiditatibus fiunamus
Lex eni ligauit sibi ut absoluit cupidi
tatibus Gra que maior est abstulit seru
tutem multa grauiora ꝑcepit Omnia nb
licet sꝫ no omnia expediunt Grauie eiũ pta
ti uti ut sub ptate i cadas Desiste ee subli
ge ut v̇tute supra legem sis | imitate p
¶ Propterea li iii de sancta virgi | te i ducꝫ
illud letare silius et exulta desertum
In hoc deserto silue arbor illa bona fructi
fera que bonos facit fructus incipit bru
chia florũ suorũ diffunde vertice dim'
attollere ut quam inte ligna silue fru
testunt quia sicut arbor mali int' ligna
silue sic dilectus meus int' frēs meos te
media filiorum Et videns hoc etiã le
tetur ꝛ gaudet dicens In umbra eius
concupiui ꝛ sedi ꝛ fructus eius dlcis i fau
cibus meis | lignũ ti'nas li' sꝰ (cꝰ ti' i ma
¶ Arbor dic' | ailati. lrã iii versu primo
Nos scđm ewngelium iure verites
umbram sequimur arborum dei Natha
nael sub arbore fici videbatur dauid in
umbra alarũ domi ihu spare se dicit za
cheus in arbore sicomon ascendit ut xp̃m
videret nobis quoq; expandit manus suas
ihus ut totum mundum obumbraret quo
non simus in umbra qui erat ab eius pro
tegimur velamito Quo usque in umbra
quos crucifixus a malignitate seculi et
torpis ardore defenditur an nescimus q'
vbũ dei veniens in hunc mũdũ no statim
verbum aduenit quale erat in principio
quale erat aput deum sꝫ semel ipm expi
nauit formam serui accipiens Venit
in nube leui ꝛ cũ eet virtus altissimi
obumbrauit marie ut transfiguraret corp
humilitatis ñre conforme fiet cor' glie sue
Sub arboris huius umbra quiesceꝫ quiesce
Sz li° de ysaac ꝛ aĩa ca° xxiiii | ptul
¶ Sub arbore mali eleuaui te illic | int te
mr tua illic ꝑtuuit te que pepit te Bo
na aĩa que requiescit sub arbore fruc
tuosa ꝛ maxime boni odoris Nam si
nathanael bonus in q° dolus nullus no

erat qui oculte veniebat ad xpm quia tene
batur iudeos. Non erat sponsa speciosa sic
ut luna clara ut sol que erat in umbra
quia sponsa puram iubet pub ce gsitet in j'o
ista sub arbore mali illa sub ficu quia hec co
fessionis sue odorem diffundebat longi
us illa hebat puritatibus ignorancie su
autem flagiciarum spus no hebat
Arbor dici pt homi congregatio li primo
de pnia ca° v°. | fructus facit mala
Arbor bona bonos | aut arbor malos
fructus facit. Congregatio enim mala bonu
fructu facere no pt arbor itaqz congrega
tio est fructus boni arboris filii ecclesie
rio recitatum ad ecclesiam si qui uos separa
tis impie | homo iustus li° de noe r
Arbor dici | archa ca° vij | demonstr
Altior et mitior significatio | viri iusti
amatorem sapie tamqz arborem fructu
osam inter ncacis que estam eius sole
bant arrodere comam obumbrare co
artare pressuris amoris velut exortam
incredibilium passionum plura remansisse
cu suis. Sui aut sunt primi cu disceptaci
ones que virtuti adherebant | neophitos
In sermone v. de sanctis ad | inducens
illud cant. Descendet dilectus meus in orti
sui ut capiat fructum pomiferarum suarum.
Que sunt isti pomifere ligni arida
stus eras in adam inde pxpi gram po
mifera arbor pullulasti | ecce quibus hom
Arbor fructifera dz | o in comento
sup lucam li° ij capitulo decimo | mit
Arboribus quoqz homines compa | sub
iciens propha quia iam securis ad radi
ces arborum posita est. Exempli aute
ideo facta est nunctacio ut illo compa
rationis pressu quedam intelligatur hois
clemacior iam pfectus. Nam illi an
deformes adiu sinu nudi adornatio
stiles ad fructum inmobiles ad pfectum
iam in arborem spe signant qui vocabi
bili quodam nec inmune decore adustis
ad aspectum venuste ad fructum opime
surgunt cacuminibus fundunt brach
is replentur fructibus frondibus vesti
untur atqz utinam nos fecundarum usu
arborum possimus imitari mitis gestis
tenaciter longeue humilitatis radice
fundata sublimes ab humo decori ad
spem adultos fructuosorum operum miti
tes erigamus ne euangelica securis

agricole cura iudicem silvestris excidat
Ve enim michi est si non euangelizauero
sicut vox ista aplica est. Ve michi si no mea
nocte surrexero ad confitendum tibi. Ve mi
est si non peccatum defleuero. Ve mi si dolum pro
meo fecero. Ve si no locutus sum veritatem.
Ad radicem securis est facit fructum qui pre
gre qui et prime adest dominus qui fructum
requirat. fectum deteriorem faciet stiles depre
hendat. Anni tres sunt ex quo venit et
fructum in iudeis invenire no potuit
utinam inveniat in nobis. Iussitque est
succidi infructuosos ne terram occupent
Sed qui adhuc no hic fructum tenet ut
afferat infructuosus. Bonus ille cultor agri
ut inveniat pro nobis infecundis prioris
infructuosis ut detur spacium parata dese
rutur ne forte et nos aliqui fructum dni fre
Arbor etiam dr dyaque cum mitigs possimus
omnibus eodem nolite li° viij ca° vj.
Si habueritis fidem sicut granum synapis
huic arbori moro eradicare et iactare in
mari et obaudiat nobis. De grano sinapis
supra dictum est nunc de arbore moro est di
sputandum. Arborem lego no tam arborem
credo. Namque vero qui pfectus hic inter ut
arbor que laborantibus agricolis ferat
fructus eradicetur et mittatur in mare licet
hoc pictate fidei possibile inacemus ut sen
sibilibus inpersonata insensibilis obsequatur.
Cuius sibi vero tamen etiam ipa arboris spes le
gi quidam pastor earum caprarum velliciis
mora. Et puto propham significasse nobis quia
expertorum grege pastor ipse quasi sit licet
querat ut fuerimus propha genera sitim
quesisse videatur. In senatibus tibi exse
tibus eruisse de eo lolioros et fetidos greges
genera plos nacionum in suorum scriptorum
pastibus locatuos ut spali refectione pin
guescerent. Ipe aut de pastore quasi lac spa
le mulgeret. Sed tamen in alio euangelii libro
demonte dictum sit anguis spes nuda cognosce
audiuimus olearum que ieiuna infecunda
in estibus apta lactabilis bestiarum ferarum
que cursibus inquieta extollentem se al
titudinem nequicie spalis iudeatur ex
primere sicut et scriptum est. Cecte ergo ad
te nos corrupte qui corrupis omnem
terram quoniam gerunt ut hic quoque loco opinem
tis dicam. Certum fides spm excludit in mudis
maxime cum arboris natura huic concinete
opinioni. Nam fructus eius primo albus

in flore qui inde iam formatus in vitalat
maturitate ingrescit. Dyabolus quoque ex albe-
ti angelice flore nec tempestate rutilanti pre-
uaricatione deiectus recto in horruit odo-
re peccati. En tibi erit illud arborum mori dice-
rem eradicare et iactare in mare cum legi-
onem eicit ex homine in porcos transire per-
mittit. Cui exagitati dyabolico spiritu sed
maria domini seruit. Hic ergo locus horta-
tiuus ad fidem docens moraliter etiam ea que
solida sunt fide posse dissolui. Ex fide autem
caritas ex caritate spes et rursus in se quedam
sancto certitudini refirmantur

Archa. Archa noe figurat corpus humanum. li. de noe et archa ca. vi

simo nam-
Exclusit deus a foris archa | festus est secundum
literam. Claudenda fuit archa et tuto sepi-
enda intrinsecus ne eam uaga diluuii flu-
enta penetraret. Alacris quoque sensus non
incongrua in spiritu accio si corpus humanum
cum archa hoc que describitur figuratur.
Sceptum corio uelut cemus a frigore estuque
defendi quod artifex deus ad omnem membro-
rum protectionem pellibus uestiuit et crinibus
et quodam cauisulo induit operimento ut nec
frigore congelescat nec estiuo calore soluatur.
Exundauit igitur aqua et leuauit archam
et ferebatur super summa aquarum. Non in-
mundauit aqua quando celi cataracte ap-
te sunt et decta rupti sunt fontes aq-
uarum et flumina. Ex magna cursu deme-
Ubi enim eruptio ibi irreuocabilis effusi-
o sit necesse est. Ut recte men specialis igitur
placio fluentorum. Nam festum est igitur quod ip-
sum est uerum si altius spectandum putes
circa mea diuisis agitatur et freti modo
fluctuat passionibus quibus huc atque
illuc tanquam super undas molestiarum si-
cari nunc fame nunc siti nunc cupiditate
nunc gaudio nunc dolore iactatur. Illud
quoque non pretermittendum arbitror quia
scriptura non preter quam cubitis a-
qua super terram fuit .xv. enim cubitis su-
per excelsos montes aquam fuisse dixit.
Simplex itaque intellectus per allegoria
aut quosque sensus complectitur qui sunt
in corpore uel ut excelsi montes
qui hanc carnem passionum obnumbe-
et plangi incusantur bestiis et exagita-
tur condensa et opaca corum. Unde dominus
per nacionum accedentium fidem ueniens
ad ecclesiam suam uenit a libano sicut ait
abacuch propheta dicens deus ueniet a mon-
te umbroso et opaco. Ecclesia quoque uenit
a libano sicut habetur cantica canticorum.
Ita enim legimus Ades huc a liba-
no sponsa ades huc a libano. Cum sibi et
pretiosis aperio fidei accubilibus leonum
et montibus pardorum. Et gentiles populi qui
uelud bestialium graues passionum pa-
tiebantur incursus nunc altitudine fi-
dei in sublimitate deuotionis micant.
Vertices quoque montes cristus aduenit
exprimens ewangelicas disputationibus
feroces istius corporis motus atque illam
altitudinem cordis et se extollentem su-
perbiam obediencia et humilitate sua disten-
dens mitesque fructus mansuetudinis
ferre cepit quos ante grauium passi-
onum diluuia subruebat. Demio autem
dubitatorum sit quidam ante nos estima-
uerit quod quinque sensus triplicem collectionem
habeant eo quod uisus uisibile uidet et au-
ditus audibile audit et odoratus odora-
bile odoratur et gustus gustabile gus-
tat et tactus qui tangi solet subiacet tan-
git ideo quinque sensus triplicat estimati sunt
uel secundum illud scribe tibi tripliciter. Ergo tu
illud commodius puto ut sensus terre-
ni hominis atque animalis et spiritualis acci-
piam quos illa diluuii fluenta triste
derint. Mito mortua est omnis caro que
mouebatur et terram secundum litteram liquet et ...
at naturaliter carnis corruptelam uidetur
prolixe commotionis expressit commotio ei
uiciosa non est nisi passibus corruptione
mouet cum uoluptates caro et ipsa uo-
luptatibus commouetur. Talis autem com-
motio corruptelam tota. Ea autem cor-
ruptele commotio istius mundi est per qua
anima coniugii quaque degenatur. Cum enim
uiciose passiones mentem mouet cor-
ruptela generatur. Cum excitat studia uir-
tutum discipline profectus est

Archa illa etiam cum hostium et fenestrie prefigurabat corpus humanum li. vi examero capitulo xlviij

ingeniosi archa noe ad-
Demique etiam | fabricam humani corporis
accipit. De qua dixit deus fac tibi ar-
cham ex lignis quadratis nidos facies
in archa et bituminabis eam intus et
foris bitumine. Et sic facies archam et
in fra hostium et ex transuerso facies. Infusio a-
aut arche bicamerata et tricamerata fi-

ties hoc aut sigt dns qr ostiu exposito
ri sic parte pquod cefantur a boru fiflu
a Decore em arator in ductus ꝟ liqui
aru amultu homi auertit ne dn aliu
pnrgtamus in quarem asspai Simil
illud gsidera qr ea que pudoris plena s
eo loco gsticutasit ubi opta uestibus de
decere non possint | ca° xxj qr requies
Item li° j de officiis | ca° absconsio h
Archa testamenti signabat li° de fugitate
aih ca° iiij in fine | ex quo totu corpus
Caput om est xpc | pducitur z mutua
sibi conexione quigitur z acmitu sibi
edificatom caritatis accipiens h° e qr ꝟ
bu qr scrimnet qr moysi in illius arche
testimonii edificatom dicit ei Pinnit
tens in archam testimonii quod dabo tibi
dabo tibi z facies in poicoz ꝑpiciatori Et
in ista impones ꝑpiciatorium archam de
super z in mittens testimonia que da
bo z in notestam tibi inde z loquar ti
bi desup h° est inde ubi sup celos est u
apud prem est inde tibi loquar
Arcus de caru celi mali z mistico
li° de noe z archa c° xx | sit qr ait
Considemus diligentius qr | arcu me
um ponam in nube z erit signum testa
menti eterni int me z vos am z erit cu
nubilauero nubes sup terram pebit ar
chus meus in nube z memor ero testi
mei Non enim sicut plerique arbitrantur
archum istu dicat que aut homines ee
quo plurimo signa aliqua declarent
in quo colores diuersi tamqm radiorum
solis nunc rutilancium nunc lime claiore
lucentiu signant pluuia futura si
gnatur eo qr in istantia quedam serenita
tis diuisi colores illa spe demonstrentur
archum hunc yrim quidam uocant sz absit
ut hunc archum dei ee dicam q hic ed
archus qui yris dicatur pdiem uiden
solet p noctem non apparet Cum pis
diem si ob ductus aer tetris nubibus
fuit ne sic quidem uidetur in forte cu
grauiores nubes se ceperint relaxare
g° uideamus ne qua arcus quo sagit
te iaciuntur nunc tenditur nunc resoluit
qr dam extensionem z remissionem uide
atur scriptura signa significare pquam nec pec
cat p primam extensionem nec iusta
rupentur sz sit quedam ineffa z quod
diue virtutis examen Est g° virtus

in visibilis dei que z spus istius arcus
extendendi remittendi moderatur pdia
uoluntate mira ptate qr in oma gfici
mina soluentes nec disrupi in inuria
ptione paciatur qua io in nubibus di
cit ponam quia tunc maxime opus e dic
auxilio prudentie qr actinia in bui i
procellas tempestatesqz conunt Nocesz
dicat arcu meu ponam in nube n sagit
tam ponam arcus em instrumentu iacula
de sagitte est Itaqz no ipe arcus mihi at
sz sagitte z io domig in nubibus arcu
magis qr sagittam ponit n illud qr
inhiat sz qr heat terroris iudiciu inihe
ris effectu habere non soleat | marcata
Arcu dyaboli xpus gfringit | tu de na
both paupe ca xxvj | eterna hitat isto
Ipe est qui spectatur | confringens omnia
spualium instra bellorum gtcus arcus qbi
dyabolus ista dirigens iacula gtues
pectoribus hoium solet immitte passi
ones Sed illa iacula iusto noce n pos
sunt cui deus lux est tm que hz acaligi
tum horrore tenebrarum ut adusarius lo
cu in eo hre non possit Cum eciam pria
pibus gsueuit se infundere sicut in fidelit
inde eciam pditore gaudens tamqm i silua
lignorum fidei ianuas ut intorcum ha
bet ingressum z eterni nominis thabinacu
lum possidet aplatus collati munere de
dicatum Certe ille quasi improbus usur
pator cotidie ianuas ut uolent marce
at Dns aut qr pius illustrat seruulos z
eorum fulgentibus mitis z claritate v
tutem tenebras mundi huiq illuminat hat
pacifici atqz mansueti hnt apud deum
graciam sobria initis sue tranquillitate firm
dati | in tractatu sr ps 36 vsu xvj | arcu
Arte | inqt peccatorum dns gfringat | aute
Arcus | suu posuit in nubibus qndo dilu
ui aque cessant ut tranquillitas refundet
Vn credit quia adusarius z malignus
arcum extendit suu ut quietis aliq
moneat tempestates excitet flatus Occur
rimus g° ut arcu malignitatis dissoluat
dns deus in adsit pauperi suo z inopi
qui pp dei timorem affectandas ee diui
tias occupanda inior pdia inuidias ꝟ
sictis maiorum hereditatibus exuendas
n putauit | dyaq ht arcu suu ibidem
Cruna cad | sup vsu xiij | mens eor
Arcus que extendit peccatores | e z sagitta

quia iaculum sermo est venenatus Sicut enim
sagitta xpus qui est verbum dei cui dicitur
Posui te sicut sagittam electam que pfert
ex pharetra dei ita sagitte sunt psidorum
que arcu quodam iniquitatis emisse
incautum vulnerant innocentem non ignita
eorum iacula scuto fidei repellantur Et
io spoliatus esse debes miles in prelio ex pug
na non solum adversus carnem et sanguinem
est sed adversus quoque principes nequicias spiritu
ales que non videntur Habundet tibi ar
mentum fortitudo deo ut facile possis opprimere
Esto deo fortis deo dives ut dicitur Dele re
dempcio anime viri divicie eius sunt datus
thezauro sapientie Esto dives in operibus bonis
bonis ut possis esse invictus fuge divicias
peccatoris ne inveniat non vulnerare te possit
Esto inscitoris ut invulnerabilis maneas
vel curare te possis si fueris vulneratus est
et pauper quem nolunt adversarii vulnerare
Christo meo de quo salvator dixit Beati
pauperes spiritu etc | in tractatu super ps xlii
Arcus xpi valet | versu octavo | dnus
Non est in arcu meo sperabo regla | meus
non salvabit me sed si in arcu sperandum est
sed in dei arcu quem posuit in nube ut
diluvio genus humanum titubare desinet
Isto arcu non pregat quo arcu iaculatur
sagittas quibus percuciat inimicos et ad
versarios nostros Unde ait liberasti enim nos
ex affligentibus nos et eos qui oderunt
nos confudisti in deo laudabimur tota die
et in nomine tuo confitebimur in secula Audi
quo nos liberat quia sagittis quas ia
culatur celo tre meliora penetrantur
ut motus omnis terre inteat et quiescat
sicut in posterioribus ait De celo iaculatum
est iudicium terra tremuit et quievit Sic
ergo liberamur dum confunduntur inimici
et adversarie potestates vel sapiencia carnis
istius recisa celestibus inpatis i suis
criminibus erubescit et flagiciorum suorum
pudore confunditur adulter in libidinis
sue flammis et uesani amoris incendio
avarus immoderate cupiditatis ardore
qui aliena rapiendo quo plura inuasit
et maiora desiderat ebriosus intemperancia
a fletu dsus ni scelere quia hic confudimur
gravissime sed multo amplius confunde
tur cum viderit sanctos domini resurgere et
evangelium cum illud implere quod ait dominus
Multi dormiencium in terre monumentis

resurgent isti in vitam eternam et hii in ob
probrium et perpetuam confusionem | Bat
In tractatu super ps xlv in viii | nos
Abstulit dominus bella que movet | nequi
cia spiritualis et devicto dyabulo pacem
suam nobis reliquit arcum confregit de
quo ignita adversarii iacula spargebantur
et scuta psidie conbussit igitur ut scu
tum fidei inviolabile permanet

Ardea ardea avis lib v examero
nie xviii | ludibus inhere confirmeuit
Ipsa ardea que pa | noctibus deserit sedes ym
bresque formidans supra nubes volat
ut procellas nubium sentire non possit Con
sidens diversas volucres maris quadam
inminere vectorum motu adventura ret
pris dulciora sibi stangna se conferunt
atque in abscondito terrarum suum incogita
sibi alimenta timentur | Hec qui est dicitur

Area aree primum | li ii decimum
Arabel tito viii | tima sunt maior sen
Ista que scta primi | sum ista velud de
quodam grege sunt et militare plebia cop
rum ut moyses nominibus significa
sse videtur hoc enim declarat etiam illa area
a lectis mistica de qua ait Primicia aree
tue et lacus tui non novissima faciet p
mitia filiorum tuorum dabis michi Hec
commodes sensum maior quasi sint virtutem
sit Ipse sunt primac aree spiritualis Appel
terra etiam rurali arte comparatur in
qua ventalantur frumenta Sicut enim rura
li area excutiuntur tritica atque ordeum
et dum sepius ventilantur separantur a pale
is quia palee cetaque purgamenta messis
inducia sed levius aure spiramine dissipantur
Ista ut que solidiora sunt in loco eodem
excusso pulvere relabuntur Ita cogita
cionum intractum que sunt solide atque optime
puritatem atque sinceritatem exhibent virtutis
alionia sicut scriptum est quia non in solo pane
vivit homo sed in omni verbo dei Cetere autem
inutiles ac vacue dispergitur ut fumus
ac nebule quia sicut fumus oculis sic ini
quitas utentibus ea Et hoc fumo iniqui
tas comparatur que velut quadam secularium
caligine etiam aciem mentis obducit
Et io dicat dominus Cum intraveritis terram
ad quam induco vos et cum manducare ce
peritis de panibus terre illius offeretis obla
cionem separatam domino primicias con
fusionum nostrarum et dabitis domino

Arena In monimentis sup(er) epistolam ad hebr(eos) ca° vi pertractans illud abrahe nam que p(ro)mittens deus rc | Benedicam te hoc in benedicentem inquit designat | stellis celi per quos s(an)c(t)i designantur de eius semine futuri intellig(it) dein Multiplicans multiplicabo te rc hoc in arena maris per quam peccatores p(ro)p(ter) illius designari putat Verumque enim deinde dixisse legitur ubi ait Et erit semen tuum sicut stelle celi et sicut arena que est in litore maris

Argentum de argento distinguitur ho(c) de ex ioseph ca° xxiiii | nit ut fallet typ(us) Joseph quidem in ebria hic iussit ut fratrem quem diligebat pia fraude revocaret sed refulgent divina iusticia hoc invenit in nobis xpus argentum quippe donavit homini nature argentum homini gratie Natura est opus creatoris gratia munus redemptoris et si non possimus videre dona dei Ille tamen donat et operatur occulte Et donat omnibus sed servare paucorum est et non amittere Non omnibus cum donat omnia Triticum multis datur vinum qui p(ro)phetico et sacerdotali datur gratie munere Non enim omnes secundum p(ro)phetam di(cunt) calicem salutaris accipiam et nomen domini invocabo In corpore igitur pauli iam doctrine celestis alloquium refulgebat cum esset eruditus in lege Sed quia adhuc iusticie dei subitus non erat in sacco erat Cyphus doctrina intra legem lucerna intra modium Missus tamen ananias ut benedictionem daret manum imponeret saccum solueret Sacco soluto reluxit argentum et decadentibus squamis velut quibusdam sacculis statim vidit vinculum eius perfidia erat absolutio eius fides facta est Et ideo tamquam solutos sacco hoc est deposito legis velamine qui supra cor est positum iudeorum quibus ad dominum liber annexu adceptus gratiam libertatis ait Nos itaque ob revelata facie gloriam dei speculantes ad eandem ymaginem reformamur Soluto enim calciamento legis nudo vestigio liberi sermonis evangelium predicabat Tenebant enim iudei et impedire cupiebat Sed ubi in eius sacco argentum resplenduit sciderunt vestimenta sua et reversi sunt retro liberam enim per xpo paulus predicatio in dabat p(ro)p(ter) quod iudeorum et romanorum conversi dit gratiam Hoc quoque retro regressi sunt qui ante se videre non poterant Retro viderunt qui xpm amiserunt Denique in evangelio cum venirent ad mortem domini ihesu redentes retro ceciderunt in terram Merito retro revertebantur qui in terrenam labem ab illa celesti gratia recedebant

Argentum etiam aliter du|plicater accip(itur) eodem libro ca° xviii | tum duplex non otiosa munera esse
Arge(ntum) | quis dubitet cum et patriarche vita a pli sermo semper in estat in pectoribus singulorum et eloquium p(at)rum sicut argentum precepti salubris fulgore resplendeat Met in mito duplex argentum referunt In quibus pauli prefiguratur adventus qui laborantes presbiteros in verbo atque doctrina duplici honore donabat | tur xpus idem

Non argento sed fide emi|tur xpus idem supra | tamen sed bo Et illi quidem argentum dederunt in bis ioseph fratres dedit argentum reddidit Non enim pecunia emitur xpus sed gratia precium tuum fides est hac emitur divina iusticia | omis

Argentum significat gratiam in redempcione | que quidem gratia gratis data est ubi eodem libro ca° xix. Maior dominus vidit illis p(ro)p(ter)eius sit nobis nolite timere Deus enim vester deus patrum vestrorum dedit nobis thezauros in sacculis vestris argentum vero probatum habeo Illi enim dixerunt unicuique in sacculis vestris invenimus argentum nostrum ad pondus retulimus O magna iusticia et evidenter expressa hoc est dicere tu in flammi habere argentum vestrum nos in sacculis sepius usurpatis Quid enim habetis quod non accepistis Si autem accepistis quid gloriamini quasi non acceperitis Nam saciati estis divites facti estis qui argentum habere nos creditis sed argentum nobis de primum vestrorum dedit ille deus vester ille patrum vestrorum deus est quem negastis Sed ignoscit sed indulget sed recipit si revertamini Ipse est qui vestrum non querit argentum suum donat Ipse nobis dedit argentum in sacculis vestris Nam sacculi vestri argentum habent qui lutum habebant Et ideo vere est qui dicat Donavisti saccum meum et induisti me iusticia leticia leticie munus est xpus Ipse est argentum nostrum ipse est precium nostrum Non exigit a nobis dominus ihesus frumenti sui precium Non querit vestrum pondus argenti argentum vestrum reprobum est argentum sacculi non est bonum argentum vestrum probum accepi habeo

hoc est non est illud materiale argentum sed
spirituale argentum in quo hoc est in primo quod fidei
deuotione quam iacob filii de calistis quod sine
dampno datur et sine ullo admiratur di
spendio etiam quidem tali precio detrimentum
mortis excluditur lucrum vite acquiritur
Sed aliter moralizat argentum et causa au
rum in epistola xi ad hyreneum per medium
pertractans illud apostoli prima ad corinthios iii
Si quis superedificat super fundamentum hoc au
rum argentum lapides preciosos etc. audis
tis aurum et argentum putas hoc materiale con
gregare desideras sed ludis opera sed hoc aurum
et argentum omnis habet fructum non habet omnis
querendum est supertus heredis hoc aurum si
ignis exuritur non perpetuatur hoc argen
tum in die illa detrimentum uite tue non lu
crum affert aliud aurum aliud argentum
ate queritur hoc est sensus bonus verbum opta
num de quibus dicat deus qui dat uasa
aurea et argentea hoc sunt munera dei
Eloquia domini eloquia casta argentum
igne examinatum probatum terre purgatum sep
tuplum gratia sensus cuius intor casti sermo
exigitur splendor fidei non timuit argent
hoc manet illud perit hoc mercedem habet et in
trat nobis ad detrimentum habet quod hic relinquitur
Si quis diuitias putat quod illud argentum
repositum et reconditum ei suffragari possit
ad uitam omnis mane portabit quod iudicium
ignis assimat hic relinque te ligna men
dites ut omnis in futuro incendio incre
menta non addat Si erogaueris minui
tur omnis et quod remansit omnis non est Nol
li amare recondere nescias nudo quibus
nomine thesaurus ope uidens cum auteris
onda tua tibi esse supplicio Dictum est non
pro umbram sed imple aug opus mansit
mercedem accipiet Si cuius opus arsit
detrimentum patietur | Arguere peccatum ma
Arguere uocar | lum est in commento
super primam epistolam ad corinthios capitulo v
Peccatum cuius quod cognitum non arguitur
multos contaminat ymmo omnes qui nouerunt
et non deuitant aut cum possint arguere
dissimulant Non enim sibi uidetur peccare qui ab
a nullo corripitur aut uitatur | to super epistolam
Argui debet a prelatis in commento | ad gala
thas capitulo i pertractans illud Et qui mecum
sunt fratres | auctoritatem suam commendauit
Postquam | adhuc auget addam ut ceteros
qui secum erant omnes commotos ab uisque eos

ondet quod sufficeret auctoritas eius ne posset
refutari tamen ut grauet factum illorum
arguendorum designat Spirituale enim poterit
quis intelligere errare se si a multis se
uideat reprehendi | Arguere se cum titulo quibus
Arguendum est | in commento super epistolam
ad ephesios capitulo v | tare operibus infructuosis
Nolite commu | tenebrarum monet ne
malorum actibus per consensum polluantur
qui sunt infructuosi tamen bonum et questuosi ad
malum magis aut obiurgate que in occul
to ab eis fiunt Turpe est etiam dicere Non
solum alienos uult eos esse a malis actibus
sed et arguere mala facta eorum qui in
occulto turpiter operantur Omne enim pro
bantur peccata si arguantur ut admirentur
filios heli a quibus cum iuste arguuntur ex
cedi non poterunt sed magis eos reuereban
Omnia autem cum obiurgantur manifesta
tur Uerum est quia tunc uidentur peccata cum
obiurgantur quod peccatum quod diu non corripitur
minime sibi uidetur peccare Omne enim quod ma
nifestatur lux est In manifesto ambigu
itas non est nec excusari potest quod palam de
lictum est Sicut enim apparente sole dies esse
negari iam non potest ita et manifestato pec
cato obiurgatio falsa uideri | intelligentes
Ibidem infra | dentes sed | que est uolun
Nolite effici impru | tas domini dum dicitur pa
ti studendum monet esse et ruas electionibus si
potest sed unusquisque quod ex uobis est cum omnibus pa
cem habentes Et ad thymotheum seruum autem do
mini non oportet litigare sed mansuetum esse ad doc
hoc est uoluntas domini ut que agenda sunt
a seruus eius cum modestia agatur perturba
tio enim et strepitus sine contentione cum amo
sitate inimicitiam generat hoc ergo prosupe
niori subdidit in quibus uult dei seruus cor
ripere delicta hominum peccatorum ut quia per
hoc solum omni dissensio et rixa cum temperan
tia et mansuetudine arguant peccatores ne
ad iracundiam prouocati insiliant adulterum
Non quia prudenter istud cum euidentia mouet
ut sit perfectus | debet uelle in caritatem super
Argui quibusdam | psalmo et a. versu primo in principio
Domine ne in ira tua arguas me neque
in ira tua corripias me Quia primam agit
patus esse dicitur ad obprobria perferenda mini
as quod subeundas ne commouit Si quis ei pec
cati sui crimen obiciat cum enim accusare ipse
se debeat quomodo alium non sustinet argu
entem Sed si ab homine argui timendum non debet

C

D

E

quanto magis a domino deo suo omnes carnis
inspicit que sunt occulta peccata cum per istam
condempnacionem presencium absolucio futurorum
sit. Ecce autem non condampnacione in seculo
cum hominibus non flagellabuntur. Veniam
si denique dicatur hic in tedem suam sed
bonum suum ac condempnacione sua quanto
magis carnem comparatur. Nam si in ma
iestate iactata sermone fructu fraudatur
eterno quanto magis iniquitatis peccata
acerbi fenoris accessione defertur ergo
qui penitenciam agit offerre se debet ad peccatum
ut hic puniatur a domino non ad supplicia
a futura servetur nec expectare tempus
sed occurrere die indignacionis | te preven
Vera ut dicat idem tractatu v. xv. | dum ut
Ubi autem peccata ibi non invasio cedo | in stis
increpacionibus corrigantur. | ibidem
Arguens tu debes seipsum attendere | in fine
Cum ipse accusator tuus esse debeas et accu
sare flagicia te contra ipsum offerre suppli
cio quomodo negare abiecta desidias penitenciam
punitam querit peccata mitigat delicta
magna. Ecce non irasceris alius tue iperi
us coerce. Ecce non commonis cum debeas esse
insensibilis. Ecce ut arguitur et amplius
a seipso curare debes sua vulnera non alterum
vulnerare. Nemo alterum vulnerando se sa
nat. Medice cura teipsum. Si medicus quan
to magis prius securare debes. Confiteris
peccatum tuum et medicum te prestas alienis. Et
si veritatis est quod retorques tempus non esse
Peccatori enim dicit deus quare tu e
narras iusticias meas usurpasti tibi ut
de lege arguas qui contra legem ipse feceris
ti. Quid lacrimarum tempus admittis qui
detractando vanos sermones aut audis aut
loqueris cum tibi preceptum sit non accipias
auditum vanum. Enim legis in ewangelio
peccatum sermone ocioso reddere esse subeu
dum. Et si alius loquitur tace et si alius
conviciatur aurem tuam abstrue | de vindi
Arguit deus ad salutem libro iii | cte fiet
Beatus homo quem tu erudieris domine
et de lege tua docueris eum. Bonus dominus
erudit et docet plurimisque arguit sed eciam
quem arguit bene facit. Beatus ei bo
que arguit dominus. Et io increpaciones eius
non refugias quia caritatis et gracie sunt
ipse enim percutit et quia bonus medicus
manibus suis sanat | ut libenter i com
Argui tamen nemo | to sunt epistulam ad
Galathas capitulo iiii. | inimicus vobis factus sum
Ego inquit apostolus | verum dicens vobis
hoc dicat quia non potest fieri ut inimicus si
nobis quorum tanta sensi obsequia. Sed
quia nemo se arguit ut errantem ideo
vobis inimicus videor iuste reprehendens vos
Ariditas. Ariditas signat defectum gracie
libro de noe et archa capitulo vi.o | non est
Ad allegoriam querens non dubi | quia
exemplo ligni aridioris consimiliter ut la
bes recipit ignis exurit ita anima non dum
carnis humescat rore virtutum pocu
lo quodam irrigata sapiencie fonte iustitie
atque innore castitatis tamquam arescat ra
dice vitali cupiditatum deflagitavit in
cendio vel presumo carnis illisa perimbit
Vin semper epulari et anima bonorum operum
cogitaciones ut prudencie succo mens
inebriata pinguescat quo non fuale
diluvium corporalis cedat immune atque ari
do maiestati cuius causa moriatur. Non ergo nos
admonet dominus a fonte sapiencie non rece
dere pocula virtutibus haurire neque sole
iniquitatis arescat et procellam persecucio
nis sustinere non possit. Septimum est enim
quod si in humido hoc faciunt in arido quid fiet
Propterea sicut dicit in tomo libro x. cap
Nam amorum estus ita graves erunt
ut delictorum multitudine male conscius
nec iudicium metuat sacerdotis res fontis are
scat arescit enim perfidia fides rorat
Aries. Aries signavit xpistum libro i de
Abraham capitulo xxviii. percucies illud
vidit arietem inter vepres herentem cornibus
Qua racione arietem. Ecce quia si principem
utique gregi qua racione suspensum ut
advertens hostiam illam non esse terrenam
qua cum cornibus suspensum videri quod carnem
suam virtute superiore aeternis levaret. Supra
quod perfectum est causa primum super humeros est
Cornibus utique signatur videlicet ille de quo dictum
est exaltavit cornu populi sui. Cornu in terra
xpistus est qui prestitit omnibus sicut legimus
speciosus forma pre filiis hominum. Solus est
levatus et exaltatus ceteris quia adhuc ipse
nos docet cum loquitur. Ego nonsum de
hoc mundo ego desupernis sum. Hunc vidit
Abraham in isto sacrificio huius passionem
aspexit scio ipse ait dominus deus Abraham diem
meum vidit et gavisus est et vii ait scriptura
vocavit Abraham nomen loci illius.
Dominus videt ut hodie dicatur in monte dominus

pscitura tu seducat. Hec est iezabel
non una sed multiplex non unius temporis
sed temporum plurimorum. Hec omnibus dicit
sicut illa dixit viro suo achab. Sur-
ge manduca panem et redi ad te e-
go dabo tibi vineam naboth iezrahelite.
Scripsit librum nomine achab et sig-
navit anulo illius et misit librum ad
seniores et ad liberos eius qui mora-
bantur cum naboth. Et erat scriptum ieiu-
nate ieiunium et constituite naboth in
principem populi et constituite duos viros
filios iniquitatis ex adverso eius ut
falsum testimonium proferant adversum
eum dicentes benedixit deum et regem
et producite illum et lapidate eum. Evi-
denter expressa est divitum consuetudo.
Contristantur si aliena non rapiant
renunciant cibo ieiunant non ut peccata
minuant sed ut crimina admittant
videas filios tue quemeteres ad ecclesiam
officiosos humiles assiduos ut affirm-
sceleris impetrare mereantur. Similiter
Avaricia dicitur ydolorum in co-
mento super epistolam ad ephesios capitulo v. Esse
Ut avariciam cum rem periculosam doceat
ydolatriam hanc nuncupat quia nullum
peccatum maius est. Videamus ergo cur
avaricia ydolatria dicatur. ydolatria
dei honorificenciam usurpat et ven-
dicat creature cum in nomine deitatis
quod soli creatori competit principem illi as-
serit eius futuram. avaricia autem
idcirco huic exequata est quia sic-
ea que dei sunt sibi usurpat et recondit
avarus ut quibus omnibus communiter
gessit avaricia denegetur. Qui idcirco
hec congregat apud se ne alii utantur
que res facit ut care vendantur ne
pauperes vivant. Si enim nimie vendidet
habundancia omnium rerum facit vilita-
tem. Denique apud veteres quia avaricia
non erat vilitas. Recte igitur ydola-
trie comparata est quia multos ledit tam occi-
similiter inimica vult enim deus et iubet
de rebus que creavit subvenire pauperibus
avaricia contra dicit vide an sine ydolo
esse possit. Idem alter dicit in comento
Item super epistolam ad colocenses capitulo iii
Avaricie cum peccatum ydolatrie comparavit
ut nichil illa scelestius demonstraret
Sub uno nomine duo pessima et ipsa

congrua designavit que omni ratione monet
fugiendum. Primum enim et precipuum cri-
men est ydolatrie. Eiusdem enim tam perni-
ciosum tamquam simile est. Cum ad iniuriam
creatoris dei lignis et lapidibus vel aliis
metallis honorificencie eius nomen
tribuere aliqui non paciantur ut simus
nomine inciperetur que non natura uni-
quoque sed quedam condicio subiciat servituti. Ad
contrarium crimen est avaricie non dispar in
alicia sed divisum in nomine unde ad thymo-
theum ait Radix enim omnium malorum est ava-
ricia. Omnium enim capax est delictorum ut
aviditatis sue quod impossibile est impleat
desiderium semper bibens et semper siciens
non immerito ergo sub uno nomine utrumque
malum ostendit pene cum uno explentur opere
quia sicut ydolatria nomen dei afferre ni-
titur consilium. Nam enim peculiare est solius au-
dit nomen divinitatis sibi soli vendicavit
Ita et avaricia in dei se rebus extendit
ut si posset sibi unus solus creaturarum cu-
sibi usurparet quam deus omnibus fecit.
Unde dicit deus per prophetam aggeum meum est aurum
et meum est argentum. Utraque ergo deo est ini-
mica. Ambe enim deo abnegant quod eius sunt
Et ideo avaricia est omnibus maxime di-
fugienda in comento super primam epistolam
ad thimotheum capitulo ultimo mundum veni
Nichil enim intulimus in hunc quia nec
auferre possumus quicquam. Habentes autem
alimentum his contenti simus. Frustra
mortales homines copia studere et locuple-
tes sed velle apta voce declarat cum sciant
nichil se proprium habere in mundo. Cui enim rei
proficit humana cupiditas nisi ipsa sibi in-
imica existit. Nichil enim intulit in mundo
nichil auferre potuit quod sibi moriat
sollicitudinem et quicquid congregavit totum
hinc exiet qualis venit. Et certe sepsit
Iob et in sua passione fatetur dicens Nu-
dus exivi de utero matris mee nudus oportet
eam marram. Sit nomen domini benedictum
quod si avari non retinent in pecunia consulta
summa contendunt quod pluribus possit prestare
cum eorum ipsorum eorum et emolimentum. Nam
qui volunt divites fieri incidunt in temp-
tacionem et laqueum diaboli et desideria multa et in-
utilia et nociva que demergunt homines
in exitium et interitum. Radix enim omnium ma-
lorum est avaricia quam quidam appeten-
tes erraverunt a fide et inseruerunt se do-

loribus multis. Nichil tam asperum
tamque pernitiosum est quam si etiam clericus maxime
qui sublimis locus est diuiciis huius seculi
studeat quia non est qui reprehendatur
mea considera. quia non solum sibi ipsi
sed et ceteris obest. Contrariam enim formam dat
hominibus necesse est enim multos imitato-
res eius existere ad perditionem. Et quanto
enim honorificentior ordine est. tanto
magis suadet imitandum se maxime
in hac re que in ista uita pollens est. Auaricia
omnia mala potest admittere. Io radix
omnium malorum est que ut desideria sua
expleat. per impossibile est et maleficia
et homicidia et obscenitatem et quicquid
sceleris perpetrat nec ad penas scientia quia
semper cupida et in futuro dampnata. Tu
autem homo dei hoc fuge. abscidere
se hominem dei ad hec hortatur et preci-
pit ut et hic securus sit et in futuro premi-
is remuneretur diuinis. Non enim in im-
to donandus est qui hanc spernit qui
multis suadet. Sequere autem iusticiam
pietatem fidem caritatem paciam man-
suetudinem. Certa bonum certamen fidei apprehende
de uitam eternam. ad quam uocatus
et confessus es bonam confessionem coram
multis testibus. Et in auaricia res ini-
qua est hominem dei ut ab hac discedat
iusticiam sequi et iubet atque pietatem
et alia que memorat non enim poterit hac
euitare nisi hiis adheserit que auaricie
aduersa sunt qui etiam si potest ut a-
uarus fidelis sit qui opibus negat quod
verbis fateri iubetur. Vnde aut amator
veritatis eius manus sunt aride. Et quo
uero paciens qui semper ad alienam se
tendit aut quatenus quietem animi pos-
sit habere qui die nocteque auiditate cupi-
ditatis incenditur. Ieronimus probat in tractatu
Et quod sit fugienda | de obitu christiani im-
peratoris ca. x. sine ultimo | quia radix in-
Inuenitur itaque auaricia ui- | ciorum omnium
que sit caput iniquitatis et fomes. quia ho-
renunciauit mundo et consepultus Christo per
baptismi sacramentum ut qui sit mortuus seculo
declinare debet atque defugere. Nolite igitur
sperare in iniquitatem et rapinam nolite
concupiscere diuicie si affluant nolite
cor apponere. Vides quia affluunt non
uides quia preterfluunt. Nudus es natus
nudus morturus. Et quid extra pene quibus quod

tecum afferre non possis fluenta sunt que
inueniebas. Et quo venerunt sic transeunt et recedit
solus iordanis retrorsum quousque est in quo
descendisti qui te admonet ut in ipsum vene
fontem et originem reuertaris. Et ne te in
diuicii non ueste amictum edidit ut diuitias superflu-
a non requireres | illaqueat lib. sup. Luc. in
Et fugienda est quia | maculati lit. v. et v. usque
Inflammauit cor tuum ut comprehendas que
mandatorum celestium uerba que anime sunt quam
future vite gratia in quo statu positus hec eruing(?)
Erige quoque mentem utere naturali ingenio ad
ymaginem dei factus es ut superna aspici-
as terrena non queras. Noli curuare cer-
uicem tuam mundi perniciali pondere no-
li in hyare auro atque argento ne te soli-
citudinum pertrahas. Non dixit dominus. Nolite
possidere aurum atque argentum ut nos au-
ri atque argenti cupiditas auarum posside-
at. Noli ergo miserere collum tuum dyaboli la-
queis suffocatur eius sensus in uanitate
est. In tenebris ambulat qui in aliis la-
borat quod sibi prodesse non putat. lib. lxi. xiiii.
Immo ipsa est laqueus eorum | versu vi.
Aperuit tibi apostolus auctorem omnium peccatorum
et demonstrauit dicens. Etenim uolunt di-
uites fieri incidunt in temptacionem et laque-
um dyaboli. Agnoscis laqueum dyaboli esse di-
uicias que tetendit etiam saluatori. Sed
ille qui nichil habuit quod possit princeps mundi
ipsius veniens suum dicere laqueorum eius
vincula dissoluit. Ac ne mediocrem
habet laqueum putes hic laqueus uetera
apostolum strangulauit qui miser cum esset illa-
queatus ut proderet dominum ubi aduertit quantum
sceleris esset admissum laqueo se ipse sus-
pendit. Sed ipse laqueus dyaboli fuit
ut non ageret penitentiam sed laqueo se suffo-
caret. Auaricia enim nulla realitate caret
animam dotat et auarus similatur sompni-
anti in tractatu de prima interpellatione
Iob capitulo ii. | sompnus obrepat ure
Esto ut alii fessi | mur in sompniis exa-
gitamur in somnibus ut iam non requies
ista sed pena sit. Ita enim abeunt diuicie
seculi velut sompnium surgentis. Surrexit
aliquis a liuis corporis sompno et nichil
possedit inde ipsum quod se credebat habere
amisit. Constitue michi nunc diuitem
illum qui cotidiana lucrans questus va-
rios congerebat et exagitabatur cupiditati-
bus suis subito resipiscentem considerantemque

secu͞m q͞r no͞ cu͞ morietur accipiat om͞ia n͞c
cu͞ eo descendet gloria domus eius r͞q
ea que possedit in hac vita h͞eant aliud
voluptatis non exacm in futuru͞ aperie͞t
oclos ad celestia. Nonne tibi vi͞r sicut q
in sompniis bibebat bibisse. r sicut qui i͞
sompniis epulabatur expectans aperuisse
autem oclos r cognouisse q͞ anima eius
manes tacuit r adhuc esuriet r adhuc si
tiat quia modu͞ no͞ h͞t auaricia n͞c impie
do expletur. s͞z excitatur. hoc esurientior q͞
pl'a q͞sunt. Et hic g͞o surrexit r vacuu͞ est
sompniu͞ | positate cruciat quia auari
Alterius ua | iniquitatu͞ laborat in tractatu
de s͞ca interpellacio͞ne eiusdem c͞ suis finem
Illa em͞ ua positas que no͞ meritis sed
malis est huiusmodi g͞o iuris hereditas in opi
a est r morib' successio tu͞ diuicias coacta
uerut mendicabant quia cu͞ mortui fu
erint indigebu͞t qui requiem inuenire
no͞ pu͞t. viduas eoru͞m nemo misereb'it
s͞z manebunt deserte atq͞ om͞is co͞pl'e
solacio destitute. Et si congregetur pe
cu͞ia sicut terram atq͞ ut lutu͞ p͞patu͞ fuit
auru͞ manus eius sicut aranea cor͞ suba
r om͞e nomis eorum p͞timo͞ tamq͞ cineris
consu͞etur. Dormiens diues nichil ad
aet aperiet oclos suos r iam no͞ est inde
soribus permanet. Nichil g͞o sunt om͞ia
que in hoc mu͞do su͞t aurum i͞ metallis
argentum in metallis de metallo eruit͞
r in metallum vertatur. Quid em͞ aliud
nisi metallu͞ est mens auari. Que tamq͞
defossum tenet quicq͞ accepit r in cis terre
atq͞ latibulis abscondit eo q͞ uti nesciat
De metallis cotidie auru͞ primitur. Deau
ro p͞ferre quis potuit Cui igitur nichil pos
sit. vana fames auri. q͞ quicq͞ congregauit
labitur inferendi p͞fecto qui deseruerunt
uiam iustam r obliti sunt eam. Cui pao
si lapides hauit q͞si sunt co͞pandi diffici
lis in uestigatu in puia s͞dibus inclusa
iactantibus hu͞ilioribus plana apta sa
pientibus. Et eo sapiam debemus querere
ut ambulemus in uia iusta | tute i͞ligat
Auaricia hominem vili sui | libro de io
seph. ca͞o x. | om͞e peti͞ libera e͞ in noce
Seruile est | cia vir r dominus ait. Omnis q
facit peti͞ seruus est peti. Quo em͞ non
seruus auarus om͞is qui p͞exiguo pe
cu͞ie loculo se ip͞m cauet onatur. Timet o͞ia
ne co͞gesta amittat q͞ no͞ utenda co͞gessit

maiore periculo seruaturus quo maiora
quesiuit. Quo non mendicaus cui sunt
pauca que possidet. Nam r si in michi diues
videatur sibi egestet nec testimoniis sua
uota solatur qui quod optat accede͞ nes
cit. Quo aut no͞ r ille seruus qui subdi
tus libidini est. p͞mu͞ suis ardet incendiis
r pectoris sui facibus exuritur. Cui ubi q
ue dicat p͞pha. Ambulate in luce ignis
mi r in flammam qua͞ accendistis. Susci
pit omnes metus insidiatur sompno
singularu͞ ut vini cupiditate pociatur
sit seruus om͞i. Seruit q͞ p͞hanc imbar
seruitutem. Cui ipe sibi d͞nos facit
ipe͞ volt h͞re quos timeat. Nichil em͞
tam specialis seruitutis est q͞ semp time͞
Ille vero in quauis condicio͞ne formati
semp liber qui amore turpis lucri no͞ ca
pitur. auaricie vinclis no͞ tenetur me
tu criminis non alligatur qui securus
exspectat p͞sencia que futura n͞ tenent.
Nonne tibi vi͞r iste in seruitute d͞nari.
Ille aut in libertate s͞uire | alienat li.
Auaricia iusticiam abh͞oie | i͞. de officiis
ca͞o. xxxv. | accipit autem hanc v͞tutem
Quis no͞ | tenere nisi prima auaricia i͞
firmaret atq͞ inflecteret tante virtutis
vigorem. Et em͞ dum agere opes congre
gare pecunias occupare terras possessio͞ib'
cupimus p͞stare diuiciis iusticie formam
exuimus beneficenciam comunem amisimus.
Quo no͞ em͞ iustus ee͞ p͞t qui studet eri
pere alt͞i q͞ sibi querit. Potencie q͞s
cupiditas forma͞ iusticie uiolem effeminat.
Quomo͞ p͞t p͞aliis interuenire qui alios
sibi subicere conatur. Et infirmo adu
sus potentem opem ferre qui ipe gra
uem libertati affectat potenciam
Non auarus non ambulat in male legis
lio s͞r. b͞a in maculati lit͞. x. v͞su vim
Non quicq͞ hoc dicat ymo auarus
hoc dicat. r qui legem dei cui ipatq͞ ar
gento p͞ferat qui p͞t p͞p legem dei o͞ia
sua relinquere. Sz nec xp͞us hu͞ic rep
perit nisi de his quos ipe docet dignus
est petrus hoc dixit r probauit effectu͞
quia plus legem q͞ aurum h͞uit. No
q͞ ait argentu͞ r auru͞ non h͞eo. Non
auarus hoc dixit qui defosso auro i͞
cubat no͞ dicit peccatosus quia cotti
diana cumolimia sollicito i͞mitatur af
fectu qui cotidie opes aggerat. qui

hereditatu tendit aucupia qui ita cōs
tantis sectulu indefessas exercet excu
bias. hic ait legem dei oris dei tamq
legem verbi dei eodem li. lra xy.
Nec auarus ēdi versu sexto ubi su
(E)cce ergo ꝓpha dixit dauid tu quia
semp in deo mansit Et qua voce dixit
tuus sum addid(i)t Iustificatones tuas
exquisiui. hoc est nichil aliorum quesiui
sed id solum quod tuum est desideraui Alij q
runt monilia preciosa ego solas iustifica
ciones tuas qui quidam seruaa iusticie
Alij domum addomu villam aduillaz
iungunt qui soli habitare possunt intra
hac et clementu noluit occupare eoe Alij
possessiom aeris ipsius vindicare mich
intuus iustificacionibus omē pnomide
Nestro possidere nisi quod tui iuris est
Intuus eloquiis spūalis michi cura re
fulsit argenti michi porcio deus est
Tuus sum ego quia pars michi hedi
tatis nō mamo nec in argento ē hic x°
Nō concludit quod auaricia fidei sit contraria
in tractatu sr pbm xxxviii. bsu viii quod
Requirere supra eadem ambulato quod fidei
Propterea vē tota ē auaricia contrarie
est contraria in smoē quodam hito ad plebe
diebus pasche qui incipit ut sequitur
Ubi etiam agit prila qui gtra auariciaz
Retinet dilcō vrā fres ante predonum
dies cū plebis eius que sub bbis aplis
fuit. Unanimmitatem largitatemq p
dicaremus iste adanamie uos auai
ciam puenisse qui isto tpe in totius
huanc gnis purissima vita tamq omis
morbida inuentus est. tanta enim infec
tus auarie pestilencia. Ut sanctus eū
petrus nō tam emendare voluit qd da
mpnaē. Secgat enim eius de consilio pesti
lentem. et exiet cū eo omnis contaio Colli
go in actu sco pestilens fuit qui cunctis
contemptu peculie lucrum uite requirenti
bus Ipse lucrum magis pecunie iritatus
est quod salutis et diuin pretii sperauit compen
dum anime repit detrimenta Ab aplis g
auarias auarus inuentus est Nam inu
excusatur humilitatis Numq enim incradu
est habundare sub nobis hoc vicium cū
aplis cepit pullulare et si illorum auctas
hoc in auaricia emendare nō potuit nobis
quid imputabitur si eadem ipsis quoq fratres
corrigere nō valemus in auaricia enim
petrus si potuisset auariciam corrigere nō
perisset. sed dum illum perire alios corrigi
voluit enim ut pena aduinia metus aucto
ad pximos puenirect Exemplum ergo auaris
omnibus in auaricia ꝓpositum est ut qui
eiusdem criminis reus fuit eiusdem suppli
cii in iudicii die sine feriatur Grande g
malum est auaricia imo malorum omnium est
origo ergo ait aplus Radix omnium malorum
autem est cupiditas quam quidam appetentes
errauerunt a fide. vides ergo quia qui pecunias
appetit fidem perdit qui aurum redigit gratias
perdigit auaricia enim cecitas est Errorem
religioni induat Ceca namq est auaricia
sed diuisa fraudum occultatur ingeniis Non
uidet que diuinitatis sunt sed cogitat quod cupi
ditatis est Semp enim quamuis diues sit co
gitet vnum vel exmanifesto accipere totam
vitam negocium putat compendiorum
etiam omnia supprimes manus pstaciōi
sue onus imponit Erubescit usurare non
et lucrum non erubescit usurare Semp ergo
auarus alieno utitur alieno se pascit da
mpno Est illi preda egestas alterius Est
illi leticia fletus alienus Sicut nuper
factum vidimus quum amissa deplorent sr
que iniusta pliq gratulantur Cetesen
ex pater captum deflet filium Et tu iam fr
enim uelut seruulum gloriaris Simo res
ticus perditum ingemiscit in inicum tu eo vi
tum extollere disponis et fructus te putas
posse capere gemitibus alienis cecc re
ligiosa vidua tota supellectili dispolia
tum domum dolet et tu eadem supellecti
li domum tuam ornatam ee letaris Dic
michi oxane nō conpungeris nō constringe
ris cū uides in hospicio tuo lacrimas ali
enas. Dicit scriptura sca ad filios isrl. a
bestia captum ne tetigeris pollutum et conta
natum est. quicq fera cruenta tetigerit ac p
hoc deterior bestia quisq sunt quod bestia su
pauit. Dic ergo michi tu xane cur pre
dam relictam a predonibus psumpsisti
Cur laceratum et contaminatum sicut ipse pu
tas tuis edibus importasti. cur quod hostilis
seuauit bestia tu senior bestia deuorasti
cum plerisq lupos leonum subsequi solere
uestigia et non longe ab eorum uenati
bus aberrare sed ut rabiem suam rapi
na sacient aliena et quod leonum saturitati
remanet. id luporum rapacitate con
sumitur. Sic tristi auarie lupi predonum

Figuratur in archa noe et diluuio ibidem

Accipe illud testimonium. Corrupta erat omnis caro ab iniquitatibus suis. Non permanebit inquit deus spiritus meus in hominibus quia caro sunt. Ex quo ostendit deus quia carnali inmundicia et grauioris labe peccati gratia spiritualis auertitur. Unde volens deus reparare quod deerat diluuium fecit et iustum noe in archam iussit ascendere. Qui quando descendente diluuio coruum dimisit prius qui non reuertitur dimisit columbam que cum ramo oliue legitur redisse. Vides aquam vides aquam vides lignum columbam aspicis et dubitas de misterio. Aqua est ergo qua caro mergitur ut omne abluatur carnale peccatum. sepelitur illic omne flagicium. lignum est in quo crucifixus est dominus ihesus cristus cum pateretur pro nobis. Columba est in cuius specie descendit spiritus sanctus sicut didicisti in nouo testamento qui tibi pacem anime tranquillitatem mentis inspirat. Coruus est figura peccati quod exit et non reuertitur si intus quoque iusti custodia et forma seruetur.

Figuratur in mari rubro ibidem subdit

Tercium quoque testimonium est sicut te apostolus docet quia patres nostri omnes sub nube fuerunt et omnes mare transierunt et omnes in moyse baptizati sunt in nube et in mari. Denique et ipse moyses dicit in cantico. Misisti spiritum tuum et operuit eos mare. Aduertis quod in illo hebreorum populi transitu iam tunc sacri baptismatis figura precessit in quo egipcius interiit et hebreus euasit. Quid enim aliud in hoc cotidie sacramento docemur nisi quia culpa mergitur et error aboletur pietas autem et innocentia tota permansit. Audis quia sub nube fuerunt patres nostri et bona nube que carnalia refrigerauit incendia passionum. Bona nubes obumbrat quos visitat spiritus sancti gratia. Denique supervenit in mariam virginem et virtus altissimi obumbrauit ei quando redempcionem generi humano genuit. Hunc et illud miraculum per moysen in figura factum est. Si ergo in figura affuit spiritus, non adest in veritate cum scriptura dicat. quia lex per moysen data est. gracia autem et veritas per ihesum cristum facta est.

Figuratur etiam in aquis amaris ibidem.

Amara fons amarissimus erat. Misit in eum moyses lignum et dulcis factus est. Aqua enim sine predicatione dominice crucis ad nullos usus futuri salutis est. Cum vero salutaris fuerit crucis misterio consecrata tunc ad usum spiritualis lauacri et salutaris poculi temperatur. Sicut ergo in illum fontem moyses misit lignum hoc est propheciam. sic et in hunc fontem sacerdos predicationem dominice crucis mittit et aqua fit dulcis ad graciam. Non ergo solis corporis tui credas oculis. magis videtur quod non videtur. quia istud temporale. illud eternum aspicitur quod oculis non comprehenditur animo autem ac mente cernitur.

Figuratur in iordanis flumine ibidem

Denique doceat te decausa regum [illegible] lectio. Naaman syrus erat et leprosus nec ab ullo poterat mundari. Tunc ait puella ex captiuis quia esset propheta in israel qui posset eum a lepre contagione mundare. Sumpto inquit argento et auro perrexit ad regem israel. qui cognita aduentus eius causa scidit vestimenta eius dicens quod temptaretur magis cum de se ea que non essent regie potestatis poscerentur. Heliseus autem regi intimauit ut ad se dirigeret syrum quo cognosceret quod esset deus in israel. Et cum venisset ad heliseum mandauit ei ut septies mergeretur in iordane flumine. Tunc ille secum tractare cepit meliores aquas patrie sue habere in quibus sepe mersisset et numquam a lepra esset ablutus. eoque reuocatus non obediebat mandatis prophete. Sed admonitu et persuasionibus famulorum acquieuit et mersit mundatusque illico intellexit non aquarum esse quod unusquisque mundatur sed gracie. Cognosce nunc que sit illa puella ex captiuis iunior. ex gentibus congregacio id est ecclesia domini depressa ante captiuitatem peccati quando libertatem adhuc gracie non habebat cum consilio uanus ille populus gentium verbum audiuit propheticum de quo diu ante dubitauit postea tamen ubi credidit exequendum ablutus est ab omni contagione viciorum. Et ille dubitauit antequam sanaretur tu iam sanatus es et ideo dubitare non debes. Ideo tibi ante predicimus ut non hoc solum credas quod vides ne forte et tu dicas hoc est illud magnum misterium quod oculus non vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit.

Per terminum decem. Sicut maris rubri et de iordane in sermone. De sacris ad neophitos post medium.

Animaduerte misteria iudeorum que patribus nostris data sunt primum uetustate sacramentorum. deinde de sanctitate. Illud premitto quod antiquiora et priora sunt sacramentorum quam iudeorum. Quid precipuum quam quod per mare transiit iudeorum populus ut de baptismo interim loquimur. Ueth

qui tūsierint iudei mortui sūt omēs in
deserto Ceterum qui p̄hūc fontem trāsit hoc
est ateriemis ad ecclesiā hic est enim trāsitus
no pascha hoc ē trāsitus eius trāsitus a p̄c
cato ad uitam a culpa ad grām · ab inquina
mento ad sanctificatōnem Enim p̄hūc fontē
trāsit non moritur sz surgit Naaman q°
leprosus erat puella quedam ait uxori eius
Dn̄s meus si uelt mundari uadat in terrā
isrl̄ et ibi inueniet eū qui possit ei leprā
tollē Dixit illa dn̄e sue illa marito naa
man regine sirie qui tū acceptissimum
sibi misit ad regem isrl̄ audiuit rex isrl̄
q̄ misisset ad eū cui lepram mundaret et
scidit uestimētū suū Tunc helizeus p̄phā
mandauit ei Quid est q̄ scidit uestem q̄i
non sit deus potens qui mundat leprosum
mitte illum ad me · misit ille Cui aduenienti
ait p̄phā · uade descende in iordanē
mergere et sanabis quasi flumina meliora
non sint in p̄ria mā Dixerunt ei serui
Domine quare nō facias ūbū p̄phē · a maior
fac exp̄ire Tūc ille uiuit in iordanem
mersit et surrexit sanus

¶ Addit exponendo q̄ | q̄ū aqua sola sufficit ad bap̄

Aliud enim sicut uidisti aquam · nō enim
omnis aqua sanat · sz aqua sanat q̄ habz
gr̄am xpi · aliud est elementū aliud cōse
cratio aliud opus alia opatio Aqua opus
est opatio spūs sc̄i est non sanat aqua nisi
spūs descendit et aquā illam cōsecrauit

¶ Diffusius p̄sequitur figuram de mari
rubro ibidem infra | gnum istius bap̄

In mari aūt rubro si exacisse ait ap̄ls dus
quia p̄res nr̄i omēs bap̄ti sunt in nube
et mari Et subdit hec omīa in figura fac̄a
sunt illis Illis in figura nobis in uita
te Tūc moyses uirgam tenebat conclusus
erat p̄plūs iudeorum instabat egipcius
cū armis ex una p̄te mari claudebantur
hebrei neqz maria trāsire potant neqz
in hostem reuertē uīmuare ceperunt Vi
de non te p̄uocet quia exauditi sunt
et si exaudiuit dn̄s eis culpa non carent
quia murmurauerunt Tuū est ubi cōsti
cēris credere q̄ euadis nō murmurare
· in uocare · rogare · nō querelam exp̄ime
Tenebat uirgam moyses et ducebat po
pulū hebreorum in nocte in columpna
lucis in die in columpna nubis lux quid ē
nisi ueritas que ap̄tū et planū lumen effū
dit Columpna lucis quid est nisi xp̄s dn̄s

qui tenebras infidelitatis depulit lucem
ueritatis et gr̄e sp̄ualis affectibus infundit
humanis At uō columpna nubis est sp̄us
sanctus In mari erat p̄plūs et p̄ibat colum
na lucis Deinde sequebatur columpna
nubis quasi umbraculo sp̄us sc̄i Vides q̄
p̄sp̄m sc̄m et aquam typum baptismatis
demonstrauit In diluuio quoqz iam tūc
fuit figura bap̄tis et adhuc utiqz n̄ erat
in sc̄a iudeorum | scandi sermonis de eisdem

¶ Et in p̄ia° | exponit figuram de diluuio

In diluuio quoqz figuram baptismatis
p̄cepisse hesterno cepimus disputare Quid
est diluuiū in quo iustus ad semin̄ iusti
tie ruseruatur peccator moritur Jo dn̄s uidet
hominē pullulare delicta iustum solū noe
cū sua p̄genie reseruauit Aquam autē
supra montes q̄s exire p̄cepit Et ideo in illo
diluuio omīs corruptela carnis interit so
la iusti p̄sapia et forma p̄mansit Nonne
hc̄ est diluuiū q̄ est baptisma quo peccata oīa
diluuntur soli iusti mens et gr̄a resuscitatur

¶ Subdit ibidem q̄ in p̄batica piscina sic
figura precessit | angelus inquit desce

Quid legitur heri | debat in piscina et quo
tiens cumqz descendisset angelus mouebatur
aqua et qui prior descendisset sanabatur ab oī
langwore quocūqz tenebatur q̄ sicut figu
ram uenturum dn̄m nr̄m ihūm xp̄m angelus quē
Ipe est enim magni cōsilii angelus sīm tēpus
q̄ ad horam nouissimam seruatur ut in
occasu ip̄o diem dep̄henderet et differret oc
casum Quotiens cūqz ergo descendisset ange
lus mouebatur aqua Dices forte quare
modo nō mouetur audi quare Signa in
credulis fides credentibus qui prior desce
disset sanabatur ab omī infirmitate Quid
est prior tpe an honore · uerumqz intellige
si tpe prior qui descendisset sanabatur ante
Hoc est de p̄p̄lo iudeorū magis q̄ de p̄p̄lo
nacōnū Si honore prior qui descendis
set · hc̄ est qui h̄ret dei metum studium
iustiae gr̄e caritatem · castitatis affectum
ipe magis sanabatur tū tū ipis unus
sanabatur tūc inq̄ t̄pis in figura prior
descendisset solus curabatur Quanto ma
ior est gr̄a ecclie in qua omēs saluantur
quicumqz descendunt Sz uidete misterium
Venit dn̄s nr̄ ihūs xp̄us ad piscinam
multi egri iacebant et facile multi egri
ibi iacebant ubi unus tantum curabatur
Deinde ait ad illum paraliticum Descende

Ac ille hominem non habeo. Vide ubi bapti
zaris. Unde sit baptisma nisi de cruce cristi
De morte christi. Ibi est omne misterium quod pro te
passus est. In ipso redimeris, in ipso salua
ris. Hominem inquit non habeo. Hoc est quia
per hominem mors et per hominem resurrectio
mortuorum. Non poterat descendere, non po
terat saluari qui non credebat quod dominus
ihesus carnem suscepisset ex virgine. Hic
autem qui operiebatur mediatorem dei et
hominum hominem ihesum expectans eum de
quo dictum est: Et mittet dominus hominem
qui saluos faciet eos, dicebat hominem
non habeo et ideo ad sanitatem peruenire me
ruit quia credebat in aduenientem. Me
lior enim et perfectior fuisset si credidisset iam ue
nisse quem sperabat venturum esse.

Adiungit de naaman syro quod in figura huius rei in iordane sicut baptizatus non recapitulat supradicta

Nunc vide singula. Diximus figuram precessisse quod naaman
leprosus ille in iordane mundatus est. Pu
ella ex captiuis que est nisi que speciem habe
bat ecclesie et figuram monstrabat. Captiua
enim erat populus nationum. Captiuam autem non
dico captiuitatem sub hoste aliquo populo con
stitutam sed eam captiuitatem dico que
maior est quam dyabolus cum suis seuo domina
tur impiorum captiua colla sibi subiciat peccato
rum. Ergo habes unum baptisma. Aliud in dilu
uio habes. Tertium genus quod in mari rubro
baptisati sunt patres. Habes quartum genus in
piscina quando mouebatur aqua.

Addit quod in nomine sancte trinitatis et signo crucis baptisma confertur

Nunc te consulo ut credere debeat quod habes presentiam trini
tatis in hoc baptismate quod baptizat ecclesia.
Idem itaque dominus noster ihesus christus in euuan
gelio suo dicit ad apostolos: Ite baptizate gen
tes in nomine patris et filii et spiritus sancti. Sermo
hic saluatoris est. Dic mihi homo. Inuocauit
helyas de celo et descendit ignis. Inuoca
uit helizeus domini nomen et de aqua fer
rum securis ascendit quod demersum fuerat. Ecce a
liud genus baptismi. Quare? Quia omnis
homo ante baptismum quasi ferrum premitur atque
demergitur. Ubi baptizatus fuerit non tamquam
ferrum sed tamquam iam leuior fructuosi
ligni specie eleuatur. Ergo et hic figura alia.
Securis erat qua cedebantur ligna. Ce
cidit manubrium de securi. Hoc est ferrum
demersum est. Filius prophete nesciuit quid faceret

sed hoc solum sciuit ut interrogaret helize
um prophetam et remedium postularet. Tunc
ille lignum misit et ferrum leuatum est. Vide
s ergo quod in cruce christi omnium hominum leuantur
infirmitates. Subiungit figuram de
aquis amaris cum crucis accipe aliud. Et
si non ordinem tenemus. Quibus enim posset
omnia gesta comprehendere christi. Sicut apostoli
dixerunt. Moyses cum venisset in desertum
et in siti esset populus et venisset ad merram fon
tem et bibere vellet quia ubi primum hau
sit amaritudinem sensit, cepit bibere
non posse. Ideo moyses misit lignum in fon
tem, cepit aqua que antea erat amara
dulcescere. Quid significat? Nisi quia omnis crea
tura corruptele obnoxia ut maris aqua
amara est omnibus. Et si ad tempus suauis
est ad tempus iocunda amara est que non potest
auferre peccatum. Ubi bibens sities, ubi
potus ceperis suauitatem iterum amari
tudinem sentis. Amara ergo aqua. Sed
ubi autem christi non acceperis celeste sa
cramentum incipit esse dulcis et suauis, et me
rito dulcis in qua culpa deuoratur. Ergo si
in figura eius tantum valuit baptisma quanto
amplius valet baptisma in ueritate.

Baptismi sacramentum quod sit necessarium ostendit idem infra

Nunc disputemus quid sit quod dicatur
baptisma. Venisti ad fontem. Descendisti in
eum. Attendisti summum sacerdotem. Leui
tas et presbiterum ad fontem uidisti. Quid
est baptisma? In principio deus noster hominem
fecit ut si peccatum non gustaret morte non
moreretur. Peccatum contraxit. Factus est obnox
ius morti, eiectus est de paradiso. Sed dominus
qui sua vellet beneficia permanere et insi
dias omnes abolere serpentis rescindere
quoque omne quod nocuit, primum quidem sentenciam
tulit in hominem: terra es et in terram ibis, et
mortalem hominem fecit obnoxium. Erat di
uina sententia, solui humana conditione non
poterat. Remedium datum est ut homo
moreretur et resurgeret. Quare? Ut id
quod antea dampnationis loco cesserat
loco cederet beneficii. Quid illud est nisi
mors? Queris quomodo? Quia mors interue
niens finem facit peccati. Cum enim mori
mur utique peccare desistimus. Satis ergo
factum sine videbatur, quia homo qui
factus fuerat ut viueret si non peccaret
incipiebat mori, sed ut dei perpetua gratia
perseueraret, mortuus est homo. Sed christus

invenit resurrectionem et ut reintegraret celeste beneficium quod fraude fuerat serpentis amissum. Utrumque ergo pro nobis quia et mors finis est peccatorum et resurrectio vite est reformatio virtutum. Ne in hoc seculo dyaboli fraudibus insidie prevalerent inventum est baptisma. De quo baptismate audi quid dicat scriptura immo filius dei quia pharisei qui noluerunt baptizari baptismo iohannis consilium dei spreverunt. Ergo baptismum consilium dei est. Quanta est gratia ubi est consilium dei. Audi ergo. Nam ut in hoc quoque seculo nexus dyaboli solveretur inventum est quomodo homo vivus moreretur et vivus resurgeret. Quid est vivus? hoc est vita corporis viventis cum veniret ad fontem et mergeretur in fontem. Quid est aqua nisi de terra? Satisfit ergo sententie celesti sine mortis stupore. Quod mergeris solvitur sententia illa terra es et in terram ibis. Impleta sententia locus est beneficio remedioque celesti. Ergo aqua de terra possibilitas autem vite nostre non admittebat ut terra operiremur et de terra resurgeremus. Deinde non terra lavat sed aqua lavat. Ideo fons quasi sepultura est.

¶ Addit ibidem de tercia immersione trinitatis nomine

Interrogatus es: Credis in deum patrem omnipotentem? Dixisti credo. Et mersisti hoc est sepultus es. Iterum interrogatus es: Credis in dominum nostrum ihesum cristum et in crucem eius? Dixisti credo. Et mersisti. Ideo cum christo es sepultus; qui enim christo consepelitur cum christo resurget. Tertio interrogatus es: Credis et in spiritum sanctum? Dixisti credo. Tercio mersisti ut multiplicem lapsum superioris etatis absolveret trina confessio. Denique ut nobis afferamus exemplum: Sanctus apostolus petrus postea quam in passione domini lapsus videtur infirmitate condicionis humane qui ante negaverat postea ut primum lapsum aboleret et solveret tercio interrogatus a cristo si christum amaret. Tunc ille dicit: Tu nosti domine quia amo te. Tertio dixit ut tercio absolveretur. Sic ergo pater dimittit peccatum sic dimittit filius sic et dimittit spiritus sanctus. In nomine autem uno baptizari iussit nos hoc est in nomine patris et filii et spiritus sancti. Noli mirari quia dixi unum nomen; ubi est una substantia una divinitas una maiestas hoc est nomen de quo dictum est in quo oportet omnes salvos fieri. In hoc nomine omnes salvati estis, restituti estis ad gratiam vite. Clamat ergo apostolus sicut audistis in lectione presenti: quicumque baptizatur in morte ihesu baptizatur. Quid est in morte? ut quomodo christus mortuus est sic et tu mortem degustes. Quomodo christus mortuus est peccato et deo vivit, ita et tu superioribus illecebris peccatorum mortuus sis per baptismatis sacramentum et resurrectionis per gratiam christi. Mors ergo est sed non in mortis corporalis veritate sed in similitudine. Cum enim mergis mortis suscipis et sepulture similitudinem; crucis illius accipis sacramentum quia in cruce christus pependit et clavis confixum est corpus. Tu ergo cum crucifigeris christo adheres clavis domini nostri ihesu christi adhereas ne te dyabolus posset abstrahere. Teneat te clavus christi quem revocat humane condicionis infirmitas. Ergo mersisti, venisti ad sacerdotem. Quid est dixit? Deus inquit pater omnipotens qui te regeneravit ex aqua et spiritu sancto concessitque tibi peccata tua ipse te unget in vitam eternam. Vide ubi unctus es: in vitam inquit eternam. Noli hanc vitam illi vite anteferre. Verbi gratia si exurgat inimicus aliquis si tibi velit fidem tuam auferre, si minatur mortem ut prevaricetur aliquis vide quid eligas. Noli eligere illud [in quo non es unctus], elige in quo unctus es vitam eternam vite presentis temporali [preferas].

¶ Et quia ipsa immersio est quedam [illegible] terciam sermonem de supradictis

Hesterno disputavimus de fonte cuius species veluti quedam sepulcri forma est in quam credentes in patrem et filium et spiritum sanctum recipimur et demergimur et surgimus hoc est resuscitamur. Accipis autem mysterium hoc est unguentum supra caput. Quare super caput? Quia sensus sapientis in capite eius Salomon enim ait. Friget enim sapientia sine gratia. Sed ubi gratiam receperit tunc perfectum opus esse incipit. Hoc regeneratio dicitur. Quid est regeneratio? Habes in actibus apostolorum quia ille versiculus qui dicitur in psalmo secundo: Filius meus es tu, ego hodie genui te, ad resurrectionem spectare videatur. Namque sanctus apostolus paulus in actibus apostolorum sic interpretatus est quia tunc quando resurrexit filius a mortuis patris vox resultavit: Filius meus es tu ego hodie genui te. Unde primogenitus a mortuis dicitur. Ergo resurrectio quid est nisi quando de morte ad vitam resurgimus? Sic ergo et in baptismate quoniam simili-

sit in sermonibus et desidiosus in operibus
prudenciam suam factis refellit et grauius
est scire quid facias nec fecisse quod facien
dum cognoueris. Contra quoque strenuum
esse in operibus absque in sermonibus ita est si in
tioso fundamento pulcra culmina velis
eleuare fastigia quo plus extruxeris plus
corruit quia sine munimento fidei bona opera
non possunt manere. Infida statio importuna
uem perforet et harenosum solum cito decedit
nec potest imposite edificacionis sustinere onus.
Ibi ergo plenitudo premiorum ubi virtutum perfectio
et quedam misticis atque dictis equalitas sobri
etatis | Aut beatitudo consistit in sola sciencia | hec
Non | in virtute ibidem capitulo 3° | est vel qui
Et quasi solarum sua explosa | manus sum
phie disputaciones sufficiat vel quasi scrip
tura sua consideremus quod enodem de ex parte dic
absoluat scriptura de quo tam multiplices et implica
tas atque confusas videmus questiones esse philosophie.
Nichil enim bonum scriptura nisi quod assit v
irtutemque in omni rerum statu beatam iudi
cat nec que augetur bonis corporis vel
externis nec minuitur aduersis. Nichil
quoque tam beatum quam a peccato alienum sit plenum
innocencie repletum gracie dei. Scriptum est
enim Beatus qui non abiit in consilio impi
orum et in via peccatorum non stetit et in ca
thedra pestilencie non sedit. Et in lege domini
fuit voluntas eius. Et alibi Beati immacu
lati in via qui ambulant in lege domini. Inno
cencia quoque et sciencia beatum faciunt. Bone quoque
operacionis mercedem esse beatitudinem vite
eterne sequens adiuciunt | Bonis est id ex
Et quia non in extrinsecis | trinsecus mala cor
minime tollunt ibidem | voluptatis
Restat ut spreto promiscuo | aut doloris
metu quorum alterum quasi enervat
et infirmum reddit ipsa. Inopiis doloribus vitam
beatam eminere demonstret. Et facile do
cere potest cum legimus beati eritis cum nobis ma
ledixerint et persequuntur et dixerint omne malum
aduersum vos propter iusticiam. Gaudete et ex
ultate quoniam merces vestra copiosa est
in celis. Sic enim persecuti sunt et prophetas qui
erant ante vos. Et alibi qui vult venire
post me tollat crucem suam et sequatur
me. Est ergo beatitudo et in doloribus quos
plena suauitatis virtus comprimit et co
hercet. Ipsa sibi domesticis opibus habun
dans vel ad constanciam vel ad graciam
Subdit ibidem quod in spiritualibus doloribus

ipsa beatitudo esse possit | sed tamen egipto
Neque parum beatus moyses | rum vallatus
populis et mari clausus per fluctus sibi et populo
patrium pedestrem viam per vias maris
inuenisset. Quando autem fortior quam tunc cum extre
mis circumseptus periculis non desperabat sa
lutem sed exigebat triumphum. Quid Aa
ron quando beatiorem se credidit quam tunc quando
medius stetit inter viuos ac mortuos
et obitu sui statuit mortem ne ad viuorum
transiret agmina a cadaueribus mortuorum.
Quid de puero daniele loquitur qui ita
sapiens erat ut inter leones fame exas
peratos nulla bestialis seuicie frangeretur
formidine ita alienus a metu ut posset
epulari nec verretur ne ad pastum exem
plo sui feras prouocaret. Est ergo et in do
lore virtus que sibi bone suauitatem con
ficit. Et ideo iudicio est quod non minuat do
lor virtutis voluptatem. Sicut ergo
nulla virtuti decessio beatitudinis per do
lorem ita eciam nulla accessio per volup
tatem corporis aut commoditatem gracia de
quibus apostolus ait Que michi lucra fuere
hoc duxi propter christum detrimenta esse. Et addit
propter quod omnia dampno duxi et estimo stercora
ut christum lucrifaciam | preterea simili
Adiungit ibidem quod in paupertate | se possit quia
diuicie non faciunt beatitudinem | Addit
Demumque moyses dampnum suum ac the
sauros esse egiptiorum et opprobrium do
mini diuiciis pretulit nec tunc diues tum ha
bundaret pecunia ne propria panem esset
alimento nisi forte tunc aliquis numquam beatus
nec fuisse cum in deserto cottidiana alimenta
sibi et populo suo deforent. Et quod summum
bonum ac beatitudinis nemo negare audebit
ac manna ei hoc est panis angelorum
ministrabatur e celo. Carnes quoque cotti
diana plurima tocius plebis epulis redun
dabat. Helye quoque sancto panis aduectus
decerit si quereretur sed non videbatur de
esse quia non querebatur. Nunquid ideo numquam
beatus qui erat pauper sibi a nunc ymo
eo magis beatus qui erat deo diues. Ab
eo enim esse quod sibi diuitem prestitit ut iste
rat qui per famis cibum ancilla petebat
larg(i)turus ut ydria farine per trienium
et vi menses non deficeret et cottidianos
usus olei vas vidue inopis sufficeret ac
ministraret. Ideo ibi volebat petrus esse
ubi istos videbat in monte cum

xpo in gloria apparuerit quia et ipse pau
per factus est cum dives esset. Nullum ergo
adminiculum prestant divicie ad beatam vitam quod
evidenter dominus demonstravit in evan
gelio dicens. Beati pauperes quoniam vestrum est
regnum dei. Beati qui nunc esuritis et sititis
quia saturabimini. Beati qui nunc fletis
quia ridebitis. Itaque paupertatem famem
dolorem que putantur mala non solum
impedimento non esse ad vitam beatam sed
etiam adiumentum esse evidentissime pro
nunciatum est. Et illa que videntur bona
divicias saccietatem leticiam expertem dolo
ris detrimentum esse adstructum beatitudinis
divino declaratur iudicio liquet cum dicitur
Ve vobis divitibus qui habetis consolacionem
vestram. Ve vobis qui saturati estis quia
esurietis. Et illis qui rident quia lugebunt

Concluditur quod in virtute consistit et in spe eterne vite ibidem

Sic ergo non solum adminiculo | non sunt ad vi
tam beatam cor
poris extra bona sed etiam dispendiosa sunt.
Unde enim beatus nabaoth etiam cum lapidare
tur ad vitam quia pauper et infirmus ad usque
opes regias solo civitatis affectu et religione
dives ut pecunia regali non commutaret pa
terne vinee hereditatem etiam pro fide quia
sanctione divino defendebat iura maiorum
suorum. Unde quoque miser achab etiam suo
iudicio quia pauperem necare fecit ut
eius possideret vineam. Certum est solum et
summum bonum virtutem esse eamque habundare
solam ad vitam fructum beate nec externis a
corporis bonis sed virtute sola vitam pari
ri beatam per quam vita eterna acquiritur. Vi
ta enim beata fructus presencium vita autem e
terna spes futurorum est

Ponitur quod contrarium opinantes ratio in disputat | de ipsa beatitudine ibidem

Sunt tamen qui | in hoc corpore tam in
firmo tam fragili in
possibilem vitam beatam putant in quo
necesse est angi dolore deplorare congemiscere
quasi vero ego in corporis exultacione dicam
vitam beatam consistere et non in altitudine
sapiencie suavitate consciencie virtutis subli
mitate. Non enim in passione esse sed victo
rem esse passionis beatum est nec frangi tempora
lis metu doloris pene accidere. Hec que
gravia adversum doloris feruntur cecita
tem exilium famem stuprum filie amissi
onem liberorum. Et quis esset beatum ysaac qui
non videbat in senectute et benedictionibus
suis benedictionibus conferebat. An non
beatus iacob qui profugus paterna domo merce
narius pastor exilium sustinuit filie pu
diciciam ingemuit esse temeratam famem
pertulit. Non ergo beati quorum fide deus
accipit testimonium cum dicitur. Deus abra
ham deus ysaac deus iacob. Miseria est ser
vitus sed non ioseph miser ymo plane beatus
cum domine libidines in servitute positus coher
ceret. Et quid de sancto david loquitur qui tri
um filiorum deploravit obitum et quod durius
his incestum filie. Et quomodo non beatus de cuius be
atitudinis successione auctor exortus est qui
plurimos fecit beatos. Beati enim qui non viderunt
et crediderunt. Fuerunt et ipsi in sensu infirmita
tis sed evaluerunt de infirmitate fortes. Quid
laboriosius autem sancto Iob vel in domorum
incendio vel in filiorum decem interitu mo
mentaneo vel doloribus corporis. Nunquid
minus beatus quam si illa non pertulisset in quibus
magis probatus est. Esto tamen fuisse in illis
aliquid acerbitatis quod virtus animi non abscon
dit dolorem. Neque enim profundum mare nega
verim quia vadosa sunt litora. Neque celum lu
cidum quia interdum obtexitur nubibus
nec terram infecundam quia aliquibus lo
cis ieiuna glarea est aut lete segetes quia
inter mixtam solent habere salitatem avene
Similiter puta beate in esse conscientie interpolari
aliquo acerbo doloris. Nonne totius mani
pulos vite beate si quid forte adversi accidit at
que amaritudinis tamquam stilus avena absco
ditur aut tamquam lolium amaritudo fit suavi
tate obduatur

Nota vero huius questionis de ipsa beatitudine | fiat mencio quia non est in
extrinsecis bonis li. i. eiusdem ca. xiij

Secundum Iob non falli decuit doctorem sa
piencie et disciplinae sed esse veritatis iudicem. Et ideo
non secundum forensem habundanciam estiman
dam beatitudinem singulorum sed secundum in
teriorem conscientiam que innocentum flagicio
sorum merita distinguit ut atque incorrupta pe
narum premiorumque arbitria. Moritur
innocens in potestate simplicitatis sue. In
habundancia prospere voluntatis sicut adipe
repletam animam gerens ac non peccator qui
in sordibus habundet et deliciis diffluat o
doribus fragrat in amaritudine anime
vitam exigit in ultimum diem claudit.
Nichil eorum que epulatus fuerit referens
boni nichil secum auferens nisi precia sce
lerum suorum. Hoc cogitans ne gat si potes

dum esse iudicii remuneracionem. Ille suo afflu-
ebat hic miser. Ille suo iudicio absolutus
hic reus. Ille meritis letus hic merens an
absolui potest qui nec sibi innocens est. Dicat
iniquus michi. Ubi est protectio taberna-
culorum eius. Signum enim eius non inveni-
etur vita et cum facinorosi uel sompnum ca-
piunt oculos. Tamen sunt requies eius eciam
delectacio licet ipsa que non eciam dum vivunt
impiorum requies in inferno sit. Viuen-
tes enim in inferna descendunt. Vides con-
uiuium peccatoris. Introspice eius conscienciam. Non-
ne grauius fetet omnibus sepulcris. Intue-
ris leticiam eius et salubritatem integritatis
filiorum atque opum habundanciam.
Intro inspice ulcera et tribulaciones anime eius et cor-
dis mestitudinem. Nam de opibus quid lo-
quar legistis quia non in habundancia est vita
eius cum sciatis quia si tibi videatur dives si
pauper sit et iudicio suo refellat. De multitu-
dine quoque filiorum et de indolencia quid
loquar cum se ipse lugeat et sine herede futu-
rum indicet cum imitatores successores suos
esse nolit. Nulla enim hereditas peccatoris quoniam ipsius
ipse sibi est. Iustus autem ipse sibi ipsi gra-
tia utique aut bonorum aut malorum operum merces
ex se ipso soluitur.

Et non est in hac presenti vita sed in futura vita ipsa beatitudo ibidem infra capitulo xviii.

Cur peccatores habundant opibus et diuiciis
epulentur iugiter sine
merore sine luctu. Iusti autem egrotant et
affliguntur aut quacumque amissione aut li-
berorum quibus satisfacere debuit illa
euangelica parabola quod dives bysso et purpu-
ra induebatur et epulas copiosas exhibebat
cotidie pauper autem plenus ulceribus de mi-
sa eius colligebat reliquias post obitum uero
utriusque pauper erat in sinu abrahe requie-
scens dives in suppliciis. Nonne cuivis
est intuitu aut premia aut supplicia post
mortem manere. Certe quia in certamine la-
bor est post certamen aliis victoriam aliis igno-
miniam. Numquam prius enim cursus consummatur palma
cuiquam datur aut defertur corona in victo-
riam. Paulus inquit certamen bonum certaui cursum
consummaui fidem seruaui. quod reliquum
est reposita est michi corona iusticie quam
reddet michi dominus in illa die iustus iudex
non solum autem michi sed eciam hiis qui di-
ligunt aduentum eius. In illa inquit
die reddet non hic. Hic in laboribus in peri-
culis in naufragiis quasi athleta bonus
decertabat quia sciebat quod per multas tribu-
laciones oportet nos intrare in regnum
dei. Ergo non potest quis premium accipere nisi qui
legitime certauerit nec est gloriosa victori-
a nisi ubi fuerint laboriosa certamina. Nonne
iniustus est qui ante dat premium quam certa-
men fuit absolutum. Ideoque dominus in evangelio. Bea-
ti pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celo-
rum. Non dicit beati diuites sed pauperes. Inde
incipit beatitudo iudicio diuino ubi erumpna esse
timatur humana. Beati qui esuriunt quia ipsi
saturabuntur. Beati qui lugent quoniam ipsi con-
solabuntur. Beati misericordes quoniam ipsorum
miserebitur deus. Beati mundo corde quoniam ipsi
deum videbunt. Beati qui persecucionem pacian-
tur propter iusticiam quoniam ipsorum est regnum
celorum. Beati estis cum vos maledixerint et perse-
cuti fuerint et dixerint omne malum aduersum vos
propter iusticiam. Gaudete et exultate quoniam merces
vestra multa est in celo. Futurum non presentem
in celo non in terra mercedem promisit esse
reddendam. Quid alibi poscis quod alibi de-
betur. Quid propere coronam exigis antequam vincas.
Quid detergere puluerem. Quid requies-
cere cupis. Quid epulari gestis antequam stu-
dium soluatur. Adhuc populus spectat adhuc
athlete in certamine sunt et tu iam ocium.

Et subdit ibidem ridens adversum in contrarium.

Si forte dicas per cur impii letantur cur
luxuriantur cur laborant (?)
quoniam qui non suscipiunt ad coronam non tenentur
ad laborem certaminis. Certe in stadium non
descendunt non se perfundunt oleo non ob-
liniunt puluere. Quos manet gloria spec-
tant iniuria vngentari spectare solent non
decertare non solent estus pulverem im-
bres quod perpeti. Dicant ergo ipsis athlete. Ve-
nite nobiscum laborate. Sed vos dicunt debemus
spectatores. Nos hinc interim de vobis
iudicamus. Vos autem sine nobis coronem si
viceritis gloriam vendicabitis. Isti ergo
qui in deliciis qui in luxuria rapinis
questibus honoribus studia posuerunt
sua spectatores sunt magis quam preliatores
hinc eluctarum laboris fructum virtutis
non habent. Fouent ocium astucia et improbitate
aggregant diuiciarum aceruos sed exsoluunt
serium licet nequaquam sue penam. Horum re-
quies in inferis tua vero in celo. Horum domus
in sepulcro tua in paradiso. Unde pulcre vigi-
lare eos in tumulo Iob dixit quia soporem
quietis habere non possit quam ille dormiuit

qui resurrexit. Non quod ut paruulus sape-
ret ut paruulus loqui ut paruulus cogitare ut
paruulus iudicare ea que sunt parvitatis be-
atitas perfectorum est corona. Exspecta ut veniat
quod perfectum est quando non per speculum in enigma-
te sed facie ad faciem formam ipsam per te ve-
ritatis cognoscere. Tunc qua talis ille dives sunt
qui erat improbus et raptor alieni quanto
potentius illius qua tamen ille habundauit libel-
lis ille fultus honoribus reuelabitur fortas-
se ut dicatur raptor. beatum libro II de iacob et

Describit etiam ipsum vita beata capitulo II

Sed minus ad inferiora procero et utilia tuis fu-
ro cum prius describendum sit quis sit beatus.
Scriptum est enim Beatus vir qui non abijt
in consilio impiorum et in via peccatorum
non stetit et in cathedra pestilentie non sedit.
Hec scriptura signat eum beatum esse qui se
a perfidorum consortio temperauit. Hec est enim
impietas auctorem vite et parentem quendam
salutis non recognoscere vel in pretio ma-
ne vel in luxuria atque lascivia perseuerare. Ip-
sum quoque in lege domini die ac nocte meditan-
tem fore tamquam lignum quod dabit fructum
in tempore suo. Superiora vitia sunt priuo-
rum hoc virtutum premium. Ceterum horum quod ad imi-
tationem beatitudinis spectant. Desinit sanctoria
tos qui tam abstinet ab impiorum consortiis
ut ex eo fidelis plus nomine accipiet excel-
sus quod dominum mentis in die oculis intuetur
peccati abstinens ac supreme omnis sobrieta-
te sobrius ut diuina laborum absorbuit
ocium secura neglexit. Non est pulcre et ve-
re hoc dictum est quod et hic fructum dabit in tempore
suo de quo scriptum est Ecce odor filii mei
tamquam odor agri pleni. proprietates post

Eiusdem conditiones seu ibidem in capitulo X

Magnus vir et vere beatus qui nichil suum
potuit amittere nichil alienum habere. Hic est
nichil umquam habere nichil superfluum. Itaque et
perfectus est cui nichil deest. Iustus cum nichil
superius est. Hoc enim est iuste tenere mensuram.
Quanta virtus cum sanctitas lucrum
dabat non inrogabat dispendium. Hoc
est perfectum esse ad hereditatibus sibi commodi plurimum
dare nichil afferri incommodi. sanctos

Propterea per exempla dicat etiam in
aduersitate fuisse beatos ibidem infra
capitulo XVII

iacob in ipso mortis
Neque enim quis beatum supremo qui diuina fun-
debat oracula neque enim beatum ioseph in carcere
ubi sapiencie spiritu interpretabatur sompni-
orum que audierat veritatem et futurorum
seriem reuelabat. Neque enim beatum ysaiam
cum medius secaretur. Ieremiam cum mitte-
retur. Danielem sanctum cum inter leones staret
intrepidus et prandium ei raptus ab angelo
propheta deferret. Non ideo utique beatus quia a-
lienum prandebat prandium sed quia meritis
suis impasta leonum ora claudebat. Cuius
autem non beatam dixit matrem machabeorum
que VII filiorum funeribus octauam se addidit
ad laudem celestis triumphi. Visu in dicat nil

Initiatu autem super principes magis potu-
isse hominem conferre comparata beatitudo

Beatus inquit vir qui non abijt in consilio impiorum
etenim aptum quod oportunum principium. Magis-
ut hii qui agonis alicuius solempnitatem re-
cepit exhibendam proponere solent. Premium victo-
re coronam nobilitatem quo certantium studio
maiore commeant, visu quoque propensiore
detineantur. Itaque dominus noster ihesus cristus re-
gni celestis gloriam perpetue quietis gaudiique
vite eterne beatitudinem adituris huma-
ne in certamina proposuit. Imperator quoque
cum progreditur ad bellum donatiuum mi-
litie et promotiones dignitatum in munus
militantibus pollicetur ut spes commodi
fineretur labores et metum abscondat pe-
riculi. Velut pro concione magni imperatoris
sanctus dauid hortatur milites athle-
tas uocat premium exprimit dicens. Beatus
vir qui non abijt in consilio impiorum
a primo cepit ut pondus futuri certaminis
eleuaret. Mercedem premisit ut inexper-
ti periculum rerum sollicitudines ac labores
cordis cursiles ad venientiam beatitudinem
futurorum auida festinatione contenderet.
Beatus inquit vir. Ceterum plus potuit homi-
ni donare quam quo nichil amplius potuit deo
operam auctore deferri. Beatus enim et plus
potens et rex regum ille et dominus dominantium
beatitudinis cum non sic greditur paternitatem do-
nauit ut appinis eius gratie consortio que
dignitate estimata est honore diuino

Addit quod hec viris et mulieribus competit

Consideremus tamen qua ratione beatus vir
dixit et non magis beati homines cum utique
sexus uocetur ad gratiam. Numquid a consortio
beatitudinis exclusit mulieres quia
virum in solum beatum nuncupauit. Absit quoniam
nec a consortio creature exclusit deus
feminas quia prius virum condidit. Dixit
enim deus faciamus hominem secundum ymaginem

nem meam et se inquit deus hominem ad ymaginem dei fecit illum masculum et feminam fecit eos. In homine significatur utriusque, in viro sexus exprimitur. Et quando homo dicitur utrique comprehenditur, ita cum vir nominatur et mulier, cum vir sit ille intelligitur. Deinde hoc notabitur nunquam mulier quando de viro suo sumpta est acciderit illud quando quorum una eadem eorum operationes utique non possunt esse discrete. Et quorum opus equale est, eorum utique est equalis et merces. Virum igitur scriptura dixit, quod forte corpore non potentior sit, quia et hominem dicens de consortem non tacuit nec. Itaque quando illic hominem factum legimus et cum sit una natura tamen principalem sexum preferre cautum mentare non possumus, ita et hic cum legimus virum de principali portione sexum quoque separare recognoscimus pia quod studia virtutis.

Adiungit quod solus bonus dicitur beatus.

Beatus qui non est impius aut peccator preter meta exitus. Non enim otiose scriptum est ante mortem ne laudaveris aliquem quoniam diu inchoat vita quisque est non potest diffinita predicatione laudari cum patere possit adhuc errori. Ille autem qui vitam sine offensione conclusit merito beati appellatione censetur qui iungitur consortio beatorum. Et forte dicas qua ratione ergo alibi dixit Beatus qui intelligit super egenum et pauperem. Non enim dixit beatum qui intellexit sed eum qui intelligit quando qui bonum operatur in ipso opere et preter quod invenerit remunerationem sui in ipso opere consequetur. Siquidem beate fructus est conscientie bonum fructum. Qui autem a malo temptat non si semel vel bis declinavit culpam statim beatus, sed si potuit culpe contagium omne vite sue tempus intra sue evadere. Nunc illud occurrit cur beatum dicere maluit non eum qui pietatis aliquo sit functus officio, sed eum qui ab impiorum consilio temperavit. Videtur enim magis laudandus qui virtutis numeros implevit quam qui peccatum evasit. Siquidem nec bonus nec equus nec lapis in peccato egressi fuerunt aut sedere in kathedra pestilentie. Et illa beatitudinis non habent fructum que virtutis non habent sensum. Nam quod pecunie adde gentis primum quam non habent sequide legite esse. De rationalibus ergo portionem finem in deo, hoc est de nobis. Nobis autem initium bonorum abstinentia peccatorum est quam

legimus declina a malo et fac bonum. est

Infra subdit ibidem quod nullus malus beatus.

Beatus inquit vir qui non abiit in consilio impiorum et in via peccatorum non stetit et in cathedra pestilentie non sedit. Possumus dicere tres esse species peccatorum quas hic putamus expressas: cogitationis, operationis, permansionis. Beatusque enim significatur quod et non cogitavit quod malum est. Nam quo potest beatus esse qui sinit cogitationibus attamtibus diecudiam tormentandus est. Etiam si hominem fefellit, testem refugit, accusatorem evasit, se tamen accusatorem vitare non potest quem maxime debet timere, quia et accusatorem habebit et consistentem reum. Beatus ergo est qui et non cogitavit quod malum est et non operatus fuit peccatum, quia intendimus et sine cogitatione delinquimus. Et multa loquimur enim non effugimus peccatum. Et si non perseveravit in peccato vel sic. Qui et non cogitavit quod esset erroris vel in ea cogitatione non stetit vel etiam non perseveravit in hiis cogitationibus que plenas erroris adducit. Et hoc utrum recte conveniat qui legit estimabit. Nam qui semel male cogitavit nec stare in eo debuit nec perseverare, sed et si perseveravit beatus esse non potuit quia stetit in eo quod improbe cogitavit. Et si non stetit, tamen in eo ipso quod cogitavit male utrum habeat beatitudinis fructum de mentem aliquem querere debemus in presentem. Postremo quia nemo potest dicere mundum se habere cor. Esto ut veniabilis cogitatio sit, numquid veniabilis operatio peccatorum. Postremo si veniabilis statio numquid etiam plena beatitudinis eo quod non perseveravit in crimine. Deinde qui non cogitavit que improba sunt et non omnino in peccato stare potuit aut perseverare, beatus sit. Qui tamen hoc inire fugavit hic profecto beatus est.

Subdit ibidem de bonis.

Et etiam ordo divisus: primum enim ut non perseveret in peccato, secundum ut non stetit in eo, tertium ut non cogitavit quod esset erroris. Qui enim non perseveravit potuit stare tamen. Qui non stetit potuit cogitare. Qui autem non cogitavit vere beatus est. Unde aliam quoque tractationem non pretermittendam putavi quo tres gradus recte ordinatos fore asseramus, ut qui beatus vult esse non abeat in consilio impiorum, hoc enim est in eorum cogitationibus non ambulet. Deinde non stetit in via peccatorum. Tertio non sedet in cathedra pestilentie adectaz

factus es ramus. vel tu qui ad gratiam
tendis abstine ab impiorum consiliis
ut possis dicere. Ne perdas cum impiis deus
animam meam et cum viris sanguinum
vitam meam. Ne cogitas que sunt impi
a que sunt illa nisi que iudei excogitauerunt
iniuriam pietatis enim prima in deum sa
pientes. Et quidem nimis insit frequen
ter diuisa nobis mihi. Et ideo caute propheta
cogitaciones magis quam infusiones im
piorum putauit ad animum tenendas
abstinuisti ergo ab impiorum consiliis
recte non tamen statim beatus. Caue examine
in via peccatorum stetis. quando examine
scripture diuine verba ponitur. Et enim quia
omnes sub peccato sumus non arte exigit quam
ultra nam est ut peccatum non facias quia
nec unius diei infans sine peccato. Sed ut non
maneas in peccato quadam statione diutur
na. Non omnes impii sunt ideo reuocari
ab omnibus cogitacionibus et quantitati
bus impiorum sed a moribus ideo omnes pec
catores ut desinas peccare si sumus adoles
cencioris lapsus etatis dum te maturitate
emendare pressus ergo nigrimoria non
abeas in lemoribus non stes | sit beatus
Et infra subdit | stetis nec | Adhuc
Si aut in peccatorum | hes quo cauere debeas
Multe sunt illecebre multe astucie de
flexus. Omnia sunt irritamenta volup
tates grauius fomes auaricie cupiditas
potencia honoris ambicio que velut
veneno quodam mentes hominum et qua
dam animas pestilenti viciorum tabe
contaminat hec est cathedra pestilencie se
quam sederunt scribe et pharisei qui imponunt
hominibus onera grauia ipsi autem ea digi
to nolunt mouere | euangelista loquitur
De beatitudinibus | libro v. super lucam capitulo

AB

Quatuor autem beatitudines tantum | viii
sanctus lucas diuinas posuit octo beatitu
dines. Sanctus matheus. Sed in istis octo
ille quatuor sunt et in istis quatuor ille
octo. hic enim quatuor velut virtutes am
plexus est cardinales. Ille in illis octo
in stico numero reserauit pro octaua enim
multi scribuntur psalmi et mandatum
accipis. Octo illis partem dare fortasse
benediccionibus. Sicut enim spei nostre octaua
perfectio est ita octaua summa virtutum
est. Sed prius que sunt ampliora videamus
Beati inquit pauperes spiritu quoniam ipsorum
est regnum celorum. Prima benedictio
hec utique euangelista posuit. Ordine enim
prima est et parens quedam generatioque virtutum
quia qui contempserit secularia ipse merebitur
sempiterna nec quisquam potest meritum regni ce
lestis adipisci qui mundi cupiditate possessus
emergendi non habet facultatem. Secunda
inquit benedictio. Beati inquit mites. Tercia
beati qui lugent. Quarta. Beati qui esuriunt. Quin
ta beati misericordes. Sexta beati mundo cor
de. Septima beati pacifici. Et bene septima
quoniam eo die ab omnibus mundi operibus requi
euit deus. Dies enim quietis et pacis est. Oc
taua beati qui persecucionem paciuntur propter ius
ticiam. Et infra subdit idem exponendo illud
Beati pauperes spiritu | Non omnes beati pau
Beati inquit pauperes | peres paupertas enim me
dia est potest et bonorum et malorum esse pauperes. Nisi
forte ille intelligendus pauper beatus quem
propheta descripsit dicens. quia melior pauper
iustus quam diues mendax. Beatus pauper qui
clamauit et dominus exaudiuit eum. Pauper
actu mente pauper a malis pauper in quo mundi
princeps nichil inuenit. Pauper ille est
nullus pauperis qui cum diues esset propter nos
pauper factus est. unde beatus matheus aperuit dicens
Beati pauperes spiritu. pauper enim spiritu non infla
tur non extollitur mente carnis sue | depo
Addit de secunda que est beati mites | suos
Prima ergo ista benedictio est cum omne
peccatum et exuero omnem maliciam et sim
plicitate contentus fuero inops malorum
superest ut mores meos temperem. Quid
enim michi prodest carere secularia nisi fuero
mitis et mansuetus. Nam qui sequitur
viam rectam sequitur utique illud qui ait
Discite a me quia mitis sum et humilis
corde. Depone ergo que improba sunt. ege vi
cijs secundum bonam paupertatem, antiqua affec
tum ut non irascaris. Aut certe iratus non
pecces iuxta quod scriptum est irascimini et
nolite peccare preclarum est enim motum tempera
re consilio nec minoris virtutis cohercere
iracundiam indignacionemque compescere quam
animo non irasci. Cum plerumque illud
leuius hoc forcius estimatur | flu
Subdit terciam que est beati qui lugent | ge
Cum hec feceris memento quia peccator es | to
peccata tua lugeto delicta tua. Et bene tercia
est peccata deflentis quia trinitas est que
peccata condonat. Ablue ergo te lacrimis tuis
laua fletibus. Si turpe te flentis alius

te non flebit Nam si Saul deflevisset p[er]
catasua samuel non flevisset. beati vnus
quisq[ue] quos fleat mortuos suos. Mortu
sum q[uando] peccamus q[uando] implem[us] o[ssi]b[us]
mortuorum mortuus est simo malus q[ui]
exit exore Exit enim desepulcro malo
sepulcrum autem est patens guttur. Con[tra]
no dicit ap[ostolu]s Imitatores mei estote u[t]
nos delictorum meminisse nostrorum paulus
no[n] h[ab]ebat q[uo]d lugeret ex quo in xp[ist]m credidit
Et tamen priora deflebat dicens quia non
sum dignus uocari ap[ostolu]s quia p[er]secutus
sum ecclesiam dei Ille ergo peccator ante fidem nos
uero adhuc peccamus post fidem Cuius peccator
est defleat se z arguet ut fiat iustus Ius
tus enim peccator est sui | est beati qui esuriunt
Annectit de iiij q[ue] | iustitiam | sc[ri]ptum est
Ordinem ergo prosequamur quia | ordinate
in me caritatem Deposui peccatum tempam
mores. Delicta deflem[us] Esurire incipio
z sitire iustitiam Eger enim cum in graui mor
bo est non esurit quia egritudinis dolor
excludit famem Sed que ista fames iusti
Cuius sunt isti panes quos esurit iustus
Ne forte panes illi de quibus dictum est
Iuuenis fui z senui z non vidi iustum de
lictum nec semen eius querens panem Cuius
esurit utiq[ue] iniuriam querit augmentum
Quod autem maius virtutis incrementum
quam norma iusticie | est beati misericor
Subnectit de quinta q[ue] | des | beati iusticia
Post hec inquit misericordes | enim sequitur
inam vnum dictum est Dispersit dedit pau
peribus iusticia eius manet in seculum seculi
Adiungit de vj que est beati mundo corde
Gratiam qui iniam differt in eadem amit
tit nisi mundo corde misereatur Nam si iac
tanciam querit nullus est fructus Enim
da igitur interiora tue mentis Et si diligenter
pectoris tui secreta mundaueris contra pec
cata qui impugnauerint z intelligere quanti
honor quanti sunt tuorum auxilium tuum
quererunt Subdit de vij q[ue] est beati pacifici
Sed nisi tu prius interiora tua uacua fe
ceris ab omni labe peccati ne dissensiones q[ue] ten
tiones exaffectu tuo prodeant Non potes
aliis ferre medicinam Inte ergo pacem i
ncipe ut tu sis ipse pacificus pacem aliis
feras Quomodo enim potes aliorum corda
mundare nisi tuum ante mundaueris
Addit de viij q[ue] est beati q[ui] persecutionem patiuntur
Profuisti igitur aliis tulisti auxilium pluribus

festina contende adfinem Multi cum cetera
exitus uite unius domino competebat Nam
competerat natum secundum carnem opor
tebat secundum carnem mori Elegit pas
sionem ut moreretur pro nobis Et tu dic
de omnibus que retribuit tibi Calicem sa
lutaris accipiam z nomen domini inuocabo
hoc est passionem. Unde illis qui ad dex
teram uel ad sinistram sedere cupiebat ait
Potestis bibere calicem quem ego bibitu
rus sum usq[ue] adfinem te ducat usq[ue] ad
martirum persequutor z constituet beatitudinum
palmam Ibidem epilogando concludit
vide ergo ordinem oportebat te paupe
rem spiritu fieri humilitatis enim spiritus diuicie
virtutum sunt nisi pauper fuis mitis
esse non potes qui mitis est potest lugere
presentia Cuius in feriori luget potest desiderare
meliora Cuius superiora querit inferiori
deuitat Ut z ipse a superioribus adiuuetur
Cuius miseretur cor suum mundat Cuius de
enim mundare cor nisi sordem mentis ablu
ere Elemosina enim amorte liberat paciencia
uero perfectio est caritatis Cuius aut patitur
persecutiones in ultimo certamine constitutus
probatur ut cum legitime certauit coronetur
hos quidam gradus volunt esse virtutum
per quos ab ultimis ad superiora possimus
ascendere Et addit de primis i parcium
beatitudinum Demq[ue] sicut incrementa vir
tutum ita z iam incrementa sunt premiorum
Plus est enim dei esse filium q[uam] possidere ter
ram z consolacionem mereri Sed quia z primum
premium regnum celorum est Nutq[ue] eque
premium insipientibus atq[ue] perfectis est Ne
forte iniusticie docemur quia est primum re
gnum celorum i[d est] ap[ostolu]s dissolui z cum xpo
esse hec primum regnum quod sancti rapientur
in nubibus obuiam xpo in aera Multi
enim dormiencium surgent isti in vitam e
ternam illi in obprobrium Primum ergo regnum
celorum sanctis propositum est in absolucione corporis
Secundum regnum celorum est post resurrec
tionem esse cum xpo cum suis in regno celo
rum tunc processus est mansionum Et si in
regnum diuersa tamen multa sunt in regno celo
rum post resurrectionem terram tuam in
cipies possidere absolutus a [illegible] morte
Ille enim cui dicitur terra es [illegible] reuertere
ibis non possidet terram suam [illegible] Non
enim potest possessor esse qui [illegible] non
capit fructum suum absolutus [illegible] igitur

Am 1

pdnitam ciuitatem Si tu maria iugiu dm
suis inuentus Consolacōm in ipsa posses
sione repies Consolacōm sequitur delec
tacio Delectacōm diuina in saciatō que aute
duis in saciatur et uocatur Cui uocatur in
dit uocantem et mauit dum uidit vnig
die quacōmis assistitur Cui deinu qui
dei filius celestis regni diuicius delectatur
Illic igitur incipit hic repletur Na
z miria hoc seculum multa in imperio ro
mano fuit Et maiorem imperii gratiam
qui priores imperatoris consequuntur

Vltimo beatitudines secundum lucam expo
nuntur super dictas secundum matheum

Nunc dicamus quedam in benedictionibus
secundum lucas benedictiones iiii quas secundum ma
theus sit complexus Et quidem singulas si
mul virtutes iiii^or esse cardinales scilicet te
perantiam iusticiam prudenciam fortitu
dinem Cui pauper est spiritu auarus non est
qui flet non ferbit sed mitis est et pacat
Cui lugeat humiliatur Cui iustus est
non negat quod sit aduisum omnibus co
muniter datum Cui misereatur largitur
de suo Cui suum donat non querit ali
enum nec dolum proximo struit Conexe
igitur sibi sunt concatenateque virtutes
ut qui unam habet plures habere iudicatur
et sibi una competit virtus Et cuius quod sunt
uberior uberius est premium Et uita hospi
talitatis in abraham quanta humilitas quan
ta sanctitatis ut sciret filium ab hoste seruia
ret Et quanta abstinencia ut nichil de
preda quereret Et quia fide prestitit fidei
preceptis meruit principatum ideo innuitur
quod plurima premia quia plurima incitamenta
virtutis Et quo in aliquo inito copi
osius hoc eciam in mito redundancius

Vti ergo pauper spiritu habes temperanciam
qui te apartō abstinet scilicet calcat ille
cebrosa non querit Beatus qui esuriunt
et sitiunt Cui enim esuriit esurienti con
patitur conpaciendo largitur largi
endo fit iustus quia iusticia eius manet
in eternum Vnde in matheo sitiunt et fame
intelligimus spiritalem qua tibus iusticie
desideret et potus Cui est virtus quasi
matia [illegible] quedam virtutum est ueius
tus e [illegible] qualem se inferioribus pr
tet de [illegible] lium excludat virtutem re
rut [illegible] Beati qui nunc fletis quia ride
bitis [illegible] habes prudenciam cuius est flere

ocadua et ea que eterna sunt querere lugere
secularia que se ipsa conpungent deum patris
inquirere qui stulta mundi elegit ut confun
dat sapientes Et qui ea que non sunt de
struat ut que sunt possit adipisci Beati e
ritis cum vos oderint homines habes fortitu
dinem sed ea que non odium incitur exacte
sed persecucionem paciatur ex fide Sic enim ad
passionis peruenitur coronam Si gratiam ho
minum negligas diuinam sequaris Denique
ut scias consumacōm esse fortitudinis pas
sionem secundum hoc inquit faciebant prophetis
patres eorum Et quia prophetas iudei usque ad mor
tem corporis persecuti sunt Est etiam forti
tudinis iram vincere indignacionem co
hibere ac per hoc fortitudo animi iuxta corporis
quod confirmat Nec perturbati sunt aliquo ti
more dolore quibus velut pravis incen
tibus plurimum quod percellimur Ergo temperancia
cordis habet animique mundiciam iusticiam
mitem prudenciam pacem mansuetu
dinem fortitudinem

Bellum Bellum quale seu martiale
licet actibus sit alienum tamen quidam asciunt
tes pluribus quodam nuncio afferunt Non for
titudo bellica laudabilis est si virtutes
tetras committetur quod patet exemplo li
bro primo de officiis tacio ylm | diu amio
Res bellicarum rerum studium | officio in
alienum nostro quia animi magis quam corporis
officio intendimus nec ad arma iam spec
tat usus noster Et ad pacis negocia maio
res autem nostri ut ihesus naue ierobaal samp
son dauid summamque rebus bellicis retu
lere gloriam Est itaque fortitudo uelut ex
celsior ceteris sed nunquam incomitata virtus Non
enim se ipsam committit sibi alioquin fortitu
do sine iusticia iniquitatis materia est Quo
enim ualidior est eo promptior ut inferiorem
opprimat Cum in ipsis rebus bellicis iusta
bella an iniusta sint spectandum putetur
Nunquam dauid nisi lacessitus bellum intulit
Itaque prudentiam fortitudinis comite
habuit in prelio Nam et aduersus goliam i
mani mole corporis virum singularem cer
tamine dimicaturus arma quibus onera
retur respuit virtus enim sine lacertis
magis quam alienis terminis nitum de
inde eminus quo grauius feriret ictu la
pidis hostem peremit Postea nunquam nisi
consulto domino bellum adorsus Ideo in
omnibus victor pluribus usque ad summam

senectutem maiori promptus bello adversum
titanas suscepto ferocibus bellator agmi-
nibus glorie cupidus immemor salutis plasto
Infra subdit ibidem capitulo xvii exem rium
plum in re bellica demonstrata tenetur
Sed forte aliquos belli defixos gloria putent
solam esse preliatorum fortitudinem et ideo ad
hoc me deflexisse quia illa mihi deforet
Quam fortis ihesus nave ut uno prelio quinque re-
ges captos sterneret cum populis suis Deinde cum
adversum gabaonitas surgeret prelium in vereta-
tur ne nox impediret victoriam magni-
tudine mentis et fidei clamavit Stet sol Et
stetit donec hec victoria consummaretur Gedeon
in trecentis viris de ingenti populo et acerbo
hoste revexit triumphum Ionathas adoles-
cens virtutem fecit in magno prelio Quid
de machabeis loquar Sed prius de populo dicam
patrum qui cum essent parati ad repugnandum
pro templo dei et pro legitimis suis dolo hostium
die lacessiti sabbati maluerunt vulneribus
offerre nuda corpora quam repugnare ne vi-
olarent sabbatum Itaque omnes leti se morti
obtulerunt Sed machabei considerantes quod hoc
exemplo gens omnis posset perire Sabbato
etiam ipsi cum in bellum provocarentur ulti sunt
innocentium necem fratrum suorum Unde postea
stimulatus rex anthiochus cum bellum acce-
deret per duces suos lysiam nicanorem gor-
giam cum orientalibus suis et assyriis
attritus est copiis ut quadraginta et octo mi-
lia in medio campi a tribus milibus proster-
nerentur Virtutem ducis iude machabei de
uno eius milite considerate Namque eleaza-
rus cum supereminentem ceteris elephantum
lorica vestitum regia adverteret arbitratus
quod in eo rex esset cursu concitus in medio
legionis se proripuit et abiecto clipeo ut-
raque manu interficiebat bestiam atque intravit
sub eam et subiecto gladio interemit eam
Itaque cadens bestia oppressit eleazarum at-
que ita mortuus est Quanta igitur virtus animi
primo ut mortem non timeret Deinde ut
circumfusus legionibus inimicorum in confer-
tos raperet hostes medium penetraret ag-
men et contempta morte ferocior abiecto cli-
peo utraque manu vulnerate molem bestie sub-
iret ac sustineret Post intra ipsam succe-
deret quo pleniore feriret ictu Cuius ru-
ina inclusus magis quam oppressus suo est sepul-
tus triumpho Nec fefellit opinio virum
quamvis fefellerit regius ambitus Tanto

enim virtutis spectaculo defixi hostes in-
ermem occupatum incursare non ausi
propter casum ruinae bestie sic trepidarunt
ut impares se omnes unius virtuti arbit-
rarentur Denique rex anthiochus lysie filius
qui cum centum viginti hominum milibus ar-
matus venerat et cum triginta duobus elepha-
tibus ita ut a solis ortu per singulas
bestias velut montes quidam armorum
corusci tamquam lampadibus ardentibus
refulgerent unius territus fortitudine pa-
cem rogaret Ita eleazarus heredem vir-
tutis sue pacem reliquit Sed hec triumphorum
Subdit ibidem exemplum belli fuit
constanciam in casu mortis in ipso bello
Verum quia fortitudo non solis secundis rebus
sed etiam adversis probatur spectemus nunc
iude machabei exitum Ipse enim post victum
nichanorem regis demetrii ducem secu-
rior adversus xx milia exercitus regis
cum octingentis viris bellum adorsus vo-
lentibus hiis cedere ne multitudine oppri-
merentur gloriosam magis mortem quam tur-
pem fugam suasit Ne crimen inquit nostre
relinquamus glorie Itaque commisso prelio cum a
primo ortu diei in vesperam dimicaretur
dextrum cornu in quo validissimam manum
advertit hostium aggressus facile avertit Sed
dum fugientes assequitur a tergo vulneri
locum prebuit Ita gloriosiorem triumphis mor-
tem invenit Quid ionatham fratrem eius
attexam qui cum parva manu adversus exerci-
tus regios pugnans reparavit bellum avertit
hostem fugientes suos ad societatem revo-
cavit triumphi Adiungit deinde exemplum
Habes fortitudinem bellicam in qua non
mediocris honesti ac decoris forma est
quod mortem servituti preferat ac turpitudini
Quid autem dicam de martirum passi-
onibus Et ne longius evagemur non
minores de superbo rege anthiocho ma-
chabei pueri revexerunt triumphos quam pa-
rentes proprii Siquidem illi armati isti sine
armis vicerunt Stetit invicta septem pu-
erorum cohors regiis cincta legionibus Defece-
runt supplicia cesserunt tortores non
defecerunt martires Alius corio capitis
exutus speciem mutaverat virtutem aux-
erat Alius linguam iussus amputandam
promere respondit Non solos dominus audit lo-
quentes qui audiebat moysen tacentem
plus audit tacitas cogitationes suorum

quam uoces omni lingue flagellum times
flagellum sanguinis non times Hec
et sanguis uocem suam qua clamat ad
deum sicut clamauit in abel Secundo de
nique loquitur que expectabat leta fili
orum quot funera tot trophea et mone
tum uocibus tamquam psallencium cantibus
delectabatur pulcherrima ventris
sui cytharam in filiis tenens et pietatis
armoniam omni lira iocundiorem
quid de bimulis loquar qui ante palmam
victorie acceperunt quam sensum nature atque si

In bello iusticia seruanda est des cod libro · capitulo xxxvi°

Quanta autem iusticia sit ex hoc intelli-
gi potest quod nec locis nec per
sonis nec temporibus excipitur que eciam
hostibus reseruatur ut si constitutus sit cum
hoste aut locus aut dies prelii aduersus
iusticiam putetur aut loco preuenire
aut tempore Interest enim utrum aliqua pug
na aliqua et conflictu graui capiantur
aut superiore gratia uel aliquo euentu Siqui
dem uehementioribus hostibus et infi
dis et hiis qui amplius leserint vehemen
tior refertur ulcio ut de madianitis
qui per mulieres suas plerosque peccare fe
cerant ex plebe iudeorum unde et in plebem
patrum iracundia effusa est et ideo factum est
ut nullum moyses victor superesse pateretur
Gabaonitas autem qui fraude magis quam bel
lo temptauerant plebem patrum non
expugnauit iesus sed condicionis imposite
affecit iniuria Syros uero eliseus quos
obsidentes in ciuitatem induxerat mo
mentanea cecitate perfusos cum quo ingre
derentur uidere non possent uolenti re
gi israel percutere non acquieuit dicens Non
percuties quos non captiuasti in gladio
et lancea tua pone eis panem et aquam
et manducent et bibant et remittantur
et eant ut humanitate prouocati graciam
representarent Denique postea in terram israel
venire pirate Syrie destiterunt Si er
go eciam in bello iusticia ualet quanto ma
gis in pace seruanda est Et hanc graciam
propheta hiis detulit qui ad eum corripien
dum uenerant Sic enim legimus quod in ob
sidionem eius misisset rex syrie exercitum
suum cognito quod helizeus esset qui consili
is et argumentacionibus eius obuiaret
omnibus Quem uidens exercitum gy
ezi seruus prophete de salute eius periculo trepi
dare cepit Cui dixit propheta Noli timere
quia plures nobiscum sunt quam cum illis Et ro
gante propheta ut aperirentur oculi serui sui
aperti sunt vidit itaque gyezi totum mon
tem equis repletum et curribus in circui
tu helizei quibus descendentibus ait
propheta percute deus cecitate exercitum Syrie
Quo impetrato dixit ad syros Venite
post me et ducam uos ad hominem
quem queritis Et uiderunt helisemm
quem comprehendere gestiebant et uidentes te
nere non poterant liquet ergo in bello eciam
fidem et iusticiam seruari oportere nec illud de
corum esse posse si uioletur fides Denique
eciam aduersarios molliori ueteres appellacione
nominabant ut peregrinos uocarent hostes
enim antiquo ritu peregrini dicebantur
Quod eciam ipsum de nostris assumptum
dicere possumus aduersarios enim suos he
brei allofilos hoc est alienigenas lati
no appellabant uocabulo Denique in libro
regnorum sic legimus Et factum est in diebus
illis conuenerunt alienigene in pugnam ad

In bello bellator ruit nisi deus israel adueniet In tractatu de obitu theodosii imperatoris · capitulo iiii

Et enim quasi bonus ath
leta quesiuit certamina ut co
ronam inueniret quam tamen non sine virtutibus
sed diuino auxilio uoluit sibi esse donatam
Non enim potuisset vincere nisi eum qui certan
tes adiuuat inuocasset Miser homo qui fi
ditur ut uincat et ipse in prelio ruit nisi
domini nomen non cum repetitur orauit di
cens O domine libera animam meam

Non deum times hostes in bello non timere debes quia omnia vincit In sermone de Ezechia et tumultu belli qui incipit ut sequitur

Sepe dixisse me memini quod hostium tumul
tus bellicos timere minime debeamus
nec copiosam hostium multitudinem
formidare quoniam ergo ait dominus maior est
qui in nobis est quam qui in hoc mundo hoc
est potior est ad protegendos famulos
suos christus quam dyabolus ad fatigandos
inimicos Et quamuis enim idem dyabolus
colligat sibi turbas et crudeli eas armet
insania tamen famule destruuntur quia
melioribus presidiis suis saluator christus dat
auxilium ait enim propheta Immittet angelus
domini in circuitu timencium eum et eripiet
eos Et quamuis si angelus domini timentes eum
de periculis eripit Non potest timere barbarum

qui timuit saluatorem Nec potest me
tuere hostis impetum qui xpi precepta s
uauit Precepta enim xpi arma sunt xams
z ding timor terrorem anobis expellit
hostilem Arma autem hec nr̃a sunt qui
bus saluator instruxit oro ieiunia atque e
lemosina Ieiunium enim melius quam murus
tuetur Ieiunia facilius liberat quam rapina
oro longius volat quam sagitta Sagitta
enim non nisi proxime conspectum percutit ad
uersariũ oro autem longe positũ vulnerat inimi
cũ Sic namque helizeus propheta cũ eum uellet
rex syrie captiuare ac sue subdere dicioni
multisque eum armatorũ cinxisset agminibus
non est territus nec turbatus Sed anxiatũ
puero ait Noli timere plures enim nobiscũ sunt
quam cum illis O fides sancti prophete non timet ad
uersarios quos prospicit quia scit angelos secum
esse quos credit non metuit terrenas insi
dias quia celestia adesse sibi nouit auxilia
Plures inquit nobiscum sunt quam cum illis An
ni res plures celo defensores metuit stratis
quam inetis obpugnatores adduxit ipbitas
plures nobiscum sunt quam cum illis Vide
te beatitudinis mirũ propheta miratur eam de
multitudine cum puer adhuc nictus sit de
salute Spirituales oculi quanto plus tenuit hic
prospicit armatorum numerum et iste non tenet de
fensionis indicium Exuta e diuina med
Deseritur hominibus diuisioni nec minus ampli
lium pericitantes consternantur et nesciunt
hic est enim pietas saluatoris ut inficiat
saluti ac non se perdat aspectu Senciatur
diuisionis et non cernatur obtutibus Vnde er
rat qui putat eum prospe aliud gessisse propria
se fortitudine superasse Graue et enim debet
quam aduersarium inimicas magis quam virtute vi
cimatur et non tam virtute quam sanctitate
stantur Sicut sanctus heliseus hostes
suos non armis straabat sed oratione vincebat
Nam cum idem ministro suo ad depellendũ
eius timorem plures adesse diceret defenso
res nec metum ab illo posset auferre sanctus
orauit ad dominum dicens Domine aperi oculos
eius ut uideat Et aperti sunt oculi et uidit
et ecce mons totus plenus equitatuum
et reliqua Oracio autem prophete aperuit oculos
pueri Non mirum inquam si nouos inserit o
culos qui noua prestetur auxilia aut ceruum
acies perducat obtutum qui acies instru
erit angelorum Cur inquit non oratione sua
hebetudinem pupillarum detergeret qui mit

tebat caliginem nubium penetrauit Ne
cessario ergo sanctus heliseus hoc facto in
ministro formidoloso prestitit securitatem an
iam restituit claritatem et remouit abeo
formidinem cordis a quo cecitatem re
mouerat visionis Cum modo eum vnum
nauis diuisio absoluit eius metum ab
soluit diuisionem vnquam timere cepit post
plus uidere promeruit nam et patrem
pariter promeruit et insuper in montibus
cernuntur armati apparet eos ut deste
disse de celo quorum aduentus primum in
montibus reperitur Ipsa enim locorum proximi
tas hoc demonstrat quod descendisset de celo
non nisi iugacollium sibi vicina talerunt
erunt Orauit igitur orauit helizeus et oc
hostilem exercitum cecitate percussit Non
mirum si aduersarius intulit cecitatem qui
famulo largitus est claritatem Et si hosti
bus aufert visum qui ministro prebuit aspec
tum Vbi sunt qui dicunt plus quam pres scorum
hominum arma posse Ecce una oro helysei
totum exercitum vulnerauit et vnius prophete
meritis omnis est hostium multitudo captiuata
Et in tacherie regnum que turba mul
tum talem victoriam patrauit ut
ita hostes prosternerent ut de illis nullus
occumberet hec est uera hec cruenta victo
ria vbi sic aduersarius cernatur ut devi
centibus nemo ledatur | nimirum adesse
Patet etiam in bello di | auxilium in tr
tatu super ps xxxvi vsu xv | inquit icor
Framea peccatorum intret | peccatorum et
arcus eorum confringatur ut quadam
virtute in dei seruulos aliquos qui non
receperint benedictionem pacem ita etiam
malicia peccatorum quam iusto noce conuertitur
punitur reuertatur quo sunt telis et mul
nibus trucidentur Sepe enim iacula impios
qui ea iecerunt confundentur quam etiam pro
mo accidit bello cum infideles et sacrilegi
lacessiret aliquem medio consistente et regem
eius ereptum ne grandem cecitatis dona
prestatione seua in tantas ut subito ue
tus oriretur qui infidelibus excuteret
scuta de manibus ac tela omnia atque mis
silia in pectora exercitum retorqueret
adhuc hostis decerat etiam illi ventorum
procella ferre non poterant suisque spiculis
prosternebantur et quod peius est non erant
corporum vulnera ista quam mentium
Deficiebant enim corde cum demum aduersum

se pugnare cognoscerent Exierant itaqz prouocantes et desperacione cordis sui ad uersus ipsum Xanum venenata perfidie iacula p̄ferebant s̄z incepit eorum sua r uertebatur impietas Denique in se ipsi sua perfidia sunt soluti paratasqz fidelibus insidias dominus dissipauit ut non solum prius nocere non possint s̄z pro ipsis auxilijs iuitarentur atqz ad hostem sua arma transirent Quanto melius non protulissent gladium de uagina hic est impia nequaquam uerba protulissent Nam si pro ocioso sermone reddituri sumus racionem unusquisqz quanto magis uerba sacrilegis grauibus supplicijs expiabit

Bella mundi xpus per apostolos deducet ad pacem in tractatu super ps. xlv versu viij Quod reprimere super in c° apostolus ipse dicat li° de spe resurrectionis ca° xxxv

Dum bellum geritur hostes fugiat qui tur spe gloria geratur mentis industria

Deuio acie ordinande in bello tempore li° de noe et archa ca° vij

Poeta dispositorum omni tacius ita ordinauit exercitum quo infirmores in medio collocaret quo magis hinc inde a fortioribus iuuarentur et diminicacionem utriusqz partis assumerent

Denique ubi acie inqua elephantes ordinantur et deuio cum ipsis bellandi li° vi examero ca° xxv quere infra in ca° elephas

Belli futuram stragem uultures p nosciant in deuenir libro v examero ca° xliiij

Interrogabo te Tu autem vide michi qui uultures mortem hominum signis quibusdam annunciare consueuerunt quo indicio docti atqz instituti sunt ut cum bellum lacrimabile inter se acies aduerse instruunt multo predete uolucres sequuntur agmine et eo significante quod multitudo hominum casura sit bello futura preda volu

Tempore bello victi ad desperacionem ubi non sunt inducendi vn in epistola sua ad syagrium per medium pertractans illud in hystoria de tribu beniamin cum uxore leuite que habetur iudicum xx° sic dicit Arrepto saupee rupis inmunito pri loci interuo et subsidio ne prius desperacio uictoribus horore sirena se uertat [illegible] amonent in aduersis ultio priuictoria habetur

Propter insti subditi ibidem furor Belli finis simul atqz re factus et ipmaz versus est dit in epistola adserens eum

Unde glu quietam esse uitam in regione a bellis remotam

Remota mi hora litoris non solum apiculis s̄z etiam ab omni strepitu tranquillitatem infundit sensibus et tum suauitatem amoribus atribilibus et stemis curarum estibus ad honestam quietam ut illud omne omnium specialiter nobis in congruere et conuenire quod ait dauid de sancta ecclesia ipse super maria fundauit eam et cetera Et enim liber animus a barbarorum incursibus et preliorum acerbitatibus uacat ordinibus institutis deo curat ea que sunt dei fouet illa que pacis sunt et tranquillitatis nobis obiecta barbaricis montibus et bellorum procellis in medio uersamur omnium molestiarum fructo et plenis laboribus et periculis grauiter ora colligimus fuerunt vite pericula vnde nobis pheticum illud competere uidetur per laboribus uidi thabernacula ethyopum Et enim in istius mundi tenebris quibus obumbratur vitalis fulgentia per sermonis quo non in thabernaculis ethyopum tendimus et habitamus cum habitantibus madian quia per tenebrosi operis consilium dum dicitur etiam ab homine mortali in formidam spiritualis enim gloria diuidicatur ora ipse autem anime diiudicatur

Appropinquante mundi fine crescunt bella corporalia et spiritualia libro v super lucam ca° vi ferlucem xxi Cum audieritis prelia et sediciones

Verborum celestium nichil magis quam nos testes sumus quos mundi finis inuenit quanta enim prelia et quas opiniones accepimus preliorum Chunni in alanos alani in gothos gothi in thaiphalos et sarmathos insurrexerunt Nos quoqz illirico exules patrie gothorum exilia fecerunt et nondum est finis que omnium fames lues pariter boum atqz hominum Ceterique pecoribus uera qui bellum non perpessi sumus debellatis tamen pares nos fecit pestilencia Certo quia in occasu seculi sumus precedunt egritudines mundi Egritudo mundi est fames Egritudo mundi est pestilencia Egritudo est mundi persecucio Sunt autem et alia bella que vir sustinet christianus Diuersarum quoqz prelia cupiditatum studiorumqz conflictus multoqz grauiores domestici a hostes quam externi Nunc auaricia stimulat nunc accendit libido nunc metus terret nunc iracundia exagitat nunc ambicio

r

t

l

m

n

mouet nunc arte temptat spiritualia ne
quicie que sunt in celestibus. Itaque quamuis quibus
dam irascitur plus et quibusdam tunc mo
tibus quiescitur mobilis animi mutatis affectibus
et fortior dicat. Si consistant aduersum me ca
stra non timebit cor meum. Si exurgat
aduersum me prelium in hoc ego sperabo. Beati in
acie ferens hosti obuiam pectus et iam si quis
golias exurgat in uiceis atque preelsus ti
menabus tamen ceteris exurgit humilis quis
dauid regis abiciens arma tereni hucusque
tela lemorans et triplia pro iaculum pure
confessionis intorquens persecutoris uul
nerat impudentiam quia temptor in mar
negligens peccatum et ydoneus in quo
xpistus loquatur. Alibi xpistus alibi pater
alibi spiritus loquitur patris. Non discordat
ista sed concurrunt que diuinus loquitur tres
locuntur. Et una una uox et cunctatis uic
tori qui suo goliam gladio perimit. Ad
mortem pro xpisto accipit fugatis allophi
lis occurrunt iuuencule ille scilicet sicut agile
dicentes. Percussit saul in milibus Dauid
in x milibus. Et iudicio est uictores seli
principibus anteferri. Denique mortuis
regibus imperatum in res regnum celest
tere honore succedunt

De spirituali bello in tracta | tu de helias ieiunio capitulo

Diuini ad preces resultant oraculum ut
cum egredentur ad bellum tuba caneret
cumque sonitu dominus reminisceretur populi sui quo
petitum sibi conferret auxilium. plusque mi
sericordie sue intestina cognoscens et in
diebus letacie sue ut non neomenijs
suis cantent tubarum sono. Vnde et da
uit. Canite in inicio mensis tube in die
sequenti solempnitatis uestre. Veniet ergo
tibi dies solempnitatis et iam appinquat
canamus tuba canamus in plus progre
dientes. Canamus tuba ut annunciemus
sollempnitatis diem. Simul nobis et etiam
imminet et uictoria repromittitur uicto
ria in qua crux xpisti. Tropheum nostrum
pascha est domini ihesu. Et ille autem est plia
tus ut uinceret non quia ipse egeret et tamen
sed nobis formam bellandi ante presberet
et postea daret graciam triumphandi | abrosius

Non simus in continuo bello libro primo de | caym capitulo xj°

Diuersis generibus | instituere nos uolunt
tenere necessitas dyaboli
infestant angeli eius passiones in otu
que corporis uelut domestici atque intesti
ni hostes inquietant foris pugne intus
timores foris pugne intus cupiditates
aliena est enim intimi corporis suba pulta
ti cordis. Et ideo impugnat uel etiam repugn
nat. Bellum ergo cottidianum est et in eo at
tu eadem pugne plus donec deus in corro
dyam atque eius ministros indicet passi
ones restinguat ac subiciat mentis sedu
le. Exquirat animas in eius deomnibus of
fensionis et peculi in autoribus quia ait
Sanguinem animarum uestrarum exquiram
de manibus omnium bestiarum. Et iohannes
vidit et dixit quia mors et infernus mis
si sunt in stagnum ignis | eodem libro

De bello cum passionibus | capitulo viij°

Necesse se ut hominem infelicem dixit apostolus
qui tum bellum intra se patetur cui non
possit resistere. Denique cum deuina por
tiuncula passionum hec est iracundia diceret
salomon melior est inquit sapiens uiro for
te qui autem iracundiam continet melior
quam qui orbem capit. Fortis ergo qui hoc bel
lum euasit etiam non aduena atque pe
regrinus est sed ciuis sanctorum et domesticus dei
quem minus potitum terrena nequaquam

De bello cum dyabolo in comento super epistolam ad e
phe capitulo vj. Require super in capitulo Arma

Deinde spiritualis belli congressum in epistolam
adhyrentam usque in finem | pro deuocionis
Si sanctificatamus bellum | et fidei et tamen
pulcatis studio aduersus passionum illece
bras et simplicis arma dei aduersus spiritua
les nequicias et asticiam dyaboli qui
pertemptat sensus nostros fruuke ac dolo
quem mansuetus bellator facile perterit
qui non seruit iniuria sed sicut decet seruum
domini cum modestia fidem docat ac eos qui
aduersantur redarguat. De hoc dicit
scriptura qui mansuetus est bellator
exurgat et infirmus dicat omnia possum
in eo qui me confortat ac hac fide fretus
etiam qui infirmus est preualebit et erit
sancta anima eius et stillabunt ei mon
tes prophetarum et apostolorum dulcedinem et colles
fluent lac qualis ille collis qui lactis
potum corinthijs dabat et fluent ei aque
desursum uasis et puteorum suorum fonti
bus. vel deuenatae eius aque uiue spi
tales quas fidelibus suis spiritus sanctus ministrat

De bello uidelicet xpisti cum antixpisto in comento
super primam epistolam ad thessalonicenses capitulo iiij ex
ponens illud hoc enim nobis dicimus in uerbo

v

domini quia nos qui viuimus etc. | hec nob
Densu dn log se pfite tu dicat dicimus
in vbo dn vt eum fidem spem et ritam
gliam resurrectionis scis puisse Demo
stret ordinem ipm quo futura sit expo
niti iudicis xpi scdo spiritu intimante
ut ipa spe qui caros suos pmisisse non
doleant addiscentes quia in aduentu do
priores resurgent qui in xpo mortui
Ipe enim xpus dns voluntatem pris
pmus angelus cum exatu celesti sicut
gtinetur in apocalipsi iohannis apli des
cendit de celo ad gtendendum bellum nomine
dei gtra antixpm quo extincto iussu eius
resurgent mortui hoc est certo in tuba
dei descendere nomine dei bellum gere
Est enim ut ipe dixit ad ihm filium naue
dux et pnceps exatus dm pp qd archa
ngelus dicitur Tuba aut in tuba dei des
cendit deus est quia utrumque gtinetur sp
tire sicut in exodo quem angelum ista
ma apparuisse moysi legimus statim ipm
insubiectis esse deum agnoscimus x fi
dei dicente eadem scriptura Et acce
deus inquit moyses auertit se quia no
poterat gsiderare in faciem dei Deus ergo
est quia filius dei uerus est Dux aut
et princeps io quia apud omnes est quia p
ipm omnia resurgentibus ergo prius
qui in xpo mortui sunt Deinde nos qui
viuimus rapiemur vna cum illis bam
lis nubibus obuiam xpo in aere ut
cum dno omnes veniet ad plm ut quos
acciderit videant viuos quia sicut do
mino famulantes sunt nubes ita et hij
quos fres suos dignatus est appellare
et sic semp cum domino erimus In xpo enim
nupta mors pueniat et quasi psopore
ut egressa anima in monumento deducatur
Cum enim tollentur moriemur ut pre
uenientes ad diem pnca domini recipiat
animas Et ita cum deo mortui esse no
pnt hac spe consolari iubet eos qui
ad hoc more gentilium carorum suorum Ce
te assum putabant lugendum

B Enedictio et benedicere Bene
dictus dicitur cristus in tractatu
supp xliii versu vii | bndiciatur in eter
num ipe iacob pp | in aeternum in toto or
be bndictus Et non dubium quod verbo
gtinuit Et io non solum sup homines sed
etiam sup angelos et archangelos et

a

supra omnem sublimitatem celestium
bndictus est perpetuum sicut scriptura testatur
dicens Bndictus qui venit in nomine dni
dns deus et illuxit nobis Dns enim deus
ipe est rex regum et dns dnancium ihus
que bndicitur in celis | deus in spu sco li i.
Bndictus aute | de spiritu sancto de tri
nitate tao viii | opacone diuina sed etiam
Et mod sancti sps | bndictionum suarum psu
lem spm deus ipe testetur dicens ponam
spm meum supra semen tuum et benedic
tiones meas sup filios tuos Nulla ei
pt ee plena bndictio nisi p infusionem
spus sancti Vn et aplus nichil melius h
nobis q optaret inuenit sicut ipe dixit
Non desistimus orantes et obsecrantes ut
repleamini cognitione voluntatis eius in
omni sapia et in intellectu spirituali ambulantes
digne deo hanc igitur dei esse dicunt uo
luntatem ut magis in bonis opibus et
sermonibus et sensibus ambulantes re
pleantur voluntate dei qui posuit in
cordibus nris spm sanctum | est Iuxta
Fons bndictionis cristus | to sr epla
ad hebreos exponens illud ibidem ca i.
Dilexisti iusticiam etc | quia hanc bn
No dicat pparticipibus tuis | dictionem sup
omne humanum genus siue reges siue
sacerdotes in ueteri testamento Siue etiam
aplos et mres in nouo cognoscitur accepis
se ut unctus singulariter rectos vngere
debuisset Nullo enim fons est bndictio
et puteus ipi in sinum suum pvniuersos electos co
petenter emanat Et hec omnia carni
gueniunt cui pfectissima et gloriosissima
verbum vnitum est psalute sanctorum
Differt aut bndictio qua bndixit nos
deus et qua bndicimus deum Iuxta
to sr eplam ad ephesios pm principium
Bndictus deus et pr dni nri ihu xpi qui
bndixit nos in omni bndictione spuali
et non mundana sed celesti bndictione nec
corruptibili sed eterna quia gtia et amor
non in terra sed in celo est et est in xpo Que
enim dona gre dei in xpo est ut si quis
sine xo bndici se a xpo putet errore se
sciat aliter enim bndicitur deus aliter ho
mines Vnum quidem bndictionis nom
est sed uario psone est intelligi Nam et fa
cere dicitur deus et homines faciunt
Sed deus inituitu solo impassibiliter facit
homines enim manu conatu labore sudore

efficiant. Deus quo benedicatur cum laudibus
dignis extollitur. homines autem sic bene
dicit deus ut donum gratie sue impertiat non
secundum merita eorum sed secundum misericordiam
suam. Et non dixit qui nos benedixit in
benedictione spirituali ut ostenderet perfectam bene
dictionem dari celestium credentibus
xpo ut plene sint gloria celestis supra po
testates subiecti celorum quia non inquit ce
lorum. quia ubi inquit ego ero illic erit
et minister meus | Deum benedicere stultum nimis
Quia non omnes | presumptionis peccatum est
tamen sicut psalmista xlviij versu xix | benedicet
Quia in anima eius in vita ipsius | confitebitur
tibi cum benefeceris ipsi benedicent inquit cum
benedictione terrena. Stulti homines qui presentia
non futura considerant benedicunt a se de
eius atque possidet. Ipse quoque deum semper
tat si agrum aliquem quem desiderabat
invasit. Confitetur tunc deo cum ei in hoc
seculo fausta succedunt. qui autem adversa contigit
impio ore maledicat. hoc ergo dicat
quia secularis non agit gratias in paupertate
tate positus et adversis. Iustus autem in
angustiis magis deum gratus benedicat
affectu. Denique dyabolus ad deum dicat
Quid mirum si te benedicat Iob habun
dant omnia. Sed mitte inquit manum tuam
et tange ea que possidet videamus si
in faciem te benedicat. Et dedit ipsi dominus
potestatem ut que secularis erant huius auf
ret carnem ipsius ulceris atrocitate per
funderet. Iob tamen deum benedicebat. Dominus
Dominus dedit dominus abstulit sit nomen domini benedictum.

De benedictione ut sanctorum patrum ad suos
filios dicit in primo libro de patriarchis

Primum omnium certam distingui parentibus reverentie
vel auctoritatem cum legimus quod qui benedice
batur a patre benedictus erat et qui maledi
cebatur maledictus erat. Ideo hanc parenti
bus gratiam donavit deus ut filiorum
pietas provocetur. Prerogativa igitur
parentum disciplina est filiorum honorandi
ergo patrem ut benedicat te honoret pa
trem pius pro gratiam ingratus pro odio.
Et si pauper est pater et non habet divici
arum copias quas relinquat filiis hereditatem
tamen ultime benedictionis hereditatem que
sanctificationis opes successoribus lar
giatur et multo plus est benedici quam di
vitem fieri. Et ista scribit idem capitulo iiijo
ubi agit de benedictione ruben

Homine recedit tunc magis quam benedicta
videtur et eo prophetia magis quam benedictio est
prophetia et enim annunciatio futurorum est. Bene
dictio autem sanctificationis et gratia
rum votiva collatio est | qua benedicere
De moriente benedicere | dicitur quoque
modo vel cum sit loquitur libro | de bono mortis
capitulo xiij. proferam illud Iob benedictio
morientis in me veniat. Sed benedictio perituri
Et est Iob capitulo xxix | filios suos mori
Nam si ysaac benedicat | eius et iacob bene
dicat patriarchas cum benedictionibus illius
gratiam potest solis benedicere meritis deputari
vel pietati paterne. hic vero nulla pro
gratiam meritorum est. nulla pietatis
sed solius mortis privilegium cum benedictio cuius
qui moritur tanti virtutis sicut ut eam
sibi sanctus propheta optaverit ac per hoc cogitet quod
semper habere considerationem in corde teneat.
Eis quidem videmus pauperem moriturum
supstitem vivemus. Dicat unusquisque
vestrum benedictio morientis in me veniat
laudet te unusquisque moriturus unus
quisque depositus eo unusquisque con
fectus vulneratum unusquisque morbo
assumptus et morti proximus. Hic considera
bis quantos benedici faciat quotiens in
pudorem incussit. Si moriturum pre
si non visitavi graviter egrum si fas
tidium inopem si captum non redemi
Si senem sprevi. Sit ergo in corde semper
ut stimulet iuniores ut admoneat
propinquiores. Respondeat te postrema ver
ba morientis. Et benedictionem tui egre
diens corpore anima secum vehat. Excipe
etiam eum qui ad mortem ducatur. Quod
periturus erat nisi tu subvenisses ut dicat
benedictio perituri veniat in me. Quis ergo
dubitet de bono mortis tamen id quod iniqui
tatis id quod erubescendum id quod inimicum
est nobis id quod violentum id quod pestilen
tissimum et ad omnia vicia illecebrosum est
conquiescat et iaceat et quasi fera tamen
claudatur sepulcro relinquatur rabies
eius exanimis et mortua contagio visceris
interiora resolvatur. id autem quod familiare
virtutibus animus disciplinis studiosus
gloriam sequitur boni. deo subditum est ad illud
sublime evolet et cum illo puro et perpetuo
o bono atque immortali maneat ipsi ad
hereat et cum ipso sit de quo cogitationem
ducat ut quidam ait angelis et cum eis simul

A

Beneficiū· magnū dei bn̄ficium
bn̄ficiū homīes apparuit in incarnatōe
xp̄i· Dñi in comento sup p̄mam ep̄lam ad
thimotheū ca° j· tanq̄ iocūdum qꝫ p̄c
cc̄ris ind tam gr̄ciū peccoribus indulgenciā
p̄dicare quis enī sine pcc̄o est ut hec mu
nus nō cum gratiarum actōe suscipiat
deū auctorem huius p̄ferens collaudans
in xp̄o· qui ut homīem pcc̄is ablueret
de celestibus ad terrena descendens carne
pcc̄i accepit t̄renus se admiscuit ut eum
celestem efficeret mori se passus ē ut illū a
morte erutū padiso redderet· in morte
cruc̄is h̄ bn̄ficiū in infinitū extollat q̄
deus p̄stitit homī dn̄s seruo conditor fa
ture z p̄bās adhuc eēt in bn̄ficiis huius
quam cū fecit que non erant pyca qꝫ
fecit z enī delictus abhuis z est contempt
z gemmelius appetitus addit ad bn̄ficia
ut requisitus ut gracior eēt z plus co
ferendus dūm repat qꝫ cū fecit ut oñ
derit unū se eē quibus omīa possit· Igi
sic xp̄us p̄sidium tulit homī· ut p̄uita
tem suam non uiolaret nec amitteret po
testatem homīem eius nasci se uoluit
peccato huius carnis contractum se nūme
uiolari Cōsuetudinē humane se instituit
sicut p̄ctis se corrūpi occidi se passy
est· nō nescīuit mortem sibi dn̄are nō
posse sꝫ eam suam opp̄ime p̄tātem· hic ergo
ꝯfessit ut omīa se posse doceret humilitas
enī ista non addimīnucōꝫ eius p̄ficit
sꝫ ad gl̄am et nō solum eius uerū etiam
in ip̄m credencium Dignitas est summ
esse omipotentis ‖ uita beata capitulo xij
li° ij de iacob z ‖ caritas qm̄ qui p

B

Accepisti pignus x̄ ‖ te mortuus est tibi
z sanguinis sui uicedem r̄ffunt· Et qui
peccatorem redonaliauit pr̄i multo mag
commendat innocentem z tuetur subditū
quia abstulit noxiū Tanti ergo bn̄ficii
debitor non r̄pendis obsequium hered
te fecit deus cohedem xp̄i· spm̄ ē adop
cionis in fudit Iniā hec z adiuitē nō
tam ad debiti nexum qꝫ ad mūnus accep
ti ꝯuersacōnem Cohedes xp̄i ēe ꝯpat
sic cōmorie sic ꝯsepelire cū x°

C

Beneficiorum xp̄i rōem ponit in ep̄la
ij ad sororem suam ‖ ihesus cristus in
Dominus noster ‖ dicitur magis ho
mīnes bn̄ficiis alligari posse z puocari
ad ea que sunt recta qꝫ metu plagꝫ cai te

p̄ficere qꝫ formidine ad correpcōnem itaqꝫ
p̄mīsit gr̄am uenienis plignis pcc̄a ut in
baptō pcc̄a donaret quo sibi faceret gratiores
Deinde si competencia gr̄arum in nos
officia depen̄demus ip̄ius gr̄ame remuneā
cionem futuram declaūit Nam si tūmō
prima debita nobis remisisset uideretur
cautior qꝫ indulgencior correpcōnis qꝫ
prudencia qꝫ remuneracōnis magnificencia
augusti ad sola astucia est ut illigeat deo
autem quenit ut quos mutauit pgrm̄
eosdem gr̄e ip̄ius incentiis puchat· Itaqꝫ
nobis z aū donat p baptm̄ z bn̄ sui eius
uberiori largitur· Itaqꝫ ip̄o xp̄i bn̄ficia
z incentiua uirtutum z p̄mia sunt

Dei bn̄ficiis si rudere inpondere n̄ possu
mus saltem in aliquo recognoscere debem
in comento sup s̄cdꝫ ep̄lam ad thimoth̄ ca° j·
Conuenit ut nos ex aliqua pte reddere
redemptori quia enī ad omīa eius bn̄fi
cia r̄ndere non possumus ul̄ legacionēꝫ
eius fideliter z instanter agamus ‖ li° ij
Bn̄ficia sua xp̄us semp adaugent ‖ de p̄ma
capitulo· xj ‖ uocat bn̄ficia p̄mo anulo sue
Ihūs non r̄ ‖ libertatis amplificat
Addit li° ij de apologia dauid ca° quito
Magnus plane z misericors deus bn̄fica
ꝯfert ne bn̄ficii munus exp̄bat ‖ li° iij ex
Confert bn̄ficia z ignorantibꝫ ‖ amerosi
ca° xij qꝫ r̄quiem· incio terra ‖ bt̄ā ca
Et ut dicit li° j° de iacob z uita ‖ pitulo xiij
Nichil est in quo deum in sacinac dic̄ diffi
dē p̄seuancia debeamus cuius fuit tam
diuturna z iugis ubertas ut p̄mo p̄des
tinaret deinde uocaret z quos uocaret
hos z iustificaret z quos iustificaret hos
hos z clarificaret· potit ne desere quos
tantis bn̄ficiis sinis ustꝫ ad p̄ma p̄secutus
Et ut dicit libro j s̄r lucā capi° iij· est
Plena semper z r̄dundancia sūt diuina
bn̄ficia non exiguo ꝯstricta mō sꝫ uberi
bonorum coaceruata ꝯgestu ‖ ficiis p̄do
Bn̄ficia xp̄i differunt abū ‖ lorum li°
vij° sup lucā ca° ix ‖ les si placet cū cristi
Contulerunt genti ‖ bn̄ficiis deorum suo
rum nō sc̄a sꝫ ficta· fertur ete eorum fa
bule fuisse regem quidam qui quidquid
tangebat aurum fiebat sꝫ etiam quid
ip̄a feralia Manu ip̄a inuitelia digit
app̄hensa riguerunt· Et cibus more ter
pitibat· fenis non alimenta sꝫ rolida z rigu
tum potus habebat nec penetrare facilis

nec reddere digna beneficia uotis digna tamen
conuiuia pro tempore digna liberalitas con
ferrem. Talia sunt et dolorum beneficia ut
cum uidentur parua magis noceant at
uero munera parua uidentur et maxima sunt.
Denique uero collata sunt pueris. Manna
dum edentium in ore existebat et uidebatur
esse corporalis alimonie sed sumebatur salu
tis eterne | sua uir comparasse iudeis in tan
De beneficiis | tum descendunt inexpellabile
dauid capitulo xx | moris ponitur querele
Quod cum contra | illud domini quod habes in
michee libro prophete. Popule meus quid fe
ci tibi aut in quo contristaui te aut quid mo
lestus fuit. Quia eduxi
te de terra egipti et de domo seruitutis li
beraui te. Ecce quo dicitur impii dum
allevantur crudela eorum excluditur
pena accidatur. Celestibus enim beneficiis di
uinitati deserere non debuerunt ut alitatis
et prosperitatis datorem cum magis debuerunt
Et sicut iusticia dei magna est obtemperare
etiam seuera uindicta | contra libet peccatorem iniu
Sic etiam arguet | dico vii. li. de of
ficiis capitulo xviii | diues fuit ille qui erat
Cum quantum | impius et raptor alieni
quantum potens alius quantum ille habu
dauit. Libidis ille fidelis honoribus re
uabitur fortasse ut dicatur raptori
diues eras quantum aliena rapiebas
egestas non compulit inopia non coegit
Nonne ideo te diuitem feci ut excusati
onem habere non posses. Dicatur etiam
potenti. Cur non affuisti uidue pupil
lis quoque iniuriam patientibus. Numquid
tu infirmus eras. Numquid non poteras sub
uenire. Ideo te feci potentem ut non in te
res uiolentiam sed repelleres. Non tibi
scriptum est. Eripe iniuriam accipientem.
Non scriptum est pauperem et egenum de ma
nu peccatoris liberate. Dicatur etiam ha
bundanti liberis et honoribus te cumula
ui. salubritatem corporis concessi et cur non
secutus es precepta mea. Famule meus
quid feci tibi aut quid contristaui te. Nonne
ego tibi li . beros dedi. honores contuli
salutem . donaui. Cur me negli
gebas. Cur . estimabas quod agnosciam
meam que . geres non peruenirent
Cur tene . bas dona mea despiciebas
bas manda . ta mea. Denique de uinda
peccatore hoc colligere licet qui rapiebat

inter ceteros electus est et loculos pecuniarum
quas pauperibus erogaret commissos habebat
ne uideretur quasi aut inhonoratus aut con
tentus domini perdidisse. Et ideo ut iustifica
retur in eo dominus hec ei contulit ut non quasi
iniuria exasperatus sed quasi preuaricatus
gratia maioris offense obnoxius | conf
De beneficiis non ab homine dantibus ratione | tenus
libro v. sed lucas capitulo xx quod requiritur super ma
amor. Et beneficium receptum non dicitur cadat ob
liuioni tuum ut dicat libro de ioseph capitulo xiii
Cito beneficium incipit obliuioni mihi fieri.
Beneficium dicit reddi cum fenore maxime ne
cessitatis tempore libro i. de officiis capitulo xl | Sen
Populatum quoque est expensiorem esse | dicit
qui tibi aut beneficium aliud aut munus
contulit si ipse in necessitatem inciderit. Quod
enim tam contra officium quam non reddere quod
acceperis. Nec in mensa pari sed uberiore red
dendum arbitror et usum pensare beneficii
ficii ut et tu subuenias quantum eius conup
nam repellas. Etenim superiorem non
esse in referendo in conferendo beneficio hoc est
minorem esse. Etenim qui prior contulit
tempore prior est humanitate prior. Unde imita
da nobis est in hoc quoque natura terrarum que
susceptum semen multiplicatiore solet
numero reddere quam accepit. Ideo tibi nomine
scriptum sicut agricultura est homo insi
piens et tamquam uinea homo egenus sen
sus si reliqueris eum desolabitur. Sicut a
gricultura ergo etiam idem aut sapiens
ut tamquam uentura sibi maiore usura scia
suscepta restituat. Terra ergo aut spon
taneos fructus germinat aut creditos
uberiore cumulo refundit aut reddit u
trumque debes quodam hereditatis usu
pendis ne relinquaris sicut infecundus
ager. Esto tamen ut aliquis excusare
posset quod non dederit. Quomodo excusare
potest quod non reddidit. Non dare cuiquam
nix licet non reddere non licet. Ideo pulcre
salomon. Si sederis inquit cenare cum mensa
potentis sapienter intellige que appo
nuntur tibi et mitte manum tuam sciens
quod oportet te talia preparare. Si autem insaciabilis
es noli concupiscere escas eius. Hoc enim
optinet uitam fallacem. Quia nos
imitare cupientes similia sepissime contre
ctam. Bonum est ut qui referre nescit
durissima est humanitatis exemplum
Immunda terra suggerit spontaneos fructus

ministrat quos non seculis multiplicatum
quoque reddit quam accepit. Negare tibi pecu
niam mutuatam non licet quo licet accep
tam non referre graciam. Impubibus quoque
habes quod ita plurimum redibicio ista gracie
apud deum convenit valere ut etiam in
die ruine inveniat graciam qui prius pro
dente parca. Et quid aliis utar exemplis
cum dominus ipse remuneracionem uberiorem sto
rum meritis in evangelio polliceatur atque
hortetur. Vos operimini opus bonum dites.
Dimittite et dimittemini. Date et dabitur
vobis mensuram bonam et commotam
et supereffluentem dabunt in sinum vestrum.
Itaque et illud convivium salomonis non decet
sed corporibus est bonus quo enim melius epu
latur cum quam bonis factis. sacerdotes maxi[me]

Beneficia conferre prelatos et sacerdotes. li. ij offi. c. 23o

In ipso non minime nec severitatem esse conve
nit nec nimiam remissionem nec
aut potestatem exercere aut susceptum
officium nequaquam implere videamur. Curate
dum quoque ut beneficiis atque officiis obligetis
plurimos et collatam reservemus graciam ne
minus beneficii stant in memores qui se gravatos
inter se dolent. sepe enim in usum
venit ut quos gravi fovens vel aliquo
superiore cumulans gradu autem si in
digne aliquis eis opponeretur iudices se
et sacerdotem beneficiis suis vel iudicis sa
nere convenit ut equitatem custodiat.

Beneficia pauperibus principaliter sunt confe
renda. ibidem infra ca. xxiij

Divitiam remedium aut et tibi prodest sumere quia recip[ientem]
amantem remunerat. Hic enim faveris
frequentius a quibus offende mercem speramus
gracie. Sed eo magis in fimo et inopi nos
studere convenit quam pro eo qui non habet remunera
cionem speramus a domino ihesu. qui sub specie
convivii generalem virtutis edidit formam
Ut hiis pocius nostra conferamus beneficia qui
nobis ea non possunt rependere. dicens
ad convivium atque epulas non eos qui divites
sunt sed pauperes vocandos invitandos. Divi
tes enim rogati videntur ut ipsi quoque no
bis reddant convivium. Pauperes quia non
habent quod restituant cum acceperint remunera
torem nobis faciunt deum qui pro paupere
obligandum obtulit adusum quoque seculi usu
collacio beneficii facta in pauperes magis quam
in locupletes plus iuvat quia dives
dedignatur beneficium et pudet eum de

bitorem esse gracie. Quin etiam illud quod colla
tum est sibi meritis suis arrogat quod vel
debitum acceperit vel ideo datum sit eo quod is qui
dedit reddendum sibi adiuvet uberius esti
mavit. ita in accipiendo beneficio meo prop
quam acceperint divites dedisse se magis quam
accepisse estimant. Pauper vero et si non habet
unde reddat pecuniam refert graciam. In
quo certum est quod plus redditur quam accepit.
Pecunia enim nummo solvitur gracia nunquam ex
manitur reddendo vacuatur pecunia. gracia
autem et habendo solvitur et solvendo te
netur. Deinde quod dives refugit pauper
fatetur quod sit obligatus debito sibique sub
ventum non honori suo delatum putat. do
natos sibi arbitratur filios vitam redditam
servatam familiam. Quanto ergo melius apud
bonos quam apud ingratos locare beneficium.
Unde deus ad discipulos ait. Nolite possidere
aurum neque argentum nec pecuniam. qua
velut falce pullulantem in pectoribus hu
manis succidit avariciam. Petrus quoque
claudo qui ex utero matris sue portabatur
ait. argentum et aurum non habeo. sed quod habeo
tibi do. In nomine ihesu christi nazareni sur
ge et ambula. Itaque pecuniam non dedit sani
tatem dedit. Quanto melius est salutem habere
sine pecunia quam pecuniam sine salute. Sur
rexit claudus quod non sperabat pecuniam non
accepit quam sperabat. sed hec vix in sanctis do
reperitur ut divicie contemptui sint. [illegible]

Beneficencia. De beneficencia dis et lo. li. j. de officiis ca. xxxvij

Beneficencia dividitur in benivolenciam et liberalita
tem. Ex hiis ergo duobus constat beneficencia
ut sit perfecta. Non enim est satis bene velle sed
etiam benefacere nec satis est iterum benefa
cere nisi id ex bono fonte hoc est bona volun
tate proficiscatur. Hylarem enim datorem di
ligit deus. Nam si invitus facias que tibi
merces est. Unde apostolus generaliter Si volens
hoc ago mercedem habeo. Si invitus dispen
sacio michi credita est. In evangelio quoque
multas disciplinas accepimus iuste libera[litatis].
Pulcrum igitur est benevelle et eo largiri
ut prosis non ut noceas. Nam si luxurioso
ad luxurie effusionem adul[tero] ... tero adiu
mercedem adulterii largiendum ... putes non
est beneficencia ista ubi nulla est benivole
ncia. officere enim istud est non prodesse alte

Et infra ca. xxxiv

tem ... sine benivo
Docet apostolus liberalitatem ... lencia et benivolencia

sine libertate non esse prestandam

Benivolencia li° j° de officiis ca° xii quod ipsa benivolencia sepe sit ad liberalitatem et ad amiciciam necessaria.

Veritas in bursicis refertis plus amicis quam censibus operatur magisque prouenderet benivolencia quam possibilitas refercit munus. Certe enim in eo ipso quod habetur refertur. Magna igitur benivolencia que etiam si nichil conferat plus exhibet. Et cum in promptu nichil habeat largitur pluribus idque facit sine ullo sui dispendio et lucro omnium. Ideo preit benivolencia super ipsam liberalitatem diatoribus moribus quam illa muneribus. Plures enim sunt qui indigent bursicis quam qui habundant. Est autem benivolencia et coniuncta liberalitati a qua ipsa liberalitas proficiscitur cum largitatis affectum sequitur largiendi usus et separata atque distincta. Ubi enim deest liberalitas, benivolencia manet communis quedam parens omnium que amiciciam connectit et copulat, in consiliis fidelis, in prosperis leta, in tristibus mesta, ut unusquisque benivolentis sibi magis quam sapientis credat consilio, ut David cum esset sapiencior et prudencior Jonathe tamen iunioris consiliis acquiescebat. Tolle ex usu hominum benivolenciam, tamquam solem e mundo tuleris, ita erit quia sine ea usus hominum esse non potest, ut peregrinanti monstrare viam, revocare errantem, deferre hospicium non quidem mediocris virtus, de qua sibi plaudebat Job dicens: Foris autem non habitabat hospes, ianua mea omni venienti patebit. Aquam de aqua profluenti dare, lumen de lumine accendere. Benivolencia itaque in his est omnibus tamquam fons aque reficiens sitientem, et tamquam lumine quod etiam in aliis luceat, nec illi desit qui de suo lumine aliis lumen accendit.

Addit de affectibus benivolencie

Est etiam illa benivolencie liberalitatis ut si quod habes debitoris cyrographum scindes restituas nichil a debitore consecutus debiti quod exemplo sui facere nos debere Job sanctus admonet. Nam si habet non invitatur. Qui non habet non liberat syngrapha. Crudelis etiam si ipse non exigat a malis heredibus suis quod potes cum benivolencie tue laude sine dampno pecunie reputare.

Adiungit benivolencie originem atque profectum

Atque ut plenius distinguamus benivolencia domesticis primum profecta a filiis et parentibus fratribus per coniunctionum gradus in civitatum ambitum et de paradiso egressa mundum implevit. Denique cum in viro et femina benivolentem posuisset Deus affectum dixit: Erunt duo in carne una et in uno spiritu. Unde Eva serpenti credidit, quia que benivolenciam acceperat malivolenciam esse non opinabatur. Augetur benivolencia cetu ecclesie, fidei consortio, initiandi societate, percipiende gracie necessitudine, misteriorum communione. Hec enim etiam appellationes necessitudinum, reverenciam filiorum, auctoritatem et pietatem patrum, germanitatem fratrum sibi vendicant. Multum igitur ad cumulandam spectat benivolenciam necessitudo gracie. Adiuvant etiam eam studia virtutum. Est quidem benivolencia etiam morum fit similitudine. Denique Jonathas filius regis imitabatur sancti David mansuetudinem, propter quod diligebat eum. Unde et illud: Cum sancto sanctus eris. Non solum adversationem sed etiam ad benivolenciam dictum videtur. Nam utique et filii Noe simul habitabant et non erat in his morum concordia. Habitabant etiam in domo patris Esau et Jacob sed discrepabant. Non erat enim benivolencia inter eos que sibi preferret alterum sed magis contencio que preriperet benedictionem. Nam cum alter predurus, alter mansuetus esset, inter dispares mores et studia compugnancia benivolencia esse non poterat. Adde quia sanctus Jacob non poterat degenerem domui virtuti preferre. Nichil enim tam consociabile quam equitati iusticia, que velut compar et socia benivolencie facit ut eos quos pares nobis credimus diligamus. Habet ergo in se benivolencia etiam fortitudinem. Nam amicicia ex benivolencie fonte descendit. Non dubitat pro amico gravia vite sustinere pericula. Et si mala igitur michi evenerint per illum sustineo. Benivolencia etiam gladium in amicum extorquere consuevit. Benivolencia facit ut amici vulnera utilia quam voluntaria inimici oscula sint. Benivolencia facit ut unus fiat ex pluribus quia si plures amici sint unus fiunt in quibus unus spiritus et una sententia est. Simul attende etiam correptiones in amicicia gratas esse que aculeos habent dolorem non habent. Compungimur enim censoriis sermonibus

sed beniuolencia delectamur sed utilitate
adfirmam non omnibus eadem semper of
ficia debentur Nec personarum semper sed plerumque
causarum et temporum placationes sunt ut vicinis
quibus interdum magis quam fratres adiuuerit
Unde et salomon dicit melior vicinus in propinquo
quam frater longe habitans Et ideo plerumque
amici se beniuolencie committunt quam fratris
necessitudini tantum ualet beniuolencia ut
plerumque prestat uincat nature

Bestia bestie sua remedia cognoscit
ubi in exameron capitulo xvi Require
supra capitulo animal | liter sicut mens terre. Item
Bestie quid modo a | de paradiso capitulo xx°. Require
supra capitulo Adam | homo. Item supra

Bestijs dignior conditus fuit | homo in macula
ti hic x d. j. sed illud manus tue domine fecerunt

a Hoc est dicere bestias non fecerunt manus
tue sed dixisti producant aque reptilia et
bestias terre Me autem inquit fecisti me
tuis manibus sic formasti bestias manibus
tuis non reptalia non uolatilia me autem
fecerunt manus tue et pauerunt me stro
mediocre opus est quod paratum est cum sapientia
unumquodque disponit et paratur Denique sapi
encia dicit cum pararet celos cum illo eram
Et uide de hominibus idem dicat propheta
Vox domini preparantis ceruos et vox domini
est ut faciamus hominem Cui sit isti cum
nisi inimici serpentis qui super aspides
ambulant et uenena non senciunt Non
uile igitur non corporale arbitror quod pat
deus Noste tempus homo tue anime dig
nitatis nisi cognouis te formosam in mu
lieribus Cognosce te anima quia non de ce
ra non de luto es quia insufflauit te deus
et fecit in animam uiuentem opus es ma
gnificum dei inspiratione creatum

b Bestijs homo peior | vicia similatur idem ista
varietas anime rigor sensus vomus intellectus
capax atque uelox ut digna domus tan
to habitatore videatur non amittit sue
prerogatiuam nec ut hominis nomen amit
tat. Scriptura enim cum hominem dicit qui
est ad ymaginem et similitudinem dei
Peccantem autem non hominem sed aut
serpentem aut equum ad hynnientem
feis aut wlpeculam aut uiuentem
notare consueuit Nolite fieri sicut
equus et mulus in quibus non est intellectus
in freno et chamo maxillas eorum constrin
ge qui ad te non appropinquant Et dicitur

huic wlpi de herode aut generacio uiperarum
vocatur a iohanne plebs hominum Magnum
quoque dei est homo magnum est quod dei
tibi deus vide ne quod deus tribuit amittas
magnum illud munus quod es ad ymaginem
dei et hec inte primatur magis deus enim non
punit similitudinem suam sed eum punit qui
ad similitudinem dei factus quia hec quod ac
cepit seruare non potuit Punitur ergo
illico quod ad similitudinem dei esse desinit
hoc est peccatum tuum Nam sicut deus non dampnat
ymaginem nec in illud incendium mittit
eternum sed magis uindicat ymaginem suam
deo qui ymaginem illi fecit in iniuriam ut
per maliciam ob homo quod eius esse desinens
et fecit mulus ex homine. Vindicatur ergo
ymago non condampnatur. Vindicatur quia
expulsa non condampnatur quia rea postquam
enim peccasti illud esse cepisti. id quod eius esse
desisisti Ergo ergo punitur inte non inuenitur
Nam si inuenitur punitur ymago illa qua
ad ymaginem et similitudinem dei facti es
non condampnatur sed coronatur Condempna
ne autem in eo quod ipse mutatus es ut fieres
ex homine serpens mulus equus wlpe
cula. hijs nos enim nominibus iam scriptura
dampnauit quia exuti celestis ymaginis
ornamento et nomen hominis amittimus
qui graciam hominis non tenemus | intellectu

Bestie mansuescunt sub homine quod | demo
nibus passionum qui resistunt Ambrosius libro de
noe et archa capitulo vij quod primo dixit quia me
Nec illud ociosum | inor fuit deus noe
dein de bestiarum pergea iumentorum. hoc est au
per noe non animancia que mitiora sunt
Pro hominem uoiauit sed ferociora inquo
nisi illa esse vero ut ea que ferociora erant
utriusque patris mentitate mansuescerent
Et ut etiam usu omnei declaratur hinc et
poeta usurpauit ut dispositionem diui
natum ita ordinaret Exercitus quo in se des
in medio collocaret quo magis hinc inde
a forcioribus uinaretur in coniunctionem
utriusque patris assumere in hijs et spiritu species
manifestatur alcore autem sensu etiam
est quod iustus in medio habet non in parte cogita
tiones cordis sui et quo accepit hanc in
tam habet Necesse est in corpore tamquam in illa
archa bestias graues Nulla enim mens
est nulla anima que non rapiat etiam
malorum motus agrestes cogitationum
Itaque in insipientis anima fermos a aut noc

atque adolet venena serpentum. Sapie-
tis autem victor mitigat et etiam cohi-

Bibere. Bibere. Sacra aliter de quo
require Sup. ca. aqua. et j ca. eukaristia.
Sumitur virtualiter de quo require
j ca. quintum. Temperanter vero inducit ex-
Bibendum est exemplum de. li. j. de apo-
logia David ca. xviij. Sup. personam gigan-
tem Pugnavit david adu- quem vinus
exilis infantem in plio regem pene per-
cussat quos ausus tamen adversarium ex-
cepte precio mortis expoliunt hoc quoque p-
cepto iracte feritatis ferocis triumpho Itee-
rum in valle raphaim bellum inane susceperat
nominis adversus hostem cum adversus nam
Sicientem cum iam versaretur in bello quod bibat
non habebat. Quis mihi potum inquit dat
de laco qui est in bethleem ad portas. Erat
autem ille lacus et sanctum david in eius
hostibus et media hostilium septa castrorum
perciderunt tres viri multitudine advr-
sariorum et hauserunt aquam que erat in
bethleem et optulerunt ei bibendam. Sed rex
noluit bibere et profudit illam domino dig-
num tanto munere fuit. Ut que erat iunc-
te virtutis insigne fieret pietatis sacrificium
Dixitque, divinam propitio spiritu sanctam. Non
contingat michi hoc facere ne sanguine-
nem virorum qui abierunt et animarum
periculum bibam. Vicit ergo nam ut sitientes
non biberet exemplum non defecerit quo omnis exercitus tolleraret sitim didicit.
Exaut etiam subditos adiuvans offi-
ut etiam per pericula regali imperio volunta-
rie milites obtemperarent. Cum autem voluit
bibere declarant per audaciam militum se
impasse qua non sitis vero veritate perspex-
isse etiam ne cum regnum bibendi usus a-
lienis periculis quererentur. Postremo pie-
vivimus constitit depratorum cum aqua tot
virorum quita sanguine suavitatem
bibendi habere non possit quod pro parte mortis hor-
rore constaret. Cum si altius velis specta-
re introspicere mistico stabat. Quod non aqui
de lacu qui est in bethleem. Sed oriundum
ex virgine xpm in spiritu providebat. Volebat
ergo bibere non aquam fluvis sed potum gratie
spiritualis hoc est non aquam sitiebat ele-
mentis sed sanguinem xpi. Denique non
bibit oblatam aquam sed domino fudit.
Significans sitire se xpi sacrificium non vestilu-
enti id sacrificium in quo esset remissio peccatorum

Illum sitire se fontem eternum non qui
periculis quereretur alienis. Sed pericula aliena
deprecaretur. Bibentes turpiter tam ebri-
Sed contra etatis loquitur in tractatu
de helia et ieiunio capitulo xx. Esi mo-
Vinum in iocunditate creatum deratae
bibas. Immoderatio autem potus intact
diam concitat et ruinas multas efficiat.
Sed forte dicant has esse potationes vulga-
rium et levissimorum hominum. Verumque ergo
advirorum potentiam et fortissimorum co-
nivia. Non ergo hic vinguentatos ado-
lescentes aut coronatos rosis perferunt qui
ferunt. Fuisse illum qui delibutus un-
guentis, redimitus floribus submixtus
meretricibus a lucano potu ebrius et di-
urno terrore comitatus livre philosophi audito
rium disputantis ingressus sit. Cuius audi-
to coronas ut aiunt sensim detraxit. Ungu-
enta detersit, scortis valedixit, philosophus post
ea tantum evasit ut esset sobrietatis exem-
plum qui fuerat ante ebrietatis ludibrium.
Non enim vinum emendatum illius in vides
ut doctam genus corum luxurie animi
esse simulatum. Certe ille si resipuit a vino fuit
tamen semper temulentus sacrilegio. Arte ergo
hinc adolescentes lubricos ad convivia p-
liatorum. Verumque inter arma prudentius
est stipatores hinc sine bella qui instruunt
sustinenti auro et babilonicis limbos suf-
fula balteis aurei torquibus intent colla
aureis bullis zonam tegunt aureis the-
cas cultros includunt suos, quibus dum et
cum epulis diuvertendis assistunt pueri coma-
ntentes ex gente barbarica ad hos ela-
usus per singularum distantias etatum
intenes tenuas post eorum diversorum ordines
ac enim ordinatam putes vasa exportari
gentea pompa arbitreris conviviorum
vim plena non phiaris sed epularis istru-
mentis buccine quod distinibentes iectam
attendat. Vos in moribus poculis velut
ferentibus prelia pugna prudit vinum haec non sob-
rietatis spes sed bibendi est disciplina. Et ei
concertatorum auctores primo sensim
noctem excitant donec audemonis operat-
iter ut postea magnus possint clamori-
bus personare. Ita isti quoque imperio plus
nisi se exercent poculis ut irritent sitim
ne forte restingant eam et satiatan per gea
bibere non possint. Ergo ubi res tale cepit
postmodo maioribus poculis fervor mar-

B

desiccat ardens cibo sitis exestuat et ubi in
nimium mensa potu meta fore reparatur
Certant pocula cum fertilibus et inter mortis
sepe reluctantur. Deinde procedente po
tu longius contenditur quod diversa et magna
certamina quis bibendo precellit. Nota gra
vius si quis excuset si quis temperandum
forte vinum putet. Et hoc donec ad men
ses pervenitur fiat ac ubi consummate sunt
epule putes iam esse surgendum tunc de
integro potum restaurant suum cum con
summaverint tunc inchoare se dicunt tunc
deferuntur phiale tunc maximi crateres
quasi instrumenta bellorum. Et ne in
modicum hoc arbitreris mensura pro
mitur. Certatur sub iudice sub lege de
cernitur. Agonothetas illis furor est stipen
dium debilitas victorie primum culpa pe
det autem diu et dubius belli eventus fu
rorem ille est plagas reddit pincernarum
manus vina fundentium et coctorum labores
calida calida ministrantium. Cedunt quam
situras ipsas bonas super effluentes dilige
ti librant examine ne quid effundatur non
cedunt bibentes || sequenti contrario ordi

Addit ibidem cap[?] || nate bibentes in quinque

Sola illa sunt sine excusatione certamina
In bello si quis se inferiorem viderit ar
ma convicit et meretur veniam. Hic si quis
caliciem ... intrectari ad potum. In stau
mate si quis manum levat exsors quidem pal
me sed crimen multo est. In convivium et si re
vocet manum a vino ... inficiatur
omnes inebriabuntur victores victique omnes
ebrii iacent pluresque sepiuntur neque portari
eos ad sepulcra iam licet prius ... hinc qui
pascit de omnibus se vindicatum videlicet
ut ulascatur dispendium et cui aut dapa
non sentit hanc mense sue gloriam putat
si extra civitati omnes ac saucii tamquam de
arena exeant. Spectaculum iste ... oculus et miserabili specie ... iuvenes terri
biles visu hostibus ... portari sede
ci inde ad convivium reportari. Replent ut
exhauriant et exhaurire ut bibant. Si quis
verecundior fuit ut erubescat surgere cum
iam immoderatos potus tenere non possit
hanclare vehementius gemere sudare sig
nis prodere quod pudeat ... Ibi unusquisque
qui pugnas enarrat suas ibi fortia facta sua
predicat. Narrant tropheea vino madidi
qui somno soluti nesciunt mente quid loquuntur

via proferat unusquisque stertit et potat et
dormit et divinitat. Et si quando cum sint recta
... plurimatores stare non possunt ... vacillat

Bibentium mores atque de ... describit ibidem in capitulo xiii || potantium loquitur

Quid ostentationes ... memorem sacra
que violare nephas arbitrantur bibamus
inquiunt pro salute imperatorum. Ut
qui non biberit fiat reus indevotionis vi
deatur non amare imperatorem qui pro eius
salute non bibit. O pie devotionis obsequium
Bibamus pro salute exercitus pro comitum vir
tute pro filiorum sanitate. Et hec vota ad
deum pervenire iudicant sicut illi qui
calices ad sepulcra martirum deferunt
atque illic in vesperam bibunt aliter se exau
diri non credunt. O stultitia hominum qui
ebrietatem sacrificium putant qui existi
mant illis ebrietatem placere qui ie
iunio passionem sustinere didicerunt. Cum
tote de mensa ... convivio neminem ad tor
menta venisse ... per ebrietatem de
mpio suo ... et sibi regna promittunt
honores aliis pollicentur || tat in tractatu

Xpm bibere allegorice potest || ...

Bibit primum sectus testamentum nisi prius biberis
secundum bibere non potes. Bibe primum ut sitim
mitiges biberem ut bibendi sacietatem
habeas. In veteri testamento punctio in novo
letitia est. Inde quia adam ... dyabolo
primus servivit obviavit. Ille cibo fraudis
decepit vinum ut in vino omnes ...
Christus autem cibo salutis omnes ...
ut in omnibus ... qui deceptus fuerat
reformaret. Ille calicem aureum au
reum babilonis excogitavit ut quicquid
plus biberint plus sitirent quia potius pla
cere non potuit auri precio illicet ad bibendum
... de suo vino cum metalla suf
fragia requisivit at non dominus ihesus aquam
de petra fudit effudit et omnes biberunt
Quam biberunt in apostolis sic etiam bibe
runt multitudine inebriati sunt. Bona e
brietas que ... mentis
... Hoc ergo poculum bibe de quo dixit
propheta et poculum tuum inebrians quam preclarum
est. Nec te moveat quod babilonis aureum
poculum est quia et tu bibis poculum sapientie
que sit auro argentoque preciosior. Verum
quod ergo poculum bibe veteris et novi testamenti
quia in utroque Christum bibis. Bibe Christum quia

vitis est Bibe xpm quia peccati e q nomi
it aquam Bibe xpm quia fons vite est
Bibe xpm quia flumen est cuius impetus
letificat civitatem dei Bibe xpm quia pax
est Bibe xpm quia flumina de ventre eius
fluent aque vive Bibe xpm ut bibas
sanguinem quo redemptus es Bibe xpm
ut bibas sermonem eius Sermo eius e
testamentum vetus Sermo eius testa
mentum novum Bibitur scriptura divina et
devoratur scriptura divina cum in venas
mentis ac vires anime succus verbi des
cendit eterni Denique non in solo pane vi
vit homo sed in omni verbo dei. hoc verbum bi
be. sed ordine suo bibe primum in veteri testa
mento fac ut bibas et in novo testamento

Bigamus Bigamus pluribus modis
intelligitur in pastorali ca iii
Si ad superficiem hec tamen respiciamus pluribus
bigamum episcopum ordinari Si non ad altiorem
sensum conscendimus in hec duas episcopum uxores
pare ... et si adhuc maioribus prestrudio
ra prestruentis monet ne per catholicum dog
ma sensum inveniatur epistole huius ... sed
... cum katholicam et orthodoxa sibi
assonet fidem uti ... uxoris. tamen et
catholice ecclesie vir esse vocitetur

li. ii. de officiis ca iii | loquitur quibus
De castimonia autem quod | una tantum non re
petita permittitur copula Et in ipso ergo
coniugio lex est non iterare coniugium nec
... coniugis sorti coniungi quod plerisque mirum
videtur cur etiam ante baptismum iterati coniugii
ad electionem muneris et ordinacionis pre
rogativam impedimenta generentur cum etiam
delicta obesse non soleant si lavacri remis
sa fuerint sacramento Sed intelligere debemus
quia baptismo culpa dimitti potest lex abo
leri non potest In coniugio non culpa sed lex est
Quod culpe est ergo in baptismate relaxatur
quod legis est in coniugio non solvitur Quo
modo autem potest hortator esse viduitatis qui ipse
coniugia frequentavit In offensum autem ac
... et immaculatum ministerium nec ullo
coniugali violandum coitu cognoscitis qui integri
corpore incorrupto pudore alieni etiam
ab ipso consortio coniugali sacre ministerium gratie

Bimarius Bimarius inve... | capitulo
bimaris membris ... corporibus ...
li. iv de abraham ca xi | ordinacione di
vina quoque in ... ipsa di | ... omnia habes
membra Duo oculi sunt bine aures due

gene nares divise dentium geminatus or
do ubera scapule manus ... femo
ra genua pedes crura Nonne bina ora
ut sibimet geminatis subsidiis omnia
interna indicantur officia Anima etiam divi
sione suarum partium potens Nam di
visione sua est superiorum quarum oculis q...
quarum visibile est et invisibile Racionabi
le ... dividitur etiam mentem sed motus
Sensibile eius in auditum et visum quibus
inter ... simulatur gustu Nam odor
et gustus vitalis usus videntur interim
prebere ministerium Nares enim flatus aspiratio
ne recipiendo vitalem ... quod
... hominis cibo pascunt Gustus autem
potu epulium ... Exterius vero sensus
hoc est tactus velut admixtus est illis qua
tuor odor et gustus quedam magis admi
ta sunt corporis quibus ... in
... subsistit visus vero et auditus mit
... Hec sunt divisiones quas ... in
carnem ... operatore
divise sunt Unde oportet nos colligere quod etiam
mundus est velut per membra quedam exte
rna et tamquam antipsapa distributus est
terra in montes et in campos ut sunt ...
... corporis elaciores alie alie planiores
Eminent scapule et pedum inferiora vel ma
... autem in ... velut
valles ... et deuela mag
intelligere licet Nam in ipso ... pe
dis ... alia media aut ...
ce quis dubitat aqua in mari salsa dul
cis in flumine vel in fontibus est aer hyem
bus frigidus ... mensibus ...
calidus estate Ergo ista divisit operator
... que ...
... et ... sui ...
... super celum evolat non divisit
quod ... adhereret dividenti omnia soli

Capitulo autem de bimario ... | ... loquitur li. vii super lucam ca x exponens
illud luce x misit illos binos ante faciem
suam | nec binos misit quia bina mi
... | ... sunt animalia in archam hec est cu
mare ... immunda primum sed munda esse
sacro ... est ... peccatus sanctus
accepit dicente sibi sancto spiritu quod deus
mundavit tu ne commune dixeris et ad illa tam
... degentibus qui corpore magis quam ...
successionem spiritalis gratie sequebantur
hos mundavit dominus passionis sue ...

heredes. Require de hac materia infra titulo dualitas

Bladum. De bladorum ortu pertractat Ambrosius libro in examero capitulo vi.

A

Germinet inquit terra herbam feni secundum suum genus et repente continuo parturiens terra novos se fudit in partus. Induit se amictum viriditatis assumpsit. Diversisque repleta germinibus proprios suscepit ornatus. Miramur quod tam cito germinavit. Et multo maiora miracula sunt si expectes singula quemadmodum vel iam iactata semina resolvantur ac nisi mortua fuerint nullum fructum afferunt. Si vero fuerint quadam sui morte resoluta in uberiores fructus resurgunt. Suscepit ergo granum tritici putris gleba et sparsum cohibet occatio ac velut matris terra gremio fovet et comprimit. Inde cum se germinavit illud resolvit herbam germinet. Germinata predicam speciem herbescentis viriditatis que statim generis sui similitudine sui prodit ut in ipso sue stirpis exordio cuius generis herba sit recognoscas atque in herbis fructus appareat paulatimque adolescit ut fenum culmoque pubescens erigitur et assurgit. Post ubi se geniculata iam spica sustulit vagine quedam future frugi parantur in quibus granum formatur intimus ut tenera eius primordia aut frigus ledat aut solis estus exurat aut ventorum inclementia vel ymbrium vis seva decutiat. Succedunt quedam spice mirabili arte formate vel ad speciem grate vel ad tutamen nexu quodam inter se naturalis colligationis astricte quos divina providentia formavit ne fructus uberiores pondere velut quedam cedat sultura culmorum vaginis quibusdam ipse calamus includitur ut geminatis viribus fructum possit multiplicem sustinere ne impar oneri titubet. Iniciam cum supra ipsam spicam vallum struitur aristarum. Ut quasi quodam in arce pretendit ne avium minorum morsibus spica ledatur aut suis exuatur fructibus aut vestigiis proteratur. Vide quemadmodum clementia dei humane prospexit utilitati.

Quemadmodum blada degenerant sic homines a ratione deviant. ibidem i. capitulo xi.

B

Quid de eo dicamus quod non statim sui generis semen misit et fructus. Sed primo germinare deinde herbescere campos statuit postea fructum pro qualitatem sui generis semen adolescere ut indicii arborum variaret gratia que grata primum decore innatent postea fructuum suggereret utilitatem. Sed forte quis dicat. Quo secundum genus terra profert semina cum plerumque semina iactata degenerent et cum bonum triticum fuit seminatum decolor eius species et infirior forma reddatur. Sed hoc si quando accidit non ad variationem generis sed ad egritudinem quandam et inequalitatem seminis videtur esse referendum. Non enim desinit esse triticum si aut frigore quoque et corruptis mutatum. Denique frequenter mandata semina in suum genus speciem revertuntur si a sole aut ignibus torreantur aut diligentibus commissa cultoribus aeris tempie terrarumque fertilium ubertate foveantur. Ita que reparatur in sobole quod degeneravit in parente. Verum non periculum est ne preceptum dei cuius usus inolevit in reliquum succedentibus [?] uno destitutum sit cum hodieque in seminibus generis sui similitudinis reservetur. Nam lolium et reliqua adulterina semina que frugibus sepe inseruntur zizania nuncupari evangelii lectione cognovimus. Sed ea proprium quoddam genus habent non frumenti seminis in aliud genus seminis decolor mutatione translata degenerem tempore naturam. Denique hoc docet dominus dicens. Simile est regnum celorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo. Cum autem dormirent homines venit inimicus eius et superseminavit zizania super triticum adulterina utique quod zizania et triticum ut omnibus ita genere videantur esse distincta. Denique servi dixerunt ad patrem familias. Domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo. Unde ergo habet zizania. Et ait illis. Inimicus homo hoc fecit. Aliud enim est semen dyaboli. Aliud semen Christi quod seritur ad iustitiam. Denique aliud filius hominis aliud dyabolus seminavit adeo divisa natura utriusque seminis ut contrarius seminator sit. Christus seminat populus regnum est dei quod seminat. Dyabolus peccatum est. Quomodo igitur potest cuiusdam generis esse regnum atque peccatum. Hic est inquit regnum dei quemadmodum si homo iactet semen suum in terram. Est et homo qui seminat verbum. De quo scriptum est. Qui seminat verbum seminat. Hic homo verbum seminavit super terram quando dixit. Germinet terra herbam. Terra blada produxit.

Et addit ibidem quomodo sine agricultura hominis per se ipsam id non sit quomodo homine dormiente ipsa blada crescant

Et subito terrarum omnia pullulamine vestisse rerum spes refulserunt. Hinc pratorum virens gratia habundanciam paludis ministravit, inde camporum spica flavescens ymaginem pelagi fluctuantis commotione segetibus ubi longe expressit. Sponte omnes fructus terra suggessit. Et si iam terra sine cultore esse non poterat, non dum enim erat formatus agricola, in arata tamen opimis messibus redundabat et haut dubito an maior proventu, siquidem nec cultorum desidia terrarum destitui poterat ubertate. Nunc enim fecunditas unicuique pro merito laboris acquiritur, nisi cultus expectatur agrorum et neglegencia vel offensa aut diluviis pluviarum aut terrarum ariditatibus aut grandinis ictu aut quacumque operatione soli ubertas sterilitate multatur. Tunc autem proventu spontaneo terra fructus locis omnibus invehebat, quia iis preparat qui primus editus est plenitudo verborum. Enim dei fructificabat nutritus nec ullo adhuc erat tamen dampnata maledictio antiquiora mundi nascentis exordia quam nostra peccata sunt, et recentior culpa pro quo condampnati sumus in sudore vultus nostri panem manducare sine sudore alimenta nescire. Denique hodie fertilitatis terre veterem affluenciam spontaneo usu fertilitatis operatur. Multa sunt enim multa que adhuc sponte generantur herbe [illegible] ipsis que manu queruntur magna ex parte manet nobis. Dura [illegible] frumenta ipsa quiescentibus inferantur. Quod sponte docet lectionibus ex [illegible] dicente domino: Quia sic est regnum celorum sicut iacitur homo semen super terram et obdormiat, inquit, et exurgat nocte et die, et semen germinet et increscat dum nescit ille. Ultro enim terra fructificat primo herbam, deinde spicam, deinde plenum triticum in spica. Et cum produxerit fructum statim mittit falcem quoniam adest messis. Dormienti ergo tibi homo et nescienti suos fructus ultro terra producat. Dormimus et surgimus et frumenti proventum increvisse miramur.

Blandicie in commento super epistolam ad Thymotheum capitulo quinto || **Blandiciis** solent operari que possint || Mulieres ... auctorem ... Blandiciis solent operari que possint. Nam animalia quorum membra sua zelantur blandiciis ... reddunt.

Blasphemia in commento super epistolam ad Romanos capitulo ... super illud: Nomen dei blasphematur per vos inter gentes. Dei nomen blasphematur inter gentes qui iudeos per proximos suos traditores sibi non adiuvabat sed ydolis suis dabant glorias quasi iudeorum deum vicissent in iudeis. Ita tempore apostolorum dei nomen blasphemabatur in christo qui iudei christum dei verum negando blasphemabant et patrem, sicut dominus dixit: Qui me recipit non me recipit sed eum qui me misit. Et ideo mittentes blasphemabantur qui credentibus gentibus iudei suadere nitebantur christum deum non credendum, ut blasphemium gentium iudeis vel factum auctoribus sit perfectum || christum exponens quod sequitur ||

Eodem libro capitulo || prodesse per quo christus mo- || Noli cibo tuo illum || rtuus est. Et nunc vere salus fratris ex morte christi recognoscitur. Ea que sic quantum constat confirmare illum debet non scandalizare, non exire formula blasphemari. Blasphematur autem cum dubitatur de dei natura per te et sic intelligi bonum nostrum blasphemari quia qui bona opera habet si in aliqua reprehenditur rebus minima bonum illud suum obfuscat. Talis est si quis forte decorus aliquid vicii habeat in vultu unde deformetur species eius. Ideo quia illa monet secanda que aliquid bonis non tollant favorem.

Bonitas et **bonum** summum bonum || Deus est summum bonum, de quo dicitur in libro de ysaac et anima ultimo capitulo ... dei ipsum bonum quod summum ... bonum

Bonum enim bonus non unus deus. Hic est oculis qui mactatur illum et cernit. Decorem intuetur. Oculis non sanus et infectus oculus non aspicit, nec bonum potest videre nisi anima bona fiat. Ergo bonus quis vult videre deum. Et quod est bonum summum bonum similes simus. Et secundum eius operationes que bona sunt hoc est bonum quod supra omnem operationem est supra omnem mentem atque intellectum. Ipsum est quod semper manet et ad ipsum convenitur omnia in quo habitat plenitudo bonitatis divine et per ipsum reconcilientur omnia in ipsum. Et ut plenius diffiniamus quid sit bonum, ita est bonum quia semper manet dans vitam et esse omnibus quia fons est omnium vita christus. De quo propheta ait: Sub umbra eius vivemus. Nunc enim vita nostra abscondita est in christo. Cum autem apparuerit christus vita nostra, tunc et nos cum illo apparebimus in gloria. Ergo non timeamus mortem quoniam requies est corporis anime autem ultimus tabulis

A

B

absoluao. Nec ucam' cu qui pt tame
mctiare aiam aut non pt quia no te
muit eu qui pt vestimta auferre nona
meing eum qui pt mra furari nos aut
no pt. Nos g' aime fumg si volumg ee
hebrei dehyt qui sunt sem iacob i imi
tatores nos aime simg mu membra
sunt servanda. Sunt quid vestimta
ut stimdantur ut mucrestat ff ille mag
qui hys utitur servare se & custodire
Inepsa iii adhyremu e ius pricipiu
Nichil speciosius illo summo bono cuig
etiam pdicatio speciosa est nimis & max
ime psevancias sermonis pcessus r qd
aplice pdicacois vestigia. Et illa q pue
qui donavit deus non solum ut xpm
amutaret ff etiam pillo paterentur nos
quantum possimg itendamg illo aim &
in illo simg. Illud amo teneamg qd e
pulcrum decorum bonu illuiacione et
fulgore eius speciosa aia mea & mes
dilucida. Nam si oculi mi cu aliqua ob
ducuntur caligine pascitur agnorum
viditate & spe neonis ul collis herbosi
amenii inequalitatem esstenias obtu
tus repellunt & quasi salubri spe pupil
le ille atq orbes colorari videntur qu
to magis hic mentis oclus th illud su
mu intuetur bonu & in eo usatur atq
eo pascitur splendescit atq emitet ut fiat
illud qd scriptum est tamq adipe & pigne
dine repleatur aia mea || iii de fide scte
Probat xpm ee bonu li || trinitatis e
Et ipso scte impr & toto corpe aio. iiij
q desicio. ee aliquos homines ut poeta
no homines ff humana adoptos spe itus
aut demente bestialis qui pt tanta dm
& tam diua busita bonu negtet ee aucto
rem bonorum. Scriptum e inquit nemo
bonus n' vnus deus. Scptum est agnosco
ff heu errorem no hi. Veniam arriana in
spetacio no heret apices sine aime simt
ssignare. Dem dm salvatoris agnosco
ff consideremus qui dicat an dicat qua sci
spectatione dicat. Dicat utiq in homis
forma dei filius & deus scribi s. qui mgrm
bonu dei filiu noiaret deum negaret
q ille non credidit xpm diligit ut dei
filiu no ut bonu mgrm ff ut bonu dei e
dat. Nam si ubi vnus deus dicitur neq
q th dei filius a divinitatis plenitudine se
paratur quo ubi deus bonus nuncupatur

plenitudine diue ptatis vnigenitus ex
cludatur. Certe est g' aut deum negent
dei filiu aut deum bonu ee fateantur
Et io ctuspectione celesti no dixit nemo
bonus n' vnus deus. Pater eni sfid gnan
tis est nomen. Deus aut vnus nequaq
deitatem trinitatis excludit & io na laudat'
Bonus g° in na e dei & in na dei filius & io
non ex singularitatis ff q est vnitatis pdicat'
Non g' r dno bonitatis negatur ff talis disti
pulus refutatur nam cu dixisset mgr bone
Rndit dns Quid me dicis bonu & quem dm
no credis no est satis ut bonu dicas. Non
q° tales quero disipulos qui me scdm
hominem mgrm bonu credant
Addit ibidem ca° v. probans eu bonum
Eccd volo prorogatiua ne pvilegio ptat'
vtatur. Non dicatur bonus si no metur
a nobis. Si hoc non metur opibus. Si bns
eis no metur ab dicatur sive mre e nate
subditur mo iudicio. Qui iudicaturus
de nobis est no dedignatur iudicari ut ius
tificetur in sermonibus suis & vincat cu iu
dicatur. Hicine g° no bonus q cu sexcenta
milia ppli vidisset psecutoribus suis idecnt
dehyscetem subito rubri maris estum i de
vidua aquaru mole divisit ut fidelis cru
fusa aqua muniret infideles vsusa deui
geretur. Hicine no bonus cuius cuiq impio
via solidata fugientibus saxa hue facta
siaenabus ut opus veri agnosceretur
auctoris cu humor rigescit pecca mu
daret. Qz agnosceret opus x aplis dixit
Petra autem erat xpus. Hicine no bonus
qui tam in via ppli nulla ne qua necesse
res fames in deserto pavit pane celesti sm
usu laboris cu fructu quietis ita ut cond
p xl annos ne vestimta vetustescerit nec
taliamenta tererentur in stat in fidelitatis
future resurrectionis ondens ipse fo
ru decore splendidorum nec cu fusse virtu
tis nitor ne vite cursus pieret hic. Hicine
non nobis qui nobis celum fecit ee ex tra
est ut sicut in celo quasi in speculo quodam
stellaru lucencia resulgent globi. ita cetis
aplorum & mrtrm & sacerdotu vite stellaz
splendencium toto illustrescerent chori mundo
Iterum alia rone pbans bonu ibidem cap
Ergo non solum bonus ff etiam pastor. vi
tor bonus hoc e no solum sibi ff etiam om
nibus suis bonus. Bonus eni pastor aiam
suam ponit pro ovibus suis. Posuit place

animam suam ut meam liberaret sed pro
divinitate posuit et sumpsit sicut scriptum est
Potestatem habeo ponendi animam meam et potesta-
tem habeo iterum resumendi eam. Nullus
eam tollit a me sed ego a me me ipso pono
eam. Vides bonitatem qua sponte posuit
vides boni potestatem qua sumpsit et tu bonum
negas cum ipse de se in evangelio dixit An
ego bonus quare oculus tuus nequam. Iniuste
quid agis. Bonum negas qui dedit nobis
que oculus non vidit nec auris audivit
Nec in bonum credam. Bonum est enim confiteri
domino. Mihi expedit ut domino confitear. Responde
enim Confitemini quoniam bonus. Mihi expedit
ut iudicem meum bonum arbitrer. Dominus
enim iudex bonus domui israel. Ergo si iudex
dei filius utique quoniam iudex dominus et deus bonus
est. Iudex autem dei filius est et deus bonus
Iudex dei filius. Sed forsitan non credas alijs.
Non credis filio. Audi patrem dicentem Eruc-
tavit cor meum verbum bonum. Bonum
ergo verbum est. Verbum hoc de quo scriptum
est et verbum erat apud deum et deus erat verbum
Ergo si verbum bonum est filius autem dei
verbum est. Bonus utique deus est dei filius
etiam si non placeat arrianis. Erubescant
alij iudei dicebant bonus est et si alij dice-
bant non est. Alij tamen dicebant bonus est et vos
omne bonum negatis. Bonus est qui peccatum mun-
di abstulit. De ipso enim dictum est Ecce agnus
dei ecce qui tollit peccata mundi. Sed quid du-
bitamus. Credidit ecclesia iam bonum et confes-
sa est dicendo Osculetur me osculo oris sui
quoniam bona ubera tua super vinum et alibi
fauces tue tamquam vinum optimum. Bonus
ergo ille nos legis et gratie eiusmodi uberi-
bus celesti cura hominum predicatione demul-
cens et vos bonum negatis cum sit ymago
bonitatis exprimens eterne in se se bonitatis
effigiem. Sicut et supra ordinem scriptum
quia ipse est speculum sine macula et
ymago bonitatis illius. tatio xiii cap.
Propterea li. viii. se. luc. bat bo[illegible]
Interrogavit autem eum quidam princeps di-
cens Magister bone quid faciendo vitam
eternam possidebo. Dixit ei ihesus Quid me
dicis bonum. Nemo bonus nisi solus deus
versuta interrogatio et non astuta responsio
Temptator enim princeps iste interrogavit bo-
num dixit qui deum bonum dicere debuisset.
Nam licet et in divinitate bonitas sit et in
bonitate divinitas Nemo enim bonus nisi deus

Omnis autem homo mendax. Quidquid autem
mendax utique non bonum. Tamen adden-
do nisi bone imposuit bonum dixit non in
universitate. Nam deus in universitate
bonus habetur. Expresse prorsa dicis quid me
dicis bonum quem negas deum. Quid
bonum dicis cum bonus non nisi unus deus. Non
ergo se negat bonum sed deum designat.
Bonus enim quidam nisi plenus boni-
tatis. Ac nunc cum scriptum sit Non est qui faci-
at bonum non est usque ad unum. utique de
hominibus non de deo dixit. Deus enim unus
est. Non unus enim non. Itaque et dei filius
qui unus acceptus est non quasi ex multis
et unigenitus est non quasi unus ex ceteris
Et ideo nemo bonus non preiudicat christo quia
nemo iudicat christum. Nemo enim quoniam
tamquam deus dicitur sed nichil christo quoniam
nobiscum est. Et si quem movet quia nemo
bonus nisi unus deus moveat illud quoniam ne-
mo bonus nisi deus. Et si filius a deo non
excipitur utique nec a bono christus exci-
pitur. Sed cum in deo filius persona alter
proprietate unus. Unus enim deus ex quo om-
nia et unus deus per quem omnia. Deus
autem et dominus non duo dii sed unus deus
sic quia dominus deus tuus deus unus est.
utique cum secundum maiestatem deus unus
in utroque persona sit et bonus unus in u-
troque. Nam quo non bonus cum bonitatem
sibi assumpta ex patre non degeneravit in
filio que non degeneravit in spiritu. Et ideo
spiritus tuus bonus deducet me in terram
rectam. Et si bonus spiritus qui accepit
ex filio. Bonus utique et ille qui tradidit.
Et cum bonus pater utique et ille bonus qui
omnia habet que pater habet. totaliter contra quam
Et addit vocitans confirmantes iudeos
Aut si negatis filium habere bonitatem ne-
gatis et patrem. Non evidens exemplis
non eget tamen vel auctoritatem sequendo scri-
pturarum. Scriptum est enim Dominus iudex
bonus domui israel. De filio an de patre
dicat sed pater non iudicat quemquam quia omne
iudicium dedit filio. Ergo dominus bonus
filius. Accipe aliud. Trinitati utique
confitentur qui ad baptismum veniunt quod
baptizantur in nomine patris et filii et spiritus sancti.
Ergo et patri et filio et sancto spiritui confitetur.
Cum ergo dicatur Confitemini domino quoniam bonus
utique pater bonus filius bonus et sanctus
spiritus bonus sed deus unus. Et quia bonus

B

dns expectantibus eum an non bonus
qui bona tribuit anime querenti eum an
non bonus qui saciat in bonis animam
tuam an non bonus qui ait Ego sum pastor
bonus Sed putatis io dnm bonum quia
iudicem non sed In quo ueritas iudicii
dei quecumque iam premissum sit iudicem bonum
dominum israel Tamen alibi habes et cum bo
nus israel deus rectis corde De quo igitur
putatis dnm de patre an de filio Si de
patre ergo non omnibus bonus Cur igitur
derogatis si de filio ergo bonum deum et
filium confitemini Ipse est enim benedictus dns
deus israel quia visitavit et fecit redemp
tionem plebis sue Ipse est rex et deus
israel cui dixit Rabi tu es filius dei tu
es rex israel Si ergo hunc dicatur et cum
tu bonum me non potes sentire quem
temptas Cur me dicis bonum Bonus
quidem ego sed rectis corde Cui bonum esse per
naturam suppetat non ex usu [illegible] Bonus
ergo filius candor est enim lucis eterne
Intim querant qui est mens quedam
et anima [illegible] et speculum sine macula
dei maiestatis et ymago bonitatis eius
Quomodo ergo non bonus qui est ymago bo
nitatis Sicut enim ymago deus dei sed unus
deus ita et dicitur ymago bonitatis Sicut
enim ymago deus dei sed unus deus ita
et dicitur ymago bonitatis bona sed una bo
nitas [illegible] uale est bonum de [illegible]
de quo [illegible] iudicem de
lictorum [illegible] uiderint qui credunt bonum
nolunt Itaque [illegible] pietas est iste qui
temptat sicut in libro alio demonstra
tur Quod dixit nemo bonus nisi unus deus
ut admonet quia scriptum est non tempta
bis dnm deum tuum sed magis confitetur
dno quoniam bonus sit adherens deo et me
ditans de deo li. v. de

Bonus homo

Abraham ca° vi

iusti in domo dei
Agnoscamus igitur etiam positi et tibi dei i
tenci temptant quidem sclatibus [illegible]
ibus et affectionibus sed non alienantur a
domo dei et a custodia preceptorum cele
stium sius contentos esse finibus non extolli
diviciarum copiis rebus [illegible] uo
luptatum fluentibus hoc est enim op
time meditari semper in ipso et sine eo pro
cedere et inde regredi hoc esse bonum Bo
num autem sapientia est Nemo enim bonus
nisi unus deus ab eo procedimus creati per
ipsum ad eum reuertimur quia cum christo esse
multo melius Et ut sciat quia bonus est
congrue principium et finem ipse ait bo
nus ihesus Ego sum alpha et o principium et fin
is Meus [illegible] cum ipso semper sit ab eius
templo ab eius uerbo numquam recedit Semp
in lectione scripturarum sit meditacionibus oroni
bus ut sermo eius qui est semper operetur in
nobis Et ut cotidie procedentes in cetum
uel domesticis [illegible] ab ipso
incipiamus et in ipso finiamus Ita totam
hoc dies uite nostre et cursus dieí ab se su
mat principium et ipsi desinat Sicut enim apud
uite credere et inuitum deo salus est uita et
perseuerancia usque necessaria est Est autem mens
optime diligencia ut verba dei intenta
nichil faciat [illegible] cum cristiani sub
eat ut uiriliter actum suorum bonum consiliale
nciam bone fruct[illegible] et enim bonum
hoc sine timore et sine tristicia est in securita
tis plenum et gracie Possessio enim iusti
gratum esse deo Sapiencia autem nullus
gradus Ideo ysaias appropinquite bono ait
Fugiet dolor et tristicia et gemitus Nobis
quoque maiores [illegible] quidem deus cum illi
erit et delebit omnem lacrimam de oculis
eorum et mors non erit amplius neque luctus
nec clamor nec dolor ultra [illegible] In resur
rectione iustorum leticia iustis erit et gra
cia cum illud bonum cepit esse cum sanctis suis
qui requiescent in sinu abrahe in eius
positi tabernaculo quod nunc domum uel ser
monem dei [illegible] est sicut in no
tenam fidelium agere gratias auctori suo qui
non [illegible] cos peniteat [illegible]
fuisse [illegible] itaque simplicibus abrahe
magnarum institucionem documen
ta explanantur a cito dum es qui contra
disputaciones philosophorum diuites fiat qui
de eius actu precepta formaret sua

Prima summum bonum est esse cum deo li° de fu

ga seculi ca° ix

Collocetis cor in manum dei in qua est cor
rectio qui se ipsum regit
propheta est quod aliis imperare Cor eius est
in manu dei et quo uult deus conuertit illud
non mirum si conuertit in bonum qui perfecte
bonitatis est In manum ergo dei sing
uli bonum queramus illud bonum incorru
ptibile atque immutabile De quo dicit
Amos propheta exquirite bonum et non malum
ut uiuatis et sit erit nobiscum dominus deus
omnipotens Quomodo dixistis odio habuimus

hic est fecisse in eum per eum ut enim sibi
natiuitas sua perfecit sed nobis quia non
congruit nasci qui in his erat Eruo sit u
nitas dei patris et filii Eruo ipse nouit quod in
conterita sunt dei patris Erat enim in deo qui
processit de deo Ita ut unus esset deus Sic et
sit ut neque sit diminuta patris neque perfectus
filii diuini nascitur Et ut apostolus tradat
que et quanta sit potencia filii ostendit que per ip
sum et trona et dominaciones et principatus et po
testates ut per inde omnino minus nichil in
eo esse credatur quam est in patre Et ipse est ante
omnia ante omnes sic est quia hic solus de
patre deo natus est de ingenita utique substantia
dei hic autem plenitudinem eius sit cum eo set ex
nichilo nutu dei patris filio agente ceperunt
Et cuncta ipsi constant et sine eo nichil sunt Nu
si enim hunc fuerit subdita errore demum quod
peccatorum sit obnoxia et ipse est caput cor
poris ecclesie Et ecclesie caput est christus Si tamen
omnes unum sentiant celestes et terreni ut
sint ecclesia hic est unius fidei si quoniam
tructati capite hic est omnium corporum tociusque
corporis et creatore suo sentiti amencia
quadam natiuitate uacatenus | tudinis
Et infra subdit ibidem | magnum quanta
dicto omnipotencia eo | sit christus quod in fita
ab inicio declarauit ut docet in ipso solo spe
ponendam quia ipsius sunt omnia Et quod
nichil sine ipso potest uiuere neque in celis
neque in terris ante omnes enim est et cuncta in ip
so constant quia in omnibus ipse primatum
tenens Ut si quis aliquam electorum aut
angelorum uel potentum deuocius se debere
esse putet errare se sciat hic enim unus
est filius dei caput omnis principatus et
principium tamquam euangelium predicatum est to
to mundo incipiens a moyse qui dixit in
deis Ecce uia prophetam nobis suscitabit deus
uester ex fratribus uestris tamquam me ipsum audietis
Erit enim qui non audierit prophetam illum
exterminabitur de plebe Unde dominus ait iudeis
quia dominus iudeis quia dominus moyses de me
scribit Itaque unus hic audiendus est et co
lendus nec adhuc estimandus est qui sicut
quia qui caput tenet reliquam partem sub
iectam habet Nam qui se subiectis humiliat
totus erit quia non est tenens caput
truncus est ex quo totum corpus continetur
Iterum aliter probat eum caput esse totius
ecclesie in comento super epistolam ad Ephesios c. 1o
Ipsum dedit caput super ecclesiam que est cor

est plenitudo eius qui omnia in omnibus
adimpletur Patrem dicat filio omnem cre
aturam subiecisse ut quia omnia per ip
sum fecit ipse omnium caput sit et dominus tunc illi omnia
propter quod illum cum omnia genuit ut per
ipsum fierent que non erant Omnem etiam
dicens summatim totam comprehendit quod in
celo est et in terra ut in nouum hominem
membra eius efficiantur dum conuerte
runt esse per quem facti a deo sunt Subiciun
tur illi quasi capiti membra ex quo tra
hunt originem ut omnia in omnibus ad
impleantur Cum enim regressi sunt ad
confessionem unius dei flectentes genu
christo adimpletur in omnibus Ut sit omnia
quia ab ipso sunt ac per hoc ipse in eis est quod
uirtute eius subsistunt Recedentes enim
ab eo euacuare illum uidentur Unde
alio loco dicitur ut constant omnia in itrem
tum dei | ibidem infra circa in dicta
Propterea | facientes in caritate au
ctoritatem ante | crescamus in ipsum omnia qui
est caput cristus hanc dicit esse ueritatem
ut amorem christi respicientes quo dilexit
nos et tradidit se pro nobis Omnia subiciamus
ei scientes quia omnium auctor est uite ut
quasi capiti membra subdantur Ut si
alii errore uel maliuolencia non faciunt
omnia caput habere christum quia ab ipso facta
sunt uoluntate patris Nos tamen qui
catholice fidei adheremus hoc omni deuo
cione et cura agere debemus ut huic
fidei non dampnum sed lucrum afferamus
persistentes in hac assercione ut confirma
tur pure mentis colloquia ad ueritatem ui
tatem armata | omnium est et angelorum
Et adiungit quod caput | ibidem | et connexio
Ex quo totum corpus compactum | promo
uicturam sub ministracionis in mensuram
uniuscuiusque partis incrementum corporis fa
cit ad edificacionem suam in caritate Com
mendat christum caput omnium esse dixit docet
Ex ipso enim in hoc omne corpus et omnis
chorus angelorum et potestatum prin
cipum et potestatum subsistit Et minus ei
singula hic modos proprios habent et simul le
giones ut ipse dominus dixit quamquam ab uno
tamen principium sunt simul omnia Unum
corpus appellat Sicut enim membra cum
sint unius corporis diuisa sunt in actu et
dignitate ita et creatura condita est a deo
propter ut cherubin et seraphin potestates

B

que sub sede dei sunt et angelis quos ipse dominus sanctos appellat quam quedam concathenatio sit usque ad firmamentum ordinata descendens ut totum et unitas sic et unitas distinatur. Unitas dico non solum officiorum sed naturarum. Nec enim quia unita dicat omnia unumque erunt nec sed quod in corpore membra faciunt discreta officiis non natura. Ita et hiis omnibus non membra sed nature ipse faciunt distinctiones. Hic etiam laboratur ut ad unum sensum redigatur creatura et in se ipsa unum sit corpus. Dum omnium una professio est ut concordet in unitate cultoris absque defectum. Reedificat enim se in templum domino. Destructa enim fuerat dementia et furore dyaboli.

Commendat autem ipsum caput christum libro iiii de sancta virginitate in medio tis adiacmiam et audis vocem pulsantis. Aperi michi soror mea sponsa mea proxima mea columba mea perfecta mea. Soror consanguinitate proxima simplicitate columba virtute perfecta quia caput meum repletum est rore. Sicut enim ros celi nocturnas amovet siccitates ita nos dominus noster ihesus christi nocturnis et secularibus tenebris eterne vite stillavit humorem. Hic est caput quod estu mundi nescivit arescere. Unde ait quia si in viridi hoc faciunt in arido quid fiet. Hoc igitur caput nemo alius sibi habundat. Et bene habundat caput christi. Et via capud tuum christus est qui plenus est semper nec liberalitatibus exhauritur suis nec divina desinit largitate. Hoc caput ferrum non ascendit quod est instrumentum belli insigne discordie. Nunc spectate et videte vos ille quasi sicut non vulgaris humoris. Cincinni autem sunt mei eo guttis noctis. Noli proxima mea accipere cincinnos corporalium capillorum. Non illa ornamenta sed crimina sunt lenocinia forme non precepta virtutis. Alios cincinnos nazareus habet in quibus ferrum non ascendit quos nemo precidit qui non talem se composita arte digessit sed multa exspirantes virtutum nitentium gratia refulserunt. Disce in historia quales nazareus cincinnos habet. Septem erant dum sampson habuit invictus numquam vinci potuit. Cincinnos perdidit et meritum virtutis amisit.

Istud caput a volente aliqua violentia tolli. libro ii de iacob et vita beata capitulo xx ubi agit de vii fratribus machabeis de secundo loquens sic dicit Accessit nec degeneri sub immanitate secundus pie confessionis implevit et cum detrahentur membrana capitis respondit. Aufertis quidem membranam sed habeo galeam spiritualem quam non potestis auferre. Et vere nemo auferre hanc galeam potest. Sicut postea apostolus docuit in ecclesia domini quia caput viri christus est et eius sumus membra. Recte puer deo spiritu istam doctrinam apostolicam previdebat. Cernebant immanes bestie coronam capitis et paria dalibus feritatibus fremebant. At ille despiciens quam dulce inquit mori pro hoc quam suave omnis acerbitatis mortis pro peccati quia manet horum remuneratio laborum. Tua sunt rex tyranne tormenta tu acrius vehementius quam torqueris suppliciis quia vides te vinci in potestate tua.

Tamen per peccatum tale caput gravatur sed per penitentiam alleviatur. In tractatu super psalmum xxxvii versu v Iniquitates mee supergresse sunt caput meum sicut onus grave gravate sunt super me. Hic est iniquitates mee super transierunt caput meum et super eum nec in ut sensus meos deprimant. Tulli enim sapientiam in capite eius. Et ideo nabal malus et durus erat quia sensus eius malicia et iniquitas obscuraverunt. Vide et abigee verbum ferre non poterat sed obdormit cor eius et quasi in sinus occubuit. Audi unde nec hec sic caput de quo ait apostolus quia non tenens illud mente carnis inflatus. Hic autem caput christus est quia omnis viri caput christus est. Hic est caput quod per compaginationes et colligationes totius plebis crescit in incrementum dei quia in omnibus nobis per singula membra sua christus assurgit. Ergo qui ingravat nostra peccata et talento quodam iniquitatis plumbeo ad terrena deprimuntur. Dirumpamus vincula cordis et abiciamus a nobis iugum ipsorum ut possimus oculos interiores mentis attollere et audire dicentem. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego vos reficiam. Denique egiptum avaricia onerabat petulancia vexabat inculcatus ethiopum sicut scriptum est. Laboravit egiptus et mercatus ethiopum et sabaim viri excelsi ad te transibunt. Laboravit

egiptus

egritus aug' cognoscet. Sicut in uo labo
rat postq' tu' fuit ad xpm. Requiem uo
lentes sabei uiri qui ante fugiebant
quia tenent eos uinculo caritatis que
adamante fortiora sunt. Pulchre r illud
ysa' hic loco aptatur omne caput i dolore
r omne cor meresta a pedibus usq; ad
caput non est in eo sanitas. Percutit ipse
q; plaga cum furore feruet enim iniq
tas cum dicitur sup caput nrm sese
extollunt r loca occupant ne enim ipse
magister teneat penitencie | actu huiusm

Caput corporale contra bipla | capitis
non debz ornari li° iii de uirginibus pte iii
De uirginitate pulcre dicitur in omni t'e
sint uestimenta tua candida r oleum de capite
tuo ut fauces tue semp possint lucere ne
extinguentur cu' cepit sponsus ille cele
stis uenire. Et ia autem roe in capite
pio cristes dixit de pubins collegimus
quia oculi homis in capite eius .i. sapie
tie sunt. Id forte r euangelista mulier
illa laudatur que pedes dni capillis suis
extersit. Ex fide se humiliauit ne patrimis cla
ra spiam uidetur ut homies que legi sub
dicam uiros occultorum in eptatus paulus
negauit eam xpo subicitur. Et pulcre
hoc possimus intelligere eciam corporaliter
qm si in pphetiis ypa ad xphm dicitur filie
syon cp alta cruce prodeunt. Ambulabit oculo
rum r itinere pedum trahentes simul
r tumeas r ludentes pedibus. Et id glo
nam uestis earum r ornatus eorum e
net r cicinnos dns ablaturum se esse
dicit. Recte ista muli' semp sic capillos
suos ut nodus cinu euangelica solue
disciplina. Vn r apls dicit. Non implica
tu capillorum sicut petrus docuit. Neq;
intortis crinibus aut auro aut margarite
uel preciosa ueste ut paulus asserit. Sz ma
gis uicioris homis ornamenta femis re
quirenda | qm accipitur p plato eo mala

Caput | eo ceta membra languent
in pastorali cao v'to | morbis capite ui
Sicut ualidioribus | ciato reliquum nate
est corpus in inundatione seriorum morbi
letaliter irrigari. Ita r hii qui caput ui
dentur esse in ecclia morbo pestifera sumu
intiant corpus ut in nichil ex tocius corporis
conpagine in sanacium posset euadere qd
negligencia sacerdotum uiciositatis mor
le inferent uicus. Terna ut dicit sup

eplam ad Romanos ca° io. Admembro
rum utilitatem ptinz ul' requiem si capu
in quietum non fuit. Cruciare aut caput
iniugatur in simone iii de sacramentis
in principio. Require supra in cao baptismi

Capra prosiam agnoscat. Ambro li iii
exameron cao ix | que noxia sint
Iam uero oues r capre ea | declinare didice
runt r solo odore p quodam ne inscium
cu' sint r roms expertes rom tamen euade
di pericli ul' tuende salutis agnoscunt
noxia q; pariter ac psuetura distinguunt
ita ut plerumq; cu' armata ueneuis tela
sensint notas petere herbas atq; hinc re
medium uulneri dicuntur adhibere ab is
illis g'o medicina est ut resilire sagittas
uideas r in lud fugere uenena non f
pere. Libro vi eiusdem capitulo xvi
Capra uulnerata dyptamu petit r de uulnere
excludit sagittas nouit r bestie remedia

Capra signat aquam li ii de abra = sua
ham cao x exponens sacrificium abrahe
Capra ad aquarum similitudine p enigmata
ta figuratur eo q' grece nomen accepit
abeo q' est impetu ferri. Sic enim currit
sicut r aqua possimus uelle fluuiorum
sono cursu ul' maris molentas estimare
fluctibus | pois atq; anime sicre ut ide
Vnd sup cor | infra capraru' nto uelut

Sensus nri corporis | saltu quodam psiliunt
r pastinunt prupacionibus impetu suo to
mociones r excitantes anime r conuaeres
eam ad omnem occasionem psto sunt ul'
occursu feminee pulcritudinis ul' odo
re suauitatis alicuius auditu prit' r tac
tu mouentur uelociter quibus etiam
anime inflectunt constanciam r uelut
anatura sui alienat eam. Vn r plerique
capram dictam putant abeo q' grece im
petus dicit' eo q' ex quodam impetu sum
inflexionis atq; alienacionis nre ca
nastatur r femici aut sexus spem ht
ut etiam sensus nri maris effesis grece di
cuntur feico uocabulo. Effetarum modo
animatu cito uacuantur ubi ptus sue
gnacionis delectacionis q; effuderint r ite
rum spiritalis cupiditatibus nouos re
ferunt impetus | etiam copatur in cata

Capra eorum gregi | tu dei nisi hys pg m e m
Dentes tui sicut grex tonsarum que as
cenderunt de lauacro que omnes gemellos
creant ut infecunda non est in eis. Sicut

Non mediocris est ista laudacio precium dulci comparacione tonsarum. Capris enim in altas pasti sine periculo nonnumquam in preruptis scrutatis cibum sumunt. Deinde cum tondentur decor earum superfluus videntur harum gregi compatitur eciam multis insequentibus amarum virtutes, que per planctum superflua peccata deponant et iusticiam fidem et moralem graciam deferant. Ex que autem domini Ihesu loquitur: Nihil formosa est eciam unde ad eam verbum deus dicit: Tota formosa es proxima mea et reprehensio non est in te quia culpa dimissa est. Require de hoc infra racione grex.

Captivitas eciam iusti captivitatem proferant. Dicit libro 4 Decia tor et vita beati racione xviii. Iustissimus apud vir iustus neque enim primos hec se in ferrum putabit si in captivitatem vel ipse veniat vel eius filii. Non enim intollerabiliter feret quod secundum naturam vel quod videtur domino. Denique iustus bonum verbum quod locutus est dominus et dixit fiat pax et fides in diebus meis. Non utique iustus iste Ezechias in filios deflexisse eximie pena captivitatis gratulabatur, sed voluntati a domino obviare non poterat et eius mandata eius equanimiter suscipiebat ut servulus. Accedit illud quod estimare posse et in captivitate minimum eminere virtutis. Neque enim minus eciam Daniel numquam esdra beati Ananias Azarias Misael que si in captivitatem non incidissent tunc ideo in captivitate deducti sunt ut populo et penitencia in captivitate solacia et spem evadendi captivitatis afferrent. Propterea est enim virginitatem nature sustentare virtute ad et ad meliora adducere vel succumbere hiisque plerisque turbulia et formidolosa videntur sed quasi fortem militem gravissimorum casuum sustinere et cursus conflictus subire et quasi prudentem gubernatorem navem in tempestate regere atque occurrendo insurgentibus fluctibus magis vitare naufragium sultando undas quam declinando. Nec iste in presencia pavidus vel in tormentis mollior ne torquentem exasperet sed quasi athleta fortis qui pervicat verberantem. Sicut non terrere Symonis flagello qui nullas ineuienda tormenta despicit dicens: caritate in sanctum sanctissime plage eorum qui cum gravissimo licet dolore luctetur nec se miserabilem prebeat sed ostendat tamquam in laterna lumen eciam inter asperas procellas et gravissimorum flatus suam lucem extingui non posse nec animi virtutem. Neque iste in filiorum miseriis mollis vel desperatus ulceros sollicitatus vel clades sui corporis tutaret celum deberi non in captivitate timere plebis abiectior. Sed sicut index securus infidelium perfidiam errores que condempnans ut Daniel qui sacerdotum furtum prodebat et superstitiones eorum redarguebat ostendens nulla veritate subnixas sed fraudibus adumbratas. Talis postremo est vir perfectus qui omnes velit bonum agere nichilque numquam accidere mali. Et si preter eius acciderit ipse de sua beatitudine nil amittat.

Unde exemplariter de Ioseph dicit libro de ipso capitulo xii: beaciorem dixerim cum in carcere illum ante mitteretur quia subibat pro castitate martirium. Non enim numquam pudicicia sed innocens nunc cum periculum non licet ubi vero eciam salutis periculo defenditur ibi plenius coronatur. Inaudita causa inexplorata fide veri. Tamquam reus criminis in carcerem Ioseph mittitur sed eum dominus nec in carcere deserebat. Non timeant innocentes cum falsis criminibus appetuntur cum oppressa iusticia truduntur in carcere. Visitat deus et in carcere suos et ideo ibi plus est auxilii ubi plus periculi. Sed quid mirum si visitat Christus in carcere positos qui ipsum se in suis in carcere clausum esse memoravit. Sequitur sicut hec scriptum: Intrare enim et non venistis ad me. Eciam non penetrat domina invidia. Invenit Ioseph huius graciam. Ut qui fuerat clausus in carcere ipse potius carceris claustra servaret concedente numine clavicularius inclusos omnes per tali eius committeret. Itaque non solum Ioseph carcerem non sentiebat sed eciam alios quoque carceris levabat erumpnis.

Iterum decretis sanctis in tractatu nasus psalmi xliiii versu xiiii piebat sibi. Vidisti domini obierunt nos domine nos tamquam oves escarum et in naciones dispersisti nos. Mirantis forsitan quod cum impositoribus ut dirimus summam servant fidei constanciam quod loquitur hec et dicant quod abhinc quod oberunt eos dimpiebantur. Sed non te ista perterreant. Multi enim hic dimpuntur et tamen ita eorum non queunt aut sperari

430

pasche sancta maria cum ioseph ierusalem
petebat. Ubique impigra deuotio ubique
assiduus virginum comes pudoris adiun
gitur nec inflatur donum intra quam se
cum demittat. Et quo minus magis ag
nouit eo uotum uberius exsoluit officium
copiosius detulit numinis religiosius
uexit tempus misterium impleuit. Quan
to igitur nos magis queunt intentas
esse studio castitatis ne locum sinistre re
linquat ibi opinioni que pudicitie tes
timonium in solis hiis moribus. Virgo
enim licet in ea quoque maior sit morum
prerogatiua quam corporis calumnia tamen integ
tatem carnis adiurat vidua quod probande
subsidium virginitatis amiserit non nota
obstetricis sed in suis moribus habet castitatis
examen. Docuit quam scriptura quam atte
tus uelle esse debeat religiosus affectus.
Dicit autem in eodem libro circa medium
Esto casta primum animo ut possis et esse
casta ab adulterio. Et in eodem .i. parte in
preceptum castitatis est consilium inte
gritatis castitatem nullus se debet.
Propter inutilare ibidem subdit
Sunt spadones qui de matris utero nati
sunt sic in quibus nature necessitas non virtus
est castitatis hominibus. Et sunt spadones
qui se ipsos castrauerunt uoluntate utique
non necessitate. Et sunt spadones qui facti
sunt ab hominibus. Et ideo magna in hiis
continentie gratia quia dominum operis similare
numquam nec illis forte parum sit lubrico
turpis non teneri. Nam si crepta subeun
da istius palme certaminis crepta etiam
materia periculi. Et quibus non queunt coro
nari non queunt tamen vinci. Sunt alia genera
virtutum quibus commendare se debeant
si fides firma sit perflua iam aliena auari
tia frequens gratia. Et in istis nulla culpa
quia sit ignorantia. Non eadem causa eorum
qui in se ipsos ferro utuntur quo non pru
denter deflexerim. Sunt enim qui vitiis
loco ponant ferro culpam compescere. De
quibus et si iniam nolimus proferre sententiam
eius sunt statura maiorum considerent
tamen ne quid sit ad professionem infirmita
tis. Ergo nemo militet nec aliquam com
tatur nec pedis utatur obsequio quin
dicendi periculum resoluat nec oculi in
tendat officio qui concupiscere timet lapsum.
Et quid prodest carnem abscidere cum cau
sa culpa sit in aspectu. Nam et qui uidet
mulierem ad concupiscendum eam iam
mechatus est in corde suo et que simili
virum intolerabilem uident adulterantur.
Castos ergo non infirmos nos esse conuenit
pudicos oculos habere non debiles. Nemo
ergo ut pluries arbitrantur se debet abscidere
sed magis vincere. Victores enim recipit
etiam non victos. Probat idem auctorita
Et subdit ibidem te atque ratione
Et quid argumentis utar cum pro sit
apostolica forma precepti. Sic enim habes ut
uenam abscidantur qui nolunt nos
conturbant. Cum enim tolle occasio et virtutis
usus eripitur homini qui nature ad lau
dem est adiutoriam spectatus qui potius
virtute anime castrare possit. Sunt enim
spadones qui se ipsos castrauerunt propter regnum
celorum. Et hec non omnibus impatur
sed ab omnibus flagitatur. Et enim qui man
data dat decretorum semper dei tenere m
sura. Et qui pensa distribuit equitatem
dei examinis reseruare. Statera enim fal
lax abhominatio est apud deum. Est ergo
minus pondus et maius sed utrumque non
recipit etiam pondus enim maius et minus
et mensure duplices in mundant conspectu
domini utraque. Sunt pensa que dedit ut
virtutem vires estimans singulorum.
Et ideo dicit qui potest capere capiat. Scit enim
creator omnium affectus esse validos singulo
rum et ideo virtutem primus prouocauit non
infirmitatem vinculo alligauit. Sit
ille generalis doctor bonus morum auri
ga interiorum. Et quidam in celorum recto
affectum qui de se ipso didicerat legem
mentis legi corporis repugnare carnis
tamen honesta gloriare cedere sit in quam ualidos
incursus mentem repugnare et ideo ne
que in eum adortationem integritatis iceret
ut aboleret gratiam nuptiarum neque
ita coniugia prefecit ut studia integri
tatis extra totum eat persuasione inspi
cens adiuuando mentem remedia descendit.
Et cum brauium superne uocationis forcio
ribus demonstrasset deficere tamen in ma
ueiem passus est. Ita plaudens pri
oribus ut non despiceret sequentes dedi
cat enim ipse quia domum ihesus aliis pa
nem ordeaceum ne inua deficerent a
liis corpus suum ut ad regnum contende
rent ministrauit. Sic et dubi ipse preceptum

imposuit sed voluntatem mutavit Nec
apostolus preceptum statuit sed consilium dedit
sed non hoc humanum consilium humani virium hic
mensuram Dicunt nunquam iunctum consitetur i-
se esse collatum ut fideliter servet prima psse
secunda disponere Et ideo existimo inquit
non statuo Et existimo bonum esse propter instan-
tem necessitatem | vidua vidualis quam post
Adiungit de coniugali | continentia | culpa mutati-
non ergo copula nuptialis quia | da sed quasi
necessaria sarcina declinanda Lex enim astringit
uxorem ut in laboribus et contristacione filios ge-
nerat conversio eius ad virum sit et ei ipse
dicetur Ergo laboribus et doloribus in ge-
neracione filiorum addicitur nupta non
vidua et dominatui viri sola subditur copu-
lata non virgo Omnium autem horum virgo
libera est que verbo dei suum spospondit
affectum que sponsum benedictionis cum fratribus
expectat bone licite voluntatis attenso
Et ideo provocatur consiliis non vinculis
illigatur Sed nec vidua preceptum accepit
Consilium autem non solum datum sed semel
repetitum Nam et primo dixit bonum
est enim mulierem non tangere Et iterum
volo sic omnes homines esse sicut meipsum
Et tercio bonum esse illis si sic maneant sicut
et ego et quarto bonum est illis si sic maneat
sicut et ego Et quinto bonum est propter instantem
necessitatem et huius placet honestum esse Post-
mo beatiorem esse in viduitate perseveran-
tiam non tantum suo consilio sed etiam dei
spiritu diffinivit Que nam igitur talis
consilii benignitatem recuset quis
voluntati habenas indulgeat et id sua
deat aliis quod ipse expertus vale indicant
Non facilis conspiciendi nec fastidiosus
equari Que igitur refugiat sancta sit
corpore et spiritu cum supra laborem sit
premium supra usum meritum supra opus
mercedes Atque hec ita dico non ut laqueum
tibi iniciam sed ut commissi in verbis ope-
rantis agrum hunc esse fertilem cum
nunc integritatis flore vernantem nunc
viduitatis gravitate pollentem nunc e-
tiam coniugii fructibus redundantem sua-
vis et dulcis unique agri fructus sunt nec
tanta ortorum lilia quante ariste sege-
tum Cum plurimis spacia temporum ex-
cipiendis aptantur seminibus quam reddi-
tis novalibus fructibus feriantur
Castitas ab antiquis patribus honorata

fuit In epistola ad syagrium circa principium
maiores enim non despicabilem habebant cas-
timoniam cum tamen desiderabant ut bellum adversus
sed temptatores pudicicie suscipiendum puta-
Continentia comites sunt morales | vel
virtutes ideo difficilis videtur esse virtus
specialiter repudiatur ab insipientibus libro
ii de abraham circa medio | nunc aliquem
intuicamur animo in tempore qui intuitur
gratiam castitatis et quotidie eius capitis deco-
re sequendam putet Deinde et pedissequas
eius nesciens quibus comitata incedit
et stipata advenit sobrietatem scilicet et modes-
tiam ac verecundiam parsimoniam tibi fi-
gam lascivie procacitatis petulanciam cas-
torem feriam solliciatam custodiam subito
aut ebrietatis successus calore aut ipsius
carnis estuante occursu forme deteriores
nequaquam se teneat nec lecti carnis repug-
net Nonne dicit Putavi rem facilem
castimoniam sequi supra humeros meos
supra vires meas est Varie autem ista mi-
grantur Vale castitas recede de finibus
sensuum meorum Recurre cito eo unde
huc venisti non sustineo puciam tuam
affligor gravibus comminibus dum teneo illa
te arbitror quam tenere non possim Con-
versus deinde ad aliquem monitorem
suum qui studuerit in eius mentem inducere
assuetudinem castimonie allegans non
arduam fore nec impossibilem sed pluribus
sociam feminina studiosam frequentem
voluntatem Crudelis est hoc inquit quod
fecisti Quare non dixisti michi quod uxor
tua est hec est que non persuasione sed legit-
timo teneatur coniugio maxima secum
vehat dotem que inuehat gratiam omni
matrimonii et dure servitute comitationis
Sed dixisti sororem nullis astrictam legibus
et nature sociam non iure aliquo dotalis
census superbam ac potentem Itaque impru-
dens honorem eius copulandam in ea
et retinendam putaveram sed intellexi quod
pondus sit mea et sarcina Ecce mulierem
tuam et ecce persuasio tua cum ceteris accipe
et recurre | unde volentes castitatem
Et addit ibidem | habere | in meis cogita-
Nolo autem ne sit nolo | cionibus tolle te
hinc cum tuis consiliis cum tua admonicione
cito tolle cito recurre moras tuas non fero
afflictiones sunt in Satis est quod ante de-
ceptus sum Et misit alumpnos suos quibus

fidem servavi. Et quod reliquum est, repo
sita est michi corona iusticie. Magnus
deus qui nobis dedit certamina, qui meretur
qui incitat coronari | et corona ibidem i.
Et a Cristo est victoria | Lecti questiuncu
Et enim quasi bonus ath | lamina ut corona
inveniret quem tamen nostris viribus sed domi
ni auxilio novit sibi esse donatam. Nonne
potuisset vincere nisi enim qui certantes ad
iuvat invocasset. Quamvis homo congredi
tur ut vincat, tamen ipse in praelium vincit nisi
deum nominem afflixit non eum videtur omnium
ducens. Dominus libera animam meam.

In libro de virginitate immaculata libro x c. v. in
Cognovit autem intelligens quid locutus
est in quo ergo iusta iudicia dei sunt quod
per labores et tribulationes et afflictiones
ad celeste premium pervenitur. Sicut enim cer
tantibus athletis corona defertur, iusto in
dicio hominum ita legitime certantibus et vincenti
bus divino iudicio palma decernitur. Vincenti
inquit dabo sedere mecum in sede mea.

In sermone primo de sacramentis ad neophi
tos ante medium | athleta christi qui luctatum
Victus est quasi | huius seculi luctationi
professus es luctamus tui certamina qui luc
tatur habet quod speret. Ubi certamen ibi corona.
Luctaris in seculo, sed coronaris a Christo, et pro certami
bus seculi coronaris. Nam et si in celo premi
um hic tamen meritum premii collocatur.

In commento super epistolam ad Philippenses c. iii m.
Quanto laborare se dicit apostolus ut cotidie
in melius proficiat semper extendens se ap
tior ut illa que retro acta sunt oblivis
cens meliora sectetur, non quia mala sunt,
sed quia parva sunt ad virtutum collocandum
in melius aut perfectionem ut ad destina
tum celeste premium occurrit tamen enim tanto
admirabilis et invisibilis premium, nolenti
ter utique certandum est premium erat.

Ibidem infra c. iiii. super illud Gaudi
um meum et corona mea sic state in domino karissimi.
Commonet ut in eadem fide perseverent.
Gaudium enim eius constantia illorum
adeptus est et in futurum corona. Discipu
lis enim in magistro victoribus dignius
erat corona in magister.

Cervus. Libro in exameron c. ix
Et libro vi c. xvi | los olere man
Cervus exter animum | dit, et sanus sit
Ibidem i. coluber terrum fugit leonem
inficit. Cervorum proprietates allegori

zat in tractatu de prima interpellatione
david c. v | et placidus atque man
David blandus | suetis que imitandi
scriptura proposuit cum imitatur affectum.
Nec te moveat si tum prophetiam fere simili
tudine videat predicare cum lectis ad a
postolos dixit: Estote astuti sicut serpentes
simplices sicut columbe. Et tamen quibus
istius modi similitudines per se astruantur
exemplis. Sicut innocentis et mitis na
turam illium cum ad imitationem
prophete positum hoc loco arbitror de quo
salomon pronuntiavit: Mentis assistat in pueris
dicat. Cervus amicicie et pullus gratiarum
consabulentur tecum tibi. Verus enim di
lectus in semetipso nam quam amantibus
ipse donavit expressit, qui in hunc mundum
tamquam cervus advenit. Tamen hic se in
in simplicitate iungebat a quibus eripi
rebantur in fidei inseritur. Cum hunc mod
tuorum esse simplicitas ut cum se excogi
tari viderint hic se equitibus conne
tunt qui in istorum fraudes appositi spe fu
ge ac sibilatione societatis reductos ab
rethia usque deducunt. Ita ergo dominus
tamquam ignarus periculi atque improvidus
videtur dolum sibi struentibus admiste
batur societatem sibi inde proditoris astruit.
Cuius sibilatione funesta usque ad omnes la
queos et rethia passionis accessit. Ve
tamen ipsius adeo indixit: Juda osculo filium
hominis tradis. Et hic quidem in eo vet
ad synagoge rethia volens quod se induxit
sed non implicatus est nec irretitus quia
omnes resolvit. De eo quoque conveniebat super
rethia | infra quod cum festinabat ad omnes
Ibidem | in expeditione | super montes
Ecce hic advenit saliens | transiliens
colles. Maiores enim salit montes transiliens
ne quid festinationis impedimenta preciat.
Similis inquit est consobrinus meus ca
prioleaut hynnulo cervorum super montes
bethel. Novit eius cuiusque montes ecclesiam
dei in qua tanta celsitate currebat ut spo
se nota desideria perveniret. Denique que
de longinquo venientem viderit repe
te sibi adesse cognovit. Vii ait, En stat
per pietatem nostram prospiciens per fenestram.

Et infra subdit quod cum festinabat ad
effectus in nece diaboli expulsione.
Nec hanc solis sed etiam cervi similitudinem
suscepit Cristus quia veniens in omnibus

serpentem illum dyaboli sine ulla sui of-
fensione portavit cum talia venena sua ob-
tulit sed eius venena non sensit

Non datum est ei super aspidem et basiliscum ambulabis | nam debemus imitari

Addit quod dicendum | ut super serpentes

[illegible] ergo et nos cum | ambulare possimus

Etenim cum si nocere [illegible] sequamur compatiatur

eos et fiat morsus serpentium non ti-
mere ac si qui forte sentiunt vulnera au-
ferre eorum dolorem solvendo delicta
Deinde tercius dicat dominus ad eos Custo-
disti patris cuius [illegible] autem mensem e-
orum plenos patris. patris autem eorum
solvisti vel emisti filios eorum ut non
timeant Audi quod non timeant filii
dicentium talium Doceat te ysaias dicens
Et puer parvulus mittat manum suam
in cavernam aspidum et non illi nocebunt
et ut agnoscas quod etiam filios significavit
addidit Patris autem eorum emittens
Disrumpent filii eorum et multiplicati
erunt in generatione operibunt et non conver-
tentur retro Nemo enim mittens ma-
num in aratrum et respiciens retro ha-
bilis est regno dei [illegible] dominus filius
est domini ut [illegible] sibi [illegible] preparet
De quibus ait In nomine meo demonia
eicient linguis loquentur novis serpen-
tes tollent Et si mortiferum quid bibe-
rint non illis nocebit Tollebant enim
serpentes cum spiritu oris sui sancti apostoli de latebris
corporum eruerent nequitias spirituales
nec venena mortifera senciebant De-
nique cum exiliens de sarmentis pau-
lum vipera momordisset videntes
barbari pendentem viperam de ma-
nu eius putabant eum repente mo-
riturum At ille stabat intrepidus nec
vulnere movebatur nec veneno tum-
debatur Unde videntes eum non tamquam
hominem temptacione [illegible] sed tamquam
dei [illegible] supra homines esse ar-
bitrabantur Vide autem viperas de late-
bris eruentem spiritu divino qui erat in
naribus eius sicut dixit iob Commisso
inquit paulus in spiritu et respiciens eum
dolore ad phitonem ait Precipio tibi
in nomine domini ihesu christi continuo ex-
ire ab eo Et exiit eadem hora Vide
tercium qui venit ad baptismum sacri fon-
tis ablutus [illegible] omnia [illegible]

venena vicat Vide autem dominum ihesum qui
venit ad iohannem baptistam et dicente
sibi iohanne Ego a te debeo baptizari
et tu venis ad me Audit Sine modo Et hoc
dicto in aquas salutem sicut pristinam to-
ta aviditate descendit | nunc imitari

Cervorum cursum debe- | mus Ut imitati

bimur in psalmo | [illegible] serpentes [illegible] tortu-

Dum gradimur | osi serpentes sequamur

cum fructibus Hic enim dominum recte prefert

me ceruum de quibus dicitur O qui
dereliquerit semitas rectas in ordinem se-
quitur leta porrigitur atque in usu quedam
[illegible] ponitur Cervorum cursus direc-
tior in aspectu flexuosus Non decere de-
dicatur ut e dicite in illo quia de
erit amica recta nec iter suum [illegible]
torvexat | tate super dictum certa colubros

Sed deinde | quod etiam imitari debemus

certa viros detractores loquitur eodem
psalmo vi versu in super illud Et videbo quod
probrantibus michi verbum et cetera
Ternaci bonus cursus qui bibisset de fonte
aquarum nequaquam humanorum serpentum
spiras et maledictorum venena metue-
bat Coluber illi non erat noxa sed preda ab-
erat serpentini virus alloquii et tabes
laudis de quo dicebat deus laudem me-
am ne tacueris quia os peccatoris et dolosi a-
pertum est super me Fragmabatur venena-
torum sermonibus Illi sibila obturatis
ore tollebant et sermonibus odii cunda-
bant in nocentem Bonus cursus in tali
tos colubros positus non timebat Cervus
annuae et pullus graminum sibilabant cal-
tatem simulabant obtractionum Ego ait
inquit orabam Bonus cursus in meo
[illegible] in noctibus persistebat Illis ori
sulas ore linguis mutabant Hunc autem
persistebat fidei oro immo tibi ob tractan-
tibus offerebat Audit abstractantibus
sibi verbum Verbum enim tibus et denique
non in pane solo vivit homo sed in omni
verbo dei Viderunt inquit me et move-
runt capita sua maledicebant qui obtrac-
tabant unde dicebant qui verbum dominum predi-
cabant Certum bonum est ferre convicium
et quietum non referre deum presidem atque
qui convicianti nescit irasci Deinde qui
pacem gratia dicentis maledicunt ipsi et ei
benedicere Beatus qui maledicta non
sentit Beatus quem maledicta non pervenit

Non enim pt maledictio moueri qui male
dictio homi diuino munere bndictionis ex
cludit Non pt sentire maledictum qui bz
uerbum et non pt referre maledictum in ai
more semper est verbum Sed est etiam bo
nus serpens quem ciuis iste non ledat
Estote astuti sicut serpentes Et sicut moy
ses exaltauit serpentem in deserto Ita
exaltari oz filium hominis In serpente figu
ratur xpc qui bonus serpens in illo ligno exalta
tus est nos serpens serpens bonus Bonus
serpens qui dextre sue remedia non uene
na fundebat pt non timere serpentes qui
huc nouit adorare serpentem De hoc ser
pente dicit illa que diligit Ecce hic post
parietem nrm prospiciens per fenestram eminens
super retia Audit consobrinus meus et dicit
michi Exurge ueni proxima mea formo
sa mea columba mea quia ecce yemps
preterit ymber abiit discessit sibi flores ap
paruerunt in terra Serpens perfecto est qui de
tersa yeme amictu corporis se uolebat
exuere ut speciosa decore uirarent Idem
ergo est ciuis et serpens ceruus huius cornu
a legis et gratie cornua eius duo sunt testa
menta Velox gressu impiger incessu
qui totum saeculi orbem peruolat uno mo
mento ubique celebrabilis Serpens qz
bonus cuius priori dente legis in morde
aut posteriori non inuluerent euangelii
leuitate caput defendit annuntiare qui le
gem uenit non soluere sed tueri ab interpreta
tionibus phariseorum cautam in flagella
difficilit liberum cupiens ad usus mag
flagellare quam perdere Bonus coluber in
gremium dilecte atque ipsum intime sinua
mentis sinualis illabitur et attactu nullo
implicans igne ossibus precordia ipsa de
pascitur Pulcherrime lectum est hodie Ecce
ego mitto uos sicut agnos in medio lu
porum Celebramus enim diem sanctorum
quo reuelata sunt plurib corpora sanctorum
martirum qui uelud boni serpentes de
pulsis caruis exuuiis temptacionem re
malum rigore superato et spiritus sancti re
uocati gratia de sua in mundo luce fulserunt
Immissi uere ut agni luporum in medio
lupi enim sunt persecutores lupi sunt here
tici omnes doctore nesciunt ululare consue
uerunt Sz nemo moueatur si in medio
luporum mittitur Persecutor xpi et lupus
ipse mutatus est Beniamin lupus ra
pax aplius paulus factus est Non iam
insidiator ouilium sed defensor et custos
Cum hec lupo usum libet perfuncte lupum
factum est ut simul … in medio luporum
Nemo iam uetat lupos cum hunc pastorem
sicut scriptum est Tunc lupi et agni simul
pascentur Sz iam considerem quod scripsit propheta

Concludit de xpo eodem libro et libro v. j

Ad cito eius sicut hynnulus ceruorum hyn
nulus qui filius est prope molestus
natale quod occulta non lateant serpentes
fugiant uenena non ledant Denique e
ductus de latibulis suis serpens qui per
turbabatur ex homine dicebat Quid uenisti
ante tempus torquere nos spectemus
ergo salientem hunc hynnulum ut non
possimus timere serpentem | x vsu

De cuobibus eodem libro et libro | primo

Vox domini preparantis ceruos que uox
dei est ut faciamus hominem Qui sunt
isti cerui nisi inimici serpentibus qui super
aspides ambulant et uenena non sentiunt
non inlecebre non corporale arbitror quos
parauit deus

Crux Ceruix anime est fortitudo
virtus atque constantia eodem libro et ca
in maculati … iiij v. j | dicit sapientia

Nox eius est uel fortitudo anime | Sicut turris
dauid ceruix tua que edificata est in thal
pioth mille scuta pendent in ea omnia
iacula potentium Erecta enim debemus ceruix
et iugo xpi habilis que nulla … ceruicem
ad latebras inflexione curuetur sicut
… regalis est turris cui iugum suum na
buchodonosor non possit imponere Con
didit enim turrim illam dauid ille manu
fortis et supra murum edificauit excelsa
ut subsidio pariter et decori sit subsidio quia
hostem prouidet et repellit decori quia non
plurimum inter humilia sed etiam inter excelsa
super eminet ita cui subsidio uel decori sit ha
beat in scientia dogmata uelut quedam
phalerarum monilia habeat etiam iacula
potentium preparatum que aduersus omnem
extollentem se altitudinem lacertis qui
busdam fidei dirigantur Noli ergo in
pulicere mortis deducere animam tuam
cui dominus etiam naturalem altitudinem
tribuit et uigorem quo se erigat et assur//

Ceruice erecta ambulare uel // gat
alta eodem libro et libro viij vsu v. Et dicitur
ve qui ceruice ambulat et in fine eius laqueus

Cesar pro cesaris ymaginem atque censum ea que mundi sunt da
tur intelligi. Unde non ipam sed
eam que dei est debemus habere quia mundo
renunciare debemus. libro x super lucam ca
pitulo v. ymaginem cesaris non habet cristus
quia ymago dei est ymagine cesaris
non habet peccatus. Certa ipse dixit Reliqui
mus omnia et secuti sumus te. ymago ce
saris non reperitur in iacobo vel iohanne
quia filii tonitrui sicut reperitur in mari
ubi dracones illi contriti capitibus
super aquam et ipse draco maior con
minutus caput datus in escam populis
ethyopum. Si ergo non habuit ymaginem
cesaris cur dedit censum non de suo de
dit sed reddidit mundo quod erat mundi. Et
tu si vis non esse obnoxius cesari noli ha
bere que mundi sunt. Si habes divicias ob
noxius cesari es. Si vis nichil regi ter
reno debere relinque omnia tua et sequere
xpm. Et bene prius que cesari sunt redde
da decernit. Neque enim potest esse quis
domini nisi prius renunciaverit mundo. Sed omnes
renunciamus verbis non renunciamus affectu
Nam cum sacramenta suscipimus renunciamus

Cete Cete Et alii pisces magni
habentes corpora in occeano quam
manent ubi nullus navigat nec insu
le sunt ut nemini sint offensioni et
solitarie vivant. libro exameron capitulo xiiii
Quanto aliena appetibus aviditate
rapina. Illi naturalia captant secreta
et ultra tumos orbis terrarum mare novit
quod nulle interpolant insule nec terra inter
polant insule nec terra aliqua interiacet nec
ulterius ulla sit posita. Illic ergo ubi dif
fusum late mare omnem spectandi insi
dualitatis gratia navigandi intercludit au
daciam condere se ferunt ut cete illa
in mensa grandia piscium equalia montibus
corpora ut tradiderunt nobis qui videre
potuerunt. Illic quietam eum exigunt dis
creta ab insulis et ab omni maritimarum
urbium contagiis separata. Habent suas regiones
et habitacula distributa. Manent in suis in
offensa vicinorum limite. Nec vago
cursitu mutationes querunt locorum
sed tamquam patrium solum diligunt et in his
immorari dulce arbitrantur. Hec ideo e
legerunt ut solitariam vitam remota
possent arbitrorum interpollatione transigere

Cibus Cibum corporalem deus pri
us dedit prius pecori quam homini Et cibum
simplicem et naturalem atque salubrem tra
ditur produxit. libro in exameron capitulo iii
Sed forte miratur aliquis cur prius pecori
pabulum quam cibus homini sit creatus. Cuius
primum profundum dei consilium debemus
advertere quod etiam minima queque non
negligat sicut evangelizat sapientia dei et
dicat Respicite volatilia celi quoniam non
serunt neque metent Neque congregant
in horrea et pater vester celestis pascit illa
Nonne vos pluris estis illis. Cum enim illa
pascantur dei gracia nemo sibi debet
de sua simplici industria et virtute blandiri
Deinde quia simplicem victum et naturale
cibum reliquis cibis debuit ante ferre. Hic
enim sobrietatis cibus est reliqui delicia
rum atque luxurie. Hic communis omnibus animalibus
ille paucorum et exemplum itaque fragili
tatis magisterium parsimonie. Herbe sunt et
victu olerum vel illius aut pomi contentos
esse omnis oportere quam natura optulit quam
liberalitas dei prima donavit. Ille salubris
Ille utilis cibus qui morbos repellat qui
restat crudelitates nullo hominum pastus
labore sed divino effusus munere sine sationis
fruge fructus sine semine tam dulcis et gra
tus ut etiam repletus sit voluptate atque
usui sit. Demum ad primas datus mensas
ad secundas remansit | Solvit quare cum her
Questionem ponit et | bis saluberrimis ad
hominis cibum creatum hec que sunt cre
venena ibidem in sexto capitulo ix | etiam
Sed forte dicat aliquis quod cum utilibus | letalia
et primarosa generantur cum tritico lollium quod
inter alimenta vite noxium reperitur et
ni prius sumptum sunt consuevit saluti nocere
Inter alia nutrimenta vite helleborus
deprehenditur aconita quoque fallunt fre
quenter et decipiunt colligentem. Sed ita
hic est ac si reprehendas terram quia non
omnes homines boni. Sed quod plus est accipe
quia non omnes boni angeli in celo. Sol
ipse primo calore spiritus torret adurit
autem germina nascentia prima exordia lu
na quoque in arcubus iter monstret latro
num parat insidias. Num igitur dignum
est ut in hiis que utilia sunt partem haben
tes conditoris gratiam confitemur propter aliqua
elementorum noxia creatoris perspicaci
ae derogemus Sed non vero omnia gule cau

debuerim

debuerint procari aut exigua sint que
uenit in vso diuina indulgencia ministrauit
Diffinite nobis esse sunt et note omnibus
que uoluntatem generis et corporis salu
britatem. Singula enim eorum que gignun
tur creaturis specialem quandam racionem habent
que pariter porcione complet uniuersam
plenitudinem creature. Alia ergo esui alia
aliis nascitur usui. Nichil uacat nichil ina
ne gignat terra. Quod tibi putas inutile
aliis utile est immo ipsi tibi fit requirenti aliis
usui est utile etc. Ecce ista non adiuuat me
dicina suggerit. Et sepe eadem que tibi
noxia sunt aut auibus aut feris inopi
e ministrant pabulum || creauit deus e
Ciborum delicias quas || tiam antequam ho
minem formaret non tamen ad uicium sed ad susten
tamentum li. v eiusdem ca. primo
Conche saxis ostree adherebant profundis
adolescebant humi re michi. Ante homines
illecebra mea mater luxurie ante homines
delicie. Prior ergo temptacio quam natura
sed nichil creatura deliquit alimenta de
dit non uicia prescripsit. hec communia dedit
ne tibi aliqua uelut propria uendicares.
Tibi suos fructus terra producit tibi sta
tos et accipiunt feres et omnis fetus suos
generant aque et hiis non contentus medica
tibi alimenta conquisisti ad inuidiam tuam
omnia congeruntur ut pluralitate aui
ditatis onerentur || non uiuitur propter ob
Sed quia sine cibo || lingwa atque dentes
natalem utiliter homini conceduntur li. vi
eiusdem ca. xxxv || e oris aut lin
Postremum quoque officium || we quod tamen
omnibus inest ministret. Nam neque odi
uigorem uiscidi habent nec uirtutem sensibilem
corporalis accipient que cibo desertur
et potu neque audiendi aut nares odo
randi aut manus tangendi nisi cor
pus omne confortetur alimentis. Deficia
mus enim uiribus nisi eas tibi competen
tis assiduitate reparemus. Denique co
sectati fame nullis oblectentur sensuum
uoluptatibus sed quasi exortes eorum
declinamenta non sentiunt. Quid ego de
scribam dencium uallum quo cibus con
ficitur et plene sit uocis expressio. Que
sine dentibus alimonia delectaret.
Denique cum maturos plerumque enim
hic spectatus senescere quam amissis den
tibus nullam possunt tibi uirtutem ualli
dioris assumere. Quo muta infancia quia

non habet adhuc organum uocis || uetem mi
Ciborum diuiam secundum legem || me sua
re debemus in comento super epistolam ad
Romanos ca. xiiii || ibidem. quia nichil
Scio et confido in domino || est commune per ipsum ma
nifestum. quia saluatoris beneficio
omnia munda sunt qui de subiugo legis
eruens homines et iustificans reddit sta
tui pristino libertatis ut digni sint ut to
tam creaturam sicut et ueteres sancti. Qui
autem adhuc sub lege sunt nolunt illis
utique prohibet lex qui indulgenciam da
tam spernunt. Non enim secundum naturam suam sed cre
dencia michi communitur immunda sunt.
Denique in lege ita ait Erunt immunda
uobis nisi ei qui existimat quid commune esse
nichil commune est. Illi autem commune est siue
qui ex iudeo christianus est siue gentilis fi
delis qui putat aliquid huius uitandum
ipse est que supra infirmum dicit. Dubita
cionem enim infirmus apud eum istum
immundum est quod putauit non edendum
et quia non hec superstitione facit sed timore
suo iudicio remittendum || proximum scan
Propter cibum corporalem || dalizare quod
non debet ibidem subdens || contristatur ia
Si enim propter cibum frater tuus co || non secundum cari
tatem ambulas. In alia epistola dicit Esca
uentri et uenter escis et hunc et hanc
deus destruet quia non de esca aut pla
cet quis deo aut displicet. Non caritate
sectandum mouet quia nos deus libe
rare dignatus est. Sic enim ait deus
aut propter multam caritatem missus est in
Christum ergo huius beneficii memor est ac qui
tollit nec illi aliquid addit ponit. Noli ci
bo tuo illum perdere pro quo christus mortuus
Quantum ualet salus fratris ex morte christi
recognoscitur. Ea que sic quenam constat
confirmare illum debet non scanda
lizare non esse friuola blasphemari.
Blasphematur autem cum dubitatur de
dei natura. Potest et sic intelligi bonum uestrum
blasphemari quia qui bona habet opera
si in aliqua reprehenditur res minima
bonum illud suum obfuscat talis est si quis
forte decorus aliquod uicium habeat in uultu
ut deformetur species eius. Neque illa mo
net sectanda reliquis bonis ne tollant
fauorem. Non est enim regnum dei esca
et potus. Manifestum est quia nemo
pro esca placet deo aut displicet. Sed iu
sticia et pax et gaudium in spiritu sancto

e

f

hic est in regnū dei dicit morare quinus
ticiam sequitur s; ranam habētes pacem
quam dn̄s dedit dicens pacem meā
do vobis pacem meam relinquo vobis
Ex qua oritur gaudiū in spū sancto
disceptacio autē non habet gaudium
s; iram In deo non respicit illuc spūs
qui in pslis pacificis Sicut enī in vobis
contristatur sic et gaudet in vobis nam
qui in hoc servit xpo placet deo et pbatus
in hominibus quia xpus nos redemit Vñ
ait qui in hoc fuit xpo . ut nulli scanda
lum faciat congrue obsequitur redempto
ri placens deo Quare quia ipse misit xpm
ut redimeret genus humanū sicut ipse dñs
ait Qui non honorificat filium non hono
rificat patrem qui misit illum Qui ergo
placet deo pbatus est hominibus qui acce
pit per quod appareat dignus deo Itaq; q
pacis sunt sectemur et que edificacionis
sunt invicem custodiamus quoniam discep
tacio discordiam parit Adq; ut pacifici
esse possimus abstinencione edendi aut
non edendi dissimulare nos docet edifica
cionis autem viam sequi ortamur ut
cum pace eam consilium per quam invice
nos edificemus ab hys que infructuosa
sunt et magis contraria declinantes Colla
cio enī pt pdesse Est enī excitans mente
si ita mens intenta studio contemperatur
hic est enim qd predixi

homo opus dei [...] dum

Subdit quo contra facies offendit
Noli propter cibum destruere opus dei
reformatur per generacionem Et ista opus
dei est s; ideo homo propter escam s; escam ista
propter hominem amulatū ergo dicitur propter quod
noli inquit hic opus dei quod pcīarū est
dissolvere propter hic humilitatis est h'c salu
tem fratris studere non curam esce agere
ut fratrem contristes Perficiū enim dei ini
tium facit qui fratrem impetum per disceptacionem
virtutis puocat solvens in illo opa cristi
que gessit ut hominem a peccato liberaret
Omnia quidem munda sunt Unde ac ma
nifestum est omnia munda esse quippe cum
genesi legatur omnia que deus fecit esse
bona valde Sed malum est homini qui per
offensionem manducat Cum ergo pnām
omnia bona et munda sunt dubitantibus
aut sunt inmunda Et erit illi offendiculum
qui cum dubitat edit ut non inmunda con
tra quia cum sibi inutile putat facit Ideo
nulli contradicendum est quid in hac re
sequatur Addit eciam de potu esse iudicandum
Bonum est non manducare carnem et non
bibere vinum cum de sola carne agebatur ad
iecit et potum ut confoveat eos qui ab
hys abstinent ne per illud quod licitum est car
nem edere et vinum bibere contristaretur
ab illis qui hys utuntur dedit eis respi
randi solacium ut in vololuntate sua requi
escerent et disceptacio per quam fit discordia ces
saret Cum enī non latet bonum esse car
nem edere et bibere vinum et contra carne
non edere et bibere vinum bonum esse adsi
tuit Nemo ligat creaturam eius data
ad usum volentibus non cum incitatis eis proposita
neq; in quo frater tuus offenditur aut sca
dalizatur aut infirmatur Eadem dicit
non debere fratri qui infirmus cum sibi
constituit ad edendum fieri quoniam ne pertur
betur offendens nesciens quid teneat
Tu fidem habes penes temetipsum habe co
ram deo hic est tu quis es qui odis secum
quia creatura dei bona est et non opus est
ut de alto iudices quia plus est ut pacem
habeas cum fratre hic enī utile est apud deum
Questa autem utilitas carnis est compa
racio et carnis et anime ac prius ab hinc
disceptatione cessandum est ut unius spiritus
in proposito cordis maneat Beatus qui non
iudicat seipsum in quo pbet unumquemq;
proprio iudicio censet condampnandum qui
quod dicit non debere se facere Ec instum
est et beatum qui non aliud facit quam sibi
utile pbat Qui autem discernit si man
ducaverit dampnatus est verum est quia
qui iudicat non edendum et edit dapna
tus est Ipse enī se reum facit qui contra
illud quod sibi utile putat facit quoniam non ex
fide Contra fidem utiq; edit quia edē
dum eē negat et edit omne autem quod non
est ex fide peccatum est Secte peccatum appellatur
quod aliter quod pbatum est Omne enī quod ad co
sciam pertinet si aliter fiat quam fieri de
bere sciatur dicit esse peccatum
Cibus non est causa salutis anime nec
dampnacionis li° de paradiso ca° xvi ubi
de cibo distinguit et quedam solvit circa
primum preceptum de cibo fuit quod totum
requiritur supra in capitulo Adam
Preceptum eciam de cibo carnium da
tum Noe sive sed concessio moralizatur
li° de Noe et archa ca° xvi quod requi
re in titulo caro Unde contra contrarium facientes
de cibo corporali male utentes et spiritualem

negligentes loquitur ibidem in capitulo xviii
Calor autem sanguinis delectare te debet considerans
sanguinem enim amicorum tuorum decem est quia sangui
nis calidus regulatus est sicut et virtus
Cumque igitur studio fuerit virtutis
accensus et vaporem laudis assumpserit
omnes delicias venereas excludit Caveat igitur
cogitationum que sunt carnalia atque terre
na in uiciis inquit ardore potius coniectis
quam in filia spirituali cibo. Nonne carnem
manducabat hoc est terrenum aliquid cogi
tabat qui dixit meus cibus est ut faciam
voluntatem patris mei qui in celis est
Studia hominibus cum virtutis inspirans et
cupiditatem divine cogitationis infundens
Ergo terrene cogitationes et in fine que
cum steterate sine usu sanguinis senciuntur
ut ille tum iratus dicitur qui sanguinis
plurimum amisit et cum sanguinis effusi
one frigescit Cum sit igitur diligens
virtutum est a cibis abligat et vincit cor
porales non quantum fert status et nature
Cum sit autem negligentior tamquam lubri
cus et aquosus vite istius fluit cursu spa
ruis quam amissis vestigiis in uterum descen
dit et venerem contagione ea que sunt terrena
desiderat ubi celestis alienus et que non
possit dicere mea autem conversatio in celis est
Neque ut abstinere provocaret ait idem
Ne tetigeritis ne attaminaveritis neque gusta
veritis que sunt ad corruptelam ipso usu
secundum precepta et doctrinas hominum que sunt racionem
quidem habentia sapientie in observacione religionis
et humilitate cordis non in indulgencia cor
poris non in honore aliquo ad saturitatem
et diligenciam carnis Idem hunc sensum
ex positione apparent | culpa et pena in
In cibo sumpsit primum | tractatu de hexa
emerono capitulo ii | sunt cetere cum bestiis or
Sexto die bestie ita edendi potestas est
et usus erat cum ubi cepit et finis factus
est inde ibi cepit sua invencia vestire
ubi cepimus divina etiam enim opera fieri
cum videas declaratum est quod parabolis non
haberet inimicum per quos deserit angeli Nec
delictum sine lege nemo penam timebat
nemo noverat mortem | gulam capitulo ubi
Et addit declarando eum | et laudando ie
iunium | ait deus paradisum ad graciam beato
plantavit et posuit ibi hominem operari
et custodiri enim Et ut sciamus non esse
novellum ieiunium primum illic legem co

sicut de ieiunio Sciebat enim quod per esca(m)
culpa haberet intrare prima pena de ieiunii
prevaricatione dicente mandato dei De
ligno quod est scientie boni et mali non edetis
Qua autem die manducaveritis ex eo mor
te moriemini Quoniam autem nemo prevarica
tur nondum adhuc creatio erat que pa
est prevaricata non est abstinencie lex a deo
deo prevaricacio legis a dya(bolo) Culpa pabulum
illecebra peccati cibum Cognicio infirmitatis
in cibo virtus firmitatis in ieiunio Idem
quod quamdiu in cibis abstinuerunt nesciebat
se esse nudos peccata quod manducaverunt de vetita
arbore nudatos se esse cognoverunt Agni
to ergo mulier ubi culpe agnovit aucto
rem interrogata serpens inquit persuasit
michi et manducavi | rerat mortalibus et ra
Cibus est periculosus | bilibus cum tracta
tu capitulo primo (?) | latet et cibus reducat in fove
Inesta (?) hamum | am cibus inducat in crebria
Cibus visto caeam (?) allicit alligat cibus vo
lantes deponit ad mortem ut nemo per
veniret piscula magna animalia capi
nescivit et in hoc populo tamquam priume periuit et
Ubi dulcedo vertitur in amaritudinem in
dem capitulo viii Quod reque (?) in capitulo
amaritudo Cibi carnem cum assumpcio est
Bonaventura in tractatu de theobia (?) capitulo viii
Minimum periculosum naufragium suspiris
hic carybdis circumstrepit hic syrenis que
voluptatis species et canore dulcedinis sua
vitate in nauta certa deductos repeten
de domum ut ferunt fabule spe et cupidi
tate fraudebunt Statim venditores in
gruentes et dum sortem sperum veniat velut
caves quidam fugati per vacantis
odore prescripti venatores piscatores au
cupes caupones quoque immiscentes me
ro aquam qui nobilitatem venusti gulis
et partem ac natalem dic [illegible] circumspicient
circumstantes repente papisti que ante
solebant superne salutant deducunt ad le
ticiam provocant ad sumptum invitant
dicentes Venite fruamur bonis que sunt
et utamur creatura tamquam in iuventute cele
riter Vino precioso et unguentis nos im
pleamus et non preterat nos flos temporis co
ronemus nos rosis antequam marcescant
nullum pratum sit quod non pertranseat luxu
ria nostra Ubique relinquamus signa leti
cie Quoniam hec est pars nostra et hec est sors nostra
Sicut ore superius omnibus illorum facta est Cu

aut remaneas exors bonorum | tu creatura
¶ Sumendus est corporis cibus | actione li.
i.o deuteronomii parte v | bibetis in nomine
Siue manducatis siue | et ibi agenda sunt
omnia. ut etiam ipsa refectio corporalis re-
ligionis sacre cultui deferatur | tu de
¶ Sed de cibo anime spirituali in tractatu | de eucha-
ristia in [illegible] capitulo primo | [illegible] Et sicut
Non omnis est anima | cibus corporalis est cibus
mentis est quo epulantur anime de quo
ait dominus Meus cibus est ut faciam volun-
tatem patris mei qui in celis est. Hic cibus
angelorum est ut dicitur [illegible]
[illegible] nulla cura mensarum nullus
[illegible] usus nulle reposite epule
nullus vini potus aut sitire nulla
defensio corporis nulla veneris offensio
¶ Non solum dei facere voluntatem sed etiam
dei verbo cibari cibus est anime li. de ysaac
et anima capitulo xv. | verbi et mel alius
Et velut panis est | vehementior alius
suavior est sermo Est et fides alia fortior
ut vinum alia lucidior ut sinus lactis
Hunc cibum christus epulatur in nobis
hic poculum bibit et eius potus ebrieta-
te nos provocat ut ad meliora et optima fa-
ciamus excessum | scriptura li. ii de caym
¶ Cibus est sacra | et abel capitulo xiiii.o
Cibus nobis sit cotidianus patriarcha epu-
letur anima in prophetarum oraculis tali
sagena mens pascatur in [illegible] | i.o de of-
De cibo precepti dominus [illegible] | ficiis capitulo
xl. Illud convivium salomonis non de cibis
sed de operibus est bonis Quo enim melius
epulantur animi quam bonis factis aut
quid aliud tam spirituale potest iustorum im-
plere mentes quam boni operis conscientia
Qui autem iocundior cibus quam facere
voluntatem dei quem cibum sibi solum
habundare dominus memoravit sicut scrip-
tum est in evangelio Meus cibus est ut fa-
ciam voluntatem patris mei qui in celis
est. Hoc cibo delectemur de quo ait propheta
Delectare in domino. Hoc cibo delectantur qui
superiores delectationes mirabili ingenio
comprehenderunt Cuius posse sine questione
sit nuda illa et intelligibilis nudi de-
lectatio Edamus ergo panes sapientie
et saturemur in verbo dei quia non in solo
pane sed in omni verbo dei vita est hominis facti
ad ymaginem dei De poculo satis ex-
presse dicit sanctus Job Sicut terra expectat

pluviam Sic et isti sermones meos Spiritual-
tum est ergo ut divinarum scripturarum
haurimus eloquio et quasi ros sit in
nos verba dei descendant Cum igitur
sederis ad illam mensam potentis intel-
lige quis sit ille potens et in paradiso delicia-
rum positus atque in convivio sapientie locatus
considera que apponuntur tibi Scriptura divina con-
vivium sapientie est Singuli libri singula sunt
fercula Intellige prius quod habeant ferculorum
dapes et tunc mitte manum ut ea que legis
vel que accipis a domino deo operibus exeque-
ris et collatam tibi gratiam officiis [illegible]
Ut petrus et paulus qui evangelizando
vitam quandam largitatem muneris [illegible]
dederunt ut possent singuli dicere gratia
dei sum id quod sum et gratia eius in me vacu-
a non fuit sed habundantius illis omnibus
laboravi | est gratia novi testamenti que pla-
¶ Cibus anime | in [illegible] ante me
dum [illegible] de cibo potu ab esau ex-
Bonus cibus omni tristis est bonus Jacob
cibus est fides suavis cibus misericordia iocun-
dus cibus gratia Hos cibos epulatur propheta lu-
cente Bonus spiritus dei cibus. bonus
cibus peccatorum remissio At vero ille
prior cibus rigor legis terrorque peccatorum
asperis cibus observancia legis poculum quam
gratia indulgentie Denique ille prius sub
maledictione nos in benedictione. Velox ci-
bus fides prope est enim verbum in ore tuo et
in corde tuo tardior cibus legis Denique
dum lex expectatur plures erraverunt Con-
tulit gratia benedictionem pater impigro et fideli
filio Cibus vero est ut li. vii super lucam
capitulo xiiii Et require supra in capitulo de
anima Cibus est doctrina li. de yoseph
capitulo xx.o | cum cibus spiritualis et dulcior doctrina
Nullus | erat autem in egypto cibus a-
pud quem nullus divine cognitionis ardor
[illegible] cupiditatis nulla mollierat
non eloquia domini ignita decoxerant
¶ Cui cibus solidus congruus est super
ad hebreos capitulo v.o | et cibum discutere
Sicut parvulus nec cibum | nescit et sepe in
noxiis sumendis periclitatur nisi prohibeatur
a seniore ita indoctus quis qui dispositionem
doctrine nescit facile decipitur et in vi-
a erroris periclitatur Quod enim in lacte
et solido cibo hic in indocto et sapiente dif-
fert Sicut lac parvulis congruit et solidus
cibus etate perfectis ita indoctis humiles [illegible]

⁊ sapientibus archana dei misteria que et
qui excitatos uidentur hic sensus Quo
igitur potuit sensus in̄ excitati eē uā
qȝ ex usu ⁊ frequenti lectione scōrum scriptura
rum Vn̄ beatum virum psalmista dicit
esse qui in lege dn̄i meditabitur die ac
nocte | cibo verbi dei loquitur li° sr̄ bā
De ipso | immaculata lixa xxij versu ij°
Eructauit ympnum qui potest dicere Bonus odor
cristi sumus deo Et bene eructat qui plu
rima ⁊ suauia precepta domini gustauit E
ructat ympnum qui eructauit verbum
Denuqȝ ⁊ dauid ante eructauit verbum
bonum panem quem siquis manduca
uerit non morietur in eternum hec ver
bum dei epulas suas Alias fortiores ut
est lex ⁊ ewangelium Alias suauiores ut
sunt psalmi ⁊ cantica canticorum Eruc
tabat etiam ympnum ⁊ anima pia cui dice
bat deus verbum Insinua michi uoce
tuam quia uox tua suauis est Eructa
bat ympnum cui dicebat fauum stillant
labia tua o sponsa mel ⁊ lac sub lingua
tua Sȝ non potest quis ante eructare ympnum
nisi didicerit iusticias domini ⁊ didicerit
ab ipso dn̄o deo suo Vn̄ hec spiritualiter dauid
petit ut eum doceat deus | lestium cibos
Et infra subdit ibidem | redeunt p
Et tu ergo ede scripturam te | maneant
tibi uitam eternam Et ede cottidie
ut non esuries ede ut replearis ede ut
verborum celestium eructes saginam Spa
les eple non obesse solent sȝ prodesse sacia
tis Vn̄ deoqȝ repleri uolebat propheta qui dicit
Repleatur os meum laude tua ut cantem
gloriam tuam Cui cantantem dei gloriam
ympnum dn̄o cor eorum eructat
Etiam eandem sn̄iam ponit eodem li°
lixa xiij versu ij quod require sup
in ca° terminus Item eodem li° lixa vij
versu ij quod require sup in ca° anima
Talis cibus dicitur etiam Vn̄ in trac
tatu sup ps xl versu x ubi loquens de iu
da proditore dicit sic | eligendi arbitrium
Erma homini dedit | quid sequatur post
niquit ante te bonum ⁊ malum Qui ma
lum elegerit non natura delinquit sed
eligentis affectu Qui unusquisqȝ homo co
dampnatur qui malum elegit quid de
iuda dicimus qui perdidit eum cui copu
labatur suauitate ciborum Qui ede
bat mecum panes meos ampliauit super

me supplantationem Quid est quod addit
panes meos potuit dicere qui edebant
panes meum nisi illum intelligens qui
spiritualis est xpus hic est cibus celestis alimonia
Non enim in solo pane viuit homo sed in
omni verbo dei Denuqȝ alibi dicit qui
semper mecum dulces capiebas cibos
Ex quibus verbis spiritualis [?] aduersus eos
qui necandos eē credidit cum quibus in
dentur epulari Genales hic custodire
memorantur hostes plerumqȝ latrones
etiam ut periit hys cum quibus concordet
contubernium [?] fere quoqȝ ipse pa
bulorum societate mitescunt Vnde pro
ter huius affectum gracie conuiualis si verba co
prehendimus non ociose dulces cibos dixit
Quos enim dulces qui cito corrumpitur
Sȝ uideo ne dulces cibos dixit verba in
te hec enim cibos nulla amaritudo corrum
pit nulla mortis corruptela contaminat
Vn̄ ⁊ semper dixit Non enim semper ede quis
potest semper autem verbo dei possumus in
herere ⁊ noctibus ⁊ diebus si in lege die
ac nocte meditemur | ⁊ decens pastu
Tali cibo pascitur aīa | pascitur etiam
anime sponsus li de bono mortis ca° v°
Verbum autem dei pascitur anime vir
tutibus quociens obedientem sibi ⁊ op
timam inuenit ⁊ recipit fructus eius
atqȝ hijs delectatur Cum aut descendit
in eam dei verbum defluit extra salub
ri[?] unguentum verborum ⁊ diuersarum fla
grancia ut longe lateqȝ redolencia gra
tiarum spiramina Vn̄ ait sponsus Spon
sus autem anime dei verbum est cui aīa
legittimo quodam conubij federe co
pulatur Ingressus sum in ortum meum
soror mea sponsa vindemiaui mir
ram meam cum vnguentis meis man
ducaui panem meum cum lacte meo
Edite proximi mei bibite et inebri
amini fratres mei Ego dormio ⁊ cor meum
uigilat Cognoscamus quos fructus
⁊ cibos epuletur de quibus uere delectetur
delectatur eo siquis mortificet peccatum
suum obliuiscat culpam suam sepeliat atqȝ
obolescat iniquitates suas cum terra in
sepultura mortuorum est Mortua enim
peccata sunt que uite suauitatem habere
non possunt perfunduntur aut diuini ser
monis unguento ⁊ fortiori cibo uelut
pane ⁊ suauiori sermone uelut melle

curantur quedam vulnera delictorum. Ser-
monum autem cibos esse docet et alibi salomon di-
cens favum mellis sermones bonos. Nullo quo-
modo sermones boni sunt. Alius qui culpam
coarctat. alius qui iniquitatem corripi-
at. alius qui mori faciat insolenciam
velut sepeliat eam quam correptus aliquis
erroribus suis renunciet. Est autem sermo
firmo qui confirmat cor hominis validio-
ribus scripture celestis alimentis. Est et
sermo suasorius dulcis ut mel et tamen pecto-
ris constanciam in ipsa suavitate compingens.
Est etiam ferventioris spiritus sermo qui in-
ebriat et sicut vinum cor hominis letificat.
Est etiam lacte quidem sermo purus et candidus.
Hic cibo dulcium utriusque sermonum epulan-
dum sponsus proximis suis dicit. Proximi
autem sunt qui eum secuntur et imperiis eius
intendunt. Et vino cibo et potu repleta anima
Bibit enim unusquisque aquam de suis va-
sis et de puteorum suorum fontibus atque ine-
briata stilo dormiebat. Vigilabat deo. Et
ideo sicut pastor ora docent aperire sibi verbi
dei ianuam postulabat ut eam suo
repleret ingressu. Omnes ergo epulatores
isti platonica hunc nectar illud ex vino
et melle confecto hunc sompnum ille crapula-
tus est. Hinc mira illa perpetua quam dominus
suos dixit epulari. quia christus vita. Nosque
titulum sermonum seminibus anime eius re-
pletus est venter atque ipsa eructat in
verbo. Et nunc autem cepit anima G[en.] as-
cendo isto et elevat se a corpore verba
sequitur | cibus esse etiam li. ii. de iacob
Cristus dicit | et vita beata ca° v.to ubi lo-
de esau et iacob | tu aspo p[ro]iam que
Dum alter vena- | rit agrestem hic in-
cam cibos morum. Hic domesticam gra-
tie tene mansuetudinis atque pietatis
pio patri dulces epulas instruunt. Plus
placet animis quodque occurrerit quam quesi-
tum putamus descendo. Accessit ad dominum
iacob et attulit innocentie potius vel sacre
simplicitatis munera quia patriarcha cibum nullum
credidit dulciorem esse quam christum quia sicut
ovis ad occisionem ductus est et sicut ag-
nus ad victimam habet vel pro peccato vel
pro eo tunc typum gerebat cibum utilem
indicabat quo futura erat remissio
peccatorum. Ambrosius libro super Beati immaculati littera
v versu primo | inquit in lignis silue
Tamquam malum | ita consobrinus meus

in medio filiorum eo quod super prophetas et apostolos
intima cordis hominum verborum suavitate
mulcebat. Sed non solum odor verum etiam ca-
cibus suavitatis in malo est. ergo cibus sua-
vis cristus est. In umbra inquit eius concu-
pivi et sedi | cristi et doctrine. Deveniunt
Ab isto cibo | ad cibum sacramentalem eo-
dem libro littera xx versu in | sollicitius est prope
Si infirmus es fidelis tu | cristus dicit ad
discipulos suos Date illis manducare ne
deficiant in via. Hoc est applica cibum man-
duca illum et non deficies illum autem man-
duca ut pergere venias ad cibum christi ad cibum
corporis divini ad epulas sacramenti ad
poculum quo fidelium inebriatur affectus
ut leticiam induat de remissione peccatorum
Curas huius seculi metum mortis sollicitu-
dines quoque deponet. Hac ergo ebrietate corpus
non titubat sed surgit animus non confunditur
sed consecratur | sacramentali in sermone v.to
De quo cibo | de sacramentis ad neophitos
quos require infra Iudicatio Sanguinis
li° viii super lucam ca° x Quod require ibi
Cicada libro v.to examiron ca° xii
Cicada dulcis etiam in exiguo cica-
dis gutture cantilena quarum tenuibus
meos estu arbusta rumpuntur eo quia
gravius calore meridianis maioribus et quo
puriorem aere ipse attrahunt spiritum eo
cantibus resonat clariores. Sic et apes ipse
in suave quiddam canunt. Habet enim gratiam in
vento illo vocis murmure suavitatem
quem nos fructo tubarum sonitu sentimus.
videmus mutari quo strepitu ab excitato
dos animos in fortiorem ... apparebit es-
timatur. Et hic illis gratia manet cum pul-
monem respirandi quo minus atque usum
nequaquam habere probantur. Sed aereo vesti spirami-
ne. Denique siquis eis superfunderit oleum
perimuntur eo quod obstructis poris aereum
spiramen illud haurire non possunt. Conti-
nuoque siquis acetum his superfunderit ali-
quo revivescunt eo quod vis aceti illos po-
ros cito qui contractione olei obstruuntur
humore reseratur aperire

Cicatrix. Cicatrix sicut patum
specta in tractatu super ps. xxxviii v.
Acito sub iniquitatibus patrio | super v.to
sibi et quod peius est sine compatimus se et
compunctionis esse. dicit cicatrices suas a facie
insipiencie sue quia leserunt onera in-
iquitatum tardius remedia sequebatur

Tamen et iob sancto qui saniem radebat suorum ulcerum perfusus ulceribus a pedibus usque ad caput sanitas eius refusa est. Lazarus pauper qui iacebat ad ianuas diuitis lambentibus ulcera eius canibus de cicatricum suarum fetore sublatus ab angelis in abrahe sinum est collocatus. Est ergo et in sancto dauid spes et remedium sanitatis. quia non unguentum redolent sed fetorem suorum uulnerum peccatorum et quia affligitur hinc atque cruciatur et non delectatur. specta nunc ex eboreum aliquem lascinum et egregie libidinosum qui in stupris uitam suam exigat more illius diuitis in bysso et ostro iacentem atque epulantem cottidie splendide cui uacent pauimenta. Ymo tegatur huius floribus et spinis coopertum pistum inuecensis diuisorum thymiamatum odoribus triclinia compleatur spadimo. Hebreum putet et bene se olere iudicet cum gratia atque diuitia anime sua nullum generat et corruptum sanguine fluat ullum tamen fetorem sue cicatricis accipiat obstructas cum ceno nares habet nec potest dicere spiritus domini qui est in naribus meis. Ideo diues iste remedium salutis inuenire non potuit pauper inuenit. Denique alter apud inferos in supplicio alter in requie. Inuenit ergo propheta salutis remedium. etiam sanctus propheta dauid qui fetere anime sue uulnera fatebatur et a facie insipientie sue computruisse sibi cicatrices propheta loquebatur. sed est et insipientia que prostulacaam predicationis credentibus salutem afferat. Refugit ergo propheta euangelicam iam spiritum sapientiam istius mundi qua non cognoscitur deus que tegit sua uulnera non reuelat addunt themor ergo insipientia que oculos habet ut uideat uulnera sua quam sapientia que non habet. Et in insipientie sue obtutu admonitus spiritali rat rex afflictum se miserum protestatur ut ut remedium possit prius reperire quod iudas qui agrum de iniquitatibus mercede possedit reperire non potuit

Cicatrices passionum in christo que sunt in tractatu super psalmum xxxix versus finem

.B. Computruerunt quidem cicatrices mee sed adhuc uberum tuorum descendo cicatrices que sanatis uulneribus obducuntur ut pro ea nullum ulcus appareat. Nunc triumphalium uulnerum cicatrices quibus uictores huius certaminis plerumque gloriantur quod illustriora uulnera que pro fide et nomine tui gloria uident accepit. Ista est cicatrix que celum aperit regnum acquirit immortalitatem inuenit. hoc est ergo fratres cicatrix beata quam beati qui lauerunt stolas suas in sanguine suo. Sic cepit stola et glorie cantato mortis in qua et paulus cum premebatur. Electus dei uas peccasset se liberari de corpore mortis oremus ne bonum iste dilectus dei nos medicans derelinquat quem patriarcha dauid ne a se discederet precabatur.

Ciconia de ciconiarum politica ac de pietate ergo parentes libro vto examer on capitulo xxviii

Ciconias ferunt collecto per castra agmine siquo pergendum putant et simul plerisque circa orientem locis mechi et quasi thessera militari per omnes moui exercitum credas cum signum suis pergere sic omnes maiores comitandique et pennis ordinem seruant. Comites autem deducunt eas ac dignitatem et ne opatrioni quoque [illegible] uenerabile meatur uelut quibusdam turmis stipantibus persequuntur adeo ut adiumenta quedam bellantibus aduersus inimicas aues conferre credantur et proprijs periculis bella aliena suscipere. Cuius rei iudicium est quia nullo interuallo temporis reliberre nullis locis reperiuntur et quia cum reuolibus reuertentes manifesta quadam sanguinis sui uoce testisque loquuntur indicijs grauium secum subisse conflictum. Cruentus igitur illis penam desertionis indixit. Cruentus de licite multae supplicia a posteri formidolosa. Vt nulla persequendis hospitibus curam sese subtrahere nititur sed statim omnes deductionis munere officioque funguntur. Distant homines hospitalia seruare iura et opera uibus cognoscant quos religiones hospitibus sit defendum que exequia deputandam quibus comites etiam periculo sua negare non soleant. Hinc igitur nobilia nimis clauduntur quibus aues ceteras aues suas conferunt et quos ille consortio persequitur distinctos recepti premiis hospitio et quorum ille bella suscipiunt hij nos bella frequenter inferimus. Clementior si non fecundior causa supplicij aut [illegible] furor [illegible] hospite diuini bellum conatur inferre [illegible]

pitalitatis penas in side naufragium
plebis exsoluit. Quam uero rationabilium
non excedit pietatem ac prudentiam
auium huius clementia. Considerandum
nec exemplum quidem irrationabilium
quisquam nimium imitari patitur. Nam de
posita patribus artus per longeuam senectu
tem plumarum tegmine alarumque
remigio nudatos circumstans soboles pe
nnis propriis fouet. Et quod dictum collatic(i)o
cibo pascit quin etiam ipsa reparat nature
dispendia ut hinc atque inde subleuans
senem fultu alarum suarum ad uolandum
excitat et in pristinos usus dissueta re
patris per membra. Cuius fessum sene
sub humeris imponat quod in ipsa
historia uix credibile habetur. Cuius ut
prius sit non habet similis manet obse
quid. At uero auibus non est graue quod
pietatis est plenum. Non est onerosum
quod soluitur nature debitum. Non
recusant aues pascere patrem quod
etiam propter necessitate sub terrore pena
rum plerique hominum recusarunt. Aues
non scripta sed nata lex stringit. Aues ad
hec nunquam nullo precepto conueniunt
sed iure naturalis officio. Aues non eru
bescunt recuendis senis membra
portare. Est enim uictoria pietatis que eo
usque frequenti testificatione percrebuit
ut congrue nuncupationem remunerationis
inuenerit. Nam Romanorum usu pia
auis uocatur et rex uix uni imperatori
consultu senatus delatum dicitur hoc iure
aues in commune meruerunt. Hinc ergo
iste aues decreta patrum ac se ipse insigne
clementie protegunt, filios patrem pascere o
portuit inuito predicari. Hinc enim omn(ium)
usorum suffragia. Nam retributio
beneficiorum ... pelargosis nominatur.
Pelargus enim ciconia dicitur. Virtutis ita
que ab his nomen accepit ... uocabulo gra
corum ciconie uocabulo ... compre-
hendunt amari sobolis erga cultus
parentis pietatis exemplum.

Cignus li° v° exameron ca°
xxiij. Cignus. Require supra in
ca° Auis. In eodem libro ca° xl.

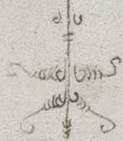
Cignus quoque cur prelongo collo utatur
in promptu est ut quia paululum pi
grior corpore nec facile per aquarum
insidiam penetrare ceruicem extendit
ad predam que quasi prima reliqui corporis
escam quam inuenerit rapiat atque eruat
de profundo. Adde ad illud quia suauior
et magis canorus per prolixa modulus col
lo distinguitur et longiore exercitatione
purior longe resultat.
Require infra de hac materia in ca° Mare.

Cipressus li° iij exameron ca° xiij.
Amenet sua proceritate cipressis ut
nulli uenti eas auium sui honore dispo
liant. De hoc require supra in ca° Cedrus.

Circumcisio. Quare fuit instituta
quia insigne castitatis in extinctionem
cupiditatis presagium future uitat. Li°
de Abraham ca° xvj. | filii circumcisi iube-
factus Abraham pater | accepturus uel
senius hereditatem. Nomine euidenter
circumcisio carnis preceptum castimonie
ut aliquis resecet libidinem carnis
et indomitas luxu ac lascivia coerceret
cupiditates et cum circumcisionis uocabulo
id perscribitur ut omnis impuritatis sector
abstergatur et auferatur incentiuum li
bidinis. Duabus usi sumus defensionibus.
Tertia quoque est quam nobis apostoli Pauli
tribuit auctoritas qui ait illa que c...essit
Abraham ut de ancilla acciperet sobo
lem in figuram facta et cetera allegoria dicta.

Deinde uero circumcisione quomodo ponit quod
mandata Christi in tali parte corporis et ar
guit que nequaquam fieri debebat. Soluit
tamen istam epistola ij ad Constantinum
in principio | pleros mouet quod qua
Non mediocris | ... circumcisio et ueteris testa
auctoritate quam utilis impetitur et
noui testamenti magisterio quasi in
utilis repudiatur cum primum Abraha
primus oraculum circumcisionis celebran
de accepit qui utique dicit deo ...
... est quod utique incumbenti
est quia non corporalibus sed spiritualibus
legibus diuine intendit et eo uerum domini
corporis passionem magis inspexit in i
molatione. Quid ergo dicemus secun
dum primum patriarcham Abraham ut id prius
institueret quod eius non sequetur
hereditas aut qua ratione circumciduntur
infantulorum corpora et in ipso ortu sub
iacentur periculis et hic imperium oraculo
ut discrimen salutis fiat de misterio
religionis. Quod hoc signum latet eam
... et oportuit ut aperto aliquid insti...

Dicez

sigi aut non periculoso insitiorum iudi
cio mandari Cur uero signum testamenti di
in mea datur parte membrorum que
usu inhonestior estimatur aut quare ipse
ipse operator corporis nostri in ipso nostre generationis
cionis exordio circumcidi opus uoluit
suum et uulnerari et cruentari et abscidi
partem quam uelut uiciatam qui omnia
disponit ordinate cum ceteris membris
faciendam putauit aut enim preter naturam
est hec porcio corporis nostri et non oportuit
hanc omnes homines quod esset preter naturam
aut secundum naturam est et non decuit amputari
quod secundum naturam perfectionem tanti foret cum perfectum
alicuius aperatione domini dei nostri id proprie
e contrario recidere sollicitaciat Deinde cum proprium
sit deo ut frequenter ipse testificatus est plu
res ad sacre obseruancie prouocare religionis
quanto magis inualescunt si non aliqui
circumcisionis ipsius aut periculo aut obprobri
o reuocarentur

Vana circumcisione genti
Subdit ibidem de lium quorumdam que
etiam contra demonum insultus aliquid
obiuuit obedientie legis late

Alium qui
Circumcisio uehemencior gentes uiros circum
cisione signatos etiam obprobrio et illusi
one dignos arbitrantur sed etiam ipsorum
sapientissimi quique ita circumcisionem approbare
ut clericos suos ergo coghstenda et celebran
da mistica circumcisionis putent Deinde
egipcii qui et geometrie et colligendis sy
derum cursibus operam intendunt suam
impium iudicantes sacerdotem qui nequa
quam habeat circumcisionis insigne Namque
neque magice carminis sapiam nec geome
triam nec astronomiam iudicant uiam
suam optinere sine circumcisionis signaculo
et ideo ut impetrandis uero operacionibus adhibe
ant sine purgacionem quedam uacium suorum
circumcisionis archano celebrandam exis
timant Reperimus autem in historia ueterum
non solum egipcios sed etiam ethyopum
et arabum et fenicum aliquos circumcisione
erga suos usus et hunc putent sed adhuc
perbande uiam suare racionis eo quod si uictor
poris preputium et sanguinis iniciati insi
dias demonum quos illi grauiter inro mol
liuntur exigue partis arbitrantur conse
cratcionibus destruendas ut qui contra
homines saluti inuiuunt nocere infirmari
conparacionem suam putant circumcisionis sa
cre uel lege uel specie Arbitror enim quod

in preputium ipse demonum princeps cessare
suas artes erga noxie operacionis effectum con
tinuabit si ei nocere conaretur que signa
culo circumcisionis sacre iniciatus adhereret
aut ei qui uidetur in hoc saltem numi
legi diuine obtemperare Nam qui singulo
rum membrorum officia diligenter ex
pedit non ociosam certum in hac membri
huius porciuncula estimare potest quare non
non solum circumcidatur puer Verum etiam oc
tauo circumcidatur die quia incipit mater pur
gari nati in sanguine esse puro quod ante octa
uum diem fertur in sanguinem inmundo
sedere

Circumcisio
quare usque ad christum debuit ob
seruari ibidem

Credimus in
Vasimus autem sibi liceat quod dominum ihesum
commutare uolumus cum aduersum opiniones
gentalium disputaremus Nam si redemp
ti sumus non corruptibilibus auro et ar
gento sed precioso sanguine domini nostri ihesu christi
quo utique uendente non eo qui nos iam
peccatricis suctionis ere quondam seruos
possidebit sine dubio ipse flagitabat precium
ut seruos exueret quos tenebat astrictos
Precium autem nostre libacionis erat sanguis
domini ihesu quod uero soluendum erat ei cui peccatis
nobis uendidi eramus Donec igitur hoc
precium pro omnibus soluetur hominibus quod do
minica sanguinis effusione pro omnibus fuit
soluendum absolutione opus fuit singu
lorum sanguine qui lege et consuetudinis
ritu sacre precepta sequentur religionis
Sed quia precium pro omnibus solutum est postea
quam passus est christus ihesus iam non opus est
ut sanguis singulorum circumcisione fun
datur cum in sanguine christi circumcisio omnium
celebrata sit et in illius cruce omnes simul
circumcisi sumus cum eo et consepulti in eius se
pulcro complantati similitudine mortis
eius ut ultra non seruiamus peccato

Circumcisio et sanguinis infusio pro preceptorum domini
precepto debuit obseruari ibidem

Michel
Quod siquis ut marchion et ma
ropheri
dendum dei putat esse mandatum quia
ad oraculum decet circumcisione celebranda
editum putauit esse uel legem qua sa
nguinis effusio mandatur necesse est ut
is etiam dominum ihesum reprehendendum arbi
tretur qui non coactus sed multiplicis sanguinis
prelium immolari effundit redemptione ethe
die nobis quam fundere iubet sanguinem im
ptantio religionis clamnne diceus qui uult

me sequi tollat autem suam [crucem] & sequa[tur]
me. Si aut[em] nequaquam iusta e[st] circumcisa
tio cu[m] aliquis totum se p[ro] pietate offe
rat & multi sanguinis se incendium effu
sione quo lectum possimus rep[re]hende[re]
exigui stillam sanguinis exigentem
cu[m] p[re]dicemus d[omi]n[u]m ih[esu]m multa effusio[n]e
sanguinis & totius corporis morte i[n] parti
tem. In circu[m]cisionis signaculum
& spes felebatur quo plus dei velut
quodam sigillo signatus corporis discerneba
tur ceteris nacionibus. Nunc autem
xpi donatus nomine signum corporis ne
quaq[uam] requirit qui p[ro]rogatiuam d[omi]ne
meruit in circu[m]cisionis. Cuius autem
absurdum si p[ro] pietatem aliquid dolo
ris vel laboris inferri iubebatur quo
plus deuocio p[ro]ficit et amia p[ro]batur
Ipsa circu[m]cisio in infancia debebat fieri
ibidem
etiam ut a b[re]vis incunabu
lis insigne religionis ado
f
Pulacium
lescet & pudet cuiuquo[que] etatis puer
tionis vel labori vel dolori cedere quo
rum utrumq[ue] tenera infancia nesciit. S[ed]
iam leuem circu[m]cisionis dolore[m] no[n] opus
pano p[ro]p[ter] qui mortem d[omi]ni cruce se
p[er] momenta singula fronti p[re]fe[re]t mortis
contemptum & sciat ut pote qui stat
sine cruce d[omi]ni salutem se fe[r]re no[n] posse
Omnis enim acu utitur ad pliandum cu
telis instructus sit ualidioribus
g
Item li[bro] ij de Abraham ca[pitul]o xiij
Egregie instituit in p[ri]mis uagitib[us]
circu[m]cidi mares lex iubet et i[n] macul[is]
quia sicut ab in[fa]ncia circu[m]cisio nullu[m]
tempus nat[ur]a deb[et] e[ss]e cuncta que qua[m] n[ost]ra
est culpe natura & infans reuocandus
apto est ne ydolatrie polluatur con
tagio & ne adorare assuescat ydolum
& exostulari simulacra penitus uiola
re in dicium pietatem lede[re] simul ne q[uis]
infletur q[uod] sibi iustus uideatur. Eta
tis maturioris p[ro]cessu Abraham circu[m]ci
di iubetur. Ver senex ergo p[ro]felicius n[on]
infans i[n]macul[is] excipitur quia omni
etati p[ecca]to obnoxia & iam omnis etas
sacro ydonea. Et erit nequit meum
in carne mea
Solui[tur] argu[mentum]
in contrariu[m]
p[re]dictu[m]. Ep[istu]la ad Constan
tinu[m]
illud quin ius fatale refellendum
h
Nam
aduertit quia p[re]positu[m] est plerosq[ue]
potuisse adsciare religionis prouocari ob
sequium nisi e[ss]ent doloris uel laboris
contuitu reuocati. Et hoc tercie maio
rem q[uam] infantuli plerosq[ue] sustinebant
periculo. Esto tamen aliquos infantu
los iudeorum cu[m] dolorem circu[m]cisi cor
poris plagisq[ue] feruentis sustine[re] n[on] potu
erunt defunctos fuisse. S[ed] hoc n[on] ceteros
deterrebat puericie etate robustos et lau
dabiliorem faciebant eum qui p[re]ceptis
obediss[e]t celestibus. Cum hic in exiguo
dolore arbitrantur confessionis fuisse
obstaculum quid de martirio dic[unt]. Nam
si rep[re]hendunt circu[m]cisionis dolorem rep[re]
hendant & martirum mortem p[er] quos
cumulata no[n] imminuta religio est. Tan
tum abest nocuisse si dei circu[m]cisi dolore[m]
ut p[ro]babiliorem fidem faciat dolor. Ma
ior enim fidei gracia si quis p[ro] religione
contempnat dolorem uoluit circu[m]cisione[m]
subire ut efficetur in lege & laudem ex
hominibus magis quam ex deo quereret
Cur non in toto corpore s[ed] in p[ar]te & in illa
potissimu[m] debuit fieri ibidem
Oportuit igitur circu[m]cisione[m] ex p[ar]te fieri
ante eius aduentum qui totu[m] circu[m]ci[d]et
hominem. Ex p[ar]te enim debuit assuesce[re]
humana condicio q[ua]d[ra]mode[m] q[uo]d
p[er]fectum est crederet. Si autem oportuit circu[m]ci
di in qua magis p[ar]te membrorum op
tuit circu[m]cisionem fieri quam in ea q[ue] q[ui]bus
dam uid[etu]r inhonestior ut hys q[ui] putaren
tur ignobiliora e[ss]e membra corporis
n[ost]ri honestatem habundanciorem circu[m]
darentur & que inhonesta sunt n[ost]ra
honestatem habundanciorem h[ab]erent
Ubi enim magis uir sanguinis sui a
mouere debuit quam in ea p[ar]te que nos
terrenum errori exhibet. Nunc t[em]p[or]is e[st]
ut et illis rudeamus qui dicunt. Si caput
corporis n[ost]ri s[ecundu]m n[ost]ram e[st] nequaquam
eam amputari oportuisse si non debuisse
simul nasci. Qui quam tam arguti sunt
r[e]ip[s]i inepti r[e]uideant ut[rum] s[ecundu]m natura[m]
humanam successio sit que generacionib[us]
adolescit. An contra natura[m]. Si enim contra na
turam ut q[uis] ex[ercet] intermittenda e[st] et quo
integritatis uirorum uirginitas pu
ellarum abstinencia uiduarum contine
ncia coniugum p[re]dicatur. Nullum ergo
studium quererent successionis seruari debu
it. S[ed] ipse auctor nature non utiq[ue] genera
cionem obsecutus est quid de se cu[m] e[ss]et

in corpore constitutus prebuit magisterium
et hortatus est discipulos ad integritatem
dicens. Sunt spadones qui se castrave-
runt propter regnum celorum. Qui potest
capere capiat | mentem illorum qui dubi-
Voluit argui | tant circumcisionem non debe-
re ibidem | dicunt quoniam plures credentes
Qui autem | si martiria non essent sed prestan-
tior est servitudo paucorum quam circumci-
sio plurimorum | propter irrisionem gentilium
Ipsa circumcisio | non debuit pretermitti
in eadem epistola in fine | etiam dicunt
Qui autem reprehensiones | fuisse vel esse
gentilibus primum non habet reprehendere
ipsi vel irridere quod alii consortes fiant
sui. Isto enim sunt quod irrident quod hic nos
movet. Sed cum ipsa crux domini iudeis scanda-
lum gentibus stultitia. nobis autem virtus
dei sit atque sapientia et ipse dominus dixit qui me
confessus fuerit coram hominibus confi-
tebor et ego eum coram patre meo qui in
celis est. Docens nos hiis qui irridet et
ab hominibus non commovendos si quam pro
religionis obsequio deferuntur.
Quare ipsa fieri debuit die octavo libro
ii super lucam capitulo vii | Octavis scilicet sive
Eludes omnem legem | se typum. Nam
et circumcisio purgationem signat delictorum. Et
quoniam prima quadam cupiditate peccandi hu-
mane carnis et mentis fragilitas in expli-
cabilibus vitiis implicatur eum peccata
nostra circumcisionis diem culpe totius futu-
ra purgatio signatur | Ubi in macula-
Item in prologo libri super | ti. Quod Re-
re infra capitulo Resurrectio hominis
Circumcisionis spiritualiatores vel non circumci-
si et non circumcidentes pena plectuntur libro
ii de abraham capitulo xiii | Sive plenque
Non esse autem necesse | hic qui sequitur
loco mox invenitur. Et quid ita dixit
dominus quoniam qui non fuerit circumcisus masculus
et non circumcidit carnem preputii sui octavo
die interibit anima illa de genere suo. quia tes-
tamentum meum irrupit. Grave enim pu-
tatur quod in infanti viii dierum negligentia
penam fraudi esset futura ita ut interi-
ret anima eius cum ipsa lex etiam homicida
de qui tamen non voluntarium facinus necan-
di bonus impleverit civitates prescripsit
ad quas confugiendo meretur factus
impunitatem. Quo ergo aut illic pro-
hibetur fortuite necans aut hic ratio in-

fancie non habetur nequa crimen non
potuit esse aut dissimulationis aut vo-
luntatis nisi putent forte aliqui quod
in morte filii gravius puniuntur paren-
tes sed iniustum putatur ut culpa no-
centium infirmatur pena innocentia
vel propter penam nocentis innocens puni-
tur aut fiat consors supplicii qui disper-
est inito. Nam aliqui putant quod depente
dicat extimando quod eius intereat anima
non punit. Sed valde ambiguum est hic
suffragetur huic assertioni quod ait quia
testamentum meum irrupit. Itaque
hoc ad intelligentem magis quam ad infan-
tem referendum videtur. Alii graviori
et parentibus vel silentio mutante pu-
tant dictum de eum quo plus timeant ma-
iores qui nec instituti petuntur. Michi autem
satis liquido patet de eum de cuius iustitia
quam mente | Durare debuit usque ad xiii
Circumcisio | in prologo super epistolam ad galatas
Adhuc erroris nebula contectum cor
habentes non intelligunt verbum in brevia-
tum faciet dominus super terram. Et ergo hec
de ad intelligentie a lege recedebit scientes
a predicatione iohannis baptiste legem iam
cessare. Ut sola fides sufficiat ad salutem
abreviata ex lege quia in lege eius et de deo
patre et proposito eius de spiritu sancto conti-
netur. Predestinatum in tempore quod mani-
festum est in predicatione. Nam si signacu-
lo tamen circumcidebantur filii israel ut exinde
apparerent filii esse abrahe iuxta carnem
vite cessare debet circumcisio quia signum habe-
re credentes mortis debuit quo discernuntur
filii esse abrahe sed secundum fidem. Abrahe enim
promissus est qui veniens vincit mortem.
Denique hunc expectabat abraham que
in spiritu senectus natum gavisus est facies
se in brevi producta in celos. Unde dicit
dominus iudeis Abraham cupivit videre
diem meum et vidit et gavisus est tempore
enim quo simul adhuc erant filii israel in he-
remo. nunquam utrum esset gentilium circumci-
si non sunt. At ubi autem commisci habebant
gentibus tunc ab iesu nave circumcisi sunt
de petra que signat christum. quia petra au-
tem erat christus. Ut designaret populum futuram
circumcisionem cordis sicut dicit moy-
ses et ieremias propheta Circumcidite vos
deo et circumcidite preputium cordis vestri. ut a-
putata caligine premissionem accepta

peccatorum digni fierent videre gloriam dei
qua sub lege positi videre nequiverunt
causa peccati | li° ca° iiii super illud at ubi
Et in eodem | venit plenitudo | temporis

p

Plenitudo temporis est implere | quod pre
finitum fuerat a deo patre qui mitteret filium
suum ut ex virgine factus quasi homines
teneretur subiacens se legi usque ad tempus bap
tismi ut formam daret quo peccatores ab
luti et a iugo legis erepti dignatione dei
filii eius adoptarentur sicut promiserat
redempti sanguine filii eius Salva
torem autem natum esse oportuit fieri sub lege qui
filium abrahe iuxta carnem ut circumcisus ap
pareret ipse esse qui promissus venerat gentes
iustificare per fidem signum habens eius cui
promissus fuerat Non ultra necesse non oportuit
circumcidi quia tam diu tenuerit signum
quo adusque veniret qui promissus fuerat
restaurare fidem in qua iustificatus est
abraham in preputio ut credentibus non
opus sit circumcisio Abraham autem circumci
sus quia filium se credidit habiturum
in quo omnes gentes benedicerentur ideo
tam diu tenuerit signum donec veniret
qui erat promissus Si qui hec credunt
quod credidit abraham non est eis necessaria circumci
sio ne forte opponeretur quia si abra
ham credidit et circumcisus est quare non
circumcidantur credentes | cione in pre

c

Decimus circumcisionis cessa | allegata ad
constantinum | plurima baptismi genera
Sicut autem | promissa sunt quia secu
rum erat verum illud dimidium in spiritu et
aqua sacramentum baptismi quo totus
redimitur homo ita plurimorum circumci
sio penitencia fuit qua securitas erat
circumcisio dominice passionis quam prebuit
ihesus quando agnus dei ut tolleret peccata mundi
dicit hoc ideo scripsimus ut ostenderemus quare de
buit finiri circumcisio que sortis sed etiam
post adventum domini venire videatur
exclusa | cisione spirituali subdit ibidem

d

Decimum | circumcisio est vera que in oc
Sicut autem | culto est sicut videns
prestantior qui in occulto est in spiritu
non littera quia cum sint in uno homine
duo homines de quibus dictum est et qui
si foris est homo noster corrumpitur secundum
desideria erroris Sed qui interior est
renovatur de die in diem et alibi
condelector enim legi dei secundum interiorem
hominem Interior est homo noster qui
est ad ymaginem et similitudinem dei
factus exterior qui figuratus est de limo
Sic denique et in genesi duabus est creatus
hominis ostendit scilicet creatum hominem et figuratum
Sicut ergo duo homines ita gemina cir
cumcisio est una interioris hominis altera ex
terioris Et quidem plerumque actus interioris
hominis pervenit ad exteriorem hominem
quemadmodum castimonia interioris homi
nis sit et ad castitatem corporis Cui vero eius ad
ultimum cordis ignorat idem utique vestit
corporis adulterium Non tamen etiam illud est
consequens ut qui non adulteravit corpore
non adulteravit etiam corde secundum illud
quoniam qui viderit mulierem ad concupiscen
dum eam iam adulteravit eam in corde
suo Nam et si adhuc non sit adulter cor
pore tamen affectu adulter est ergo est in
terioris hominis circumcisio Nam qui circum
ciditur totius carnis illecebris tamquam
preputium exuit ut sit in spiritu non in carne
et spiritu mortificet sui corporis actus et hec est
que in occulto est circumcisio sicut Abraham
autem preputium erat Postea factus est in circum
cisione non in preputio Sicut autem circum
ciditur non totam carnem exuit sed solum
preputium ubi corruptela frequentior Ita
qui in abscondito circumciditur carne illa
exuit De qua scriptum est Omnis caro fe
num et omnis gloria eius ut flos feni a
ruit fenum et flos eius decidit Verbum
autem domini manet in eternum sed remanet
caro que videbit salutare dei sicut scrip
tum est et videbit omnis caro salutare dei
Ut sit ista caro nuda vires ut intelli
gas talis ergo debet esse in occulto circumcisio ut
nullam habeat comparacionem circa que foris
est circumcisione Et ideo qui in occulto iudeus
est ipse prestat qui est iuda cuius manus
supra cervicem inimicorum eius qui
recumbens requievit ut leo et ut catulus
leonis quem laudent fratres eius Ab hac
iuda non deficit princeps qui facit non
subiciatur illecebris secularibus et cap
tivetur voluptatibus istius mundi et
quia ipse iudas in hanc generacionem
venit Non plurimi qui per ea geniti sunt
perveniunt ut virtutum principatu gaudeant
habeamus itaque circumcisionem in occulto
et occulto iudeum qui est spiritualis Spiritua
lis autem ut potest princeps diiudicat omnia

ipse aut anenime diiudicatum asionem
Concludit ibidem carnalem circumcisionem debuisse
cessare ergo legis mandata per scripta cir
Debuit cumcisio que carnis erat cessare
postea quam venit qui circumcisionem faceret cordis
hominis et impleret circumcisionem legis Cuius
autem est iste nisi qui dixit non veni legem
solvere sed implere Cuius si diligenter in
tendas et illa sit ratio quare iam cessare
debuit prepucii circumcisio quia plenitudo gentium
cum venit non enim gentibus circumcisio man
data est sed semini abrahe sic enim in primo capi
tulo et dixit deus abraham Tu autem
testamentum meum observabis et semen tuum
post te in generationes eorum Circumcidetur
vestrum omne masculinum et circumcidetis car
nem prepucii et erit in signum testamenti inter
me et vos Infans viii dierum circumcidetur
in vobis omne masculinum in generationibus
vestris Vernaculus domus tue et pecunia
emptus ab omni filio alienus qui non est
ex semine tuo circumcisione circumcidetur et erit
testamentum meum in carne vestra in testamentum
eternum Incircumcisus masculus qui non circum
cidetur carnem prepucii sui octavo die exter
minabitur anima illa de generatione sua quia
testamentum meum transgressus est
hebreus quod negatur habere de octavo
die sicut aquila signat sed non in aquila omnis
auctoritas qui quam videns in litera pre
terit nec posuit octavum diem signo dato
Et adiungit ibidem et in circumcisione
Infantem et octavum diem audisti Signum
autem rei maioris indicia est indicat
nitatis future et datum testamentum ab
rahe et semini eius cui datum est In ysaac
erit tibi semen tuum Ergo circumcidi licuit
iudeum vel domi eius natum aut pe
cunia eius emptum Non possumus hic
dubitare ad alienigenam aut proselitum nisi
fuerint in domo abrahe nati aut pecu
nia eius empti vel semini eius deinde
quia nichil dixit de proselitis de quibus
quando voluit dicere nominavit eos sicut hebr
locutus est dominus ad moysen dicens
Loquere ad aaron et filios eius et ad omnes
filios israel et dices ad eos Homo de domo
a filiis israel et a proselitis qui sunt appo
siti vobis quicumque fecerit holocaustum
Ubi ergo comprehendit eos ibi lex tenet
eos Ubi oraculo non signatur quomodo
astringi videntur Sicut hebr Denique

dic filii aaron quando de sacerdotibus
dicit hebr quando et de levitis dicit ergo omni
fariam deest etiam secundum literam legis
quamquam lex spiritualis sit et secundum ipsam
literam tamen ad circumcisionem teneri non po
tuisse nationum populos sed ipsam circumcisionem
in signum fuisse donec plenitudo gentium
intraret et sic omnis israel salvus fieret circumci
sus corde non exigua membri virilis
parte Ipsa igitur circumcisio sicut patet
data fuit in signum In commento super e
pistolam ad romanos capitulo iiii quia licet digni
Non ergo circumcisio aliquid tatis sed
signum est tantum Circumcisionis signum ideo accipie
bant filii abrahe ut scirentur eius fi
lii esse qui deo credens hoc signum accepe
runt ut cunctis essent paterne fidei et
credere in ihesum qui promissus est abrahe
cuius in figura natus est ysaac Nec enim
in ysaac omnes gentes benedicuntur
sed in christo quia non est aliud nomen
datum sub celo in quo oporteat salvos fie
ri sicut dicit petrus apostolus et sic pater est
circumcisionis non his tantum qui sunt in circum
cisione sed et illis qui sectantur vestigia
eius que est in prepucio fidei patris nostri ab
rahe sed dicit quia credens abraham p
rimus factus est pater circumcisionis sed cordis
non tamen eorum qui sunt ex eius ori
gine sed eorum qui similiter credunt ex
gentibus Secundum carnem enim iude
orum pater est secundum fidem vero omnium cre
dentium ponit questionem et solvit libro
Propterea primo de abraham capitulo xvii
Quo loco plerosque movere solet Si enim
bona est circumcisio hodieque teneri debuit
si mala mandari non debuit per sanctum divino
oraculo Sed cum apostolus paulus dixit quod
abraham signum accepit circumcisionis ita
quod signum non ipsa res sed aliud est rei
hoc est non virtutis sed indicium est virtutis
Denique ipse exposuit et expressit dicens
Signum accepit circumcisionis signaculum
iustitie et fidei Unde non [illegible]
signum quia circumcisio corporalis signum
est circumcisionis spiritualis ergo signum man
sit donec veniret virtus et veritas Signum
accepit circumcisionis signaculum iustitie
et fidei quia non partem exiguam cor
poris in signo sed totum circumcidit homi
nem in veritate Signum detraxit veritatem
induxit quia postea quam venit quod perfectum est

quod ex parte erat euacuatum est. Et ideo cessavit
circumcisio patribus ubi refulsit circumcisio omnium
sensuum. Nam enim non ex parte sed totus homo sal-
vatur in anima. Septimum est eius. Qui vult post
me venire abneget semetipsum et tol-
lat crucem suam et sequatur me. Hec est
perfecte circumcisionis quia pro corporis oblationem
redimitur anima de qua ipse dominus ait
Qui perdiderit animam suam propter me inve-
niet eam | ibidem, quare in parte corporis
Et addit | non in toto et in tali parte alle-
gorice pertractando | Omnis portio virium
Sup est illa vite | debuit per promitti cu-
tet ventura perfecto. Qui locus specialis ad
dissoluendum est. Considerem quibus pre-
mandata sit, quibus mandata perfectorum pre-
ceptum mandata est. Hi in legem posito inde com-
illi dura cervice, illi in firmo, illi qui de-
ii sud non cognovit. Cum ergo pretium non
potuit sustinere quod perfectorum servare
potuissent. Ita si puerulum literis imbu-
as a singulis literarum elementis inchoan-
dum est ei. Ut a singulis literarum apici-
bus ad sillabas, a sillabis eum per ordinem ad
nomina orationesque deducas. Nec per mare
quisquam navigare incipit nisi qui
ante in fluminibus navigavit. Denique
si quid aut confraccendi inmolis aut leva-
di oneris pondus velis, puerorumque manda-
re, numquam equanda onera sunt aut equa-
dus labor. Ita certe novus homo perfectorum
circumcisionis est servatum qui a Christo insti-
tui validioribus idonei videntur ut et
fideles probarentur, quorum multitudo
in minima crucem tollet suam pro Christo a-
nimam devovet et increduli non possent
resistere qui in toto vite corporis immola-
tione potius salutem putarent quam
qui exiguum circumcisionis sue sanguinem
salutarem arbitrarentur. Consideran-
dum autem quod in preputio positum vocat
deus in preputio adhuc manenti legitti-
mi filii promissa est hereditas ut non inde-
orum tinnitu precii, ut ipsi asserunt,
sed omnium credentium auctorem presidem vere-
dus. Sarra quoque ante circumcisionem in-
venit libere ad in... non mediocri re-
munerationibus fuit ut principatum obtinere
regere haberet de qua nationes et gentium
sponsus futures ut in ipsa typus non sy-
nagoge sed ecclesie constitueretur.
Non lex ipsa de circumcisione spiritualiter in-
telligenda est corporaliter et tota hec re-
iusdem cao xiii | ad perfectum vocatur ora-
Et ma abraham | culum perfectionis eapite
circumcidatis inquit omne masculinum vestrum
et circumcidatis carnem vestram. Perfecta autem
circumcisio spiritualis est. Denique et ideo hoc do-
cet cum dicit: Circumcidite duriciam cordis
vestri. Et hoc pluribus sic accipiunt ut sit circumcid-
te omnem masculinum vestrum, hoc est mentem
vestram. Nichil est enim mente validius de-
inde masculinum eam sensum dicit omnibus ma-
sculus adaperiens vulvam sanctus vocabitur.
Quid autem inter sanctus que dat bona
fecunditatem cognitionum quibus aperit vulvam
anime conclusam pariendi felicitate ut posset
illas invisibiles generationes edere utero
illo videlicet spirituali de quo dicit Ysaias:
In utero accepimus et parturivimus spiritum salu-
tis. Circumcisio ergo cordis intelligibilis circum-
cisio carnis mandatur sensibilis, illa in
veritate, ista in signaculo. Gemina itaque
circumcisio quia et anime et corporis que citius ab-
stinentia. Denique egyptii quartodecimo
anno circumcidunt mares et femine apud
eos eodem anno circumcidi feruntur. Et
ab eo videlicet anno incipiat flagrare
passio motus virilis et feminarum menstrua
sumant exordia. Lex ergo aut lator eterne
signaculum circumcisionis carnalis in parvulis
infantibus exigit eo quod admixtionibus usum
viri mulieris velis emacior sit. Et ideo ipsius
impetum infringere voluit circumcisionis
signaculo. Gz et quia uni licito se credunt
credunt si solo se abstineant adulterio
meretricias aut usus tamquam nature sup-
petere putant, cum preter coniugium nec viro
liceat nec femine in spiritu alii alterius ad-
misceri in operatione illud punitur quod si mens
purgata et circumcisa sit expurgata superfluis
voluptatibus et cogitationibus vestigia
animam ad suam castimoniam plerisque sen-
sibus infusam bonorum facit primi ge-
neratricem | legorizando quare in die
Et addit al- | octavo | circumcidi puerum.
Octavo autem die | lex in[?] instituto
alit precepto quia ipse est resurrectionis di-
es. Dominica enim die resurrexit dominus Ihesus.
Ergo si dies resurrectionis nos repertos
inveniat delictorum superfluis ab omni
ablutos sorde nudos curis corporalibus
si hinc nudus exiens nudus resurget.
Et addit moralitatem de alijs quam circumcidi

debebant | circumcide non carne sed uicio car-
Circumcide | nali et circumcide autem non solum
vernaculum sed etiam precio emptum sic ad
singula referens vernaculi sunt nati eo mo-
tus precio empti ratione et doctrina acquisi-
ti. Egent autem illi et hic tamquam coagulata
purgatione et incisione luxurie ne circa
generatur ut silva preterita et obumbrat in-
utilia fructuosa velut quedam omni uicio
distenta multas incassum laborat. Ita
cavendum ne etiam in eadem mens pluribus
occupata non solum bonos non gignet pro-
tus sed etiam inutilibus pluribusque detineret
sunt ut vitis putata non facie silvescat
dissolvatur ideo si positiva reservetur nam
et ingeniosi multa puto que vale est
tenui cadere et qui per doctrinam diligentia
assecuti sunt videre inse de istam apos-
tem autem vero diluada. Vernaculi eum
iudei precio empti genites sunt qui credi-
dimit quia precio sanguinis Christi redemp-
ta etiam gentes et iudeus et genetis quicumque
credidit. De sive se circumcidere aptius ut
possit salvus fieri. Et domesticis et alie-
nigena et iustus et peccator circumcidatur re-
missione peccatorum ut peccatum non operetur
amplius quia nemo ascendit nisi gratiam
celorum nisi per sacramentum baptismi. Licet pro de-
[illegible] instiga temporibus si in fine vite iu-
sticiam dereliquerit. Vnde paulus ait precio empti
estis. Nolite fieri servi hominum. Sunt enim contra-
a quia sicut omnibus peccato peccatum contrahitur et precio
peccatum remittitur. Et ibi in sexta moralis
loquendo quare masculi tantum iubebantur
circumcidi. Dicimus enim masculi nomine
mentem signari quod sit validus viribus vigor
et animam in sui copulam trahat sicut ve-
hementior tamquam sexus potior et viri validi-
tate ergo hec ratio est quod omnis mens que
non fuerit circumcisa a superfluis corporalibus
et purgata solempni numine ut exuat
se passionibus viciis interibit. Non tamen
inquit interibit non homo sed anima illa in-
teribit quia potuit salva fieri si habuisset
purgationem. Vnde ait per se et in-
circumcisi cordis collumione infirmior
salutem quibus sui servare non potuit.
Unde autem genus viri in memoriale. Ut ho-
genus est ut unumquodque species est homo semper
dicitur cuius non semper unumquodque deficit unum
deficiat qui fidem non sed persona deficiat
unumquodque conditio vel nomine hominum non deficit

Divino certe innoxioque in id quod tempo-
rale est et innoxiam peccator deducatur quod
in eius sic ascribere de infancie. Quod
in etatibus fuit vel in temporibus ad remis-
sionem peccatorum non acquisivit
Sed de circumcisione facta cultris petrinis
allegorice libro super Beati immaculati littera v
versu ij | quid sit circumcisio. Circumcisio
Intelligamus | Et Ihesus petrinis gladiis
et abstulit egypti obprobrium a filiis Israel.
Petra Christus est. Circumcidit te verbum
dei et gladius eius et sic egipti carnes
obprobrio. Non igitur corporis sed cordis in-
telligenda est circumcisio. Si intellexeris le-
gem spiritualibus eam in corde tuo | ij Quod
Similiter eodem libro xiij versu | Require
in capitulo j Intellige de cordis circumcisione
eodem libro exponendo litteram xij. Quod
require j in capitulo Cor. Item super Epistolam
ad Romanos capitulo ij | non littera cuius lau-
Et circumcisio cordis in spiritu | ut non ex homi-
nibus sed ex deo est. Non est obscurum quod
circumcisionem carnis negat aliquam lau-
dem habere apud deum. Nec enim abraha-
m iustificatus est quia circumcisus est sed quia
credidit iustificatus est. Postea autem
circumcisus est. Cordis autem circumcisionem
laudabilem esse apud deum. Circumci-
dere enim cor amputato errore agnoscere
est creatorem. Et quia circumcisio cordis
futura erat. primus moyses ait circum-
cidetis duriciam cordis vestri et iheremias
similiter. Circumcidite preputia cordis vestri. Hec
dixit deus iudeis ydola sequentibus. Ve-
lamen enim est circa cor quod quominus ad
deum circumcidit quia fides aufert nebu-
lam erroris et tribuit per scientiam dei cogni-
tionem in misterio trinitatis quod in-
cognitum erat a sensibus. Huius igitur circum-
cisionis laus ex deo est occulta hominibus.
Cordis enim ultimum est quod aspiciat deus
non carnis. Nam in decorum laus ex hominibus
est. Gloriantur enim in carnis circumci-
sione quod ex parentibus sit. Unde recta ait
Et gloria in pudendis eorum qui ter-
rena sapiunt. hoc est qui circumcisionem carnis
gloriam putant. Terrena enim sapit qui
in carne gloriatur. huius laus ex deo est
Spiritu enim non carne creditur
Item super Epistolam ad philippenses capitulo iij super
illud nos enim circumcisio [illegible]
Manifestum est quia credentes ipsi

AC

AD

AE

circumciderunt cor suum ut amputata erroris nebula aspiciant et cognoscant deum creatorem. Hoc est spiritualis circumcisio et gloriari in domino ihesu christo qui legem spiritus dedit ut carnis gloria exinaniretur. Apostolus enim hanc fiduciam habebat ut si vellet gloriaretur de carnis circumcisione. Sed sciens vanitatem esse hanc gloriam repudiavit eam.

¶ Et in epistola xj ad hyrenium | spiritus occidit | autem

Af

Inire ait apostolus quia littera | vivificat. Ita igitur circumcidit exiguam corporis portionem spiritus intelligens circumcisionem totius anime corporis que custodit ut superflua amputatis. Quid enim tam superfluum quam avaricia ira libidinis que peccata que natura non habuit culpa quesivit. Castimonia teneatur frugalitas diligatur. Signum igitur circumcisio corporalis, veritas autem circumcisio spiritualis est. Illa membrum amputat ista vicium. Nichil imperfectum in homine natura generavit nec tamquam superfluum iudicabatur auferri. Sed ut adulterii qui partem sui corporis amputabant multo magis amputanda peccata recidendos eos qui delicta suadebant etiam si quadam unitate corporis connectuntur sicut habes scriptum. Si dextra manus tua scandalizat te abscide eam et proice abs te. Expedit enim tibi ut pereat aliquod membrorum tuorum quam totum corpus tuum eat in gehennam. Ergo sicut populus ita iudeis mandata sunt non plene precepta sed ex parte et velut unius membri sui partem nudam servare precepti sunt qui totum corpus suum nudum servare non poterant | ad coronationem v et dic.

¶ Et in epistola xj | de circumcisione christi

Ag

Fides libera est. Abiciamus ergo opera servitutis teneamus gratiam libertatis. Deseramus umbram solem sequi. Ritus iudaicos deseramus. Circumcisio membri iam nichil prodest. Denique ait apostolus: Ecce ego dico vobis quia si circumcidamini christus vobis nichil proderit. Non quia non possit sed quia indignos huius sui iudicet quia mas eius deserunt. Et quidem ante sephora circumcidit filium suum et periculum depulit quod imminebat. Sed presente christo cum ad hoc presens differret. Enim populus esset plus credentium venit non populus sed presens in omnibus dubius circumcisus est primo contra legem ut legem solideret peccata parcere ut legem impleret. Cessavit ergo quod ex parte est quia venit quod perfectum. Crux enim in christo non unum membrum sed totas circumcidit superfluas corporis voluptates. Fortasse adhuc queritur qua ratione circumcisus ex parte voluit qui venerat perfectam circumcisionem demonstraturus. De quo non puto esse dubitandum. Nam si peccatum factus est ut nos a peccato mundaret, si maledictum nobis factus est ut legis mandata evacuaret, ea ratione et circumcisus pro nobis est ut circumcisionem legis auferret. Datius salutem omnes spiritu ergo ex fide spe iustitie expectanda nobis assunt et in libertatem vocatos libertatem nostram in occasione carnis non debemus conferre. Siquidem neque circumcisio aliquid valet neque preputium sed fides que per caritatem operatur et ideo scriptum est: Diliges dominum deum tuum. Qui autem diligit utique credit et ex credendo unusquisque diligere incipit. Denique abraham credidit et sic diligere cepit et credidit non ex parte sed per omnia; alioquin plenam non potuit habere caritatem | qualis esse

¶ Concluditur ergo quod circumcisio spiritualis debet et intelligi | in commento super epistolam ad colocenses ij | etiam circumcisi estis circumcisione christi

In quo | una cum ipso sepulti in baptismo in quo surrexistis per fidem operationis dei qui suscitavit illum ex mortuis. Hii circumciduntur in christo qui amputata totius traditionis humane cultura christo iunguntur corde non carne circumcisi et in spiritu non in corde sumentes ut a errore eius ad ecclesiam ab huius ad dominam et ab errore conversi ad veritatem cum quo et sepulti sunt in baptismo. Resurrexit autem per fidem dei in quo crediderunt quod exemplo christi resuscitabit illos ex mortuis. Illic enim homo vetus deponitur et novus assumitur potens mori ut vivat iustitie. Clemens abrenunciat ut christo surrexerit resurrectionis sue teneas pignus exemplum salvatoris qui resurrexit ex mortuis. Hec igitur commovent ut perveniat in abrenunciatione pompe eius sathane qui docto electorum persuadet cultum ut a deo abvocet et participes apostasie sue volens efficere homines. Qui enim sub nomine suo cultum suadere non potuit hortatum sub alterius nomine suam voluntatem conatur implere.

¶ Cithara et citharam humana caro datur intelligi et per eius

tantus moralis uirtutum sanctorum institui
Septima interpellatio dauid in fine

A Confitebor tibi in cythara deus deus meus
habet cytharam suam anima mea. Neque
enim diceret paulus Orabo spiritu orabo et
mente psallam spiritu psallam et mente
nisi haberet cytharam que plectro sancti
spiritus resultaret. Cythara est caro nostra
que peccato moritur ut deo uiuat. Cythara
est que septiformem accepit spiritum in bap-
tismi sacramento. Testudo enim dum uiuit
luto mergitur nisi mortua sit tegmine
eius aptatur in usum canendi et pergrato
discipline ut septem uocum discrimina
nimis modulantibus obloquatur. Sic
caro nostra si uiuat illecebris corporali-
bus in quodam ceno uiuit et uoragine
uoluptatum si luxurie moriatur atque
incontinencie tunc ceram sumit tunc
edere incipit bonorum operum dulce
modulamen. Dulcis sonus est castimo-
nie. Dulcis sonus iusticie deinde de-
nique in omnem terram exiuit sonus eo-
rum. Dulcis est sonus fidei qui annun-
ciatur ut scriptum est in uniuerso mundo.
Hic sonus a nobis exeat ad deum sicut
exiuit a tessalonicensibus ut eciam
non canentes canamus et bonorum
concentu operum dominum predicemus

Ciuitas. Ciuitatis triplex status
est in bonis hominibus. li. ii. de cha-
ym et abel cap. xii

si habuisset quinque
Denique et sodoma ciuitas iustos non
esset cremata et si decem habuisset esset redemp-
ta eo quod sermo remissionis peccatorum
animam stimuli (?) exuat et discipline
plenitudo prestet mentem non sinat
edacis libidinis uapore consumi plurimum
tamen refert et moralem edificat
affectum. Hic eciam numerum iustorum sumi (?)
accipiamus prodesse plurimorum saluti
cum promouet et refectat et iniusticiam
cum fundit improbitatem uirtute ma-
tat auget graciam. Nemo enim debet
inuidere alterius laudem que sibi proficit
atque improbus quisque redemptorem
suum dum suscipit frequenter imitatur.
Certe uenatur plerumque eciam dili-
gentes. Ipse eciam si se aliis prestiterit (?)
ferat studiis augetur ea que gracia
connectit plus accumulat ciuitatem
ciuium probitatem gloriam. Item beata ci-
tas que plurimos iustos habet quam celebrabi-
lis ore omnium quo bono dicatur tota depre-
hensis atque prectus statuis eius estimatur
quid gaudeo cum aliquos uideo ac sapi-
entes diu uiuere uideo cum uirgines
castas uiduas graues aspicio longe-
nas uelut quandam uiciniam esse
curiam que presidat ipse quodam uultu
et ipse grauitatis que reuocantur qui inui-
tentur quo animum moram grata
colentur. Non enim ipsis gaudeo cum uiue-
di multa subeant tedia seculi huius
quia profuit plurimis. Similiter cum aliquis huius
decedit longa senectute depositus asti-
tor quia destituitur grex inuenum [illegible]
ro senili. Denique perituri orbis aut ma-
lorum imminencium uel future labis
hoc primum indicium si decedant uiri consul-
tores uel eciam grauiores femine hic
primum ingruencium porta aperitur ma-
lorum sicut e uobis ego tota solidatur
atque augetur ecclesia sapiencia uel obi-
tu labefactatur. Ita sermo grauis et quidem
senilis plenus prudencie stabilire
uniuscuiusque animam solet confirmare
mentem. Nam si attendat multitudo
lectionum usus plurimorum preceptorum et
consiliorum quibus senatus uel prectum
urbis eius que in singulorum est pro
cordibus statum efficiat

lex ut li. v. to
Ciuitatis policia atque examerom
cap. xxxii. Et nota require supra in cap.
Apes. Ciuitas dicitur anima nostra
ex lib. de ysaac et anima cap. vii. Et nota
require i. cap. Crucere (?)

non cap. xx
Item libro vi. examerom cum dicit super
Anime dei. Certe ego uelim pinxi mu-
ros tuos. Non dixit pinxi uentrem

B tuum. Non dixit pinxi inferiora tua
sed dixit pinxi muros tuos ualida
se asserens hominis murorum dedisse pre-
sidia ut si pugil speculator impor-
tis sit obsidionis possit periculum repulsa-
re. Dicit itaque Non tibi uoluptates
dedi non illecebras cupiditatum non
incentiua luxurie non alieni deco-
ris concupiscentiam sed dedi tibi fundamen-
ta mirabilia. Dedi turrium fastigi-
a excelsa in quibus constitutus expug-
nari ab hoste non metuas nec ingru-
encium legionum terribilia licet te
pericula formides. Denique hec in

C

ysaia · quia iusti anima sedes est sapientie Ergo
ciuitas Ergo ciuitas obsessa anima ciuitas
xpisti obsessa per dyabolum sine dubio debet ob
sidionem vereri cui xpistus adiutor est
Muniuntur enim gracia spirituali et singularibus
preciis obsidentur Unde in cantica habe
tur Ergo murus et ubera mea turres ab
ius est ecclesia turres eius sunt sacerdo
tes quibus abundat et de naturalibus
verbum et de spiritualibus disciplina Cog
nosce ergo te decora anima quia ymago es dei

C

De ciuitatibus refugii liber secundus de fugitiuis capitulo iij°

Sex autem ciuitatum refugia sunt ita ut prima ciui
tas sit cognicio verbi et ad imaginem
forma viuendi Ex quo enim eam cog
nicionem fuit ingressus tutus a peccato
est secundum quod dicebat Iam uos mun
di estis propter sermonem quem locutus sum
nobis Et alibi hec est autem vita eter
na ut cognoscant te solum deum et
quem misisti ihesum xpistum Hec igitur ci
uitas est velut metropolis cui adia
cent alie quoque ciuitates leuitarum
Secunda est ciuitas consideracio diuine opera
tionis qua creatus est mundus Ter
cia ciuitas contemplacio potestatis regie
et maiestatis eterne Quarta ciuitas pro
piciacionis diuine contuitus Quinta ciui
tas legis diuine contemplacio que precipit
quid faciendum sit Sexta quoque ciui
tas porcio legis que prohibet quid non
faciendum sit Quarta abundancia diuine
misericordie quante diuicie pietatis eius ut
singulorum studia fragilitates quoque huma
ne condicionis considerans quibus
et inuiti ac reluctantes ad culpam du
cimur et si uoluntaria delicta inde ille
cebris frequenter quintuplex diuersa no
bis refugia proponit sex diebus in quibus
in quo uno mundus formatus est eo
uno adiuersus mundana vicia et seculi hu
ius naufragia remedium prouidetur proponi

Et addit declarando que dixerat uno

D

Primum igitur remedium ut si bonum culpa
irrepsit is sine ulla corripiendi dilacione
si per statum uelit hic sedulitatem ad sapi
enciam uerum omnium petere ubi est verbum
dei In illo sinu patris archano ac veteri
su dei Ubi est fons sapiencie Unde pro
morte uite eterne hauriat potum im
mortalem Secundum est remedium

ut qui non potest cognicionem boni illius
perlabare et tardior vel ingenio est vel fidei
comprehensione quo uelocitate mentis intueri deberet
atque ingenii acumine ad cognicionem sum
mam contendere saltem opera diuina consideret
atque ex hiis que facta sunt tanti contemple
tur operis auctorem quo ex hiis bonis
que sunt in constitucione istius tamen ualde
bona et enim ualde sicut dominus dixit Uo
uit illud summum atque eternum comprehendere
Cui ordo rerum que disciplina que
gracia Nomine hiis opus tardum ingeni
um diligere auctorem suum prouocat
Et enim si parentes quia nos genuerunt
amamus quanto magis diligere debe
mus creatorem parentum auctoremque
nostrum Ergo operatoria virtus dei et si
non videtur ex hiis operibus estimatur
operatoremque opera sua produnt ut intelligatur
qui non comprehenditur Unde et dominus ait Si
michi non creditis vel operibus credite
Bona igitur ciuitas hic ad refugium
edificacionis sui testatur gracia et assu
mi expetet ut eius simus cupidiores
quantum nobis fabrice huius indicatur
contulisse pulchritudinem Tercius ordo
est regalis potestatis contemplacio ut sub
ieccionem regi si non deferimus timore pa
reamus Aspectu enim presidentis plerumque
fit obediens potestati qui sic salutis in
tus ut veritati sobrietatis cognoscat
qui noluit ac nequiuit graciam pietatis
agnoscere debuat Et addit de primis
tribus ciuitatibus moralem doctrinam ac
que legem · Hec sunt tres ciuitates trans

4

iordanem preston prudencie aduersu
gnid tale ne primo culpam fugiat
induccione animi conformius ad y
maginem dei ita enim creati sumus
dicente deo faciamus hominem ad y
maginem et similitudinem nostram
Hec igitur prime illius loco est ciuitatis De
inde si per fragilitatem carnis et mundi
illecebras ita mentem nostram firma
re non possimus Uelenciam penetre
neraccionis et sedulitate plus peccati le
uemus Caritas enim multitudinem
peccatorum operit Cui ergo ad ymagi
nem dei esse non potuit sit ad plenitudinem
tudinem caritatis illa ciuitas culpam
hic soluit hec denique lex hic ciuitatis
diliges dominum deum tuum ex toto corde

tuo et ex tota anima tua et ex tota virtu
te tua. Et si minus augustianum et im
niti sunt. hec triam civitatem ut dime
pratem formido te sobrium faciat et in
flectat metus et hec lex tercia. Dominum deum
tuum adorabis et illi soli servies. Hec igitur
proprie virtutes et ideo pauciorum in pluribus
supra iordanem ponte ut exprimas qui
ymago archetypum diligas quasi fi
lius patrem. adores quasi subditus regem
Et addit de his alijs tribus civitati
bus. Trans autem iordanem tres erant
iordanis autem descensio eorum dicitur
qui descenderint ergo ex illis superioribus
virtutibus adheret inferioribus in quibus
integritatis caritas humilitas vacillaverit
sunt priora homini refugia que petant
ut qui obnoxie delictis et inflexi vicijs
sunt non voluntarijs sponte deum sibi
reconciliari posse si veniam petant spe
rent se posse corrigi si precepta sequantur
celestium sacramentorum quibus aut infor
mantur ad innocenciam aut revocantur
a culpa. Hec ergo in trans iordanem civita
tes sequentes sunt ut percipiamus nobis
deum sequamur que iubet vitemus
que prohibet. Sit ergo propiciande divinita
tis ambicio sequende preceptorum obe
dicio medendi predicacionis causa quibus
propiciacionem dei mundus et nomotheti
cen eius prudenciam vel institutorum
obsequio vel medicorum declinacione
veneremur. vel superne glorie libro de paradiso
De civitate celesti i. que cumsu e[illegible]
Illa autem civitas libera est in qua
diversa florum genera pullulaverunt
Describit autem eam libro iiii de sancta
virginitate parte iii per racionis illud can
ticorum Invenerunt custodes murorum
Fortasse autem sunt et alij custodes quos
magis intelligere debeamus. Est enim civi
tas que portas murorum clausas non
habet. De qua dictum est. Et porte eius non
claudentur per diem. Nox enim non erit a
plius in ea afferent gloriam et hono
rem gentes in il[...]lam. Illa est
civitas Ierusalem que [super]i[or]m in celo est mater
omnium quam propheta et [...]io in[...] in maculata
saturnis non cenditur in eam omne quod
commune. Castitas vero est omnis predicata
a vero que scribitur in libro vite. Si
igitur invenimus civitatem ingrediamur
in eam. videamus limen eius
videamus muros. Videamus tribus
fundamenta muralia videamus eciam
custodes murorum. Et quo ingrediemur
in eam. Iubilat civitate vita est. Via ad
que ducit ad vitam Christus est ergo Christum
sequamur. Sed ipsa in celo est civitas
quo ergo ascendamus ad celum. docet
evangelista qui dicit. Et duxit me in spiritu
in montem magnum et altum et ostendit
michi civitatem sanctam Ierusalem descen
dentem de celo. Ascendamus ergo spiritu
quia caro ascendere ad eam non potest
ascendamus interim ad celum ut ad nos
postea de celo illo descendat. In qua lu
men est simile lapidis preciosissimi ut
lapidis iaspidis et cristalli | dicitur lu[me]n
habet murum magnum et altum | dicitur mu
rus. Dixit portas. Dixit custodes. habet enim
portas xii et in portis angelos xii in quibus
xii tribuum filiorum Israhel scriptura sunt nomina
In portis patriarcharum nomina continentur
in muro apostolorum fundamenta eius autem
apostoli et lapis angularis est Christus in quo
omnis structura consurgit. Deus enim
deus intra deus ubique est. habet enim in qua
civitas maiestatem dei. Ergo et vos si
virgines et quicumque iusti estis et inma
culatam animam geritis castitatem cives
sanctorum estis et domestici dei. Hec
tue nobilitatem istam prius possidebit
si Christum intra civitatis huius septa quam
ingressi prius demum actus tuos pro patri
archarum clarificati lumine fundati super
apostolos versantes inter angelos | tate
Et in tractatu super psalmum xlvii. de via | domini
Sicut audivimus ita et vidimus in civitate | domini virtutum
in civitate dei nostri deus fundavit eam
in eternum. Audivimus ergo civitatem vidi
mus in civitate cuius deus lumen est
in eternum fulget dies sine sole mundano
luna non queritur fundamentum eius
non temporale sed eternum est | consulit de modo
Concludit autem et | via ad illam
pervenienti civitatem in epistola in ad
Ieronimum per medium | ab verbi alatu
dinem pereunt ut tene | dinem ymaginem
istam mundi fons relique fons ma
liciam. Introduce autem mentis bonita
tem que est gratiam in ligno vite si la
vit stolam suam et ingrediatur in civi
tatem que vera est patria sanctorum

In qua est dei thabernaculum civitas quod sede dei prendunt ubi non dies aut sol aut luna lumen ministrat sed ipse dominus lumen est totam illam civitatem illuminans. Est enim lux videlicet non utique lux visibilis sed cetera que in hoc mundo sunt intelligibilibus clarando quibus resplendenti luce nobilis infundit prudencie predicatur in ewangelio in corpore virtutis in flammas vapore secreta mentium cordium penetralia. Si quis igitur incola esse cepit illius civitatis superne incola videlicet conversacione ac moribus non discedat abeat vero se cat non reflectat vestigium non corporis dico sed mentis vestigium non convertatur retro. Retro lupula retro impulitas est. Denique ascendens ad montem loth retro reliquit sodomitana flagicia. Et ne ad respexit retro non potuit ad superiora evadere. Non ergo pedes tui retro sed mores non convertantur. Non sicut manus tue retro misse et devocione tue recidiva infirmitas non illuc intrasset. Cum ingressus es mane perseveransti consiste salvans salva animam tuam ascendenti rectum attolle gradum nullus inde tuto redit. Hinc via in ruina est. Hinc ascensus in precipicium ascendenti quidam labor sed descendenti periculum sed patens est dominus qui te firmatum illuc custodiat septem presidias muris et aplicat turribus. Ut tibi dicat dominus intrate cal tute quia assistit vindemia metus nostris finis. Et in ewangelio dei filius dicit. Qui est in tecto non descendat vasa sua tollere. Non utique de hoc tecto dicit sed de illo extendit celum sicut cameram. Intus ergo esto intra urbem intra animam tuam pacificam nitentem atque tranquillam non exeas decora neque descendas vas tuum. Istud autem ... de nominibus aut diviciis aut arrogancia attollere. Intus esto ut pete alienigene non tangant. Peccata animam tuam non tangant. Vane operationes et cogitationes inanes non tangant tibi.

Clamor. Clamor christi et dyaboli differt in Epistola xvi ad Sabinum papam apud ... pertractans illud Jeremie xvii. Clamavit perdix et cetera. Clamavit ergo perdix quia perdicis nomen accepit Sathanas ille qui latrine congregat dici. Clamavit in eva primum. Clamavit in chaym. Clamavit in pharaone. Dathan abiron chore clamavit in iudeis qui peccaverunt sibi fieri deos cum moyses legem acciperet. Clamavit iterum quando de salvatore dixerunt Crucifigatur crucifigatur. Sanguis eius super nos et super filios nostros. Clamavit qui sibi regem postulaverunt ut recederent a domino deo regere. Clamavit in omni vano et perfido huius vocabulis congregavit sibi populos quos non creavit. Deus enim hominem ad ymaginem suam fecit et dyabolus sibi homines vocat sue fraude sociavit. Congregat sibi nacionum populos faciens divicias non cum iudicio. Unde in proverbiis est dedicavit amaro quia perdix iste congregat divicias non cum iudicio. Sed verus meus ihesus quasi iudex bonus cum iudicio omnia astitit cui convenit sicut scriptum est ego loquor iusticiam et iudicium salutis. Ea igitur gracia depredatus est perdicem illum dyabolum abstulit enim ei male congregatas divicias multitudinis revocavit ab errore animas generis in centesimum nacionum deum cum... et quos dyaboli voce deceptos sciebat. Et ipse ut vincula nexus quos vetusti erroris solueret. Clamavit primum in abel cum clamavit vox sanguinis. Clamavit in moyse cum dixit. Quid clamas ad me. Clamavit in ihesu nave. Clamavit in david qui ait clamavi ad te salva me. Clamavit in omnibus prophetis. Unde ad ysaiam dicit. Clama. et ille ait. quid clamabo. Clamavit in salomone convocans cum altissima predicatione sapiencie et dicens. Venite edite de meis panibus et bibite vinum quod miscui vobis. Clamavit etiam in corpore suo sicut pharabeus in ligno. Clamavit ut insidiatorem falleret et cum veniret dicens Deus deus meus quare me dereliquisti. Clamavit ut despoliaret perdicem latroni. Amen amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso. Itaque non clamavit deus continuo perdix ille a congregatis in dimidio dierum suorum derelictus est.

Clamor ...

super ...

... sanguinis ... eius effusio clamor validus est in quo exauditus est a deo patre providencia eiusdem passionis sue qui sine peccato nostre salutis causa passus

est qui nullum habens peccatum pro nobis
factus est hostia oblacio pro peccatis nostris hoc eciam
totum in magna reuerencia et perfectissima
caritate peregit qui propter dilexit nos et tra
didit semetipsum pro nobis hostiam deo in odorem
acceptabilem qui eciam exauditus est adeo
quia hostiam acceptabilem obtulit deo
scilicet seipsum Simile est itaque quod hic dicitur
qui preces supplicaciones que ad eum qui
posset saluum facere illum a morte cum cla
more valido et lacrimis offerens ei Quod
in ewangelio legitur eum dixisse Pater
si fieri potest transfer calicem istum a
me Verumptamen non mea volun
tas sed tua fiat qui non venit facere volun
tatem suam sed voluntatem eius qui mi
sit illum Voluntatem patris dispensa
tionis preposuit voluntati carnis sue ut
veram ostenderet in seipso humanitatis na
turam Vnus apostolus hic dicit preces cum et sup
plicaciones fundere non timore mortis
sed magis causa salutis Vnde et alio loco eciam
dicit sanguinem Christi melius clamasse
pro nobis quam sanguinem abel qui ad ac
cusandum fratrem scelus de terra clamat
Christi non sanguinis ad interpellandum pro nobis
de terra clamat ad patrem li^o x super luc^e
De hoc clamore Christi in cruce ca^o xiiij° Quod
require in ca^o clamore Christi et in ca^o passio
Christi et in ca^o primo De clamore sanguinis
require supra in ca^o abel Et libro ij
de chaym et abel ca^o ultimo et nulla
vide quam preciosa in conspectu sit in proba
rum Iusti sanguinis clamat eciam in mor
tem vita autem peccatoris absconditur

Notabile dicit li^o super exodum in maculati
libro xix versu viij quia sanctus
Si considerent homines hominum ad deum
clamat manus propria macte hominis ab
stinebunt Ire clamat aliter li^o desu
Clamme sanguinis grasti ca^o viij homine suo
Iustorum deus qui in sanguine melius lo
cutus est quam abel Ille enim vindictam
clamauit hic indulgenciam ille prodidit
crimen hic texit secundum quod scriptum est Beati
quorum tecta sunt peccata Audit deus
Clamorem sanctorum in tractatu
de obitu theodosii ca^o iij quod require
supra in ca^o Auditur C uiatus in
Clamor in oracione non est sermone vj
de sanctis Quod require infra in
capitulo Oracio Clamor ad deum o

pertinet est non vocis li^o j° de chaym et
abel ca^o xxviij tencia dei estimare qui
Est enim deum po non audiantur nisi clama
uerit Clament opera tua clamet fides
clamet affectus clament passiones tue
clamet sanguinis tuus sicut sanguinis fratris ab
el de quo dixit deus ad chaym Vox san
guinis fratris tui ad me clamat audit et
in occultis qui videt in occultis Nos
non loquentem audire possimus apud
deum non loquitur verba sed cogitaciones
et ut hoc verum sciatis dicebat deus ad
iudeos Quid cogitatis mala in cordi
bus vestris Non interrogantis non ista
est sed scientis quod tibi manifestat e
wangelista dicens Ihesus autem sciebat
cogitaciones eorum Sicut ergo filius
nouit et pater filium nosse cognouisti patrem
nosse audi consiliarium testem patris di
centem Scit pater vester quid opus vo
bis sit antequam petatis ab eo ca^o iiij
De hoc clamore li^o j super luca Quod re
quire infra in ca^o loqui Clamor ad
deum est effectus voluntatis et deuocionis
li^o super exodum in maculati libro xvj° v° iij
Ihesus dicit dilata os tuum et adimplebo
illud hoc est homo dicit plenitudo eius
Christus est qui implet omnia Implet os
tuum Scribe ergo que dicat in latitudine
cordis tui hic est os tuum clamet ad do
minum Clamat os tuum et cor tacet sicut
moyses cum taceret voce clamabat spiritu
ab hominibus non audiebatur apud deum
personabat Est enim intencionis clamor af
fectus qui auditur e celo Anna quoque
cum oraret tacita clamabat labia non
mouebat et intencionem voce pie mentis
exercitabat ipsum Denique cum effectu reddit
que cum silencio precabatur quia clama
bat in ea spiritus domini qui eciam tacentibus
nobis clamabat Abba pater Intellige
ergo quod os sit verum cor an intencionis hominis
habitus De tali clamore pertractat com
Diffusius li^o libro xix versu primo
Exclamaui in toto corde meo exaudi me
domine iustificaciones tuas exquiram Dic
amus cum impressiones patimur corporales
exclamore consueuimus ut alios ad
presidium nobis vocare possimus Fine ba
stus propheta appropinquantibus sibi persecutori
bus Saul primo infestus armato eum
insequebatur exercitu postea paracaba

F

G

H

filius imminebat non contentus fugien-
tis exilio vitam prius querebat eripere
sed ab illis minus pati poterat quos videbat
quam ab illis quos non videbat. Est enim
colluctatio sanctis non solum adversus car-
nem et sanguinem sed etiam adversus prin-
cipatus et potestates huius mundi rectores
tenebrarum, et qui latronum more in obs-
curis noctis humanis insidiantur af-
fectibus. Horum ergo sanctus David cum
graves adversum se sentiret incursus
exclamavit in toto corde suo. Et enim
adversum dyabolum non vocis magnitu-
dine sed magnanimitate cordis utendum
est. Est tamen et vox cordis quia est et
vox sanguinis que ad dominum pervenit. Denique
dominus dicit vox sanguinis fratris tui de
terra clamat ad me. Clamat ergo cor non
sono corporis sed cogitationum sublimita-
te contentioneque virtutum. Grandis est ille
clamor. Denique in spiritu adoptionis cla-
mamus abba pater et ipse spiritus dei clamat
in nobis. Magna vox iustitie magna
est castitas per quam et mortuus loquitur. Nec
solum loquitur sed etiam sicut abel cla-
mat ac [illegible] iusti anima [illegible]
clamat quia deo mortua est. nichil tam
sublime nichil magnificum est quale eo-
rum quorum sonus intravit [?] et in ulla [?]
in fines orbis terrarum. Grandi voce
loquebatur moyses et plus omnibus au-
diebatur et cottidie auditur in ecclesia sed
ab illis solis hoc est iudeis non auditur
qui aure audiunt sed non audiunt corde. Pro-
phete dicitur: Alti exaltavimus vocem tuam.

Vide ibidem plane quod dixi de exem-
plum | qui non clamabat in corde suo. Stet

Anima moyses sed loquebatur fortasse
quia filios postulabat quia adhuc postu-
labat quia deum cum siquidem suscipiet
offerebat deo loquebatur. Clamabat ad
moyses quia non prece sed pondus [?] populo
premebatur unde dictum est ei adhuc Quid
clamas. Clamabat affectu pio et sensu
profundo et personabat in celo miraculis
petens digna celestibus ut miracula cla-
mitaret. Denique ut ipsius loci seriem
recenseamus instabat pharao cum innu-
mero exercitu stipatus curribus urgebat
hebreos hic contrusi hostes inde circumfu-
sum mare plebem dei clauserat nulla
maris fiducia spes nulla munimenti

strepebat. Immo querela inhabilis quod eo
modius sibi foret dura in egipto servi-
tutis onera subire quam acerba in deserto
morte consumi. Querela nichil prodest offensus
plurima offense affectus. Stabat ergo mo-
yses mestus sollicitatus amplius populi et pe-
riculis et querelis expectans fidem celestium
promissorum et tractatus secum ipse volve-
bat qua tandem dominus ope munire in-
memores et memor gratie subveniret.
Dicit ad eum deus. Quid clamas ad
me. Sonum eius non audio vocem eius
agnosco silentium eius lego Clamorem
eius in operibus deprehendo. Clamabat
populus et non audiebatur tacebat moyses
et audiebatur. Non enim populo dictum est
Quid clamas adhuc non enim ad eum
clamabat populus qui invicta [?] turbis
indigna clamabat. sed moysi dictum est
Quid clamas ad me. hoc est tu solus ad
me clamas qui de me speras. tu solus ad
me clamas qui promissam terram aute [?]
tam meum nomen expectas. Clama-
bat ergo moyses in corde suo et omnis
sapiens in corde suo clamat. Denique sa-
pientia cum altissima predicatione convo-
cat ad crateram dicens Relinquite in-
sipientiam et querite sapientiam. Magne subli-
mitatis magne vocis hec predicatio est
que stultis sapientiam pollicetur. Et ihesus
dominus clamabat. Siquis sitit veniat ad
me et bibat. Et vere magna clamabat
qui vocabat homines ad regnum celorum
ad illum venerabilem potius quo vite
eterne fluctus infunditur | x ora que
Et concludit ibidem | na ora | eterna sunt
Et tu cum oras magis | non que caduca
ora que divina sunt atque celestia ut sis
sicut angeli in celo. Noli orare pro pecu-
nia quia erugo est. noli pro auro quia
metallum est noli possessione quia
terra est. Oratio ista ad deum non perve-
nit. Non enim audit deus quod dig-
nus dicat et verba sed audit precum
vocem plenam devotionis et gracie
Non solum ergo clamando in corde
sed nobis magna deferre et a domino
que postulamus impetrare. Hanc dominus
vocem exigebat a populo quam populus
nesciebat. Denique dicit dominus populus
hic labiis me honorat cor autem
eorum longe est a me. Qui ergo ap-

pinguauit corde ipe auditur a domino
Cor autem pius clamet ut sermo possit
audiri s; non satis est clamare ad dnm
s; etiam iusticiam eius g coquirere
Clamat etiam petim. li° j. de abraham
capitulo xxij || ut uideam. hic e etiam
Descendam igit || tu descende ne dogmis
studio ne quid sit quod fallat aut lateat
absentem ut oculis faciamus deprehendas
omnia ponti multa nescire possint Que
clamorem autem ait Nisi forte quia ei
quem nichil latet clamant omnia Clare
uidentur singulorum omnia Denique ad
chaym dicitur Sanguis fratris tui ad
me clamat. hoc e non latet s; clamat
peccatum tuum Itaque uelut excitatur deus
flagiciorum incitorum clamoribus ut ali
quando uindicet qui libenter ignoscit

Clarificatio Clarificare xpm idem
est quod notum facere eum ee deum
li° iij de fide scte trinitatis ca° xvij
Etiam dixit pr clarifica filium tuum non
dixit ut eet differencia ptatis quia sic ita
est ex pre omnia et p filium omnia non solum
cum p prem et a pre filius clarificatur quia
sic pcum est clarifica me pr Et alibi inuict cla
rificatus est in eo et deus clarificauit eum
s; etiam p filium et a filio clarificatur pr quia
ut ipse dixit Ego te clarificaui sup terram
Vnde quidam opionem magis putauerunt
ee qd gliam et ideo sic interpretata sunt Ego
te clarificaui super terram opus consumaui
quod dedisti michi et nunc clarifica me pr
ut sit hic sensus Ego opionem dete hoibus
huius mundi in feci ut cognoscant te deum
verum et tu hanc de me confirma illius
opinionem ut credant me tuum filium et deum
Idem est qd glorificatio. vn in com / uero
to sup eplam ad hebreos ca° v° Exponens
illud Sic et xpistus non semetipm clarifica
uit et c. || e qd glorificare et honorare et clari
Nondum || ficare tria qd uba sunt s; vna res
est qd grece dicitur dopaxin s; interpretum ua
rietate aliter atq; aliter positum est i lati
no quod enim in ewangelio dcm est glorifica
re hic aplus clarificationem uocat nominat Cl
arificatus est ego filius a patre qui super
baptizatum uox patris audita est de celis
Hic est filius meus dilectus in quo bn con
placui Que clarificatio multo ante p pphas
spiritu sancto inspirante predicta est Dns
dixit ad me filius meus es tu ego hodie ge
nui te Dum sicut prem attendamus aut
quod posuit | dominus dixit ad me filius me
us es tu quod etiam ei dictum erat p9
baptismum hic est filius meus dilectus in
quo michi bene conplacui hoc itaq;
ut xpm vnam psonam sentires et vni
genitum dei filium adiecit ego genui
te. hic iam nichil s; quie cu ceteris qui
filij dni qui sacerdotes appellantur de
quibus dcm est Ego dixi dij estis et fi
lij excelsi omnes s; totum e vnigeni
ti filij pprium

Claudere Cui ul quibus anima
se claudere dz li° de ysaac et ania
ca° xvij Quod requie sup in ca° sperei
re Claudere moraliter se debz que vir
go est li° iij de sca virginitate circa me
Virgo ungere et noli contristari sicut
iudas quia hoc vngentum effundi sed
consepeli in te xpm Claude sane uas
tuum ne vngentum effluat Claude in
tegritatis claue Verecundia loquendi ab
stinencia colloquendi. hic que s; vngte
tum xpm recipit et eo que habebat aut
api inquit fratri meo. frater meus
effusum est vnguentum et mentis tua
penetrauit

Clauis Claues ligandi atq; sol
uendi pbat etiam hre atq; eis
uti li° j de pnia ca° ij ubi contra no
uacianos sic dicebat || reuerenciam
s; aiunt se dno deferre || cui soli remit
tendorum criminum potestatem reseruent s;
nos nulli maiorem iniuriam faciunt
qm qui eius nolunt mandata rescinde
commissum munus rescindere Nam cum
ipse in ewangelio suo dixit dns ihesus
Accipite spm sanctum et cui remiseritis
peccata remittentur et cui detinueritis de
tenta erunt quis est qui magis hono
rat utrum qui mandatis obtemperat
aut qui resistitur Ecclesia in utroq; ser
uat obedientiam ut peccatum et alliget et relax
at heresis in altero inmitis in altero inobe
diens uult ligare qd non resoluant
non uult soluere qd ligauit in quo se
suamq; dampnat sniam Dns enim par
ius et soluendi esse uoluit et ligandi qui
vtrumq; pari condicione pmisit ergo
qui soluendi ius non hz nec ligandi
hz Ita istorum assercio se ipsam strangu
lat ut quia soluendi sibi ius negant
negare debeant et ligandi quod eis pot
alium licere non licere alium quibus utrumq;

donatum est aut utrumq3 licere man
festum e aut utrumq3 non licere certum
est Certe aut utrumq3 licet hesi utrum
q3 no lic3 ius eni hic solis pmissum est
sacerdotibus Recte qr etia uendicat q
ueros sacerdotes hē hēsis uendicare
no pt que sacerdotes dei no hē no re
dicando aut ipa dese puiciat qr cū
sacerdotes non heāt ius sibi uendicare
n o debeat sacerdotale Ita inpudencia co
tuacia pudentem chrisma confessionem
Expectu etiam illud qm qui spm sanctu
accepit soluendi ptatem z ligandi acce
pit Sicut eni scriptum est Accipite spm
sanctum Et quorum remiseritis pcta re
mittentur eis z quorū detinueritis deten
ta erunt Ergo qui soluere no pt pcta
non hē spm sanctum Munus eni spus
sancti est officiū sacerdotis Ius autem
sancti spus in absoluendis ligandisq3
criminibus est Quo igitur modo eius ue
dicat decusq3 diffidunt iure z ptate Qd
quod insolucores sunt Nam cū ad
iniam pinpacor qm adsecuritatem sic
spus dei q aut se uelle ad uoluit q uol
le hoc agunt cū uindicare iudiāt pt
remittere misericordis Tolleabilius
qr nouacione remittes qm ligares
Aliud quod delinquenti pcen sunt pares
Aliud quod crimine compassi subitu pos
teres Sz aut se exceptis grauioribus
criminibus relaxare ueniam leuioribus
Non hic quidem auctor in erroris no
uacianus qui nemi pnam dandam pu
tauit Sca sz ctemplacone Ut quod ipe
non posset soluere non ligaret ne ligan
do sepan ase faceret solucionem Ideo ig
preum nrm pia clampnas siua qi distinc
nom peccorū facitis que soluenda uo
bis putetis z que sine remedio ee arbi
tremi Sz deus distinctionem no facit
qui iniam suam pmisit omnibus Et re
laxandi licenciam sacerdotibus suis
sine ulla excepcione concessit | debeat intelligi
Claues date sunt petro z quo
ponit in smone beda ad plebem in die
palmarum qui incipit pcia diuitate
ecce iam pene transeunt z c̄
Quadmodum clausi celi apiendi sunt
inquirere nos op3 Scio autem aliter
eos aperire non posse nisi claues petri
apli suscipimus quas dns largitate suscepit
pit Sicut ipse dicit tibi dabo claues regni
celorum ymmo rogemus petrum ut
ipe nobis tanq bonus ianitor regne
celestis apiat Que aut ista clauis sit di
ligencius requiramus Clauem pet fide
ee dixim petri pquam celos apuit pene
trauit inferna securus marina calcauit
intrepidus tanta eni aplice fidei vius
est ut cuncta illi pateant clausa hic e non
illi euangeliste claudantur ianue non
porte preualeant tartari non aquarum
flucnta subsidant Ista autem xpi clauis
quam fidem dicimus uideamus quadm
gstat quadmodum pelliata sit Arbitror illa
xij artificum opacone gflatam xij eni ap
ostolorū symbolo fides sancta concepta
est qui uelut pti artifices in unum coue
nientes clauem suo consilio conflauerunt
Clauem eni quādam ipm symbolum dix
erim p quod reseratur dyaboli tenebre ut lux
xpi adueniant apiuntur consce clausa
pcta ut iusticie fulgeant opa manifes
ta qr hec clauis oīda est fidibus inis ut
z ipi tanq discipuli petri in fiacē reseru
re celos apeire consueuerant | paulum
Clauem etiam dicit habuisse | licet sūe
vni deutraq3 claue loquitur in smone
de aplis petri z pauli qui incipit ut sequitur
Enim omes bti apli parem apud dnm
dignitatis optineant nescio tamen quo pac
to petrus z paulus uidentur pcellis pe
culiari quadam in saluatore uirtute
fidei pcellere quod quidem ex ipius domini
iudicio possumus approbare Nam petro
sicut bono dispensatori clauem regni
celestis dedit paulo tanq ydoneo doc
tori magisterium ecclesiastice institucionis i
iunxit z ut quos iste erudiret ad salutem
ille suscipiat ad quietem z ut quorum
cordibus paulus patefaceret doctrinam
uerborum eorum animabus petrus api
at regna celorum Clauem eni ēdam
a xpo sūe z paulus accepit Clauis eī
scīencia e qua ad fidem peccatorum cor
da reserantur mencium secreta panduntur
z quicquid intus eius clausum tenetur
in palam noticie manifestacone pducatur
Clauis inquā ē qr z gsciam ad confessi
onem pcti apit z gciam ad eternitatem
misterii salutaris includit ambo igitur
claues adomino pcepiunt sūe iste ille
potenciae diuitias immortalitatis ille
dispensat sūe thezauros iste largitur
sunt eni thezauri sūe sicut scriptum est

in quo sunt omnes thezauri sapientie et scientie ab
sconditi | Etiam claue dicitur in pasto
Pecuniaque | rali de suis principium ex quod re
quire supra in titulo Ambrosius | habebat
De clauo uero sancte qua inuali | lio sup
ter maculata eius uiri uisu com- Quod
require supra in titulo Agnus

Clauus de clauis christi crucifixi
quos helena inuenit quid de
eis factum sit et quo in honorem christi
cultus in corona imperatoris fuerint lo
quitur in tractatu de obitu theodosii
imperatoris xx | Uos quibus crucifixus
Crucefuit cla | est dominus inuenit et vno
clauo frenum fieri precepit de alio dyadema
intexuit. Unum ad decorem alium ad deu
tionem uertit. Visitata est maria ut libe
raret euam. Visitata est helena ut redimeret
imperatores. Misit itaque filio suo Consta
tino dyadema gemmis insignitum quas
preciosior ferro innexa crucis redemp
tionis diuine gemma conecteret. Misit
et frenum utroque usus est constantinus
et fidem transmisit ad posteros reges
principium itaque credentium imperatorum
sanctum est quod super frenum. Ex illo ex illo
fides ut persecucio cessaret deuocio succe
deret. Sapiens helena que crucem in ca
pite regum locauit ut christi crux in regi
bus adoretur. Non insolentia ista
sed pietas est cum defertur sancte redemp
tioni. Bonus itaque romani clauus imperii
qui totum regit orbem ac uestit prin
cipium frontem ut sint predicatores
qui persecutores esse consueuerunt. Recte
in capite clauus ut ubi sensus ibi pre
sidium. Ultrice corona in manibus habe
na. Corona de cruce ut fides luceat. ha
bena quoque de cruce ut potestas regat
sitque iusta moderacio non iniusta pre
ceptio habeant. hic etiam principes christi
sibi libertate concessam. Ut admiracione
dicitur dicatur de imperatore Romano
Posuisti in capite eius coronam de la
pide precioso. Ex illo gratulatur ecclesia
erubescit iudeus. Nec solum erubescit
sed etiam torquetur. Est ipse sibi auctor
confusionis est dominum insultauit christo con
fessus est enim regem. dominum regem
iudeorum appellat sacrilegium suum
qui non credidit confitetur. Ecce in
quiunt et crucifiximus ihesum ut christum

mortem resurgant et mortui reuiuiscunt
Nos crucifiximus quem reges adorent
quem non adoramus ipsi adorant Et
ter et clauus in honore est et quem ad mor
tem impressimus remedium salutis est at
que inuisibili quadam potestate demones
torquet. Putabamus nos uicisse sed
uictos fatemur. Iterum christus resurrexit
et resurrexisse eum principes agnouerunt
Iterum uiuit qui non uiuit. Nunc maior no
bis contencio nunc pugna uehementior
aduersus eum cui regna famulantur
cui sunt potestates. Illum contempsimus cum
regibus resistemus. ferro pedum eius
reges inclinantur. reges adorant et
fomenta diuinitatem eius negauit Cla
uum crucis eius dyademate suo pretendunt
et carnem eius potentem inuiniunt Sed
quo quere scitum super frenum. nisi ut imperator
insolenciam refrenaret conprimeret
licenciam tyrannorum. qui quasi equi in
libidinem adhinnirent quod liceret illis
adulteria inpune committere. Quos neronum
inuenimus que caligularum ceterorumque probra cognouimus
quibus non fuit sanctum super frenum. Quid
ergo aliud egit helene operacio ut frena
dirigeret nisi ut omnibus imperatoribus sancto
dicere spiritu uideretur. Nolite fieri sicut
equus et mulus et in freno et chamo ma
xillas eorum constringet qui se non agnoscunt
reges ut regerent sibi subditos. prona enim
potestas in uicium ferebatur et more pecudum
uaga sese libidine polluebat. Ignora
bant deum. Restrinxit eos crux domini
et reuocauit a lapsu impietatis. leuauit
oculos eorum ut christum in celo quererent
Exuerunt se chamo perfidie susceperunt
frena deuocionis et fidei sancti dicen
tem. Tollite iugum meum super uos. Iugum
enim meum suaue est et onus meum leue est.
Inde reliqui principes christiani preter unum
iulianum qui salutis sue reliquit auc
torem dum philosophie se dedit errori inde
gracianus et theodosius non ergo inuen
ta est prophetia dicens. Ambulabant re
ges in lumine tuo | similitudine firmi
Clauorum christi | esse debemus in fide
in sermone ii de sanctis ex quo require
supra in titulo Baptismus et Victorie
passionis dicitur esse claui libro de bono
mortis titulo vii | clauus tristicia cla
Clauus est libido | uus iracundia cla

uine sit omnes passiones que velut u
mes quidem animam meam penetrant
et infigunt corpori visceribus que eius
enecant. Fugiamus ergo mala hec et
exaltemus animam meam ad illam ym
aginem dei et similitudinem | quibus
Sunt etiam clavi timoris | expugnentur
ita sunt clavi timoris quibus configa
mur. Caro expugnitur et cruciatur qui con
figitur mortificatur ut peccato deficiat
deo vivat. Ut sciamus autem quod cla
vos esse spirituales etiam stimuli spirituales
sunt de quibus scriptum est Datus est mihi
adversus stimulus carnis mee. Hoc stimulo
paulus stimulatus surrexit et terra. Et
se levavit ut conversaretur in celo. Con
fixus est clavus apostolus thomas ut di
ceret nisi videro in manibus eius fix
uras clavorum. Clavi erant bone cu
piditatis clavi erant et si non perfecte fidei
tamen fidei merentia que virtutes. Hiis confi
gitur clavus qui per Christo commoritur ut
cum Christo resurgat. Hiis configitur clavus
qui mortificacionem domini Ihesu in corpore
suo portat. Hiis clavis configitur qui
videtur audire dicentem Ihesum pone
me ut signaculum in corde tuo et ut signacu
lum in brachium tuum quia valida
est ut mors caritas durus est sicut in
fernus zelus. Infige quoque pectori tuo
et cordi tuo signaculum crucis fixi in
fige et brachio tuo ut opera peccato mor
tua sint nichil in hiis carnibus reuiuis
tat nichil resurgat erroris | non solum
Et addit de clavo amoris | timoris
forte affectione ymaginem cla | sed etiam
ritatis affigimur quia valida est ut
mors caritas durus sicut inferi zelus
non te ergo offendit duricia clavorum
quia est dulcia caritatis nec invalidus
clavorum rigor quia valida etiam
caritas sicut mors. Caritas enim culpam
et omnia peccata mortificat. Caritas sicut
mortis ictus interimit. Denique mori
mur peccatis peccato atque flagiciis. Dum
domini mandata diligimus. Caritas deus
est. Caritas dei verbum est quod est vali
dum et acutius omni gladio acutissimo
usque ad divisionem inquit anime et spiritus
artuum et intima penetrans medul
larum. Est durus ergo zelus caritatis
qui non cedat inferi nec proprio zelo vivus

quisque nec finis peccat. Hic clavus caritatis
configitur anima mea et caro mea ut et
ipsa dicat quia vulnerata caritate ego
sum. Habet ergo clavum suum caritas habet gla
dium suum quo anima vulneratur. Felix qui
gladio hoc meruit vulnerari. Hic sunt vul
nera que osculis proferuntur. Talia vul
nera anima que volunt talia oscula in ima
hiis nos vulneribus offeramus quibus
quicumque mortuus fuerit mortem gustare
non poterit. Talis eorum mors qui
deum sequebantur de quibus dictum est
Sunt aliqui de istis stantibus qui non
gustabunt mortem donec videant fi
lium hominis venientem in regno suo. Cer
te petrus non timebat hanc mortem
Non timebat hanc mortem. Non time
bat enim qui dicebat quia et si oportuerit
eum pro te mori non eum relinquebat aut
negaret. Tollamus ergo crucem domini
que configat carnes meas peccatum. Dest[illegible]
at. Est timor qui configit carnes nisi
quis tulerit crucem suam et secutus me
fuerit non est me dignus. Ille enim dignus
qui secundum Christi timorem ut crucifigat car
nale peccatum. Hunc timorem sequitur cari
tas que consepulta cum Christo non divel
latur a Christo moritur in Christo [illegible]
Christo resurgat cum Christo. De clavo timo
ris et mortificacionis require supra
in capitulo caro

Clemencia ipsa est virtutum parens
atque semen li° de [illegible] que
rimonia et ca° ix | dia reliquorum
Si libido atque iracundia | viciorum educa
trices sunt ita castitatem atque cle
menciam duxerim quasdam virtutum
parentes. Quemadmodum pietas ut omnium principatum
bonorum ita etiam seminarium est
virtutum ceterarum | commendat et describit
Primum clemencie | sub moderacionibus no
libro i de prima in principio | minus qui
Si natura finibus ille est maior | plurimorum
spectat perfectum medico prece omnium pul
cherrima est que nec ipsos quidem quos
dampnat offendit et quos dampna
vit dignos solet facere absolucione.
Denique sola est que donum quesitum
sanguine etiam propagavit imita
trix huius celestis et redempcionis
mundi absorum salubri fine sed temperans
quem ferre possint aures hominum

habere debeant secundum naturam scriptura et
iustitiam libro primo de officiis capitulo xxxiiii

Formam iustitie philosophi putaverunt ut quisque
communibus pro communibus utatur privatis
ut suis. Nec hoc quidem secundum naturam. Natura enim
omnibus in commune prodidit. Sic enim deus
generari iussit omnia ut pastus omnibus communis
esset et terra foret omnium quedam communis possessio.
Natura igitur ius commune genuit, usurpatio
ius fecit privatum. Quo in loco aiunt placuisse
stoycis que in terris gignuntur omnia
ad usus hominum creari. Homines autem hominum
esse generatos ut ipsi inter se aliis alii prodesse
possint. Unde hoc non de scripturis nostris dicendum
assumpserunt. Moyses enim scripsit quia
dixit deus: Faciamus hominem ad ymaginem
et similitudinem nostram secundum similitudinem et habeat potestatem
piscium maris et volatilium celi et
pecorum et omnium reptilium super terram. Et
David ait: Omnia subiecisti sub pedibus
eius oves et boves universas insuper et pecora
campi, volucres celi et pisces maris
qui perambulant semitas maris. Ergo cuncta
subiecta esse homini de nostris didicerunt. Et
cesserunt propter hominem esse generata, hominem
quoque hominis causa generatum esse in libris Moysi
reperimus dicente domino: Non est bonum hominem
esse solum; faciamus ei adiutorium sibi
simile. Ad adiumentum ergo mulier data est
viro que generaret, ut homo homini adiumento
foret. Denique antequam mulier
formaretur, dictum est de Adam: Non enim
inventus adiutor similis sibi. Adiumentum enim
homo nisi de homine habere non poterat. Ex omnibus
ergo animantibus nullum animal
simile est, et ut absolute dicamus nullus
adiutor hominis similis inventus est.
Mulieribus tamen sexus adiutor expectabatur.
Ergo secundum dei voluntatem vel nature
copulam invicem nobis auxilio esse
debemus certare officiis velut in medio
omnes utilitates ponere et ut verbo scripture
utar adiumentum ferre alter alteri vel studio
vel officio vel pecunia vel opibus vel quolibet
modo ut inter nos societatis augeatur
gratia; nec quisquam ab officio vel periculi terrore
revocetur, sed omnia sua ducat vel adversa
vel prospera. Denique sanctus Moyses pro populo patrie
bella suscipere gravia non reformidavit
nec regis potentissimi trepidavit arma
nec barbarice immanitatis expavit
ferocitatem sed obiecit salutem suam ut plebi libertatem redderet.

Non declarat hoc libro in eius capitulo vii — dum omnibus
Sic igitur hijs spectandum et tenendum quod eadem
singulorum sit utilitas que sit universorum.
Videmus nichil esse iudicandum utile nisi quod in
commune prosit. Quomodo enim potest unum prodesse quod
omnibus noceat? Michi certe non videtur qui
inutilis est omnibus sibi utilis esse posse.
Et enim si una lex nature omnibus una utique
est utilitas universorum ad consulendum
utique omnibus nature lege constringimur.
Non est ergo eius qui consultum velit alteri
secundum naturam nocere ei adversus legem nature.
Et enim si hij qui stadium currunt ita feruntur
preceptis informari atque instrui ut unusquisque
celeritate non fraude contendat
cursuque quantum potest ad victoriam properet,
supplantare autem alterum aut manu deicere
non ausus sit, quanto magis in cursu huius
vite sine fraude alterius et circumscriptione
querenda nobis victoria est.

Propterea monet ad hospitalitatem et in eodem
libro primo de viduis parte i — libus dixit communia
Nam si quis de terrena — omnia arbitratur
esse debere, quanto magis debent esse communia
cognatorum. Cognati enim sumus qui in unius
seriem corporis copulamur, sed etiam non proprio
quodam hospitalitatis concludimus.
Unicuique enim proprium id quod in seculo est putes tu
quid tibi sit solum aut cur privatos terre deputes
fructus cum terra communis sit. Respice igitur
volatilia celi que non serunt neque metunt.
Et enim quibus nichil est proprium nichil deest.
Et sine sue dotis arbitrio victum servando promissum.
Denique aves non congregant et edunt
quia pater celestis pascit eas. Nos autem
generalis nomina sine adiutus propos durantes.
Omne nequit licitum quod licet in se sicut
semus satum erit nobis in certam et cibis
bestiis et omnibus avibus et omnibus serpentibus
super terram congregantes esse emus
et congregantes vacuam non possumus
enim se separare promissum qui non fuamus
omnium. Salubre ergo preceptum est prope
tu quoque hospitalitatis adiutere ut hospitibus
deferamus quia nos quoque
sumus hospites mundi — qui omnia supe
Et lo iniecht in divites — parant contra
pauperes in tractatu de nabuth paupere
capitulo i° — extenditis divites insanas
Quousque — cupiditates. Numquid soli habitabis
super terram. Cur eicitis consortem

nature et vendicatis vobis possessionem
nature. In hoc omnibus divitibus atque
pauperibus terra fundata. Cur vobis ius
proprium soli divites arrogatis. Nescit natura
divites que omnes pauperes generat. Ne
que enim cum vestimentis nascimur cum auro ar
gento que gignimur. Nudos fundit in lucem
egentes cibo amictu poculo. Nudos re
cipit terra quos edidit. Nescit fines possessionum
sepulcro includere. Cespes angustus
equus pauperi sufficiat et diviti. Et terra que
viventis non cepit affectum totidem divi
tem capit. Nescit ergo natura distinguere
cum nascimur nescit cum deficimus omnes
similes creat omnes similes gremio clau
dit sepulcri. Quis discernat species mortuo
rum. Redoperi terram et si potes divitem
deprehendere. Excaverato paulo post tumulum
et si cognoscis egentem argue. Nisi
forte hoc solo quod plura cum divite serice ve
stes et auro intexta velamina quibus
divitis corpus ambitur. Dampna vi
ventium sunt subsidia defunctorum. Sunt un
guenta accipis dives et fetidus es perdis
alienam graciam nec acquiris tuam. | Item
Et ibi subdit capitulo iiii | mortuum olet | hec erit
Et erit michi inquit | igitur omnis in sola
hic omnis furor ut spacium vilibus oleribus
queratur. Non tamen ergo ipsi cupitis qui
uale possidere sed alios velatis excludere.
Maior vobis cura de pauperum spoliis quam
de vestris emolumentis est. Iniuriam vestram
putatis si quid pauper quod habeat quod dignum
possessione divitis estimetur. Nolite
hec facere quia deus pauperem non spiritu
dampnum vestrum creditis quicquid alienum
est. Quid vos delectant nature. Immensi
tatis est mundus quem pauci divites occupa
tis non enim terrena tamen possessio sed celum
ipsum aer mare in usum paucorum divi
tum vendicatur. Hic aer quem tu diffu
sis includis possessionibus quantos alere
potest populos. Numquid angeli divisa celi spa
cia habent ut terram possitis distinguatis om
nis. Clamat propheta Ve hiis qui domum
ad domum iungunt villam ad villam
et arguit eos inefficacis avaricie. Fugi
unt cohabitare hominibus et ideo excludunt
vicinos sed fugere non possunt quia cum
hos excluserint alios rursus inveniunt
Et cum illos expulserint ad aliorum
necesse est viciniam pervenire. Soli enim fi

terram habitare non possunt aves se avi
bus associant. Denique ingentes plerumque
agminis volatu celum obtexitur. Pe
cus pecori adiungitur piscis piscibus.
Nec dampnum ducunt sed commeatum vive
di cum pluri comitatu capessunt et quos
minimo solacium frequentis societatis
affectat. Solus tu homo consortem ex
cludis. Includis feras instruis habitacu
la bestiarum destruis hominum. Inducis
mare intra pendia tua ne desint belu
e producis fines terre ne possis habere finitimum
Et ibi capitulo xiiii | te ornamenta preciosa cum
Sed delectant | alii frumenta non habeant
Gemitum o dives iudicium tibi sumis. Po
pulus esurit et tu horrea tua claudis
populus deplorat et tu gemmam tuam
versas. Infelix cuius in potestate est tantorum
rum animas a morte defendere et non est
voluntas. Totius vitam populi poterat an
nuli gemma servare | Adiungit hic Ex
Conclusio est in epistola | conclusione equa
litas pauperum et quid contrarium viris accessit

Communicare Sanctis gratia
re est ipsos imitari. In commento
super epistolam ad Romanos capitulo xii
Memores namque apostolus sanctorum civitates
manifestum est quia qui preces suas ex
audiri volunt cunctis hec esse vite sanctorum
cum imitatur enim rogat ut hic sit me
more esse et rogitare imitare actibus illo
rum et si sum pauperibus indigent communicandum
est eis sicut dicit alio loco de collectis que
fuit in iustis. Et ad Galathas ut pauperum me
mores essemus | Exortacio in epistola
In nullo communicat | ii ad Theodosium impera
torem dicens de maximo iure imperatore
Nomine precia usurpans destitutus est qui
a cunctis ipsos expedicionis amisit cum audis
set Rome synagogam incensam edic
tum Romam misisse quod iudex discipline
publice. Un plus Zanus ait. Nil boni
hunc immineret rex iste iudeus factus est
Et de sermone hic dictum est quia a francos
a saxonum gente in sicilia sicut pictavice
ubique denique terrarum victus est. Et nunc pro
hoc cum psido abolenda cum impio fuit et
impietatis exempla. Et ille nocuit
et quod victus offendit. Hic sequi non debet
dampnare qui vicit | mento super epistolam
Pium ut dicit in co | ad Ephesios capitulo x
Nolite miseri apostolus communicare operibus

603

generis humani considerat· quia ubi pau-
ce virgines ibi etiam homines pauci-
ores· Ubi virginitatis studia crebrio-
ra ibi numerum quoque hominum esse ma-

Coniugium inter pares debet co- | iorem
pulari in epistola ad priuum | mos esse pone
Coniugium ubi inter filios | Ceterum utrum
pares copulandi an impares sint· Sed
nisi fallor compares appellari solent· No-
ues qui iungit ad aratrum equos ad
currum pares eligit ut et etas con-
ueniat et forma nec natura discrepet nec
coloret diuersitas | spernere nec

Item libro 1° de Abraham capitulo xii | sibi socia ac
Distant homines quicumque non | impares nec
huius suscipiant labores quos heredes
habere non possint ut vel tussim de
de hereditatis contemplatione si nullo con-
tuitu pudoris mouentur dignos stu-
deant inuenire | est fides in coniugio cuius

Seruanda | custos est deus eodem libro
capitulo xxv | est ubi celebrati coniugii
Grauius crimen | iura temerantur et ux-
oris pudor soluitur· Neque enim pretendet ab-
ymalech quod sororem Saram non uxore
esse suam dixit Abraham· Audit ei deus
Et ego cognoui quia puro corde fecis-
ti hoc et peperci tibi ut non peccares in me propter
hoc non passus te tangere eam· Cognosci-
mus velut presulem custodem esse con-
iugii deum cuius legem qui violat gratiam
soluit et ideo quia medicum petat facti ce-
lestis amittit consorcium

Item libro ii de apologia dauid capitulo xviii
Ubi fidem habes adulterium timere debes si fides
enim coniugii est fraus adulterii | Cauendum
Etiam coniugium cum infidelibus | dicit in epi-
stola ad uigilium in primo | tue insig-
Proposuisti a me instituendum | nia quam non
minus ascitus es ad sacerdotium et quam templum
edificasti ut oportuit qui dignus habitus
es tanto munere et nos et alias edifi-
ces significanter enim primum omnem cognoscere
etiam tibi domum commissa ideoque in tantum
diuisione quid obrepat offensionis ut
sit velut commune corpus eius generali-
um admonitione· Unde scriptura dicit
Ne capiat uxorem de filiabus chanane-
orum Sed vade in Mesopotamiam in domum
Bathuel et dominus sapiens et eius tibi acquire
copulam Mesopotamia autem regione
in partibus orientis quod duobus maximis

prea locorum Eufrate et Tygri fluminibus
circumuenitur quibus origo est in Arme-
nie locis· Influunt autem diuiso meatu
in mare rubrum et eo Mesopotamie
nomine significatur figura ecclesie que maxi-
mis fluentorum prudencie irrigatur
atque iusticie fecundat mentes fide-
lium· quibus sacri baptismatis typus
expressit in mari rubro infundit gratiam
culpamque abluit· Doce ergo plebem
ut non ex alienigenis sed ex domibus
clarius coniugii queratur copula

Et infra | grauius quam copulari alieni-
Sed propemodum | gene ubi et libidinis et
discordie incentiva et sacrilegii fla-
gicia conflantur· Nam cum ipsum coniugi-
um velamine sacerdotali et benedictione
sanctificari oporteat quo potest coniugium dici
ubi non est fidei concordia· Cum oratio com-
munis esse debeat quomodo inter dispares deuocione
potest esse coniugium quibus caritas· Sepe plerique
capti amore feminarum fidem suam
prodiderunt ut patrum populus in Belphe-
gor· Unde Finees arrepto gladio inter-
fecit hebreum et madianitem feminam et
mitigauit indignacionem diuinam ne
totus populus extingueretur· Et quid de pluri-
bus exemplis loquar· Ex multis unum
feram ut eius commemoracione liqueat
quam periculosum sit alienigene mulieris
asciuisse copulam· Quis fortior ab
incunabulis munimine dei spiritu quam
nazareus Sampson et ipse proditus est ipse
per mulierem non potuit suam tenere gratiam

Et ibidem infra | liquet alienarum
Hic ergo exemplo | consortia fugienda
ne pro caritate coniugii prodicionis insidie
succedant· Ut supra super epistolam ad
Corinthios prius supra scripta· Si quis frater
uxorem habet infidelem et hec consentit
habitare cum illo non dimittat illam· Et
si qua mulier habet virum infidelem et iste
consentit hic habitare cum ea non dimittat
virum· Hoc dixit quia ante ipsa primor-
dia ambo utique erant gentiles ut uni-
us dehinc crederet et quia horrebant perfidei
culturam dei simuliter credentes tota-
liter innovacionem proterriti erroris· Non precepit
ut contenti essent habitare cum infideli-
tis credentes esse cum illis· Sanctifica-
tus est enim vir infidelis in muliere
fideli· Infra Hic illos hortatur bone

uoluntatis ondit q horrorem nominis
xpi nō hūit r ad tuitōm hospicii p̄fecit inq̄
signum sit cautas quo morte uita ē. Basilica
cio est em. Alioqui filii uri in mundi eent
filii eorum si dimitterent uxorem suam
uolentem eam hr̄e secū r aliis se copula
rent. eent em adulti. ac ph̄e r filii eorum
spurii id immundi. Nunc autem sanctificē
ceū ia r de coniugiis licitis nati sūt ecq̄
sub creatoris uenacōne nati sunt pp̄ confessio
ne expresse. Ceū ia sicut quidā p̄ dedicatōz
ydolorum immundā fit. ē ita et quidā
sub dei creatoris p̄fessione fit sanctūd
est. Quod si infidelis discesserit disce
dat propositum religionis custodit pa
ciendo ne xanā relinquat inuita. Si
infidelis odio dei discedit fidelis nō eē
reus dissoluti m̄i. Maiorem ea dei
q̄ nū. Non est seruituti subiectus frat
uel soror in talibus h̄ est non pertinet
qui dimittitur pp̄ deum iminet si alii
se coniūxit. Contumelia em creatoris sol
uis matrimonium circa eū qui relinqui
nec accusetur aliis copulatus. Infidelis
autem discedens r in deū r in matri
monium peccasse dinoscitur. uoluit eius sb
dei deuocōne hr̄e coniugiū. Itaqz nō est
ei fides seruanda coniugii qui id recessit
ne audiret deum xanorum auctorem
esse coniugii. In pace em uocauit nos ds
Verum est. quia non oz litigari cū eo q̄
discedit quia odio discedit. ac p hoc nec
dignus h̄endus est. Quod em scis mlr
si uirum saluū facies aut quid scis uir
si mulierem saluam facies. hic dicit q̄
forte possint credere qui non nouint
credere nomen xpi. Vniusqz sicut di
uisit dūs. Diuisit dūs vniusqz quid
saluetur. hoc est sic qui pt credere r
sustinet illum sicut r hic docet expec
tandos nec scandalum debēs pati de
bere quia custodienda est spes illorum.
Si em ipsi discesserint dissimulandū est
ab his. Vniuquemqz sicut uocauit dūs
sic ambulet. h̄ est r si nūd uictus est q̄
credit non desrat uir neqz mulier h̄ se
maneat siue iudeus siue grecus. Et sī
in omnibus ecclis papio ut suadeat nō
se aliter his tradere dicat q̄m credr̄t
cū credās huius fidei hic docere audiui
principans assequitur — clinatur si indel
Fidelibus em quib in — fidelium consensisse

Item li° viii sr̄ lucam. ca° ii. coniugium
Quidam em putant omne adeo esse
quia maxime scriptum est. Quie deus q̄
iunxit homo non separet. Ergo si omne n̄
est adeo coniugiū omne cōīe coniugiū
non liq solum. Et quo aplus dixit. Quod
si infidelis discedat discedat in quo mira
biliter r uoluit apud xanos cum esse
diuorcium r ondit non adeo omne coniugi
ū. Neqz em xane gentalibus dei iudicio
copulantur cū lex phibeat. sz occurrit illud
q̄ ait Salomon. Domum r substanciam preces pount
filiis adeo aut ppabitur uiro uxor q̄ q̄
viro greco legit non putat eē q̄ iud
Vn em dixit grecus al armonia eō
conueniens r apta rerum om̄ dicitur
commissa conexio armonia est cū fistule
organi pordinem copulate legittime
teneant gratiam cantilene conclamacz apud
se seruat ordo concordiam. Itaqz no hūt
armoniam suam nupcie qū xano uio
gentalis mulr non legittime copulatur.
ergo ubi nupcie armonia deus iungit. Vbi
armonia non est pugna atqz dissencio
que non est adeo quia deus caritas est.
Coniuges etiam non semp uacare debēt
copule carnali li° de noe r archa ca° xxiii
Nūc querimus qua noe cū diu ingredi
ebantur martham hic ordo fuit ingre
diendi. Ut primo ipse noe ingrederetur
r filii eius inde vxor eius r uxores filior
eius q̄n aut exierunt commutatū sit. Sia
scriptum est exiuit ipse r uxor r filii r ux
ores filiorum eius. Et licet quod sicst ingress
su abstinenciam q̄nia cōnis in egressu ge
neracōnis usum. Tunc em pr cū filiis
pris introiuit r filii cū pente r pgca ux
or eius ul filiorum eius vxores. Sic de
nō commisceretur sepius in introitu con
misceretur in egressu. Apte igitur ul ut
ordine ipso ingressionis nocem quidē
iustus noe omittit tpib illud nō eē con
cubitus neqz deliciarū quo omnibus immi
nebat interitus. Vn in euangelio dominus ait
reprehendens q̄ tpibus noe manducarent
r biberent vxores ducerent r filias nuptui
traderent r id pp intemperanciam eorum sē
uenisse diluuium. Merito igitur tpib
id non lectio erat. Et inde iustus corpor
ūo non delectabatur vxoris ul filii iusti
petebant copulam coniugalem. Quam ei
indecorum ut quo tpe iniustus morerētur

tur pituri gnarentur. Postea aut recte adsemnan[da] cetorum successit usus zara coniugii cum diluuium recessit. Itaque non uni cum uiris sed femine cum uiris exierunt uiribus in se indicta permixtio permissa autem uirilis et feminee legitima sorte coniugii copula inderetur | filii cum bucina

De coniugio sacramento dei | carne dicat li° ii. de apologia dauid ca° xxii est de

Non omne adultium dampnandum nisi adpropham dictum est vade accipe uxorem fornicariam. Dominus hic iubet cum ea que fornicaria fuit esse coniugium. Cuius coniugii partus est enixus. Namque filio qui ex fornicatione natus est a domino nomen impositum est iezrahel quod est diuina generatio. Si ergo pia illa copula fornicaria est pia societas adultere copulata est et illa de uiduis. De diuinis autem non audeo licet piam adulterium nominare neque uel sonus sermonis offendat licet sonus impropriu sit. Sed potest tamen cautius dici. Et si non expressius ex tribus spiribus copulis generatum piam factum est uerbum caro factum est.

Non sunt enim legitima consortia diuinitatis et carnis. uel ut quodam federe conueniunt nature caro animae et anima carni ita eciam diuinitas et caro iusti firmant quo dammodo thori legem. Suscepit carnem deus assumpsit animam per inusitatam nec legitimam incarnationis consortium fecit esse legitimum ut sit deus omnia in omnibus.

Et addit ca° 3 exponendo figuram de dauid et bersabee | misticum in captiuae

Denique ut spiritus nocabula dauid est in typo accipe. Bersabee filia sabbati aut filia plena et puteus dicitur iura menti. Quid igitur expressius quam quod filia sabbati caro xpi est. Carnam misit deus filium sanctum factum ex muliere factum sub lege. Eadem plena quia in passione eius legis est plenitudo uel quia plena spiritus sancti. Ihesus enim plenus est spiritu sancto regressus est a iordane. Eadem eciam puteus iuramenti hic est religionis et fidei. Et bonus puteus quia flumina de uentre eius fluent aque uiue. Hanc ergo assumens sibi deus uerbum copulam fecit esse legittimam. Sed misticum ille nupcie designauit que sunt in Cantico Canticorum quibus xpo ecciam, et spiritu sancto nubet. Et eo ecclesia

bat et querebat ubique dei uerbum quia ab uenit ta quia inuida que adultera in omnibus. Et si immaculata in xpo querebat tamen in sua redemptorem. Hanc sibi xpistus iunxit ut immaculatam redderet. Hanc sociauit ut auferret adulterium. Et quia sub lege erat moriendum fuit ut liberaretur a lege ut per illam mortem uelut per quoddam legis et carnis matrimonium solueretur. Mortua est igitur in xpo caro ut nos mortificati legi per corpus xpi. Sicut Apostolus dixit. essemus alterius qui ex mortuis resurrexit et passiones et cupiditates que carnis et congregationes peccatorum que per legem erant in membris nostris in illa morte morerentur. Nos autem soluti a lege moriamur quasi noua per copula innouantes spiritus resurgens.

Et cum qui legem in xpi carne soluerunt eamque putauerunt esse uiolandam. omnes quos iussu dauid a bellatoribus in tempore sunt. Et uno ictu occiditur id quod per facere mora docuit esse significandum quod eorum qui xpm nescierunt nullus euasit. Idque euidentissime reuelatur. eos quos ante mortem assumpserat ihesus sicut uideo e proximo puluos et infirmos. Eos uero quos post mortem assumit in meliorum regno esse seruatos. Unde magis hoc misterium conuenit quod primus in uidens fuit puer infirmus et post ea in paradisi fecit fructus eternus | li° xiii super lucam

De spirituali coniugio |

Sacramentum hoc magnum est de xpo et ecclesia. Nouum igitur coniugium quod nemo dubitet adeo iunctum cum ipse dicat. Nemo uenit ad me nisi pater meus qui misit me attraxerit eum. Ille enim solus nuptias has potuit copulare et in misticis salomon dicat. A deo preparabitur uiro uxor. Vir xpistus. Uxor est ecclesia. Caritate uxor integritate uirgo. Ergo que deus iunxit adulterium non separat persecutor non auitat. Luxuria non phia dep[re]detur non manicheus contaminet non arrianus auitat non sabellianus infatuat. Deus iunxit iudeus non separet. Adulteri sunt omnes qui adulterare cupiunt fidei et sapiencie ueritatem. Et tu liber ne iniquitate iste est repudium iuris me quo dimisi eam. Audisti repudium crede coniugium audisti quidque uxorum plebi ipse dicat

AB

Ecce in iniquitatibus uris uenditi estis z
in peccatis uris dimisi matrem uram Cha
ne ergo tu in domino patris mane custo
s. Continere ut placeas uiro meus que
credidisti deo Esto fortis mulier qualis
illa ul' anima ecclesiastica ul' ecclesia de qua
dicit salomon mulierem fortem quis i
ueniat procior est aut lapidibus p
ciosis que talis est confidit in ea uir
suus videamus quid h' viro suo fa
ciat qz opus eius qz sit obsequium cur
confidit in eo xpus Bona uxor viro
suum uestit Vestiat illum fides nra cor
pore suo uestiat tamen eius sicut ple
Et statt z illa bina uestimenta facit viro
suo ut et in puti z in sutario seculo ho
norificet enim Non in mediocribus
feminam cum tale textum e qz non mol
lia lanisfia carpentes sed prociose et au
pensa tractantem uir eius inueniat
que manus extollat in noctibus et
ad libram dirigat opus mouimque
suorum pondus examinet gestorum
quoque nouit struere mensam celesti
subtegmine laboris intexens Sollicita
qn̄ uir redeat anxia atque suspirans
z iam cum viro suo esse desiderans dic
tionis faciat vir meus uenire festina
bo ipsa ad eum occurro ei faciam ad fa
ciem cum venire ceperit glā sua Veni
due ihū ne inuenias sponsam tuam
non ornatam non adulteratam q
non in olauit domum tuam non man
data neglexit Dicat tibi Inueni que
dilexit anima mea introducat te in do
tuam vini Vinum enim letificat cor ho
inebrietur spiritu assistat in stud loqua
tur oraculum | zamus cao xvi°
Item lio de spiritu | coniugiorum
Neque enim anime norunt | federa z usus
copule corporalis sed sunt sicut angeli in
Conuictio Conuicio = celo
que est per ordines z per diuisi
tate in illeni li° se Bti in maculati
lectum xvm versu vi° | in ueca appellat
Craduant silba z ut ej | conuicia sit
hec in distinctionem qua confusio di
stingitur ac separatur ut si dicat am
brosius bassium in tuum esse unius puta
sim aut asseras ambrosium z bassium
unius esse duo utique intelliguntur
Consanguinitatis Consanguineus
pauperibus subueniendum Tamen reque
quere sup in cao Affinitas
Consciencia Consciencia ipa diuiditur quibus
recta est lio 1° de apologia dauid
capitulo xxxi | spiritus qui bñ diriget q
Rectus autem | deducat in uiam rectam
h' est spus veritatis ul' cura hominis quā nō
lio inflexa peccatis ul' spiritus qui in hoie
est In deo ualet apud deum intemerata
tu deprima interpellatione Iob cao° vi
Magna fides magna auctoritas consciencie dum
testem sue uite non artessere Et conditionis
est non negat qz impietatis repellit q
infirmitatis fatetur | tale lio sup Ba
Consciencia est defensio | in maculati lectum
xx versu iii | est dñs omnium presidiis
Nec dedignatus | ubicatem in interrogatione
taceabat ostendens non in clamore uocis
nec in forensi assertione patrocinium sed in
conscientie integritate esse innocentie de
fensionem Nec salutem corporis am
biendum sed animi puritatem | cauat
Solum de conscientia uir sapiens | qz pbat
ratione z exemplo lio iii de officiis cao
Nichil expetendum e nisi qd | vm
honestum nichil agit sapiens nisi qz
cum sinceritate z sine fraude e neque quic
qz facit in quo se crimine quoquomodo obliget
etiam si latere possit Sibi enim e reus
prius qz ceteris nec tam pudenda apud eum
publicatio flagitii qm conscientia est qz non
fictis fabulis ut philosophi disputant sed ueris
simis iustorum virorum exemplis
docere possimus Non ergo ego sila
bo terre hyatum que magis quibusdam
dissoluent soluta ymbribus in que
descendisse gyges atque ibi fabulariter
illum equum eneum ostendisse a platone
inducitur qui in lateribus suis fores ha
ret Cumque ibi apparuit animaduertisse
anulum aureum in digito mortui ho
minis illic examine corpus iaceret au
rique auarum sustulisse anulum Sed cum
se ad pastores recepisset regios de quo
numero ipse unus foret cum quodam qz pala
am eius anuli ad palmam conuerteret
ipse omnes uidebat atque a nullo uidebatur
Deinde cum in locum suum reuocasset anulum
videbatur ab omnibus Cumque solers fuis
miraculi panuli opportunitatem rethe
stupro potitus nocte regi intulit ce
teris qz in exemptis quos necandos pu

tauat ne sibi impedimito forent lidie
regnum adeptus est. Da inquit huic a
nulum sapienti ut beneficio eius possit
latere cum deliquerit non enim minus
fugiat peccatorum contagium qui si non pos
sit latere. Non enim latebra sapienti spes
impunitatis sed innocentie est. Denique
lex non iusto sed iniusto posita est quia ius
tus legem habet mentis sue et equitatis ac
iusticie sue normam. Neque non terrore
pene revocatur a culpa sed honestatis
regula. Ergo ut apposita recenseamus non fa
bulosa pueris sed vera pro fabulosis exem
pla feram. Quid enim opus est fingere
hyatum terre equum eneum anulumque aure
um in digito defuncti repertum cuius an
nuli tanta sit vis [illegible] ut pro arbitrio suo
qui eum sit indutus [illegible] anulum appareat
tum velit cum autem [illegible] nolit eius spectaculo
se presentem subtrahat [illegible] ut puto non possit
videri. Nempe eo tendit istud verum sapi
ens etiam si isto utatur anulo quo possit
propria flagicia celare et regnum assequi no
lit peccare et gravius ducat sceleris con
tagium penarum doloribus quam vero spe
impunitatis utatur ad perpetrandum sce
lus. Quoniam consciam laus placere debet
supra de laude virginis marie per principium
In bonis cogitacionibus atque in macu
lato castitatis affectu et sincere proposito con
sciencie summa est laus | audacia in comento
Conscientia est loquida | super epistolam ad Corin
thyos capitulo vi | ad nos o corinthii hoc libera
Deinum pz | tur capitulo apostolus loquitur et
pure consciencie. Male enim sibi conscia mens
loqui trepidat sensum perdit et errat in
verbis | est leticia in tractatu super ps
Conscientia | xlvi versu ii | universe terre. Et
dilatatus exultacione vere magnus qui
istius terre in qua ante intollerabili non
peccatorum sarcina pullulabat ubi erat me
ror tristicie et gemitus exultacionem
toto orbe diffudit. Itaque conscia hominum que
ante flagiciorum suorum conscientiis de
mersa lugebat nunc per indulgenciam
et remissionem omnium peccatorum metu abso
luta letatur | chayn et abel capitulo xiii
Ideo libro ii de | oblacionum munus ca
Denique condempnati | yn in conscia sincere
oblationis intellexit deo suum sacrificium
non probatum et tristis est factus. Quia ci
nicus sibi recti est conscia congratulatur

vel qui infusione quadam spiritualis re
pletur animus gaudio cum alacris vel stu
dia vel opera dominum in probantur. Conscia gra
cayn conscie testimonium repulse indi
tum est et quia obtulit munus tamen quia
non recte et iure divisit culpam incidit.
Unde mala conscia semper est tristis et iio
in tractatu vel epistola de lapsu virginis
consecrate parte prima | multa etiam alia
Debentur tibi in hoc seculo | ne tibi miser
ritum neque tanta bona pro pauci temporis lux
uriam perdidisti. Quia tibi spem apud deum
dimi reliquisti cuius membra tolles
fecisti membra meretricis. Quis te spiritus sanctus in
sitabat quem repudiasti qui se a cogi
tacionibus quoque sordidis longe facit.
Sed veniamus ad humana ut illa divi
na nosciantur. Aspice quibus scortorum atque
scortum te approximare non horreat aspi
ce oculos tuos si potes erige frontem si
audes aliquem scortorum fiducialiter
intuere. Nonne tuam faciem conscia confu
sa tamquam plurimum inclinat et premit. Non
ne tenebre ante oculos tuos et durata
facto visabitur. Nonne timor et tremor
animam tuam cassabit. Si ergo homines in
carne constitutos et aliquod delicti non
probos non potes intueri tam gravi con
fusione sepulta. Quid facis coram cas
tis apostolis. Quid facies coram helia da
niele et tanctorum ex actu prophetarum. Quid fa
cies coram iohanne. Quid facies coram
maria tecla et agnete et in maculato
clero puritatis. Quid denique coram
angelis sanctis. Nonne splendore et [illegible] cla
ritate inmaculatorum qui fulminibus per
cussa conburreris | latorem eiusdem
Et in Epistola ad iudeo | castitat perdiu sa
Ipsa conscia sceleris te | papitem fugit
enim impius nemine persequente. Et diver
peccati ymagines te non solum vigilantem
sed dormientem quoque perterrent
In tractatu super ps xxxvii versu primo
Quae pena maior quam timere quod vitare
non possis nec quid timeres evadere. Unde
preclare david exprimens conscienciam
gravissimam conscie peccatis ait. Quoniam ini
quitatem meam cognosco et delictum
meum contra me est semper. Effunditur
enim nobis ultro in ymago peccati nec quietem
remissum esse permittit inferens mi
seram servitutem atque insua vincula

trahit ut enodare se non queat quem
volens ipse se vendidit cum liberum erat
delictorum enim non capere libertatem inno
cencie reservare itaque dum omnis peccatum
recurrit Semper nobis exactor ut tamquam
inglius exactor occurrit vel tamquam i
pbus fenator torquens debitorem
Non dubium est cum faciat peccatum servus e
Et qui aliud ledit plus ipse in eo peccato
sua leditur li° iij de officiis ca° vj
Neque homo nocens alteri tamen esse commodi
quod adipisci sese putet quam incommodi
quod ex eo sibi accidit Est enim pena gra
vior quam incionis vulnus quam se leviens
urcatum quam domesticam quo unusquisque
sibi reus est sequitur ipse arguit quod in inni
cum fratri indigne fecit quod non mediocre
spiritualis commercium dicens ex ore stul
torum baculus contumelie Stulticie est
contemplatur qui contumeliam facit
Nonne hic magis fugiendum quam mortis
quam dispendium quam inopia exilium debili
tas dolor Crimis enim macula corporis aut
patrimonii dampnum non levius du
cat inter cum existimacionis dispendio
Prima ut dicit in tractatu de naboth
paupere ca° xiij | qui consideratus co
Toto mundo fugit | spiritum suam metuit
deprehendi Et io achab ad helyam ait
Invenisti me quem inimica conscia que se
peccatam doluit Et dixit helias ad eum
Inveni quoniam fecisti malum in conspectu
domini Vexille erat et rex samarie achab
Helias pauper indigens pane cui de
fuisset victus sed nisi corvi alimoniam
ministrassent adeo deiecta erat consciencia
peccatoris ut nec regalis potencie fastum
attolleretur Ita quasi vilis et degener
Invenisti me et deprehendisti in me quod
latere credebam nulla mihi mee oc
culta te fallunt | conscius ut sum
li° ij de prima ca° ultimo | dicit ipsa se puniat
Ita gravis culpa est | et enclare se capi
at et cum apud eum nuda sit Et io neo
in peccato potius arrogare sibi debet auc
toritatem aut usurpacionem facere quod
spiritum est peccasti quiesce | inventio
Depulsa consciencia loquitur i co | se prima
Epistolam ad thymotheum ca° iij super illud
Cauteriatam habentium conscienciam | sila com
Cauteriatam conscienciam dicit hic | corrupta
quia sicut et cauterium corrumpit et nota

infligit ita fallacia consciam que do
lo malivolencie aliud fatetur et aliud profitetur
devocata a professione Nam enim innata
ri hos negat ut salventur quasi sicut
cautena immutari non potest ita nec eorum
animus emendari nichil enim peius fi
las est tales enim hii sunt quales et iudei
illi qui intelligentes xpm dei virtute
operari miracula in belzebub hec abeo
fieri dicebant | consciam aggravatur
Peccatum in se | In commento super Epistolam
ad Romanos ca° xiiij | nec si aliter
Omne quod ad consciam pa | fiat quam fieri
ciatur debere est peccatum | in predicatoribus
Crux et qualis conscia | esse dicit super
secundam Epistolam ad Corinthios ca° primo
quod require . . infra in ca° predicator
Consen[illegible]tio Consenciens
et malis [illegible] eadem pena pu
nitur In commento super epistolam ad Ro
mos ca° i° super Epistolam illud non solum
qui faciunt ea etc Vbi narrat delicta sic
concludit | immunes esse a morte ista qui
Sic et hos i | cum hoc non faciunt consenciunt
facientibus Par enim non horrentibus
ne arguentibus illi imperius peccaverunt
Erit enim videt honorari se abhinc qui
non sunt accessit in malicia et gloriatur se
fore talem Ideo certo dignum est una hos
pena multandos omnis autem consciam
ponite dei iusticiam credidit mundo
qualis consentire est in malo tacere
super Epistolam ad Ephesios ca° v° Require
supra in ca° Commacal
Conservare Conservare gratiam non
minoris est virtutis quam acquirere
in Commento super Epistolam ad hebreos ca° x°
facilius integra conservantur quam a
missa recuperantur
Consideracio Consideracio est cultore
li° de fuga seculi ca° iij Require
Supra in ca° Civitas | de vendibus Require
Consideracio sui li° i° | infra i ca° super
Consilium Consilium ne [illegible] mutas
necessarium est li° i° de officiis ca° xlv
Consilio firmes animum tuum nec a ratione
discedendum putes | et iustius dare pot
Consilium vir sapiens | ac a bono peti debet
li° ij eiusdem ca° xij° | minimum quidem
Prudentissimo augetur | tum et ab eo
consilium principalis quam accetis potius
petitur fidele iusti consilium vim et

sapientissimi ingenio frequenter pro-
derat Utilia enim uolunt amici que aliorum
consula Idem quia iusti iudicium est sapie
ntis aute arcum intentio in illo censura
disceptacionis In hoc calliditas inue
nionis Verum si utriusque cognitas erit mag
na consiliorum salubritas que ab uni
uersis spectatur admiracione sapientie et
amore iusticie ut omnes querant audire
sapientiam eius viri in quo virtutis
copula sit sicut querebant reges terre omnes
videre faciem salomonis et audire sapi
enciam eius ita ut regina sabba regina ve
niret ad eum et temptaret eum in questionibus
Et uenit et omnia locuta est que habebat
in corde suo et audiuit omnem sapientiam
salomonis nec illud verbum preteriuit eam
que sit ista que nichil preterat nisi sit ali
quid quod ei non annunciauit verus salomon
Cognosce o homo ex hys que audis lo
quentem verus est inquit sermo quem
audiui in terra mea de sermonibus tuis
et de prudencia tua et non credidi hys que
dicebant michi donec ueni et uiderunt oculi
mei et inueni non esse michi dimidia quidem
pars earum ea que annunciabant michi ap
posuisti bona super omnia que audiui in
terra mea Beate mulieres tue et beati pu
eri tui qui assistunt tibi qui audiunt omnem
prudenciam tuam Intellige communem
ven salomonis et que apponuntur in co
nuiuio intellige sapienter et considera
in qua terra congregacio nacionum audi
erit famam sapiencie vere atque iusticie
et quibus eum cernit oculis totem
planabus utique ea que non uidentur
quoniam que uidentur temporalia sunt
que autem non uidentur eterna Que
sunt beate mulieres nisi ille de quibus
dicitur quia ille verbum dei audiunt
et pariunt et alibi Quicumque enim fecerit
verbum dei ipse meus frater soror
et mater est Beati pueri qui assistunt
nisi paulus qui dicebat usque in
hunc diem sto protestans minori
atque maiori Symeon qui specta
bat in templo ut uideret consolacionem
israel quo enim dimitti posset nisi qui
assistens domino dissoluendi habere facul
tatem non potuit nisi uoluntate
domini adeptus esset Exempli causa
propositus est nobis salomon a quo cita

tum ut audiretur eius sapiencia postu
labatur per alia exempla probaui id
Et addit in carcere feriatus erat
Ioseph quoque non quo minus de rebus
necessariis consuleretur cum consilio descrip
to vinum exprimit ut non senciret septem
annorum sterilitatem alios quoque populos
misere famis leuaret ieiunio Dani
el ex captiuis regalium consultorum
arbiter factus consiliis suis emendauit
presencia annunciauit futura Sepius enim
que frequenter interpretatur euidenter ue
ri se esse admiratus fides ei in omnibus
deferebatur Sed eciam tunc locus de hys
qui admiracione digni estimarentur
Ioseph et salomonis et danielis exemplo
decursus mee Nam quid de moyse
loquar cum omnes israel cottidie con
silia postolabatur quorum vita fidem
faciebat prudencie admiracionem que eius
augebat Quis se non committeret con
silio moysi cui seniores si qua super sunt
intellectum et virtutem esse ambigerent iu
dicanda seruabant Cuius daniel
consilium refugeret de quo dominus ipse
dixit Quis daniele sapiencior aut
quo homines de eorum dubitare inde
possent quibus deus tantam confe
rebat graciam Moysi consilio bella consiciebantur
moysi meritis de celo affluebat alimo
nia potus e petra Quam purus da
nielis animus ut mulceret barbaros
mores mitigaret leones quo in eo
temperancia quanta animi et corporis continen
cia Nec inmerito mirabilis factus
omnibus quod vehementer admira
tur homines regalibus fultus amici
cijs aurum non requirebat nec delatum
sibi honorem pluris faciebat quam fidem
Quin eciam periclitari malebat pro lege
domini quam pro gracia hominis inflecti Nam
de sancti Ioseph quam pene preteriam cas
timonia et iusticia quid dicam quarum
altera illecebras heriles respuit refu
tauit premia altera mortem contempsit
metum repulit carcerem poptauit
Quis hunc priuate esse ad consulendum
ydoneum non iudicaret cuius fecunditate aug
et mens feralis temporis sterilitatem quod
consiliorum et cordis ubere fecundauit
adiutum est quod in acquirendis consiliis
plurimum adiungat cuncte probitas virtutum

progatiua beniuolencie usus sociali tatis gracia | ceteris disponibus ad

Adiungit dicto | consilium largiendum

Quis enim in ceno fontem requirat quis turbidam potius petat aquam Ita quoque ubi luxuria est ubi intemperancia viciorum confusio quis inde sibi aliquid hauriendum existimet Quis non despiciat morum colluuionem Quis utilitate aliene iudicet que uidet inuale sue vite Quis iterum improbum maliuolum contumeliosum non fugiat Quis ad nocendum paratum quis non eum omni studio declinet Quis uero quamuis instructum ad consilium operam difficilem in accessu ambiet in quo sic illud tamquam si quis aque fontem precludat Quid prodest habere sapienciam si consilium neges si consulendi intercludes copiam Clausisti fontem ut nec aliis influat nec tibi prosit Populare autem de illo conuenit qui habet prudenciam quam maculat uiciorum eam sordibus eo quod aque exitum contaminet Degeneres animos uita arguit Quomodo enim potes iudicare eum consilio superiorem quem uideas inferiorem moribus Supra me debet esse cui me committere paro An uero eum ydoneum putabo qui michi debet consilium quod non dedit sibi et michi eum uacare credam qui sibi non uacat cuius animum uoluptates occupent libido deuincat auaricia subiuget cupiditas perturbet quatiat metus Quomodo hic consilii locus ubi nullus quieti admirandus michi et suspiciendus consiliarius quem prudencia dominus dedit offensus abstulit huius imitator debet esse qui potest consilium dare et aliena animis custodire prudenciam Quo non inquinatum inuenerit illam Quis igitur tamquam uultum speciem proferret pulcritudinis et beluinis posterioribus ac ferinis unguibus forme superioris dehonestet gratiam cum tam admirabilis et preclara forma uirtutis sit et specialis pulcritudo sapiencie sicut scies scripture indicat Est enim hec speciosior sole et super omnem disposicionem stellarum luci comparata inuenitur prior luce et enim hanc succedit nox sapiencia autem non uincit malicia Diximus de eius pulcritudine et sp

ture testimonio conprobauimus super est ut doceamus scripture auctoritate non ei contubernium cum uiciis esse sed indiuiduam cum ceteris uirtutibus conneccionem quoniam spiritus est disertus sine inquinamento certus sanctus amans bonum acutus qui nichil uetet benefacere benignus stabilis securus omnem habens uirtutem omnia prospiciens Et infra Sobrietatem docet et iusticiam et uirtutem omnia quoque operatur prudencia cum hominibus bonis habet consorcium Nam quomodo potest uale consilium dare non habeat iusticiam constanciam mortem non reformidet a nullo terrore nullo reuocetur metu nulla adulacione a uero deflectendum putet exilium non refugiat quod nouit sapienti patriam mundum esse egestatem non timeat qui nichil esse sapienti scit cui totus mundus diuiciarum est Quid enim precelsius eo uiro qui auro moueri nesciat contemptum habeat pecuniarum et uelut ex arce quadam despiciat hominum cupiditates Quid qui fecit hunc homines super hominem esse arbitrantur Quis est hic et laudabimus eum fecit enim mirabilia in uita sua Quomodo enim non admirandus qui diuicias spernat quas plerique saluti preposuerunt Hoc ideo quia utilius est consilium

quam pecunia ibidem .i. in capitulo xiiij | qui

Sunt enim plerique eciam uiri boni tenues censu contenti quod exiguo ad sumptum suo ydoneum ad subsidium leuande paupertatis aliene. Tamen suppetat aliud beneficencie genus quo iuuare possit inferiorem Est enim duplex liberalitas una que subsidio rei adiuuat id est usu pecunie altera que operarum collacione impenditur multo frequencius splendidior multo quam clarior Quanto illustrius Abraham captiuum armis uictricibus recepit nepotem quam si redemisset Quanto utilius regem Pharao sanctus Joseph consilio prudencie iuuit quam si contulisset pecuniam Pecunia enim unius ciuitatis non redemit ubertatem prospiciencia totius egipti per quinquennium famem repulit Facile autem pecunia consumitur consilia exhauriri nesciunt Hec usu augetur pecunia minuitur et cito deficit atque ipsam destituit benignitatem ut quo pluribus largiri uolueris eo pauciores adiuues Et sepe tibi desit quod

alijs confer'dum putauis consilij
aut opisq3 collacio quo m plebs diffun
ditur eo redundancior manet et i fōn
tem recurrit. In se enim re
fluit ubertas prudencie et quo pluri
bus refluxit eo exercitacius fit omne
quod remaneat | consiliarius ut uigeat
Et ideo bonus | condiciones hec debet
ibidem c. xxiiij | qui consilium
Talis itaque debet esse | alteri dat ut seip
sum formam alijs prebeat atque exemplum
bonorum operum in doctrina in integritate
in grauitate ut sit eius sermo salubris
atque irreprehensibilis consilium utile
uita honesta sentencia decora. Talis erat
paulus qui consilium dabat virginibus
magisterium sacerdotibus ut primum se
ipsum formam nobis preberet ad imitandum
ideo et humilari sciebat sicut sciebat et ioseph
qui summo ortus patriarcharum genere non
dedignatus degenerem seruitutem et perhi
bebat eam obsequijs illustrabatur virtu
tibus sciuit humiliari qui et non uenditorem
et emptorem passus est et dominum appella
bat eum. Audi humiliantem se. Si dominus
meus propter me nichil scit in domo sua et
omnia quecumque habet dedit in manus meas
neque subtractum est a me quicquam preter
te que uxor illius es quo faciam verbum
malum hoc et peccabo coram deo. Plena vox
humilitatis plena castimonie humilita
tis qua domino deferebat honorificencie quod
referebat graciam plenaque castimonie quod
turpi flagicio contaminari quia graue
peccatum putabat. Talis igitur debet esse con
siliarius qui nichil nebulosum habeat
nichil fallax nichil simulatum quod uitam
eius ac mores refellat. Nichil improbi
ac maliuolum quod auertat consulentes
alia sunt enim que fugiuntur alia que
contempnuntur. Fugimus ea que pos
sunt nocere que maliciose possunt in occi
am serpere ut si is qui consulitur dubie
sit fidei et pecunie auidus ut possit pre
cio mutari si iniuriosus ac fugitur ac decli
natur. Cuius uero uoluptatibus intemperans
et si alienus a fraude tamen auarus et cupi
dior lucri turpis hic contempnitur. Que
enim specimen industrie que fructum labo
ris edere potest quod ue recipere animo cura ac sol
licitudinem qui se corpori dederit atque
ignauie. Ideo bonus vir consilij dicat
ego enim didici in quibus sum sufficiens
Singulariter autem requiritur in consi- ce
liario iusticia atque prudencia. Vide
eodem libro supra c. xx.
Et quia consiliatorum usus maxime consili
at homines cum prudencia et iusticia in
uno quod desideratur et ea spectantur a
pluribus ut in quo ea sint illi deferant
fides quo possit utile consilium uel fide
le desideranti dare. Cuius enim ei com
tat quem non putet plus sapere quam
ipse sapiat qui querit consilium. Necesse est
ut prestancior sit a quo consilium petitur
quam ille est qui petit. Quid enim consulas ho
minem quem non arbitreris posse me
lius aliud reperire quam ipse intelligas. Quod
si eum inuenis quia viuacitate inge
nij mentis uigore atque auctoritate
prestet et accedat eo ut exemplo et usu pa
racior sit presencia soluat pericula prospiciat
futura denunciet et imminencia argu
mento expediat remedium ferat
in tempore paratus sit non solum ad consulendum
sed eciam ad subueniendum. Huic ita
fides habetur ut dicat qui consilium petit
et si mala michi euenerint propter illum susti
neo. Huiusmodi igitur viro salutem nostram
et existimacionem committimus qui sit ut
supra diximus iustus et prudens. Facit
enim iusticia ut nullus sit fraudis metus
facit eciam prudencia ut nulla erro
ris suspicio sit. Promptius tamen nos
iusto uiro quam prudenti committimus
ut secundum usum uulgi loquar
Concludit ideo super dictum in maculati inex
posicione huius sic | ea consilia credis
Tunc enim salubria | si propensiore medi
tacione examinata uideantur. Et ipa
deliberacionis susceptacio docta diffinicione
distinguitur ut diuersarum cogitacionum
concertacio auferat | consilium sequi de
Propterea sanctorum | bemus si saluari
uolumus ecclesiastici c. xxxvij consilium. ij | non per
Tota ergo die in lege meditare | sueto
nia tibi debet esse custodia. Si actum enim eme
uelis si uitam donum prudencia morem
adhibeas et quid iuris sit diligenter con
sideras et ne in aliquo forte fallaris ipse
non credis. Ac nunc tu ipse emendus es
tibi de eo proposito tractatur considera quod sit

G

H

I

quod nomen habeas quod acquiras tibi non
aurum non pecuniam non gemmarum
monilia sed Christum ihesum cui nulla pos
sunt precia nulla ornamenta conferri
adhibe tibi consiliarios moysen
ysayam Jeremiam petrum paulum
iohannem ipsum magnum consiliarium christum
dei filium ut accipias premium cum hiis
tractando cum hiis tota conferendo
est tibi tota meditacio die sicut me
ditabatur dauid et hoc erat illi sola
meditacio non secularibus animus custo
diebatur illecebris non pecuniam coa
ceruandi patrimonium cupiditate flagra
bat non proferendi limites excludendi
quoque finitimum anxius curabat estuque stu
dio meditacionis intentus reflectebatur
astrum Et quid potest temporis dicet habe
bit totum sola sibi in lege meditacio
vendicabat | sicut plurimum fortitudo ex
Valet consi | Judith libro 1 declarabitur
parte prima Require in materia Vidua
De dono spiritus sancti supra dona con
silii libro ii de trinitate capitulo iii | consilii
Quia verum consilium est patris | spiritus sanctus
ipse enim spiritus virtutis est quia legitur spiritus
spiritus consilii atque virtutis et sicut filius
magni consilii angelus ita etiam
spiritus consilii est ut unum sit patris
et filii et spiritus sancti consilium non de rebus
incertis aliquibus sed pro cognitis et statu
tis arbitrium aut divinum consilii spiritum
esse inde cognosce Nam cum super dominum
arbitrium baptismus esse spiritum sanctum baptismum
autem dei consilium legimus sicut habes
Pharizei autem consilium dei spreverunt
non baptizati ab eo liquido claret quod
sine spiritu baptisma esse non possit
sine spiritu quoque non esse consilium dei
Consilium dei patris et eterne nimis sequitur
est libro vi super lucam capitulo 1 | iohannis
Consilium dei est in baptismo | Quis igitur
dubitet dei esse consilium in christo lazaro hoc
est consilium quod magni consilii ange
lus reperit quod nemo cognovit Quis
enim cognovit sensum domini consili
arius nemo contempnit dei consilium quis
refutat ergo quasi filii iustificemus
matrem matrem sequamur Ecclesiam que
nunc pro filiis se offert parvulis nunc sapi
encie consilio nunc obedientibus in
prompto Item libro super beati in maculati hoc

in versu viii | doceat quod hic debeat esse
Aditus quid | consilia iusti ut medi
tetur mandata dei et exerceatur in di
laudibus et oraculis et iustificet divinum
semper enim facit que deus mandat
que deo credit placere deum iustificat
quod ex lectione evangelii possimus intelli
gere dicente evangelio quia pharisei spre
verint consilium dei non baptizati
baptismo iohannis hic in primo libro malo
autem hos non iustificaverunt deum quod
baptizari noluerunt Non dominus ad iohan
nem dicentem ego a te debeo baptizari
et tu venis ad me Sinite sic nunc sic enim
oportet implere nos omnem iusticiam Er
go qui facit mandata dei iustificat deum
qui facit eius mandatum iusticia et bonum
est ut consilium dei sequamur hominum consilia
quia dei consilium eternum semper ita aut
plerumque ita esse consilia et vera pro
bantur eventu | libro liii prima
Conclusio est eorum | versu viii
Que sunt ille iusticie utique sacramen
ta baptismi sicut legimus quia cum venien
ti ad baptismum diceret iohannes Ego a te debeo
baptizari et tu venis ad me Dixit
ihesus Sine modo sic enim decet nos imple
re omnem iusticiam Nullo ambiguo iu
stificaciones dicit consilium dei congruit
quia scriptum est Quia omnis populus
audiens et publicani iustificaverunt deum
baptizati baptismo iohannis pharisei et legis
periti consilium dei spreverunt in se non bap
tizati ab eo Ergo illi spreverunt nos ele
gimus et sequimur consilium dei quo nichil
potest esse sublimius hic enim divinum quo fit
remissio peccatorum Cum dixerit ita
que iusticias domini deum timentes non con
sideretur Denique et paulus ait In nostro
confirmabor Et quia nullus potest proficere
sine favore dei neque virtus eorum cogita
re deus ne penitus eum delinquat deus
De consiliis evangelicis libro 1 De offi
ciis capitulo xi Require in capitulo officium
Talia consilia non dantur nisi bonis
eodem libro capitulo xxxix Require
in capitulo largitatis Causa male
consiliandi dicit in Epistola ad Roma
nos patet in medium recumbatur mala
mens consiliis suis
Consolacio Consolacio duplex est
Cuncta sicut duplex est tribulacionis

ca in comento sup ii Epistolam ad corinth
capitulo 1o | aut innatz precum dixit ii
Cruciarum ut cognosceretur primam inx
sed rege uerare et reformare penitens
ut non sola sit uenia sed status pristini
restauracio et ionnatio ait per diuisa peccata
ut consolacetur contristatos ex delictorum
hoc est spe non negare confus sed Qui con
solatur nos in omni pressura hic est quod dixit
deus omnis consolacionis qui a deo non
pressura ut possimus et nos consolari eos qui
sunt in omni pressura per exhortacionem qua
exhortamur a deo Duo genera consolacionum
induxit Unum quoque consolantur qui
iniuste pressura patiuntur pro nomine christi
ut liberentur. aliud eorum qui peccatorum
causa contristati consolacionem accipiunt
dum illis permittitur spes emendationi
bus ab hiis qui consolati a deo erepti
sunt de pressura quo sicut habundant
passiones christi in nobis sic per christum habundat
et consolacio mea manifestum quia
per quo patimur ipse liberare nobis a deo
consolans nos per liberacionem cupiens nos
depressura in conspectu maiestatis sue.
Prima consolacio ponderat omnem tri
bulacionem in [illegible] de prima inter
pellacione iob in principio | In hac in
tulitas nobis perturbaciones ea esse sed
eiusdem scriptura diuina frequentibus de
...runt locis multas sibi suppetere consola
ciones quibus animus capax rigoris et
cum constitutus absorberi debeat quod prius
commoda spectare ea que habeant perpetue
iocunditatem ponderant enim consola
ciones perturbacionibus quia et precium
sedacionem afferunt et spem futurorum
Unde et apostolus paulus indigne utique
ad consolacionem compacionis non
ad fructum redempcionis Crucem eius
tam preclara cuiusque uitam mereris ut
adequare illam celestem gloriam posset
Quid sublimius paulo qui tantum
periculorum subiit tantum doloris atque in
firmitatum absorbuit in hiis quas pro
christi nomine subiit passionibus Cotti
die ut ipse dicit moriebatur et michi li
dignum uerum se in hoc tempore perante glorie
spe atque expectacione tenebat Helias fa
mem insidias mortisque terrores labo
rum acerba tolerauit et tamen solus ille
igneis curribus. equis igneis de celo

deductis ad astra et de terris deductus ad
celum omne mundi miliae huius absco
dit atque ultra humana omnia gradum per
ascensionis erexit Nam de petro quid
loquar qui crucem suam futura re
muneracione indignam arbitratus in
uso suspendi posuit uestigio ut aliqui
passioni sue adderet cuius acuaret ipse
sibi supplicia nec timeret Ut non minus
prius dauid ad illam gloriam cum metu o
pere cum maxime in psalmo. primo psalmo
se festinare testatus est dicens Cum ve
niam et parebo ante faciem dei in quo pre
et perturbaciones humane fragilitatis
et consolaciones a domino euidenter i
quo etiam interpellat pro nobis deus quod ob
litus operis sui oblitus collate in homines
libertatis et gracie que tuendam atque or
nandum susceperat dereliquerit et in firm
ac naufragium diuisis infirmitatibus re
uer attendimus Quidem autem sepe
tenuit sanctus iob Quod iste moralibus ille
uehemencius | eius est similitas aut
Consolacio pacis | pe codem lib. cao. in
Unum enim solacii genus est in crimin pena
et amaritudine consciencie culpa uacare ut
ea que reputantur aduersa non prodelicti p
cio sustinere uideamur
Alia consolacio est spes futurorum premiorum inst
tatur de prima interpellacione dauid cao in
Impiis afflictionibus seculi magna est
consolacio preciosa spes futurorum Quis
enim non erigeret animum qui possit sperare
in tabernaculo celesti beata illa consortia
sibi reseruari Sed quia infirme condicionis
plerumque futura tedio sunt preciosa vexa
cioni eorum sancti prophete in singulis
arcuis fluctibus anima turbabatur
Et subdit ibidem | dauid librat huius
Turbatus igitur | seculi anfractibus dic
Quare tristis es anima mea quare co
turbas me Spera in deum quoniam confitebor il
li salutare uultus mei et deus meus
Ergo qui corporis spoliati sumus spes nos
futurorum expectacione confirmet Unde
singula spera quoniam confitebor inquit non
confitebor Sed confitebor. hoc est tunc melius
confitebor quoniam reuelata facie gloriam
dei speculatus in eandem ymaginem
reformabor Subito cum se consolaretur
ipse reuersus est ad incipiendum anima mea
turbata et qui alios confirmare debeo

ipe conturbor | afflictu consolari in
Qualiter ho d3 | tractatu sup ps. xxx
in versu xi sup illud amici mei et
proximi mei etc | Sunt vero tenenda sunt
in isto versiculo | quia intemptacionibus
nimia sunt homini etiam domestica
eius hic ergo sanctus david pure atque
sinceri et dolenter fatetur Verius enim
dolor est et interioris cordis causa qui
eminantur omnia quibus secreta mu-
ista amicissimo conpugnantur affectu
et domestico felle exacerbantur De-
plorat quoque propheta et abacuch se et proximus
impugnatum a quibus utique non impug-
nari debuit sed iuvari Circum utique cum
sancti iob querimonia concinit Et
quia ipse arguebat tres illos reges
consolatores malorum qui maiora ei
inferebant tormenta cum ad consolandum
eum annuatim girando convenissent quod cu-
quam cavendum est nobis Consolacio enim
nimis cito est non aspera que magis dolo-
rem levat fervorem mitigaret quam
in incendium excitet Certe ipsius corporis
medicina nos doceat ferventibus
vulneribus molliora medicamenta con-
suevit adhibere quibus dolorem al-
leviet Hoc quoque sermone proximo volua post
secantur ne offendat ipsa dilacerans et
magis vulnera exasperat Cavendo ergo
magis cavere nos convenit ut cum veni-
mus ad consolandum non facile non pro
sinistracione loquatur Septem diebus tacuit
iob tacuerunt amici nec locuti essent
nisi dolore prorupisset in vocem Cavendum
enim est enim ne incipias necesse sine de-
offendat consolacio tua etiam cicatri-
ceris ipsa medicina et velox in sinibus
magis Et quid miraris si alium volueris
cum frequenter ipse se volueris qui ex multi-
loquio peccatum non fugit Et cum sine
diebus medendi tempus exspectet ut di-
gestis egritudinibus medicine subsidia
adeferantur ne acerba adhuc et in ma-
tura ut assimiles egritudo curationibus re-
mediis reluctetur et bursam sentire
non possit quanto magis exploravit nos
convenit ut oportune a nobis medici-
nalis sermo procedat qui non attende-
bitur levitate videatur Vis unus et
doloris premitur cor mulieris afflic-
te iam que maturo obitu maritum

amisit aut filios Quid proderis autem
illa non audiat vel deferuescat dolor
Vel sic sepe lites de consolacionibus in
dum exacuatis si properas non venisse se-
pe lites cogites de consolacionibus ex-
citatis Venisti ut doleas non ut litiges
Ordo sermonis ipse querendus est Neque
tantum apud eum maneas dum deside-
ras hominem consolari ne dicatur et audi-
Hec et alia multa que nichil presumit et vi-
deat tibi audite consolatores malorum
ne in luctu altius tacitum garrule dispu-
tacionis indicatis re non attendas cum
oporteat ne attendas et videre sit ami-
sermo Denique quod dicitur de talibus
doceat te sanctus iob simul invenit temp-
taciones gravissime circumdederunt me
Considerantes fratres dispersissime dicite
gravamit ceteros magis quod me amici
mei misericordes facti sunt Hic ergo
naturalis est sensus etiam si propheta
david est dum queritur se ab amicis
impugnatum a proximis destitutum
Ad consulandum de morte carorum pri-
mum remedium est quod amicus vel carus
moritur pro re publica libro de flebili
querimonia et de excessu fratris sui
Satirii in principio | Dilexissimi hostiam
Deduxi in fratres | meam hostiam imma-
culatam et incontaminatam hostiam deo
placentem dominum et fratrem meum sanguine
meminimeram esse mortalem nec fefellit
opinio sed superhabundavit gracia Itaque
nichil habeo quod querar et habeo in quo deo
gracias agam quia semper optavi ut si quas
perturbaciones vel etiam vel me manerent
in me pocius ac meam recaderent domum
Deo igitur gracias quia in hoc omni meum
cum omnia incotibus sint suspecta barbari-
cis commercium merorem privato dolore
consecuti et in me concussum est quod que time-
bamus omnes atque utinam hoc consolacio
sit ut dolor meus publici doloris re dep-
tio sit Nichil quidem habeo fratres karissimi in rebus
humanis tanto fratre preciosius nichil
amabilius nichil carius sed preciar pu-
cis publica ipsius quoque si quis sinam
presentiaret mallet occidere patris quod sibi
vivere Propterea enim secundum carnem
cristus est mortuus ut nos non solis no-
bis vivere discremus | mortuus sum ho-
minem est quia amici | bonus ibidem

Placedit illud quod gratius divinitati esse non
possum. Letandum enim magis est quod talem
fratrem habuerim quam dolendum quod fratrem a-
miserim. Illud enim munus, hoc debitum
est. Itaque perfunctus sum quamdiu licuit
commisso michi fenore. Et cum deposuit
pignus recepit, utrum abiures depo-
Nichil interest situm an doleas restitu-
tum. In utroque fidei ambiguitas vitie pe-
riculum est. An si pecuniam negetis culpa
est, si hostiam negetis pietas est? Cum pe-
cunie fenerator illudi possit, nature auc-
tor et utilitatibus creditor fraudari non
queat. Itaque quanto uberior fenoris sum-
ma tanto gratior sortis usura. Unde
michi esse deflere non possum quod qui ne-
commodus fuit reddidit, quod gratia singularis
est meruit etiam quod filius dei obiit

Et subdit quod conditionem vovisset
Nullus enim queritur. Nullus doleat sibi
proprium pignus exceptum, cum ad solacium
nostri filium suum unicum pro nobis pater tradi-
derit ad mortem. Nullus exceptum se
putet esse debere a conditione moriendi,
qui non sit exceptus a conditione nascendi.
Magnum pietatis misterium, ut mors
corporis nec in Christo esset excepta, ac licet
nature dominus carnis tamen quam suscepit
legem non recusaret, et michi vite est
mori, illi vite non fuit. An qui de suo
dicit: Volo enim sic manere, si vellet hanc
perpetuitatem vite huius sibi precium michi
sacrificium prodidisse. Ecce igitur magnum
est solacium nostri, quod secundum carnem
et Christus est mortuus. Aut cur ergo ve-
hementius fleam fratrem, cum sciam illud
mori non potuisse pietatem

Consimiliter consolandum quia mors communis
est. Dicit libro de fide resurrectionis capitulo
1°, loquens etiam de supradicto fratre suo:
Proposuimus, fratres karissimi, solari nos com-
muni usu nec dirum putare quod uni-
versos maneat, et ideo mortem non esse lu-
gendam. Primum quia communis sit et cunctis
debita, quia a seculi huius absolvat erum-
pnis. Postremo quia somni specie ubi
abstrusus mundi labore requietum sit
vigor nobis vivacior resumatur.
Quem enim non solletur resurrectionis
gratia? Quem non excludit merorem?
Si credas nichil perire morte, immo
ipsius celeritate fieri mora plus perire

ne possit. Erit ergo, fratres karissimi, ut in
exhortatione communi etiam fratri impen-
damus affectum, nec a beo longius di-
gressi videamur, si per resurrectionis
spem et future glorie suavitatem etiam
in sermone nobis reviviscat. Ordina-
mur igitur a beo, ut lugendum nobis
mortuorum obitum non esse doceamus.
Quid enim absurdius quam ut id quod scias omni-
bus esse prescriptum quasi speciale deplores?
Hic etiam supra conditionem extollere,
legem non recipere quem nature con-
sortia recusare, mentem carnis in-
flari, et carnis ipsius nescire mensuram.
Quid absurdius quam nescire quod sis,
affectare quod non sis? Aut quid impru-
dentius quam quod futurum scias, id cum acci-
derit ferre non posse? Natura ipsa nos
revocat et huiusmodi meroribus qua-
dam sui consolatione subducit. Quis
est enim tam gravis luctus aut tam acer
dolor in quo non interdum relaxetur ali-
quid? Hec enim natura, ut quamvis homines in tristi-
bus rebus tamen si modo homines sint a more
mentem paulisper abducant. Feruntur
etiam quidam fuisse populi qui ortus homi-
num lugerent obitusque celebrarent, nec impru-
denter. Eos enim qui in hoc vite salum
venissent merendos putarent, eos vero
qui ex istius mundi procellis et fluctibus
emersissent non iniusto gaudio prosequen-
dos arbitrabantur. Nos quoque ipsi nata-
les dies defunctorum obliviscimur et
eum quo abierunt celebri sollempni-
tate renovamus. Ergo non est gravis-
sime lugendus meror [illegible] nam ne aut
excellentiorem aliquam nobis exceptionem
nobis arrogare videamus aut com-
munem recusare. Mors enim equalis est omnibus,
indiscreta pauperibus, inexcepta divi-
tibus. Et ideo licet per unius peccatum in omnes
tamen pertransiit, ut quem generis non
refugimus auctorem, non refugiamus
et mortis, et sicut nobis sicut per unum mors,
ita per unum etiam resurrectio, nec recusemus
erumpnam ut perveniamus ad gratiam.
Venit enim, ut legimus, Christus ut salvum
faceret quod perierat, hoc ut non solum vivorum
sed etiam mortuorum dominetur. Lapsus
sum in Adam, de paradiso eiectus in Adam,
mortuus in Adam. Quomodo revocat nisi
me in Adam invenerit, ut in illo culpe

obnoxium morti deditum. ita in xpo
iustificati. Si ergo debitum mortis so
lucio debet esse tolerabilis | inducens
Franciscus in epistola ad faustinum | exemplum
instabilitatis rerum | dolore obitum
Acerbo te doluisse nimium | germane tue non
ignorabam non tamen ut angobis te able
gares sed ut nobis reddes nam etsi in
iocunda solercia mentibus tamen non
iniqua necessaria sunt. Tu autem abisti inse
creta montium et interferarum diu pa
ris spelunctis omni humane conversacionis
usui abdicatum. Et quod gravius est custodiao
tuo. Jam tum ne dete conuerunt germana
tua ut precipue excellens apud te de
buit condicio humana. que tam egregiam
feminam tulit propter eam apud te prorogata
tive [illegible] sit. Illa tecum vita excedens
hec se nimis lectabat solacio quod te superstitem
sibi delinqueret parentem nepotibus. p
silem pupillis auxiliatorem destitu
tis. Tu ita te et nepotibus et nobis abne
gas ut consolacionibus illius fructu non
fruamur. Illa te cara pignora uo
tantum non adolescentulos sed a conspectu
ut cum te videant invitum sibi non credant
obiisse in te eam recognoscant in te eius
presenciam teneant in te vitam eius sibi
manere arbitrantur. Sed doles quod urbes
florentissimas repente occidisse cernimus
hoc nobis quae non solum cum hominibus
sed etiam cum civitatibus [illegible] est
Nempe de bononiensi veniens infe
a tergo clatenia ipsam bononiam mu
tinam regium deliquebas in dextra
erat brixellum fronte occurrebat pla
cencia veterem nobilitatem ipso adhuc
nomine sonans ad levam apium in
celsa inspiciens ac florentissimorum qui
dam pridem castella considerabas atque
assiduo relegebas dolenti. Tot igitur
semirutarum urbium cadavera terra
rumque sub eodem conspectu exposita fu
na non te amoveat unquam salutem licet
et admirabilis femine decessione con
solabiliorem quidem presertim cum illa
in perpetuum prostrata ac diruta sint
Et addit | adeptus quidem erepta no
Hec autem | bis meliorem illic vitam
exigat. Itaque non tam deplorandam
quam prosequendam oracionibus reor nec
inestimandam lacrimis tuis sed magis

oblacionibus animam eius domino com
mendandam arbitror. Vnum forte asseras
securum te de mentis eius ac fide neque
tamen ferre desiderium quod eam iam non videas
secundum carnem. Neque tibi summo dolori sit
nec illud te moveat apostolum quod ait quia
neminem novimus ex hac secundum carnem
Et si cognovimus secundum carnem xpm
sed nunc iam non novimus. Caro enim
mea perpetua esse ac diuturna non potest necesse
est occidat ut resurgat necesse est spoliari
ut requiescat ut fiat ut fiat quedam
finis petit et consulere cognovimus secundum
carnem sed nunc iam non novimus iam
cum carnis deposuerat exuvias iam spe
honis non videbatur. Nam pro omnibus mor
tuus erat et omnes in illo mortui sunt ut per
ipsum renovati et vivificati spiritu iam non
sibi sed xpo viverent. Vnde et alibi ait idem
Apostolus Vivo autem iam non ego vivit
in me vero xpus. Ut idque qui ante cogno
vit secundum carnem xpm. Nam operaciones
eius invisibiliter agnoscens iam non
carnem eius sed potenciam scrutatus qui
ante piscator discipulos hominis et pedis
sequos carnis infestis oculis intuebat
postea doctor gencium factus venatores
maiestatis eius ad predicacionem evangelii
instruere atque informare cepit. Et ideo
addit Siquis in xpo nova creatura. [illegible] q
presertim in xpo nova creatura. Cum quo quia
caro est impletus est | Non permanebit
Denique ipse deus ait | spiritus meus in is
hominibus quoniam carnes sunt | sed siquis in xpo
Et adiungit | non est in xpo | est nova crea
Carnalibus itaque | tura et non nature novi
tate formatus sed gracie. Vetera itaque que secundum
carnem erant transierunt facta sunt
nova omnia. Et vere illa novi que scriba doc
tus in regno celorum novit similis
patris familias qui profert de thezauro suo
nova et vetera. Neque vetera sine novis
neque nova sine veteribus. Scriptura dicat
quia nova et vetera sunt tibi sed tu ipse
vivit vetera ex lege mistica absconditur
xpo facta sunt omnia nova. Hec est nova
creatura de qua apostolus ad galathas ait
In xpo enim ihesu neque circumcisio aliquid
valet neque preputium sed nova creatura
Per quam iam caro renovata floret et
fructum invenit gracie que in vetera
flagicii spinas herebat. Et quid ergo quem

annis suis iam adamantina dicatur. Renova
bitur sicut aquile iuventus tua. Et quid
est quod in misterium stamus pro mortuis cum iam
reconciliacio mundi apud deum per Christum facta
sit per dominum Ihesum. Etenim quod Christi beneficia tenemus
tam apud omnes tum apud te pro persona lega
tione fungimur ut nobis irrevocabilia
eius esse dona ut credas quod semper credidis
ti nec nimio merore tuam in dubio ad
ducas fidem quia ideo passus est dominus
Ihesus ut tolleret peccatum mundi et essemus
in illo omnes iusticia dei. plurimorum

Alia consolacio est compassio libro supscripto
deflebili querimonia pr eciam c° x°

Nec solus pro te fleam quem fletis omnes
privatum dolorem communi dolore digessi
presertim cum mee lacrime nichil proficiant vestre
autem lacrime fidem astruant consolacionem
afferant. Fletis divites et flendo probatis
nichil opitulari repositas divicias ad sa
lutem cum precio mors differri nequeat
et pauperibus divitem inopemque dies supre
mus eripiat. Fletis senes quod in hoc liberorum
sortem parentis et ideo quia vitam corporis
producere non potestis instituite liberos in
adiusum corporis sed adhuc officiat. Fletis
et iuvenes quod nec finis non sit maturitas
senectutis. Flevit et pauperes et quod multo
est preciosius multoque est uberius lac
rimis suis eius delicta laverunt. Ille
sunt lacrime redempcionis illi gemitus
qui dolorem mortis abscondunt. Ille
dolor qui perpetue ubertate leticie vetus
sensum doloris obdulcat. Itaque licet
privatum sunt tamen est fletus publicus
et ideo non potest fletus esse diuturnus qui u
niversorum est affectibus consecratus. Non
quod te in frater amantissime fleam quem
michi sic ereptus es ut esses omnium

Alia consolacio est quia defunctus est
in statu securitatis eodem libro capitulo v°

Sed consolandi hodie non tractandi partes
recepi quamquam abducere animum a merore in
tencione tractandi consolacionis usus sit
Sed quamdiu michi meror sit quam aliena
dus affectus est ut mulceatur magis de
sideria quam sopiatur. Non licet enim abire
a fratre longius et occupacione subduci cu
ius veluti commeandi gracia hic sermo sus
ceptus sit ut euntis sensu prosequar pro
fectionem et que oculis teneo mente com
plectar. In illo enim totam oculorum aciem
figere libet cum illo totis animorum officiis
immorari illum toto blandiciarum am
bire obsequio. Dum stupet animus nec a
missum credo quem adhuc cerno presentem
nec mortuum puto. Cuius adhuc officia
non requiro quibus ego in vite mee usu
aspirandi omne munus addixeram.
Et quid enim referrem tante gracie tanto
labori. Ego te frater heredem feceram tu he
redem reliquisti. Ego superstitem optabam
tu me superstitem dimisisti. Ego pro muneri
bus tuis ut compensarem beneficia vota
referebam nunc et vota perdidi. Sed tamen tu
a beneficia non amisi. Et quid agam mei
successor heredis. Et quid agam vite mee
superstes. Et quid agam exors enim huius
quam capio lucis quas gentes vivunt. Ni
chil a me preter lacrimas habes et fortasse
securus muneris tui quas solet superstite
habeo lacrimas non requiras. Nam etiam
tu adhuc vivens flere prohibebas merore
quam magis nostram quam tuam mortem
tibi esse testabaris dolendam. Prohibet ultius
prodire lacrime fletusque revocant prohibet
eciam tui gracia ne diminuta defleamus
decus meritis dum desperare videamur ac te
cum meroris istius nobis minuis acer
bitatem. Non habeo quod timeam quam time
bam tibi. Non habeo quod mundus michi eri
piat iam. Et si sancta supersit soror inte
gritate venerabilis equalis moribus non
impar officiis tibi tamen ambo plus ti
nebamus in te vite huius iocunditatem
repositam putabamus. Propter te vivere de
lectabat propter te non pigebat mori. Nec enim am
bo superstitem precabamur tibi. Nos superi
ve non iuvabat qui non curavit amicus
cumuletis hunc titillaret. Et quo consternata
mens erat egritudinis tue initio. De
inde ecce optime putabamus redditum
quem videmus sublatum. Tunc ei vota
apud sanctum martirem Laurencium imper
tratum esse nunc cognoscimus commeatum
atque utinam non solum commeatum sed eciam
prolixum vite tempus rogassem. Potuisti an
nos plurimos impetrare vite. na et

Alia consolacio est per bona memo sepul
ture perpetua ibidem capitulo xl° gratis quod ut hec

Et quidem tibi optime deus eterne
nobis suprema solacia non negasti quod
amantissimi fratris ex Sicilis Africanis
ne regionibus exoptatum nobis reddidisti

contulisti. Ita enim mature postea vel
ereptus est qui propter hoc solum videretur
esse dilatus ut ad fratres rediret. Habeo enim
sane pignus meum quod nulla michi
peregrinacio iam possit avellere. Habeo
quas complector reliquias, habeo tumu-
lum quem corpore tegam, habeo sepulcrum
super quod iaceam. Et commendabiliorem
deo futurum esse me credam quod supra
sancti corporis ossa requiescam. Utinam
sic potuissem revocare adusus mor-
tuam quoque tuam in meum corpus de-
gladius petitus esses meo pectore potius
suffigendum dedissem. Si exeuntem
revocare potuissem animam meam
potius obtulissem. Nichil michi profuit
ultimos hausisse anhelitus, nichil flatus
meos inspirare morienti. Putabam
enim quod aut tuam mortem ipse susciperem
aut vitam meam in te ipse transfunderem.
O infelicia illa sed tamen dulcia suprema
osculorum pignora. O amplexus mi-
seri inter quos exanime corpus obrigu-
it. Anhelitus supremus evanuit. Stringe-
bam quidem brachia sed iam perdideram
quem tenebam et extremum spiritum ore
relegebam ut consorcium mortis hau-
rirem. Sed nescio quo vitalis ille michi
anhelitus factus est et maiorem graciam
in ipsa morte redolebam. Atque utinam
si tuam nequivi meo spiritu vitam pro-
ducere, vel ultimi anhelitus tui vigor
transfundi potuisset in meam mentem
et animi tui illam puritatem atque innocen-
ciam mea spiraret affectus. Hanc michi
hereditatem frater karissime reliquisses que non
lacrimabili dolore perculeret affectum sed
memorabili gracia commendaret heredem.

Alia consolacio est dolor per lacrimas ef-
fusus ibidem ca° vii°

Recreacio equidem quod repetendis offici-
is tuis recensendis quod virtutibus afficiatur animus, sed in
in ipsa mei affectione requiesco atque hec
michi recordacione etsi dolorem re-
novant tamen voluptatem afferunt.
An ego possim aut non cogitare de te
aut unquam sine lacrimis cogitare? Po-
tero unquam aut tanti non meminisse fratris aut
sine lacrimabili quadam meminisse?

Alia consolacio est quia anima christia-
lis presentis vite est liberatus ibidem ca° viii

Nea que legimus enim in ewangelio que
futura sunt intelligimus et preciuum
spes iudicium futurorum est. Non opus ei
fuit resurrectio qualis aut eterna debe-
re. Quid enim in hanc iniuriam et erumpno-
sissimam recideret labem atque in hanc
flebilem vitam rediret quem raptum
magis esse ex tantis imminentibus malis
et presentibus quam periculis gaudere debemus.
Nam si pro eo stilo bellisque cessantibus
raptu Enoch nemo flevit sed magis
propheta laudavit sicut de illo scriptum est
raptus est ne malicia mutaret intellectum
eius aut ficcio deciperet animam eius, quan-
to magis nunc nobis dicendum est cum ad sub-
lubricam vite accedat ambiguum. Raptus
est ne in manus incidit barbarorum, rap-
tus est ne pocius orbis excidia, mundi fines,
propinquorum funera, civium mortes, ne postre-
mo sanctarum virginum atque viduarum quod
omni morte acerbius colluvionem videret.

Alia consolacio quia ab illorum se gravar-
uum mal est absentatus ibidem ca° ix°

Ego vero te frater tam vite tue flore quam
mortis commoditate beatum arbitror. Non
enim nobis ereptus es sed periculis. Non vitam
amisisti sed ingruencium acerbitatum formidine
caruisti. Si nunc urgeri Ytaliam tam pro-
quo hoste cognosceres, quam dolores ingemiscens
vallo summam nostre salutis consistere et lig-
norum quam confinibus constrictum murum
pudoris quia afflictione meres tam te-
nui ab hoste discrimine tuos esse in primo a
hoste atque crudeli qui nec pudicicie parcet
nec saluti. Quo namque quomodo ferres
que nos spectare fortasse quod gravius spectare
cogimur, rapi coniuges et avulsos a com-
plexu parentum pueros liberos supra tela
iactari, intestari sacrata deo corpora et senu-
lem undique matrionis venum in usus de-
suetos onerum redire non pignorum.
Quomodo namque nunc ista tolerares qui extremo
ultimo spiritu iam fortassis oblitus et adhuc
nostri non immemor decrevisti instancia ...
barbarorum nos sepius admonebas, comme-
morans non frustra te dixisse fugiendum
fortasse eo quod nos destitui tua morte vide-
bas.

Alia consolacio est quia ad meliorem
vitam et ad spem future resurreccionis
est reservatus in tractatu de fide resurrecci-
onis ca° z l

Tu ergo excute tuam multam estimacionem
et depone ab iste multitudinem dolorum ut tibi respiratur fortis

B

A

et requiem faciat tibi alacrissimi refectionem
dolorum. Cessabit igitur lacrime pendulum
esse enim remediis salutaribus quia debet aliquid
inter fidos et infidos interesse. Fleant ergo
qui spem resurrectionis habere non possunt quam
non sententia dei eripit sed fidei inclemencia
Intersit inter servos et parvulos et dolorum quod alio
res ut illi fleant suos quos imperpetuum
existimant interisse. illi nullas habeant
lacrimarum ferias nullam tristicie requi
em consequitur qui nullam putant re
quiem mortuorum nobis vero quibus
mors non nature sed vite ipsius finis est
quoniam in melius ipsa natura reparatur fletum
omnis casus mortis abstergat. Certe si il
li sibi reperiunt qui finem sensus defec
tumque nature mortem arbitrati sunt
quanto magis quibus nos meliora post
mortem premia bonorum factorum conscientia pol
licetur. Habent gentiles solacia sua quia
requiem malorum omnium morte existi
mant. Et ut vite fructu carent ita et
carere se putant omni sensu et dolore
penarum quas in hac vita graves et assi
duas sustinemus. Nos vero ut erectiores
premio ita etiam paciciores solacio esse
debemus. Non enim amitti sed premitti vi
dentur quos non assumptura mors sed eter
nitas receptura est. Cessabunt ergo la
crime et si cessare non poterunt in con
munibus lamentis flebo te frater et sub do
lore publico domesticus gemitus tectum
Nam cessare qui potest cum ad omnem son
nominis tui lacrime surrepant vel cum usus
ipse recordacionem excitat vel cum affectus
ymaginem reputat vel cum recordacio
dolorem renovat. Quando enim dees quod tantis
officiis representares adest inquam et semper
offerendo et toto te animo ac mente con
plector. aspicio. alloquor. osculor. conprehen
do vel in ipsa quiete nocturna vel in luce
clara cum revisere et solari dignaris me
rentem. Denique ipse iam noctes vel que
in molestiores vivente te videbantur
quod mutuum conspectum copiam denega
rent ipse iam sompnus colloquiorum
mortuum dedimus interruptor iam amabilis
dulcis esse iam cepit qui te michi reddit.
Non igitur amisi sed habui quorum numquam pre
sencia deficiat nec cura minuitur et au
getur gracia | et quia mors mala
Alia consolacio | non est. hoc eodem tractatu vn

Igitur is nobis adoriendus disputati
oni locus mortem malum non esse quia sit
refugium omnium malorum quod perfugium
sit statio securitatis portus quietis. Nam
quod in hac vita non experitur adversi
quas non procellas tempestates quod pecca
minum quibus non exagitamur in eo mo
dos. cuique patimur mitas. Sanctus patriar
cha israel perfugium pacis suis penatibus do
num invitavit exilio stuprum filie gemens
noctem fleuit famem pertulit sepultu
ram defunctus amisit. Transferri enim
ossa sua ne vel mortuus requiesceret
obsecravit. Sanctus ioseph odia fratrum
insidias invidorum famulorum obsequi
incantorum impia regine petulanci
am regis iusticiam carceris quod est expertus
crimen pravam. Sanctus david filios amisit
duos unum incestum unum parricidam hos
habuisse pudoris est doloris et perdidisse
Amisit eciam quem amabat parvulum
hunc viventem adhuc fleuit mortuum
non desideravit. Sic enim legimus quod egro
tante puero et ieiunavit et in cilicio ia
cuit et astantibus maioribus natu ut
excitarent eum de terra nec surgendum
sibi nec cenandum putavit. Ubi vero
defunctum puerum comperit surrexit
de terra lavit illico unctus est vestimenta
mutavit adoravit dominum cibum sumpsit
cum hec miranda sunt pueris videntur
Vidit eius recte se infante vivente ie
iunasse plorasse. Arbitrabatur dominum pos
se misereri. nec dubitandum quod vitam
posset servare viventis qui posset re
suscitare defunctos. Nam vero obita mor
te quid ieiunaret qui iam non posset
reducere mortuum ex animo neque revo
care. Ergo inquit ibo ad eum ipse autem non
revertetur ad me. O maximum solacium
desiderantis. O verum sapientis iudici
um. O miram pacienciam servientis ut neque
sibi adversi aliquid accidisse indigne fe
rat et contra innutam sequeretur afflic
tum | subdit tractatus vn | tassis septua

Et infra | david in cap for | seu tenaciam
Idem tamen | moneat fortium diversitas
Idem inquam david parricidam mortuum
fleuit quem non fleverat innocentem De
nique cum ploraret et lugeret dixit fili
mi absolon quis dabit michi mor
tem pro te. Non solus ergo fletur absolon

y

3

fletur patriarcha. fletur moyses. Et ceteri
iudicatur aliter contemptu regni alie
nis exilio fletur scelerati non fletur di
lectus. que causa que ratio? Non mediocris
igitur imprudentibus deliberatio sapien
tibus confirmatio. Magna enim pruden
tie in tanta fletuum diversitate constan
tia. Una fides et illos mortuos flevit et
flendum infantem mortuum non putavit.
Illos enim sibi perisse credebat. hunc resur
recturum sperabat. Et de resurrectione po
stremo nunc ad proposita revertamur. | proba

Et subdit ibidem capitulo ix probans de | salomonis

Premissimus enim etiam sanctos viros
gravia in hoc mundo et in multa pressos
sine suffragatione meritorum cum erumpna
laborum. Unde regressus ad se in posterio
ribus david dicens Memento domine quam parvu
li sumus. Homo tamquam fenum dies illius.
Et alibi Homo vanitati similis factus est
Dies eius sicut umbra pretereunt. Quid
enim nobis miseris qui tamquam spoliati et
nudi proicimur in hanc vitam corpore fragi
les corde lubrico in bello animo anxii
ad sollicitudines desidiosi ad labores proni
ad voluptates. Non vasti igitur longe
optimum hominis sancti salomonis sententiam ip
si enim etiam hii visi sibi sunt in philosophia ex
cellere secuti sunt. Nam ipse illis anti
quior meis posterior ita in ecclesiaste locutus est
Et laudavi ego omnes defunctos quia ia
mortui sunt magis quam viventes quicum
que vivunt usque adhuc et optimus supra hos
duos qui nondum natus est qui non vidit
hoc opus malum quod factum est sub sole. Et
vidi ego universum laborem et omnem
virtutem operis huius quia emulatio vi
ri ab altero eius. Et quidem hec vanitas et presumptio
spiritus. Et hoc quis dixit nisi ille qui sapientiam
poposcit et impetravit ut sciret dispositionem
orbis terrarum et virtutem elementorum
annorum cursus et stellarum dispositiones non
ignoraret naturas animalium et iras colligeret
bestiarum et cogitationes hominum deprehenderet.
Quem igitur non latuerunt celestia
quemadmodum laterent mortalia. Et in cogitationes
investigavit insipiens infantem ve
ritatis alicuius qui naturas animalium
quas non acceperat divina tamen gratia aspi
rante cognovit. Hic de sue cognitione ne
quaquam ipse expertus est errare aut me
ntiri potuit. Et addit ibidem probans prob

Sed non solus hoc sensit et si solus expressit
legitur sanctum dixisse iob pereat dies ille quo
natus sum et cognoverat vasti malorum
omnium esse principium et eo diem quo natus
est perire diem generationis sue ut diem re
surrectionis acciperet. Audierat etiam salomon
dixisse patrem suum Notum fac michi domine fi
nem meum et numerum dierum meorum ut sciam
quid desit michi. Noverat enim david non posse
hic quod perfectum est comprehendi et eo ad ea que futura
sunt properabat. Nunc enim ex parte scimus et ex parte
cognoscimus tunc autem id quod perfectum est po
terit comprehendi cum revelata facie nobis spe
culandi maiestatis eternitatis gratia divine
ceperit refulgere non umbra corporalis. Nec
tamen festinaret ad finem nisi vite istius
fugeret incommoditatem et eo etiam david
quare ad finem festinat exposuit dicens
Ecce veteres posuisti dies meos et substantia
mea tamquam nichil ante te. Verumptamen
universa vanitas omnis homo vivens.

Quod concludit ibidem | fugere vanita
Quid igitur moramur | tem aut quid nos

delectat in hoc seculo vane dominationes thesauri
auri pecuniarum condere et ignorare cui con
gregamus hereditates potentie amoeni amor
placitas. Eripe nos ex insipienti seculo ca
vere pertinaciter diutina ad illum redde
re patriam et vallem domini. In hac enim terra ad
vene sumus atque peregrini [illegible]
eo vix descendimus ambiendo et obsecran
do non perfunctorie sed obnixe ut dolis et ab
iniquitate loquacium liberemur. Et ille qui
remedium noverat prolongatum tamen
suum ingemit incolatum et cum peccatoribus
et iniquis se habitare deplorat. Hinc verbis
dicens Heu me ego mater ut quid me pe
peristi virum [illegible] in omni terra
Non profui neque profuerunt michi quicquam virtus
mea perficit. Si igitur sancti communitatem
fugiunt quorum vita et si nobis utilis sit
tamen inutilis estimatur quid nos facere
quam qui nec aliis prodesse possimus et nobis
vitam hanc quasi fenebrem pecuniam in usura
in quodam cumulo gravescentem onera
ri in dies peccatorum ere sentimus. Cottidie
morior apostolus dicit. Melius quam illi qui
meditationem mortis philosophiam esse dixerunt.
Illi enim studium predicaverunt hic usum ipsum mor
tis exercuit. Et illi quidem propter se. Paulus autem ipse
[illegible] monebat non propter suam sed propter multorum
infirmitatem. Credatur esse mortis meditatio

nisi quedam corporis et anime segrega-
cio et vita mors ipsa non aliud quam cor-
poris atque anime secessio definitur

De flebili querimonia capitulo 16 aliter sup-
scripta describit

michi tunc erant in vo-
bis et alia que voluptate maxime nunc
recordacionem doloris exasperant ma-
nent tamen eruntque semper nec tamquam
umbra preterierunt Neque enim virtutis gra-
cia cum corpore occidit nec idem nature
meritorum quam finis licet ipsius nature
usus non in eternum occidit sed temporali quadam
vacacione requiescat Talibus igitur
perfunctum virtutibus ereptum piaculis
desiderio magis quam amissione flebo Sua-
det enim ipsa oportunitas mortis ut prosequen-
dum magis gratia quam dolendum putem Septimum
est enim in communi dolore proprio vacare debere
Neque enim prophetico sermone unum illi mulieri
que figuratur sed singulis dicitur cum
ecclesie dicitur videtur dicitur ergo et adme-
cedat scriptura celestis Hoc me doces sic
et iusti tuis plebem dei an nescis quod exe-
plum tuum piaculum ceterorum Nisi forte
exauditum non esse te quereris Primum in
istud arrogancias est impudencie meri-
solum velle quod multis eciam sanctis
negatum noveris cum sciatis quia non est
personarum acceptor deus Nam et si mi-
sericors deus tamen si semper exaudiret omnes
non iam ex voluntate liberaque quadam
velud necessitate facere videtur perpetuitas
ergo cottidie rogatus Namquid constitucio
dei contemplacione solvenda esset Cum er-
go non impetratum aliud doles quod non
semper impetrabile esse cognoscis Stulte
inquit super omnes mulieres nonne vides
luctum nostrum et que nobis contigerunt quoniam Sy-
on mater nostra omnis in tristicia contristatur
et humilitate humiliata est Lugere valde
sine et nunc quam omnes lugemus et tristes
sumus quoniam omnes contristati sumus Tu enim con-
tristaris in filio interroga terram et dicet tibi
quoniam hec est que debeat lugere tot super-
stites germinum Et ex ipsa inquit nunc
omnes nati et alii venient et ecce pene
omnes in perdicionem ambulant et in ex-
terminium fit multitudo eorum Et quis
ergo debet lugere magis nisi que tam
magnam multitudinem perdidit quam tu
qui pro uno doles absorbeat ergo meum do-
lorem communis dolor et acerbitatem proprii
meroris excludat Non enim dolere debe-
mus eos quos cernimus liberatos Neque
enim occasu tam stabilis hic tempore animas corpo-
reis vinculis retinuistis absolutas
Namque velut divino iudicio tamquam quies
induebas ita uno tempore defunctas video
ut perfectionis quedam videatur excessus
non mortis occasus ne vectigal ex
nimiis stipendiis pictacia dubium
diu servari perdiderit magistri Et vos ge-
mitus michi quos dolores tam acer-
ba exprimat recordacio Et si meroribus
non vacabam tamen in ipso dolore pri-
vato in ipso tantorum amisso flore me-
ritorum communis quedam nature me condicio
solabatur desixusque in uno dolor ac-
erbitate publica finis domestice spem
pietatis abduxerat

Ultima consolacio est spes eterna in gloria cum defuncto libro de fide et in fine

Et unde super est solacium in tempore quo me caueb-
ante frater sponte vetarem nec digressus tui inter nos
longa divorcia fore tuusque in intercessio-
nibus hoc michi posse confero ut acuas
desiderantem tui adiutoris Quis enim est
qui non sibi debeat istud optare precibus
ut corruptibile hoc induat incorrupcio-
nem et mortale hoc induat immortalita-
tem ut qui nunc mortis corporis fragilita-
te succumbimus superiores nam mortem iam
timere negamus esse in animum

Consolacio quedam flere defunctum mirabilis de obitu valentiniani im-
peratoris capitulo 7 ubi enim alloquitur
sorores in hec verba

Ad iam sancte filie quod laconem vitar
quit preterium
gestatum acerbitates unum consolacionibus eo
absorbeam Et vere si brevis sit nichil
offert quo mestum affectum demulceat
Si vero prolixior longiorem affert am-
monicionem doloris quo enim prolixior fuis-
set magis in consolacionis affectus eius quam
consolari velis et diutius merorem eius
tenebis Non ergo velut per hunc illo
quodam sermonis mei manus abstergo
lacrimas neque enim id facere vellem
eciam si possem Est enim prius affecti-
bus quedam flendi voluptas et plerumque
ius lacrimis vaporat dolor Sed id po-
stulo ne vel in ferventem pecori nostro fren-
dentis gemitibus et ululatibus vel cunta-
tis planctibus vel requiescentem

excitetis ille nobis moneat in corde
ille uiuat in pectore ille amplexibus
penitus hereat ut solebat Ille osculis fr
na imprimat ille semper in oculis
sit semper in alloquiis semper in mentibus
ille iam talis est ut ei nichil timeat
sicut ante obliuistam eius erupna
teneatis gratiam ille nobis auxiliatu
rus spectur ille noctibus persul assistat
Illum a nobis iam nec solus excludat
sed pro illum delatz quies ut nobis gratior re
uereatur In nobis est sibi ut fratrem no
bis iam nemo possit auferre sed corpus
eius tenere desideretis tumulum eius inse
teneatis Ille tumulus fratris habitaculo sit
ille sit aula palacii in quo cara nobis
membra requiescunt

Et addit esse consolandum si moritur iuuenis quam minimus delinquit renouatis dolorem

Quid si me ad illum quanto excessit cun
cta nec ego ab uno in matura obisse
etate quam inre vite temporibus fulcire carerem
ut demus annis iuuet qui fungi non
potuit suis Sed quero utrum aliquis
sit sensus post mortem an nullus Si est aliquid
et uiuit et uiget et remeabit in corpus
et faciat illud cum refecta fuit reuiuiscere
Clamat apostolus nolumus autem uos ignora
re fratres de dormientibus ut non contristemi
ni sicut et ceteri qui spem non habent Nam
si credimus quod ihesus mortuus est et resur
rexit ita et deus illos qui dormierunt
per ihesum adducet cum ipso Manet ergo e
os uita quia manet resurrectio Quid si gen
tes qui spem resurrectionis non habuerunt
in hoc se consolantur quo dicant quod nullus
post mortem sit sensus doloris quanto magis
nos consolacionem recipere debemus quia mors
metuenda non sit eo quod finis sit peccatorum
Uita autem desperanda non sit que resur
reccione reparatur Job quoque dicit non
mortem timendam sed pocius optandam
propheta dicens Utinam in inferno me
custodires absconderes me donec pertran
seat ira tua et constituas michi tempus
in quo memor sis mei Si enim mortu
us fuerit homo uiuet et cunctis diebus
mee sustineo donec iterum fiam Uoca
nobis et ego tibi obediam opera autem
manuum tuarum ne despicias Et adiungit
esse consolandum adhuc magis si bonus
iuuenis Ego tamen dolendum sit quod
primeua obierit etate gratulandum
tamen quod seruitutum stipendiis uetanus disces
sit Tanta enim fuit emendacio uite eius
in illo omnibus subito tanta laus mo
rum eius ut omnem memoriam dolo
ris obducat Quid enim obiit fragilitatis
est quod talis fuit admiracionis est beatus
fuisset res publica si eum diucius serua
re potuisset Sed quia uita sanctorum nobis
in terris est sed in celo iustis enim uiuere xpistus
et mori lucrum quia dissolui et cum xpisto esse
multo melius dolendum est quod nobis cito
raptus sit consolendum quod ad meliora tran
sierit Denique dauid moriturum filium
flebat mortuum non dolebat flebat ne
sibi eriperetur sed flere desinit ereptum quia scie
bat esse cum xpisto Et ut sciatis uerum esse
quod assero incestum amore fleuit filium
occisum parricidam absolon doluit in in
teritum dicens filius meus absolon
filius meus absolon Innocentem filium
non putauit esse dolendum quia illos
sibi profuisse prostelere hunc per innocentiam
credidit esse victurum Nichil ergo habetis
quod grauissime doleatis in fratre homo
natus est humane obnoxius fuit fragi
litati et nobis quoque ipsis tam acerba in
cidisse patienter ferre debetis que nobis
uidetis communia esse cum sanctis Etiam dauid
amissis filiis destitutus est optans illos
tales obire qualis nobis frater ereptus est
Illa crimina doluit non exitum filiorum

Ultimo subiungit si dolendum est an ut dicen
tur dolor aliquo tempore finiendus est

Sed esto fuit ingemiscendum quoniam
luctus tempora protrahantur duorum mensium
curricula in fraterno funere cottidiano
clausistis amplexu Sola in scripturis
Jepte filia fletus sui tempora postulauit co
gnito quod pater eius promissum ad plenum no
uaret quia id uotum potius offerret deo
quod sibi primum occurreret post uictoriam re
uertenti occurrerit filia ignara pietatis
ignara promissi Uidit eam ingemuit
pater dicens heu me filia impedisti me
in stimulum doloris facta es michi Ego
uo aperui os meum ad dominum et non
potero auertere Illa dixit ad eum pater
si me aperuisti os tuum fac michi sicut
concepit decore tuo Et iterum dixit Dimitte me

mensibus duobus et vadens flebo in
montibus super virginitatem meam
Ergo et compares anime mee itaque du-
obus exactis regressa mensibus sacri-
ficium mirum implevit Tunc decreto publi-
co israel quattuor in anno diebus ab eiusdem
plebis feminis deplorabatur Ad deflendum
igitur virginitatis sue florem duo sa-
tis esse menses Iepte filia indicavit et
adhuc non venerat resurrectio et hoc spa-
cio temporis satis putavit a paucis se esse de-
fletam Nobis autem omnes populi defleverunt
et omnes ingemuerunt provincie et adhuc
pro ea putatis nostra hec esse supplicia Si fra-
trem meo redimere possetis extracto nol-
let tamen ipsa mea afflictatione vel susti-
tari qui se melius vivere credidit in
nobis qui optavit potius seipsum mo-
ri quam nostram videre miseriam qui pro
nobis se libenter sicut patuit offerre qui
ipso mi doloris dicere dicatur hanc solam civi-
sisse mortem Ve miseris sororibus meis
Itaque magis nostram destitutionem quam suam
mortem dolebat | De morte principis que
Ad consolandum | bonitatis cum etiam
clementia plangere videntur loquitur
in principio tractatus de obitu theodosii
imperatoris | Motus terrarum graves
Hoc nobis | hic iuges pluvie mina-
bantur et ultra solitum caligo tene-
brosior denunciabat quod clementissimus
imperator theodosius recessurus esset e ter-
ris Ipsa igitur excessum eius elementa me-
bant Celum tenebris obductum aer per-
petuo orrens caligine terra que quatiebatur
motibus replebatur aquarum allu-
vionibus Cur enim mundus ipse defleret
eo principem continuo esse rapiendum
per quem dura mundi istius temperari soleret
cum criminum penas indulgentia preveniret
Et ille quidem abiit sibi regnum quod non de-
posuit sed mutavit in tabernaculo Christi
iure pietatis assatus in illam ierusalem su-
pernam ubi nunc positus dicat Sicut audi-
vimus ita et vidimus in civitate domini
virtutum in civitate dei nostri quam deus
fundavit in eternum Sed plurimos tamquam pe-
nitus destitutos proprio dereliquit ac potissi-
mum filios Sed non sunt destituti quos pi-
etatis sue reliquit heredes Non sunt des-
tituti quibus Christi acquisivit gratiam et exer-
citus fidem cui documento sunt victoreque

esse predicte Cuius ergo principis ex primo
conclamavimus obitum | quia ab-
Sententia subditur quod consolandus | nos religiosus
heredes | tantus imperator recessit a nobis
Ergo | sed non totus recessit Reliquit enim
nobis liberos suos in quibus eum debemus
agnoscere In quibus eum et cernimus
et tenemus Nec moveat etas fides mili-
tum imperatoris perfecta etas est Est enim per-
fecta etas ubi perfecta virtus | habetur consola-
In tribulatione qualibet | tio in sacra scrip-
tura libro super Treni in maculati in expositione
lib. xviii | loribus sint consolatione indiget
criminum | et qui gravibus criminum primis
penas commissorum luerint criminum
sperant indulgentiam Et qui fletibus et
lacrimis propria delicta lavarunt requiem
inveniuntur Hec omnia in scripturis divinis
qui querit invenit Nam primum illud
ut in dolore positos consolemur doceat
que multo Ieremie flebiliter clamat
ad captivos et exules videlicet Ite p-
fiastinud filii Ego enim delicta sum desolata
Exui me stolam pacis indui autem me sto-
lam precationis mee et clamabo ad ex-
celsum in diebus meis Animo equiores esto-
te filii clamate ad dominum et eripiet vos
de manu principum inimicorum Ego enim
speravi in illo eterno salutem vestram et
venabus igitur in dictum et in dicto ma-
consolatio Est etiam aliud genus consola-
cionis hiis qui graves penas solverunt
ut habes scriptum in ysaie libro Consolamini
consolamini popule meus dicit dominus Sacerdo-
tes loquimini ad cor ierusalem Consolamini
eam quoniam repleta est humiliatio eius so-
lutum est peccatum eius quoniam accepit de ma-
nu domini duplicia peccata sua etiam si si-
des decerat pena satisfecerat vel levatur
solutione penarum qui non absolvitur
commendatione meritorum Tercium est
cum lacrimis crimen abluitur ut est illud
Discedite a me omnes qui operamini ini-
quitatem quoniam exaudivit dominus vocem
fletus mei Et enim etiam hoc loco et ple-
risque locis in libro psalmorum facile
reperitur Consolatio quarta prima ordine
quam non obliviscitur deus facere misericor-
diam neque in eternum perit quos putavit
coherendos Secunda quod decursis
supplicans que per peccata nostra tollerunt
clementiam penenimus Vnde nonnulli

ak

al

an

phi disputavit ob ee in pbis absolu
tionem pdee mortem metuim sit de
linquendi in mortem aut assumpcio
deinus tm dubium cum in pubne salo
monis sit erui prit baculo odit filiu
suu Castigat autem dns quem diligit
Et infra flagellum equo et stimulus a
sino impat Virga autem nacom in
prudenti pena cum corrigit et emendat
errantem Si talis est qui emendari
non gat aufertur emendo negramo
ra committat Mortuus enim iam errare
nescit Vnde et ecclesiastes ait Et laudavi
mortuos magis quam viventes et opti
mus supra hos qui no dum natus e
qui non vidit hoc opus mali mortuus
pfertur viventi quia peccare desinit
Mortuo pfertur qui natus no est qr
peccare nescivit Nunc etiam dicimus
dehinc qui penas scelerum suorum
solverit Nomine isti tulerint culpe
preium Etiam non integra hinc pe
na debetur Clamat ysaiam domini
Consolamini meu pplm quia recepit
de manu domini duplicia pecta Dissite
unde plato hec sumpsit eruditionis
gra in egiptum pfectus ut moysi ges
ta legeret omnia a pharaonis dca cognosceret
Accedit consolacionem phi qui sup pcii
modum videbatur fuisse punitus Et
hunc locum quendam acopini dote vbonis
in dyalogum tustulit que scripsit de
virtute que locum tn dns in ewano
plenius comphendit et apcius decla
ravit dicens pabrahe psonam ad illu
divitem seculi huius fili recordare qr
recepisti in vita bona et lazarus silr
mala Nunc autem hic consolacionem
het tu vero cruciaris Et in hiis omni
bus inter nos et vos chaos magnum fir
matum est ut hii qui volunt hic tran
sire ad vos non possunt neque inde
huc transmeare | Prestat deus consola
Sermo tribulacionum | cionem eccli lio libro x
Visu meo | est dei miraz miliaia pas
Verecunda | sionum pquam pecta mea
nobis minuuntur Denique lazarus
paup quia in hac vita tollerauit ma
la quam plurima in gremio abrahe requi
em consolacionis invenit Ille autem
dives quia consolacionem huit istolo
pro curricula vite huius fructum eternis

Aa

amisit quem si in hac vita esset deus cas
tigabat sed pcauit in hoc seculo ut postea
non flagellaretur Denique iob licet gra
viter flagellatus et quamvis flagellis plu
rimis inopie amissionis filiorum do
loribus corporis obprobriis amicorum con
solacione cum nunc fruitur eterna Ergo
quanto maiores tribulaciones sunt tan
to uberior consolacio reservatur Et tu
ne titubes atque succumbas quanto maiores
temptaciones videris tanto magis roga
ut verbum dei adhortacionem tibi afferat
sicut et rogavit paulus qui ait Bene
dictus deus et pr dni nri ihu xpi misericordiarum et deus omnis
consolacionis qui nos exhortatur in omni
angustia ut possimus et ipsi consolari eos
qui sunt in omni tribulacione per exhortacionem
quam et ipsi adhortamur a deo quoniam sicut
habundant passiones xpi in nobis ita
pxpm habundat etiam consolacio nostra
Tamen in apostolice peticionis rogat ut con
solacionem accipiat a domino in omni tri
bulacione quo non solum ipse induat tol
lerancia verum etiam alios consoletur
ut et ipsi possint pre mentis angustias
sustinere Si igitur [illegible] in omni tribula
cione ydoneus fuit apostolus tunc demum
dignus eris qui consolacionem accipiat in
omni tribulacione Et tamen non omnis passio
digna consolacione est sed que passio per
xpm est hec consolacionem xpi meretur
Paulo re autem addidit sermonem verbum tuum
suo tuo ipse enim dominus pro suo nomine
pliantibus auxilium pollicetur dicens
Cum ergo tradent vos nolite cogitare quo
modo aut quid loquimini dabitur enim vobis in illa ho
ra quid loquamini Non enim vos estis qui loquimini
sed spiritus qui loquitur in vobis Ergo ne impacien
simus etiam divini spiritus oremus auxilium ut
nobis tribuat adhortacionem Sed nos habeamus
eum qui nos exhortetur non facile admit
plerique autem sunt qui consolentur vos non abhor
ret aures instigantis et aliqua blandicia
Ad exhortacio quam etiam studio laudis acce
dat et includat quadam consolacione demulceat ne
labor asperitate revocetur | potiatos
Item li eccli lra [illegible] in | frequentibus
Iustus semper sperat in adversis | afflictus
erumpit desperare non novit Et quo quam
moram tollaverit magis sperat et sperandi su
mit pretium sermo in oracione Consolamini con
solamini populus meus dicit dns sacerdotes

Loquitur iusticia in corde ut eum consolaretur quia repleta est delectione et solutum est peccatum eius quia recepit de manu domini duplicia pro omnibus peccatis suis. Ieronimus: cito dixit plenitudine delectionis solutionem esse peccati et recepit tamen consolationis magis esse quam solationis quo maior fuit pena quam culpa. Iob tot gravatus incommodis et acerbitatibus pro spe tamen clamabat affectu desiderii: post tenebras spero lucem. Sed aperte cum nuptiarum quasi lumen extingueretur lux autem sancti spiritus solacium spei eius est. Unde colligitur quod iustus spe in verba dei sperat et spe adiuvat spei quod evidentius expressit Ysaias dicens tribulationem super tribulationem expectat spe super spem ad placatos et abductos ab uberibus loquebatur hoc est eos qui prima infancie alimenta tulissent iam ab ea habiles fortiori exemplo sit quod ablactatus Ysaac patriarcha tamen convivium fecit ut adhuc inter rudimenta primeve positus etatis necdum gladium sed tamen penas obruerit. Plures filios habuit Abraham nullum ablactavit alium. Ideo in hoc stilo legitur fecisse convivium magnum. Et bene magis convivium scriptura dixit quia typus erat eius qui semper epulatur corda sanctorum.

Constancia. Constancia tenenda est contra instabilitatem libro i decretorum xxiii, et abel capitulo xxix, Petrus in Exodi xiiii. Cumque introduxerit te in terram Chananei etc. Unde tam preclari in istis tam alte secrete quod sapiencie qui in quibusdam venit ubertatem simpliciter deprehenderas. Legi atque ameas ubertatem gracie spiritualis. Chananei enim mobiles et inquieti sunt. Cum igitur in corda eius ingressus quis adiutus per levitatem et inquietudinem et instabilitatem, quia mores possidere delectos tu tenere constanciam. Nec tumultus volensque sermo perturbat. Hoc est enim Chananeus mobilis sermo affectus instabilis et inquieta concepto firmatur tranquillitate cordis et ad serenitatem placatum fuatur ut tamquam in salo manens tuta navibus statione portus quodam tue mentis ex hereas hanc possessionem quam deus pollicetur et quodam sacramento promittit vinculo ut constanciam tu firmes | in bono proposito non

Constans quis esse debet | lucratus in ceterum super

Posui inquit os meum custodiam. xxxviii. dicam hoc est proposui confirmavi in precepto meo. Locutus sum corde meo. Si alius dixisset sermo meus stare debet. Quanto magis stabile esse debet quod in ipso constitutum. Si quis alienum fallat videor, videto etc. Si quis proximum grave quanto igitur gravius si quis se ipsum eo quod sibi promisit putet esse fraudandum ut ipse sibi infidelis suo iudicio et despicabilis estimetur. Cum igitur ydoneus videri per quam fuerit est teneamus pro animo nostro constanciam ne in offensionem labiis a loquendi festina preripiant | libro super decretum

Constancia est in homine virtuosi | immaculatum beati xxi, visu voto require in capitulo fortitudo et in capitulo iustus

Constantinus. Innuitur de obitu imperatoris Theodosii capitulo xiii loquitur de Constantino imperatore sic legitur in hystoria dehinc et de civitas quod est gratia inquod legitur in hystoria sancti Silvestri | gratia multis

Constantino. Licet baptismo | constituto omnia peccata dimisit tamen quia primus imperator credidit et posteris hereditatem fidei principibus dereliquit magni meriti locum repit. Cuius temporibus completum est illud propheticum in die illa erit quod super frenum equi est sanctum domino omnipotenti. Cuius illa sancte memorie Helena mater eius inspirata sibi dei spiritu revelavit. Beatus Constantinus tali parente que imperante filio deum inviaris quesivit auxilium quo inter prelia quoque tutus assisteret et periculum non timeret. Magna femina que multo amplius invenit quam imperatori conferret quam quod ab imperatore acciperet. Anxia enim mater pro filio cui regnum orbis Romani cesserat festinavit Ierosolimam et scrutata est locum dominice passionis.

Consuetudo. De consuetudine peccandi in contexto super Epistolam ad Romanos capitulo vii | titudine peccandi quod homo iam consue | vatus facilius succumbit peccato quam legi quamvis sit bona doceatque si velit bonum facere et exprimit in consuetudo adiutore inimico.

Item in tractatu super primam Petri visu i. Non ignoramus quia tantum vim habeat inveterata consuetudo peccandi ut ex eo idat nam quod cum sit medicabilis ad salutem tamen corroboratis per passionibus immedicabilis invenit. Nego permaneat in malis sed unusquisque eorum si fluit exuliat a culpa sicut scriptum est de muliere mente ne intendas meam oculum tuum sed exilire antequam te animi inimice

inueniant s; qr grauius plicz luxurie
corpis nec albenti erubuere canicie
z usqz ad senectutis etatem uitam
pduxere maculosam Intimus enim
concepta uisibus lues culpe pces
su tpis coaceruatur Caue ergo ab impa
torum consiliis no penetrent huius
consilia mentem tuam Nec dicatur
de te alligauit quis ignem in sinu
Vestimenta aut no combureret Et enim
qui semel in sinu metis flagicii flamam
feruentis adoleuit cito corpis sui ves
timenta conburet Et ut stipula ignis
absumit ita ul exigua scintilla pcti
si quo uiciorum fomite fuit excitata
incendium grande excitat Noli go
stare in pcto Posuisti pextremo uesti
gium sup uoraginem culpe cito aufer
pedem ne sup plantam tibi ascendat
pollucio z lapsu sualiora deceptus
s supra lutum resideas Cauenda go
prima sunt vicia ne in plura deinceps g
ui ora protrahat Et enim sicut hyb q
se in luto usant quo magis uolutar
eo amplius inquinantur ita q se sel
luto improbitatis aspsit n abeo ue
lociter exiliat grauius sibi decoris
sui scena pingulos illuculente qui sa
cionis obducit Atque grauiu odore cetere
illius flagiciosi cetz vorruginis contrahi
quedam animarum pestilencia corru
pcio q salubrium cogitacionum spiritalis lu
es cstuacau in passionum insaniam cras
satur hinc letale virus se infundit
mentibus hinc surrepit egritudo cor
poribus langor animis Et in sa sto
egre cateri atqz nunce langores tus
ferunt Quoaeus ingeminstant scio
res q diu potare non possunt quoaes
dolent q stortam deserunt cu stortam
dicunt uolumtatem quoaeus iacus
fabulas ebriorum virtutes pro so sui
peccati laudi honestas ludibrio cotinen
cia risui inca uanitati Isti sunt mor
bi qui mala sua in multos tusserunt
a pauas corruptela ad omnes puenit
Item inctactatu sr ps xxxv vsu iij de
clar q difficile est consuetudine peccandi
delinquere vincere

ne humano ipe

Cauendum peccatis

nio malicie usqz

in olescat Atqz omnis etas secutura de
generet Arbor enim mala malos fructus
facit Nam si plunqz q uolumus hec agim
uitare non possumus z q odio habemus
hoc facimus uicti quadam aut delectacoe fla
gicii aut obrepcoe pcti quo possumus vita
re qd amamus astringimur enim z inuiti q
mo possumus uoluntati no teni Vnde se ex
soluit paulus erroribus cottidiana dec
tacoe luctando ut vinculis captiuitatis ex
utus px graui seruetur z tu putas q as
scdendo delictis possis ad celestium copmis
sionum initum puenire luctando corona
queritur no v luctando studio n v singe
no conpatur etantibus quoqz diuini
celestorde suffragia postulanda sut ut eo
na inste p labora milas deseratur
Consuetudo q melius c n attendat
sup prima Epistulam ad Corinth ca vij
Omnibus h aspu et ghe in quatuor ac
melius est ppt consuetudinem qualis us9
Ita pgauum consuetudo scz ad bonum
li in de sancta virginitate pte ij
Consuetudo boni usum ueteris puitatis
amisit

Consue

tudo bone etate z que laudabi
lior est suam debz in simone
in desacons Et d require supra in ca sum
Consumacio Consumacio habitus
cuo a fine differt z quo ac
quot modis intelligi debeat dic li sup
dm in macula lind pu usu vni Super
illud omnis consumacionis vidi finem
Telos grece dicitur quod latine z fine
dicimus z consumacoz Telos aut z consuma
cionis ipius finis est Sicut lectis finis
est opus ad iusticiam omni credenti hec
septiem Ecce ergo uobis id sum usqz ad co
summacionem scli Consummacio igitur scli
finis seculi est finis autem omni xpc Co
summaciones aut multe Est consumacio
qui resurreccio ad salutem Consumatus q
opus de pfcm opus Consumata mali
cia dicitur i plena cui nichil deest ad
studium z artem nocendi Est consumaco
hominis z multe consumacoes donec ad pfcm
pueniat legimus go z consumacoz seculi
legimus z fine De consumacoe scli supra
posuimus ex m q sequitur resurreccio Si
cut eni in adam oes moriuntur ita z in xpo
omnes viuificabuntur Post resurreccoz
consumatio vniusquisqz aut in suo ordine
primicie xpus Deinde hij qui sunt xpi q in ad
uentu eius crediderunt Deinde finis cu
tradiderit regnum deo pri cu euacuauit

omnem principatum et potestatem. Ergo con
summacionem seculi sequitur finis iuxta
apostolum. Vnde colligitur quod sequatur finis omnes
consummacionem mundus in mali. Ergo positum
est quod dixit iohannes 5o et 2o sermone in maligno
est mundus plenus peccati consummauit malici
am suam. mundus sic consummauit saul quem
uidens maliciam consummatam Ionathas
filius ut dauid prophetam eidem nunciauit
ut declinaret et fugeret. Est ergo con
summacio malicie consummacio peccatorum.
Venit agnus dei qui tollit peccata mundi
qui est ihesus xpus finis legis principium
et finis et remissio peccatorum. Hunc finem
consummacionis propheta uidit in spiritu qui con
summatum esset aboleret errorem. Vidit sane
lumen enim diuisa omnia peccata omnium mun
dari. Hinc ergo dixit Omnis consummacionis
uidi finem. hoc est consummati adulterii diuer
sorum uidi. consummate luxurie atque lasciuie
consummate crudelitatis atque seuicie omnis
postremo flagicii percutientem suam delicta
donante. Est etiam consummata uirtus consumma
ta iusticia secundum hoc finem finis uirtutis omnium
xpus qui finis est legis ad iusticiam omni
credenti. Videtis quod finis est fidei. Vene
ergo ait. Omnis consummacionis uidi finem.

Contemplacio. contemplacio pre
fertur accioni. lo. sup. Vt in immacu
lati luc x versu ii | rec tam ministeriu
Cum martha festinaret | maria autem
verbum audiret ea que audiebat eique
ministrabat meruit ante ferri. Dicenti
enim marthe Domine non est tibi cure quod so
ror mea reliquit me solam ministrare.
Dic ergo illi ut me adiuuet. Vnde dominus
dixit martha martha maria bo
nam partem elegit que non auferetur ab ea.
Dicta verbum cognoscere maius opus est
quam ministrare diuine auctoritate sine diffi
De anima contemplatiua quam in con
templacione est ecclesia dicat in libro iii de sancta
virginitate parte iii | non decet uulga
Ea que xpm reliquerit | nec non decet in foro
non implacens uoce querula gressu lubri
ca secularis aditu nichil aspicias. Terrenum
tibi apostolus consorcium negat esse ultra
nec ipse modum timor alius celum
docet spiritualibus euolandum. que sur
sum sunt inquit sapite non que super terram. Et
quia hic impossibile erat in hoc corporis
uelut claustro reclusis et quia definiet

corporibus uelut claustro reclusis et
quia definitis corporibus anima fertur
ad superiora circulare alligata dum
[illegible] quandam in re lectio non addi
dit. Mortui enim estis et uita uestra abscon
dita est in deo. Quia abscondita est cum xpo i
deo non appareat in mundo xpus enim mortuus
est mundo uiuit deo. Vide nunc gradum
desiderare amet xpus. Confabulaciones
non amet aperuit ergo illa fores suas
ab dei uerbo sed tussiuit inquit et exiuit
anima in uerbo eius exiuit a mundo ex
iuit a seculo remansit in xpo. Quesiui
inquit eum et non inueni eum. amet
cristus diu requiri | qui se a tota[illegible]
Imitatur mortem | nis huius abducit
atque illis uinculis soluit. De quibus di
dus prosequitur solue omnem colligacionem
iniusticie. Imitatur ille qui se a uolup
tatibus exuit et eternis delectacionibus
attollit atque eleuat et in illo celesti habita
culo locat in quo paulus cum adhuc ui
ueret conuersabatur. Aliter autem non dicet
nostra conuersacio in celis est. Et dicit per ea
presumpcionem nisi per meditacionem quia ibi
Illic enim erat meditacio illius anime et
conuersacio. Illic eius prudencia que utique
intra angustias carnis huius herere
non soleat. Sapiens enim cum illud diuini
requirit absoluit animam suam corpore et eius
abiugit consorcium cum illam uere intrat
sedeam qua uelut medium sibi et aptam
desiderat demonstrat | Item sen
Item libro de ysaac et anima capitulo v° | sibilia
Anima bona contempnit uisibilia nec consis
tit in eis nec uidens species hiis temporalia
et residet sed attendit ad illa eterna et in
uisibilia et plena miraculis primo ossa
sopie mentis attollens. Etenim presidium
sedens plenum illud bonum diuinitatis
intendit nec aliud quicquam requirendum
putat quia tenet quod summum est.
Item capitulo xix | Dicit autem oculos tuos anime
Ipsam anima | noli contemplare intendere deuo
cione nimia ac fide possibilitatem ne
contradicionis ipse supergressa quia luce in ac
cessibilem et religionem inducere est Quare autem
inquit oculos tuos ab anime eo quod plenitudine
diuinitatis eius et splendorem ueri luminis susti
nere non posset | In omnibus de hoc
Contemplacio | tentum in cointo sic
Epistola ad philippenses capitulo iii

Exponens illud. Sicut habundare et penu-
riam pati | cum in hoc eorum ope gauderet.
Non se sub | in presentium ipsorum se admonita con-
tentum deo adiuuante testatur ut neque
de penuria contristarentur neque ex ha-
bundancia exultarent | Ca. sequitur
Sciens quia habundancia | extollit et tol-
lerata penuria diuicias celestes acquirit
Contentari debet homo de propriis et non ui-
dere aliena. Libro v° exameron ca° xij
quod require supra in titulo cane. Eccli
li° ca° xiiij. Et require in ca° prius

Contencio. Contencio omnia sit
cauenda dicit super Epistolam ad Ga-
lathas ca° v° Exponens illud. Quod
si inuicem mordeatis etc. | Sensio fra-
trum manifestum est quia dis- | minuta e
dilectionibus. Ideo monet ut pacifice sint
persistentes in bono. Contenciones enim ge-
nerant incendium. cuius fructus est uite consumpcio
Ibidem in ca° vj Exponens illud. Non simus
inanis glorie cupidi etc. | ubi primum
inanis gloria est uel cum non | non est ut quis
studium habet contencionis sciens quod hec generat
discordias et lites. Cum autem in quibus-
dam non oportet litigare. Bone enim uite fruc-
tus aridos facit prodiens presumpcio quam sacra-
taste. Bona enim et casta uita moribus or-
nanda est et beniuolancia complectenda
Item super Epistolam ad Ephesios ca° iiij Expo-
nens illud. Solliciti seruare unitatem
spiritus in uinculo pacis | caritati autem
Dissensionem prohibet. studendum monet
ne spiritum unitatis et pacis amittat ac pro-
inuicem se sufferant cum paciencia modestia
enim presentem parit quia cum se inuicem tolle-
rant cum leuitate animi mouentes con-
sequitur ad esum et pax in eis manebit per
quam filii dei non immerito uocabuntur
quia dixit dominus Beati pacifici quoniam filii
dei uocabuntur. Perturbacio enim uel in-
quietudo contencionis facit quia solet eciam
ea que mala nouit uellet defendere
ne cedere uideatur. Hinc oritur discor-
dia que corrumpit pacis federa
Item super secundam Epistolam ad Thymotheum
ca° ij super illud. Noli uerbis contendere
Contenciones uitandas monet quia con-
tencio potest generare scisma numquam stabilit(ur)
Et in subdit ibidem | contencionum dicunt
Nam sunt aliqui qui | audientibus prodesse
Apostolus autem sciens magna obesse
mandat ut unusquisque hoc curat ut sp(ir)ita
altercacione semetipsum probabile faciat com-
pulsatos appellans eos qui contencionibus
intuitur. uicte est enim ut contencio extor-
queat aliquid ymmo multa que dicuntur
contra conscienciam ut intus in animo prodat. uictor
foris abscedat. Nemo enim patitur se uicta
licet sciat verum esse quod audit. Recte autem tractat
Verbum ueritatis qui bona consilia uolentibus
loquitur et pacificus. Collacio igitur inter dei seruos
esse debet non altercacio | uocati nomina-
Ibidem super illud prophanas | tes de uita
Hoc idem adhuc prosequitur ut contenciones prophanas
nec congruunt uiris fidei uiros hic con-
tectos si in contactu parcatur se inuicem
et conseruat bonum datum. Aliquid autem im-
probabile uidetur cum pace dissimuletur aduersa-
rii enim et desidentes solent se inuicem pro-
uare. Catholicorum autem apostolus mandat ut seruat
et deceat et affabilis manibus quietus
enim debet esse et ut semper de consilio uerba
emittat ne paciatur coram se impia
uerba depromi. Dant enim quibusdam occasionem
ut impetus pariant. Non enim desunt
qui audientes prophana concipiant cogi-
tatum mali. Ideoque obest contencio
Contenciosi sunt uitandi super primam
Epistolam ad eundem ca° vj super illud. Si quis
aliter docet etc. | disciplina catholica sponte
Disputantes aduersus | dos recipit maxime
qui conuicti et correpti acquiescere no-
lunt perturbacione mentis praue quam con-
tencionibus delectantur et pascuntur
elatus enim uicta se non patitur quippe
cum ad fauorem querendum inconsultum
precipitat quod a mansuetis et bonis uiris
uitandum est. Contencio autem numquam sine
lite et parum esset si hec sola oriretur sed
blasphemie et in iniuriacie quod a dei seruis
alienum est. Absque autem autem quod cor-
rupti mente ueritate priuati sunt utile in-
dicatur | Super illud Stultas autem et
Ibidem in | ineptas questiones deuita
Insensate questiones prauum infidelium
sunt quod modestos homines cogunt ad
litem. Inuitantur enim eos nimia con-
tradiccione impietatis eorum prouoca-
ti et iram dent aliquid contra propositum suum
nam solent quidam hereticorum pacem
fingere quamuis a catholicis non possint
audire ad aspirum ut conuenctel praua
sua colloquia. Ideo dissilandus abhinc est

Ao ho de incarnacione dom̄i cao xv contra uos
disputans dicit sic | nisi integrum prem
Nunc illi assunt | legunt Et dyaletico mo
re concedi sibi id postulauerint ut q plaīn
non sit plexo usurpent p dec se conten
cionis studio in definicione querere vitatis
Nam et in ipa dyaletica si non concedit
q concedi sibi postulant qui aditū con
tencionis inuenire desiderant pricipiū
inuenire no q̄rūt disputandi et hī ibi u
bi contencio est magis de disputacionis ar
gumentis q de examine vitatis Hec est
enim dyaleticorū glā si uideantur expug
nare ubis et refellere vitatem Contra dif
finicio fidei est ut vitas non uba pandat
Denique uba phorū excludit simplex vi
tas piscatorum Cruce igitur ista assercio est
ubi si no donauo eis verbum integra
assercionis pricipiū inuenire no possunt
ubi ergo legerint demonstrent

Contemptus Contempne aliquē
non debemus sup Eplam ad Galat
cao vi Exponens illud si quis sibi u' aliq'
esse cū nichil sit etc | cipit quia si actus
Verum est nec latet | nros et mentem
considerimus nulli nos an ponimus ne fa
cile quemq iudicamus Cui enim extollitur
quasi a q sit errat Nescit enim quia de
humilitate cstituitur Verba enim et gesta sal
uatoris ante oculos non hz qui cū sit
dominus omnium humiliauit se ut nobis form
daret quid sequi debemus si crescere
uelimus et si nos erigeremus inclinacionem
quod impia cordis faciat inflati ut apud
homines commendacior uideatur Spernes
enim et despiciens peccatores iustum se uideri
contendit sicut et phariseus q dns denotat
Nunquam non uere hoc impetus e qui pu
tis glie cupidus est Nunquam non uere de
futuris desperans mercedem iusticie in
puti ut consequi Cui uare Quia no est
iustus in ope sed p fallaciam fingit iusti
ciam Cui enim ut iustus ee alterum
sibi pponat ut uere iustus sit Unusquis
qz enim plus mala sua scit qm alterius

Herunt aut xpi non curat contempni
ac de ipo contemptu lio sup Bā Ima
culati lia iii versu vi sr illud Aufer
a me obpbriū et contemptū | atur Cc
Hi contemptus obpbriū loco du | nio sp
tū est Contemptibilia mundi elegit
deus Et considera quia mundi contemp
tabilia dixit no dei Cuid enim in hoc mūdo
contemptū hoc preciosum est apud deum
Denique humilitas in hoc mundo contempnit
sed dei iudicio comprobatur Et si publicanus
se humiliauit exaltatur audi que pro ni
chilo hz deus Cuicunqz sanctus e qui
sine macula viuit ueritatem custodit
no appetiuit proximi sui ad nichilū de
ductus est in conspectu eius malignus
sed omnia que malicie sunt p nichilo esti
mantur Denique generalitas no est de
uoto aut manet in eternū Caue ergo ne
xpo obpbriosus Nolo michi quicunque
maledicat et quasi peccatorem despiciat
Cum graue si xpus dignum obpbrio du
cat Ve tibi inquit corozaim et bethsayda
Condempnantur quia no egerunt
pniam delictorum suorum Nos ergo
agamus ut a nobis auferatur obpbriū
Cuius aut est qui no est obprobrio dig
nus Cui exquisiuit dni testimonia
Multi quidem sunt qui nolunt inferre
obprobrium huius tamen sed ipi sunt probro
si magis quia pro nomine tuo pati obpro
brium gloriosum est | precepta quis no dz

Contempne dei | sup pmam Eplam
ad thym capitulo v to | qui sublegi
Nare est ut peior habeatur et timore dei
agens contemptor est q qui no subiug
est legi. Hic enim nescit ille aut sciens con
tempnit | Ad ebreos cao iii super
Super Eplam | illud Adortamini uos in
Hoc est edificate in uicem et cor | improbi
rigite uosmetipsos ne contingat uobis
similia ne obduretur quisque ex uob'
deficiente peccato in fide attende quia in
fidelitas pctm facit Sicut enim infidelitas
ignauam uitam parcat Sic etiam aia
qn in pfundum malorum uenit contep'
contemptus aut neqz credere patitur ut
sciat more mortis spectus libet | contemp

De contemptu mundi aliud e | nere
aliud fugere lio ii de officiis cao xviii
Cuid requirere supra in cao Consilium
Audiuimus contempne est mundo crucifigi
lio de ysaac et anima cao iii pertractans
illud canticorum Sub umbra illius qui
desideraui sedi etc | dicitur et cui munda
Cuius terrena sup gre | na moriuntur cru
cifigitur ei mundus et ipe mundo qui
omnia que sunt sub sole contempnit et re
fugit Omnia contempnanda sunt psalu

c

d

e

te anime in tractatu sup ps xxxvii v ii
Quid de viris sublimibus loquar cu
ab meretrix alienigena illa de hiericho
tn animam suam non solum contemptui
omnium que habebat sed etiam uite periculis
putauit esse redimendam que explora
tores ihu uane ciuibus suis querentibus
denegauit et hostes patrie legatos tamen
fidei maluit occultare quam prodere Ideo
eam nunc ciuium non bellorum pericula non
incendia patrie non suorum discrimina circu
erunt Disce vir disce xpiane quo animi in
sequi debeas quam femina contempsit omnia
sua et ihm in figura xpi similitudinem
nominis est secuta Vnde preclare salomon dicit
diuicie viri redempcio anime eius
Redime ergo animam tuam vilis est pe
cunia sed fit preciosa pridem vilis est cum conde
preciosa cum dispergitur sicut scriptum est
dispersit dedit pauperibus iusticia eius
manet in seculum Si ergo talis fuis ut
possis contempnere omnia tua et etiam
ipsam carnem tuam pudicicia contempne
quia nulla potest locupletior esse possessio
Possessio enim preciosa est hoc mundus Et
si flumina te superiora circumdederint tunc
et si dedit temptamenta tibi deus potentem
mandat autem dyabolus ut animam ipsam
custodiat sicut quod scriptum est ut destru
as inimicum et defensorem Temptat
enim ut aduersarius defendit ut similis
Scriptum est enim et uolet et vincet in fine

Continencia Require supra de
capitulo maio Castitas | adiicelle
Non est sine primo in Epistola | sem etiam
capitulo ii | uirgo audiat nullum primum
Que | esse integritatis et non ingemi
tat absit enim ut facile credat etiam ut non
studia deponat et intencionem sue mentis
inflectat Que uidua cum comperit non
fructum esse uiduitatis mallet sua
fidem coniugii et nupcialibus degere quam
lectoribus se credere Que coniugii di
ssita vinculo si audiat quod nullus honor
castitatis sit non possit incuriosa temp
tari corporis aut mentis fragilitatem Et
lo etiam cotidie in lectionibus sacris et
sacerdotum tractatibus laudem pudicicie
et illam integritatis personat Frustra
ergo dicit Apostolus Despondi uobis in Epistola
ne committeam formatam Verum con
tinens est animam deo possidere libro ii de

Abraham capitulo iii | tinentes uirtutis atque
prudentes et con | anime possessores sunt
decorem morum mansuetorum eligentes
Qui autem amatores corporis fortitudine
virtus est nobilium in uirtutibus anime
ac disciplinis sicut scriptum est quia pos
sidebat animam suam tamquam liberam regens
et nulli seruituti obnoxiam | libro sup benedicti
Continencia meretur principatum | immaculati
exponens literam xxam | primatus fuis
Qui secundum continualentis | sermonis acce
pit quo iudicio euidenter exprimitur
quod apostolus senior ille tamquam secundum in temperan
ciam continue primatus quos habebat ami
sit prius autem etate pro sobrietatem et
continenciam primatus quos ordine
non habebat etatis et confessionis fraterna
et pio suncto prime benedictionis eripuit
Quid est igitur quod apostolus rapuit et annis
non dum iohannes adiecibus cum iohannis baptiste reg
num celorum cogitur et cogentes diripiunt
illud Sicut ipse dominus declarauit Bona
fraus que uitium furatur etiam

Contrarietas ex contrariis composicio
fit libro de noe et archa capitulo xv
Sunt ex contrariis ducatur vere autumpno
estate et yeme sicut armonia cantilene
permixtis grauibus et acutis uidetur con
sistere Ita ergo et mundus iste ex contrariis
continetur aere et terra igne et aqua ma
quoque corpora frigore et calore humore
et siccitate quedam nature ordinem fuet
Nam si naturalis ordo et mensura confunde
tur non est sequatur interitus Ergo certum
ordinem temporum deus remota confusione di
luuii ad conseruandam mundi permittit fu
turum | autem gerauit adimpleto libro ii
Differt | hexameron capitulo iio | impugnat
Quod etiam contrarium sepium | Quod diuersum
est distinctam solet habere racionem
Contraria uicia virtutibus sunt contraria sicut
auctoris est fugientibus in concreto secundum secundam
Epistolam ad Corinthios capitulo vi | et nunquid
Que enim participacio iusticie | tati aut
que societas lucis cum tenebris Que ne
conuencio xpi cum belial aut que participacio
fidelis cum infideli vel que consensus templo
dei cum ydolis Manifestum est hoc uniuat esse
contraria ac per hoc fugienda abhinc mo
nz quia dicat dominus Nemo potest duobus
dominis seruire Lex enim iusticiam predicat
ut fugiatur iniquitas Timor ordinet

q est veritas ut ab ignorancia que tenebre
sunt receditur xpm vidi in misterio annunci
at ut a dyabolo qui se deum mentiri vult
abscedatur. Credentibus vitam polli
cetur eciam ut apostata exuti ab omni
infidelium errore sint alieni ydola p
hibuit coli quia templo dei sunt inimica
hac racione viciosi cum virtuosis non possunt
convenire in epistola prima ad hyreneum vbi sub
principium Odivit ergo castum ymolata sa
crificia et peccata studia virtutum et plena di
sciplina ... ergo viciosi odiunt hoc apud
bonos sincerum ac purum est Opus virtutis
detestatur luxuriosus helluo refugit e
castrum ... corpus quod ille ... diligit
adversatur anime virtutes abhominatur
impius refugit virtutum disciplinas et omnia
opera eius que in hiis sunt que ergo casti
tatis refugit castitatis ille et non homo
sed cum amplectitur quibus humanitatis spacium
Illa autem declinat que illi serviunt atque
eligunt quando duo ista sibi congruere non
possunt prudencia et insipiencia Itaque
sicut hiis que quodammodo super prudencie ac
temperancie sunt abdicat se prudenciam ab
dicat continenciam Ita eorum exors omnis
sapiens est atque incontinens que in bonis
atque in hereditate sapientis inuisit et con
tinencias Denique sancte ille tali coniugi
o lya et rachel vna laboriosa alta aspi
racio fortis refugientes ...
dinem secundum morum discrepanciam cum uni ex
iti iacob symone edocte erant quod vellent
discedere ut laban et filiorum eius inimicias
declinaret atque ignaviam Respondent numquid
est nobis porcio aut hereditas in domo patris
nostri Nunquid sicut aliene estimamur ei Ven
didit enim nos et devoravit precium nostrum Ecce
primum quia ignavus et invidus laborio
sum et disciplinam tenacem alienat a se ac
defugit seseque cupit separare quando eas omi
se ... sibi et putat se lucrum fecisse quod a
lienat eas et hoc est suum precium vendidit eas
quod fructum voluptatis sue | mali sepe ...
Conturbantur bonis semper | epistolam ad
Corinth. capitulo xvi° | aptum est enim et
Ostium michi magnum | oppositi et adversa
rii multi Ecce vna causa cur remansisset ephesi ...
dit inuenerat enim illic sacra pectora dei
gentium quibus insinuaret misterium X
Sed quia dyabolus inquietus est semper
et hiis qui deum deum desiderant inimicus

adheat et adversam multa. Certo enim ydonei
i inveniebantur ad fidem tanto magis
non deerant qui zelarentur contradicentes
et repugnantes doctrine domini
Peremptam ad doctrinas arguere licet
in tractatu super ps. xxxv exponendo ps
ipsius graduum ... requirere super ...

Contristacio Contristari Animum
propo est introitum in tractatu super
ps xxxvii versu vi | ut nos letificaret
Contristatus est tristis | ... quod spiritum est
Si enim ego contristo vos et quis est qui me
letificat nisi qui contristatur ex me Et contrista
tio ex domino ihu xpo ipse letificat xpm et
ipse letificatur a xpo | Spiritus sanctus atque
Contristari quo dicitur | gaudere et similiter
ipsum contristare in commento super Epistolam ad
Ephe. capitulo iiii | apostolus contristari spiritum sanctum
Nolite inquit | dei in quo signati estis
in diem redempcionis Enim bene agimus
gaudet in nobis spiritus sanctus datus
nobis videns monita sua proficere utilita
tibus nostris sicut dictum est a domino Ita gau
dium erit in celo in uno peccatore penitenciam a
gente Gaudet spiritus sanctus ergo salutem
nostram non sibi quod non indiget leticiam Ita
e contrario si obedientes ei non fuimus
contristatur quod non profecimus sed in nobis voluit
enim nos proficere aditum Non tamen sic con
tristatur ut paciatur quippe cum impassi
bilis sit Sed tamen enim contristatum dicit
nostri causa sed significat quod desit vobis eo quod lesimus
enim contemptuendo monita eius contrista
cio itaque eius indignatio nostra est quod filios
nos dei manens in nobis | accipitur p

Contricio Contero | timore et
penitudine in tractatu de prima
interpellacione iob capitulo v. pertractans id
iob v° Cum conterentur tecum de loco suo
et columpne eius concucientur Item Ambrosius
dicit conterimini | in iudicio ...
Conteruntur autem quod ... Est autem
bona contricio Cor enim contritum et humilia
tum deus non spernit Et alibi Sana con
triciones eius Sed ad iosaphat dictum est
Contrite sunt naves in tharsis eo quod se sociat
letho impiissimo Utrumque ergo contricio
significat quia utrumque in die iudicii quando omnes
qui in monumentis audient vocem filii dei
et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem
vite qui mala egerunt in resurrectionem iudicii
Sed eciam david propheta significat dicens ibi

A

B

dolores parturientis Sicut audiuimus qui a
rudimus mauitate dñi ū̃tuā monta
te dei nr̃i Namque et dolorem futurum
et leticiam comprehendit dolorem in mūdo
de absolutione leticiam

Contumelia li° j. de officiis ca
xvij quere supra in tº
Continuatione et in tº Ensio

Conuersacio Conuersandum est cum
hominibus secundum condiciones eorū
et cum modestia In commento super Epistolam
ad Colocen ca° iiij exponens id. in sapientia
ambulate ad eos qui foris sunt redimentes

a
Verum necesse est ambulare nos tempus
inter infideles et colloquia miscere et
conuersacionis in illis. hoc est commonens ut
cum sapiencia sit ipsa conuersacio propter scandala
gentilium ne occasionem prauos accipiat
blasphemandi et materiam ad persequendum
Vide enim opus est loqui cum eo quem
sciant inritabilem et obstinate mentis
paratum ad contumeliam faciendam Ideo
hortatur ut optimo loco et tempore integra
modestia religionis uerba promant aut si
persona talis in medio est que perstrepat
recedendum Aliter enim cum potentibus nostri
aliter cum mediocribus et aliter cum humili
bus agendum est. aliter iterum cum ma
suetis aliter cum iracundis quibus cedi
oportet hoc est redimere tempus Cum enim insidia
ti diuitis dolis et furentis temporis audacia
cedis iniurias infesti temporis lucre facis
Nam si caput et rex assentit corpori est
libertas loquendi uerba dei cum mansue
tudine tamen ut prouocentur ad bonum Per
strepentibus autem et animosis ad contumelia
a semper cedendum est. uitas enim cum
Propterea de episcopo dicit in pastorali tertio cedis
cap iiij° illum et testimonium bonum
Oportet autem habere ab hiis qui foris sunt

b
i. hereticis et scismaticis qui extra eam katholicam
tholicam ecclesiam conuenticula sibi propria
na fecerunt Quos tamen testes apostolus
et testimonium dicit debere bonum habere de
immaculata uita et sancta cum episcopi et conuer
sacione ne forte accipiant inimici lo
cum episcopi obtrectandi et infamare in
cipiant catholicum dogma sup Epistolam
Conuersandum est cum caritate ad Ephe

c
cap j super illud. ut sumus sancti et immaculati
Ut sint incontaminati coram deo in cari
tate ut amor dei statim illis faciat q

uersacionem Nemo enim melius aliter
obtemperat quam qui ex caritate obsequitur
Conuersandum est cum sanctitate super Epistolam
ad philippenses ca° ij super id sicut filii dei imma
culati etc ut omnia que ad disciplinam
commouet pertinent sanam sine hesita
cionibus faciunt et murmuracionibus
qui si negligenter et indeuote aliquid agere
ad effectum non perueniunt quia inreprehensibiles

2
tradit fieri ut omni simplicitate operentur Quasi
si filii dei immaculati ut nemo reos pro
fessionis sue reprehendit Ut in medio diffidentes
tam clari appareant uita et conuersacione et mo
ribus quam admodum sol et luna inter stellas
splendore sublimes sunt Sicut enim stel
le apparente sole obscurantur ita iusti
et infideli presentibus fidelibus aut iniusti
turpes et deformati uidentur
Conuersandum est cum prudencia quia ut
dicit ibidem in ca° iij super illud imitato
res mei estote esse solliciti ne prauorum
Uult apostolus illos hominum subtilitate capi
antur Et nouerit unumquemque qualiter et doce
at ut hii uigantur in quibus sensum
magistri sui agnouerint li° primo
Conuersandum est cum senioribus de officiis

f
ca° lxix° conuersacionis electio ut adiu
Sequatur gantur probatissimis quibus
usque senioribus Namque ut equalium
usus dulcior ita senum tutior est qui ma
gisterio quodam et ducatu uite colorat mo
res adolescentium et uelut murice probita
tis inficit Namque si hii qui sunt ignari
locorum cum solertibus uiarum iter ad
ornant gestiunt. quanto magis adolescentes
cum senibus debent nouum iter sibi uite ag
gredi quo minus errare possint et a uero
tramite uirtutis deflectere Nichil enim
pulchrius quam eosdem et uigros uite et habere
testes

Conuersio de perfidia ad fidem con
uersi possunt esse ceteris meliores
quod probat exemplo sicut li° in Examero
capitulo xiij° domesticam et fructifera
Plerique iuxta rum. sicut agrestem fi
culneam feruntur inserere. eo quod cito fructum
de illius et domestice ficus uel aura tep
tari aliqua uel estu defluens ferantur in
terram Unde generari huiusmodi remedium compertos
arbores agrestes alligantes ad illam fera
cem arborem mederentur eius infirmi
tati ut possit fructus propos reseruare

cia ianique si deforent remedia lapsi nos
Quo admonemur velud quodam enig
mate ut non refugere eos qui a nostra fide
et consorcio separati sunt eo quod et gentilis qui
fuit acquisitus quo gravior fuit assertor
erroris eo uehemencior possit defensor
fidei existere Et si quis de hereticis conuertatur
uel confirmet eam partem in qua se commuta
ta opinione contulit maxime si habeat aliquid
directum ut eius in ea possit esse sua
si admiscetur ei attencio sobrietatis et
seruanda castitatis perinde circa eum stu
dium tuum ut similitudine fructi fere illius
ficus desperata et conuicti de agrestis illius
arboris tua possis corroborare virtutem
Ita enim tua nec dissoluetur innocencia et di
ligencie fructus et opere reseruabitur quam mul
ta sint aut que doceant naturalem diuinam
posse diligencie studio temperari quibus
affert cultus ruralis exemplum

Probat per exemplum latronis in cruce
libro x super lucam capitulo vi | conuersionis ex
Pulcherrimum affectande | emplum quod tam
cito latroni venia relaxatur Et uberior
gratia est quam precatio semper enim plus dominus tribuit
quam rogatur ille enim rogabat ut memor
sui esset cum venisset in regnum suum dominus
autem ait Amen amen dico tibi hodie me
cum eris in paradiso Vita enim est esse cum cristo
quia ubi xpus ibi regnum Cito igitur igno
scit dominus quia cito conuertitur ille Verum et
illud solum uidetur quia alii duos con
uiciantes inducunt latrones Iste vero
conuiciantem unum rogantem fortasse
et iste prius conuiciatus est sed repente conuersus
est Nec mirum si conuerso culpam remitte
bat qui insultantibus ueniam relaxabat

Conuersio laudabilis apparet in moribus in
tractatu de ezechia et ieiunio capitulo ix Require
supra ubi de Bibere | conuersacionis in pau
Exemplum est huius | lo apostolo sermone quo
dam xii qui incipit Nonnulli [illegible]
fratres sibi existimantes se | saluari
Per lauacrum enim domini | iusticia necat
iniusticiam Ecce in uno eodemque fratres vide
mus apostolo paulo qui postquam preceptis spiri
talibus lauaretur erat blasphemus persecu
tor et saulus ac ubi plenitudo super eum laua
cri celestis influxit necatur blasphemus
necatur persecutor necatur et saulus viui
ficatur apostolus viuificatur iustus viuifi
catur et paulus iustus adeo autem perdidit

vetere cum actibus suis hominem ut cum mo
ribus mutaret et nomen | per exemplum

Sed etiam in aliis idem probat | in tractatu super
psalmum xl versu x | ius diue sanctifica
Ostendit quanta | cionis sit que exclu
dit maliciam et depravatum emendat
ingenium si forma proposita melioris acce
dat Quantos fuimus esse quosdam mutatus
est zacheus ille publicanus et adquisitu
auaro intentus affectu qui postea quam
quadrupla restitutione soluit errorem con
dempnauit in se auariciam temporis supe
rioris abiurauit lucra compensauit
in paupere si decet exactor latro ipse ne
quiciam suam proposito meliore mutauit
agnouit in cruce xpm Confessus est
dei filium regem uoce propria nuncupauit
quo tempore iusti plerique mutabant ipsi etiam
latebant apostoli Carnifex ipse centurio
non negauit Et inde de ipse euangelii
loquor Raab meretrix erat que perfidie atque
intemperancie se alebat stipendiis tamen
ut exploratores uidit quos miserat ihesus
naue fidem induit et periculo imminente
iusticiam reseruauit nec suscepto est prodi
dit sed fideli humanitate protexit Ideo ergo
sparsse se dicit quam uite proprio sumpsit ut
apostolus superiora deponeret meliora sequeretur
et qui sacrificandi alios numquam acceperat
in se sanctitatis graciam custodiret et sanctita
tis inhereret officiis | Laudabilis est in tracta

Talis conuersio lau | tu super psalmum xliii v. v
In ea enim mediocritas virtutis est ab impro
bis ad honesta acceruis ad eterna cum se
carnalis uite consuetudinem commuta
re Omnemque eius abolere vsum nouos
mores assumere totumque statum conuersacio
nis ueteris detorquere cuius rei dicatur
ci Hi cuiseas pasquam tecum sim cum cus
ente deus non cum resistente Hii ergo
qui intra semetipsos erant ante discor
des et in unum mentem studio conuenerunt
recepta pace que fecit vtraque vnum et
inimicicias in carne sua mediante pariet
destructionem dissoluit animati sunt
uel enim qui migrantibus sunt diuisio
sunt uel homines ita esse conuersos ut qui
ante dyabolo fruebant nunc domino
iusti pietate fuerunt mancipati sunt Et
quia reges sui corporis in semetipsis in
medioces labores experti neque enim fuale
atque mediocre est animum vincere et secare

D

E

cupientes edomare carnis lasciviam
circumcidere luxuriam que repugnabat et
paulo ut captivum sibi legem peccati constringeret
Sicut gratiam in hiis qui virtute precessae
mirabantur ita etiam nequis vel labe
tur in vicia de superiore statum deitus
vestigio commovebantur Flexibilis enim
et mutabilis in utrumque est humana
condicio ut quocumque intendit cop
pendatur et vergat vel ad studia virtutum
vel ad illecebram delictorum Et ideo
non mediocriter quaciebantur affectu ita
ut ex formidine tremor apprehenderet
eos considerantes illud quod scriptum est
quia in locis impiorum iugiter stet
Debet autem et talis conver sus insti
sio sub specie venie in tractatu lamenta
cionis de lapsu virginis consecrate sic
Alius sermo est tua promissio nolo mor
tem peccatoris sed conversionem et vivat ad te
deus mea conversio quia solus potens
novare omnia et a b inferis animas re
vocas tu solus compeditos tu deus
elisos erigis cecos illuminas mortu
os suscitas Erravi sicut ovis perdita
Requirere famulam tuam ne lupus con
delis glutiat me Multi dicunt anime mee
non est salus illi in deo eius Sed tuum
consilium tecum est Et quot sunt de famu
le tue qui faciens mecum iudicium Defecit
anima mea in salutari tuo Defecerunt
in lacrimas oculi mei effusa est in terra
gloria mea quia respiciens restitues animam
meam Propter iniquitatem meam cor
ripuisti me Et tabescere fecisti sicut
araneam animam meam Memento quod
quod pulvis sum Vide humilitatem meam
et laborem meum et remitte omnia peccata
mea Remitte michi ut refrigerer prius
usque abeam et amplius non ero In te
in inferno erit confessio Potens es
domine disrumpere vincula mea quibus
ligata sum atque constricta qui
meas sordidam non aspernatus es
nuntiam tuam domine aufer a me quia
peccavi tibi crudeliter donec instituis
tes iam meam et reducas me in lucem
Deus virtutum da paciencie effectum
confessioni penitencie mee ne me re du
cet deceptor anime hec michi dona
hanc michi gratiam de tuo fonte presta
re cupio deus Debet esse festina

in tractatu de helia et ieiunio capitulo xviii
Precatus est helias et ignis descendit
celo tu es homo supra altare qui abluens
aqua cum exuitur culpa ut vita re
novetur Lignum enim et stipulam consu
ignis Noli timere ignem per quem illu
mineris Non tibi dicatur Accedite ad eum
et illuminamini Suscipite ignem christi
Nolite timere quia ignem est festina
te quia leve est Non convenit collatis
honestatem eius dubitacio Et de parsimo
nis non affligat circumvincis vinculis sed me
tem gratia compulit non necessitate constringit
Et de negas adhuc esse temporis Omne tempus
optimum ad indulgenciam Si aurum tibi
offeram non michi dicas cras venio iam
sed iam exigis Nemo differt nullus ex
cusat Redempcio anime primiciem ne
mo festinat | esse presta libro de ysaac et aia
Conversio debet | capitulo xxiii | conversio eius
Ego fratri meo et super me | hinc secundum tractatio
repetunt diverse in cantica Canticorum
in principio ait frater meus et ego michi
et ego ei qui pascit in liliis usque dum aspi
ret dies et amoveantur umbre Deinde
ait Ego fratri meo et super me conversio eius
Primo ad institucionem anime corpus misit
frater meus in illo cum se demonstrante et
anima ascendit deo assumpsit asserens quod se
secundum psalmum tercium secundum personam Ipsa primo quasi
in institucionem adhuc umbras videt anima
nec dum sibi appropinquantis revelacionem
commota spiritu adhuc ei dies evangelii non
refulgebat Ipsius ob umbratum confusione
odores prius accepit Interdum iam perfecta
requiem in se verbo in instruet ut converta
tur super eum et caput suum reclinet atque
requiescat tenens iamque tenens quem ante
quesierum invenire non potuit | moralis
Invenitur conversio que est mala | tractatus in
epistola de lapsu virginis consecrate perte
Unde incipiam Quid primum quid ultimum
dicam Bona commemorem que perdidisti
aut mala defleam que invenisti Erat
virgo in paradiso dei uterque inter flores
ecclesie eras sponsa christi eras templum dei
Eras tabernaculum spiritus sancti et qui
deo totiens eras totiens est miserius in
clemencias quia non es quod fuisti Ince de
bas in ecclesia tamquam columba illa de qua
scriptum est penne columbe deargentata
te et posteriora eius in specie auri splendebas

ut argentum fulgebat ut aurum qui cum sincera conscientia procedebat. Erat tamen in manu domini nullum ictum nullas belli nebulas pertimescebat. Que ista subita conversio que ista repentina mutacio. De dei virgine facta est corrupcio sathane desponsa tristi scortum execrabile. De templo dei factum immundicie. De habitaculo spiritus sancti tugurium dyaboli. Que incedebat cum fiducia ut columba nunc latet in tenebris sicut stellio. Que fulgebat ut aurum super virginitatis honorem nunc vilior facta est luto platearum ut eciam indignorum pedibus conculcetur. Que fuit stella radians in manu domini velud de alto ruens celo lumine tuo extinctum est. conversa est in carbonem.

Per mutacionem enim convertitur ad bonum non ad malum libro super Beati immaculati. lectio x. versu vii super illud Convertantur michi timentes te et qui noverunt testimonia tua. Convertantur. Alius habet maxime iuxta grecum michi. Si adhuc legimus convertantur qui timent deum ne commissis pristinis erubescant vel etiam luant supplicia delictorum. Convertantur ad dei famulum propheticamque doctrinam ut dediscant pudenda committere et tanti emendacione doctoris exuant mores suos delictorum que labe detersa virtutum induant disciplinam. Si autem illud legimus convertantur michi iam non peccanti iam non erranti convertantur inquit qui timent te pristinis renunciantes peccatis ut consorcio iustorum prophetam adheserint perfecti et pedetentim que in ipso est plenius conferat audientibus. Convertantur igitur iam non peccantem me iusti adiuvisti[illegible]

De conversione autem in aliam speciem sive corporis libro de civitate dei capitulo xxxviii.

Contra opinantes animas humanas de corporibus in corpora transire hominemque in bestiam converti posse quia non convertitur homo in bestiam sed potius si iustus est associatur angelorum gloria. Cum non illa sentencia placet quod in [illegible] animas ubi ex hoc corpore migraverint in corpora bestiarum ferarum vel avium quasi [illegible] transire commemoratur aut etiam hec [illegible] medicamentorum illecebris composita esse ludibria poetarum. Ipsi philosophi differre solent nec tantillos qui processum ista silentium quod [illegible] eorum qui ista confixerunt velut cum eo [illegible] fecerunt in varia bestiarum monstra conversos. Quid enim tam simile prodigiis

quod homines credere in habitum ferarum posse mutari. Credito maioris est prodigii gubernante hominis animam adversam humano generi bestiarum suscipere vel [illegible] capacemque hominis ad irracionabile animal posse transire quod corporis effigies est commutatas. Vos ipsi hec destruatis qui docetis. Nam magicas incantacionibus portentose huius conversionis generatam tradidistis. Licet hec processe reprehenderint philosophi et que putant ficta de [illegible] vera de mortuis. Illi autem qui ista finxerunt non suam probare fabulam sed philosophorum errores irridere voluerunt qui putant quod illa anima que in [illegible] proposito [illegible] vincere [illegible] sanguine cruore abstinere consueverat eadem sit in mente [illegible] incensa ut impaciens effrenata rabie sitire sanguine necnon [illegible] possit expetere. Et illa que plerorumque frementes [illegible] regali quodam consilio temperabat et nobili voce [illegible] dat eadem se inter devia atque deserta ritu luporum [illegible] ululare aut quod iniusto sub onere gemens duos [illegible] labores [illegible] intolerabili mugiebat eadem postea in figura hominis commutata [illegible] querit in fronte vel illa quam proceres [illegible] penne usque ad alta celi per sublime aeris alarum remigiis [illegible] ferebant eadem postea volatus iam non suos requirat et se humani doleat corporis gravitate pigrescere. Hinc fortasse et illum pictorum [illegible] quod persuasionibus vanis inductus adolescens prius avem se fuisse crediderit. Hinc etiam senes plerique decepti sunt ut gravi merentur dolore cygneis male creduli fabulis dum putant modulis senilibus flebilibus albentem molli pluma mutare caniciem. Hec ipsa incredibilia quod deformia [illegible] illud convenientius ut credas secundum usum fructuum ceterorum credas secundum exempla gestorum [illegible] la propheta [illegible] celeste [illegible] [illegible] principium quod ut opus dei [illegible] non pure et secundum ymaginem et similitudinem dei factos transferri non posse in effigies bestiarum. Cum utique assimilacionem dei non corpus sit ymago sed spiritus. Nam [illegible] homo cum subita sunt [illegible] ferarum in subitum sibi animal [illegible] ore sui [illegible] Non patitur hec

natura et si patetur nam non patetur gratia
Et iudico quid uos de uobis sentientes opi-
niones habeatis. Nam cum nimium debet mirari
quod creditis uos in bestias posse mutari
qui bestias adoratis. Ego tamen malim
de uobis multo melius iudicetis ut non
in ceteras feras sed in angelorum consorcia
uos credatis futuros. Sed iam iam ex hoc
iam uite anfractu et de ceni corporis collu-
uione discedere et ad superna contendere
laudemque deo dare quam cytharizantes illos
dare prophetica lectione comperimus. Magna
et mirabilia opera tua domine deus omni-
potens iuste et uere uie tue rex generacionum.
Video quoque tuas ihesu nupcias in qui-
bus decertemus ad celestia tormenti-
bus omnium gaudiis sponsa dedicatur
ad te omnis caro ueniat iam non seculo
obnoxia sed spiritui copulata. Video thala-
mos ornatos bissino rosis liliis et co-
ronis. Cumque enim ornantur. Sic enim orna-
tur nupcie. Ornantur enim labore confes-
sorum sanguine martirum liliis vir-
ginum coronisque sacerdotum. Hic sibi pre-
ceteris dauid sanctus optauit ut hec specta-
ret et cerneret. Denique ait Unam peciui a
domino hanc requiram ut inhabitem in
domo domini. Et sequitur Animat hec crede-
re sperare delectat. Certe non credidisse pe-
na est sperare. Quod si in hoc erro quia ange-
lis me post mortem sociari malo quam besti-
is libenter erro neque unquam hac me opi-
nione dum uiuo fraudari patiar.

Conuicium Conuicium patienter
audiendum in tractatu de obitu ua-
lentiniani imperatoris capitulo vij | cuius enim
Quia non sola persecutores | morte
contenti addebant maledicta atque con-
uicia. Sic ait ipse maledicent ipsi et tu
benedices. Docuit nos quod tunc maledicta
persequencium nunc debeamus cum habeamus
benedictionis auctorem. Nec moueri nos
conuicia debeant ubi presul est qui possit
auferre maledicta | interpellacione
In tractatu de sa | Job capitulo ij

Bonum est tacere dum expectatur quod uita-
tur. Bonum est conuicium conuicio non re-
ferre ne et uos inter detrahentes ad-
numeremur. Sinitur ergo homines uir
qui silencio suo redarguebat conuician-
tes. Videbat enim uirtutem animi sui
quam contumelie non mouerunt et eo sapie-

in nocenciam manifestabat qui obiecta
non cognosceret sed quasi a se aliena reicere-
ut nos quasi aliquis nobis obiciatur
dum purgare uolumus acerbamus dum
ulcisci cupimus confitemur. Cum dicat scrip-
tura ut auctas detractoris sermone et aufe-
ras uestimentum tuum. Perdit enim iniuriosus
Taceamus ergo ut pereat ne uestimen-
tum prouocatus exuat. Sequitur enim
Noli incendere carbones peccatoris ne for-
te exuraris in igne flamme eius. Spec-
ulo sanctus tacet et si non sanus peccauerit et si
pauper contumeliatur tacet iustus et si peccator
opprobria iactat iustus ridet et si infirmus
male dicat iustus benedicat. Tacebat dauid
cum gera filius semei malediceret. Iob ride-
bat. Paulus benedicebat sicut ipse ait Ma-
ledicimur et benedicimus. Magistro quippe di-
uino processus humane uirtutis excitet que
iam ueniat qui ex infirmis facit for-
tes et audiret dicentem. Benedicite ma-
ledicentes uobis et orate pro calumpni-
antibus uos. Et quod uerbo dixit et exem-
plo probauit. Denique in cruce positus de persecu-
toribus suis conuiciantibus sibi dicebat
Pater dimitte illis quia nesciunt quid faci-
unt ut oraret pro calumpniantibus quibus
poterat ipse dimittere | emplificatur de
Et subdit ad idem ex | Iob idem capitulo ij
Iob ergo ridebat quia non diu uenat xpc
cui soli seruabatur magnarum prerogatiua
uirtutum principium sicut dixit dominus Tamen
me principium uiarum suarum. Et uidens ta-
cebat. Cum uoce tacendum sit docet. Cl-
amabo et non exaudietis. Ipse inquit
uoluit hic me preteriri tamquam muralibus
temptacionibus clausus non possim
fugere donec placeat deo destruere
altitudines temptacionum mearum.
Nunc enim si clamo non dum uidetur
adhuc in agone sum adhuc luctor. Ad-
huc certamen super est michi. Non dum enim exi-
uit corona. Nemo autem nisi qui legitime
certauerit coronatur. Debebatur illi certamen
tum. Amiserat omnia sua et patrimonium
cum filiis. Parcebatur uiuenda caro eius
manebat ut temptaciones uerborum
uinceret non mediocre certamen. Sermone de-
ceptus cadam uerbo uictus sampson.
Nichil enim sic penetrat animam sicut ser-
mo fucatus. Nichil iterum sic mordet
ut durior sermo. Multi cum uicerint adhuc tam

tormenta Simonum diviciarum non sustinu
erint. laborabat Iob sed sustinebat et verbo
rum iuxta mulierum onera portabat
Videt enim agonitheta suus de nube et
turbine manum laboranti dedit et obluc
tantes gravi lapsu cecidisse perpetuam in
victorem asserit coronam detulit. Et quid
autem pulchrius quam videre cum maledicatur
nobis. Gaudere enim debemus si aliena
dicantur. Primo quia volens iniuriam
adversum nos aliquid dicere quo tamen affligeret
non invenit quod verum est sed falsa pervertens
posuit. Deinde quia dixit ipse dominus in
evangelio de huius contumaciis que in nocenti
bus sancto irrogata sunt propter iusticiam. Gaude
te et exultate quoniam merces vestra multa est
in celo. Tacere ergo debemus qui cognoscit
obiectum ne animus exasperet et studeatur ita
mox tacere et qui non recognoscit. Audit
enim altius non sum tamen. Et si referat su
um facit si tacet, retorquet et conviciantem
nubilat. Tacere debet etiam ille qui de
memoria vicede presumit. Non enim pati
pudiciam cui non est iudicium. Et si fuit pru
dencium in seculo non perit in iudicio dei. Dei
quod ut cognoscatis quia non pudicat contume
lia bone consciencie. Audi sanctum Iob dicentem
locupletiorem utique celestem quam si impio
orbis Romani positus esset. Nunc obmutesco
et declinavi. Nunc in pudicia Et tui a facie
tua non abscondit. Hoc ergo pauca in exor
dio videre ut admoneret illos iudicum dei
atque ab insolencia et furore revocato bequi
bonus medicus faceret respuere. Atque poste
a quod eos adduxit perseverare in contumelior
plia fortior repetiverit. et tamquam pugno e
os validiore percussit qui verborum suorum
saxis lapidabant innoxium. Audite igitur
audite verba mea. Non sit mihi a vobis
consolationem querere. portate me quia for
nora loquor. Grave erit pondus verborum me
orum. dicam et ego secundum vestram opinionem
eo quod multi habundant in hoc seculo rerum succes
sibus et alii gravantur et in erumpna po
siti sunt et vir hic sanctus peccator inita desperi
Et dicit dicam nolite credere quasi vobis
acquiescam. Et si peccator sum non sum homo reus
quia sub peccato est. Et ipse qui iudicat et sibi
in me peccatorem vindicat. aut si iudicor
quam homo. quare istud est narrepai non
debeo. Infirmitatis condicione est non
spiritalis improbitas. Item exemplo x

in tractatu super ps. xxxviii. versu

Quorum ergo dolum videns velut sur
dus non audiebam. Considera vim ser
monis non dixit quod silabam non me au
dire que dicerent sed non audiebam dixit
Et quidem intencione in te vocem loquitur
excluderet nec aperiret os suum sicut mutus
Beatus qui ponit tantam habere virtutem ut
lacessitus non irritatur quamvis se vole
ulcisci. Inimici hic agunt ut provocent
ad vindictam. maledicunt ut maledicatur
criminantur ut crimen retorqueamus. Contu
meliantur ut excitant nos ad vicissitudinem
contumelie. Unde preclare Petrus de domino
Ihesu Christo in epistola sua ponit qui cum male
diceretur non maledicebat cum pateretur non
comminabatur. Ad eius ergo similitudinem
atque ymaginem iustus vite sue cupiens
institui formam actatus tacet lesus
remittit dissimulat lacessitus et non aperit
os suum ut illum imitetur qui sicut
agnus ad victimam ductus est et non
aperuit os suum. Et cum posset habere quod presen
tat magis vult silere quod dicere. Ipse enim dominus
Ihesus sic cum accusaretur tacebat et cum pateretur
non respondebat. Denique percussus vindic
Si male locutus sum testimonium perhibe
de malo. si bene quid me cedis. Videns
quadam quasi vere infirmus et quasi is qui se
vindicare non posset puerili quodam loque
batur affectu. Ita ergo et tu si habeas quo re
darguas arguentem melius tacebis
ne redarguendi vicissitudine contumeliam
tuam prodas. Melius est enim dissimulare
iniuriam quam cum redarguis vindicare
Bonus motus qui loqui male nescit
numquam ex ore crimen exire non novit
Hic est motus vere beatus qui cum tacet
intra se loquitur dicens. Dat mihi lin
guam erudicionis quam oporteat me dicere
sermonem. Loquebatur intra se Zacharias
cum obmutuisset et ve quia loqui ei non
permittat ne loqueretur obmutuit et ut lo
queretur exauditus a Christo est. Denique
suspexit quod Christus audiret et vocem recepit
quam Christus indulsit. et gratiam adiunxit
quam ante non habeat ut prophetaret cum tunc
mandatis an non credidit. Et tunc de do
mino omnium virtutum loquor. Cum mulier
Susanna nec sexus infirmitate turba
ta. cum se ad supplicium mortis agnovit ad
ductam. vocem non emisit accusabatur

et tacebat Ducebatur ad mortem et silen
tio se tegebat ne mutaret Intra se tam
loquebatur deo qui eam magis audi
vit tacentem que si voluisset loqui forsi
tan non esset audita Et tu ergo qui proposu
isti satisfacere pro delictis domino deo tuo
illi soli in memoria cordis te purgata illud
contuere qui post peccata diluere admonet te
qui putavit arguendum Denique cum ma
ledicitur david et eius dux abessa eum
in iniuriam vellet ulcisci Dicit ad eum
david Dimittite illum ut maledicat
quem dixit illi dominus ut videat humilita
tem meam et retribuat mihi dominus bona
pro maledicto hoc Vides ergo quod a contumelianti
bus admoneris ut dominus audiat te et
peccatum tuum remittat viii versu nono

Item in eadem super psalmus xxx consistit peccator

Posui ori meo custodiam dum adversum
me adest semper inimicus quia semper
insidiatur Et si illum non vides adest Et
si illum non sentis incumbat sed non vides in
venti corde consistit inquit adversum me
Cum videt peccatum suum videt etiam peccatore
sibi in hiis que gessit illudentem Cum
enim peccatorem perdidit post imitare peccatum vi
debat david consistere adversum se pecca
torem quem semei maledicebat et lapida
bat regem suum Et clamabat exi vir
sanguinum Neque enim tam propterea fecit
ut ne tanti regis reverentia moveretur
nec armatum eius timeret exercitum cum vix
dextra eius comitantem potuisset ce
dere Sed auctorem diabolus fecit qui
eum impellebat ad mortem Ideo david
adversus auctorem magis preliabatur
qui iniuste persequebatur Sed enim magis
deo omne in maledicendo vindictam que ad
furorem alter urgebat in eius neque
peccator fuisset voluntatis effectum Non
gladio diabolus sed verbo dei vincitur
Ideo taceat lingwa hominis dum verbum
loquatur Denique et ipse tacebat cum
pilati iudicio constitutus ut nobis daret
formam tacendi quia lingwa et corporis fa
cilis est ad errorem pellitur ad lapsum
Sunt autem qui tacentes loquuntur sicut
moyses qui stabat attonitus et tacebat
cui dixit tacenti deus Quid clamas
ad me et susanna que tacuit in precibus
suis et dominus exaudivit eam ergo e
tiam si inter verbum dei sit et tacebis
in dei verbo et tacitus clamabis ut audiaris
a christo Meditare ergo que christi sunt consequenter
meditabatur propheta david in quo ea que
secundum meditabatur in hoc psalmo me
ditacium esse se dicit quia in eo locutus est christus
Sicut enim scriptum est Ego autem cum tali
quo molesti essent michi induebam me ci
licio et humiliabam in ieiunio animam meam et
orationem meam in sinum meum convertetur Est
est in aliquo quia tunc maxime aut sermo
non optimus elabitur aut affectus movetur
cum vel in dolore aliquo et tristitia sumus vel
indignatione animi exercescit vel aliquibus
sollicitudinibus impeditur aut desp
tationibus occupatur Cavendi ergo molesti
primum de ipso auctore peccati et angelis eius
intelligere Demum de hiis qui malunt se eius
vasa esse quam christi Impellitur uxor ut sicut
iob amicus quod in ipso libro manifestatur
filius ut abessalon filius liberis domes
ticus quod in minima homines et domestici eius
ut exagitent eum singuli Sed igitur
remedium adversum huius animorum egri
tudines non parvam silentium Et quod est cuius
iste magis te lacessit qui beneficiis tuis u
sus sit et in te pos amplius iste exasperat
qui plus tibi debeat quo magis ingrati
hominis acerbitate aut iniuria aliorum pro
indignitate movearis ergo iniustus et si ami
cus ei est insolens dolet pro amico quia
ita amicus suus labitur quia attemptat
re impellitur Si parum dolet multo
magis pro uxore pro filio si eos quoque sibi in
solentes experiatur Et si frater exagitat
ut Esau fratrem iacob dolet et querit sibi fra
trem reconciliare vel fugere a facie eius
ut rebecca suadebat ne iracundia fratris
occasionem nocendi aliquam reperiret Et si
proximus et domesticus dolet aut si minister
aut libertus aut servus fert patienter
et in hiis omnibus tacet ne ei videat acri
crimine impelli Conviciatur ergo ex
domesticis aliquis dolet et tacet Convici
atur libertus tacet conviciatur servus ta
cet sic vincitur qui laqueum eius anime
pestam nocens extendit tace ergo et
tu cum tibi indignus conviciatur tace cum
tibi servus et maxime tuus contumeliam
facit Et dic in corde tuo Ego taceo
tu autem ne taceas domine et adde ne
discedas a me ut propheta david dicebat
hoc est ne solum me in pugnantibus

delinquas. Non enim solus est cum deus
prius est | maria loquitur li° sup(er) Ubi i
De hac | maculati li(tte)ra v(er)su iiij Quod
require sup(ra) in ca° Cerus Item eodem
li° li(tte)ra viij versu iiij° Quod require
supra in Capitulo cogitacio

Conuiuium in ecclesia sit spirituale
conuiuium differens a gulosorum conuiuio
li° j. de cayn et abel ca° xvij | esurietis
Ve vobis qui saturati estis quia | Si vis
manducare uis bibere veni ad conuiuium
sapientie que inuitat omnes cum magna predica
tione dicens Venite et edite panes meos
et bibite vinum quod miscui vobis Delec
tant cantica quem epulantem demulceant
audi hortantem audi cantantem etiam
non plenum instanticis set etiam instanticis
canticorum Manducate proximi mei et bibi
te et inebriamini fratres mei Sed ebrietas
hec sobrios nos facit Hec ebrietas gratie non
temulencie est letitiam cudit non tituban
ciam Nec ecce vocantis in conuiuio ecclesie aut
grati odores ibi aut diuisi potus aut co
uiue nobiles desunt aut decentes ministri
Quid xpo nobilius Qui in conuiuio ecclesie
et ministrat et ministratur Istius conuiuie re
cumbentis amicte te lacti ac te deo digne
non fastidias mensam quam xpus elegit di
cens Introiui in ortum meum soror
mea sponsa vindemiaui mirram cum
aromatibus manducaui meum panem
cum melle meo et bibi vinum cum lacte meo
In orto hoc est in paradiso est conuiuium ecclesie
ubi erat prius adam quam peccatum committeret
ibi recumbebat eua priusquam culpa careret
et peret Ibi vindemiabis mirram hoc
est xpi sepulturam Ubi consepulti cum
illo per baptismum in mortem quemadmodum ille sur
rexit ex mortuis et tu resurgas Ibi man
ducabis panem qui confirmat cor ho
minis Mel gustabis quo tuarum dulce
stat in catus sanaui Vinum bibes cum lac
te hoc est cum splendore ac sinceritate Sine
quod pura simplicitas sit siue quod inmacu
lata gratia que in remissionem funditur
tur peccatorum siue quod puulos conplorans
sue lactet uberibus ut oblectati inde
liciis in plenitudinem perfecte etatis ado
lescant Quid ergo in hoc conuiuio
an metuis ne angustior domus et ba
ris quiuimus locus te comprimat Dixit
quod magna est domus domini et ingens lo
cus possessionis eius Magnus et non
habet finem altus et immensus ubi fuit
gigantes illi qui ab inicio fuit statura
magna scientes prelium Non hos ele
git deus Et mito non elegit quia plu
patem non sciebant Et ideo cum patem dispense
ut eligantes a deo sed ne forte in corpore
domus magnitudinem putes et diui
sona te columpnata delectent Sapi
encia edificauit sibi domum fulsit co
lumpnas vij Ipse enim domus ihesus in
tas mansiones apud patrem suum esse con
memorat In hac ergo domo epulabis
anime cibos potus quod mentis ut postea
non esuries neque sicias unquam Qui enim
manducat manducat usque ad saciet(at)em
et qui bibit usque ad ebrietatem bibit Sed
hec ebrietas pudicicie custos est Illa vi
ni ebrietas fomes libidinis quo pecca
tis vaporantur interna uiscera animi
ignescit animus exultatur | in tracta
De conuiuio sacramentorum | tu de ministris
pro in medium | grex tonsarum
Dentes tui sicut | ascenderunt de laua
cro que omnes geminos creant et in
fecunda non est in eis ut vestis coccinea
labia tua Non mediocris ista laudacio
primum dulcia composicio tonsarum Capis
enim et malas pasti sunt piaculo nouimus
et prurupta sectatas ab omni sinu Deinde
cum concedatur de concernal superfluus videtur
harum quaerere comparatur etiam multas
inse brus anima virtutes que plura
carnis superflua peccatum deponat et iusti
ciam fidem et moralem gratiam deferat
xpo quia crucem domini ihesu loquitur Tribus
formosa est etiam Vnde adeam verbum
deus dicit Tota formosa es proxima mea
et reprehensio non est in te quia culpa dimissa
De hoc conuiuio peniteant | ista est
celeste ad quod non peruenit infide
les et mali li° v sup(er) luca ca° iiij°
Sequitur de publicano et de eo quod non
venit iustos vocare sed peccatores Mysti
ca vocacio publicani que se qui iubet
iustos non corporis gressu sed mentis affectu
Ita quod ille prius auara de merce dibus
cum de laboribus periculis quod nautarum
emolumenta conuitens verbo vocatus propria
derelinquit qui rapiebat aliena ac uile
illud sedile destituens toto per domini in
uestigio mentis incedit Conuiuium quod

magnum exhibet apparatum. Cui enim conuiuali
o xpm recapit in eo maximis delicijs
omnibus exubarantium pascitur uolupta
tum. Itaque domum libenter ingreditur et
in eius qui credidit recumbit affectum. Sed
rursus attenditur in media peccatorum
et future pene species prefigurantur. Epu
lantibus enim fidelibus et in illo celorum
recumbentibus regno perfidia ieiunia
torquebitur. Similiter ostenditur quantum intersit
inter emulatores legis et gratie quod illi qui legem
sequuntur ieiune mentis famem patiantur
eternam. Qui uero uerbum in interioribus anime
receperunt alimento celestis et fontis uberta
te recreati esurire et sitire non possunt.
Et ideo qui animo ieiunabant murmurabant
dicentes: Quare cum publicanis et pecca
toribus manducat et bibit. Serpentina uox
ista est. Denique hanc primam uocem serpens e
misit dicens Eve: Quid utique deus dixit
Nolite manducare ex omni ligno. Quo principio
sui uenena diffundit qui dicit: Quid
utique cum publicanis et peccatoribus mandu
cat et bibit. Unde dominus cum peccatoribus mandu
cando etiam cum gentalibus non prohibet uos
inire conuiuium dicens: Non egent qui
sani sunt medico sed qui male habent.
Nouum medicamentum nouus magister
adduxit hic. Hec terra non pullulauit. Im
prudens enim omnis creatura huius con
fectionis. Uenite omnes qui meruistis
peccatorum uestras passiones. Uenimus pe
gno unguento quo uenenum serpentis
expellitur quod non solum passionum ab
stulit cicatricem sed etiam causam diu
uolnus amputauit. Hoc medicamentum
non famem indicat sed cibum animis subm
inistrat. Uenit filius hominis mandu
cans et bibens et dicitis demonium habet.
Et ideo non est meus uester ieiunia. Ieiunant
hii quibus xpus abest. Bonorumque uic
torum copiis egent. At uero cui tu uirtus
sua uoluntas sufficiat. Cui sua recapit
domo xpm conuiuium magnum exhibet
hoc est bonorum operum spirituale conuiuium
quo diues populus eget pauper epulatur.
Et ideo inquit ieiunare non possunt.
Decimonono doctrine agit per exemplum
conuiuium hominis pauperis et diuitis. Lucas
Exameron ca° iiij° | me pauperis co
Nec uereor ne quis | uiue presumpti
onem confitendo putet qui studio hu

8

manitatis cum plebs rogaret nec hunc conte
mnis uiles et usitatos cibos apponet ut
tenui mensa pauperis apparatu plus rep
hensionis mereatur ex fastidio conuiua quam
quod gratie referat ex hoc hospitalitatis affectum.
Nec enim Helizeum quasi malum con
uiuium agrestium apponentem olera re
futauit. Simile uarius (?) holeribus ex
quisitum illud et accuratum apponere
conuiuium. Et in quo fasianus aut anetis
species apponitur et in se pullos manducat
aut pullus infertur et ostreis est fursus
aut spondilis aut pocula bibitur quod diui
so colore atque odore in alieno mutentur
sapores maritima terrenis terrena mariti
mis farciuntur. Hoc est uniuerse prouide
ntiam creatoris opera qui nobis donat
quod non illa instituit sed hec dulcia primo uiden
tur et postea fiunt amara. Quo enim copi
osior fuit luxuries eo pruinosior interim
pernicies est. Helizeus autem amara appo
suit sed postea facta sunt dulcia. Denique
qui ante illo cibo mortem putabant pe
ca in eo suauitatis et integritatem sunt adep
ti. Neque rursus formidini est ne plebs
uideat imitasse quod possum pascere uos
panes deficiant ciborum meorum et Helize
us et si mito mutabilis nobis imitandus
fide non considerant quantos haberet sed quos
haberet diuidere omnibus uoluit sufficere
omnibus iudicauit. Itaque decem panes
ordeaceos diuidere in plebem iussit mi
nistro. Et dixit minister: Quid dabo hic
in conspectu centum uirorum. Et dixit: Da
et manducent. Quoniam hec dicit dominus: Man
ducabunt et relinquent. Fides igitur et meritum fa
cit habundare pauperis linguere conuiuium.
Et uereor ne ieiunia uos et dactes (?)
faciant quo minus repleti et esurien
tes ac uacui tamen quia spiritum est
confirmat iustos dominus et in diebus fa
mis saturabuntur. Multo pulchrius
est ordeaceos panes non erubescere
et apponere quod habeas quod negare. Helizeus
qui nichil sibi reliquit populis ha
bundauit. Helizeus ergo ordeaceos
panes non erubuit apponere nos eru
bescimus simplices intelligere crea
turas que simplicibus et suis declarantur
uocabulis. | De officiis ca° xl quere
Item lib° j° | re supra in ca° Cibus
Differunt conuiuia bonorum a con

minus infidelium. Unde in Epistola j. ad Cor
venenum per medium | nant festa anime
Convivia gentiles ador | tiant sed ea per
mentibus infestiora sunt quia hiis plerique
decapiuntur. dulcibus capiuntur. epulis capi
untur saltationum choris. Dum ieiunia inedia
fugiunt dum sibi aspera putant dum corpori
noxia et molesta arbitrantur.
Inhonesta sunt convivia usurariorum. In trac
tatu de helia et ieiunio c° x sequitur supra
nota de vite. Huius conviviis periculose
luditur. Unde in Epistola ad Vigilium in quo
Sampsonis historia ad litteram prosequitur
et ubi agit de eius morte sic dicit de phi
Quadam die nuptialis festi listeis
celebrabatur convivium. leta in epulis
iuventus mutuis se alludium invita
uit sermonibus. Huius conviviis depau
perantur homines et usure eorum eam
exhauriunt. Ambrosius in tractatu de Thobia
cap. v° | ad convivium ut non eius degus
Recitant | tentus epulas sed cautelas
aliis demonstremus. Oneratur mensa
peregrinis et exquisitis cibis adhibentur
in testes inusitati magis empta precio sup
tu maiori pasterum. Bibitur in noctem
dies convivio clauditur. ebrietati desiat
Surgit ille vino plenus vacuus opum
dormit in lucem evigilans somnium
putat et cum ut in somnis subito dives
ex paupere. Si eciam egerunt exuunt ex
Dum defluit in tantum pecunia usura se
fluit tempus minuitur fenus augetur
thezaurus exinanitur sors accumulatur
Paulatim convive se trahunt sponso
res convenimus. Hanc fenerator pulsat
adiunnat querat dies solutionis cursus
se prescriptos minime vigilante credentem
insompnius dormientem excitat non noc
tes quiete non dies suaves non sol iocundus
Detrahuntur paulatim aurate et serice
uestes et ueneunt dominio minoris pot
cum lacrimis ornamenta coniux iam ...
empta ... uendenda [illegible] uilius
In auctione precium constituitur [illegible] inse
iniustis et male afflicti emptor [illegible] rem
autumit offertur pecunia creditori. Vix
inquit solvit usuram caput debet sce
dit exhausto patrimonio capitis reus
et inimico fenore accipit inducias
est tores bellicas qui per ... plurimi
In bello cum nulla victoria h'ta copia

illic se clipeo tegit hic incudibus occurrit. Il
lic lorica pectus includit. hic carcere totus
includitur. Illic manus telis onerat
armat sagittis. hic ere vacuas offert
vinculis alligandas manus. Ducit
plerumque utrique captivus. Ille habet que
accusat adversum belli adventum. hic preter
se quem accusat non habet. nichil est intolle
rabilius inopia que accusari non potest
a quibus conscia potius invenitur. Tunc
secum reputat. tunc spem curas recordatur
Amice dic. Nonne hoc michi preceptum est
Bibe aquam de tuis uasis et de puteo
tuorum fontibus. Quid michi cum pu
teo feneratoris ubi et aqua includitur
suaviora erant olera cum securitate quam
alieno ere pasti epule cum solicitudine
non oportuit aliena querere. Deinde si
incidem debita de meis oportuit fonti
bus remedium querere. Erant domini ua
sa et mutatoria melius erant ministr
decet quam tibium. Melius uestem uena
lem ponere quam libertatem addicere. Deb
psui quam publicare paupertatem meam
ne etiam datus sum. Certe alius publicauit
Ego nolui mea uendere. certe aliud
adiudicavit. Vera hec consideracio. tunc de
cuit metuisse tunc cum acciperes aliena
tunc decuit fugere cum nulla a prima pro
speret. Melius fuerat in principio tenua
re sumptum et necessitudinem debiti rei
familiaris augustiis ablevare quam ut
ad horam dicatus alienis postea esuries
et proprie | luxuriosorum sup Epistolam
De conviviis | ad Romanos cap. xiii
sup illud Non in comessationibus sup
illud et ebrietatibus etc. | Omnia convivia
Comessationes sunt luxuriosa | que et consp
laciones omni celebrantur et maribus solent
ac concubinalibus exhiberi. Ita ut ne
minem pudeat inhoneste adducere aut
facere quia ad hoc conveniunt ut feda
illic geratur copia vini et macetur
libidinis diversa voluptas. Merito cum
tanda precipit apostolus huius convivia
De conviviis peccatorum dicit eodem ho
cap. xi pertractans illud Fiat mensa eorum
in laqueum etc. | horum maledicat quia
Non mensam in a | illic solent decapere
innocentes. Dolo enim uenantur adeo
unum ut premantur. Exemplum Amon
deceptus est a fratre suo Absalon et ma

lignus olofernes peplas statim iudith
putauit se posse decapere et in mensa sce
lerati herodis seuierunt maligni in
caput iohannis prophete | actiis li° de of
Comiuia sunt fugienda | ficiis ca° xxiii
Quod require supra in ca° Clericus

Coopertorium require de hac
materia infra in ca° Iudicabis
in capitulo vestis | liter pro intelligi
Coquere cibaria | coctum et crudum
li° i° de chayn et abel ca° xxix
circa principium | plurima que cruda displicere
sunt cum | cocta delectent sane pro tore
tuo alta misteria ne prematuro sermone
et insipidis auribus vel infirmis quasi i
cocto crudnitatis atque auctatur auditor et
in errore fastidiat. Si coctiora gustaret
spiritualis cibi perciperet suauitatem | ubi agi
Diffiniciam li° ii cuiusdam ca° xiii | de frixo
et lixo etc | sacrificium primitiuorum
Si autem offeres | sicut scriptum est quod significat
fidem tuam velut igni probatam esse debere
et sancto feruere spiritu Denique torrit lente
iacob et fratris primatus benedictionis eripuit
quos utique solida consequitur fides hic
ergo cibis et viridibus augebatur ille
autem qui cibum suum coquere nesciebat
fastigatus autem atque deficiens defluebat
Coctatur igitur verbo domini sicut igitur
ne virtus anime tue. Vide in istum ioseph
sicut scriptum est Eloquium domini ussit eum
Torreatur fides tua sicut spice messium
que enim maturitatem fructuum proferunt
cum eas primo solis pressum estiua torrue
runt secundo quem plurimus spiritus ardentiam
confirmat et quodam igne spiritualis colo
nit vapore. Irracionabilia quoque incita
corroborat dissolutique omnem vim ir
racionabilium passionum. Neque esau laxatis
virtutis sue nexibus dissolutus est. Illa
autem qui succincti lumbos non crudam
neque coctum in aqua sed assatum in igne
caput agni edere iubebantur sicut hebrei
in ezodo fecerat ac fideli animo pedes tinti
nere maria transferunt in eremo assos
quoque pisces dominus manducabat sicut
scriptum est in quo plenitudo sancti spiritus
redundabat. Et fortasse ideo desiciebat
esau quia coctum in aqua desiderabat cibum
que iacob quasi inhabilem sibi donauit
infirmo oblonge autem aut atque ero
et non torrisum esse sed competenti diuisione

distinctam. Unde de ioseph dicit li° de io
seph ipso ca° ix | ioseph ductus in egiptum
Venditus est io | emptus apposito coquorum
Non ociosa persona que cruda ciborum coque
ret ut epulacentur animi fidei suauita
te. Nullus enim cibus sine sale et doctrina dula
or. Erat autem in egipto cruda persola quam
nullus diuine cognicionis ardor et uere sine
cupiditas molliuerat non eloquia domini
ignita decoxerat

Corallus lapis li° v to Exameron
ca° xviii | lapis corallium in
Quo non indicatorum | mari in herba est si in aere
rem transferatur lapidis firmitate solidetur

Cor Cor humanum est surdum tamquam
saxum li° in Exameron ca° xxiii°
Germinet inquit terra Et statim omni sur
gente germine terra completa est Et hominibus dicitur
Diligite dominum deum tuum et non est caritas
dei omnium infusa in istibus Surdiora corda
hominum sunt quam dura saxorum Terra debi
tos fructus nobis ministrat domini obsequitur
auctori Nos debitum munus negamus
dominum non uenerantur auctorem | li° i. de apo
Cor mundum quo deus intelligitur | logia dauid
capitulo xxxi° | dauid cor mundum creari sibi
hic postulat | quod ei preceditur quam renouatur
spiritu. In nouo enim homine cor mundum est
in quo ueterum delictorum fuit deleta
colluuies nec superata tenuit sit aliqua i
niquitatis effigies Grande autem munus
est cordis esse mundi. Unde pulcher salomon
quis gloriabitur castum se habere cor Et dominus
in euangelio Beati mundo corde ipsi enim deum
uidebunt. Propterea etiam dauid cor mundum
habere cupiebat ut a facie domini proiceretur Ningo
autem cor mundum est in nouatur in eius
inferioribus spiritus. Uirtutem eius ueluti meliora
sunt anime. Sicut enim uisibilia meliora sunt
corporis ita sunt et intelligibilia uirtutem ac
ut sunt uirtutem anime ut sunt meliora quam uidi
cit dominum. De quibus ait Uide anima ma
dominum et omnia interiora mea nomen sanctum eius
Uirtutem [illegible] aut anime adinuentiones est
studium [illegible] bone cogitacionis studia uir
tutum [illegible] et perseuerantiam | idem est Unde
Cor mundum et immaculatum | li° sup beati im
maculati litera x versu viii. Ubi etiam dicitur
quo cor lauari debeat sine mutari
Fiat cor meum inmaculatum etc. Quanto
excelsior est propheta vel immunis prophetie uel cognitione
gratia tanto magis sequitur humilitatem et

docet quod nos debeamus imitari· eo quod
propheta canticis immaculatum cor sibi fieri
deposcit Supra postulauit cor mundum
crea in me deus· non dixit fac sed crea ut
de integro cor eius instauret et iniudet
maior quedam in hoc sermone ambitus et
Grande enim cor est· a domino creatum quod
recipiet ubimum de celestibus virtutibus ac
potestatibus grande cor quod recipiet ipsum
dominum dicentem inhabitabo in illis et deam
bulabo in ipsis· ut hec igitur recipiat capto
rem sibi cordis sui non angelum sed
ipsum dominum deprecatur qui celum continet et orbem
Et bene ait immaculatum quia cor hominis
ueluti quadam inde terrena cogitationum col
luuione maculatur Et cogitatio ipsa pol
luit· quando eciam facta ipsa contaminant
Noli extra ordinarijs cogitacionibus ad
uersa nature contaminare penetralia ne
id inquinamento grauiori polluas quod pu
tas fore te mundum manus lauas quod possis
crimen eluere tu mentem tuam vel in malis
cogitationibus inquinatam lauare non possis
Et pylatus manus lauit sed cor suum laua
re non potuit mansit scelere pollutus quamuis
manus suas aque fusione lauisset
Audi quia et cogitacio coinquinat non quod
intrat in os coinquinat hominem sed quod
exit de ore De corde enim exeunt cogitaci
ones male homicidia adulteria fornicaci
ones furta falsa testimonia blasphemie
Hec sunt que coinquinant hominem Ergo
nitus coinquinalis mundum prius quod intus est
Declarat autem quis dicatur cor mundum
sicut eodem libro lectione xv. exponendo
Propheta dauid ut legimus cor sibi mundum
creari ut legimus postulauit cor sibi pru
dens dari optauit a domino filius huius
Salomon Erat enim certe licet cor mundum quo licet
cor prudens ipse intelligit scientiam uidere
atque virtutem unde et alibi inuenis
cor solum eidem vel singulare vel quod nulla
illecebra seculi huius impediat et curam
possit nec turbare sapienciam Erat licet cor suum
mandata dei quidem legisti de maria que
conseruabat omnia uerba saluatoris in cor
de suo vel dicta vel gesta cotidie quod cor
mundum nichil corporeum nichil uile gerit
Vile autem omne terrenum nichil ergo ter
renum nichil seculare nichil corporeum nichil
leue atque mutabile in eloquens consti
tuam celestibus Cordis secretum
deus uidet Eodem libro lectione prima usu est
Quod requirere in cordis latebris et occulta
cione et cordis uisio Quod sit cor effundere in
tractatu de obitu Valentiniani imperatoris circa principium
Effundite coram illo corda uestra Erat in
duit frontem prius presidiam dicitur exue euacu
are cor suum omni labe malicie ut capax
fiat cor eius spiritualis gratie Vetus apostolus ait Re
nouamini spiritu mentis uestre Cum enim effun
ditur uetus malicia noua infunditur gratia
qua unusquisque scilicet renouatur Dicit quod fi
lius dei Effundite coram illo corda uestra
quia sciebat patrem esse dicturum Effun
dam de spiritu meo super omnem carnem
Est eciam illa traditio ut cor nostrum in
deamus effundere quando omnes cogitationes
alicui et uoluntates nostri cordis aperimus
quas latentes in deum cogitationes nostras ut
ne aliquid enim latere credimus Effun
dimus cor nostrum coram ipso cum dispensaciones
exquirimus humanas

Correpcio Ambrosius ut habetur libro primo
officiorum cap. xxi· Vade et corri
pe eum inter te
Si peccauit in te frater
et ipsum solum plus enim prosit amica correp
cio quam accusacio turbulenta· illa pudorem
incutit hec indignacionem mouet Fue
rit potius quod pro te metuat qui monet Nam
quippe est ut amicum magis te qui corripi
tur credat quam inimicum facilius enim consi
lijs acquiescit quam iniurie succumbat Vn
de apostolus corripite inquit ut fratrem ut e
rubescat non ut inimicum eum constituens
Quintus enim custos dignitatis et timor
bonus autem in istis officium pudor Vere enim
metuit reprimitur non enim datur quod pu
det facere in nam iuuat inpulsatorem autem posuit
si peccauit in te Non enim econtra eodem
iudicem hominem quod peccare Denique apostolus
qui domini est uerus interpres ostendit Re
tibus in hoc per maximam incorrepcionem
deuitat quia non est equa preficitur aut
pro ueniali Et quando plerumque propria
error obrepit· corripiendum purpit
ut aut penitencia inuitetur ut prolapso
corrigatur

malum cum malo in tractatu de tobia cap. xxi
Non corrigit
malum malo corrigitur Non
Vincat enim nullus curatur uolueris ergo ras
Corrigere paternaliter quibus debet precipue
in Epistola prima ad corinthios per principium
peccantis illud iniche viro tue uasta

beris filia latronis | anime consultor ut

Prospicit providus | concludat eam in voluptatibus suis atque includat eius cupiditates ne in hiis delectetur. Tales enim sunt correptione non penitus qui non parent obedientem preceptis salutaribus preter animam filii sui. Virga enim visitat sicut legimus: Visitabo in virga iniquitates eorum. Itaque qui virga maxillam pueri istius cedit erudit eam ad disciplinam parte divina correptione. Nemo enim desperare debet quicumque corripitur atque arguitur, qui enim diligit filium corripit. Nemo de remedio diffidat. Ecce tibi ubi domus furorem videntis erat ibi domus panis est, ubi crudelitas ibi pietas. Ubi pena tristicia ibi misericordia redemptio, sicut scriptum est: Et tu Bethleem domus Effrata non es minima in principibus Iuda. Ex te enim exiet princeps in Israel. Bethleem domus panis est, Effrata domus furorem videntis. Hec est interpretacio istorum nominum. In Bethleem natus est Dominus Ihesus Christus. Et ideo iam non domus furoris sed domus panis quia panem accepit eum qui descendit de celo | fuere et humiliter

Corripere etiam ma | debet super Epistolam ad Galathas capitulo vi | Fratres et si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu mansuetudinis, considerans te ipsum ne et tu tempteris. Invicem onera vestra portate. Vide hos alloquitur qui firmiores erant ne inflaciore vite bone eorum qui forte aptos invenerit fuisse spernendum putaret et abiciendum. Docet consulendum hiis cum mansuetudine enim provocandi sunt ad reformandos se quia si a dis(?) auctore fuerint correpti non separarent arguentem sed defendere se incipient ne corpore ut(?) indicantur et incipiunt peiores fieri. Tolle enim homines a contencione et clamacione et habebis eum subiectum. Humilitas cuius etiam superbos solet inclinare et ut enim tota anima lenitate abiecta ne et tu tempteris ut vel hac eum non sperne(?) paveret sciens et se posse peccare | Ionathas(?) capitulo

Idem super secundam Epistolam ad Thessalonicenses | in super i

Vos autem fratres nolite deficere in bonum faciendo. Propter quod superius omnemque panem suum manducare debere precepit ne forte quidam illorum occasionem pietatis et inhumanitatis caperent constitutum subiciat: Vos autem fratres inquit nolite fatigari benefacientes neque in reprehensionem venit qui humanus in largiendo est. Quia hic qui cum possit laborem facere ocio vult vitam agere, si epistole auctoritas non corrigit. Non dimittitur ne conversandum cum eo precepit ut confusus qui ab omnibus evitatur subiciet se preceptis apostoli. Ideo cum sic iracundiam contumelia vel fieri ut paciencter declines ab eo ita tamen ut si tres(?) attulit locum cum eo moverit illa ut paciatur se corripi nec ulterius precepta apostoli contempnendo familiaritatem quam tamdiu cum eo non habere quamdiu obediens fiat. Nam si ad iracundiam contumeliis lacessitus peior se fiet maturius enim ad contencionem et incipiet errorem suum velle defendere. Postea autem erubescere emendare se neque prius excusabat postea facere videat.

Similiter docet et magis explicat corripiendi regulam super primam Epistolam ad Thymotheum capitulo v. Quod requiere super intitulo Correpcionem ex caritate benivolencie super secundam Epistolam ad Corinthios capitulo ii | ostendit enim hoc affectu quis aliquem corripit quo amore diligat eum. Cui enim non hoc affectu corripit fratrem contristet insultat eum qui non condolet fratri | quere super primam Epistolam

Tale scripsi correcti | eiusdem capitulo xi | Quod si nos ipsos diiudicaremus non utique adiudicaremur. Hoc dicit quia si nosmetipsi errores nostros corrigeremus non a Domino iudicaremur, et quia corripimur tamen pro nobis est ut timore ipso emendemur. Preparatus enim omnino est emendacio. Nec cum hoc mundo et cum infidelibus dampnemur. Nichil enim differt ab infideli qui in confidelitate ad mensam domini accedit | apostolus ad Corinthios ii super secundam Epistolam eiusdem capitulo xiii

Tales volebat | Timeo enim ne cum venero non quales volo inveniam vos et cetera. Non omnes adhuc quos in prima Epistola corripit emendaverat in quibus fuerant irrepreensibiles. Ideo cum auctoritate vel iudicium venturus ad illos ut eciam corrigantur ut tales illos inveniat quales vult et ego inveniar a vobis qualem non vultis. Hec dicit ut tales se prebeant ut conveniat eis cum apostolo cum in invicem congaudeant sibi. Ille enim invenit aliquem qualem non vult qui se talem facit ut discordet ab illo | Idem

Et infra subdit ibidem | non peccavi | se dixisse presentem

Ut iam si venero iterum | ut corrigerent se sine cum pudore corriperentur et nunc iterum absentem se eadem dicere con

testatur ut p9 p̄m correptionem si se nō em
dauerit parcendū eis non debeat | iuuentute
Corrigitur melius homo in | li° sup B̄ti
ma[illegible]ati lit[er]a ij versu j° | viro cū tollit
Dicit Jeremias Bonū est | iugum iuuen
tute sedebit singulariter z silebit quia
tulit in se non solum tollere iugum d[e]
bi s[ed] in iuuentute debemus tollere Ne
em sero tollamus in apiuna sapiam sup
borum magis hre q[ua]m tenere gram pue
manus go iuuentutis annos correctione
congruas z ut magis dicamus singulis de
us q[ui] pascit me a iuuentute mea qua
recordacōm habentes lapsum defleamus
dicentes Delicta iuuentutis z ignorācia
e meas ne memineris h[ec] debilitatis est
remedium illud robur salutis medicina
unlū q[ue]ritur gr[adu]s sanitati Denique ait Bonū
est viro cū tollit iugum in iuuentute Ei
autem qui p9 decursum iuuentutis annos
iugum tulit nō est statim p[er]fectum bonum
Stimulant em peccata sua exagitat cosuetudo
z consuetudo patrandi z usus erroris insta
bilem facit luctandum est diu hinc vicio
ut abolere faciat iniecta atq[ue] diuturna
hinc in p[er]iculo res est illi in bono Deniq[ue]
sedebit ille singulariter quasi is qui sua
le non inueniat equalem singulariter q[ui]
is q[ui] facile nō inueniat equalem singulari
bus donatus p[re]mijs | tamē alijs sedebit
Set z si non in iuuentute | corrigere ibidem ex
ponendo p[ro]pham p[ost][ea]m leuam | cōfunditur de
Dm̄ viam suam corrigit n[on] | virum quia is
qui corrigit ante in errore fuit quo em
corrigitur n[isi] q[uod] ante deflexit Vero utiq[ue]
in lapsu positus z adolescencie lubricat las
ciue etatis captus illecebris ubi ad iuuen
tutis p[ro]fectus c[on]firmā sobria mente resipi
uit tamq[uam] confusus animo quo erubescenda
deponat z plena p[ro]bitatis assumat Diu
secum voluit z diuersis fluctuans cogita
cionibus librat atq[ue] c[on]firmat posteriora obli
uiscens et ea que sunt priora appetens q[uod]
admo[dum] viam suam corrigat offensionē
q[ue] adolescenciorum etatis sera iuuentutis
fronte p[ro]texat | corrigit dicit eodem li° lectō
Cum aūt deus p[ro] c[on]su[lt] i[n]o | aug[ustinus] etiam a
Et uamus bonus deus sit | mara plus p
sunt non em inferuntur ut noceant s[ed] ut
corrigant Rogatur tn̄ ut in bonitate sua
doceat nos iusticias suas Considera medi
cum utilia apponentem medicamenta uul

neribus ea tamen que mordeant ulceris
virus aut ere sed putrescat resecantem
cū in corpo sit bonus medicus qui anti
tatem operatur et tn̄ faciat quod p[ro]desse no
uit tn̄ quia est dolorem aut nō vult aut
non p[otes]t sustinere p[ro] infirmitatem affatus
sui Rogat ut medicus eum quadam boni
tate z suauitate sua curet nō aspiritatem
adhibeat medicamentorum nō sed incidat
uulnerum fibras aut si aliter nō potest
ut cū moderacione faciat z quadam subtilita
te mitiget eum dolores Et i° in ewangelio
bonitate melius docentur iustificaciones
dei q[uam] in legis seueritate Opus aūt iusticie iu
stificacio est Unde scriptum est quia phariseī se
iustificare noluerūt non baptizati baptismo
iohannis in eo em iustificacionē non fecerūt
quia noluerūt agere p[enite]nciam delictorum
quam p[ro]pheta in bonitate volt agere ut ei fiat
peccatorum remissio sed atrocitate dampna
cionis cū remissionis gracia | Vide Castiga
Dechat mala Require supra | cio Et ubi de
filio Et infra ubi p[er]secucio et ubi de phesio
z ubi tribulacio

Corium Decorio hūani corporis
Require supra in ca° ca[r]ne a[rt]ha j p[ri]m°
Cornix Cornix auis cuius cāntus
futuram indicat pluuiam li°
v[er]° examerou ca° xj | iuuam uocat in
Cornix plena uoce plu | uiali aiunt
sermone quo possimus scriam qua nō erui
tam docuerit p[ro]sequamur | penitiam ad
Cornicum exemplum amor | filios indi
catur z plerum a contrarijs odium in
culpatur eodem li° ca° xxxv° | ex usu z
Distant homines amare filios | pietate
coitū que etiam uolantes filios comita
tu sedulo p[ro]feruntur z sollicite ne teneri
forte deficiant cibū suggerunt ac plurimo
tp̄e nutriendi officia non relinquunt
ac nō femine in[ter] genus ceteros oblactant et
illos quos diligunt aut si diciores sunt
lactare fastidiunt Paup[er]es queruntur q[uod] pe
tuūe p[er] se sedes relinquere paupiores
abiciunt paruulos exponunt z deprehensos
abnegant Ipsi quoq[ue] diuites ne p[er]
plures suum patrimonium diuidatur
in utero p[ro]p[ri]os fetus necant z p[ar]ricidalibus
succis in p[ro]pio genitali aluo pignora sui
ventris extinguunt priusq[ue] aufertur ui
ta q[uam] tradatur Cornix docuit nisi homo
filios abdicari Cornix recipit tam i[n]mea

A

B

patrum iura Crimus me ne ferina tonsora
a fres impares facit unius diuitis filii
diuersa sorte censentur alius totaus pr
ne sortis asspectibus mudatur alius o
pulente hereditatis pine deplorat ex
haustam atq; inopem portionem Nunq
natura diuisit inita filiorum expar o
bus tribuit qp adnascendi atq; uiuendi
possint hre usum Suba ipa nos doceat
non discernere patrimonio quos titulo
fraternitatis equasti Et cum quibus dedi
tas communes ee qp nati sunt non debetis
hys inuidere ut id communiter heant ad q
natura substituti sunt

Cornu cornu singularem x de
notat pstom li de patriarchis ca
xv ubi agit de bndictione ioseph

Admonitus ego sui psompnium regis ait
pctm meum recordor Uera quidem
ysta est · s; utinam uera confessio p; pctm
fatens qp ante pctm cauere debuas q; ato
oblitus fuas memor esto mei Erat nepe
tic tpis hunc fuisse simonem s; obtusas
aures hebas fastu potentie · z uino ebrius
no audiebas verba sobrietatis Uel nunc
memor esto mei quia pctatum sero fa
teris | [illegible]
Item | | quia ipm signauit a xy
Accipe adhuc | ses adiecit Cornua uni
cornui cornua ipius in ipis gentes ue
tilauit Sz noli timere quia uentilat De
cm percutiam z sanabo Bona cornua qui
bus inclusit orbem terrarum bona cor
nua quibus leonem illu nobis adusaiu
uentilauit Bona cornua quibz fecit ut
cornua adusarii timere negamus qz
z sathanas hz cornua sua Sicut testifica
tus est daniel dicens videbam z cornu
illud qp faciebat pugnam cu sanctis ma
lestebat eis donec uenit antiquus dierum
Crinus autem unicornis nisi unigeni
tus filius dei z unicu dei vbu quod erat
in principio apud patrem quod vbum su
is cornibus gentium pplus mortifica
uit z uiuificauit ut sicut in decem mi
lia effrem usq; ad terminos terre z usq; in
milia manassen · eo qp credituri erat
in eum pplus nationum qui totu repleuit
orbem terraru credituri erat postea et
pplus iudeorum ex oblinione conuersus ad
eum Oblitus est enim salutem suam q
tam sero conuerteretur ad xpm No saul

in milibus dauid in decem milibus quia
diuus inpaciens mansuetus in pluribus
Neq; tamen abimo si quis qd ad ioseph
dictu putat quia dedit z sanctis suis cor
nua exaltauit enim cornu ppli sui z ana
mat ppha samuel dicit Exultauit cor meu
in domino · et exaltatum e cornu meum
in deo meo · hm'ti utiq; z ioseph in domino
cornua spiritalia acciperat itaq; ioseph
diuino in xpo figura sit x cui dr ioseph
filius meus amplificatus filius meus
iunior · adme reuertere · neq; enim ioseph ad
iacob reuertitur s; xpus amortuis resuscita
tus ad patrem deum reuertitur ut scriptum est
A summo celo egressio eius et occursus eius
usq; ad summum eius | in ps xviii ibidem supra
Hoc cornu dicitur ee | | tilabimus cor
Inte inimicos nros uen | ni Crinus e
uentilare cornu Dedit dns cornua plu
ribus animantibus ut possent se a ferarum
mansione defendere No z bos leoni fre
quenter resistit infirmum pectus Ceruus qz
quamuis sit pauidus tamen z ipe cornibus
se tuetur aries quoq; arietat lupum
ergo ea que cornua hnt animalia uentila
re dicuntur Sz homo cornua non hz quo
ergo ventilat In vide scriptura quid dicat In
te inquid in inimicos nros uentilabimus
cornu Cornu mm es tu dne isto Sicut
ro sicut non in brachio meo psumimus
ita non in cornibus nris uentilandi hes
psidium s; in xpo Het enim fides cornua sua
que innitatur a xpo · siquidem no ociose
in bndictionibus moysi legimus qui est
visus in rubo Ueniat sup caput ioseph z
sup verticem eius glificatus inter fres suos
primogenitus tauri decus spes ipius
cornua unicornium cornua ipius in
ipis gentes uentilabit simul usq; ad extre
mum terre · h x milia effrem z hc milia
manasse | subdit ibidem | ihu z dauid
Et ro insu | cornua dni | in uoce tube
Propter hoc | cornee tamens auditus
a xpo est z moyses docuit sacrificiorum
ritus tubis cornu ee celebrandos Sicut
scriptum est Canite in initio mensis tu
ba Cum hc vbum nobis e scriptum Mensis
em ab initio lune ueteres obseruare consue
uerant Luna autem eccia est que spita
libus z euangelicis pdicationibus in hiem
dancia paeat ut ppha dicat extollitur In xo
cornu ventilabimus z inimicos nros z

D

in nomine eius spernemus insurgentes in nos

Corona. Coronam glorie solus xpc
habet per anthonomasiam ad quam
videndam sanctorum anime invitantur quia
in tali corona corone aliorum omnium sanctorum
videntur. Lio super Veni immaculati in ex
posicione libri xv | etiam ideo dicitur inmaculata
corona glorie est | Egredimini et videte regem
salomonem in corona qua coronavit eum ma
ter eius in die sponsalium eius et in die iocun
ditatis cordis eius adamnas dicitur ut
egrediantur et claustris exeant corporalibus
extra corporis cogitaciones exeant et
dicuntur a cupiditatibus et actuum et ac
carnis istius affectus lubrica passionibus
supra mundum ascendant. De hoc mundo
exeant xpo occurrant pace sint et assint fa
cibus ardentibus et relucentes quasi ange
li xpisti. Hoc loquitur non potestis videre
claritatem eius gloriam nisi egrediamini
humane fragilitatis curas filie ierusalem
scilicet qua capitum tuum ex spinis pertranisit exer
citatis quod viventem inter mortuos
quesitis non intra hunc mundum quaeritur
xpistus qui supra mundum suos voluit esse
discipulos. Que est corona qua coronatur
xpistus nisi corona glorie. Ioseph coronam
habuit castitatis. Paulus iustitie peccatus ...
dei singularum virtutum corone sunt. So
lus xpistus habet coronam glorie qua enim eam
coronavit. In hac corona omnes corone
sunt quia gloria non potest vincere corone set p
mium omnium coronarum est. | lio iii super
Corona uero spinarum dicitur | lucam capitulo viii
Corona quoque de spinis capitibus aneca
quid aliud quam dum opus munus ostendit
quod de peccatoribus mundi tamquam seculi pe
ius triumphalis deo gloria querere nec
flagella vacat quia flagellatus ne nos
flagellaremur | lio de bono mortis ca
Corona uero sanctorum xvi quod require super
in tao anima Et lio in deuotibus ut sine
Quod require super unto etiamen
Tot coronas sancti merentur quot pecca
tiones patiuntur lio super Veni immaculata
libro xx versu ... | multe perpeciones
Ubi multe persecuciones | ubi multe corone
multa certamina. Ubi ergo persecat quod multi
persecutores sunt. ut inter multas perseccu
tiones facilius inveniat quemadmodum
coronetur utamur exemplo sebastiani

hodie martirus natalis est habitu mediolanensis
oriundus est fortasse aut iam discesserat
persecutor aut adhuc non venerat in hoc
partibus aut mitior erat. Advertit hic aut non
esse aut tepere certamen. Roma persecutus est
ubi pro fidei studium persecucionis acerbe fer
vebant ibi passus hic est ibi est coronatus
Itaque illic quoque hospes advenit domina
lium in mortalitatis perpetue collocavit. Si
nullus persecutor fuisset coronatus hic
martir utique non fuisset

Corpus de humano corpore dicit lio
primo de iacob et vita beata capitulo xvi quod vir
perfectus ipsius corporis incomodis non mutatur
Ipso abest tristicia que non est secundum deum
et omnis sollicitudo corporalis erumpne
huius enim inductorum mentis atque sibi
inuratur hiitudo corporis et quidam excido
nis usus nature cum sint adversus delici
as corporis fragilitatem quia ipsam nature
orbitates dispendia totum melior incuc
animi unum forme debeat sinere constan
ciam ut corpus ipsum studeat sensusque
exuat carnis qui beatitudinis palmam
tenere desiderat cuius fructus non in unius
porcione sit sed in pluriumarum et si fieri pos
set omnium sit ex toto conspecto. Nescit ergo
perfectus incomoda huius corporis aut ad
versa mundi neque sentit quam alienum
absque metu animi gerit | in vita. Adem
Corporis fragilitatem ac i | cuidare dog
lio viii super lucam capitulo xi Exponens illud
Vos pharisei quod foris est calicis et catini m
vides corpora nostra tremorum et ... dictas
fragilium expressione signari que brevi
lapsu precipitata frangatur ea que mens
velut intima perfusus et gesta corporis per
sicut illa que calix intus continet fortis
lucet. Unde et in posicionibus non dubium
est vocabulo calicis passionem corporis
declarari cum dicat dominus calicem que mihi
dedit pater non vis bibam illud. Bibit ei
corpus suum qui corporalem fragilitatem
spiritali absorbet perfectum et quasi in mente
animique consummat. ut maioribus extio
rum imbecillitas hauriatur. Cernis
igitur quod nos non exteriora huius calicis et ca
tini sed interiora contaminant. et lo quum
bonus preceptor docuit quemadmodum nos in
dare corporis contagia debeamus dicens
Date elemosinam et omnia ecce munda

sunt uobis. Corpa nra debent ee in
dar casta in comento sup Eplam ad Ro
manos cao xij Exponens illud Obsecro
uos p miam dei ut exhibeatis corpa uria
Omne pria sut dona cum puocationes di
verum est quia no querit gemitus aut
planctum aut opus aliquod nisi solu
ex corde confessionem Necem qua delic
erant no decapiendo p missum dei r quia
graviter qui peccant no sn gemitu et
fletu adueniam puenant. Ro illos no
posse iam accipe uniam putarentur q
nunc illis inuidebant audit h' in ppri
mordia fidei non requi Domu eum di
gratis donat pcca in baptismo. Vba in
Anima uti debz suo corpe lio sup | marula
n lra xvij versu ex Quod require sup
in cao Anima. Ipm corpus insigne no
bilitatis est eodem lio lra x co io
Si delicto uni corpis subd sit r carnem
induam' r corpus ossibus inte xatur
nervis tn q' sumq praossissimu opus
dei nemo dubitauit Nam r fabricam
ipam humani corpis si quis qsideraret e c
ht michil mira potit p' aosims indicare
Est em homo statu celsus uoltu decorus
cesaie gratus no in alium certu r moe
curuatus auancm s ipo nature in
sublimis qui celu libero spectet obtu
tu nulla captiue humane cirtas deppss
in terram s tamq ppme consitus liberta
tis r locuplex sui testis auctoris Veru
tn inectis aianabus membror forma
laudatur in quibus pter gram corpis
nichil est aliud q' requiratur ho in eo
pulchrior qd non in' non inasirpe qd
ur in se ht's ee in tatis gram r p n
ueniu statem Cruc em uidentur qpalia
sut namq que no uidentur etia In
hc terest hospicio. indutus hitacone celes
ti cui sunt copetit r intris indi' r deo in
gti. Corpus est pstancius in pulchritu
dine r forma lio vi Exameron cao xxix
De ipo aliqua dicenda sut corpe homis
qd pstancius cetis decore r gratia esse
qius abimat Nam r si una atq; ead
om' terenorum corpm indeatur esse sba
firmitudo r pceritas quibusdam maior
in bestiis formam tn huam corpis e
uenustior. Status erectus r celsus ut
neq; enormis pceritas sit neq; uilis r
abiecta paruitas Dm ipa corpis
habitudo suauis r grata ut neq; belluina
uastitas horrori sit nec gracilitas te
nuis infirmitati ac p'ma om' cogitatum
humanum corpis fabricam instar ee mudi
Siquid ut celum eminet aer tra ma
re q; uelut quadam membra sut mudi
ita caam caput sup alios artus nri cor
pois terminus eminere | regia iq
Ibidem i cao xlij | uelud ged | sit licet
humanum corpis | quedam quatitas
pporaonis forma tamen unusitat e
Decaus corpis forma lio de monarc
cha cao vj quod require sup i cao Anch
Tamen ut dicat lio de paradiso cao v co
nd abiectus nro corpe | eius totem
ht ipm corpus animam r | placonem
impedire lio de bono mortis cao iij
r cao x Quod require sup in cao anima
r cao caro r cao contemplacio | incto
Vtitur anima corpe uelut instru | cod
lio cao xi Require in cao Anima
De corpore uo mistico loquitur i Epla
ij ad marcellam sororem suam | pedib
Antrau in domum tuam aquam | meis
no dedisti hec aut lacrimis suis rigat
pedes meos Omes unu corpus cristi
sumq cui caput deus Membra autem
nos sumq alij fortasse oculi ut pphete
Dentes ut apli qui evangelice pdicaco
omis cibu infunde nris pectoribus an
toq; sptum est. hylares oculi eius a
uino r dentes candidiores lacte sunt
et manus eius qui uidentur bonoru
executores opm sunt r uenter eius q
uires alimonie paupibus largiuntur
Sunt go r pedes eius aliqui atq; uti
nam merear eius esse calcaneum
Diffuse de ipo corpe mistico loquitur
sup pmam Eplam ad Corinth cao xij
Sicut corpus unu est membra aute
hz multa. omnia aut membra corpis
multa cu sint unu est corpus ita r xpc
Et em in uno spu omes in unu corpus
baptizati sumq siue iudei siue greci si
ue sui siue liberi r omes unu spm po
tamus Phoc docet nullius psonam
quasi despectam q temprnandam neq;
aliciug q' si pstā sit pfendam ne gliam
que soli deo debetur hominibus tribue
dam qm omnibus unus atq; idem deus
sit glosus quippe cui omis r unu baptis
ma habemus r unu atq; eund spm sanctum

Hic propter superdictam causam quia in aliquibus
gloriabantur aliquos uero uelut contempti
biles spernebant Et enim corpus non est vnum
membrum sed multa. hec dicens ostendit s
unitatem habere varietates officiorum et diuersitatem
hanc non discrepare in vnitatem pietatis
quoniam corporis vnitas non in singularitate con
sistit sed in multis membris ut inuicem
sibi presint quod inde habetur Si dixerit pes quia
non sum manus non sum ex corpore et propterea
non est ex corpore hec est non posse eum qui
firmus uir in ecclesia negare se de corpore
quia non est potens Et si dixerit auricula
quia non sum oculus non sum ex corpore non ideo
non est ex corpore Non debere dicit illum qui
paruulus in fide est non uero putari corpori
propterea quod depressus non sit Si totum corpus
oculus ubi auditus. Si totum auditus ubi
odoratus et si omnes vnius essent officij
corporis quo impletur reliqua utilitas cor
poris cum constet multis officijs opus esse
ad gubernacula corporis. Nunc autem deus po
suit membra dicens corpori apta ut nichil de
sit corpori. Consistit multis membris presens Quod
si essent omnia vnum membrum ubi corpus
manifestum est quia si omnes vnius
fuissent dignitatis non dicerentur mem
bra neque corpus ideo quia uarijs mem
brorum officijs constituatur omnia vnum
membrum esse non poterunt Nunc autem multa
sunt quia ab inuicem differunt digni
tate Nunc autem multa quidem membra
vnum uero corpus. Sic multa membra vnum
uero corpus. Sic multa membra cum inuicem
sibi [illegible] non discrepant unitate ne
corporis diuisa sint quia diuersitas hec in vnum
concurrit ut corpus et subtilitas expleatur
Et ea quibus iste mundus constat cum sint di
uersa non solum officijs sed et naturis aduersa
tamen mundi perficiunt perfectionem et ex omnibus
hijs nascitur temperies quedam in fructi
bus que humane proficiunt utilitati non potest oculus
dicere manui non es michi necessaria hec est non
potest pector dicere [illegible] non est michi necessarius a
iterum caput pedibus non desidero opera
mea Idem maior gradu et dignitate non
potest sine illo qui humilis est quia qui humilis potest
non potest sublimis quia ferrum potest quod non
potest aurum. Sed multo magis que pu
tantur membra corporis inferiora infirmi
ora esse necessaria sunt Manifestum est quod qui
uis dignitate sublimis sit subditis tamen

si desint qui obsequijs suis illum faciant
gloriosum. ipsa dignitas contemptibilis erit
officium est enim per quod dignitas constat
tale est si imperatori desit exercitus quamuis ergo
magnus sit imperator uerum tamen sed ex
ercitu Membrum est enim corporis eius ante
se habet tribunos comites magistros hijs
omnibus inferiores sunt milites et ma
gis necessarij sunt et que putamus inhonesti
ora esse corporis hijs honorem habun
danciorem circumdamus similes sunt est quia
qui putantur sine dignitate esse ne
minus in eis quod laudemus Nam et mem
bris nostris que ignobiliora diximus ad
ma honori sufficienciam ut puta pedibus
qui humiles sunt et sine dignitate calcia
mentis ornamus Et [illegible]
maiorem honestatem habent manifestum
quia pudenda nostra dum aspectus publicos
uitant honestare cogimur ne [illegible]
[illegible] horreant Similiter [illegible] quidam
sunt cum sint [illegible] et habitu inhonesti
reuerenciam tamen habent propter quod membra
sicut corporis nostri [illegible] solent [illegible] pe
de [illegible]
tam habent [illegible] quamuis alij qui sint
despectiores quibus aliquem [illegible] cedant
ut sint uales Que autem sunt honesta
nostra non indigent. aptum est quia [illegible]
non egeat neque facies neque manus ut
hijs addatur per quod decorentur ita fr[illegible]
bus in quibus studia pietatis et [illegible]
[illegible] honestas nichil est quod a nobis
addatur debitus enim illis redditur ho
nor Despectis uero uel humilibus exhorta
cio necessaria est per quam addatur illis aliquis
honor ut sicut uales per quo minus ipso
contemptu negligenciores circa se erunt
in quibus magis proficiendum Sed deus
temperauit corpus qui deerat plus est
tribuendo honorem ut non sit separacio in corpore
sed eadem inuicem pro se cogitent membra
Sic dicit deum moderatum humanum
corpus ut omnia membra eius necessaria
sint ac propter hoc pro se inuicem sollicita quia
aliud sine altero non potest sicut et de [illegible]
expositum est ad disputatum quia nemo
debet uelut inutilis despici Et si quid
patiatur vnum membrum compaciuntur
omnia membra. hec de membris corporis
carnis ambiguum non est quod si oculus
aut pes aut manus paciantur egri

tudinem aliqua infirmitatis totum co
dolet corpus. ita et nos docet cum dolore cum
fratribus si aliquid huius necessitatis emerserit
sive illustratur unum membrum congau
dent omnia membra manifestum est quod letum
est caput sive cetera membra si pedes fue
rint attriti. Sic debemus et nos alacres
esse si fratrem aliquem videmus cultorem et
auctum omni honestate morum. Vos autem
estis corpus Christi et membra ex parte. Osten
dit apte se in tam [illegible] pro membrorum car
nalium rationem tractasse quia non omnes ea
dem possumus sed singuli pro qualitate gratie
habemus vero Christi quod enim pro nobis assu
psit contra diabolum. De corpore. homo in sup
lucam capitulo ii. contra laqueum non aus
Non dicat ergo est hoc dicere david sed advento
rum meum in nomine domini ut ostenderet unde
laqueus solvitur ut appareret quod ven
turus esset in hanc vitam qui contereret
laqueum fraude diaboli paratum. Sed non
poterat melius conteri laqueus nisi preda
aliqua dyabolo demonstraret ut dum ille se
simet ad predam suis laqueis ligaretur
ut ego possim dicere laqueos paraverunt
pedibus meis et ipsi inciderunt in eos
que poterat esse preda nisi corpus. optavit
ergo hanc fraudem dyabolo sed ut susciperet cor
pus dominus ihesus et corpus hoc corruptibile
corpus infirmum ut crucifigeretur ex
infirmitate. Si enim fuisset spiritale corpus
non dixisset. Spiritus promptus caro autem
infirma. Audi igitur et vocem velut car
nis infirme et spiritus prompti. Pater si po
ssibile est transeat hic calix a me. hic carnis
est vox. Sed non quod ego volo sed quod tu vis. habes
devotionem spiritus et vigorem. Sed reputa
as domini dignationem. Dignationis est quod susce
pit corpus meum. dignationis est quod susce
pit iniurias meas quas utique natura
dei sentire non potuit. Curia nichil homini
contemptui dedicit vel sustinere a peccata. Et
ideo sequamur Christum [illegible] quod scriptum est. Et post
dominum deum tuum ambulabis et ipsi adherebis.
Cui adhereo nisi Christo. Sicut paulus dixit
Qui adheret domino unus spiritus est. Sunt
ipsum corpus sanctum et virtuosum. in sup
Unde in tractatu super psalmum xlv versu illud
Sanctificavit thabernaculum suum altis
simus. Sancti ficatur altissimi thabernaculo
omnis anima que inhabitatur a
Christo vel corpus illud quod virgo generavit

de quo gabriel angelus dixit. Et quod
nascetur ex te sanctum vocabitur dei filius.
Bonum thabernaculum quod natura potuit
obumbrare peccatum. admirabile templum dei
et aula celestis quod solutum corrumpi non poterat
sed intra triduum resurrexit et suscitatum ab
ipso qui mortuus videbatur. Nec mirum
quoniam deus in medio civitatis eius erit nec
commotus est sed quia nullius peccati prolapsione
commotus est dei filius nec aliquo erroris
offensione titubavit aut corpus illecebre
nutavit impulsu sive quia non reliquit animam
eius dei gratia sed inseparabilis mea mansit
quod ab omni colluvione delicti immacula
ta duravit. Unde et ad patrem dei filius dixit
nec relinques animam meam. homo in sup
lucam capitulo xvii. Sunt et est preciosum ideo ornandum.
Intelligite quod ad corpus filii unguentum
oleat. Corpus illud est quod exutum est. non
quod assumptum est. Corpus eius tradiciones
sunt scripturarum. corpus eius ecclesia est
corporis eius odor. Et ideo dicas ut mortem cor
poris eius ornemus. et si nos illa non requirit
ornatus. sed requirunt pauperes. ornabo cor
pus eius si faciam sermonem eius predicator
et possim generibus cunctis aperire misterium.
Et ideo sancti sunt circa hoc corpus aquile. ho
mo eiusdem capitulo xvii. congregabuntur aquile
Ubi fuerit corpus ibi co. Ita quod prius que
sunt aquile cognoscamus. et quid sit corpus
destinatur. Iustorum enim anime aquilis
comparantur. Quod alta petant. humilia declin
quent longevam ducere feruntur etatem.
Unde et david anime sue dicit. Renovabitur
sicut aquile iuventus tua. Si igitur intel
leximus aquilas de corpore iam dubitare non
possumus maxime si meminerimus quod a pila
to corpus ioseph accepit. Nonne tibi videntur
aquile circa corpus marie cleophe et maria
magdalena et marie matris domini apostolorum quod
conventus circa domini sepulturam. Nonne vi
dentur aquile circa corpus quando veniat cum
intelligibilibus nubibus filius hominis et vi
debit eum omnis oculus et qui eum compunx
erunt. Est etiam corpus de quo dictum est. Ca
ro mea vere est cibus et sanguis meus vere
est potus. Circa hoc corpus vere aquile
sunt que alis circumvolant spiritalibus. Sunt
et circa corpus aquile que credunt ihesum Christum
in carnem venisse. quia omnis spiritus qui con
fitetur ihesum Christum in carnem venisse de
deo est. Ubi ergo fides in sacramento ibi

diuisorium sanctitatis est etiam corpus
ecclesia in qua per baptismi gratiam renouantur
spiritu et cottidiana senectutis in medium abre
perantur etates Require supra in capitulo
De christi corpore christi cibus et in capitulo eukaristia
et capitulo panis

Coruus libro de noe et archa capitulo x ex
ponens illud Genesis viii Aperiens noe
fenestram arche quam fecerat dimisit cor
uum dicit quid per coruum significetur
Per fenestram coruus primus iustus emi
sit quendam et nec tamen latet quantum
adhuc pertinet quia plerique quod adulatium
subiorum coruum estimant et voces eius
obseruant volatusque rimantur Sensus ac
altior significat quod mentis iusti quando mundare se inci
pit que tenebrosa et inmunda sunt temeraria po
a se repellit Si quidem omnis impudentia atque
culpa tenebrosa est et mortuis pascitur
sicut coruus lumen autem mentis virtus
que mentis puritate et simplicitate res
plendet et eo tamquam emittitur et fugatur
culpa et separatur ab innocentia ut nichil
remaneat in animo iusti mente tenebrosum
Denique egressus coruus non reuertitur
ad iustum quia fugatis omnis culpa
est equitatis nec probitati iuri et iusticie co
uenire Denique euasisse se credit iustus
tamquam de inimiculis cum iniustus ab eius se
consortio separauit diluuium cum gaudium et cor
ruptele familiaris Vt coruus qui cum sic
citate terre inuenit non reuersus est
sed remansit Considerandum etiam quare
non regressum dixit coruum donec sicca
ret aqua a terra quasi non postea sit regressus
Sed hec locucio familiaris scripture est dixit
Siquidem secundum Ewangelista hec scriptum de sancta
maria quod non cognouit eam ioseph do
nec peperit filium et utique nec postea cog
nouit Deinde que est locucio ista ut dicat
donec siccaret aqua a terra non dum ab aqua
Et quasi [hole] usus loqui etiam hic hic
consueuit Tamen nonnulli carnem uos
estimauerunt eo quod inmoderata uideatur
quedam vis passionum exprimi hac elocuti
one iborum Scitur a turpibus passionibus
ac peccatis consummatur anima De sacrabus
autem et velut arescentibus virtutem
resumit Non redit igitur culpe species
in animam iusti quasi sicca et mortua de
linquentibus et cum iam nocere non possit
Sed quare redit columba et non coruus

ibidem capitulo xi quod Require supra in capitulo
columba Per coruum etiam intelligitur
peccator consilium libro ii super lucam capitulo x
Heliam coruorum ministerio aduenticio et luxuriam (?)
non potuit nisi de sua pauerunt ut in dicto
populus souet nationum tecto salentes co
lore nitorum qui ante cibum sacri
dis in cadauibus requiescebant nunc de se
aduenticiam post prophetis almoniam per
biteros Cibus enim propheta diuine uolu
tatis effectus est sicut ipse dominus decla
uit dicens Meus cibus est ut faciam
uoluntatem eius qui me misit

Costa Costa significat christum et christi virtutem
in qua est etiam libro ii super lucam capitulo xii
Deum late dormientis costam deus sup
sit Ipse enim est qui dormiuit requieuit
et surrexit quando deus suscepit enim Quare
est huius costa ii virtus quia aliquando miles
latus eius apuit continuo aquam et sanguis
nis exiuit qui effusus est pro seculi vita
hic seculi vita costa christi est Hec costa secunda
e adam Primus enim adam factus est in anima
uiuentem nouissimus adam in spiritum vi
uificantem costa christi vita ecce est Nos
ergo membra sumus corporis eius de
carne eius et de ossibus eius et fortasse
Hec est costa de qua dixit Sensi de me
virtutem exisse Hec est costa que de christo
exiuit nec corpus eius minuitur
non enim corporalis sed spiritalis est costa
Spiritus autem non diuiditur sed ipse diui
dit singulis prout uolt

Coturnix libro in exameron capitulo
vi Sed auis sumit eleborum herbam
uenenosam Nec ei nocet sed eius cibus
est Eleborum periti loquuntur esca esse
et alimoniam coturnicis eo quod naturali
quodam temperamento sui corporis vim
pabuli nocentis euitent et enim sic ve
medicine plerumque ad salubritatem
humani quoque corporis temperamentum cum
uim esse contrarium quanto magis
pietate nature ad cibum perficit quod medi
cionali manu conuertitur ad salutem

Creator et creatura Creator
sine tempore esse probatur et per quod eum
vim eternus in commento super Epistolam
ad hebreos capitulo i Exponens illud Et
tu in principio domine terram fundasti et o
pera dic in principio et opera manuum tuarum
sunt celi Cum dicat in principio terram fun

dasti domine. Audit quod a sanis mentibus
non potest negari quia creator ante creatu
ras suas sine aliquo initio cognoscitur
extitisse. Et opera manuum tuarum sunt
celi. Hic manum autem iussionis dei
debemus accipere. Alio enim loco dicitur
Quoniam ipse dixit et facta sunt ipse mandavit
et creata sunt. Ipsi peribunt tu autem per
manebis. Perimit enim ab eo quod sunt dum
in mutantur in melius creature. Tu
autem permanebis ut sicut eternitatem dum
Audit. cunque careret omnia sic post celos mu
tatos ipsum dicit in maiestatis sue gloria
permanere | potestate creaturam esse pro
In creatoris | batur in commento super Epistolam
ad Romanos capitulo ix ubi etiam agit
de predestinatione divina contra homines super
illud nunquid dicit figmentum ei qui se
finxit etc | auctorem opus eius quod
Audit contra | ri non posse. In potesta
te enim auctoris est qualem velit conde
re creaturam aut non licet potestatem
figulus luti ex eadem massa facere a
liud quidem vas ad honorem aliud vero
in contumeliam. Manifestum est vasa a
liqua fieri ad honorem que ad usus ho
nestos sunt necessaria. Alia vero ad contumeliam
que stercinecto sunt talmaria unius
tam esse sbe sed differre voluntate opi
ficis in honorem. Ita et deus cum omnes ex
una atque eadem massa sint substan
tia et omnes peccatores alii miseretur a
lium despicit non sine iustitia. In singu
lo enim sola voluntas est. In deo autem
voluntas cum iustitia | filio medi

Creator precedit creaturas | ante super
Epistolam ad Colossenses capitulo quod require
in capitulo Caput | quia in

Item libro i° Exameron capitulo vi | ipso con
Nec factum est in ipso vita erat | stant omnia
et ipse est primogenitus omnis creature.
Hinc quia ante omnem creaturam
sine qua fuit. quia primogeniti ipsi
sunt ut primogenitus scilicet non quia
ante omnes sed quia sanctior ceteris. Hic
autem dominus super omnem creaturam
et secundum corporis susceptionem quia
solus sine peccato solus sine vanitate.

Omnis autem creatura vanitati subiecta est.
Et ibidem i subdit quod per creaturam crea
tor intelligi possit dicens de mundo
Atque non solum ad mundi huius spectare

videntur ornatum sed etiam ad iudicium
rerum invisibilium quoddam argumentum
eorum que non videntur ut est illud prophe
ticum Celi enarrant gloriam dei et opera ma
nuum eius annunciat firmamentum. Quod se
cutus apostolus aliis verbis in eadem conclusit
sententia dicens quia invisibilia eius per ea
que facta sunt intelliguntur auctorem
enim angelorum et dominationum et potestatum
facile intelligimus eum qui in momento
imperii sui hanc tantam pulchritudinem
mundi ex nichilo fecit esse que non erat
et non de extantibus aut rebus aut causis
donavit habere substantiam. Est ergo hic mundus
divine specimen operationis quia dum opus
videtur prefertur operator. | secundi capitulo in quo re

Idem dicit libro de fuga | re supra in capitulo
Cognito. Creata omnia esse dicuntur per
deum solum et omnia causata per filium libro i Exa
meron capitulo vii | et condita sunt in

Omnia namque creata | visibilia et invisi
bilia sive sedes sive dominationes sive princi
patus sive potestates. Omnia inquit per
ipsum et in ipso creata sunt. Quid est in ipso
creata. Quia ipse est heres patris eo quod a
patre in ipsum transierit hereditas sicut pater
dicit Postula a me et dabo tibi gentes here
ditatem tuam que tamen hereditas a patre
transivit in filium et in patrem refusa est a
filio. Egregie itaque apostolus et hoc loco filium
dixit auctorem omnium et maiestate sua con
tinentem omnia. Et ad Romanos de patre ait
Quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia.
Ex ipso principium et origo substantie virtusque
ex voluntate eius et potestate. Omnia enim
ex eius voluntate ceperunt quia unus
deus pater ex quo omnia. Et enim tamquam ex
suo fecit qui inde voluit fecit. Per ipsum
continuatio finis in ipso. Ex ipso ergo ma
teria per ipsum operatio que ligavit atque constrinxit.
In ipso quia et quod diu vult omnia
in eius virtute manent in atque con
sistunt et finis eorum in eius voluntate
recurrit et eius arbitrio resolvuntur.

Creator plura eisdem temporibus creare po
tuit et creavit libro i eiusdem capitulo iii
quod require supra in capitulo Celum.
Creator est tota trinitas et per quos spiritus sanctus
differt a creaturis quod probat per rationes
quibus creator differt a creaturis et primo
per auctorem dominationis libro primo de spiritu sancto.
Non enim inter omnia pater non inter [illegible]

plebem quandam creaturarum suarum subesse
creature omnes supra diuinitas patris et fi
lij et spiritus sancti Illa sunt hec regnat illa
subiacet Ista dominatur illa opus hec aucto
ritas operis Illa adorat hec adoratur ab o
mnibus Denique de filio scriptum est Et adorent
eum omnes angeli eius Non hec adoret
spiritus sanctus Et in psalmo adiungens eum ange
lorum dixit alij sede ad dextram meam
donec ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum Nonne omnes inquit sunt
ministri spiritus in ministerium qui mittuntur Cum
dicat omnes angelos et spiritum sanctum comprehen
dit Non utique quia angeli et creature
potestates in ministerium et obsequium dei filio ut
firmant destinantur At vero spiritus sanctus
non minister sed testis filij comprobatur de ipso fili
us dixit Ille testimonium perhibet de
me testis est ergo filij spiritus

Addit ibidem idem probans ratione cognicionis
Cum testis est nouit omnia sicut deus
pater testis est Sic enim hebreis in posterioribus
quia confirmata est salus nostra testifican
te deo signis et ostentis et prodigiis et uarijs virtutibus
et spiritus sancti diuisionibus ‖ racione di

Subdit ibidem idem probans ‖ stribucionis
Cum diuidit super omnia non inter omnia
est Diuidere enim operatoris gratia non operis
est materia Si supra omnia filius per quem
initium salus nostra ut predicaretur accepit
utique et pater deus qui testificatur et as
sueuerat signis et prodigiis de salute nostra
exceptus actus est Similiter autem et spiritus
qui diuisionibus nostre testimonium fert
saluti non in creaturarum plebe numeran
dus sed cum patre estimandus et filio qui non
participationes diuiditur ipse cum diuidit
Indiuiduus enim cum sit nichil amittit
cum omnibus largitur sicut et filius accipiens a
patre accipiente nichil perdit nec pater se
filijs cum sua tradit amittit Nullum itaque
dampnum esse in diuisione gratie spiritualis
domino attestante cognouimus Cum cum
ubi vult inspirat ubique sine dampno est

Adiungit ibidem probans ratione excepcionis
Non esse inter omnia spiritum sanctum con
putandum ipsum apostolum dicamus nobis fa
tur questionem assercionis huius ad hanc eam
auctorem Cum enim eeut illa omnia
siue inuisibilia siue inuisibilia ipse fecerit
uit dicens Quoniam in ipso condita sunt omnia
in celis et in terra Visibilia omnia dehinc dicit

que uel in celis sunt sunt uel in terra Dicit
etiam in celis inuisibilia que facta sunt
Tamen ne cui esset incognitum addidit
de quibus diceret Siue sedes inquit siue
dominationes siue principatus siue potestates
omnia per ipsum et in ipso creata sunt et ipse
est ante omnes et omnia in ipso constant Num
quid ergo hic inter creaturas spiritum sanctum comprehendit
aut cum dicit ante omnes esse dei filium
Nusquam ante patrem dixisse estimandus est
Non utique Nam sicut hic per filium dicit omnia
creata esse et in ipso omnia constare celestia
ita etiam in spiritu sancto uires horum omnium
sancelestia dubitare non potest qui legerit est Ver
bo domini celi firmati sunt et spiritu oris eius
omnis uirtus eorum Supra omnia est
ergo de quo omnis celestium et terrestrium virtus

Annectit idem probans racione venacionis
Quomodo audent inter omnia numerare spiritum
sanctum cum ipse dominus dixit qui blasphe
mauerit in filium hominis remittetur ei
Quomodo igitur inter creaturas audes quis
spiritum conputare aut qui se sic obliget ut
si creature derogauit non possit sibi
hinc aliqua venia relaxandum Nam si
uidei qui adorauit militiam celi diuino
presidio destituti sunt qui autem adorat
et confitetur spiritum sanctum acceptus est deo
Cum non consistetur sacrilegio reus sine
uenia dampnatur Utique hinc estimari
potest non inter omnia sed super omnia esse spiritum
sanctum cum in omnia eternus suppliciis expi

Infra subdit idem probans ratione ‖ acm
inmutacionis ‖ mutabilis non solum
Omnis ergo creatura ‖ iam peccato aliquo aut
elementorum condicione mutata est Sin
etiam que corruptele potest esse obnoxia
in ratione nature iam ut in superioribus libris
docuimus et angelorum naturam sed potius
se inmutari Utique estimari quemcumque qualis
omnis natura talis et secundum natura
commutabilis ergo et reliquorum natura sed me
lior est disciplina Ergo omnis mutabilis est
creatura sed non mutabilis spiritus sanctus
Neque enim aliquo uicio mutari potest qui
omnium abolet uicia peccatorum condonat Quomodo ergo
mutabilis qui sanctificando alios mutat
ad gratiam non ipse mutatur Quomodo muta
bilis qui semper bonus est Neque enim un
quam malus spiritus sanctus per quem nobis
bona que sunt infunduntur ‖ racione actiue san

Concludit ibidem probans ‖ ctificacionis in eo dicit

M

libro Donum ergo spiritus sanctus donum autem non e
qui acquiescens sed quasi impaciens bonus est
Non enim accipit a creaturis sed accipitur
spiritus sanctus non sicut nos sanctificatur
sed ipse sanctificat Creatura autem sanctificatur
Sanctificat autem spiritus sanctus in quo liquet
ubi communio discretio tamen nature
est Spiritus enim dicitur homo qui accipit
et deus qui tribuit sanctitatem quia legimus
Estote sancti quoniam ego sanctus sum Non ergo
potest sanctificatio et corruptela unius esse
nature Et ideo non potest gratia sancti spiritus et
creatura esse unius esse substancie Itaque cum omnibus
invisibilis preter trinitatem et reliqua natura
tam racionabilis et incorpream iure quandam
substanciam putat non impartitur spiritualem gratiam
sed acquirat non participet sed assimulat
Separanda utique est in sanctitate spiritus sancti
communitas creature Credant utique quia
creatura non est spiritus sanctus aut si creaturam
putant cur associant patri creaturam Cum
filio dei iungitur etc si a patre et filio dei non
estimant separandum non estiment creatu
ram quia ubi una sanctificatio una natura est

Xristus autem pro nobis factus est creatura
cum creator esset libro super Beati immaculati
littera v versu iii — creavit me principium
Sapiencia dicat Dominus viarum suarum ad initium
et principium Christus et finis macrocosmi sit Non
vereor ne quis dicat contra ergo Christum asse
ris Videbo ita creacionem dico quando sum
lego Hoc est secundum exinanitionem secundum sublevationem hoc
est secundum susceptionem carnis creatum secun
dum quod est natus ex virgine Creatus est ut re
dimeret creaturas Homo factus est ut ho
mines a morte perpetua liberaret Creatus
est ut vias michi demonstraret et vias
quibus homo redire posset ad dei regnum
Ergo quia principium est viarum dei hoc prin
cipium sequamur Primus viam novam in
gressus est testamenti — libro de incarna
cione domini

N

Est in creaturis distinctio
multe creature visibiles et invi — sibiles
visibiles invisibiles ut principatus et po
testates throni et dominaciones Visibiles
ut sol luna stelle homo terra ergo diverse
species et diverse creature sunt Itaque
singulis proprietatem creature aliquam ex
prime aut solem aut lunam notabis
aut stellas et sic intelligitur quid sit quod
significandum putamus — singulariter ma

O

Inter omnes creaturas ho — num et quodam
modo labore creatoris conditus est libro super
Beati immaculati littera x versu 1 — cognoscat
Magnum sanne munus si se ipse — et quedam
forma iusticie mundo magis quam sibi nasci Sa
lamon ait Grande homo et preciosus vir misericors
virum autem fidelem opus est invenire Et
vere magnus est qui est dum operibus in temporibus
imitator dei Homo est enim qui potuit dicere
imitatores mei estote sicut et ego Christi Ce
terum excolit mare terras possessione utitur
celi ornamenta gratius miratur asser est
numerat rerum natura nisi qui ea
utetur divina prudencia esset aditus Deni
que postquam fecit deus celum et terram et ma
ria postea quam omnia reptilia volatilia a
nimancia Postea hominem fecit quem
animantibus universis cunctis anteferret Deus
non in munito celestis sima resultaverit Facia
mus hominem ad ymaginem et similitudinem
nostram Cetera dixit et facta sunt mandavit et creata
sunt Ut homo fiat specialis quedam dei accedit hor
tatus et tamen laboriosus dei in humano mu
nere creature signatur operacio Deus quidem
expers laboris est sed tamen scriptura quod ad
misit studiosam eius operacionem eius ostendit
Ergo si deus maiore quodam studio te cre
avit cur ipse tui studium delinquas Si de
us mecum laboravit qui laborare non novit
cur ipse fugitans sis laboris manus tue
inquit fecerunt me et plasmaverunt me Clamat
eadem prophecia opus tuum domine ne dese
ras non delinquas te auctorem convicio
te teneo conditorem Presidia aliena non
quero in adiumentum attingere qui actum
tuus es ut creares Dicit ipse davidem quid
sensisti cur dixisti manus tue fecerunt me
Sed dixisti inferius Domine retribue pro me
domine misericordia tua in seculum opera manuum tuarum
non obmittas Hoc est dicere bestias non fecerunt
manus tue sed dixisti producant aque
reptilia animarum viventium et produxit
terra secundum genus suum quadrupedia et rep
tilia et bestias terre Me autem fecisti me tuis
manibus figurasti Hoc est non figulasti
bestias manibus tuis non reptilia non vo
latilia me autem fecerunt manus tue

A

Alias creaturas excedit racione anime racio
nalis precellencias cognoscendus tamen sui
honoris corona quadam quodammodo pro
notatur libro vi Examerum capitulo 1
Assistite quasi tamquam iudices corone et inge
nium meum in hoc magnum et admirabile

694

li° j de undecim parte ij

Docuit scriptura q̄ misericordie in pau
pes et liberalem esse conueniat Nec paup
tatē debere contemplacio reuocari q̄
liberalitas non cumulo patrimonij sed lar
gitatis diffinitur affectu Donata denique
uoce illa uidua omnibus aufertur de
qua dictum est Vidua hec plus omnibus misit
In quo moraliter dominus instituit vniuersos
ne quis a collatione misericordie paupertatis pudo
re reuocetur neque sibi diuites blandiantur
q̄ plus uideantur conferre q̄ pauperes Vbe
rior enim est minus ex paruo q̄ thezaurus
e maximo quia non quantum detur sed quantum
residēat expenditur Nemo plus tribu
it q̄ qui sibi nichil reliquit Tu diues cuius
copia tote te iactas et cum tota te oneris au
ro preciosa pro nummū trahes uestem qui infe
rior tuus et propria diuiciis honerari desideres
quia in opem tollere mansti et flumina fl
fluunt cum redimiculo grauiori q̄ haustus
riuulo e Reprimat et iuusta diu feruet
nec dampnum putat agricola qd effluxit
Dementibus aratis diu redditur messis fru
menta desiliunt sed descenabus messibus
non deficiet ydria de farina et plena oley
testa desudat exinaniunt q̄ dolia sic
citas cum uidue parualluli oleatur redun
dat Non ergo qd fastidio expuas sed quantum
deuocione conferas estimandum est
Denique nulla plus tribuit q̄ illa que
de filiorum alimentis parauit propheta et ideo quia
nulla plus uiuit hec moralis Diuersus di
cendus quo pauper petat siue cuius ad quod
petat. da in tracta de naboth paupe capitulo
in peractans qd dixit rex achab da m
uineam tuam Que alia uox agentis
Da michi inquit est que uox alia stipem
publicam postulantis vnde da michi hec est da mich
quia egeo da m quia aliud uiuendi sub
sidium habere non possum Da m quia non
est michi panis ad uictum nummus ad po
tum sumptus ad alimentum ad indumentum sed
Da m quia deus tibi dedit vnde largiri
debeas m non dedit Da m vel quia tu dedis
habere non potes Da m spiritum est Date eleemosinas
hec q̄ abiecta q̄ mulia Non habet enim
humilitatis affectum sed cupiditatis incendiū
Impia aut deiectione quanta impudencia
Da m inquit uineam tuam Confitetur
alienam ut poscat indebitam Et da
bo tibi inquit pro ea aliam vineam Diues

quod suum est quasi uile sit fastidit quod
alienum est preciosissimum concupiscit Si uis
placuerit tibi dabo tibi pecuniam Cito re
prehendit errorem suum pecuniam offerendo
pro uinea Nichil enim uult alterum possidere
qui totum desiderat suis possessionibus
occupare Require de hac materia j in capitulo
liberalitas et in capitulo uinea

David. David temptacionis mole
uicta lapsus est et labi permissus ne
arrogancia superbiret li° j de apologia eius
capitulo xix Verum quidem nunc reu
David occidit sed occidit non studio cru
delitatis impulsus sed ut obumbraret
pudorem tegeret verecundiam corrupte
non audio dicere qd inermis fuit oppressus
neque enim oppressus est qui struit q̄ hominem
ruina illa peccati se posset leuare Dico
tamen q̄ vi temptacionis inflexus est
Dixerat enim superius Proba me domine
et tempta me ure renes meos et cor me
um Et alibi Ego autem dixi in mea habun
dancia non mouebor in eternum Et igne
me examinasti et non est inuenta in me
iniquitas volunt enim dominus subiacere tep
tacioni ne super hominem sibi aliquid ar
rogaret Nam virtus in infirmitate
consummatur Neque enim euento fecit
affectum Causa secunda eius lapsus est ut ne
mo de se presumat et ut deus ostenderet q̄ de
malo bonum facere potest li ij eiusdem apo
logie capitulo xij° ne totus mundus erra
Peccauit david ret peccauit sibi ut nobis
omnibus emendaret Postremo peccauit
in corpus suum qui enim fornicatur in cor
pus suum peccat Peccauit in corpus suum
ut in xpi corpore redimeretur Ecce
q̄ nix descenderat putabimus uel cum
minus predicandum esse Eius enim est qui no
lit diuina in se magis munia q̄ humana
na opera predicari Arbitramur enim secundum
apostolum iustificari hominem per fidem sine
opibus legis Iustificetur ergo ex fide
david qui plectem peccatum agnouit sed pen
itenciam ex fide credidit Iustificetur
david quia peccato eius surrepto ecclesie
iusticia refulsit Dicit aliquis Qua
rone homicidium et adulterium commisit diui
ci generis auctor claris iudicio Aliud dico
Talis auctor diuini fuit corporis eligen
dus Quid est enim corporacio nisi remissio
peccatorum Et ideo exors peccati esse non potuit

A

B

ut diuinam gratiam et exemplo proferret
initio Denique ea dispositione barsabee
et thamar uires donum quibus auctoribus
conputantur Et quamuis alia adulterium fecit
alia quam sit incestum Ea dispositione et achab
Nectonia sicut matheus ewangelista descripsit a
inchoatur maioribus ut inchoaret simulque
nequis se subito post accepit passione no
bilitate captasse in maculate originis
uidetur hominem enim ista iactantia est
alienam gloriam non suam querere Et tamen
in ipsos homines maior uirtutis quam nobili
tatis est gratia Qualis edendum exemplum
sicut enim offendebatur accipe qui non utique
hic animo offendebant ut redimentes propo
sitos suos uita eorum patiuntur nec arguerent
quia munera excecant oculos et uim auc
toritatis inclinant Dantes ergo se deo
deum emendant uitam Deinde fratribus deum
offerunt sumptus Contristari non de
buerunt qui ante tempore quam inciperent pro
fuerunt esse uoluntate Horum igitur exemplo
inuitant corinthios ut ea que ceperant
hac exhortatione auctiori mente sedula
confirmarent Et annectet quod sic dicit
epistole emendationis signum Ita ut roga
remus titum ut quod admonitum cepit ita consummet
in uobis etiam gratiam istam Quo titi
affectum sincerum sciebat erga istos in non hos
obedientes Ideo perperam etiam ad hoc o
pus exhortari illos facilius posse signat
ut quomodo in ceteris rebus exhortationis
sue habuit fructum in eis. Sit etiam in
hac gratia ut ad ministerium illorum promptos
eos faceret ut qui iam uitia emendabant
huius largitatis fructum haberent qui ei
adhuc deant ne arguantur nullum fructum
huius rei habebant Vos autem sicut in omnibus
habundatis fide et sermone et scientia et omni
sollicitudine et insuper illa que ex uobis
in uobis est caritate ut et in hac gratia habun
detis mature exhortatur illos ut glorientur
de hiis apud ceteras ecclesias hec est enim proba
tio emendationis eorum si prompti sint ad
ministerium sanctorum Et adiungit quod inda
do imitandum est et exemplum Non secundum
imperium dico sed per aliorum sollicitudinem
et uestre caritatis bonum conprobans Manifes
tum est quia non imperat sed exhortatur ut
penuriam patientibus inuitant sumptus
ut sollicitudinem eorum bonum animum sum
deo et hominibus ostendentes pro qua re sine
dubio mercedem accipiant Nostis enim
gratiam domini nostri ihesu christi quia propter nos pauper
factus est cum diues esset ut illius inopia
uos diuites essetis Pauperem christum dicit
factum quia deus nasci dignatus est homo in uir
tutem potestatis sue humilians ut hominibus
diuinitatis diuitias acquireret ut dicat petrus
apostolus diuine essent consortes nature Ideo ergo
factus est ut hominem in deo assumeret sicut
scriptum est Ego dixi dii estis hoc modo exhor
tatur ut largiendo quasi pauperes fiant ut
prosit paupertas eorum sicut christi paupertas
profuit nobis Et christus quidem non sibi sed nobis tantum
pauper factus est nos autem ut nobis proficiat Et
concludit quod in dando uoluntas debet secundum
facultatem et econuerso Et consilium in hoc do
hic enim uobis utile est qui non tantum facere sed
et uelle cepistis ab anno priore Nunc ergo
facere consummate ut quemadmodum prompta est uo
luntas in uobis uelle ita sit et perficiendi
ex eo quod habetis. Hoc dicit ut uoluntas in opere
appareat si uera est secundum uires ut tamen
det quantum potest ut uel animus ut uidua fecit
constanti non simulatione ut hominibus pla
ceat et mercedem apud deum non habeat Si
enim uoluntas prompta est secundum facultatem
acceptabilis est non secundum quod non habet Non ut co
rinthii ad hoc opus ministerii prouocantur
hoc eis dicitur ut non plus tribuant
quam possunt ne plus forte offerentes coac
ti non uoluntarii grauati uideantur sine
mercede futuri quia qui coacti aliquid
facit mercedem non habet certe enim macedones
ultro obtulerunt cum patribus ut comprobaret
tota se uoluntate hic facere ut plus of
ferret quam poterat Ideoque acceptabile fuit
quanto enim amplius obtulerunt tanto plus ac
cepturi sunt Sic enim uoluntas prompta est
secundum id quod habet acceptum est non secundum quod non habet
Iste sensus est quasi tamen det quantum uult
aut uult acceptum est Iudicio enim uir hoc
facere ac per hoc aliis refrigerium sit uobis
autem angustia Verum est quia si tamen est ut
non egestatem pretii dantibus sed exequita
te in hoc tempore hoc dicit ut quantum habet ad tempus
diuidat cum sanctis Non enim plus exigi
tur quam sibi debet retinere quia diligentes
inquit proximum tamquam seipsum ut intelligerent
omnes maiorum probra non posse posteris esse
dedecori et quod unusquisque suo sui actionis ma
culam propere multo possit abolere ut cunctis ui
des quantos et quam grauiter criminosos dum

generationis series comprehendat de quorum
origine spiritu te nasci xpus non erubuit. Et
hic si credas sine me mite innumera sunt
et hoc celeste insigne potestatis. Super
habundauit enim peccatum ut habundaret
gratia. Non fuit igitur dauid exceptus a
culpa ut esset elatus adhuc in | ne insolens

Causa iiii lapsus eius est | fieret ut vero
de se consideret li° iii super lucam ca° vi

An uero sanctus dauid licet cum multum
iusticia fingeretur non eo perfectior quod hominem
se esse cognouit et commissum super excepta u-
ne uxore petiti principe putauit lacrimis
abluendum docens nobis hominem nullum
virtuti proprie debere confidere. Habemus enim
aduersarium magnum qui uinci a nobis sine dei
fauore non possit. Et plerumque in illustribus
et beatis viris grauia peccata non defuisse re-
peries ut quasi homines temptacionum patu-
isse cognoscas ne virtutibus egregiis plus
quam homines crederentur. Si enim dauid quod
presumpcionem virtutis elatus dixerat. Si red-
didi retribuentibus michi mala. Et alibi
Ego autem dixi in mea habundancia non
mouebor in eternum statim insolencie
huius penam subisse memorauit dicens
Auertisti faciem tuam a me et factus sum con-
turbatus. Si ipse domina gratiis auctor inso-
lencie excepit offensam quanto magis nos
tenui peccatores quibus nulla suffragatur p-
rogatiua meritorum insolencie scopulos
timere debemus et quo naufragium sit bo-
norum presertim cum tantus vir nobis et magister
auctor sit et exemplum quasi psalmodiam
quandam coniecturam audiendam impositionibus
cauendam putauit dicens Domine non est
exaltatum cor meum neque elati sunt
oculi mei et tibi ad exteriorem meis ne commo-
uear. Sciuit enim quam se sit ei credidit esse
lapsum. Deinde nichil aliud esse in homine
designauit nisi quia deum nouit. Aut enim
hec quid est homo quod innotuisti ei aut filius
hominis quod reputas eum | dens in xxxiiii

Causa quarta est ut esset | penitendi mat-
tatur super ps xxxiii exponendo ipsius ps
titulum | adhortacionem prime ualidius

et iudicia | quod quod sanctus propheta dauid pecca-
tum meorum nos docuit penitere. Quis enim
dedignetur humiliare se deo cum rex se hu-
miliauit. aut quis dubitet affligere ani-
mam suam cum propheta tantus afflixit solicitus
pacem lacrimarum pro redempcione peccati. Et q-

ius toto sceptorum suorum corde gendum prime
precepta diffudit. quis enim eius post non
meditamentum esse constare peccatoribus. Animum
alii gladio impulsus sit. alii gladiorum
continebatur ostendit ut non solum gladium
sanandum sed etiam gladium cauenda uulnera
demonstraret et suo nos docet exemplo. Quis
autem se stare credat ut lapsus est eadem

Causa v^ta est ut decernimus fragi- forcior-
litate nullus confidat quia est sanctus
labitur li° ii ca° x apologie predicti

Vides quantis retibus etiam sanctorum
corda capiantur et ideo ne mireris si etiam
sanctus dauid captus est in quo nos ing-
nimus et qui allophilum in mane corpore ar-
mis quoque bellias in horrentem fide uice-
rit. Sed utinam semper maiest utinam sicut
illum aduersarium strauit sic meliorem ad-
uersarium suum strauisset ac superare potuisset. Gra-
uior est pugna eius mais quam illius qui
foris dimicat. Sed quid de solo dauid lo-
quor. Aduersamus etiam alios attracta-
tum huius ne imbecillitatem dauid mag-
nimus sed hominis putemus quod corporee con-
dicionis fuisse infirmitatem. Sampson
validus et fortis leonem suffocauit sed
amorem suum suffocare non potuit. vin-
cula soluit hostium sed suarum non soluit nex-
us cupiditatum. messes incendit ali-
enas et unius ipse mulieris accensus igni-
culo messem sue virtutis amisit. Sa-
lomon deo templum condidit sed utinam
corporis sui templum ipse seruasset. Ve-
rum adipem aque distessit reuertatur ordo
Triumphauit dauid in x milibus sed
errauit in hoc et amplius milibus. Et
quia errauit hominem se esse cognouit.
Confessus est culpam veniam depreca-
tus dicens addimus Domine ne in ira tua
arguas me neque in furore tuo corripias me. Mi-
serere mei domine quoniam infirmus sum. Si
dauid infirmus tu fortis es. Si salomon
lapsus est tu immobilis. Si paulus
primus peccatorum tu potes esse primus sanctorum.
Ergo si errauit tamquam homines, Sed
peccatum suum tamquam iusti agnouit. Si ius-
ti pene accusacionis acceperunt sinam tu
gladium tibi spem impunitatis promittis
cum scriptura dicat si iustus vix saluus
sit peccator et impius ubi parebunt

Decipius dauid peccato nullus debet
iudicare quia nullus est sine crimine

F

G

eodem li. 2o. ca. 2o | quod adulterium fecit et homicidium

Proposita est historia. Nam ita reperimus in libro scriptum esse regnorum quia david rex cum deambularet in domo sua lavantem se vidit mulierem quam amavit et illico iussit accersiri. Deinde virum eius innocentem ut scriptura indicat bellatoribus obici iussit acriter ut opprimeretur hostili. Hec facta sunt nec negantur. Quomodo ergo defenduntur. Unde ad monitionem evangelista lucas etiam cum peccatum appareat surreptum tamen debemus iudicare iudicium ac memorem virum quemque vix de opere sue condicionis et nulla. Sepe enim etiam iniudicando manus peccatum iudicium est quam peccatum ipsum de quo fuit iudicatum. Nam si scriptum est a quibusdam sapientibus mundi ut in iudicando caveatur ne maior pena quam culpa sit et cetera servatur quanto magis servandum videtur ut unusquisque de alio iudicaturus de se ipso prius iudicet nec minori malo narrata condempnet cum ipse graviora commisit. Quis es ergo tu qui david sanctum virum iudicas | detrahentibus

Et infidelibus paganis | dampnis quia prius de prioribus peccatoribus natus fuit

Videt ibidem | dico dampno dico. Et venali dico iudeo ideo corrupto mich distinguendus videtur esse tractatus. Unus adversus gentes alius adversus iudeos. Nam apud dampnos primus igitur adversus gentiles in sermo est qui plerumque obiectare consuevit. Ecce quos clamant innocentiam sectantur fidem proferunt religionem venerantur castitatem docent quorum principes homicidia et adulteria fecisse perimuntur. Ipse david de cuius genere ut dicitis inquit nasci xpistus se elegit ipse et homicidia etiam sua et adulterio dicitur contaminavit. Quales possunt esse discipuli quorum tales magistri sunt. Quid ergo negamus factum an repudiamus magistrum. Nichil horum sed qui speciem obicit qualitatem considerat. Species facti est conditionis nature. Nichil enim mirum si in ea qualitatem species est. Agnosco enim hominem fuisse david et nichil inmundi agnosco nisi ut homo peccaret. Nec enim nova infirmitas condicionis humane. Magistri igitur minus si homo peccato careat quam si peccatum agnoscit affectat. Quod peccavit scivit david in illo ambiguo nos tenebo fecit adulterium commisit et homicidium. Et commisit est perpetrata peccata ut quod solent reges sed primam confessit et flevit quod non solent reges. Rogavit veniam non arrogans potestatis sed infirmitatis sue conscius prostratus in terra aliaque se operuit oblitus imperii et memor culpe. Cruce in cuius hinc generi repetas virum qui in potestate constitutus non inacerit anima sua diligat culpam prodet peccata deserviat. Cui putet sibi quod non decet non licere qui se legibus obstringat suis et quod pro iusticiam non licet nec per potestatem licere cognoscat. Non enim solvit potestas iusticiam sed iusticia potestatem. Nec legibus rex solutus est sed leges suo solvit exemplo. Annon fieri potest qui de aliis iudicat suo ipse sit liber iudicio et in se non suscipiat quod alios astringit. Bonus ergo david et multo mirabilior qui potestatem vincat quam qui adversarium. Castitas enim corpori non numquam desertum sequitur errori potius deo subditur et fratalis quibus se in amore cohibeat quam in potestate moderetur. Non ergo ignoscis quod nunquam est in quo maiora mentis lubrica in omnibus hominibus et ipsa natura peccandi lubrica est in bonis moribus licencia potestatis et oblata facultatis. Non enim distat ita regis ab ira leonis sed qui stimulat illum et animi se tetur peccat in animam suam. Caveat ergo ne stimulet aliquis potestatem ne calidus anima irritata corporis vicio se non possit cohibere. Non igitur mirum si et david ipse lapsus est potestatis sed multo amplius admirandum quod sibi contemplacione revocavit.

Non david in exemplum est potentibus principibus ut caveant et timeant labi quia facilius lapsui patent ibidem subdit

Videatis quod potestas hic secularis frequenter nichil prosit et plerumque obsit. Sepe enim culpe excitus maiestate est potestatis. Noli igitur tu quicumque es rex de potencia et facultate presumere. Cor enim regis in manu domini. Noli tibi de populorum subiectione blandiri quia non salvabitur rex per multitudinem virtutis sue. Non enim in altis thabernaculorum fastigiis peccatorumque tectorum culmine sed super timentibus cum beneplacitum est domino exhibet et sperantibus super misericordia eius. Lubricum igitur in delictum advocata potestatem. Nec tamen semper inflexam dixerim quam regali potestate sublimem et david legimus tutius auxisse diuinos

et salomonem templum domino consecrasse
Vt at illud quod paulo superius asserimus fa-
cilitatem impendii incentiuum esse peccandi
secundum historie seriem prosequamur. Non
adulterasset dauid alieni iura thori et fedasset
pacta coniugii nisi uidens lauantem mu-
lierem de domus sue solario uidisset et ideo
bene scriptum est non intendas in mulieris
speciem. Et non concupiscas mulierem. Vt alibi
Ab omni irreuerenti oculo caue nil de con-
tinentia tua et uirtute presumas. Et enim for-
nicatio mulieris extollentia oculorum et
in palpebris illius agnoscitur. Et ideo tam
primo peccati fuge. Nemo enim diu fortis est
neque fragilis tamen secundum omnes homines dicatur. Ne
te uincat concupiscentia forme si non uis uinci
non congrediaris potius ne de te uictoria con-
Secundo de peccato dauid nemo [illegible]
debet iudicare quia ipse fuit iustificatus a Christo
lib. I. eiusdem apologie cap. I | que deg-
Vt a plasmationibus exordiamur | iustificat
ne tu diiudices. Pro minimo inquit mihi est
paulus ut a uobis diiudicer aut ab huma-
no die sed neque me ipsum diiudico. Et adhuc
erat in corpore situs adhuc temptationum ob-
noxius. Et ideo non se diiudicabat quia spiritualis
anime diiudicatur nisi a solo deo. Deni-
que subdit qui iudicat me dominus est. Itaque
nolite ante tempus iudicare quid. Et dauid
iam tempus impleuit et gratiam meruit
et iustificatus a Christo est quando quidem dauid sedi-
ta filius ipse dominus gratulabatur et qui eius
ita confitebantur illuminabantur. Tu
hominem dei a primo in iudicium uocas.
Iudicauit iam deus dominus de quo dixit
ad salomonem. Si ambulaueris in conspectu sicut
ambulauit pater tuus in sanctitate cordis
et iustitia et adhuc addit ut faceret secundum omnia
ea que mandaui ei. Hic ergo iudicio di-
uinis an primo dignus est qui fecit et in
omnia mandata celestia ambulauit in
sanctitate et iustitia cordis | hendum primo
Non est dauid propter peccatum deiici- | quia multis
pepercit deus propter eum ibidem cap. II
Vbi aliorum peccata et uicia delitescunt
ibi dauid uirtutes et glorie sue diuinum accepit
testimonium et de eius peccato disputamus
ac si pro eius merito regum aliorum peccata
releuata sint. Nam salomon cum non iusto
dixisset mandata eius domini et regnum dispo-
suisset deus scindere in plurimas partes ait
ad eum uerumtamen in diebus tuis non

faciam propter dauid patrem tuum. De
manu filii tui accipiam illud. Verum-
tamen totum regnum non accipiam. Sed tribum unam
dabo propter dauid seruum meum. Iustifica-
te igitur domino quis est qui tantum
diiudicet uirum quem deus inquit inue-
ni iuxta cor meum ne dixeris | atque dauid
Secundo quia uir potens | in prosperitatis
statu semel tamen cecidit quod est contra
eos qui in gradu infimo labuntur se-
pissime in peccatum ibidem | quo etiam
saluo tamen iudicio celesti | ipse honoris
ces tamen prophetam in eius actus moresque
ingrederer. Non immanis hominem et
angelis adequandum iudicas plurimum uite
sue imo a pueritia in diuinis honoribus
in prosperis demorantem in multis temp-
tationibus positum semel tantum locum
errori dedisse et ei errori quo etiam an-
geli celorum ut scriptum memorat de
sua gratia et uirtute deiecti sunt. Sane
et aliter legitur error ipsius quod in mortem
fecit populi | uir magnus esset tamen
Tertio quia licet | statim penituit. Similiter
contra eos qui prius sunt nec peccantes com-
prehendi nolunt ibidem cap. III°
Vnusquisque nostrum per singulas horas quam
multa delinquit. Et tamen unusquisque
de plebe peccatum suum non putat confitendum.
Ille rex tantus atque potens ne exiguo
quidem momento manere penes se delic-
ti passus est conscientiam sed prematura confes-
sione atque immenso dolore reddidit peccatum suum
domino. Ecce nunc mihi inuenies facile reperias
honoratum ac diuitem qui si arguatur
alicuius culpe reus non moleste ferat.
At ille regio latus imperio tot diuinis pro-
batus oraculis cum a priuato homine corri-
peretur quod grauiter deliquisset non in-
dignatus infremuit sed confessus inge-
muit culpe dolorem. Denique dum do-
lor intimi moueret affectus ut nathan
diceret quia penituit te et dominus transtulit pec-
catum tuum. Maturitas itaque uenie profun-
dam regis fuisse penitentiam declarauit qui
tanti erroris offensam traduxerat
Quarto quia licet peccauit fragilitate
tamen penituit mira humilitatis uirtute
quod est paucorum hominum presertim nec dum
regum eorum lib. cap. X. | reges sed priuati
Peccauit dauid ut solent | confessus fleuit
ingemuit quod non solent reges. Confessus

culpam obsecrauit indulgenciam hu
mi stratus deplorauit crimen penam
ieiunauit orauit confessionis sue tes
timonium in perpetua secula uulgato do
lore transmisit Quod erubescunt facere
priuati rex non erubuit confiteri Qui
tenentur legibus audent suum nega
peccatum dedignantur rogare indulge
ciam quam petebat qui nullis legibus
tenebatur humanis Quod peccauit con
dicionis est quod supplicauit correctionis
lapsus communis sed specialis confessio Culpam itaque
incidisse nature est diluisse virtutis Ex
gratulatur inquit castum se habere cor Iter
uenit dei infans nudus et scripture
testimonio declaratur Dampnum aliquis sine
perplexione delicta
Infra subdit ibidem post ea concludendo
Ergo et dauid qui fecit hominem se ce
natum lapsum ueniam postulauit de
aut non disperauit ueniam | quibus aliis
Quinto quia precessit ex | pe ueniam
penitencia idem capitulo xij | ut iniustum ma
Postea uero in regno | enim magnum ei
sacramentum exterrere uidens remissio
futuram omnium peccatorum prudens sul
gorem gracie plauarum reparationis
et infusionem spiritus sancti sicut fecit g
ueniae peccatum domino ut reciperet incor
ueniret consolacio quibus culpe re
missio peruenerit Ideo tanquam peccatum
suum deplorauit Quid est ei iniectum
esse dimissum | peccatum per lacrimosam
Sexto quasi | continuacionem dimittatur
sicut petro multo magis dauid qui
plus fleuit eodem libro capitulo xiiij
Quis igitur magis operuit et texit quam
sanctus dauid qui et alibi ait Et in
umbra alarum tuarum sperabo donec tran
seat iniquitas et sic dilexit deum ut ni
mia caritate peccatum omne tegeret atque
absconderet Et enim si sanctus apostolus
petrus lapsum suum confessione carita
tis aboleuit et ille interrogatus a domino
dicente ei tercio symon iohannis amas
me ut quod tercio negauerat tercio fatetur
atque ita trino quodam dilectionis ue
lamine lapsum trine negacionis ab
sconderet Et si quia semel fleuit petrus
ueniam reportauit quanto magis dauid
qui lauabat per singulas noctes lectum su
um et lacrimis stratum suum rigabat cui

erant lacrime sue panes die ac nocte
qui cinerem sicut panem manducabat et
potum suum cum fletu miscebat Et enim si cuius
qui totum sub ingemuicit miscetur domini
si petrum aspexit et ille fleuit quanto magis
quem deus fleuit a conspectu domini non recessit
Negauit petrus et non fleuit quia non re
spexit ihesus Negauit secundo et non fleuit quia
non respexit dominus Negauit tercio respexit
ihesus et statim fleuit et fleuit amarissime Sed
dauid qui semper flebat dicebat Oculi mei
semper ad dominum qui semper uidebatur a christo
dicebat Exitus aquarum descenderunt oculi
mei Septimo quia consedit iudici ira
quod est contra desperantes decretum ibidem
capitulo xix | aut quod tribus sibi co
Quam preclare | dicionibus quam uellet
eligeret cum numerato populo contraxit offen
sam cum proposita esset uel triennio famem
super terram fieri uellet aut tribus mensibus
fugere a facie inimicorum suorum persequentium
se aut triduo mortem sed inter elegit
quod dei mallet se quam hominem committere potesta
ti Dominus enim cito iniustus ignosceret
itaque sic ait Angustie michi sunt undique
quia ualde in his tribus sed magis incidam
dam in manus domini quia magna est miseri
cordia ualde quam in manus hominum incidam
hac humilitate prudencia mansuetu
dine fecit ut uerbis scripture utar here
ditum commocionis per se penam deniquo
sic scriptum est quia pena hanc dominus
super maliciam Octauo quia caritatem
habuit que operit multitudinem peccatorum
ibidem Quia uero eciam illud admira
bile quod angelo ferienti plebem se ob
tulit dicens Grex iste quid fecit fiat ma
nus tua in me et in domum patris mei
Quo facto statim dignus sacrificio
iudicatus est qui absolucione estimabatur
indignus Nec mirum si tali sua obla
cione pro populo peccatum sui adeptus est ueniam
cum moyses offerendo se deo pro plebis erro
re eciam plebis peccatum deleuit | non eru
Nono quia confiteri suum peccatum | buit ibidem
capitulo xxj Quod require in capitulo Confessio
Decimo quia de peccato penitenciam egit pub
licam eodem libro capitulo xxviij | penitenciam humi
Quis tanto afflictus | stratus iacuit
fusus in lacrimas cibum non gustauit la
uacro abdicauit se Quid iam reliqua
dicam quod abstinuit ornatu et comitatu

regis. Adiungit confessionem iniquitatis
sue, et imperia sceptra toto terrarum orbe
timuisse. Ecce inquit in iniquitatibus con-
ceptus sum etc. usque ne proicias me a fa-
cie tua, et libera me de sanguinibus etc.
Que verba exponit ibidem in cap. xxxiiij
Libera me de sanguinibus deus deus salu-
tis mee. Certe adhuc mortem post referri
ut mandaret, necis eius conscius veniam
tanti peccati commissi requirens, rex legibus
absolutus populi sui, tamen reus sit. Crimi-
nis vinculis se enodare desiderans divinum
sibi precatur auxilium ut ab omni criminis
peccati labe mundetur. Et revera cum mitis
et corde mansuetus egregia semper dederit
sicut propheta sue magnitudinis et pietatis in-
signia ita ut adversarios suos frequenter igno-
verit atque ab eorum nece putavit abstine-
ndum, non est mirum quod tam graviter doleat
fundendi sanguinis innoxii sibi obpressi-
sse peccatum. Ideo liberari se a sanguinibus
hic est aptius mortalibus postulavit.

David ergo temptatus fuit afflictus
in tractatu super ps. xxxviij versu ij.

Manum dei David in se ipso expertus est, cum se-
vius alterius filiorum incestum alterius
parricidium deploravit, et quod propter criminis
est sue salutis expers simul obprobria po-
bolis et pietatis deflevit excidia quorum
alter ad incestum attensus declinavit
affectu, alter ad parricidium armatus est studio
cupiditatis. Vide quomodo illos in gravissimis
criminibus confirma liquide virtutis vitia
aut ille sororem non amasset aut hic non
vindicasset aut postremum ipse regno suo im-
pulsus asilo fugiebat hostem quem opta-
bat heredem et metuebat interitum ne pietatis
dispendio vinceretur. Sed forte aliquis dicat
quo in parricidio vel incestu manus sunt
dei cum opus illud inimici sit. Cognoscat
ergo quoniam et si diabolus vulnus faciat te-
mptator, dominus vulnerare dicatur. | peccanti propter

Iuvare autem ipsi David | deus et non
Sauli similiter voce penitenti dicat in com-
mento super epistolam ad Romanos cap. ix v.
de divina predestinatione loquitur et postea

Inspector cordis scit petentem qua mente
postat ut iuvatur accipere. Et quamvis
precarium sit iudicium dei discernere tam
pro diffidentes ut mens eorum mede-
lam consequi possit ne putent iniustum
dei iudicium dicentes unum vocat alium
negligit sic arbitrantes excusare pos-
se dampnandos. Rebus hec potius pro-
bemus quam verbis. Ubi enim rerum gesta-
rum exempla sunt nemo audet queri in
aliquo excusationem obtendere. Duo
fuit David et Saul, requiramus historias
qualiter uniusquisque eorum reperiatur
per iudicium dei. Ut si Saul bonum se egit
et post gratiam non est consecutus iniu-
stum dei iudicium arbitremur. Aut si David
accepta gratia deum contempsisse inveni-
atur an in eo mansit in quo gratiam
consecutus est et vitatur dispendio. Uterque
eorum necesse passus est regni et quia
fuit necessitas David ut filius eius vellet
illum regno privare. Etiam qua vestitus
flens nudo pede tunc fugiebat fugiens
dux et rex populi dei. In tantum humiliatus est
ut in faciem suo filio maledicenti sibi
non videre ut propitiam deum propicia-
sibi faceret per quem regnum sibi credidit re-
servari. Saul autem in nulla necessitate
inventus est quia maius malum intesti-
num bellum quam externum. Insuper servus qui
a semel et iterum non sic auditus, tunc esset
indignus nec impetrare potuit ut in-
tamen sibi faceret propter quod esset dignus. Sed im-
paciens et de dei iudicio indignatus
ab ydolis que prius repulit nullius mo-
menti dampnavit auxilium requi-
sivit. Certe iustum esse iudicium potentie
dei etiam volentibus manifestum est.

Propterea ipse David dei gratiam exorabat
in tractatu super ps. xl versu iiij.

Sana animam meam quia peccavi.
Post et ex parte David regis hic dici qui
videns in spiritu tantam victoriam et
gratiam et petit ut iusta remissione
peccatorum omnium et sui misereatur quoniam
et ipse si legibus quasi rex non teneretur
humanis, Deo tamen obnoxium se propter peccatum
suis esse cognovit. Confitetur ergo peccatum
suum ut accipiat remissionem et qualis
indulgentie numquam inveniat. Pater et
persona salvatoris hec exprimi que nobis
gratiam dei postulat et peccasse se dixit
quia pro nobis peccatum factus est. Simul
docet cum in aliquo simus adversos in-
imicos dei contumacie constituti ut dei im-
ploremus auxilium ipsi peccata nostra facte
animus et tunc maxime cum ingemiscimus
et tecimur [?] cum dolore et amaritudine nos

pstemamur ne tacuisse videamur quo
niedicina citius mis vulneribus desca
tur ut sanati adversario resistamus Nec
enim pt congredi vulneratus Vnde dicimus
quia peccatorum morsu aculeis vulnerati
Vulnus medicum querit medicus con
fessionem exigit. hinc quoque magister a
perte salvator sacram sue incipit passi
onis quod cum evangelio concordare non
dubium est Nam maledicebant ei im
dei mortem eius expectabant insidia
bantur irridebant tristantem cottidie glo
riam eius corporis non ferentes

De eius probitate

De david vero virtutibus primo
atque fide li° i. de apologia eiusdem ca° xv

Sed iam etiam facta eius consideremus
Verum non tantam laude virtutum mag
nitudo obumbraret invidiam Divino
electus examine statim probavit indignum
se tanto non esse iudicio pressit in plurium
trepidantibus certis solus allophilum
goliam suorum iactancia et nimiam cor
poris mole terribile concurrenti simul
fide ac virtute prostravit unius forti
tudo facta est omnium sociorum victoria Confe
ratur si placet puatum omen triumpho
omnium mors unius et tantorum quos li
beravit a morte vita populorum

Secundo de pacientia et benignitate ibidem

Veniamus ad alia insidias paciebatur
a rege vitam eius querebat extinguere
sed disponente divina rex in eius potestatem
traditus cum totus pateret adminiculis ser
vis socijs David sanctus occurrit et
a corpe pati et vulnus letale retorsit
dicens Nolite tangere xpm domini Qui
etiam inimici illius ultus est mortem
flebiliter satis deploravit militum et de
bitum sibi imperium distulit quod sciebat
deo auctore deberi. quo solo docuit oes
homines ad non preripiendum regnum
etiam si debeatur sed expectandum ut suo
tpre deferatur Utinam hunc unum imi
tari esset possibile Non tantas bellorum
ptulissemus acerbitates Magnus qui
omni occidit non considerat quot occidit
gladiis orbi Bono precia si vacet
Nunc gravi adhuc livingua vastitate
quod publico quodam quodque tumis oris
finere necem regis appetiti exsolui
mus heu dura duplicia inde nobis ad
huc barbarus hostis insultat dum pater
adversum se in nos arma vertimus Hic interes
tradunt pubco sit Romana urbs suis no
tibus facta consenuit dum publico rapit
palacio quod paterne sollicitudinis suscepi
tur rege eo usque peccavit ut ei adoniam fi
lium suum regnum sibi usurpare conspexisset et
severe conventus non eum qui prope gesti
ebat sed eum qui exspectaret elegisset

Item de eius pacientia eodem li° ca° xvi

Sed non tunc paciens et dolens cedebat
ut david filij sui absolon furori. vallatus
dextra levaque validis bellatoribus ma
ledicebat ei vir cui nomen semei aveniens
appellans et virum sanguinis dignoque iudi
cio dei. deiectum esse de regno Sed ne talibus
quidem movebatur convicijs Movebatur
tur aut Comites eius Denique unus ex
fortibus abessa nomen viro iniurias est quod
vindice pati caput eius auferet Sed rex
tamen suis ad abessam quid michi inquid
et tibi est filie sarvie Non maledicat michi
quia dominus dixit illi ut maledicat qui no
biliter docuit quod innumeris vel periculorum
morsuum quantum temptacionum certamina probacionum
examina sint et non sine divino ea interrogati
plere iudicio Exercetur bonus athleta co
mis Exercetur laboribus et periculis ut dignus
sit cui deferatur corona iusticie Et co
ferenda pacienter sunt que putantur adversa
Denique et alibi esse docet scriptura divina di
cente iusto Si bona accepimus de manu
domini. que mala sunt cur non sustineamus
Et addit suis ipsa dicens Ecce filius me
qui exivit de utero meo querit animam
meam et maledicat michi dimitte illum
ut maledicat quoniam dixit illi dominus ut vi
deat humilitatem meam et retribuat michi
dominus pro maledicto hoc O altitudo pruden
ne O insigne paciencie O devocionis con
tumelie quante invectis movis inquid ab
essa quod michi maledicat exiens ex pala
cio petit filius Deus dixit ei ut male
dicat michi sed non est maledictus deus
nec delectatur contumelijs. Vide quod singu
la diligenter custodiat Non accusat
deum quasi auctorem iniurie sed magis lau
dat quod paciatur Nos invicem peccati ut ma
iorum veniam peccatorum adipiscamur
volumus Ecce suorum contumelia pala
dum levavit crimina suarum absolvit pecca
tum maledicta plus prosunt quam divina re
muneracione donantur Quis eciam talem

non compenset in iniuriam ut qui homo
lesit eum deus meliori retributione
soletur | eius paciam aut exprimit
Seriosius | li° de officiis ca° lij°
Tamen et sanctum dauid in hoc quoque genere
uirtutis imparem paulo non fuisse credo
tere possumus. Cum primo quidem eum ma
ledicet ei filius semei et cum ea obiceret
tacebat et humiliabatur et silebat a bonis
suis hec est bonorum operum conscientia. Deinde
exspectabat maledicta sibi quia maledicto
illo diuinam acquiebat iniuriam. Vide autem
quomodo et humilitatem et iusticiam et pru
denciam eminenter de a domino gratie usurpauit quando
dixit. Ideo maledicat michi quia dominus
dixit ei ut malediceret. habes humilitatem
quia ea que diuinitus equanimiter im
perabantur quasi seruulus ferenda ar
bitrabatur. Item dixit. Ecce filius meus
qui exiuit de uentre meo querit animam
meam habes iusticiam. Si enim a suis gra
uiora patimur cur indigne ferimus que
inferuntur ab alienis. Tercio ait dimit
te illum ut maledicat quoniam dixit illi deus
ut uideat humiliacionem meam et retribuat
michi dominus pro maledicto hoc. Nec solum
conuiciantem pertulit sed eciam lapidantem
et insequentem illesum reliquit quin eciam
post uictoriam petenti ueniam libenter
ignouit. Quod ideo inserui ut euangelico spiritu
sanctum dauid non solum inoffensum sed eciam gratum
fuisse conuiciantis detractorem et delectatum pocius
quam exasperatum iniuriis pro quibus mercedem
sibi reddendam arbitrabatur. Sed tamen
quamuis perfectus adhuc perfectiora querebat uita
lescebat in iniurie dolore quasi homo sed
uincebat quasi bonus miles. tollera
bat quasi athleta fortis. Pacie autem finis
premissorum est exspectacio. Et ideo dicebat
Notum fac michi domine finem meum et numerum
dierum meorum qui est ut sciam quid desit
michi finem illum querit premissorum ce
lestium uel illum quem unusquisque surget in
suo ordine | uel de pietate uel humilitate circa
Sexto de eius | dei cultum. li° j de predicta a
pologia ca° xvj | Archam domini potentissi
Saltabat ante | mus regum et ea appa
reprehenderetur uxore quod denudatus esset
ante faciem puellarum. Ludet coram do
mino uilior adhuc et ero uilior ante oculos
tuos ut honorificetur inquit deus qui me
pro patre tuo assumit in regnum. Docens eo

tantum regalis potencie non habendum ubi
religionis exhibetur obsequium honestum est
enim pro religione facere. Et si id incongruum
potenti sit | de eius mansuetudine circa p
Quarto | sequitur in inimicum ibidem
Spectat aliud memorabile. Absalon filius
regnum patris uiolenter inuaserat. cedebat
primo eius furori et locum prelii declinabat
ut uel sic impius a furore resipisceret bel
lo quoque interesse noluit rogauit ad plura
persecutores ut parcerent filio. Sed cumque eciam
de uictoria qui rogabat ut parcerent. Nec
pietas aliena qui patre debere eciam
filium impium non putabat. Fleuit et ma
gno luctu deplorauit exitum parricide
dicens fili mi absolon quis dabit
michi mortem pro te. fili mi ab
solon uindicandum putabat in eum qui
pro patre uindictam pietatis occiderat
Quare autem suos inimicos fugerit
hetur li° de fuga seculi ca° v. Quod re
quire j micio° fuga | te eciam circa ho
Quinto de eius felicitate | stem li° predicto
de Apologia ca° xix | ascribi potest
Nichil minus sancto prophete | speciam
uita decedens suprema uoce conuenit
salomonem filium suum ut innocentem sag
uinem a se tolleret quod fuderat duo ex
citus eius ioab qui abnerum de tenenda
pace tractaret dux licet aduersariorum
agminis insidiis appetitus occidit quem
fleuit et post luctum ambulans depoi
tis insulis potestatis exequiarum insta
urauit. Quo facto docuit eciam ad
uersariis fidem promissa esse seruanda hono
randam quoque in hoste uirtutem. Nec
ne tam minus sue hereditate pietatis
neuum sui detersit erroris | dencia tan
Sexto de eius amore pru | conmisto
net in exametro eo li° ca° xviij
Alia quoque eius gesta consideremus pug
nauit aduersum perfine gygantinum qui
omnis exilis tenentem in prelio regem
pene percusserat quos ausus tamen ad
uersarios excepte pacto mortis exsoluit
hec quoque precepto uite genus ferocas
triumpho ita in ualle tyrannidis bellum
innane suscepit non minus aduersus hos
tem que aduersus naturam. Sicientes enim
cum uexaretur in bello quod biberet non
habebat. Quis inquit michi potum dabit
de lacu qui est in bethleem ad portas

ae

af

ag

Sicut aut̄ inter lacū et scm̄ dauid inēfusy
hostes media hostiliū hec septa castrorum
pcidūt tres uiri multitudinem adūsai
orum et hauserunt aquam delaci qui ēat
in bethleem et obtulerunt ei bibendam. Sed
rex noluit bibere et pfidit dn̄o illam. Di
gnū aut̄ tanto munē fuit ut que erat
īunde virtutis insigne fieēt pietatis sac
ficiū. Dixitq3 dignam pphēto spūd sinam
Non contingat michi hc̄ facere ne sangui
nem virorū qui abierunt aiar̄ piculi
bibam. Vicit ergo naturam ut siciens
non bibēt et exemplum de se pbuit quo ōis
exercitus tollerare sitim disēēt. Exciuit eo
subditos adūcitatis offiū. ut eciam p pi
cula regali impio uolūtati milites
obtemparent. Qd aut̄ noluit bibere de
claravit probandorum multid se inpas
se ctrūn nō sitis uictū uctie pfexisse ē
uaz ne cui regnum bibendi usus alienis
piculis quereretur postremo pie uidimus
gstie. deptatum eo q aqua tāc vrorū
gūta sanguine suauitatem bibendi hre
non poss3 que psoite mortis horrore con
stiret. Subdit ibidem q aqua illa figu
rabat x̄i incarnacōm | tare et introspice
Vs si altius uelis spec | instiū siciebat
dauid non aquam delaci qui est in bethle
em s3 orundum ex uirgine xp̄m in spū
puidebat. Volebat g° bibere nō aqua
fluuis s3 potum gr̄e spūalis. hoc ē ubi a
quarum siciebat elemtūd s3 sanguine
x̄i. Denuq3 non bibit oblatam aquā s3 do
fudit signans sitire se x̄i sacrificiū non
nature fluentū illud sacrificiū in quo
eēt remissio pccō2. Illum sitire se fonte
eternū. no qui piculis quereretur alienis
s3 picula aliena depellet | hebat ad sum
Septimo decimū amore q̄ | pplm̄ in trac
tatu sup ps̄ xxxiiij versu .i. | ne legite
Et fortasse aliquibus pfimicto | tibus
durum uideatur qd̄ dauid qui hiulis cor
de atq3 mansuetus qui pcebat inimic
mortem magis ppli elegit q̄ suam fugā
aut famē sup tēra fiimem uitat ppli q̄
grauior morte et omibus suppliciis haēur
q̄ sequitur eciam pestilencia que celum
totam uidet mortem aduat. sua fugam
non poposcit s3 illud quia pphā pplo
deptari potāt sicut sicut fcm̄ est pplus pphā
uiciendi nō potāt scptum ē enī si
pplus errauit sacerdos orabit pro eo. Et

tamen n̄ uidet occidit pplm̄ et se ipse ange
lo ferienti obtulit ut ipse pocius p pplo f
retur plus est q̄ nc̄ ipse pcitus spem mor
tuorum gladio se obtulit q̄ si sīmonem
psoite condicionis optasset. Iuclcione ita
q3 rem̄ scauius est in dolore pietatem. Vide
autem dm̄ grām. qd̄ et ipse de psoita con
dicōne deflexit. Nimq3 aliquid misacois
est crimen quia plus irratur et minq3 ex
igit qui in remuneracōe pmiorum sua pro
missa custodit in exaccōne penarum pre
sēptum remordet. Enim irascitur rex dif
fert cū inseētur pparat ut absoluet terret ut
corrigat amonet ut emendet puenit
ut ignoscat | eius iusticia et ma intracta
Octauo de | tu sup ps̄ xxx v v̄su pmo
Iustus dauid qui pcebat inimico et ma
lebat innocenciam suam q̄ uitam teni
ne malo pub°co uindicaretur atq3 appete
di pncipis in malis quoq3 tant alijs exe
cderet cū ipse vindictam de insidiatore sup
sisset. Nono decimū compassione qua
motus est flere p pplo lib° ij. decima ca°
fleuit dauid et metuit ut morte | xp
ppli pennas dma reuocaret una quado
tribus sibi psoitis obiectoribus eam tam
inqua dm̄ maiorem miseracōm expirie
elegit. Quid erubescis tu pctā tua fle
re deus eciam pphas iussit flere p pplis
Decimo de eius amabilitatis gr̄a mi
to siue effabilitatis pbitatis iusticie hu
militatis pacie et caritatis lo2 lib° ij°. de offic
cio° vij° | imitator scūs dauid eius ex
Quid es | omibus ad plebem regendā
que mitis et blandus humilis spiritu sedu
lus corde facilis affitū. Ante regnum sep
omibus offerebat. Rex cū omibus equabat
suam miliciam et paciebatur laborē ppes
in pplo mansuetus in impio paciens
incommodo ferre magis pmptus q̄ in
ferre iniurias. Ideo tam carus erat oībz
ut iuuenis ad regnum eciam inuitus
peteretur senex ne pplo inteēēt absens ro
garetur q̄ mallent omēs p ipso pcli
tari q̄ illū pomibus. Ita sibi gratis offi
cijs plebem obligauat. Primū ut in
discordijs ppli exulare in ebron mallet q̄
regnare in ilhm̄. Deinde ut eciam ut in
hostem portam uirtuē diligeret iusticiam
eciam hijs qui arma gtra se tulerant eq
acsuis prandam putaret. Denuq3 for
tissimum aduse ptis p pugnatorem abner

ducem et insequentem plia miratus est et om
tem pacis gram non aspnatus honoravit
et dnino suo interemptum insidiis doluit et
fleuit precatis exequias honestauit mor
tem illora gsilic fidem psitit q filio interfe
dirania inra cussa rpsit magis sollicitus
ne innocentis mortem multu vlingr
q ipsi suam mortem deleret Non medioc
istud psertim in rege sit obedire humilitat
inuita ut coiciem se exhiberet etiam infirmis
alieno periculo abuum non quereret potu re
cusaret pctm fateri seqz ipm p pplo offere
morti et Require s in capitulo Amor

Ultimo p multas vtutes quas habuit graz
meruit diuie cantilene celestisqz armonie
lio j. eiusdem cao xxiv | paciens in aduis
Dauid etiam fortis bello | in uliz pacificus
in uictoria mansuetus in pcto dolens in
senectute prouidus rerum modos . uices
tpm psingularu sonos insinuauit etatu Vt in
vi n. rio nimis viuendi gnie q camendi suaui
tate pdulas in mortalem deo sui sedisse
multi cantalenam | leuiti loquitur in tita

Decens virtute psal | tu de obitu gram in
patoris cita pulapiu | in titulo quasi
psalmi io ipi dauid istbuc | uero dauid ipi
duo phiaons musica deputentur p que hu
mane uocis officio ius celestis inarepuit
et diuia sma resultauit | psalmodiam diac

Unde conueniens eius | in prologo sr ps
naturalis e delcaao vn et dauid sanctus
cu adulter vn homo et qua cet fraude de
iectus nam si teniss infusam sibi adomo
eterne illius celestis qz delcacois gram
uo seculalibus captus amisiss illecebris in
q ctim misabilis erumpne subiss imitas
atqz reparare eam studens et reformare psal
lendo immie celestis nobis instar qusacois
instituit Et cm liq omnis scriptura diua
dei gram spirat pcipue tn dulcis e psalmo
rum liber | dt ibidem vsus fine | bestere

Sic infra sub | pctm de disto eru | primas
inhy t disto meae | delictorum Tantus rex
tantus ppha suo me puocauit exemplo ut
aut commissum studeamus extenuare pctm
aut non comissum tacere Cuiud igitur ps
almus ubi virtutu est organum q sca spiritus
plectro pangens ppha uenabilis celestis so
nitus fecit intus dulcedinem resultare sil
tu ille in sedibus et cordis hc est inreliquis
motibus diusarum uocu modulatus dis
crimina diuie laudacoms adcelestia dirigere

cantalenam Docuit itaqz pus nos pcto
ce molendum et tunc demu in hc corpe di
usa opa dispmiancda vtutu quibz addim
deuocionis intre gram pueniret ut occupa
tis intencione celestium nulla inripet
terenorum libido maior simul animi celestis
gre suauitate intesset qndo igitur tam
insitu inuicus dns laudans ait Inuei
dauid hmd cor meu ait et cor qui cyta
ra cauit pctores intus tanie ut ferunt
fabule de aspendio cytharista tales quoqz
modulamina et quedam claustra richmo
ru insiriore pte ee psalteri Docuit ergo
dauid ita nos tanie opte intus psallere
q sadmodum et tenebat paulus dicens
Orabo spu orabo et mente psallam spu
psallam et mente et ad sctoru intuitum
uitam nram actusqz formare ne dulce
dinis excitet corpis passiones quibus
non redimitur ma anima s grauatur
tu adre dem paciom anime uoce psallere
sescius ppha memorauit dicens psalla
tibi deus in cythara scus isrl gaudebut
labia mea cu cantauero et anima mea
q redemisti | etiam dauid xiii maxime

Significauit | causa humilitatis fortitudis
lio j. de pdcta apologia cao xxxiii
Ipe dubitius est uerus dauid manu
fortis verus humilis atqz mansuetus
primus et nouissimus . caritate primus
humilitate ultimus primus obediam hua
in qua culpa delecta et refusa iusticia
est ipe inq i hus vmbre finis et legis ad
uenit humilitatis magr docere supbos se
su et timore cordis inflatos ad mansue
tudinem et simplicitatem ee inchoauit
quo igitur in typo ei insti pctm impu
tari pt cu in ipo iniustio sit vmissio pcto
rum nisi forte io dauid iniquitatem sua
pctm eqz qfessus e eius amissi ut ipe ad
remissionem pcti et gram insti ptinet

Nam quid sibi uult q gruie pctm suo con
fitens de syon et ihrlm psallit dicens Bn
fac dne in bonitate tua syon ut edifi
centur muri ihrlm nisi quia accelari ei
placet eatie congregacoem puocacione
generum qui non ancille filii s libere ihrlm
illius qui in celo e fidei sue psapiam toto
orbe diffundens et spiritualium septa mia
rorum doctrine aplice assistoe fundauit

Deripo dauid nasci xpus elegit in co
mento sup Eplam Ad romanos cao xv

A c

Et quare tunc Christus ex radice Iesse et non ex
radice Booz vnum isti aut ex radice Obeth
Et quia David filius dicitur per regnum
ut sicut ex dicto natus in regem ita ex David
rege ortum haberet iuxta carnem. Ideo in
dixit Iesse arbor David quia fructum prima
que est Maria que genuit Christum

Item libro iii super Lucam ca. v | [?]mat humilitate
Si David insolenciam cla- | induit. Uxore
in hystoria uxoris sue magisterium istud
affectandi humilitatis astruitur. Et tamen

A v

si ex ea natus est ille pacificus Salomon in-
dicamus ne forte iniustum sit quod sublato
eo de medio qui ante toro[?] suo plebe
generum vindicabat alii etiam id inposuit
uiro David. David enim vocatus est Christus
imperiatus nomen adstruit in eo quod
scriptum est: Inveni David servum meum
Cum inposuit etiam que uidebis cinnet et
spiritu dei plena et corpus effudit pro plu-
[illegible]. Est ergo mulier que inventem
in legata[?] et legis[?] et[?] mortuus est vir eius
ut non esset adultera si esset cum alio viro
Apostolus igitur in figura patrum in hysto-
ria culpa prophetiam sacramenti publicum[?]

Et infra | Bersabee hystoriam non
Cum David | pretermisit in suis psalmis
ut in ea uel in istum uel actu preste pene nos

A x

doceret iure medeinque[?] gratiam in generationibus
dicitis non pretermissam quia et ipse David
qui accepit eam in uxorem. Sibi generatio-
nis duce secundum carnem peruersor assi-
citur. Cum quem spiritale ut dixi quoque in utero[?] ut esse
in hoc misterio uidetur exortum et accipe[?] o-
raculum quod ex suo Christus gigneretur
Altum enim adiectiam ptimam[?] quod dixit Et
ecce audiuimus eam in Effrata inuenimus eam
in campis silue. Altum spiritualiter ad diuina
corporis sposionem quod oraculo manifes-
tissimo reuelatur cum dicitur Ex fructu
uentris tui ponam super sedem meam. No-
lit tamen tanto negligens esse promisso No-
cui sine diffinitione datum est. Et si custodie-
rit testamentum et testimonia sua uis[?] dum
que in ewangelio se pollicetur esse dicatur
et quoque copia sedis patebit eius

Item libro i super Mattheum ca. i | meo munda
Et David clamat ab delicto | me. Si dicere
isti quod David decem quoque nasci summi[?] ita et
incarnacionis elegit i misterio. Cum quoque pos-
teritas aula celestis est uterus virgina-
lis suscipiens mundi redemptorem

De debitum et debitor. De debito pecu-
niali loquitur libro sine tractatu De Tho-
bia ca. ix declarans quod mala sit condicio
debitoris usuram dicat sic | enim ueluti
sortem dicatis quod debetur. Et | urna ferali
misera sors uoluitur pretium debitoris lu-
da supplicio. Stant psallantes rei ad sortis
euentum. Non sic trepidant de quorum
dampnacione sors dicatur. Non sic dedi-
at suspensi penitatis[?] de quorum captiuita-
te expectatur sortis euentus. Illic enim v-
niuersis[?] captiuitas hic plurimorum addicatur et
fortasse eo sors qua inuentum sunt primo
ma que sub hac sorte uoluitur. Magnum
et memorabile beneficium dei hoc spiritale ore p-
rophetico predicatur quod impres contulit
quia conpusimus[?] et iniquitatibus liberauit
eos. Et ipse ait ex usuris liberauit eos quia
usure inferunt seruitutem. Et quam direct-
e ex seruitutis in malo ereptos reddidit
libertati. Graue uocabulum debitorum.
Debita peccata dicuntur. Debitores quoque
criminosi appellantur. Sunt enim et isti sicut
illi de capite dedemiit[?] culpe tamen huic no-
mini suorum ut scelerum diuersitatem debita
quoque diuise quantitatis vnum habet nomen
vnum omnibus vnum periculum. Nescit ergo quod
postat infelix qui peccuniam petit mutuam
quod accipiat ignorat. Non nouit pecuniam
feneratoris vno durans loco stare se per illa[?]
tum sine pro multos vno tempore nescit sacculo
usari ac inanem expectat usum et quem
ut adiurat usuram. Fluctus quidam est
manubrio seruitus pecunia nunquam quiescit
labitur uelut scopulo illisa ita crementum
debitoris percutit et totum eo relabitur eo
inde pressit cum innumere uenit cum eo-
nui cum reuertitur. Frequenter tamen placi-
dis stat ueti mare semper feneratoris inmiscia[?] iac-
tatur. Nudat naufragos expuit nudos
uestitos exuit insepultos relinquit

Nec debitum est contrahendum cum mendicare
quia peior est mendica eodem libro infra
ca. xi to | impetrauis gaudes fu-
Et cum declarationem[?] | nere tuo simulat se fenerator

B

grauari sed libenter impetit quasi venator
qui feram cinxit securus est prede. Tu
esculacis caput amplectitis genua et quoque
terunt sagitte toxico ictus paululum
pascens tandem interius veneno perim-
bis aut quasi piscis qui escam fuerint
infixus quocumque fugit uulnus uehit

Et vere piscis ille in esca mortem devorat
Ille bravium glutit dum cibum querit sed
tamen hamum non videt que tegit pre
da tu hamum cum esca glutis. Hamus tuus
fenus est creditoris hamum vomis et v
inus te semper arrodit. Ipsa est esca quam dea
pit. Itaque et tibi feneris nec cibus usui est
et hamus nullum. Aut ignoras quia semel
illaqueatus nodo se magis deiciat si si
gitat ipse constringit et mora recia potius
fugiendo magis deiciat super se recia. In
plateis fugis cum intra parietes tutus esse
non possis. Invenit te circumvolvit fene
rator. Denique ut opus impleueris sicut supra
nocte urguet dormire non sinit exspe
ctato die ad publicum trahit aut tabulas
venditionis cogit subscribere ut sumens
pudoris dispendium subscribis illico venit
turus habitus avitum sepulchrum
paternum sane. Hoc predestatur aliquid ve
tamdie ementur. Acervum solum quod in
secunda vendidit dispendiis onerant de
bitorem. Et superioris temporis ascribuntur
dispendiis damna parentis mox et lauda
ta venduntur et inferuntur iam no
rustrumenta sed vincula. Cum adhuc quenti
fideiussores tribuuntur indubie non ut
predam libertatis inveniat sed ut consor
tem fenicatis adiungat | Causa fideiussor
Hec est contrahendum | ibidem j ca° xxiiij
Quirendum est igitur ut fideiussorem re
quiras ut enim tuis nominibus astringaris
Certe patitur alter inimicus. Nam cum tu non
habueris unde debitum solvas ille pro te tenebitur
Invenies in eo circumventor et fallax quam circum
deceptus. Ille nudabitur. Ille pro te in vincula
ducetur. Illum graviorem exactorem cre
ditore patieris qui alliget stimula cave
tuo que spospondisti. Ita fiet ut ipse
quoque incipias esse inimicus et perdas
id quod speratum est. Gratiam repromis
soris ne obliviscaris. Dedit enim pro te animam
bonam. Nam te est dicas. Nunc enim te
querebat fidem dicere. Nam nisi tu fide
dixisses ergo non accepisse pecuniam.
Adultam accepi pecuniam et auro ad
mixtam michi dedit. Utinam te non
obtulisses | creditor sudornaue ca. vel
Fortasse te | tu illum | debitor fide iube
Nec aliquis debet si | do pro alio ibidem
Certo tamen ne alieno te obliges debito
nec hic quoque vendidisse dicaris nescio

ut licet usus annuae debitor dedit gra
te videatur emisse. Aut si vis intuerem
re movens anima obsecrantis orantis
erubescis negare. Ita intuerem ut si debi
to solvendo non sufficit detio novus esse
solvendum. Inde patris accede. Legisti
enim non spondeas super virtutem tuam
Si enim spoponderis quasi restituens
cogita. Et infra. Recape primum secundum
virtutem tuam et attende ut ne cadas
et ne maiore te obliges nominis quantita
te quam ferre possunt atque exsolvere tuarum
copie facultatum. Si enim quod habes
tradas amisisti opes non amisisti fidem
fame tue damna non sentis redemisti
amicum sine tua fraude. Alius quoque dete
movetur proverbia salomonis dicentis spo
deus sponde amico tuo quemadmodum
qui obligat se sponsorem amicorum
suorum. Si autem non habes audi quid
dicat salomon. Noli dare te in sponsionem
erubescens personam. Si enim non habu
eris unde solvas auferet de sub lateribus
tuis. Ergo bonus fenerator acquirit gra
ex taciationem improbus | bona sua
Cum quis debet vendere | quam debita
contrahere quia fenerator crudelis
est eodem libro ca° vj | Sextus nichil
Itaque dum primo ad | putat devesti
bus suis aut ceterum possessionibus esse
vendendum. Adhuc facienda putat dila
tionem usque ampliantur. Ad sortem accu
mulatur centesima. Iam suspirare
incipit iam malum suum agnoscere
dicat ac nocte usuram cogitare quidquid
occurrerit feneratorem putat quidquid
crepuit vocem sibi videtur feneratoris
audire. Si habes cur non solvis. Si non
habes cur malum malo adiecisti et decul
nere quesis remedium. Cur contra
e obsidionem patris feneratoris expug
nationem times. Vetus fuit certe fenera
toris et debitoris sibi occurrentium prospec
tu amborum facit dominus. Alter quasi
predam requirit alter feram qui preda
declinat. Ille quasi leo querit quem
devoret. Iste quasi bos inmetulis pedonis
impetum reformidat. Ille quasi acci
piter ungwibus alterum querit invade
Iste quasi anser aut fulica mavult
se vel in prerupta deicere vel in profunda
demergere quam istum humani corporis an

capitrem sustinere Cur cottidie fugis
Et si non occurrat fenator occurrit tibi
inopia tamquam bonus cursor Ambos go
videt dum fenatorem et debitorem oc
currentes sibi Ambos spectat teste alanus
iniquitatis altius minue illius aua
riciam condempnat hunc stulticiam Ille
gressus debitoris singulos iuuat aucupa
tur deflexus iste continuo per columpnas
caput obumbrat Nullam enim habet debi
tor ciuitatem Ambobus uestigiis usu
rarum repetitur sepius calculacio par
cura sed dispar affectus Alter letatur in
accumulo fenoris alter cumulo deuectionis
affligitur Ille questus iuuat hic crup
nas Cur fugis hominem quem poteris
et non timere Cur fugis aut quous
que fugies si quis pulsauit nocte fena
torem putas subito Illico si quem sibi
ito mittere sensens tusoris exilis La
nus latrat et cor tum palpitat Sudor
effunditur anhelitus quatitur quid quid
inchoaris ut fenatorem differas

Dampnum spirituale quod incurri
tur ex debito contracto eidem quid in
Cur se facit crimen puerpat narret po
tius aliene calamitatis accessio cum
et annua fugiunt conuiue non recognoscunt
ipse quoque conspectus omnium refugit et pu
gil ictus maios cottumeno ita iste hoes
tarum uitat occursus et sollicitus ne in
aliquem offendet uigilanti cum obtutu r
edit patris ad uincula redit mortem op
tans cogitatis eam sibi in spe ridit inuse
scipe condempnans quod alienam pecuniam
non refugerit et fenatoris se ere deuinxerit
O quotos miseros fecerunt aliena bona
Cur tibi inquit ut bibas aquam gyon
inquam tibi nunc bibes calicem fenatoris
Multi inquit innumerati adquibus et mu
tibus consuluerunt suis et pecuniam
reddiderunt Et quanti se ipsi fenus strangu
lauerunt Illos considerans illos non inuas
et reminiscaris euasisse aliquos non re
misteris et perisse Minimos redditos
computas laqueos appetitos non computas
quos deformitati tam dedecoris con
uenciones plurimos ne candiores ad coru
meliam fragiliores ad minimam expe
tita iniuriam protulimus obprobrium inte
amplius quam mortis supplicium pertimes
centes Vidi ego miserabile spectaculum

libros pro primo debito et mancipium dedu
ci et teneri calamitatis heredes qui non
ceciderunt participes fuaderis et hac tam ima
ne flagicium non erubescere creditorem
Instat urget adicit Mea inquit auerti
pecuniam alimonia sumpsit victum noscantur
presumptu licitacionem subeant Agitur
hasta dependet singulorum Non multo
hasta agitatur ubi caput queritur Nam
in initio adaucionem puenitur ut sors po
Et addit tales sequi quod venditur . ficitur
seu proditur libertas filiorum Hec est fena
toris humanitas hec debitoris stulticia
ut filiis quibus pecuniam non relinquit li
bertatem auferet prestamento cyrogra
phum dimittat pemolimento hereditatis
cyrographum obligacionis Cur sibi vel
prius in libros spiritum maledicti ut nulla est
improbi offensa peti An potest diuinis aliquis
esse maledictum grauiusque fimma Et illa
sepe post mortem habet defunctus conpendia
quod non spectat iniurias filiorum Vendit plu
que et pro libros auctoritate generacionis sed non
uoce pietatis et auccionem proditurus vel
tu in ipsos trahit dicens Soluite filii gu
le mee sumptum soluite pacrie mense
pacium Vomite quod non deuorastis reddi
te quod non accepistis hoc meliores quod in
pacio redimitis precium in servitute per uad
eunitis libertatem Esto ut aliquis qui
subuenire possit accedat quis tantam
expleat turbidum Cur ronee venato
ris agnoscat Cur faciat aualaciam Cer
no iste pria expugnet cum ridit redempto
rem Non enim suo magis lucro quam alie
no detrimento pascitur vera perfectio non
est ut potest dei diuina suadet qui tamen inuig
cet ipsa in pietatem populi uidearum quod
pro abiret alienos cum inquit fenatori
uendidi uos Venditur enim qui obliga
tus suis fenatori et venditur in uno p
recio sed cottidiano venditur non cum diffi
nicione sed cum accessione diuturna

Unde non est contrahendum debitum
nisi aliquo Cod. li° ca° xxij ci qui te
Quod deforme est ut pro beneficio adiuuiut
repeudas molestiam Cum istum frau
dauis tum debes postea inquire ueritatis
tue non inuenies creditorem Cum indig
ut tu uictum tuum sustentare non queas
tu adhuc nichil debeat putas quod et uic
tum tuum possis et debitum sustinere Cur

cogita vnde dissoluas, et sic mutuum sume. Ex
tus iam agrorum rapio. Sed qui non habuit
dant usui. Et non habent dabunt quam feno
ris incremento. Sed possessionem meam vendo
do. Et unde sumptus quibus utaris ad
sumptum fenus non pecunia sua soluitur
sed augetur mandato coacervatur et crescit. Dein
non cogitas humilitatem et verecundiam po
stulantis donec accipias osculas manus
senatoris. Tibi humilias vocem tuam ne
alter creditor sentiat voces tue aures eius offen
dat ne plebs te audiant deprecantem. Pau
pertas non est crimen. Nulla indigentie insa
nia est sed debere verecundum est non reddere
verecundius. Postulabis dilationem cum tempus co
venerit. In tempore prescripte solutionis perpetua
affectus tedia. Causabis de tempore excusationes
struens et cum totum pervenieris nec in unum
scandare videaris vix dimidium restitues
De amico inimicum facies pro honore refers
contumeliam pro benedictione maledictum. Cum
hic opinionem sedant considerant quod auro bono
discrepant. Recognosce ergo dum liber es
animalis ipse te retrahe a iugo et onere
servitutis. Dives es non sumas mutuum
vel pauper es non sumas mutuum. Dives es
nullam patieris petendi necessitatem. pauper
es considera soluendi difficultatem.

De debito vero mistico vel spirituali dicit quod
debitum reddendum sunt virtutes ac vir
tutum opera quia recapitulatio libro vii° super luc
cap. iii. || Debitores erant cuidam fenatori.
Duo quidem. || Unus debebat denarios quingen
tos alius quinquaginta. Qui sunt isti de
bitatores duo nisi populi duo. Unus ex iude
is alter ex gentibus fenatori illi thezau
ri celestis obnoxii. Unus debebat dena
rios quingentos et alius quinquaginta. Sed
mediocris est iste denarius in quo regis
ymago formatur qui tropheum habet
imperatoris expressum. Non malem fena
tori huic debemus pecuniam sed meritorum
examina et era virtutum. Quarum vir
tutum gravitatis pondere iustitie spes
sermo confessionis expenditur. Ve michi
si non habuero quod accepi aut quia
difficile quisquam est qui fenatori huic in
tegrum debitum possit exsoluere. Ve
michi si non petiero concedi michi de
bitum. Non enim nos ita dominus orare do
cuisset ut peteremus. Dimitte nobis nostra
debita. nisi sciret difficile aliquos fore

ydoneos debitores

Et quod quamplures sed plus soluere debent. ibidem

Sed quis est populus iste qui amplius debet
vel nos cui amplius creditum est. Illis
credita sunt eloquia dei nobis creditur
virginis partus hec est talentum virginis
partum hec fidei centesimum fructum. Cre
ditus est emanuel nobis. nobis deus credita
domini crux mors resurrectio. Et si pro omnibus
cristus passus est pro nobis tamen specialiter
passus est quia pecata passus est. Ita quod
non est dubium quod plus debeat qui plus
accepit. Et secundum homines plus forte
se offendit qui plus debuerit. Sed per misericordiam
domini commutatur. Ut amplius diligat qui
amplius debuit. si tamen gratiam consequitur.
Varium enim est qui reddit sed in corpore qui soluit.
Nam et accidentis habetur et habentis redhibetur.
Et ideo quamvis nichil est quod digne deo referre possi
mus. Et cum enim referamus pro suscepte
carnis iniuria. Et cum de pro verberibus quid pro
cruce obitu sepultura. Ve michi si non di
lexero. Audeo dicere. Non reddidit petrus
ideo plus dilexit. Non reddidit paulus
reddidit mortem pro morte. Sed alia non
reddidit quia multa debebat. Audi ipsum
dicentem quod non reddidit. Quis prius
dedit illi et retribuetur ei. Reddamus
huic crucem pro cruce. Sumus pro fine. Nichil
reddimus quod ex ipso et per ipsum et in ipso ha
bemus omnia. Reddamus ergo amorem
pro debito caritatem pro munere gratiam fac
nus pro precio pecunie. Amplius enim di
ligit cui donatur amplius. || dicantis

Debitum vero peccati intellige quo || nomine
quo soluitur caritate vel sub portitione
pene. libro vii super luc cap. xv.

Intelligamus quid sibi velit figura
quadrantis ut cuius vel rei expressum
nomine intellectus spiritualis archanum. Nam
sicut qui pecuniam soluunt nec prius eua
cuatur fenoris nomen quam totum sortis
ad minimum usque cuiusque solutionis quan
titas universa soluatur sic compensati
one caritatis actuumque reliquorum vel
satisfactione quacumque peccati dissolvitur.
Nec ociosum etiam quia non aera sit
alibi duo. non asse non denario sed quadran
tem hic posuit loco. Quod traditur a
permutatio velud quedam est compen
satio. Cum aliud redditur et aliud
significatur solutum. Ita et hic aut

pcio caritatis redimitur iniuria aut
in iurie estimacione pena laxatur Ut
dracontem aut in balneis dari solere re-
minisciminj tamquam oblivionem non ut illic ung-
quisque lavandi accipit facultatem ita
accipit hic eluendi. Quia uni eidemque
peccati supradicte generaliter facti condicione
eluitur tu tamen diu exercetur nec ynde pe-
nis ut commissi supplicia erroris expedit

Tercium de solucione talis debiti quod xpus pro nobis solvit. Unde debitores sumus xpi li° in devocionibus usus finem

Non corruptibilibus argento vel auro
empti estis de vana vestra conversacione paterne
tradicionis sed precioso sanguine quasi agni
incontaminati et immaculati xpi ihesu.
Non ergo aurum et argentum nos
liberavit sed probati fidei multo preciosior
auro quod perit. Bonus filius patri
studet reparare domino quod pro se solutum
est. Non aurum pare set illa non argen-
tum. Non dimittes istis te xpus re-
demit. Pacti hec est precium non semper exi-
gentis sed semper debentis. Sanguine solvit
sanguine debes. Ille pro te solvit tu
pro te redde. Eramus obpignorati ma-
lo creditori peccatis contraximus cy-
rographum culpe penam sanguinis
debebamus. Venit dominus ihesus suum pro
nobis obtulit. Si non potes sanguinem
reddere bonus quidam filius debet pre-
cium suum reparare domino suo. Si non potest
precium reddere vel hoc faciat ne precio inde-
atur indignus. Ergo et tu digna tege-
re talis precio ne veniat xpus qui te
mundavit qui te redemit et si te in
peccato invenerit dicat tibi que utilitas
in sanguine meo. Quid proficit tibi
dum descendo in corrupcionem. Sed enim
reus quo descendit in corrupcionem
tamquam reus ut alibi scriptum est descen-
dit quidem in locum corrupcionis quia pe-
netravit inferna sed corrupcionem
corrupcionis exclusit

In epistola sua ad sororem suam ubi pertractat evangelium de magdalena scribit quod xpus nobis dimisit debitum et solvit pro nobis debita. Unde aliis etiam nos dimittere debemus

Dominus enim ihesus xpus veritauit in-
ceteris homines beneficiis alligari posse
et provocari atque quesivit rea qui
metu plusque caritate proficere quam
formidine ad correctionem. Itaque promisit
gratiam veniens pro reis p... ut
in baptismo peccata donaret quo sibi fa-
ceret graciores. Deinde si competenciam
gratiam in nos officia dependerimus ipsi
grece et iuvenciatoris futura omnino in hac
muliere declaravit. Nam si tantummodo
prima debita nobis remisisset videretur
cautior quam indulgencior. Correctionis
quam prudencia quam remuneracionis magni-
ficencia. Augustinus. Cum sola astucia et util-
liceat deo aut querit ut quos invita-
verit per gratiam eosdem gratie ipsius maxim-
is provehat. Non quod nobis ... donat
per baptismum et bonis fruentibus uberiora
largitur. Ita ergo xpi beneficia et incen-
tiva virtutis et prima sunt. Sed nemo no-
tabulum fenatoris horrescat. fenus
aut sub fenatore duro. Quia nisi mor-
te debitoris expleri ac saciari nequiret.
Venit dominus ihesus vidit obligatos ce-
re funereo. Nemo fenus suum precio
nio innocencie sue poterat exsolvere.
Deinde bonum liberem nec hec non potavi.
Novum genus absolucionis mee detulit
ut creditorem mutarem quia fenus
meum solucionem non habebam. Debitores autem
non non natura sed culpa fecerat. Peccatis
enim nostris gravis eris debita contraximus
ut essemus obnoxii qui eramus liberi.
Debitor enim est qui aliquid accepit de
fenatoribus pecunia peccati autem a dyabolo
est tamquam in eius primordio hac habet
ipsius opes. Sicut enim xpi divicie virtutes
sunt ita dyaboli opes crimina sunt. Hec
degeneraret humanum genus in perpetuam cap-
tivitatem obnoxie hereditatis gravi fe-
nore quod opibus auctor ad posteros dege-
nerata successione transmittat. Venit dominus
ihesus mortem suam pro morte omnium obtulit
sanguinem suum pro sanguine fudit.
Miserum mutavimus ergo creditorem
non evasimus ymmo evasimus manet enim
debitum fenus intercidit dicente domino
ihesu hii qui in vinculis sunt exite et hii
qui in tenebris procedite dimissa sunt
peccata mea. Quibus igitur dimisit nec
quisque est tamen non relaxavit. Sic enim
scriptum est. Quia donavit omnia de-
licta delens quod adversum nos erat cyro-
graphum decreti. Cur ergo aliorum te-
nemus cyrographa et volumus exigere

aliena qui nec tot nostrorum indulgencia Qui
donauit omnibus ab omnibus exigit Vt quod
vnusquisque dimissum sibi meminit alii
ipse dimittat Vide ne grauiorem tamquam in
piatis sue fenator quam debitor Sicut ille in
evangelio cui dominus suus dimisit omne
debitum et ille postea a conseruo suo cepit
exigere quod ipse non soluet. Unde iratus dominus
eius de ipso summus exegit in iniuriis que ante
ei donauerat Caueamus ergo ne nobis hic ac
cidat ut non remittendo que nobis debentur
incipiamus et illa soluere que remissa sunt
nobis Ita enim scriptum est dicente domino
ihesu Sic et vobis faciat pater meus qui in celis
est si non remiseritis vnusquisque fratri suo de
cordibus vestris Dimittamus ergo pauca
quibus plura donata sunt et intelligamus
hoc nos acceptiores deo fore quia etiam
plura damus Nimia hoc graciores deo
sumus quo nobis plura dimissa sunt
Ambrosius in eodem super epistolam ad Romanos capitulo viii
Ergo fratres debitores sumus non carni ut
secundum carnem viuamus Certum et manifestum
est non nos adiunctione ade qui carnaliter
egit obsecundare debere qui per peccatum
mortem nobis hereditatis titulo dereliquit
Set legi christi seruire nos debere qui nos spi
ritualis rore a morte superatum redemit Huic
enim sumus debitores qui nos carnalibus
uiciis sordidatos lauacrum spiritus ablutos
iustificauit et filios dei fecit Prius enim car
ne positi exemplo ade uiuebamus subiti
peccatis Nunc uero liberati reddere debemus
obsequium redemptori Ad quid obsequium
non illi utique prestat qui nullius eget Sed
nobis vitam acquirit eternam sic enim dili
git nos ut sibi imputet quod fecit nobis
Augustinus sic exponit in sermone quinto de simbolo
ad neophitos Dimittite nobis debita nostra sicut et nos
dimittimus debita nostra
debitoribus nostris Debitum quid est nisi
peccatum Ergo si non accepisti alienam fenoris pe
cuniam non esses reus peccatum tibi impu
tatur Habuisti pecuniam cum qua diues nas
cereris Diues eras ad ymaginem et simi
litudinem dei factus Accepisti a dyabolo
debitum quod erat nostrum Et id qui eras
liber in christo debitor factus es dyaboli Cau
cionem tuam tenebit inimicus Set eciam
eciam dominus crucifixit et suo cruore deleuit
Abstulit debitum tuum reddidit libertatem.
Unde ergo ait Et dimitte nobis debita nostra

sicut et nos dimittimus debitoribus nostris
Vide quid dicas Ecce ego dimitto sic et
tu dimitte michi Si dimiseris bene queris
ut dimittatur tibi Si non dimittis
quo enim queris ut dimittatur tibi
Soluimus autem peccati debitum bonis o
peribus libro ii de penitencia capitulo xv
Ergo et agendam penitenciam et tribuendam
veniam credere nos conuenit ut veniam
tamen tamquam ex fide speremus non tamquam ex
debito Aliud est enim mereri Aliud presumere
Tamquam ex chirographo fides impetrat Pre
sumpcio autem est arrogantis Prior quam roga
ti Prius solue quod debitum est ut quod
speras impetrare merearis Solue bo
ni affectus debitoris ut usuram non facias
set fidei tue sensu contracti nominis fenus
euacues plura soluendi habet Non pe
cuniam pro pecunia reposcit que non semper
debitori presto est Deus affectum exigit qui
in tua potestate est Non pauper est qui deo
debet nisi qui seipsum pauperem fecerit Et
si non habet que vendat habet que soluat Oro
lacrime ieiunia debitoris bonum census
Multoque uberior quam siquis expensis fundo
rum pecuniam sine fide deferat Denique
pauper erat Ananias cum vendito agro
pecuniam deferret ad apostolos Unde nec soluere
se potuit set implicauit Diues illa vidu
a que duo era minuta in gazophilacium
misit de qua dictum est Hec vidua paupercu
la plus omnibus misit Non enim pecuniam
deus set fidem querit Neque ergo factis ab
vna liberalitatibus in pauperes possem mu
niri peccatum si fides quam uendet expensas
Quid enim prodest tollo primo omni sine gra
caritatis pro nobis soluit debitum tamen
Dicet cristus toti trinitati reddere tene
mur Unde in fine secundi libri de apolo
gia dauid sic loquitur contra hereticos
Nempe omnes in primo homine peccauimus
et per nature successionem culpe quoque ab
vno in omnes transfusa successio est Cuius
ergo peccatum in primum an in filia Utique meum
qui michi credidit quam non seruando peccaui
Mandatum est homini ut ab omnibus gusta
ret qui erant in paradiso lignis preter boni et
mali ne tangeret Adam ergo in singulis
nobis est In illo enim condicio humana
deliquit quia per vnum in omnes pertransiuit
peccatum Video summam michi creditam in
deo qui preuaricationis era contraxerim

dum uetita et mellita degusto. hinc debeo
gemisse sortis usuram. quia creditum ma
datorum fenus intemerata fides seruare
non potuit. creditum agnouimus. Ag
noscamus etiam creditorem. Credito
ris nempe ius est ut exigat et relaxat.
Et ideo idem relaxat qui ius habet exigendi.
Cum igitur in euangelio dominum sortis que
arbitrium uenire cognosco. Aut si pater
credidit et filius relaxauit non p unitate
ut nos dicimus. sed ut arriani asserunt p
distantiam potestatis. Alius ergo deus
credidit alius relaxauit. Unde incurrunt
ut in anathema perfidiam non euadant. De
nique unum dicendo bonum deum adulterant
quos laqueos demencie sue meditant. Si
bonus est qui credidit quo bonus non
est qui relaxauit. Ergo cum illis patrem
habeant arriani cum quorum assercione perierunt.
Nec mirum si is qui semel deuiare cepit
anceronexibus se alicui erroris inuoluat.
Et ideo una est summa que hereticorum omnium
machinas destruat ut unius paternitatis ma
iestatis atque uirtutis trinitatem esse credam.
Et ideo ab eo quod filius fecit non sepemus
patrem nec ab eo quod pater mandauit filium
secernemus. Ita enim fiet ut non alterum diu
ueteris alterum noui testamenti meditaremus
sed p unitatem paternitatis et filius in patre et pater
intelligatur in filio et filius ueneretur
in patre et pater relaxat in filio. Nam et pater
dimittit peccatum filium dimisisse iam dixi.
Accipite quia dimittit et pater. Dimittite
inquit uobis debita nostra sicut et nos di
mittimus debitoribus nostris. Utique ex per
sona hic filius patri dicit. Nec ideo dicat quod
dimittere ipse non possit. sed ideo dicit ut tu uni
tatem paternitatis intelligas. Deinceps si autem
queris in filio iam nos inquit mundi estis
propter sermonem quem locutus sum uobis.
Dimittit sermone dimittit impio sed cum
ratione dimittit dicens. Uade postea hec uide
ne pecces. Habes auctoritatem quia ueniam
donauit. habes iudicium quia futura prescripsit.

De cepcio et deceptor. homo deci
pitur sed ipse decipere non debet. libro vi
exameron capitulo xxvi | opus dei quid

Si graue est adulterare | de illis dicimus
qui inficiunt opus dei qui humanam
sanctimoniam fingunt. qui uitam quam
deus donauit extorquet. qui dicunt
tollamus iustum quoniam inutilis est nobis.

a

Unde bene legitur est. Uolpes foueas habent et
uolucres celi nidos ubi requiescant. filius
autem hominis non habet ubi caput suum reclinet.
Uolpis ergo se abscondit in fouea. auis se
tuetur in nido. homo non absconditur in
fouea sed decipitur. Fouea uero omnis est
fouea alta pectus hominis est ubi sunt noxi
a et fraudulenta consilia et male cogitaciones.
Tu ambulas et alius tibi foueam parat. In
medio laqueorum ambulas quos absconderunt
tibi inimici tui in uia. Omnia igitur circumspi
ce ut effugias sicut damula de retibus et si
cut auis de laqueo. Damula recta aspectus
uiuacitate declinat. Auis euitat laqueos
si ad superiora se conferat et terrena superuolet.
In superioribus enim nemo tendit recia laque
um nullus abscondit. Ideo cum conuersacio nostra su
perius est hunc non solet in predam uenire cap
tiua. Sed quid miraris si homo decipiatur
cum filius hominis non requiesceret non habebat.
Et ille qui talem hominem fecit in quo ca
put suum reclinaret. sed postquam in pectore eius
non requiescere primum cepit esse sed fouea post
quam alter alteri nectere cepit insidias quem
iuuare debebat. Caput suum xpistus auctat
in nobis pro ea tamen maluit id morti offer
re pro nobis. Noli igitur esse fraudulentus
crudelis inimicus. ut in te xpistus caput suum
reclinet. Deceptorum hominum percutites
et astucia distribitur exemplo polipi piscis
libro v° eiusdem capitulo xi | simonem fer-
Et quia de astucia cepimus | tere qua
unusquisque fratrem suum circumuenire et decape
ruitur et in nouas se fraudes componere
ut quem ui optinere non potest circumscribit dolo
et fuco quodam artis obducat. fraudulentum
illud polipi ingenium non pretereo qui uadoso
in littore petram nactus affigitur ei. atque
eius nebuloso ingenio colorem subit. Et si
mul specie tergi obductus plurimos piscium
sine ulla suspicione fraudis ad lapsos dum
natando non praueret et saxum opinantur
taspibus furtiue artis includit et sinu quodam
sue artis intercipit. Spontanea uenit preda
et talibus cepit argumentis qualia sunt eorum
qui ingenium suum sepe commutant et diuersis
nocendi artes mouent. ut singulorum mores
sensusque pertemptent cum continentibus positi
continenciam predicantes. in corpore intemperan
cium tamquam deum ad studia castitatis et demer
si intemperancie uolutabris. ut qui eos audiunt
aut uident in tanta spiritualitate se credant eo

b

qr citius labimur. Dum declinare non
norunt nec caue qr noceat quo gravior est
et magis noxia improbitas benignitatis ob
umbrata velamine. Et ideo cauendi sunt qui
tenes sue fraudis et brachia longe lateque
diffigunt vel speciem induunt multiformem.
Et enim isti polipi sunt nexos plurimos dutes
et callidorum ingeniorum vestigia quibus
irretire possint quosque in scopulos sue fraudis.
Ceterum exemplo tamen ex xij in tractatu
re ½ in tractatu cancer demo etiam decipiendi
per falsam doctrinam. Require sup in tractatu
Anxpus. Grauius aut peccat qui quibus sim
pliciorem seu minorem decipere nititur li° 6
de immaculata beata xxj de sue v | plicio est.
Sicut enim gravior e dignus sup | qui persua
serit crimen infantulo ut in tantam papi
taret etatem ita qui invalidam insipientem
et impudicam circumscripserit persuasione erroris
aut exagitatione cordis affectum.
De deceptionibus dyaboli li° de paradiso ca°
xxx et quod require ca° j. Dyabolus et
tractatu Serpens.

Declinacio declinacio signat decli
nacionem vel errorem. Unde non esse de
clinandum a via mandatorum dei exemplo
Abrahe docet li° ij° de Abraham ca° iij
scilicet id est abijt cum eo loth | nomis significat
Hoc est declinacio enim | temptacio eo
ut qui manentes in cognitam carpentes
vias semitas aliquibus sepe falluntur
ut a devio deflectant tramite et tamen
si prudentes sunt non deviant sed tunc
tabundi licet regionis ipsius continui
viam colligunt ita et abraham incabun
dus quem tramite veri sequebatur.
Ducebatur plurimos scilicet spe bonorum sed non
penitus inclinabatur perfecti est enim non
deflectere prudentis non penitus decli
nare. Solus autem ille nusquam deflexit
de quo scriptum est. Ecce virgo in utero
accipiet et pariet filium et vocabit nomen eius
emanuel. Butirum et lac mel mandu
cabit priusquam sciat aut proferat mala eli
get bonum quia priusquam sciat puer bonum aut
malum non credet maliciae ut eligat
quod bonum est. Hoc abraham facere non
poterat ut prius bona eligeret quam mala sci
ret. Sed preceptis inherebat celestibus ne de
clinaret a vero. Ideo etiam et lxxv annorum
describitur exisse de charran quod septuage
simo perfecto remissionis in suis sensibus sit

qui possit inflecti. Declinaciones enim hore
sensus faciunt ut non semper erecta sit in ea
mens sed aliquando se inflectat ut non infra ca
ueas corporis sed se intra latibula volup
tatis abscondat. Tamen etiam in huius vi
tulis positus ita euasit ut sumeret uxorem
suam et nepotem et omnem animam qua
cumque possidebat in charram | qr declinare
Et infra eodem li° ca° vij° | potest ee ad bo
num vel ad malum | non recedimus unam
A regula scripturale | personam dicimus duo
negocia qr in uno eodem viro duce res
sibi misceantur in uno unum et nomine dux.
Declinacio enim dicitur loth sicut sed lati
na interpretacio. Declinat autem quisque
aut ad bonum aut ad malum. Cum ergo loth
declinaret malum hoc est errore flagicium
crimen ingerebatur pariter. Cum decli
naret bonum hoc est iustum innocentie
sanctum religiosum spoliabatur flagicio. Un
de dixit et loth qui ambulabat cum Abra
ham quia adhuc non elegerat Sodomam
non habitabat cum flagiciorum auctoribus.
Postea enim cepit habitare in sodomis. Deque
quasi a se ipso mutatus velud alter acci
pitur non plenum a iusto viro desistens.

Decor sive decus. Decus corporis
ad salutem anime non est habendum
li° de ioseph ca° xj. | et sponsus
Cum esset ioseph decorus aspectu | facie vel
de venustatem sui vultus non ad alienam
deduxit iniuriam sed ad suam seruauit gratiam
sed pulchriorem iudicauit si non dispendio
castitatis sed cultu pudoris speciosior p
baretur. Illum esse verum decorem qui
non alienos oculos capit nec singulares
mentes vulnerat sed iudicia acquire
ret uniuersorum. Fraude nulli sit veniens
laudibus sibi iam si qua petulantibus
aspexit oculis crimen est solius qui male
uidit non huius qui male nollet uideri.
Decus anime est bonitas et virtus li° de
ysaac et anima ca° xx et xxj°. Quod re
quire Sup in tractatu Anima | et tacere li° j°
Decus uite est scire loqui | de officiis ca°
x°. Et quod require in tractatu loqui. Decus
morum est honestas et verecundia declin
quendi li° eod. ca° l. | et etiam que totam
Teneamus verecundiam | uite ornatum
attollit modestiam. Non enim mediocre
est rebus singulis modum seruare atque im
parem ordinem. In quo vere plurimum illud

quod decorum dicatur quia ita cum honesto
iungitur ut separari nequeat. Siquidem
et quod decet honestum est et quod honestum
est decet. ut magis in sermone distinctio sit
quam in uirtute discretio. Differre enim
ea inter se intelligi potest explicari non potest.
Et ut conemur aliquid eruere distinc-
tionis honestas uelud bona ualitudo
est et quedam salubritas corporis. Decus
autem tamquam uenustas et pulcritudo. Sicut
ergo pulchritudo super salubritatem ac ua-
litudinem uidetur ualere excellere et
tamen sine his esse non potest neque ullo separa-
tionis quoniam ubi ualitudo sit bona pulchritu-
do esse ac uenustas non potest sic honestas
decorum illud in se continet ut ab ea
profectum uideatur et sine ea esse non posse
uelud salubritatis. Agitur totius corporis
actusque nostri honestas est et sicut species est
decorum quod cum honestate confusum
opinione distinguitur. Nam et si in
aliquo uideatur excellere tamen in ra-
dice est honestatis sed flore precipuo ut si-
ca decidat in ea floreat. Et uide est enim ho-
nestas nisi que turpitudinem quasi
mortem fugiat. Et uiduo inhonestu-
nisi quod ariditatem ac mortem afferat.
Virenti igitur specie uirtutis decorum
illud tamquam flos emicat quia radix sal-
ua est. At uero in uirtute posita uita radi-
citus marcida nichil germinat. Habes hoc in nostris
aliquanto expressius. Dicit enim Dauid Do-
minus regnauit decorem induit. Et
apostolus ait Sicut in die honeste ambula-
te. Quod grece dicunt euschemonos hoc
proprie significat bono habitu bona specie. Deus ergo
primum hominem cum conderet bono habitu et
bona membrorum compositione formauit
et optimam ei speciem dedit. Remissionem
non dedit peccatorum sed postquam eum re-
nouauit spiritu infudit ei gratiam qui uenit
in serui forma et in specie hominis assumpsit de-
corem redemptionis humane. Et ideo
dixit propheta Dominus regnauit decorem induit.
Deinde alibi dicit Te decet ympnus deus
in Syon. hoc est dicere honestum ut te time-
amus te diligamus te precemur te hono-
rificemus. Scriptum est enim omnia uestra ho-
nesta fiant. Sed possumus hominem time-
re diligere rogare honorare. ympnus specia-
liter deo dicitur. Hoc tamquam excellentius ce-
teris est decorum quod deferimus deo.

Mulierem quoque in habitu ornato orare
conuenit sed specialiter eam decet orare uelatam
Et orare promittentem castitatem cum bona
conuersationem. distinguitur. Est igitur deco-

De ipso decore

rum quod primum cuius diuisio
gemina est. Nam est decorum quasi generale
quod per uniuersitatem funditur honestatis
et quasi in toto spectatur corpore. Est etiam spe-
ciale quod in parte aliqua enitet. Illud generale ita
est ac si equabilem formam atque uniuersitatem
honestatis in omni actu suo habeat conuenientem
cum omnis sibi eius uita consentiat nec in ulla
re discrepat. hoc speciale cum aliquem actum in suis
his uirtutibus prominentem habet. Simul illud
aduerte quod et decorum est secundum naturam uiue-
re secundum naturam degere et turpe est quod sit contra naturam.
Ait enim apostolus quasi interrogans. decet mu-
lierem non uelatam orare deum. Nec ipsa natura
docet uos quia uir quidem si comam habeat ignominia
est illi quoniam contra naturam est. Et iterum dicit Muli-
er uero si capillos habeat gloria est illi. Est enim secundum
naturam quoniam quidem capilli pro uelamine sunt. hoc
est enim naturale uelamen. Personam igitur
et speciem nobis natura ipsa dispensat quam
seruare debemus. Utinam et innocen-
tiam eius custodire possimus nec accep-
ta nostra malicia mutaret. Habes hoc deco-
rum generale quia fecit deus mundi huius pulcri-
tudinem. Habes et per partes quia cum faceret deus
lucem et diem noctemque distingueret cum
conderet celum cum terris et maria separaret cum so-
lem et lunam et stellas constitueret lucere super
terram probauit singula. Ergo decorum hoc
quod in singulis mundi partibus enitebat in u-
niuersitate resplenduit sicut probat sapientia
dicens. Ego eram cum applaudebat cum letaretur
orbe perfecto. Similiter ergo et in fabrica
humani corporis grata est uniuscuiusque mem-
bri portio sed plus in commune composito membro-
rum apta delectat quod ita sibi quadrate
et conuenire uideantur. Siquis igitur equa-
litate uniuerse uite et in singularum ac-
tionum modos seruet ordinem quoque et constan-
tiam decorum atque operum moderationem que
custodiat in eius uita decorum illud ex-
cellit et quasi in quodam speculo elucet.

Addit de decoro sermone

Accedat tamen suauis sermo ut conciliet
sibi affectum
audientium gratum esse se uel familia-
ribus uel ciuibus uel si fieri potest omnibus probeat
neque adulantem se neque adulandum cuique
exhibeat. alterum enim calliditatis est uanitatis

D

alterum ¶ Adiungit de decore fame

Non despiciat quid de se unusquisque et maxime vir optimus senciat. Hoc enim modo desistit bonis deferre reuerenciam. Nam negligere bonorum iudicia uel arrogancie uel dissolucionis est. Errorum alterum superbie ascribitur. Alterum uero negligencie. Non silet de decore motuum interiorum. Caueat eciam motus animi sui. Ipse enim sibi observandus et circumspiciendus est. Et ut aduersum se cauendus ita eciam de se tuendus. Sunt enim motus in quibus est appetitus ille qui quasi quodam prorumpit impetu. Unde grece ormé dicitur quod in quadam se repente proripiat. Non mediocris in hiis uis quedam animi atque nature est

quod x quire j in ca° ho

¶ De decore iusticie li° iij eiusdem

Decus quare dicitur ecclesie ca° x viij

nestas mito x passionis marie li° de benediccionibus patriarcharum ca° xij exponens benediccionem neptalim.

Neptalim uitis remissa porrigens in germine decorem. Sarmentorum uitis aliud amputatur quod uidetur inutile ne cum uirtute sarmentorum exultacio se luxuriet aliud paulisper recidetur ac remittetur ut fructum afferret cuius decus in gracia omni porrigitur quia dum ad superna se subrigit uite amplectitur et aduertitur ascendens inigi quedam colla uitium preciosi palmitis nescit moueri. Est et ille decus in generacione quia plenus palmitibus multos fructus exundat. Decorum h[abe]t s[ed] multo pulcrius quam secundum palmitem uitis sunt spiritualis cuius nos sarmenta sumus et fructum afferre possimus si maneamus in uite. Sicut ait pater. Iste patriarcha neptalim erat palmes huius uitis. Unde moyses dixit Neptalim saciatus accipientiam et replebitur benediccione a domino. Mare et affricum possidebit. Exponens hoc quod opus Iacob dixit quid sit uitis remissa. hoc est per fidei graciam uinculis mortis exutus. In quo significatur populus dei ad libertatem fidei et ubertatem uocatus gracie toto orbe diffusus. qui germinum xpi bono fructu uestiat et ligna uere illius uitis. hic est in pisa dulcedinis crucis ambiat nec timeat cofinus eius periculum. Sed magis eciam in persecucionibus potius xpi nomine glorietur. Unde propheta dicit. Exibitis et tripudiabitis sicut uituli resoluti in uinculis. Et decorem

uigorem in me suo decorem porrigit quia in loco pascue collocatus et super aquam educatus refectionis per sacra regeneracionis sue germinat bonum. Ubi decorem assumitur nulla pulcherrima ex gratia quam potest uenustatem tui decoris augere. Denique super omnes decorus quod habet donat quia nemo potest donare quod non habet. Unde scriptum est Dominus regnauit decorem indutus. Induit enim decorem gracie eciam quam in illo lauacro deponens feditatem omnium delictorum splendorem gracie celestis emicauit. Unde quod sponsus decantat. Que uenam est hec prospiciens tamquam diluculo speciosa sicut luna electa sicut sol mirabilis sicut ortus

Dedicacio. Dedicacio significat iniciacionem. Unde dicit super Epistolam ad hebreos capitulo x° exponens illud ibidem quod initiauit in nobis uiam secundum aliam literam dicit dedicauit. Dedicacio quippe dicitur iniciacio. Dedicacio ecclesie quam deuote fieri debeat maxime in qua caste uiuendum est. Ambrosius in sermonibus in fine ubi refert se hec uerba dixisse in dedicacione ecclesie sancte uitalis bonon quam construxerat sancta iuliana. Tenuit deprecor domine ut super hanc domum tuam super hec altaria que hodie dedicantur supra hos lapides spirituales quibus sensibile tibi templum sacratur cotidianus presul intendas oracionesque seruorum tuorum que in hoc funduntur loco tua suscipiat misericordia. fiat tibi in honorem sanctificacionis omne sacrificium quod in hoc templo fide integra pia sedulitate defertur. Et cum ad illam respicias hostiam salutarem per quam peccatum mundi huius aboletur respiciens eciam ad has pie hostias castitatis et diuinicas tuearis auxilio ut fiant tibi in odorem suauitatis hostie acceptabiles xpo placentes et integrum spiritum eorum et animam et corpus sine querela usque in diem domini nostri ihesu x filii tui seruare digneris

Deficere et defectus. Unde omnis bonam partem potest intelligi. Unde in tractatu de spiritu in ipsa locione dauid de fine ¶ Quod xpus passus est quia cum benefacere delectauit. Nam quia mercenarium esse ex sua passione querebat. Unde qui minime cupit non quod sibi sed quod aliis prosit opera. Unde non in nullo deficit sibi aliis autem continuus incremento ualescit et conuenienter dicit. Defecit cor meum et caro mea deus

cordis mei. Nec enim possunt pretiosa succedere nisi terrena descendant. Desiccat ergo caro quando mortificatur que sunt carnalia desiccantur et illi qui mortificationem ihesu in sua carne circumferunt. Morte enim christi in illis operatur ut omnis errorum moriatur illecebra. Vii colliguntur quatuor homines desiccat qui mortificantur cogitationes male que de corde procedunt ut terrena omnia abscondat oblivio et fiat deus cordis eorum quia beati mundo corde deum videre merentur.

Hic accipit desiccare a superfluis cogitationibus li. de fuga seculi ca. xiii.

B

Non peccamus a disciplina a cuius disciplina perfectum. Sicut etiam Ioseph adolescentulus non peccavit quia fratres suos requirebat et ad eum festinabat locum in quo pascebant oves et cum cognovisset quia in dothaym sunt perrexit eo. Significatur autem illo verbo dothaym defectus rationis et vanarum opinionum defectus. Non mediocris pastus et plenus in quo pastus carnis. Sapiens enim qui minuit addit. Deficiant enim scolares opiniones que mulieribus infirmis cooperantur. Vii pulchre quo ordine sara ad perfectum venisse ut generaret risum et leticiam. Defecerunt inquit sarre fieri muliebria. Bona ergo defectio cupiditatum defectio vanitatis quia adiectio virtutis est. Vii sanctus ait. Deficit in salutare tuum anima mea.

Deficere defectibus quod extra se amantium quo debet intelligi lo. sermone Beati immaculati xi. versu i. Quod require supra in titulo amor

C

Deficere intelligitur ut sanat in mala partem et sic non debemus deficere imitatione de prima interpellatione david ca. viii in fine. | fugiat nos in malis necessitas ne ea | constringat non deficiamus perseverare in christo ut dicat de nobis cor duodecim quod perseverant mecum et dimittere eos iciunos nolo ne deficiant in via. Neque cui ipse cordis dedit firmamentum ut deficere non possit in istius vite tramite constitutus. Non deficit qui stat in domino atque ei intima consistetur affectu quia quod etiam ille eques cuius equi calcaneum serpens momordit et sic retro cadit deceptus tamen non est quia salutem expectavit a domino. Et quod peccator deficit ipsa.

D

Ioseph ca. vi dicit | suos Ioseph in dothaym quod defectio signi

Invenit autem fratres

Ubi est enim nisi in defectione qui dominum deserit. Nec est mirum si deficiebant qui non audiebant dicentem. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego vos reficiam. Venit ergo Ioseph in dothaym et providerunt illum de longe venientem antequam appareret erant in defectione. Et lo inscientibus quia hic non apparuit christus. Nam si apparuisset et hic typus christi fratrem utique dilexissent. Sed ipse esse non potuit qui parricidium cogitabant. Defectus morum non sine ama... fia volumtate li. i. Examerom ca. xv. Quod require i. in titulo malicia

Defendere et defensio. Peccatum nostrum defendere non debemus. li. ii. de chaym et abel ca. xiii. Vel require supra in titulo Confessio peccatorum A. C. Innocentia clamore vocis se non defendit sed adeo defenditur. Invitati de thobia ca. xxi. Non amat multis innocentia se defendere. Susanna vocis assertione non cessit verbum quo angustiavit animum et statim adipisci meruit castitatis ipse testimonium. Plurima presbiteri loquebantur qui laborabant verborum fuco obducere veritatem sed filia iuda tacuit apud homines locuta est deo. Erubescendum erat in plebe ipsa defensio mulieris et dum pudor defenditur impudentia pretendebatur. Coangustavit verbum dicens animum. Vii sciret quod falsa deprimit demere et domini spiritum danielis pueri excitavit castitatis ultorem.

Require in hac materia supra in titulo Abel et capitulo Chaym et ca. confessio peccatorum. Et in mal excusatio

Delere. Quid sit ipse delere. Et genesis vi. Noe delebo hominem a facie terre et quelex vel spiritum deleatur li. de Ioseph et carthago ca. ii. | delebo tanquam literarum | apicem qui delentur | sine fraude librorum et sine iniuria tabularum atramentum deletur sed lignum manet. Delentur elementa ut scribentur pluraque meliora. Literam etiam tollitur sed non extimatur. Delebo inquit corruptelam carnis ut scribam incorruptione. Delebo resurrectionem carnis a facie terre ut scribam in celestibus resurrectiones. Delebo de libro terre ut scribam in libro vite. Deleantur elementa domine deleantur elementa ferri ut scribentur elementa

tristi aboleatur resurrectio terrena ut celes
tis gratiae redimdet. Idem moyses supra
grenum legem accipe suscipe apices quos
iam mea dextra non deleat. Suscipe ta
bulas quas dominus statuat in eternum
Veniam ipse non frangatis et ipsas michi me
a culpa abstulat nisi dominus reddidisset fu
re quidem indignatus est ne haberent dona
privilegia qui non deferret obsequia. Et
puto quod non michi eas si videris fregeris fre
gisti videris recepisti michi. Fracte sunt
priores ut posteriores manerent. Fregisti
eas in pectoribus iudeorum. Et quidem
perderat ut tabulas teneret quarum scripta
tenere non possent. Ecce quas tabulas di
cunt se tenere si non tenent. Dicunt se le
gere dona elementa si non legunt. Di
gito dei scriptas esse tabulas moyses dicit
illi digitum dei non legunt. Verum legit
atramentum vident spiritum dei non vident
Et etiam nescit atramentum spiritum novit
Non quod paulus novit scribere non atramento
sed spiritu dei vivi. O sacrilegium in eptum
plus iudeorum homo spiritu dei describit
et homo sub lege inictus et illi nolunt a
tramento domini scripsisse non spiritu. Ergo ut
ad superiora redeamus delet deus resurrec
tionem carnis tamquam apud scripturam quo de
clarat quod superfluam hominum nativitatem pro
impietatem eius deleuit spe liberum sedam
aut redensationem generis firmare humani
velut proprietatem tabularum ut ex ea
semen reliquum pullularet cui semen eo
venire et illud videtur quod ait. Delebo inquit
omnem resurrectionem carnis. Resurrecti
onem autem qui usu nature contraire videtur
esse purgatio quia purgatione restituit
et reprimitur resurrectionis luxuria. Oc
aut quod purgatur speciem amittit sedam
suam servat atque meliorat. Repressit igitur
dominus purgatione diluvii corporeum
usum commissationem quod generationis eius qui
iam degnavat decore nature et accepti
muneris vetustat

Delectatio. Deus dicatur delectare
Libro de bono mortis capitulo vi quod re
quire et in capitulo Cibo et primo de sensuali
De delectatione non mala vel carnali quod ipsa est
origo peccati libro de paradiso capitulo xxx. Verum
Serpens enim mulierem decepit mulier
ad praevaricationem deviltate deduxit. Serpen
tis typum accepit delectatio corporis mulier

symbolum sensus est viri vero mentis
Delectatio itaque sensum movet sensus menti
transfundit quam accepat passionem
Delectatio igitur prima est origo peccati
ideoque non miretis tur autem serpens dam
netur iudicio dei secundo mulier tamen vir
Secundum erroris ordinem. Dampna
tionis quoque ordo servatus est delectatio
igitur sensum sensus autem mentem cap
tivam facere consuevit. Ut scias autem
quia serpens typus est delectationis dam
nationem eius adverte. Supra pectus igitur
et ventre tuo ambulabis. Et qui sunt
qui ventre suo ambulant nisi qui ve
tri et gule vivunt quorum deus venter
et gloria impudentibus eorum qui terrena sa
piunt et abs omni ad terrena curvantur
Et in ergo delectationem aut rabis intenta
tionem inde manducatur. Super pectus
autem et ventre tuo ambulabis et terram
manducabis omnibus diebus vite tue.
Unde moraliter et allegorice cum delectationibus
hiis fugiende loquitur libro de ysaac et
anima capitulo xi. Exponendo scripturam que
fecit tali modo | venerunt pleni iustitie et sob
Dominus ysaac | letiae ad quem fontem
venit rebecca ut impleret ydriam aq
dicat enim scriptura quia descendens ad fon
tem implevit ydriam et ascendit. Descen
dit itaque ad sapientie fontem vel ecclesia vel a
nima ut totum per vas impleret sui et hau
riret puro sapientie disciplinas quas hau
rire iudei de fonte perfluo noluerunt. Et sic
iste fons est audi dicentem. Me derelinq
runt ad fontem aque vive ad hunc
fontem sitiens currebat anima prophetarum
sicut et david dicit. Sitivit anima mea
ad fontem vivum ut sitim suam ubertate
divine cognitionis expleret et insipiente sanguinis
mine spiritalium vanitate diluentem fluen
torum. Hic est enim fluxus sanguinis
sicut sicut lex qui coopitur qui vir sede
ti in diebus sanguinis sui mulieri misce
tur. Mulier est delectatio corporis illecebra
Itaque cave ne vigor mentis tue coitu
quodam corporee voluptatis inflexus
emolliatur atque in eius omnis amplex
us resolvatur et fontem eius aperiat quem
debet esse septis intentionis studio et co
gitatione vernis. Ortus enim clausus
fons signatus. Nam neque mentis vigo
re resoluto sensus se corporalis delectationis

effunderint promiscuosissimis et in appetentia plenam gravis peccati proruentes quos si munde mentis considerata mansisset custodia refrenasset | culosa est li. vi

Corporalis delectatio peccati | **De Abraham capitulo iii.**

C

Delectationes enim horum sensuum faciunt non ut semper extra sit intendens sed aliquando se inflectat ut non in cavernas corporis sed se intra latibula voluptatis abscondat

Ideo relinquenda et abiicienda li. vii li. de Noe et archa ca. xii. Exponens litteram qui positus dicit sic | Noe tectum arche aperuit

D

Et denudavit inquit | Archam sicut supra interpretati sumus pro ipso corporis accipimus quid sit denudari corpus intelligimus secundum alterum scilicet sensum. Tectum legitur quemadmodum archa potuit aperiri secundum litteram. Nudari igitur tectum corporis humani sic quod clausum in diluvio fuit nisi forte delectationem accipiamus que operiebat hoc corpus nostrum et quasi tegebat prius ad errorem. Et eo maxime tectis simul estimatur quia sensus incipite inde de loco que corporis omne subiectum habebat. Terra vero mens iusti viri sobria atque integra a corruptione diluvii divine cognitionis inflammata desiderio exilire atque evolare voluit in superiora detexit omnia que erant impedimento et sponte voluntatis quasi quodam operimento tectas partes tegebat corporis deoperuit ac retexit ut non solum corpus a servitio dominatus ignobilis liberet. Sed etiam etiam ea erant incorporalia comprehenderet que enim non videntur eterna sunt. Et cetera iustus qui non videbat diu requirebat corruptele ex ore cupidus eternitatis | delectatur in bonis corporis

Prudens sapiens | **li. i. de Iacob et vita beata ca. xviii. Require supra capitulo Bonum**

Gratia in bonis fortune ibidem capitulo xix et xx. Require in capitulo Divicie et capitulo Sapiens

Quod delectandum est in meditatione et studio scripture sacre. Ieronimus li. secundus super Beati immaculati beati ii v vi Exponens quod loquitur

E

In via testimoniorum tuorum delectatus sum sicut in omnibus divitiis. Alii in auro alii in argento. Alii in vestibus. Alii in possessionibus vineis olei [illegible]. Alii in operibus picture marmorum in diversis deinque singuli delectationes habent. Spiritualis in via testimoniorum celestium delectatur tamquam omne possidens patrimonium in omnibus divitiis sicut Apostolus dicit Gratias ago deo meo semper nobis in gratia dei vestri que data est nobis in Christo Ihesu quia omnes divites facti estis in ipso in omni verbo et in omni scientia. Tam apostoli Corinthiis doctrina profecerunt ut qui ante non potuerant nisi sicut parvuli lac solum bibere postea in omnibus divitiis habundarent cognitionis et ubi delectabatur ergo David in omnibus divitiis cognitionis scientie et sapientie in omni actu bonorum operum

Delictum. **Sunt gradus delictorum sicut peccatorum quia idem est utriusque significatum in eadem utrumque remissio in documento super epistolam ad Romanos capitulo iiii.**

Beati quorum remisse sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata. Beatus vir cui non imputavit dominus peccatum manifeste. Ita sunt quibus sine labore vel opere aliquo remittuntur iniquitates et teguntur peccata nulla ab hiis requisita penitentie opera nisi tantum ut credant. Beatus etiam sequitur est cui non imputavit dominus. Remittere et tegere et non imputare una vox et unus est sensus. Quod enim uno modo operiuntur et donantur. Videtur autem quibusdam tibi partita remissio dabatur quia diversis [illegible] usus est verbis et quia a plurali numero ad singularem descendit. Cum enim verba dei in ubertate gratie quia peccati diversa sunt nomina pro delictorum vocabula enumerare voluit [illegible] unius tamen significationis sunt verba quia et quod tegit remittit et quod remittit non imputat ad laudem enim gratie dei plurimis loquitur ut amplificet donum dei. Tres enim gradus fecit pro delictorum varietatem quorum primus iniquitas vel impietas dum non agnoscitur creator. Secundus gradus gravium in operibus peccatorum. Tercius vero levium. Hos tamen omnes in baptismate obliterari. Tribus hiis gradibus totius peccati corpus significavit | tulit et in baptismo

Delicta omnia Christus | **remittit specialiter gentiles baptizati plus Christo tenentur. Super epistolam ad Colossenses Exponens illud capitulo ii. Et vos cum mortui essetis in delictis et cetera** | prius quod

Mortuos dicit gentiles fuisse | quia legem que ad testimonium data est creatoris et divinam [illegible] recipere noluerunt. Deinde inde peccatorum suorum causa indigni erant vita. Iudei quia deseruerunt hos [illegible] quasi qui fuerint in nuntii dei [illegible]. Iudei vero minime dei confessionem degentes adue-

mente cristo adhiserunt in spiritum dei quod
expectabant administracionem suam ut
in eo quod susceptum illis sciat quia impos
sibile est sine peccato accipiant remissione
indicat et iudeos dicens donans nobis
omnia delicta ut post speciale subiaceret et
generalem quia cunctis donavit omnia delicta
Et quasi sicut dicit dominus cui plus donatum
fuerit amplius debet diligere Narro commo
nentes ut considerantes causas malorum
suorum et qualem graciam acceperunt a deo
in christo tota devocione solliciti sint circa
obsequium eius a quo diversa mortis peccato
sunt liberati | per singulas homines libro I
Delinquunt homines | de apologetica david capitulo
omnis quisque eorum | per singulas homines quam in
multa delinquit | solus cristus eodem libro
sine delicto est | capitulo VI | cuius ipso solus fuit
dominus omnis suscepit alii | sine consorcio
delictorum Requirere de hac materia I in capitulo
Delicie delicie corpora peccatorum
Dles sunt periculose super primam Epistolam
ad thimotheum capitulo V Quod Requirere in
initio vidua Asapienciabus fugantur
libro de nova parthia capitulo XVII Requirere
initio Caro Dicit in libro primo supplicium
Capitulo in I
luxuriosis tarde delictis pena est

Demon demones dicantur et ob
viros impugnantes libros Vita in
maculati libro XII Psalmo I qui est principes per
secuti sunt me gratis | historiam et saul et
Dinerum repetamus | absolon et multi alii
eiusdem principes sanctum david persecuti
sunt Et nemo de eo potuit triumphare
Omnes et principes mundi rectores tenebrarum
qui in tuo pectore te conantur opprimere
et persecucionum fama intus operantur primi
tenentes regna terrarum honores atque divi
cias si singulari mente succumbas et obedi
endum eorum imperiis arbitreris Isti prin
cipes interdum gratis persequuntur interdum
non gratis Gratis persequuntur apud quos
nichil inveniunt et eum subiugare con
tendunt Non gratis persequuntur eum qui se
eorum dedit peccati et impossessionem seculi
totus intravit in suos enim iure sibi vindicant
vendicant atque abhinc incedem iniquita
tis efflagitat | ut adthimo sive temp
Demones enim | tacionibus velut laqueis
impedire conantur contra quos militare
debemus et ea que sunt sursum sunt meditari

libro de bono mortis capitulo IX | potestatis in
Sed sunt principatus aeris et qui nos vel
de muro deicere amet vel impedire recta
gradientes vel ad alciora tendentes cupiunt
deponere atque ad terrena revocare Et nos multo
magis ad sublimia erigamus mentes ver
bum sequentes dei Isti principatus offendi
secularia quibus tuam mentem incurru
ent Tunc magis ad christum anima dirige
gressus tuos Si movit cupiditatem auri
argenti inveniet possessionis ut acquiren
de eius graciam excuses a cena illius qui
ad nupcias tibi te invitavit tu tamen ne
excuses sed vestem indue nupcialem et vocato
convivio divitias ne ducis qui te invitavit
cum tu excusaveris deum et secularibus occupat
alios invitet et tu excluderis Si movit et
honoris appetenciam potestates mundi
ut te extollas sicut adam et dum vis ade
quare deum similitudine potestatis divina
precepta despicias et que habebas incipias a
mittere Etenim cum non habet et quod habet aufertur
ab eo quociens in oracione nobis qua maxi
me deo appropinquamus obfunduntur ea que
plena sunt opprobrii aliaque aut sceleris quo
nos obstaculo oracionis avocant et inroacies
muniatus cordis mei conatur inserere
quo nos inflectat a sanctitatis proposito
et prius vocat ecruocens torpores inflamat
ardores Ecruociens dominus facere faciat occulos
meretricis quibus castimi iusti temptet
affectum ut in prius amoris speculo
sentiat impatium Ecruociens inserit
in ore tuo verbum iniquum et cogitaciones
cordis absconditas de quo dicit lex Atten
de tibi ne fiat verbum absconditum in cor
de tuo iniquum et dicat tibi ibus Crimina
cogitas mala in corde tuo Nonne tu ha
bundaveris auro et argento et opimis agro
rum fructibus vel honoribus dicas
virtus mea dedit michi hec et oblivisceris
domini dei tui Hinc certo anima que capti
vo laqueo deponitur Et tu obliviscaris qui
bonus mecum ihesu christi et inferiora despi
ciens terrena obliviscens ad celestia et
eterna contende Attolle animam tuam
ne eam illaqueat esca laqueorum
Demones cognoverunt christum sicut inse
quentes primissimi sed non expliciter eum esse
dei filium in tormento super primam Epistolam
ad corinthios capitulo II Exponens Si enim cog
novissent nunquam dominum glorie crucifixissent

alludens illi dicto qr sunt principes tenebrarum
Principes huius seculi non solum homines ac
cipiendos uideo aut demones sed hos prin
cipes et potestates quos supradixi ad quos
ue pertinet uerbum hoc Adversus quos no
bis colluctacio est Idem spiritualia nequicie
e in celestibus qui consilio ac uoluntate
illorum crucifixus est Deinque post temp
taciones quas dno dyabolus inferre
ausus est ait ewangelista Recessit dyabolus
usque ad tempus tempore domini Ecce venit prin
ceps huius mundi et in me non uenit quicquam
qr Principes ergo huius seculi prigloriam
am dum maiestatis crucifixerunt Iudeo
rum autem principes huius seculi possunt
intelligi qui erant sub iure regno Romano
rum Reges Romanorum principes crucifix
erunt xpm quippe cum dixit pilatus nul
lam causam mortis inueniens in eum Vn
de etiam et manus lauit dicens Innocens
ergo sum a sanguine huius uos uideritis
Hii ergo principes crucifixerunt dominum
qui eos triumphauit libere in semetipso
quibus dicitur Marcus ewangelista de de
monibus Sciebant enim xpm ipm esse
ihm Sciebant quidem ipm esse qui in lege
promissus erat misterium tamen eius quo
filius dei est nesciebant a xpo expul
De demonibus autem sis in quibus
infidelium pplorum significatur expe
tacio propriam liberacionem dei iusta promis
sio nobiliter ualde loquitur lib vii o sr
lucam cap vii pertractans xpi miracula
quod scribitur mathei viii et luce viii
sicut patet sm math duos homines
Nunc in libro in regione gerasenorum
demonibus afflatos xpo occurrisse tantum
nominus Hic autem sanctus lucas unum
inducit eundemque nudum Nudus enim
est quicumque tegimentum nature et uir
tutis amisit Qua tamen demum ewangelis
te dissonare uideantur non ociose preter
eundum sed requirendum arbitror Et
quidem licet discordet numerus tamen con
cordet misteriis Vir enim iste qui habebat
demonium populi figura gentilis corrup
cionibus nudus errori patens cuiuntur
Duo illi quoque similiter populi gentilis figu
ram accipiunt. Cum enim tres filios noe
genuerit Sem cham et iapheth Sem
tantum familiam in possessionem ascita
est dei ex duobus illis dubiarum naci

onum populi pullularunt quorum alter ma
ledictus quod nuditatem patris non texerit
benedictus alter quia ausus non sit nuditati pa
ternitatis aspersionem hanc... Dicte tamen
patrem pietate et extitisse seruum maledicto
fermis olim sed Cum multis inquid tempo
ribus agebatur tempore quia diluuio usque
ad aduentum domini uexabatur furore
menti rumpens uincula nec Nec in domo
etiam sicut mathias in monumentis illos
habitasse signauit Siquidem talium animae in
quibusdam uidentur habitare tumulis sepul
crorum Quid enim aliud sunt corpora perfidorum
nisi quedam defunctorum sepulchra in
quibus dei Verba non habitant Agebatur
ergo in loca deserta spiritualium mortium
uirtutum perfugus a lege deserta appetere
motus agebatur Non enim uno demonio sed
totius legionis laborabat incursu quem cum
dominus vidisset cognouisset que prescia diuina ad
uenientis tempore in abissos se esse detrudenda
cepit orare iam intercendi in porcos ac
ciperet facultatem et primum clemenciam do
mini attendere debemus quia nullum prius ipse
condempnat sed unusquisque ipse sibi auctor
est pene Non mittuntur in porcos demo
nes sed ipsi petunt quia celestis luminis cla
ritatem sustinere non poterant ut infirmi
oculos dolent radios solis ferre non possunt
sed tenebrosa eligunt et splendencia deri
linquunt fugiant ergo demones splendore
lucis eterne et ante tempus debita sibi tor
menta formidant non predicantes quod
futura sunt sed que parata sunt recordan
tes Dixit enim zacharias Et erit in illa
die disperdet dominus nomina ydolorum de ter
ra et non erit ultra memoria eorum et
spiritum inmundum de terra etiam Docemur
ergo quod non semper manebunt ut mala
a coram possit esse precaria Nunc igitur
illam metuentes penam aiunt Venisti
perdere nos. Et quia adhuc esse desiderant
iam ab hominibus recedentes per quos pe
nam sciunt sibi esse subeundam petunt
mitti in porcos Qui sunt isti porci nisi
forte illi de quibus dictum est Nolite da
re canibus Neque mittatis margaritas
porcis sancte coram eis pedibus suis illi
scilicet insipientes mundanorum usu animalium uocatiori
expertes lutulentas uitae suae actibus non aliud
coinquinant tormenta uirtutum qui
impetu feruntur in preceps cum nullius

mia contemplacione reuocantur sz tam
q desupbonibus admsiora pimpbitatis
pesime detrasi suffocantur maquibus int
fluenta mudi istius strangulatorem
inmodinm metclusio penit spes tomea
tu Neqz em inhis quisfluido ho ipe sibi
auctor est erupne Nam nisi quis por
amore uixisset nuq accepisset in eum
dyabolus potestatem Aut si accepisset no
ut pderet sz ut probaret aut fortasse qz
py donu aduentum bonos iam deprauа
re non potuit non omz hominu sz leuiu
iam querint nititu ut latro no armatis
insidiatur sz in ernibus z murys laces
stat in sinu qui se melligit ul a sorte gtep
in ul apotente dampnari Sz dicat aliqs
Cur hoc adam pmittitur dyao Ut ego
dico ut boni pbentur improbi puniantur
hec em pena pcti est Demqz lege quia
mmittit domus febrem z tremorem et
malos spus eaam teatitem z omia fla
gella iuxta mita pctorum
Require de hac ma i Capitulo Dyablus

Denarius Denarius nũs aqua
ternaio ortum hre uidetur li° y
de abraham ca° xj Quod require j ca°
my Denarius q̃ accipitur p pecunia tũc
ipe denarius est sptura sacra z male pen
dens expenditur de ecclia li° g̃ S luc ca° iij
Et eiciebat omes vendentes et ementes
de templo z mensas nũmulariorum e
uitit z cathedras vendencium columbas
Qualiter itaqz supra docuit secularest a
dei templo abesse debere contractus
Specialiter autẽ nũmularios repulit
Qui sunt nũmularii n qui de pecunia
dnĩ lucrum querint nc bona malaqz
discernuntur pecunia em domi dnĩca sp
tura est Nam z denarios suis distribu
it pfecturus z talenta diuisit z prosam
tate homis rolnai Duo era stabulario
reliquit Duobus em testamentis rolna
nra curantur sz tu quasi bonus nũm
larius eloquia domini eloquia casta
argentum igne examinatum recoude
purgatum spu septiformi nc adultam
ymaginem regis quia sathanas trasfi
gurat se in angelum lucis impiam co
mutacionem suscipias Nec immutad
pncipis tui figuram arriane fraude
psidie thezauro tuo inferas ne peccatũ
sono aurem tempteni fidelium aut r

ligiosarum audiencium scripturarum te
nuitas eius excludat Vel religiosis af
fectibus huidi cupiditas insiatur Ne
go omes excludantur numulary sunt
eum z boni Demqz si pecuniam inquit me
am dedisses nummularys z ego ueniens
cum usuris recepissem eam q sumimus
scriptura z usu est scripturarum

Dentes de dentibus pistud quare
sic uel tales sunt hẽtur li° v^to Ge
ameron ca° viij° Quod Require j ma°
Piscis De hominis uero dentibus quo ad
eorum naturalem utilitatem loquitur
li° vj° eiusdem ca° xxxvij
Quid ego dicebam dentium uallu quo ci
bus consicatur z plene sit uocis expssio
Que sine dentibus alimonia delectaret
Demqz cui maturos plusqz terminus
hoc ipo a cius senescere q amisse dentib
nullam possunt sibi uirtutem ualidiois
assumere Adeo muta insancia quia non
sz adhuc organum uocis | eẽ ul suisse li°
Dentes dicuntur apli | de bñ dictionibz
patriarcharum ca° vj Quod require su
ma ca° Aplus Dentes pdicatores z docto
res ecclie significant Vn li° sup Ca in
maculati liba xvj Osu in peractus i°
Canticu Dentes tui sicut grex tonsaro
Dixims de securitate Diximus de den
tibus Nam z nauigantes plusqz z pcra
tes iouere freno ubi uiderint speciosum
aliquem locu delectacionis grad demonitur
pastunt animud que oculos ablemant nc
mora ulla tomeandi putant sz gracia
Nec z nobis pulcherrimos dentes ee isto
rum dicens sz^m littam quid de pria actha
uita spaliter aut de xpo hylares oculis
animo z dentes sicut lac Jn quo no uaqz
tarius humane officia sz diuine gre muna
pdicant Docet igitur exemplum dentes
non ee pectudos n de oculis diueims
Qui sunt ergo dentes istarum aiai z
n qui informem ac durum accipientes
abum ul frugtorum plusqz ul sup mom
talentem Nunc comminuit uiig sauet
aut tempent put qualitas siue alime
toru duru z comminuit ne aspitas bee
in ueti testamento z secularis intellectu
rector insi siue spali dente resolutus in
talia ipo interclusis tiborum salutaud
incatibus z gulam quedam quasi anime
mam osa edacitate ul softor Vnã ergo

a

b

ut diuidas primum solida est vero esca que sumitur
et distinguas eam atque emollitam sine
noxa aliqua anime in omnia eius mem
bra naturali diuisione transmittas ut in
talem succum omne eius corpus expulse
rit. Sed tandem sim ore tuo sumas nichil
mortuum ore tuo sumas ne dicatur se
pulcrum patens est guttur eorum. Sed ut
haurias verbum ut incrementis iustis
bus possit operari. Hii dentes super lac can
didiores quia dentes iustorum sunt. De
inde cum omnes in moyse baptisati sunt
in nube et in mari patres nostri fuerunt non
ociose tamen scriptum est quia omnes
eandem escam spiritualem manducauerunt
et omnes eundem potum spiritualem biberunt
ut isti sanctorum dentibus maior quedam
fulgor accedit quos post transitum maris
rubri mire fontis amaritudine perfusi
gratiam temperati cognoscimus esse inui
tatos. De cum xii fontium potu postremo
petre spiritualem eundem nomen tabuerunt
o. Petra enim erat christus et manna man
ducauerunt ut tocius ablati manduca
rent panem ut scriptum est angelorum.
Nunc quoque in euangelii mistis recor
nostis quia licet baptizatus toto corpore
postea tamen esca spirituali potuque man
ducat. Cito ergo candidi et oculos in
teriores purificatos et dentes tamquam
lauatos spiritualium dentium candore sermo
nes proferens dicat. Fecit iudicium et iusticia
am. Ille enim eius dentium fulgor
in bonis sibi conscie mentis resonat eciam
confessio ille nitidus oculus qui peccatorum
grauium trabes nulla depressit quem pur
gamentorum leuium nulla festuca
nulla turbauit. Iste oculus in nubem
iusticie defecit. Qui enim christo adheret
unus est spiritus. Et balaam petebat
ut anima sua deficeret in animas iusto
rum ut priorum obliuisceretur erroris quod
suum erat deponeret quod iusti est et equitatis
assumeret. || Sumitur eciam in mala
Dentes autem || parte pro malicia in quo
vero in tractatu super psalmum xxxvi versu xii
qui est obseruet peccator iustum et fren
det super eum dentibus suis || uestet
indignantis quidem et efferi in ira
cundia consuetudo est dentibus fre
mere. Sed habet eciam cor malignum
dentes suos qui non resonare sed lacerare

c

consueuerunt. Insidie tormenta nequicie
dentes sunt peccatoris. Insidiatur ergo peccator
iusto quia inuidet. Justi enim uoci non dir
gunt peccatorem quem tacito magis atque
condempnat quam si clara uoce loquatur. Sed
iustus timere non debet fremitum pecca
toris quia improbitas non potest esse perpetua. In
sidie temporales sunt munimenta autem uirtu
tis eterna. Mors peccatoris omnem eius poten
ciam frendentisque dissoluit. Depositum est
Depositum ... usque ... reddendum
liber i de officiis circa uero || et redde
Officium ergo depositum obseruare sed inter
dum commutatur sit aut tempore aut necessi
tate ut non sit officium reddere quod acce
peris ut siquis contra patriam opem barbaris
ferat pecuniam apud hostes repetat
aut si ei reddat cum assit qui extorqueat
si furenti vestimentum cum seruare nequeat
si insanienti gladium depositum non
enses quo se interimat nomine solui ...
officium est || omnia fideliter sunt seruanda
Deposita || maxime uiduarum quod diffuse
probat ex ... exlio machabeorum libro ii ca
pitulo xxvii. || diligenter tuendum est ut de
Illud sane || posita uiduarum incommutata
maneat sine ulla fraude offensione
nec solum uiduarum sed eciam omnibus
des exhibenda est omnibus. Sed maior est
uiduarum causa et pupillorum. Denique hoc
solo uiduarum nomine sicut in libris
machabeorum legimus commendatum
templo conseruatum est. Nam cum iudicia
tum factum esset pecuniarum quas in templo
Jerosolimis maximas reperire posse Sy
mon nepharius Antiocho regi prodi
dit missus in rem heliodorus ad templum
venit et summo sacerdoti aperuit indicium
iudiciam et aduentus sui causam. Tunc
sacerdos deposita esse dixit uiduarum
uictualia et pupillorum. Que cum helio
dorus excipere uellet et regis uen
dicare commodis. Sacerdotes ante alta
re iactauerunt se induti sacerdotalibus
stolis et deum uiuum qui de depositis legem
dedat flentes inuocabant custodem se
preceptis prestare suorum. Vultus uero et color
summi sacerdotis immutatus declarabat
dolorem animi et mentis intente sollici
tudinem. Flebant omnes quod in con
temptum locus uenturus foret si nec
in templo tuta fidei seruaretur custodia

Accincteque mulieres pectus et clause vir-
gines pulsabant ianuam ad muros alie
currebant per fenestras Alie prospectabant
omnes ad celum tendebant manus ora-
tes ut sius domus adesset legibus Helio-
dorus autem nec hys territus quod inten-
derat urgebat et satellitibus suis erarium
sepsal cum subito aparuit terribilis eques
armis perfulgens aureis equus autem eius
erat insigni ornatus opertorio Alii quoque
duo iuvenes apparuerunt in virtute
inclita decore optimo cum splendore glorie
speciosi amictu qui circumsteterunt eum et
utraque ex parte flagellabant sacrilegum
sine ulla intermissione continuato verbere
qui multa circumfusus caligine mente
concidit evidenti divine operationis iudi-
cio exanimatus iacebat nec ullam spem in
eo residebat salutis Oborta est leticia me-
tuentibus metus superbis Deiectaque exa-
nimis Heliodori quidam rogabant O-
niam ut vitam posteret ei qui supremum
gerebat spiritum Rogante itaque sacerdote sum-
mo eidem iuvenes iterum Heliodoro appa-
ruerunt hysdem amicti vestibus et
dixerunt ad eum Onie summo sacerdoti
gratias age propter quem tibi vita est reddita
tu autem expertus dei flagella vade et
annuncia tuis omnibus consuetum cognicionis
templi religionem et dei potentiam Hys dictis
non apparuerunt Heliodorus autem recep-
to spiritu hostiam domino optulit Onieque sa-
cerdoti gratias egit cum exercitu ad regem re-
vertitur dicens Si quem habes hostem aut
quem insidiatorem rerum tuarum illuc
dirige et flagellatum recipies eum Verum-
tamen est igitur fili depositas fides adhibenda
diligencia plurimum deservit ecclesias

Reddit exe- | cum cessit iniusticia sipsius
ecclesie hinc anim | recepta potencia ipssio
qua vel viduam vel orpham tolare non gaudet
ecclesie subsidio cohibeatur si audiatis plus
apud vos mandatum dei quam divitis va-
lere quam illi Christus ipsi quoniam ad usus
regales imperatis per viduarum vim modo
depositas certamen subiecimus Commune
hic nobiscum vobis veterum exemplum
ecclesie ticinensis pstrum que iudice de-
positum quod susceperat amittere periclitabatur
Interpellante enim eo qui sibi illud imperiali
rescripto vendicare cupiebat clerici contende-
bant autem honorati quoque et intercessores

dari non posse preceptis imperatoris obvi-
are ferebant Legebatur Rescripti forma di-
rector magister officiorum forma agens
in rebus imminebat Quid plura Tra-
ditum erat tum comitato meum consilio ob-
sedit sanctus episcopus ea conclavia atque
translatum illud depositum in edem cognovat
Sed ne non potuit ausi Rescriptum sub chiro-
grapho est Preterea iterum flagellabatur
ex cyrographo Receptum ita vacat impera-
tor ut ipse presentem ipsum nos conveniret
Rogatum est et exposita divina legis auc-
toritate serie lectionis Heliodori periculo vix tan-
dem rationem imperator accepit Post etiam
temptata fuerit obrepcio sanctus episcopus
ut redderet in edem quod acceperat fides item
salva est in persio non est formidandum quia
iam res non fides periclitatur De sac-
ramentis Require j in capitulo pignus

Derelinquere Delinqui adeo est
seviatus quod contingere possit
hic in Decretum et abel. cao. xiiii

Nichil enim gravius quam errantem adeo
deseri ut se revocare non posset Mors
peccatoris finem peccandi aufert vita
autem divino gubernaculo destituta precipi-
tatur et ingravior plaberis ut si grege
pastor derelinquit invasant bestie
Ita cum deus deserit hominem insurgit
dyabolus grave est prestitum insipienti-
bus non habere rectorem Serpit malicia
in vulnus augetur ubi medicina deficit

Derelinqui videtur infra passione affli-
gitur sicut Christus moriens visus est derelinqui
cum tamen nunquam sine patre fuerit Iuxta
illud ps. xliii vsu xi | Hominis assum-
Secundum hominem et | ptum est Deus
deus meus respice in me quare me de-
reliquisti non quod derelictus sit dominus in se
aut alibi Cum omnem solus non sum quia
pater mecum est Sed quia secundum carne-
hominis et assumptum qui in eam incurrit gravem est
constitutus derelictus videtur a domino
Denique non ait scriptura vacare quia cor-
pus temptacionem primam discessit ab
eo dyabolus usque ad tempus id est usque ad tem-
pus Vel enim magnum certamen sacre passionis
adveniente tum adversarius ad temptandum
successit Homo autem cum velud in am-
biguo constitutus est putat se a suo deo
esse desertum Quemadmodum hoc secundum
carnis assumptum accipimus quia sibi homo

a

b

visus est delictus cum que pessimum operatus
est xpus in corpore suo ita etiam divinitate
stabat se numquam delinqui a patre quia
ipse dixit Ego in patre et pater in me
et plenum se non esse significavit. Nullus
iustus adeo delinquitur etiam si delin
qui ab hominibus videatur quod probat ex
emplo et pluribus invitat sup ps xxxvi
versu xxv. delictum nec semen eius
Non vidi iustum querens panem simplex
qui vult intelligere per sensus quinte sue
ipse david non vidit iustum delictum. Et
hic et brevis quibus est et incredibile si qui
dem multos videmus in seculo iustos
ab hominibus delinqui qui eos quin po
tentiam persequuntur et nullus ad eos audet
accedere cum in timore aut in iniuriam
sit constitutos. Unde iob dicit fratres mei
discesserunt. Agnoverunt sicut eos magis
a me. Amici mei inscitores facti sunt
et qui me noverunt obliti sunt nomen me
i. David quoque non destitutum plus sed
etiam impugnatum se clamat et
premens clamat. Amici inquit mei
et proximi mei adversum me appropinqua
verunt ergo si in seculo homo reputatur ius
ti delicti. Quo modo gloria dixit david
nisi intelligas quod iustus et si in seculo
delinquitur a domino tamen non delin
quitur. Nec enim iob cum esset in sterore
a domino delictus est quia temptari passus
ut donaret temptationem aut in corpus
dedit in animam denegavit. Nec de
lictus david cum regnum dedit ut po
pulo imperaret electus quem paucis diebus
plus appetitum regni sui depulsum
finibus victorie iure constituit. Ipsi
quoque iacob helias et helizeus et ioha
nes baptista et ceteri qui in caprinis
pellibus etiam cinctes errabant in so
litudinibus et montibus et speluncis
et foveis terre. Hic ludibria multa
et acerba et supplicia tollerasse videantur
tamen non delicti sunt. Siquidem cum fratrem
fugeret Iacob et per deserta in civitatis
erraret et ob dormivit et surgens vidit
multitudinem celestis militie et ait
hic locus vocatur castrum angelo
rum. Non satis fuit castrum vocare
sed castra que tante multitudini conve
nirent. Vides ergo quia solum se puta
bat et castra cum celestis exercitus sequebantur

sicut et patres nostros moysi ne in deserto siti
rent petra ut scriptum est sequebatur. Nam
in exodo legimus quod sitiente populo
percussit moyses de virga petram et aqua
fluxit et bibit populus dei. Iterum in levitico
legimus vel in numeris quod rursus
moyses tetigit petram virga et stillavit
aqua patribus ad bibendum. Declarare apostolus
hic interpretatus est dicens. Bibebant autem
de consequenti eos petra. Petra autem erat xpus.
Illos igitur querulos illos murmuran
tes illos provocantes tamen non deserebat
dominus sed sequebatur. Quid de helia et heli
zeo dicam quibus per deserta gradientibus
equi de celo ignei et currus occurrit. Quo
modo delictus helias qui nutritus a co
quo delictus meritis qui raptus in celum
Quo etenim et iudeis et manus quasi germi
nati spe hereditatem discipulo derelinqueret
una melote hereditas donatus flumen sisteret
iordanem virtute inundaret in fontem regnum
exercitus pasceret in deserto et potum sitientibus
ministraret. Ad eius arbitrium de celo per
fluebat pocula in terris mortui resurgebant.
Quomodo delictus est helizeus qui cum syro
rum vallatus exercitu esset ut captivus
repareretur a rege dicente giezy puero suo. Heu
quid faciemus ait. Noli timere quia nobis
cum plures sunt quam cum illis. Et dixit domine
aperi oculos eius ut videat. Et aperti sunt
oculi eius et vidit montem et omnia inter
ita equis igneis et celestibus completa le
gionibus. Paulus quoque qui dixit pe
riculis in mari periculis in deserto se esse iactatum
cum ipse testificatus est dicens Si deus
pro nobis quis contra nos. Ergo si iste delictus
et destitutus erat ut ita ut diceret Domine
accipe animam meam et cum ingerebat apud
deum ut ipsi esset regibus venite terribilis
Libro sup Beati immaculati litera i versu viii
dicens non esse malum delinqui non perit
Immanuellus per ipsius esse sine favore
dei neque tutus ideo rogare debet ne penitus
eum delinquat deus. Nam supra rogavit
david ne delinqueretur dicens ne derelinquas
me domine deus meus hic autem Ne derelinquas
me usquequaque hic est mulorum super forte qua
si ad hoc imperfectus et in magnis perturbationibus
positus delinqui timebat. Hic autem for
tior non timet delinqui ut temptetur
sed rogat ne penitus delinquatur plurimique
eum delinquit deus quos vult probari penitus

autem delinquit quos deserit Delinquit
penitus iudam Non delinquit autem sanctum
Iob quamquam primo omnia et in ante corporis
potestatem dyabolo dedit animam non dedit
Nam si dedisset animam penitus deliquisset
eum Numquam non eo relictus est Iob ut
relictus probaretur probatus coronaretur
Deliquit ergo iudam cum ait quod facis fac ce
lerius delinquit enim eum penitus qui sce
leris sui permisit affectum Alios autem apostolos
cum vidisset esse turbatos quia dixerat quo ego
vado vos non potestis venire addidit non
turbetur cor vestrum Et iterum iam nemo et acces
sio vos admittam ut ubi ego sum et vos
Denique turbatus petrus qui derelinqui
timebat ait domine quo vadis videt
dominum turbari enim Et videt ei Et quo
ego vado non potes me modo sequi sequeris
autem postea Sic et in mari cum titubaret
clamavit ad christum et porrexit ei dexteram
christus ne penitus derelictus periret Nec
autem debet inflari quisquam si relinquitur
vel dolere quod aliquando delinquatur Siquidem
ipse filius se dicat derelictum sicut habes deus
deus meus respice in me quare me dereli
quisti Et ille quidem numquam derelictus a patre
cum quo pater semper est Scriptum est enim
Ecce iam venit hora ut dispergamini unus
quisque in sua et me solum relinquetis
sed non sum solus quoniam pater mecum est
Sed secundum corpus in quo est traditus pas
sioni vox ista processit quoniam delinquere
nobis videmur qui sumus in spiritualibus con
stituti Unde et paulus ait de proprio deo qui
filio proprio non pepercit sed pro nobis omnibus tra
didit eum Delinquisse videtur quia non
pepercit quia tradidit morti Sed non penitus
deliquit cum tamen ei dicatur quia non delinques
animam meam in inferno nec dabis sanctum
tuum videre corruptionem

De Crisio de descensione requirere in
in capitulo Desperatio

Descensus Descendit christus ad inferos
ut sanctos patres inde absolveret libro de ioseph capitulo
xiiii Allegorizans historiam Ioseph qui
erat in carcere dicit sic / unum hebreum
Considera tunc illum / illum non solum
sed virtutis et per claritatem visionis interpretem qui
de illa divinitatis plenitudine ac libertate
celestis gratie in hunc corporeum carcerem
venit quem non potuit seculi huius illecebra
mutare non ulla corruptela mundane

voluptatis cuttere qui temptatus non
decidit appetitus non appetit Postremo
adulterina quadam synagoge manu ves
te corporis apprehensus carnem exuit liber
mortis ascendit Calumpniata est mere
tricis enim tenere non potuit quem non tarter
rituit non inferna tenuerunt Qui in car
cerem velut primicerius descendat inde
alios liberavit ubi ipsi stringebantur mortis
vincula ibi laxavit ipse vincula mor
tuorum | autem divinitas cum anima huma

Descendit | na sicut caro eius venalia
uter sunt passa et sepulta libro de incarnatione
domini capitulo vii | spiritum et cum quando ait sibi
Denique emisit | exclamans suscipiebat quia
corporis emisit spiritum non amisit Pendebat
in cruce et omnia commovebat Tremebat
in ligno quem totus hic tremebat mundus
Erat inter supplicia expiabat vulnera
et regnum celeste donabat peccatum omnium suscipit
peccatum quibus abluebat humanum Postremo
mortuus est Et hortatio exultans atque
ovans dicto mortuus est ut illius mors
vita fieret mortuorum Sed nec sepul
crum quidem eius miraculo caret Nam
cum esset unctus a ioseph et in eius monu
mento sepultus novo corpore quodam ipse
defunctus defunctorum sepulcrum reserabat
Et corpus quidem eius iacebat in tumulo
Ipse autem inter mortuos liber remissionem
in inferno positis soluta mortis lege dona
bat Erat ergo caro eius in monumento
sed virtus eius operabatur in celo Quidem ea
omnibus per corporis vitatem quia non caro
erat verbum sed caro erat verbi caro quidem
gustavit mortem sed impassibilis dei verbum
exuit corpus nullum tamen de corpo
re dampnum Cur divinitati actibus e
rupias corporis et infernum dolores humani
dinis conectis nature Nunc anima igitur
mea turbata est anima turbata est non sa
pientia Immutabilis enim manebat sapientia
Etsi induebatur amictu carnis Nam in
illa sed forma erat ubi lumen plenitudo
et cum se exinanivit lumen erat Denique
dicebat Ambulate dum lumen habetis
et qui in morte fuit in umbra non erat
Denique etiam in inferno positis lumen
vite fundebat eterne Radiabat enim
illic lux vera sapientie illuminabat infernum
sed in inferno non claudebatur Cuius
enim locus est sapientie Denique dicit iustus

Sapiencia autem unde inuenitur et ubi
aut locus est disciplme. Nescit homo
precium eius nec inuenitur in terra suauiter uiuentium. Abissus dicit non est in me, et mare loquitur non est mecum.
[Best-effort reading of heavily abbreviated text follows, line by line as written:]

Sapiencia aut unde inuenitur et ubi
aut locus est discipline. Nescit homo
iam nec inuenta est in hominibus. Ergo
nec in tempore nec in loco sapiencia est. Verum quia
ee sigt Ez quo in tempore que erat in prius
Eius in loco que apud deum erat. Uni
genitus filius se quietur in sinu patris
cum fidelis recipitur spiritu. Nunquam sinu
patris locum putatis. Et quietus quomodo
natus sit tum dicat propheticis uir. Nescit
homo iam eius. Et sine homine oc(c)ultu
eius estimacis tu nobis dicat quod in hominibus
inuenta non sit et mortem tribuitis sapi
encie de qua abissus dicat non est in me
mare dicat non est mecum. Non dicat
celum non est in me sed abissus dicat non
est in me. Non enim abisso sed patri dixit
In manus tuas commendo spiritum meum.
Non dicat celum non est in me sed abissus
dicat non est in me. Ipsa anima et si fuit
in abisso iam non est quia scriptum est
quoniam non derelinques animam meam in inferno
nec dabis sanctum tuum uidere corrupcionem.
Mare ergo dicat non est mecum. Hoc
est uita mea dicat seculi fluctibus inqui
eta. Non enim est in hominibus caro eius
quia secundum carnem iam non nouimus
christum. Terra dicat non est mecum quia
resurrexit. Denique angelus ait. Quid
queritis uiuentem cum mortuis. Et bene
mare dixit quia erat super mare. Deni
que in mari corpore et uestigiis ambulat
quia subiectum uiam super mare petrum
ambulare precepit. Qui licet titubauit
tamen non pro imbecillitatem iubentis sed pro in
firmitatem obedientis. Ergo splendor
glorie non pertinens in re atramentum
nec non luna nebulam humane carnis
offenditas | autem et ascendit quia quod
Descendit | peti christus fuit in sermone
de missio pasche qui incipit pasche
misterium de fide omnibus credentibus ix
Ita potentissimi delicti in omnibus peccatoribus
dyabolus mortis est fortitus imperium
atque omnes a deo deuiantes peccati vi
culo obstrictos squalentis tartari clau
sos certa stilo possidebat. Quorum in
tantum dolens diuina censura non permi
uatem nec per angelum inuisibilem sed
ad hoc per substanciam humane carnis in homine
deus ueniens habitauit ut honestam
uiuendi formam mortalibus exciperet

etiam in se credentibus uitam exemplo
sue mortis ac sue resurrectionis aperiret.
Ut enim incredulitas et simulacrorum
cultus celi aditum claudebat ita infernum
barathrum peruaricatoribus per secula pararet
ret iniquorum suppliciis usque ad aduentum
saluatoris domini nostri. Ibi dyabolus post
mortem regnauit donec humane carnis
a tempore ptaca sola in maculatum corpus
conditioni mortis adderet christus peccati
christus qui cum tartarum ymma descenderet se
ras inferni ianuasque confringens vinc
tas peccato animas mortis deditione destruc
ta e dyaboli faucibus reuocauit ad ui
tam atque ita diuinum triumphum eternis
caracteribus est conscriptum cum dicit
Ubi est mors aculeus tuus ubi est uicto
ria tua. Quam felicitatem reparate sa
lutis paulus rectoribus clamat. Sicut per
adam mors intrauit in hunc mundum
ita et per christum salus restituta est mundo
per eam descensum credere est opus iustie
fidelium tamen quia credentes qui olim
apud inferos erant liberati sunt
In commento super epistolam ad Romanos
capitulo x
Aut quis des | cendit in abissum hoc est christum
ipsum apostolus est | demortuis reducere. Hoc
| Itaque iusticiam dicit habere
esse fidei si non dubitetur de spe dei que
in christo est ne diffidens dicat quis potuit
ascendere in celum quia eo passus est
ut expoliaret inferos uirtute patris demu
ta morte resurgens cum animabus ereptis
in celis ascenderet. Domus qui in eo salua
tore apud inferos sperauit de illo salute
liberatus est. Petro apostolo hoc testante. Dicat
enim quia et mortuis predicatum est qui de
hijs ergo in corde suo non dubitat iustifi
catur ex fide | super epistolam ad Galathas
Propterea dicat | capitulo i. Et per quod liberaret nos
non a lege sed a crimine sunt | in ius apte
Qui dedit semetipsum pro peccatis | audit intel
pre esse legem quod christum dicat obtulisse se ut
pro nobis pateretur. Ut nos iustificaret
quos lex reos tenebat et uiceret a lege
per fidem christi iam non patres eemus sed
iustificati secunda natiuitate filij dei appel
lati. Quoniam enim in condicione dyaboli uel
in seruitute genus hominum tenetur salua
tor obtulit se uolenti dyabolo. Ut illudens
eum potestate uirtutis sue accipere eum uo
luit quem detinere non potuit auferret

ei que malo iure tenebat obnoxia Expo
liatis utique inferis trophenum amandum
ptulit ad preciu ex quo sint omnia q lex
utique facere non potuit quamquam psitum
data sit nobis tamen peccantibus quersa
est ut fieret inimica et cepit occidere non
uiuificare xpus autem donans delicta
non solum uiuificauit nos sed et sibi sociauit
ut filii dei nocemur facti p fidem Cunctos
certo error est p gratiam renati sub lege h'
est p acceptam libertatem uelle fieri ut
ereptus gladio immemor beneficii demo
se vendat lamiste Accusator e eum empto
ris qui relicto eo rursus ad priorem do
minum redit | descensu xpi loquitur sr
Aterium de spo | Epl'am ad ephes. ca° iiii°
Et uod Requiere supra in ca° Ascensio et
Concludit in tractatu super ps xlviii
uersu xvi | Sic animam meam de manu
Deus liba inferni cum acceperit eam Et
hoc dicat Cum sciebat animam suam in
inferno non delinquendam Descendit ei
ut captiuos absolueret de fauabus infero
rum non ut in hiis captiua remaneret
Vide ca aut descensu non sit quia des
cendit culpa vni dampnati illuc desce
dunt vni ascendunt preterea ibidem
exponendo u'sum subsequentem dicit
Ne timueris cum diues factus fit
fuit homo et cum multiplicata fuit gl'ia
domus eius Quoniam non cum morietur
accipiet omnia neque simul descendet cum
eo gloria domus eius Noli inquit
expauescere diuicias et potenciam di
uitis et gloriam secularem quoniam caduca
ista sunt et cicius obeunt quam uenerunt
Sompnium est iste thezaurus cuius gi
les et recessit quiqui potuit crapulam
mundi istius edormire et sobrietate uir
tutis assumere ista contempnit et principi
o pecuniam ducat Neque timueris cum
multiplicatam gloriam alicuius potestat'
audieris Inspice diligenter et uacua
est quam nichil habet de fidei plenitudine
Et quid de domo dicam Vacuus erat
domus hic mundus antequam mundo crede
ret cum xpc impleret Ideoque scriptum
est Iudicabit inter gentes replebit ru
inas Quid enim aliud erat quam in hoc
mundo nisi ruina p'sidie Quid e ruina
Audi dicentem non ruina in et quile xu
ruina e et resurrectio Ruina vacua in

firmitatis est resurrectio plenitudo ui
uendi est Ideoque nos a de ruina illius
uacuauit sed xpi repleuit gratia Ideoque se
te exinaniuit ut nos repleret atque in
carne hominis plenitudo uirtutis habitaret
Quid sit ruina Quid sit ruina cognos
ce Dum innuit homo infusus est spu non mor
tuus fuit uacuus utique uitalis huius est
spiritus Multo magis uacuum facit amissio
gre spiritalis que gratia replere consueuit
ut possimus dicere Quoniam non omnes
de plenitudine eius accepimus et gratiam
pro gratia. de alio dicitur in uacuum quod
seculare atque mundanum cum uoce dixit
qui mundum istum sobria uirtute con
tempsit Nudus seminatus nudus et
moriar Nunquam secum quis pt afferre
q possidet hec omnia delinquit Solus
meat in tumulum et uacuum eius domus
est sepulcrum quem nec ipsa terra capiebat
Vn dictum est Nunquid soli habitabis sup
terram Nunquam descendit in illud sepul
crum gloria domus eius aut copie Vi
de uerum scripture gl'a seculi non descendit
cum peccatore sed gloria uirtutis ascendit cum
innocente Et ut compendiosius gloria
hominis cum ascendente ascendet cum
descendente non descendet quod gre
e uirtutis ascendet In paradisum ascendi'
in infernum descenditur Descendant
inquid in infernum uiuentes

Desertum Desertum dicit tempta
tionis molestiam ho ii de Abra
ham ca° iiii° in fine | in quodam de
Nunc pbatur uerus qui | serto e ubi na
cupiditatum lasciuia nulla habundan
cia pecunie nullus sumptus luxurie Vi
num in hoc deserto esse possum destitutus
ab omni incentiuo cupiditatum delitie
ab omni delinquendi studio exspoliatus iactura
na et amore | pputis seculi malicia ho
Desertum sicut | de ysaac et anima ca° xiii
Inducens illud cantic Que est que
ascendit a deserto | locus et incultus uide'
Desertus hic dicit | sentibus et spinis mo
rum obsitus peccatorum

Desiderium Desiderius uo uia e
hominis psti sup primam Epl'am ad
Corinth. ca° viii Exponens illud me
lius est nube quam uri | est nube q bo
Non io dixit melius | sit io nube me
lius sed consuetudinem secutus est So

a

lemus enim dicere melius est lucrum facere
quam dampnum. Vnde quod desideriis est actum uel uic-
tum. Nam desideria pati et non uincere illus-
tris est uiri et perfecti. | sunt deo grata. Vnde
Desideria bonorum | super Epistolam ad philip-
penses capitulo iiij^o Exponens quod sequitur
Deus autem meus impleat omne desiderium
uestrum secundum diuicias suas in gloria
in xpo ihesu. Ideo distreuit dicens. Deus
meus ut sicut mea que prestabat mittens eius
auxilia adesset et desideriis eorum incopi-
a magnitudine bonitatis sue in gloria
xpi ihesu. Gloria est enim xpo ihesu cum dei mu-
tu sanctorum implentur desideria secundum e-
uangelicam disciplinam | uiro sancto
Desiderium superne patrie | inmitis maceri-
nitatem de prima impellacione dauid
dicto in | anima mea accedens domum qui
Sitiuit | ueniam et apparebo ante faciem
dei. Sicut fructus nec sese capit. Amor
est enim magnificencia quam cuiuslibet corporis
magnitudo et securus mea deterris ad
celestia euolare desiderat. Sicut et alibi
dicit ipse. Quis dabit michi pennas sicut
columbe et uolabo et requiescam. Hic enim
laquei quibus et si non implicatur iustus
tamen impeditur. Hic dolores et sollicitu-
dines. illic leticia et gaudium. Hic postremo cor-
poris uincula que paulus soluere gestie-
bat ut omnibus exutus impedimentis deo
liber assisteret. Hoc ergo sitiebat anima
dauid ut iam non per speciem sed facie ad faciem
dominum uideret. Nec solum peregrinatur
a corpore sed corpore dissoluetur. Dissolui enim
et cum xpo esse multo melius. quia iusto
mori est lucrum et quidem quod lucrum
carere peccato delictorum illecebris non
moueri | bonum sicut est dei mandata si-
Desiderare | nare est a dei gratia et hec ipsum de-
siderare. desiderium est bonus prestitit hoste-
iam immaculatam lucra in uersu iiij
Concupiui iudicia tua desiderare omni
tempore. Non dixit concupiui iudicia sed concu-
piui desiderare. Sicut enim uita uiuere
plus est quam uiuere. Viuere namque quedam
huius uite est. uita autem uiuere breuiter
est. sic concupiscere ut desideremus iudicia
dei plus est quam desiderare iudicia. Con-
cupiscimus enim desiderare. quia non
sit potestatis nostre desiderium sed gratie
dei. Cum enim deus oblectari nos uideat cu-
piditate desiderii iudiciorum suorum

sobrium augeat affectum. Cum autem peccati-
nos concupiscimus desiderare iudicia dei sicut
qui enim egrotus nil desiderat uel manducat ut pos-
sit recipere sanitatem. Refugit qui gra-
uius egrotat ne uratur ne incidatur
ne alligetur ne abstineatur a cibo. Cum
autem salutarem sibi ualitudinem medi-
co securus occurrit. Vnde etiam dominus
non otiose ait desiderio desideraui hoc pas-
cha manducare uobiscum. Non solum de-
siderauit sed etiam geminato desiderio con-
cupiscens remissionem tribuere peccatorum.
Concupiscamus ergo et nos desiderare iu-
dicia dei bona constituta cum examinatur pro-
batur. Et concupiscamus desiderare in
omni tempore ut nullum momentum hoc
preteat uacuum cupiditatis | eodem libro lucra
Desiderare pro expectare | xj uersu j. De
Require supra in capitulo Amor
Despectio | Anima dei in hac uita
habentur despecti ab hominibus mali
et apostatis angelis in tractatu super psalmus in
uersu xiij qui est. Posuisti nos in similitu-
dinem gentibus etc. | Helie uidentur
Isti ergo spiritales isti | esse qui sibi locum
eo quod temptacionibus seculi subiacuerunt
et obprobrium fuerunt uicinorum. Hec
eorum qui uelut peccatum incolebant et il-
lusiorum etiam fuerunt spiritalibus ne-
quicijs et potestatibus contra quas iustis lucta
esse constituit. Denique historia te doceat
quod abducti iudei in babiloniam et si peccata
sua uidebantur esse subiecti multo melio-
res gentibus habebantur. Peiores enim
erant maritimi eorum qui insultabant
eis cum ipsi peccatorum grauiore essent mole
grauati et curuati. Primum ergo et illos
decaptiuus patribus usurpendis est quibus
insultarunt assirii illudentes eis in babi-
lonia quidam etiam rex iste nequissimus
diabolum nabochodonosor. Secundum in
tellectus ad alacora referendus est quod seuissi-
mus rex diabolus est. Ipse est asirius
Nabuchodonosor qui bonis insidiari solet
ut eos in peccatum trahat peccatorum illecebris.
Attende quid dicat regem eo loco ubi dicit
Apostolus. Video legem carnis mee repugna-
tem legi mentis mee et captiuum me du-
cente in lege peccati hoc est in lege illa carna-
lis illecebre. Aduersarius leo est qui circuit
obnoxios iustos fatigat. Vnde pulsare potest
aquila superbiam et pompam. Posuisti nos

hys qui incauti in eo sunt. Ita enim despica
biles estimabantur qui theatrum facti sunt
huic mundo et angelis et hominibus quia et si
in te sto non peccent dei nec carnis illece
bris reflectantur ad animo tamen quasi in pom
pa quadam transisse videntur et despicit quam
quidem peccatores humiliati iustorum insul
tare consueverunt ut obprobrium ducant
crucem domini salvatoris humilitatemque ius
torum. Deinde quasi in quadam pompa
theatri constitutus Apostolus dicit Placeo
michi in infirmitatibus in necessitatibus in persecu
cionibus in angustiis. In hiis placet quod omnia
que mundi sunt ut detrimentum putat ut
Christum lucrifaciat solum putans et morte
requirens cum vivere Christus est et mori lucrum
est ut inveniatur in Christo. In hac vita despi
Non timent tamen sancti ci. libro sexto Vel in
maculati libro xxi versu quinto quotiens
Quotiens bursa crumeni datur cetus ob
probrio ducatur. quotiens ipsa iniusticia est
gracia. Vendidit iustus facultates suas dispe
savit pauperibus nichil sibi reliquit contemp
nitur plerumque in ipsa ecclesia quia dives
esse desiit sicut scriptum est. Si dederit omnes
omnes facultates suas in utilitate contemp
tus erit. Non ergo moveatur. non enim merce
dem huius seculi nec graciam sed vite que sine
eterne. Non indignetur quia homines
peccatores magis quam operibus bonis deferunt
Nam si ei pro bono opus in hoc seculo defe
ratur et huius studii fructum hic adipiscatur
dicatur. Recepit mercedem suam habet
quidem opus bonum et hic graciam sed brevis por
to emendi salutis est. hinc futuris merce
dem tuam et istius seculi obprobria incrementa
mercedis tue iudica. Cogitans semper Apostoli
cum illud quod indigne sunt passiones huius temporis
ad superventuram gloriam. Nullus ergo iustus
frangatur in minimis nullus moveatur
periculis nullis tempus [illegible] procellis sive mors
ingruat sive vita sive angeli celorum
neque deiciatur adversis neque extollatur
secundis. Nunc sit eius infirmus affatus
et mors temptat et vita temptat. Hunc scan
dalum qui pacem habet qui omnem metum
superat magnus est. non est de pusillis istis. Ideo
scandalum pati non debet quia pusillorum
est expaginem scandalo. Unde et dominus ait
Quicumque scandalizaverit unum de pusillis
istis minimis non solum pusillos sed
etiam minimos dixit quos perturbant
scandala. Et ideo gravi obnoxius pene est
ut legisti. quicumque turbaverit infirme men
tis infanciam. nullus de eciam peccator
Despici tamen ideo eodem libro capitulo ix versu
indicit illud cantici Nolite me con
siderare quod fusca sim etc. quam qui desi
Nolite tamen despicere me quia potui
sum aspicere et misereri. Iterum solum
congregare dispersos desertos requirere col
ligere desolatos. Omnes tribus Israel con
venire. Aspicite me decoram et caritati dilatam
nolite aspicere me quod obfuscata sum
non est incautus me solis. Ideo obfuscata
sum. sed lucet sol super iustos et iniustos sed
iustos pro gracia sed iniustos pro miraculis
mercedem [illegible] tribuant. Ipsis peccata

Desperacio non — dimittentis
est desperandum de dei gracia in
tractatu super psalmo xliii. versu ultimo
Manet quippe cuius plenitudo bonitatis
est faciens cumbilissima mentis est. Et
ideo semper ab eo sperimus tamen nota in ma
et omnia studia dirigamus qui non desperat
et si corporaliter eum videre non possimus
Neque desperavit moyses cui dominus non
potest videre faciem meam homo et
vivet. Et addit Ecce locus apud me
Et libro de noe et archa capitulo xix Requirere
in tas diluvium circuit quia nemo
Contra desperacionem de dei misericordia desperare
debet per bursam que iam recepit super
epistolam ad hebreos capitulo vi. Exponens quod scriptum
Confidimus autem dilectissimi de vobis
meliora et viciniora saluti tamen et si ita
loquimur. Omnia beatus paulus non habet
unde eos ad quos scripsit deputa laudabilis
incipit eos de spe futurorum dicens
Confidimus fratres de vobis meliora et vici
niora salutis. Quasi ita diceremus. Quasi
dixisset optima quedam de vobis confidi
et que saluti vestre prestant non utique quos
superius dixi de reprobis terra et combustioni
proxima non de vobis hec diximus quia me
liora de vobis credimus adduxit quoque
eis in memoriam peracta ut ex preteritis eos
alliceret ad bona queque. Non subiunxit Non
enim iniustus deus ut obliviscatur operis
vestri et dilectionis quam ostendistis in nomine
ipsius qui ministrastis sanctis et ministra
tis. Ecce quo revocavit animos eorum
et confortavit antiqua eis in mentem
revocans. Tunc fecit eos ut non estima

c
d
e

rent oblivisci debent et preterita eius benefi
cia in eos Recte est enim eum precare cui
spes de eo est futura Deinde hortatur eos
omnibus modis sperare futura Cum
enim qui desperat de preteritis beneficiis dei quod
adeo non habeat de futuris quis poterit con
fortare Simile quod galatis imperat dicens
Currebatis bene quis vos fascinavit atque
iterum Tanta passi estis sine causa ut prius
mitigaret eandem sententiam mox subiunxit
Si tamen sine causa Sic etiam hoc loco
temperavit sententiam suam dicens Non enim iniu
stus deus ut non obliviscatur operis vestri
dum tantam caritatem ostendistis in sanct
Volumus enim vos imitari eos qui per fidem
et pacienciam hereditati sunt promissiones

Detractio capitulo lingue detractio
Dumque timendum et per detractores
inceptum bonum non dimittendum libro iii
de vitiis parte iii Inducens illud Liberasti
me a flagello lingue etc | Non metues
A flagello lingue flagella | autem ser
mones maledictorum expressit dicendo
lingue flagellum cum sonus late re
sultet a quo nos separare cupiens pe
trus apostolus monet et non reddamus
malum pro malo et maledictum pro
maledicto sed magis e contra maledicentibus no
bis benedictionis referamus gratiam Et
ideo dicit cohibe linguam tuam a malo
tamquam lingue flagello nec timeas odo
rum sonum si munda est conscientia tua bonum
est quod nullum si fert pro locum obtrac
tationem dicere Et quia plerique non vicijs sed
virtutibus derogant et reprehendunt quod
laudis est non invenient quod erroris est
sed quod pejus est non solum aliena lingua
sed etiam sua flagellantur Et hic sunt
contra mora verba cum ex multiloquio pecca
tum maximum Et ideo custodi virgo tu
as vias ut non delinquas in lingua
et bona loqui plerumque timeo Cur

Devocio grata datur | Hinc
devotis secundum primam epistolam ad thy
capitulo secundo | preter eam ut devotis
Gracia hanc habens | sibi divinam instituat
medelam Indevotis non conferat morbid
per quem totus mundus incat | Dechaym
Devocio debet esse festina libro i | zabel ca
xxv Quod require supra in capitulo
Devocio de opere monstrari libro i de abra
ham ca vii peractus illud Gen xii

Descendit abraham in egiptum etc
Pulcherrimus hic locus ad edificandum stu
dium devotionis quia is qui deum sequitur
tutus est Et ideo deum preferri omnibus debe
nec pre caritatis nec parentum filiorum
quoque gratia nec uxoris contemplatio nos re
vocare ab executione preceptorum celesti
um quia deus omnia nobis illa largitur
et potens est servare quod donat Itaque magnum
exemplum devotionis quia cum uxore spe
ciosa descendit in egiptum Erat quidem
iusto viro cura coniugalis pudicicie sed ma
ius erat studium maturitate devotionis
ne pertulisse custodiam thori mandatis in
deveretur celestibus Itaque quia propter deum con
tempsit omnia recepit adeo multiplicata
omnia Et primum domini pudicicie tribuit re
muneracionem quam gratiam prebat coniugi
Nam qui studio obediencie celestis ora
culi uxorem quoque in periculum deduxerat pudoris
etiam castimoniam coniugii defendit
Formavit igitur sibi partes iusto ordine ne
dicavit devocio | enacerato e devo
Et quibus quanto sapi | cior libro i eius ca
x peractus Et abraham decimas sol
vit melchisedech dicit sic | illud solum ad
hoc loco aut sapiencia e | movet quod incer
ita plena prudencie iusticie devocior
sit erga dei cultum et decimas iuxta tre
cognicionem in fructibus in alacrem pru
denciam meo salvat ut perfectionem con
sensum atque operum suorum deo deferret ne
sibi arrogaret que se regere non per divino fa
vore fulta sit | ... libro vii super lucam
Devocio metitur | ca iii | decet spectorem
pro eo quia si quis ... | dubitare non
debeat ... facturum mente destin
Deinde alii dicit sequere me Alii non vul
pes foveas habent Ille cogitur iste revocatur
ut scias quia devotos admittitur et devo
tus excluditur | alloquatur ...
Et ideo sit dominum | supplicando in cantica
super psalmum lxxxviii ... Exponens illud
Extende manum tuam ... te
Prima invalidi sunt ad exequendum ...
devoti ad ascendendum tu extende manum tua
mi credentibus quo devocionem et fidei ...
quoque ... nec studium mentis
nre destituat corporis huius infirmitas Et
impiis temptacionibus et infirmitatibus
... in quibus gloriabatur Apostolus
Deus iudici nomine trinitas intelligitur

in consilio acquilegien. cao vj. In nõie
patris et filii signitficatur. Diffuse hoc
declarat libro primo de fide trinitatis cao
Assercio fidei in eo hec est ut vnu[m]
deum ee dicamus neq[ue] ut gentes filiu[m]
sepemus neq[ue] ut iudei natum ex patre
ante tempa et ex virgine postea editu[m]
denegemus neq[ue] ut sabellius prem et
filium confundamus et vbum ut eundem prem
assamus et filium neq[ue] ut fontinus in
itiu[m] filii ex virgine disputemus neq[ue] ut
arrianus plres credendo et dissimiles po
testates plures deos gentali errore faci
amus quia scriptum est Audi isrl dns de
tuus deus vnus est Deus enim et dominus
nomen magnificencie nome eptatis sicut
ipse dicit dominus nomen e michi et sicut ali
propha asserit dominus omnipotens nome ei
Dominus ergo et deus ul qr dominetur oibus
ul qr spectat oia et timetur a cunctis Si
ergo vnus deus vnum nomen vna potestas
vna trinitas est Denique ipse dicit Ite
baptizate gentes in nomine pris et filii
et spus sancti In nomine utiq[ue] no i noibus
Ipse etiam dicit Ego et pr vnum sumus vnu[m]
dixit ne fieret discrecio ptatis. sumus ad
didit ut prem filiumq[ue] cognoscas Quod
pfectus pater pfectum filiu[m] genuisse credat
ac pater ac filius vnum sint no confusione sed
vnitate nature. Vnu[m] ergo deum non
tres aut duos deos sumus ut impia ar
rianorum heresis dum criminatur incurrit
tres enim deos dicit qui diuinitatem separat
trinitatis cum dns dicendo Ite baptizate oes
gentes In nomine pris et filii et spus sancti
vnius ee trinitatem ptatis ostenderit
Nos prem et filium et spm scm confitemur
Ita ut trinitate pfecta et plenitudo diuinita
tis sic et vnitas potestatis Omne regnu[m]
in se diuisum facile destruetur Dominus
hoc dicit non ergo diuisum e regnum trinitatis
Si ergo diuisum non e vnu[m] est Quod
autem vnum no est diuisum est. Tale ergo
regnum cupiunt ee trinitatis qr diuisi
one sui facile destruatur Immo quia
non pt destrui constat no ee diuisum
Non enim diuiditur vnitas ul minuitur
et no uel corruptele subditur uel etati No
quicumq[ue] inquid michi dicit dne domine
intrabit regnum celorum | sup eplam
Dei nomen ppe e nature | ad Galath
cao iiijo Cristus ihus mox qr deus est

a pre hunc non separi sed vnu[m] ee cu[m] pre
dicimus Siue enim pr siue filius dicatur
deus vnus est | nomen e ptatis
Deus enim nature | qm impie et filio nedi
uiduam ipa maue nomy tradicio docet
Ideo sup Eplam ad philipp cao iiijto
Exponens quod sequitur | in secula seculorum
Deo autem pri meo gloria | Amen hoc n
distinxit Sz gnaliter ait deo et patri meo
deus est pp timorem pr autem honoris
ca et quia ab ipso est ewo aggo Ipse enim
dixit in malachia propha Si deus ego sum
ubi est timor meus Et si pater ego sum
ubi e honor meus | ad thessalon cao iij
Item sup 1 eplam | Exponens id ipe
autem deus et pr nr | maiestatis ey
Deum uocat pp timorem | prem uo pp
benignitatem qua dignatur credentes
sibi adoptare in filios qr i aduentu dni
manifestabitur | ee in Epla ad ustom
Dei nomen vide | in medio
Hoc est uerum nomine dei ee pp vnu[m] et apls
de cristo Dei enim filius ihus xpus qui
in uobis est qui pnos pdicatus p me et
siluanum et thymotheum no fuit in illo
est et non sed est | loquitur libro po de fide
De dei natura | trinitatis cao xxi
Deus nature simplicis e uo qualitate atq[ue]
composite cui inesse accidat sed solu[m] quod
diuinu[m] est in natura habeat sua. Complens oia
nusq[ue] ipse conclusus. penetrans oia. nus
qr penetrandus ubiq[ue] totus immo eodem
tempore ul in celo ul in terris ul in no
uissimo maris presens visu incomprehen
sibilis. fatu inextabilis. sensu inestimabi
lis. fide sequendus religione uenerandus
ut quidquid religiosius sentiri potest
quidquid prestancius ad decorem quidquid
sublimius ad ptatem hoc deo intelligas
conuenire | hereticos agens in lio de im
Non contra | carnacione dni cao xiiij
Naturam quoq[ue] diuinam quis abiurat
cum apls in epla sua scripserit id opatum
dnm nram p passionem crucis ut nos
inquit fieret diuine consortes nature
Sz etiam alibi paulus scripsit Sz tunc
quidem ignorantes deum hiis qui
natura non sunt dei seruistis Ita enim
et ingreeas codiabus inuenimus quo
rum pocior auctoritas est Queso qr agunt
qui negant naturam ee diuinam insir
iam non solum filio calumpniantur sed

etiam pat. Si enim negatur natura deus
esse ergo peccatum est ut homines aut celesti
crederentur ut demones quorum simula
cra dei appellacione nominantur. Si apostolicam
auctoritatem sequamur ut dicamus
in simulacris natura non esse divinam. Ergo
in simulacris non est nec demonibus sed est
ut dixi in deo sic natum atque sola vere de
Et addit dex° ibidem ca° xv. deo predica q
Docuimus igitur apostolica auctoritate
natura sit deus. Accipiant nunc quod eadem
dei patris sit natura que filii et eadem sit
et spiritus sancti ne forte idem dicant naturam
quidem legimus esse divinam naturam autem
divine non legimus unitatem sed cum ipse
filius dixit Ego et pater unum sumus
unitatem divinitatis probavit. Cum
dixit omnia que pater habet mea sunt. Et iterum
Pater omnia mea tua sunt et tua mea asse
ruit unitatem cum dixit Pater qui in
me manet ipse loquitur. Et opera que ego
facio ipse facit unitatem evidentissime
declaravit. Deinde petrus unam nature
ostendit esse divinam. Potuit enim sic dicere
ut nos faceret divinarum naturarum consor
tes maxime cum per filium in nature
divine consorcium ascendamus. Nemo
potest donare quod non habet. Ergo non est dubium
quia deo quod habet donat. Et deo habet divinam
naturam qui consorcia divine donat
nature. Apostolus quoque paulus dicendo quod in
non sunt dico audit unam divinam dei esse naturam.
Namque et ipse potuit dicere qui natura non
sunt dii si crederet pluralitatem divine esse nature
ut alia esset in patre alia in filio alia in spiritu
sancto. Dicendo ergo natura non sunt alii unitatem
nature expressit divine. Et non est
autem natura deum esse si nisi verum deum esse.
Sicut ad thessalonicenses dicit. Et quo conversi estis
a cultu a simulacris servire deo vivo et vero.
Illi enim dii esse simulantur natura autem
deus unus et verus est. Nam et in nostro
usu nostro adoptivus filius et verus filius
adoptivum filium non dicimus filium esse natura
sed eum dicimus natura esse qui verus est filius.
Ergo naturam et solam esse divinam probamus
lectione unitatem quoque non pluralitatem divine
esse nature apostolica auctoritas demonstrat.
De ems nature proprietate sup epistolam et ut
ad ephesios ca° iiij exponens illud in uni
tate iudicatis et in unitate dei demo
et simulati simus sti bus et eius et
possimus cum sanctis qui sunt in apostolis et prophetis
immensum et inestimabilem cognoscere
dominum omnia excedentem maiestatis vir
tutis sue. Cum enim dicat latitudo et altitu
do et profundum hoc utique significat ut sicut in spe
ra tanta longitudo est quanta et altitudo
tanta et latitudo quantum profundum. Ita
et in deo omnia equalia sunt in immensitate
infinitatis spera enim definito modo conclu
ditur. Deus autem non solum omnia implet
sed excedit. Nec enim clauditur. Sed omnia
intra se habet. Ut plus ineffabilis et infinitus
credatur et gratie huic insufficienter agatur
quia cum tantus sit dignatus est propter homi
ninem visitare peccatis et morti subditum.
Specialia autem dei attributa describit
libro iii de spiritu sancto ca° xxi°
Ex quatuor predictis manifesta divinitatis
gloria comprobatur. Deus enim ex eo cognoscitur
aut sine peccato est aut quia peccata con
donat aut quia creatura non est sed creator
est aut quia non adorat sed adoratur. Sine
peccato itaque nemo est nisi unus deus quia
nemo sine peccato nisi unus deus. Peccata quoque
nemo condonat nisi solus deus quia eciam
scriptum est quis potest peccata donare nisi
unus deus. Creator quoque omnium esse non
potest esse nisi qui creatura non est qui cre
atura autem non est sine dubio deus est
quia scriptum est serviunt potius creature
quam creatori qui est deus benedictus in secula.
Deus quoque non adorat sed adoratur quia
scriptum est dominum deum tuum adorabis et ipsi soli
servies. Quo ad omnia sibi deo credendum
De deo est Require supra in ca° credere
Prima ut dicat libro primo de prima ca° iii
Deus non aliennis assertionibus sed suis es
timandus est vocabulis de nocte et ulcha
Deus dicatur deus libro capitulo iii°
Nec superfluum putes quia simul posuit
dominum et deum. Nam et deus in domino
et dominus in deo. Sed ut patris et filii intelligas
esse preceptum aliqui tamen an non sic in
terpretati sunt eo quod dominum et deum hoc dicto
loco et vindicatum et cognoscitur geminata
expressit potestatem. Et quia hic iudicat prius
in peccatores ideo ante dominum dixit. Re nomina
non postea ut nisi servandum pacietur
indulgere ideo deum postea nominavit. Deinde
quod factum nunc deus dicitur in prin
cipio fecit deus celum et terram trinita
Deus est unus libro primo de fide tis ca° v°

Unum deum communis natura testatur quia unus est mundus. Unum deum fides significat. quia una fides ueteris et noui testamenti Unum spiritum sanctum testificatur gratia quia unum baptisma in nomine trinitatis est Unum deum prophete dicunt et apostoli audiunt

Unum sunt pater et filius licet differant in prima libro ii decadem vo capitulo xxi trinitatis

Dicimus itaque unam esse copulam qua nos ipa quoque docuit passione filius enim patris pro corpore sacramentum apertus spiritus sanctus insinuatur Pater quoque maxima uoce signatur Didicimus unam patris et filii esse ymaginem unam similitudinem unam significationem didicimus unam esse operacionem unam gloriam. Unam quoque diuinitatem Unus ergo et solus deus quia scriptum est dominum deum tuum adorabis et illi soli seruies Unus deus non ut ipse sit pater et filius sicut impius sabellius asserit Sed quia patris et filii et spiritus sancti una diuinitas sit ubi una diuinitas uoluntas et una operacio Denique ut scias patrem esse et filium esse et unum opus patris ac filii esse Apostolum sequere qui dixit Ipse autem dominus et pater noster et dominus noster ihesus cristus dirigat uiam nostram ad uos et patrem loquitur et filium loquitur Set unitas directionis est quia unitas potestatis est. Sic et alibi hebr Ipse autem dominus noster ihesus cristus et deus et pater noster qui dilexit nos et dedit consolacionem eternam et spem bonam integram consoletur corda uestra et confirmet Cauti unitatem ondit ut consolacionis unitas non pluralitas sit Concassetat ergo pssda ut si racione non uicatur morali humanitate flectatur

Una potestas est eorum quia non nisi unus deus libro iii decadem xv capitulo xvi filii deique

Dubitari ergo non potest quod sit regnum accipe ipsum esse regnum filii quod patris est Amen amen dico uobis quod sunt sunt hic quidam circumstantes qui non gustabunt mortem donec uidebunt regnum dei uenientis in uirtute eo usque regnum unum est. ut unum sit premium idem homines quia eadem mira idem sponsor Quo non idem regnum cum prophetam deseci lus dixit Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris sui Quod enim patris est per maiestatis proprietatem. id etiam filii est per eiusdem claritudinis unitatem Ergo et patris regnum scriptura dixit et filii accipe nuit quia ubi dei regnum dicit nec patris nec filii separat potestatem. quia et patrem et filii regnum uno dei nomine comprehendit. Sicut habes Cum uideritis Abraham ysaac et iacob et omnes prophetas in regno dei Amen gaudeamus in regno filii prophetas esse cum et latroni dicenti memento mei cum ueneris in regnum tuum Audit dominus Amen Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso Sunt quidem est esse in dei regno nisi eternam nescire mortem Quin autem nesciunt mortem eternam uident filium hominis uenientem in regnum suum Quo ergo potest in potestate non habere quod donat. dicens tibi dabo claues regni celorum Et uidete distanciam seruus accipit. dominus largitur iste per se. ille per ipsum famulus claues accipit Dominus ordinat potestates Aliud ius donantis aliud dispensantis obsequium est Accipe adhuc unum regnum. unum imperium est et patris et filii habes ad thymotheum Paulus apostolus ihesu cristi secundum imperium dei saluatoris nostri et ihesu cristi spei nostre unum quoque patris et filii regnum euidenter est declaratum sicut et apostolus paulus asserit dicens hoc enim scientes quod omnis impudicus aut auarus aut inmundus quod est ydolatria non habet hereditatem in regno cristi et dei Ergo et unum regnum et una diuinitas unam diuinitatem lex probauit que dicit unum amen probauit et apostolus dicendo de cristo in quo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter Si enim iuxta apostolum omnis corporaliter plenitudo diuinitatis in cristo est aut unius diuinitatis patrem et filium fateberis mecum aut si patris et filii diuinitatem cupimus separare cum dei plenitudinem diuinitatis corporaliter filius habeat quid plus estimanc aplis rsuancdum cum amplius nichil sit plenitudine et plenitudo perfectio sit ergo una diuinitas ymaginem aut unam et similitudinem supra diximus supere ut unius quoque maiestatis patrem filium quia docreamus maiestatis unitas quia

Diuinitas hic est creatura [illegible] libro iii eiusdem capitulo iii non unius sunt

Ut sint unum sicut et pro testimonio enim fidei positum est licet arrianis ad argumentum [illegible] psbie diue Et enim qui totiens lecta negare non queunt unitatem extenuare conantur ut talis uideatur diuinitatis unitas inter patrem et filium qualis est inter homines

unitas devotionis et fidei licet etiam inter
ipsos homines in suo unitas nature sit
ex communitate nature. Unde et illud aptissime
solvitur quod ex terminatione divine unitatis
obicere consueverunt quia scriptum est
Qui autem plantat et qui rigat unum
sunt hoc argumentum etiam si sapient non
obicient. Quo enim negare conantur
quia pater et filius unum sunt cum paulus et
apollo et natura unum sint et fide sed tamen
persona unum esse non possunt quia ne
queunt temperari humana divinis insepa
bilis ergo deus pater verbo inseparabiliter vir
tuti sapientie potentie et unitatem substantie et
in filio sicut frequenter scriptum est. Verum
non ut egentem sustentans nec ut vacuam
implens quia non vacua dei virtus. Nec
enim virtus virtute augetur quia non
due virtutes sed una virtus. Nec di
vinitas divinitatem quia non due di
vinitates sed una divinitas. Nos autem
participationem et inhabitantem in nobis vir
tutem unum erimus in Christo. Convin
citur igitur hec sed discrepant diversa huiusque
substantia nos unum erimus pater et filius unum
sunt. Nos secundum gratiam filius secundum substantiam.
Alia autem per coniunctionem alia autem
per naturam unitas. Denique vide quid
ante premisit. Ut omnes unum sint
sicut tu pater in me et ego in te. Consi
dera ergo quia non dixit tu in nobis
et nos in te sed tu in me et ego in te ut
se a creaturis separet et addidit Et isti
in nobis ut etiam hic suam potentiam
et patris a nobis secernet ut quod nos in patre
et filio sumus non nature videatur esse
sed gratie. Quod autem pater et filius
unum sunt non hic filius accepisse per
gratiam sed naturaliter ut filius possidere
credatur. Aliud rursus obiciunt asse
rentes unam atque eandem potentiam
filii et patris etiam non posse quia ipse dixit
Non potest filius facere quicquam nisi quod vi
derit facientem patrem et eandem unitatem
in divinis approbat et defendat contra ar
rianos libro quinto eiusdem capitulo [illegible]
Si solum verum deum sicut patrem
ita et filium dicatis et unius substantie patrem et
filium confitemini non unum deum sed duos
deos indicatis. Sed qui unius substantie sunt
non unus deus sed duo dii videntur
esse sicut duo homines aut due oves

plures ne dicantur homo aut et ovis nec duo ho
mines dicuntur nec due oves sed unus homo
et una ovis hec. Et arriani dicunt et hac
disputatione consulta simpliciores capere
videntur tamen si legamus scripturas
divinas inveniemus pluralitatem magis ea
cadere que diverse discreteque substantie sunt hoc
est et ergo ista id est in salomonis libris herum
expressum eo loco in quo dicitur Tria sunt
autem impossibilia intelligere et quartum quod
non agnosco vestigia aquile volantis
et vias viri in iuventute. Utique aquila
et navis et serpens unius non sunt generis
atque nature sed differentis discreteque substan
tie et tamen tria sunt. Contra se igitur
sua se esse intelligant argumenta testi
moniis scripturarum. Itaque dicendo patris et filii
discretam esse substantiam differentem quam divinitate
duos utique ipsi deos asserunt. Nos autem
cum patrem confitemur et filium asserendo tamen unius
esse divinitatis non duos deos sed unum di
cimus et hec divinis eloquiis approbamus quia
ibi plures sunt ubi aut nature aut volunta
tum aut operationum est diversa. Denique ut sibi
suis testimoniis reminiscantur duo homines
dicuntur quia licet unius nature sint in
nascendi tamen et tempore et cogitatione
et loco distant et ideo non potest unus duo dici
in significatione et unde duorum quod non
est unitas ubi est diversitas. Unus autem
deus dicitur et patris ac filii et spiritus sancti
gloria et plenitudo signatur. Denique tanta
virtus unitatis est ut etiam quod natura
sola generationis aut carnis significatur
humane et unus homo de multis dicatur
sicut hebreus Dominus michi adiutor non time
bo quid faciat michi homo. Id est non pa
persona hominis sed una caro et una fragilitas
generationis humane. Et addidit bonum est
sperare in domino quam sperare in homine ut utique
specialem hominem sed generalem designatione
conditionis designavit. Denique statim
subiecit de pluribus. Bonum est confidere
in domino quam confidere in principibus. Sed
ubi hoc dicitur nature medium ut super
diximus communis inter homines uni
tas significatur ubi principibus variarum
quedam differentia potestatum est. Sed inter
homines aut in hominibus unius alicuius
vel unitas est aut caritatis aut cupidi
tatis aut carnis aut devotionis aut fi
dei generalis aut unitas et que inter sim

diuinitatis gloriam complectatur omnia solius
est patris et filii et spiritus sancti. Unus dominus
cum diuersitatem inter se hominum designa
ret qui nichil habent nisi se quod possint ad
diuinitatem diuine substantie pertinere in lege ma
inquit scriptum est quia duorum hominum te
stimonium uerum est. Et cum premisisset duo
rum hominum testimonium uerum esse ubi
uenit ad suum et patris testimonium non
dixit Uerum est testimonium nostrum quia duo
rum deorum testimonium. Sed ego inquid
sum qui testimonium perhibeo de me ipso et
testimonium perhibet de me qui misit me
pater. Supra quoque similiter ait Et si iudico
ego iudicium meum uerum est quia solus
non sum sed ego et qui me misit pater. Itaque
et infra et supra et patrem significauit et filium
Nec pluralitatem admisit ne diuine unita
tem substantie separaret. Euidens est ergo quod
unius est substantie separari etiam si non singu
laritatis sed unitatis singularitatem hanc di
co que grece monotes dicitur singulari
tas ad personam pertinet unitas ad naturam
ea uero que diuerse substantie sunt non solum unum
sed etiam plurium dici solere legimus et prophe
to clarius testimonio expressius tamen
ipse apostolus declarauit dicens Nam et si sunt
qui dicantur dii siue in celo siue in terra
uides ergo quia hii qui ex diuersis substantiis
sunt et non ex unius unitate nature dii
appellantur. Pater autem et filius quia
unius substantie sunt non duo dii sed unus deus
pater ex quo omnia et unus dominus ihesus per
quem omnia. Unus inquid deus pater
et unus dominus ihesus et supra unus deus non
duo ergo unus dominus non duo pluralitas ergo
concluditur non unitas sequestratur sed
separatim cum legimus dominum ihesum nec patrem
ut supra diximus adunationis nec secernimus
quod ei commune cum filio est. Ita cum legimus spiritum
uerum deum patrem nec filium apostolus ue
ri dei iure possimus separare quod dei que
cum patre est spiritus sancti quod tota trinitas
Sed causa sit unus deus dicat leo in de
spiritu sancto capitulo ultimo quod superius pre
Accipiamus nunc expressius libauimus
quia idem quod pater et filius etiam spiritus
sanctus mandet officium eosdemque consti
tuat. Dicit enim paulus Attendite uobis
et omni gregi in quo uos posuit spiritus
sanctus episcopos regere ecclesiam dei. Unitas
igitur imperii unitas constitucionis unitas

largitatis. Nam si constitucionem seperes et
operationem que erit eadem ut quos posuerat
apostolus xpus ponet deus et spiritus sanctus
nisi forte ut homines tamquam in consortio
possessionis aut iuris hereditarii utebantur
et ideo diuidebatur operatio distribuebatur
imperium nec inter ipsos homines augusta
sunt et iniunia qui plurimique tamen etiam si
operatione non congruunt cognitione uolunta
tis. Vide quadam necessitatis est amoris esse
alter inquit ego et ergo homo amicum
ita firmiter ut alterum se esse dicat primum te
uidelicet amoris et gratie quanto magis in
patre et filio et spiritu sancto unitatem ma
iestatis estimare debemus cum per eandem
operationem ac diuinitatem uel unitas uel trinitas
id quod amplius est tautotes sicut greci
dicitur exprimatur tauton idem enim significat
eo quod idem sit pater et filius et spiritus sanctus
Et idem uelle et idem posse non ex affec
tione sit uoluntatis sed in substantia sit trinitatis
Quomodo contra iudeos loquens super epistolam ad
Romanos capitulo iii probat deum unum esse omnium
Exponens illud arbitremur enim iustifica
ri hominem | hominem per fidem quod iusti
Gentilem dicat | ficetur credens nulla fa
ciens opera legis et sine circumcisione aut neo
meniis aut ueneratione sabbati. An iudeorum
deus tantum nonne et gentium immo et genti
um sine dubio. Quoniam deus unus est. Nec enim
soli iudei possint sibi uindicare quod deus
illorum non etiam gentium sit cum videat
ab uno adam omnes esse originem et nullum
aduenam uolentem ad legem accedere prohibere
Denique aliquanti exierunt cum illis in he
num egypti quos suscipere iubentur quos
dam unus deus qui iustificat circumcisionem ex
fide et preputium per fidem. In circumcisione iude
os significat eo quod ex fide promissionis iustificati
sint credentes hunc esse xpm quem
in lege promiserat deus. In preputio uero gen
tes significat per fidem xpi iustificatas apud xpm
tamen tam gentiles quam iudeos credentes
iustificauit quia enim omnium unus est deus
una uoce omnes iustificauit. Quid ergo
prodest carnis circumcisio aut quid obest preputium
quin dignitatem et unitatem non faciat nisi fides
Falsa caldeorum opinio quod stelle sunt dii
In libro ii de Abraham capitulo iii. Denique
Omnino apparuit illi deus | esset illi deus
Unusquisque superius hec quod uisus | Unde liquet eo
referendum quia quod diu caldeus fuit hoc e

non solum in regione sed etiam in opini
one caldeorum non potuit deum videre que
intra mundum querebat caldei enim mundum
superiorem deum dicunt ut etiam sicut dominum
et stellarum cursus fieri asserunt ea que creata
sunt et quodam coherentia invicem vinculo Unde
et deos stellas appellarunt eo quod eas domi
natum quedam habere superius crederent quia
quedam stellis ad terrena compassio est
Oportuit autem eos estimare quod quod com
patitur non imperatorium nec dominatum
quam deus possit habere in eis quorum existit
compassione cum sit et ipse mortalis et corrup
tibilis. Mundus quoque cum sit factus utique ipse
deus non est sed deus operator conditorque eius
Ergo quod diu mens caldaicis erroribus in
flectitur non videt deum que in hiis querit
que videntur non in hiis que non videntur
que autem videntur temporalia sunt Nam
que non videntur eterna. sed non temporalis deus
Non igitur videtur Non ergo mens eam
dee deum que disciplinam caldeorum sequitur
Sed nec abraham primum videbat Quo ad
putat enim videre supra que altum esse ar
bitrabatur ubi non ad aliam demigravit
non regionem sed veram religionem parata hu
militati hic enim sicut chanaan tunc deum vide
re cepit et eum cognoscere esse deum cuius in
visibili virtute adiutat omnia regi et gub
nari. Sed ergo scriptura docet quia abraham
a stellarum observacione demonstrans deum
vidit confirmacio testimonium adiungitur
quia in loco aram domino edificavit ei
qui sibi apparuit. Iam professus est enim tempus iste
validus in anima eius et manifesta fides
veritatis | non qui ydola pro diis colebant
Venales | dedendos ostendit exemplo di
onisii tyranni de quo loquitur li. ii. De civi
tate patre in sic dicit | Dyonisius iste
Quid de diis suis sensisset | tyrannus vo
luit cortexe quo magis infirmos videre
tis quos irridet sum Nam hic cum vexisset
in templum iovis amictum aureum quo o
periebatur simulacrum eius detrahi iussit et
pro eo laneum dicens aurum yeme frigidum
estate onerosum esse sic deum irrisit suum
ut nec onus ferre posset nec frigus puta
ret Idem cum esculapii barbam vidisset
auream tolli imperavit incongruum esse ap
pellans ut filius barbam haberet patre non
habente Item simulacris tenentibus aureas
pateras ademit Allegatis accipere se debe

quod diis dantibus Hec habet sunt vota hominum
ut ab hiis qui bonas adipiscantur nichil aut
auro melius quod tamen si malum est habere deos
non debere Si bonum habere magis homines debere
Verum ut scirent ita ludibrio habiti sunt utique
quod impietur vestem suam defendere potuerat
nec barbam esculapius nec apollo pubescente
adhuc cepit neque omnes qui diu dii vocari
habere potuerunt pateras quas tenebant
non tamen furti reatum timentes quia
sensum non habentes Verius igitur eas colit
qui nec defendere se quasi dii nec abscon
dere quasi homines possunt ac in templum
dei in tamen Ieroboam rex sceleratissimus
dona que pater eius posuerat auferret ac
super sanctum altare libaret ydolis dextra
eius quam tetendit aruit nec sua ei que invo
cabat ydola profuerunt Deinde de commissis
a deum rogavit veniam statimque manus
eius que aruerat sacrilegio sanata est
religione tam maturum in uno crimine
dine et indignacionis exemplum extitit
ut sacrificanti subito in dextera admitte
penitenti veniam daretur | ymmo ne
Quod non sit de omnibus sanctis | veneratur dii
Unde de moyse lo. li. i. de Caym et Abel
capitulo viii | se veniunt et doctores
Ita etiam in moy | figura qui legem doceret
evangelium predicaret impleret testamentum
vetus novum conderet celeste populo alimentum
dare humane dignitatem condicionis
excessit eo usque ut dei donaretur nomine
sicut habemus scriptum dicente domino Posui
enim deum pharaonis et enim victor passio
num omnium nec ullius seculi captus illece
bris qui omnem istum sui corpus habitaculi
celestis puritate animi sanctionis obduxeat
mentem regens carnem subiciens et
regia quadam auctoritate castigans hoc
dei vocatus est ad cuius similitudinem se
perfecte virtutis ubertate formavat Et
ideo non legimus de eo sicut de ceteris quia
defectus mortuus est sed per verbum dei mor
tuus est Deus enim neque defectionem
aut diminucionem patitur neque adiectionem
Declarat quare moyses sit deus | capite
deus lo. sup. Beati inmaculati li. viii. versu i.
Quam magnus contemptus divicias
sed quam rarum hoc ipsum est Utique et moyses
potuit regis esse successor virtutis altitudinis
filia potuit esse noluit quam pharao sed etiam
ne pharao potuit esse sicut moyses Utique

em homo sed omnis potencia hominis in

astu est Moyses noluit rex esse cum posset

sed obprobrium Christi thezauris Egipti arbitratus

est preferendum sed fugiendo potenciam po

tencior fuis est. factus enim Iudicum regi

enim pharaoni. Rex erat pharao sed deus

non erat Moyses factus est illi deus hic

est regi ipsi terribilis quem rex metueret

et timeret. sed hac erat potencia sanctitatis

In talium congregacionem deorum deus stat

atque distinit. Et tu si vis deus esse poten

ribus terrenis regibus referas ut tam

quam deo videantur tibi esse subditi quia ope

ris in nomine dei contempne que seculi

sunt et Christi passionis obprobrium contra

de omnibus preferre diuiciis obprobrium

dico quod illis videatur obprobrium hic in

deis scandalum gentibus stulticia nobis

autem virtus dei atque sapiencia. sed hic pharao ob

probrium putans hoc est in opiam ignobilitatem

nobilitatem contumelias maluit dya

esse quam dei porcio et ideo qui deo subiectus esse

nolebat necessitati hominis se ipse subiciat

Iterum ibidem secundum versum in principio medium

Nemo homo videbit faciem meam et

vivet Nam deum sit consideracio diu non

ei deum erat faciem te in deum regi pha

raoni adhuc homo erat ideo istud ei dica

pressius ei debebatur ut iudicium fieret

Et eodem est ei de homine dixi desiste ho

here peccatum et videbis faciem meam Nam

enim faciem meam videt debet esse sine pec

cato sed quia homo sine peccato esse non potest

ideo vitam dei appellacione possit excrescere

commouetur | bonus Require supra

Deus est summe | in titulo bonus sed licet sit

bonus etiam iustus libro de paradiso titulo xxx

Nimia scriptum est dicente domino hono

rificabo honorificantes me et contemptor

mei honore privabitur licet nobis ex hiis

verbis aliquid estimare Deus enim operatur

quod bonum est non quod malum Ergo do

ceant te verba divina quia operatur gloriam

penam reliquit honorificantes me inquit

honorificabo honorem bonorum operacionis

sue esse declarans Et contemptores inquit

mei non dixit privabo honore sed honore

privabuntur non sue operacionem deputans

eorum iniuriam sed quid futurum esset ostendens

In comento super Epistolam ad Romanos

capitulo primo | credit sine merito sine

Iusticia nullo quam | gratie iusticia dei manife

statur Iusticiam dei dicit quia gratis ius

tificat impium per fidem sine operibus legis

sicut alibi dicit ut inveniar in illo non

habens meam iusticiam que ex lege sed illa

que ex fide est Quod ex deo est iusticia

in fide ipsam iusticiam dicit revelari in

evangelio dum donat homini per quam iusti

ficetur. Ostenditur enim in ipso virtus et iusticia

dei dum credit et confitetur Iusticia est dei

quia quod promisit dedit Ideo credit hic se con

secutum esse quod promiserat deus per prophetas suas

Iustum deum probat et testis est iusticie eius

ex fide in fidem inquit quia fides dei est in

eo quod promisit et fides hominis in eo quod credit

promittenti Ut ex fide dei promittentis in

fidem hominis credentis dei iusticia revele

tur credente enim iustus deus apparet In

eo autem qui non credit iniustus videtur

Negat enim veracem deum qui non credit

dedisse deum quod promisit | littera xx versu

Libro super Venerabilis immaculata | primo

Semper deus bonus est Ideoque et prin

cipaliter ait Vide ergo bonitatem et severitatem

dei Bonitas enim in omnibus est severitas

in paucis Denique subdidit idem apostolus

in eos quidem qui ceciderunt severitatem in te

autem bonitatem. Si enim non cecidisses

utique uteretur et ipsi dei bonitate Nam

et tibi ideo bonus est quia permanes Nisi

non permanseris in bonitate et tu excideris

Non ergo deus propterea bonus esse desistit

quia tu lapsus es et indiges severitate

Siquidem est severitas dei ad bonitatem

recurrat ut unusquisque castigatus pe

dem referat a peccatis et adiutricem divine

bonitatis conversionem recurrat | atque p

Probat hic racione divine iusticie | videncie

qua inmensa tribuat super Epistolam ad Ro

manos capitulo ii Expones quod sequitur

Existimas o homo qui iudicas eos qui

talia agunt et facis illa quia tu effugi

es iudicium dei Non inquit huius rei im

punitatem debes sperare quia iniustum

est quibus examen potestatis datum est

temporalis vel superius huiusmodi iudicare

cum sint tales effugere Nimia si deest

inquit ad presens qui diiudicet Effugere

tamen iudicium dei non poteris iniusticie

Ipse enim iudicaturus est apud quem

adulacio cessat et personarum accepcio

aut certe si iniustum aliquid videtur ut hy

ieronimus a pena sic dicat quod si iniustum est

Aa

Ab

ut non euadat credit deum iudicaturu
ut et q iustum e iudicat Verum sit ⁊ deu
conditorem mundi prudenter curiosissime ope
ris sui nulla requisitum fateatur Si enim
fecit ⁊ negligit malus opifex dicatur quia
p(ro)id quod negligit non bona se fecisse q
fecit ondit s quia bona fecisse negari
non pt. Indignum est enim ⁊ impossibile bo(nu)m
mala fecisse cura cor nitte est athe dicat
quia contumelia eius est ⁊ accusacio si bo
norum ⁊ a se factorum negligens iudicat(ur)
Quippe cum eius nutu ac prudencia mun(dus)
ipsa gubernetur in istis clemencie sicut
ipse dominus dicit Qui solem suum oriri
facit sup bonos ⁊ malos ⁊ pluit sup iustos
⁊ iniustos qui ergo istam prestat curam
no agit consiliare qd fecit Vt amantes
se remuneret ⁊ spernentes condempnet | ca° xv

De dei no sapia li° 1 de officiis ⁊ xvi
Quod require supra in ca° Aristotiles
Mirabilis est ipe deus li° 1 examerou
ca° viii Quod require sup in ca° Aqua

De dei autem potencia qua op(er)e c(re)ationis
egerit ⁊ non solum deus pr s etiam filius
probat li° 1° de fide trinitatis ca° xv vbi
contra arrianos sic disputando loqu(itur)
Rursum obiciunt Ergo non est filius si
non h(abe)t que sunt filii Ignoscat michi
pater ignoscat michi filius ignoscat
spus sctus quoniam pietate referre cupi
enti Est ne pater ⁊ manet semp sunt et
creature predisposicione diuina Est ergo
aliquod eorum quod no subiectu sit aut
locis aut temporibus aut creacionibus
aut cause alicui ul auctori pfecto n(on)
Quid ergo dicitis tu horum aliquid
quo egeat pr in ipsum e dre Ergo aut
desinite q creatura sit aptare dum
aut si comparare contentatis considerate
quo ista pcedit impietas q absit ut
in istius iuros aliq veniat Nos enim
piam rusionem tenemus Namque ope
deus e et in nullo eorum pater indiget
quia no h(abe)t mutacionem sui aliquam ul
pfectum quo nos egemus quorum infir
mitas ex huius rebus pfectum Cum ac
omnipotens est utique no creatus sine
loco ⁊ sine tpe est Nichil enim ante
deum immo h ipm verbum ante deum
dre aliquid trahit Ergo si ita est quia
nichil horum est in deo pre que pstm
significent quia deus est nichil horum

aptari pt etiam dei filio ut ul initium
accipiat ul pfectum quia deus uerus ex
deo uero est | Omnipotens no pt tamen me

Deus licz sit | tiri nec falli sic falli in Ep(istol)a
ad romanos in pro(logo) | deus s no mentitur

Augd nam mentitur | quia impossibile e
mentiri deum Impossibile quoque istud nichil
nam infirmitatis e Non utique Nam
quo omnia pot Si aliquid efficere no pt
quid ergo ei impossibile Non est virtuti ar
duum s qd nature eius contrarium Impossibile
itaque est ei mentiri Impossibile istud no
infirmitatis e s virtutis ⁊ maiestatis
quia vitas non recipit mendacium nec dei
virtus leuitatis errorem Ideoque sit deus
verax Omnis aut homo mendax ueritas
itaque semp in eo e fidelis manet mutari
se ⁊ negare non pt Si enim uerum se ne
gat mentitur Mentiri aut no virtutis
s infirmitatis est Nec et mutare q na
eius no recipit infirmitatem Hoc ergo im
possibile eius plenitudinis e q minui
se ⁊ augere non pt non infirmitatis
que in eo qd se augeret in beatia est Ergo
tollitur impossibile dei potentissimum ee
Quid enim potencius q nescire quicquid
infirmitatis e Et tamen ⁊ aliud infirmu
dei quod forcius est hominibus ⁊ stultum dei
q sapiencius est hominibus Et h auctus
illud diuinitatis Si ergo q infirmum eius
potencia est q potencie quo infirmum est

Item sup Epistolam ad Romanos ca° iii Expo
nens q sequitur | Omnis aut homo me
Est enim deus uerax dax sicut scriptum est
Agitur quo deus uerax est dat q promisit
homines autem e fallere q ipa ⁊ nature
mutabilitas faciat esse mutabilem peccati
q presciam veri non h(abe)t Deus autem
apud quem nichil futurum e immutabiliter
presencia sicut dicit Ego sum ⁊ no mutor
bor Omnem ergo hominem dicit mendacem
et verum est Natura enim que fallitur no
absurde dicitur mendax Itaque aliquo
studio aliqua errore mendax est Non ergo
hoc de deo spendidum est qui ⁊ ipse uerus e
⁊ beniuolus ut impleat quod promisit
Etiam ⁊ iam prophetico oraculo firmat dicens
sicut scriptum est ut iustificeris in sermo
nibus tuis ⁊ vincas cum iudicaris ut fir
maret q supra dixit quia deus in promissi
one sua fidelis est et omnis homo mendax
exemplum prophetico subdidit | exps li° q 2 dm

verbis suis iustificari et hominem menda-
cem in a credulitatis causa signauit. Denique
cum legitur in lib° ps° certa deus iustus
et uerax et omnis homo mendax menda-
cem hominem dicit dum non credit quod promi-
sit deus. Negans enim daturum deum
quod promisit mendax est et dum ipse men-
dax est multas ex causis deum mendacem
pronunciat qui promissis eius non credit. Sicut
omnem hominem mendacem dicit qui dif-
fidens est de promissis. Maxime tamen ad iu-
deos hoc pertinet cum tracta hoc loco a beis
qui uidentes xpm negauerunt hunc esse
quem promisit deus ac per hoc mendaces
pronunciantur. Deus autem uerax est quia
misit xpm sicut promisit et sic uincat cum iu-
dicatur. quia dabit quod daturus negatur
dum enim non ei creditur mendax iudica-
tur. Ille autem cum dat quod iudicatur
non daturus uincat. Iudeus se uideat
illum aut mendacem qui non credit verbis
eius. Videbit enim filium dei in maiestate quem
negat uidebit et carnis resurrectionem ut sci-
at uitam esse perditam pollicitationem et ciuitate
dei. Nam et census cum iudicaueris esset uicat
Inique enim occisus reum fecit dyabolum
qui eos iam peccando superauat ut hos uictus
amitteret quos tenebat in inferis. Hoc est
quia omnis homo mendax deus autem solus.

Dei sunt omnia tamen paucorum est uerax
ipse posse dicere deo tuus sum ego. lo° ps°
sci in maculati sicut xix uersu vi^to

Facilis uox et communis creditur sed paucorum
est. Satis rarus est enim qui potest dicere deo
tuus sum. Ille enim hoc dicit qui adheret
deo totis sensibus qui aliud cogitare
non nouit. Ille hac uoce utitur qui potest
dicere unde nobis preciosum et sufficiat nobis.
Nunquam hac uoce utitur auidus pecunie ho-
noris potestatis multis non est satis deum
scire et quid est pluribus tanti ipsi tanti
nationes tanti diuites paupertate putant
domino seruire. Et qui super omnes est iis
exiguus et angustus uidetur et non est satis
dei filius in quo sunt omnia. Denique ille
diues in euangelio cum dictum est. Si uis per-
fectus esse uade et uende omnia que habes
et da pauperibus deum sibi sufficere non iudi-
cabat. Vnde et denique contristatus est
quasi quod plus esset relinquere iubetur quam
minus esset eligere. Ille ergo dicat tu-
us sum qui dicere potest Ecce omnia reli-
quimus et secuti sumus te. Apostolorum itaque
uox ista est nec omnium tamen apostolorum. Nam
et Iudas apostolus fuit et in conuiuio inter
apostolos recumbebat dicebat et ipse tuus
sum sed uoce non corde. Venit et introiuit
in eum sathanas et cepit dicere non est
tuus Ihesu sed meus est. Denique ea mala
que sunt in pectore suo nobis uetu tecum epula-
tur et mecum pascitur. a te panem accipit
a me pecuniam. tecum bibit et michi tuum
sanguinem uendit. tuus est apostolus et
meus mercenarius. Non potest dicere scla-
nis plures dominos enim habet. Venit libido
et dicit meus es quia ea que sunt cor-
poris concupisti. In illius adolescentule
amore te michi vendidisti. in illius con-
cubitu meretricis pacem parte amicam. Ve-
nit auaricia et dicat. Argentum et aurum
quod habes seruitutis tue pretium est possessio quam
tenes in ius tui emptio uenditio liberta-
tis est. Venit luxuria et dicat meus es
unius diei conuiuio precium tue uite est
ille sumptus epularum cum cupiditatis sacia-
tio est cum summa contractus. Et quod preciosus
est cario emptus uilior ab eo es tuo pa-
ssior est unius diei mensa tua quam
totius temporis uita ut tales tere-
dem epulas acquisiui. Venit am-
bicio et dicat Ubi plane meus es. Nescis
quod id alijs imperare te fecerit ut in ipsos
uices. Nescio quod eo potestatem totum
ut mee te subicerem potestati. An ignoras
ipsi domino saluatori dictum esse ab huius
mundi principe cum ei ostendisset omnia regna
mundi. Hec omnia dabo tibi si procidens ado-
raueris me. Quanto ergo iste subiaciturus quos
alios uult habere subditos. Veniunt omnia
uicia et singula dicunt. meus es. quem
tanti comparauimus quem uile mancipium est.
Ecce non ergo tu qui huius es potes xpo
dicere tuus sum. Meus es. Meus plane
es si uocem non redarguat conscientia
si sermonem tuum anima aut opera non refu-
tent. Ego non negabo meum esse eum
qui ipse se non negat. Aut certe si pro
me semper sibi abneget. Nolo similem
habere pluribus dominis seruientem. Nam quo
meus est Si michi dicat verbo tuus
sum et opibus neget et factis se dyabolo
addicet et obstringat. Non est meus
quem libido succendit. quia mea casti-
tas est. Non est meus quem cura spoliandi

minores exagitat quia mea integ
tas est. Non est meus quem ira mo
bilis inquietat quia mea tranquillitas
est. Non est meus vini crapula temu
lentus vel item ambitionis et glorie secla
ris ebrius in pitalium qui non possit
sobrie moderationis servare vestigium
Pax sum ego litigare non novi utique
michi enim de quo veniat dyabolus et
dicat meus est Nam michi sua colla
curvavit mea nullo plura repromo
mensum tibi vendicat et nichil numquam
Non ergo est [illegible] x nisi qui est alienus
a crimine non est x nisi q pt semper se x ser
uulum demonstrare Nam siquis mu
tabilis est ut ego aut merore minor
aut indignatione venit ira et dicat me
us est ante horam in mea possessione fuit
in meo mre custe cum pre merore non po
tat oculos elevare si triste aliquid acci
dit ad me illico revertetur Cuius ergo
est dei nisi qui pt dicere nichil michi conscius
sum Ideo dicebat paulus apostolus ihu x
quia nulli alii obnoxius tenebatur
Ego autem nunc dei mei sum nec conscie
ntie traddite nunc ubi oculi Et io qui
plures dnos h, non pt vere dicere Do
ihu tuus sum. Unde arbitror et hunc
dnus dixisse paulum Nam et si sunt qui
dicantur dii sive in celo sive in terra Nob
tamen unus deus pr ex quo omnia et
nos in illum et unus dns ihus per quem
omnia et nos per ipsum. Verbi igitur totus
erat apostolus paulus et io dicebat qui ex
perimentum queritis eius qui in me lo
quitur xpus Ille ergo dicebat xpi sum
Et videbat ei dns meus es Cui ue
dicit tuus sum audit a dno meus es De
nique de ipso dns ad ananiam cum mitteret
eum ad sanandum paulum ait vade quoniam
vas electionis est michi Et qua preseva
uit xpi esse quasi impleto certamine coro
nam meruit invenire iusticie.
Item non omni est dicere deus meus in tra
tatu sup ps^m xliii exponens illud tu es
ipse rex meus et deus meus xpi ex his
Dnus dicit deum suum nisi qui hdet ple^m
reverentie et pietatis affectum Iusto enim dr
Ego sum deus tuus Denique et thomas
ubi tetigit manu ipsa latus post eunde
tiam indubitate resurrectionis invenit
respondit dominus meus et deus meus

Dns quia redemit famulos suos Deus
quia non solum resurrexit sed etiam ipse
suscitavit Conclusio quod deus est ineffabil
ploma co ab humano intellectu incom
prehensibilis sup Epistolam ad ebreos ca^o n^o
Ubique quidam religiosi nobis opus est
intellectu Ubi autem maxime de deo vel
loquimur vel audimus Cum neque ad lo
quendum digne de deo lingua sufficiat
neque ad percipiendum prevalet intellectus O
portet etiam ubi vel sensus deficit vel co
gitatio explicare de deo non potest tunc
magis glorificare nos deum quod talem deum
habemus qui omnem intellectum transcendit et cogi
tationis intuitum — ca^o xxx^o
Et li 1° de fide orthodoxa ad imparatem
Eum constat quippe lumen illud quod deus
est estimari comprehendi et diffiniri non posse
nec vere aliquid ex hys que in hoc inveniuntur
sunt maiestati divine comparari quia n^k
de omnibus istis que inveniuntur aut dicuntur
sum id quod est deus condigna similitudine
estimari pt quippe cum ipsis intellectibus
et sensibus maior sit igitur primo uniuersis
divinitatem solum credens et verum filium
de vero patre cognosceres dequalitatem
autem rei requirere non deberes quia
qualis et quantus sit scire non posses hoc ei
prophete hoc apostoli predicaverunt Denique pro
captu viribus pro fide ingenii intueamur quid
sit deus et videamus an ei aliquid possit
comparari Certe hic est de quo cum dicitur
non pt dici cum estimatur non pt estimari
cum comparatur non pt comparari cum diffinitur
ipsa diffinitione crescit qui celum manu su
a operit pugno omnem mundi ambitum
claudit Cuius totum omnia nesciunt et metu
ende sciunt Cuius nomini et virtuti famulatur
hic orbis et ipsa elementa sibi succedentium
momentanea vicissitudo testatur

De extera Armonie sicut virtutis
perfectum et salutis statum iuxta
tu desemida interpellacione david ca^o
xi^o Tenuisti inquit manum dexteram meam
Bene dicitur cum dextra manu deus
sua tenet pt dicere Dns a dextris meis
ne commovear Adam si a dextris suis dominum
habere voluisset non esset a serpente decep
tus Sed quia oblitus est mandatum dei
voluntatem serpentis implevit manum
eius dyabolus tenuit et ad sinistram scientie
boni et mali fecit extendi ut mandata

decerperet pudicitiam cum illo omnibus
et cepit vivus adversarius ad dexteram
stare Unde et in vita maledictionis hic grauius
ista maledictionis dure vincula laxari
stet inquit dyabolus a dextris eius Nos
dominum ihesum ad dexteram sibi dyabolum stantem
sicut in zacharie libro legimus hominis eius
causam locuturus suscepit Ibi ergo stetit
ubi ade stabat hereditas quam bonus ath-
leta permisit eum ad dexteram stare ut eum
retrorsum repelleret dicens Vade retro
sathana Itaque adversarius loco deiectus
recessit Tibi autem ne dyabolus staret a dex-
tris ait Veni sequere me Prudens ergo
dauid adventum domini qui nos a captivitate ad
veritatem liberaturus descendit e celo ait domine
a dextris michi ne commovear Cui autem
a dextris erat dyabolus intuebatur [illegible]
to ergo et hic ait Tenuisti manum dex-
teram meam et ut iam peccare non possim
ut ille lubrico aut fluctuabundus vesti-
gio fida possim in statione consistere Et [illegible]
[illegible] hic apostolus dixit qui turbatum eum [illegible]
uidit et extendens suam dexteram titubare non passus est atque intrepido [illegible]
incessu liberatus Itaque petrus quid aliud
est locutus nisi hos propheticos Tenuisti
manum dexteram meam et in voluntate tua
deduxisti me et cum gloria assumpsisti me
Et ubi est dextera nisi actuosa virtus
Que si voluntate dei dirigatur nichil
aliud desiderat nichil requirit nullas huius
mundi opes nulla dominia deposcit Sed
dicat sicut Quid enim michi restat in celo
et a te quid volui super terram Sed tu porcio mea
es habundans michi abunde nichil quam
ui aliud nisi ut premium habeam [illegible]
celesti ut gentiles faciunt subditi creature
nullas secularis huius divitias et volupta-
tum illecebras concupivi nullus ergo
qui a te assumptus sum ne super est in ce-
lestibus quod amplius queram nichil habeo
omnia habeo quia xpm habeo cui proprio altissimus
non pepercit sed pro nobis omnibus tradidit eum
Cui ergo non cum illo omnia nobis do-
navit sicut apostolus ait omnia enim in xpo
perque omnia et in quo consistunt omnia
Omnia ergo in illo habes Aliam non quero
mercedem quia ipse merces est mihi [illegible]
Deique [illegible] dixit Tolle crucem tuam et sequere
Dextra sunt bonum facto virtutes tum et
sinistra vicia [illegible] immaculati [illegible]

versu secundo dicunt via regali ibimus
Sapientes bivium non divertimus dexteram
Sinistra quoadusque transeamus terminos
tuos Hoc dixerunt missi a Moyse et nuncii
ad regem edom. Hic est bivium quia terrena
omnia sive in dextera sive in sinistra mala
sunt Mala mansio insipientia mala in
temperancia sed pervisit has mansiones he-
breus non divertit ad eos sed pertransiit ut perve-
niat ad sinistram sapientie et dexteram et [illegible]
maneat ubi divitie simplicitatis ubi gloria
ubi longitudo vite est Longitudo enim
vite est in dextera eius ut ait Salomon in si-
nistra autem eius divitie et gloria et in dextera
vita est in sinistra requies eterna super
sinistram eius requiescam ne querat
cui talia Vide enim hys qui assumunt cui talia
Ezechiel dicit has mansiones separat certe
bonus ductor et primas sapientie dirigit [illegible]
eius Denique laudat sapiens vias eius
Vie inquit eius vie bone et omnes semi-
te eius in pace prudentia ad dampnum
Dextra sunt alio sinistra ad eternum ho-
no De Abraham capitulo xiii loth dicebat in
Si tu in quod abraham ad sinistram ego
in dexteram vel si tu in dexteram ego in sinistram
hoc est que tibi in dextera sunt michi in si-
nistra sunt et que tibi in sinistra michi in dex-
tera sunt Viro enim imprudenti in dextera
que sunt corporis ea que prefert Ea con-
stituit in meliorem partem divitias
quoque et honores preponit ac [illegible] inmor-
talitatis adipiscende gratiam in sinistra
sed que sapienti ad dexteram est longitu-
do enim vite in dextera eius omnesque anime
virtutes insipiens vir in sinistra eius
Prudens autem vir ad dexteram locat
que autem corporis in sinistram

Dyabolus De eius elatione loquitur
Dominicacio super psalmos xxxvi et xxxvii
Vidi impium superexaltatum et elevatum
sicut cedros libani et transivi et ecce non erat
Vidi enim in seculo hoc Vidi oculis corporis
vidi eum iactantem se et superexaltantem sermonibus suis estimantem se a-
liquid esse qui nichil est Ecce nos superexaltat
Ponam inquit thronum super nubes et ero similis
altissimo exaltat se Videat eum sicut
cedros libani exaltatus et ipse alte sunt
et in monte sunt altissimo Quid igitur
superexaltate sunt et superexaltatus vel impi-
us qui se in illo monte constituit de quo

septimum est Si habuerits fidem sicut granum
synapis dicetis huic monti tollere et
iactare in mare. Hinc demonio inquit
a quo iste invasus fuat et oppressus quem in
primo esse sanatum. Non caritatem magis sed
in xpo quam potestatem in dyabolo | vii in eodem
Fuit enim casus irreparabilis | super Epistolam ad
Romanos capitulo xi Exponens quod sequitur
Dico ergo sicut numquid offenderunt ut caderent
absit hoc dicit quod supra memoravi quod non
sic differunt ut numquam possent credere
et non ita per incredulitatem suam cecati
sunt ut curari non possint sicut et dyabolum
legimus cecidisse dicente ysaia propheta
Quo cecidit de celo lucifer qui mane o
riebaris casus apostasiam significat Non
ergo hos sic offendisse dixit ut caderent
sed offensionibus sue tamen ad tempus obtem
Dyabolus dicitur peccatum quia ad | sed
peccatum induxit hominem et quare dicatur super
eandem Epistolam capitulo vii Exponens illud
occasione enim accepta et cetera | peccata
omnem concupiscenciam circa | significat Su
pra aute concupiscenciam ubi legem memo
rat Sumus certe addens mea omnem
dicat concupiscenciam operatam in homine impulsu
dyaboli quod peccato significavit ut in contrarium
homini fieret lex que data erat ut prodesset Vi
dens enim dyabolus auxilium per legem
humano generi provisum Cui in condicione
sua per peccatum ade se libere gratulabatur in
tellexit factum adversum se Cui enim sciret
sub lege dei iudicium procerto hunc de suo
ablatum domino agnoverat enim hominem
invenisse quo penam inferni evaderet
hinc et arsit invidia adversum hominem
ut illi legem inimicet ut per hanc adiuvante
deo deum rursum offenderet et demum ipsa
tem dyabolicam redderet | batur esse quia
Sed ante legem non puta | non agnos
tebatur Unde subdit | tum enim erat
Sine lege peccatum mor | Hoc dupliciter ge
nere intelligendum est ut et dyaboli
cum in peccato sicut significatum est hic ipsum peccatum
quod vocatur peccatum Mortuus enim dicitur
fuisse dyabolus quia non ita fruebatur ad
illusionem hominis ante legem et erat
quasi quietus et securus eo quod possideret
eum peccatum sic mortuum erat quia putabatur
quod non imputaretur apud deum
ac per hoc apud hominem mortuum
erat quam impune peccaret Iam non

latebat peccatum sicut supra dixi sed hic ignora
bitur quia deus iudicaturus esset Sed peccatum
ut appareat peccatum per bonum michi operatum est
mortem Dyabolum per bonum dicit occasi
onem accepisse ut malum operetur homini
dum illum se ducat ad mortem qui ante
ea que ante legem male gesta sunt per ille
cebram cupidinis probarentur esse peccata
et decreto iudicarentur data est lex manifes
ta in literis Sic intensus est Sathanas per
bonum utique quia cum videt eam providere
homini illicita illi suasit Ut promta ex lege
mors ei proveniret quod quidem negligencie hu
mane ascribendum est que sic incore na
sue in firmavit cupiditate peccandi ut sug
gestiones dyaboli reprimere non posset Sin
inimicus tamen quod in peccato significat ut appareat esse
inimicus tamen quem in peccato significat ut appareat
esse inimicus per legem accepit occasionem
operari hominis mortem dum enim ad illicita
illum suadet apparet esse inimicus quia praeter
legem mortem homini procuravit excepta pec
cata ade Post legem tamen maiores ei pe
nas apud inferos ubi mors est adinvenit
anime enim clarius est ante manifestatam
legem peccasse quam post legem | subdit apostolus
Eristus tamen vitat Quod | exponendo
ut fiat supra modum peccatum peccans per
cans per mandatum Quod est supra modum
quasi dicatur sit modus si dei verba sunt
dicentis Non sunt completa peccata amor
reorum per quod ostendit mensuram esse quandam
delictorum quam cum impleverint peccatores vita
digni minime iudicentur sicut et pharao
qui iustum modum impleverat dei virtutes
et signa in illum ostensa sunt per que certe clara
ad emolumenta vite se elevent ut in mor
tuo vita distiterit Sed alius modus est
que tractat apostolus ut ostendat enim plus
peccatum esse per legem invidia et astucia Sa
thane ut prudencia dei contraria hominis
sed cum timore legis minime peccare de
buerit Hinc deus ut invidiam dya
violet et providenciam suam homini
tatem faceret mutavit ordinem mittens
salvatorem xpm qui et dyabolum premeret
et dyabolum liberaret etc Et addit
Scimus enim quia lex spiritualis est Quo
modo scientibus legem loquitur Non ait
Scimus quia lex spiritualis est nec se enim
darent sub lege nisi agnoscerent istam esse
spiritualem Ego aut carnalis sum venundatus

sub pctō Legem ergo moysi spiritalem uo
cat que est data in tabulis Et ne qr peccare
phibet spitalis est quippe cū inuisibilia car
nalia coli phibeat Hec ad comendacōm
legis ptinent ne culpa forte digna puta
retur ab aliquo quia seruitatem ex cluit
in pccatores Hominem autem carnalem
appellat dum peccat Venditus sub pctō
hoc est autem uenditum ee sub pctō ex
adam qui prior peccauit originem trahere
et ppo delicto subiectum fieri pctō sicut dt
ysaias ppheta. Venditi enī estis pctīs
uris Adam aut̄ vendidit se prior ac p hoc
omē semen eius subiectū est pctō qm ob
rem infirmū ee hominem ad pcepta legis
suanda nisi diuinis auxilijs iuuatur
Kimet vide ait lex spitalis est ego aut̄
carnalis sum uenūdatus sub pctō Hoc
est lex firma est et iusticia et caret culpa
homo aut̄ fragilis ē et paterno uel ppo
subiugatus delcō uel ptate sui uti no
possit circa obedienciam legis ideo addi
in misericordiam confugiendum ut se
ueritatem legis effugiat ex cāuatus de
lictis decreto deo fauente inimico rsistat
Quid aut̄ est subiectum ee pctō nisi
corpus uicio aīe hoc corruptum cui
se inserat pctm et inpellat hominem
captiuū delictis ut faciat uoluntatē
eius Hinc dns inter cetā ait Venit
dyabolus et tollit quod seminatū est i
corde illorū ne salui fiant Nā ante
puaricacōm homis prius mancipa et
se morti pctīs non erat inimico adin
teriora homis accedere et cogitacōnes
adūsas inserē Cū astucia eius factū
est ut confabulacōne p serpentem hā
ni inueniret Postqm circumuenit eum
et subiugauit ptatem in eum accepit
ut in teriorem hominem pulsaret copulas
se menti eius ita ut non possit agnoscē
quid suū sit in cogitacōe et quid illius
nisi respiciat legem Quod enī oper
ignoro Non intelligit qd opatur qr
uidet se p legem scire aliud agere No
enī quod uolo hoc ago sed quod odio illud
subiectus pctō facit utiqz qd no uult
si autem qd uolo illud facio consencio
legi probat legem ee phoe qn uitiū
se hoc facere qd lex uetat psitetur et
nc sue dixit ee quod mandat lex qr
extra quod facit odiosum sibi dicit Nunc

aut iam non ego oper illud sed qd habitat
in me pctm Quod lege iudex phen qd
agit et consentit non hre sl. ac p hoc ad
esse augm pulsu hic agi declar x pctm
Pctm aut̄ io semp nominat cū sciatur
dyabolū significare quia nisi pccasset
primus homo hic no puenirent Ac p hoc
pctm est qr ea omīa fiat Scio aut̄ quo
no habitat in me hc est in carne mea.
Bonū non dicat sicut quibusdam ui
carnem malam sed quod habitat in carne
non ee bonū sed ee pctm Quo autem
habitat in carne pctm cū non sit subā sed
puaricacio boni Quod prim homis cor
pus corruptū ē p pctm ut eet solubile
Ipa enī pctī corrupcio p condicōz offens
omis manet in corpe robur tenens
diuine sntē date in adam quod est eui
dyaboli cuius instinctu peccauit Sed ego
quod facti cū manet in habitare dicitur
pctm in carne ad quā accedit dyabolus
quasi ad suam legem quia caro iam p
cati est et manet qm in pccā pctm ut
decipiat hominem suggestōnibus ma
lis ne faciat homo que precipit lex
Temptauit aut̄ xpm et quo diffuse
ptractat secundum lucam li° iiij° cao
Quid uo sibi uult qd euuangelista p°
dum esurisse signauit cū de moyse atqz
helie ieiunio nichil tale uideamus
expssum Nunqd homo deo fortior sed
qui xl. diebus esurire non potuit ou
dit non ab in esurisse se corpis sed salu
tem simul ut aduersariū lacesseret ia
tinentem qui quadraginta fuat die
rum ieiunio uulnatus et ideo fames
domini pia fraus est ut inquo dy
abolus maiora metuens iam caue
bat spem iactatus temptaret ut hoi
nem ne impediretur triumphus Tal
illud diste misticū sci spus hc est di in
fusse iudicium ut temptandum dy
abolo xpo offerret Dixit aut̄ illi dyab
Si filius dei es Dic ut lapides isti pa
nes fiant Tria precipue docemus tela
dyaboli quibus ad conuulnanda mēte
hominis consueuit armari Gule unū
aliud iactancie Ambicōnis tcium
Inde autem cepit vnde iam uicat Et
io in capio inde in xpo uincere vn
in adam uictus sum Si tamen in xpus
in magno pns virtutis exemplum sit

Discamus igitur cavere gulam cavere
luxuriam quia telum est dyaboli laqueus
tenditur cum mensa regalis convivii preparatur
que constanciam sepe mentis inclinat
Non solum enim cum audimus verba dyaboli sed
eciam cum videmus eius copias laqueum
vitare debemus Didicisti telum dyabo-
li mine fidei solitam abstinencie Et quid
vult talis sermonis exorsus Si filius dei
es nisi quia cognoverat filium dei esse ven-
turum sed venisse per hanc infirmitatem
corporis non putabat aliud explorantis
est aliud temptantis Et deo se profitetur
credere et hominem conatur illudere Et
vide arma christi quibus tibi non sibi vi-
cit Nam qui maiestate sua lapides in
panem posse convertit nec alicuius iussio-
ne monstravit docet nichil tibi pro dya-
boli arbitrio nisi et declarande virtutis contem-
placione faciendum Simul in ipsa temp-
tacione artificem dyaboli disce astuciam
Sic temptat ut exploret ut temptet
Contra dominus sic fallit ut vincat Sic ad
hec vincat ut fallat Nam si convertisset
naturam prodidisset creatorem Medic re-
spondit ergo dicens Scriptum est Quia non
in pane solo vivit homo sed in omni verbo dei
Vide quo genere utatur armorum quo
hominem a spiritualis nequicie incursione
defendat adversus incitamenta gule sep-
tum atque munitum Non enim quasi deus
utitur potestate Quid enim mihi proderit
Sed quasi homo commune accersit auxilium
ut divine pabulo leccionis intentus fa-
mem corporis negligat alimentum verbi ce-
lestis acquirat huic intentus Helias
famem prolixioris non sensit ieiunii
Non enim potest qui verbum sequitur panem
desiderare terrenum cum panis substanciam celes-
tis accipiat Humanis divina preire non dubi-
um est Et corporalibus spiritualia Et ideo qui
vitam veram desiderat illum panem ex-
spectet qui per insensibilem substanciam huma-
na corda confirmat Simul cum dicat Non
in solo pane vivit homo ostendit hominem
esse temptatum hoc est susceptionem nostram
non suam esse divinitatem Sequitur
iactancie telum quo proclive delinquitur
Quia dum homines gloriam virtutis sue
iactare desiderant de loco meritorum suorum
statione decidunt Et duxit inquit
illum in ierusalem et statuit eum super pinnam

templi Ita enim est iactancia ut dum
se putet unusquisque ad altiora conscendere
sublimium usurpacione factorum ad inferio-
ra trahatur Et dixit illi Si filius dei es
mitte te deorsum Vere dyabolica vox
que mentem hominis de gradu altiore me-
ritorum precipitare contendit Quid enim
tam proprium dyabolo quam suadere ut unusquisque
se deorsum mittat Disce ergo et tu dyabolum
vincere Agitur spiritu sequere spiritum Non te
revocet carnis illecebra Sed spiritu plenus
disce contempnere voluptates Ieiuna
si vis vincere Consequens est ut per hoc etiam
dyabolus te putet esse temptandum Christus
quasi forcior facie ad faciem temptatur
tu per hominem temptaris Et illud dya-
bolicum est cum dicat homo fortibus mandu-
ca et bibe et similis malus Nolite credere
ibi non erubescat efferre presidiis quibus
non efferebat Christus Et tamen ea non negli-
gebat ut docet dicens Cavete ne graventur
corda vestra in vino et crapula Non erubu-
it paulus qui ait Sic certo ut non aerem
cedens Verum quod non cedebat apostolus Sed
aeris verberabat Sed castigo inquit corpus
meum et servituti redigo Ne forte cum aliis
predicaverim ipse reprobus efficiar Sic
infirmitatem suam maliciamque designat
quia neminem nocere potest dyabolus nisi ipse
se inmiserit Nam qui relictis celestibus ter-
rena elegit voluntarium quoddam precipicium
vite labentis incurrit Simul quam telum
suum dyabolus videt obtusum quo omnes
homines prius sibi subiecerat potestati plus re-
petit quam de homine iudicare Et donum quoque
ne ea quidem que de se fuerant prophetata
ad arbitrium dyaboli putavit esse facien-
da sed divinitatis propria auctoritate servata
sue eius occurrit ut quia scripturarum
exemplum pretenderit scripturarum vin-
ceretur exemplis Potestas enim deo vin-
dicte scriptura in christo vindicat Disce hoc quoque
quia sathanas transfigurat se velud ange-
lum lucis et de scripturis ipsis divinis laque-
um fidelibus parat Sic hereticos facit sic eva-
cuat fidem sic iura pietatis impugnat
Ergo non te capiat hereticus quia potest
de scripturis aliqua exempla proferre nec
sibi arroget quod doctus videatur Et dya-
bolus testimoniis scripturarum sed non ut doceat
sed ut circumscribat et fallat Cognovit aliquem
attentum religioni virtutibus clarum signis

et virtutibus potentem iactancie tendit
laqueum ut huiusmodi inficet timore quo
pietati se non credit. si iactancie credit non
deo deputat si sibi arroget. Nonque apostoli non
ipsi ob sed in xpi nomine demoniis imperabant
ne arrogare sibi aliquid viderentur. Sic
petrus paraliticum curat dicens In nomine
ihesu nazareni surge et ambula. Disce eti
am de paulo fugere iactanciam. Scio inquit
hominem sive in corpore sive extra corpus
nescio deus scit quoniam raptus est in paradisum
et audivit verba ineffabilia que non licet homini
loqui. Pro huiusmodi gloriabor. Pro me autem
non gloriabor nisi in infirmitatibus meis.
Ergo et hic dyabolus quem fortem sensit iac
tanciam pretendit que etiam decipit. Sed
dominus respondit ei Non temptabis dominum de
um tuum. In quo dominum deum xpistum predicat et fi
lium patrem unius esse cognoscis. Nam
quod scriptum est. Ergo et pater unum sumus
et ideo si unum obtendit dyabolus occurrens
ei quia scriptum est sumus. Et distingue
unum ne patrem filium que secernas. Quo
Et insuper subdit de xpi victoria ut nos vin
cere debeamus omne genus temptaci
onis eiusdem idem capitulo iiii. Ait dyabolus
Et consummata omni temptacione recessit
ab illo usque ad tempus. Quare omnem dixit nisi
...ce hec tamen quia demonstravit ...
neque enim consummatam omnem temptaci
onem scriptura dixisset nisi in hiis tribus
esse omnium materia delictorum quorum semina
in prima sunt origine cavenda. Finis enim
temptacionis finis cupiditatum. Et tria
cause temptacionum cause cupiditatum
sunt. Cause autem cupiditatum sunt carnis
oblectacio spes glorie aviditas potencie.
Etenim religiosum videtur et contemplati
onem extremis non recuses si carne
bra temptacio inde. Si attentos quos
viderit dyabolus suggerit ut decipiet
Sed tu contrarius de proposito confirmat cave temp
tacionem sicut naturam. Hec tria si
recordeis etiam paulus tamen ista perscribet
Designans tres esse spes peccatorum a quibus
liber exspectat iusticie coronam. Neque
enim inquit in verbo adulacionis fuimus
neque in avaricie occasione deus testis
est neque gloriam querentes ab hominibus et
ideo dyabolum vicit coronam petivit. Vides
ergo ipsum dyabolum non esse in studio per
tinacem cedere ut solere virtutis. Et si

invidere non desinat tamen instare
formidet quia frequencius refugit triumphari
audito itaque dei nomine recessit
inquit usque ad tempus. Postea enim non
temptaturus advenit. Docet ergo te scrip
tura divina non solum tibi contra carnem
et sanguinem sed etiam contra insidias
spirituales esse et tamen videre magnificenti
am domini nostri qui erat cum reconbus in
mundi. Et licet constitutus in terris adversus spiri
tualia nequicie que sunt in celestibus cer
tare dedicat. Non enim de terrenis contende
dum ut dimicemus in terra sed spiritualibus
positis primus de regno dei et de hereditate.
Necesse est ut spiritalia plus impedimenta
superentur corona proposita est subeunda cer
tamina sunt. Nemo potest nisi vicerit coronari.
Nemo potest vincere nisi prius certaverit. Ampli
usque corone maior est fructus ubi
labor maior est. Arta enim et angusta est
via que ducit ad vitam. lata vero et spaci
osa que ducit ad mortem. Et ideo tempta
cionem nichil timere debemus. Est enim cau
sa victorie materia triumphorum. Dives est
qui temptacionem non sensit in seculo
in penis est apud inferos. Pauper ille
lazarus qui ita paupertate morboque afflic
tus est attritus ut ulcera eius a canibus
lamberentur vite istius labore inestimabilis
coronam glorie quesivit eterne. Multe
enim tribulaciones non quorumcumque
sed iustorum. Denique dominus sepe castigat.
petrus temptatus est ut negaret. ne
gavit ut fleret. Et quid de ceteris dicam.
Nempe iob erat probatus deo sed licet
probatus erat victor tamen non erat
probata erat devocio virtutis cum primum
non habebat. Et ideo temptamentis offertur
ut gloriosior redderetur. illud quoque cete
ris refert ut gradum spectes non vindi
ctam. dyabolus habet frequenter specula ut
aut prima vincat aut secunda. Primo
cupiditatem inhiat. secundo pietatem
tercio sanitatem. Mentis enim et corporis per
pugnat ulceribus. Diversitas quoque ipsa
temptacionum per diversitatem tamen est. Alia
vita dampnio divites inicitur pater
dispendio filiorum homo doloribus cor
poris ulceribus. Et tanta hec tela. Unde dives
noluit habere quod perderet. Et ideo pauper
huc venit ut haberet dyabolus quod auferret
nisi scire quod verum sit ipsum dominum dicere

audi. Venit huius mundi princeps et in me
inveniet nichil. Noluit etiam pauco[?]
piter esse ut esset omnium frustra autem cor
poris temptaretur ulabus qui contempne
ret omnes corporis passiones. Similiter ut osten
deret nobis in macula[?] sibi corporis hoste de
pulso victoria deberetur. Sed ille qui alios
suis temptatur hic publicans illi primo quia
aufertur huic regnum orbis offertur. Sic
totus sine fraude dyabolus qui ex aspe
re dei filium veretur. Aliud in iunys temp
tat homines primus. Ille quidem suus dicat
Dominus dedit dominus abstulit. Hic nature
sue dispositiones quas gestius sua sibi videt
offerri. Et ut ad illud revocamur neque
ut iugitur super naturam contemnatur
in illud. Nec tamen fortis athleta nec
turbatur. Adhibetur mulier per me frau
dis illecebram hic primus quia nature erat
obnoxia non habebat. Amici adhibentur
qui primus consiliis opprimant et luctan
tem. Sed in omnibus que acciderunt ei nus
quam peccavit Iob labiis suis in conspectu dei.
Nam quod male dicit dici dicens Pereat
dies illa in qua natus sum et infra Et
maledicat ei is qui maledixit diem il
lum qui sunt magnum ceteri opprimere ad pro
phetiam pertinet eo quod dyabolum tamquam procello
si seculi istius ceterum dominus noster ihesus christus
oppressit et regnationem sue carnalis devin
cere desiderat ut dies eius in regno
minuetur. Pereat inquit seculariis ut dies
spiritualis oriatur. Ergo in temptatione
sua Iob iustitia loquitur. Cui enim
vincebat filium Christum videbat. Nos ergo
non timeamus temptationes sed ma
gis in temptationibus gloriemur dicentes
Cum infirmamur tunc potentes sumus.
Tunc enim nectitur corona iustitie. Sed
illa paulo fortassis accomoda. Nos
autem quia plures corone sunt non
quamcumque sperare debemus in seculo aut
laurus corona est. Corona est stimulat
non est proposita. Corona deliciarum. Corona
enim deliciarum obumbrabit te. Et alibi scu
to bone voluntatis sue coronabit te.
Gloria quoque et honore quem dilexit deus
coronavit. Ergo qui coronam dare temp
tationes suggerit. Et si quis temptans
tamquam hoste quia patitur corona. Tolle
interim certamina tulisti coronas. Tolle cruci
atus tulisti beatitudines. Nove temptatio

Ioseph virtutis est consecratio. Nonne
minima tanteris corona est castitatis. Que
admodum regnum in egipto consecratum
potuisset adipisci nisi venditus fuisset a fratri
bus quod dei suum arbitrio ut iustus probaretur
ipse monstravit dicens Quemadmodum fe
cit in hodierno ut pasceretur populus mul
tus. Non ergo debemus temptationes seu
pro malis timere quibus bona premia
comparantur. Sed magis rogare quam temptatio
ne conditionis humane ut eas temp
tationes subeamus quas ferre possimus.

Temptat dyabolus animam mediante
carne super epistolam ad Romanos capitulo
vi Exponens quod sequitur | armat
Neque exhibeatis membra vestra | iniquitatis
peccato. Dedit dyabolum omnis ac alis in
pugnare. Occasio enim datur illi per culpam
peccati ut deserte nos deo accepta potestate
illudat et mortificet nos. Ideo membra
nostra ab omni opere iniquitatis continere
debemus ut inimicus vel in eis nobis ince
tus subiciatur et ideo dixit exhibere corpa
ra membra enim prout peccatum dictaverit
iniustitie exercentur non toto corpore

Sed nec temptare potest nisi permissus fu
erit in tractatu super psalmum xxxvii versiculo ii
Cognoscamus ergo quando et ubi dyabo
lus iaculat sagitte dum iaculare dicantur.
Nempe sic legimus quod cum in consilio an
gelorum servum Iob suum dominus quesivit
ad dyabolum predicaret ut inveniretur mundus
et humanam contra adversarius laus cum inferio
ris substantie vim condempnatio esset
qui de statu superiore deiectus est. Videt
dyabolus quia non gratis Iob dominum
veneratur qui nutu dei omnibus habun
daret. Sed mitte inquit manum tuam et
tange omnia que habet si non in faciem te
benedicat. Et deus potestatem dedit dyabolo ut
mitteret manum suam in omnia que haberet
Iob. Omnibus ergo testis tu sanctus Iob
dum in sua fortitudine permanet quia
non est motus Iob aut interitu filiorum
aut dispendio facultatum. Iterum dominus
ad dyabolum dixit illudens ei quod dissip
asset omnia que habuerat Iob filios eius
interemisset ipsum tamen nequaquam move
re devotionis statione potuisset. Et iste
vidit. Cuncta que habet homo pro anima sua
dabit. Sed mitte inquit animam tuam
et tange carnem et ossa eius. Et accepit

item potestatem ut mitteret manum suam in cor-
pus eius tantum ut animam ipsius custodiret
Et processit ut habetur supra in libro sancti iob ubi est egressus
a domino. Adverti tamen quod manus domini
dicatur. Ubi tamen hominis dyaboli infestante
temptatio. Siquidem et iob manum domini
dixit esse que sepe tetigerit et sagittas domini
esse memoravit sagittas paratas. Et
tradidit inquit me in manus impiis
scilicet absolvit quia tunc dyabolus emulantur
domini sunt sagitte qui vulnerandi permisit
dyabolo potestatem. Denique si manibus ut tangat
servus liberetur. Nonne etiam si alio
astante cedatur a te dicatur liberatus
Est et illa ratio quia dominus concedit temp-
tandi potestatem ut hominem in temptationibus
probetur affectus. Non profectio sit ut fides lu-
ceat virtus excellat mentis intentio omnibus
manifestetur. ergo temptatio qui sagit-
te penetrat interiora hominis et quasi gladi-
us dei qui scrutatur intima | non tamen

Animus dei dyaboli temptationes | in fine
vero de sacris ad neophitos in fine | domini
Et ne patiaris nos induci in temptatione | sed
libera nos a malo. Vide quid dicat. Et
ne nos patiaris induci in temptationem
sed quam athleta talem vult temptationem quam
ferre possit humana conditio et unusquisque
a malo hoc est ab iniquo peccato liberetur. Po-
tens autem est dominus qui abstulit peccata
nostra et delicta nostra donavit tueri et custo-
dire nos adversum dyaboli insidias adversantes
ut non nobis obtemperet inimicus qui culpam
generare consuevit. Sed qui se deo committit
dyabolum non timet | de penitentia capitulo xii

Causa est quod ponit hic | in fine | multa
Multa recia tendimus adversum nos | laquei
oculus meretricis laqueus amoris est. Ipsi
nobis oculi nostri recia sunt. Et ideo scriptum
est neque capiaris oculis tuis. Ipsi nobis
quod tendimus recia quibus involvimur
et implicamur ipsi nobis vincula nec-
timus sicut legimus quia vinculis pecca-
torum unusquisque constringitur

Prima ut dicat super epistolam ad hebreos capitulo ii
Per mortem inquit destrueret eum qui
habebat mortis imperium hic est dyabolum. Hic
admirabile gratiam demonstratur quia
per quod potestatem habebat dyabolus per hoc vic-
tus et arma que sicut illi fortia adversus
mundum hoc est mors per eam illum christus
percussit. hic magnitudine eius virtutis

qui incitat insinuat ostendendo quantum
bonum operetur mors | sicut et nullum

Nichil enim in ipso reperit | vicium libro ii
de iacob et vita beata capitulo x | beatus
Venit ad eum laban hoc est de alienis | ypocrita
sathanas transfigurat se in angelum
lucis et cepit ab eo sua querere. Dicit ei
iacob. Cognosce si quid est tuum apud me
si quid est tuum apud me. hoc est nichil tuorum
habeo. Et vide si quid agnoscis maiorum tuo-
rum tuorum et tamen nichil meum abstulit
fraudem tuam dereliqui corporea nulla cum
a habeo. omnia tua tamquam contagium refugi
Et quesivit laban et nichil suum accepit
Quam beatus vir in quo inimicus nichil in-
venit quod suum posset dicere in quo dyabolus
ondit nichil suum quod agnosceret. Impossibi-
le videbatur istud in homine sed typum gere-
bat eius qui dixit in ewangelio. Venit
enim princeps mundi huius et in me invenit
nichil. Nichil enim est quod proprie est dyaboli
quod nulla potest habere proprietatem atque sua

Dyabolus autem temptat semper dicit menda-
cium libro de paradiso capitulo xxvi | mendacia dyaboli
Distinximus igitur temptatorem | plena esse
mendaciis. Vix enim unum verum videtur
exhibere que pollicitus reliqua falsa com-
posuit. Sic enim habes et dixit serpens mulie-
ri non morte moriemini. Ecce unum falsum
Nam mortuus morte est homo qui secu-
tus est promissa serpentis. Denique addidit
Sciebat inquit deus quia quacumque
hora manducaveritis ex eo aperientur ocu-
li vestri. hoc solum verum quod infra habes quod man-
ducaverunt ambo et aperti sunt oculi eorum
sed hoc verum quod nocet. Denique non omnibus
aperire oculos utile quia scriptum est
ut videntes non videant. Et statim
adglutinatum est mendacium quia ad-
iunxit. Et eritis sicut dii scientes bonum
et malum in quo licet adulterare ydolatrie
esse auctorem serpentem eo quod plures
deos induxisse in homines videatur errorem
quendam serpentis astutia. Et hic
fefellit quia homo sicut dii. Non solum
sicut dii et homines deserunt. Sed etiam
qui quasi dii erant quibus datum est. Ego
dixi dii estis sui gradum perdiderunt

Hoc ideo est quia semper decipit atque
fallit eodem libro capitulo xxiii | utique
Et dixit serpens mulieri etc. | deus
dixit ne edatis ex omni ligno quod est in

paradyso Et dixit mulier serpenti ex
omni ligno paradisi manducabimus de fructu
autem quod est in medio paradisi dixit Non
manducabitis ex eo neque tangetis ex
eo ne moriamur Iam audieritis sapi-
enciorem bestijs omnibus esse serpentem
hic cuius iam quero versuciam Simulat
se verba dei docere et post intexit dolos
cum enim dixisset deus ex omni ligno paradisi
edetis ad escam De ligno autem quod
est sciencie boni et mali non edatis Qua
die autem manducatis ex eo morte mo-
riemini Serpens quasi interrogans mu-
lierem cur dixisset deus ex omni ligno
quod est in paradiso edetis de ligno autem
uno non edetis Inseruit mandatum
ut diceret ex omni ligno non edetis cum de
uno tantum ligno sciencie boni et mali
precepit deus non esse gustandum Qua
in re autem fefellit mulierem mirum
quia licet qui aliquem circumscribere conatur
consueuit eum fallere Non eciam
interrogacio ociosa serpentis

Sicut decepit ipse sic ministri eius eodem
libro capitulo xxx | suasit Et hoc venabile
Serpens inquit | deo visum est eo quod
ageret multas ad decipiendum uias
esse serpentis quia transfiguratur in ange-
lum lucis et ministri eius sicut ministri
iusticie Finxit falsa imponentis rebus
singulis nomina ut austeritatem dicat
esse virtutem et auaricie nomen imponeret
industrie Serpens enim mulierem decepit
virum mulier ad prevaricacionem deuitauit Et
dixit serpentis typum accepit delecta-
cio corporalis mulier symbolum sensus est vi-
rum mentis | homo immutatur enim
Quare autem | inuidia eodem libro capitulo xxii

Si autem ad dyabolum referas verus
inimicus est generis humani Sunt ea
autem inimicicia nisi inuidia Sicut
ait Salomon inuidia dyaboli mors intravit
in orbem terrarum Inuidit autem beati-
tudo hominis in paradiso positi Eciam quamuis ipse
dyabolus acceptam graciam tenere non
potuit inuidit homini eo quod figuratus e
limo ut incola paradisi esset electus Con-
siderabat enim dyabolus quod ipse qui fuisset su-
perioris nature in hijs secularia et caduca
deciderat homo autem inferior creatura spe-
rabat eterna hic est ergo quod inuidet
dicens Si tam inferior adipiscitur quod ego ser-
uare non potui iste de terris in celis
ad celum Cum ergo ego de celo lapsus sim
multas uias hec quibus hominem decipe-
possim De limo factus est et materijs
corruptabilibus inuolutus est Et si anima
superioris nature tamen iuxta lapsum potest
esse obnoxia in corporis carcere constituta
qui ergo lapsum uitare non potui Est igitur
uia prima ut decipiatur dum condicione
sua maiora desiderat Hic enim est quidam
conatus industrie Deinceps carius est quod non
liceat desiderare Postremo in quo inde
ut ergo omnibus esse sapiencior nisi circumscri-
bam hominem et versucia et fraude concedam

Et addit quare primo incepit a muliere

Itaque machinatus est ut non primo Adam
adoriretur sed Adam per mulierem circumscribere
conaretur Non aduersus eum enim qui tamen
accepit celeste mandatum sed eam adorsus
est que non ipso dedicerat non adeo quod obser-
uare acceperat neque enim hec que mulie-
ri dixit deus sed que Ade dixit et non paradisum
cognouisse mulier estimanda est

Et adiungit modos temptacionum eius

Cognoscens igitur hoc loco temptamenta
generis plura eciam alijs locis temptamen-
ta genera repies alia sunt per principes huius
mundi qui quedam venena sapiencie
in hunc mundum euomunt ut uera pu-
tarent homines esse que falsa sunt et ipse qua-
dam homines capitur astus Non enim semper
quam apertus hostis ingreditur sed sunt quidam
potestates que amorem simulent et gramineque pre-
tendant ut paulatim cogitacionibus nostris
venena sue iniquitatis insinuent a qui-
bus oriuntur illa peccata que vel delectacione
vel ex quadam mentis facilitate nascuntur
Sunt eciam alie potestates que velut col-
luctantur nobiscum Vnde et apostolus ait quia
non est nobis colluctacio aduersus carnem
et sanguinem sed aduersus principatus et potestates
et rectores huius mundi tenebrarum harum
aduersus nequiciam spiritualium que sunt in
celestibus Volunt enim hac quadam con-
tencione nos frangere et veluti quodam
arnie nostre corpus elidere Vnde et paulus
quasi bonus athleta non solum ictus ad-
uersariorum peritum uitare cognouerat Ve-
rum eciam aduersantes ferire Vnde ait
Preuio pugnis non ut aerem cedens et non
quasi bonus athleta ad coronam meruit
peruenire Ergo multiplicia temptamenta

quod postulant. Nam detecto se abusu ferme o cohibeatis. Vestibus ideo concessum est leuitis aut sacerdotibus uxores ad usum habere quia multum temporis otio uacabant a ministerio aut a sacerdotio. Multitudo enim erat sacerdotum et magna copia leuitarum et unusquisque certo tempore seruiebat diuinis cerimoniis secundum institucionem dauid. hic enim xxiiii^or classes constituit sacerdotum ut uicissim deseruirent. Unde habia octauam classem habuit cum uice sua zacharias fungebatur sacerdocio sicut continetur in paralipomenon. ita ut tempore quo non illos contingebat deseruire altari domorum suarum agerent curam at ubi autem tempus imminebat ministerii purificati aliquantis diebus accedebat ad templum offerre deo. Nunc autem septem dyacones esse oportet aliquantos presbiteros ut bini sint per ecclesias. Omnes episcopus in ciuitate ac per hoc omnes a coitu feme abstinere debere quia necesse est eos cottidie presto esse in ecclesia nec dilationem habere ut post conuentum legittime purificentur sicut ueteres. Omni enim ebdomada offerendum est et si non cottidie peregrinis incolis tamen uel bis in ebdomada purificandi sunt quia fere cottidie baptizantur egri. Nam ueteribus ideo concessum est quia multo tempore in templo non uidebantur sed erant priuati. Si enim plebis hominibus orationis causa ad tempus abstinere se precipit ut uacent orationi, quanto magis leuitis aut sacerdotibus quos die noctuque pro plebe sibi commissa oportet orare. Mundiores ergo esse debent ceteris qui actores dei sunt.

Quales mores dyaconus habere debet libro primo de officiis capitulo liiii^to

Et si in euangelio domini ex campo populus ipse ad dispicientiam opum informatus atque institutus est quanto magis uos leuitas oportet terrenis non teneri cupiditatibus. Nam cum diuideretur a moyse possessio terrena populo patrum excepit leuitas dominus a terrene possessionis consortio eo quod ipse illis esset funiculus hereditatis. Unde ait Dauid: Dominus pars hereditatis mee et calicis mei tu es qui restitues hereditatem meam michi. Denique sic appellatur leuita: ipse meus uel ipse pro me. Magnum ergo munus eius ut de eo dominus dicat ipse meus. Uel quemadmodum petro dixit de statere in ore piscis reperto: Dabis eis pro me et pro te. Unde et apostolus cum episcopum dixisset debere esse sobrium pudicum ornatum hospitalem docibilem non auarum non litigiosum domui sue bene prepositum addidit: Dyacones similiter oportet esse graues non bilingues non multo uino deditos. Non turpe lucrum sectantes habentes misterium fidei in consciencia pura. Hii autem probentur primum et sic ministrent.

Et addit quod supra scriptum est in c^o Electis A b. Et similiter quod ibi sequitur in c^o Vicarius d. Et subdit ibidem de dyaconi dignitate et ministerio

Non mediocre officium leuitarum de quibus dicat dominus: Ecce elegi leuitas de medio filiorum israel pro omni primogenito aperiente uuluam in filiis israel. redempciones eorum erunt isti et erunt leuite michi. ex quo sanctificaui primogenitum in terra egypti. Cognouimus quia non inter ceteros leuite computantur sed omnibus preferuntur qui eliguntur ex omnibus et sanctificantur ut primogenita fructuum atque primicie que domino deputantur in quibus ex uoto solucio et redempcio peccatorum. Non accipies eos inquit inter filios israel et constitues eos leuitas super thabernaculum testimonii et super omnia uasa eius astare et quecumque sunt in ipso. ipsi tollant thabernaculum et omnia uasa eius et ipsi in eo ministrent et in circuitu thabernaculi castra ipsi constituant et promouendo thabernaculum ipsi deponant leuite et constituendo castra rursum ipsum thabernaculum ipsi constituant. alienigena quicumque accesserit morte moriatur. Tu ergo electus ex omnibus filiis israel inter sacros fructus primogenitus estimatus prepositus thabernaculi ut pretendas in castris sanctitatis et fidei ad que si alienigena accesserit morte morietur positus ut archam testamenti uideas. Non enim omnes uident alta misteriorum quia operiuntur a leuitis ne uideant qui uidere non debent et sumant qui seruare non possunt. Moyses denique circumcisionem uidit spiritalem sed operuit eam ut in signo circumcisionem prescriberet. Uidit azima sinceritatis et ueritatis uidit passionem domini operuit azimis corporalibus azima ueritatis operuit passionem domini agni uel uituli immolacione et boni leuite seruauerunt misterium fidei sue sub hoc tegmine et tu mediocre putas quod commissum est tibi. Primum ut alta dei uideas quod est sapiencie. Deinde ut excubias pro populo de

feras qp est iusticia Castra defendas tha
bernaculum qz tueais quod est fortitudi
te ipsum continentem ac sobrium pstes que
temperancie

Dyaletica li° de incarnacione domi
cap° xv
Hec e enim dyale | ticorum gl'ia si videantur
expugnare vbis et refelle
a) veritatem Contra dissimto fidei e ut ve
tas non vba pendatur Denique vba philo
excludit simplex veritas piscatorum

Item li° ii de fide ciuitatis cap° vi loquens
de heciis arrianis | veneorum suorum
b) Omnem enim vim ve | in dyaletica dispu
tacione constituunt Que philorum sentencia
a definitur non astruenda Et non in dy
aletica conplacuit deo saluum facere ppl'm
suum Regnum enim dei in simplicitate fidei
est non in contencione sermonis

Dicere de dicere dei quid sit li°
primo Exameron cap° xvii
Fiat inquit lux plena nox luminis non
disposicionis apparatu sz operacionis resplendet
effectu Nature opifex lucem locutus e
et creauit Sermo dei voluntas e Opus
dei natura est lucem creauit tenebras
illuminauit Et dixit deus fiat lux et facta
est lux Non eo dixit ut sequeretur operacio
sz dco absoluit negocium Vnde pulcre e
dictum ad illud Dixit et facta sunt quia
dictum impleuit effectus auctor lucis deus
Et infra subdit ibidem quomodo dicat
b) Dixit deus no ut per vocis organa quedam
sonus sermonis exiret nec ut lingwe mo
tus celeste formaret alloquium atque a
erem istum quidam strepitus verborum ver
berarent sed ut voluntatis sue cognicionem
proderet operacionis effectu et diuisit inter
lucem et tenebras Et vidit deus lucem
quia bona est Dixit et sonum vocis nemo
audiuit Diuisit et operacionis molumina
nemo deprehendit Vidit et oculorum eo
intencionem nullus inspexit Cuius dicere
est facere li° ii eiusdem tractatu i cap° iii
c) Audi vba dei fiat dicit Iubentis e non
estimantis Imperat nature non possibili
tati obtemperat non mensuram colligit
non pondus examinat Gloriosa e in
virtute dextra i manus tua domine ihesu Vo
luntas eius rerum mensura e Sermo
eius finis est operis fiat inquit firmamentum
inter medium aquam firmum e quod
qp statuit deus Cuius dicere est potenter

et sapienter facere ibidem infra cap° sexto
sup id fiat firmamentum et cetera
Fiat inquit firmamentum in medio aque et sit di
stendens inter aquas audio firmamentum
sz preceptum quo diuideretur aqua et ab in
feriori superior distineatur Quid hoc mani
festius Cum missit distinguam inter
to et medio firmamento prouidit quadmodum
diuisa atque destricta manere possit Sermo
dei virtus nature e diuturnitatis substan
quo adusque velit ea manere qui statuit
sicut scriptum est statuit ea in seculum seculi
preceptum posuit et non preteribit Et ut scias
quia de istis aquis hoc dixit quas tu ne
gas in superioribus celis esse posse Audi
superiora laudate eum celi celorum et aque
que sup celos sunt laudent nomen domini
Nomine quam aduersanti tibi dixit quia
ipse dixit et facta sunt ipse mandauit et
creata sunt Statuit ea in seculum seculi
preceptum posuit et non preteribit An non vi
tibi auctor ydoneus qui legem suo opi
daret Deus est qui dicat venerabilis na
tura inestimabilis magnitudine insignis
in remuneracionibus incomprehensibilis
in operibus eius Cuius altitudinem sapiencie
quis est inuestigare facilis Iste dicat
filio x dicat brachio suo dicat virtuti sue
dicat sapiencie sue dicat iusticie et facit filius
quam potens facit quam virtus dei facit
quam sapiencia dei facit quam iusticia diuina
Cuius dicere vt differre aloquium li° ii de
Abraham cap° vto | modum locutus
c) Exiuit Abraham quod | est illi deus s
hec ei dixisse deum in quo aperium im
perii iubentis expressum hic hec quadmodum
locutus e illi deus quam confabulacionis
quidam effectus comprehenditur Diuina enim
fecit que statuta sunt ante seculum igitur
deus dicit quam obnoxio pro seruo loquitur
quam amico Amicus enim deo qui facit
que imperata sunt Vnde et in euuangelio
suo dicit dominus ihesus Vos amici mei estis
si feceritis que ego precipio vobis | i de
Deum vero dicere loquitur li° | officiis
cap° xxvii quoadmodum decenti quod
Require infra in ca° loqui Dicere diuina
humana vba non sufficiunt sup primam
f) epistolam ad thessalon cap° ii° | ar' cum
In rebus enim diuinis deficiunt | phendo
que possunt dici Nec enim sufficiat dies
sillo bis qz vna hora possunt deprom

ut non dicam quedam esse inscita religi-
onis nostre que per carnales sensu ne scan-
dalum paciantur spiritale publicari non
debeant. quia non omnibus dicenda sunt
omnia sed prout cuiusque capaci modulo
sunt dicta aliter rudibus et aliter sapien-
tibus. Et ut dicat ibidem Augustinus capitulo 1 Su-
perfluum est ea scire que nota sunt

Dies et quid sit quod hominum et quidem
suo nomine absolute noctem includit
libro primo Exameron Capitulo xviii
Et vocavit deus diem lucem et tenebras
vocavit noctem. Ut et in nomine ipso
diem noctemque distingueret. Advertimus
itaque quod lucis ortus ante quam solis diei
videatur aperire principia diei in noctis
exitu claudunt finemque temporis et status
finitis noctis et diei videatur esse ipsius
diem sol clarificat lux facit frequenter ce-
lum nubibus texitur ut sol tegatur
nec ullus radius eius appareat lux tamen
diem demonstret tenebris abscondit
Et factum est vespere et mane dies unus
Querunt aliqui quare prius vesperum post-
ea mane scriptura memoraverit ne forte
noctem prius significare videatur. Et
advertimus primo quod premisit diem dicendo
et vocavit deus diem lucem et tenebras
vocavit noctem. Deinde quod vespere finis
diei sit et mane finis noctis. Ergo ut pro-
gatum et primatum Nativitatis diei daret
daret prius finem diei significavit post
quem secutura nox esset. Deinde postea finem
noctis adiunxit usque ante noctem diei
scriptura ante ferre non potuit ut et diei
et noctis tempus diei appellatione concluserit et
tamquam principalis auctoritate nomina-
verit. et hanc scripture consuetudinem ut
priori appellationem deputet frequentibus ex-
emplis probamus. Siquidem et Iacob dixit
Dies vite mee pusilli et mali et iterum
omnes dies vite mee. Et David posuit
dies annorum meorum. Non dixit et
noctes. Unde advertimus ea que nunc
in specie historie traduntur vim sta-
tutisse legis impositam principium ergo
diei. Vox dei est Fiat lux et facta est lux
finis diei vespere est. Nam sequens dies et
noctis fine succedit. Sententia autem
evidens. quia diem primo vocavit
lucem et secundo vocavit tenebras noctem
Preclare etiam unum non primum diem
dixit. Nam secundo et tercio die et
deinceps reliquis primum potuit dicere
Et sic ordinis videbatur secundum legem sta-
tuens ut xii hore diurne atque nocturne
diei tamen nomine diffinirentur ac si di-
ceret vigintiquatuor horarum mensura u-
nius diei tempus est. Sicut enim uniformis
generacio computatur intelligitur secula
vero quia nectuntur [illegible]
dies in annum et noctes estimatur adver-
te. Sicut ergo circuitus unius ita omnes
dies. Nam pluries etiam ebdomadam
unum diem dicunt quod in se quasi unum
redeat diem et quasi septies in se re-
vertitur. Est autem et circuitus signaculum
a se incipere et in se reverti. Unde et seculum
unum interdum scriptura dicit. Nam et
si aliis locis secula appellat videtur magis
diversitates statuum publicorum vel nego-
tiorum significare quam seculorum successiones aliquas
diffinire quia dies domini magnus et
preclarus. Et alibi ut quid vobis querere di-
em domini. Et hic tenebre et non lux | non erit
Et addit quod post resurreccionem | alterna-
tio diei et noctis et quomodo spiritualiter di-
es et nox dicitur intelligi | quod nulle corporis
Manifestum est enim | et indignus dies
ille tenebrosus sit quo fulgebit innocen-
tia et mens noxia cruciabitur. Ceterum
quod sine interpolatione nocturni et successione
tenebrarum dies perpetuus ille remunera-
tionis eterne futurus sit scriptura nos
docet. Pulcre autem utrumque
declarans diem matutino eius fine con-
clusit ut et aliud diem inchoare doceret
et in lucem desinere. Non enim est integrum
diei tempus et noctis nisi fuit expletum
Dies et nox semper quasi in die honeste am-
bulemus et abiciamus opera tenebrarum
Noctem enim ad quietem corporis datam
esse cognoscimus non ad vernum alicuius
corporis functionem qui in somno et oblivione
[illegible]tur. Non dicamus tenebre
et parietes operiunt nos et quis scit si videbit
altissimus. Sed sic in nobis amor lucis et
cura honestatis et tamquam in die ambu-
lantes opera nostra coram deo luce cupi-
amus | autem libro secundo capitulo septimo dicat
Eodem | Dies temporis porcio est
non principium | capitulo 1. ubi
Et libro iiii capitulo cuius | distinguit inter
diem et solem dicit

B

C

D

Habet dies suam lucem que presspi
est solis | et declarat eodem li° ca° x° to
Hoc pbat | ubi ptractat quo sol et luna
determinat diem et noctem et quo lumen
diei differat a lumine solis et stellarum
et a lune splendore et quo inter diem et
noctem spacium est aliquod tempis quod neutrum
eorum est | pt quod ait ut fiant lumina
Hrorer aut | ria ad illuminandum super

E

terram que distinguant inter diem et noctem
quia et supra iam ubi lumine fecit et
dixit separauit deus inter lucem et tene
bras et factum est uespe et factum est mane
dies vnus. Et consideremus quia aliud
est lumen diei et aliud est lumen solis
et lune et lumen stellarum eo quod sol ipse
radijs fulgorem diurno lumini uideatur
adiungere. uel quod ortus diei pt procedere
uel occasus nam ante solem lucem gs
sed non refulget dies quia amplius
quoque meridiano sole resplendet quod cum
propheta dicens Et educet sicut lumen iusti
ciam tuam et iudicium tuum sicut meridiem
Non solum enim lumen sed etiam meridia
num lumini sanctum iusticiam comparauit Deinde
non solum vnum signum sed etiam duo uoluit
esse diurne distinctionis atque nocturne ut
et lux distinctionem faciat et solis exortus
Et iterum luas defectus et stellarum ortus
inter occasum diei ex distinguat et noctis
exordium. Nam ubi occidit sol manet
tamen aliquid adhuc reliquiarum diei donec
tenebre terram operiant et tunc luna ori
atur et stelle Et de nocte quidem apte legitur
quia luna et stellarum illuminacio noctis
spacia testantur. Siquidem per diem fulgorem
illum lunarem stellarumque omnium sol
exortus abscondit | breuiores et longi
Sunt autem dies | ores et significant etiam
et synagogam et umbra breuior uel lon
gior in die est ea solis adiungens umbram
in bono intelligi posse eodem li° ca° xviij

F

In meridiano pastus hic est in excelso loco
ubi iusticia resplendet ubi fulget iu
dicium sicut in meridie dies ubi umbra non cerni
tur ubi maiores sunt dies quod eis sol
iusticie tamque estiuis mensibus diucius
immoratur Deinque dies domini non est breuis
sed magnus quia scriptum est Donec
veniat dies domini magnus. Vide et Ja
cob ait Dies dies uite mee quos a
go breues et maligni Est enim malicie
lux dubia Ergo dies breues dubie

luas sunt et umbrose Dies magni sine
umbra sunt ut plurimum in aliquibus locis
feruentioribus usu exemplorum cognouimus
Synagoga itaque in diebus breuibus et
malignis cuius typum pluries iacob in
persona sua exprimit uelud populi eius vmbra
habebat plurima quam solem iusticie non uidebat
Et uidebat illum non ex alto super caput
suum sed ex meridiano illuminantem quod ueus
illi erat Estate aut dicatur yemps Abijt
et discessit sibi flores uisi sunt in terra tempus
messis aduenit ante aduentum christi yemps e
rat post aduentum christi flores sunt ueris et
messes estatis Ex meridiano ergo et extenu
ato confusione illum illuminantem uidentes
obumbratur. Populus autem gencium qui
erat confusionis generales qui sedebat
in tenebris lucem uidebant magnam et
sedebant in regione umbre mortis lux
orta est illis. Magna lux diuinitatis quod mor
tis umbram interpolat. Vt ex alto illuminat
quia et hic scriptum est dicente zacharia In
quibus visitauit nos oriens ex alto Illu
minare hijs qui in tenebris et in umbra
mortis sedent Et sane et aliqua saluans
umbra non mortis ut est illud Sub um
bra alarum tuarum protege nos Vm
bra quidem quia corporis umbra quia cru
cis sed umbra saluans que inferat peccatorum
remissio et resuscitatio mortuorum Ex
empla ergo possimus capere quia yemales
dies breues sed umbras maiores habent Es
tiui maiores sed umbras minores habent
Medio quoque die minor umbra quod in princi
pio est diei uel fine | quod sol non faciat de
Vt infra subdit ca° xx | sed tenet in die prin
cipatum | etiam in dies ut non faciant
Sunt igitur | dies sed ut in eis habeant principa
tum ut ortum diei ubi non sol illuminat
gerendo ut per totum diem designidi eius habeat
potestatem cursus sui numine Sic accipiunt
nonnulli quod ait propheta. Solem in potestate diei
lunam et stellas in potestatem noctis Circumse
uit eum lumen | li° de noe et archa ca°
Moraliter de die | xv. Per diem intelligas
illuminantem virtutem. per noctem re
cognosces tenebrosam insipienciam
Significat etiam christum li° de ysaac et anima c° x
Et secularium umbra que preterit et dies ce
lestium christus qui sanctis suis lucet Dies
similiter sicut tempus gratie sicut epistolam ad
Romanos ca° xiij° | appropinquauit Nocte
Nox precessit dies at | uetetem hominem sigitur

qui p baptismum innouatus e hunc presse
dicat quasi noctem. Diem aut appmq̄
ser solem iustitiae tamq̄ lumine vitas no
bis apparuit ut sciremus q̄ agere debem̄
Prius enim ignorantes xpm in tenebris
eramus ac ubi diuinus lux nobis orta
est. Et in sequentibus significatur uitam
Sicut in die honeste ambulemus. Vera
e ut publice non peccatur sic agamus quo
agitur public̄ nichil enim tam publicum
q̄ vitas | gre ca aduentus x̄ li° in°
Item de die | de sancta virginitate pte m
Denique ut scias quia fidei dicat Dux in
altum ait Petrus preceptor p totam noc
tem laborantes nichil cepimus sz in u̇bo
tuo laxabo retia. Noctem hebat pe
trus antequam xpm uidet. Nondum ei uenat
dies quia ueram no uidat lucem Syna
goga nox est. dies ecclia est. vii. et paulus
ait Nox precessit dies appropinquauit bona
lux que p fidie distussit caliginem fidei
diem facit. Dies factus est petrus dies
paulus. Ideoque hodie natali eorum sp̄us
sanctus incepit dicens Dies diei eruc
tat verbum hoc e ex intimo thesauro cor
dis fidem predicat xp̄. Et bonus utique dies
quia uerum nobis lumen euonuit
h in euangelio legimus et fortasse in celo
hodie de nobis xpi et petri iste sit sermo Cot
tidie piscatur petrus cottidie ei dicat dominus
duc in altum. Videor mi audire dicentem
petrum preceptor p totam noctem labora
tes nichil cepimus. Nox sunt pauores
et uigilias queremur laborat in nobis pe
trus. qui mea laborat deuotio laborat
et paulus Denique audistis dicente hoc
Quis infirmatur et ego no infirmor
Nolite facere ut pro nobis laborant
apli. Ergo dicant ei p totam nocte labo
rantes nichil cepimus. nullus ete dedica
onibus ieiunauit quibus hodie bene re
spondit petrus. In memore h̄c inolatus
in tempus quesitionum scientes
Item de eodem die in tractatu sup ps
xliii versu ii | xpi quibus orta iustia
Sunt quo dies | est. Sunt dies xpi qui
bus orta e pacis habundancia Sunt
dies xpi qui bus orta sapia est. Audi q°
nō exonatur sapia. Siquis uidetur sapiens
ee inter uos in hoc seculo stultus fiat
ut sit sapiens. Et iō dicat sapia que stul
ta sunt istius mundi elegit dominus creauit

me principium marium suarum in opa sua Si
cut enim in diebus ozie regis in diebus
nabuchodonosor exorta p̄fidia e domnata
captiuitas sic in diebus domini ihu exor
ta est fides que splendorem sue claritatis
et luminis toto urbe diffudit. Qui enim
meliores dies q̄ quibus refulsit nobis
uisio dei sicut dixit Iacobi. Sic enim scriptum
est. Vidi dominum facie ad faciem et sal
ua facta e anima mea. Et continuo ex
ortus e sol ei. Clauis iste sol nisi qui de
ce fecit fulgere iustitiae. quibus incra
natus est xpus ex uirgine. Quem
vidit iacob et deum uidisse se dixit In
uitate uiderunt iudei et no crediderunt
Pro illis breuiati sunt dies nobis illumina
ti. qm illis desiciebat dies nobis appro
quauit. Vnde in ceduatam sui dauid re fu
giens tenitatem ait Ne deducas me
in dimidium dierum meorum. Sic ei dies
dicitur magnus et illustris e utique no pro
lipitate tempis sz iustitiae uel gre claritate
ergo sunt dimidii dies quibus breuiatur
impietatis caligine et squalore p̄fidie
quibus accidit sol sup pphas sicut scrip
tum est. Denique ut iustis oritur sol
iustitiae sic occidit in fidelibus
Dicitur iste dies dies lucis in tracta
tu sr ps xlv° versu v° Quod Requie
uisti in meo lux. Unde de die iusto
roe gre et die malo huius seculi roe
maliae Et de die iudicii roe primi
loquitur in tractatu sr ps xxxlvi a
Breuis hic nouit dus dies xx
in maculatorum Sunt enim dies
helie Sunt dies nabuchodonosor In
euangelio h̄ in diebus helie qn clau
sum est celum nox erat p̄fidis Sed
helie lumen erat clausum erat per
fidis celum Sz helie patebat. Fames
erat p̄fidis sz elye ubertas neque enim
esurie potat cui cibum celestia mis
trabant ne esuriebat qui alios ipe
pascebat ergo sibi dies est iustus in
tenebris et quia lux in tenebris lucet
Et ioseph in egipto erat et lucebat
ei in eis dies sicut infra dixit petrus
autem dixit. quare enarras iusti
cias meas. Iustitia lumen e q sup
hz et educet sicut lumen iustitiam
tuam. hec ergo q uite lucat si ius
titiam sequaris splendet tibi dies.

lucet tibi nox quia fidelis et nox tamquam
dies illuminabitur. Dies ergo iusti nomine
domini quia ipse illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum. Hoc est illum
qui ad ymaginem et similitudinem dei ve-
nit illum qui se hominem esse cognoscit
ut refugiat equorum libidinem ad hinni-
tum ferarum rabiem lepusculorum formi-
dinem vulpium fraudem rapinam luporum
hominem qui sic agit qui in hunc mundum
supervenit qui non ex sanguine neque ex
voluntate carnis sed ex deo natus sit. Ve-
nisti ergo noli remanere noli herere tenebris.
Ut scias autem quia dies boni sunt audi di-
centem Abraham diem meum vidit et
gavisus est. Bonum ergo diem qui dei filius
bonum deum novit et deum confitetur. Et
ideo ipse nos admonet cavere debere
quia dies mali sunt. Enim mali sunt
dies in quibus utique malum cognos-
citur quod a malo est aut forte dies seculi
mali sunt quia seculum in maligno positum
est. Et legimus etiam post psalmum de malo
In die mala liberavit eum dominus. Hoc est in
die iudicii propter multorum supplicia necesse est
cum ut torqueatur iniusti et compaciantur
iusti quia et angeli gaudent cum peccator
a morte liberatur cum compaciuntur. Igitur
cum punitur peccator compatitur iustus. Et
si alibi legimus letabitur iustus cum vi-
derit vindictam impiorum. Novit dominus
dies immaculatorum quia immaculate
innocencie gratia eius et plenitudo misce-
tur non miscetur erraticabus. Isti non
habent diem quia lucem fugiunt de quibus
pulcre dictum est: Dies eorum sicut umbra
pertransit. Cognitio ergo dei dignationis
est non visionis. Denique eius lux sua que
aspicit illuminat. Et ideo oculi eius dies
iustorum sunt. Unde et hereditas eorum in eternum
erit quia eterna bona non temporalis hereditatis
compendia quesierunt et non habebunt
de quo erubescant in tempore malo et in die iudicii
celestis et in diebus famis saturabuntur
quia non in pane solo vivit homo sed in omni
verbo dei.

De diebus autem huius vite qui dicuntur dies mali vide supra libro de bono mortis capitulo ...

Ipse dominus ait: Sufficit diei malicia
sua. Et Iacob dicit: Dies annorum vite
mee quos habeo centum xxx minimi
et mali. Non quia dies mali sed quia
nobis accessu dierum malicie incrementa
cumulantur. Nullus enim dies sine incre-
mento peccati preterit.

Item dicuntur dies afflictionis et temptationis. libro supra. Quia multiplicati libro xi versu iiii.

Quot sunt dies servi tui quando facies de
persequentibus me
iudicium. Potest sic accipi quot sunt dies
servi tui quasi dicat quanti sunt dies humani
quantum tempus quantum spacium. Cur inviteant
tam brevi vite nec tranquillo cursu istius
seculi perfruamur. Cur in brevi spacio tam
iniqui persequantur nos laqueos tendunt. Assit
iam iudicium in quo est pena persecutorum insecutoribus
persecutoribus digna impietatis sue precium
reddatur. Vel sic quousque insultare po-
tuerint quousque inquietare qui nos
diversis modis quesierunt affligere nos servos eius
dominus. Et enim propheta quasi celeritatem cursus
currentis istius vite non annorum sed
dierum estimacione subducat dicens Quot
sunt dies servi tui et bonos dies dixit ut non
solum moras animas prophetica in sione
tu sancires. Verum etiam splendidos intelligi
curriculum virtutum lumine declaret
iniquorumque securus ait. Quando facies de
persequentibus me iudicium. Michi inquid in-
dicium de persequentibus facies non de me per-
sequentibus iudicium dabis quem non vis in-
gerere impium in iudicio. Et michi inquit da
iudicium ut cum remunerans innocenciam
fidem perfectis maneam coronas impium persecu-
tores iniquorum prophetarum punias iudicent.
Non absurdum etiam illud ut quia
breves dies et pauci sint istius vite non
dicatis dominus gratiam suam circa prophetam suum
differat sed ipsi iudicium de persequentibus faciat.
Nam hic quoque iudicium est persecutoribus
siquidem qui non credit in christo iam iudicatus
est.

De die glorie in qua sanctis semper est dies et dampnatis nox eorum libro lxxx xiiii.

Nam nisi ita accipias quo p ... sit modo
manet dies cum post breve momentum
diei sequatur occasus et sic noctis successio
sed sunt quibus semper dies est illis utique
quibus adest christus qui dicit: Ambulate
dum lucem habetis. Hic est dies quem vidit
Abraham dies remissionis peccatorum. De
quo legis: Hic est dies quem fecit dominus ex-
ultemus et letemur in eo. Sunt ergo sancti
quibus sol nunquam occidit quia dominus lux
eorum est sicut scriptum est. Et erit illis dominus
lumen eternum et expressit eam permanet

dei atq; subtexuit Dispone tua inquit
pmanet dies qm vniusa seruiut tibi
Videtur itaq; signare futurum illud
qm nox nō erit amplius et nō indige
bitur lucie ul' solis lumine qm dominus
illūiabit eos. qui sunt illi supra ait dns
et sui eius fuerunt ei hic ē dm faciens
voluntatem Nunc enim nō omes sui
Cum aut tradiderit regnū deo et pri tūc
erunt subiecta omnia ei qui sibi vniusa sb'
iecit acquirens om fidem p vnigeniti
passionē. Subiecto igitur inenarrabili fiet s'
dulcis suitutem Ergo cū omes crediderint
in dnm ihm tūc vniusa deo suient ut sit
deus omnia et in omnibus. Nūc aute non
omes sui dei quia plerique serui peccati qui
enī peccm facit suus ē pcti Dns aut
non vt cū aliis consortiū hre dinoscit
Permanet ergo deus dies immutabi
lis potuit dicere pmanebit s; pphis
futura p pteritis psto ce uidentur
in spiritu Item de eodem die gl'ie in tita
tu sup ps xxxviii versu vi^to
Inde addit notū sibi fieri numerum
dierum qui est ut sciat quid desit sibi
ad pfectionē utiq; quid desit nō adsistus
corporis uitam de quo ppha dauid cupi
ebat absolui dicens Heu me qd incola
tus meus plongatus est et habitaui cum
habitantibus cedar Denique dierum nu
merū cognosce nolebat nō etiam noc
tiū. hic enī dies et noctes sunt Ibi gō
dies soli ibi lumen ppetuū atq; diurnū
Et io addidit qui est inquit non qui cus
scat Celum enī et terram pteribunt. Fides
aut pmanet et dies xpi quia heri et hoc
ipse est et in secula | de eodem p q paco
Et infra subdit ibidē | ad idem ptinente
Si ergo numerus maior ē et nūs man
sionū utiq; nūs dierū est p quos ad ce
li altitudinem puenitur Ecce inquit
al' palestas veteres posuisti dies meos
Si sm septuaginta utros veteres accepi
dies. Hic est sm veterem hominem intelli
gimus exactos sic uetus homo nr affix
us crucī est gō et uetus dies preryt et
nouus uenit Alius enī dies hominis
Alius dies xpi quem Abraham uidit
et gauisus est De quo et dauid ait Hic
est dies quem fecit dns exultemus
et letemur in eo. Sanctus ergo inde
deo exultat in die nouo. in quo dns

deus illuxit nobis et dedit nouā lucē
et innoxiam uitam et integram reser
uauit Vnde vir iustus securus nouelli
cias et gre dicit Erit michi celū nouū
et tra noua et lumen nouū Nō enim
lucina et lumen solis illic lucebit aut
lune. s; dns illuminabit sr pplm suū
Illa gō desideraui Illa exoptaui et io
diem hominis non requisiui. Qd si pa
lestas accipimus dies ex nomine intelli
gimus plenos certaminis et laboris qm
paleste luctabiliores in agone dicunt
qui luctantur ad coronam ergo qr et no
bis lucta non solum aduersus carnem
et sanguinem. Sz etiam aduersus spiri
talia nequicie in celestibus dies in
hic est uite istius in labore et dolore Vn
et in positionibus ait. anni nri sicut ara
nea meditabuntur dies annorū nrorū
in ipsis lxx anni Si aut in potentati
bus lxxx anni et ampliu eorū labor et dolor
Vnde et aplus paulus et habundancius ce
teris apls laborauit ut legittime certando
ad coronam quam cupiet pueniret Sz
tamen quia et Architectorū mensure
paleste dicit feruntur quibus adstruc
ture mēsū Vel modum spacii collige
dum edificiis metiuntur locumque eū
in quo edificia sunt locanda et qr pysa
iam locutus est deus quis mensus ē
manu aquam et celum palmo et vniusa
tra inclausa manu qui statuit montes
in statera Videamus ne forte hic sensus
hic sermone sit colligendus eo qr cogni
tos dies hominum heat ē nichil omni me
su fit. qr omnia mensura quadam sue scie
compbendit nichilque ei inestimabile q
ait Sz et capilli capitis vri omes nūati
sūt. Hoc ergo dicit ppha Ecce nouisti
dies meos nō te pterierunt actus mei
cotidiani pctō meo cū oculos tuos
posuisti et io sbā mea tanquam nichil an
te te. Quid est enim homo nisi quia me
mor eius es. Homo vanitati similis fcus
est homo in pcto et si aliquid habeat p
bitatis atq; virtutis [illegible]
animalibus aufertur et in conspectu ani
malū quibus est ppositus antecessit
in conspectu aute dei tanquam nichil est
eius sbā. Vnde et alibi ait Quia nō iusti
ficabitur in conspectu tuo omnis homo
viuens Et quod summarie manifestius

expressit dicens Et vita mea tamquam nichil
ante te. Statuit aut qui breues putent
dies duos quia Symmachus sfyctiacus po
suit Spicamen aut palmus est et pal
mo quidem mensus dicitur deus celum
palmo aut vel palmus porrecta manus est me
rentis et aliquid comprehendentis Ideo tam
quam breues dies estimat nuncupatos
Cum cognicio dei prehensionem ut sup
diximus posse intelligi Celestis autem
ista cognicio vt ad mensuram facta sit
omnia Non ergo breues sed magne dies
prophete possunt intelligi quos deus mensus
est palmo quo mensus est celum Neque
enim breues sue vite dies dicit Denique pro
pheta ait Heu me quia incolatus meus pro
longatus est nisi forte quia propter peccata hominum
breuiores vite istius dies fecit quam ante
et nongentis et quingentis annis exten
debatur et vite intra centum annorum
curricula clauditur Sic ergo intelligendi
Ecce pro obnoxios dies meos nosti Di
es autem vite huius eterne sine fine a
cte sic Primum est enim artificis querere vi
tatem. tum est eligere quid sequatur ne penitus
inquit iste Abreuiasti dies humane vite
qua viuitur in his temporibus et tamen tu maior
initio breui cursu istius vite finis sit pro
ptatorum mortis celeritate Substantia mea tam
quam nichil ante te quia si ad ymaginem
et similitudinem dei simus facti grauat
nos tamen in hoc corpore constitutos
quedam terrena contagio quam non grauaret
si nos exuere magis veterem hominem
tum induimus graue quam superuestire mal
lemus Amorem enim laborem nobis
exspoliatus homo vetus quam superuestitus
afferret Nam quia exspoliamus abicimus
quod superuestimus includimus et id tege
nus et laboramus donec morta
le hoc vetus homo indumentum exu
ri effectum obnoxium vanitati sue vita
spiritalis absorbeat | ultimo die huius vite
Sermo de die iudicii siue | sup epistolam ad hebre
os ca. x sup illud quod sequitur | quanto
Et consolantes et tanto magis | videat
appropinquantem diem Crue diem de
signat ubi diem iudicii in quo sin op
inti examinantur. vel etiam extremum
diem vite nostre Dixit enim alio loco
Dominus prope est nichil solliciti sitis Detre
ius Et iam nunc propior est nobis salus mat

quam cum credidimus | Primum ultimum vite
Tercium est abreuiatumque diem pristine ma
gne est quod in simone defuncto Eusebio
Deposicionem Eusebii sancti hodie celebramus
Quid est deposicio non illa utique que sepe
liendis in terra membrorum reliquiis clerico
rum manibus committitur sed illa qua hic
vinculis carnalibus absolutus liber iturus
ad celum terrenum corpus exponit Ipsa
plane deposicio est in qua concupiscentes abicimus
nimus cessamus delinquere peccare desinimus
Et totum quicquid sanitati est contrarium quasi
abiecta sarcina omnes exponimus Nam
eo hic dies pre celeritate maxima committitur
quia hic est summa festiuitas mortuum esse
viciis soli viuere iusticie Vnde et deposicionis
ipsa dies natalis dicitur quia delictorum car
cere liberati libertati nascimur saluato
ris si videamus sicut Eusebius cum qua gloria
ad hanc diem deposicionis aduenit Dicitur
enim ante aliquantum temporis exitus sui manifes
ta reuelacione vidisse se kalendis Augusti
de monte ad montem volare et prophetia quidem
hec impetratus est hac die exiturum se esse
de corpore In quo sancto nescio quid prius sit ad
miracionem utrum quid meruerit exitus
sui finem nosse an quod fecerit potius quod illo
post exitum gaudium permanet Dixit sanctus Dauid
Notum fac michi domine finem meum et numerum
dierum meorum etc. Et reliqua Ecce quod propheta opta
bat martir accepit noticiam quod iste exo
rauit iste consequitur Ille enim finem postu
lat nosse iste etiam vltra finem quid fu
turus esset agnouit Ille usque ad exitum
quid desit ignorat iste post exitum quod super
sit agnoscit | iudicium et de primis vite quare
Decima die | quare carum dicitur dies ma
la aqua liberat xpistus incarnatum sup ps
xl versu 1o | mortis subiacuit infirmi
Que dies | tate ut aculeum mortis in
fringeret quo nos in die iudicii liberet
quam non prefinitorie malam dixit
Sic enim subtexuit in die mala liberabit eum
dominus quam amara videtur que plures
dampnabit pene Via enim augusta virtu
tis est lata delicti ideo pauciores in virtute
ambulant plures in flagiciis versantur
Quo fit ut infelicior eorum sit numerus
que penam remuneracionis accipiant quam
que obsequium peccatorum sortem aduer
sam iudicium reportabunt Quod doleus
igitur dixit malam iudicii diem Nam

si angeli in vno peccatoris absolucione le
tantur Quanto magis homines in tanta
redempcione hominum mactabuntur Et
sicut dolet procaone [illegible] hunnicio suis ppor
tauit et ad domum suam reuocauit errante
affectu ipso loquitur dei filius. quia nobis
dies iudicii acerba est quam timemus omnibus
mala vt que plena tronis est quia deus
non solum forensia hominis sed etiam occul
ta diiudicat qua cogitur vnusquisque ape
rire quod fecit aut quod sensit Vnde multi dap
nantur pauci conantur Et etiam ipsi qui
conantur dolebunt Iusti enim conabuntur
Iustus autem quasi suam putat fore e
rumpnam Et quis ergo sum qui de illa
iudicem qua homo angelorum consiliis
inseretur Ipsius domini audiamus sententiam
Veniet inquit hora in qua omnes qui in
monumentis sunt audient vocem filii
hominis et procedent qui bona fecerunt
in resurrectionem vite qui mala fecerunt
in resurrectionem iudicii Iudicabuntur
ergo qui male egerunt et ideo mala dies et
aspera ab ipso iudice nuncupatur Vt sciat
quia ipse nobis compatitur in ewangelio
qui compassus est in prophetis Et etiam
sic possumus accipere in die mala hoc est
in tempore malo. mundus enim in maligno po
situs est Et ideo mali dies istius mundi Et
habundat diei malicia sua non mediocre
est ut hic liberetur ab insidiis peccatoris Qui
fuit hic liber a crimine ibi erit liber a peri
culo seueritatem iudicii subire non poterit et
ideo nobis opus est et precibus cottidianis et
aduocacione principis sacerdotum de quo
dicit Iohannes ewangelista aduocatum habemus
ad patrem dominum Ihesum et ipse est deprecacio pro
peccatis nostris | Ipse dicitur dies mala in

Dies iudicii | tractatu super psalmos xxxiii v. i.

Dies iudicii dicitur dies mala de qua be
atus qui per eum liberatur ut scriptum est
in die mala liberauit eum dominus

Dicitur dies illa dies domini in tracta
tu super psalmos xliii versu secundo | aliquos peccatores
Et docet nos scriptura esse | dies in quibus
refulserunt facta diuina. ut lectum quia
sol in tenebras conuertetur et luna in
sanguinem priusquam veniat dies domini
magnus et illustris et erit quicumque in
uocauerit nomen domini saluus erit Ipso
enim die xpus hominibus resurrexit et
specialiter de ipso dictum est Hic est dies quem

fecit dominus exultemus et letemur in eo
Cum quo deus omnes dies fecit hunc tamen
dici proprie dici operis prerogatiua delata
est quo peccatum omne sublatum est Dies
autem alii peccatorum Alii peccatorum sunt
Hic ergo est dies quem illuminauit sol ille
iusticie Nam et ipse ortus suos et occasus
habere consueuit Vnde scriptum est Oriretur
in diebus eius iusticia | breuiatur propter electos

Et dies iudicii breuiata | ibidem infra

Et accidit illud quia dicit dominus propter electos
breuiabuntur dies et ut contrarium nisi
diligenter aduertas et superiora repetas
Dicit enim dominus tunc si quis vobis dixerit
ecce hic est xpus Aut ecce hic nolite
credere Surgent enim pseudo xpi et
pseudo prophete et dabunt signa magna et pro
digia ita ut in errorem inducantur si fieri
potest etiam electi Ideo ne decipiantur electi
ammonet dominus quid sequendum sit ut
non florum pharum simione capiantur
Nec eque vox eorum aliqua periculosa facta
decipiant sed tunc credamus xpum esse venturum
cum dies plenum iusticie ceperit refulgere
xpus enim plenius maiestatis sue lume
reuelatur Et sicut fulgur exit ab oriente
et totum lumen suum vsque in occidente orbe
diffundit Ita et filius hominis cum angelis
suis veniens illuminabit hunc mundum
ut credat omnis homo et salua fiat omnis
caro Non ergo credamus antexpo de quo
dicunt falsi prophete. Hic est xpus Dies enim
perfidie erit antexpi dies Non credamus
his qui dicunt xpus in deserto xpus in pe
netralibus Nam enim omnia plena sunt xpo
Vbi appropinquare cepit xpus Et cum uiderimus
facta que xpus in ewangelio suo quan
do predixit tunc credamus eius aduen
tum nec diuini verum quecumque lumen
infidelitatis tenebris iniciamus Ca
uenda ergo sunt signa perfidie quibus
breuiantur dies atque minuuntur Sol enim
obscurabitur stelle cadent Hic est iusti
dei sunt enim qui fulgent sicut stelle in
celo cum hic uideris credis adhuc tarda
re xpum Vbi enim xpus ibi fides clarior
Vbi antexpus ibi dies diminuti de quibus
vtique non quereretur dauid propheta si ad
temporis breuitatem uiderentur esse referendi
cum ipse alibi dixerit Heu me quia inco
latus meus prolongatus est Ergo aut
illum dilatum incolatum celestem aut

hunc terrenum conprehendi natum doleret
qui ante proposuit ne in diuinum dierum
suorum deduceretur cum dierum breuitas tole
randa cursus istius compendium videtur
afferre | dominica quo est nobis loco sab
Pentecosten | bati causa iusticie significatio
Require in ca° Penthecoste Et diffusius
et clarius pertractat hic in tractatu super ps
xlvi exponendo ipsius psalmi titulum
Quid est enim pro sabbati Nisi dominica dies
que sabbatum sequebatur Dies autem sabbati
erat dierum ordine posterior sanctificatione
legis antiquior Et ubi legis finis aduenit
qui est xpus ihus finis enim legis xpus
ad iusticiam omni credenti et resurrectione
sua sanctificauit octauam cepit eadem prima
esse que octaua est et octaua que prima huius
exemplum ordine propagatiua resurrectione
dominum sanctificatam Unde et in ewangelio legimus
deuteron prothon sabbatum quod latine dicitur
secundo primum Ubi etiam dominica dies cepit
a primo Prima enim requies cessaui
pro suscepit Unde et ad hebreos sanctus
apostolus ait Postremo ergo die restat requi
quies populo dei Festinemus igitur intra
re requiem illam Requies ergo uera
iam non in operis cessacione sed in resurrec
tionis est tempore Unde qui sabbatum secundum
legem sollempnitatem custodiebant
Unam sabbati nuncupabant quasi unum
esset sabbatum et non aliud Nos igitur que
obseruanciam in diuinis spiritalem et ad si
militudinem et requiem dei cupimus
nostram formare iusticiam atque in illa a
uitate celesti unum exhibere misterium
ubi est uerum exemplar non umbra
sed ueritas Prima dicitur sabbati sicut e
scriptum est Vespere autem sabbati que lucesc
it in prima sabbati nichil pulcrius nichil
expressius ad resurrectionem sabbatum dixit
post resurrectionem primam sabbati nuncupat
Johannes quoque ewangelista dicit Prima
sabbati venit mane maria magdalena
cum adhuc tenebre essent tenebre propter
mane propria Et isti expressius secundum ewan
gelium quasi retusso uelarem Dauid
autem sublecte positus et moderacione
tenuit deuote cautionis et in istud non
repressit ut secunda sabbati diem dominicam
declare quo aput iudeos ordine numi
putaret esse seruandum et spiritale sacramentum
agnoscere reuelatum Item in prologo

libri super beati immaculati | purgacio
Octaua enim die sollempnius | uel exlectie
quia octaua die circumcisionis sollempnitatis
impleri statuta est uel quia totus uidelicet
coinquinatus erat preteritis uiuis et septem
illis pollutus diebus Ubi autem uenit
dies resurrectionis communicati domino in
resurreximus et excitati sumus in nouitate
uite presentes ablucionis gratiam Mitque
primogenita offerimus animalia insignia
primogeniti filii dei castitatis et simplici
tatis spirituale sacrificium acceptum deo non
quarto aut quinto die ne inmundum aut in
consummatum sacrificium sit sed octaua die qua
omnes in xpi resurrectione non solum re
suscitati sed etiam confirmati sumus Unde
licet in baptismate statim sit plena pur
gacio tamen quia ablucionis ipsius sacri
ficium et racionem baptizatus deum agnoscere
non offert sacrificium nisi octauum ingredi
atur diem ut informatus agnicione sacra
mentorum celestium non quasi rudis hosti
a sed quasi rationis capax tunc demum suum
munus altaribus sacris offerat cum cepit
esse instructior ne offencius iusticia contra
nimeret oblacionis misterium | dicuntur
Et dies maioris ebdomade | secretis fu
ores Unde in Epistola in fine in tractatu de
tradendis basilicis sic Valentinianum im
peratorem alloquitur per principium | decim
Condempnationes illico gratis ssie | tur
Primo in corpus omne iniectatorum itaque
sanctis diebus ebdomadis ultime quibus so
lebant delictorum laxari uincula sanctis dei
kathene imponuntur collo innocencium
exiguntur et pondo auri infra triduum
Uidemus aliud se tum aut duplum si pe
tentur datiuros dummodo seruarent fidem
De non seruandis autem diebus Require
in cao K ypea dicit li° in Exaniero cao
ultimo ubi loquitur de iiii^{ta} die dicit sic
Pulere ut arbitror cessit dies quartus
quoniam igitur quarti plerique consueuerunt
cauere et inutile putant hoc nunc aliquid
orri quo totius noua luce mundus emi
cuit an sinistris sol cepit auspiciis Et
quo alius potest bona signa dare qui sibi
eligere dies suum nesciunt exortus aut
quo signa eius probant cum ortum non
probant

Digitus De digito dei qui est spiritus
sanctus li° secundum Beati immaculati Ex

ponendo lram xv legimus ut lex digito
Digitum p spiritu dei scripta est, et ideo spiri
tualis est. Item li° ii de apologia dau
id c° xxvi. uidebo celos tuos opa digito
Quoniam rum tuorum. Non enim cor
poralibus digitis deus celum fecit, sed tra
ditus spus gracie septiformis illo uidelicet digi
to de quo habemus in ewangelio. Quod si
in digito dei eicio demonia. Hunc enim
digitum alibi spiritum dicit sicut habes quod in spiritu
dei eicio demonia. Si quis digitus spiritus dei
est quem brachium dei filius est. utique spiritus
cooperatus patri et filio pro unitatem operacionis
celum fecit et celum. Ideo enim digitum
filius nuncupauit ut tamquam unum corporis
ita diuinitatis exprimeret unitatem. Itaque
si magna uirtus celum condidit utique
magna sapiencia celum condidit quod scriptum
est. Omnia sapiencia fecisti. unum esse cum deo
Et hic probat spiritum sanctum patre et filio li° vii
super lucam c° x°. ‹secundum› matheum
Cum in digito dei tal in spiritu dei demo
nes excludantur. Unde intelligitur in di
uiduum quoddam uelut corpus esse diuinitatis
et regni cum xpus dei dextera sit, spiritus autem
digiti speciem uelut unius ‹secundum› diuinitatem
corporis scilicet uideatur exprimere. Nonne
uidetur in diuiduum esse regnum cum nec
corpus sit in diuisum. Habitat enim ut le
gisti corporaliter plenitudo diuinitatis in
x° Ergo utique et de patre negare non potes
et de spiritu negare non debes nec tibi me
brorum comparacione moueat, porro quedam
uideatur facta secundum uirtutis in diuiduae
enim rei non potest esse diuisio, et ideo ad formam
unitatis non ad distinctionem ueritatis referen
da digiti nuncupacio est cum dextera dei di
cat ego et pater unum sumus. Sed licet indi
uidua diuinitatis distincta persona est di
giti tamen cum dicatur spiritus operatoria uirtus
significatur quod diuinorum operum sicut pater et fi
lius et ita spiritus operatur sic enim dauid dicit
Verbo uidebo celos tuos opera digitorum
tuorum et in xxx ps° Et spiritu oris eius omnis
uirtus eorum. Et paulus ait Hec omnia
operatur unus atque idem spiritus diuidens
singulis prout uult. Et ideo cum dicat Cum
si in spiritu dei eicio demonia profecto peruenit
in uos regnum sicut ostendit imperialem
quandam esse spiritus sancti potestatem in quo est
regnum dei. Nos quoque in quibus habitat
spiritus regalem domum. Unde et in preciosis

dixit Regnum dei intra uos est. Et ideo diuinitatis
et dominacionis et imperatorie maiestatis con
sortem debemus estimare spiritum sanctum
quia deus est spiritus. Ubi autem spiritus domini
ibi libertas. Digitus accipitur in titulo
Sed sic et alibi sup ps° xliii uersu xvi loquens
de phariseis dicit sic uidentur esse
Isti ergo spirituales israhelite quod hic sequitur
eo quod temptacionibus secularibus subiacuerint
et obprobrium sunt uicinorum. hic est eorum
qui nichil prius non incolebant illusi
oni earum sunt spiritualibus nequicijs
et potestatibus contra quas iustis lucta esse
consueuit. Denique historia te doceat quod
abducti iudei in babiloniam et si propter peccata
sua uidebantur esse subiecti tamen multo
meliores gentibus habebantur. Peiores
enim erant in circuitu eorum qui insultabant
eis. Cum ipsi peccatorum grauius essent in mole
curuati. Primum ergo intellectus de cap
tiuis patribus usurpandus est quibus in
sultauit assirii illudentes eis in babilo
niam quibus eciam rex iste nequissimus
dominabatur nabochodonosor. Secundus in
tellectus ad altiora referendus est quod nequissimus
Rex dyabolus est ipse est assirius nabochodonosor
qui bonis insidiari solet ut eos in preceptum
trahat peccati carnis illecebrarum. Attende ergo
hunc regem eo loco ubi dicit apostolus
Uideo legem carnis mee repugnantem
legi mentis mee et captiuum me ducentem
in lege peccati. hic est in illa lege carnalis
illecebre aduersarius leo est qui in ferre
obnoxios iustos fatigat. Unde pulcre
ponit aquila sprecionis et pompa possunt
ti nos hijs qui in circuitu nostro sunt. Ita
enim despicabiles estimabantur qui thea
trum facti sunt huic mundo et angelis
et hominibus quia et si in testamento non
peccent dei nec carnis illecebris reflec
tantur a domino tamen quasi in pompa
quadam circumferri uidentur et despici quo
quod peccatores humiliati iustorum et felicita
te consueuerint in obprobrium ducant
crucem domini saluatoris. Humilitatem
quoque iustorum. Denique quasi in quadam
pompa theatri constitutus apostolus dicat
Placeo mihi in infirmitatibus in per
secucionibus in angustijs. Inhonest placeo
que omnia que mundi sunt ut detrimen
tum putat ut xpum lucrifaciat solum per
uitam et mortem requirens cum uiue

cristus et mori lucrum est ut inueniatur in cristo

Digitus amice est summitas perfectionum operum li° de ysaac et anima c° xvii ubi pertractat illud cant[icorum] Surrexit ut aperirem dilecto meo &c.

D

Surrexit aperire et opera eius et facta mortificata sunt mundo. Talis enim debet esse anima que verbum est receptura ut moriatur mundo et consepeliatur in xpo. Sic enim cristus inuenitur et tale querit sibi hospicium. De inde ipsa insteria operationum manuum et digiti quibus comprehendere xpus mortificatur. Duos digitos uelut eminencia studiorum opera possumus estimare ita quod uelut de complexu suo tu iam expendere intelligibiles manus suas et digitos ut comprehendet verbum tussisse sibi illud. Non tamen adhuc tussit anima pia dicit. Et hic pressimum scilicet quod tuseat et percipiat aures dei verbum quia scriptum est Et tuam ipsius animam pertransibit gladius et reuelentur multorum cordium cogitationes. Hic adhuc tussit non pertransitur ut maria sin posterioribus forte pertransitur ubi tamquam signaculum ponitur in meo ca dus ihus

Dignitas est fidei xiane et ecclesiastici ordinis et virtutis li° se(?) Bri(?) maculati lra xxi vsu ii

A

Nempe cum hominem rogas regem dicas ut contemplacionem hic honoris tui tangat cum tue contemplacio dignitatis ut aut impleatur si uenia postulanda est aut deserit pro ordine dignitatis. Et quod dicat rogat sic unusquisque ingreditur ut dignitatibus deferatur. Vere ergo et deuocius dicat in te rex dignitas mea contra te. Hec et xanius(?) dignitatem suam qui tanto imperatori militat. Sunt maxime et uere fidei dignitates sine honorum diuisi et apud xpm ordines. Posuit deus in ecclesia Primo apostolos Secundo prophetas Tercio doctores. Sed iste administracionum dignitates sunt eciam seruatorum in esse pietas iusticia sobrietas castimonia disciplina

Ad dignitatem ecclesiastici ordinis nullus debet promoueri antequam probetur seu examinetur super primam epistolam ad thimotheum ca° v° Exponens quod sequitur

B

Testor coram deo et xpo ihu et electis angelis ut hec custodias sine preiudicio nichil faciens in partem aliam declinans manus cito nemini imposueris neque communicaueris peccatis alienis temetipsum castum custodi. Contestacionem deponit apud deum patrem et xpm filium eius et electos angelos quos dominus in euangelio sanctos appellat. Hii ergo electi sunt quia sunt alii reprobi qui sunt non dei angeli sed dyaboli assencientes apostasie eius. Subtestacione ergo ea que ad ordinacionem ecclesie mandat custodiri precepit nichil fieri sine preiudicio ne facile aliquis accipiat ecclesiasticam dignitatem nisi prius de uita eius et moribus fuit disputatum ut dignus approbatus minister aut sacerdos constituatur ut non postea si reprehensibilis iudicatur. Potest forte principem populi non aliqui dicit prius indicasse inmetur quem improbabiliter ordinat nec illum tamquam peccata ad suspicionem veniat ordinandum nec commaculetur ordinator viciis et delictis eius. Si ergo omnino latencia sunt delicta minimus est reatus quod quamdiu eius liba est suspicio enim trepidum facit peccatum enim si non probat et sic ordinet. Melior enim ceteris debet probari qui ordinandus est. Non enim sufficit si sine crimine sit quia uita eius debent preire bona opera ut dignus habeatur ad ordinacionem. Hic episcopus custodiens castum se exhibebit religionem tamquam rei in futuro premium consequatur

Multi tamen ex humilitate se fatentur dignitatis indignos super epistolam ad philomonem circa principium

Eo tempore quo hanc epistolam misit in custodia erat apostolus. Cuius dicius non fuit phylemo tamen intererat ecclesiasticis necessitatibus cum deuocionis. Vide participem huius dicti laborum. Sunt enim multi qui cum sint digni excusant tamen se infirmos semet ipsos iudicantes cum ministri dei ueri digni appareant

De dignitate gradu periculosior est casus in pastorali ca° iii°.

D

Et ut leuius est de plano cadere sic grauius est ei qui de sublimi cecciderit dignitate quia ruina que de alto sit grauiori casu collidatur

Vir iustus et virtuosus non minus est beatus in abiecto statu quam alius iustus in dignitatis gradu li° i de iacob et beata vita in fine

Fuit beatus helias quam moyses. Neque minus cum alter tibi indignus melotis indutus mili sine filiis sine sumptu sine comite alter populorum ductor letus sobole suffultus potencia. Diuiso genere meritum equale fundamentum sicut in euangelio declaratum est qui cum domino ihu in resurrectionis gloria refulserint. Videte

em peremptoriis quam probis contulit sue testibus
dedisse mercedem. Nec minus beatus heliseus
quem dauid cum aliis regibus subditus aliis
regali potestate prelatus prophete sanctificacionis haut
disparem sunt adepti graciam. Et quid est dicere
ei qui illud bonum possidet scilicet sibi semper
comitem sociamque virtutem. In quo statu
non potentissimus in qua paupertate non
diues in qua genus nobilitate non clarus
in quo ocio non laboriosus in qua debili
tate non vegetatus in qua infirmita
te non fortis in qua semper quiete non
feriatus quem etiam quiescentem virtus
propria non relinquit in qua solitudine non
stipatus quem vita beata circumdat quem
vestit gratia quem gloria amictus illustrat.
Non minus etiam ociosus quam cum operatur
beatus nec minus dormiens quam vigilans
gloriosus quia non minus dormiens quam
cum vigilat incolumis et sanus est. Non
aut feriatur videri potest cuius mens semper
operatur. Non autem solus qui cum illo
bono semper est de quo ait propheta: Reple
bimur in bonis domus tue. Non abiectus
cuius conuersacio in celo. Non decorus
qui ad illius decoris et solius boni se
conformat similitudinem qui etiam
si membris solutus sit tamen mente se
erigat et tamquam ille qui cythara canere
solitus si eam dissipatam resolutis ner
uis et confractam videat et usum eius
numeris non requirat sed voce ipse se mul
ceat. Ita et ipse cytharam corporis sui ocio
sam iacere paciatur corde se oblectabit.
Bone conscientie recordacione mulcebit di
uinis oraculis et scripturis propheticis alle
uabit. Quare illud et eternum animo tenens
mente complectens cui nichil possit esse
te attendere cum semper ei diuine potestatis
aspirat gratia et ipse sibi adsit summa cum
tranquillitate perfusus. Distribuebantur
in antiquo dignitates et eodem mode
bantur honores propria ut quisque pro tempore
paret de dignitatis honore sicut de la
bore nunc vero ambicio solum occupat
dignitatem. Libro vero Exameron capitulo
xxviii ubi de gruibus loquitur.
Quid hic pulcrius et laborem omnibus
et honorem esse communem. Nec paucis ar
rogari potentiam sed quadam in omnes
voluntaria sorte transcribi antique hoc
rei publice munus et instar libere ciui
tatis. Sic a principio acceptam a natura ex
emplo auium policiam homines exerce
receperunt ut communis labor esset communis
dignitas per vices singuli partiri curas disce
rent obsequia imperiaque diuidere nemo
esset honoris exors nullus immunis labo
ris. Hic erat pulcherrimus rerum status
nec insolescebat quisquam perpetua potestate
nec diuturno seruicio frangebatur
quia sine inuidia ordine annuis
et temporis moderacione delatum munus
et tolerabilior videbatur que communi
cadebat sorte custodia. Nemo audebat
alium seruicio premere cum sibi successionem in
honorem mutua forent subeunda fas
tigia. Nemini labor grauis quem dig
nitas secutura releuaret. Sed postquam
dominandi vendicare cepit indebitas sus
ceptas nolle deponere potestates. Pos
tea quam milicie non munus gratie cepit esse sed
virtus. Postea quam non ordo factus
est suscipiende potencie sed studium ven
dicande cepit etiam ipsa laboris sui
continuus sustineri et que non est volun
taria cito locum vbique incurie homines
que inuiti subeunt vigiliarum munia quam
egre vnusquisque in castris pro vallo sor
titus excubat que vicenda sibi regali
preceptione committuntur. Proponitur
pena desidie et tamen plerumque obrepit in
curia non seruantur excubie. Necessitas
enim que inuito imponit obsequium
affert plerumque fastidium. Nichil est
enim tam facile quod non habeat difficulta
tem si facias inuitus. Ergo et iugis
labor acuit affectum et continua ac diu
turna potencia efficit insolenciam.
Ubi inuenias hominem qui sponte de
ponit imperium et ducatus sui cedit in
signia faciatque volens minores postre
mus ex primo. Nos autem non solum
de primo sed etiam de medio sepe con
tendimus et primos discubitus in conui
uio vendicamus ac si semel dalatum
sit volumus esse perpetuum. Hos inter
grues equanimiter in laboribus est
humilitas in potestatibus admonentur
ut excitant custodie vices non admo
nentur ut de potestate decedant quia
ibi naturalis quies sompni in repo
sando hic voluntarie sedulitatis gratia
prestolanda est

Dignitatem suam homo perdidit patris dy
psuasione et inuidia dya[boli] in sermone uel
tractatu de misterio pasche circa incipit
pasche misterium de fide omnibus credentibus
in xpo et cetera | Diuini opificis dignatione
Ipse quoque homo | formatus atque terrestris cre
ature effectus est dux indiuinis institutis
omnibus patens eius tantum uoluntatem
suaret qui se incitauit rebus dominum prefe
cisset ex nichilo qui in ipso exordio non
uestimenti deprauata inuidia diu super inclu
tum dei opificium cupit fieri quod natura
non dedit amisit gratiam creatoris pie
tatem qui attribuerat Continuo obce
cupiscentiam dya[boli] deceptionis sinam
mortis prauicator maiorens etiam ad
futuri ex se stirpis originem propagauit
ut diuina hoc loco testimonia completur
Inuidia dya[boli] mors intrauit in orbem

Dilatacio Dilatari | titulus
est caritate et virtutibus pennine
Require supra in ca[pitul]o Angustia et Angustiam
Dilatari corde est in tribulacionibus non
deficere Et magis deum diligere in
tractatu super ps xliii versu ultimo
Bone sunt et tribulationes que sunt pro
prie iustorum qui non pruritus suis sed
propietate ea sustinent in quibus iustus
non arcetur sed dilatatur. Sicut spiritus
propheta declarat dicens In tribulacione inuo
caui dominum et exaudiuit me in latitudine
dilatauit sancto apostolo paulo qui ei lumine
oculorum eripuit ita cum confessus est
xpm quem negabat an ideo uas electionis
esse promeruit Denique ut scias quia di
latauit paulo dominus ihesus audi ipsum
apostolum dicentem Os nostrum patet ad uos corin
thii cor nostrum dilatatum est Apostolus ergo os
constituit xpm quia plenitudo est ubi ple
nitudo ibi etiam latitudo et quasi bonus
magister qui discipulos sui optaret equales
Ita nos quoque hortatus est ut dilatemur
dicens Dilatamini et uos Iam autem deus
alicubi in tribulacione dilatat cui fiet la
titudo cordis sicut arena maris innume
rabilis Vnde sit ista latitudo audi dicen
tem sanctum salomonem ut acciperet sapi
enciam adeo non diuicias non nobi
litatem non potestatem sed sapienciam postula
uit et in illa omnia que etiam non postulauit
inuenit. Vnde scriptura dicit quia ta
lis erat latitudo cordis eius sicut are
na maris innumerabilis Vnde hanc sapiens
latitudinem ait describendo Cognosces in la
titudine cordis tui describe eam Et ideo quod
sed sapienciam non occulto teneat eam non
admonitu sed tamat eam in exitu ibique
quod sentit cum auctoritate

Dilectio De dilectione qua dilexit nos
xpus et a nobis diligi debet ho[mo] s[er]
Ber[nardus] immaculati lra v versu viii Quod
Require supra in ca[pitul]o Amor | mandata dili
Diligere deum est eius | gendo seruare
Vnde time iusticiam non dei mandata
diligere eodem ho lra xiii versu primo
Diligentis circa studium cognoscendi le
gis. Hec uox est que instruit perfectionem
hominis quem totus hic ps informat Et
quoniam maximum mandatum esse in lege
cognouit ut diligamus dominum deum nostrum
ex toto corde nostro et tota anima nostra suam
mutacione nos quoque quos erudire stude
at esse perfectus dicens Quomodo dilexi man
data tua domine. Hec ipse caritas excrescit af
fectu ipsum testem aduocat cui minimus
dilectionis imperatur nec spem sed plen
itudinem caritatis tali conuencione testa
tur usus est petrus tu scis domine quia
diligo te. Et qui diligit deum legem eius
diligit sicut mater diligens filium omnia
uerba eius in corde suo matheo conferebat
affectu diligens te feci uoluntatem tuam
Receptum est ideo quesiuit xps esse petro ut pas
ceret gregem suum et deum faceret uoluntate
quia caritatem eius agnouit Qui enim
diligit ex uoluntate facit que sunt sibi
imperata Qui timet ex necessitate Itaque deus
operationes suorum suorum spontaneas
probat potius quam coactas Ideo ex suis liberos
facit ut uoluntatum nostrarum munia quam
necessitatum obsequia conferamus Non potest
dicere marcionita quo dilexi legem tuam
qui legem non suscepit Non potest dicere
iudeus qui legem spiritualem ignorat et littere
legis iudaicam non sensum legis intelligens
meditatur Solus ergo dicit xpianus
qui nullum iam in legis cognicione perficit
Qui non penam legis pauido corde for
midet sed diuina iusticia ueri hebrei ueri
sabbati uere remissionis intrepido cunctis
affectu Vere enim diligit qui sine coactione
sine timore uoluntario potius studio
quam coacto precepto consuat | super Epistolam
Talis dilectio ope deuincit | ad philemonem

Ubi enim nullus cupiditatis modus quis
fructus divitiarum. Nemo est dives qui quod
habet secum hinc auferre non potest. Quicquid enim
hic relinquitur non nostrum sed alienum est.
Inducat ad hoc exempla ibidem subdens
Dives enoch qui quod habuit secum transtu
lit et omnem illum bonitatis sue censum
celestibus intulit receptaculis qui co
raptus est ne terrena malicia mutaret
Dives helias qui virtutum suarum thesau
ros curru igneo sublimis sedibus ethe
reis invexit. et tamen iste non mediocres
divitias heredi reliquit quas ipse non
amittebat. Quis hunc pauperem vel tunc
dixit cum corvus cotidiana indigentis ali
monia mitteretur ad viduam ut pasceretur
ab ea. qui ad vocem eius celum claudeba
tur et aperiebatur. qui ad eius verbum ydria fari
ne non deficiebat per omnium sed habun
dabat nec minuebatur sed replebatur. Quis
illum pauperem dixit ad cuius voluntatem
descendebat ignis quem nimia flumina
non concludebant sed in fontem suum recurre
bant ut sicco propheta transiret pede. Duos
similiter vetus historia describit. Regem
Achab et pauperem naboth. quis horum
pauperiorem quem ditiorem credimus.
alter regali fultus divitiarum preditum
explebilis insaciabilis que opibus suis
exiguam pauperis vineam desiderabat
alter aspiciens animo imperiales gazas
suo erat contentus palmite. Nonne vi
tis magis dives hic magis rex qui
sibi habundabat suas tegebat cupidita
tes ut nichil alienum concupisceret. ille
autem egentissimus cui aurum suum vile
alienus palmes preciosissimus estimaba
tur. Sed quia vos egentissimos cognoscite que
divitie iniuste congregate evanuerunt
Radix autem iustorum manet et pal
ma floret cum non egentior paupere is
qui tamquam umbra preterit. Hodie impius
exaltatur. cras non erit nec invenitur
aliquis locus eius. Vere divitie et que
Concludit que sint vera paupertas vel
quis sit dicendus dives. nisi habun
Minus est itaque divitem esse dare. Quis
autem videat qui sit animo contractior
Cui autem animo contractior utique
angustior. Quis ergo in angustiis
habundancia. Non ergo dives qui non
habundat. Unde pulchre David. Divites

inquit eguerunt et esurierunt. quia
cum haberent spiritualium thesauros celes
tium eguerunt quia non intellexerunt
esurierunt qui nullum spiritualis gre
gustaverunt cibum. Nichil ergo affluen
sapientis divitiis. Nichil insipientis
egentius. Nam cum regnum dei pau
perum sit quid est locupletius potest. Et lo
cupletare apostolus. O altitudo inquit divi
ciarum sapientie et scientie dei. preclare et
David qui in via testimoniorum celes
tium quasi in omnibus divitiis delecta
batur. Expresse Moyses qui ait Nepta
lim saturitas acceptionum. Neptalim
habundancia significatur latina interpre
tatione vel dilatatio. Ubi ergo habunda
cia ubi saturitas. ubi autem fames cupi
ditatum ubi inexplebilis appetencia
ibi utique paupertas. Sed quia vox vix
illa rei pecuniarie vel mundi huius
cupiditatis satietatem habet. Ideo addidit
Et replebitur benedictione. Sed in hoc Petrus
apostolus diffinivit non in auro et argen
to et vestimentis feminarum esse orna
mentum sed in occulto cordis homine
atque abscondito. Unde nulla se equat
cultum pietatis ornatum et gratie in
te eterne hereditatem.

Dives malus. Dives iudeus
vel hereticus sicut ostendit supplicium tra
ctans. Exponens illud Ve vobis divi
tibus qui habetis consolationem vestram etc.
Possumus tamen hic divitem intelligere
populum iudeorum vel hereticos vel etiam philosophos
qui ubertate verborum et quodam am
bitione facundie primordio delectati sim
plicitatem vere fidei supergressi the
sauros inutiles condiderunt. Nonne
tibi videtur hereticus aliquis cum au
dis eum de generatione domini impia usu sui
disputantem. dives in verbis pauper
in rebus. Qui putat se in hoc tempore
locupletes habere divitias sed in futuro
egestate sue fidei recognoscere cibum
perfidie quem priori etate eructavit
eterno fidei comitatus ieiunio tan
tam sciet supplicium. Erit ergo tempus
ut risus suos lugeat quod deus ira ut
rident quibus benedicatur. Ve cum bene dixerint
vobis omnes homines. Non tibi vide
tur hic dicere qui dudum in ariminensi
concilio perfide prevaricatoris auctores

Dum imperatoris gratiam sectantur dei gra-
tiam perdiderunt. Etenim cum placere potestatibus
aucupantur, maledictis precio se sub-
dere. Ergo sicut Matheus prius ad
virtutem ad fidem populos provocavit,
hic terciam actibus atque peccatis sicut eorum
suppliciorum denunciatione deterruit.
Et nunc non ociose plurimorum signorum
celestium eminentiae progressus ad benedic-
tionum locum huius venit ut plus di-
vinis miraculis roboratus ultra le-
gis tramitem in virtutum progressum ves-
tigiis educeret. Fuit enim quietudinem illic ubi
adhuc infirme plebis corda nutabat,
hic tube clangore excitanda virtus
fuit. Docet hic liber huius que in primis
et que in processu sermonis aperitur oratio
illic infirmum fuit adhuc quodam lege
lacte potantur. Et eo plerisque tramitem
dicantur ad gratiam audivit quod lege
sunt ut ultra legem legem sequendo
precedunt. Hic etiam fundatior non lacte
imbuitur sed abolescitur. eiusdem
Simile dat intellectum lectio viii ratio in p
mittens literalem sensum sic dicitur.
Homo autem quidam erat dives et indue-
batur purpura. Narratio magis quam para-
bola videtur quia etiam nomen exprimitur.
Non ociose autem hic divitem divitis
personam divitiis secularibus impetue
famis apud inferos constitutam sitis
erumpna cum non in multo quoque fore
idest quinque corporis sensus nichil qua-
dam confirmati videntur fuisse societate
qui in modicas atque in immunis cupidita-
tibus estuabant; lazarum in Abrahe
gremio quasi in quodam sinu quiet-
e sanctitatis recessu locavit ne illecti
presenti voluptate maneamus in vicijs
vel tedio vieti laborum vero durum fugi-
amus. Hunc itaque lazarus pauper iste
sed deo dives sive apostolicus aliquis pauper
in verbo locuplex in fide. Neque enim
sancta paupertas aut divitie crimino-
se ut luxuria infamat divitias itaque
paupertatem commendat sanctitas. Hunc ergo
apostolicus qui veram teneat fidem vel
borum insulas suas augmentorum
ambitiosa suarum reclamat non re-
quirat senectutam mercedem accepit
impugnantes hereticos manicheum sabel-
lium fotinumque. Isti enim non aliud quam

fraves sunt iudeorum quibus per fidei eter-
nitatem vestiuntur. Respiciens quoque
carnis cupiditates que illis ut dixi quinque
sensibus vaporantur senectutam in quam
mercedem accepit an compensatio exube-
rantiam copiarum et preconias usurate
nec alienum putamus ut de fide quoque
opinemur. Hinc et tractatum que laza-
rus abitum de mensa divitis colliget et
itaque ultra sibi librum dives fastidiosus hor-
reret nec inter preciosas epulas virgentatis
quam quiriatis fetorem ulcerum labentibus
canibus sustinet cum odor acris et repa
ret natura fastidio. Quamquam in opulentia
et timor divitum medicis competentibus
exprimatur quod ita concordiacius in meo-
res humane sunt ut tamquam super naturam
sunt terminis pauperum incentiua suarum
capiunt voluptatum videant inopem
insultent egenti et quorum misereri de-
beat hijs auferant. Deduntur et paupere
Et addit declarando huius tamquam lazarus
Variumque ergo qui volet qui colligat.
Cui simile illum puto qui iesus sepius a
iudeis ad passionem credentium et voca-
tionem gentium ulcera corporis sui labentia
quibusdam velut canibus offerebat quia
spretum est. Lonuntentur ad vesperam et fa-
mem patientur ut canes. Et agnovit
canamitas illa mistium cum deo. Nemo
tollit panem filiorum et mittit canibus.
agnovit hunc panem non esse qui videtur sed
illum qui intelligitur. Et id. Audit utique
domine. Nam et catelli edunt de micis que
cadunt de mensa dominorum suorum. Mice iste
de pane illo sunt et quia panis verbum est et
fides verbi et mite quedam velud dogmata
fidei sunt. Vin Vidit dominus ut crederet
fideliter dixit. O mulier magna est fides
tua. O felicia ulcera que precium excluderunt
dolorem. O dives miser que repellit cle-
mentiam sempiternam que colligente paupe-
rem eius expletis alimentis abiciebat
nos de mensa sua archisynagogus cum
phariseorum scripturarum et legis inclina
iustitiam excutiaret. Mice enim iustitia sunt
scripturarum. De quibus dicitur. Et precasti
sermones meos post me. abiciebat nos scri-
sed paulus diligentissime colligebat in
iuris suis legens plebem. lambebant
ulcera eius qui morsu serpentis maculatum
excusso serpente viderunt et crediderunt. Lam-
bebant

ille autem

ille carceris custos qui vulnera pauli lavit
et recedit. Beati canes in quos ulcerum ta
lium distillat humor et adimpleat cor et im
pinguet fauces eorum quos custodire do
minicum gregem cavere assuescant lupos
pone nunc ante conspectum secularibus cir
cuitos studiis intentos qui societatem
regalis affectant ut armis militaribus
impugnent castitatem. Nonne vi
in quadam purpura et bysso et exutas
iacentes thoris qui pueris fucata defen
dant divitibus ambulare sine omnibus tu
iactant dicto tiram tremuisse sub corpe
relium tenebris obductum excitati ubi
maria vel sedata. Verum deum dei filium filium
denegantes. Constitue illum pauperem
qui sciens non in sermone sed in virtute reg
num dei esse paucis quod sentiret expressit dicens
tu es filius dei vivi. Nonne tibi viden
tur ille certe divitie hec redundare pau
pertas. Dives heresis evangelia multa com
posuit et pauper fide et hierosolimam civitatem
tenuit quam accepit. Dives philosophia plures sibi
deos fecit. Pauper etiam unum deum novit.
Inter hunc igitur divitem et pauperem chaos
magnum est. quia post mortem nequeunt
merita mutari eo quod in inferno dives in
dicatur cupiens aliquid de paupere spiritus
refrigerantes haurire aqua enim refectio
est anime in doloribus constitute de qua
dicit ysaias. Et saliet aqua cum delectatione
de fontibus salvatoris. Cur autem cruciatur
an videlicet quia luxurioso carere deli
ciis est pena. Nam et dominus dicit. Ibi erit
fletus et stridor dentium cum videritis
Abraham ysaac et iacob et omnes prophetas
in regno celorum. Servivit autem di
ves iste magister esse incipit cum iam non
discendi tempus habeatur vel docendi. Eo
loco evidentissime declarat dominus. Veteris
testamentum esse fidei firmitatem. Re
dundans perfidiam iudeorum et excludens
nequiciam hereticorum a quibus mens
supplantatur infirmiorum. Ipsi enim pusil
li sunt qui ad hoc nesciunt incrementa
virtutum | provocatque divites quod dicit
Ad idem facit | super primam Epistolam ad thy
motheum capitulo vi. Exponens illud existi
mantes questum esse pietatem et cetera.
Dei enim culturam et pietatem questum estimat
non de futuro aliquid sperantes sed quo se
in presenti ditissicant putantes sicut et

mundane secte quas constat propter pri
a lucra inventas non nescio quosdam
hoc libenter audire quod in hac vita
florendum sit. Neque desistendum sit
ab hiis. Est autem questus pietatis magne
divicias et acquisitionem in eo dicit si
quis fidelium suo contentus sit. Prius
enim et in semetipso et cetera. Est ima acqui
situs ad futuram vitam ad prius sibi suffi
cere putat quod habet non dubitans
ex eo ipso largiri. Dives enim avarus in
primis est sibi et ceteris nocens | tibus et
Ut absolute de temporaliter divi | primo questi
raptores in tractatu de naboth paupe
in principio | historia tempore vetus est usu cotti
Naboth | diana. Quis enim divitum non cot
tidie concupiscat aliena. Quis opulen
tissimorum non exturbare contendit
agellulo suo pauperem atque inopem aba
vitis eliminare finibus. Quis con
tentus est suo. Quis non inflammat
divitis animum vicina possessio. Non ergo
unus achab natus est sed quod peius est cot
tidie achab nascitur et numquam moritur
huic seculo. Si unus occiditur assurgunt
plurimi. Plures qui rapiant quam qui
amittant. Non unus naboth pau
per occisus. Cottidie naboth sternitur
cottidie pauper occiditur. Hoc metu
percitum humanum genus cedit. Nam suis
terris migrat cum parvulus pauper
onustus pignore suo uxor sequitur
illacrimans tamquam ad bustum prosequa
tur maritum. Minus tamen deplorat
illa que flet suorum funera quia et
si amisit coniugis presidium sepulcrum
tenet. Et si filios non tenet tamen exu
les non dolet non ingemuit graviora
finibus tenere pignora
Secundo quia ipsi volunt esse posses
sores eodem tractatu capitulo tercio | sed cupi
Non hunt enim humilitatis affectum | ditatis
incendium. Impia autem deiectione quanta
impudencia. Da michi inquit vineam
tuam. Confitetur alienam ut posceret
non debitam. Et dabo tibi inquit pecu
niam vineam. Dives quasi fundi est qui
vile sit fastidit quod alienum est possessim
concupiscit si uos placeant tibi dabo pe
cuniam. Cito reprehendit errorem suum
pecuniam offerendo pro vinea. Nichil
enim vult alterum possidere qui totum

E

F

desiderat suis possessionibus occupare
Addit quod supra scriptum est in capitulo quinque
x. Et infra in eodem capitulo xx°. Sic in
Illo congregabo omnia que nata et dicam
anime mee anima mea habes multa bona
Consitetur avarus semper ubertate
proventuum dum vilitatem alimonie cal
culat fecunditas enim communiorum est
sterilitas soli avaro est questuosa. De
lectatur magis enormitate preciorum
quam habundancia copiarum. Et ma
vult habere quod solus quam quod cum omnibus ven
dat. Vide timentem ne superfluat cu
mulus frumentorum ne supra horrea re
dundans effundatur in pauperes et bo
ni alicuius occasio indigentibus acquiratur.
Solus sibi fructus terrarum vendicat non
quo ipse uti velit sed aliis denegare.
Et si habere non possunt contingit ut
dicit eodem libro capitulo vi°. est avari spes
Divites audientes tribulacionis regis et dormi
unt in lectis suis et velant faciem suam
et non manducant panem suum. Lucifer
divites si non potuerint aliena diripe
re si suus pauper non cesserit facultatibus
virum meroris tegere non possunt dor
mire desiderant. Velant faciem suam
ne quicquam morbe terrarum alienum
videant ne quicquam in hoc mundo non
esse suum noverint ne audiant vicinum iux
ta se aliquid possidere ne audiant pau
perem sibi contradicentem. Horum sunt
anime quibus dicit propheta Mulieres di
vites exurgite. cupidiores eodem
Tercio sunt superbiores libro capitulo vi°. Require
supra in capitulo Avaricia et Propter ipsam cu
piditatem exemplo piscium condemp
nantur. libro vi° Exameron capitulo xiii.
Require supra in capitulo Piscis. Causa huius
cupiditatis regnum celorum non patet
eis in sermone supra illud Quis pu
tas maior est in regno celorum. Et in
cipit Si diligenter attendas evangelicam
lectionem celorum non preventur
Adimpleri superbia non divitiis prestatur
tatur sed humilitate paupertatis et levita
te arta enim et augusta via est que ducit
ad regnum celorum. Quisquis ergo honoribus
inflatus fuerit et auri thesauris dila
tatus tamquam onustum et impeditum
animal per angustissimum regni iter tran
sire non poterit. Sunt enim certe ut se es habet

prevenisse sarcina eius exigua porta
non capiens repercussam limine retrorsum
redire compelleret. Tam enim angusta est
diviti porta regni celestis quam est came
lo acus foramen exiguum. Unde ait dominus
facilius est camelum per foramen acus
transire quam divitem intrare in regnum celo
rum. Sicut enim camelum animal tortuo
sum atque deforme exigua cavina penetrare
non patitur ita et divitem avarum atque
mendacem arta celi ianua non permittit
intrare. Nam sic nudi in hoc seculo nascimur
nudi etiam accedimus ad salvatorem ut
nudi quoque et expediti ad celi ianuam
pervenimus. Denique incongruum et absurdum
est ut que mater nudum genuit nudum
susceperit ecclesia. Dives velit intrare celum
propterea adolescenti illi diviti in evangelio
a salvatore dicitur qui sibi iustus vide
batur et tamquam scilicet omnia legis man
data complexus. Si vis perfectus esse vende omnia
tua et da pauperibus usque adeo nuda virtus
apta celo est ut quamvis iustus quamvis sanctus
aurum vel divicias possidens non possit esse
perfectus. Talem enim voluit adolescentem in
domum ad paradisum redire qualis adam de paradiso
fuit incola paradisi sicut. Denique post peccatum
nuditatem suam videns folio pudenda co
texit
Deciporum eciam avaricia et
sine tribili in supradicto tractatu de naboth
dicens de eius morte capitulo xii. Planerunt
Quid sibi autem vult quod meretrices in sangwine
eius insi forte ut meritricia que erat in illa
felicitate fuisse regis perfidia proderetur vel
cruenta luxuries qui sic fuit luxuriosus
ut olus desideraret sic crudelis ut propter
olus hominem occideret. Digna avarum
digna avaricia pena consumit. Denique et
iezabel ipsam comederunt canes et volu
cres celi ut ostenderetur quod spiritualis nequicia
a fiat preda divinas sepultura. Fuge ergo di
ves huius exitum fugiens huiusmodi flagi
cium. Noli esse achab ut possessionem finiti
mam concupiscas. Non tibi cohabitet ieza
bel illa feralis avaricia que ubi cruenta
persuadeat que cupiditates tuas non revo
cet sed impellat que te faciet tristiorem et
cum desiderata possidens que te faciet nudum
cum dives fueris pauperiorem enim se iudicat
omnis habundans quia sibi deesse arbitratur
quidquid ab aliis possidetur. Tanto mundo
eget cuius non cupit nudus cupiditates

decepti sunt per
cupidinem cum
adam

eius aut qui fidelis est totus mundus diui-
tiarum est toto mundo fugit qui considerans
conscientiam suam metuit deprehendi.
Quarto diuites sunt nam impugnatores
eodem libro capitulo j. Require supra in capitulo quinque.
Quinto sunt crudeliores et crudelitatis occa-
sio est multimoda atque multis eodem libro capitulo vj.
Tollerabilior ille iam diues cuius de men-
sa ea que cadebant pauper lazarus colli-
gebat saturari cupiens. Sed etiam ipsius
mensa multorum pauperum constabat
sanguine et ipsius pocula multorum quos
ad laqueum coegerat vorabat cruorem.
Crudeles uocantur ut nobis quod deest pa-
tur funesta fames intra funesta luxuries
ille de summis culminibus ruit ut fermiris
ampla uentris receptacula preparet. Ille de
sublimi culmine alte arboris decidit dum
tenera explorat uinearum quibus digna
conuiuio tuo uina fundantur. Ille mari
mersus est dum uetur ne piscis mense
tue desit aut ostrea. Ille brumali fri-
gore dum lepores inuestigare aut laqueis
studet aues captare diriguit. Ille ad
oculos tuos si quid forte displiciant uerbe-
ratur ad mortem atque ipsas epulas suo
cruore respersit. Denique diues erat qui
sibi ad mensam caput prophete pauperis iussit
afferri et aliud vide saltatrici premia sol-
uet non inueniat nisi ut pauperem iubet
prophetam occidi. Vbi ego pauperem duci dum
cogeretur soluere quod non habebat trahi ad
carcerem quia vinum deerat ad mensam
potentis deducere in auctionem filios suos
ut ad tempus penam deferre posset.
Inuento forte aliquo qui in illa necessitate
subueniret. Redit ad hospitium cum suis
pauper direpta spectans omnia nichil
sibi ad cibum relictum ingemiscens filiorum
famen dolens quod ei non poterit qui eos
posset pascere vendidisset. Redit ad consilium
uendendi sumit arbitrium. Conpug-
nabat inopie iniuria et patrie pietatis
gratia fames urgebat ad preciium natura
ad officium commonet filiis parare quam a filiis
separari. Sepe gradum pepulit sepe reuoca-
uit. Vicit tamen necessitas non uoluntas
et ipsa consensit pietas necessitati. Considerem-
nunc patre mentis procellas exestuantes
quos deliberent prius tradam et quem inquit
vendam priorem. Scio enim quia non satis
est unius precium ad pastum reliquorum

hic solo fecunditas diuites ad erumpnam.
Quem offeram quem frumenti auctiona-
tor libenter aspiciet. Primogenitum
offeram sed primus me patrem uocauit
hic est maior ex filiis qui congrue hono-
re seniorem. Sed iuniorem dabo. At
istum tenerum amore complector. Illum
erubesco huius misereor illius gaudium
suspiro huius casum. Ille iam sentit
erumpnam iste ignorat flectere me illius
dolor huius iniuria ad illos me conferam.
Ille michi plus blanditur iste plus re-
uerentiatur. Ille parenti similior hic ualior.
In illo ymaginem meam vendo. In
isto spem meam prodo. Me miserum
non inuenio quid faciam non habeo quid
eligam. Circumuallas me facies talium
tam erumpnarum chorus ferina hec
rabies est eligere quem tradas ferre
ipse cum periculum in minere patri ac sibi
sentiunt. Solent eligere quos libeant
non quos offerunt. Quomodo igitur dis-
nam affectum nature. Quo obliuiscar do-
mino exuam patris mentem. Quo filii ac-
tionem constituam. Quo sermone pa-
tor pretium. Quibus manibus tradam in
seruitutem filium. Quibus oculis dispecte-
ti uale dicam. Quibus factum excusa-
tionibus fili ego te pro meo cibo uen-
didi. Infelicior ergo iam pauperis mensa
quam diuitis. Ille addixit alienos ego
meum vendo. Ille uirtutem imponit
Ego affero uoluntatem ut sic excusa-
bilior causa adiciam fili pestibus tuis
fames ut illis queratur alimenta. Et
ioseph a fratribus suis in seruitutem uen-
ditus postea et ipsos et patrem pauit. Re-
spondebit ille. Sed non enim uendidit pater
sed fleuit amissum. Sed per ea etiam ipse
impietatem diuitis uenit et uix potuit
liberari. Postea genus eius diuitiis
egypti multa etate seruiuit. Vende
me postremo pater ea conditione ne diui-
tes et emant. Hec si fateor verum quid
faciam. Nullum vendam. Sed dum vide
considero omnes fame uideo perituros
Si unum tradam quibus oculis uidebo
ceteros demum impietate suspectos ne
reos quoque uendam. Quo pudore re-
videar domum quo intrabo quo hoc
affectu qui in abnegatum filium quem mor-
bus non assumpsit non mors abstulit

Et tua conscientia considerabo mensam me-
am quasi sicut nouelle oliuarum in circu-
tu tot filii vestiebant. Hec paupertate patri
s deplorat et tibi auaritia aurem ab-
scondit nec mens tua fit insensibilis hor-
rore mollitur. Totus populus ingemiscit
tu solus diues nec flecteris nec audis
scripturam dicentem perde pecuniam propter fra-
trem et amicum et non abscondas eam sub lapi-
de in mortem. Et quia non audis ideo ex-
clamat ecclesiastes dicens Est languor
malus quem vidi sub sole diuitias cu-
stoditas in malum possidentis eas

m

Sunt autem crudeles quodammodo anime
quia diues dicitur ab infernali dea eo-
dem libro capitulo vii° | dem Diuitem dicunt
Epin nomen consi- | gentales inferni pre-
sulem arbitrum mortis dite appellat et
diuitem. Eo nisi mortem diues infer-
re non nouit. cui regnum demorantium
sedes inferne sunt. Crudele cum di-
ues nisi inexplebilis auri fames ac sitis
Quo plus hauserit plus inardescit. Qui
diligit inquit argentum non saciabi-
tur argento Ecclesiastes v°. Et quidem hic pessi-
mus langor sicut enim fuit ita rabiit
et habundancia eius laborat inuentio

n

Et infra subdit ibidem capitulo octauo ponit
tamen euangelicum exemplum | quia non
Quid faciam inquit diues | habeo. Cla-
mat se diues non habere. Paupertatis hic
sermo est. Inopia queritur habun-
dans fructibus. Non habeo inquit quo
congregem fructus meos. Putares
illum dicere Non habeo fructus. Vide
[illegible] Beatus qui de ha-
bundancia periclitatur. immo miserior
iste fecunditatibus suis quam pauper cu-
piculum necessitate est. Habet ille materiam
excuset erumpnam. hic autem in inuriam
non habet culpam. Iste non habet quod preterse
arguat et dicit Hic faciam destruam
horrea. Putares illum adhuc dicere
Aperiam horrea ingrediantur qui tol-
lerare famem non queunt. Veniant
inopes intrent pauperes repleant sinus
suos destruantur parietes qui excludunt
pauperem esurientem. Et quid ego
abscondam cui deus fecit habundare
complancior. Et quid repagulis portarum
claudam frumenta. quibus deus totum
repleuit camporum ambitum que sine

custode nascuntur et habundant. Spes
hominis auari inuita corrumpuntur ue-
tusta horrea messibus. Nouissime hunc
et frustra fluant plus natum est cui con-
grego. Annum incertum proximum auari-
por anni usum diuiciorum. Quitas a-
in suspiciones frumento potius animas pau-
perum vestuare. Hic me magis delec-
uent precia que non nimio estimantur
si grandi imitabor sanctum Ioseph humani-
tatis predicatione clamabo voce magna
Venite pauperes edite panes meos. Ex-
pandite gremium. Suscipit frumentum
fecunditatis diuitis tocius orbis habun-
dancia. cum debet esse feralitas. Sed tu non
non hoc dicis sed ais Destruam horrea
Recte destruis ea a quibus nullus pauper
innustus reditur. Horrea iniquitatis
receptacula non pietatis subsidia recte
destruit quia sapienter edificare non nouit
Destruit sua diues qui nescit eterna
Destruit horrea qui non nouit sua frumen-
ta diuidere sed claudere. Et maiora inquit
faciam. Infelix vel id dispensatur paupi-
bus quod per sumptu edificationis impenditur
diuini liberalitatis gratiam refugis dampna
edificationis exsoluit | eodem libro
Sexto sibi ipsi sunt iniuriores | v° capitulo 1°
Et non manducauit inquit panem suum
quem querebat alienum. Et cum diuites alie-
num magis panem quam suum manducant quia
raptu uiuunt et rapinis sumptum exer-
cent aut certe non manducauit panem
suum volens se morte multare quod
aliquid negaretur. Compar inedia affectum
pauperis nichil habet et ieiunare noscuntur alii
nisi deo nescit ieiunare nisi ex necessitate
non nouit. Cupitis quidem pauperibus
vniuersa Auferatis omnia nichil relinquetis
penam tamen pauperum vos pocius di-
uites sustinetis. Illi ieiunant si non
habent. Vos cruciatis a nobis quod plus pe-
nam cruciatis quam pauperibus erogatis. Vos
igitur vro affectu lucratis misere paupertatis
erumpnas. Et pauperes quidem non habent quo
utantur. vos autem nec ipsi utimini nec
alios uti sinitis. Eruitis aurum de
metalli venis et rursus absconditis
Quantorum vitas in illo infodiatis auro
Cum illa fruantur cum lectis de auro
diuitie thezauros condit et ignorat cui
congregat eos. Heres ociosus expectet

Heres fastidiosus macerat quod sero mori
tur. Odit moram ita hereditatis sue ad rapi
nam festinat. Et indignatur miserius quam
nec apud illum cui laboratis gratiam relin
quitis propter illum totis mestum diebus
tolleratis famem cottidiana mense mre
dampna metuentes propter illum diurna tol
leratis ieiunia. Novi ego divitem in
egrum persistentem panes breviores
urbe delatos mirare solere ut pretio pa
nis estimaretur quod dies magro sui minus
esset. Nolebat obsignatum aprire horreum
ne quid de condito minueretur panis
unius diei deputabatur qui tenacem
saciare vix posset. Compati etiam ne
ra fide quod si quando ovum esset appositum
quereretur quod pullus esset occisus. Hec ideo scribo
ut cognoscatis inimicum esse dei iusticiam
que lacinias pauperum ideo ulastatur ieiu
nio quam religiosum esset ieiunium si sump
tum commune tui deputares pauperi.

¶ Septimo sunt ipse egentes ymmo ceteris
pauperiores. Require in capitulo 15. Item
in praealegato tractatu de Achab capitulo 3º
quod require supra in capitulo Avaricia. Et Ieronimus
in capitulo xiii invehit contra eorum cupidi
tatem egestatem et inducens ad pietatis opera
sic dicit: Divicies quidem insaciabilis rapidior
est cum illata demergit et pu
trei modo cum exundat fetore inquina
tur terrat arrogget nichil sibi possituras
nos admonent continentes. Puteus enim si non
hauriatur inferiori ocio et degeneri situ fa
le corrumpuntur. Exercitus autem magis
ad speciem dulcescit a potu. Ita et acinus di
viciarum cumulo harenosus aut inutilis
habetur. Donato aliquid quod de hoc puteo ig
nem ardentem restinguet aquam elemosina
resistit peccatis. Aqua autem statuta facto
venes facit. Non stet thezaurus tuus
ne stet ignis tuus stabile mite nisi cum opi
bus tue insaciatus arcteis. Inquietus
sit dives inter ... considera. Qua vox
est dicentis: Pater Abraham dic lazaro
ut extremum digiti sui intingat in aqua
et refrigeret linguam meam. Tibi ergo pro
sit quicquid inopi contulisti tibi quidem
minuens. De illo quem pauperi dedistis
cibo pastus quam qui inficitur pauperis ipse
pascetur et fructus iam in his est. Mise
ricordia seminatur in terra in celo germinat
plantatur in paupere apud deum pu

lulat. Ne dixeris inquit deus cras dabo
et qui nunc te patitur dicere cras dabo
quo patitur dicere non dabo. Non de tu
o largitur pauperi sed de suo reddis. Quod
enim commune est in omnium usum datum
solus usurpas. Omnium est terra non divi
tum sed pauciores qui non utuntur suo
quam qui utuntur. Debitum ergo reddis
non largiris indebitum. Denique dicat tibi
scriptura: Declina pauperi animam tuam
et redde debitum tuum et responde paci
fica in mansuetudine. Servum sunt ceteris vi

¶ Octavo tristiores ibidem capitulo
eodem. Captiva quippe opulentia est pau
pertas libera. Servitus divites ac misera
quidem servitute servitus qui servitus cervi
servitutis cupiditati servitute avaricie que exple
ri non potest. Probat eodem super capitulo Omnis
Et quidam omnes dies eius in tenebris et
luctu et in curis multis et languore et
in ut tollerabilior sit condicio servulorum
Illi enim hominibus serviunt isti peccato. Qui
enim facit peccatum servus est peccati. Semper in la
queis semper in vinculis nunquam liber a
compedibus quia semper in membris. Qua
misera servitus servire peccatis. Matrice ipsius
onera nescit nec somni ipsius iuceb no
vit aut sibi fruitur suavitate cum ... est
Cum immune servicio. Dulcis enim somnus
servo si modicum et si multum edat. Satura
tus divitis non est qui sinat eum dormire.

¶ Nono sunt ceteris stultiores eodem libro
capitulo 10. Require supra in capitulo Bonitas
Decimo sunt in cogitatu deteriores ibidem
capitulo xiii. Require supra in capitulo Gloria. Ix
in ceteris sunt inquietiores eodem libro capitulo
Evangelico Vitam exemplo ut viii
probemus divitem dormire non posse
Excitat enim cupiditas. Excitat cura
insistens aliena rapiendi. Torquet invidia
mora inepta sterilitas ... insecu
ta perturbat. Sollicitat habundancia. Cum
illi diviti cuius possessio uberes fructus
attulit qui cogitavit intra se dicens
Quid faciam quia non habeo quo con
gregem fructus meos. Et dixit: hoc faci
am: destruam horrea mea et maiora
faciam et illo congregabo omnia que na
ta sunt michi. Et dicam anime mee
Anima mea habes multa bona in annos
multos posita requiesce manduca bibe
epulare. Dixit deus: Stulte hac nocte

animam tuam repetam a te que aut
pasti aug ermit n[on] ipse quidem deus
enim dormire permittit interpellat cogi
tantem excitat dormientem Sz nec ipse
sequestrum esse patitur qui de habundan
tia sollicitatur et in ubertate fructuum
vocem gementis emittit Crudelis fiad
inquit nonne h[ec] pauperis vox est non ha
bentis subsidia vivendi | superiores esse

Quod decimo sint tedis | lib° ca° xiiii

Ait inquit superbus dives quid dicis paupi
noli me tangere Nonne sicut ego concep
tus et natus ex utero es quemadmodum et
pauper Quid te iactas de nobilitate
prosapia Soletis fratrum vestrorum origines
sicut divitias recensere soletis et equos
vestrorum nobilitate sicut consulum p
dicare ille ex illo patre generatus est et ex
illa matre editus ille avo illo gaudet
ille se patris attollit Sed nichil istud
currentem iuvat ut detur nobilitati
palma sed cursui deformior est victus
in quo et nobilitas pudicitatur Cave
igitur dives ne nate erubescant tuo
tu imitata malorum ne forte et illis di
catur Cur talem instituistis cur tales e
legistis heredem Non in auratis la
quearibus nec in purpureis matris pie
tatibus heres est virtutum laus ista
non hominum sed metallorum est in qui
bus homines pereunt Petentes
aurum queritur et ergastulis gene
ratim laborant ut querant laborant
ut inveniant quod habere non noverunt

Pro dic eorum probando superbiam prae
tantiam | Cur eo nos divites iactu
ctiror tu | Cos pucras tu aurum
materia magis offensionis quam comme
dationis gratia sit signum enim offensionis
est aurum et ve hiis qui sectantur
illud Denique benedicitur dives qui
inventus est sine macula et qui post
aurum non abiit nec speravit in pecu
nie thezauris Sed quasi hiis cogni
tus esse non possit eum sibi desiderent
monstrari Quis est inquit et lau
dabimus eum fecit enim que mirari
magis quasi novum quam quasi usitatum
recognoscere debeamus Itaque qui
in divitiis talis esse potuit est probatus
vere et dignus est gloria Qui potuit
inquit transgredi et non est transgressus

facere mala et non fecit Aurum ergo
vobis in quo tanta erroris illecebra est
non tam suam gratiam quam hominum gravat

Subdit idem probando pertificia superbo

Cum vos ampla extollunt atria | sta
que magis debent compungere quia
cum plures capiant vocem excludunt pau
peris quam nichil possit audiri ea que audi
ta nichil possit proficere Denique non ipsa
vos pudoris aula admonet qui edifica
do vestras vultis superare divitias nec tamen
vincitis pietas vestitis nudatis homines
Exclamat ante domum tuam nudus et
negligis clamat homo nudus et tu sol
licitus es quibus marmoribus pavi
menta tua vestias Pecuniam pauper
querit et non habet panem Postulat homo
et equus tuus aurum sub dentibus mandit
Sed delectant te ornamenta preciosa cum alii
frumenta non habeant Quantum o dives
iudicium tibi sumis plus esurit et tu hor
rea tua claudis populus deplorat et tu ge
mmam tuam versas | tuositatem vesti

Probat etiam per summum | mentorum ma
xime uxorum eodem lib° ca° viii°

Sed fortasse videas domum tuam uxore quae
illa te hortetur ut redimas venundatum
ymmo magis hortabitur ut mundum
muliebrem conferas unde potes ullum p
vo pauperem liberare Illa tibi imponit
sumptuum necessitatem ut gemma bibat
ut in ostro dormiat ut in argentea spo
nda recumbat auro onerat manus cervi
cem monilibus delectantur et compedibus
mulieres Dummodo auro ligentur non pu
tant onera esse si preciosa sint Non existimant
vincula esse si in hiis thezaurus thorum
stat Delectant et vulnera et aureum auribus
deferatur et margarite pendeant Habent
et gemme pondera sua et vestes sua
frigora sudatur in gemmis algetur in
sericis tamen precia iuvant et que natura
adversatur commendat avaricia smarag
dos et iacinctos Berillum agathon
thopazion amethistum iaspidem sardius
simo querunt fulgore et si divini divinum
primorum petatur non parcunt dispe
ndio dum indulgent cupiditati Non
abnuo gratiam quandam lapidum istorum
esse fulgorem sed tamen lapidum et ipse
admonent contra naturam expolita
ut saporum deponeant asperitatem vi

gorem mentis magis esse pollicentium
Quis artifex unum diem uite homini po
tuit adiungere quem diuicie ab inferis rede
merunt tamquam egritudinem pecunia miti
gauit. Non in habundancia inquit ui
ta eius. Et alibi: Nichil proficient thezauri
impiis, iusticia autem liberat a morte.
Merito clamat dauid: Diuicie si affluant
nolite cor apponere. Quid enim uis presu
mere diuicie a morte liberare non possunt.
Quid michi proficient si mecum pergere ad mor
tem esse non possunt. Hic acquiruntur hic
relinquuntur igitur loquimur non prio
nu. Unde enim ait idem propheta de diuitibus
Dormierunt sompnum suum et nichil inue
nerunt omnes uiri diuiciarum in mani
bus suis. Hic est nichil inuenire in operibus
suis diuites qui nichil pauperi tribuerunt
in illum reclamauit inopiam nichil
ad utilitatem presentis recipere potuit.
Reprehendit hoc etiam in fastu equorum
eodem libro capitulo xviii | equis confidias
Quid igitur uobis in diuites mendax
equus ad salutem. Quid in curribus
plauditis hii in curribus et hii in equis
nos autem in nomine magnificabimur
Ipsi obligati sunt et ceciderunt. Nos autem
surreximus et erecti sumus. Nolite amare
adhinnientes. Nolite diuites fremitu
libidinis exercitari. Terribilis est dominus
et tamen nemo possit potens et diues resiste
re iudicium celeste iaculantem. Bonum est uicia
quietatis et a flagiciis feriantes reuera
mini dominum patrem. Non dictum est pro tradic
tionem. Forcasse quieste et modum pero si-
o poneret | ambicione atque temeritate
De equorum | am loquitur in sermone
quodam xl qui incipit non dubito fratres
quatenus nos quocumque absentem
me etc. | Apostolus diuitibus huius seculi
Dicit scilicet | precipe non sublime sapere
et reliqua. Vides ergo o diues quia sunt
tue inertes diuicie. Quid ergo aurum
congregas in quo nulla certa fiducia est
auri tui auaricia crescit et terra est pallidi cu
piditas aufertur et sordes sunt auri
eius et argentum uilis est et abiecta mate
ries. Ubi autem inoleuit humana cu
piditas et nouis speciebus accreuit am
bicio aurum enim et argentum non precio
sum natura instituit sed hominum uoluntas
Licet diues magnus uideatur effecit

et altior nichil est. In tractatu super psalmo xx
xvi versu xxxv | altissimo super
Vides cedrum in monte | exaltatam sed
uento frangitur sed igni comburitur sed ue
tustate dissoluitur. Ita et diues in seculo
fulget quidem splendore quodam gene
ris largus ut libanus in quo est potentia
multis opibus et diuiciis exultat. Videtur
tibi aliquid esse ante quam dicas transiens ui
debo sicut enim moyses ait et mente
transiuit ... et denuo uidit ita et tu
si transeas hunc a de ... eius uestigium
tue mentis attolleris uidebis eum non
esse. Qui in hac terra sibi potentissimus
uidebatur | tractatu super psalmo xlviii versu
Et ideo in | xvii | diues factus fuerit
Ne timueris cum | homo et cum multipli
cata fuerit gloria domus eius. Quoniam non
cum morietur accipiet omnia neque simul
descendet cum eo gloria domus eius. Non
si inquid expauescere diuicias et pote
ciam diuitis regiam stateram qui cadu
ca illa sunt et cicius abeunt quam uenerunt.
Sopitum est iste thezaurus cuiuslibet et re
cessit cum qui potuit crapula mundi
istius obdormire et sobrietatem ueritatis
assumere ista contempnit et pro nichilo pe
nitus ducit. Neque timeas cum multi
plicatam gloriam domus alienus potest
audiens in ipse diligenter et uacua est
que nichil habet de fidei plenitudine. Et
quid de domo dicam uacuus erat tot
hic iudeus cuius numero credencium
enim cristus impleret. Vnde scriptum
est: Iudicabit inter gentes, replebit ru-
Culpa tamen non est diuiciarum. Ambrosius
sed utencium libro viii super lucam capitulo xv
Non in diuitibus iniuriam faciamus
Nolumus enim offendere diuitem quia
nolumus si fieri potest sanare omnes in ta
men conparacione presenti Zacheo cetus
quod optimi docenti iniuste habeant contra eos
nis offensam. Distant non in facultati
tibus crimen habere sed in hiis que uti
nesciunt facultatibus. Nam diuicie
ut impedimenta improbis ita bo
nis sunt adiumenta uirtutis. Diues
erat Zacheus electus a Christo sed dimidium
bonorum suorum pauperibus largien
do reddendo etiam in quadruplum
que fraude sustulerat alterum enim non
satis est nec habet gratiam liberalitatis si

iniuria presumerat quia non spolia sed
dona querimur uberiorem mercedem
quam conferebat accepit Et hic princeps
inducitur publicanorum Quibus enim
deesse desperat qui iste preuenit cum omnibus
censibus et fraude est rape inquit diues
ut scias omnes diuites auaros

Propterea diues comparatur camelo
quod satis diffuse prosequitur in sermone quo
dam de reparare qui incipit ut sequitur

Dicit in euangelio dominus ihesus christus
Amen dico uobis facilius est camelum
transire per foramen acus quam diuitem intra
re in regnum celorum Hec sermo
ne forte uobis conueniat qui diuicias
seculi huius habetis aut queritis Sicut
enim cameli animal quod est tortuosum ac
deforme proceritas ipsius corporis per angus
tissimam acus cauernam transire non
patitur ita et diuites auaros auaricia
ac cupiditate fedatos ipsa mentis defor
mitas portam maiestatis regni minime
introire permittit ait enim ipse dominus
arta et angusta uia est que ducit ad
uitam Igitur in camelo difficultatem
transitus prestat altitudo membrorum
In diuite autem impedimentum ef
ficit magnitudo sollicitudinum Sibi
enim quidam est anime corpore quid uel
cogitare uel facere ac mentis quidam
tortuosa deformitas in mundi rebus
semper intendere et a beatitudine sancte
lumine curis secularibus aduocari Un
de michi uidetur hanc deformitatem
corporis propheta ad spiritualem eloquens fedi
tate morum potius uendicasse cum dicit
Non se flectetur gibbosus sicut cetus
Ac dicet Non flectetur peccator uicio
suorum prauitate distortus sicut glo
riatur iustus constantie bone simplicitate
directus Animus enim oportet proceritate
corporis gaudeas quomodo scapularum
tuarum equalitate decens animam
tua morum prauitate deformis est
Recte ergo camelo comparatus est diues
Siquidem illum a transitu acus corporis
crassitudo reuocat hunc ab ingressu
ecclesie primorum sollicitudo detentat
et sicut illum paruum foramen non capit
cum tantum mole membrorum ita et hunc
introitus sanctus non suscipit onerato
cumulo delictorum Utique hec propriam

sarcinam suam Ille onustus est carnibus
iste peccatis et sicut ille inhabilis est angus
tissime acus cauerne ita et hic incedere
est dei regno nisi quod camelum corpore
incorporeum natura produxit Hunc autem
praua uoluntas efficit Hoc autem
dico fratres dilectissimi qui festinantissima pre
cephie ne in eternam peruenerint primordio
suorum compedibus sunt detenti et terre
no quodam uinculo sunt obligati ut ueni
re eis ad dominum non liceat Non quod eos
quispiam detineat sed quod ita propriis actibus
implicati ut iam arbitrium ueniendi sue
potestatis amiserint et diuini sollicitudine pri
morum exiberent animarum medicinam
penitus non requirunt Quid in obicies
difficultatem temporis obicio quod necessitatem
ingerens repentina si cor hec intellige
quia omni necessitate maior necessitas et salute
utilior est causa curare prius uitam tue
periculi dampna sarcire ne dum augmen
tum primorum querimus sentiamus aue
detrimentum Sed forte iudicem metuis
quem in secretario reliquisti in ecclesie
quod magis deum iudicem metuere debes
qui de ipso tuo iudice iudicabit Illum quo
metuis qui mox accipiat successorem
dominum non metuis cui nemo alius succedit
Considera itaque iudicium imminente diem
et inextinguibiles gehenne flammas
stridorem horridum densum tenebrarum
ultimum cruciatum Et si potes relicta
ecclesia secularibus sollicitudinibus impli
care Uereor enim ne dum mundi diuici
as queritis inueniatis potius diuicias
peccatorum et receptis thezauris seculi celestes
thezauros amittatis Sunt diuicia
rum uiri autem

Hoc ideo quia ipsi homines
quere libro supra allegato de nabuth pau
pere capitulo xvii

corde turbantur
Insipientes et ipsi sunt sibi ipsius cogitatio
nis auctores quia desideriorum suorum
uoluntatur estu et quodam salo fluctuat
qui sunt isti significauit expresse propheta di
cendo omnes uiri diuiciarum omnes
dixit nullum excepit et bene uiros diui
ciarum appellauit non diuicias uirorum
ut ostenderet non possessores diuiciarum esse
sed a suis diuiciis possideri possessio enim
possessoris debet esse non possessor possessionis
Quicumque igitur patrimonio suo tamquam
possessione non utitur qui largiri pauperi

et dispensare non novit is suarum similis non tamen dominus ut sine utitur. Similis ergo asino dicitur quia portat divitiarum sarcinam non divitie utitur. Intellectus cum bonis utentibus eo. Qui autem non intelligit is utique miser cui sibi gravamen non potest vendicare et in sompno temulentie consopitus obdormivit. Huius igitur viri sompnum suum dormierunt. Hoc est suum sompnium non Christi dormiunt. Et qui sompnum Christi non dormiunt non habent requiem. Non surgunt in Christi resurrectione qui ait Ego dormivi et quievi et surrexi quoniam dominus suscepit me. In hoc quoque seculo dormitant et digni habiti increpacione celesti qui ascendunt equos quos refrenare non possunt.

Sed contra divitum excusationem dicit eodem libro capitulo xi. | Propheta. Clamabis et deus exaudiat te adhuc te loquente

Item inquit | dicet assum. Deus dicit et tu adectaris venis non ut aliquid largiaris pauperibus sed ut auferas ieiunas non ut convivium tuum sumptibus proficiat egenis sed ut spolium de egentibus adipiscaris. Quid tibi cum libro et carta et signaculo et cirographo et vinculo iuris. Non audisti solve colligaciones iniusticie dissolve obligaciones violentorum commutacionum dimitte confractos in remissionem et omnem iniquam conscriptionem disrumpe. Tu michi falsas ego et recito dei legem. Tu atramento scribis ego et spiritu dei inscripta repeto oracula prophetarum. Tu testimonia falsa componis ego testimonium consciencie tue posco quam iudicem tuum effugere et declinare non poteris cuius testimonium non poteris recusare in die qua revelabit deus occulta hominum. Tu dicis destruam horrea. Dominus dicit sine magis quidquid intra horreum est pauperibus deputari sine cellas istas egenis prodesse. Tu dicis maiora faciam et illic congregabo omnia que nata sunt michi. Dominus dicit frange esurienti panem tuum. Tu dicis tollam pauperibus domum suam. Dominus autem dicit ut egenos non habentes tectum inducas in domum tuam. Quomodo dicis ut deus te exaudiat cum tu deum non putes audiendum. | eodem libro capitulo secundo

De capitur in herede

Heredes relinquis qui diligent heredibus relinquis depositum magis heredibus tuum quam commodum voluntarium qui id quod relictum est minuere ac violare formident. Si frugi heredes sunt custodiunt si luxuriosi exhauriunt. Itaque aut bonos heredes perpetua condempnas sollicitudine aut malis dimittis que tua facta condempnet. | Patet eodem libro capitulo xviii.

De quorum fine super | quondam

Aut certe si placet sic accipiamus dixit obdormierunt sompnum suum divites premisit eis decorem substancie potenciam predicavit. Tum nec divites resistant confusos ad vinosos aut divites dormitent. Divites increpentur. Vos o viri reddite domino deo vestro omnes qui in circuitu eius offertis munera. Adest ante dominum pauper quia non est personarum acceptor deus. Illi divicias servant condiunt pecuniam auri aggregant argentique thesauros. Vos orate qui aliud non habetis. Vos orate qui hoc solum habetis quod est auro preciosius et argento. Vos reddite munera qui a domino non recedetis qui estis in circuitu eius quamquam gratis longe sitis estis prope. Qui autem sibi videntur esse prope per divicias ac potenciam longe facti sunt per avariciam. Nemo enim foris est nisi quem culpa exclusit ut eiecit adam de paradiso et exclusit evam. Nemo longe nisi quem flagicia procul a christo relegaverint. Ergo vos prope positi orate et reddite munera terribili et ei qui aufert spiritum principum terribili apud reges terre eo quod nullo redimatur divitis precio nullo inflectatur potentum supplicio qui culpe penam discernit qui quo plus alicui contulerit eo plus exigit ab eo. Saul privato contulit regnum sed quia mandatum non custodivit et regnum amisit et spiritum. Multos reges gencium propter perfidiam fecit exemplo prioris esse captivos.

Divisio accipitur dupliciter pro distinguere libro iiii decayme rabel capitulo xiii.

Dictum est adebay | Si recte offeras non recte autem dividas. Tamquam mundus iste distincte legitur. Sicut erat ante incompositum per eius quod terra erat invisibilis et incomposita. Nempe lux primum facta est et vocavit deus lucem diem et separavit deus inter lucem

et tenebras uocatae sunt tenebre
nox et per ordinem singula que facta
sunt legimus celum terra ligna fructi
fera animalia diuersa distributa aut
sunt lemora sicioribus ubi aer et ignis
et grauiora inferioribus hic e aqua et
terra Utique simul omnia fieri iubere
potuit deus sed distinctione seruare ma
luit quod nos in omnibus imitaremur
nectibus et maxime in uicissitudini
bus graciarum in quibus nos satis est
reddere quod accepis sed commendare quod
reddas Nam si quis debitum soluat
et in refendo faciat in iniuriam credi
tori intollerabilius est utique quam non
reddisse quod debebat Non ergo quanti
tas solucionis sed animus reddentis qua
litas consideratur et affectus recte igitur
obtulit caym quia oblacio insigne
deuocionis et iudicium graciarum est sed non
recte diuisit quia ante omnia deo de
buit deferre primicias ut agrum in
choaret auctoris Et cum diuisionis
hic ordo est ut prima sedis non primis
secunda preferantur et celestia terrenis
non terrena celestibus preferantur Sed
quia tamen confundit hunc ordinem
dicitur ei peccasti quiesce || Vides quam
Propterea dicit ibidem sed || turpis sit uicium
ubi dee est diuisio ubi totum sacrificium
refutatur || Vero verum dicit libro I
De diuisione || de Abraham capitulo xviii
Ipsa quoque cum inter eos debeat diuisi
o patriarcha docet firmior diuidit
infirmior eligat ne habeat quod gratur
Et ibi subdit || Quod potuit summe ce
lestiae electionem obtulit || Item
Diuisio bimembris inuenitur || bris et
sensibus in corporis et anime ac mele
metis et ipso mundo et celo libro II exa
capitulo xi Require supra in capitulo bina[rium]
Diuidit xpistus gracias prima intrac
tatu de prima in appellacione dauid
capitulo iiii est que colligitur ex eo
Et illa diuisio quam ripam utramque ior
danis tribus incoluerunt iudeorum Quo
niam filius hominis qui postionibus te
poribus descendit celo Verus ille ior
danis uerus ille diuisor terrestrium
atque celestium diuidua possionum pribu
debit unam que possidetur in terris
alteram qui future uite meritis sua
uetur quorum utrumque soli quem xpistus
uel celestia diuidere uel occulta deprehende
re Iudicam cum diuidit qui occulta deprehendit
quod est utique diuinitatis insigne Denique sic
habes scriptum quia deus dixit letabor et
diuidam sicermam haec est illa magnifica por
tio quam iacob filio suo Ioseph prestantiore
omnibus deputauit Diuidere temporalia re
cusauit libro viio super lucam capitulo xiiii Re
re supra in capitulo auaricia
Diuorcium Non est danda occasio
diuorcii libro I de Abraham capitulo iiii
Et uos moneo uiri maxime qui ad
graciam domini tendite non commiscere adulterio
corpori Qui enim se cum meretrice miscit unum corpus
est Nec dare hanc occasionem diuorcii
mulieribus nemo sibi blandiatur de legi
bus hominum Omne stuprum adulterium est nec
uiro licet quod mulieri non licet || eadem loquitur
Diffuse satis contra diuorcium || libro viii super
lucam capitulo secundo || dimittere ne demum
Noli ergo uxorem || tue copule diffi
tearis auctorem Et enim si alienos multo
magis uxoris debes tollerare et emen
dare mores audi quid dixit dominus Qui di
mittit mulierem facit eam mecham Et
enim cui licet uiuente uiro mutare co
niugium pro obrepere libido peccandi itaque
qui auctor erroris etiam reus culpe
est Ergo cum paruulis feta dimittitur ergo
titubanti uestigio grandeua decedit
Durum si excludas parentem pignora
teneas ut ad contumeliam parentis addas
etiam pietatis iniuriam Durius si propter
matrem ut iam filios simul pellas cum
matris redimere apud liberi debeant
culpam parentis Et in periculosum si fra
gilem adolescentule etatem erroris af
feras Et in impium si cuius destituas
senectutem cuius deflorauis iuuentutem
Ergo monachus sapientibus et ueterani
impie dimittit in gloriam atque impiu
sui possessionem detrudat et instrictum
laboris assidui agro suo pellit ut agrico
la an quod in subditos non expectas est in comparem
fas est dimittis ergo uxorem quasi iure
sine crimine et putas id tibi licere quia
lex humana non prohibet sed diuina prohibet
Qui hominibus obsequeris deum uerere
Audi legem domini cui obsequuntur illa
qui leges ferunt que deus coniunxit ho
mo non separet Sed non solum hic celeste pre

ceptum sed quoddam ceciam opus dei sol
uitur pateris ne eos liberos tuos uiue
te esse subiectos aut incolumi inuece de
gere sub nouerca Pone si repudiata non
nubet Et hec uiro uiuo tibi debuit displi
cere cui adultera fidem seruat Pone si
nubat Sciatis illius tua crimen est et
coniugium quod putas adulterium est Quid
enim refert utrum id aperta crimis fecisse
quam furtum Sed fortasse dicat aliquis Quia moy
ses dari librum repudii et dimittere
uxorem quibus dixit xsm uestram nostram ideo quod
hoc obicit quod obiectum est Audeat ei dus
ad duriciam cordis uestri permisit uobis moy
ses dari librum repudii et dimittere uxo
res Abimacio autem non fuit sic Moyses
permisit non deus inquit iussit Abimacio
autem dei lex est Quae est lex dei Relinquet
homo patrem et matrem et adherebat uxori sue
et erunt duo in carne una Ergo qui di
mittit uxorem carnem suam scindit di
uidit corpus Audit autem hic locus quod
propter fragilitatem humanam scripta sunt non
adeo scripta Unde et apostolus denuncio inquit
non ego sed dominus uxorem a uiro non disce
dere Et in sequentibus inquit Ego dico non
dominus Si quis frater infidelem habet uxorem
et relinquit eam itaque ubi est impar co
niugium lex dei non est Et addit quod si infi
delis discedit discedat Nimirum idem apostolus
non negauit legi Sine ut coniugium quod
legitime soluatur nec dedit descendi auctorem
sed culpam abstulit de in sitituto

Require deest supra ubi Coniugium

Doctrina Doctrina fidei differt
a doctrina philosophorum super prima Epistola
ad Corinthios xv | mundi et scrutato

Dicant nunc sapientes philosophi | res syderum si
ualent comprehendere que extra se sunt
tum quod intra se sit nesciant Denique omnes
quidam philosophi qui mentem suam legi di
uine humiliare ut fidem eius suscipere nolu
erunt diuersa semper et contraria assentientes
magnis summis disputationibus inuicem
se contriuerunt Et in nullo eorum testifi
cate ueritatis signum agitum quod ante potius
obiit commendaret doctrinam sicut et deus
decreuit disciplina que non uerbis proba
sed uirtute que non posset uerbis resistere

Unum sit ualidus ista doctrina probatur in effectu
conuersionis peccatorum hic ca° primo de Apolo
gia Dauid capitulo xxxvi

Bene deposuit de celo iniquos qui con
uertare intimos astus per propositumque
et conuertere doctrina celestis et operum
diuina sacre legis peccatoribus studia pri
ecatis infundere ut hi qui sine lege
uiuebant conuertantur ad dominum uerum
dominum quem non audebant Legalis quasi
ex ore prime qui iniquitates et acerba ex
tenuit flagitia corrigantur et fide atque ope
conuersi doctrine remedium salutaris
accipiant ingrediantur domini uias
in quibus nullos erroris anfractus nec
diuticula papias plapsionis offendant
Sicut enim bone uite specimine et uirtutis
exempla insignes uiuis est qui offensa
uite sue tempora peruerterint ita qui ante
actis uenientes flagitiis uel mare
diuturnitatis errori emendauerunt conuersionis
positionis etatis habes ad imitandum propo
siti qui uel ope uel cogitatione labuntur

Doctrina sana est doctrina dei et insana
est doctrina peccatorum super Epistolam ad titum
capitulo ii° in principio | que docet sanam doctrinam

Tu autem loquere | hec sit deum que appel
latur sana doctrina Dei enim doctrina salu
taris est seniores sobrios esse graues pru
dentes sanos fide dilectione paciencia Cuius
sit sane doctrine ondit ut numquam sobrios
numquam graues infideles sine caritate im
pacientes insane doctrine discipulos sig
naret hinc enim operibus nescitur deus ne
que iusticia eius | doctrine sacre scripture

Omne gratia spiritus sancti | non per papi hic ii° de
Apologia dauid capitulo xiii | spiritus ocium

Cor mundum crea in me deus | in noua in
uisceribus meis Nemo enim sine spiritus
sancti infusione tanti dominum recessus per
spectare insistit Et enim si ille tantus propheta
spiritus sancti petit sibi munus infundi
quod facere infirmus debeat cum propheta
cum apostolus suus ipse quoque se putet pro nobis
admiuare ut ei aperiatur ostium ad loquen
dum misterium uerbi Et si nichi ostium illud
xpus dignetur aperire pulsemus tamen
solet enim exaudire pulsantes Et uia ipse
dixit pulsate et aperietur uobis Et si in
semper reseraret quia xpus est ianua ipse
ianua ipse extra ipse uia que ducat ipse
uita ad quem tenderimus peruenire Veni
ergo domine ihesu et aperi nobis fontes tuos
ut bibamus de aqua quam qui bibit non
sitiet in eternum uel si de fonte adhuc

B

C

D

tuo haurire non possimus dignare co
cedere ut de puteo saltem haurire pos
simus Unde potuimus samaritane
illi dubitanti adhuc mulieri pos
licens Et tu quidem de fonte omnibus
pollicitus es sed dubitantibus ut illi sama
ritane fons tuus adhuc altus est
puteus Libamus et nos aquam celes
tium secretorum et qui ad fontem tuum
meruimus peruenire liceat nobis in
imaginem saltim misteriorum uidere
celestium

Doctor et docere Doctor qui do
cet plus deus est siue xpus prin
cipaliter enigmata scripturarum ho
super Da in maculati lra viij versu viij
super illud iustificationes tuas doce me
Et ideo dauid iustificationes dei ab ipso
domino uult doceri quia difficile est in
terra inueniri hominem reperire qui ea do
ceat que ipse non uiderit a(b) illum igitur
doctorem in eximio propheta contendit af
fectu qui solus magister est uerus Et non ei
potest homo esse uerum docere quod nesciat
cum ipse sit mendax Michi itaque ait dominus
ut nemo super terram uocet sibi quemque
magistrum quia unus est magister omnium Et
quo posset dauid alium doctorem querere
cum ipse de deo dixerit qui doces hominem
sciam Docet autem deus et uetere illu
minat singulorum et claritatem cognitionis
infundit Et tu aperias hostia tui cor
dis et celestis gratie recipias claritatem
quando dubitas diligenter inquiras
Et qui enim querit inuenit et qui pulsat
aperietur Multa obscuritas est in scripturis
propheticis sed si manu quadam mentis
tue scripturarum ianuam pulset et
ea que sunt occulta diligenter scruta
ueris paulatim incipies rationem colligere
dictorum et aperietur tibi Non ab alio uerbo
de quo legisti in apocalipsi quod agnus
librum signatum aperuit quem nullus ad
aperire poterat quia solus dominus in euangelio
suo ihesus propheciarum enigmata et legis
misteria reuelauit solus ipse clauem de
tulit et dedit aperire nobis

Et non nisi a cristo potuit doceri e
odem ho lra n versu iiij Doce me iustifi
Benedictus es domine cationes tuas
Non enim quicumque dixit domine domine ipse
intrabit in regnum celorum sed qui uo

luntatem dei facit Ideo iste qui correxit
uiam suam a iuuentute sua custodierit
uerba domini in toto corde quesiuit dominum
deum suum nec repulsus sit a mandatis dei
et dignus habitus cui non committerentur ar
chana sapientie abscondit ea in corde su
o ne peccaret deo quasi huius eloquia dei
gratias dicens Benedictus es domine et deside
rans ipsum doctorem habere cupiens cognos
cere secreta legis et quadam modo in exceptacione
habeat si emeris puerum hebreum et seruierit
tibi annis sex et reliqua quibus primissimum
hanc mistacas quas proponas in conspectu filiorum
israhel hic a domino querit docere que homines
docere non poterant nisi deus ante docuis
set Et ne postea qui a xpo dedicerunt apli
ecclesia dicit introduxit me rex in cubicu
lum suum hic est in illud secretum suum quo
sunt thezauri sapientie et cognitionis sue

Item a tali doctore didicit super doctores
eodem ho lra xiij versu iij quia tes
Super omnes docentes intellexi timonia
tua meditatio mea est Doctores fiterentur
scribe et phi quia legem et prophetas ipsi pores
habere meruerint sed illi presentant docere
sed non docent Ei autem xpo qui extenaliter
credidit competit dicere super omnes docentes
me intellexi quia illi non intellexerunt
Unde uidens unde habuisti intelligere
Scriptum est interroga patrem tuum et annun
ciabit tibi seniores et dicent tibi ergo sum pr
tuus me interroga sed et si interrogauero non
Respondebitis michi dixit ihesus et exillo uide
non possimus Et ex illo super illos intelli
go qui non intelligebam quia testimonia
dicta que ille non nouit Dicta qui sequitur
me tollat crucem suam Dicta diligite
inimicos uestros et eo optat anathema esse pau
lus pro fratribus generis in uinuas fide uide tam
in deuenientes et uetitudine propheta alium
usurpatio eo quod presumpsit docere quod super
omnes docentes intellexit cum ut lege
moyses accepit a deo et xpo eius statu
ta tradidit Aaron sacrificiorum omnem
sacerdotalem docuit disciplinam Iheu
naue signauit quecadmodum circuitasio
possit iterari Samuel unctione prophe
tice prior ac regie sacramenta monstra
uit Videtur nimis incongrua presump
cio nisi premisisset sermonem quibus non
in uiso super docentes intellexisse
se comprobaret Debuit hanc assume

considenciam qui docebatur ad minorem
datu qd docebatur dum erat r ipse dominus
qui docebat multo sup omes intelligit
quem docebat ipa sapiencia. Vnde r ali
bi ait Beatus quem tu erudieris domine
r de lege tua docueris eum Vnde igitur
qd aliud est homines docere non posse Et
io qui docere presumunt nesciunt sz agnosc
discipulus qui docetur in quo preter doctri
ne quod de spiritu sco fuac consecutu
De doctore hominie primo quod e ille qui
sz sciencia debet docere in primo pasto'is
Si quis sr oraculum reru statuir quo fu
i famulum pecunia sibi despuata quam
ad prorogandum suscepat increpauit dns
dicens tu dedisses pecuniam meam r ego
veniens cu usuris exegissem eam non
iam ociosus auditor collatam sibi diui
nitus graciam suis tantum usibus res
ruabat sz cunctis eam communicabilem fa
ciens copiosius prorogando sciciens possi
debit ut sibi per hoc r pluribus edificacionis
exhibeat fructum uelut decora arbor
pomis referta non infructuosa perhibetur
occupare terram. Cui vnit eius r in se ipa
suis pomis ornatur r omnis qui ex ea
fructum percepit saginatur. Vt eo nos ead
apls ad eadem inuitat Nolite q
re que mea sut sz que aliorum Et alibi
non quero quod michi utile e sz quod multis
ut salui fiant || primi libri de virginitate
Item in primo || sinam vitatis ubi cogi
Si iuxta celestis || quod tocius ociosum fu
mi locuti henime precare ronem uel
si vnusquisqz suus credita sibi talenta
gre spiritualis que nummularijs diuide
da forent ut credenciabus multiplicata
venant usuris. Incera terram suam uel
quasi timidus fenator ul quasi possesor
abscondit non mediocrem domino re
uertente offensam incidet. Sine no
bis ucidimu e quibus licet ingenium in
tenue nitatur tamen maxima eloquia
dei credita pueri venant mentibus ne
uocat quoqz iure pastatur usura pro
tinus cu studiis anobis domins no presum
inquirat || doctores r docentes diuina e
Vnde in e || li° sup Luca in maculati tra
ctatu || r suauis e locus que
Moralis quoqz || multi docentes sunt
qui qr non intelligunt docere se dicunt
Et plurimi sunt discipuli qui studio suo

asseruntur r industria qd no didicerunt
acquirunt Denique ante nos quidam intro
dixit in e docentes r doctores r fortas
se hoc arbitratus quia doctores sunt
aliorum iudicio ad hoc munus electi
docentes aut qui propria usurpatione hoc
sibi munus assumpserunt Cedant uere est
ei doctores quoqz quem testimoniorum
meditacionem celestium doctrina dei doce
at imbuerit || docere doctrina sanctam
Secundo debz || sup prima Epistolam ad thy
motheum cao iiij to Exponens qd seqr
Bonus eris minister xpi ihu enutritus
verbis fidei r bone doctrine quam assecutus
es Quid tam verum quid tam clarum
sit prudum nisi ut disciplina sana in
corrupta tradatur ut fructus eius
in archa diuina fertilis ac firmus col
laudetur hoc e ut in die iudicij ut rep
bus r igni comburendus censeatur hoc
boni doctoris Catholici ydonei ministri do
mini xpi quippe cu enutritum hunc di
cat verbis fidei r bone doctrine quam
ab infancia assecutum hunc asserit ex
eo in integris omnibus hebreorum libris
imbutus erat accepta fide presumi fecit
doctorem || ee catholicus sup secunda
Vnde debz || Epistolam ad eundem cao i primo
Huius rei gracia apostolum se xpi ihu dei
uoluntate appellatum sicut ut qd r quia
promissio insituerunt in fide xpi sic eo
dem ut predicacione eius incrementum fa
ciat in salutari disciplina diuina ydo
nei enim si in sunt qui in sciencia sua r
fide negocia dnorum suorum exagitant
Vnde io hic quasi carissimo filio scribit
ut huius rei imitator existat si decretis
tradens ut peraductum in difficiens
sit ydoneus doctor per quam asserta
vitas multos acquirat diuina promissa
Differunt aut doctores catholici ab hijs
saltem in humilitate li° viij sup lucam
cao ix Require supra in cao Duces
malus. Sz aliqui auditores eligunt
sibi doctores non catholicos sr secda
Epistolam ad thymotheum cao iiij to
Et hoc similiter modo prophecia e sci apli qui
prestans futurorum in scandalo in doctrina
felicitate precepit ut formati in fide r
bonis operibus eruditi in disciplina sa
na robusti maneant ut postremo
tpe cum quadam auitate ad errorem

tonta repererint in mobiles pseuerent
Tales em dicit futuros qui desideriis
suis docere se uelint ut anguis co
stantibus z uitibus ad hoc conuertan
qui hoc illos doceant ut qui libenter au
diunt quia uitas illis aspa vi z ut ueri
ta sana doctrina fabulis uacent ut no
lunt em argui maligna opa sua q
re tales volunt magros qui furiant
in gribus eorum prurunt em aures e
orum ut audiant fabulas uanitatum
co poitas sub nomine doctrine quibus
delectantur qr nullis tam prm e qr
manicheis qui nescis qua hic diuisa
comenta in flaccis nominibus uitupa
ta cu sint res friuole z quedam delira
menta Tu uo sobrius esto in omnibus
paciens opus fac ewangeliste ministe
rium reple z tempus solicitudinis incistat
admonet z hortatur ut impleat i disci
plina ecclastica officium suum affat scriptu
ras explanat ut prudenter z cruditi
manes fabulas inuenit Apostolus enim
sciens passionem suam immine ex in
pie consacionis z sane doctrine in isto
thymotheo ut relinquere ut ptradu
cem nuncq desint doctores ydonei cu
passionem suam delibacionem appellat
Tercio doctor debz habere vitam confor
mem doctrine z statu li. o ij de officiis
ca. o viceximo tercio doctoris e bonu
Bn em ecie laus opus aliciuq pre
dicari ita tamen si nullo studio fiat
iactancie laudent em inuigiz prior
labia z no os suum z comendent opa
no studia sua ad romanos capitulo j.
Super Epistolam Testis doctrine vero est
racio e qua ponit li. o sup Bn in mat
theum prima vsu j. o qr plenius doctrine
est pulcher ordo z gracie Non pus
qui scrutantur testimonia eius dix t
potuit em queuire scdm literam s pus
vtam inmaculati in uia ante em uita qr
doctrina querenda est Vita em bona
z sine doctrina hz gratum doctrina sine
uite integritatem non hz In maliuo
lam animam z cetera non cadet sapiencia
Vnde ait Refuerit me mali z non inueni
ent Crimina improbitate recatur mentis
oculus z caligante sibi iniquitate iusti
tia psunda intueri no pt Primum ergo
secunda uite e iusticia contingenti no

res Omnium instituenium h' ad censum de
bitum ut sic offensionis correctio pu
ritatis gradu aut ad studia pcipienda cogni
cionis veniamus suo ordine z uia Pa
igitur moralis sit qz inistica In illis
uita Iustis cognitio ita ut si perfectionem
requiras nec uita sine cognicione nec
cognicio sine uita sit utrumqz aspple
tur alti Vnde ait scriptura seminate uo
bis lumen cognitionis uo prius illuminan
te inquit ad fructum uite z sic illuminate
lumen cognitionis ut pfecto no solum
consitere s etiam receptis fructibus app
betur In primo qz ps hunc ordinem
tenuit ut in uia ambulandum docet
prius z tunc in lege meditandum Qui in
non abiit in consilio impiorum utique de
pietatis uia z in istiac semita no recces
sit micoqz in uia ambulans beatus pnunti
atur z die ac nocte meditacionem legis ex
ercens habet gratiam beatitudinis
Item sup primam Epistolam ad thymotheum
ca. o iiij to in fine instat illis h' enim
Attende tibi z doctrina faciens teipsum
saluum facies z eos qui te audiunt ut for
sit omnibus no solum in bonis opibus ve
rum eciam in doctrine exercicio admonet
Apparere em debere sicut exercitum pfectum
in doctrina duntaxat inietestis Bona
em arbor bonos facit fructus Similiter
z bona doctrina malam opam hre no
pt ut cu uisa sunt bona opa dum ma
gistri fructus ee intelligatur z audito
res possint psterre tunc uera enim z me
tuenda ee intelligunt que dicuntur
cum ab eo ipso qui docet magna ueneracione
obseruari uideantur qd vero plebis duobus
pficit modis z suorum em bonorum opum
s audienciam in eadem accipiet quomo
si negligens fuit tam pse qm plebis red
diturus est racionem
Item sup Epistolam ad titum ca. o ij Expo
nens illud doctrinam saluatoris nri dei ornent in omnibus
Doctrinam dicit ornari ducam tu cei
placata e z deco
ra si hic qui ea psitetur no illam faciat
abnegantis sus s amabilem z ueram
Non pt em indoctorum ee qr uera est
Cum ergo dea sequenabus factis im
pleantur ornantur uera ac pphoc decora
tur possunt dni suos suos no tm ast
de non prohibere Verum eciam gaudent
quia fide eorum eciam sibi uidentur psitere

Nemo enim fidem dei custodiens infidelis
pot esse hominibus | in doctores debet au
Quarto doctor | ditor esse attendere
sic de ysaac rabbi cap xix | qui re
Constitue nunc doctorem aliquem | obstu
rum velit a prime audientibus quemadmodum
et si ipse potens in sermone sit et ista condescen
dat tamen eorum adstrictiam ut non in
telligant et simplici et planiore atque usi
tato sermone utatur ut possit intelligi
Cumque sit qui inter audientes vivatior
sensu sit qui facile sequi possit elevat
eum atque excitat hunc videns doctor
revocat ut placeatur magis doctorem
humilioribus et planioribus immorari
quo et ceteri sequi possint | ultimo expo
Au ... sup ps xlvii vsu | nens illud
Ponite corda vestra in virtute eius dis
tribuite domos eius | et alta precepta in
tonuit etiam sublimia quibus et ocul
ta pietatis misteria et theoremata sermonum
celestium. Hic inquit distribuite et precep
tu unicuique dividite quantum possit
unusquisque in gesto suo comprehendere
Neque enim omnibus paulus eadem dispu
tabat. aliis nichil predicabat nisi xpm ihm
et hunc crucifixum non in persuasione sa
pientie verbi sed in ostensione spiritus atque virtutis
Inter perfectos autem sapientiam loquebatur
quia non capiebat unusquisque plus parpere
sapientiam in misterio que abscondita
est eam cristus abscondit ut eam stulti non
intelligant. Prudentes studiosius querat
ut enarrent in progenie altera quesponsus
foret virtute perfectior. Quoniam quanto
superior infirmitate fidei perfecte sapientie tanto
noscere sacramenta non potuit et ideo sig
num querebat veritatem repudiabat cum utique
non veritas signi sed signum veritatis. Unde re
spondit ei dominus Generatio nequam
et adultera signum querit et signum non dabitur
ei nisi signum ione prophete ad arguendum
itaque perfidiam iudeorum Ione exemplum
accessitur eo quod ninivite si ergo credi
derunt predicationem ione qui fuerat
minus tertio sequendam putarunt Iu
dei autem nec post resurrectionem ihesu
domini crediderunt qui de corde terre post
triduum resurrexit | dicit in epistola prima
Ad idem facit quod dicitur | adhyrenii ante
medium | xpus secundum qualitates
plerumque | locorum in quibus docebat

famulos suos disputationes suas fortie
dignatus est ut in portico salomonis hic
est sapientis deambulans loquebatur
Ego et pater unum sumus ut in templo
dei dicebat mea doctrina non est mea sed
eius qui misit me hic quoque indicatur
in templo potius exercet | ad corin
Item quod dicit sup prima epistola | thios ca o
ii° sup id quod sequitur | lac nobis potu
Tamquam parvulis in xpo | dedi et non escam
Quibus renati essent in xpo cum non fuit dig
num tradi hiis spiritualia accepta enim fide
que est velut semen nullum fructum
spiritualem deo dignum fecerunt ut perfectis
verba mererentur audire sed quasi par
vuli in imperfectis sensibus studebant A
plus autem vir divinus et medicus
spiritualis inicium sed vires eius trade
bat ne pro imperfectionem et imperitiam quos
de rebus spiritualibus scandalum pateretur
Nondum enim poteratis audire apte non
illos debuisse audire que confirmat
dicenda sunt Sed nec adhuc quidem po
testis adhuc enim estis carnales. Hic
valde arguit temeritatem illorum qui
querebantur dudum se non audisse spirita
lia cum adhuc indigni essent audire spiritua
lia autem apostoli primitive omnibus uno atque
eodem genere tradebant nullius perso
nam discernentes ut acceptabiles
fierent per ypocrisim commendati cum constat
dominum et auctorem nostrum ihesum xpm aliter
apostolis aliter discipulis intersatum et ipsos
inter apostolos fuisse distantiam Tribus
enim discipulis gloriam in monte suam
ostendit et precepit illis ut tacerent usquam
dum a mortuis resurgeret | sex epistolam
Item quod debet docere utiliter | ad romanos
capitulo xv. | nos infirmiores imbe
Debemus autem | cillitates infirmorum
sustinere vere autem Quia oportet doctores in
firmos confirmare et imperitos erudire
cum mansuetudine Ne provocati dum
contendere nolunt nec humiles videat
imperitus perstitant Et non nobis met ipsis
placere Hic est ratio quod nobis placet pla
ceat veritatem sed quod fratribus qui mu
tuam curam in agere debemus unus
quisque vestrum proximo suo placeat in bo
num edificationem Nunc perfectam suam
discretum hoc enim commonet ut carita
tem studentes proximis placeant ad id

quod est utile hoc est edificatio Nam et
cristus non sibi placuit sed sicut scriptum
est Improperia improperancium te ceciderunt
super me | circa confessionem et educ
Sexto debet | cionem peccatorum intendere
Prima parte li. j. de apologia david ca.
xxxiij | iniquos vias tuas et impii ad
Docebo | te convertentur Ille paparius
gubernator qui inter scopulos et litore
navem gubernat Ille doctor bonus
qui dulcedinem acuit in ferina adcruda
cionis profectum Ille bellator egregius
dux mirabilis qui timidiores acceden
imperitum et exploratis locorum subsit in
geniis ut infirma virium commode sta
cionis oportunitate compensit Ille
similiter magnus etiam fide qui ini
quos docet Unde pulcre ait Docebo
iniquos Non dixit docebo iustos
Porro cum iusti vias domini Et iniquos
inquit docebo Deinde auctor pruden
cie et magister omnium dicit Non veni voca
re iustos sed peccatores Et medicus ille
celestis Non opus est inquit sanus me
dicus sed infirmus sive quod ex persona illius
qui gentes vocavit sine expia
Racio huius est etiam quia ut dicit li.
primo de vidius parte j. | dixit con
Nam si quis de gentilibus | munia vica
amicorum esse debere quanto magis de
bent esse communia cognatorum Cognati
enim sumus qui in unam seriem corporis
copulamur Sed tamen non proposito quod
hospitalitatis concludimus Cur enim proximum
id quod inscio est putes sive quod inde sit seculi
aut acquisitionis tue deputes fructu
in terra quis sit Respice inquit vola
tilia celi quia non serunt nec metunt
Et enim quibus nichil est proprium nichil
deest Et sine sue deus arbiter noverit
servare pinguissime Deinde aves non
congregant et edunt quia pater celes
tis pascit eas Nos autem generaliter mo
nita sua adiusus proposita dilatantes de
inquit lignum quod est in se fructum sensa
tum erit vobis in escam et omnibus bes
tiis et omnibus avibus et omnibus serpe
tibus super terram congregando egenis
et congregando vacuamus Non pos
sumus enim separare pinguissimum qui non
servamus oraculum Salubre igitur
est preceptum hospitalitatis adiutere

ut hospitibus deferamus quia nos quo
que sumus hospites mundi | fide usque ad
Septimo debet pro catholica | sanguinis
effusionem pugnare viriliter Unde in epistola
ad vercellensem ca. xiiij loquens de sanctis
episcopis Eusebio vercellensi et dyonisio me
diolanensi qui doctores etiam erant et pro
ipsa fidei doctrina passi sunt dicit sic
Itaque memorabiles viri circumdati armis
vallati exercitu cum raperentur de ecclesia
triumphabant de impio quod contumelia
terrestri munitis fortitudine regni po
tenciam quibus militaris manus ar
morum strepitus extorquere non potuit
fidem subegerunt bestialis animi feritate
que nocere sanctis nequivit Ita enim regio
Ita leonis ut in pueris hec confessus esse
victum se esse qui rogabat ut imitarentur
similem sed illi validiorem calamum suum feris
gladiis arbitrabantur Deum vulnerata
est perfidia ut occideret non est vulnerata pro
virum fides Non desideraverunt patriam
sepulcrorum quibus suabatur celeste do
micilium Erraverunt toto orbe ut nichil
habentes et possidentes omnia quocumque missi
essent locus deliciarum reputabatur ne
que enim illis quicquam deerat quibus locu
plex fides habundabat Deinde locuple
tabant alias ipsi inopes adsumptum
opum collegium temptabantur sed non mor
tificabantur Inveniuntur in laboribus
in vigiliis in custodiis evasisse dein fir
mitate fortes Non expectabant delicia
rum illecebras quos saginabat fides
Non adurebat eos torrida estas quibus
refrigerabat eterna spes gratie Non fran
gebant glaciales plage frigida membra
quibus fervente spiritu vernabat
devocio non verebantur vincula homi
num quos ihesus solveret Non desiderabant
redimi a morte qui presumebant a christo
resuscitari | debent auditores suo
Octavo doctores | de iuvare super epistolam
ad romanos ca. xij | docet in doctrina
Enim inquit apostolus | Similiter dixit
ad iuvari doctorem in doctrina ut in
quantum fides eius est addocendum hi
tancia inspiretur adtradendum disci
plinam celestem Sive qui exhortatur
in exhortacione Et vult eodem modo in
corpore in quo tendit auxilio spiritus proprium
ut habeat graciam dum provocat lacessit eum

aut fidelem aut bonum aut incredulos ad
fidem | est doctor tuus agendum est ut
Et si malis | dicit sup Epistolam ad galathas ca°
vi° Exponens quod sequitur | zizatur verbo
Communicet autem is qui cathe | et qui verbum
audiens est ei qui se cathezizat in omnibus
bonis. Hoc dicit doctoribus audientes co
municent in omnibus bonis. Si autem aliud
agatur quam docent in hoc illis non est con
municandum sed dissenciendum ut magis lex
dei sit quam homo. sibi enim obest non tibi quod
que doceris obseruas

Dolor Doluit cristus in passione
pro nobis et non pro se li° xi° sup lu
cam et li° ii De fide trinitatis. Quod vero
quare supra in ca° Affectus et affectio sunt
in tractatu sup ps. xxxv. Exponendo
verbis ps. cytulum | nobis quod se do
Venit et ad ysaias ibi stat | lente dixit xps
qui dolores vulnerum sanare consueuit
Medicus venit ut curaret egros Quod
ipse fuit ut doleret Audiamus autem
testimonium ysaie pro nobis inquid dolet
et nos estimauimus eum esse in doloribus ex
posuit medici astam qui etiam si ipse non
infirmus fuit quod dolet cum compassus est
vulneratis | li° tercio de trinitate parte
Et iterum | tercia | nec dixerunt in quo cor
de in consilium | pois dimi fecerunt in
cionem ne quem forte permoueat legentem
quod dominus corpus suscepit doloris vero corde
turque lazari mortem et doluit et fleuit et
in passione est vulneratus atque ex vulnere
aqua et sanguis exiuit spiritum quod exalauit
aqua ad lauacrum sanguis ad potum
spiritus ad resurrectionem Vnus enim xpc
est nobis spes fides caritas. Spes in resur
rectione fides in lauacro caritas sacram
Tamen ut corpus suscepit doloris ita
etiam stratum in infirmitatem vero sa
qua conuitit in admodum carnis humane
Nam passione infirmitas est soluta
mors resurrectione | Et primo de do
De dolore vero hominis | lore pro peccatis li°
primo De apologia dauid ca° xviii
Et hic bone mentis est velimus sentire
peccati Nam qui expertes doloris sunt non
senciunt vulneris acerbitatem quod est inme
dicabilis egritudinis Et ubi autem dolo
re aliquo perfunguntur sicut doloris
sensu non carent sanitatis presidio. Vbi
enim doloris sensus ibi etiam sensus est

uite Sentire enim uitalis uigoris ac
muneris est. Vnde et ille qui errorem
suum non agnoscit insanit sine despicit
qui autem agnoscit utique respirat non
respuit remedia sanitatis. Si ipse re
stringit penitet enim culpe de ipsa suspi
ragitat et cogitando se ipse condempnat
Item li° ii° de penitencia ca° ultimo | pregrin
Deflens autem qui exules atque | limina
priorum quos lex moysi siccus sub pede posuit
iudeorum implicabantur erroribus
audit canentem Sup flumina babilo
nis illic sedimus et fleuimus dum recorda
remur syon. Indicat enim lapsorum gene
in ipso tempore peccato et errorum labencium
ad hoc posito statu debere respicere eo
rum uidelicet exemplo qui per peccati prauitatem
deducti erunt in captiuitatis erumpnam
Nichil autem est quod tam summi do
loris sit quam unusquisque positus sub cap
tiuitate peccati non recordaretur Vnde lapsus
sit atque vnde decidit eo quod ad corporea atque
terrena ab illa speciosa ac pulcra diuine
cognicionis intencione deflexit Sic
hebs adam abscondentem se ubi deum
cognouit esse presentem et quintum latere uo
luisse et uocatum a deo ea uoce qua latentis
morderet affectum Hic est Adam ubi es
hoc est Cur te abscondis cur lates cur fu
gis eum quem desiderabas uidere
Secundo de dolore assumpto pro peccatis
aliorum li° ii° de penitencia ca° xiii
Hoc enim summa uirtus quia scriptum
est et non gaudebis sup filios iuda in
die perdicionis eorum et ne magna loquaris
in die perdicionis eorum Sed quociens
cuique peccatum alicuius lapsi exponitur
compaciar nec superbe increpem sed lu
geam et defleam ut dum alium fleo me
ipsum defleam dicens Iustificata est ma
gis thamar quam ego fortasse adolescen
tula lapsa sit occasionibus quia delic
torum fomites sunt decepta ac pari
tata Peccamus seniores et repugnat
in nobis lex huius carnis legi mentis
nostre et captiuos in peccatum nos trahit ut
faciamus quod nolumus illi de etate sup
petit excusacio iam michi nulla illa
enim debet discedere nos docere Ergo
iustificata est magis thamar quam ego
Incusamus alicuius auariciam recorde
mur si nichil auare ipsi fecimus Et si

fecimus quoniam radix malorum est avaricia et
tamquam subterra occulte in viro serpit corpo
re dicamus singuli iustificata est ma
gis thamar quam ego. Et commori filium
in quo graviter seniorem eum lapsus
sed quam christus eo quod motus ad exterit re
tractemus nobiscum et dicamus Ius
tificatus est magis iste qui commotionis
arguitur quam ego. Sic enim si dicamus
ipsi nobis taceamus ne dicat nobis
dominus ihesus aut quisquam de discipulis
eius festucam in oculo fratris tui vides
trabem autem que in oculo tuo est
vides ypocrita eice primo trabem de
oculo tuo et tunc videbis eicere festucam
de oculo fratris tui. Non ergo erubes
camus dicere graviorem nostram culpam
esse quam eius quem arguendum putamus
Unde dixit hoc iudas qui arguebat
thamar et recordatus suam culpa ait
Iustificata est magis thamar quam ego. In
quo et altitudo misterii est et moralis precep
tum, et ideo culpe eius deputatum non est
quia ipse se accusavit prius quam ab aliis
accusaretur. Non ergo gaudeam super
alicuius peccatum sed magis lugeam quia scrip
tum est Super gaudere noli michi inimi
ca mea quia cecidi et resurgam quam
si sedero in tenebris dominus illuminabit
me. Iram domini sustinebo quia peccavi
ei donec iustificet causam meam et
faciat iudicium meum et educet me
ad lumen et videbo iusticiam eius et
videbit inimica mea et cooperietur con
fusione que dicit michi ubi est dominus
deus tuus. Oculi mei videbunt eam
et erit in conculcationem sicut lutum in
via. Nec in multo quam qui lapsu alie
no gaudet de dyaboli gaudet victoria
Ergo doleamus magis cum audimus
perisse hominem pro quo christus mortuus
est qui nec stipulam in messe sit eum
etiam alienam fructus mei non abia
et sed colligit sicut ipse ait Heu me quia
factus sum sicut qui colligit stipulam
in messe et sicut racemum in vindemia
ut vel primitiva manducet in me
gresse sue et si post clova non apparebat
Item in epistola prima ad oroncianum tractantis illud michee iiii° Et tu turris
gregis nebulosa et cetera usque dole satage
filie syon quasi parturiens

Quo ordine sequitur visionis profectus
a malis enim regionibus ad bonum regis pre
venit tempora et ideo quando anima afflicta sub malis
ante laborabat regibus quem pessimum
conversionis sue habeat considerandum videtur
destructa est quasi infirmior et omnis
munitio eius facta erat iniqua concupiscencia
et incursus passionum luxurie resoluta ac
deliciis contrita erat et religata astutie
Unde turris eius squalida erat quod pauca
est ut in ysaie cantico legimus. In medio
florentis vinee. Equalis et enim turris
quam vitis arescit et omnis sua errat. Regre
diente autem vitis in dignitate sed omne
resplendet. Nichil enim squalidius ini
quitate. Nichil splendidius iusticia ad
hanc turrem revocatur omnis quem anima
revocatur a lapsu et in illa ore christi ve
nit reddit quod est initium salutis sed tamen cor
ripitur prius eo quod tam graviter erravit
et dicatur ei ut quid cognovisti mala
nunquid rex non erat tibi hic est hebas regem
qui te regeret et tueretur. Declinare iusti
cie tramite non debuisti nec relinquere
virtutem dominum qui tibi nobiles sensus impertivit
ubi erant cogitationes tue ubi consilia
quibus prudere in iusticiam propulsare
iniquitates insito tibi vigore poteras
Cur comprehenderunt te dolores parturien
tes ut parturires iniquitates peres in
iusticias. Nullus enim maior dolor est
quam is qui peccati vulneratione vulnerat consciam
Neque ullum gravius est onus quam pecca
torum sarcina et pondus flagiciorum. De
primit animam curvat usque ad terram ne
se erigere possit. Gravia sibi nimis de
lictorum pondera. Denique illa in evangelio
mulier que curvata erat speciem pretendens
anime laborantis a christo potuit solo erigi
hinc anime igitur dicatur. Mulier agere
et propinqua filia syon ut parturias. Dolo
res enim parturientis tribulacionem operatur
Tribulacio pacienciam, paciencia probacionem
probacio spem. Spes autem non confundit
in eternum. Emulet exercitum atque excludit
omne quod adversum est bonis moribus
Ne residencia eius fructescant studiat atque
in novos iterum comminuent parcis ut acto se
deuntur ei corrumia ut cingule ut conte
rat omnes manipulos arce sicut vitu
lu lybam nisi enim manipuli contriti fu
erint palee. Ventilate fructus apparere

f

intiores et absolui non queunt Continuit
igitur atque excutit prius omnia persequens pas
sionum superflua ut fructus suos demonstrare
posset in ipsa segete Quanta aduersa sunt
que partus impediant hec prius extirpen
da sunt ne hinc fructiferi inueteratur aie

**Item idem innuit li° 6° Vti in capitulo sancta
maculata sunt vii capitulo v° Vbi addit insup
esse dolendum super aliena peccata sicut** | **nam primo
Non est hoc omne cum ut** | **dum constitu**
est si quam ab aliquo paciantur iniuriam
si lesi si appetiti si decolorati sint Vna enim
causa nos infirmiores facit quia nobis aliquid
dolemus fuisse At uero qui forcior est non
propriam contumeliam dolet sed alienam peccata
et in sua nimia lapsum altius ingemis
cit et tam se fuisse deplorat ledentis erroi
exemplum accipe apostolum Paulus enim
in peccato flebat alieno sicut dicit ipse Nam
ex multa tribulacione et angustia cordis
scripsi nobis per multas lacrimas et cum ipse co
tristaretur eos ipsos quos arguebat con
tristari uolebat Demumque addidit ut non
contristemini et ut sciatis quam caritatem
habeo in uobis habundancius contristari ei
uolebat usque ad primam lapsos non usque
ad mesticiam profundiorem tum ut cor
qui arguebatur mesticia gaudium fieret
arguenti Vnde ait si enim ego contristor
uos et quis est qui me letificet nisi qui
contristatur ex me Arguit itaque ut alleuet
diuturnitatem mestitie quo primum fieret
in salutem Dampnat ut absoluat excludit
dit ut recipiat Non ignoscit ut liberet
Doctus talis paulus quia bene peritus in lege
cognouerat preceptum dicentis pusillanim
tas detinuit me a peccatoribus delinquenti
bus legem tuam Dolebat dauid non quod
contenebatur nec quia appetebatur ipse
quia lex domini delinquebatur et eorum
qui hoc faciebant dampnum dolebant quod
perirent deo sicut bonus pater in freneticum
sibi filium cum ab eo maledicatur uel et
afficiatur in iniurijs non suam sed egroti
defleat erumpnam et contumeliam doleat
non quo sibi irrogata sed quia per furore
quid faciat egrum ignorat Ita uir bonus
cum uidet pastorem non reuerendo honorat
etiam canos seniores quo pertinere ad faci
at indignum non agnoscere quandam per
tinaciam insaniam quod nefaria et inhonesta
committat quasi mortuum dolet qui

desperatum a medicis ingemiscit et ut bo
nus medicus primo mouet deinde
etiam si gratia paciatur tamen tamen que est
egritudinis si cedatur sustinet et si male
dicatur non relinquit et quidquid potest
medicine adhibere non denegat nec
tamen contumaciam deserit sed tamen bene
dese mitum omni studio sanare tocius
Extendens non solum artis periciam sed et
mentis benignitatem Ita ergo eciam
et iustus cum contempnit a peccatore
non auatur et cum leditur furoris illud
putat esse non improbitatis et magis
quod nullam eius medicinam affere desi
derat et compatitur et dolet non propter
se sed propter illud qui desperato laborat in
animo et dicat hunc unum ex fratribus
sic laborare sic affici ut faciat michi
in iniuriam Ecce si agnosceret me hono
raret utique Ecce non ledet Aliud enim le
sus est meo facto ut habeat ledentis affectum
cum ergo non suppetat ea ledendi non potest
culpa esse proposita Ergo si iustus sum effi
cior per caritatem per dilectionem per ecclesie
dampnum propter corporis detrimentum
Possum etiam illud dolere quod etiam si
ergo ledentem non leserim et non sum
michi conscius quod enim in me aliquibus
iniurijs excitauerim tamen causa illi fu
erim lapsus eius quod innocentem lede
do delinquat quod factus sum ei ma | di
teria peccati Sic ergo dolet dauid et non do
let quia cum unum membrum patitur
cetera membra conpaciuntur | librum

**Iterum eodem li° Experiencie xviii
Quod require in tractatu Consolacio
Tercio de dolore causa dilacionis salutis
in tractatu super ps xxxvii versu x**

Dicit hic propheta quia cum cor suum conturba
tum sit deseruerit se fortitudo sua Mag
num periculum si cor conturbatur quo cre
dimus ad iusticiam sed tamen ut in mag
nis periculis egritudinum si dolor sentiatur
et sensus eius exprimitur remedium
salutis ordinatur Dolere enim tollerabilius
est quod non dolere Aliud enim iniusti
cie dominus et adhuc uiuentis manentis
insigne si doleas ad supreme mortis
iudicium si nullus sensus doloris sit
itaque cor salutis signa demonstrat cum
sue perturbacionis agnoscit Demumque tur
batum est cor dauid aduersus Nabal

hominem pestilentem nec gratiam re
pit occurrit abigere et mitigaret con
motionem indignationis et sanctificata
tam benedictionis acciperet ac uelud nabal
duro et rigido corde libum uxoris sue
non potuit et obstupefactum obriguit
mortem incidit pastorum salute in
Quarto dolere tractatu super ps. xlvii
versu iiii^to lores acerbi et graues in ecclesia
sunt do in illa ciuitate regis magni
sunt dolores sicut parturientis donec for
metur xpistus in nobis Nec enim sine
dolore paulus erat cum in galatis incipi
entibus doctrine sue tardiorem profectum
uideret dicebat filioli mei quos iterum
parturio donec formetur xpistus in uobis
Testificatur et dominus in euangelio graues
esse parturientis dolores cum dicat Mulier
cum parit tristitiam habet quia uenit dies
eius Cum autem pepererit iam non meminit
tristicie propter gaudium quia natus est
homo in mundo In hoc mundo Magnus ergo
labor ut aliquis sibi proprium acquirit
ne sine gubernatore quasi nauis seculi
istius solo fluctuet Denique apostoli tristes
erant cum se xpistus ad patrem rediturum
esse memoraret quod absente uero de
stitui se putarent Gaudium xpistus est
et puer quem parturit qui in mundo sue
nimis accepit spiritum salutis qui peperit
ei et enixerit exultat Cum parturit
quatitur atque comprimitur
Septimo contra dolentem de consolatio
ne tractatu super ps. xxxviii uersu iii
super illud Dolor meus renouatus est
Adhuc in inferiore uirtutis gradum
positus hec uerba depromit quod dolor sibi
peccatorum ueterum cogitatione renouatus
sit que et deleta iam obduxisse uideba
tur obliuio uel bonorum operum obtexerat
compensatio Denique impositionibus
quasi fortior dixit Viderunt me
et commouerunt capita sua eo quod innuerunt
et nocere non possunt Et dicit Maledi
cent illi et tu benedices hic et quasi ualen
tior loquitur negligens iniurie uel
putans cum benedictio domini omnibus
habundaret ergo in isto ps. xxxviii quasi
in quadam meditatione nondum in
in omni locutus perfectione uirtutis
dixit dicit sibi dolorem esse renouatum
Validissimi cicatricis sentire non potest
offensionem nec plagam potest timere quod fortior
est in xpisto pugilli certamine sciret Atque plerum
que qui fortior expectare ut admission
se in aliquo lacessatur quo acrior offen
sus insurgat ita exercitatione nimia atque
paciencia roboratus ut tanquam insensibilis
ad dolorem plagam sentire non possit Per
cussus uidet lacessitus inuocatur ac uelud
infirmior si forte ictum ferientis supra ob
ductam cicatricem ueteris uulneris exceperit
renouatum sentit dolorem Hic est cum
obiciuntur peccata superiora que competenter
doluit atque defleuit ut satisfactione con
grua uulneri peccatorum suorum obduceret
cicatricem Si perfectus est tacet comminanti
bus nullo sibi dolore renouato quia si
peccauit securus est quia sine penitencia sunt
dei dona et eo que semel donauit expellere
ac renouare non soleat cum ipse dixit
Ego sum qui deleo iniquitates tuas et
memor non ero Si autem imperfectus et
inmemor celestium preceptorum Dolor
ei tanquam recisa cicatrice reparatur
Sexto de dolente dolore Require supra
in titulo Consolatio Dolere de morte caro
rum Ambrosius dicit quod dolorem omnem est dolo
rem mitigare in principio tractatus de
obitu valentiniani imperatoris
Et si incrementum doloris sit id quod dole
as scribere tamen quam plerumque in eius que
amissimus dolemus commemoratione requies
cimus eo quod scribendo dum in eum mentem diri
gimus intentionem que defixum uidetur
nobis in sermone reuiuiscere
De dolore mortis libro de fide resurrectionis
ca° in quo talis dolor mitigandus est
Propositum est asserere mortem grauio
ri non debere mori quod cum natura nostra
respuat Denique histrionum fermentum
esse precepta que uiro iubeant mulierum
uestem induere si in eroni indulgeant
et effeminatum incessum in uiro luctum
deforme est erga eos qui pro fide pro religi
one pro patria pro equitate iudicij atque inte
tione uirtutis obuiam debeant mor
ti pectus offerre merere malo grauius
quod ipse si causa exigeret expetendum fora
quemadmodum potes iure uero refugere
quod impatiencius alij doleas accidisse De
pone merorem si potes include si non
potes aut absorbendus est animis aut
premendus dolor Cur enim mesticiam

tiam non uero potius quam dies leuat. Nam
quam obliuiscitura est quod series melius pru
dencia mitigabit. Verum etiam hoc ipsum ir
religiosum puto erga ipsorum memo
riam quos dolemus omissos ut obliuisci
malimus eorum quam consolacione mulceri
aut cum horrore reminisci quam meminisse cum
gratia recordacionem timere quorum y
mago esse debeat uoluptati. Difficile porro
quam sperare demittas defunctorum et pene ad
deos quam immortalitatem quos dilexeris
estimare. Et addit. Sed dicas quos dilige
bamus amisimus. Nomine hic nobis cum
ipso mundo clara que communia sunt quia ad
tempus credita imperpetuum tenere non possu
mus. Denique celum subiacentibus ymbribus
teditur tempestate concitatur stringitur
frigore sole torretur ut fructus annos
fecta perimat et tunc se uario flore uesti
erit exuitur proprio et spoliatur ornatu.
Quantos hic raptores habet nec fructum
suum queritur amissum cum id quandoque
ut amittet nec in postmodum negabit quod
sibi meminit auferendum. Celum ipsum non
semper stellarum micancium globis fulget
et quasi quibusdam insignitur coronis
non semper ortu lucis albescit radijs so
lis rutilat sed assiduus mobilis ille quid
mundi uoluens gratissimus humentem noctis
caligat horrore. Multa gratius luce
multa iocundius sole que occidunt
cottidie. Decessisse tum nobis hic non
moleste ferimus quia redire presumimus.
Doceris itaque quam amicus debeas exhi
bere paciam. Si superiora tibi occidunt
nec dolori sunt cur si occiderunt huma
na doleantur. Sit tamen paciens dolor
sit in tristibus modus qui exigitur in psis
an si immoderate plangere non conuenit non
enim mediocre malum est immoderancia
doloris aut metus mortis quantos ad la
queum impulit armauit aut ad gladium
ut in eo ipso amenciam suam proderent
mortem non ferentes et mortem appe
tentes et quod pro malo fugerent pro remedio
constituerent. Multi enim consentaneum
nature sue ferre accepti nequiuerunt
contrarium uoti incidunt ut absque in
perpetuum separentur quos sequi desidera
uerint. Sed hic rara cum natura ipsa re
uocat et si precipitat amencia. Et addit.
Illud uero frequens in mulieribus ut
clamores publicos ferant quasi metuant
ne earum ignoretur erumpna ut il
lunie uestis affectent quasi in cassum
sensus dolendi ut impexum sordi
bus immadidum caput ut postremo
quod plerisque in locis in uulgo solet dispen
so amictu decolorata ueste secreti pu
doris nuda prostituant quasi ipsum leno
nentur pudorem quia pudoris super
uia perdiderunt. Sic pectoris oculis ut
concupiscant ut amare incipiant in
bra nudata que si non aspicerent non
amarent. Atque utinam sordidata illa
illa tegumenta corporis non speciem sed
mentem obnubeant latet plerumque sub
tristi amictu lasciuia et deformis hor
ror ueste obtexitur ut secreta petu
lancium amorum. Satis pie uiri luget
que fruet pudorem non deserit fidem
hec bonum defunctis officia pendunt
ut uiuant in mentibus in affectibus
perseuerent. Non amisit uirum que
exhibet castitatem. Non est uiduata co
niugio que non mutauit nomen ma
riti nec tu perdidisti heredem quem adhuc es
coheredem. Sed per successore corrupcibilium
mutasti consortem immortalium heres
qui tibi representet heredem. Solue pau
peri quod debetur heredi ut non solum
materne aut paterne sed etiam uite spe
sit superstes. Plus successori tuo relin
quis si porcio eius non adulterinum pro
sencium perficiat sed ad spem futurorum.
Desideramus amissos. Duo enim sunt
que maxime agunt aut desiderium
eorum quos amisimus sicut in eo quod
exemplo mecior aut quod eos inter suauita
tate priuatos exceptos laboris sui fruc
tibus arbitremur. Generalis est enim a
moris titillacio que plurimum affectum ex
citat ut sedandi magis quam excluden
di doloris facultas relinquatur. Sed
quia plus uidetur desiderare quod amisit
et spem uirtutis adolescit infirmitas.
Sed cur tu putes patienciorem illam esse
debere quam dilectum ad peregrinacionem misit
et uiliae gratia uel suscepte administra
cionis officio uel negociandi usum cum
spectasse comperit quam te qui non fortu
ne arbitrio dereliqueris aut studio pe
ricie sed lege nature sed recuperandi tibi
in exclusa spes quasi cuiusquam reddendi

Et plerumque dubia plus fatigant ubi pe-
riculi metus incertior grauiusque est time-
re ceciderit quod dolere quam nouis oc-
disse aliud cum summa formidinis coac-
uat aliud finem expectat doloris. Au-
dius nus est que non creauit transire
mancipia deo. Non est. Contra non suppetit
expectare incautus suppetit tamen p-
recedentem sequi. Et ecce breuis intensi-
ue illi multum uiuere cupiuisse qui ante
precessit nec te differre diuicius qui
remansisti. Alius si desiderium tuum mi-
tigare non posses. Nonne tamen uideretur
indignum pro desiderio tuo studio rerum
ordinem uelle conuelli. Agricola ar-
denciora utique desideria sunt et in ueri-
tatis cognitu tolerantur et si dolent de se-
ri lugere tamen non solent destituta a-
mare impacientes erubescunt. Ita
patiencia desiderium plus probatur. Requiere
de hac materia supra in capitulo consolacio.

Dolus. De dolosis hominibus per
exemplum. Requiere supra
in capitulo Caute et in capitulo decepcio ac in
in capitulo fraus. Contra alii dolositas lauda-
biliter insistere tu li° n° de Iacob et in ca° be-
ca° vi° | Iunior filius se lau-
Notatus capite | datus. Alius ait ysaac
frater tuus ueniens cum dolo accepit
benedictionem tuam. Bonus enim dolus
ubi enim irreprehensibilis est rapina aut
rapina pietatis quia a diebus iohannis
regnum celorum cogitur et cogentes di-
ripiunt illud festinantes autem prius
pascha celebrant qui festinantes man-
ducabant agnum non deuorantes et fra-
trem beniamin sanctus ioseph pio co-
mento fraudis accessiuit et tenuit et
ipse tamen ut benediceretur clamat co-
gendo et impetrauit

Domare fera animalia doma-
tur ab hominibus li° vi° Exame-
ron ca° xiv°. Requiere infra ca° homo
Pro primum animalium domacio moraliter
intelligitur li° de Noe et archa ca°
vii°. Requiere supra in ca° Bestia. Contra
pisces non domantur. Requiere in ubi

Dominus. Unus enim Christus
est dominus li° vii super lucam ca°
ultimo | seruire potest duobus dominis seruire
Nemo | Non quia duo sunt unus est
dominus nam et si sunt qui mammone
seruiant tamen non ille nouit aliqua iu-
ra dominatus sed ipsi sibi conditionem seruitutis
imponunt. Neque enim iusta potestas sed i-
niusta est seruitus | in fine capituli
Unde infra sub dominio | alicuius quia nul-
Ergo non seruiamus | li domino debemus
seruire nisi Christo. Unus enim deus pater
ex quo omnia et nos in ipso et unus dominus
ihesus per quem omnia. Cum ergo pater
dominus aut filius deus non est. Contra et pa-
ter deus quia uerbo celi firmati sunt. Et filius
deus qui est super omnia deus in secula. Con-
tra ergo nemo potest duobus dominis seruire
Unus enim dominus quia unus est deus
Denique dominum deum tuum adorabis et ipsi
soli seruies. Unde claret unum patris et filii
esse dominatum. Unus autem et si non diuidi-
tur totus in patre totus in filio sit. Itaque quod
unius deitatis atque dominatus asserimus tri-
nitatem unum deum et unum dominum
confitemur. Qui autem aliam patris
aliam filii filii aliam spiritus sancti memorant
potestatem plures deos et plures dominos
in eciam gentilis more erroris inducunt (?)
Propterea christus maior de domino dicitur
quia dominus est li° de ioseph ca° xix°
Videlicet maior dominus. Et ut quis sit
intellige cum legis moysen fidelem in to-
to domo eius. Maior est dominus Moyses
petrus paulus et ceteri sancti sunt. Christus
autem solus est dominus. Scriptum est quia
Moyses fidelis in tota domo eius tamquam
famulus in testimonium eorum que
dicta erant. Christus uero tamquam filius in do-
mo sua. Cuius domus nos sumus si liberta-
tem et fiduciam spei tenuimus. hic maior
dominus. Vult illis | homines dicat quod sum de
De domino uide | bent dominis esse fideles
Nec religio christiana status et condicionis
dignitatum tollit. Contra meliores esse p-
recipit sed Epistolam ad ephesios ca° vi. Exponit
Apostoli ut sequitur | cardinalibus ad
Serui obaudite dominis | timore et tremo-
re in simplicitate cordis uestri sicut Christo
quem omnium sublimior et sola potens est
religio nostra et que credentibus celorum
regna pollicetur ne hac igitur causa
superbia nasceretur hominibus omnes debi-
ta condicionum uel officiorum precauit mi-
beretur exsoluere ut magis in ea tenent
presidentium animos ad cultiuram dei qua
uident et iustam et humilem Videntes

aut dn̄i meliorasse suos in reddendis
obsequiis fideliter profuisse | Sui quoque
dnīm cui ut mansuetudinem dominorum
omni auiditate concupiscimus fideiussores
tam placidis retinaculis gubernat hu
mana officia Nam et qui in conditione
est si habeat famulum non vult contempni ab
eo Quod et ipse debet contempnere dnm̄
suum Et sicut vult agere servum dnm̄ suum ita et
ipse debet agere cum suo suo et sic placere do
non ad oculum servientes quasi hominibus
placentes sed facientes voluntatem dei
ex animo cum benignitate servientes do
et non hominibus scientes quod unusquisque
quodcumque fecerit bonum hic consequenter
a domino sive servus sive liber propter timorem
dei iusta et fidelia vult hominibus exhibere
servicia Deo enim servit cum uera in ob
sequiis dni carnalis custodit que sibi
propositis actibus in diem iudicii iustam
reddere et cetis omnibus audit testari Ce
res pt psteres et ad salutem duorum ui
dentes enim quod difficile est servos preci grauium
stos fideles iniustos potauit dei et gloriam
collaudare | Dominus erga suos Et
Et addit de | nos dn̄i eadem facite ad
illos dimittentes minas scientes quod et uestrum
et ipsorum dominus est in celis et personarum non
est acceptio apud deum Non ignoratis
utique carnales dn̄i quod dnm̄ esse quem
talia exigant seruicia qualia a se exigi si
ferant et aequa iniqua enim quis mensura
mensuraverit remetietur illi Dns enim
iustus iudex causas discernit non personas
Unde sup epistolam ad collos. cap. iii Ex
ponens quod sequitur Dn̄i quod iustum
est et equum servis prebete scientes quod et uos
habetis dnm̄ in celis. Nec dn̄i quales super
bia extollantur presumentes de dominatu
iniquitatem et cohibeat animos illorum ut ad
hanc consideratione humani generis accedant
tamquam auctorem dominum non suos et liberos
et omnes ingenuos condidisse Sed hec iusti
iniquitate factum est ut dum alia alterius
fines invadit dum captiuos ducit inge
nuos Vnde et mancipati dicta sunt ancille
nec mancipia hec causa redeat etiam
nunc apparet alii redimuntur Alii remanent
nent servi Apud deum aut hic servus habet
qui peccavit Deum peccati tam cham servus
audivit cui sine uetes assensere ita ut
deffinirent omnes prudentes esse liberos serui

tos aut omnes esse seruos quia prudens
abstinet apertis ut hic ingenuus sit
qui recta sequitur Seruus aut qui per
stulticiam et imprudentiam subiacet se pecca
to Vnde et cham propter stulticiam quia risit nu
ditatem patris stulte seruus est appellatus
ostendit ergo dnīs quia non uere sunt dn̄i
sed quasi per imaginem corporum enim uero
animorum sit dominus solus enim cogitator
tor uerum invisibilis deus tam corporibus
quam animis dominatur ut hoc considerantes iu
sta ab eis exigant seruicia talia utique
qualia et a se exigi volunt a dno domi
ni Nam ut cum ipsi non ut dignum est
deo seruiant qui non negant omnium po
testatem habere cuiusque cottidiana dona in ipsa
creature humane usibus exhibeat apa
ribus suis non dicam subiectis tam gra
uia exigunt seruicia ut ferri non possit
non ponentes in animo quia et ipsi uelint
nolint serui sunt et viderint cuius uita
Addit sup epistolam ad philomonem quod
seruus christianus debet esse acceptus do
sicut frater | Ideo secessit ad horam
Forsitan enim | ut eternum illum recipe
res non iam velut servum sed pro seruo caris
simum fratrem michi maxime quanto
aut magis tibi et in carne et in domino
Onesimus offenso dno ipso confugit
longa peregrinacione ad apostolum ut ostendet
se non ad hoc recessisse ut delictum esset
obnoxius sed ut oblivione utilis quidem
in tantum ut non solum dno suo equalis
fieret imitio sed ipsi nigro fit et ne philo
mo aliquid ut assolet quasi dominus aduersus
suum fastidium in placacionis pateretur
humiliat illum cum dicat illud fratrem et in car
ne et in domino ut sublata humane con
dicionis causa quod omnes ex uno sumus ad ho
stes nos cognoscamus maxime cum
fides attendit metu quod omnem superbiam
amputat Si ergo habes me socium assu
me illum sicut me tunc se astitum habere cura
Onesimum ostendit et tunc philemone que
supius laudat patrem suum dicat Si
istum sic susceperit quem apostolum habere est
quod dixit salomon enim seruo sapienti liberi
seruient Quid domini tecum est philemoni
ut saltem vel hac causa assumeret enim si ca
ritate flecti non possit Item in epistola
ad uercellen cap. xvi | Dn̄i tales tocius
Qualis forma fuit | domus est status Sed

domi requirimtur ista quito magis ibi
ecclia ubi et dives et paup simul et liber
greci et sita honoratus et plebeius oes
in xpo unu sumus In epla j ad ro stan-
tinu in fine | in simul suos heat pmo
servos dne | de eane exactacois quasi
anime consortes pri familias em dicat
ut quasi filios gerat gm et ipe dei sunt
e et precm appellat dum teli moderator
pcatum oim | ipi sui dno ucm. li de
Sunt autem | ioseph cao xi Expons
illud Gen xxix Gubernabat s. ecctia
domum | q ea que dm gubnare no
Adirimq | potuit simili gubnauit
Et quid de puata domo dispoitonis eius
simili astruam qui rexit impiu plus
tamen e q ipe ante se rexit | simul eterna
Et ibidem j subdit de bonitate | la domina
Et dixit ioseph uxori dm sui Ecce uxor
domi no ipa domina dicatur que no po
tuit extorquere qd imperare uoluit
Nam quo domina que duiam no hebat
effem que disciplinam dne non tenebat
que simulis libidinis incentiua pstabat
Ille dns qui amantis no accepit faces
qui lenocinantis vincula no sensit q
nulla inortas formido perimit. qui ma
luit liber dimis mori q potenciae cri
minose eligere consortium Ille liber qui
turpe credidit uite gre non Esse Dei
q non ut meracilo sue excusat ne ca
q pccati timidus caunt si tamen bustem
henlis et innocenciae sue debitor et fugit
tamen ingrati petigs labem culpe co
tagiu quasi iustus horrescit | si no in
Sunt aut hic alu dni mali | celo li de
mari nactc dm cao. y. | petores pca
Domanantur nobis i sclo | tor em dnat
insclo Justus in dei regno
Dmy malorum dicatur ee fornax
bonorum Require j cao fornax
Domus. domus dei e ecclia sr
Epla ad ephe cao m°. Require
j. cao Templum in tractatu sup pe xa
Sicut in opibus suis conditor Usu in
et in edificacionibus suis edificator ag
noscitur ut etiam si nomen no audi
es tamen ex opm qualitatem artificem
depbendes Et quid mirum desiminais
cu ipius creator eem qui nunc uidetur
a nobis in uisibilia tamen eius pea q
facta sunt intelligamus Jta in ectia
et magnus dominus q domus nos simus
si libertatis et glorie fundamentum usq
in finem firmu tenuerimus Deus in hita
tor agnoscitur ut deus Abraham Deus
ysaac Deus iacob Jpe em uerus deus
qui tales uiros pceptorum suorum insti
tuicoe fundauit g° sicut in illis se domi
demonstrauit eternu ita inquit cu regis
magni suspiciet ciuitatem gradibus eius
receptionem sue cognitionis infundet ut
fiant dociles dei qui mandata eius
et audierint et putauerint exequendum
ne ab illius domus edificatione inpetere fir
mitate degenerent | Ecctia Romana
Ap k domus pncar | cuius caput e sp Vn
super pmam Eplam ad thy cao m
Scribo tibi ut scias quo ecctiam ordinas
que e domus dei ut cum totus mundus
dei sit ectia tamen domus eius dicatur
cuius hodie rector e damasus mundus ei
in pncatoe e diuiso turbatus errore
No illic uere est dicatur ee domus dei
et vitas insi secundum uoluntatem sua
timetur hoc psitentibus deo simul q ipe
dignatus e docere ne forte uerba eius
esse negarentur virtutibus Hic signat
que a nullo alio si possint ut hijs insi
delitas accusata inexcusabilis peat firma
mentum em ueritatis huius signa sint et pro
M domus s3 unitatem fidei et di | diuersitatem
uersitatem psonarum quia quidam bo
ni sunt quidam mali aliqui catholici ali
qui heretici sup s°ᵃ Eplam ad thimo cao. ii°
In magna autem domo non solum sunt
uasa aurea et argentea sed et lignea et ficti
lia et quedam in honorem quedam aute
in contumeliam. h3 deo signauit in ectia
diuerse ee homines quosdam bonos et su
mos viros. quos in auro intelligi uolt
quosdam bonos tm quos in argentum
designat Alios uo no bonos quos uasa
lignea et fictilia appellat quod nulli am
biguum puto Nam in corinthios h° ectiam
pbat frequens sermo obiurgatius apli ut
autem in ectia mala palam et in templo
clamis in quo typus erat ectie manifest
tacionibus appbatur Erant em ibi sadu
cei ex quorum uidete erant hymeneus
et philetus de quorum pua sua cu aplis
ecet locutus statim hic subicat ut non
ee mirabilis in ectia uideri homines dis
senacientes Nam et corinthios ectia

de epla dixi quidam erant qui dissencien
tes resurrectionem negabant Insanus
tamen nouacianus ut errori suo blandiat'
aliter hoc intelligendum tradit ut domus
magna totus mundus signari credatur
qui habet hominum diuersitatem · constet apertum
ex usu domus diuitis et opulentis que
quamuis copiosa sit habeat tamen uasa lignea
et fictilia h' modo et ecclesia quamuis sancta dicatur
habet tamen et uiciosos et praua senacien
tes sicut superius memoraui Quos totum
melia dignos ostendit non tamen penitus
se purgandos pigritiem quia domum ex a
liqua parte uiciata sunt Nouacianus autem
elatus superbia ut ecclesie sue puritatem et sancti
tatem specialem defenderet · hic modo in
telligendum decreuit quasi ecclesia penes ip
sum et ciuitates habeat purificatos propter illas cas
quibus nos innocentes accusat Sed quid
opus erat hoc loco dumtaxat aliud dicere
aut ut quid affirmaret mundum domum
magnam significatus Nam dicat dominus
apostolis non estis de mundo ego autem elegi
uos quo ergo intra mundum conclude
di sunt qui negantur de mundo esse Et
idem apostolus quid michi inquit de hiis
qui foris sunt iudicare Nam in una
domo omnes sub uno sunt nomine uno
enim domini sui nomine censentur omnes quan
dus autem diuerse professionis continet ho
mines ita ut dispares pisceantur se habere
deos et duos Non ergo domum magnam
mundum dixit sed ecclesiam in qua omnes
sub unius domini sunt nomine | i. dechaym
De domo glorie loquitur li° | et abel re
quire G'r in tractatu Domum Et hic uero
domus quam xpistus homini restituit li° v · super
lucam tractatu ii · ubi de pallio agitur
Nec solum leuare lectum sed etiam domum
suam repetere hoc est ad paradisum redire
censetur Ea est enim una domus que homi
nem prima suscepit non iniuste amissa sed fraude
ablata ergo restituitur domus quia uenit
qui uermium fraudis aboleret ius reforma
Item in epla un adhyrenenm = nec
aute medium peractum illud aggei primo
ascendite in montem et portate ligna et
edificate domum | x in domibus habitabant
Nunc ergo illic | uallestribus in quibus
non habitat deus domum dei ipse habere non
poterant hanc enim dominus querebat ab illis do
mum ut semetipsos edificarent atque mon

se dei templum uiuis fidei lapidibus
attollerent Neque enim crocorum pictum
constructores et siluestrium lignea cul
minum desiderabat que cum fuissent ma
nus diruat hostilis Sed illud templum
querebat quod in hominum conderetur mentibus
quibus dicendum foret Vos estis tem
plum dei in quo habitaret dominus ihesus et un
de redempcionem uniuersorum procederet
ut mundo uirginis sacra reperetur au
la in qua rex habitaret celestium et corpus
humanum fieret dei templum Quod
etiam cum solutum esset in triduo resuscitaret
Sed hanc domum luxuriosi edificant qui
celatas inhabitant domos et celato arge
nto delectantur Sordet enim illis parum
argentum ita et istis sordet simplicis habi
tacionis locus Si innuerit spacia domo
rum et adiacentes agrum coniungentes domum
ad domum et uillam ad uillam effodiunt
terram ut elementum quoque eorum cedat hi
tacionibus et quasi terre filii intra eam re
condantur et abscondantur Alio ipsi
plane sunt de quibus dicit Ieremias Qui
edificant domum suam cum iniusticia qui enim
cum iniusticia edificat non in terrenis edificat
sed in celestibus Edificasti inquit domum
metire superiora eius prestanciam distincta
fenestris et contignata cedro et illita
minio Metitur autem superiora qui con
templacius iudicium dei iudicat humilis
iudicium et iudicium pauperis Qui autem
maculaciam inter ibidem et in sanguine
innocentis edificat superiora cum iudicio
nec mensuram tenet quia non habet
xpistum nec aspirare sibi diuine flatus explo
rat gratie nec plenum luminis splendorem re
quirit nec illita minio sed cenacula cu
non per dia sicut uesticula coccinea labi
Domus una dicitur etiam = catua
totus homo quo hic domus unita esse
debet et diuisa li° vii super lucam xviii Ex
requirere supra in tractatu Anima Et li° viii
eiusdem Quod require in tractatu secundo
Viii maneatur super ps xxxvii versu xxxvi
inducens illud Hec templo loquitur que dei
sunt sedens in domo | etiam possu
Domum possimus accipere | mus domum
accipere interiorem in nobis ut etiam
nos loquamur | dicitur corpus humanum
Domus etiam | Unde qui bene regit hanc
domum aptus est regere alios li° pastoralis

cap° iij Ubi de Epo agens p[er] uictat u[er]ba apli x ad thymotheum iij. | corporis
Domui sue bn p[re]esse p[ot] qui | sui s[er]uat
castitatem Domui inquit hoc e[st] cor
pori suo uere d[omi]n[e]tur ne subdatur ip[s]e
corpori suo [et] in desiderio luxurie Uitius
in papiam demergatur s[ed] pocius fi
lios suos sue castitatis exemplo ad
pudicicie regulam doceat Nam si
quis domui sue p[re]e[ss]e nescit quo dei
e[cc]l[es]ie diligenciam adhibebit hoc est ei
de quo supius diximus qui sue domui
extollere non ualet Cuiuo phimorum
cure adhibebit diligenciam Et qui p[re]ti
trabem ex suo non potest eruere oculo
quo exaltius oculo potit amputare
festucam | intelligitur regimen do
Adbrevy tij | mus in comento s[upe]r eode[m]
Siquis autem domui sue p[re]e[ss]e loco
e[ss]e nescit quo e[cc]l[es]ie diligenciam hebit
Manifestum est quia tunc p[ot] ydo
neus rector futurus p[re]sb[ite]ri si prius
domum suam recte gubernauit Cum
etiam in minimis fidelis e[st] [et] in magnis
Domus domus [et] conseruacio stat Quo
domus ul' p[at]erfamilias sic de noe [et]
archa. ca° septimo | cu[m] non dixit sp[irit]ictor
Mouentur plic[er] q[uod] | q[uo]d etiam uxoris [et]
filiorum noe fuit domus cu[m] bestiarum
fuit [et] in memorat[ur] memor Bed[a] cu[m] dixi[sse]t
q[uod] noe memor fuit mancionis [et] p[ro]si
le domus uniuersitudines eius reliquas
comprehendit Omnis ex p[ri]mu[m] uide[tur] e[ss]e d[omus]
reliquarum consensus uniuersitudinem
et cum cum omnes in unitatem sibi cari sic
Una e[st] domus cu[m] aut discrepant separan
tur [et] scinduntur in plures domos
ubi ergo caritas ibi sermonis nomine
de quo percedent ceti domus omnibus sig
natur Ut siquis arborem dicat utique
comprehendit [et] ramos Si quis ramum
nominet etiam fructus qui in eo sunt
p[ar]iter uno atque eodem sermone complectitur
Domum conseruat concordia [et] e[c]o[n]tra destruit
discordia Require supra in ca° Concor
dia De illis qui edificant in ecclesia dom[um]
perniciosa bona Require i in ca° de
pulcrum Domus diuitis plurimum dif
fert a domo pauperis li° vj° c° Epanie
con Require supra in ca° Aucidie
p[er] domum intelligitur tota s[an]c[t]a homis
li° sup Vti inmaculati lectione viij versu primo
inducens illud Cum relinquit patrem aut
matrem aut domum [et]c Per domum
intellige totum mundum de zelo domus
dei Require i in ca° Zelus
Dormicio Dormicio x[risti] [et] resusci
tacio seu eius euigilacio allego
rice datur intelligi li° sup Vti inmacula
ti lectione v versu j | honestas caritas caritas
Sed quia sapientia | itaque p[ro]fecta sunt si habeat
caritatem Plenitudo enim legis caritas e[st]
Suscitari [et] resuscitari uit caritatem Sus
citari in ueteri testamento resuscitari i[n] nouo
Caritas deus est ut legimus caritas x[risti]
est suscitatur tamquam leo catulus leonis
ut inde ascendat ex gemine resuscitatur
ut dormiens ut recumbens quia no[n]
humana f[ra]gilitas [et] p[ro]pria maiestate e[st] susci
tatus a mortuis Unde ait Spiritus eius
suscitauit illum Non enim potuit illum an
gelus aut potestas suscitare aliena cum
ipse alios resuscitaret Ergo cum hunc dicat
suscitauit aut resuscitauit caritatem
ipsi uoluit de hys dicat qui resurrectionem
eius possunt congrue predicare ut audien
tibus ardorem fidei [et] deuocionis accendit
uel suscitatur x[ristu]s in hys qui prius acce
dunt resuscitatur in hys qui postea tepuisse
runt dormierunt Dormit ergo x[ristu]s in
negligentibus suscitatur in sanctis
Propterea hominis pigriciam excitat
[et] dormientem increpat [et] ad excitan
dum x[ristu]m sollicitat in tractatu sup[er] p[s]
xxxvi versu xxxi | nutans ne tibi
loquere o homo dor | sompnus moras
obrepat audi quod dormitans loquatur
Si dedero sompnum oculis meis aut
palpebris meis dormitacionem donec inuenia
m locum domino tabernaculum deo
iacob Uince naturam diligencia exclu
de corporis sompnum naturam nobis for
te non possimus diligenciam possimus
non erat dauid indulgebat aliquid sopno
p[er] noctem s[ed] excludebat sompnum lauabat
p[er] singulas noctes lectum suum [et] lacrimis ri
gabat stratum suum Non memorabat in
suo stratu semp[er] dominum suum [et] in typo me
ditabatur ut diluculum p[er]ueniret [et] in
tenebris ei illucesceret x[ristu]s dicens Sur
ge qui dormis Non in omnibus hec
credo est Sed p[ro]pter hoc in pluribus diligencia ne
gligitur expectes ut te excitet x[ristu]s Sed
pocius x[ristu]m excita Excitat eum qui

morem acquisiuit caritatem pluribus tamen
hoc loco accipiunt duos oculos ecclesie qui mis-
tica uideat altum qui moralia eo quod ista
ecclesia non solum moralium teneat disci-
plinam sed etiam celestis doceat secreta
misterii. Unde dictum est de ea oculi tui sicut
columbe excepta taciturnitatem tuam etc.
et specialiter uideat et nouit tempus tacendi
esse et tempus loquendi ut in tempore simone
siue proferat ne importunitate loquendi
precium possit incurrere. Habet ergo oculos
columbe ad similitudinem christi quia
et de ipso dictum est | esse mater et uirgo et sponsa
Dicitur hec ecclesia | in maria uirgine signi-
ficatur libro ii super lucam capitulo i
Dedicauit senem ueritatis dedicans consi-
lium distanimus et iniustum. Bene despon-
sata sed uirgo quia est ecclesie typus que est
immaculata sed nupta. Concepit nos uir-
go de spiritu parit. Non uirgo de spiritu pa-
rit nos uirgo sine gemitu. Et ideo for-
tasse sancta maria alii nupta ab alio
repleta quia et singule ecclesie spiritu quidem
replentur et gratia iunguntur tamen ad
speciem sacerdotis | Sancta virginitate
Item libro primo de | parte ii | coitu fecun-
Sancta ecclesia immaculata | da partu virgo
est castitate mater est prole parturit itaque nos
virgo et nutrit non corporis lacte sed
apostoli quo infirmam adhuc crescentis
lactant etatem. Que igitur nupta plu-
res liberos habet quam sancta ecclesia que virgo
est sacramentis mater est populis. Cuius fecundi-
tatem etiam scriptura testatur dicens
quam plures filii deserte magis quam eius
que habet uirum. Nostra uirum non habet sed
habet sponsum eo quod siue ecclesia in populis siue
anima in singulis dei uerbo sine ullo fluxu
pudoris quasi sponso nubit eterno
Testatur in muneria feta uoluntatis. Quibus et
quomodo huius ecclesie maioris quibus sit uel fiat
filius sicut ab principalis apostolus. Dicit
libro vii super lucam capitulo i. Asserens quod fit
fide crucis christi | deuotius fidelis pacis
Esto et tu petrus | tibi ut portas ecclesie
aperias et portas mortis euadas. Esto fi-
lius tonitrui. Dicas quo possum esse filius
tonitrui. Potes esse si non in terra sed
in pectore christi recumbas. Potes esse
filius tonitrui si te terrena non inclinant
sed ipse potius terrena contineas. Tre-
mant te terrena non capiant. Dicatur

caro potentem anima tua et tecum crucem subdat.
Eris filius eius filius tonitrui si fueris
filius ecclesie. Dicat et tibi de patibulo
crucis deus etiam christus ecce mater tua dicat
et ecclesie ecce filius tuus. Tunc enim incipi-
es esse filius ecclesie cum uiderit uictorem
uidens christum. Nam qui crucis scandalum
putat iudeus est. ecclesie filius non est qui
crucem stultitiam putat grecus est ille
Est autem ecclesie filius qui crucem putat
et mortem christi triumphantis agnoscit
Dicitur etiam ecclesia esse uelut uidua et
quare et quomodo ad hoc etiam exponendo
figuram libro i decimo sexto parte i
Viduam inquit eius benedicens benedicam
In quo ecclesie quoque figura precessit
Videtis sancte uidue quo diuine benedic-
tionis subsidiis uidua honoratur quan-
tum in omni terra esset fames maxima
uidue tamen deo cura non defuit atque
ad alendum eam propheta directus est in quo
tu me admoneat deus quid in ueritate
dicturus sit ad ministrum uidetur sollicita-
re aures. Quid enim uerius christi et ecclesie
potest esse misterio. Non igitur otiose inter
multas uiduas una prefertur. Que
enim talis ad quam tantus propheta qui ad
celum raptus est dirigatur eo presertim
tempore quo clausum est celum annis tribus
et mensibus sex cum factum esset fames magna
in omni terra ubique ergo fames erat
et adhuc tamen hec uidua non egebat
Quinam sunt isti tres anni. Ne forte ali-
quibus dominus uenit in terras et fructum
in ficulnea inuenire non potuit. Iuxta
quod scriptum est. Ecce anni tres sunt ex
quo uenio querens fructum in ficulnea
hac et non inuenio. hec est ergo uidua illa
De qua dictum est letare sterilis que non
paris erumpe et exclama que non parturis
quam multi filii deserte magis quam eius
que habet uirum. Et bene uidua cui bene
dicitur ignominie et uiduitatis tue
non eris immemor quia ego dominus qui
facio te. Et fortasse ideo uidua quia amise-
rit quidem uirum secundum corporis
passionem sed nouit uidere filium
hominis que amisisse uisa est receptura
Tempus enim breue inquit dereliqui te
ut gloriosius scilicet fidem reuelata sanaret
hunc itaque omnes quod imitentur exem-
plum uirgines nupte uidue. Et for-

tasse ideo eciam virgo nupta vidua quia
unum corpus in xpo sunt. Hec igitur illa
est vidua pro quam verbi celestis sacietas
cum esset interris prophete sunt destinati
Erat enim que sterilis erat. sed partum suo
tempore reservabat. Unde nec illius no
bis videtur persona mediocris qui an
dam terram verbi rigauit rore celest
Clausit namque celum non humana utique
utique potestate reseravit. Erit enim est qui
celum potest aperire nisi cristus qui cum cotti
die de peccatoribus cibus ecclesie cunctus
congregatur. Neque enim humane sacul
tates et ydria farine non desiciet usque
in diem quo dabit dominus pluuiam super
terram. Nam licet nobis sit ita non pro fa
ti prophetis. tamen hic vera dei vox est. Non primis
sum est quia hec dicit dominus. Dominus est ei
perpetuitatem sacrorum spondere celestium
sed non desituram spiritualis exultacionis
gratiam polliceri largiri munimenta in
te fidei signacula dona virtutum. Quod
aut est usque in illum diem quo da
bit dominus pluuiam super terram nisi quia
descendit sicut pluuia in vellus et
sicut stillicidia stillancia super terram
¶ Et aliam addit hic exponendo figuram
dicens eam semper habundare
In quo veteris misterium reseratur historie
quo sumitur gedeon misteria cernimus p
batur future capiens insigne victo
rie spiritale sacrum vigore menti agnouit
noscit pluuiam illam. Ubi rorem ecce
dominum. Que primo pluit in vellus cum
terra omnis pristinis siccitatibus estua
ret. Ideo non videtur omnis terre rorem
suso imbre madesceat cum siccitas esset
in vellere. Aduertit enim vir presagus
future terrestrenas insigne. Nam
primo iuxta iudeam dominum cepit ros
sinonis humescere notus enim in iude
a deus. Cum arida fidei totius orbis
vniuersa terra maneret. Et ubi ioseph
gentes dominum negaret ceperunt
ausu vano in magnum delictorum
contrahere diuinitatis offensam tunc
pomes terras suso imbre rore ce
lestis pro plus iudeorum estu perdere sue
cepit arescere cum eciam sanctam ex
omnibus terrarum partibus congrega
tam prophetice nubes salutaris im
ber apostolis irrigarent hec est pluuia
illa non tardi fundo non nebuloso con
gregata montium sed celestium separatam
salubri per totum orbem imbre diffusa
auditur ergo non exemplo omnium esse di
uine mentis miracula potestatis sed eorum
quibus religiose deuocionis studia suffra
gentur. Et dum cos fructu operis abdicant
qui recuentie sunt celestis exortes om
ditur etiam in misterio quod admistam uinum
ecciam dei filius humani corporis sacra
suscepit abdicato populo iudeorum quibus
tam filiarius repphal bisfacorum quod depta
sunt miracula dominum orat eo quod cum quondam
in iudee veneno in filium dei credere volue-
¶ Habundat autem quia in est fons — runt
gre. li. i. de spiritu sancto vel pri- | inqua ce
Eccia torcular est fontis eterni | lestis uuas
fructus exundat. Et ideo gratiam | a trinitate
li. i. de trinitate pre prima | que nos
Virgo est ecciam que nupsit | suo utero
portauit. Virgo que genuit. virgo que
proprio lacte nutriuit de qua legimus quia fe
cit virgo nimis. Non desiciant de petra
ubera neque nix a libano aut declinauit
aqua valido vento quod portatur. Qualis
est hec virgo que trinitatis fontibus irri
gatur cum de petra fluunt aque. Non desci
unt ubera mella funduntur petra aut
iuxta apostolum xpus. ergo a xpo non desciunt
ubera. Claritas adeo flumine asspiritu. Hec ei
trinitas est que ecciam suam irrigat pre
cristus et spiritus | celi claues in tractatu
¶ Habet eciam | ser. per xl versu in. Quod
require in sua ca. Petrus. Quo ecclesie
dimisit xpe peccata. Hec tractatu de tho
bia ca. xxiii predicans ewangelium de ma
gdalena in hunc modum | male uera
Recte iudicauit pharizeus qui | tauit pu
tans quod ignoraret magis dominus peccata
mulieris quam dimitteret sed laudatur eius sima
et excusacio ei omnibus adimatur. Plus
remissum est ecclesie que congregata est ex
populo nacionum quin plus debebat. Ergo ripa
plus soluit non exigenti sed donanti dat
aquam pedibus cristi quia sua peccata ini
dauit. Osculata est pedes sextus paris in sig
nia agnisit oleum in pedes eius in manu
ripa in pauperes conferendo. Isti sunt pe
des xpi. In hijs enim dum omnibus inter ambu
bulat xpus. Et capillis capitis sui ter
sit. xo enim humiliatur quicumque habet
humilitatis affectum. Et ideo inquit. Dimissa

gloriamur. Gratias ergo afferre debemus do-
mino qui nos frequenter visitat ut sepe sci-
scit. Depuis requirit ut munosius videat.
Et nam igitur gentiles sicut vane in dsa
solempnitate letentur pro diversitatem deorum
suorum, tamen plures nobis festivitates
prestat unius dei visitacio quam illis multorum
demonum supersticiosa presumpcio. Nam sicut
eos vitate religionis vincimus ita uo cor-
nuos sanctimus. Epiphanie ergo hodie gaudia
percipiamus. Et ne ret aliquis quid interpre-
tatur hoc verbum, scilicet quia epiphania grece latine
dicitur apparere. Ergo quia tunc primum apparuit
salvator in mundo ipsa dies eodem voca-
bulo nuncupata est. Et licet autem apparuit re-
quiramus, non quia in mundo autem non fuit tunc
mundus per ipsum factus sit, sed quia tunc primum
signis atque miraculis credencium cordibus
deus christus illuxit et in tenebrosas consciencias
hominum fidei splendor advenerit. Cum
igitur deus ubique sit et universa possideat
tamquam non visus ante apparuisse dicitur.
Apparuit autem non tam oculis carnis quam sa-
luti. Nam et si puer natus ex virgine oculis
carnalibus videbatur, tamen non apparebat
quia virtutem eius adhuc fidei acies ig-
norabat. Unde Iudeis per prophetam dicitur
videntes videbitis et non videbitis, hoc est salva-
torem quem cernent oculis corporalibus spiritu-
ali lumine non viderent. Postea enim quam
divinitatem suam miraculis declaravit huma-
nis mentibus tamquam novus et inopinatus
apparens oculos quosdam cordibus infudit
ut cognosceret sensus quem non cognoverat
aspectus. Unde fit ut nos christum dominum
quem numquam vidimus contemplemur. Iu-
dei quem prospexerunt oculis palpaverunt ma-
nibus hodie non videbant.

Et in sermone xii qui incipit ut sequitur
Dies Epiphaniorum greco nomine sic vocatur
quod enim apparicionem aut ostensionem dicimus
hoc greci epiphaniam vocant. Hoc autem ideo quia
noster dominus et salvator apparuit in tribus licet olim
ex maria natus esset

Sed in sermone xiii eiusdem dici qui incipit ut sequitur festa propria hac ipsa die moralizando e-
pilocat tali modo
Dies ista et festivitas quam hodie fratres celebratis ideo Epiphania
a apparicione appellatur quia in ea christus
stella duce gentibus est manifestatus
et a Iohanne hodie dicitur baptizatus
et aquam in vinum convertisse narratur

Utinam sicut per stellam novam hodie
christus redemptor noster ortus est gentibus
ita et per celeste desiderium vestris ipse fa-
ciat se manifestum cordibus et qui a servo
suo hodie baptizari voluit donet vobis ut
quod in baptismo promisistis per humilitatem vir-
tutem servare possitis et qui aquas hodie con-
vertit in vinum quod in vobis insipidum est
in spiritalem convertat intellectum. Erigite fratres
oculum vestrum animas vestras et videte corda
et cogitaciones vestras ut pro bonis actibus vestris
deo gratias agatis et mala vestra longe a vo-
bis pellatis.

Sed libro ii super lucam capitulo vi pro istam ap-
paricionem et nove stelle pro-
ductionem magorum adventum et adoracionem
et munerum oblacionem sic loquitur
Illum pusillum quem tu quasi vilem
qui infideles es arbitraris magi ex orien-
te venientes tam longo spacio sequeba-
tur et procidentes adorant regem appel-
lant et resurrecturum fatentur offeren-
tes de thezauris suis aurum thus et mir-
ram. Que sunt ista vere fidei munera.
Aurum regi thus deo mirra defuncto.
Aliud enim regis insigne aliud divine
sacrificium potestatis aliud honore se-
pulture que non corrumpat corpus
mortui sed reservet. Nos quoque qui hec au-
dimus et legimus et thezauris nostris
talia fratres munera proferamus. Habemus enim
thezaurum in vasis fictilibus. Si ergo in te
ipso non ex te debes estimare quod es et ex christo
quanto magis in christo non tua debes
estimare sed christi. Ergo magi de thezau-
ris suis munera offerunt. Vultis scire
quod meritum bonum habeant? Stella ab hiis vi-
detur et ubi herodes est non videtur ubi christus
est rursus videtur et viam demonstrat. Er-
go stella hec via est et via christus quia secundum
incarnacionis misterium christus est stella. O-
rietur enim stella ex iacob et exurget homo
de israel. Denique ubi christus stella est. Ipse
enim stella splendida et matutina. Sua igitur
ipse luce se signat. Aliud documentum acci-
pere: alia venerunt via magi alia re-
dierunt. Qui enim viderunt christum christum in-
tellexerant meliores utique quam venerant re-
vertuntur. Due quippe sunt vie. Una
que ducit ad interitum alia que ducit ad
regnum. Illa peccatorum est que ducit ad
herodem. Hec via est christus qua reditur
ad patrem. Hec enim temporalis est incolatus

sicut scriptum est Multum incola facta
est anima mea. Caveamus igitur herodem in
dine ad tempus presulem potestatis ut premia
celestis eternum consequamur. Sciatis au
sui. Non est his tantum prima ista proposita sed
sed etiam omnibus. quia omnia et in omnibus
christus. Videtur enim quia non ociose vel de
chaldeis qui pictores mundi habentur. Habra
am deo credidit vel magi. Etenim licet ma
gicas artibus comaliantibus sibi studium
divinitatis impenderunt ortum nativitatis
domini crediderunt. Non inquam ociose sed ex
visariis gentibus sancte religionis testi
monium sumitur et divini timoris exem
plum. Sed tamen qui sunt isti magi
nisi qui ut hystoria quedam docet a ba
laam genus ducunt a quo prophetatum di
citur stella ex iacob. Isti ergo sunt non
minus fidei quam successionis heredes. Ille
stellam vidit in spiritu. Isti viderunt oculis
ut crederent novam stellam que non
erat visa a creatura mundi. Viderunt
novam creaturam et non solum in terra
sed etiam in celo quam novi hominis re
quirebant. Secundum quod moyses propheti
ce posuit quia orietur stella ex iacob et
exurget homo ex israel et cognoverunt hanc
esse stellam que hominem deum que signi
ficat. Adoraverunt parvulum utique non adorassent
si parvulum tantummodo credidissent. Magi
ergo intelligit suas cessare artes tu in
telligis tua dona venisse. Ille fatetur
alienum tu non agnoscis proprium. Ille
contra se credidit. tu pro te non putas esse
credendum. Natum ergo magi nuntiant
regem. perturbatur herodes congregatis
scribas et principes sacerdotum et interro
gat ubi christus oriatur. Magi tamen
regem nuntiant. Herodes christum requirit. Primum
igitur regem de quo interrogat confitetur
deinde cum ubi nasci haberet inquirit ut
quam principatus concutitur. Neque enim queri po
tat qui non erat nuntiatus. Dementes
iudei venisse non credidistis. que dicit
esse venturum. Nunciate inquit michi ut
veniens et adorem eum. Insidiatur quidem
herodes sed deum non negat quem nega
vit adorandum. Denique infantes occidi
iubet. Cui alii nisi deo talis victima de
bebatur | licet sensus insania dum tamen
expers | a quo intuitur constituit spiritu
magi in muneribus unum deum adora

verunt christum deum hominem factum unde
libro primo de fide trinitatis capitulo quinto
Unum deum magi crediderunt et aurum
cum thus et mirram supplices ad christi cu
nabula detulerunt auro regem fatentes
aut thure deum venerantes. Thezau
rum ceterum sacrificii dei. anima esse
pulture. Cur enim voluit mystica dona
inter abiecta presepia nisi ut intelligeremus
in christo divinitatis gloriam et carnis ut homo
cernitur ut dominus adoratur. patet ipsa ius
sed fulget in stellis. Hunc nascentem in
dicant stelle dicantem. Caro est que invol
vitur. Divinitas tum ab angelis ministratur.
Ita nec dignitas naturalis maiestatis a
mittitur et assumpte carnis veritas compba
hic est fides mea. Sic se deus in cognosci vo
luit ab hominibus. Sic tres pueri crediderunt
nec incendia cruciati senserunt cum infideles
noxius ignis exureret. et fidelibus innox
ia flamma roraret. Quos aliorum in
cendia refrigebant quam merito fidei prodidit
suam penam naturam aderat enim in specie an
geli que monebat ut in nomine trinitatis
unius esset laudatio potestatis benedicebatur deus
in hominibus | angelo filius dei sanctus et
videbatur in | spiritualis gratia in pueris loque
batur. Et ideo in tractatu super ps. xlvi capitulo quinto
Bonum est ut et parvas et cunctas cumne
coquas agnum in lacte matris sue ne dicatur
tibi Ve iniustis hominibus et inventibus. Sic
enim natus est ex in via ut agnoscas eum
sicut bos agnovit possessorem suum et asi
nus quod ipse te creavit et maiores tuos pos
sedit non enim quasi parvulum initias. Sed qui ve
rum atque perfectum deum ex utero et perfecto deo
nomine adorandum. Sic enim magus adora
vit ut non in lacte matris agnum coqueret
sed quia deum veneraretur eternum. Denique
ut eum inveniret celum aspiciebat. Quo
ergo querebat mentis quem de celo fulgens
stella monstrabat | aliter libro i [illegible]
Christus autem et mo | parte i | quo mag
i et qualis ille thezaurus fuit de | rum in
aurum thus mirram cum adorarent de
um protulerunt auro regis potentiam de
clarantes. deum thure venerantes mirra
resurrectionem corporis confitentes. Hec
et tu thezaurus hunc sunt [illegible]. Ha
bemus enim thesaurum in vasis fictilibus hoc
aurum quod geras. Non enim [illegible]
metalli pretium deus exigit. Sed illud

aurum quod m[illegible] die queat igne ex
urere nec dona preciosa exposcat s[ed] odo
rem fidei q[uo]d altaria cordis tui exalet [et] re
ligiose mentis spiret affectus Exh[ib]e igitur
thezauro non solum magorum tria mu
n[er]a s[ed] etiam duo uidue era p[er]mittitur ip[s]is
integra celestis ymago regis effulgeat
splendor glorie eius [et] ymago s[ub]e

Apos autem magos debemus ymitari
in sermone xiii supius allegato

Imitamini istos magos [et] eo studio [et] ardo
re semp[er] ad ecc[lesi]am ueniatis quo illi desi
derio de longinquis regionibus xp[istu]m ado
rare uenerunt. illi p[re]ciosa muna obtulerunt
[et] uos offerte illi animas u[est]ras. Si enim fi
dem [et] caritatem paciam humilitatem [et] cas
titatem diligitis delectabilia dona illi
offertis quia plus deus nos ip[s]os q[uam] s[u]b[stanti]a
n[ost]ram diligit multi enim sunt qui elemo
sinas [et] tamen peccare non cessant Isti
tales quasi sua offerunt deo [et] se ip[s]os dya
bolo nullam h[abe]t deus cum dyabolo p[ar]tem
[et] ideo siue furtum siue luxuriam siue odium
siue sup[er]biam [et] quidquid mali e[st] a uobis
cum dei adiutorio repellite ut totos uos
u[este]r creator possideat attendite quia hero
des xp[istu]m quesiuit s[ed] i[de]o non inuenit quia
male q[ue]siuit [et] uos male queritis si bona op[er]a
pro humana laude facitis Cauete ig[itur]
ut aliter querendo [et] illum no[n] inueniatis
[et] uos peccatis magi ad herodem intenden
tes stellam p[er]didimus [et] uos si ad dyabolum
accessitis peccando lucem sp[irit]ualem no[n] h[ab]ebi
tis nisi forte p[er] confessionem [et] penitenciam
denuo ab illo recessitis Moneo ne ire
tis ad herodem quia melius e[st] p[e]c[ca]tum ca
uere q[uam] emendare nam si ip[s]o suadente
peccauitis [et] p[ost]p[ri]mam ab illo recessitis g[ra]
ciam recapietis sicut [et] magi p[ost]q[uam] ab hero
de recesserunt stellam quam uidere me
ruerunt p[er]diderunt Illi magi [et] tres reges
fuisse dicuntur [et] tria muna obtulerunt
q[ui]a uerum deum [et] regem [et] uerum ho[min]em
in carne mortali apparuisse cognouerunt
Et uos fr[atr]es offerte illi aurum celest[is]
sap[ienci]e thus munde orationis [et] mirra p[er]f[ect]e
mortificationis Et sicut illi p[er] aliam ui
am reuersi sunt in regionem suam ita
[et] uos qui a paradiso recessistis sup[er]biendo
inobediendo [et] ab[ue]rnum p[ro]hibitum comede
do curate illuc p[er] humilitatem [et] obediencia[m]
atq[ue] abstinenciam redire Vita ista pu[ra]

peregrinacio est Patria n[ost]ra uero paradisus
est Et quia nimis stulti sunt qui exiliu[m]
p[ro] patria diligunt Io despicite hanc
miseriam [et] mutam uitam ut p[er]uenire
ualeatis ad p[er]ennem celestis felicitatem cu[m]
simam Ad hoc namq[ue] dei filius de celo
uenit ad terras nos eius exempla seq[ue]n
do possitis de terra in celum ascendere
q[uo]d ip[s]e uobis concedat cui cum regnum [et]
imperium sine fine p[er]manet in s[e]c[u]la s[e]c[u]lo[rum]

Quod hac die miracula facta sunt in s[er]mo[n]e
iii[o] eiusdem diei in principio | attend[ite]

Plenius in hac sancta ecc[lesi]e die | adomino
mirabilia facta e[ss]e commemorant ut e[st] co
gnatus ad nupcias aque s[ub]stanciam in uini
speciem commutaret ac liquorem fonciu[m]
in meliorem u[er]su[m] sui b[e]n[e]dictione tr[ans]ferret
in fistros hausisse aquam de puteis u[er]o uinu[m]
in ydriis inuenisse atq[ue] utiliore dispen
dio p[er]didisse q[uo]d implerunt recepisse quod
deerat tunc quia primu[m] h[oc] mirabili si
gno d[iu]initatis sue declarasse uirtutem

Episcopus Dignitas ep[iscop]alis
eminencie p[re]ceteris de ecc[lesi]a sup[er] p[rim]a[m]
Ep[isto]lam ad Corinth[ios] ca[pitul]o i exponens quod
sequitur | misit me cristus baptizare sed
Non enim | euangelizare quo maius e[st]
euangelizare q[uam] baptizare i[de]o no[n] se mis
sum baptizare dicat s[ed] euangelizare q[uod]
in ep[iscop]o om[n]i ordinationi dignitas cap[ut]
e[st] enim ceterorum membrorum | iii[o] Et

Item sup[er] Ep[isto]lam ad Eph[esios] ca[pitul]o | Require
supra ca[pitul]o ecc[lesi]a Et in pastorali suo ca[pitul]o ii
diffusius declarat quanta sit h[ec] dignitas

Audite me b[ea]tissimi p[res]b[ite]ri [et] dignum dica
te sanctissimi fr[atr]es Audite me stirps le
uitica germen sacerdotale p[ro]pago sti[pi]s
rata duces [et] rectores g[re]gis xpi Audi
te me rogantem uos pater [et] timente
a commodis commotionibus solite consulen
tem [et] honorem ep[iscop]atus demonstrare
uolentem ut ad honoris eius p[er]rogatiuam
tiuam monstramus uita etiam congrua
requiramus ne falli possimus in h[oc] ope
qui cognoscimus ueritatem a corde dig[nu]m
e[st] enim ut dignitas sacerdotalis prius
nosc[a]tur a uobis [et] sic inde seruetur
a uobis ut psalmigraphi sine d[ub]io ne re
pelli a uobis homo cu[m] in honore esset
non intellexit comparatus e[st] iumentis
insipientibus [et] similis factus e[st] illis
Honor igitur fr[atr]es [et] sublimitas ep[iscop]alis

nullis potest comparationibus adequari
si regum fulgori compares et principum dy
ademati longe est inferius quam si plumbi
metallum auri fulgorem compares
Quippe cum videas regum colla et prin
cipum submitti genibus sacerdotum et
postulatis eorum dextris orationibus eo
rum credant se communiri quid etiam
deplorabis iam dixi multitudine cui non
solum preferri a domino meruit sed ut eam quoque
que iure tueatur pastoralis preceptis imperatum
est evangelicis sicut est a domino ad petrum
dictum Petre amas me Et ille Tu scis
domine quia amo te et cum tercio fuisset inter
rogatus et tercia responsione fuisset subsecu
tus repetitum est a domino pasce oves meas
quas oves et quem gregem non solum
tunc beatus suscepit apostolus petrus sed et
nobiscum eas accepit et cum illo eas susce
pimus omnes Unde regende sacer
dotibus cum traduntur iure commisse
subditi dicuntur quia evangelico confir
mante mandato videmus nichilominus esse
prefixum non est discipulus super magistrum su
um sed sufficiat discipulo ut sit sicut magi
ster eius et servo sicut dominus eius

Et addit casum in quo Episcopus debet esse cautus ut vita cum nomine et dignitate concordet

Hec vero cuncta fratres ideo nos premisisse debe
tis cognoscere ut videremus nichil esse
in hoc seculo excellentius sacerdotibus
Nichil sublimius episcopis repperiri cum
dignitatem specialius episcoporum oculis de
monstramus et digne nostramus quid
sumus et quod sumus professione actione potius
quam nomine demonstremus ut nomen con
gruat actioni actio Videat nomen ne
sit nomen inane et crimen immane ne sit
honor sublimis et vita pernicis ne sit
deifica professio et illicita actio ne sit re
ligiosus amictus et irreligiosus processus
ut sit gradus excelsus et deformis ex
cessus ne habeatur in ecclesia cathedra sub
limior et consciencia sacerdotis reperiatur
humilior ne locutionem simulemus co
lumbinam et mentem habeamus cani
nam ne professionem ovinam et ferocita
tem habeamus lupinam ne digne nobis
prophetam Videatur a domino populus hic
labiis me honorat cor autem eorum longe
est a me Ergo fratres sicut senatorem cla
mis ornat sicut agricultura rusticum
sicut barbarum arma sicut nautam na
vigationis peritia et singulos quosque opifi
ces opus sui qualitate ipsos demonstrat
auctores sic episcopum non nisi episcopalis opera de
signat ut ex bono opere magis quam professione
nostratur plus mitis esse episcopus quo nomine
vocaretur quia sicut nichil esse dicimus
episcopo excellentius sic nichil esse miserabilius
si de sancta vita episcopus periclitetur si sacerdos
in crimine teneatur Et ut levius est de plano
cum ruere sic gravius est ei qui de sublimi ce
cidit dignitate quia ruina que de alto fit
graviori casu colliditur

Et addit in quali versetur periculo si male vivit

Honor quidem episcopalis coram hominibus pre
clarus est sed si ruinam sustineat dolor m
agnus est Nam quantum sacris gradus
episcopalis est altior tanto si per negligenciam
delabatur ruina est gravior sublimitas
magnam debet cautelam honor gran
dis grandiorem debet sollicitudinem et vallare
cui plus creditur plus ab eo exigetur
sicut scriptum est quia optimis proxima
sunt pessima Potentes potencia tormen
ta paciuntur Et sciente legem et non faci
enti eam peccatum est grande Et servus sciens
voluntatem domini sui si non fecit eam
vapulabit multum aliud est enim quod ab
episcopo requirit deus et aliud quod a presbitero
et aliud a dyacono et aliud a clerico et aliud
a layco vel a singulis quibusque hominibus
Et licet omnium hominum opera deus in suo examinet
iudicio plus tamen ab eo exigitur cui
plus committitur Amplior est cui penas
luet cui maior fuerit cura commissa

Et casum in quo ponit qualis debet esse Episcopus quia irreprehensibilis modum et formulam

Et ut specialiter ipsius specialius
omnibus sacerdotibus depingamus Apti
ta est nobis regula revolvenda que
de his singula specialis actus depingit
Sic adductus episcopus debet aut Apostolus Fide
lis sermo acsi diceret de quo sum locuturus
veraciter loquor ne quis me existimet
mendacium subiunxit Si quis episcopatum
desiderat bonum opus desiderat hoc si episcopus
esse desideras magnum est quod esse cupis Sed
si et opus bonum amplectaris Simul nam
si aliter esse cupis episcopus esse non potes
quia sequitur Oportet enim episcopum irre
prehensibilem esse irreprehensibilem autem Nam
si episcopus reprehenditur deformiter subditi

culpe et pro peccato culpa ad reatum trahit
reatus ad penam. Pena producit usque ad
mortem. Certe ad quid uoluitur e palis
dignitas. Bigamus esse non debet quia
Subdit quod intelligit quod debet unam habe
certam et unam sequi doctrinam catho
licam. Quod require supra ca° Bigam
et in Epistola ad uitellem certam ca° xij
Apostolus formam dedit quia Episcopum oportet
irreprehensibilem esse. Et alibi ait Oportet
enim episcopum sine crimine esse sicut dei dispensato
rem non superbum non iracundum non
violentum non percussorem non turpis lu
cri cupidum. Nam quod convenimus sibi dis
pensantis mina et cupientis avaricia. Hec
posui que cavenda accepimus virtutum
aut magister apostolus est qui eis pacta reddat
... doceat contra dicentes qui
unius uxoris virum precipiat esse non quo
exorcem excludit coniugem. Nam hec super
legem precepti est. Set ut coniugali castimo
nia servet absolucionis sue graciam
Neque iterum ut filios in sacerdotio cre
are apostolica mittetur auctoritate. Habentem
enim filios dixit non facientem neque con
iugia iterare. Et eo non pretermisi quia
plerique ita argumentantur unius uxoris
virum dici post baptismum habite eo quod bap
tisma mali sit ablocum quo auferebat
impedimentum tunica quid atque peccata di
luuntur omnia si quis contaminavit suum cor
pus cum pluribus quas nulla coniugii lege
sociantur remittantur ei omnia. Sed con
iugia non resolvuntur. Si quis itaque
Culpa eius lavacro non lex solvatur. Nul
la enim culpa coniugii set lex est. Eius legis
est eo non remittitur quam culpa. Sed
tenetur quasi lex. Ideo et apostolus legem
posuit dicens Si quis sine crimine est
unius uxoris vir ergo quia sine crimine est
unius uxoris vir tenetur ad legem
sacerdocii suscipiendi. Qui autem iterauit
coniugium culpam quidem non habet coinquina
ti. Set prerogativa exuitur sacerdotis
diximus quod legis sit dicamus etiam quid
romis. Set prius cognoscamus non solum
hoc apostolum de episcopis et presbiteris statuisse sed
etiam in concilio niceni tractatus ad
didisse neque clericum quempiam debere esse
qui secunda coniugia sortitus est. Et ... eius
post consolari viduam honorare cohor
tari ad custodiendam voluntatem suam ...

in ante fratrem qui se post coniugio non reser
vaverit aut quid inter est inter populum
et sacerdotem si hisdem astringeretur legibus
Debent ponderare vita sacerdotis sicut
ponderavit opera. Nam qui alios preceptis
suis ligaverit debet ipse legittima precepta
in se custodire. Sequitur quod sobrius esse
Exponit quod debet in pastorali ut supra
hoc est non vino tantum set crimina pan ut
nec vino amplius indulgeat quam oporteat
et mente semper sobrius inveniatur esse
Addit quod prudens dicens Prudentem
Et adiunxit sequentia prudenciam quippe non
mundialem de qua dicitur quod stulticia sit a
pud deum set prudenciam spiritualem que
et ope circumspecta sit et ubique preta ut sit astu
tus sicut serpens et simplex sicut columba
Adiungit quod ornatus non vestibus set
moribus infert ornatum episcopi iuxta se
Et demum sum hec tantum respiciamus
non aliud in sacerdote quam amictum querimus
clariorem verbi gratia. Pastorinas quem
et sericas vestes et ille se inter episcopos crederet
esse auctorem qui vestem induit clariorem
Sed sanctus apostolus taliter se intelligi non
vult quia non carne episcopum set mente docet
esse ornatum ut ille sacerdos placeat deo
qui animam suam habet compositam deo
Subdit quod debet esse hospitalis et pius
Et postea hec addidit hospitalem ut huma
nitatis intuitu hospicio recipiat et capud
non habentes hospicium et errantes sine tecto
inducat in domum suam nec solum devo
ret dona xpisti que ei largita est bonitas
xpisti et hylarem datorem diligit deus sed
sine murmure tribuat pauperibus xpisti
Submittit quod doctus atque instructus doc
tus. Sequitur deinde et ait doctorem
Idem sic polleat episcopus sapiens ut non
solum creditum sibi populum sufficiet
doceat verum etiam et cunctarum queat
heresis contradictores et catholica repellere
etiam ne sua impericia impietas minime
doceat et hinc enim proverbio eciam illi quod
scriptum est Cecus ceco ducatum prebens
ambo in foveam cadunt. Qui vero ... dem
secut diximus esse ignorat sacerdocium
minime appetat nec locum altius usur
pare presumat presertim illius qui fulgo
re sue sapiencie plurimorum pectora lustrare
Annectit quod debet violentus esse rebus
Subiunxit et ait non violentum hoc est

non multo vino deditum ut sic credatur
et uideatur epus vanum bibitam non ig
noretur ne per largam pocionem vini mu
lierum diceretur illecebra ne proinde sicut
ait apostolus omnis initatur luxuries
Prosequitur quod non percussor ut indicatis
Deinde subsequitur dicens non percussorem
sed modestum videlicet manus impetus adeo ut
non habeat et suspicionem prius nunc perciat
contiat aliorum nedum petulans conveni
tur credentiam ad scelere magis quam epus in
dicetur Sed magis e contrario ab aliis illatas
paciencer ferat iniurias ut in eius modo
destiam cunctis hominibus tranquillam de
monstret et firmam paciam cunctis osten
dat Et addit quod non litigiosus vel ma
ledicus esse debet | dicens non litigiosum
Iterum addidit | id est non linguam adiu
relaxat epus ne per eandem linguam per
quam laudes refert deo et diuina libet sac
ficia linguam venena proferat quia non debet
decore epi benedictio simul et maledictio e
gredi ne per eandem linguam per quam
deus laudatur homo maledicatur quia
non potest de uno fonte dulcem et amaram
producere aquam | cupidus sed largus esse
Et addit quod non debet | id est non cupidus
Deinceps non cupidum | lucri cupidum
ne lucri cupiditate epus teneatur ob
noxius et imitat avariciam que radix
est omnium malorum qui stipendiis suis con
tentus ecclesie sue pecuniam non ambiat
que intelligit esse superflua Sed de ipsa pocius
paupertate ecclesie sue libenter reparat
pauperibus et sicut scriptum est hylarem
datorem diligit deus et alio loco dispersit
sit dedit pauperibus iusticia eius manet in se
culum eius exaltabitur in gloria
Et adiungit quod primum domum regere
debet per quam intelligit corpus pro
inquo ostendit quod castius debet esse e
pus requirere supra in capitulo Domus
Deinde ponit quod non debet esse neophi
tus id est in fide nouus ne ante uelit esse
magister quam discipulus | neophitum
Item sequitur et ait non | hoc est qui
nuper ad fidem ex gentilitate adductus
aut ecclesie ex nullica ad clericatus officium
est preciatus Hii enim non tam pas
sim sacerdotalem accipiunt gradum
ne elati per superbiam in iudicium inci
dant et in laqueum dyaboli quia quod

Et addit aug quod esse famine ut quisacconis bone
longo tempore nimme distincte in pro
tempore servare non possint | formam
Et concludens regulam epale | ad exim
mauit dicens oportet autem illum et testi
monium bonum habere ab hiis qui foris sunt
id est hereticis et scismaticis qui extra statum eccam
catholicam conuenticula sibi propria fe
cerunt Quos tamen testes Apostolus et testi
monium dicit debere bonum habere de im ma
culata vita et sancta episcopi conversacione ne
forte accipiant iniuria locum episcopo ob
trectandi et infamare incipiat catholicam
doctrina | Apostoli doctrinam prosecutus est sic con
Et quia | cludit quod ad hoc | operose
hiis ita plibatis ut reor in hoc | assendi feno
re nos pscensimus libatos enim iam non
ira contra epos sed sancti Apostoli apposuimus
testimonia ne uelut inuitantibus fabulis
non uideremur opus Cum non auctoritas
nobis per singula sancti amisit apostoli pauli
ipsum pocius apostolum si aussi sunt quam nos re
prehendant | apostoli verba exponit in isto
Predicta eciam | loco ubi super primam e
pistolam ad thymotheum capitulo iii | Episcopatum
Humanus sermo est Si quis | desiderat
bonum opus desiderat quam ipsum bone vite
esse oportet sed dico qui episcopatum cupit opus bonum
desiderat hic enim bonam uitam cupiens
appetere videtur Si tamen non ab hiis declinet que
in subitis habentur ambicione et desiderio
peccare hic dixisse uidetur Oportet ergo episcopum
irreprehensibilem esse Qualis episcopus debe
at esse describit ut nemo episcopatum appetat
nisi ipse talis fuerit qui ab omnibus criminibus
abstinere se potest ut non indignus sit sua
professione vnius vxoris virum quamuis secundam
uxorem non sit habere prohibitum ut tan
quam dignus ad episcopatum sit eciam licita
dum spernere propter sublimitatem ordinis quam
tenet debet esse melior qui cupidus est
servi illius sobrium pudicum ornatum
hospitalem docibilem non obnoxium vino
non verberatorem sed modestum non litigio
sum non auarum domum suam bene regentem
filios habentem subditos cum omni castitate
Talem hominem qui hic custodiat qui
eminat bona tenere debere dicit Episcopum
Hec enim signa sunt dignitatis epalis sicut
aut pociora sectatus et corpus et animam
suam deo dicauit ne se copulet matri
monio tanto magis dignus sit ideo eum
inferiorem posuit ut de pociore nemo du

bitaret Si quis autem domum sue preesse nes
cit quo ecclesie diligentiam habebit manifestum
est quia tunc per ydoneus rector futurus p
bari si prius domum suam recte guberna
vit qui enim in minimis fidelis est et in magnis
Non neophitum ne in superbiam elatus
in iudicium incidat dyaboli Verum est quia
rudes in fide solent extolli superbia maxime
si accipiant ordinem novitatem eius prepara
tem inflatus arbitrans se peritis digniore
Videns enim primo anno nativitatis tota
cius in se honorem putat non magis ad sua
sed ad aliorum profectum se vocatum quam
beneficium vectionis det magis quam accipiat
ab ea propriam rem elatus incurrit laqueum
dyaboli Inventa enim occasione superbie
illius Sathanas precipitat eum Nam in
salomone legitur Superbis deus resistit Unde
in alia epistola idem Apostolus ait Qui se putat
esse aliquid se ipsum seducit Et dominus ait
Qui se inquit exaltat humiliabitur O
portet autem eum et testimonium habere bonum
ab hijs qui foris sunt sensum dixitque secu
tus ait oportere futurum episcopum testimonium
bonum habere ab externis quia qui in minimis
fidelis est et in magnis sicut dicit dominus
Si in alieno mammona fideles non fuistis
quod vestrum est quis dabit vobis ut hic qui
in mundanis rebus et conversacione humana
fidelis minime invenitur dubium non sit
quia et in divinis rebus ydoneus non erit
Si autem hominibus fidem exhibuit multo
magis deo Si timorem dei ante oculos
non habet episcopus opere magis se commen
dans hinc quasi infidelem et sparudo p
pham deficit deus et deformis videbitur
omnibus et maculosus quia aliter faciat
quam predicat verbis suis ipse se accusans
quia decipitatus tenetur sathane Tunc
enim vera se probat predicare si ea cone
tur gerere Magna ergo cura eligendus est
qui domum dei regendam accipiat Si
enim terrestrium rerum dispensatores ydonei
querendi sunt quanto magis celestium Dya
conos pariter pudicos non bilingues
non vino multo deditos non turpibus
lucris inhiantes habentes misterium fidei in
consciencia pura et hij autem probentur primum
et sic ministrent sine crimine Qui tanta cu
ra dyacones eligendos precipit Quos con
stat ministros esse sacerdotum quales vult
esse episcopos Nisi sicut ipse ait irreprehensibi

les negotia tamen publica turpia et
ubia lucra non habentes Dicit enim ne
gociari ut capiat lucra nec aliud profitetur
quam gerit Turpia autem lucra hoc dicit
esse si sub pia professione questibus studeat et
Turpis enim comprehenditur cum sepu
rum ostendit per quem tamen dyaconatus
ordinacionem subiciat quare quia episcopi et
presbiteri una ordinatio est Uterque enim sacerdos
est sed episcopus primus est ut omnis episcopus presbiter
sit non tamen omnis presbiter episcopus Hic enim
episcopus est qui inter presbiteros primus est Denique
thymotheum presbiterum ordinatum significat
sed quia ante se alterum non habeat episcopus erat
Unde et quemadmodum episcopum ordinet ostendit Neque
enim phas erat aut licebat ut inferior
ordinaret maiorem nemo enim tribuit
quod non accepit | liberalis et bonus atque
Debet episcopus esse | iustus subditos circa
suos li° n° de offi. ca. xxiii | siarum atque
Cavendum quoque ut beneficijs | officijs ob
ligermus plurimos et collatam resi
gratiam ne vir benefici fiant in memo
res qui se graviter lesos dolent Sepe
enim in usum venit ut quos ipsi fove
rit vel aliquo superiore cumulaverit gradu
Auctas si indigne aliquem eis preponens
dum iudices sed eciam sacerdote beneficijs
suis vel iudicijs favere conveniat ut equi
tate custodiat et presbiteros deferre ut pari
ter neque eos quia semel probati sunt arro
gantes esse oportet Sed magis tamquam meo
res habere humilitatem tenere neque offen
di sacerdotem si aut presbiter aut minister
aut quidquam de clero aut misericordia aut ieiu
nio aut integritate aut doctrina ad
electoris existimacionem accumulet suam Gracia
enim ecclesie laus doctoris est Bonum opus
alicuius predicari ita tamen si nullo stu
dio fiat iactancie Laudent enim unum
quemque proximorum labia et non os suum
et commendent opera et non studia sua
Addit quod contra eum nullus debet
presumere etiam sub occasione maioris
sue iusticie maxime de presbiteris ser
nan | si quis non obediat episcopo extol
Detin | lere atque exaltare sese desiderat
obumbrare merita episcopi simulata affectione
doctrine aut humilitatis animi eius non
deum sequitur quoniam imitatur ea est regula
ut nichil facias commendandatum cum
quo minor alius fiat neque si quid boni

heas id ad deformacionem aliorum vel iniu
patorum execeas ne defendas improbum
et ista indigno committenda arbitreris
neque item ingereas et impunitus tu ta
men non deprehenderis. Nam cum omnibus
iniusticia cito offendit tum maxime
in ecclesia ubi equitatem esse oportet in equa
litatem habere decet ut nichil sibi pote
cior plus vindicet nichil usurpet dicior
sive enim pauper sive dives in xpo unum
sunt. Nichil sanctior plus sibi arro
get. ¶ Verumtamen episcopus indiscretio
nem admixtam declinare magis quam ad ri
gorem iusticie eodem libro infra ca° xxvi
Si volumus nos commendare deo cari
tatem habeamus unanimes simus hu
militatem sequamur alterutrum exi
stimantes superiorem sibi hic est enim hu
militas si nichil sibi arroget sed inferi
ore se esse existimet. Episcopus ut membris
suis utatur et maxime ministris qui
sunt vere filii ecclesie unicuique videt aptum
munere ei deputet. Enim dolore am
putatur etiam quod putruit pars corporis et
diu tractatur si potest sanari medicamentis
Si non potest tunc a me dico bono abscindi
tur. Sicut episcopi affectus boni est ut optet
sanare infirmos serpencia auferre ulcera
adurere aliqua non abscindere. Postre
mo quod sanari non potest cum dolore abscindere
Unde pulcherrimum illud preceptum magis
eminet ut cogitemus non que nostra sunt
sed que aliorum. Hic enim modo nichil erit
quod vel irati nostro indulgeamus affectui vel
faventes nostre plus iusto tribuamus
aliquid voluntati. Hoc est maximum
incentivum misericordie ut compaciamur alienis
calamitatibus necessitates eorum quantum
possimus iuvemus et plus interdum quam
possimus. Melius est enim pro misericordia causas pre
stare vel invidiam perpeti quam pretendere incle
menciam ut nos aliquando in invidiam inci
damus. Maxime pupillis debes assistere in
Epistola ad imperatorem Valentinianum iu
niorem. Quod magis quam pupillos de
bemus tueri episcopi. Scriptum est enim iu
dicate pupillo et iustificate viduam et e
ripite iniuriam accipientem. Et alibi
iudices viduarum et patres orphanorum
Episcopi symoniaci esse non debent nec ad
illum ordinem promoveri. Unde in pas
torali supra iam allegato contra symoniacos
loquitur in hunc modum ca° v°
¶ Et iam licet cohercet nos libelli huius pro
lixitas et tempus nos urgeat ut ad finem
huius operis veniamus sollicitudo tamen
fraterna nos retardat amoris illorum
precipue sacerdotum qui mentis corpore
hebetis sacerdotalem diffamat honorem
et qui novam prodigaliter regulam et
tempestatem pepisse defleverint et quasi
sacrantes et symonis similem sibi episcopatus
gratiam pecuniis emerunt nequaquam ma
ta timentes cum honorem fuisse decipula
dos sicut ait. Pecunia inquit tua tecum
sit in perdicione quia donum sancti spiritus te credi
disti pecuniis comparare et lepram cum Gye
si a sancto suscepisse se credit Heliseo qui
sacerdotalem gradum se estimat pecu
niis comparare. Quibus cum ista diximus
sufficere debuit suam comparando lepram
possidere | contra eos invehendo ibidem
Et infra | In ecclesia passim quos non
ita ut videas | multa sed pecunie ad episcopatus
ordinem pervenerunt migrate populum
et indoctum qui talem sibi adscivit sacerdo
tem. Quos si percunctari fideliter velis qualiter
eos perfecit sacerdotes respondent mox
et dicent. Ab archiepiscopo sum nuper episcopus ordi
natus. Centum ei quoque solidos dedi ut e
piscopalem gratiam consequi meruissem
quos si minime dedissem hodie episcopus non
essem. Unde melius est mihi aurum de sacello
inchere quam tam sacerdotium perdere. Aurum
dedi et episcopatum comparavi. Quos tamen solidos
si vivo recepturum illico non diffido. Or
dino presbiteros consecro dyaconos et accipio
aurum. Nam de aliis menbrorum ordi
nibus pecunie questum perficere confido.
Ecce et aurum quod dedi in meo sacello
recepi et episcopatum gratis accepi. Nempe
hoc est quod doleo quia archiepiscopus carnaliter
episcopum fecit. Nam propter pecunias spiritualiter
leprosum ordinavit. Pecunia tecum sit in
perdicione quia donum sancti spiritus gratie precio com
pasti et coniurium insanabile in animarum
periculum exiciale pegisti. Et nescii homines
et indocti in ordinacionibus eorum clamant
et dicunt dignus es et iustus es et conscientia
intra indignus et iniustus es dicit.
Pronunciat enim episcopus huius ad populum dicens
Pax vobis. Oculis quidem carnalibus
videtur quasi episcopus magnus et divinis obtuti
bus inspicitur leprosus magnus propter pecuniam

ab

acquisiuit indebitum ordinem et deinde p-
didit uitiorem hominem ¶ Et infra subdit
ibidem ¶ Aut qua dabit homo comparacionem
pecunia sua ¶ Quod dedit cum ordinaretur
epus aurum fuit cum alium ordinaret quod acce
pit pecunia fuit et quod dedit lepra fuit h'
fuit mammona iniquorum impuriae eorum
¶ Interrogo tamen fratrem et coepiscopum meum quia
et ego epus sum et cum epo loquor ¶ Dic ergo
michi paulisper frater Epe cum dares pe
cuniam quid accepisti gratiam epalem acce
pi ¶ Ergo interroga te h' gratia cur tali uoca
bulo nuncupatur ¶ Ergo si gracia gratis
et auro non estimatur acc cur gratia pecu
nijs comparatur ¶ Videt Non inquis in dacti
si pecuniis non emerem nec epus fuissem
ordinatus si pecuniam non dedissem ¶ Ergo
ut apparet ex responsionibus tuis gratiam cum
ordinareris non suscepisti quia gratuito
eam non inuenisti ¶ Et id frater si gratiam non
accepisti quo epus effici potuisti ¶ Nam
et ad discipulos suos dominus dicit ¶ Gratis acce
pistis ¶ Gratis date ¶ Cur ergo gratuitam
gratiam estimasti te precio possidere ¶ Nam
ut uideo aurum dans perdidisti et gratiam gra
tiam non acquisisti adhuc tamen addiscens
fratrem perquiro epm nequid de approbantis
iudicis nos permisisse uideamur ¶ Quis
dat frater epalem gratiam deus an homo ¶ Re
deus sine dubio deus sed tamen per homines
dat deus homo imponit manus dat deus
gratiam sacerdos imponit supplicem dexteram
et deus benedicit potenti dextera ¶ Epus inici
at ordinem et deus tribuit dignitatem
¶ O iniusticia o iniquitas si homini pecunia
datur qui nichil in ordine amplius operatur
nisi solum [illegible] quod precredit cur deo totum ne
gatur qui ipsum ordinem et largitur iustum ne uide
tur ut sumat honorem et dominus iniuriam paciatur
et iniuste accipiat sacerdos pecuniam et deus
paciatur ab homine iniuriam ¶ Et quia pro
fesso ordine deus acc nichil expectet cur
acc sacerdos impudenter pecuniam expec
tat ¶ Deus homini concedere uoluit gratis
deus homini ut esse benignus gratis donauit et
sacerdos malignus eum sine causa perdauit ¶ Ad
eum hec qui non accepisti ¶ Si autem accepisti
quid gloriaris quasi non acceperis ¶ Ecce ad que
mala uoluitur decipitur ordo ¶ Ecce ad quod probam
sunt prolapsi sacerdotes qui audire meruerunt
a medice mundi uos estis lux huius mundi
¶ Probat quomodo quia Epi uita exempla

ac

ris esse debet et epus lux dicitur ¶ Vnum sima
lux est tenebras includit ¶ Ecce quibus
¶ Vos estis lux huius mundi | subiciuntur ce
teris quibus ad uos dictum est ¶ Vos estis sal terre
ergo si lux est epus adeo ordinatus ita
ut impietatis tenebras predicacionis sue e
loquio rutilante constitutas latebras il
luminet ¶ Cur ipse palpabilibus tenebris
tenetur obstrictus ¶ Et non solum quia
ipse dum male agit digne perit insuper
et alios secum indigne perdit | malus
¶ Item quia dicitur et estis sal in os si | est despicit
ibidem | meruisti salis possidere saporem
¶ Sit enim | ut insipienciam possis arua con
dire cur infatuatus tali uico in mundis
te portorio conculcandum pedibus prebui
sti ita ut nec alios nec te ipsum condire
possis ¶ Et addit quod dicitur etiam oculus ¶ Du
plex peccatum fit dux cecus ¶ Oculorum etiam
in corpore officium x in etiam uoluntatis
appetisti ¶ Ut reliquum per te corpus duca
tum lucis habeat et non quadam lippitudine
et caligine uiciorum obtenebratus nec
te ipsum luci ydoneum prebes et alijs adi
mis lucem ¶ Si oculus tuus simplex fuit
totum corpus tuum lucidum erit x si epus
qui lumen peruenerit preesse in corpore
simplicitate scilicet et innocencia est decoratus
omnis etiam splendore luminis radiat
¶ Si autem oculus tuus nequam est totum corpus
tuum tenebrosum ¶ Ex si ¶ Epus qui uide
batur corpori subdito lumen prebere
obnubiletur nequicie cecitate quid cetera
faciunt membra quibus lux adepta est
oculorum x quid secularis factura est
multitudo cum uoluptatibus illaqueatis et
actionibus uetitis ad similem facinorum
uoraginem epus nimietatione post pro
uocauit ut ulli iam uague illicitum uide
atur quod ab epo quasi licitum percipitur sed ipsum
magis credat homines esse laudabile quidquid
epus fuerit delectabile nec quisquam quod agere
pontifex non dubitat se dubitaret agere dicat
¶ Epi enim actus indubitat' uocalis prescri
cum ipso nomine tesseris si in actu concordet
nai et non se separat actum ¶ Ita quia a' in tempta
epus nisi sit inspector maxime cum solio
in ecclesia eminenti resideat et ita cunctos re
spiciat ut cunctorum oculi in ipsum respiciant
¶ Ergo quia ita est cur uelut tetrum speculum uici
orum formam oculis te demonstras ut non
possint obscuritate tua se componere co
ornare

ad

aa

Si uero contingat duos epos in eadem
ecclesia ordinari sicut euenire solet quod uno
expelato a papa alius per prouisionem supe
ueniret ut moderno tempore causa reseruacionis
tunc est visio in epistola .vi. ad theodosium im
peratorem | dudum quidem antiochena ciui
Sarpsaniq | tas duos habere epos Pau
linum atque Melecium quos communione fidei
putaremus aut inter ipsos pacis et concordia
saluo ordine ecclesiastico conuenire aut
certe siquis eorum altero superstite decessisset
nulla subrogacio in eius locum superstite altero
gigneretur. ac nunc Melicio defuncto pauli
no superstite qui in communione nostra mansisse
consortia que maioribus in offense
ducta testantur contra fas atque ecclesiasti
cum ordinem uideri melicio non tam sub
rogatus quam suppositus asseritur | maxio
Et quia similis casus de quodam epo con
stantinopolitano tunc acciderat qui deci
uari debebat per concilium eporum maxi
me summi pontificis et eporum ytalie co
in scripsit dicat | iussent ad hoc pacare
Nam cum cognouis | isse maximum ut eum
in synodo agere suam quem eciam indicium con
cilii non fuisse iure et amore maiorum
sicut et sancte memorie athanasius et dudum
petrus allexandrine ecclesie episcopi et orienta
lium plerique fecerunt ut ad ecclesie Romane y
talie et tocius occidentis confugisse iu
dicium uidetur cum enim sicut diximus ex
pin uelle aduersus eos qui epatum eius
abnueret confecissent perstolari utique
eciam nostrum super eo sententiam debuerint
Non prerogatiuam uendicamus examinis
arbitrii Postremo prius constare opor
tuit. Verum hunc obrogandum quem alii
consensu sacerdocium uidetur Ab hijs presertim
a quibus se maximus uel destitutum uel
appetitum iniuria querebatur Itaque cum
maximum epum receperint in communio
nis consorcia quem cum acatholicis con
stitit epis ordinatum uel a be patibus con
stantinopolitanam peticione veniome
dicturum allegacionem partibus presentibus
estimauimus esse perdendam | Imperatoris
Et infra subdit fauorem | adhibens probando
Nec quedam nos angit de domestico
studio et ambicione contencio sed commu
nio soluta et dissociata perturbat nec uide
cam posse aliter conuenire nisi aut
ibi uidear constantinopoli quem porrexit ordinat

aut certe super duorum ordinacione sit in urbe
Roma inter orientales ceterosque consilium Neque
enim indignum uir auguste ut Rome ecclesie
antistites finitimorum atque ytalicorum eporum
non debeant subire tractatum qui uig
accolis epi ita expectandum esse putaue
runt iudicium ut de occidentalibus parti
bus constantinopolim euocandos puta
rent Sed quod nunc hec reseruacio est quanto magis
pluribus reseruacio est Nos autem et ab tissimo
spiritu tue pietatis admoniti ut tue clem
encie scribemus imperio postulamus ut
ubi una communio est communem uelis esse
iudicium concordantque nos consensum
Similiter in relacione concilii aquilegien
sis ad gracianum valentinianum et theodosium
Imperatores qui contra quedam uersus
heretica fauorabiles sinauere catholice ecclesie
epus statuerant ut de epis soli epi
iudicarent sed maxime et principaliter pa
pa ait sic Clementissimi principes uere
iusticie numque accumulat ut in ecclesia
inca beneficia sepius conferantur Nam
quod a principio diuino repleti spiritu pro
rerum apostolorum quorum hereticis in uro honore
suffragium prebentes indomita religione p
ceptum statuistis ad reintegrandum
corpus ecclesie quod furor ursini qui honore
arripere conatus est indebitum diuisas secu
erit inepte ut auctore dampnato ceteris
quos adiungeret sibi incentiua sociauit
sicut oportebat actoris concione di
uisisque dereliquens ecclesiarum sacerdotibus
epus romanus habeat examen ut et
de religione religionis pontifex cum con
sortibus iudicaret nec ulla fieri uideret
in iuria sacerdocio si sacerdos nulli usque
prophani iudicis quem plerumque contingere
potest arbitrio facile subiaceret Preclara
ista plane et religiosa principibus digna
sentencia que diuino misterio plurimum defe
rat ne pereat errori Crudelem enim diximus
quam ut res diuinus iudicet de sacerdotibus cer
ciato qui uel iniurie conscie fauorem sine
periculo suo prestare se non posse cognoscat
seque reatum implicet absoluat indignum
uel si dampnat innoxium est cui postre
mo deus in uniam religionibus uelatur
cum eis illatis innocentia sed accusati quam
in moribus quem multos et reus sepe patuit quos
absoluunt iudicia ab epis esse dampna
tos et quos uendicta dampnauit absolue

tos ut melior consit ea q̄ n̄ sclana iudicia
ast diuina pesantes abstulit suppliciū suū
ne uexaretur in ex q̄ uita sua tormi
tis innocentiam pbauit. Optima texentes
tranquillissimi principes nisi eēt iniuria as
seri magis decreta imperialia q̄ teneri
Et in fine subdit eandem sniam declarando
reducendo ad memoriam quo in causa
mē domasii pape et ysaaci ppte
ipē instatulant sinaz id ut simile faciat
contra calumpniatores epos exhortatur ut ipo
qd ul pprium ul pmetropolitanū debeat tran
Xrsiua q̄ iure iudico tranquillitat pbata ē
innocentia memorati uri damasi integri
tas pdicata ysaac quoq ipe ū ea que detu
lit pbare nō potuit meritor suor sorte tulit
qs clementiam uram ne rursus in pluribus
causis indicam? dnosi ut iubere pietas uira
dignetur quicumq ul eius ul uro iudico
qui catholica simul sunt condempnatus
atq iniuste uoluit etiam retinere ul
euocatus a sacerdotio tali iudicio pcontu
maciam non adee seu ab illu sribus uir
pfectis ptono ytalie ure sine auitario
acitus ad urbem romam ueniat Dat
si in longinquioribus ptibus h̄ quo admet
politani placori iudicia deducantur exa
ul si ipe metropolitanus ē rome uetiuo
ul ad eos qs romie epus iudices dedit
contendē sine dilacone iubeatur ita ut
qui depositi fuerint ab eius cetu equitat
finib segregentur. iquit ... sacerdotū
ne rursus impudet usurpet adiure sb
latū sit. Et si ul metropolitam ul cuiq
alterius sacerdotis suspecta gratia ul iniquitas
fuit ul ad romanū epm ul ad concilium ete
xv aut epor finitimor ei liceat puocare
Quamquam uō ita meruerit excludi sileat
r quiescat. Et si dei iudicio nō uetur
nusq tamē ptare ul uenire cogatur ut sal
te decreto puasisi atq correctores seminati
ure congruas apud deum urm referre
gras possimus. Et addit de ipo sco damaso
Memoratus fr̄ nr̄ damasus ut qui i
sua cā inr ... isuque iudicium nō fiat isfel
or ... equalis ē munere progratia
tn apli sedis excellit ut iudicijs publicis
iudicantur eā subiti ... sacerdotale cap.
lex ... submouit inquo pr̄ sinaz n̄ ut
declinare iudicium sz delatā ... hano
nsentiam flagitare. Nam qui ad leges
publicas ptinz q̄ pt ee uita numatior

q̄ iura clementia quo iminetur iudicata
Et uō ad pdicanda epi constan seruioni
bus se dedit ipē uindicem & sacerdotum ad
bus nō dnūs sz etiam monuē ro pesā? Ne
quis itin calumpniator existens ... uico
ratio conal appetē ... q̄ ... ipm nō ... gāt
ledere que innocencia sua munit ‖ omnib
Religioni tam fiat iniuria i uexacio ‖ instro
rū Concludit ibidem subnectando q̄ Ro
mē Epus qui ē caput ... facalit i causa
nc contra emulatores audiri ut Epalis dignitas
qo adomnia pemmeat puilegio sui ut
A capite q̄ dr q̄mu s̄tus ure maiestate consre
pietati q̄ sibi ... derogare nc derogare
... sz principibus derogare Item nono
uid aliquid petit sz sequitur exemplum maio
rū. Ut eps Romus si contra eius cam n̄ credr
apud concilium imperiale se defendat. Nam
r si fuerit Rome a sacrilegiis accusatus
apud pentem uirum constantinum tam ...
pseritur ē. Et descriptis similia exem
pla suppeditant. Sed cum aps de s̄tus apls
uim pateretur cesarem appellauit r adcesa
rem missus ē rē pus examine tam ura
clementia r si emsit qd introgada disting
wat. Ut quadam ... eius tensere digna
ti ... audire uō ... arbitrium fine
uindicetur. Ita enim fiet ut nulli pdito ul i
famia a accusandi sum sacdotis ā testifica
di i eū facultas pateat illata. Si quidem
nō modo in epm sz ne in psbrm quidem accu
sacom facile suscipiendam nisi ydoneis
testibus leg sancta pscribat neq eni ul
inimico ul calumpniatori ul istiusmodi
uiris ... simulatores patuit exati
se ... licentia ē. Quoniam ita n̄ inca
tur fidem contra abhorreat religio sac
Epi dehnt q̄ ad fide ac religionem p... otis
tinet hinc iudicare r habeat dcē consilium po
stulari in libello q̄ symachus regire ... ca
Imperator Epus aliqui ... biliter
sua etiam corpale ... reglia in
... eodosius Quod regere sup ca Etia.
Epistola. Cinius r si a antiquis p
Eplas quas mittebat plurimum mon
strabat ut i exemplo pz de eplis apli pauli
in Epla quarta ad sabinum in fine pg allega
tam supius ca Ambrosius ... pferam
Quid aut maior mior exempla qui eplis
sius fidem inseruerunt pplor ... atq
integros ... confertos ... sepserunt ...
psentes se ee ... absentes studebant ...

dicente sco paulo aplo quia absens erat
corpore sed pns spiritu non solum cum scriberet sed
et cum indicaret Denique absens per eplam
eos corripiebat et [illegible] absoluebat per eplam E
pla enim pauli queda effigies erat eius
presencie et forma Non enim aliorum ut eple cunctes
magistri et fortes presencia aut corporis infirma
et sermo contemptibilis et apli Set talis huius
epla ut talis esset forma precepti qualis esset
operacionis sed quia quales sumus in quo verbo
per eplam absentes tales et presentes sumus in opere
ymaginem presencie sue in eplis expressit fructum
et testimonium in ope significat Laodocensium ca
Veritas ut dicitur super secundam Eplam primo
Epla e ymagine presencia aut virtus
[illegible] de aplis ipsius apli dicit in comento
super Eplam ad colocenses in fine [illegible]
erit utiles tocius ecclesie licet in particulari sc
beret [illegible] nominat principale [illegible]
de congregacione fidelium [illegible] exponendo textum
sicut dicit | sed epla facite ut laodo
Et cum lecta fuerit | censium ecclesie legatur et
laodocensibus nos legat quod generales sunt
instructores eplis et omnium perfectum scripte eple
Dicto eciam laodocensibus eplam hac le
ge precipit ut probaret quid accidisset accidis
cent et colocensis ut eorum legerent in x sermonem
super dicitur et dicite Archepo vide ministerium
quod suscepisti in domino ut illud impleas
propositum illorum qui eos ipsos commonet ut
sit sollicitus de salute ipsorum destinata est
sed ad eciam Post enim epistulam qui illos
imbuit hic accepit retinendam eorum eciam
ipsa enim salutacio mea manu pauli memo
res estote vinculorum meorum gracia vobiscum
ut confirmet eplam manu sua scriptam
dicit memoramus ut in mente habeant exit
eius quos paciebatur pro salute gencium
Et tales se prebent ut non eciam ferret pa
ti [illegible] in unnas | tuose epulae li ij de
Epule [illegible] | prima ca xxj | prima
Expulemur bonum ab omni | gen
tes leti redempcione Nullus enim ab
e beniuolencie et pietate dulcior epu
lis [illegible] atque leticia Nulla de peccatore
[illegible] admisceat ne se peccato
[illegible] expomatur in [illegible]
[illegible] ille se excludat [illegible] recepto
dolint que [illegible] gaudebat exclusio
Eple [illegible] xpus sanctus est Inmaculatus
Ps xlix versu xiij | quod sanctus conuiuis
Bonus deus in [illegible] xpo | epulacionis [illegible]

quens quo sanctus sit Audi dicentem Pascha
nostrum ymmolatus est cristus Et considera quadru
pres [illegible] in figura dimpientes agnum man
ducabant Significantes ihesu domini passionem cuius
cottidie vestimur sacro [illegible] ergo ouem
sancti sumus greges estiuum sicut aquila dicit
vel greges in estas sicut theodocion locu
tus est vel pastura edendum sicut symachus
dixit Set bona epulacio non solum non est
metuenda sed eciam concupiscenda
aliter enim ad regnum celorum non potest per
veniri cum ipse deus dixit nisi manducaueritis
carnem meam non habebitis vitam eternam
probatum est quod deus noster sit epulacio vel ali
mentum edendum sicut ipse ait Ego sum pa
nis viuus qui de celo descendi Et ut sciat
sed omnia propter nos sanctus est Ex quo ille des
cendit ex illo aplus ait Nos omnes vnus
panis sumus Nos ergo timeamus quia
facti sumus oues estiuum sicut domini caro
et sanguis ipsius nos redemit Epule sunt
verba sacre scripture Require supra ca Cibus
Equus Equus est naturale animal lasciui
ens freno eget sic asimili homo qui hoc
animal imitatur li v Examiron ca iiij
Sunt edacitas equi intemperancia que de
lectat et adhinnire ad feminas voluptati
est dilectet in freno maxillas tuas camo
quod constringi | tales equi modo co
Expressius docet | hibendi li ij de abra
ham ca ix loquens de Abraham qui
recuperauit captum loth prout habetur Gen
xiiij licet ambrosius nova littera seu translacione non utatur | x et viij vernaculos
Audiuit Abraham | suos usque coba qui
ad dextram damasci et unus vitalis est in
ipso enim vita si credamus in passione
in nomine domini ihesu Nam hoc est nomen
interpretacio huius quod exprimit coba id est vita
ipsa et dextra damasci pulcre est dicitur
Agni enim ad dextram hedi ad sinistram
Sicut excitata mens quos ad plurimum con
firmandum adhibet sibi quibus armis in
strueret quibus dicat vexillis non a
quilarum profert ymagines nec draconis
sed in virtute xpi et ihesu nomine progre
ditur ad plurimum hoc fortis signo hoc
vexillo fidelis Merito ergo mens ex
citata que recepit veram sapienciam vin
justi iusticia aut solers correcionibus est
et arguendo reuocat peccatores et stringit
passionum impetus Non dicit scriptura quod

reuocauit omnem equitatum sodomorum
Hic est habenas tenuit frenationis ipse
suit· reuocauit culpam statuit errorem
equus enim stare nescit uelox ad impetum
temere exaltans suam hymneus ad libi
dinem. Quid tam simile peccati feruet enim
primo culpa impetu et omnem rationis cogita
tionem preuenit motuque inmaturo exi
lit ut eam difficile uero reuocare possit
fertur in preceps et ascensorem suum precipitat
in mare istud huius sermonis tenuit timida
uetustas in signum correctionis est specialis
quedam forma libidinis quoniam inui
tet hominis corda amatis corrumpat suisque
se probat sermonibus Denique adulteram
dicit per prophetam dominus deus Nunc uide
bitur ignominia tua et adulterium et hinnitus
et alienatio fornicationis tue supra col
les. hinc iustus reduxit equitatum mo
res qui declinantis tenuit et ad se uocauit
ut imitatores sui fierent qui deflexerant
qui sensu uiri ad disciplinam intrabant tenuerunt
Christus dicitur eques et equus mira
tatum super ps xl· uersu x pertractans illud Gen
xlix· fiat dan coluber in via cerasta
Et quia similiter iudeus amplificasse super
xpistum legitur supplicium· Vel hoc loco
ipse significari quod mordere habet calcaneum
equi quo xpus dominus uehebatur· Vn
dictum est equitatus tuus salus quod caro
eius mundi totius erat susceptura peccatum
ut salus per xpistum et uita eterna per mortem
succederet Vulneratus est ergo equus
non mendax pro nobis ad salutem uulneratus est
est equus qui mundi totius peccata suscepit
et omnia mala portauit et non fuit fatigatus
uulneratus est equus qui ad finem co
tubitus ad hymnum nesciuit Et ideo for
tassis Iohannes euangeliste celum ap
tum et albus equus monstratur super
quem sedebat Ihesus in capite dyadema
ta et in femore suo nomen scriptum rex
regum et dominus dominantium albus erat quia
erat immaculatus qui nulla peccati in
quinamenta cognouerat Nam si libero
tenebrosa est uoce testimonio reluceat
et resplendet Hic ergo equus est uul
neratus sed non retardatus Denique cum
ipso uulnere de tumulo resurrexit et ascen
dit celum super omnes angelos et arch
angelos uelociter cum equitatu mi
litie celestis inuentus Supra equos

illos igneos de quibus helyas raptus
est Et multo uelocior qui super omnes ce
los et super celum celorum ad sedem dei
patris omnipotentis ascendit et sedet ut
scriptura nos docet dicens Videbitis
abhinc filium hominis sedentem ad dextram
uirtutis Hic itaque equus in figura et
ante est demonstratus tempore machabeorum
quem sedebat dux ille militie celestis au
reis armis refulgens qui eliodorum
depeculatore illum depositi uidualis cer
tum quod qui sacre fuerant commendata custo
die seruauit pertulit et postea exoratus orare
pro bus sacerdotis uitali usui reformatur Vi
uere meo arma aurea refulsere quia
plus equum hunc sedit et uiat numquam nullus
rapere minus euasit non enoch qui rap
tus est ne malicia mutaret cor eius non
Abraham non ysaac non iacob non moy
ses Omnes enim subiecto omnes subiacuit
te Denique mors regnauit ab adam
usque ad moysen Solus ille est qui peccatum
non fecit solus est xpus qui peccatum ab
stulit mundi qui dixit morti ubi est mors
uictoria tua ubi est mors aculeus tuus
Iudeus ergo amplificauit super hunc sup
plicium suam uidelicet et tenuit eques re
trorsum quod uita est dolum fecit quod in x
uolens passus est sepe Vulnerum forte
re uelle peccati ut acrior lacessitus et sur
gat uehementius exacitur momordit
ergo serpens calcaneum equi uirus sue
fraudis euomuit uolens eques serpe
deiceat uolens cecidit ut nos leuaret
Et infra subdit | mire huic loco quod sa
Vel et illud conue | maritanus descen
dentem de iherusalem in iericho ho
minem uulneratum illum a latronibus
non preteriuit sed suscepit et uulnera eius cura
uit infundens oleum et uinum et imposuit su
per iumentum suum et duxit ad stabulum Quid
dubitas de equo bono cum bonum etiam
iumentum legis Cum legis in urbem illam
et equites multos et plurimos cum qua
drigis et curribus introire· nec te mo
ueat quod legisti· hii in curribus et hii in equis
nos autem in nomine domini dei nostri magnificabimur
qui ipsi obligati sunt et ceciderunt
sed helyas non cecidit qui curru intro
iuit Vbi enim non dominus est ibi nullus
obligatur sed obsolutus In nomine
domini uero et pauper est tutus et diues et no

bilis et ignobilis et infirmus et potens
fidei non putabant opes sicut uti opi
bus nouimus Et ideo nomen dei inscribit
dicens Tu autem domine miserere mei et resus
cita me et retribuam eis | Virtutis assum
Equus etiam virtute uel | in anima pre
figurat li. de ysaac et anima ca. xxv
et li. iii de virginitate parte iii ca.
Require supra in ca. Anima Simili pe
quos boni et mali homines possunt intelli
gi li. sup. Vti inmaculati lra. n versu v
quod Require sup in ca. Currus scilicet de
equis quod significat bonos et maxime aplos
dicitur eodem li. lra. m versu viii

E

Equi quidem scilicet equos suos xpus de quibus
dicit propheta Inmisisti in mare equos
tuos turbantes aquas multas eo quod
concitant populos qui mouentur ut aque
multe et excitantur ut fluctus aquarum
euangelizando quoniam apli Vt assi
gentes a terrenis ydolorum terminis
in xpm credendi et supra ait ascendis
ti in equos tuos equitatus tuus sani
tas De bonorum equorum duodecim x
xii aplorum uictrum mirabile quibus fre
na pacis habene sunt caritatis stricti
interse concordie vinculis et iugo fi
dei subiti quatuor rotis euangeliorum in
tenuit tocius orbis finibus inuehen
tes bonorum aurigam portantes dei fi
lium cum flagello fugate sunt ille
tenebre stellares extimatus mundi istius
princeps ipsorum cursus impletus
est Draco bilium equorum grande cer
men Admirandum insuper Vota
int rotam currebat et non impedie
bantur Nouum testamentum in ueteri
testamento erat Intra illud currebat
per quos auriculabatur in quatuor partes
ibant rote et non conuertebantur reuer
sed quia spiritus uite erat in hiis qui cur
rebant in quatuor partes tocius mundi
et sine offensione currebant quia bo
norum equorum uita quadrigabant Currebat
igitur equi quia non dormiebat qui
ascendat equos Auriga istorum
auriga ihesus qui nos quoque uult asce
dere equos nostros hic est nostra corpora
et uigilare semper ne dicatur de nobis
dormitauerunt qui ascenderunt equos
Transeundum est hoc mare impigre uix
transitur auigilantibus Si quis autem

dormierit transire non poterit sed demergitur
ut egipcius cum et anima et corpus in hic
Equum et ascensorem proiecit in mare
qui non sequebantur legem sed persequebantur
Dicitur equus corpus nostrum li. de separa
tis ca. ix Require sup in ca. Anxius
Vnde hic equus scilicet est noster corpus debet
dici et prudenter gubernari in tractatu
de naboth paupere ca. xviii Si ergo

F

posuit me currus aminadab currus
est unde ne equus caro sit agitator aut
uigor mentis qui teneat carnem et motus
eius uelut quosdam equos prudenter
habemus cohercet Dormitauerunt ergo
qui ascenderunt corporis uoluptates non
eas moderamine gubernantes Vnde
et ascensores eos quasi equites uel agita
tores maluit nuncupare Agitator
et enim cum disciplina et arte pro suo equos ar
bitrio agitat uelut currentes incitet uel
reflectat in domitos uel reuocet fati
gatos uel mansuetos pro sua uoluntate
coherceat Vnde et repetitur helyas et cum
quando ad celum ferretur clamauit ad eum
helyseus Pater pater agitator israel et eques
eius hic est qui populum dum bono ductu re
gebat constancie nutu hos accepisti et
uis hos equos ad diuina currentes quasi
in moderatore te habuerunt incitum deus compro
bauit et ideo tamquam bonus auriga et eius
victor etiam primo conatus Abacuk
quoque propheta dicit est ad ipsum dominum deum ascen
des sup equos tuos et equitatus tuus
salus agitauit enim aplos suos quos per
diuersa direxit ut toto orbi euangelium
predicarent Ascende et quod Vton equorum
non quod ascensori Ascendit enim eques sed ut
regat non ut tantum sedeat eo quod desiderio
suis et piger sompnolentem perferre non
possit mentis incessum De equite autem
lectum est et eques cadet retrorsum expectans
salutem domini Etenim quia nemo sine lap
su est etiam si quis eques ceciderit et
terrenis aliquibus uiciis inflexus si
tamen non abiciat spem resurgendi fo
tus inspiratione diuina peruenit ad salutem
De ascensore uero manifestum est in
dictum quod reprehensibilis habeatur quando moy
ses ipse ait in cantico exodi Equum et asce
sorem proiecit in mare et in zacharia lo
cutus est dominus dicens Percuciam omnem
equum in amencia et ascensorem eius

insipiencia Non dixit solum equum set etiam
ascensorem quos in exodo habes equum et
ascensorem Ubi enim ascensor qui non potest equum
proprium gubernare equus quoque factus in
preceps in modo muto furore in prerupta
et periculosa rapiatur | Loquitur ibidem
Contra invententes ergo | Require supra
in capitulo Dives malus

Exigere Credere inventionem quare et qua
liter debeamus Lincolniensis super Veni immacu
lati bra v ca vsu v to Quod Require supra
in capitulo avaricia

Error Error Culpam significat Lincolniensis
super Veni immaculati bra xxii Expo
nendo ii Error est culpa significata Et
dicit in tractatu de obitu valentiniani
imperatoris capitulo iii° Error in pluribus est
in paucis correptio Qui in erat in fide dici
tur mortuus super epistolam ad ephesios capitulo ii ipso
Et vos cum essetis mortui delictis et peccatis
vestris in quibus aliquando ambulastis secundum
seculum huius mundi Mortuos dicit quod er
rorem secularem sequitur Quicumque enim ab
unius dei professione recedit mortuus habetur
quia non manet in radice ex qua trahit o
riginem secundum principem potestatis aeris hu
ius qui nunc operatur in filiis diffidencie
principem potestatis aeris huius spiritum qui nunc
operatur in filiis diffidencie principem pote
statis sicut ... sibi intelligenciam corrupissent
ab uno ... deo recedentes in locorum deorum
opinionem ... suscipientes ut illos peccatores
sue conspiracionis efficeret Dum inc
adem impi... etate inveniuntur negan
tes unum ... deum principem ergo huius
erroris eo aeris dicit spiritum ut ostendat quia
hanc partem sibi usurpavit ad exercendam
dominacionem Alius est enim aer et alius princeps
Set quia in mundo vel in aere dominatur spiritus
spiritus aeris appellatur | Coloratur eodem
Error quibus veritatem ... | Lincolniensis capitulo in to

Laborandum est ut perfecto fidei apprehendatur
Cum hoc vero est ut perfectam et plenam deum fides
teneat ne mensura humana metiatur
set in plenitudine divinitatis qui perfectus deus habetur
Nec enim perfectam dicebat virum temporali etate et
mensura sicut Sanctus Paulus dicit perfectos nos volt
impleri in mensura etatis divinitatis filii dei
ut ultra non simus parvuli neque fluctuantes
circumferamur omni vento doctrine in ne
quicia hominum in astucia ad remedium
erroris fundatos et stabiles esse nos volt

fieri in plenitudine intellectus divinitatis
filii dei in fidei disciplina catholice que
petrus apostolus revelante deo professus
est ne vero cavillari nos oberrantes per diu
sarum heresum pestilentosas assevaciones
nequicia humana inventas ut per has
fallentes in nimia subveniri nomine er
rar posse asseri Hoc enim remedium est
falsitatis ut sub textu veritatis inducat er
rorem Et non solum subici nomine sed et ne
sicut ante acceptam fidem sensum hu
les fatigabimus per diversos errores fideles
facti discurrerimus fragiles et dubii de spe
promissa commonet quia iam ... fund
ati esse debent quia ambiguitas in fide
intellectu non esse convenientur ... perdigi

Et qui errare aliud facit dampnacionem ...
patitur marcius super epistolam ad galathas
capitulo quinto | conturbat vos portabit iudi
cium autem | cum quicumque est ille Quod qui
errantem converti fecit remunerabitur est
dicente iacobo apostolo in epistola sua Qui conver
tit peccatorem salvabit animam eius a
morte et operit multitudinem peccatorum ita
et qui recte incedentem via iter inducit co
git flecti dampnacionem scilicet quicumque sunt

Proprium est malorum in alienis erroribus
sive letari Lincolniensis de noe et archa capitulo xxiiii
ubi loquitur de cham qui patrem nudum
videt et risit alteram patrem sensum esse
Vel aut ad mores pessimi erroribus
delectantur alienis Nec et solum erroribus
sed etiam hiis que ipsis videatur mala esse
etsi non sint Nudum enim se noe non senti
ebat quia amictu indutus erat sapientie De
nique nec adam in paradiso priusquam nudum se
putabat nisi postquam precepta prevaricacionis commisit
errorem et corruptus amictu sapientie ac
iusticie mandatorum quia celestium prevarica
cione nudatus nudum se fecit videri et fo
liis operiendum putavit Videt igitur cham
nudatum patrem et ridens omnibus namque
improbus qui ipse denique est disciplina a
liorum lapsus non solum proprii erroris
solacio accipit quia consortes invenit culpe
Verum etiam improbo letatur af
fectu tamquam sua ipse delicta correxit Ma
la mens quo letatur propter aliorum casus
accidisse sapienti cum utique corporis lapsum in
no esse non debeat eciam si lapsus putetur
nisi animus quod inclinetur ad culpam Postre
mo venerabilia huius videretur errata

non odio psequenda no hida ludibrio
Sz meus ut dixi improba cu putet eam
se sapientem insultandum arbitrat' ei cu
sibi putat mores ee contrarios qz pctm
sua uelut tanto quodam sapiencie testio
nio redarguatur. cor3 letandum sibi quasi
to uero ne erudicio ipius psul ne insti
cia suffragata sit ne ea que sm corpus
sint hucierunt psos eius. hic eu psid
nus bonis apud impbos estimantur
in diuiciis aut honore posita. Que tam
nullum fructum ad laudem uirtutis
tanserunt. Propterea in sipie defensores
uidentur uirtutis amatore psso4 mu
nere ee fraudatum. Qui ome bonu
temporalibus magis qz pctatis estima
du putant | hom toilet xpus incarna
ut errorem | tus est sup eplam ad collos
ca° j. q requirere in sca ca° incarnacio
Error ceterorum ab ipis de cantici in
uelaco 2 tonaly Aquiletten Requir
supra ca° Episcopus

A

Erubescencia Erubescendu est
de culpa li° de padiso ca° xxxiiij
Qui erubescit contritum sicut sequitur e
Confirmatur et conuertit ualde uelo
Item li° ij de caym et abel ca° 13
Primum est ne peccetis secundum si pctaueris
que stas erubescere cm debemus et con
dampnare pctm no defendere qm pu
dore culpa minuitur defensione cumula
Item maractatu sup ps xxxvij v xvij

B

Si tu pctas tibi tua pcta donan non
consideras honores tuos neqz erubes
cas amicos tuos ne dignitate tua flex
isse uideais amicus dei dauid ppha rex
ab ipso deo elcus et iunctus in regimo
flagellis se sponcaneis offebat nec eru
bescebat et tu erubescis nec ista uerecunda
multu tibi opitulabitur cu aduedicaue
reus. si pudoris istius te penitebit co
ram aspecta no solum hom sz eciam an
gelo4 et om pratum celestia constitutus
cepit pcta pa no negare quo excu
sabis cu tanta qm sis pecudes con
decorans infirmitatem dices quia ne
mo sine pcto Videbitur tibi debuisti
ego agere pindam dextram inquit dex
rem eciam aut resutasti subtexes pudo
rem qz honores tuos erubuit dicere
et si tu erubuisti me coram amicis tuis
et ego te erubescam coram pre meo
qui est in celis Dixi verum ee qd scriptu
est. qz e uerecunda adducens pctm Da
uid in conspectu tuo dolorem ponebat
ne unqz obliuisceretur dauid iniquitate
suam ipe pnunciabat dauid de pcto suo
no de opibus cogitabat. Dauid no erube
scebat sua recensere pcta ne desinit erubes
cere et nunc o iudicio constitutus et tu eru
bescis Non eet hodie iniquie sum bone
ut Job si erubuisset illos teste retes amicos
suos Non ipe dauid si erubuisset delicta
pp'a confiteri Ergo quia no erubuit in
sua pcta aperire Nec ego erubescam ei
mea secreta reserare Et quia utriqz eor
non erubuit fetorum suorum pand
in me a pone pcta te in eo se iudice uolu
tatiqz quiete Nec ego de talibus seruu
lis erubescam. ut appellem amicos qui
meam studuerint facere uoluntatem Neqz
qm illi ante in merore mic in consolaci
cu quia in deliciis mic in suppliciis quos
inter uos magna est ut neqz illorum
ad te graciam et tua ad illos pena possit transire
Item maractatu sup ps° xxxvij v° xij
Obmutui et no aperui os meu ne pec
cata maiora contraherem agnoui uolunta
tem tuam ut ad tempus erubescerem et peccata
saluus fierem ueniam postulando
Libro iiij de virginitate pte iij in fine et
loquitur de emorroisa
Illius femine tibi inducito
seruanda uerecundia i fide i[illegible] imitanda
deuocio e caritate ud illa [illegible] gra qz ea
qu udei erubescebat in[illegible] au tame
n erubuit confiteri Noli [illegible] ergo lapsus
tuos occultare facere qd ille iam nouit
noli erubescere qz no erubuerunt pphe
audi Jeremiam ppham dicentem Sana me
dne et sanabor Hec illa dixit cu contingeret
fimbriam sana me dne et saluabor qz
gloria mea tu es Sana em sanata e quia
tu sanauis | non demum xpm deum con
Si rubeste ee | fiteri quadam et martires
no erubuerunt | li° sup beati immaculati li°
vj versu vj | testimoniis tuis in con
Et loquebar in | spectu regum et no confun
debar Quam conuenit ista uox martiri
qui uocatus ad sacrilegia exprobranti
bus sibi regibus crucifixum ihm no
erubescebat sz magis gloriabatur in morte
xpi et illam mundi salutem ee testimo
niis celestibus astruebat hoc uocat xpe

in sponsa dicens in canticis canticorum
Surge amica mea speciosa mea et veni columba mea in foraminibus
petre in caverna maceriae. Foramina petre vulnera sunt Christi in quibus iuxta
evangelium pro pugnacula fidei tue et testa
sunt Christi sanguinis tui subsidia verba sunt
domini passio divina corporis tua virtus
est. Ostende michi faciem tuam sonet vox
tua in auribus meis quia vox tua suavis est
et facies tua pulchra. Suavis est vox quia
ore confessio fit ad salutem et decora facies
que non erubescit auctorem non confiteri
redemptorem ostendit enim faciem suam
signaculum crucis profitens et insinuat
vocem suam autem predicationibus assumens. In foramine enim corporis Christi
quo redemptus est apto munimento
ecclesie spiritualis invenit ut salutaria sibi
resonat et loquatur. Suavis igitur vox que
divinis testimoniis loquebatur. Decora
facies que incon spaci vestimento tota fu-

Esca de corporalibus est. Retinentis require supra capitulo Cibus.
De escis vel in concordia libro de ysaac et anima
capitulo xxi. In sunt voluptates cor-
poris. Escis enim malo habet quasi intenderit laqueo suo intendit loco suo inten-
dit animam suam. Erum autem abesset eius
tempat et detenebris eius exit. Cuius aia
fulget ut dilucaliud. Ecclesiastes capitulo x. Attolle
Item libro de bono mortis. animam tuam ne ea
illiceat esca laqueorum voluptates sunt.
Esce quedam sunt et quis peius esce ma-
lorum esce temptacionum cum voluptate
queris laqueos mortis. Lucas xiiii
Item libro super beati immaculati versu vi.
Quid tibi homo cum deliciis et voluptatibus non capiat laqueus nisi ante esca te capit. Dominum primum petis lago ipse
te necaris. Esca laquei avaricia est. Esca
diaboli luxuries est quibus nos vult
inescare non pascere. Et ideo clamabat
apostolus ne attaminaveris ne gustaveris
tis que sunt omnia ad corruptelam ipso
usu. Esca etiam dicitur corpus Christi libro vi super
lucam. Esca autem solidorum corpus est Christi
potus vero vehemencia sanguis est domini.
Esca dicitur prestitutor spiritus intellectus ibi-
dem quere require in fine capitulo panis.

Esse proprium nomen dei et prosequens
Christi vi credens nichil vincat
in tractu super psalmum xlviii versu vii. Expo-
nens illud. Inter inimicos meos verba

blasphemia corum etc. Nisi quo proprie v-
Quod est nomen uniuscuiusque significatur quod ei non sit quando cum ceteris ho-
minibus quando nobulum est nisi addes qui
vocetur non potest declarari nomen quod proprietas uniuscuiusque e quo posset
intelligi. Unde arbitror quod et moyses
volens proprium dei et aliquid de eo spirituale co-
gnoscere quod non esset commune cum celesti-
bus potestatibus interrogavit. Quid est nomen
tuum. Denique cognoscens mentem eius
deus non respondit nomen sed negocium
quod est verum expressit non appellacionem dicens.
Ego sum qui sum quia nichil tam proprium
deo quam semper esse. Qui ergo negat negat
Christum coeternum patri videt quia deum ne-
gavit cum est semper esse nunc aliquid
non fuisse hac igitur cognicione proprietatis
divine moyses insurgentes in se vole-
bat spernere velut aquila aut symachus
dixerunt calcare resistentes sibi tamquam
serpentes et scorpiones quos etiam
dominus dicit in evangelio esse spiritualibus
vestigiis proterendos ut viam animi
impedire non possint que ducit ad se-
creta paradisi. Habemus ergo in nobis
studium divine cognicionis. Regnum dei verbum quod est non potestas sed non proprietas dei
quia pater Christi. Et ideo in nomine patris
venit qui venit ut patris faceret vo-
luntatem. Et ideo ait in nomine patris
veni et non me suscepistis. Si alius venerit
in nomine suo illum suscipietis significans
iudeos in antichristum credituros qui in
Christum credere noluerunt. Ergo qui in
Christum credit non mortuus suo nec gladio
sperat sed in nomine eius spem victorie.
Item libro x super lucam capitulo vi. Is
interrogatus petrus et tu ex illis es
qui cum ihesu galileo erant galileo e-
rant. Verbum eternitatis refugit. Non
enim erant qui esse ceperunt hic est deus ille
solus erat qui in principio. Denique ait
non sed ergo. Illius enim esse qui semper
est unde et moyses ait. Qui est misit me.
Et ideo ipsi christo quia esse proprie competit
unde libro super beati immaculati exponendo versum quitam. Qui enim vivit
et qui est vivit non fuit et ideo non vi-
vunt sed mortui sunt. Denique generales
ihesus autem heri et hodie christus est ipse
et qui est vivit. Unio ergo enim dicit dominus

a

b

c

etnō enim pt non ee qui vivit Vivit
aut ihūs qui et mortuos uiuificat et
uocat ea que nō sunt tanquam ea que sunt
Nichil mirum si deo cedit natura ut
uiuificentur et mortui et incipiant esse
qui non erant Et io q̄ mā et uita ē
sc̄m illud qui ait Ego sum via et ueritas
et uita viam querimus ut uitam habere
mereamur Audiamus ergo iterum qui
uiuit in xpō viuit aute qui ait sed
nos qui viuimus bñdicimus dn̄o In xº
cum ihūs qui etiam mortuus fuit vivit

Qu qd bonū sit ee cum xpō et qualis seu
quo dicat li° de ysaac et anima ca° xv

Ipe quoque dūs ihūs delectatus fide anime
huius confessione gratia et collaudans
eius merita prius eam aduocat dicens
Adest adhuc a libano speciosa adest ad
huc a libano transibis et ptransibis a pn̄o fi
dei a capite sanir et hermonium a spelu
ncis leonum a montibus pardorum hoc est
egredere de corpore et totam te exue
Non potest enim in adesse nisi ante pe
grinetis a corpore Omnium qui in carne
sunt peregrinantur a di regno Adest igr
ades Qui operuit quia sine prius sine
absens adesse et placere dño deo debes
adesto prius adesto absens Et si adhuc
in corpore es in eum omnes partes sunt
quorum fides in eo est Adest michi
michi qui exit de sēlo adest in qui me
cogitat me intuetur Deinde sperat
cum ergo porto sum adest in qui ab
fuerit sibi adest in se nec tamen Ille me
cum ē qui intra se non est quia qui in
carne ē nō est in spū Ille mecum ē
qui ex corpo egreditur Ille mx me
est qui extra se fuerit Ille michi inte
ger qui perdiderit pp̄ se animam suam
et id adest Quid est nō ee Unde de

contrario adam loquitur sic dicit in
tractatu sr̄ ps xxxix versu xi | Post

Qui enim cum xpo est timere nō | Ada
cum xpo nō fuit quia deceptus ē Nam
si cum xpo fuisset et in eius preceptione
pmansisset perire utique nō potuisset
Nam mansit in xpo quia nō in eius
sermone pmansit Deinque audi qui
maneat in xpo Si manseritis in me et
in me verba mea in uobis manserint
manebitis in mea dilectione Vnde sicut
quia cum xpo Adam nō erat cum dixit
ei dūs Adam ubi es Cum utique quasi
absentem requirit nō dicet Vbi es si eum
in se manē cognosceret Si quis eum abse
tem fecit audiamus absconderunt se i-
quit ambo a facie dni Omnes videt xpe
Sz qui se abscondet absconditur quia qui
ignorat ignorabitur Cognoscit enim deus
eos qui sunt ipsius Ille omnes suos vult
esse quos condidit et vocauit Vtinam tu
homo nō fugias et te ipsū a xpo abscondas
ille etiam fugientes requirit et abscon
ditos nō vult perire sed clamat dicens Ada
ubi es hoc ē homo vbi es Ego te illuminare
possum Tu tenebras requisisti Deinque in
paradiso Vbi semp matutinus erat dies uel
per factus ē quia omnia tenebrosa peccata sunt
Ideo habes quia audierunt uocem dni dei deam
bulantis ad uesperam libanus Non enim uesp
pa ubi xpus ē Nam licet sedes eius sup
celum celorum tamen in ipsis suis custus ē
Racio huius est quia contraria simul ee nō
possunt sicut virtus uicium et xpus cum dyabo

Qu cum uno excluditur aliud introducatur
li° ii de chaym et abel ca° xii Et de reqⁱre
supra ca° crimen Qu peccator nō esse
dicitur quia non stant in ueritate de sedo
in epistola de david ca° ix. | De quo et

Qui impius perseuerare consueuit | alibi habes
scriptum vidi impium sup exaltatum sicut cedros
libani et transiui et ecce nō erat et quesiui
eum et nō est inuentus locus eius Quare
debilis celeritas extimacionis eius Videns
subito impium in hoc sclo potentem dn̄ visis
ille iam non est Quanta est eius umbra
in terra q nō diuturna Transeunte uesti
gium et umbra nō perit Aut si hoc a quia
maneant ad ea que futura sunt attolle
mentis uestigium et inuenies illic impium
nō futurum qui hic ee credebas Nō enim
est qui nichil Et ut dicat sup prima Epla
ad Corinth ca° iiii Deterius est fuisse
et nō ee quam numquam fuisse Probat per exm
in Epla sine tractatu de lapsu uirginis
consecrate quod requirere supra in ca°

Estas Sol facit estatem et quid sit
ppe li° iiii Exameron ca° xiii
Et ubi ad estiuas conuersiones in septem
trionem se subrigit spacia diuturna pro
ducit noctes uero arctet et astringit et itaque gra
macis usu assiduo aeri huic copulatur
atque inseritur eo amplius et aerem ipsum
uaporat et terrarum exsiccat humorem

adolescere facit senium et tamquam in silvis
maturescere poma silvarum. Item quia
flagrantior est in maiores umbras facit
in meridiano quando exalto huic illuminat
locum. Vnde et synagoga dicit in canticis
canticorum. Amicicia in quem dilexit anima
mea ubi pascis ubi maneas in meridiano
ne forte fiam circumvicta super greges
sodalium tuorum hoc est amicicia in xpo
que dilexit anima mea. Cur non pocius
que diligit. Sed synagoga dilexit. Ecclesia
diligit nec umquam ecclesia xpm suum immutat
affectum. Ubi inquit pascis ubi maneas
in meridiano. Sequi te cupio quem aliquando
quasi copulata ante te timebam et greges
tuos quero quia amisi meos. In meridiano
pascis. Et subdit quo figurat Ecclesiam quere
require supra in capitulo Ecclesia.

Etas. Etas non facit adiutorem.
Vnde in epistola ad virgines de passione
sancte agnetis refert ipsam sanctam persecutionem
iniecta taliter vidisse | fidibus conterit
fides non manus set iniscen | sed deus corpore
mentes magis probat quam etate. | Iosep
Item in tractatu de obitu theo | dosii impera
toris capitulo ii. Est perfecta etas ubi perfecta est
virtus. Vnde etas non excusat errorem libro
contra symachum | perfecta est et omnis etas
Dominus etas in xpo. | domini plena pueria
a fidei non comprobatur pueruli in xpm
intrepido adversus persecutores ore confessi.
In etate quali necessaria est tutela libro [illegible] sive
ii de Abraham capitulo xiii. Require supra
capitulo Curiositas. Vnde in etate quali est
discendum libro contra relacionem symachi super dicta
require supra. Iuventa discere. Etate
crescente crescit et culpa libro de moer
sucha capitulo xv. Require in capitulo Iuvenis.
Est tamen etas pura et prompta ad peccandum
libro ii de Abraham ut supra. Require
capitulo Curiositas. In etate quali confessio va
let set in iuvene laudabilior est. In iuventa
tu de obitu valentiniani imperatoris
capitulo iii. Require in capitulo Iuvenis. In eta
te omnia proficiunt et mutantur libro contra
relacionem symachi. Require supra capitulo ecclesia.
In etate qualibet agenda que decet libro
i de officiis capitulo xiii. | puto ut deceat
In omni siquidem etate | quod agas et conve
niat et quadret sibi ordo vite tue.
Etas. Id tale quid decet in una etate quod non
in alia libro i super lucam capitulo ultimo. Req

re supra capitulo Convivium. Misticæ intelli
gimus etates tam parvum quam per corpore in
tractatu super psalmum xxxvi versu xxiii.
In omnibus superamus propter eum qui nos dilexit.
Etas quod est in omnibus sunt qui vocantur
puerum ephebi iuvenes hoc est per de saeculum apertis
eadem scriptura habes in sancta nomine eta
tes dicente david ne auferas faciem tuam
a puero tuo et iuvenis fui et senui. Vnde
et iohannes ait Scribo vobis pueri quoniam cog
novistis patrem. Scribo vobis iuvenes
quia vicistis. Scribo vobis patres quod cognovis
tis eum qui est ab initio maturior itaque
ad patres scribens maturos designat si
dei devocionis quam processu virtutum gradus iste
non infirmitates etates sunt. Neque enim
sine virtute est puer qui cognovit patrem
aut matrem accepit virtutem damasci
et spolia samarie ipse est puer qui natus
est nobis filius datus est nobis cuius principatus
positus super humeros eius ipse nos docuit
pueriam esse virtutem dicens. Sinite eos
et nolite prohibere pueros ad me venire. Etas
Amen amen dico vobis nisi conversi fueritis
et efficiamini sicut puer iste non intrabitis
in regnum celorum. Ipsa quidem corporis fortitu
dine pueri plerumque viros vincunt. Et itaque
si etatem pueri consideremus non potest
puer aut usum omnem scire aut com
subire luctandi. Nonnumquam autem quod fre
quenter pueri quos non possunt portare vi
cerunt adeo vigor animi infirmitatem ex
cludit etatis. Quales autem pueri tales et
ephebi hoc est spiritales. Novit scriptura
adolescentem paulum iam per primam con
versionem. Novit et hoc ... tiam adolescen
tem qui cum sermonibus pauli inten
tus hereret somnio ... victus de
tercio cecidit et resurrexit. Novit et
Iohannem adolescentem in xpi pectore re
cumbentem qui tam fortis fuit ut
persecutorem non timeret malum vinceret
hic est puer qui patrem carnalem reli
quit secutus enim patrem eum cognovit
ut eternum. Adolescens amictus syn
done dominum sequebatur tempore quo a
sua deliquerunt maturior de iohannem
in principio ipse semper fuisse atque esse
cognovit et manere in se probavit. Vi
ros nos quoque docuit scriptura spiri
tales a facto propheta dicente. Vir huius
cuius est hec zona sic alligabunt iudei in

uelim et festus ait Vir quidam est relictus
a felice in custodia ante passionem suam
paulus adolescens dicitur et in passione
sua vir significatur quia cursu consummato
erat iam proximus ad coronam | li. vi. super
Item li. super Beati immaculati | iiii.
Similiter anime iuste quedam sunt in decre-
etates per quas peruenit et currit ut possit di-
cere cursum consummaui Demum anime
etas est illa de qua dicitur et etas senectutis
vita immaculata | super lucam ca. xxiii
Conclusio est li. vii | etas necessi
Nulla dei vero infirma | des graua
Simile li. viii eiusdem ca. xxi et li. iiii to
De immortalitate quere in capitulo puer
et puella

Eternitas Prope in virtute ca
primum Quod vicia non sunt eterna
neque dyabolus et dampnati Mirantur
tu desperata interpellacione Job ca. vi. per
tractans illud Job xxi [illegible] suam tusla
tom Quid autem cor ludunt accipientes
psalterium et cytharam et delectantur voce per-
consummat autem in bonis vitam suam in-
quietem autem inferni dormierunt dis-
tinguere habet et sicut spiritualis est diiudica sim-
pliciter sicut eterni sunt non etiam quia non potest
eternitatem accipere ab eo qui non sit et-
ernus Non ergo potest dare quod non habet nec potest
illuminare qui non possidet lucem sed trans-
figurat se in angelum lucis ut decipiat
incredulos Transfigurat autem se simulatione
false lucis non splendore proprie clarita-
tis Unde et saluator ait Videbam satha-
nam sicut fulgur cadentem de celo nec
fulgur est [illegible] sed sicut fulgur Con-
siderem hec ti [illegible] tio aliquem in certa
abstinentie [illegible] corporis et rugitu
celestium sacrorum sicut eternus putat-
ur non habet eterne vite stipendium quia fal-
sam habet imitatorem qui fidei non habet vita-
tem huius puerum ludunt sicut illa que
tu luxuriata fuit in libere vult luxuria-
ta est in psalterio et cythara et in sono vo-
cis vel in sacrorum proferendo ut labiis et re-
sultaret Nam in corda conferret
Huius itaque in bonis seculi consummauit
vitam suam hanc utique qua viuebat
non illam cuius iam incertam sperabant Et
io inrequie inferni dormierunt non
in requie celesti Nos autem Oremus
hic potius laborem subire ut in requie

celorum consolationem quietis eterne me-
reamur adipisci
Ether li. quinto Examerone in pri.
Ethereo spiritu omnes terrarum fetus
alimur Require desiderium super ca. Celum
Ethyopia Significat corpus in
li. de paradiso ca. xv. to | Est castita
Venite ergo gyon in quo figura | tis cuius
ue terram Ethyopiam dicitur ut abluat
corpus abiectum et carnis vilissime a sui
incendium Ethyopia enim abiecta et vilis
latina interpretacione signatur Quid autem abi-
ectius in corpore quod tam ethyopie simile
quod etiam nigrum est quibusdam tenebris
peccatorum significat etiam animam peccatricem
li. de noe et archa versus finem | Si qua
Color ethyopis tenebras anime | loreque
significat qui aduersus lumen est claritatis exors te-
nebris inuolutus nocti similior quam
Eua Decta creationis eius | Dici
li. de paradiso ca. xix in pri. proponitur
questionem et soluit | quia dixit deus non
Iterum alia quod | esse bonum solum esse ho-
minem Primo enim cognosce quia in
superioribus ubi hominem finxit deus de
limo terre non addit quia bonum est quemadmodum
in singulis operibus suis Nam dixisset il-
lic bonum esse quia homo factus esset nunc
inter hoc esse contrarium ut hic bonum non esse
diceret cum in superioribus bonum esse dixis-
set Sed hic ibi cognosce ubi solum adam
fecit iterum ubi connectitur comprehenditur
virum et mulierem sexus licet nec ibi quid
de dixit specialiter tamen quia postea hic
uidit deus omnia que fecit et ecce bona
valde Euidenter est declaratum bonum
esse quod vir sit sexus et mulier | Affirmans
Et addit questionem proponendo | quod creari de-
buit et peccatiua | questio cursus emer-
sit exhac quod alia | sit quo enim quando
solus factus adam non dictum est bonum esse
factum Adam quando autem et mulier ex
eo facta est Omnia esse bona omnia com-
prehensum est licet illic omnem laudandum
vocaturam et vniuersitatis creatio sit proba-
ta quin in homine nec predicata bonitas
est tamen non videtur occasionem qua ratione vel solus
factus est adam non solum nequaquam
predicatio boni complacito operi adiecta sit
sed etiam dictum sit non esse bonum solum hominem
cum sciamus antequam fieret mulier non errat
adam Postea vero quam mulier est facta

Prior divinum prevaricata mandatum etiam ipsum traxit in errorem et mors etiam eum excepit. Si ergo viro culpe auctor est mulier comparatio in pro bono ut adiecta. Verum si considerares quia deo unum sitatis iocunda invenies plus placere domino debuisse id in quo esset causa unius sitatis quam condempnationi fuisse illud in quo esset causa peccati. Et ideo quia ex uno solo non potest humanum esse genus propagatum pronunciavit dominus non esse bonum solum hominem. Maluit enim deus plures esse quos salvos facere posset quibus donaret peccatum quam unum solum adam qui liber esset a culpa. Denique quia idem utriusque auctor est operis venit in hunc mundum ut salvos faceret peccatores. Postremo nec cayn parricidii reum priusquam generaret filios passus est interire. Ergo propter generationem successionis humane debuit mulier addi viro. Denique hoc ipsa verba declarant dicentis dei non esse bonum solum hominem. Nam peccatrix si mulier erat tamen redemptionem sibi pariturna non debuit a beneficio divine operationis excludi. Et nam Adam non est seductus mulier seducta et in prevaricatione fuit salva erat tamen per filiorum generationem inter quos et genuit Christum.

Subdit declarationis modum in quo creata in hominis adiutorium non de eadem terra. Nec illud otiosum quod de qua psalmatus est adam sed de ipsius ade costa facta sit mulier ut sciremus unam in viro et muliere corporis esse naturam unum fontem generis humani. Ideo non duo a principio facti vir et mulier neque duo viri neque due mulieres sed primo vir deinde ex eo mulier. Unam enim naturam volens hominum constituere deus ab uno principio creature huius incipiens multarum et disparium naturarum eripuit facultatem. Faciamus inquit adiutorium simile sibi adiutorium ad generationem consortium humane intelligimus et vere bonum adiutorium. Nam si in meliore accipit adiutorium maior quedam in munus generationis opera melioris reperitur sicut istius terre quae semina primo accepta cohibendo paulatim fotu suo adolescere facit et perducit in segetem in eo igitur adiutorium bonum inveniens quia quae esset inferior dicitur adiutor ut et in usu reperimus humano quia dignitate potiores plerumque adiutorem nihil inferioris adsciscunt.

Precue non peccatum dicat eodem libro capitulo xii quod ante peccatum et post peccatum cognovit se prevaricationis crimine reum dixit. Et Deinde quod et mulier serpenti. Omni ligno paradisi comedemus. De ligno autem sancte quod est in medio paradisi dixit deus non manducabimus ex eo. Ita quod sciebat obedientiam esse mandata ut dicerit ex omni fructu manducabimus quod deus imperavit. De ligno autem quod est in paradiso imperatum dicat a deo non esse gustandum ne morte moriantur. Ergo sciunt non deserendum esse mandatum. Sciunt utique in malum esse prevaricationem. Et ideo iuste prevaricata dampnatur. Accipe aliud. Si sanctissimo de ligno sancte boni et mali agnosceretur quod vi? scriptura ostendere dominum dicat quia ubi manducaverunt ambo aperti sunt oculi eorum et cognoverunt quod nudi erant. Hoc est aperti sunt oculi cordis et cognoverunt turpe esse nudos se detegere. Sine dubio ubi gustavit mulier de ligno sancte boni et mali peccavit et se peccasse cognovit. Que igitur peccasse se cognoverat vel ... adepta coronem imitare non debuit. Alliciendo autem virum et dando ei quod ipsa gustaverat non vitavit sed iterum peccavit. Non utique si nesciens ... eum quem diligebat non trahere ad consortium pene sed magis a beo quod cognoverat ipsa esse peccatum vel nescientem revocare debuerat quam inducatur. Hec autem mulier sciens quod propter culpam in paradiso esse non posset metuisse ne sola de paradiso eiceretur. Deinde absconderunt se ambo propter culpam excludendam et se esse cognoscens consortio viri que diligebat noluit defraudari.

Et infra subdit quod tam ex iniuria quam ex cupidia de ligno tentamus peccatum unum quod diximus in vel iniuria vel cupiditas est vel plerumque formido. Licet ex formidine oriatur cupiditas dum unusquisque vult vitare quod meruit. Et ideo vete iniuriam et cupiditatem duorum aliquorum possumus iniuriam. Considerems quod utrum eam hic adiutum stimulis inactata sit sed neque infestebatur marito neque cupiditate victa est. Consilio dumtaxat erat ut credimus viro. Darget quia iam ipsa gustaverat. Primo fuit cupiditas auctor

erroris ut ipa ederet sequens usque fuit
ca pcti. Cum enim iam gustauat desidera
re non potat et gustando mali fuat sciam
consecuta. Alium utitur quod adulterat
in uiru duiare no debuit. neque coniuge
ppi puaricatorem dim face manducati
Iacens uirum in suu traxit errorem. Ali
oquid inuenietur falsius est deligno scie
boni et mali hinc. Si eam postea qui de
ea arbore manducauit sciam boni et
mali here no potuit licet plique sic excu
sandum putent quod diligenter uirum abe
o timuerit separari et hanc tam cupidita
tis pcederat quod esse noluit cum malo
De hac materia Require supra in cao A

Euangeliu describitur. Cum
euangeliu et a lege distinguitur
sup epistolam ad Romanos circa principium
exponens illud Segregatus in euan
gelium dei | dei est bonum nuntium quo
Euangeliu | peccatores ad indulgenciam
conuocantur. Apostolus autem qui in iu
daismo locum doctoris habebat ut pote
phariseus ideo segregatum se dicit a
iudaismi pdicatione in euangelium
dei ut a lege dissimulans xpm pdica
ret qui quod lex no potuit credentes in
se iustificaret. Sed non contra legem sed
pro lege est. Ipa enim hoc dicit futurum
dicente ysaia ppheta Ex syon qui eripiet
et auertat captiuitatem a Iacob et hoc illud
testamentum ab stulero peccata eorum. Igitur
si lex dei est data p moysen et p dicatio
noue legis dei est. Quid est et quid differt
ut a lege qua deus dedit translatum
se dicat in euangelium dei. Hoc est
quo qui apostolo gradu accedit ad primum
ut a bono ad melius. Lex enim a deo data
est ad correptionem discipline. Euangelium
autem dei est quo iustitia dei manifes
tatur quod latuit a seculis in deo quod Christus
adq omnes inuitati apostolica pfecta
duplicia consequuntur. Remissionem
peccatorum accipiunt et filii dei fiunt ut iam
mori non possint. Sua morte hinc est
uiui dicitur in euangelio. Hoc est inquit uita
eterna ut cognoscant te solum uerum
deum et quem misisti ihm xpm
Et infra. Quantum distat seruus
a domino tantum distat lex ab euangelio.
Non quod mala sit lex. Sed quia melius
est euangelium. Euangelium quantum

a lege differt in dignitate et salutis uti
litate ostendit sup epistolam ad Galathas cao
primo exponens quod sequitur | a deo
Miror quod sic tam cito transferimini qui
uocauit uos in gratiam in aliud euangelium
Euangelium bonum nuntium est. ac pro hoc et lex
uetus euangelium est excepta lege factorum
Sed hoc potius in quo quod promissum est plurium
est pro quod peccatores ad indulgenciam conuo
cantur. Miror ergo id se dicit quod de proprio
et maximo beneficio decedentes mancipa
runt se legi factorum ut pdeuit quod fuerant con
secuti ut de accepta libertate ruerent
in seruitutem cito cum sit cum mos sit ut pau
latim ab de malo transeat ad bonum. Hii autem
de bono facile traducti sunt ad opera car
nis que sunt grauia. Raro enim contingit
ut quis delectata confugiat ad exiccata
ac pro hoc admiratur hebetudinem illorum
qui in facultate potiti labori se subiecerunt
inani. Tale est si nauta insanus stans
in portu de tempestate securus laxet
naues in altum ut periclitetur diuisi procellis
Ita et hii qui p stultitiam subiecerunt se
ut dolores patiantur pudoris defecti
et iugum legis suscipere. Nulla huius rei
spe pdicata. In aliud ergo euangelium
uocati fuerant quod hii pdicabant qui eos
subuertant. Non tamen aliud a deo quod a
psi annunciabat quod hii pseudo apli aliud
esse asserebant ad inuidiam apli qui eos
instruxerunt et ut galathas p hanc fallaciam
circumuenirent. Non erat ut euangelium
apli aliud esse dicerent quam quod uos saluatoris
docebat. Hoc autem esse uerum quod a decis cum
legis ueteris concordia pdicabatur. Hii
sunt qui quos fecerunt paulo et barnabe
de hac re sicut continetur in actibus aplorum
Isti enim docebant ex gentibus creden
tes quia nisi circumcidentur more moysi
et iudaizarent salui esse possent nisi ag
sunt qui conturbant uos et nolunt co
uertere euangelium xpi aptum est qualiter
agebant ut conuertent euangelium xpi imi
tantes traditiones ut sub nomine cristi
ecent iudei et conuertentes euangelium xpi
in legem. Sed et si nos aut angelus de celo
euangelizat preter quam euangelizauimus ana
thema sit sicut pdiximus et nunc iterum
dico. Si quis uobis euangelizauit preter
quod accepistis anathema sit. Nemo mire
tur aplm qui felicitatem motu mansueta

bat sicut ee conciotam p galathas eius
salute indignatur adversus minimas
disciplinae leve. Indignacio enim h' ondit
non leve peccatum esse post acceptam fidem co
uti ad legem. Nam tam firmiter tunc e
wangelium quod eis predicaverat asserit ut et
ut si ipsos et apostolos si mutata forte aliter
predicarent non audiri doceat quorum ita
quod fama quod erant apostoli xpi pagraverat omnes
locum. aut si forte dyabolus angelum dei
se fingens ut facile posset audiri de celis
appet contra h' predicans fieret ee contra
uim et abhominacio haberetur. Si ergo aplus
et quorum tam preclara oppinio insignis
et prodigiis erat fulciendum et angelum de ce
lo que posset spiritualis eos commendare alia
docentes quam ab aplo paulo docti erant
anathematizare precepit quanto magis
nullum testimonium adesse dicentibus pre co
mendare. Non autem talem contestacionem ut co
firmet eos in prima tradicione. Iterum
enim lex sollicitores reddit negligentes.
Ewangelium etiam differt a lege sicut ve
ritas ab umbra in tractatu super psalmum xliii
versu xvi | incordibus nostris ut nobis mea
lex scripta | quedam futurorum figura non
veritas sit lex ergo quasi figura sit nobis e
wangelium quasi lumen et signaculum veritatis.
Etiam differt quia in lege promissio. in ewan
gelio adimplecio li° super Ecclesiasticum in maculati
bud xviii. versu ii | prophetas in ewangelio
Nunc autem manifestavit per | manifestavit et quod
ipse locutus est per prophetas in ewangelio ipse
complevit | quia lex ewangelii sanctior
Et differt | et perfectior est eodem li° lectione
x versu viii super illud secundum misericordiam tuam
vivificasti me etc. | quia iam prophetas q
Possumus sic intelligere | erant legis agno
vat optat adventus domini tunc ut
accipiat precepta quibus lex adimpleatur
non ut solum adulterium fieret ee vitandum
sed etiam concupiscenciam adulterii declinandam
De enim prius ibi locutus est in ewangelio
eum qui videt mulierem ad concupiscendam
eam iam de suo adulterium perpetrasse. Constituto
ewangelio perfecerunt studia castitatis
quo non solum corporis facti sed etiam
studii detegens allegatur opprobrium.
Iterum eodem li° lectione xvii versu iii
Primus propheta legitur et apostolus sic ewan
gelium in quo verba lucida sed validiora
precepta lex dicit. Diliges proximum tuum

Ewangelium dicit tibi diliges inimicum
tuum. Item li° viii super lucam capitulo primo
lex et prophete usque ad iohannem. Non quia
lex defecerit sed quia incipit ewangelii pre
dicacio. Videntur enim maiora comple
ri cum pauciora succedunt. Et ideo nunc
facimus regno celorum. Animus enim qui
vim faciat vehemencia studio properat
non torpencia segnitie affectu. Est ergo fidei
religiosa violencia sequencia criminosa
lex multa secundum naturam ut naturalibus in
dulgencior desiderii ad iusticiae studium
nos vocaret xpus naturam incidit
quia naturales quoque amputat volupta
tes sed ideo vim facimus nunc ut non ad terre
na devertat. sed ad superna se subrigat.
Non includit li° vii eiusdem capitulo viii°
vexilla fidei non pinenda et regni celestis
ewangelium predicandum excuciendus et pedi
bus pulverem. Et quibus capiendos ciui
tatis hospicio non putamus. Docet se
graviori pene obnoxios fore qui e
wangelium non sequuntur quam qui legem
iudicium vel iniquum esse solvendam.
Per Ewangelium possumus dicere nos vi
dere xpm li° i decimus parte in
Beatus ewangelio per quod eadem nos qui
oculis nostris venientem in hunc mun
dum non videmus xpm videmus ei diu fidem
eius legimus intente ut sicut illi quibus
appropinquabat fidem mutabantur ex
eo ita nobis dum gesta eius credimus
appropinquet. | ewangelii predicatores li° x
Decimus est | super lucam capitulo ii°
Predicatur ewangelium ut seculum destru
atur. Sicut enim processit in orbe terre
ewangelii predicacio. cum etiam et gothi
et armenii crediderunt. Et ideo mundi finem
videmus ita et aurum spiritualis ewangelium
predicatur quod omnis sapiencie progressus et
omnes virtutes exequitur psallenti
mente ut ipsum novissimum destruens mor
tem. Tunc enim finis cum tradiderit in eo
existit regnum deo patri et fuit ipse sub
iectus ei qui sibi subiecit omnia ut sit deus
omnia in omnibus. Et predicabatur ewange
lium per omnes civitates in civitates iudee
Notus enim in iudea deus. Tunc enim
civitates edificantur iudee quando contu
tu fundamenta ponuntur | nibus super epistolam
De Ewangelii predicacio | Ad Romanos
capitulo x. Scriptum est quam speciosi pedes

ewangelizanciu pacem ewangelizanciu
bonu. hec propheta dicit naum. Pedes autem dic
do adventum sicut apostolorum ttucentum
mundum et regnum dei advenisse pre
dicantium. adventus enim ipsorum illumina
bat homines viam ostendens qua itur in
pace ad deum quam prius iohannes bap
tista venerat preparare. Hec est pax que cotidie
festinant credentes in xpm. Deinde
sanctus symeon quia in mundo discor
dia est. letus morte salvatoris nunc ait
Dimitte servum tuum in pace quia regnum
dei pax est. omni enim amputata discor
dia. omnes unum deo genu flectunt
Deinde ierusalem superior civitas pacis in
terpretatur que est mater nostra. sed non omnes
obaudierunt ewangelio. Verum est
quia quamvis illustretur mundus splen
dore discipline. sunt tamen qui re
pugnent qui lumine tenebris vocant
Horum itaque acies obtensa est mentis
ut nec veri luminis recipiant splendorem
quos accusat ewangelium lux in tenebris
lucet et tenebre eam non comprehenderunt
Ysaias enim dicit. Domine quis credidit au
ditui nostro. Rara est qui credidit que au
divimus absite et loquimur firmavit ex
emplo perfecto iudeos esse contradictores
ewangelice veritatis. Rex enim iudeos in
crepat quia sicut fuit apud veteres ita
et nunc est. hunc enim numerum non tangit
qui fidem non recipit. ¶ Et addit
Ergo fides ex auditu. Auditus autem
per verbum xpi. Manifestum est quia nisi
dicatur aliquid nec audiri potest nec credi
sed dicto nunquid audierunt quibus fides
ex auditu sit. sunt tamen qui audientes non
credunt. audiunt enim et non intelligunt
quorum malivolentia obcecatum est cor eorum
Et quid est in omnem terram exivit so
nus eorum. Et in fines orbis terre verba eorum
usque adeo predicationem dei audierit audi
tam esse testatur. ut etiam in plenum
orbem divina annunciatione pervenerit
Sicut enim fabrica mundi predicat crea
torem iuxta verba david prophete. Ita ewan
gelicus sermo pervenit in omnem locum
ubi enim presencia hominis predicantis defuit
sonus tamen et fama pervenit sicut per
venerat opinio stabilitio virtutis in egip
tum ad omnes gentes testante Raab
meretrice. Si ergo in omnem locum pervenit
non potuit non audire iudei apostolorum per
dicacionem ut nemo ex his excusatus sit a
crimine diffidencie. Unde licet in quatuor
¶ Est autem ewangelium voluminibus constitu
tum in tractatu super psalmo xl. versu ultimo
Ewangelium unum est et quatuor libros
esse negare non possumus. Unum autem ewan
gelium esse et alibi nisi fallor intimamus
Et si igitur exigitur facile possimus cerni
cere cum salvator dixit. Amen dico vobis
ubicunque hoc predicatum fuit ewangelium
et apostolus. Miror quod sic cito transferimini in
aliud ewangelium quod non est aliud nisi quod
sunt aliqui qui vos perturbant. Et alibi
notum enim facio vobis fratres ewangelium
Nec usque hec aliter de corpore in or
librorum nisi ewangelium significatum
¶ Dicitur ewangelium esse mare in quo pi
status est petrus et primus piscis fuit
sanctus stephanus libro v^to^ examero
ta^o^ xx^o^ piscem nec retia in volvunt
Bonum sed elevant nec hamus infestat
atque inveterat sed preciosi vulneris perfundit
sanguine. Unde oris confessione bo
num precium reperitur quo tributum apostolicum
et census expositus exsolvi. Sic enim scriptum
est dicente domino. Reges autem terre a
quibus accipiunt tributum vel censum
a filiis suis an ab alienis. Et responde
te petro ab alienis ait dominus. Vade ad
mare et mitte hamum et eum piscem qui pri
mus ascendit tolle et aperto ore eius in
venies ibi staterem illum sumens da eis
pro me et pro te. Noli igitur o bone piscis
petri hamum timere. Nam non occidit
sed consecrat. Noli quasi vilem te con
temptum. quia vides corpus infirmum
Hec in ore tuo quod et pro petro et xpo af
feras. Noli timere petri retia cum dicat
dominus ihesus duc in altum et laxate retia
Non in sinistram partem sed in dexteram
mittit sicut in sue xpo est. Noli timere
symonis eius quia datum est ei. Ex hoc eris
homines capiens. Non misit retia et con
plexus est stephanum qui de ewangelio
primus ascendit habens in ore suo staterem
iusticie. Unde confessione constanti clama
vit dicens. Ecce video celos apertos et fi
lium hominis stantem a dextris dei. Pro
hoc pisce stabat dominus ihesus. Sciebat enim
esse in ore eius precium sui census. Deinde
glosa marcio et petri iudicium atque doctrina

et cristi gratiam locuplex assertor implevit
Nec te moveat quod per mare evangelium
posui Evangelium est in quo christus ambu
lavit Evangelium est in quo licet titubave
rit petrus qui negavit tamen per dexteram christi
fidei munimenta statim invenit Evange
lium est de quo martir ascendit Evangelium
est mare in quo piscantur apostoli in quo mit
titur rete quod simile est regno celorum
Evangelium est mare in quo christi figurantur
misteria Evangelium est mare in quo he
breus evasit egiptius interemptus est
Evangelium est mare quia sponsa christi ecclesia
omnis gratie plenitudo supra maria funda
ta est sicut sic dicit propheta Ipse super maria fun
davit eam Exili super undas o homo qui
piscis es Non te opprimat seculi istius
fluctus Si tempestas est pete altum et pro
fundum si serenitas lude in fluctibus si
procella time a scopulosis littore ne tem
turpem furens estus illidat scriptum est
Estote astuti sicut serpentes
Evangelista. Omnes evangeliste op
timam et totam tradiderunt perfectionem
in prologo libri super lucam || fuisse sapi
Evangelistas quoque quatuor putat de || entiam
quorum alii cum variis generibus sint referti
singuli tamen diversa genera persistunt Est enim
vere sapiencia naturalis in libro evangelii qui
scribitur secundum Iohannem Nemo enim
audeo dicere tanta sublimitate sapientie
maiestatem dei vidit et nobis ipse sermone
reseruit Transcendit nubes transcendit
virtutes celorum transcendit angelos et
verbum in principio repperit et verbum apud
deum vidit Et in autem moralibus secundum hominem
singula prosecutus quam sanctus matheus edi
dit nobis precepta vivendi Et quid racionabi
libus illo admirabili copulatum quam quod sanctus
Marcus in principio statim locandum putavit
Ecce mitto angelum meum et vox clamantis
in deserto ut et admiracionem movet et doceret
humilitate hominem atque abstinencia et fi
de placere debere Sicut ille sanctus Iohannes
baptista hiis ad immortalitatem gradibus
ascendit vestimento ab o mutato Naturalis
sanctus lucas velud quoddam historicum ordi
nem tenuit et plura nobis gestorum domini
miracula revelavit ita tamen ut omnes
sapiencie virtutes evangelii istius com
plectentur hystoria || Scripserint evangelia
Et quamvis plures || tamen non nisi quatuor
sunt evangeliste Eccl. li° .j. ca° primo
Quoniam quidem multi conati sunt ordina
re narracionem rerum pluribus in orbe quondam
veterum videlicet patribus et generibus feruntur
et causis atque exemplorum similiter par
ibus exitusque conveniunt principio quod rerum
consone concordant Nam sicut multi in illo
populo divino infusi spiritu prophetarunt Alii autem
prophetare se pollicebantur et professionem de
stituebant mendacio Erant enim pseudo pro
phete potius quam prophete Sicut Ananias filius
Azoti Erat autem plebi quasi gratiam discernere
spiritus ut cognosceret quos referre deberet
in numerum prophetarum quos autem quasi bonus
nummularius improbare in quibus materia
magis corrupta sorderet quam veri splendor
luminis resultaret Sic et nunc in novo testamento
multi evangelia scribere conati sunt que
boni nummularii non probarunt. Unum autem tan
tummodo in quatuor libros digestum ex omnibus
arbitrati sunt eligendum Et aliud quidem fertur
evangelium quod duodecim scripsisse dicuntur
Ausus etiam basilides evangelium scribere
quod dicitur secundum basilidem fertur etiam aliud
evangelium quod scribitur secundum thomam novi
aliud scriptum secundum mathiam legimus aliqua
ne negligantur. legimus ne ignoremus
legimus non ut teneamus sed ut repudiemus
et ut sciamus qualia sint in quibus magnifi
ci isti exaltant cor suum Sed ecclesia cum in or
Evangelii libros habeat per universum mundum
evangelistis redundat Hereses cum multa
habeant. Unum non habent Multi enim conati
Sed dei gratia destituti sunt plerique etiam ex
in orbe evangelii libris in unum eaque vere
natis putaverunt assertionibus convenientia
resperserunt ita ecclesia que unum evangelium
habet unum deum docet Illi autem qui alium dominum
veteris testamenti alii novi adhesserunt ex multis
evangeliis non unum deum sed plures fecerunt
quia inquit multi conati sunt Conati utique
qui illi sunt qui implere nequiverunt Ergo
multos cepisse nec sanctus etiam im
plesse lucas testimonio locupletiorem
testatur dicens plurimos [illegible] conatos esse
Qui enim conatus est ordinare suo labore
conatus est non implevit suo conatu Sunt
enim donaciones et gratia dei que ubi se in
fuderit rigare consuevit ut non egeat
sed redundat scriptoris ingenium Non
conatus est matheus Non conatus est
marcus Non conatus est Iohannes Non

conatus est lucas. Sed divino spiritu uberta-
tem dictorum rerumque omnium ministrante sine
ullo adminiculo cepta complevit. Itaque bene di-
cit. Quoniam multi conati sunt ordinare re-
rum narrationem que in nobis complete sunt
vel que in nobis redundant. Quod enim
redundat nulli deficit, et de completo nemo
dubitat cum fidem effectus astruat, exitus
prodat. Itaque evangelium completum est et
redundat omnibus per universum orbem fide-
libus et mentes omnium rigat animumque confir-
mat. Ergo fundatus in petra et qui omnem
fidei sue imposuerit plenitudinem firmamentum-
que constantie credat que in nobis com-
plete sunt. Quoniam non signis et prodigiis sed
verbo vera et falsa distinuit qui salutaria
domini gesta describunt vel qui animum in mira-
bilibus eius intenderunt. Quid enim tam
rationabile quam ut credat cum legit ea
gesta que supra hominem sunt potioris
esse nature, atque cum legis ea que sunt
mortalia suscepti credas esse corporis pas-
siones. Ita verbo atque ratione non signis
fides nostra fundatur | evangeliste scripsisse ve-
Et addit quod ipsi eum | vera et certa | ipsi ubi
Sicut tradiderunt nobis inquit | ico uide-
runt et ministri fuerunt verbi. Non congruit
ista elocutio ut magis in ipso verbi quam
auditum esse credamus. Sed quia non placi-
tum verbum sed spirituale signatur verbum illud quod
caro factum est et habitavit in nobis, non
vulgare verbum sed illud celeste intelligamus
cui apostoli ministraverunt. Et tamen in exodo legimus
quia populus videbat vocem domini et utique
vox non videtur sed auditur. Vox enim quid est
nisi sonus qui non oculis percipitur sed
aure auditur. Verum altissimo ingenio
voluit declarare moyses quia vox [illegible]
intionis enim mentis videtur obtutu. In evan-
gelio non vox sed illud quod voce prestantius
est verbum videtur. Vidit et Iohannes sanctus
evangelista. Quod erat inquit ab initio
quod audivimus et vidimus oculis nostris
quod perspeximus et manus nostre contrectave-
runt de verbo vite. Et vita apparuit et
vidimus et testamur et annuntiamus vobis
de vita que erat apud patrem et apparuit
nobis. Vides ergo quod verbum dei et visum
est apostolis et auditum. Non solum enim secundum
corpus viderunt dominum sed etiam secundum verbum.
Viderunt enim verbum quia cum moyse
et helia viderunt gloriam verbi. Isti enim vi-

derunt qui corpus eius in quo videre potuit.
Non enim corporalibus sed spiritualibus oculis
istius videtur. Denique videntes viderunt eum qui
non viderunt in spiritu. Vidit eum ergo Ab-
raham quia scriptum est: Abraham diem meum
vidit et gavisus est. Vidit ergo eum A-
braham qui dominum utique in corpore non vidit
sed quia vidit in spiritu vidit in corpore. Qui
autem vidit in corpore et non vidit in spiritu nec
in ipso vidit corpore quod videbat. Vidit eum
ysaias et quia vidit in spiritu videbat et in
corpore. Denique non habebat inquit speciem suam
neque decorem. Non viderunt eum iudei:
obscuratum enim erat insipiens cor eorum. Ipse
quis qui se non posse audeant videri testi-
ficatur dicens: Duces ceci liquantes culicem
camelum autem glutientes. Non vidit eum
pylatus. Non viderunt illi qui clamabant:
Crucifige eum crucifige eum. Si enim vi-
dissent eum nunquam dominum maiestatis cruci-
fixissent. Qui enim ergo dominum vidit vidit et
emanuel hoc est vidit nobiscum deum. Qui autem
nobiscum deum vidit non potuit videre
quem virgo peperit. Denique qui non crediderunt
dei filium nec filium virginis crediderunt. Quid
est ergo dominum videre? Nolo me interroges,
evangelium interroga, ipsum dominum interroga,
ymo dicentem audi: Philippe qui me vi-
det videt et patrem meum qui me misit. Quomodo
tu dicis: Ostende nobis patrem? Non credis quia
ego in patre et pater in me est. Utique non corpus
videtur in corpore nec spiritus videtur in spiritu sed solus
ille pater videtur in filio et filius videtur in
patre. Non enim dissimilis in dissimilibus
videtur sed ubi unitas operationis est atque virtutis
et filius in patre et pater videtur in filio. Que ergo
inquit opera facio et ille facit. In operibus
illius videtur in operibus filius et pater. Videt
ihesum qui galileam illud ministrum vidit quod
nemo possit nisi unus deus elementa con-
vertere. Video ihesum quem lego quia ceco li-
nivit oculos luto et reddidit visum. Ipsum
enim recognosco qui de luto finxit hominem
et ei vivendi spiritum et videndi lumen infudit.
Video ihesum, video et patrem quoniam peccata con-
donat. Nemo enim potest peccata tollere nisi so-
lus deus. Video ihesum qui lazarum sus-
citat et non viderunt qui viderunt.
Video ihesum, video etiam patrem quoniam ocu-
los ad celum erigo, ad mariam converto,
ad terram retorqueo. Invisibilia enim
eius per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur.

Nam evangeliste licet scripserint non eodem stilo et quod unus scripsit alius omisit. tamen eadem fidei veritate omnes equaliter tradiderunt. eodem libro x. capitulo vi. Et ubi de vestimentis cristi agitur — vestimenta. Alii aliud forte Dividimur — defertur. Dei enim spiritus non humana opinione comprehenditur sed quasi quodam eventu inopinanti illabitur. Et fortasse milites isti quatuor evangelistarum habent typum qui scripserunt titulum quem legimus. lego titulum quem legimus. lego titulum regis iudeorum. cum lego regnum meum non est de hoc mundo. lego causam christi super caput eius scriptam. cum lego deus erat verbum caput enim christi deus. Isti ergo servabant christum et hodie servant. ne cui forte labatur ne cui de passione descendat quod petebat populus iudeorum cum inichi plane christus in passione moriatur ut post passionem resurgat noluit descendere sibi ut in operetur inichi. Nobis ergo iam cristus servatur per nos dividimini vestimenta eius ut possimus singuli habere omnia ratio super tunicam sors agitatur quia per hominis voluntatem non fit divisio spiritus sancti. Divisiones enim gratiarum sunt sed operatus est spiritus dividens singulis prout vult. Intuere nunc vestimenta christi divisa in illa quam quere in matheo invenies penes ipsum solum clamidem coccineam penes iohannem vestem purpuream penes marcum purpuream tamen penes lucam vestem albam. Hac enim sola prosua fuit portione contentus. Nudos itaque christus sua veste vestit. puto autem non quatuor tantum sed omnes vestit milites et omnibus habundavit sed vertamur ad evangelistas. Iste itaque quatuor partes non partes vestium sed qualitates videntur esse inichi virtutum. Alius enim de regno subtilius scripsit. Alius de hominis institutione diffusius. lucas nitorem sibi sacerdotalis vestis elegit. Marcus non textum uberior non desideravit. Deinde iohannes quasi quasi sectam in terris sinam quibus vestiat fidem nostram. nonne tibi videtur intextum habens illud. In principio erat verbum et verbum erat apud deum et deus erat verbum. hoc erat in principio apud deum. omnia per ipsum facta sunt. Alter vero marcus tamquam purpureo fulgore contentus sine ulla intexione verborum initium inquit evangelii ihesu christi filii dei. Ergo vestimenta divisa sunt christi vel gesta vel gratia quia tunica non potuit dividi. fides sed enim non portione singulorum sed per unitatis est omnium. quod enim non dividitur singulis manet integrum. Et bene desuper texta legitur. Hec enim texitur fides cristi ut de divinis ad humana descendat eo quod ante secula ex deo natus posteriori tempore susceptionem carnis assumpsit. Significatur igitur nobis eo quod non debeat fides scindi sed solida permanere. Et infra subdit. Ubi de recommendatione matris agitur. Dominus suspensus in cruce qui sua pericula contempnens pio matrem commendabat affectu. Sed non otiose iohannes pluribus prosecutus est. Alii enim mundum descripsere concussum. celum tenebris obductum solem refugisse addiderunt. Matheus et marcus qui humana atque mortalia uberius prosecuti sunt. Deus deus meus respice in me quare me dereliquisti ut adtrite christi susceptionem pervenisse crederemus conditionis humane. Lucas autem competere evidenter asserit latroni veniam sacerdotali intercessione donatam et inde ab persequentibus eosdem nunc indulgentiam postulatam. Iohannes igitur melius divina penetravit misteria non inmerito laboravit ut eam que deum genuerat mansisse virginem declaret. Solus ergo me docet quod alii non docuerunt quod adam in cruce positus appellavit matrem plus putans quod victor suppliciorum atque penarum victor diaboli pietatis officia dividebat tamen quod regnum celeste donabat. Nam si religiosum est quod latroni veniam donat a domino multo religiosius est quod mater honoratur a filio.

Evangeliste in — quatuor animalibus sed signantur in prologo ut supra dicti libri. Quod require s in titulo Animal. ubi sic concludit. Unus igitur omnia et in omnibus singularitalis est sicut lectum est non dissimilis in singulis sed verus in cunctis.

Eukaristia. De hoc sacramento sp... mo de eius institutione et causa et quare sub bina specie ministratur in commento super primam epistolam ad Corinth capitulo xi. Exponens illud Ego enim accepi a domino quod et tradidi vobis etc. Videtur illis institutio eukaristie in cena dum celebratum non cenasse. Medicina enim spiritualis est quia cum reverentia

degustata purificat sibi devotum. Memoria enim redemptionis nostre ut redemptoris memores maius ab eo premium consequamur. Mortem domini annunciantes donec veniat. Quia enim morte domini liberati sumus huius rei memores in edendo et potando carnem et sanguinem que pro nobis oblata sunt significamus. Et quod sunt novum testamentum in hiis consecratum est. nova lex. que obedientes sibi tradidit celestibus regnis. Nam et moyses accepto sanguine vituli in patera aspersit filios israel dicens hoc est testamentum quod disposuit deus ad vos. Hec figura fuit testamenti quod dominus novum appellavit ut illud vetus sit quod moyses tradidit. Testamentum ergo in sanguine constitutum est quia beneficium divini sanguinis testis est. In cuius typum nos calicem ad tuicionem corporis et anime nostre percipimus qui sanguis sanguinem nostrum redemit. Item totum hominem salvum facit. Caro enim salvatoris pro salute corporis, sanguis pro anima nostra salute effusus est. Sic prius prefiguratum fuerat moysi. Sic enim ait: Caro enim pro corpore offertur. Sanguis vero pro anima. Ideo non manducandum sanguinem. Sic igitur apud veteres ymago fuit veritatis que nunc apparuit et manifestata est in salvatoris adventu. Quod si hec tanta contraria videntur vetus et novum, cum ipsa sibi invicem testimonia sint.

Quare datur loco cibi et potus. Secundo in tractatu de misteriis disputationem pertractans verba canticorum dicit sic:

Hiis igitur sacramentis pascit ecclesiam suam xpus quibus anime firmatur substantia. meritoque videns illam profectum eius gratie continentem dicit ad eam quam decora facta sunt ubera tua soror mea sponsa. quam decora facta sunt a vino et odor vestimentorum tuorum super omnia aromata. Favum distillat labia tua sponsa mel et lac sub lingua tua et odor vestimentorum tuorum sicut odor libani. Ortus conclusus soror mea sponsa mea. Ortus conclusus fons signatus. Quod significat signaculum debere aput te manere misterii ne violetur operibus male vite atque adulterio castitatis ne divulgetur quibus non convenit ne garrula loquacitate dispergatur in perfidos. Bona ergo debet fidei tue esse custodia ut intemerate vite ac silentii integritas perseveret. Unde et ecclesia altitudinem servans misteriorum celestium reiciat a se graviores venti procellas et invitat vernantis gratie suavitatem et sciens quod ortus suus xpo displicere non possit ipsum advocat sponsum dicens Exurge aquilo et veni auster perfla ortum meum et fluant aromata mea. Descendat frater meus in ortum suum et edat fructum pomiferarum suarum. Bonas enim arbores ac fructiferas habet que radices suas tinxerunt sacri fontis irriguo et in bonos fructus nove fecunditatis germine pullulaverunt ut non iam non prophetica ceduntur securi sed evangelica ubertate fecundantur. Denique fertilitate earum et dominus delectatus respondit: Ingressus sum in ortum meum soror mea sponsa vindemiavi mirram tuam cum unguentis meis manducavi cibum meum cum melle meo bibi potum meum cum lacte meo. Quare cibum et potum dixerim fideles intelligunt. Illud autem non dubium quod in nobis ipse manducat et bibit sicut in nobis legisti quia in carcere se dicat fuisse. Unde et ecclesia videns tantam gratiam hortatur filios suos hortatur proximos ut ad sacramenta concurrant dicens Edite proximi mei et bibite et inebriamini fratres mei. Quid edamus quid bibamus alibi tibi spiritus sanctus per prophetam expressit dicens Gustate et videte quoniam suavis est dominus. Beatus vir qui sperat in eo. In illo sacramento xpus est quia corpus est xpi. Non ergo corporalis esca sed spiritualis est. Unde et apostolus de typo eius ait quia patres nostri escam spiritualem manducaverunt et potum spiritualem biberunt. Corpus enim dei corpus est spirituale. Corpus xpi corpus est divini spiritus quia spiritus xpus ut legimus spiritus ante faciem nostram xpus dominus. Et in petri epistola habemus et xpus pro nobis mortuus est. Denique cor nostrum esca ista confirmat et potus iste letificat cor hominis ut propheta memoravit.

Tandem eciam ad neophitos materiam diffusius persequitur in sermone quinto de sacramentis.

Venisti ad altare vocat te dominus ihesus vel animam tuam vel ecclesiam et ait Osculetur me ab osculis oris sui. Vis ad xpum aptare? Nichil gratius. Vis ad animam tuam? Nichil iocundius. Osculetur me. Videt te mundum esse ab omni peccato quia delicta detersa sunt. Ideo te sacramentis celestibus dignum iudicat et ideo invitat ad celeste convivium. Osculetur me ab osculis oris sui. tamen pp sequa

anima tua vel humana condicio vel ecclesia vi
dit se ab omnibus mundatam esse peccatis
dignamque ut ad altare Christi possit
accedere. Quid enim est altare ni
si forma corporis Christi. Videt mira
bilia sacramenta et ait: Osculetur me ab osculis
oris sui. hoc est osculum michi infigat Christus. Quo
re quia meliora ubera tua super vinum.
Super illud vinum quod et si suavitatem habet
leticiam habet gratiam sed tamen nulla leci
cia secularis. Ante autem iocunda est
spiritalis. Nam tunc ergo salomon induxit
in persona vel Christi et ecclesie vel spiritus et carnis et

¶ Et addit: Unguentum est nomen anime
tuum. Propterea adolescentule dilexerunt te.
Que sunt iste adolescentule nisi anime
singulorum que deposuerunt istius corporis se
nectutem renovate per spiritum sanctum. At
trahe nos post odorem unguentorum tuo
rum curramus. Vide quid dicat: Non potes
sequi Christum nisi ipse te attrahat. Denique
ut scias tu exaltatus inquit sursum omnia tra
ham ad me ipsum. Introduxit me rex in cu
biculum suum. Grecus in promptuarium suum
et in cellarium suum habet ubi bona libamina
ubi boni odores mella suavia ubi fructus
diversi ubi epule varie ubi plurimis epulis
tuum prandium condiatur. Ergo venisti ad
altare accepisti corpus Christi. Audi iterum
que sacramenta es consecutus. Audi dicen
tem sanctum David. Et ille in spiritu hec misteria
previdebat et letabatur et nichil sibi deesse
dicebat. Quare quia qui accepit corpus
Christi non esuriet in eternum. Quotiens audisti
vicesimum secundum psalmum Et non intellexisti. Vide
quemadmodum aptus sit celestibus sacramentis.
Dominus pascit me et nichil michi deerit
in loco pascue ibi me collocavit super aquam
refectionis educavit me animam meam
convertit. Deduxit me super semitas iusticie
propter nomen suum. Nam et si ambulavero in
medio umbre mortis non timebo mala quoniam
tu mecum es. Virga tua et baculus tuus
ipsa me consolata sunt. Virga imperium
baculus passio est hec est eterna divinitas
Christi sed etiam passio corporis. Illa creavit hec
redemit. Parasti in conspectu meo mensam ad
versus eos qui tribulant me. Impingu
asti in oleo caput meum et poculum me
um inebrians quam preclarum est. Venistis
ergo ad altare accepistis gratiam Christi sacramenta
estis celestia consecuti. Gaudet ecclesia in

redemptione multorum et astare sibi famu
liam candidatam spiritali exultatione le
tatur. Habes hic in canticis canticorum. Letata
invocat Christum paratum habens convivium quod
dignum celesti complacitione videatur. Unde et ait:
Descendat frater meus in ortum suum
et accipiat fructum pomiferarum suarum.
Que sunt iste pomifere [...] lignum
aridum factus erat in Adam [...] sed nunc
per gratiam Christi pomifere ar[...]bores
pullulant. Libenter accepit dominus Ihesus
et dignatione respondit ecclesie sue. Descen
di inquit in ortum meum vindemiavi
mirram cum unguentis meis. Manduca
vi panem meum cum melle meo et bi
bi vinum cum lacte meo. Edite inquid fratres
mei et inebriamini. Vindemiavi mirram
cum unguentis meis. Que est ista vinde
mia cognoscite vineam et agnoscite
vindemiam. Vineam inquit ex Egip
to transtulisti hoc est populus dei. Vos estis
vindemia quasi vinea plantati qui
vindemia fructum dedistis. Vindemi
avi mirram cum unguentis meis hoc est in
odorem quem accepistis. Manducavi pa
nem meum cum melle meo. Videtis quod in
hoc pane nulla sit amaritudo sed omnis
suavitas sit. Bibi vinum cum lacte meo.
Videtis huius leticiam esse que nullius
peccati polluatur. Quotienscumque enim
bibis remissionem accipis peccatorum
et inebriaris in spiritu. Unde et apostolus ait:
Nolite inebriari vino sed impleamini spiritu
sancto. Nam qui inebriatur vino vacil
lat et titubat; spiritu qui inebriatur radi
catus in Christo est. Et ideo preclara ebrietas
que sobrietatem mentis operatur.

¶ Et quia figura huius sacramenti fuit
in sacrificio melchisedech qui panem et
vinum obtulit, ideo hoc pertractat super epistolam
ad hebreos capitulo vii. Secundum alia mandata
Melchisedech hic fuit sacerdos sed
secundum quandam singularis sacerdo
tii dignitatem panem offerens deo et
vinum non brutorum animalium sanguinem.
In cuius ordinem sacerdotii Christus factus
est sacerdos non temporalis sed eternus atque
idem est. Tu es sacerdos in eternum secun
dum ordinem melchisedech. Ex eo quod na
tus est de utero virginali ante luciferum.
Non secundum id quod natus est a patre
deus apud patrem coeternus [...]

et consubstantialis sed sacerdos per carnem quam assump
sit aut per victimam quam pro nobis of
ferebat a nobis susceptam id est carnem
et sanguinem suum De qua victima ipse
in euangelio ait Nisi manducaueritis
carnem filii hominis et biberitis eius san
guinem non habebitis vitam in vobis
Sed ista [illegible] carne et sanguine nil
cruentum [illegible] nil corruptibile mens
humana [illegible] na concipiat ne sicut a
postolus ait Qui enim corpus indigne man
ducat iudicium sibi manducat sed immu
tabilitatem spiritualem atque salutarem in
pane et vino per que si digne sumitur
nobis est peccatorum remissio et regni
dei possessio collata Huius ordinem sa
crificii primitiuam similitudinem
melchisedech iustissimus rex insti
tuit qui duo panis et vini fructus
obtulit constat enim pecudum victimam
perisse que fuit ordine aaron non
in melchisedech sed hoc munere po
cius institutum quod toto orbe in sacra
mentorum erogacione celebratur
Sacerdos autem proprie dicitur ipse
qui semel pro nobis optulit ymo
landum sicut semel de melchise
dech in sancta legitur scriptura et
eius sacerdocio in eternum non fi
dicitur ipse scilicet dominus xpus qui
permanet in gloria sempiterna | li^o de
Et qualis sit iste panis probat | bene
dictionibus ca^o xi Exponens Gen
xlix Aser pinguis est panis eius
Hunc panem dedit apostolis ut diuiderent
populo credencium hodieque dat nobis eum
quem ipse sacerdos cottidie consecrat
suis verbis Hic ergo panis factus est
esca sanctorum Possumus et ipsum dominum acci
pere qui suam carnem nobis dedit sicut
ipse ait Ego sum panis vite Patres
vestri manducauerunt manna in deserto
et mortui sunt Hic est autem panis qui
de celo descendit ut si quis ex ipso man
ducauerit non moriatur ut ne quis
putaret quia dicebat morte dat quod
panis et corporis successionem veniret et
vite dubitet cum sciat sanctos apostolos hac
morte esse defunctos addidit Ego
sum panis viuus qui de celo descen
di Si quis manducauerit ex hoc pane
viuet in eternum Hoc est non spiri

vita dixit supra nec de morte istius in
te qua eciam si quis moriatur fuerit
tamen si panem meum acceperit
viuet in eternum Ille enim accipit [illegible] at
si seipsum probat qui autem accipit non
moritur peccatoris morte quia panis hic
remissio peccatorum est | celestis glorie
Iste cibus communicacionem | prefigurat ho
et super lucam ca^o vi | Omnes ut vite et
Unus corpus christi est | ne possumus esse
participes Non enim victus sed potius nos
nobis primum loco spondetur et honoris
sed communicacio gracie celestis et vite | non
Quare autem hoc sacramentum | ipsa
specie ministratur sed aliena occultatur dicit
in sermone vi de sacramentis ad neophitos
in primo Sicut verus est dei filius dominus
noster ihesus xpus non gracia homines per graciam
sed quasi filius ex substancia patris ita vera eius
est caro sicut ipse dixit quam accipimus
et verus eius sanguis est quod potamus
Sed forte dicis quod dixerunt tunc temporis
eciam discipuli xpi audientes dicentem
Nisi quis manducauerit carnem meam
et biberit sanguinem meum non manebit in
me nec habebit vitam eternam Forte
dicas Quomodo vera caro Similitudinem in
deo non video sanguinis veritatem Po
stremo dixi tibi de sermone xpi qui operatur
ut possit mutare et conuertere genera institu
ta nature Deinde ubi non tulerunt sermonem
xpi discipuli eius sed audientes quod carnem
suam daret manducare et sanguinem
suum daret ad bibendum recedebant So
lus tamen petrus dixit verba vite
eterne habes et ego a te recedam Ne igitur
plures hoc dicerent Et ne veluti quidam
horror esset cruoris sed maneret gracia redemp
cionis ideo in similitudinem quidem accipis
sacramentum sed vere nature graciam virtutemque
consequeris Ego sum inquit panis
viuus qui de celo descendi Sed caro non
descendit de celo Hoc est carnem suscepit
ex virgine Quomodo ergo descendit panis
de celo et panis viuus quia idem dominus
noster ihesus christus consors est diuinitatis
et corporis et tu qui accipis carnem diuine
eius substancie in illo participaris alimento
Sed quare admiscetur aqua in calice
dicit in sermone vi^o de eisdem post principium
Diximus ergo quod in altari constituatur
calix et panis In calice inquit mittitur

vinum et quod aliud aqua. Si tu michi dicis
quo ergo melchisedech panem et vinum
optulit quid sibi vult admixtio aque. Verum
accipe primam omnium figure que ante processit.
Tempore moysi quid habes quia cum
sitiret populus iudeorum et murmuraret
quod aquam invenire non possint jussit
dominus ut tangeret petram de virga tetigit
petram et petra undam maximam
fudit sicut apostolus dicit. Bibebant autem
de spirituali consequenti eos petra. petra autem
erat xpistus non immobilis petra que populum
sequebatur et tu bibe ut te xpistus
sequatur. Vide misterium moyses hoc est propheta
virga hoc est verbum dei sacerdos verbo dei
tan[git] petram et fluit aqua et bibit
populus dei. Tangit ergo sacerdos et calicem
dat aqua in calice salit in vitam eternam
et populus dei bibit. didicisti hoc accipe et aliud
in tempore dominice passionis cum sabbatum magnum
instaret quia vivebat dominus noster ihesus
xpistus vel latrones missi sunt qui percuterent
eum venientes invenerunt dominum nostrum
ihesum xpistum defunctum. Tunc unus
de militibus lancea tetigit latus eius
et de latere eius aqua fluxit et sanguis
quare aqua quare sanguis aqua ut
emundaret sanguis ut redimeret quare
de latere quia unde culpa inde gracia culpa
per feminam gracia per dominum ihesum xpistum

Tercio de hoc sacramento dicit quod est sanctis
veteris legis antiquius quo ad figuram in
tractatu de misteriis per medium. Si sibilia
Illud considerems ne quid forte vi[deatur] vides
quam que sunt invisibilia non videntur neque
possunt humanis oculis comprehendi
dicat iudeis dominus manna pluit pluit
et coturnices etc. aut illi hec sunt que preparavit
de quibus dictum est quod oculus non vidit
nec auris audivit nec in cor hominis ascendit
que preparavit deus diligentibus eum.
Ergo ne quis hec dicat summo studio nobis
est comprobare quia et antiquiora sunt
sacramenta ecclesie quam synagoge et prestanciora
quam manna est. Antiquiora quia manna
est. Antiquiora docet lectio Genesis que
decursa est. Synagoga enim ex lege moysi
principium sumpsit. Abraham vero longe
antiquior qui victis hostibus et nepote proprio
recepto cum potiretur victoria tunc illi occurrit
melchisedech et optulit ea que Abraham
veneratus accepit non Abraham

optulit sed melchisedech qui inducitur sine
patre et sine matre neque inicium dierum neque
finem habens. Similis autem filio dei de
quo ait paulus ad hebreos. qui manet
sacerdos in perpetuum qui interpretacione
latina dicitur rex iusticie rex pacis
non enim ignoratis quis iste sit. Potest hoc esse
rex iusticie cum ipse vir iustus sit. Potest
esse rex pacis cum vix possit esse pacificus
sine matre secundum divinitatem quia ex patre
deo genitus est. unius substancie cum patre
sine patre secundum incarnacionem quia natus
ex virgine est inicium et finem non
habens quia ipse inicium et finis omnium primus
et novissimus non ergo humanum sed divinum est
munus sacramentum quod accepisti ab eo prolatum
qui benedixit fidei patrem et abraham
illum cuius graciam et gesta miraris

Quarto ut addit non solum est antiquius
veteris figure sed eciam excellencioris
racione maioris et efficacioris gracie
Probatum est antiquiora esse ecclesie sacramenta
nunc cognosce pociora. Revera
mirabile est quod manna deus pluit patribus
et cottidiana celi pascebantur alimento
unde dictum est. Panem angelorum
manducavit homo. Sed tamen
panem illum qui manducaverunt omnes
in deserto mortui sunt. Ista autem esca
quam accipis. Iste panis vivus qui descendit
de celo vite eterne substanciam subministrat.
Et quicunque hunc manducaverit non
morietur in eternum et corpus xpisti est. Considera
nunc utrum prestancior sit panis angelorum
an caro xpisti que utique corpus
est vite. Manna illud celo hoc supra celum.
illud celi hoc domini celorum illud corrupcioni
obnoxium si in diem alterum servaretur
hoc alienum ab omni corrupcione
quod quicunque religiose gustaverit corrupcionem
sentire non poterit. Illis aqua de
petra fluxit tibi sanguis ex xpisto illos
ad horam saciavit aqua te sanguis diluit
in eternum. Iudeus bibit et sitit. Tu
cum biberis sitire non poteris. Et illud in
umbra hoc in veritate. Si illud quod miraris
umbra est que apud patres facta est.
Bibebant inquid de consequenti petra
petra autem erat xpistus sed non in pluribus
eorum conplacitum est deo. Nam prostrati
sunt in deserto. hec autem in figura facta
sunt nostri. Cognovisti prestanciora. Pocior

est enim lux quam umbra. Veritas quam figura corpus auctoris quam manna de celo.

Et eciam similiter replicat in sermone in textu de sacris supius allegatos circa medium

Venisti ad altare vidisti sacra posita super altare et ipsam quidem miratus es creaturam tamen creatura solempnis est et nota. Forte aliquis dicet: Iudeis deus tantam graciam prestitit, manna illis pluit e celo. Quid plus dedit fidelibus suis, quid plus tribuit hiis quibus plus promisit? Accipe quod dico: antiora esse misteria christianorum et diviniora esse sacramenta christianorum quam iudeorum. Primo accipe. Iudei quando esse ceperunt? ex iuda utique pronepote abrahe, vel si vis sic intelligere, ex lege quam iudei legem accipere meruerunt. Ex pronepote ergo abrahe iudei dicti sunt tempore sancti moysi. Et si tunc deus iudeis manna murmurantibus pluit e celo, tibi autem sacramentorum horum figura precessit cum abraham erat, quando vernaculos trecentos decem et octo collegit, ubi persecutus est adversarios, de captivitate eruens nepotem suum. Tunc victor venit et occurrit illi melchisedech sacerdos et optulit ei panem et vinum. Quis habuit panem et vinum? Abraham non habuit. Sed quis habuit? Melchisedech. Ipse autem auctor sacramentorum. Quis est melchisedech qui sic interpretatur rex iusticie, rex pacis? Quis est iste rex iusticie? Numquid homo quispiam potest esse rex iusticie? Quis ergo rex iusticie nisi iusticia dei, qui est dei pax, dei sapiencia, qui potuit dicere: pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis. Ergo primo intellige sacramenta hec que accipis antiora esse quam sint moysi sacramenta quecumque iudei habere se dicunt, et prius cepisse populum christianum quam cepisse populum iudeorum. Sed nos in predestinacione, illi in nomine. Optulit ut melchisedech panem et vinum. Quis est ergo melchisedech? Sine patre inquit, sine matre, sine generacionis ordine, neque inicium dierum habens neque vite finem. Hoc habes ad hebreos epistola: sine patre inquit et sine matre, similis filio dei. Sine matre natus est dei filius generacione celesti, quia hic solo deo patre natus. Et iterum sine patre natus est cum ex virgine natus est. Non enim ex virili semine generatus est, sed natus de spiritu sancto et virgine maria, utero editus virginali. Similis per omnia filio dei. Sacerdos quoque erat melchisedech, quia et christus sacerdos, cui dicitur: tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Ergo auctor sacramentorum quis est nisi dominus ihesus? De celo ista sacramenta venit. Consilium enim omne de celo est. Vere autem magnum est et divinum miraculum quod populis pluit manna de celo, et non laborabat populus et manducabat.

Deinde ut ibidem subdit turbato sive natura conversio in hoc sacramento fit virtute verborum christi et ex persona christi

Tu forte dices: meus panis est usitatus. Sed panis iste panis est ante verba sacramentorum; ubi accesserit consecracio, de pane fit caro christi. Hoc igitur astruamus, quomodo potest qui panis est corpus esse christi. Consecracio igitur quibus verbis est et cuius sermonibus? Domini ihesu. Nam reliqua omnia que dicuntur laus deo defertur; oracio premittitur pro populo, precibus pro ceteris; ubi venitur ut conficiatur venerabile sacramentum, iam non suis sermonibus utitur sacerdos sed utitur sermonibus christi. Ergo sermo christi hoc conficit sacramentum. Quis est sermo christi? Nempe is quo facta sunt omnia. Iussit dominus et factum est celum, iussit dominus et facta est terra, iussit dominus et facta sunt maria, iussit dominus omnis creatura generata est. Vides ergo quam operatorius sit sermo christi. Si ergo tanta vis est in sermone domini ihesu christi ut inciperent esse que non erant, quanto magis operatorius est ut sint que erant et in aliud commutentur. Celum non erat, mare non erat, terra non erat. Sed audi dicentem: Ipse dixit et facta sunt, ipse mandavit et creata sunt. Ergo tibi respondeam: non erat corpus christi ante consecracionem, post consecracionem dico tibi quia iam corpus est christi. Ipse dixit et factum est, ipse mandavit et creatum est. Tu ipse eras, sed eras vetus creatura; postquam consecratus es, nova creatura esse cepisti. Vis scire quam nova creatura? Omnis inquit in christo nova creatura. Accipe quemadmodum sermo christi creaturam omnem mutare consuevit et mutet quando vult instituta ibidem subdens nature. Et

Et probat exemplariter de efficacia verborum

Quo requiris accipe. Et primo omnium de generatione eius sumamus exemplum. Consuetudo est ut non generetur homo nisi ex viro et muliere et consuetudine coniugali. Sed quia voluit dominus quia hoc elegit sacramentum de spiritu sancto ex virgine natus est xpistus hoc est mediator dei et hominum homo ihesus xpistus. Vides ergo quia contra instituta et ordinem homo natus est ex virgine. Accipe aliud. Urgebatur populus iudeorum ab egiptiis interclusus mandato impio. Virga moyses tetigit aquam et se unda divisit. Non utique secundum sue nature consuetudinem sed secundum celestis imperii graciam. Accipe aliud. Sitiebat populus venerat ad fontem. amarus erat fons. Misit lignum moyses in fontem et factus est dulcis fons qui amarus erat. hoc est mutavit consuetudinem nature sue accepit dulcedinem gracie. Accipe et quartum exemplum. Ceciderat ferrum securis in aquas quod ferrum secundum suam consuetudinem demersum est. Misit lignum helyseus statim ferrum elevatum est et aquis supernatavit utique contra consuetudinem ferri. est enim materies gravior quam aquarum est elementum. Ex his ergo omnibus non intelligis quantum operetur sermo celestis. Si operatus est in fonte terreno. si operatus est sermo celestis in aliis rebus non operatur in celestibus sacramentis. tantu de similem similiam ponit intrac in istis supius allegatis concludens maiorem vim esse gracie quam nature quo mihi tu forte dicas aliud video asseris quod cristi corpus accipiam. Ex hoc nobis adhuc superest ut probemus. Quantis ergo utimur exemplis probemus non hoc esse quod natura formavit sed quod benedictio consecravit. Maiorem quam vim benedictionis quam nature quia benedictione eciam natura ipsa mutatur. Virgam tenebat moyses proiecit eam et facta est serpens. Rursus prendit caudam eius et in virge naturam revertitur. Vides igitur prophetica gracia bis mutatam esse naturam serpentis et virge. Currebant egipti flumina puro aquarum meatu subito de fontium venis sanguis cepit erumpere. Non erat potus in fluvi[i]s. Rursus prophete prece cruor cessavit fluminum aquarum natura remeavit. Circumclusus undique populus erat hebreorum hinc egipciis vallatus inde mari clausus. Virgam levavit moyses. separavit se aqua et in murorum specie congelavit atque inter undas via pedestris apparuit. Iordanis retrorsum conversus contra naturam in sui fontis revertitur exordium. Nonne claret naturam vel maritimorum fluctuum vel fluvialis cursus esse mutatam. Sitiebat populus patrum. tetigit Moyses petram et aqua de petra fluxit. Numquid preter naturam operata est gracia ut aquam funderet petra quam non habebat natura. marach mirra fluvius amarissimus erat ut siciens populus bibere non posset. Misit moyses lignum in aquam et amaritudinem suam aquarum natura deposuit quam infusa subito gracia temperavit. Sub heliseo propheta uni ex filiis prophetarum excussum est ferrum de securi et statim mersum est. Rogavit heliseum qui amiserat ferrum. Misit eciam heliseus lignum in aquam et ferrum natavit. Utique et hoc preter naturam factum cognoscimus. gravior enim ferri species quam aquarum liquor. Advertimus ergo maioris esse graciam quam naturam et adhuc prophetice benedictionis numeramus graciam. Addit hoc sacramentum esse super naturam divina operante potencia. tunc verum et efficacissimum esse xpi voluntate existente et gracia. tum humana valuit benedictio Quod si ta ut naturam converteret quid dicimus de ipsa consecratione divina ubi verba ipsa domini salvatoris operantur. Nam sacramentum istud quod accipis xpi sermone conficitur. Quod si tantum valuit sermo helye ut ignem de celo poneret non valebit xpi sermo ut species mutat elementorum. De tocius mundi opibus legisti quia ipse dixit et facta sunt ipse mandavit et creata sunt. Sermo ergo xpi qui potuit ex nichilo facere quod non erat. Non enim minus est novas rebus dare quam mutare naturas. Sed quid argumentis utimur suis utamur exemplis incarnacionis que astruamus misterii veritatem. Numquid nature usus precessit cum dominus ihesus ex maria nasceretur. Secundum ordinem quecumque viro mixta femina generare consuevit. Liquet igitur quod preter nature ordinem virgo generavit et hoc quod conficimus corpus ex virgine est.

vere utique caro Christi que crucifixa est que sepulta est

Ergo hic quem nature ordinem inquiris in Christi corpore cum preter naturam sit ipse partus ex virgine. Vere ergo caro Christi illius sacramentum est. Ipse clamat dominus Iesus: Hoc est corpus meum. Ante benedictionem verborum celestium alia species nominatur, post consecrationem sanguis nuncupatur. Et tu dicis Amen, hoc est verum est. Quod os loquitur mens interna fateatur. Quod sermo sonat affectus sentiat.

Concluditur quod aliud apparet in specie aliud est in re. In sermone iiii^to de sacramentis proxime allegato in medietate post suprascripta.

Ergo didicisti quod ex pane corpus fiat Christi. Et quod vinum cum aqua in calice mittitur sed fit sanguis consecratione verbi celestis. Sed forte dicis: Speciem sanguinis non video. Sed habet similitudinem. Sicut enim mortis similitudinem sumpsisti, ita etiam similitudinem preciosi sanguinis bibis, ut nullus horror cruoris sit, et precium tamen redemptionis operetur. Didicisti ergo quia quod accipis corpus est Christi.

Adiungit ut supra verum est quia verbo Christi et non verbo sacerdotis consecratur.

Vis scire quia verbis celestibus consecratur? Accipe que sunt verba. Dicit sacerdos: Fac inquit nobis hanc oblationem ascriptam, rationabilem, acceptabilem, quod est figura corporis et sanguinis domini nostri Iesu Christi, qui pridie quam pateretur in sanctis manibus suis accepit panem, respexit ad celum, ad te sancte pater omnipotens eterne deus, gratias agens benedixit, fregit, fractumque apostolis suis et discipulis suis tradidit dicens: Accipite et bibite ex hoc omnes, hic est enim sanguis meus. Et vide illa omnia verba evangeliste sunt usque ad accipite sive corpus sive sanguinem. Inde verba sunt Christi: Accipite bibite ex eo omnes, hic est enim sanguis meus. Et vide singula. Qui pridie inquit quam pateretur in sanctis manibus suis accepit panem. Antequam consecretur panis est, ubi autem verba Christi accesserint corpus est Christi. Denique audi dicentem: Accipite et edite ex eo omnes, hoc est enim corpus meum. Et ante verba Christi calix est vini et aque plenus; ubi verba Christi operata fuerint ibi sanguis efficitur qui plebem redemit.

Et addit quod de hoc sacramento nullatenus est dubitandum.

Ergo videte quantis generibus potens est sermo Christi universa convertere. Denique ipse dominus Iesus testificatur nobis quod corpus suum accipiamus et sanguinem. Numquid debemus de eius fide et testificatione dubitare? Iam redeamus ad propositionem meam.

Et addit quod hoc sacramentum est excellentissimum [illegible] peccatorum et passionis Christi rememoratiuum.

Magnum quidem et venerabile quod manna iudeis pluit de celo. Sed intellige quid est amplius, manna de celo an corpus Christi? Corpus Christi utique qui auctor est celi. Deinde qui manna manducavit mortuus est. Qui manducaverit hoc corpus fiet ei remissio peccatorum et non morietur in eternum. Ergo non otiose dicis tu Amen, iam in spiritu confitens quod accipias corpus Christi. Cum tu petieris dicit tibi sacerdos: Corpus Christi, et tu dicis Amen, hoc est verum. Quod confitetur lingua teneat affectus. Ut scias autem hoc esse sacramentum huius figura ante precessit. Deinde quantum sit sacramentum cognosce. Vide quid dicat: Quotienscumque hoc feceritis toties commemorationem facietis donec iterum adveniam. Et sacerdos dicit: Ergo memores gloriosissime eius passionis et ab inferis resurrectionis et in celum ascensionis offerimus tibi hanc immaculatam hostiam, rationabilem hostiam, incruentam hostiam, hunc panem sanctum et calicem vite eterne. Et petimus et precamur ut hanc oblationem suscipias in sublime altare tuum per manus angelorum tuorum, sicut suscipere dignatus es munera pueri tui iusti Abel, et sacrificium patriarche nostri Abrahe, et quod tibi obtulit summus sacerdos Melchisedech. Ergo quotienscumque accipis quid tibi dicit apostolus? Quotienscumque accipimus mortem domini annunciamus. Si mortem annunciamus, annunciamus remissionem peccatorum. Si quotienscumque effunditur sanguis in remissionem peccatorum funditur, debeo illum semper accipere ut semper michi peccata dimittantur. Qui semper pecco semper debeo habere medicinam.

Sunt autem angeli presentes ubi est eukaristia ut infra dicitur in sermone primo de sacramentis ut supra.

Considera ubi capias sacramenta celestia. Si hoc corpus est Christi hic et angeli constituti sunt. Ubi corpus ibi et aquile. Legisti in evangelio

vbi corpus x ibi et aquile que volare con
sueverunt ut terrena fugiant celestia petat
Huius sacramenti excellenciam et ea sunt x
am ipsi respectu iudeorum penitencia
declarat hic sup dni in maculata sed xviij
versu vto exponens illud adolescentulus
sum ego et contemptus in prima edo
Dicit ipsius nacionis Ille ne despectus
videtur adhuc fide et studio primeue devo
cionis adolescens vel certe renovatur
aquile iuventus per baptismatis sacrm iu
venis ego sum et despectus iustificacoes
tuas non sum oblitus Ille ergo despectus
cui iam preferor iam ante ponor relicte
ille qui despectus populus peccatorum Ideo ce
lestium sacramentorum veneranda consor
cia iam mense celestis honore suspicior
epulis meis non pluvia rigatur non terre
opus laborat non arborum fructus potu
i meo non flumina querenda non fontes
cristus michi cibus cristus est michi po
tus caro dei cibus michi et dei sanguis
est potus Non iam ad saciacionem mei annos
expecto proventus xpus michi cottidie mi
nistratur Non verebor ne qua mi eum celi
intemperies aut sterilitas vires inminu
at si pii cultus diligencia perseveret Non
iam coturnicum pluvias michi opto desce
dere quas ante mirabar Non manna
quod ante cibis omnibus preferebam Quod
manna manducaverunt patres esurierunt
Meus cibus est quem siquis manduca
verit non esuriet Meus cibus est qui non
corpus impinguat sed confirmat cor
hominis fuit michi ante mirandus pa
nis celo scriptum est enim Panem de
celo dedit illis manducare sed non erat
verus ille panis sed futuri umbra pane
de celo illum michi verum servabit pa
ter michi ille panis descendit de celo
qui vitam dat huic mundo non videris de
scendit sed ecce descendit sed populo dei in
mori descendit Nam quo videris desce
dit panis qui vitam det cum omnes qui
illum panem manducaverunt hoc est manna
que putaverunt iudei verum pane in de
serto mortui sunt Quod synagoge descen
dit cum synagoga omnis incipient et eius
ieiunio fidei maciata defecit Denique si
accepissent panem verum non dixissent
domine semper da nobis panem hunc Quid
petit vide ut tribuat tibi panem quem

dat omnibus dat cottidie dat semper Ante
ipso est ut accipias hunc panem acce
de ad hunc panem et accipies enim de
hoc pane dictum est omnes qui elongant
se abs te peribunt Si elongaveris abs eo pe
ribis si appropinquaveris ad eum vives Hic
panis vite est qui ergo manducat mo
ri non potest Quomodo enim morietur cui vita ci
bus est Quomodo deficiet si habuit vitalem substanciam
Accedite ad eum et illuminamini et saciamini
quia panis est Accedite ad eum et pota
te quia fons est Accedite ad eum et illu
minamini quia lux est accedite ad eum et
liberamini quia ubi spiritus domini ibi libertas
est accedite ad eum et absolvemini quia re
missio peccatorum est Quod sit iste queri
audite ipsum dicentem Ego sum panis
vite qui venit ad me non esuriet et qui
crediderit in me non sitiet unquam Audistis
enim et vidistis eum et non credidistis ei et
ideo mortui estis vel nunc credite ut possitis
vivere Et miramini moysen quia patres vestros
per mare siccis duxit vestigiis moyses
non imperavit sed impetravit non iussit ma
ri sed servivit iubenti fluctibus Moysen
laudatis quia vetterem pharaonem cum
exercitu suo mersit Moyses orabat et illi qui probabant
Moyses probabatur dominus xpus operabatur
Moyses fugiebat xpus insequebatur
ut moyses columpnam sequebatur ut
nocturnas tenebras declinaret xpus il
luminabat Moysen agnoscitis quia aque
amaritudinem temperavit Moysen agnos
citis quia aquam produxit de petra xpm
non agnoscitis qui michi illius egipcii
veteris stravit exercitum et abissi mersit pro
fundo qui nos fluat cottidie de mundi huius
fluctibus ne nos seculi procella demergat
Quid profuit patribus tuis in re pervare vbi
quibus ad eam resurreccionis non licuit
pervenire Et magistrum exierunt de
egipto perierunt in deserto Mortuus est aa
ron Mortua est maria Mortuus est ipse
moyses solum ipsum nanc nominis sacri
similitudo servabit Plaudat iudeus quia
sicienti illi quidam saxa nonnumquam in
de corpore dei fons fluxit eternus Meas
amaritudines bibit xpus ut michi sue
donaret gracie suavitatem Dicit ergo
populus xpianus iuvenis ego sum et
despectus iustificaciones tuas non sum
oblitus Bene hic dixit qui iustificavit

derum baptismatis sacris Cum enim bap
tizatur iustificatur quia peccata propria confite
ri a domino sicut modo sperat indulgenciam delictorum

Valet autem preterea que dicta sunt hoc sacramentum contra temptamenta demonum eodem libro viii versu vi

Scriptum est quia media nocte primogeniti egiptiorum sunt ab ex
terminatore sicut interempti Docet sanctus
Moyses propheta ut hoc perveniret tempus ac
sine hebreorum populus fraude transiret agnum
agnum immolavit hic est vespere ut man
ducantes eum et domini pascha celebrantes
non occuparentur exterminatores insidiis
nec in terminos vitalis spiritualis alimenti noctur
na spiritualia tenebrosi hostis opprimerent
Hec diligenter intende prudenter intellige
sollicite require nec presumptorie tibi ista
dicuntur sed divina iusticia declarantur Pre
venire tu insidias temptatoris instan
ter prius celeste convivium in die Cum e
nim cave negligens et si te fames cottidi
ana cogit quod corporalium et intemperancia
declinat ieiunium tamen celesti te ma
gis suavi convivio non epule pane extor
queant ut celestis sibi vacans sacramenti
differ aliquantulum non longe est sumendi
primo plerumque sunt huius dies ut statim m
diam horis adveniendum sit in certam
cavendi primum celebranda oblatione tunc utique
paratus assiste ut tibi accipias munimen
tum ut corpus edas domini ihesu In quo remis
sio peccatorum est postulatio divine reconcili
acionis protectionis eterne suscipe intre
dum ibi tue mentis hospicio ubi corpus
eius ibi cristus est Cum hospicium tuum
adversarius viderit occupatum celestis ful
gore presencie intelligit locum temptacio
nis sue interclusum esse propterea fugiet
ac recedat Et tu mediam noctem sine
ulla offensione transibis admonet esse
sacrificium vespertinum ut nunquam xpm obli
viscaris Non potes oblivisci cuius sem
per tendes eius dum in occasu diei
presens fideris qui esurientem te sui cor
poris epulis expleverit

Valet etiam addere fidei ac spei firmamentum eodem libro xv versu ii

Si infirmus es fidelis tamen sollicitus est pro te cristus
dicit ad discipulos suos Date illis man
ducare ne deficiant in via Hec apostoli
rum manducat illum et non deficies
illum autem manduca ut procul venias ad tribu
xpi ad aliud corporis divini ad epulas sacramenti
adhibet illud poculum quo fidelium ineb
riatur affectus ut leticiam induat de remissi
one peccatorum Curas huius seculi metum mor
tis sollicitudines quod deponat Hac autem e
brietate corpus non titubat sed sinceritas a
nimus non confunditur sed consecratur

Cum summa devocione est celebrandum atque sumendum dominum super primam Epistolam ad corinthios capitulo xi ut supra

Devoto amore cum timore accedendo ad communionem
docet ut sit mens reverenciam se dare
debere ei ad cuius corpus sumendum acce
dit Hic enim apud se debet iudicare quia
domini cuius in ministerio sanguinem potat
qui testis est beneficii dei Cum nos ergo cum
disciplina accipiamus non erimus indigni
corpore et sanguine xpi gratia enim videbimur
redempti

Et tamen devocione esse debet cordis contricio. Vide in oratione quam fecit dicendam a sacerdote in introitu ad altare que etiam in pluribus libris ascribitur augustino Et incipit Summe sacerdos et vere inter cetera dicat sic

Ut sacrificium laudis casto corpore et mundo
corde valeam offerre Quanta enim cor
dis contricione et lacrimarum fonte quanta
reverencia et timore quanta corporis castitate
istud divinum et celeste sacrificium est celebrandum
Ubi deus meus ubi caro tua in veritate
sumitur ubi sanguis tuus in veritate bi
bitur ubi yma summis coniungitur ubi ad
est sanctorum presencia angelorum Ubi tu es
sacerdos et sacrificium mirabiliter et ineffa
biliter Quis digne hoc celebrare poterit misterium
nisi omnipotens deus offerentem fecerit dignum

De sumentibus indigne super primam ad corinthios capitulo xi ut supra

Itaque quicumque manducaverit panem et bibit calicem
domini indigne reus erit corporis et sangui
nis domini. Indignum dicit esse domino qui
aliter misterium celebrat quam ab eo traditum est
Non enim potest devotus esse qui aliter presu
mit quam datum est ab auctore Ideo premonet ut secundum
ordinem traditum devota mens sit acce
dentis ad eucharistiam domini quia futurum
est iudicium ut quemadmodum accedit unusquisque
quod reddat racionem in die domini nostri ihesu xpi quia
sine disciplina tradicionis et conversacionis
qui accedunt rei sunt corporis et sanguinis
domini. Quid est autem reos esse nisi pe
nas dare sortis mortis dominum Cristus

est enim plures qui brisiam nitium dicunt
Probet autem seipsum homo et si de pane man
ducat et bibit indigne iudicium sibi manducat
et bibit non discernens corpus domini
Et infra subdit exemplum punitionis
infirmitatibus indigne | sumentium et egritu
Propterea inter vos multi | dormiunt ut vero
probaret quia examen futurum est accipi
endum dominum corpus accipientes febribus
Et infirmitatibus corripiebantur et multi
moriebantur ut hiis ceteri discernerent et pau
corum exemplo ceteri emendarentur Nos
multum scientes corpus domini negligen
ter accipere et eius que pena distulerit gra
vius tractari fore quod contempsit exemplum
Cottidie autem sumi debet Unde in sermone vero
de sacramentis ut supra exponens orationem domi
nicam dicit sic | cottidianum da nobis hodie
Panem nostrum | Meminimus sermonis mei cum
de sacramentis tractarem Dixi vobis quando
verba Christi quod offertur panis dicatur ubi
Christi verba deprompta sunt iam panis
non dicitur sed corpus appellatur Quare
ergo in oratione dominica que postea sequitur
ait Panem nostrum cottidianum panem qui
dem dixit sed epiusion dixit hoc est substancialem
Non iste panis qui vadit in corpus
sed ille panis vite eterne qui anime nostre substan
tiam fulcit Nos grece epiusion dicitur Latini
autem hunc panem cottidianum dixit quia
grece dicunt advenientem diem Ergo quod
latinus dixit et quod grecus utrumque utile videtur
Grecus utrumque uno sermone significat
latinus cottidianum dixit Si cottidianus
est panis cur post illum annum sumis quem admodum
in oriente greci facere consueverunt accipe cot
tidie quod cottidie prosit tibi Sic vive ut cotti
die merearis accipere qui non meretur post
annum accipere Quomodo Job sanctus pro filiis suis
offerebat cottidie sacrificium ne forte aliqui
vel in corde vel in corpore peccassent Ergo
tu audis quod quotiescumque offertur sa
crificium mors domini et resurrectio domini
elevatio domini significetur et remissio pecca
torum et panem istum vite non cottidianum
assumis Qui vulnus habet medicinam
requirit Vulnus quia sub peccato sumus me
dicina celeste et venerabile sacramentum
Panem nostrum cottidianum da nobis hodie
Cottidie accipis cottidie tibi hodie est Si
tibi hodie est Si tibi hodie est Christus tibi
cottidie resurgit Quomodo filius meus es
tu Ego hodie genui te hodie ergo est
quando Christus resurgit heri et hodie ipse est
Apostolus paulus ait Et alibi ait Nox
precessit Dies autem appropinquabit Nox
hesterna precessit Dies hodiernus appro
pinquavit Et in sermone vero de eisdem
Panem nostrum cottidianum da nobis hodie
Hec postulatio maxima est eorum quod postu
lantur Et dimitte inquit nobis debi
ta nostra sicut et nos dimittimus debitori
bus nostris Nos cottidie accipe et cottidie
debito tuo indulgenciam petas
Infirmi autem qui eukaristiam accipi
unt attendere debent quid sumunt vel
quem in suo hospicio recipiunt et fideliter
credere debent atque tenentur ut participes
pes Christi glorie fiant Unde in epistola ad
bellicum Nactum te abegritudine
gravi significasti michi credidisse in domi
num et iam cepisse revalescere ad salutem
quod ea infirmitas fuit plus acuta quam peri
culosa scis quia pronissime remordebat
hoc est quod ait Percutiam et sanabo per
cussit infirmitate sanavit fide Vidit
enim interiorem affectum tuum non vacuum pie
cupiditatis sed excutere dilectionibus suo a
monuere te maluit ita ut salutem non
lederet devotionem excitaret Quomodo ei
salutem noceret qui solet dicere ut legimus
in evangelio Ego veniam et curabo
eum Ergo tu cuius invitacione ut in
iret domum tuam sine dubio dixit
Ego veniam et curabo eum et si non
audisti eum Ille tamen quam deus in
sensibiliter locutus est Et si non vidisti
eum ille tamen quod te incorporaliter in
viserit dubitari non potest sed vidisti eum
qui credidisti ei vidisti eum quia recepis
ti eum in hospicio tue mentis vidisti eum
spiritu vidisti eum oculis interioribus tene
ergo hospitem novum diu expectatum
sed sero susceptum in quo et vivimus
et sumus et movemur Gustasti quod fidei
prima exordia non fiat corpus occultum
in corde tuo Habet omnis gradus est homine
minimus nemo enim penetralia domus
denutressu estimat Si quid omnibus sanc
tus in interioribus est Non enim sapien
tis est a fenestra respicere in domum et
stulticia hominis est audire per hostium
Alia sunt sacramentorum per fidem misteria
que oculus non vidit nec auris audivit

que pparavit deus diligentibus eum ut
dixit scriptura Alia sunt illa que de celo
futura annunciaverunt prophete quibus revela
tum est et evangelizaverunt sancti spiritus
dei misso de celo in quem concupiscunt
et angeli videre ut ait apostolus petrus Il
la sunt in quibus est redempcio mundi
peccatorum remissio graciarum divisio sacra
mentorum participacio que cum acceperis tu inmu
tabile cum donatum esse homini ut illud man
na quod miramur fluxisse de celo iudeis
nec tante operacionis videtur ad salutem
fuisse Illud enim quicumque acceperunt in
deserto mortui sunt preter ihesum naue et caleph
Hoc sacramentum quicumque gustaverit non morietur
in eternum

Exaltacio Exaltacio christi intelligitur
quod sit hic apud homines qui eum cog
noscentes exaltatum credunt non autem
apud angelos in quorum conspectu semper
erat exaltatus in tractatu super psalmum xlv versu
Exaltabor in gentibus et exaltabor
bor in terra Erat sublimis dominus in excelsis
in angelis et archangelis in patriarchis
et prophetis qui de illo sublimia senciebant
sed non erat sublimis in populis nacionum
qui deum suum in matribus et speluncis habitacu
lis requirere videbantur Denique reprehen
ditur magdalena que christum quasi mortu
um flebat et quasi sepultum querebat in cubi
culo Unde dicit ad eam christus mulier quid
ploras quem queris in quid eum qui
posset auferri audivit vocem et recognovit
eum et nolebat continere Et ait dominus no
li me tangere quem putas mortuum
ad patrem vado Mulier que in cubiculo non
invenisti quem celestia prestolantur a
tarte reprehenditur quia christum ubi fides
prestat non tangit sicut emoroissa plena
eum tetigit fide Unde ait dominus teti
git me aliquis sencio de me virtutem
exisse Quo dicto agnovit in se illa que
fuerat virtute curata et statim confessa
est sui conscia quod dominum ipsa tetigisset Un
de dominus ait fides tua te salvam fecit
vade in pace Exaltatus autem dominus
in terra est secundum illud quod ipse ait Cum exaltatus
a terra fuero omnia traham ad me ipsum
vel quod facta est voluntas eius sicut in ce
lo et in terra | est per humilitatem Unde
Exaltatus | arguitur quod hec virtus so
la exaltari meretur leo super lucam in macha
bea xx versu primo | illum exaltavit
Propter quod inquit | et dedit illi nomen
quod est super omne nomen ut in nomine
ihesu omne genu flectatur quia dominus ihesus
in gloria dei patris Considera o homo quod
legas Non laboravit apostolus potenciam
christi probare sed obedienciam predicare sed
demonstrare quanta sit humilitatis gracia
quantus eius profectus si simplicibus accipiatur
auribus Et christum exaltavit sed christus non
que sua sunt sed que tua erant Illa humilita
te querebat accipe ergo argutis auribus
moraliter tibi profuit mistice tuam re
demit salutem Quo uis intellige salus
est tua si putas quod christo profuit humilitas sua
Cui ergo non proderit si illum exaltavit
quem non angebit | exaltare peccatores
Iusti dicuntur christum | vel dampnare liber
de ysaac et anima capitulo xix super i canticorum
Quanto enim quis ad dominum intendit tan
to amplius et deum elevat et ipse elevatur
Unde et ille ait Exaltabo te domine quoni
am suscepisti me Sanctus enim exaltat
deum peccator humiliat volens ergo illum au
tem oculos ne eum considerans quam
ad superiora sequi possit elevetur et terrenis
animas derelinquat Ideo et in evangelio
non omnibus discipulis sed perfectioribus suam
gloriam demonstravit

Exanimacio de hac materia require infra
capitulo Iudicium

Excommunicacio De hac materia prosequitur
apostolus super epistolam primam ad Cor
inthios v capitulo Exponens illud tradidi huius
sathane et cetera | in interitum supple dictum sathane
Tradidi tota | ut spiritus salvus sit in ho
bus esse in die iudicii Nisi enim eiectus
esset non fieret salvus spiritus esse in die iudi
cii Debebat omnes excommunicacionis talis
ut in die domini iudicii a sponso invenire
audirent a iudice domino Recedite a
me non novi vos sicut et ad Romanos
dicit Si quis autem spiritum christi non habet hic non
est eius Et in alia epistola Nolite contrista
re spiritum sanctum dei Si enim contristatur
deserit et non erit salvus Non utique
sibi qui inpassibilis est sed nobis quibus
datus est ut pullum dei filii esse probemur
Res enim que amittitur salva non est
Non utique sibi qui ubicumque sit necesse
se esse ei a quo mittitur Non bona gloriacio

una hoc est non bona est Leti enim erunt
tu magis contristari debuerint in fre
tã acerbe peccanti. sicut tristis fuit samu
el in saul peccante. a quo time mali doc
tores aut dissimulabant aut neglicen
tius arguebant. sicut hely sacerdos filios
suos peccantes in dei iniu reamant cent
honibus Nescitis quia modicum fer
mentum totam massam corrumpit
Ita et peccatum unius quod cognitum non ar
guitur multos contaminat ymo omnes
qui norunt et non deuitant aut cum pos
sint arguere dissimulant Non enim sibi
uidetur peccare qui a nullo corripitur
aut uitatur | enormiter peccantem

Atque qui exorciare | uidetur utile libro primo
de pinna ca° xx | mere se dicat quia car
Do dauid non ti | nem eius non amauit
inimici edebant. sicut legimus dominum appro
quant sup me nocentes ut edant car
nes meas. qui tribulant me inimici
mei ipsi infirmati sunt et ceciderunt Ru
nam igitur solam facit sibi serpens. Ideo
serpenti traditur quia serpente elisus
est ut quem deicat hunc erigat et fiat
ruina serpentis hominis resurrectio
Sathan aut corporalis huius contritionis
et carnalis au[...]torem debilitatis spi
ritualem ondit [...] paulo dicente Datus
est mihi stimulus carnis mee angelus
sathane ut me colaphizat ut non extol
lat. Sic ergo cum ire paulus didicit quod
admonitum ipse saluatus est Commutatur
doctor dominum prmittit alterum de duobus
utrumque donauit Venit in virga
quia condidone sacra conuictum reo
iuit Et bene dicitur tradi sathane qui
separatur a cristi corpore Venit etiam in
caritate spiritu que mansuetudinis uel quia
sic tradidit ut spiritum eius saluum faceret
uel quia eum quem ante sequestrauat
postea sacram[...]tis reddidit Nam
et sequestrari eorum grauat lapsum ne
modicum fermentum totam massam
corrumpat Et expurgandum est uet
fermentum uel in singulis uetus homo
hic est exterior homo cum actibus suis uel
in populo inueteratus peccatis viris eorum
concretus Et bidyrit expurganda
non pitiendo Quod enim expurgatur
non totum uidetur inutile Quod pur
gatur ut utile ab inutili separetur

Quod autem pitiatur nichil in se utile
creditur habere Nam tunc igitur apostolus
reddendum satiis uedicauit celestibus
si purgari ipse se uellet Et bene aut ex
purgate uelut opibus enim quibusdam
tacius ipsi purgatur et plebis facinus
abluitur qui orationibus et fletibus ple
bis redimitur a peccato et inhonestie macula
intiore Donauit enim cristus ecclesie sue
ut unum penitentes redimeret que dominum ihesum
meruit aduentum ut penitentes redi
meret. hic sensus pauli est que uerba
obscuriorem facit Considerimus ipsum
apostolum in fine Expurgate inquit ue
tus fermentum ut sitis noua conspersio
sicut estis azimi Omne quod tota ecclesia
suscipit onus peccatoris cui conpacien
et fletu et oratione et dolore est quasi fermen
to eius se totam conspergat ut per unius
ea que superflua sunt maliqua paciad
agente uilis iure et conpassionis uel
collatiua quadam admixtione purgetur
tur sine ut illa mulier euangelica do
cet que typum pretendit ecclesie eo quod
fermentum abscondat in farina sua
donec fermentetur totum ut munda
anime firmatur | fugit qui iniustus est

Excommunicari re | libro sup Luc in mat
lud xv versu primo | Non ut ad
feci iudicalo et iusticiam | uocet si exci
set ne quasi peccator deseratur a cristo ex
emplo sic nobis aplica fecit quod ob re
uinu scilicet traditur Illum enim qui
uxorem patris habuit quia sic operatus est
tradidit sathane ut dicit apostolus Non
ergo esse traditus nisi dyaboli opera
fecisset Vnde non in inulto recusat pro
pheta nocentibus tradi qui asserit non
dyaboli opera se fecisse sed xpi. Cristus enim
dicit iudicate pupillo et iustificate in
digum hoc est ergo feci iudicium et iusticiam

Excusacio Cauti esse debemus
ne excusatione indigeamus
libro de ioseph ca° xv | commissi muneris
deinque officii sui et | ingressu gratia
remotis arbitris ac domesticis apprehen
dit eum dicens. Dormi mecum. excusa
tur ioseph scripture testimonio quia
commissum a domino deserere nequibat
obsequium Non enim satis est quod secutus
sui domus interiora quasi qui capi non
posset ingressus est iustus debuit pro

uidere ne furenti copiam daret et ei
illa pecco periret. Sed qui aduersari sibi dm
sui uidebat offensam uxorem neglecto of
ficio etiam a domino timere debebat of
fensam. Simul adhuc sermonis non com
prehensionis putabat audaciam. Excusa
tur quod ingressus est predicatur quod elapsus
est nec plus fecit uestimenta corporis quam ad
testimonium reliquit tamquam non sua
que adultera suis manibus detinebat et
aliena uitauit que tactu impudice po
tuerant comprehendi. Magnus tamen
vir qui uenditus seruile nesciuit inge
nium adamatus non redamauit rogatus
non acquieuit comprehensus aufugit

Excusare se non est sed arrogantie se de
fendere atque false li° sup Ieri in macula
ti bestie xv versu primo || tradas me no
ceri iudicium et iustitiam ne || centibus me
Non quasi insolens gloriosus ipse se laudat
cum utique peritus lectis altius poenis quam
proprio ore unumquemque laudandum esse non
ignoraret. Non inquam predicatoris iacta
tia est hic illa virtutis sed uite innocen
tis assertio uite presumptione dignus es
timatur qui per gratiam peccati relinqueret
a domino et traderetur nocentibus preter
Defensio est quod non arrogantia qua nos
excellentia aliqua honoris assumitur sed
formidabilis propulsatur erumpna.
Denique petrus hoc genere defensionis
utitur dicens Ecce nos relinquimus
omnia et secuti sumus te. Quid ergo erit
nobis. Nunquam si dicto arrogantis decolor
aliquis uenis fuisset non tamen gratie domini
saluatoris sinu retulisset ut non solum
inme subdendus ipse iudicio si quis inno
centie sue tuende gratia quod fecisset appe
reret ad iactantiam potius quam ad defen
sionem esse domini estimaretur. Aliud est
dignum se premio dicere et aliud indignum
iniuria. Et tamen ille ipse phylesimus
ut aiunt magister cum accusaretur inuidorum
tus qua tandem pena se dignum puta
ret. Respondisse fertur ut in pritaneo pub
lico cotidie conuiuio sustineretur. Ille ho
norem usurpauit hic pertulit erumpnas.
Ille arrogauit gloriam hic fugauit hum'tes
Nam que maior est humilitas potest quam ut
constitus sibi iudicium et iustitie reseruare tan
di potestati dum uexetur hominem se es
se agnouit. Dimpar igitur bellum aduersu

spiritalia nequitie in celestibus raptum esse
nouit Enoch ne malicia mutaret cor eius
Noe inebriatum loth incestatum. Sacerdo
tem summum aaron cum maria sorore tempta
tum. lepre maculis aspersam mariam primo
et ipsam absolutam. Moysen pene interfectum
nisi circumcisione filii et eiusmodi sanguinis
effusione sephora mulier eius ante ab
eo periculum depulisset. His igitur commo
nitus exemplis nequaquam se fortitudine
sue credit sed tanta humilitate diuinum sibi pre
sidio astrinxit auxilium petens ne traderetur
nocentibus

Exemplum. Exempla requiruntur
ubi verba non sufficiunt sup primam
Epistolam ad Corinthios c° iiij° exponens quod
sequitur || subicit ut facilius suaderet quia
Exempla || cum verba satis non faciunt solet
exemplis suaderi. Et ideo et alios in exemplum
ad bonum imitatorum super epistolam ad phi
lippenses c° iiij° exponens illud modestia
uestra nota sit omnibus hominibus. Nunc
exemplo alios eorum vult lucrari cum eorum
modestia eorum manifesta sunt et rationa
bilis conuersatio lucebunt ope eorum et non
decernit qui imitentur bonum aliorum
ut non solum propriorum gestorum sed aliorum
mitum consequantur ut [illegible] sicut dictum est
labores fructuum suorum [illegible] edunt quam eius
fructus opum propriorum alios acquirit ad opera
bona labores eorum qui acquisiti sunt
proficient eis quorum exemplo bonam
operam imitari ceperunt || tantur exem
Maxime inferiores imi || pla superiorum
sup epistolam ad romanos c° i. Exponens
illud quia fides uestra annunciatur in uni
uerso mundo facile facit inferior quod fieri ui
derit a priore. Ideo cauere debent superiores
ne sint inferioribus in exemplum peccandi
in li° pastoralis c° v° Require supra
in c° Epus. Unde de clericibus malum
exemplum dicit sup [illegible] secundam Epistolam ad
thymotheum c° iij° || in propriis erroribus pu
Non solum mali || niendi sunt uerum
etiam in horum quos exemplo suo de
perdiderunt || exemplo non corrigitur
Uerum alios || grauius delinquit li° y
de Caym et abel in fine. Quod Require
supra infra c° Primo et vindicta
Mala exempla sunt abolenda in epla ij
ad theodosium imperatorem. Abolenda sunt
cum impio etiam impietatis exempla

Sanctorum vita siue gesta atque mores nobis sint in exemplum li° de ioseph capitulo primo

Sanctorum vita ceteris norma viuendi est. Ideo digestam plerique accepimus seriem scripturarum ut dum Abraham ysaac et iacob ceterosque iustos legendo cognoscimus velud quendam nobis innocencie tramitem eorum virtute reseratam enitentibus vestigiis persequamur. De quibus michi cum frequens tractatus fuerit hodie sancti ioseph historia occurrit. In quo cum fuerint plurima genera virtutum ipse precipue insigne effulsit castimonie. Iustum est igitur ut cum in Abraham didiceritis impigram fidei deuocionem in ysaac sincere mentis puritatem in iacob singularem animi laborumque pacienciam ex illa generalitate virtutum in ipsas species disciplinarum intendatis animum. Nam licet illa diffusiora tamen ipsa expressiora sunt et facilius mentem penetrant quo magis circumscripta ac determinata sunt.

Idem facit quod dicit libro primo de officiis ca° xxx

Quid habet unius virtutum principalium officium desinit. Quarum primo loco constituit prudenciam que in veri investigacione versatur et sciencie plenioris infundit cupiditatem. Secundo iusticiam que suum cuique tribuit alienum non vendicat utilitatem propriam negligit ut communem equitatem custodiat. Tercio fortitudinem que et in rebus bellicis excelsi cum magnitudine animi eminet corporisque prestat viribus. Quarto temperanciam que modum ordinemque seruat omnium que agenda vel dicenda arbitramur. Hec forsitan aliquis dicat primo loco poni oportuisse quia ab his quattuor virtutibus nascuntur officiorum genera. Sed hec artis est ut primo officium diffiniatur postea a certe in genera diuidatur. Nos autem arte fugimus exempla maiorum proponimus que neque obscuritatem afferunt ad intelligendum neque ad tractandum versucias. Sit igitur nobis vita maiorum discipline speculum non calliditatis commentarium imitandi reuerencia non disputandi astucia.

Tercio li° secundo de virginitate circa principium

Admonendi sumus enim nos infirmi et impares ad docendum. Debet enim qui docet supra eum qui docetur extolli ne vel susceptum deseruisse munus vel nobis arrogasse am plius inducimur exemplis pocius quam preceptis putauimus imbuendum licet amplius proficiatur et utile quam probacio et religiosum quam hereditario quodam iure virtutis usu in nos successione transfusa.

Unde in sermone in de sancto Eusebio qui incipit Ac sancti et beatissimi patris nostri

Ideo enim illum huic urbi dominus dedit ut tractatum illius informaremur exemplum et animarum meriti faceres ad eum respicientes tamquam ad speculum componamus et quasi boni filii similitudinem patris excolamus in nobis. Sicut autem aliquis magnus paterfamilias splendidissime pictis depingere domum suam perquirit formas quasque et ymagines quas an studio si pictore proponat et pictor ille signis illis diligenter inspectis ut et mortis sue intuitum sollicitus opus capiat alienum etiam docta manu tuisse rat impietatem intentem faciem propo narie inveniatur dignitatem. Ita ille verus huius paterfamilias dominus noster ad in pingendum domum et ad exornandas animas nostras et in ecclesiam suam maximas gentis videatur in loco huic quendam veneracione tamquam pingendi exemplaria nunc illius gesta ac merita protulisse et demonstrasse paulisper nostris cordibus imprimenda unius cuiusque ad se reuocandam ymaginem suam sed hic certo animarum nostrarum vultibus illius vim uniuscuiusque virtutes quasi paraclaues super ducimus colore rapiat sibi decor alter gracia spem compunctionis alter pictum candidissimum inde castitatis pallore ille abstinencie ruborem iste vero de ille ardentem in dei rebus fidem velut aurum splendorem nitentem atque hoc modo spiritualia maioris sui membra componens corpus plebis sue diseat ad celum et ad viam illius faciem omnes exornemus domum et uniuersam pingamus ecclesiam dei et ille videns nos vel deterrens tremore iudicii vel desiderio beatitudinis cogitantes illam euangelicam Christi vocem possit assumere. Pro

Porro ut ubi ego sum et illi sint mecum et nos quoque ex hoc seculo migrantes precamur in sedem et in sinum suum velud abraham peculiares accipiat et in illo die incolumes oues suas le

tus pastor agnoscat ipi adiuvante
Exemplum commissionis li° j. de Apolo
gia david ca° xxxiii Require sup ca° Exe
Exercitium Exercicio Ars acquiritur
virtus atque doctrina li° j de officiis
capitulo x | doctrine exercicio aut sine
Quo sine | usu perfectus Qui discipli

A

nam bellicam vult assequi cottidie exerce
armis et tamquam in procinctu positus prelu
dit plurium et tamquam coram posito preliatur hoste
atque aspiciam vires et iaculandi usus
explorat lacertos vel adversariorum declinat
ictus et vigilanti exit obtutu Qui na
vem in mari regere et gubernaculis studet
vel remis ducere prius in fluvio preludit
Qui canendi suavitatem et vocis af
fectant prestanciam prius sensim canendo
vocem excitant Et qui viribus corporis
legittimoque luctandi certamine coronam pe
tunt cottidiano usu palestre durantes
membra nitentes pacia laborem
assuescunt Nam ipsa natura nobis in par
vis docet quod prius sonos meditantur
loquendi ut loqui discant Itaque sonus
exercitacio quedam et palestra vocis est
Ita ergo et qui volunt discere cautione
loquendi quod nature est non negligant quod
custodie est exerceant ut qui in speculis
speculando intendunt non dormiendo
Omnis enim res propriis et domesticis exerciciis
augetur. Vult virtus exercitari li° ij
De Caym et abel ca° xiii | corporis v

B

Bona igitur exercitacio Denique | tus exer
citacione augetur frequenti aut inexercita
ta minuitur et labitur plurium enim exer
cicii dissuetudine esse naturalem dissolvere
virtutem. Similiter anime fortitudo exerci
tacionis assiduitate solidatur ut labor
ipse disciplina sit non onus fructus sed usui
Item li° primo eiusdem ca° xiiii probat verbis
ewangelij | enim nulla sunt insignia

C

Aput ignavos | a virtutis apud sapi
entes prima habentur Studia enim virtutum
quedam instrumenta sunt Itaque sicut bel
lator sine armis esse non potest nec sine ex
citacione virtutis Unde et dominus in ewangelio
ait a diebus Iohannis baptiste regnum
celorum cogitur et cogentes diripiunt
illud et alibi Querite regnum dei et hec
omnia apponentur vobis Non dormientibus
nec ociantibus sed vigilantibus et labo
rantibus pollicentur premia sed labor

meretur pacia est Qui licet non sit suavis
ad gratiam tamen fructuosus ad premium est
Probat exemplo atque figura li° ij
de abraham ca° iiii° Exponere quod sequitur

D

Et perambulavit inquit Abraham usque
ad locum sychen ad quercum altam Nonne
videntur esse superflua nisi racionem aqui
ras cur et altitudinem arboris non pretermisit
sed ubi racio nichil superfluum Sichem enim
vel humerus vel cervix significatur quod
est laboris et exercitacionis indicium Unde et ia
cob vir exercitatus filio suo Ioseph campi
?puam dedit Ergo quia neque sine dote nature
exercicio ipsa per se perfectionem conferre potest et
nature gratia destituitur si desit exercitacio
Est enim ingeniosi admirabilem diligencia
adiuvatur et vir adeunque imitacionis formacio
cum nature gratiam adiuncta exercitacione ita sin
dacior et excelsior factus ut usque ad quercum
altam perveniret Que arbor ut alta ita
etiam robusta videtur est Non fuit autem
sancti Abrahe studii huius precelli esse circuita
tam sed mansisse sublimem ut se altiorem in
quisicionibus ad altitudinem divine cog
nicionis elevaret | Moderatum atque in
Exercicium debet esse | terpollatum li° ca° de
virginitate Quod require in suo ca°
Decimo iiii et labor Exerceri in scriptis oportet
est li° sup Beati immaculati littera ij versu vii

E

Qui exercetur in verbis apostolorum ihesu dum
mandata cognoscit et considerat in hac ...
quibus fuit est xpus qui ait Ego sum via
Exerceri in tribulacionibus li° de ysaac et
anima capitulo xviii | inmaculati

F

Exercentur ac tribulacionibus | littera xi versu vii
Quare et quo li° sup Beati | Quod require
in suo capitulo persecucio | li sup epistolam
De corporali vero exercicio et spiritu | ad thymotheum
ca° iiii° quod require sup ca° abstinencia
Exercitatus sine vexatu fides dat in
coronam in tractatu de obitu theo
dosii imperatoris ca° ij ubi de ipso impe
ratore loquens sic narrat | vobis theodo
Recognoscitis nempe quod | sii fides tri
umphos acquisivit Cum locorum an
gustiis et impedimentis colonum agmen
exercitus paulo serius in aciem descenderet
et in iniquitate hostis mora belli videtur
desiluit equo parte preferante suam solus
progrediens ait ubi est theodosii deus
Iam hic xpo proximus loquebatur Quis
enim possit hoc dicere ubi qui xpo se ad

here toquosteti Quo dicto excitavit
omnes exemplo omnes armavit et
ere senex etate sed validus fide
In exercitu labor debet continuus esse
tonus exemplo gruum li° v^to Exame
ron ca° xxiiij Quod require in ca°
Grus. Similiter exemplo apium Quod
Require supra in ca° Apis In exercitu
ubi sunt elephantes Require supra ca°
elephans. Demo quo deduci exercitus
debet ambulare et quiescere dicit li° super
Beati immaculati libro v^to versu primo
Miles qui ingreditur iter mandi ordine
non ipse disponit sibi nec proprio arbitrio ini
tium capit nec voluntaria captat compen
dia nec recedit a signis sed itinerarium ab impera
tore accipit et custodit illud prescripto incedit
ordine cum armis suis ambulat et quaque via
consicat iter ut inveniat commeatum parata
subsidia Si alio ambulaverit itinere annona
non accipit mansionem paratam non invenit
quia imperator hec iubet hic preparari omnia
que sequuntur nec dextram nec sinistram a pre
scripto itinere declinat Merito non deficit
qui imperatorem sequitur suum Eodem
te enim ambulant quia imperator non quod sibi
utile sed quod omnibus possibile considerat lo
et stationes ordinat. triduo ambulat exercitus
quarto requiescit die Eliguntur civi
tates in quibus triduum quatriduumque et
plures interponuntur dies Si aque ha
bundant commercia frequentantur et ita sine
labore consicatur iter donec ad eam ur
bem perveniatur que quasi regalis eligi
tur in qua fessis exercitibus requies mini
stratur Hanc legem mandi esse prescriptam
xpo ducente sanctis commeantibus re
cognoscas velim presertim cum sint et patres
nostri de terra egypti per longa spacia itiner
um stationes omnes mansionesque
descripte sunt donec cades et ad statim
terram pervenitur Iste sunt stationes fili
orum israhel quas descripsit moyses ex
precepto domini Advertimus quis ergo has
ordinavit mansiones quo ambulare
oportet filios israhel. Preibat enim illos
deus per diem in columpna nubis et
vestigia erat manibus Noctu autem
in columpna ignis ut viam ostenderet
ambulantibus et tenebras dimovet
Lex viarum columpna erat ignis et
nubis Denique in columpna nubis
loquebatur ad eos Ubi volebat exercitum
requiescere a labore itineris non move
batur columpna ignis nec turbabat ne
bula suas Cum volebat exercitum pro
movere promovebatur et columpna ignis
in nocte. columpna autem nubis in die
Et ibi subdit mansiones exercitus allego
rizando tamen ad confectionem itineris et
Si vero ordinem mansionum et tu se
queris spiritualiter hanc legem mandi ut
exeas ex egypto et inde promovens fige
thabernaculum hec prima ubi statio
fit socoth hec prima mansio est signans
thabernaculum fige quoque thabernaculum
quod intus est mentisque tue stationem confirma
ut radicatus atque fundatus maneas in
fide xpi Sequitur mansio in mirra
hec est in amaritudine non omnes man
siones equales sunt inde ventum est
in helim ubi fontes xij et lxx arbores pal
marum post amaritudinem ne deficeret
populus debuerunt amena et secunda
succedere Inde rasi dia quod est lau
dacio iudicii Inde sequitur syna hec
in scripturis temptacionem et legis pro
mulgacionem variantur multa mansio
num quia nullus virtutis in hoc seculo immedi
ate esse successus. Bonus igitur impera
tor alibi manna esurienti populo mini
stravit Alibi potum de petra fluere quod
sitim populi restingueret angustia pressione
precepit alibi legem dedit alibi trium
phos donavit ut his beneficiis fractus ex
ercitus nullum prolixi itineris sentiret
laborem Itaque in illo populo typus
fuit in nobis veritas Nos igitur con
mittamus iter nostrum doctum dominum
ihesum qui le[...]ctem primo introduxit
et ante [...]ea prius terram repromis
sionem [...] possessionem suo populo dedit Er
catam quidem videbatur moyses ductor
esse aderat illi ihesus Aderat autem non
palam nec aperte ductorem aut principem
populi sese gerens Exspectabat enim donec
moyses tempus expleret suum quo con
pleto successit ihesus Itaque si consideres
scripturam dicentem Erant dies cor
anni cxx videbis in istius plenitudinem
temporis cxx annos post quos et moyses
in monte requievit et ihesus manifeste
mansionis suscepit et principatum ut
iam non sub legis timore sit populus

sed resuscitatus a mortuis fructu uite sa
tiatur eterne. Ambulemus igitur secun
dum legis doctrinam quia nobis lex dicit

Et ibidem infra deducte exitus xpo
de exitus mansione

octauum sui atque i
Prima bene omnia in
tinere disposuit
imperator noster primum omnium fidei fundamentum
thabernaculum hoc confirmandum pu
tauit. Deinde si qua est nobis aspera
atque arida et prerupta mansio imperator
tamen ipse turbata disternit arida ir
rigat deserta fecundat. si quid amari
tudinis. si quid temptacionis. si quid i
firmitatis est ductor noster et amara tem
perat et sollicita mitigat dura dissoluit
et inualida confirmat. Sicubi uult re
quiescere rex terre exactum suum non
ignobilem uicum non commeatibus
indigentem non arenosa et nuda gig
nenaum sed urbem edificans nobilem
refertam et uberem copiarum aut a
grum amenum et uirentem pascua
uel nemorosa et campestria statuit o
portuna decernit. Ergo si reges terre
norunt commoda prouidere sequentibus
se quanto magis deus qui bonis nouit
quemadmodum perfutura disponit diligen
tibus se. Ac primum si incognitum tam
pendium est iter. Duces eliguntur ma
gis qui sciuerant agmen sed hoc imparates
isti minosum sibi arbitrantur. Deinde
pibat cum hebrei facerent iter. Deinde in
columpna nubis loquebantur ad eos
Et ut scias quia pibat deus inquit pibe
illos inter diem quidem in columpna
nubis ostendens illis uiam. Noctu autem
in columpna ignis et non deficiebat colum
na nubis inter diem hac precedente
nubis columpna sequebatur etiam non
deficiet et ne ipsa deficiet umbra
eius refrigerebatur. Et ideo dicit in um
bra eius quam cupieram sedi et fructus eius
dulcis in faucibus meis quia ab ymo
pascebatur. Deducta in loco pascui et
aquam refectionis. Introduxit me in dom
um unde corpus separatus quietis peregre
ad aliam mansionem in qua uisio re
rum et leticie capiat suauitatem hic
promouens uerum iter ait. Constituite
in me dilectionem bona statiua ubi ple
nitudo est caritatis

Exilium. Exilium maxima pena est

in tractatu de naboth capitulo primo. Quod requi
re supra. Duces malus. Item libro super
beati immaculati littera xiiii versu vi. Quod
require infra capitulo Martir. Viii non
e patria relinquenda in sermone de pa
re. Quod require capitulo patria infra. De
exilio uero agitur libro ii de pena capitulo permultos
Quod require supra capitulo dolor. Et de ex
ilio et gloria in tractatu super psalmos xxxviii v.
Sicut igitur lacrimae quoniam tamen xiiii
aduena in terra uenerit demoretur et ex
petur a prima longo detentus exilio Con
siderare mihi illum adam de paradiso
eiectum in castellum uelitatum Exspe
tantem. Qui deiectus fuit flentem li
bertum quoniam reminiscitur quid amisit quo
re decidit. Et ideo gratias agamus deo qui
nos perpetuo exilio liberauit a pieus ia
nuam qua uitamur a praedam. Cum apostolus
iam presumit dicere. ergo iam non estis ad
uene atque peregrini sed estis ciues sanctorum
et domestici dei hoc uolens recipere dauid
antequam xpus ueniret in terras dixit. Re
mitte mihi ut refrigerer prius quam eam
et amplius non ero hoc est hic mihi remitte
ubi peccaui nisi hic remissis mihi ibi re
missionis requiem inuenire non potero

Et infra subdit ibidem exponendo

Potest etiam sic intelligi quia dixit
aduena Ego sum apud te in terra et pere
grinus sicut omnes patres mei et ideo remitte
mihi ut peregrinus esse desinam. Remit
te mihi exilium quo relegatus sum
Si remissis autem discedam hinc non
ero amplius exul atque peregrinus cum
enim tu remissis non ero peregrinus sed
ciuis ero sanctorum tuorum ero cum
patribus meis qui et ipsi fuerunt ante
peregrini nunc uero iam ciues sunt ero
domesticus dei ut penam non timeam
gratiam merear

Exire et exitus. Exire xpi est
a patre procedere libro primo de fide
trinitatis capitulo xxii

prius peccatum
Secundum quacionis requirimus ex eo
exiuit nam cum iussu meo idest exire
quod iam sit et ex mansionibus secretis
prodire uideatur quod exire predicetur an
gustiis uel sermonibus peccatum sine
grauacionis aditamus ut non ex loco
alio uideatur exisse sed ut deus et deo fi
lius expresse nec uideatur cepisse ex pe

qui ex patre nascendo prodiit ut dixit ipse
qui natus est ex ore altissimi prodii
Exire etiam intelligitur ad nos prodire
li° de ysaac et anima ca° xviij Exponens
illud cantic. vij Veni dilecte mi egredi
amur in agrum | mutabat hic ad agrum
Supra ad ortum | heu tem non solum germinum
florum sed etiam fructuum et ordeum hic
solidarum firmamenta virtutum ut
fructus eius aspiciat Requiescam inibi
quia in castellis adque adam cum de paradi
so eiectus esset fuerat collocatus in hys
non requiescebat sed terram operabatur Ex
autem voce exire cum magnum vel
intellectus manifestus est ut quasi bonus
pastor pascat gregem suum lassos ab
levat revocet errantes Nam et si ista
anima nova et vetera servavit ei tamen sunt
hec agri quibus lectis suco inficiendi
sunt. ergo quasi presta non pse sed pallis
intuemur ut desinum prius exeat ut pro
cedat foras tamquam sponsus de thalamo
egrediens suo currat viam ut infir
mos lucretur Non illo secreto presidens
et in illa luce moretur quo invalidi se
qui non queant sed ut sumatur et inducatur
in domum sponsa atque secretum Hic foris
ut sibi nobis intus Hic medius intra et si non
videatur a nobis Unde ait Quis mihi dabit
te fratrem sugentem ubera matris mee
Inveniens te foris osculabor te Bona
anima que foris est ut verbum intus sit
Illa extra corpus ut verbum habitet in
nobis Et quia hic exire eius incar
nationem videtur importare etiam dicatur
aliquo mirone in commento sup epistola
ad hebreos ca° j. Exponens illud Cum
iterum introducit primogenitum in
orbem terrarum et cetera | xpi vocat
Paulus autem introitum | assumptio
carnis de qua ipse dicit in evangelio ait
Exivi a patre et veni in mundum. hic loco
xpus incarnationem suam exitus vo
cat et paulus hic introitum nominat
Videndum est quare unam rem
diversis nominibus xpus et paulus notare
voluissent. Significationes quidem dictorum
manifeste sunt et secundum quod alteru
trum dicatur apparet xpus quidem intro
exitum vocat/ foris enim eramus adeo
sicut qui sunt extra regales aulas in
vinculis colligati et qui habent apud re
gem proculpis offensam/ huius quippe

a regali aula foris exclusi sunt Cum ei
voluit istis veniam impetrare non prius
ipsos in aulam regis inducat sed ipse foris
egrediatur. ibique cum eis comisceat se
incarnandi negocio usque dum eos cor
rectos reddat et dignos efficiat quatinus
regis vultum representari mereantur/ sic et
xpus efficiat Egressus quippe ad nos hic
e carnem et collocutus nobiscum precep
ta regis innotuit et sic nos in peccatis em
dans et ad eum convertens in aulam regal
lem velud mediator optimus intro
ducens/ Ipse ergo exitum vocat sine
incarnationis adventum. Paulus autem
introitum nominat ex metaphora here
ditancium et intrandi in aliqua possessione
simmenciam Dicendo enim iterum introduxit
primogenitum in urbem terrarum
hic significat tunc ei committit orbem terrarum
tunc enim totum orbem possedit cum ab
universis e agnitus | pt intelligi in una
Exire vero creature | iam partem sicut
exire a deo li° de ioseph ca° vto
Qui culpam sequitur exit a xpo peccator
enim exit iustus intrat Denique adam
se peccator abscondit. iustus autem dicat
intret oro mea in conspectu tuo | david
Quinte hector li° j de apologia | ca° x
xxij Quod requirere intus intimo fa
cies Exire vero virtuose videlicet a delecta
tionibus carnis et mundi li° primo de a
braham ca° iij | exiuit quadam
dicto abraham | locutus est deus et ex
iuit cum eo loth hoc est quod primatuo inter
vit sapientum dicta celebrantur et sequere
deum facto fuerint abraham dicit sapi
entiam et secutus est deum cum exit de terra
sua. Sed quia ante ea terra ei fuerat Alia
hoc est regio caldeorum de qua exiuit
thare pater eius et in charram demigravit
et qua secum eduxit nepotem suum
cui deum fuerat exi de cognacione tua.
consideremus ne forte hic sit exire de terra
sua de humo terre hic est de corporis ... tam
in oratione egrediendi de qua exiuit paulus
qui dixit nostra autem conversacio in celis est
et de illecebris et delectationibus corporalibus
quas velut cognatas anime nostre dixit
quia compatiens est corpori donec eius
colligata vinculo adheret Ergo ex
ire de conversatione nostra et secularibus
oblectamentis et superioris vite moribus
atque actibus debemus ut non solum laca

sed etiam nos pos imitemur si cupimus
adherere xpo deseramus corruptibi
lia in nobis caro et delectatio mundi uox
obnoxia corporalibus passionibus prop
terea enim passiones intelligimus Om
nium anima nostri duas partes est hoc est bip
tita et rationale habens et irrationale quod diuiditur
per carnem et delectationis corporalis illece
bras ceterasque passiones corporis Vir
iustus est vir rationale anime sue a brutis
distinguere debet ac segregare hoc est
etiam exire de tharan tamquam de carceribus
quibusdam et uinculis latibulis quo egre
di late enim criminose construe est Nos igitur
sequentes abraham exeamus de lati
bulis si enim filii abrahe sumus faciamus
ut luceant opera nostra coram deo et coram
hominibus Justus dicit opera sua regi pec
cator seipsum occultat sicut adam se oc
cultare cupiebat sed latere non potuit
Paruit itaque mandato abraham nec
ulla legitur mora interuenisse

F

Item idem libro ii de eodem capitulo ii

Erat abraham in thorra hoc est mens nostra
in cauernis obnoxia uariis passioni
bus Jdeoque dicitur ei Exi de terra tua
hoc est de corpore tuo Exiuit de charra
ille citius concussato melius est Et de
cognatione inquit tua Cognati sunt
anime corporis sensus diuiditur enim in
duo anima nostra in id quod rationale est et in id quod
irrationabile est in eo autem quod est irrationabile
sensus sunt ergo cognati sunt partis ro
bilis hoc est mentis Et de domo tua igitur
exi Domus mentis platium verbum
est Sicut enim paterfamilias habitat in do
mo sua et in potestate habet quadam regat
domum suam Ita etiam mens in sermo
nibus nostris habitat et gubernat verba nostra
sermo eius ac disciplina in sermone illu
cet ut bonus paterfamilias a primo ues
tibulo domus estimatur ita etiam de
sermonibus nostris mens nostra perpenditur
Denique etiam modulis uocis pulsat
et reuocat ergo qui uult perfectam purga
tionem consequi disiungat se ab hiis tribus
a corpore affectibus corporalibus et amore
in quibus sunt omnes corporis passio
nes et circumspectiones sensuum quibus
decipimur et illudimur in nullo enim
horum trium bonum nec in carne quem
admodum epicurei stola plerique et uoluntatum

discrimpantur laudantes corporis delecta
tionem neque in sensibus qui sepe illudimur
neque in sono uocis que filiis animarum plurimum
quam demulcet cantibus est perfectum bonum
hec enim corruptibilia Quod autem vere
bonum hoc est incorruptibile sedes autem mani
festat Mortuo etenim homine caro corrumpi
tur sensus perimit uox amittitur rema
net mens immortalis incorpoream
uitam recipiens Jn altam terram
uocatur plena beatitudo ubi non falsa p
uenit sicut in hac uita sed meram ueram
ternat secundam eo quod excussa corporis et sen
suum et uocis nebulosa quadam ymagine
corruptibilem et caliginem deponat et
reuelata facie peruite beate gloria lustret
obtutu | facit quod dicit eodem libro Expo

Ad idem | nens quod sequitur | foras edu

Et duxit eum foras tamquam | citur propheta

B

ut exeat fores corporis et angustias carnis
operientis ac spiritus sancti infusione et uelut
quadam destensionem uideat oportet nos
quoque exire ex hiis diuisorum in angustiis
foras mundare anime nostre locum ab omni
inquinamento pietate sordes maliuolentie
si uolumus spiritum recipere sapientie quia in ma
liuolam animam non introibit sapientia

Item libro de fuga seculi capitulo ii Quod re
quire infra capitulo fuga Exire etiam mo
raliter exponit libro de ysaac et anima capitulo octo

H

Pulcre ait sponsus incantans ad animam
Exi scilicet exinanito exi ex carne impio atque
dicatu Et exi non in carne sed in spiritu
Exi ad regnum patris | Exponens illud

Et eodem libro capitulo xiiii | Canticorum iii Egre

dimini filie syon et | dimini scilicet exite de sollici

Ideo dicitur egre- | tudinibus et cogitationi

N

bus seculi Exite de angustiis corporalibus
Exite de uanitatibus mundi et uidete
quod rex pacificus in die sponsalium suorum
habeat caritatem quod gloriosus sit quod corporibus
resurrectionem dedit et animas sibi iunxit

Iterum exponit idem libro super Beati im
maculati littera xv Exponendo quod re
quire supra capitulo Corona Exire de ba
bilone libro predicto de ysaac capitulo xviii

L

Omnibus et carnis domestici et dei esse non
possumus Ergo exire signatur anima quando
abducit se a corporis uoluptatibus Denique
scriptum est Exi de babilone fugiens a cal
deis Non utique ut regionem Babilo
nis hebreus fugiat sed ut mores prophetico

ammouetur eloquio Oz quod sunt q
in Babilone sunt ebrei et de babilone ex-
isse moribus docent Nam et illi de qui
bus ait propheta sedebant sup flumina babi
lonis sedebant quidem in regno Babilo
nis sed in eius non erant vicijs et con
fusione Nam quo erant in illa confusi
one meliorum qui flebant gerentes
primam quod de cartha devocionis ac fidei
et virtutis prime mus excidissent
Dehat ma Requirere supra ca° Babi
lon Exire de egipto in tractatu de p° a
mtpellacione david ca° iiij° | tristi
Exi pius ex egipto si vis sume | vide
Exivit cananea a finibus suis et venium
et xpm invenit cui dicebat miserere mi
fili david Exivit ex egipto moyses et
propheta factus est et remissus ad populum de
terra afflictionis eorum animas libarz
Et cum exit viam ingreditur virtus
h° n de cayn et abel ca° xij Quod Re
quire supra in ca° Crimen

Expectacio h° sup Bti in imacu
lati lit xj versu primo Require
supra ca° Defectio Et infra ca° Spes
Et quia melius est expectasse quam expecta
re io de cristo qui expectatus est est in
veteri testamento et venit in novo dicit
in tractatu sup ps xxxix in pri°
Non est possibile expectare sed expectasse neo
enim nisi qui perseverauit usque in finem sal
vus erit Io dicit Expectans expectaui
dominum ubi cristo rex h° dicatur et in evangelio
in quo iam nobis non legis caligat um
bra sed veritas fulget quia cristus illuxit
qui exaudiuit deprecacionem suorum et de
duxit nos de lacu miserie et de luto fecis
Et infra ait quod ipse solus expectans est
ad mundi salutem et nullus alius propheta
Affluxit remedium salutis xpm qui
expectabatur adest Expectauit deum
adam de paradiso eiectus ut longo libarer
exilio Expectauit deum in noe iusto
qui ad semen futurorum est reservatus
ut ex eo iusticie semina in hominibus pu
lularent xpm putabat publice salutis
auctorem qui diluuio supstes esse me
ruisset ipm saple pricipem qui excolu
isset vitem et eius fructu inebriatus
foret quod enim est vitis nisi sapiencia
Addit quod infra Require ca° Noe et ad
iungit Nobis autem qui credimus

in dominum ihm virtus dei atque sapiencie
Expectatus est in Moysen cum sitasset et p
cussisset vndas maris et impossibile vnib
humanis pedestris vie aperiret in fluctu
bus iter sequentur petra fonderet aquas
ut sitienciuum prim in medio deserti ins
cera iniuria saciaret Expectatus est et in
aaron principe sacerdotum qui inter uiuos
ac mortuos medius stetit et serpentem
statuit lues mortis ne cadaueribus
desuctorum adviniciam [illegible] cusiret
initium Quod enim ta[illegible] ppuum
xpo quam aduocatum apud [illegible] deum
prem astare populorum [illegible] mortem
suam offerre peccatis repellere veterem
vitam reformare pitius expectatus est
et in ihu naue recte venit qui et ptatem
suam et nomen accepit ut et ppulum in terra
repromissionis induceret et vere ihu noe
uocaretur siccauit flumina commisit ein
das in simum fontem solem statuit donec
consummaret in virtute victoriam sed ad
huc figura erat illa non veritas De
inde verus dux milicie celestis ef
fulsit Et adorauit eum ihu naue quia
nondum adhuc in corpe verus assital
sed adhuc venat in figura

Expense Expendere in superfluis
et uanis malum est in tractatu
de naboth paupe ca° v cita pu ptitas
eius dispoicionem qui noluit regi vineam
vendere ut scribitur in Regum ca° xxj
hec consequaris diues si sapias ut non
vendas agrum tuum pro nocte in ebrias
no cum effundas vis tuum psumptu comes
sacionis deliciarumque impensis no ad
ulteres domum tuam adulterium aleae ne
uis hereditarie pietatis amittas

Explorator In commento sup Eplaz
ad Galath ca° ij Exponens illud
subintrauerunt explorare libertatem nostram
Explorare est sic intrare ut aliud fingat
et aliud querant quo possint accusare

Expositio Quod aptum est expo
ne non in dicet libro de noe et
archa Non interpretacione simo sim
plicior Currit enim intellectus cum lit
Expom pi scriptura dina multipliciter
h° in super lucam ca° x Non vna
tantum figura sed multiplex in diuinis
scripturis esse consueuit ut vnus simo
plures comprehendat

Expulsio Expellunatur solum inig
in tractatu sup ps xxxv in fine
Quod require supra in capitulo Casus
Esuries Esuries spualiter expom
alio quinto super lucam capitulo
viii Quod require supra in capitu
lo Beatitudo

947

[illegible] in [illegible] que [illegible]
petue deputamus. Judicium quoque in maio-
ribus causis sanguinis que capitales dicuntur
nobis pariter reservates pro omnibus in scriptis et
allodiis in quibus eo ipsum canonici suas
statuere valeat. Creaturas damus eciam pre-
[illegible] villas [illegible] videlicet [illegible] pre-
domezlaw octo mansos in bonis Gremi-
conis. Item villa [illegible] adiecta quoque est
ipsis per venerabilem patrem dominum Tho-
mam Wratislaviensem episcopum villa popolwitz
pertinens olim ad cappellam castri nostri
in nemze cum omnibus villis in Swoden
pertinens distinctis quibus canonici [illegible]
mansos prius excolendos accipiant et si quod
excrescit pro omnibus bonis de canonicorum consilio
dispensatur damus quoque ipsis canonicis
villam unam que dicitur [illegible] prefa-
tis dandis in antedictis [illegible]
in modum et formam quam diximus

racione [illegible] quod [illegible] ipsis uel
[illegible] per [illegible] uel heredibus competit
in eisdem aut competere quispiam valebit
salua lege tradicionis que in [illegible] ex
[illegible] ville quedam quas ad hoc
deputavimus sunt hee. In villa Henri-
[illegible] viginti octo magni mansi censuales
Item villa que continet quadraginta
octo magnos mansos censuales. Item
in villa [illegible] continet duos magnos
mansos censuales. Villa [illegible]
[illegible] que continet septem ma-
nsos censuales. Villa [illegible] que
continet viginti magnos mansos cen-
suales. In [illegible] vero continet in oc-
[illegible] mansi censuales. Pro supplimento
defectus in [illegible] adicimus
duos magnos mansos in [illegible]

